శాత్తుమ్బోతు అనుసన్ధిక్కుమ్తనియన్గళ్.

వానమామలై జీయరరుళిచ్చెయ్తతు.

కోతిలులకాశిరియన్ కూరకులో త్తమతాతన్ ।
తీతిల్ తిరుమలైయాழ్వార్ శెழுజ్గురవై మణవాళర్ ।
ఓతరియపుకழ் తిరునావుడైయపిరాన్ తాతరుడన్ ।
పోతమణవాళముని పొన్నడికళ్ పోత్రువనే ॥ ౧॥

వాழியులకాశిరియన్ వాழியవన్ మన్ను కులమ్
వాழி ముడుమ్బై యెన్నుమ్మానకరమ్—వాழி
మనమ్శూழ్న్ద పేరిన్బమ్ మల్కుమికునల్లార్
ఇనమ్శూழ్న్దిరుక్కుమిరుప్పు ॥ ౨॥

ఓతు ముడుమ్బైయులకాశిరియనరుళ్
ఏతుమఱవాత వెమ్బెరుమాన్—నీతి
వழுవాచ్చిఱునల్లార్ మామణ్ణై యోన్ పాతమ్
తొழுవార్క్కు వారా తుయర్ ॥ 3॥

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళేశరణమ్.

జీయర్ తిరువడికళేశరణమ్.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పిళ్ళైలోకాచార్యరరుళిచ్చెయ్ద ముముక్షుప్పడిక్కు,

పెరియజీయరరుళిచ్చెయ్ద

వ్యాఖ్యానావతారికై.

శ్రియఃపతియాయ్ శ్రీవైకుణ్ఠనికేతననాయ్

శుద్ధసత్త్వమ్ దొడ్డయాచార్యరరుళిచ్చెయ్ద,

అరుమ్బదవిళక్కమ్.

(౧)"హరిస్త్రాతుంలోకాన్"(౨)"భూత్వాభూయోవరవరమునిర్భోగినాం సార్వభౌమః" ఇత్యాదిప్పడియే ఈశ్వరనియోగత్తాలే సకలజగదుజ్జీవనార్థమాకత్తిరువవతరిత్తరుళిన తిరువనన్తాళ్వానుడైయ అవతారవిశేషమాన అழకియమణవాళమామునికళ్ తమ్ముడైయ పరమకృపైయాలే పిళ్ళైలోకాచార్యర్, సంసారిచేతనరుక్కు తత్త్వజ్ఞానమ్ పిఱన్దు అవర్కళుక్కు ఉజ్జీవిక్కైక్కుడలాక వరుళిచ్చెయ్ద ముముక్షుప్పడియెన్నుమ్ప్రబన్ధత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమిడువతాకత్తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి, మున్దుఱ ఇప్రబన్ధమవతరిత్తరుళిన వైమక్కు ఉపోద్ఘాతసఙ్గతియాక సర్వేశ్వరన్ రహస్యత్రయత్తై వెళియిట్టరుళిన ప్రకారత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శ్రియఃపతియాయిత్యాది చూర్ణైయాలే).

"శ్రియఃపతియాయ్" ఇత్యాది విశేషణఙ్గళ్ నాలుమ్ - సర్వేశ్వరత్వత్తుక్కుమ్ ఇవన్ పక్షుమ్ జగద్రక్షణత్తుక్కు ముడలాయిరున్దతేయాకిలుమ్, శ్రియఃపతిత్వమ్ విశేష సమర్పకమాకైయాలుమ్, ఇవనుక్కు ప్రధాననిరూపకమాకైయాలుమ్, మున్దుఱ (శ్రియఃపతియాయ్) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. ఇత్తాల్ - అవాప్తసమస్తకామత్వముమ్, పురుషసూక్త నారాయణానువాక ప్రతిపాద్యత్వముమ్ శొల్లుకిఱతు. శ్రియఃపతియానవనుక్కే అవాప్తసమస్తకామత్వ ముళ్ళతు.

ఇని, నిరూపితస్వరూపవిశేషణఙ్గళాయ్ ఈశ్వరత్వ వ్యాప్యఙ్గళాన హేయప్రత్యనీకత్వ కల్యాణైకతానత్వఙ్గళై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్, (శ్రీవైకుణ్ఠనికేతననాయ్) ఎన్ఱు. హేయప్రత్యనీకత్వమ్పుక్కవిడత్తే కల్యాణైకతానత్వమ్ పుకుమిఱే. ఇత్తాల్ -

(౧)   (౨) ఎఱుమ్బిలప్పాముక్తకమ్.

నిత్యముక్తానుభావ్యనాయ్ నిరతిశయానన్దయుక్తనా యిరుక్కిఱ సర్వేశ్వరన్,

(౧) "తమసఃపరమోధాతా శఙ్ఖచక్రగదాధరః" (౨) "యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్" (3) "సత్యకామ స్సత్యసఙ్కల్పః" ఇత్యాది శ్రుతిప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు.

సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనాకైయాలే సూరిభోగ్యనాకైయుమ్ సర్వేశ్వరత్వ చిహ్నమాకైయాలే అత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్, (నిత్యముక్తానుభావ్యనాయ్) ఎన్ఱు. ఇత్తాల్ - నిరతిశయభోగ్యత్వముమ్, (౪) "సదాపశ్యన్తిసూరయః" (౫) "యత్రర్షయః ప్రథమజా యే పురాణాః"... శ్యన్తిసూరయః" ఎన్ఱిప్పడియే విష్ణుసూక్తాది ప్రతిపాద్యత్వముమ్ తోన్ఱుకిఱతు.

నిరతిశయానన్దయుక్తనాకైయుమ్ పరత్వత్తుక్కు వేణ్డుకైయాలే అత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్, (నిరతిశయానన్దయుక్తనాయ్) ఎన్ఱు. ఇత్తాల్ - నిస్సమాభ్యధికత్వముమ్, ఆనన్దవల్లీప్రతిపాద్యత్వముమ్ తోన్ఱుకిఱతు. (సర్వేశ్వరన్) ఎన్కైయాలే, శేషిత్వముమ్, సర్వాన్తర్యామితయా సర్వనియన్తృత్వముమ్, అన్తర్యామి బ్రాహ్మణాద్యుపనిషత్ప్రతిపాద్యత్వముమ్ శొల్లుకిఱతు.

"శ్రియఃపతియాయ్" ఇత్యాది విశేషణఙ్గళాలుమ్, విశేష్యముమ్, రక్షణోపయోగికళాకిఱపడి యెఙ్గనేయెన్నిల్; (శ్రియఃపతియాయ్) ఎన్కైయాలే రక్షణోపయోగికళాన కృపాక్షమాదిగుణఙ్గళుమ్, (శ్రీవైకుణ్ఠనికేతననాయ్) ఎన్కైయాలే- హేయప్రత్యనీకత్వ నిబన్ధనమాయ్ ఇవర్కళ్ రక్షణత్తుక్కు అవశ్యాపేక్షితమానసర్వశక్తిత్వముమ్, (నిత్యముక్తానుభావ్యనాయ్) ఎన్కైయాలే- ఇవర్కళైయుమ్ నిత్యసూరికళోడొక్క ఒరు కోవైయాయ్ త్తన్నైయనుభవిక్కుమ్పడిపణ్ణుమెన్నుమతువుమ్, (నిరతిశయానన్దయుక్తనాయ్) ఎన్కైయాలే - అవ్వనుభవజనిత ప్రీతికారితకైఙ్కర్యరసరామ్పడి పణ్ణుమెన్నుమతువుమ్, (సర్వేశ్వరన్) ఎన్కైయాలే- ఇప్పడిరక్షిక్కైక్కడి శేషశేషిభావ సమ్బన్ధ మెన్నుమతువుమ్ తోన్ఱుకైయాలే ఇవై రక్షణోపయోగికళ్.

(శ్రియఃపతియాయ్) ఎన్కైయాలే- తనక్కు ప్పిరాట్టి నిరూపకైయా యిరుక్కుమా పోలే, ఇవర్కళుక్కుమ్ శేషత్వమే నిరూపకమామ్పడిపణ్ణుమెన్నుమతువుమ్, (శ్రీవైకుణ్ఠ నికేతననాయ్) ఎన్కైయాలే- తాన్ హేయప్రత్యనీకనాయ్ కల్యాణైకతాననా యిరుక్కు మాపోలే ఇవర్కళైయుమ్ నివృత్తసంసారరాయ్ ఆవిర్భూతాపహతపాప్మత్వాదిగుణా

ష్టకరాప్పడి పణ్ణుమెన్నుమతువుమ్, (నిత్యముక్తానుభావ్యనాయ్) ఎన్గైయాలే- తాన్ నిత్యముక్తానుభావ్యనాయిరుక్కుమాపోలే ఇవర్కళైయుమ్ నిత్యముక్తానుభావ్యరాక్కుమెన్నుమతువుమ్. తనక్కు అనుభావ్యరాక్కుమెన్నుమతువుమ్, (నిరతిశయానన్దయుక్తనాయ్) ఎన్గైయాలే- తాన్ సూరిభోగ్యనాయ్ నిరతిశయానన్దయుక్తనానాప్పోలే ఇవర్కళైయుమ్ తన్ ముఖమలర్త్తిక్కుమప్పాక వినియోగిక్కొణ్డు నిరతిశయానన్దయుక్తరాక్కుమ్పడి పణ్ణుమెన్నుమతువుమ్, (సర్వేశ్వరన్) ఎన్గైయాలే- తాన్ సర్వశరీరియాయ్ సర్వాన్తర్యామియాయ్ సర్వాధారభూతనాయిరుక్కుమాపోలే ఇవర్కళైయుమ్ తనక్కు శరీరమాయ్ నియామ్యమాయ్ ధార్యమాయిరుక్కుమ్పడి పణ్ణుమెన్నుమతువుమ్ తోన్ఱుకిఱతు.

(శ్రియఃపతియాయ్) ఇత్యాది విశేషణఙ్గళాలే - పురుషకారముమ్, ఇవర్కళ్ తన్నై అనుభవిక్కైక్కుమప్పాన దేశవిశేషముమ్, అనుభవసహకారికళైయుమ్, ఇవర్కళ్ మున్నాక తన్నై అనుభవిత్తాల్ వరుమ్ ఇవర్కళుడైయ నిరతిశయానన్దత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు.

(శ్రియఃపతియాయ్) ఎన్ఱు-అకారార్థత్తైయుమ్, (శ్రీవైకుణ్ఠనికేతననాయ్) ఎన్ఱు- ఉకారార్థత్తైయుమ్, (నిత్యముక్తానుభావ్యనాయ్) ఎన్ఱు - మకారార్థత్తైయుమ్, (నిరతిశయానన్దయుక్తనాయ్) ఎన్ఱు-లుప్తచతుర్థియినర్థత్తైయుమ్, (సర్వేశ్వరన్) ఎన్ఱు- శేషత్వప్రతిసమ్బన్ధియాన శేషిత్వత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాలే - రహస్యత్రయ వివరణాదియిలే రహస్యత్రయత్తుక్కుమ్ ప్రధాన వివరణియాన ప్రణవార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు.

శ్రియఃపతియాకైయావతు - సర్వమఙ్గళావహైయాయ్ సర్వోత్కృష్టావహైయాన పెరియపిరాట్టియార్క్కు వల్లభనాయిరుక్కై. శ్రీవైకుణ్ఠనికేతననాకైయావతు- శ్రియఃపతిత్వత్తాల్ వన్ద మేన్మైక్కుత్తకుతియాన దేశవిశేషత్తైయుమ్ నగరవిశేషత్తైయుమ్ ఇరుప్పిడమాకవుడైయనాయిరుక్కై. నిత్యముక్తానుభావ్యనాకైయావతు- నిత్యం ముక్తాః - నిత్యముక్తాః; నిత్యముక్తైరనుభావ్యః - నిత్యముక్తానుభావ్యః ఎన్ఱు విగ్రహమాయ్, కాలత్రయత్తిలుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధమఱ్ఱ నిత్యసూరికళాలే అనుభవిక్కత్తక్కవనాయిరుక్కై. నిత్యకాలుమ్ ముక్తకాలుమ్ అనుభవిక్కైక్కుయోగ్యనాయ్ ఎన్ఱాల్ ఆకాతో వెన్నిల్; (౧) "యద్వైపశ్యన్తిసూరయః" (౨) "సదాపశ్యన్తిసూరయః" ఎన్ఱు

(౧) (౨) విష్ణుసూ.

అన్ద నిత్యసూరికళోపాతి తన్నై యనుభవిత్తు నిత్యకైఙ్కర్యరసరాయ్ వాழுకైక్కు ప్రాప్తియుణ్డాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, అత్తైయిழన్దు

సూరిభోగ్యత్వమాత్రత్తైయే పరత్వలక్షణమాకచ్చొల్లుకైయాలుమ్, మేల్ ఇవర్ తామే, ‹‹అన్దనిత్యసూరికళోపాతి 'ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ముక్తపదస్థానత్తిల్ సూరిపదత్తై ప్రయోగిక్కై యాలుమ్ ఆకాతు. (అన్ద నిత్యసూరికళోపాతి) ఎన్నతు - నిత్యముక్తశబ్ద వాచ్యరాయ్ కాలత్రయత్తిలుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధమఱ్ఱ నిత్యసూరికళోపాతి ఎన్నపడి. అతావతు-నెడు నాళ్ సంసారియాయ్ప్పోన్దచేతనన్ ఆకస్మికకృపైయాలే సదాచార్యప్రసాదమడియాక తత్త్వజ్ఞానమ్ పిఱన్దు, సంసారమ్ త్యాజ్యమెన్ఱుమ్, (౧)*అన్దమిల్ పేరిన్బమాన దేశవిశేష త్తిశేపోయ్ అమరరోడు ఒరుకోవైయాక * అయర్వఱుమమరర్క ళతిపతియానవన్ తిరువడికళిల్ అవన్ ముకమలర్త్తిక్క ఉఱుప్పాకప్పణ్ణుమ్ అశేష శేషవృత్తియేపురుషా ర్థమెన్ఱుమ్, తన్నివృత్తిప్రాప్తికళుక్కు ఎమ్బెరుమానేసాధనమెన్ఱుమ్ ప్రతిపత్తిపిఱన్దు సంసారత్తిల్ అడిక్కొతిత్తు భగవతిన్యస్తభరనాయ్ సంసారనివృత్తి పూర్వకమాక ఎమ్బె రుమానై ప్రాపిత్తు అనుభవిక్కుమ్పోతు, మున్బె నెడునాళనుభవిత్త సాంసారికక్లేశఙ్గ ళాతల్, జ్ఞానమ్పిఱన్దపిన్బు భగవదనుభవాలాభత్తాలేవరుమ్ క్లేశఙ్గళాతల్ నెఞ్జిల్ తట్టాతపడి అనుభవిక్కై. నిరతిశయానన్దయుక్తనాకైయావతు - నిరస్తః-అల్పీకృతః, అతిశయః-ఇతరాతిశయః,నిరస్తః ఇతరాతిశయోయేనసః నిరతిశయః,నిరతిశయశ్చాసౌ ఆనన్దశ్చనిరతిశయానన్దః, తేనయుక్తః నిరతిశయానన్దయుక్తః ఎన్ఱు సమాసమాయ్, ఆనన్దవల్లియిల్ శొల్లుకిఱపడియే నిరతిశయానన్దగుణయుక్తనా యిరుక్కై. సర్వేశ్వర నాకైయావతు - త్రివిధాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ ఈశ్వరనాయిరుక్కై.

అన్దనిత్యసూరికళోపాతియనుభవిక్కైయావతు-అవర్కళ్ (౨)*సదాపశ్యన్తిప్ప డియే అనుభవిక్కుమాపోలే భగవత్కటాక్షత్తాలే సంసారాన్ముక్తరాయ్ అపరిచ్ఛిన్న జ్ఞానాదిగుణకరాయ్ అనుభవిక్కై. (తన్నై) - సర్వశేషియానతన్నై. కైఙ్కర్యమా వతు - భగవన్ముఖవికాసహేతువాన వృత్తివిశేషమ్. (నిత్యకైఙ్కర్యరసరాయ్)ఎన్నతు- అనుభవజనితప్రీతికారిత నిత్యకైఙ్కర్యత్తిల్ ప్రీతియుడైయవర్కళాయెన్నపడి.

వాழுకైయావతు - స్వామిసన్నిధియిల్ సుఖమాకవర్త్తిక్కై. ప్రాప్తియావతు- శేషశేషిబావసమ్బన్ధమ్. అత్తై (ఇழన్దు) ఎన్నతు - అన్దశేషశేషిభావ సమ్బన్ధజ్ఞానత్తై

(౧) తి-వాయ్-౧౦-౧౦-౧౧. (౨) విష్ణుసూ-

(౧) "అసన్నేవ" ఎన్గిఱపడియే అసత్కల్పరాయ్క్కిడక్కిఱ సంసారిచేతనరుడైయ ఇన్నిలైయై అనుసన్ధిత్తు అత్యన్తవ్యాకులచిత్తనాయ్, ఇవర్కళ్ కరణకళేబరఙ్గళై యిఴన్దు ఇఱకొడిన్దపక్షిపోలేకిడక్కిఱ అదశైయిలేకరణాదికళై క్కొడుత్తు, అవఱ్ఱైక్కొణ్డు వ్యభిచరియాతే తన్నైయేయాశ్రయిత్తు ఉజ్జీవిక్కైక్కుడలాక, అపౌరుషేయమాయ్ నిత్యనిర్దోషమాయ్స్వతః ప్రమాణమాన వేదత్తైయుమ్ తదుపబృంహణఙ్గళాన స్మృతీతిహాస పురాణాదికళైయుమ్ ప్రవర్త్తిప్పిత్తవిడత్తిలుమ్, అన్దశాస్త్రాభ్యాసత్తుక్కు అనేకయోగ్యతైవేణ్డుకైయాలే అవ్వళియాలే జ్ఞానమ్పిఱన్దు చేతనరుజ్జీవిక్కై యరితాయిరుక్కిఱపడియై త్తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి, సకలశాస్త్ర

యిఴన్దన్నుతల్ ; నిత్యక్కైఙ్కర్యరసరాయ్ వాఴ్వుక్కెన్దైయిఴన్దన్నుతల్. (అసన్నేవ ఎన్గిఱపడియే) ఎన్ఱతు - "అసన్నేవ" ఎన్గిఱ శ్రుత్యర్థత్తిఱ్పడియే ఎన్ఱపడి. అసత్కల్పరాయ్క్కిడక్కిఱ వెన్ఱతు- అచిత్తుల్యరాయ్క్కిడక్కిఱ వెన్ఱపడి. అతావతు- జ్ఞానమిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ యథాజ్ఞానమిన్ఱిక్కేయిరుక్కై;- స్వస్వేతరవిషయఙ్గళిల్ ఈశ్వరశేషత్వప్రతిపత్తియిన్ఱిక్కేస్వశేషత్వ ప్రతిపత్తినడక్కై. ఇన్నిలై ఎన్ఱతు- ఆధ్యాత్మికాదితాపత్రయాభిభూతరాయ్, అవర్కళ్ పడుమ్ దుఃఖ పరమ్పరైగళై యెన్ఱపడి. అత్యన్త వ్యాకుల చిత్తనాయెన్ఱతు - అఙ్గత్తైయి లనుభవ మొన్ఱుమ్ తోన్ఱాతపడి వ్యాకులచిత్తనాయెన్ఱపడి. ఇఱకొడిన్ద పక్షిపోలే కిడక్కిఱదశైయిలే యెన్ఱతు - కరణకళేబరఙ్గళిల్లామైయాలే ప్రవృత్తి నివృత్తికళుమ్ అతుక్కుడియాన జ్ఞానముమిల్లాతదశైయిలేయెన్ఱపడి. కరణాదికళైక్కొడుత్తెన్గిఱవిడత్తిల్ - ఆదిశబ్దత్తాలే కళేబరత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. అవఱ్ఱైక్కొణ్డు వ్యభిచరియాతేయెన్ఱతు - ఈశ్వరన్ తన్నైయే యాశ్రయిత్తు ఉజ్జీవిక్కైక్కుడలాకక్కొడుత్త కరణాదికళైక్కొణ్డుశబ్దాదివిషయ ప్రవణరాయ్ నశిత్తుప్పోకామలెన్ఱపడి. తత్ ఎన్ఱతు- అన్దవేదఙ్గళుడైయ వెన్ఱపడి. పురాణాదికళ్ఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే, శ్రీపాఞ్చరాత్రాగమత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. అన్దశాస్త్రాభ్యాసత్తుక్కెన్ఱతు-సోపబృంహణఙ్గళాన అన్దవేదఙ్గళాకిఱ శాస్త్రాభ్యాసత్తుక్కెన్ఱపడి. అనేక యోగ్యతైవేణ్డుకైయాలే యెన్ఱతు-జమ్బూద్వీపత్తిల్ భారతవర్షత్తిల్ భరతఖణ్డత్తిల్ మనుష్యజన్మత్తిల్ త్రైవర్ణికత్వాదియోగ్యతైకళుమ్, సర్వశాఖాప్రత్యయన్యాయముమ్, సర్వవేదాన్త ప్రత్యయన్యాయముమ్ వేణ్డుకైయాలేయెన్ఱపడి. అరితాయిరుక్కిఱపడియైయెన్ఱతు - దుర్లభమాయిరుక్కిఱపడియైయెన్ఱపడి. సకలశాస్త్ర తాత్పర్యఙ్గళై

(౧) తై-అన.

తాత్పర్యజ్ఞరై యుమ్ సఙ్గ్రహమాక ఇవర్కళఱియలామ్పడి పణ్ణవేణు మెన్ఱు, స్వరూపోపాయపురుషార్థయాథాత్మ్య ప్రతిపాదకమాన రహస్య త్రయత్తైయుమ్, స్వయమేవ ఆచార్యనాయ్నిన్ఱు ప్రకాశిప్పిత్తరుళినార్.

యుమెన్ఱతు -సకలశాస్త్రతాత్పర్యార్థజ్ఞర్కళాన అర్థపఞ్చకత్తైయుమెన్ఱపడి. స్వరూపోపాయపురుషార్థయాథాత్మ్యప్రతిపాదకమాన ఎన్ఱవిడత్తిల్ -స్వరూపమావతు-భగవచ్ఛేషత్వమ్, అతినుడైయ యథాత్మ్యమావతు - అనన్యార్హత్వమ్; ఉపాయమావతు - ఈశ్వరన్, అతినుడైయ యాథాత్మ్యమావతు - నిరపేక్షత్వమ్; పురుషార్థమానతు- భగవత్కైఙ్కర్యమ్, అతినుడైయ యాథాత్మ్యమావతు - తన్రసత్తుక్కుఉప్పాక చ్చెయ్కై యన్ఱికే అవన్ రసత్తుక్కుఉప్పాకచ్చెయ్కై. అన్ఱిక్కే, స్వరూపమావతు - భగవదనన్యార్హశేషత్వమ్, అతినుడైయ యాథాత్మ్యమావతు - భాగవతశేషత్వపర్యన్తమాయిరుక్కై. ఉపాయమావతు - నిరపేక్షనాన ఈశ్వరన్, అతినుడైయ యాథాత్మ్యమావతు - ఆచార్యాభిమానపర్యన్తమాయిరుక్కై; పురుషార్థమావతు - అవన్ఱనక్కేయు ఉప్పాకప్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమ్. అతినుడైయయాథాత్మ్యమావతు - భాగవతకైఙ్కర్యపర్యన్తమాయిరుక్కై. స్వయమేవ ఎన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తిల్ శేషిత్వశరణ్యత్వప్రాప్యత్వేనాకారేణ ప్రతిపాదిక్కప్పడుకిఱతా నేయెన్ఱపడి.

“శ్రియఃపతియాయ్”ఎన్ఱతుడఙ్గి “సర్వేశ్వరన్”ఎన్ను మళవుమ్ పరస్వరూపత్తై చ్చొల్లుకిఱతు; “అస్తనిత్యసూరికళోపాతి”ఎన్ఱతుడఙ్గి“వాఴుకైక్కు” ఎన్నుమళవుమ్ ప్రాప్యస్వరూపమ్ శొల్లుకిఱతు;“ప్రాప్తి”ఎన్నుమత్తాల్,ప్రత్యగాత్మస్వరూపత్తైచ్చొల్లుకిఱతు; “అత్తైయిఴన్దు” ఎన్ఱతుడఙ్గి “ఇఴన్దై”ఎన్నుమళవాక విరోధిస్వరూపత్తైచ్చొల్లుకిఱతు; “అనుసన్ధిత్తు”ఎన్ఱతుడఙ్గి “ వెళియిట్టరుళినాన్ ” ఎన్నుమళవాక ఉపాయస్వరూపత్తై చ్చొల్లుకిఱతు;“ఇఴవైయనుసన్ధిత్తు అత్యన్తవ్యాకులచిత్తనాయ్”ఎన్గైయాలే, ఈశ్వరన్తన్నిర్హేతుకకృపైయాలే సంసారిచేతనరుడైయ ఉజ్జీవనార్థమాక కృపిప్పణ్ణుకిఱానెన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకిఱతు. “సకలశాస్త్రతాత్పర్యజ్ఞరైయుమ్ సఙ్గ్రహమాక ఇవర్కళఱియలామ్పడి పణ్ణవేణుమెన్ఱు ” ఎన్గైయాలే ఇవ్వర్థపఞ్చకమ్ సకలవేదతాత్పర్యమెన్నుమతువుమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు.

ఆక ఇచ్చూర్ణైయాల్ - తామ్ వ్యాఖ్యానిత్తరుళుకిఱ ముముక్షుప్పడి యెన్గిఱ ప్రబన్ధత్తిల్ ప్రధానప్రతిపాద్యమాన అర్థపఞ్చకత్తైయుమ్, భగవత్కృపైయినుడైయ నిర్హేతుకత్వత్తైయుమ్, ఇవ్వర్థపఞ్చకన్దాన్ వేదతాత్పర్యమెన్నుమత్తైయుమ్ సఙ్గ్రహిత్తరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

ఇప్పడి ఈశ్వరన్ రహస్యత్రయత్తై వెళియిట్టరుళినతు ఎవ్విషయత్తిలేయెన్నవరుళి

అతిల్, తిరుమన్త్రత్తై శ్రీబదరికాశ్రమత్తిలే స్వాంశభూతనాన నర఩ై విషయమాక ప్రకాశిప్పిత్తా఩్; ద్వయత్తై శ్రీవిష్ణులోకత్తిలే స్వమహిషియాన పిరాట్టివిషయమాక ప్రకాశిప్పిత్తా఩్; చరమశ్లోకత్తైత్తిరుత్తేర్త్తట్టిలే స్వాశ్రితనాన అర్జున఩ై విషయమాకప్రకాశిప్పిత్తా఩్. ఆకైయాలిఱే,(౧) "లక్ష్మీనాథసమారమ్భామ్" ఎన్ఱు గురుపరమ్పరాదియిలే ఈశ్వర఩ై యనుసన్ధిక్కిఱతు.

ఇని, అన్ద రహస్యత్రయన్గళ్ శబ్దమ్ సుగ్రహమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, అర్థమ్ ఉపదేశగమ్యమాకైయాలుమ్,

---

చ్చెయ్కిఱార్ (అతిలిత్యాదియాల్). అతిలెన్ఱతు - రహస్యత్రయత్తిలెన్ఱపడి. స్వాంశభూతనానవెన్ఱతు- స్వావతారవిశేషమానవెన్ఱపడి. తిరుమన్త్రత్తై నర఩్ విషయమాకవుమ్, ద్వయత్తై ప్పిరాట్టి విషయమాకవుమ్, చరమశ్లోకత్తై అర్జున఩్ విషయమాకవుమ్ ప్రకాశిప్పిత్తా఩ెన్ఱు§(ఓరొన్ఱిలే) ఉరైప్పాకచ్చొన్నతు స్వరూపాదిప్రాధాన్యత్తైప్పఱ్ఱ; చేతనవర్గత్తిల్ నిత్యరుమ్ ముక్తరుమ్,స్వరూపప్రధానరాయుమ్,పిరాట్టి భోగప్రధానైయాయుమ్, సంసారికళ్ త్యాజ్యాంశత్తిల్ త్యాగప్రధానరాయుమిరుప్పర్కళిఱే ; అత్తైప్పఱ్ఱ ఓరొన్ఱిలే నోక్కాకవరుళిచ్చెయ్తతు. స్వరూపప్రధానరుక్కుమ్ స్వరూపానురూపమాన ఉపాయోపేయఙ్గళిలన్వయమావశ్యకమాకైయాలే, తత్ప్రకాశకఙ్గళాన మఱ్ఱ ఇరణ్డురహస్యఙ్గళుడైయ ఉపదేశమ్ సిద్ధమ్;భోగప్రధానైయాన పిరాట్టిక్కుమ్ భోగమ్ స్వరూపానురూపమెన్ఱఱికైక్కుమ్, తత్సాధనమఱికైక్కుమ్, తత్ప్రకాశకఙ్గళానమఱ్ఱ ఇరణ్డురహస్యఙ్గళుమ్ జ్ఞాతవ్యఙ్గళాకైయాలే, అవఱ్ఱినుడైయ ఉపదేశమ్ సిద్ధమ్; త్యాగప్రధానరాన ముముక్షుక్కళుక్కుమ్, స్వరూపజ్ఞానముమ్, స్వరూపానురూపోపాయ జ్ఞానముమిన్ఱిక్కే త్యాగమ్సిద్ధియామైయాలే తత్ప్రకాశకరహస్యత్రయోపదేశమ్ సిద్ధమ్. ఆకైయాలిఱేయెన్ఱతు-ఇప్పడి ఈశ్వర఩్ తానేరహస్యత్రయత్తైయుమ్ ఆచార్యనాయ్నిన్ఱు ఉపదేశిక్కైయాలిఱే యెన్ఱపడి.

ఇని ఇప్ప్రబన్ధమవతరిత్తపడియై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇని యిత్యాదియాల్). సుగ్రహమాయిరున్దతే యాకిలుమెన్ఱతు - సులభమాయత్తిన్దుకొల్లుమ్పడియాయిరున్దతేయాకిలుమెన్ఱపడి. అర్థమ్ ఉపదేశగమ్యమాకైయాలుమెన్ఱతు - ఇన్దరహస్యత్రయత్తినుడైయ

---

§ పణ్డులితమ్ క్వాచిత్కమ్. (౧) ఆఖ్యాన్ ముక్తకమ్.

అతఱిన్దే ఎల్లార్కుం ఉజ్జీవిక్కవేణ్డుకైయాలుమ్, అన్దరహస్యత్రయత్తిలుమ్ పూర్వాచార్యర్కళుడైయ ఉపదేశపరమ్పరాప్రాప్తమాన అర్థవిశేషఙ్గళై సర్వర్కుమ్ సుగ్రహమాకవుమ్ సువ్యక్తమాకవుమ్ పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తమ్ముడైయ పరమకృపైయాలే ఇప్ప్రబన్ధముఖేన అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

అర్థమ్ శాస్త్రబలత్తాలుమ్ స్వబుద్ధిబలత్తాలుమఱియుమ్పడియాయిరుక్కైయన్ఱియే ఆచార్యోపదేశమడియాకవఱియుమ్పడియాయిరుక్కైయాలు మెన్నపడి. అతఱిన్దేయెల్లార్కుం ఉజ్జీవిక్కవేణ్డుకైయాలు మెన్నతు- ఆచార్యోపదేశమడియాక రహస్యత్రయార్థత్తైయఱిన్దే ఎల్లార్కుం ఉజ్జీవిక్కవేణ్డుకైయాలు మెన్నపడి. అఱిన్దే ఉజ్జీవిక్కవేణ్డుకైయాలు మెన్నైయాలే- అఱియాతపోతు ఉజ్జీవనమిల్లైయెన్నుమతు సిద్ధమ్. ఆచార్యాభిమానత్తాలే ఇవనుజ్జీవిక్కుమ్పోతు జ్ఞానద్వారేణైవ ఉజ్జీవనమాకైయాలే అప్పడిశొల్లక్కుఱైయిల్లై.

(౧) ''పశుర్మనుష్యః పక్షీవా'' ఎన్గిఱవిడత్తిలుమ్, (౨) ''స్థావరాణ్యపిముచ్యన్తే'' ఎన్గిఱవిడత్తిలుమ్ స్థావరశరీరకఙ్గళాన వాత్మాక్కళుమ్ ఆచార్యాభిమానత్తాలే స్వరూపజ్ఞానమ్ పిఱన్దే ఉజ్జీవిక్కిఱార్కళెన్నే కొళ్ళవేణుమ్. చేతనమాత్రత్తుక్కే ముక్తియుళ్ళతు, అచిద్విమోచనమచిత్తుక్కిల్లైయిఱే. శుద్ధసత్వమిశ్రసత్వఙ్గళెన్గిఱ ఇరణ్డిలుమ్ శరీరిత్వేన సంబన్ధిప్పాన్ చేతననిఱే.

ఇని, ఇన్దరహస్యత్రయత్తుక్కుమ్ ఉపాసకర్ నిర్వహిత్త పోరుమోరర్థముణ్డిఱే, అత్తైవ్యావర్తిప్పిక్కైక్కాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అన్దరహస్యత్రయత్తిలుమెన్నాదియాల్). పూర్వాచార్యర్కళెన్నతు- నాథమునిముతలానవమ్ పూర్వాచార్యర్కళెన్నపడి. ఉపదేశపరమ్పరాప్రాప్తమానవెన్నతు -సకలశాస్త్రవిత్తమర్కళాన తన్దాముడైయ బుద్ధిపరికల్పితమానవైయన్ఱిక్కే ఆచార్యోపదేశమడియాక పరమ్పరాప్రాప్తఙ్గళానవెన్నపడి. అర్థవిశేషఙ్గళైయెన్నతు - పారతన్త్ర్యభోగ్యతైకళైయెన్నపడి. పరమకృపైయాలేయెన్నతు- సర్వేశ్వరనుడైయ కృపైయిలు మతిశయితమాన కృపైయాలే యెన్నపడి. రహస్యత్రయత్తైయుమ్ వెళియిట్టరుళిన కృపైయిలుమ్ అతినర్థఙ్గళై వెళియిట్టరుళిన కృపైయిఱే అతిశయితమావతు; ఆకైయాల్, అతిశయితమెన్నక్కుఱైయిల్లై.

ఇవర్ తామ్ రహస్యత్రయవిషయమాక వరుళిచ్చెయ్త ప్రబన్ధఙ్గళిలుమ్ పూర్వా

---

(౧) ౨)

మున్నే రహస్యత్రయవిషయమాక మూన్ఱు ప్రబన్ధమిట్టరుళియిరుక్కచ్చెయ్దేయుమ్. అతిల్ యాదృచ్ఛికప్పడి అతిసఙ్గ్రహమాకైయాలుమ్, పరన్దపడి అతివిస్తృతమాకైయాలుమ్, శ్రియఃపతిప్పడి, ఉభయదోషముమిన్ఱిక్కేయిరున్దతేయాకిలుమ్ సంస్కృతవాక్యబహుళమాకైయాలే పెణ్ణుక్కుమ్ పేతైక్కుమ్అధికరిక్కప్పోకామైయాలుమ్, త్రివిధదోషముమిల్లాతపడి ఇన్నము మొరు ప్రబన్ధమిడవేణుమెన్ఱు తిరువుళ్ళమ్పఱ్ఱి, ఎల్లావఱ్ఱుక్కుమ్పిన్బితే ముముక్షుప్పడియాకిఱ ఇప్రబన్ధమిట్టరుళినార్. ఆకైయితే - అల్లాతప్రబన్ధఙ్గళ్ కిడక్క ఇత్తై ఎల్లారుమధికరిత్తుప్పోరుకిఱతు. ఇన్నముమ్, పూర్వప్రబన్ధఙ్గళిల్ అనుక్తమాన అర్థవిశేషఙ్గళుమిప్రబన్ధత్తిలేయుణ్డాకైయాలుమ్ ఇతువే ఎల్లార్క్కుమాదరణీయమాకక్కడవతు, ... *

చార్యర్కళరుళిచ్చెయ్త రహస్యత్రయవివరణమాన ప్రబన్ధఙ్గళిలుమిప్రబన్ధత్తుక్కుణ్డాన వాశిసైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మున్నేయిత్యాదియాల్). మున్నేయెన్ఱతు - ఇప్రబన్ధమరుళిచ్చెయ్వతఱ్కు మున్నే యెన్ఱపడి. అతిసఙ్గ్రహమాకైయాలుమెన్ఱతు-అతిసఙ్గ్రహమాకైయాలే విశదమాక అర్థప్రతిపాదకమాకమాట్టామైయాలుమెన్ఱపడి. అతివిస్తృతమాకైయాలుమెన్ఱతు - అతివిస్తృతమాకైయాలే దురవధరమాకైయాలుమెన్ఱపడి. ఉభయదోషమెన్ఱతు-అతిసఙ్గ్రహత్వ అతివిస్తృతత్వఙ్గళెన్ఱపడి. సంస్కృతవాక్యబహుళమాకైయాలేయెన్ఱతు - శ్రుతివాక్యబహుళమాకైయాలేయెన్ఱపడి. సంస్కృతమెన్ఱాల్ శ్రుతియైక్కాట్టుమో వెన్నిల్ "పెణ్ణుక్కుమ్ పేతైక్కుమధికరిక్కప్పోకామైయాలుమ్" ఎన్నైయాలే - స్త్రీశూద్రానధికారమాన సంస్కృతమ్ శ్రుతియేయాకవేణ్డుకైయాలే, సంస్కృతశబ్దమ్ శ్రుతియైక్కాట్టుమ్. పేతైక్కుమెన్ఱతు -అబలనుక్కుమెన్ఱపడి. త్రివిధదోషముమిల్లాతపడియెన్ఱతు- అతిసఙ్గ్రహమాకైయాలే విశదమాకవర్థఙ్గళై ప్రతిపాదిక్కమాట్టామైయాకిఱదోషముమ్, అతివిస్తృతమాకైయాలే దురవధరత్వమాకిఱదోషముమ్, శ్రుతివాక్యబహుళమాకైయాలే అధికృతాధికారత్వరూపదోషము మిన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. పూర్వప్రబన్ధఙ్గళిలెన్ఱతు - పూర్వర్కళరుళిచ్చెయ్త ప్రబన్ధఙ్గళిలేయెన్ఱపడి. ... *

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పిళ్ళైలోకాచార్యరరుళిచ్చెయ్త
ముముక్షుప్పడి.
తిరుమన్త్రప్రకరణమ్.

రహస్యత్రయోపోద్ఘాతమ్.

మూలమ్—౧—ముముక్షువుక్కు

వ్యా॥(ముముక్షువుక్కఱియవేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు) ముముక్షువాకిఱాన్ - మోక్షత్తిలే ఇచ్ఛైయుడైయ§(నాన)వన్, (౧)*ముచ్లృ-మోక్షణేయితే ధాతు. ఇత్తాల్, సంసారవిమోచనత్తిలిచ్ఛైపిఱన్దవనుక్కెన్ఱపడి. ఆత్మప్రాప్తికామనుక్కుమ్ముముక్షుత్వముణ్డేయాకిలుమ్ ఇవ్విడత్తిల్ అవన్ వివక్షితనన్ఱు. అవనుక్కు రహస్యత్రయజ్ఞానాపేక్షై

ఇది ఇప్ప్రబన్ధత్తుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక ప్రతీకగ్రహణమ్పణ్ణుకిఱార్ (ముముక్షువుక్కెన్ఱుతుడఙ్గి). అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ముముక్షువాకిఱానిత్యాదియాల్). మోక్షత్తిలిచ్ఛైయుడైయవనెన్గిఱవిడత్తిల్ మోక్షశబ్దమ్ (౨) ‹‹ముక్తిర్మోక్షో మహానన్దః›› ఎన్ఱు ఆనన్దశబ్దపర్యాయమాక పఠిక్కప్పట్టతాకైయాలే, అత్తైవ్యావర్తిప్పిక్కైక్కాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ముచ్లృ-మోక్షణేయి ఏధాతు) ఎన్ఱు. ఫలితాంశత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ముముక్షుశబ్దమ్ కేవలనుక్కుమ్వాచకమాకైయాలేఅత్తైవ్యావర్తిప్పిక్కిఱార్ (ఆత్మప్రాప్తికామనుక్కుమిత్యాదియాల్). ఇవ్విడత్తిల్ అవన్ వివక్షితనన్ఱెన్గిఱతు-‹‹అఱియవేణ్డుమ్రహస్యమ్మూన్ఱు›› ఎన్గిఱశబ్దఙ్గళోడేసహపఠితమానముముక్షుశబ్దత్తిలే అన్దక్కేవలన్ వాచ్యమాక వివక్షితనన్ఱెన్ఱపడి. ఇప్పడిముముక్షుశబ్దతుక్కువాచ్యసఙ్కోచమ్ శొల్లుకైయిలే నియామకమేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవనుక్కిత్యాదియాల్). రహస్యత్రయజ్ఞానాపేక్షైయిల్లైయెన్ఱతు. (౩) ‹‹ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్మామనుస్మరన్›› ఎన్గిఱపడియే అవనుక్కు, భగవదనన్యార్హశేషమాన ఆత్మానుభవమే పురుషార్థమాకైయాలుమ్, అప్పురుషార్థత్తుక్కు సాధనమ్ భగవదుపాసనమేయాకైయాలుమ్ ఇమ్మూన్ఱుక్కుమ్ ప్రకాశకమ్ ప్రణవమేయాకైయాలుమ్, ఈశ్వరోపాస్యో

(౧) (౨) (౩) గీతై, § కుణ్డలితాక్షరమ్ క్వాచిత్కమ్.

మూ—అఱియవేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు.

యిల్లైయిఱే. ఆకైయాల్, ఇవర్ ముముక్షువెన్ఱిఱతు-భగవత్ప్రాప్తికామతయా సంసారనివృత్తియిల్ ఇచ్ఛైపిఱన్దవనై. ఏవంభూతనానవనుక్కు (అఱియ వేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు) ఎన్ఱతు-ఇవనుక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాయుళ్ళతు స్వరూపోపాయ పురుషార్థఙ్గళాకైయాలుమ్, అవఱ్ఱై ఇన్ద రహస్యత్రయమ్ ఉళ్ళపడి ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్, రహస్యత్రయముమే అఱియ వేణ్డువతెన్ఱ్. (౧)"స్వజ్ఞానం ప్రాపకజ్ఞానం ప్రాప్యజ్ఞానం ముముక్షుభిః। జ్ఞానత్రయముపాదేయమేతదన్యన్నకిఞ్చన" ఎన్ఱు కడవతిఱే. (రహస్యమ్ మూన్ఱు) ఎన్ఱు ఇవర్ ఉద్దేశిక్కిఱతు - తిరుమన్త్రముమ్, ద్వయముమ్, చరమశ్లోకముమాకిఱ ఇవఱ్ఱై యెన్ను మిడమ్ మేలేసుస్పష్టమ్.

ఇవఱ్ఱై రహస్యఙ్గళెన్ఱిఱతు - సకలవేదాన్తసారార్థప్రతిపాదకతయా పరమగుహ్యఙ్గళాకైయాలే.

పేయత్వప్రతిపాదకమానమఱ్ఱ రహస్యత్రయజ్ఞానాపేక్షైయిల్లైయిఱేయెన్ఱపడి. ముముక్షుశబ్దార్థత్తైనిగమిక్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్ఱతు-ఆత్మప్రాప్తికామనుక్కు స్వరూపోపాయపురుషార్థజ్ఞానమ్ ప్రణవత్తిలేతానే యుణ్డాకైయాలే మఱ్ఱ రహస్యత్రయజ్ఞానాపేక్షైయిల్లైయాకైయాలేయెన్ఱపడి. ఏవంభూతనానవనుక్కెన్ఱతు-ఇప్పడిభగవత్ప్రాప్తికామతయా సంసారనివృత్తియిలేయపేక్షైయుడైయవనుక్కెన్ఱపడి. అఱియవేణ్డువతెన్ఱతు - అర్థవత్తాక అఱియవేణ్డువతెన్ఱపడి. ఉక్తార్థత్తుక్కు ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (స్వజ్ఞానమిత్యాదియాల్). "అఱియవేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు" ఎన్ఱవనన్తరమ్, అతావతు - తిరుమన్త్రముమ్ ద్వయముమ్ చరమశ్లోకముమెన్ఱరుళిచ్చెయ్యవేణ్డియిరుక్క, అరుళిచ్చెయ్యామైక్కు హేతువేతెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (రహస్యమ్ మూన్ఱిత్యాదియాల్). మేలేయెన్ఱతు - మేల్ గ్రన్థత్తిలేయెన్ఱపడి.

తిరుమన్త్రద్వయచరమశ్లోకఙ్గళుక్కు రహస్యమెన్ఱు తిరునామమాకైక్కు హేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవఱ్ఱైయిత్యాదియాల్). ఇవఱ్ఱైయెన్ఱతు - తిరుమన్త్రద్వయ చరమశ్లోకఙ్గళైయెన్ఱపడి.

గ్రన్థసామాన్యత్తుక్కుమ్ విషయ ప్రయోజన సమ్బన్ధాధికారినిర్దేశమ్ ప్రవర్తకమాకై

(౧)

ఆక ఇవ్వాక్యత్తాల్, అధికారినిర్దేశముమ్, తద్జ్ఞాతవ్యనిర్దేశముమ్ పణ్ణియరుళినారాయ్త్తు.

ఇని, అన్దరహస్యత్రయత్తిలుమ్ ప్రథమరహస్యమేతెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతిల్ ప్రథమరహస్యమ్ తిరుమన్త్రమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - అన్దరహస్యత్రయత్తిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు, ఇవ్వధికారిక్కు ప్రథమమ్ జ్ఞాతవ్యమాన రహస్యమ్, స్వరూపయాథాత్మ్యపరమాయ్, త్యాజ్యోపాదేయవిభాగ జ్ఞానత్తై ప్పరిపూర్ణమాకప్పిఱప్పిక్కుమతాన తిరుమన్త్రమెన్ఱై. అనన్యార్హ శేషత్వమ్, అనన్యశరణత్వమ్,

---

యాలే, ఇవ్వాక్యత్తిల్ ఇవర్ నిర్దేశిక్కిఱతు ఎవఱ్ఱైయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). అధికారినిర్దేశముమ్, తద్జ్ఞాతవ్యనిర్దేశముమెన్ఱతు-సంబన్ధనిర్దేశముమ్ ప్రయోజననిర్దేశముమెన్నుమతుక్కుముపలక్షణమ్. ప్రబన్ధత్తుక్కుమ్ రహస్యత్రయత్తుక్కుమ్ విషయవిషయిభావమ్ సంబన్ధమ్, గ్రన్థత్తుక్కుమ్ జ్ఞానత్తుక్కుమ్ ప్రయోజ్యప్రయోజకభావమ్ సంబన్ధమ్; జ్ఞానత్తుక్కుమ్ రహస్యత్రయత్తుక్కుమ్ జన్యజనకభావమ్ సంబన్ధమ్; జ్ఞానత్తుక్కుమ్ మోక్షత్తుక్కుమ్ హేతుహేతుమద్భావమ్ సంబన్ధమ్; ఇగ్గ్రన్థత్తుక్కధికారి-ముముక్షు; ముఖ్యప్రయోజనమ్- మోక్షమ్; అవాన్తరప్రయోజనమ్-జ్ఞానమ్; విషయమ్ రహస్యత్రయమ్; సంబన్ధమ్-పూర్వోక్తమ్.

మేల్ వాక్యత్తుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-జ్ఞాతవ్యనిర్దేశమ్ పణ్ణిన వనన్తరమెన్ఱపడి. వైత్తుక్కొణ్డెన్ఱతు- శారియైచ్చొల్లు; అతుక్కర్థమిల్లై. ఇవ్వధికారిక్కెన్ఱతు-భగవత్ప్రాప్తికామతయా సంసారనివృత్తియిలిచ్ఛైయుడైయ వధికారిక్కెన్ఱపడి. స్వరూపయాథాత్మ్యపరమాయెన్ఱతు- అనన్యార్హశేషత్వాద్యాకారత్రయప్రతిపాదనపరమాయెన్ఱపడి. త్యాజ్యోపాదేయవిభాగజ్ఞానత్తైయెన్ఱతు-అనన్యార్హశేషత్వాద్యాకారత్రయత్తుక్కనురూపఙ్గళాన త్యాజ్యోపాదేయవిభాగజ్ఞానత్తైయెన్ఱపడి. అవైయావన-దేవతాన్తరశేషత్వముమ్, స్వస్వాతన్త్ర్యముమ్, స్వరక్షణే స్వాన్వయముమ్, ఉపేయాన్తరప్రావణ్యముమ్, కైఙ్కర్యత్తిల్ స్వయంకర్తృత్వముమ్, స్వయంభోక్తృత్వముమ్; భాగవతవిషయత్తిల్ అనన్యార్హశేషత్వాద్యాకారత్రయముమ్. తిరుమన్త్రమ్ స్వరూపయాథాత్మ్యపరమానవాఱే ప్రథమరహస్యమామావెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అనన్యార్హేత్యాది

౩. మూలత్తిల్ ప్రథమరహస్యమ్ తిరుమన్త్రమ్.

అనన్యభోగ్యత్వమాకిఱ ఆకారత్రయత్తైయుమ్ ప్రతిపాదిక్కైయాలే చేతనస్వరూపయాథాత్మ్యప్రతిపాదనపరమాయ్, తదనుగుణత్యాజ్యోపాదేయ విభాగత్తైయుమ్ సుస్పష్టమాక ప్రతిపాదియానిన్ఱుళ్ళ ఇమ్మన్త్రత్తాలే సుశిక్షితనానవనుక్కే మఱ్ఱై రహస్యఙ్గళిరణ్డిలుమ్ ప్రతిపాదిక్కప్పడుకిఱ ఉపాయోపేయఙ్గళిల్ అపేక్షై జనిప్పతు. ఆకైయాలే, స్వరూపయాథాత్మ్యపరమాన తిరుమన్త్రమ్ ప్రథమ రహస్యమెన్నుమిడత్తుక్కు ఐయమిల్లై.

ఇన్నముమ్, ప్రణవత్తుక్కు మన్త్రశేషమ్ వివరణమానాప్పోలే మన్త్రశేషత్తుక్కు ద్వయమ్ వివరణమాయ్, అతుక్కు చరమశ్లోకమ్ వివరణమాయిరుప్పతు. అన్ద న్యాయత్తాలుమ్ ఇతినుడైయ ప్రాథమ్యమ్ సిద్ధమిఱే. ఆకైయాలే, ఇవైయెల్లావఱ్ఱైయుమ్ తిరువుళ్ళమ్ పఱ్ఱియాయిఱ్ఱు (ప్రథమరహస్యమ్ తిరుమన్త్రమ్) ఎన్ఱు ఇవరరుళిచ్చెయ్‌తతు.

యాల్). విభాగత్తైయెన్ఱతు-విభాగజ్ఞానత్తైయెన్ఱపడి. రహస్యఙ్గళిరణ్డిలుమెన్ఱతు-ద్వయ చరమశ్లోకఙ్గళిరణ్డిలుమెన్ఱపడి. చరమశ్లోకము పేయపరమాహామోవెన్నిల్, ఆమ్-నైర్భర్యప్రతిపాదకమాకైయాలే; నైర్భర్యమావతు-పూర్తి. ఇతుక్కు మేఱ్పట్ట ఉపేయమిల్లైయిఱే. ఆకైయాలేయెన్ఱతు - స్వరూపానురూపఙ్గళాన ఉపాయోపేయఙ్గళిల్ అపేక్షైజనిప్పతు స్వరూపజ్ఞానపూర్వకమాకైయాలేయెన్ఱపడి.

కీழ் స్వరూపయాథాత్మ్యపరత్వత్తాల్ తిరుమన్త్రత్తినుడైయ ప్రాథమ్యత్తైయరుళిచ్చెయ్‌తు, ఇని వివరణవివరణిభావత్తాలుమ్ తిరుమన్త్రత్తినుడైయ ప్రాథమ్యత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇన్నముమిత్యాదియాల్). మన్త్రశేషమెన్ఱతు-నమఃపదముమ్, నారాయణపదముమెన్ఱపడి. అతుక్కెన్ఱతు-ద్వయత్తుక్కెన్ఱపడి. అన్ద న్యాయత్తాలుమెన్ఱతు-వివరణవివరణిభావ న్యాయత్తాలుమెన్ఱపడి. ఆకైయాలేయెన్ఱతు-జ్ఞాతవ్యత్వేన ప్రాథమ్యత్తాలుమ్, వివరణిత్వేన ప్రథమమాకైయాలుమెన్ఱపడి. ఇవైయెల్లావఱ్ఱైయుమెన్ఱతు-జ్ఞాతవ్యత్వేన ప్రాథమ్యత్తైయుమ్, వివరణిత్వేన ప్రాథమ్యత్తైయుమెన్ఱపడి.

ఇత్తైమన్త్రమెన్గిఱతు-“మన్తారం త్రాయత ఇతి మన్త్రః” ఎన్గిఱ పడియే శబ్దశక్తియాలుమ్ అర్థబోధనత్తాలుమ్ తన్నై యనుసన్ధిప్పార్క్కు రక్షకమాకైయాలే. శబ్దశక్తియాలే రక్షకమామ్, జపహోమాది కళాలే కార్యఙ్గళ్ ముపాసకర్కు; అర్థబోధనత్తాలే రక్షకమామ్, ఈశ్వరనే ఉపాయోపేయమెన్ఱిరుక్కుమ్ ప్రపన్నర్కు. అర్థబోధనత్తాలే రక్షకమాకైయావతు-(౧)“దేహాసక్తాత్మబుద్ధిర్యది భవతి పదం సాధు విద్యాత్తృతీయం స్వాతన్త్ర్యాన్ధో యది స్యాత్ప్రథమ మితరశేషత్వ ధీశ్చే ద్ద్వితీయమ్। ఆత్మత్రాణోన్ముఖశ్చే న్నమ ఇతిచపదం బాన్ధవాభాస లోలశ్శబ్దం నారాయణాఖ్యం విషయ చపలధీశ్చేచ్చతుర్థీం ప్రపన్నః” ఎన్ఱుభట్టరరుళిచ్చెయ్తపడియే, తన్నైయనుసన్ధిప్పార్కు దేహాత్మాభిమానముమ్, స్వాతన్త్ర్యముమ్, అన్యశేషత్వముమ్, స్వరక్షణే స్వాన్వయముమ్, అబన్ధుసఙ్గముమ్, విషయప్రావణ్యముమ్, మేలిడాతపడిపణ్ణి, స్వస్వరూపానురూపమాక నడక్కుమ్పడి నోక్కుకై.

3. ఇనిమేల్ ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ వైభవత్తై విస్తరేణ ప్రతిపాదిప్పతాక త్తిరువుళ్ళమ్పత్తి, ప్రథమమ్ ఇతినుడైయ అనుసన్ధానక్రమ

ఇవ్వష్టాక్షరత్తుక్కు త్తిరుమన్త్రమెన్గిఱ పేర్ వరుకైక్కు హేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తైయిత్యాదియాల్). ఇతినుడైయ మన్త్రరక్షణక్రమత్తై విషయభేదేనవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శబ్దశక్తియాలే ఇత్యాదియాల్). (జపహోమాదికళాలే) ఎన్ఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే - తర్పణ బ్రాహ్మణభోజనఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు. అర్థబోధనత్తాలే రక్షిక్కుమ్పడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అర్థబోధనత్తాలే యిత్యాదియాల్). దేహాత్మాభిమానముమెన్గిఱతు - దేహత్తిలే ఆత్మావెన్గిఱ అనిరతిశయప్రీతిరూపమాన జ్ఞానమెన్ఱపడి. అబన్ధుసఙ్గముమెన్ఱతు- దేహబన్ధువిషయత్తిల్ ప్రీతియుమెన్ఱపడి. విషయప్రావణ్యముమెన్ఱతు- క్షుద్రవిషయప్రావణ్యమెన్ఱపడి. నోక్కుకైయెన్ఱతు - రక్షిక్కైయెన్ఱపడి.

3. మేలుక్కవతారికై (ఇనిమేలిత్యాది). ఇప్పోతిమ్మన్త్రవైభవత్తై ప్పలపడియాకవరుళిచ్చెయ్కిఱతు - ఇమ్మన్త్రన్దన్నిలే చేతననుక్కు విశ్వాసముణ్డాకైక్కాక.

---

(౧) అష్టశ్లోకీ-౪.

౩. మూ—తిరుమన్త్రత్తినుడైయ శీర్మైక్కు పోరుమ్పడి ప్రేమత్తోడే పేణి యనుసన్ధిక్కవేణుమ్.

కధనముఖత్తాలే ఇతిన్ వైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (తిరుమన్త్రత్తినుడైయ) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. తిరుమన్త్రత్తుక్కుచ్చీర్మైయావతు.(౧) “ఋచో యజూంషి సామాని తథైవాఽథర్వణానిచ । సర్వ మష్టాక్షరాన్తస్థమ్” ఎన్గిఱపడియే సకలవేదసఙ్గ్రహమాయ్, (౨) “మర్ సెల్లామ్ పేశిలుమ్” ఎన్గిఱపడియే జ్ఞాతవ్య సకలార్థప్రతిపాదకమాయ్, (౩) “మన్త్రాణాం పరమో మన్త్రో గుహ్యానాం గుహ్యముత్తమమ్ । పవిత్రఞ్చ పవిత్రాణాం మూలమన్త్రస్సనాతనః” ఎన్గిఱపడియే మన్త్రఙ్గళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు పరమమానమన్త్రమాయ్ గుహ్యఙ్గళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు ఉత్తమమాన గుహ్యమాయ్, పవిత్రఙ్గళుక్కుమ్ పవిత్రమాయిరుక్కుఅ గౌరవమ్. శీర్మైక్కుప్పోరుమ్పడియెన్ఱతు - తకుమ్పడియెన్గై. ప్రేమత్తోడే పేణియనుసన్ధిక్కైయావతు-ఇత్తైయనుసన్ధిక్కుమళవిల్ శుష్కహృదయనాయిరున్దు అనుసన్ధిక్కైయన్ఱిక్కే, ఇతిన్ వైలక్షణ్యజ్ఞానమడియాక ఇతిన్ పక్కల్ తనక్కుణ్డాన ప్రేమత్తోడే, * గుహ్యానాఙ్గుహ్యమానవితు § అశలఱియాతపడి (౪) “మన్త్రం యత్నేన గోపయేత్” ఎన్గిఱపడియే పేణిక్కొణ్డనుసన్ధిక్కై. ఇప్పడియనుసన్ధిక్కవేణుమెన్గైయాలే

సర్వమష్టాక్షరాన్తస్థమెన్ఱతు - వేదచతుష్టయముమ్ తదుపబృంహణఙ్గళాన స్మృతీతిహాసపురాణఙ్గళుమెల్లామ్ తిరుమన్త్రత్తుక్కువాచ్యార్థమాన అర్థపఞ్చకప్రతిపాదనపరమెన్ఱపడి. ఋచ్యాన్యదపివాఙ్మయమెన్ఱతు-స్మృత్యాదికళై. శుష్కహృదయనాయెన్ఱతు-ప్రేమశూన్యనాయెన్ఱపడి. ఇతిన్ వైలక్షణ్యమెన్ఱతు- సకలశాస్త్రసఙ్గ్రహమాయిరుక్కైయుమ్, జ్ఞాతవ్యసకలార్థప్రతిపాదకమాయిరుక్కైయుమ్, పరమగుహ్యత్వమ్ముతలానవై. ఇతిన్పక్కలెన్ఱతు- తిరుమన్త్రత్తినిడత్తిలెన్ఱపడి. పేణిక్కొణ్డెన్ఱతు-రక్షిత్తుక్కొణ్డెన్ఱపడి. అశలఱియాతపడియెన్ఱతు - అశలారఱియాతపడియాయెన్ఱపడి. వేణుమెన్గిఱవితిన్ తాత్పర్యత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇప్పడియిత్యాదియాల్).

§ “అనధికారికళ్ శెవిప్పడాతపడి” ఎన్ఱపారమ్ ప్రాయికమ్.

(౧) (౨) తి-మొ-౮-౧౦-౩. (౩) (౪)

౮. మూ.—మన్త్రత్తిలుమ్ మన్త్రత్తుక్కు ళ్ళీడాన వస్తువిలుమ్
మన్త్రప్రదనాన ఆచార్యన్ పక్కలిలుమ్ ప్రేమమ్
కనక్కవుణ్డానాల్ కార్యకరమావతు.

ప్రకారాన్తరేణ అనుసన్ధిక్కలాకాతెన్గిఱ నియమమ్ తోన్ఱ్ ఱుకిఱతు.

౮. ఇప్పడి ఇతిన్ పక్కల్ ప్రేమముణ్డాకవే ఇమ్మన్త్రమివనుక్కు క్కార్యకరమామోవెన్న వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (మన్త్రత్తిలుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - జ్ఞాతవ్యార్థ జ్ఞాపకమాన ఇమ్మన్త్రన్దన్నిలుమ్, శేషిత్వ శరణ్యత్వ ప్రాప్యత్వఙ్గళాకిఱ ఆకారత్రయయుక్తతయా ఇమ్మన్త్రత్తుక్కు వాచ్యవస్తువాయిరుక్కిఱ సర్వేశ్వరన్ విషయత్తిలుమ్,(౧) "తన్మన్త్రం బ్రాహ్మణాధీనమ్" ఎన్గిఱపడియే ఇమ్మన్త్రమ్ ఆచార్యాధీనమాయిరుప్పతొన్ఱాకైయాలే, ఇత్తై యథాప్రతిపత్తియుక్తనాయ్ కొణ్డు తనక్కు ఉపకరిత్త ఆచార్యవిషయత్తిలుమ్, తత్తద్వైలక్షణ్యానురూపమాక ప్రేమమ్ అతిశయేన ఉణ్డానాల్ ఇవనుక్కు క్కార్యకరమావతెన్గై.

(౨) "మన్త్రే తద్దేవతాయాంచ తథా మన్త్రప్రదే గురౌ ।

౮. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు-కీళ్ చ్చొన్నపడియెన్ఱపడి. ఇమ్మన్త్రమ్ ఇవనుక్కెన్ఱతు- ఇన్దత్తిరుమన్త్రమ్ ఇన్దముముక్షువుక్కెన్ఱపడి. కార్యకరమామోవెన్ఱతు - మోక్షప్రదమామోవెన్ఱపడి. జ్ఞాతవ్యార్థజ్ఞాపకమానవెన్ఱతు - అర్థపఞ్చకజ్ఞాపకమానవెన్ఱపడి. బ్రాహ్మణశబ్దమాచార్యనైక్కాట్టుమోవెన్నిల్; "బ్రహ్మనయతీతిబ్రాహ్మణః" ఎన్గిఱవ్యుత్పత్తియాలే (3) "గరీయాన్ బ్రహ్మదఃపితా" ఎన్గిఱపడియే బ్రహ్మజ్ఞానజనకనాన ఆచార్యనైక్కాట్టుమ్. యథాప్రతిపత్తియెన్ఱతు - శాస్త్రోక్తమాన ప్రతిపత్తియెన్ఱపడి. తత్తద్వైలక్షణ్యమెన్ఱతు - సకలవేదసఙ్గ్రహత్వాది వైలక్షణ్యముమ్, శేషిత్వాదివైలక్షణ్యముమ్, శాస్త్రోక్తప్రతిపత్తియుడైయనాయిరుక్కైయాకిఱ వైలక్షణ్యముమెన్ఱపడి. ఉక్తార్థత్తుక్కు ప్రమాణఙ్గాట్టుకిఱార్ (మన్త్ర ఇత్యాదియాల్). [మన్త్రే, తద్దేవతాయాం, తథా మన్త్రప్రదేగురౌచ త్రిషుభక్తిః] ఎన్ఱన్వయమ్. తథా మన్త్రప్రదే ఎన్ఱతు-తేనప్రకారేణ మన్త్రప్రదే ఎన్ఱపడి. తథా - తాదృశే - దేవసదృశే, గురౌ ఎన్ఱపడియాకవుమామ్.

(౧) (౨) (3)

౫. మూ,—సంసారికళ్

త్రిషు భక్తిస్సదా కార్యా సాహి ప్రథమసాధనమ్" ఎన్నక్కడవతిఱే.

౫. ఇని ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ అవతరణప్రకారకథనముఖత్తాలే ఇతినుడైయ అప్రతిమవైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సంసారికళ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. సంసారికళాకిఱార్ - అనాద్యచిత్సమ్బన్ధత్తాలే ప్రవాహరూపేణ వరుకిఱ అవిద్యా కర్మ వాసనా రుచి వివశరాయ్, జన్మమరణాది క్లేశభాగికళాయ్త్తిరికిఱ బద్ధచేతనర్.

---

౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). కథనముఖత్తాలేయెన్ఱతు-కథనాదికళాలే యెన్ఱపడి ఆదిశబ్దత్తాలే-అర్థపఞ్చక కథనత్తైయుమ్, ఎమ్బెరుమానుడైయ శిష్యాచార్యత్వకథనత్తైయుమ్, ఎమ్బెరుమానుడైయ కృపై నిర్హేతుకమెన్నుమత్తైయుమ్, ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయసంసారనివర్తకత్వకథనత్తైయుమ్శొల్లుకిఱతు.మన్త్రత్తుక్కుఅప్రతిమవైభవమావతు-సంసారనివర్తకత్వశక్తిమత్ వేరుమన్త్రత్తుక్కిల్లామలిరుక్కై. (౧) "వైకుణ్ఠనామగ్రహణమశేషాఘహరంవిదుః" ఎన్ఱతు.అహఙ్కారమొత్తిన్దపాపనివర్తకత్వత్తైప్పత్తి. ఇమ్మన్త్రమ్ ఉక్తచతుర్థియాలుమ్ నమస్సాలుమ్అహఙ్కారనివర్తకమాకైయాలే, మన్త్రాన్తరఙ్గళైప్పత్తి ఇతుక్కువాశియుణ్డు. అనాద్యచిత్సమ్బన్ధత్తాలేయెన్ఱతు-అనాదిశబ్దమ్సంబన్ధవిశేషణమాయ్,అనాదియాన అచిత్సమ్బన్ధత్తాలేయెన్ఱపడి.ఇత్తాల్-సంబన్ధమ్ కాదాచిత్కమన్ఱెన్నిఱతు. ప్రవాహరూపేణవరుకిఱవెన్ఱతు - వ్యక్తిభేదముణ్డాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ పూర్వముళ్ళనామరూపఙ్గళేయాయ్ వరుకిఱవెన్ఱపడి.అవిద్యా ఎన్ఱతు - దేహాత్మాభిమానముమ్, తన్నిడత్తిల్ స్వతన్త్రనెన్ఱ అభిమానముమెన్ఱపడి కర్మమెన్ఱతు-అన్ద అభిమానఙ్గళిరణ్డుమడియాక ఇచ్చేతనర్పణ్ణుమ్ పుణ్యముమ్ పాపముమెన్ఱపడి. వాసనైయెన్ఱతు - విషయస్త్రీదికళైక్కాణుమ్బోతు భయాపసర్పణాదికళుక్కు హేతువాన అవిద్యావాసనైయుమ్, అబుద్ధిపూర్వకమాక తృణచ్ఛేదనాదికళిలే ప్రవృత్తిక్కు హేతువానకర్మవాసనైయుమెన్ఱపడి. రుచియెన్ఱతు- బుద్ధిపూర్వకమాక పుణ్యపాపఙ్గళిలే ప్రవృత్తిక్కు హేతువాన రుచియెన్ఱపడి, "మరణాది" ఎన్ఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే, బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు. క్లేశభాగికళాయెన్ఱతు - ఆధ్యాత్మికాదులాన క్లేశత్తైయుడైయవర్కళాయెన్ఱపడి.

---

(౧)

మూ.—తద్గళైయుమ్ ఈశ్వరనైయుమ్ మఱన్దు,
ఈశ్వరకైఙ్కర్యత్తైయుమిఴన్దు,

(తద్గళైయుమీశ్వరనైయుమ్మఱన్దు) ఎన్ఱతు-(౧) "దాసభూతా స్స్వతస్సర్వే హ్యాత్మానః పరమాత్మనః । నాన్యథా లక్షణం తేషాం బన్ధే మోక్షే తథైవచ" ఎన్గిఱపడియే స్వతస్సిద్ధమాన భగవచ్ఛేషత్వత్తై లక్షణమాక ఉడైయరాయిరుక్కిఱ తద్గళైయుమ్,(౨) "పతింవిశ్వస్య" (3) "స్వామిత్వం బ్రహ్మణి స్థితమ్" ఇత్యాదికళిఱ్చొల్లుకిఱపడియే తద్గళుక్కు నిరుపాధికశేషియాయిరుక్కిఱ ఈశ్వరనైయుమఱియాతేయొన్ఱై.

ఆనాల్, అఱియామలెన్నాతే "మఱన్దు" ఎన్బానేన్, మున్బురుకాల్ నినైత్తు ప్పిన్బు అన్నినైవుక్కు ప్రచ్యుతివన్దవిడత్తిలిఱే మఱన్దెన్నలావతెన్నిల్, (౪) "మఱన్దేనునైమున్నమ్" ఎన్గిఱపడియే స్వతస్సిద్ధమాన సంబన్ధత్తైయుణర్న్దాల్, మున్బు నినైత్తిరున్దవర్త్తై మఱన్దార్పోలేయిరుక్కుమ్ సమ్బన్ధత్తిలుఱైప్పై నినైత్తు అరుళిచ్చెయ్తారామిత్తనై.

(ఈశ్వరకైఙ్కర్యత్తైయుమిఴన్దు) ఎన్ఱతు- కీఴ్చ్చొన్న అజ్ఞాన

స్వతః ఎన్ఱతు-స్వరూపేణ ఎన్ఱపడి. హి ఎన్ఱతు - ప్రసిద్ధమన్ఱో వెన్ఱపడి. అన్యథా వెన్ఱతు - అన్యత్ ఎన్ఱాయ్, స్వాతన్త్ర్యమెన్ఱపడి. లక్షణమెన్ఱతు - అసాధారణధర్మమెన్ఱపడి. శేషత్వమ్ చేతనాచేతన సాధారణమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, శేషవస్తుక్కళుక్కు అసాధారణమాకైయాలే శేషత్వత్తైలక్షణమాక ఉడైయరాయిరుక్కిఱ వెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. ఇత్తాల్-ఇవ్వాత్మావుక్కు శేషత్వమే స్వరూపనిరూపకమ్, జ్ఞాతృత్వమ్ నిరూపితస్వరూపధర్మమెన్నుమిడముమ్, జ్ఞాతృత్వమిల్లావిడిలుమ్ స్వరూపహానియిల్లైయెన్నుమిడముమ్ తోఱ్ఱుకిఱతు. ఉడైయరాయిరుక్కిఱ తద్గళైయుమెన్ఱతు - శేషమాక తద్గళైయుమెన్ఱపడి. శేషియాయిరుక్కిఱ ఈశ్వరనైయుమెన్ఱతు- శేషియాక ఈశ్వరనైయుమెన్ఱపడి. "మఱన్దు" ఎన్గిఱశబ్దత్తాలే అఱియామైయైచ్చొల్లువానేన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆనాలిత్యాదియాల్). ఉఱైప్పెయెన్ఱతు - దార్ఢ్యత్తైయెన్ఱపడి.

కీఴ్చ్చొన్నవెన్ఱతు - తద్గళైయుమ్ ఈశ్వరనైయుమ్ మఱన్దు ఎన్గిఱవిడత్తిల్

---

(౧) (౨) పు-సూ- (3) [illegible]) తి-మొ-౮-౨-౨,

మూ.—ఇఴన్దోమెన్నిఱ ఇఴవుమిన్ఱిక్కే, సంసారమాకిఱ పెరుఙ్గడలిలే విఴున్దు నోవుపడ,

---

త్తాలే వకుత్తశేషియాన ఈశ్వరవిషయత్తిల్ కైఙ్కర్యమాకిఱ పరమపురుషార్థత్తైయుమ్ ప్రాపిక్కప్పెఱాతేయెన్నై. పురుషార్థత్తినుడైయ గౌరవత్తైయుమ్, అతుక్కిట్టుప్పిఱన్దవైత్తు కిట్టప్పెఱామల్ కిడన్దపడియైయుమ్ నినైత్తు (ఇఴన్దు) ఎన్గిఱార్.

(ఇఴన్దోమెన్నిఱవిఴవుమిన్ఱిక్కే) ఎన్ఱతు-స్వస్వరూప పరస్వరూప జ్ఞానముమ్ పురుషార్థజ్ఞానముమ్ ఇల్లామైయాలే స్వశేషత్వానురూపమాన శేషివిషయకైఙ్కర్యరూప పురుషార్థత్తై ఇఴన్దోమెన్నిఱ అలాభక్లేశత్తానుమిన్ఱిక్కేయెన్నై.

(సంసారమాకిఱపెరుఙ్గడలిలే విఴున్దు నోవుపడ) ఎన్ఱతు-(౧) "సంసారసాగరం ఘోర మనన్తక్లేశభాజనమ్" ఎన్గిఱపడియే, అనన్త

శొన్న వెన్ఱపడి. వకుత్తశేషియానవెన్ఱతు - ప్రాప్తశేషియానవెన్ఱపడి. ప్రాపిక్కప్పెఱాతేయెన్ఱతు - అడైయప్పెఱాతేయెన్ఱపడి. "ఇఴన్దు" ఎన్నిఱ శబ్దప్రయోగత్తిన్ తాత్పర్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పురుషార్థత్తినుడైయ విత్యాదియాల్). పురుషార్థత్తుక్కు గౌరవమావతు - తనక్కుమేఱ్పట్ట పురుషార్థమాతల్, తన్నోడొత్త పురుషార్థమాతల్, ఇల్లాతొఴికైయుమ్, స్వయత్న సాధ్యమన్ఱిక్కే యిరుక్కైయుమ్, చేతనరుడైయభోక్తృత్వగన్ధమ్ పాఱాతొఴికైయుమ్. అతుక్కిట్టుప్పిఱన్దవైత్తెన్ఱతు - అప్పురుషార్థత్తైచ్చెయ్కైయిన్పొరుట్టు (౨) "విచిత్రా" ఎన్గిఱపడియే దేహత్తై ఉపకరణమాకవైత్తుక్కొణ్డు పిఱన్దు వైత్తెన్ఱపడి. వైత్తెన్నిఱతు-శారీరియైచ్చొల్లు. అతుక్కర్థమిల్లై. కిట్టప్పెఱామైయాలెన్ఱతు - అత్తైచ్చెయ్యామైయేయన్ఱిక్కే కైఙ్కర్యమ్ శెయ్యుమవర్కళ్ సన్నిధియుమ్ లభిక్కప్పెఱామైయాలెన్ఱపడి. కిడన్దపడియైయుమెన్ఱతు - విషయాన్తరప్రవణరాయ్క్కిడన్దపడియైయుమెన్ఱపడి. కరణఙ్గళ్ నిర్విషయఙ్గళాయిరామైయాలే, విషయాన్తరప్రవణరాయెన్ఱు కూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. ఇత్తాల్ - స్వరూపప్రాప్తమాన పురుషార్థత్తోడే అన్వయిక్కప్పెఱామైయన్ఱిక్కే, స్వరూపవిరుద్ధ

---

(౧) జి-స్తో- (౨) ఆహిర్బ.

మూ.—సర్వేశ్వరన్ తన్ కృపైయాలే,

క్లేశభాజనమాయ్, ఒరువరాలుమ్ స్వయత్నత్తాల్ కరై కాణవరితాయ్పడి యిరుక్కిఱ సంసారమాకిఱ మహాసముద్రత్తుక్కుళ్ళే విழுన్దు తాపత్రయాభిభూతరాయ్క్కొణ్డు క్లేశప్పడవెన్నై.

ఇత్తాల్, తజ్గళై యుమీశ్వరనై యుమఱియామైయాలుమ్, పురుషార్థత్తైయఱియామైయాలుమ్, సంసారసాగరత్తుక్కుళ్ళే కిడన్దు నోవుపడానిఱ్క, విరోధియాన సంసారత్తైయుమ్, తన్నిస్తరణోపాయత్తైయుమఱియామైయాలుమ్, జ్ఞాతవ్యమాన అర్థపఞ్చకత్తిలుమ్ ఒన్ఱైయుమఱియామఱ్కిడన్దార్కళైన్నై. (౧)“ప్రాప్యస్య బ్రహ్మణో రూపమ్” ఇత్యాదిప్పడియే సకలశాస్త్రజ్గళుమ్ ప్రతిపాదిప్పతు అర్థపఞ్చకత్తైయుమిఱే.

ఇవ్వర్థజ్గళై ఇవర్కళుక్కు స్వగ్రహమాక అఱివిక్కైక్కాక సకలశాస్త్రసజ్గ్రహమాన తిరుమన్త్రత్తై సర్వేశ్వరన్ వెళియిట్ట ప్రకారత్తై చ్చొల్లుకిఱతు మేల్. (సర్వేశ్వరన్ తన్ కృపైయాలే) ఎన్ఱతు,

---

మానవిషయాన్తరప్రావణ్యముమ్ మేలిడువతేయెన్ఱు ఇழுవుఇరట్టిత్తిరున్దమైతోన్ఱ ఱుకిఱతు.

ఘోరమెన్ఱతు-స్వయత్నత్తాలే కడక్కవరితాయిరుక్కిఱ వెన్ఱపడి. అనన్తక్లేశభాజనమెన్ఱతు - అనన్తజ్గళాన క్లేశజ్గళై ఇచ్చేతనరనుభవిక్కైక్కు ఇరుప్పిడమాయెన్ఱపడి. మహాసముద్రత్తుక్కుళ్ళేయెన్ఱతు - కరైయిల్లాత సముద్రత్తుక్కుళ్ళేయెన్ఱపడి.

ఇవ్వళవాన ఇచ్చార్హైయాలే- అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాన అర్థపఞ్చకత్తిలివర్కళ్ ఒన్ఱైయుమఱియామైయాలే నోవుపడుకిఱార్కళెన్నిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాలెన్ఱతు-ఇవ్వళవుమ్ వరఇచ్చార్హైయాలేయెన్ఱపడి. నోవుపడవెన్ఱు అవర్తమాననిర్దేశత్తాలే-తన్నిస్తరణోపాయత్తైయుమఱియామైయాలుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. ఉక్తార్థత్తుక్కు ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (ప్రాప్యస్యేత్యాదియాల్).

మేల్ చూర్ణైక్కవతారికై (ఇవ్వర్థజ్గళైయిత్యాది). ఇవ్వర్థజ్గళైయెన్ఱతు - ఇవ్వర్థపఞ్చకత్తైయెన్ఱపడి. ఇవర్కళుక్కెన్ఱతు-సంసారికళుక్కెన్ఱపడి. స్వగ్రహమాకవెన్ఱతు-సులభమాకవెన్ఱపడి. తన్ కృపైయాలేయెన్ఱతు-తనక్కాక ఉణ్డాన కృపైయాలేయెన్ఱపడి.

---

(౧) హారీతస్మృ.

మూ.—ఇవర్ కళ్ తన్నై ఞయటిన్దు కరై మరమ్ శేరుమ్పడి తానే శిష్య నుమాయ్ ఆచార్యనుమాయ్ నిన్ఱు,

(౧)“ఈశేశితవ్యసంబన్ధాదనిదంప్రథమాదపి” ఎన్గిఱపడియే అనాదియాక సర్వరోడుముణ్డాన ఈశేశితవ్యసంబన్ధత్తైయుడైయనాన ఎమ్బెరుమాన్ (౨)“ఏవం సంసృతిచక్రస్థే భ్రామ్యమాణే స్వకర్మభిః। జీవే దుఃఖాకులే విష్ణోః కృపా కాఽప్యుపజాయతే” ఎన్గిఱపడియే ఇవర్ కళ్ పడుకిఱ దుఃఖదర్శనమాత్రత్తాలుణ్డానతన్నుడైయ నిర్హేతుక కృపైయాలేయెన్గై.

(ఇవర్ కళ్ తన్నై ఞయటిన్దు కరై మరమ్ శేరుమ్పడి)ఎన్దతు-ఇప్పడి సంసారసాగరత్తిలే కిడన్దు నోవుపడుకిఱ ఇవర్ కళ్ (౩) “త్వామేవ శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి మనీషిణః” ఎన్ఱుమ్, (౪) “సంసారార్ణవ మగ్నానాం విషయాక్రాన్తచేతసామ్। విష్ణుపోతం వినా నాఽన్యత్కిఞ్చి దస్తి పరాయణమ్” ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే సంసారనిస్తరణోపాయ భూతనాన తన్నై ఞయటిన్దు సంసారసాగరత్తై కడన్దు అక్కరైప్పడుమ్పడియెన్గై.

(తానే శిష్యనుమాయాచార్యనుమాయ్నిన్ఱు) ఎన్దతు-(౫)“నర నారణనాయులకత్తఱనూల్ శిఙ్గామై విరిత్తవన్” ఎన్గిఱపడియే నర నారాయణరూపేణ అవతరిత్తు, నరనానతాన్ శిష్యనుమాయ్, నారా యణనానతాన్ ఆచార్యనుమాయ్నిన్ఱెన్గై.

ఇవర్ కళెన్దతు - సంసారికళెన్దపడి. సుగ్రహమాకవెన్దతు - సులభమాకవెన్దపడి. తన్ కృపైయాలేయెన్దతు - తనక్కాక ఉణ్డానకృపైయాలేయెన్దపడి.

విష్ణుపోతమెన్దతు-అక్కరైయోడు ఇక్కరైయోడువ్యాపకమానపోతమెన్దపడి. కరైమరమెన్దతు - కరైయాన మరమెన్దపడి. (౬) * వాసుదేవతిరువిఱే.

---

(౧) లక్ష్మీతన్త్రమ్. (౨) అహిర్బుధ్న్యసం. (౩) జి-స్తో- (౪) విష్ణుధర్మమ్.
(౫) తి-మొ-౧౦-౬-౧. (౬)

మూ.—తిరుమన్త్రత్తై వెళియిట్టరుళినాన్.

ఉ. శిష్యనాయ్నిన్ఱతు

(తిరుమన్త్రత్తైవెళియిట్టరుళినాన్) ఎన్ఱతు- సకలశాస్త్రసఙ్గ్రహమాయ్, అన్దశాస్త్రతాత్పర్యమాన అర్థపఞ్చకత్తైయుమ్ సుస్పష్టమాక ప్రతిపాదియానిఱ్కుమ్ తిరుమన్త్రత్తై ప్రకాశిప్పిత్తరుళినానెన్గై. అరుళిచ్చెయ్తానెన్నాతే, "వెళియిట్టరుళినాన్" ఎన్ఱతు - ఇప్పోతు తానొన్ఱై నిర్మిత్తుచ్చొన్నానల్లన్, అనాదియానత్తై ప్రకాశిప్పిత్తానిత్తనైయెన్నుమిడముమ్, అతిగుహ్యమాయుళ్ళత్తై ఇవర్కళ్ దుర్గతికణ్డు సహిక్కమాట్టామైయాలే ప్రకాశిప్పిత్తానెన్నుమిడముమ్ తోన్ఱుకైక్కాక.

ఉ. ఆనాల్, ఆచార్యనాయ్నిన్ఱు వెళియిట్టవిడమమైయాతో, శిష్యనాయ్నిన్ఱతేతుక్కాకవెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శిష్యనాయ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు- ఆచార్యనాయ్నిన్ఱు వెళియిట్టరుళినవళవన్ఱిక్కే తానే శిష్యనుమాయ్క్కొణ్డునిన్ఱతు-(౧)"ఆస్తికో ధర్మశీలశ్చ శీలవాన్ వైష్ణవశ్శుచిః। గమ్భీరశ్చతురో ధీరశ్శిష్య ఇత్యభిధీయతే"(౨)"శరీరం వసు

"వెళియిట్టరుళినాన్" ఎన్గిఱశబ్దతాత్పర్యత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్ (అరుళిచ్చెయ్తానిత్యాదియాల్). నిర్మిత్తెన్ఱతు - నూతనమాక నిర్మిత్తెన్ఱపడి.

ఉ. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). అమైయాతోవెన్ఱతు-పోరాతోవెన్ఱపడి. ఏతుక్కాకవెన్ఱతు - ఎన్నప్రయోజనత్తుక్కాకవెన్ఱపడి. అళవన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - ప్రకారమన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. ఆస్తికః - శాస్త్రవిశ్వాసముడైయవన్. ధర్మశీలః - శాస్త్రోక్తధర్మఙ్గళైయనుష్ఠిక్కవేణుమెన్గిఱ మనముడైయవన్. శీలవాన్ - తదనురూపమాన ఆచారముడైయవన్. వైష్ణవః- సకలశాస్త్రతాత్పర్యమాన విష్ణుభక్తియైయుడైయవన్. శుచిః - ఇవ్వళవాల్ వన్ద స్వోత్కర్షమ్ నెఞ్జిల్ తట్టాతవన్. గమ్భీరః-ఆచార్యవిషయత్తిల్ తనక్కుణ్డానభావబన్ధమ్ పిఱరాలఱియవొణ్ణాతవనాయిరుక్కుమవన్, చతురః- ఆచార్యానువర్తనత్తిల్ అవన్ ముఖమలర్త్తిక్కే యుఱుప్పాప్పడియాన చాతుర్య

(౧) భగవచ్ఛాస్త్రే. (౨)

విజ్ఞానం వాసః కర్మ గుణానసూన్। గుర్వర్థం ధారయే ద్యస్తు స శిష్యో నేతర స్స్మృతః"(౧) "సద్బుద్ధి స్సాధుసేవీ సముచితచరిత స్తత్త్వబోధాభిలాషీ శుశ్రూషు స్త్యక్తమానః ప్రణిపతనపరః ప్రశ్నకాలప్రతీక్షః। శాన్తో దాన్తోఽనసూయు శ్శరణముపగత శ్శాస్త్రవిశ్వాసశాలీ శిష్యః ప్రాప్తః పరీక్షాం కృతవి దభిమతస్తత్త్వత శ్శిక్షణీయః" ఇత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడికళుమ్, సాధ్యాన్తరనివృత్తియుమ్, ఫలసాధనశుశ్రూషై

ముడైయవన్. ధీరః-కష్టసాధ్యమాన ఆచార్యకైఙ్కర్యత్తిల్ ధైర్యముడైయవన్. వసు ఎన్ఱతు - అర్థమెన్ఱపడి. గుర్వర్థమెన్ఱతు - గురవే ఎన్ఱపడి.

సద్బుద్ధిః - త్యాజ్యోపాదేయవిభాగజ్ఞానముడైయవన్. సాధుసేవీ - అతుక్కడియాక పెరియోర్కళై అనువర్తిక్కుమవన్. సముచితచరితః - జ్ఞానానురూపమాన అనుష్ఠానత్తైయుడైయవన్, తత్త్వబోధాభిలాషీ-తత్త్వత్రయత్తినుడైయ ఉణ్మైయైయఱికైయిలే ఇచ్ఛైయైయుడైయవన్. శుశ్రూషుః - అతుకేట్కైక్కాక ఆచార్యానువర్తనత్తిలిచ్ఛైయైయుడైయవన్. త్యక్తమానః - అతుక్కిడైచ్చువరాన అహఙ్కారత్తై విట్టవన్ - ప్రణిపతనపరః- అతుక్కుద్యోతకమాన అనుష్ఠానత్తైయుడైయవన్. ప్రశ్నకాలప్రతీక్షః - కేట్కుమ్ సమయమఱియుమవన్. శాన్తోదాన్తః - అన్తరిన్ద్రియ బహిరిన్ద్రియ నిగ్రహముడైయవన్. అనసూయుః - ఆచార్యవిషయత్తిల్ అసూయైయిల్లాతవన్. శరణముపగతః - గురుకులవాసమ్ పణ్ణుమవన్. శాస్త్రవిశ్వాసశాలీ శిష్యః - ఏవంభూతనాయిఱ్ఱు శిష్యనావాన్. పరీక్షాంప్రాప్తః - ఆస్తిక్యాదరవిషయమాక పరీక్షిక్కప్పట్టవనాయ్, కృతవిదభిమతః - ఆచార్యన్ పణ్ణిన ఉపకారమఱియుమ్ పెరియోర్కళాలే "ఇవనుపదేశపాత్రమ్" ఎన్ఱు అభిమానిక్కప్పట్టవనాయ్క్కొణ్డు, తత్త్వతః - ఉణ్మైయాలే, శిక్షణీయః - శిక్షిక్కైక్కు యోగ్యన్. పడికళుమెన్ఱతు- శిష్యలక్షణఙ్గళుమెన్ఱపడి. "త్యక్తమానః" ఎన్కైయాలే - సాధ్యాన్తర నివృత్తియుమ్, "తత్త్వబోధాభిలాషీ" ఎన్కైయాలే - ఆచార్యన్ పక్కల్ శిష్యనపేక్షిత్తుప్పోరుకిఱ జ్ఞానరూప ఫలత్తైయుమ్, "శుశ్రూషుః" ఎన్కైయాలే - ఫలసాధన శుశ్రూషై

---

(౧) న్యాసవింశతి,

మూ.—శిష్యనిరుక్కుమిరుప్పు నాట్టారఱియామైయాలే అత్తై యఱివి క్కైక్కాక.

యుమ్, ఆర్తియుమ్, ఆదరముమ్, అనసూయైయుముడైయనాయిరు క్కైయెన్గిర శిష్యలక్షణమ్ లోకత్తిలుళ్ళారఱియామైయాలే, అత్తై స్వానుష్ఠానత్తాలే అఱివిక్కైక్కాకవన్ఱు ఉపదేశత్తాలే యఱివిక్కుమ ళవిల్ "ఉగత్తక్కమ్ పోడిక్కాళ్ళప్పావిత్తు" ఎన్ఱు నినైక్కవుమ్ కూడుమ్, అనుష్ఠానత్తాలేయఱివిక్కుమళవిల్ "నముక్కుమిదు వేణుమ్" ఎన్ఱువిశ్వసిత్తు ఉగక్కైక్కుడలాయిరుక్కుమిఱే.

౮ ఇప్పడి శిష్యనానవనుక్కు మన్త్రశిక్షై పణ్ణ అవ్వళియాలే జ్ఞానమ్ పిఱక్కవేణుమో, (౧) "ఞానక్కైకళ్" ఎన్గిఱపడియే సకల శాస్త్రఙ్గళుమ్ జ్ఞానసాధనమాయన్ఱో ఇరుప్పతు, అవత్తై అభ్యసిత్తు అవ్వళియాలే జ్ఞానమ్ పిఱన్దాలోవెన్న, శాస్త్రజన్యజ్ఞానత్తుక్కుమ్ ఇమ్మ

యుమ్, "ప్రశ్నకాలప్రతీక్షః" ఎన్గైయాలే - ఆర్తియుమ్, "ప్రణిపతనపరః" ఎన్గైయాలే-ఆదరముమ్, "అనసూయః" ఎన్గైయాలే-అనసూయైయుమ్ఎన్ఱుకణ్డుకొళ్వతు. "ఆస్తికః" ఎన్గిఱశ్లోకత్తాలుమ్ "సద్బుద్ధిః" ఎన్గిఱ శ్లోకత్తాలుమ్, శిష్యలక్షణమ్ శొల్లి ట్రు. "శరీరంవసు" ఎన్గిఱశ్లోకత్తాలే, శిష్యనుక్కుత్తన్నుడైయే ఉణ్డామాకార త్తై చ్చొల్లిట్రు. లోకత్తిలుళ్ళారెన్ఱతు-సంసారికళెన్ఱపడి. అత్తైయెన్ఱతు - శిష్యలక్షణత్తై యెన్ఱపడి. స్వానుష్ఠానత్తాలే అఱివిప్పానెన్, ఉపదేశత్తాలఱివిత్తాలాకాతోవెన్నవరుళి చ్చెయ్కిఱార్ (ఉపదేశత్తాలేయిత్యాదియాల్).

౨. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). మన్త్రశిక్షైపణ్ణియెన్ఱతు-మన్త్రోపదేశమ్ పెఱ్ఱైన్ఱపడి అవ్వళియాలేయెన్ఱతు - మన్త్రద్వారావెన్ఱపడి. ఞానక్కైకళెన్ఱతు - జ్ఞానప్రదఙ్గళాన కలైకళెన్ఱపడి. అవత్తైయెన్ఱతు - శాస్త్రఙ్గళైయెన్ఱపడి. అవ్వళియాలేయెన్ఱతు - శాస్త్రద్వారావెన్ఱపడి.

---

(౧) తి-వాయ్-౧-౯-౮.

౭. మూ॥—సకలశాస్త్రఙ్గళాలుమ్ పిఱక్కుమ్ జ్ఞానమ్ స్వయమార్జితమ్బోలే; తిరుమన్త్రత్తాల్ పిఱక్కుమ్ జ్ఞానమ్ పైతృకధనమ్బోలే.

న్త్రజన్యజ్ఞానత్తుక్కుణ్డాన విశేషత్తై సదృష్టాన్తమాక అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సకలశాస్త్రఙ్గళాలుమ్) ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు - తత్త్వజ్ఞానజనకఙ్గళాన శ్రుతిస్మృత్యాది సకలశాస్త్రఙ్గళాలుమ్ చేతనరుక్కుప్పిఱక్కుమ్ జ్ఞానమ్ స్వయమార్జితధనమ్బోలే అత్యాయాసలభ్యమాయిరుక్కుమ్; ఆచార్యోపదేశమడియాక తిరుమన్త్రత్తాల్ పిఱక్కుమ్ జ్ఞానమ్ పైతృకధనమ్బోలే అనాయాసలభ్యమాయిరుక్కుమెన్ఱై (౧) "శాస్త్రజ్ఞానం బహుక్లేశం బుద్ధేశ్చలనకారణమ్। ఉపదేశాద్ధరిం బుద్ధ్వా విరమేత్సర్వకర్మసు" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇత్తాల్, శాస్త్రఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ తత్సఙ్గ్రహమాన తిరుమన్త్రత్తుక్కుణ్డాన వైభవమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిత్తు.

౮. ఆనాల్, శాస్త్రఙ్గళ్ ఒఴిన్దతాకిలుమ్, భగవన్మన్త్రఙ్గళిల్ ఇతొన్ఱు మన్త్రే, పిన్నైయుమ్ పలవిల్లైయోవెన్నిఱక్కైక్కుయిలే, మన్త్రాన్తర

ఉక్తార్థత్తుక్కుప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (శాస్త్రేత్యాదియాల్). బహుక్లేశమెన్ఱతు - బహుక్లేశసాధ్యమెన్ఱపడి. ఉపదేశాత్ ఎన్ఱతు - ఉపదిశ్యత ఇత్యుపదేశః ఎన్ఱు కర్మణివ్యుత్పత్తియాయ్, తిరుమన్త్రత్తాలెన్ఱపడి. హరింబుద్ధ్వా ఎన్ఱతు- ఈశ్వరనై ఉపాయమాకవఱిన్దెన్ఱపడి. విరమేత్సర్వకర్మసు ఎన్ఱతు - శాస్త్రఙ్గళైయుమభ్యసిక్కక్కడవనల్లన్, ఉపాయాన్తరఙ్గళిలుమన్వయిక్కక్కడవనల్లనెన్ఱపడి. అవతారికైక్కుచ్చేర అవ్వాక్యతాత్పర్యత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). వైభవమెన్ఱతు- సులభమాక యథాజ్ఞానత్తై యుణ్డాక్కుకైయాకిఱ వైభవమెన్ఱపడి.

౮. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు-శాస్త్రఙ్గళైక్కాట్టిల్ మన్త్ర సులభమాకజ్ఞానత్తైక్కాట్టుమతానాలెన్ఱపడి. శాస్త్రఙ్గళ్ ఒఴిన్దతాకిలుమ్ ఎన్ఱతు-శాస్త్రఙ్గళ్ జ్ఞానత్తై యుణ్డాక్కుమ్బోతు బహుక్లేశజనకఙ్గళాకైయాలే విడప్పడుకిఱతాకిలుమ్ ఎన్ఱపడి. ఇతొన్ఱుమన్త్రే ఎన్ఱతు - ఇత్తిరుమన్త్రమొన్ఱు మన్త్రేయెన్ఱపడి. పిన్నైయు

---

(౧)

౮. మూ.—భగవన్మన్త్రజ్గళ్ తా ననేకజ్గళ్.

జ్గళిత్కాట్టిల్ ఇతుక్కుణ్డాన వైభవత్తైయరుళిచ్చెయ్వతాకత్తిరువుళ్ళ మ్పత్తి, (భగవన్మన్త్రజ్గళ్ తాననేకజ్గళ్) ఎన్గిఱార్. అతావతు-(౧) "ఆస్తాం తే గుణరాశివద్గుణపరీవాహాత్మనాం జన్మనాం సజ్ఖ్యా" (౨) "బహవో నృప కల్యాణగుణాః పుత్త్రస్య సన్తి తే" (౩) "తవానన్త గుణస్యాపి షడేవ ప్రథమే గుణాః"(౪)"బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవచార్జున" ఎన్ఱుమ్ (౫) "ఎణ్ణిల్ తొల్ పుకళ్" ఎన్ఱుమ్,(౬)"ఎన్ని న్ఱయోనియుమాయ్ప్పిఱన్దాయ్" ఎన్ఱుమ్ ఇత్యాదికళిల్ చొల్లుకిఱపడియే భగవద్గుణజ్గళుమ్,గుణపరీవాహరూపజ్గళాన అవతారజ్గళుమ్ అసజ్ఖ్యాత మాయిరుక్కుమాపోలే,అవఱ్ఱైయనుబన్ధిత్తిరుక్కుమ్ మన్త్రవిశేషజ్గళుమ్(౭) "అనన్తా వై భగవన్మన్త్రాః"ఎన్గిఱపడియే అనేకజ్గళాయిరుక్కు మెన్గై.

౯. అవైయెల్లాన్దా నేకవర్గమోవెన్న (అవైతాన్ వ్యాపకజ్గ

మెన్ఱతు - ఇతుక్కుప్పుఱమ్బానతుకళు మెన్ఱపడి. మన్త్రాన్తరజ్గళిత్కాట్టిలెన్ఱతు- రామ కృష్ణాది మన్త్రాన్తరజ్గళిత్కాట్టిలెన్ఱపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తుక్కెన్ఱపడి. భగవన్మన్త్రజ్గళినుడైయ ఆనన్త్యత్తై స్వప్రమాణమాకవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతావ తిత్యాదియాల్). గుణరాశివత్ ఎన్ఱతు- గుణరాశిపోలవెన్ఱపడి. గుణపరీవాహాత్మనా మె న్ఱతు - గుణప్రకాశకజ్గళానవెన్ఱపడి. జన్మశబ్దమ్ - లక్షణయా అవతారవాచకజ్గళాన మన్త్రజ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు. గుణాః ఎన్గిఱ గుణశబ్దముమ్ లక్షితలక్షణైయాలే తిరునామ జ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు. అవఱ్ఱై ఎన్ఱతు- అవతారజ్గళైయుమ్ గుణజ్గళైయు మెన్ఱపడి.

౯. మేల్ వాక్యత్తుక్కవతారికై (అవైయెల్లామిత్యాది).

---

(౧) ర-స్త-౨. (౨)రా-అ-౨-౨౬. (౩) (౪)గీతై-౪-౫. (౫)తి-వాయ్-౩-౩. (౬) తి-వి-౧. (౭)

౯. మూ.—అద్వైతాల్, వ్యాపకజ్ఞళెన్ఱుమ్ అవ్యాపకజ్ఞళెన్ఱుమ్ ఇరణ్డువర్గమ్.

౧౦. అవ్యాపకజ్ఞళిల్ వ్యాపకజ్ఞళ్ మూన్ఱుమ్ శ్రేష్ఠజ్ఞళ్.

ళెన్ఱుమవ్యాపకజ్ఞళెన్ఱుమిరణ్డువర్గమ్) ఎన్గిఱార్. అతావతు- సర్వవ్యాపకమాన భగవత్స్వరూపత్తై ప్రతిపాదిక్కైయాలే వ్యాపకజ్ఞళెన్ఱుమ్, భగవదవతార గుణ చేష్టితజ్ఞళిల్ ఓరొన్ఱై ప్రతిపాదిక్కైయాలే అవ్యాపకజ్ఞళెన్ఱుమ్, ఉభయవర్గమాయిరుక్కుమెన్గై.

౧౦. వర్గద్వయముమ్ తన్నిలోక్కుమోవెన్న, (అవ్యాపకజ్ఞళిల్ వ్యాపకజ్ఞళ్ మూన్ఱుమ్ శ్రేష్ఠజ్ఞళ్) ఎన్గిఱార్. అతావతు- అవ్యాపకజ్ఞళాయిరున్దుళ్ళ సకలమన్త్రజ్ఞళిలుమ్, (౧)"నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్" ఎన్ఱు విష్ణుగాయత్రియిలే తప్పడుకిఱ వ్యాపకమన్త్రజ్ఞళ్ మూన్ఱుమ్ శ్రేష్ఠజ్ఞళాయిరుక్కుమెన్గై. ఇన్ద విష్ణుగాయత్రియిలే నారాయణ వాసుదేవ విష్ణు శబ్దజ్ఞళ్ అన్దమన్త్రత్రయత్తుక్కుమ్ ప్రధానభూత నామత్రయజ్ఞళాకైయాలే, సాధారణ ప్రణవ నమస్సుక్కళోడే కూడిన మన్త్రత్రయత్తుక్కుమ్ ఉపలక్షణమాకక్కడవతు.

సర్వవ్యాపకమానవెన్ఱతు - సర్వవస్తువ్యాపకత్వేన వెన్ఱపడి.

మేలుక్కవతారికై (వర్గద్వయముమిత్యాది). అవ్యాపకమాయిరున్దుళ్ళ వెన్ఱతు- వ్యాప్తివిశిష్టవేషేణ భగవత్స్వరూప ప్రతిపాదకమాకామలిరున్దుళ్ళవెన్ఱపడి. వ్యాపకమన్త్రజ్ఞళ్ మూన్ఱు మెన్ఱతు - వ్యాప్తివిశిష్టవేషేణ భగవత్స్వరూప ప్రతిపాదకజ్ఞళాయిరున్దుళ్ళవెన్ఱపడి. నారాయణ వాసుదేవ విష్ణుశబ్దజ్ఞళ్ మన్త్రత్రయత్తుక్కుమ్ వాచకజ్ఞళామోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇన్దవెన్ఱుతుడజ్గి). ప్రధానభూతవెన్ఱతు - ప్రధానమానవెన్ఱపడి. సాధారణమానవెన్ఱతు - మన్త్రజ్ఞళుక్కెల్లామ్ పొతువానవెన్ఱపడి.

---

(౧) విష్ణుగాయత్రి.

౧౧. మూ.—ఇవై మూన్ఱిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు పెరియతిరుమన్త్రమ్ ప్రధానమ్.

౧౨. మఱ్ఱైయవై ఇరణ్డుక్కుమ్

---

౧౧. ఇన్ద వ్యాపక మన్త్రత్రయముమ్ తన్నిలొక్కుమోవెన్న, (ఇవై మూన్ఱిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు పెరియతిరుమన్త్రమ్ ప్రధానమ్) ఎన్గిఱార్. అతావతు-అవ్యాపకఙ్గళైక్కాట్టిల్ శ్రేష్ఠమాయిరున్దుళ్ళ ఇన్ద వ్యాపక మన్త్రఙ్గళ్ మూన్ఱిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు (౧) "నారాయణాయ విద్మహే" ఎన్ఱు ప్రథమోపాత్తమాకైయాలుమ్, అర్థపూర్త్యాదికళాలుమ్, (౨) "నాస్తిచాఽష్టాక్షరాత్పరః" (౩) "నమన్త్రోఽష్టాక్షరాత్పరః" ఎన్నుమ్పడియాన పెరుమైయైయుడైయ తిరుమన్త్రమ్ ప్రధానమాయిరుక్కుమెన్గై.

౧౨. మఱ్ఱ వ్యాపకద్వయత్తుక్కుమ్తాత్పర్యమేతెన్న (మఱ్ఱైయవైయిరణ్డుక్కుమశిష్టపరిగ్రహాము మపూర్తియుముణ్డు) ఎన్గిఱార్. అతావతు-వాసుదేవ విష్ణు శబ్దఙ్గళాన మఱ్ఱ వ్యాపకమన్త్రఙ్గళిరణ్డుక్కుమ్, నారాయణశబ్దమ్పోలే స్వరూప రూప గుణాదికళై యెల్లామ్

---

౧౧. అవతారికాపూర్వకమాక మేల్వాక్యగ్రహణమ్ పణ్ణుకిఱార్ (ఇన్దవిత్యాదియాల్). అవ్యాపకఙ్గళైక్కాట్టిలెన్ఱతు - వ్యాప్తివిశిష్టవేషేణ భగవత్స్వరూపత్తై ప్రతిపాదియాతే భగవద్గుణచేష్టితఙ్గళిలే ఓరొన్ఱుక్కు ప్రతిపాదకమాయిరున్దుళ్ళ భగవన్మన్త్రఙ్గళైక్కాట్టిలెన్ఱపడి. ఇన్ద వ్యాపకమన్త్రఙ్గళ్ మూన్ఱిలుమెన్గైయాలే-ఇవఱ్ఱిఱ్కాట్టిల్ వేఱుపట్టతుకళాయ్, వ్యాప్తివిశిష్టవేషేణ భగవత్స్వరూప ప్రతిపాదకఙ్గళాన మన్త్రఙ్గళుణ్డాకిలుమ్ అవఱ్ఱుక్కు విష్ణుగాయత్రియిల్ పరిగ్రహమిల్లామైయాల్, ఇమ్మన్త్రత్రయత్తుక్కు త్తుల్యఙ్గళన్ఱెన్నుమిడముమ్ సిద్ధమ్. "అర్థపూర్త్యాదికళాలుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్, ఆదిశబ్దత్తాలే, శిష్టపరిగ్రహత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. నాస్తిచ ఎన్ఱతు - నాస్త్యేవ ఎన్ఱపడి.

౧౨. మేలుక్కవతారికై మున్నాక వాక్యగ్రహణమ్ పణ్ణుకిఱార్ (మఱ్ఱ)ఇత్యాదియాల్. (స్వరూపరూపగుణాదికళైయెల్లామ్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్, ఆదిశబ్దత్తాలే విభూతికళై

---

(౧) విష్ణుగాయత్రి, (౨) (౩) బృహద్ధారీతే.

మూ.—అశిష్టపరిగ్రహముమ్ అపూర్త్తియుముణ్డు.

ప్రతిపాదియాతే స్వరూపమాత్రత్తై ప్రతిపాదిక్కైయాలే, నిర్విశేష చిన్మాత్ర వస్తువాదికళాన కుదృష్టికళ్ మికవుమాదరిత్తుప్పోరుకైయా లుమ్ అశిష్టపరిగ్రహముమ్, వ్యాఖ్యాధ్యాహారాది సాపేక్షతైయాలుమ్ అపూర్త్తియు ముణ్డెన్నై.

“పడక్షరి, వ్యాప్యపదార్థజ్గళైయుమ్, వ్యాపనప్రకారత్తైయుమ్, వ్యాప్తిఫలత్తైయుమ్, వ్యాపకనుడైయ గుణజ్గళైయుమ్ శొల్లాతే, వ్యాప్తిమాత్రప్రకాశకమాకైయాలే అపూర్ణమ్.

వ్యాపనప్రకారత్తై చ్చొల్లానిఱ్కచ్చెయ్ తేయుమ్, వ్యాప్యపదా

చ్చొల్లుకిఱతు. స్వరూపమాత్రత్తైయెన్ఱతు - వ్యాపకమానస్వరూపమాత్రత్తైయెన్ఱపడి. నిర్విశేషమెన్ఱతు - విశేషణశూన్యమాన వెన్ఱపడి. కుదృష్టికళెన్ఱతు - శజ్కరాదికళెన్ఱపడి.

వాసుదేవవిష్ణుమన్త్రజ్గళుడైయ అపూర్త్తియై సంవాదత్తాలే ఉపపాదిక్కిఱార్, (పడక్షరీత్యాదియాల్). వ్యాప్యపదార్థజ్గళైయుమెన్ఱతు - నారశబ్దార్థజ్గళైయుమెన్ఱపడి. వ్యాపనప్రకారత్తైయుమెన్ఱతు- నారాయణపదత్తిల్ బహువ్రీహిసమాస సిద్ధమాన అన్తర్యామిత్వత్తైయుమెన్ఱపడి. వ్యాప్తిఫలత్తైయు మెన్ఱతు - అతిల్ తత్పురుషసిద్ధమాన సర్వాపాశ్రయత్వత్తైయుమెన్ఱపడి. అతావతు - తత్తద్వస్తుస్వరూప నిర్వాహకనాకై. వ్యాపకనుడైయ గుణజ్గళైయుమెన్ఱతు-నారశబ్దార్థజ్గళాన జ్ఞానానన్దామలత్వాది గుణజ్గళైయుమెన్ఱపడి. వ్యాప్తిమాత్రప్రకాశకమాకైయాలే యెన్ఱతు-విష్ణుశబ్దమ్ వ్యాప్తిమాత్రప్రకాశకమాకైయాలే యెన్ఱపడి.

ఇని తిరుద్వాదశాక్షరియినుడైయ అపూర్త్తియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వ్యాపనప్రకారత్తైయిత్యాదియాల్). వ్యాపనప్రకారత్తైయెన్ఱతు - అన్తర్యామిత్వత్తైయెన్ఱపడి. శొల్లానిఱ్కచ్చెయ్ తేయుమెన్ఱతు - “వసతీతివాసుదేవః” ఎన్గిఱ కర్తృవ్యుత్పత్తియాలే శొల్లానిఱ్కచ్చెయ్ తేయుమెన్ఱపడి.

ర్థజ్గళుక్కు వాచకశబ్దమ్ ఇల్లామైయాలుమ్. 'సర్వంవసతి' ఎన్ఱు అర్థబలత్తాలే సర్వశబ్దమ్ పుకున్దాలుమ్, అతిల్ గుణమన్వయియామైయాలుమ్, ఇని గుణసిద్ధిక్కాక భగవచ్ఛబ్దత్తై క్కూట్టిక్కొళ్ళ వేణ్డుకైయాలుమ్, వ్యాప్తిఫలత్తైచ్చొల్లామైయాలుమ్, తిరుద్వాదశాక్షరియుమపూర్ణమ్. ఇమ్మన్త్రమ్, అవైపోలన్ఱిక్కే, వ్యాప్యపదార్థజ్గళోడు, వ్యాపనప్రకారత్తోడు, వ్యాప్తిఫలత్తోడు, వ్యాపకనుడైయ గుణజ్గళోడు వాశియఱ శాబ్దమాక

వాచకశబ్దమెన్ఱతు - సర్వత్ర ఎనిఱశబ్దమాతిల్, సర్వమెన్గిఱ శబ్దమాతలెన్ఱపడి. సర్వంవసతి ఎన్ఱు అర్థబలత్తాలే సర్వశబ్దమ్ పుకున్దాలుమెన్ఱతు- "వసతీతి వాసుదేవః" ఎన్గిఱ కర్తరివ్యుత్పత్తియిల్, వాసరూపార్థబలత్తాలే సర్వత్ర ఎన్ఱు అధికరణవాచియాన సర్వశబ్దమ్ పుకున్దాల్పోలే, "సర్వం అస్మిన్వసతీతివాసుదేవః" ఎన్గిఱ అధికరణే వ్యుత్పత్తియిల్ సర్వమెన్ఱు సర్వశబ్దమ్పుకున్దాలుమెన్ఱపడి. అతిల్ గుణమన్వయియామైయాలుమెన్ఱతు - సర్వత్ర ఎన్గిఱసర్వశబ్దత్తిల్ గుణమన్వయియాతాప్పోలే, అన్ద అధికరణవాచియాన సర్వశబ్దత్తినుడైయ విభక్తిపరిణామముడైయ ప్రథమాన్తమాన సర్వశబ్దత్తిలుమ్ గుణమన్వయియామైయాలుమెన్ఱపడి. (తిరుద్వాదశాక్షరియుమ్) ఎన్ఱు గౌరవిత్తరుళిచ్చెయ్తతు - పెరియపెరుమాళుడైయ మన్త్రమాకైయాలే. చకారమ్ షడక్షరియోడే సముచ్చయిక్కిఱతు.

తిరుమన్త్రత్తినుడైయ అర్థపూర్త్తియై ఉపపాదిక్కిఱార్ '(ఇమ్మన్త్రమిత్యాదియాల్). అవైపోలన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - విష్ణువాసుదేవమన్త్రజ్గళ్ పోలన్ఱియిలేయెన్ఱపడి. వ్యాప్యపదార్థజ్గళోడెన్ఱతు- ఉభయవిభూతియోడెన్ఱపడి. వ్యాపనప్రకారత్తోడెన్ఱతు - అన్తర్యామిత్వత్తోడెన్ఱపడి. వ్యాప్తిఫలత్తోడెన్ఱతు - తానివఱ్ఱినుడైయ సత్తాధారకనాకైయోడెన్ఱపడి ; తానివఱ్ఱుక్కు ఉపాయోపేయమాకైయోడెన్ఱపడియాకవుమామ్. వ్యాపకనుడైయ గుణజ్గళోడెన్ఱతు- వ్యాపకనాన ఈశ్వరనుడైయ స్వరూపనిరూపకజ్గళాన జ్ఞానానన్దామలత్వాది గుణజ్గళోడుమ్, నిరూపితస్వరూపధర్మజ్గళాన జ్ఞానశక్త్యాదికళోడుమ్, వాత్సల్యాదికళోడుమెన్ఱపడి. వాశియఱవెన్ఱతు - శిలవఱ్ఱై అర్థబలత్తాలుమ్, శిలవఱ్ఱై అధ్యాహృతపదత్తాలుమ్ శొల్లుకైయన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. శాబ్దమాక

౧౩. మూ.—ఇత్తై వేదఙ్గళుమ్ ,

కాట్టుకైయాలే, అవఱ్ఱిఱ్కాట్టిల్ ఇతుక్కు అర్థ ప్రాబల్య నిబన్ధనమాన ఆధిక్యముణ్డు" ఎన్ఱు మన్ఱ వ్యాపకమన్త్రఙ్గళిరణ్డినుడైయ అపూర్తియైయుమ్, తిరుమన్త్రత్తినుడైయ పూర్తియైయుమ్, సుస్పష్టమాక అరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

౧౩. ఇతుతనక్కు, శిష్టపరిగ్రహముణ్డో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తైయెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు-విష్ణుగాయత్రియిల్ వ్యాపక మన్త్రత్రయత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱవళవిల్, ప్రథమత్తిలే నారాయణశబ్దత్తై ప్రాధాన్యేన ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్, (౧) "విశ్వం నారాయణమ్" ఎన్ఱుతుడఙ్గి, "నారాయణ పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః। నారాయణ పరో జ్యోతి రాత్మా నారాయణః పరః। యచ్చ కిఞ్చి జ్జగత్యస్మి న్దృశ్యతే శ్రూయతేపి వా। అన్త ర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణ స్స్థితః" ఎన్ఱు సకలవేదాన్తసారభూతమాన నారాయణాను

వనఃఉ-శబ్దశక్తియాలేయెన్నపడి. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్, నారశబ్దత్తాలే-శక్త్యా వ్యాప్యపదార్థఙ్గళైయుమ్, నారాయణపదత్తిల్ సమాసద్వయత్తాలుమ్, అన్తర్యామిత్వ ధారకత్వఙ్గళైయుమ్, అయనశబ్దత్తిల్ కరణవ్యుత్పత్తియాలుమ్, కర్మణివ్యుత్పత్తియాలుమ్ ఉపాయోపేయత్వఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకైయాలే.

౧౩. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతనక్కిత్యాది). వేదఙ్గళ్ విరుమ్బినపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (విష్ణుగాయత్రియిలిత్యాదియాల్). ప్రాధాన్యేన వెన్నతు - ప్రధానమాక వెన్నపడి. "నారాయణపరంబ్రహ్మ" ఎన్నతు - నారాయణః పరంబ్రహ్మ వెన్నపడి. "నారాయణపరోజ్యోతిః" ఎన్నతు- నారాయణః పరఞ్జ్యోతిః" ఎన్నపడి. నిగమనభూతమాన వెన్నతు- ముడిన్దనిలమాన వెన్నపడి. అతావతు-సదాదిశబ్దఙ్గళాల్ పరత్వనిర్ణయమ్పణ్ణాతే వ్యక్తివిశేష సమర్పకమాన నారాయణశబ్దత్తాలే పరత్వనిర్ణయమ్పణ్ణుకై. "ఏకోహవై"

---

(౧) నారాయణానువాకమ్. § ఇన్వరుమ్పదఙ్గళుక్కు "నిగమనభూతమాన" ఎన్ఱుపాఠమ్.

మూ.—ఋషికళుమ్.

వాక త్తిలుమ్, (౧) "ఏకో హ వై నారాయణ ఆసీన్న బ్రహ్మా నేశానో నేమే ద్యావాపృథివీ" ఎన్ఱు మహోపనిష త్తిలుమ్, (౨) "చక్షుశ్చ ద్రష్టవ్యఞ్చ నారాయణః। శ్రోత్రఞ్చ శ్రోతవ్యఞ్చ నారాయణః" ఎన్ఱుతుడఙ్గి, "దిశశ్చ ప్రదిశశ్చ నారాయణః" ఎన్ఱు ముడివాక నడువద్దైయ సుబాలోపనిష త్తిలుమ్, (౩) "యస్యాత్మా శరీరమ్-యస్య పృథివీ శరీరమ్" ఎన్ఱు తుడఙ్గి "యస్య మృత్యు శ్శరీరమ్" ఎన్గిఱతీఱాక నడువుళ్ళపర్యాయఙ్గళ్ తోఱుమ్ "ఏషసర్వభూతా న్తరాత్మాఽపహతపాప్మా దివ్యో దేవ ఏకో నారాయణః" ఎన్ఱు అన్తర్యామిబ్రాహ్మణ త్తిలుమ్, వాసుదేవ విష్ణుశబ్దఙ్గళై అనాదరిత్తు నారాయణశబ్ద త్తైయిట్టు భగవత్స్వరూపాదికళై నిర్దేశిక్కైయాలుమ్, అపౌరుషేయమాయ్ నిత్యనిర్దోషమాయ్ స్వతః ప్రమాణఙ్గళాన వేదఙ్గళుమ్ విరుమ్బిన్ఱిన.

(౪) "యథా సర్వేషు దేవేషు నాస్తి నారాయణాత్పరః। తథా సర్వేషు మన్త్రేషు నాస్తిచాఽష్టాక్షరాత్పరః" (౫) "భూత్వోర్ధ్వ బాహు రద్యాత్ర సత్యపూర్వం బ్రవీమి వః। హే పుత్రశిష్యా శ్శృణుత

ఎన్ఱతు - ఏక ఏవహి ఎన్నపడి. నడువద్దైయ వ్వెన్ఱతు- నడువెల్లామెన్నపడి. ఈఱాక వ్వెన్ఱతు- ముడివాక వ్వెన్నపడి.

ఋషికళ్ విరుమ్బినపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (యథేత్యాదియాల్). సారార్థ ఎన్ఱతు - సారార్థప్రతిపాదకమెన్నపడి. అపునర్భవకాఙ్క్షిణా మెన్ఱతు - ముముక్షుక్కళానవ్వెన్నపడి. అపునర్భవకాఙ్క్షిణాం నృణాం సంసారార్ణవతారకః అష్టాక్షరః గతిః ఎన్ఱైయాలే-ఇమ్మన్త్రిమ్ సర్వాధికారమెన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకిఱతు. అత్ర ఎన్ఱతు - ఇన్దపుణ్యదేశ త్తిలే యెన్నపడి. అద్య ఎన్ఱతు - ఇన్దపుణ్యకాల త్తిలేయెన్నపడి. ఊర్ధ్వబాహుర్భూత్వా ఎన్ఱతు - స్నాత్వా ఆర్ద్రవస్త్రినాయెన్నుమతుక్కు ముపలక్షణమ్. సత్య

(౧) మహో- (౨) సుబాలో- (౩) బృహదా-
(౪) బృహద్ధారీతే- (౫)

నమన్త్రోష్టాక్షరాత్పరః”(౧) “సర్వవేదాన్తసారార్థ స్సంసారార్ణవ తారకః । గతి రష్టాక్షరో న్నృణామపునర్భవకాఙ్క్షిణామ్” (౨) “ఆర్తా విషణ్ణా శ్శిథిలాశ్చ భీతా ఘోరేషుచ వ్యాధిషు వర్తమానాః। సఙ్కీర్త్య నారాయణశబ్దమాత్రం విముక్తదుఃఖా స్సుఖినో భవన్తి” (3) “నారాయణేతి శబ్దో౽స్తి వాగస్తి వశవర్తినీ। తథాపి నరకే ఘోరే పత

పూర్వమెన్ఱతు - ప్రమాణపూర్వకమాక వెన్ఱపడి. ఆర్తాః ఎన్ఱతు - భ్రష్టైశ్వర్యకామ రెన్ఱపడి. విషణ్ణాః ఎన్ఱతు - నూతనైశ్వర్యకామరెన్ఱపడి. శిథిలాః ఎన్ఱతు - అల్పవ్యాధికళైయుడైయవరెన్ఱపడి. భీతాః ఎన్ఱతు - శత్రుక్కళిల్ నిన్ఱుమ్ భయప్పట్టవర్కళెన్ఱపడి. ఘోరేషు ఎన్ఱతు - అచికిత్స్యఙ్గళాన వెన్ఱపడి. వ్యాధిషు ఎన్ఱతు - క్షయాదిరోగఙ్గళిలే యెన్ఱపడి. చకారఙ్గళిరణ్డుమ్ సముచ్చయార్థఙ్గళ్. నారాయణశబ్దమాత్రమెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తైయెన్ఱపడి. ఆర్తాః ఎన్ఱతు-కైఙ్కర్యవిశ్లేషమ్ పొఱుక్కమాట్టాతవర్కళెన్ఱపడి. విషణ్ణాః ఎన్ఱతు - స్వరక్షణేస్వాన్వయమ్ పొఱుక్కమాట్టాతవర్కళెన్ఱపడి. శిథిలాః ఎన్ఱతు - దేవతాన్తరశేషత్వప్రసఙ్గత్తిల్ శిథిలాన్తఃకరణరానవర్కళ్. భీతాః ఎన్ఱతు- స్వస్వాతన్త్ర్యత్తిల్ నిన్ఱుమ్ భయప్పట్టవర్కళెన్ఱపడి. ఘోరేషు - స్వయత్నత్తాలేకడక్కవరియాతుకళాయిరున్దుళ్ళ, వ్యాధిషు ఎన్ఱతు - దేహాత్మాభిమాన విషయచాపల్యాదికళిలేయెన్ఱపడి. నారాయణశబ్దమాత్రం సఙ్కీర్త్య ఎన్ఱతు- తిరుమన్త్రత్తైయే సార్థమాక వనుసన్ధిత్తెన్ఱపడి. విముక్తదుఃఖాః ఎన్ఱతు - సవాసనమాకవిడప్పట్ట కైఙ్కర్యవిచ్ఛేదాదికళాలుణ్డాన దుఃఖత్తైయుడైయవర్కళాయ్కొణ్డెన్ఱపడి. సుఖినః ఎన్ఱతు - అనవరత కైఙ్కర్యాదికళాలుణ్డాన ఆనన్దనిర్భరరాయ్కొణ్డెన్ఱపడి. భవన్తి ఎన్ఱతు- స్వరూపత్తైయుడైయవర్కళావరెన్ఱపడి. మున్దినవర్థత్తుక్కుప్పొరుళ్ - శబ్దమాత్రమెన్ఱతు - అర్థమిన్ఱియిలే శబ్దమాత్రత్తైయెన్ఱపడి. సఙ్కీర్త్య వెన్ఱతు-శ్రద్ధాపూర్వకమాకచ్చొల్లియెన్ఱపడి. విముక్తదుఃఖాస్సుఖినోభవన్తి ఎన్ఱతు - సవాసనమాకవిడప్పట్ట ఐశ్వర్యనాశాదికళాలుణ్డాన దుఃఖత్తైయుడైయవర్కళాయ్కొణ్డు ఐశ్వర్యలాభాదికళాలుణ్డాన సుఖవిశిష్టరావర్కళెన్నపడి. నారాయణేతిశబ్దో౽స్తిఎన్ఱతు (౪) “వైకుణ్ఠనామగ్రహణమశేషాఘహరం

---

(౧)　　(౨)　　(3)　　(౪)

మూ.—ఆழ்వార్కళుమ్,

స్తీతి కిమద్భుతమ్" (౧) "కిం తత్ర బహుభి ర్మన్త్రైః కిం తత్ర బహుభి ర్వ్రతైః । నమోనారాయణాయేతి మన్త్రస్సర్వార్థ సాధకః" ఇత్యాది కళాలే వేదార్థోపబృంహణఙ్గళాయిరుక్కిఱ స్వప్రబన్ధఙ్గళిలే పలవిడఙ్గళిలుమ్ ఇత్తై శ్లాఘిత్తుక్కొణ్డుపోన్దార్కళ్, ఇవ్వర్త్తై ఉపదేశిత్తార్కళ్ ఐయాలే వేదార్థవిశదీకరణప్రవృత్తరాన వ్యాసాదిపరమర్షికళుమ్ విరుమ్బినార్కళ్

(౨) "వణ్పుకழ் నారణన్"(౩) "శెల్వనారణన్"ఎన్ఱుతుడఙ్గి, (౪) "వాழ்పుకழ் నారణన్"ఎన్ఱుముడివాక ఆది మధ్యావసానమాక

విష్ణుః" ఎన్గిఱపడియే సకలపాపనివర్తకమాయ్ ఇవర్కళ్ సులభమాక ఉచ్చరిక్కప్పడుమ్పడియాన నారాయణశబ్దమున్దోఱపడి. "వాగస్తివశవర్తినీ" ఎన్ఱతు - అన్దనారాయణశబ్దత్తై ఉచ్చరిక్కైక్కు స్వాధీనైయాయ్, "నారాయణశబ్దత్తై నీ ఉచ్చరి" ఎన్ఱాల్ "మాట్టేన్" ఎన్నాతే తాన్ నినైత్తపోతుశొల్లుమ్పడియాన వాక్కున్దోఱపడి. తథాపి ఎన్ఱతు- శబ్దముమ్ సులభమాయ్, ఉచ్చరిక్కైక్కువాక్కుమ్ స్వాధీనైయాయిరుక్క ఎన్ఱపడి. నరకే ఘోరే పతన్తీతికిమ్ ఎన్ఱతు-అన్దసులభమానశబ్దత్తై స్వాధీనైయానవాక్కాలే ఒరుకాల్శొల్లి సంసారత్తిల్ నిన్ఱుమ్ ఉత్తీర్ణరాకామల్, జనఙ్గళ్ సంసారత్తిల్ విழுకిఱపడియెన్నెన్ఱు చిత్రగుప్తన్ యమనైక్కేట్క, యమనుమ్, "అద్భుతమ్" ఇతువుమొరు ఆశ్చర్యమెన్గిఱాన్ అనేక జన్మఙ్గళిల్ పణ్ణిప్పోరుకిఱ ఇవర్కళ్ వాయిల్ నారాయణశబ్దమ్ పుకురామైక్కుడియాన పాపమేతో వెన్గిఱాన్. అన్ఱిక్కే, అనేక జన్మమ్ పణ్ణిప్పోరుకిఱ ఇవర్కళ్ వాయిలిశ్శబ్దమ్ పుకురామైయున్డో. ఆకిలు మివర్కళ్ సంసారత్తిల్ విழுకిఱతు ఇతినర్థమఱియామైయన్ఱో వెన్ఱాశ్చర్యప్పడుకిఱానాకవుమామ్. తత్ర వెన్ఱతు - అభిమతలాభత్తిలెన్ఱపడి. స్వప్రబన్ధఙ్గళిలేయెన్ఱతు - స్వపురాణఙ్గళిలేయెన్ఱపడి.

ఇని, ఆழ்వార్కళ్ విరుమ్బినపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వణ్పుకழ் నారణనిత్యాదియాల్). వణ్పుకழன்ఱతు- ఉదారఙ్గళాన కల్యాణగుణఙ్గళైయుడైయవనెన్ఱపడి. శెల్వనెన్ఱతు - శ్రీమానానవనెన్ఱపడి. వాழ்పుకழన్ఱతు- నిత్యసిద్ధఙ్గళాన కల్యాణగుణ

(౧) (౨)తి-వాయ్-౧-౭-౧౧. (౩)తి-వాయ్-౧-౧౦-౮.(౪)తి-వాయ్-౧౦-౯-౧.

నమ్మాழ్వారరుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్, (౧) "నాడునకరముమ్ నన్గఱియ నమోనారాయణాయ" వెన్ఱుతుడఙ్గి, (౨) "ఓవాతేనమోనారణావెన్బర్" ఎన్ఱు పెరియాழ్వారుమ్, (౩) "నాత్తழుమ్బఎழనారణా" వెన్ఱుతుడఙ్గి, (౪) "నలన్దికழ్ నారణన్" ఎన్ఱు పెరుమాళుమ్, (౫) "నాన్కణ్డుకొణ్డేన్ నారాయణా వెన్నుమ్ నామమ్" ఎన్ఱు ఉపక్రమదశైయిలే ఒరుకాల్ శొన్నా ల్ పోలే ఒన్బతిన్గాల్ శొల్లి, (౮) "నారాయణా వో మణివణ్ణా నాకణైయాయ్ వారాయ్" ఎన్ఱు తిరుమఙ్గైయాழ్వారుమ్, ఉపక్రమత్తోడు ఉపసంహారత్తోడు వాశియఱ వరుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్, (౯) "నన్మాలైకొణ్డు నమోనారణావెన్నుమ్ శొన్మాలైకఱ్ఱేన్" ఎన్ఱుమ్, (౧౦) "నారణావెన్ఱోవాతురైక్కుమురైయుణ్డో" ఎన్ఱుమ్, (౧౧) "ఞాన చ్చుడర్విళక్కేఱ్ఱినేన్ నారణఱ్కు", (౧౨) "నారణన్ఱన్నామఙ్గళ్" (౧౩) "పకలన్ఱేనార

ఙ్గళైయుడైయవనెన్ఱపడి. సర్వత్ర వ్యాప్తఙ్గళాన కల్యాణగుణఙ్గళైయుడైయవనెన్ఱపడి యాకవుమామ్. నాడు నకరముమ్ నన్గఱియవెన్ఱతు - నాట్టారుమ్ నగరత్తారుమ్ నన్ఱాక వఱియుమ్బడియాక వెన్ఱపడి. ఓవాతే యెన్ఱతు-విచ్ఛేదియామైయెన్ఱపడి. నాత్తழుమ్బఎழ వెన్ఱతు - నావానతుతழుమ్బేఱుమ్బడియెన్ఱపడి. నలమ్తికழ్న్దు - గుణఙ్గళాలే విళఙ్గుకిఱ వెన్ఱపడి. పడైత్తానెన్ఱతు - సృష్టిత్తానెన్ఱపడి. వల్లనెన్ఱతు- సమర్థనెన్ఱపడి. కణ్డుకొణ్డేనెన్ఱతు - శ్రావణప్రత్యక్షత్తాలే అఱిన్దేనెన్ఱపడి. "ఓ" ఎన్ఱతు - విషాదత్తిలే. నాకణైయాయెన్ఱతు - నాకత్తైప్పడుక్కైయాక వుడైయవనేయెన్ఱపడి. ఉరైయెన్ఱతు - శబ్దమెన్ఱపడి. ఞానచ్చుడర్ విళక్కెన్ఱతు - జ్ఞానమాకిఱ తేజిష్ఠమాన విళక్కెన్ఱపడి. వాస్తవరానవెన్ఱతు - యాథాత్మ్యజ్ఞానముడైయవర్కళానవెన్ఱపడి.

(౧) తి-ప-౪. (౨) పెరి-తిరు-౫-౧-౩ (౩) పెరు-తిరు-౨-౪.
(౪) పెరు-తిరు-౧౦-౧౧. (౫) ౪-తిరు-౧. (౬) తి-చ-వి-౭౮.
(౭) తి-మొ-౧-౧-౧. (౮) శిఱి-తిరుమ- (౯) ౧-తిరు-౫౭.
(౧౦) ౧-తిరు-౯౫. (౧౧) ౨-తిరు-౧. (౧౨) ౨-తిరు-౨. (౧౩) ౨-తిరు-౮౧.

మూ.—ఆచార్యర్కళుమ్ విరుమ్బినార్కళ్,

౧౪, వాచ్యప్రభావమ్బోలన్ఱు వాచకప్రభావమ్.

ణ్ణైక్కణ్డేన్'' ఎన్ఱుమ్,(౧) "నామమ్ పలశొల్లి నారాయణా'' ఎన్ఱుమ్ ముతలాழ்వార్కళు మరుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్,(౨) "మయర్వఱ మతినలమరుళినన్'' ఎన్గిఱపడియే నిర్హేతుకభగవత్కటాక్షత్తాలే సమధిగత సమస్తవస్తువాస్తవరాన ఆழ்వార్కళెల్లారుమ్ విరుమ్బినార్కళ్.

ఇతరమన్త్రఙ్గళై అనాదరిత్తు ఇత్తైయే తన్నాముక్కు త్తఞ్జమాక వనుసన్ధిత్తు, ఉపదేశవేళైయిలుమ్, తన్నైప్పత్తినవర్కళుక్కుమ్ ఇత్తైయే ఉజ్జీవనహేతువాక ఉపదేశిత్తు పోరుకైయాలే, అవ్వాழ்వార్కళై ప్పిన్శెన్ఱ ఆచార్యర్కళెల్లారుమ్ విరుమ్బినార్కళెన్గై.

ఇత్తాల్, మన్త్రాన్తరఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ ఇమ్మన్త్రత్తుక్కుణ్డాన వైభవమ్ శొల్లిత్తాయిఱ్ఱు.

౧౪. ఇని, వాచ్యన్దన్నిలు మితుక్కుణ్డాన వైభవత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వాచ్యప్రభావమ్బోలన్ఱు వాచకప్రభావమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - ఇతుక్కు వాచ్యనాయిరున్దుళ్ళ ఈశ్వరనుడైయ పెరుమై పోలన్ఱు

ఇని ఆచార్యర్కళ్ ఆదరిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతరమన్త్రఙ్గళై ఇత్యాదియాల్). ఇతరమన్త్రఙ్గళైయెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తై యొழிన్దభగవన్మన్త్రఙ్గళై యెన్ఱపడి. ఇత్తైయే యెన్ఱతు-తిరుమన్త్రత్తైయేయెన్ఱపడి. తన్దాముక్కెన్ఱతు - తఙ్గళ్ తఙ్గళుక్కెన్ఱపడి. తఞ్జమాకవెన్ఱతు - రక్షకమాకవెన్ఱపడి.

ఇనిమన్త్రాన్తరఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ ఇమ్మన్త్రత్తుక్కుణ్డానవాళియైచ్చొల్లిముడిత్తమైయై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాలెన్ఱతు "భగవన్మన్త్రఙ్గళ్ తానవేకఙ్గళ్'' ఎన్ఱుతుడఙ్గి ఇవ్వళవాన గ్రన్థత్తాలెన్ఱపడి.

౧౪. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). మూలవాక్యార్థమ్. (అతావతిత్యాది). ఇతుక్కెన్ఱతు- తిరుమన్త్రత్తుక్కెన్ఱపడి.

---

(౧) 3-తిరు-౭. (౨) తి-వాయ్-౧-౧-౧.

మూ.—౧౫. అవన్ దూరస్థనానాలుమ్ ఇతు కిట్టినిన్ఱతవుమ్.

౧౬. ద్రౌపదిక్కు ఆపత్తిలే ఫుడైవై శురన్దతు తిరునామమిఱే.

తద్వాచకమాన ఇతిఙ్ పెరుమైయెన్ఱపడి.

౧౫. అతుతానేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవఙ్ దూరస్థనానాలు మితు కిట్టినిన్ఱతవుమ్)ఎన్ఱు. అతావతు-ఇతుక్కు వాచ్యనానవఙ్ సన్నిహితనన్ఱిక్కే దూరస్థనాయిరున్దకాలత్తిలుమ్, వాచకమాన వితు ఆసన్నమాయ్నిన్ఱు తన్నై వచిత్తవర్కళపేక్షితఙ్గళై సాధిత్తుక్కొడుక్కుమెన్గై.

౧౬. ఇప్పడి వాచ్యఙ్ దూరస్థనాయిరుక్క వాచకముతవినవిడముణ్డోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ద్రౌపదిక్కు ఆపత్తిలేఫుడైవైశురన్దతు తిరునామమిఱే) ఎన్ఱు. అతావతు- మహాసదస్సిలే దుశ్శాసనఙ్ వస్త్రాపహారమ్ పణ్ణుకిఱపోతు (౧) "మహత్యాపది సంప్రాప్తే స్మర్తవ్యో భగవాఙ్ హరిః" ఎన్ఱు మున్బే శ్రీవసిష్ఠమహర్షి శొల్లివైత్తత్తై నినైత్తు, (౨) "శఙ్ఖ చక్ర గదా పాణే ద్వారకానిలయాఽచ్యుత।

తద్వాచకమానవెన్ఱతు - ఈశ్వరవాచకమాన వెన్ఱపడి.

౧౫. ఆసన్నమాయెన్ఱతు - సన్నిహితమాయెన్ఱపడి.

౧౬. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు- కీழ్ చ్చొన్నపడియెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). మహతి ఎన్ఱతు - స్వానివర్తై ఎన్ఱపడి. సంప్రాప్తే ఎన్ఱతు - తానడియాకవన్దతన్ఱిక్కే ఆపత్తే కటువికొణ్డుప్రాప్తమాయిరుక్కచ్చెయ్తేయెన్ఱపడి. భగవాఙ్ ఎన్ఱతు-ఆపన్నివృత్తిక్కుడలాన జ్ఞానశక్తిబలాదిగుణఙ్గళైయుడైయవనెన్ఱపడి. అవఙ్ జ్ఞానశక్త్యాదివిశిష్టనాగ్గాట్టిల్ ఇవనాపత్తైప్పోక్కువ్వడియెజ్జనేయెన్న; స్మర్తవ్యః - ఒరుకాల్ నినైక్కవమైయుమ్. శఙ్ఖచక్రగదాపాణే - పరత్వత్తైయుమ్ రక్షణోపయోగికళాన జ్ఞానశక్త్యాదిగుణయోగత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. ద్వారకానిలయాచ్యుత - సౌలభ్యత్తైయుమ్ (౧) "నత్యజేయం కథంచన" ఎన్గిఱ

(౧) భార-సభా- (౨) భార-సభా-ద్యూత-౬౮-౪౨. (౧) రా-యు-౧౮-౩.

మూ.—౧౭. శొల్లుమ్ క్రమమొళ్ఱియ చ్చొన్నాలుమ్

గోవిన్ద పుణ్డరీకాక్ష రక్ష మాం శరణాగతామ్ ” ఎన్ఱు శరణమ్పుకుస్ద ద్రౌపదిక్కు, అవ్వాపత్తిలే,(౧)“గోవిన్దేతి యదాక్రన్ద త్కృష్ణా మాం దూరవాసినమ్” ఎన్గిఱపడియే వాచ్యనాన కృష్ణన్ దూరస్థనాయిరుక్క చ్చెయ్తేయుమ్ వస్త్రత్తై వర్ధిప్పిత్తు క్కొడుత్తతు అవ్వవతారత్తుక్కు వాచకమాన గోవిన్దనెన్గిఱ తిరునామమిఱే యన్నై. నారాయణశబ్దార్థత్తిలేకదేశత్తుక్కు వాచకమానతొరు తిరునామమ్ శెయ్తపడికణ్డాల్, ఇతిన్ ప్రభావమ్ కింపునర్న్యాయసిద్ధమిఱేయెన్ఱుకరుత్తు.

౧౭. ఇన్నముమొరుప్రకారత్తాలే ఇతిన్ వైభవత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శొల్లుమ్క్రమమొళ్ఱియచ్చొన్నాలుమ్ ఎన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు-ఏతేనుమొరుమన్త్రముమ్ తన్నై తఞ్జమాకవిశ్వసిత్తు చ్చొన్నవర్కళుక్కొళ్ఱియ తన్ కార్యమ్ శెయ్యాతేయాకిలుమ్, ఇతు అజ్ఞనస్త్రిక్కే తన్నై తఞ్జమాక విశ్వసిత్తు చ్చొల్లుకైయాకిఱ క్రమ మొళ్ఱియ

(౨) “సాఙ్కేత్యం పారిహాస్యంచ స్తోభం హేళనమేవవా । వైకుణ్ఠ

పడియే - ఆశ్రితర్కళైనఴువవిడామైయైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. గోవిన్దపుణ్డరీకాక్ష - సౌశీల్యత్తైయుమ్ వాత్సల్యత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. రక్ష మాం శరణాగతామ్- రక్షిక్కైక్కు అధికారమ్ శొల్లుకిఱతు. వాచ్యనాన ఈశ్వరనైక్కాట్టిల్ అవనుక్కు వాచకమాన తిరుమన్త్రత్తుక్కు అతిశయమ్ శొల్లుమళవిల్ గోవిన్దశబ్దత్తై ఉదాహరిత్తాల్ నారాయణశబ్దత్తుక్కువన్ద ఏత్ఱమేతెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నారాయణశబ్దార్థత్తిలిత్యాదియాల్).

౧౭. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). తన్ కార్యమెన్ఱతు-రక్షణత్తైయెన్ఱపడి. సాఙ్కేత్యమ్ - పితావినుడైయ సఙ్కేతత్తాలుణ్డాన నారాయణాదినామమ్. పారిహాస్యమ్- అనుకూలవిషయత్తిల్ పరిహాసార్థమాకచ్చొల్లుమ్ తిరునామమ్. స్తోభమ్ - నిరర్థకమాకచ్చొల్లుమ్ తిరునామమ్. హేళనమేవవా - శత్రు

(౧) భార-ఉద్యోగ- (౨) భాగవ

మూ.— తన్ స్వరూపమ్ కెడనిల్లాతు.

౧౮. ఇతుతాన్ (౧) "కులన్దరుమ్" ఎన్గిఱపడియే ఎల్లావపేక్షిత
 జ్గళైయుమ్ కొడుక్కుమ్.

నామ గ్రహణ మశేషాఘహారంవిదుః" ఎన్గిఱపడియే శొల్లిలుమ్ శొన్నవర్గళుక్కు రక్షకమాగైయాలే తన్ స్వరూపత్తిల్ నఴువ నిల్లాతెన్గై.

౧౮. ఇని, ఇతిన్ సర్వాపేక్షితప్రదత్వమాకిఱ వైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుతానెన్తుతొడఙ్గి). అతావతు - ఇమ్మన్త్రన్తాన్ (౧)"కులన్దరుమ్" ఎన్తుతొడఙ్గి ఆழ్వారరుళిచ్చెయ్తపడియే, అధికారానుగుణమాన అపేక్షితఙ్గళై యెల్లామ్ కొడుక్కుమెన్గై.

విషయత్తిలవనుక్కు ఆక్రోశమ్పిఱక్కుమ్బడి, అవనై అనుకరిత్తుచ్చొల్లుమ్ తిరునామమ్. అశేషాఘహారమెన్తతు - అశేషం యథాతథా అఘహారమెన్తపడి. అతావతు- తన్నై యనుసన్ధిప్పార్క్కు తాన్ పాపత్తైప్పోక్కుమ్బోతు అతువరైక్కుముణ్డాన పాపత్తిలే ఒన్తుమ్ కుఱైపడామల్ పోక్కుకై.

౧౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇతిన్ ఎన్తతు-ఇత్తిరుమన్త్రత్తినుడైయ వెన్తపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కులన్దరుమెన్తతు - ఇమ్మన్త్రత్తై అనుసన్ధిప్పార్క్కు, ప్రథమమ్ ఎల్లారుమ్ కొణ్డాడుమ్బడియాన శేషత్వజ్ఞానమాకిఱ కులత్తైత్తరుమెన్తపడి. శెల్వమ్ తన్దిడుమెన్తతు - అన్త శేషత్వజ్ఞానమాన కులత్తుక్కనురూపమాన కైఙ్కర్యమాకిఱ మహాసంపత్తై కొడుక్కుమెన్తపడి. అడియార్పడుతుయరాయిన వెల్లామెన్తతు - శేషత్వ జ్ఞానముడైయా రనుభవియానిర్క్కుఱ దుఃఖమెన్తుపేరుడైయవైకళెల్లావత్తైయుమెన్తపడి. అడియార్పడు తుయర్కళావన - దేహాత్మాభిమానముమ్, స్వస్వాతన్త్ర్యముమ్, అన్యశేషత్వముమ్, స్వరక్షణే స్వాన్వయముమ్, కైఙ్కర్యత్తిల్ స్వకర్తృత్వముమ్, స్వభోక్తృత్వముమ్. నిలన్దరమ్శెయ్యుమెన్తతు - ఇవత్తైత్తరైమట్టమాక్కుమెన్తపడి. నీళ్విశుమ్బరుళుమెన్తతు - కైఙ్కర్యత్తుక్కు విచ్ఛేదమిన్త్రియే వర్ధకమాన పరమాకాశమాన పరమపదత్తైక్కొడుక్కుమెన్తపడి. అరు

---

(౧) తి-మొ-౧-౧-౯.

మూ.—౧౯. ఐశ్వర్య కైవల్య భగవల్లాభఙ్గళై ఆశైప్పట్టవర్కళుక్కు అవఱ్ఱైక్కొడుక్కుమ్.

---

౧౯. అత్తై విశదీకరిక్కిఱార్ (ఐశ్వర్యేత్యాదియాలే). అతావతు (౧) "ఐహలౌకిక మైశ్వర్యం స్వర్గాద్యం పారలౌకికమ్। కైవల్యం భగవన్తంచ మన్త్రోఽయం సాధయిష్యతి" ఎన్గిఱపడియే, ఐహికమాయుమ్ పారలౌకికమాయు మిరుక్కుమైశ్వర్యత్తైయుమ్, ఆత్మప్రాప్తి రూపమాన కైవల్యత్తైయుమ్, పరమపురుషార్థమాన భగవల్లాభత్తైయుమాశైప్పట్టవధికారికళుక్కు, జప హోమాదికళాలే స్వయం సాధనమాయ్నిన్ఱు, అవ్వో పురుషార్థఙ్గళై క్కొడుక్కుమెన్గై.

ళోడు పెరునిలమళిక్కుమెన్ఱతు- పరమపదత్తైక్కొడుత్త క్కృపైయోడే తన్నైయనుభవిత్తార్వరుమ్ నిరతిశయానన్దత్తైక్కొడుక్కుమెన్ఱపడి. వలన్దరుమెన్ఱతు - మేన్మేలుమనుభవజనితప్రీతికారితమాన కైఙ్కర్యత్తిల్ స్వకర్తృత్వ స్వభోక్తృత్వప్రతిపత్తియిన్ఱియే అన్వయిక్కైక్కీడాన బలత్తైక్కొడుక్కుమెన్ఱపడి. మఱ్ఱుమ్ తన్దిడుమెన్ఱతు - మఱ్ఱుమ్ స్వరూపానురూపమానవై యెల్లావఱ్ఱైయుమ్ కొడుక్కుమెన్ఱపడి. పెఱ్ఱ తాయినుమాయిన శెయ్యుమెన్ఱతు - భాగవతశేషత్వపర్యన్తమాన భగవచ్ఛేషత్వజ్ఞానముడైయవధికారిక్కు విధిమూలమాయన్ఱిక్కే రాగమూలమాయ్ వరుమవఱ్ఱైయెల్లామ్ శెయ్యుమెన్ఱపడి. ఇవైయిత్తనైయుమ్ శెయ్యుమతేతెన్న, నలన్దరుమ్ శొల్లాన నారాయణావెన్నుమ్ నామమెన్గిఱార్. నీరార్ శొల్లక్కేట్టీరెన్న, నాన్ కణ్డుకొణ్డేన్ - నాన్ ప్రత్యక్షమాకక్కణ్డువిట్టే నెన్గిఱార్. ఇప్పడి ఐశ్వర్యకైవల్యార్థికళ్ విషయత్తిలుమ్ తత్తదధికారానుగుణమాకక్కులాదికళై ఊహిత్తుక్కొళ్వతు.

౧౯. మేలుక్కవతారికై (అత్తైయిత్యాది). మూలవాక్యార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతావతిత్యాదియాల్). ఐహలౌకిక మైశ్వర్యమెన్ఱతు - పశుపుత్రాది సార్వభౌమత్వ పర్యన్తమాన ఐశ్వర్యమెన్ఱపడి. కైవల్యమెన్ఱతు - ఆత్మానుభవమెన్ఱపడి. చ-ఎన్ఱతు- సముచ్చయమాకవుమామ్, చరమపర్వత్తై యెన్నవుమామ్.

---

(౧)

మూ.—౨౦, కర్మజ్ఞానభక్తికళిలే ఇష్టిన్దవర్కళుక్కు విరోధియై
పోక్కి అవర్కళై త్తలైక్కట్టిక్కొడుక్కుమ్.
౨౧. ప్రపత్తియిలే ఇష్టిన్దవర్కళుక్కు

౨౦, ఇని, కర్మాద్యుపాయసహకారిత్వరూపమాన ఇతిల్ వైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కర్మజ్ఞానేత్యాదియాలే). అతావతు- కర్మయోగత్తిల్ ఇష్టిన్దవర్కళుక్కు, జపహోమాదికళాలే తన్నై సహాయమాకక్కొళ్ళుమళవిల్, కర్మయోగారమ్భవిరోధియాన పాపత్తైప్పోక్కి అన్ద కర్మత్తినుడైయ అవిచ్ఛేదాపాదకమాయ్క్కొణ్డు అత్తై త్తలైక్కట్టిక్కొడుక్కుమ్; ప్రథమత్తిలే జ్ఞానయోగత్తిలేయిష్టిన్దవర్కళుక్కు, తన్నై సహాయమాకక్కొళ్ళుమళవిల్, కర్మసాధ్యమాన జ్ఞానారమ్భవిరోధి పాపనివృత్తియైప్పణ్ణి అన్దజ్ఞానత్తుక్కు నాడోఱుమ్ అతిశయత్తైప్పణ్ణానిన్ఱుకొణ్డు, అత్తై త్తలైక్కట్టిక్కొడుక్కుమ్; భక్తియోగత్తిలే ఇష్టిన్దవర్కళుక్కు, తన్నై సహాయమాకక్కొళ్ళుమళవిల్, భక్తియోగారమ్భవిరోధియాన పాపత్తైప్పోక్కి భక్తివివృద్ధిహేతువాయ్క్కొణ్డు అత్తైత్తలైక్కట్టి క్కొడుక్కుమెన్గై.

౨౧. ఇజ్జనన్తిక్కే, ప్రపన్నర్క్కు ఇతు శెయ్యుముపకారవైభవత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రపత్తియిలేయిష్టిన్దవర్కళుక్కెన్ఱతుడఙ్గి).

---

౨౦. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ప్రథమత్తిలే ఎన్ఱతు - కర్మయోగత్తైప్పణ్ణి అనన్తరమ్ జ్ఞానయోగత్తిలే ఇష్టిక్కైయన్ఱిక్కే ముతలిలే తానేయెన్ఱపడి. నాడోఱుమెన్ఱతు - నాళ్తోఱుమెన్ఱపడి. భక్తియోగత్తిలే యిష్టిన్దవర్కళుక్కెన్ఱతు - ప్రథమమ్ భక్తియోగత్తిలే ఇష్టిన్దవర్కళుక్కెన్ఱపడి. తలైక్కట్టిక్కొడుక్కుమెన్ఱతు - దర్శనసమానమాక్కుమెన్ఱపడి.

౨౧. మేలుక్కవతారికై (ఇజ్జనన్తిక్కే యిత్యాది). ఇజ్జనన్తిక్కేయెన్ఱతు-స్వయత్నసాధ్యఙ్గళాన కర్మాద్యుపాయఙ్గళిలే యిష్టిక్కైయన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. ప్రపన్నర్క్కెన్ఱతు-

మూ.—స్వరూపజ్ఞానత్తై ప్పెఱప్పిత్తు కాలక్షేపత్తుక్కుమ్ భోగత్తుక్కుమ్ హేతువా యిరుక్కుమ్.

౨౨. (౧) "మఱ్ఱెల్లామ్ పేశిలుమ్" ఎన్గిఱపడియే అఱియ వేణ్డుమర్థమెల్లామితుక్కుళ్ళేయుణ్డు.

అతావతు-కీழ் చ్చొన్నవై పోలే దుశ్శకముమాయ్ స్వరూపవిరుద్ధముమా యిరుక్కైయన్ఱిక్కే, సుశకముమాయ్ స్వరూపానురూపముమాన ప్రపత్త్యుపాయత్తిలే యిழిన్దవర్ కళుక్కు తదనురూపమాన భగవత్పారతన్త్ర్యరూప స్వరూపజ్ఞానత్తై విశదమాకప్పెఱప్పిత్తు అర్థానుసన్ధానాదికళాలే పోతుపోక్కుకైక్కుమ్ హేతువాయ్, (౨) "ఎనక్కెన్ఱుమ్ తేనుమ్ పాలుమముతుమాయతిరుమాల్ తిరునామమ్" ఎన్గిఱపడియే ప్రతిపాద్య వస్తువైప్పోలే స్వయం భోగ్యమాయిరుక్కైయాలే భోగత్తుక్కుమ్ హేతువా యిరుక్కుమెన్గై.

౨౨. ఇని, జ్ఞాతవ్యసకలార్థప్రతిపాదకత్వమాకిఱ ఇతిన్ వైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మఱ్ఱెల్లామ్ పేశిలుమెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు- "నిన్ తిరువెట్టెழுత్తుమ్ కఱ్ఱు- మఱ్ఱెల్లామ్ పేశిలుమ్" ఎన్గిఱపడియే ఆత్మోజ్జీవనత్తుక్కుడలాక అఱియవేణ్డుమ్ అర్థవిశేషఙ్గళెల్లామ్ ఇమ్మన్త్రత్తుక్కుళ్ళేయుణ్డెన్గై.

ఈశ్వరనే ఉపాయోపేయమెన్ఱిరుక్కుమ్ ప్రపన్నర్ కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కీழ் చ్చొన్నవై యెన్ఱతు-కర్మాద్యుపాయఙ్గళై యెన్ఱపడి. ప్రపత్త్యుపాయత్తిలే యెన్ఱతు - ప్రపత్తివిషయమాన ఉపాయత్తిలేయెన్ఱపడి. తదనురూపమానవెన్ఱతు- అనన్యోపాయస్వీకారానురూపమాకవెన్ఱపడి. ప్రతిపాద్యవస్తువైప్పోలే యెన్ఱతు -(౩) "సర్వరసః" ఎన్ఱుశొల్లప్పడుకిఱ ప్రతిపాద్యవస్తువాన ఈశ్వరనైప్పోలేయెన్ఱపడి.

౨౨. మేఱ్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). జ్ఞాతవ్యసకలార్థమెన్ఱతు- అర్థపఞ్చకమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). నిన్ తిరువెట్టెழுత్తుమెన్ఱతు - ఉనక్కు ప్రతిపాదకమాన తిరువెట్టెழுత్తుమెన్ఱపడి. ఎల్లామెన్ఱతు- అర్థపఞ్చకత్తైయెన్ఱపడి.

(౧) తి-మొ-౭-౧౪-౩. (౨) తి-మొ-౬-౧౦-౯. (౩) ఛాన్దో-౩-౧౪.

మూ—. ౨౩. ఆతావతు - అజ్ఞాతర్థమ్.

౨౪. పూర్వాచార్యర్కళ్ ఇతిలర్థమఱినతెఙ్ఙుమున్బు

౨౩. అఱియవేణ్డుమర్థమెల్లామూకిఱతే తెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతావతజ్ఞర్థమ్) ఎన్ఱు. స్వస్వరూప పరస్వరూప పురుషార్థస్వరూపోపాయస్వరూప విరోధిస్వరూపఙ్గళాకిఱ అర్థపఞ్చకమమెన్ఱపడి. (౧)"ప్రాప్యస్య బ్రహ్మణో రూపం ప్రాప్తుశ్చ ప్రత్యగాత్మనః। ప్రాప్త్యుపాయం ఫలం ప్రాప్తే స్తథా ప్రాప్తివిరోధిచ॥వద న్తి సకలా వేదా స్సేతిహాసపురాణకాః।మునయశ్చ మహాత్మానో వేదవేదార్థవేదినః" ఎన్గిఱపడియే సకలవేదశాస్త్రఙ్గళుమ్ ప్రతిపాదిప్పతు ఇవ్వర్థపఞ్చకత్తైయిమాకైయాలే తత్సఙ్గ్రహమాన ఇమ్మన్త్రత్తుక్కుమ్ ప్రతిపాద్యమితువేయిఱే. ఇమ్మన్త్రత్తిల్ ప్రణవత్తాలే ప్రత్యగాత్మస్వరూపత్తైయుమ్, నమస్సాలే విరోధ్యుపాయస్వరూపఙ్గళైయుమ్, నారాయణపదత్తాలే పరస్వరూపత్తైయుమ్, అతిల్ చతుర్థియాలే ఫలస్వరూపత్తైయుమ్ ప్రతిపాదిక్కక్కడవతాయిఱేయిరుప్పతు.

౨౪. ఇమ్మన్త్రార్థవైభవత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్ (పూర్వాచార్యర్కళెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు - నాథ యామున యతివరాదికళాన నమ్పూర్వాచార్యర్కళ్ (౨)"అన్ఱునాన్ పిఱన్దిలేన్" ఎన్గిఱపడియే

౨౩. మేలుక్కవతారికై (అఱియవేణ్డుమిత్యాది). మూలార్థమ్ (స్వస్వరూపేత్యాది). ఉక్తార్థత్తిల్ ప్రమాణఙ్గాట్టుకిఱార్ (ప్రాప్యస్యేత్యాది). మహాత్మానః ఎన్ఱతు-అతిశయితజ్ఞానవాన్గళాన వెన్ఱపడి. ఇమ్మన్త్రమ్ అర్థపఞ్చకప్రకాశకమానపడియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇమ్మన్త్రత్తానిత్యాదియాల్).

౨౪. మేలుక్కవతారికై (ఇమ్మన్త్రార్థేత్యాది). మూలార్థమ్, (అతావతిత్యాది). అన్ఱైన్ఱతు - ఇచ్చేతనోజ్జీవనార్థకమాక ఈశ్వరన్ కృషిపణ్ణుమ్ కాలత్తిలే యెన్ఱపడి. పిఱన్దిలేనెన్ఱతు - జ్ఞానరూపజన్మత్తైయుడైయేనల్లేనెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు-ఇమ్మన్త్రత్తిలెన్ఱపడి.

(౧) హారీతస్మృతి- (౨) తి-చ-వి-౯౯-

మూ.—తజ్గళై ప్పిఱన్దార్కళాక నినైత్తిరార్కళ్; ఇతిలర్థజ్ఞానమ్ పిఱన్ద పిన్బు(౧) "పిఱన్దపిన్ మఱన్దిలేన్" ఎన్గిఱపడియే ఇత్తైయొழிయ వేఱొన్ఱాల్ కాలక్షేపమ్పణ్ణి యఱియార్కళ్.

౨౫. వాచకత్తిఱ్కాట్టిల్

ఇమ్మన్త్రత్తి లర్థమఱివతఱ్కుమున్బు తజ్గళై ప్పిఱన్దార్కళాకనినైత్తిరార్కళ్, ఇతిలర్థజ్ఞానమ్ తజ్గళుక్కుణ్డానపిన్బు "పిఱన్దపిన్ మఱన్దిలేన్" ఎన్ఱు ఆழ்వార్ దివ్యసూక్తియిల్ శొల్లుకిఱపడియే ఇమ్మన్త్రార్థత్తైయొழிయ మఱ్ఱొన్ఱాల్ కాలక్షేపమ్ పణ్ణియఱియార్కళ్గినై. వేదశాస్త్రజ్గళ్, ఆழ்వారరుళిచ్చెయల్కళ్ ఇవఱ్ఱాల్ పోతుపోక్కుమ్బోతుమ్ ఇమ్మన్త్రార్థత్తైయుట్కొణ్డే అనుసన్ధిక్కైయాలే (ఇత్తైయొழிయ వేఱొన్ఱాల్ కాలక్షేపమ్పణ్ణియఱియార్కళ్) ఎన్నత్తట్టిల్లై.

౨౫. వాచకశక్తితానేసర్వత్తైయుమ్సాధిత్తుక్కొడుక్క వల్లదాయిరుక్క ఇతినుడైయ వాచ్యత్తిలే ఇవర్కళుణ్డాక్కైక్కు హేతు వేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వాచకత్తిఱ్కాట్టిలెన్ఱుతుడజ్గి). అతావతు-సర్వఫలత్తుక్కుమ్ స్వయమ్ సాధనమాయుమ్, సాధనాన్తరజ్గళుక్కుమ్ సహకారియాయ్నిన్ఱు తలైక్కట్టిక్కొడుత్తుమ్ పోరుకిఱ ఇతినుడైయ వాచకశక్తితానే యమైన్దిరుక్కచ్చెయ్తే, అతిలుజ్గాట్టిల్ కీழ்చ్చొన్న

పిఱన్దపిన్ మఱన్దిలేనెన్ఱతు - జ్ఞానజన్మత్తై ప్రాపిక్కప్పెఱ్ఱపిన్ అజ్ఞానజన్మత్తుక్కు ప్రచ్యుతియైయుడైయేనల్లేనెన్నపడి. వేదాద్యర్థవిచారత్తాలే కాలక్షేపమ్ పణ్ణవిల్లైయో వెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వేదశాస్త్రజ్గళిత్యాదియాల్).

౨౫. మేలుక్కవతారికై (వాచకశక్తితానేయిత్యాది), సర్వత్తైయుమెన్ఱతు-ఐశ్వర్యాదికళైయెన్నపడి. వాచ్యత్తిలేయెన్ఱతు- అర్థపఞ్చకత్తిలేయెన్నపడి. ఉణ్డాక్కైక్కెన్ఱతు-ఊన్ఱముడైయరాయిరుక్కైక్కెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అమైన్దిరుక్కచ్చెయ్తేయెన్ఱతు - ఫలసిద్ధిక్కుప్పోన్దిరుక్కచ్చెయ్తేయెన్నపడి. అతిలుజ్గాట్టిలెన్ఱతు -

---

(౧) తి-చ-వి-౬౬.

మూ.—వాచ్యత్తిలే ఉణ్ణుకైక్కడి ఈశ్వరనే ఉపాయోపేయమెన్ఱు నినైత్తిరుక్కై.

పడియే ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ వాచ్యత్తిలే పూర్వాచార్యర్కళ్ ఉణ్ణుకైక్కడి - ఉపేయాన్తరపరరాయ్ ఇత్తై సాధనమాకక్కొణ్డు సాధిత్తల్, ఉపాయాన్తర పరరాయ్ ఇత్తై సహకారియాక క్కొళ్ళుతల్ శెయ్యుమవర్కళై ప్పోలన్ఱిక్కే ఉపాయోపేయఙ్గళిరణ్డు మీశ్వరనేయెన్ఱు ప్రతిపత్తిపణ్ణియిరుక్కైయెన్ఱపడి.

ఆక-(౧) "తిరుమన్త్రత్తినుడైయ శీర్మైక్కుప్పోరుమ్పడి" ఎన్ఱు తుడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ - వాయ్వన్దపడి యనుసన్ధిక్కవొణ్ణాతపడియాన ఇతినుడైయ గౌరవత్తైయుమ్, ఈశ్వరన్ తానే శిష్యనుమాయ్ ఆచార్యనుమాయ్నిన్ఱు వెళియిట్టరుళుకైయాల్ వన్ద ఏఱ్ఱత్తైయుమ్, సకల శాస్త్రఙ్గళిలుమ్ సకలమన్త్రఙ్గళిలుమ్ వాచ్యసన్నిలుఙ్గాట్టిల్ ఇతుక్కుణ్డాన పెరుమైయైయుమ్,అక్రమమాకచ్చొల్లిలుమ్ తన్ కార్యమ్ శెయ్యుమాధిక్యత్తైయుమ్, అపేక్షిత సకలఫలప్రదత్వరూప మాహాత్మ్యత్తైయుమ్, కర్మాద్యుపాయ సహకారిత్వరూపమాన ఉత్కర్షత్తైయుమ్,

అమ్మన్త్రత్తిలుఙ్గాట్టిలెన్ఱపడి. కీழ్చ్చొన్నపడియేయెన్ఱతు - (౨) "పూర్వాచార్యర్కళ్" ఇత్యాదివాక్యత్తాలే శొన్నపడియే యెన్ఱపడి. వాచ్యత్తిలేయెన్ఱతు - అర్థపక్షత్తిలేయెన్ఱపడి. ఉణ్ణుకైక్కెన్ఱతు - ఊழ్ఱముడైయరాయిరుక్కైక్కెన్ఱపడి. అడయెన్ఱతు - కారణమెన్ఱపడి.

(3) "మన్త్రత్తినుడైయ" ఎన్ఱు తుడఙ్గి (४) "ఈశ్వరనే ఉపాయోపేయమెన్ఱు నినైత్తిరుక్కై" ఎన్నుమళవాకచ్చొన్నవర్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదినూల్). వాయ్వన్దపడియెన్ఱతు - వాయ్క్కువన్దపడియెన్ఱాయ్, ప్రేమశూన్యనాయెన్ఱపడి. ఒణ్ణాతవెన్ఱతు - కూడాతవెన్ఱపడి. ఇతినుడైయవెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తినుడైయవెన్ఱపడి. అక్రమమాకచ్చొల్లిలుమెన్ఱతు- ప్రేమశూన్యనాయ్, అనధికారికళ్ శెవిప్పడుమ్పడి అనుసన్ధిక్కిలుమెన్ఱపడి. తన్ కార్యమెన్ఱతు-అనుసన్ధిక్కుమవర్కళుక్కు

(౧) ३-   (౨) ౨४-   (3) ౨౫.

మూ — ౨౬. ఇతుతన్నిల్ శొల్లుకిఱ అర్థమ్-స్వరూపముమ్, స్వరూపాను
రూపమాన ప్రాప్యముమ్; స్వరూపముమ్, ఉపాయముమ్,
ఫలముమెన్న వుమామ్.

జ్ఞాతవ్య సకలార్థ ప్రతిపాదకతయా వన్ద మాహాత్మ్యత్తైయుమ్, ఏతత్ప్రతిపాద్యార్థ గౌరవ విశేషత్తైయు మరుళిచ్చెయ్ కైయాల్, ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ వైభవత్తై ఎల్లారుమఱియుమ్పడి దర్శిప్పిత్తరుళినారాయిఱ్ఱు.

౨౬. ఇనిమేల్, ఇమ్మన్త్రత్తుక్కు వాక్యార్థ మిరణ్డుపడియాక వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఇతుతన్నిల్ ఎన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు-ఇమ్మన్త్రన్దన్నిల్ శొల్లుకిఱ అర్థమ్-ఇవ్వాత్మావినుడైయ శేషత్వ పారతన్త్ర్యఙ్గళాకిఱ స్వరూపముమ్, అన్దస్వరూపత్తుక్కు అనురూపమాయిరున్దుళ్ళ కైఙ్కర్యమాకిఱ ప్రాప్యముమ్. అన్ఱిక్కే, శేషత్వమాకిఱ స్వరూపముమ్, అన్ద స్వరూపానురూపమాన ఉపాయముమ్, ఉపాయలభ్యమాన ఫలముమెన్ఱు శొల్లవుమామెన్గై. ఇతిల్ ప్రథమయోజనైయిల్, ప్రణవ నమ

రక్షకమాకైయెన్ఱపడి. గౌరవవిశేషత్తైయెన్ఱతు - గౌరవాతిశయత్తైయెన్ఱపడి. అతావతు - అఱియుమవర్కళుక్కు సత్తైయుణ్డామ్పడి యిరుక్కైయెన్ఱపడి.

౨౬. మేలుక్కవతారికై (ఇనిమేలిత్యాది). ఇనిమేలెన్ఱతు-మన్త్రవైభవత్తైయుమ్ తదర్థవైభవత్తైయుమరుళిచ్చెయ్ త వనన్తరమెన్ఱపడి. పడియాకవెన్ఱతు - ప్రకారమాకవెన్ఱపడి. "ఇతుతన్నిల్" ఇత్యాదిమూలార్థమ్. (అతావతిత్యాది). అన్దస్వరూపత్తుక్కనురూపమాయిరున్దుళ్ళవెన్ఱతు-శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళాకిఱ స్వరూపత్తుక్కుత్తకుతియాన వెన్ఱపడి అతావతు - స్వప్రయోజనత్వ స్వకర్తృత్వగన్ధరహితమాయిరుక్కై; అతావతు - అవన్ ముకమలర్త్తిక్కుఉప్పాక అవన్ నియమిత్తపడి పణ్ణుకై. (౧) "స్వప్రయోజన నివృత్తిశ్శేషత్వఫలమ్, పరాధీనప్రవృత్తినివృత్తికత్వమ్ పారతన్త్ర్యమ్" ఎన్ఱిఱే అరుళిచ్చెయ్వతు; అతుశొల్లుకిఱపడితానెఙ్ఙనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఇతి లిత్యాదియాల్). ఇతిలెన్ఱతు - ఇరణ్డుపడియిలెన్ఱపడి. ప్రథమయోజనైయిలెన్ఱతు -

---

(౧)

స్సుక్కళాలే స్వరూపముమ్, నారాయణపదత్తాలే ప్రాప్యముమ్ శొల్లుకిఱతు; అనన్తరయోజనైయిల్, ప్రణవత్తాలే శేషత్వముమ్, నమస్సాలే ఉపాయముమ్, నారాయణపదత్తాలే ఫలముమ్ శొల్లుకిఱతు.

౨౭. ఫలవేషన్దానిరుక్కుమ్బడి యెజ్ఞనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్

స్వరూపముమ్ స్వరూపానురూపమాన ప్రాప్యము మెన్గిఱ యోజనైయిలేయెన్నపడి. ప్రణవ నమస్సుక్కళాలే స్వరూపము మెన్నతు - ప్రణవత్తాలే శేషత్వమాకిఱ స్వరూపముమ్, నమస్సాలే పారతన్త్ర్యమాకిఱ స్వరూపముమ్ ఎన్నపడి. నమస్సు, మః-న-ఎన్ఱు మకారత్తిల్ శొల్లప్పట్ట జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే వన్దస్వాతన్త్ర్యనివృత్తియైయన్రోశాబ్దమాకక్కాట్టుకిఱతు, పారతన్త్ర్యత్తైక్కాట్టుమ్బడి యెజ్ఞనేయెన్నిల్; నమస్సాలే స్వరక్షణే స్వాన్వయహేతువాన స్వస్వాతన్త్ర్యమ్ కఴ్ఙియుఙ్గైయాలే, అతడియాకవరుమ్ స్వరక్షణే స్వాన్వయముమ్ కఴ్ఙియుఙ్గైయాలే, ఇని ఇవనైరక్షిప్పానివనోడే సమ్బన్ధముడైయానాకవేణ్డుకైయాలే, తన్నుడైయ ఇష్టప్రాప్తియిలుమ్ అనిష్టనివారణత్తిలుమ్ తనక్కు నిరుపాధికశేషియాన ఈశ్వరన్కైపార్త్తిరుక్కైయాకిఱ ఈశ్వరపారతన్త్ర్యత్తై స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తిరూపార్థబలత్తాలే కాట్టుకిఱతు. అనన్తరయోజనైయిలెన్నతు - ద్వితీయయోజనైయిలెన్నపడి. నమస్సాలే, ఉపాయము మెన్గిఱవిడత్తిలుమ్, నమశ్శబ్దముమ్, స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తియాకిఱ అర్థబలత్తాలే ఉపాయత్తైక్కాట్టుకిఱతు. కాట్టుమ్బడి యెజ్ఞనేయెన్నిల్; ఇన్దనమస్సుతాన్ జ్ఞాతృత్వబలత్తాల్ వన్ద స్వస్వాతన్త్ర్యత్తైక్కఴిక్కైయాలే, అతడియాకవరుమ్ స్వరక్షణేస్వాన్వయముమ్ కఴ్ఙియుణ్డుపోకైయాలే, ఇని ఇవనుక్కు రక్షకనావాన్ ఇవనైక్కొణ్డుకార్యఙ్గొళ్ళా నీశ్వరనేయాకవేణ్డుకైయాలే, అతిల్ ఉత్పాదకత్వేన రక్షకత్వముమ్, ఇష్టానిష్టప్రాప్తిపరిహారఙ్గళిల్ స్వయం కర్తృత్వేన రక్షకత్వముమ్, శేషిత్వేన రక్షకత్వముమ్, అకారత్తిలే శొల్లిప్పోకైయాలే, అఙ్గు అనుక్తమాన కరణత్వేన రక్షకత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. ఫలము మెన్నతు-కైఙ్కర్యము మెన్నపడి.

౨౮. మేలుక్కవతారికై (ఫలవేషన్దానిత్యాగి).

మూ.—౨౭. ఫలమిరుక్కుమ్పడి, ప్రమేయశేఖరత్తిలుమ్ అర్చిరాది
గతియిలుమ్ శొన్నోమ్,

౨౮. ఇతుతాన్ ఎట్టుత్తిరువక్షరమాయ్ మూన్ఱుపదమా
యిరుక్కుమ్.

కిఱార్ (ఫలమిరుక్కుమ్పడి యెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు-ఇవ్వాత్మావుక్కు-ప్రాప్యమాన ఫలన్దాన్ అర్చిరాదిమార్గత్తాలే పరమపదత్తిలే పోయ్ పరిపూర్ణ భగవదనుభవత్తైప్పణ్ణి అవ్వనుభవజనిత ప్రీతిప్రేరితనాయ్ క్కొణ్డు పణ్ణుమ శేష శేషవృత్తియాకైయాలే, అతిరుక్కుమ్పడియైసఙ్గ్రహేణప్రమేయశేఖరమాకిఱ ప్రబన్ధత్తిలుమ్,విస్తరేణఅర్చిరాదిగతియాకిఱప్రబన్ధత్తిలుమ్ విశదమాకచ్చొన్నోమ్, అవఱ్ఱిలే కణ్డుకొళ్వదైన్గ.

౨౮. ఇని ఇమ్మన్త్రత్తుక్కు ప్రతిపదమ్ అర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక త్తిరువుళ్ళమ్పఱ్ఱి ప్రథమమ్ ఇతినుడైయ అక్షరసఙ్ఖ్యైయైయుమ్ పదసఙ్ఖ్యైయైయుమరుళిచ్చెయ్కిఱాన్(ఇతుతాన్)ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇమ్మన్త్రన్దాన్, (౧) "ఓమిత్యేకాక్షరమ్। నమఇతి ద్వేఅక్షరే। నారాయణాయేతి పఞ్చాక్షరాణి। ఇత్యష్టాక్షరం ఛన్దసా గాయత్రీచేతి" (౨) "ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ । నమఇతి పశ్చాత్ । నారాయణాయేత్యు

మూలార్థమ్.(అతావతిత్యాది). ఇవ్వాత్మావుక్కెన్ఱతు-భగవదనన్యార్హ శేషమాయ్,తదేకపరతన్త్రమాయిరుక్కిఱ ఆత్మావుక్కెన్ఱపడి. అవ్వనుభవమెన్ఱతు - పరిపూర్ణభగవదనుభవమెన్ఱపడి. అతిరుక్కుమ్పడియైయెన్ఱతు- అన్దకైఙ్కర్య మిరుక్కుమ్పడియైయెన్ఱపడి.

౨౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని ఎన్ఱతు-ఇమ్మన్త్రత్తుక్కు వాక్యార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి.ప్రతిపదమెన్ఱతు-పదఙ్గళ్తోఱుమెన్ఱపడి. "ఇతుతాన్" ఇత్యాది మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ అష్టాక్షరిత్వే ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (ఓ మిత్యేకాక్షరమిత్యాదియాల్). ఇతినుడైయ పదసఙ్ఖ్యైయిలుమ్, పదఙ్గళుడైయ అక్షరసఙ్ఖ్యై యిలుమ్ ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (ఓమిత్యగ్రేవ్యాహరేత్ ఇత్యాదియాల్).

(౧) (౨)

మూ.—౨౯. మూన్ఱుపదముమ్ మూన్ఱర్థత్తైచ్చొల్లుకిఱతు.
౩౦. అతావతు - శేషత్వముమ్, పారతన్త్ర్యముమ్, కైఙ్కర్యముమ్.

పరిస్తాత్ ” ఎన్గిఱపడియే ఎట్టుత్తిరువక్షరమాయ్, మూన్ఱుపదమాయిరుక్కుమెన్గై.

ఇతినుడైయ అష్టాక్షరత్వమ్ శొల్లుకిఱవిడత్తిలే “ ఓమిత్యేకాక్షరమ్” ఎన్ఱు ప్రణవత్తై ఓరక్షరమాకవుమ్, “నమఇతి ద్వే అక్షరే” ఎన్ఱు నమస్సై ఇరణ్డక్షరమాకవుమ్, “నారాయణాయేతిపఞ్చాక్షరాణి” ఎన్ఱు నారాయణపదత్తై అఞ్జక్షరమాకవుమ్ శ్రుతిశొల్లుకైయాలే, సమస్తపదమాన నారాయణపదత్తిల్ నారపదత్తైప్పిరిత్తు షడక్షరమాక్కి ప్రణవత్తైయొழிయ అష్టాక్షరత్వమ్శొల్లుమవర్కళుడైయ పక్షమ్ అవైదికమాకైయాలే అనాదరణీయమాకక్కడవతు.

౨౯ ఇతిల్ పదత్రయము మెవ్వర్థత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్న మాకాఙ్క్షైయిలే (మూన్ఱుపదముమ్ మూన్ఱర్థత్తైచ్చొల్లుకిఱతు)ఎన్గిఱార్

౩౦. అవ్వర్థఙ్గళ్ తన్నై విశదమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతావతు శేషత్వముమ్ పారతన్త్ర్యముమ్ కైఙ్కర్యముమ్) ఎన్ఱు,

---

ప్రణవమొழிయ అష్టాక్షరిత్వమ్ శొల్లుమ్ పక్షత్తై దూషిత్తు ప్పరిహరిక్కిఱార్ (ఇతినుడైయవిత్యాదియాల్). అవైదికమాకైయాలే యెన్ఱతు - వేదవిరుద్ధశైవాగమసిద్ధమాకైయాలేయెన్ఱపడి.

౨౯. మేలుక్కవతారికై (ఇతిలిత్యాది). ఇతిలెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తిలెన్ఱపడి.

౩౦. మేలుక్కవతారికై (అవ్వర్థఙ్గళ్ తన్నైయిత్యాది). ఇప్పోతు శేషత్వాదికళై పదత్రయత్తుక్కు అర్థమాకవరుళిచ్చెయ్తతు - ఇమ్మన్త్రత్తుక్కు వాక్యార్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱ విడత్తిల్ మున్దినయోజనైక్కుచ్చేరవేణుమ్ ; అన్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్

మూ.— ౩౧. ఇతిల్ ముతల్ పదమ్ ప్రణవమ్.

౩౨. ఇతు, అ-ఎన్ఱుమ్, ఉ - ఎన్ఱుమ్, మ - ఎన్ఱుమ్, మూన్ఱు తిరువక్షరమ్.

---

(౧) “ స్వరూపముమ్ స్వరూపానురూపమాన ప్రాప్యముమ్ ” ఎన్ఱుమాత ఙ్సాన్సవాక్యార్థమ్ ఇత్తై నినై త్తితే.

౩౧. ఇప్పదత్రయత్తిలుమ్ ప్రథమపదన్దానే తెన్న (ఇతిల్ ముతల్ పదమ్ ప్రణవమ్) ఎన్గిఱార్. (౨) “ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ ” ఎన్ఱితే శ్రుతిశొల్లిన్ఱు. స్మృతియుమ్ (౩) “ ప్రణవాద్యం నమో మధ్యం నారాయణపదాన్తిమమ్ । మన్త్ర మష్టాక్షరం విద్యా త్సర్వసిద్ధికరం నృణామ్” ఎన్ఱతితే.

౩౨. ఇని, ప్రణవత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక ఇతినుడైయ అక్షరత్రయాత్మకతైయైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతు అ-ఎన్ఱుమ్,ఉ-ఎన్ఱుమ్ మ-ఎన్ఱుమ్ మూన్ఱు తిరువక్షరమ్) ఎన్ఱు. ఇప్ప్రణవన్దాన్ అసంహితాకారత్తాలే - మూన్ఱక్షరమాయ్ మూన్ఱుపదమాయ్ మూన్ఱర్థప్రకాశకమాయ్, సంహితాకారత్తాలే- ఏకాక్షరమాయ్ ఏకపదమాయ్ ఏకార్థప్రకాశకమాయిఱే యిరుప్పతు.

(స్వరూపమిత్యాదియాల్).

౩౧. అవతారికాపూర్వకమాక ప్రథమపదమిన్నతెన్గిఱార్ (ఇప్పదత్రయత్తిలుమిత్యాదియాల్). ప్రణవమ్ ప్రథమపదమెన్నైయిలే ప్రమాణఙ్గాట్టుకిఱార్ (ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ ఇత్యాదియాల్).

౩౨. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). “ఓమిత్యేకాక్షరమ్” ఎన్ఱు ప్రణవత్తై ఒరుతిరువక్షరమాక శ్రుతిశొల్లానిఱ్క, ఇవర్ ప్రణవత్తై మూన్ఱు తిరువక్షరమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱతు శ్రుతివిరుద్ధమన్ఱోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇప్ప్రణవన్దానిత్యాదియాల్). ప్రణవత్తుక్కు అసంహితాకారముమ్ సంహితాకారముమ్ ఇరణ్డుముణ్డాకైయాలే, అతిల్

---

(౧) ౨౬. (౨) (౩)

మూ—. 33. మూన్ఱుత్తాక్షరియిలే తయిరై నిఱైత్తు క్కడైన్దు

33. ఇన్ద అక్షరత్రయత్తినుడైయవుమ్ ఉత్పత్తిక్రమత్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (మూన్ఱుత్తాక్షరియిలేయెన్ఱుతుడఙ్గి). (౧) "భూరితి ఋగ్వేదాదజాయత। భువఇతి యజుర్వేదాత్। సువరితి సామవేదాత్। తాని శుక్రాణ్యభ్యతపత్। తేభ్యోఽభితప్తేభ్య స్త్రయో వర్ణా అజాయన్త। అకార ఉకార మకారఇతి। తానేకధా సమభరత్తదేత

సంహితాకారత్తై మున్దుఅస ప్రమాణమాక వరుళిచ్చెయ్‌తు, అనన్తరమ్ అసంహితాకారత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱారాకైయాలే విరోధమిల్లై యెన్ఱుకరుత్తు.

33. మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). మూలార్థమ్ (మూన్ఱిత్యాది). ప్రణవత్తినుడైయ అసంహితాకారత్తిలే ప్రమాణఙ్గాట్టుకిఱార్ (భూరిత్యాది). "భూరితి ఋగ్వేదాదజాయత" ఇత్యాదికళిల్, *ల్యబ్లోపే పఞ్చమియాయ్, "ఋగ్వేదో లయం ప్రాప్య భూరిత్యజాయత" ఎన్ఱుమ్, "యజుర్వేదో లయం ప్రాప్య భువ ఇత్యజాయత" ఎన్ఱుమ్, "సామవేదో లయం ప్రాప్య సువరిత్యజాయత" ఎన్ఱుమన్వయమాయ్, లయమావతు-సిద్ధమానవస్తువినుడైయ అవస్థాన్తరాపత్తియాకైయాలే, కార్యరూపతయాసిద్ధఙ్గళాన ఋగాదివేదఙ్గళ్ లయిక్కైయావతు - స్వస్వకారణావస్థైయై భజిక్కైయాకైయాలే, ఋగ్వేదాదికళ్ మూన్ఱుమ్ భూరాదివ్యాహృతిత్రయమాయిన్ ఱు. "తాని శుక్రాణి" ఎన్ఱతు - భూరాదివ్యాహృతికళాకిఱ సువర్ణఙ్గళైయెన్ఱపడి. వ్యాహృతిత్రయముమ్ స్వకారణత్తిలేలయిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (తేభ్యఇత్యాదియాల్). ఇఙ్గుమ్ ల్యబ్లోపేపఞ్చమియాయ్, అభితప్తఙ్గళాన అన్దభూరాదివ్యాహృతికళ్ లయత్తైయడైన్దు స్వస్వకారణమాన అకారాద్యక్షరత్రయావస్థమాయిన్ఱు. "తానేకధాసమభరత్తదేతదోమితి" ఎన్ఱతు - ఇప్పడి వేదత్రయసారమాక సముద్ధృతమాన అకారాద్యక్షరఙ్గళ్ మూన్ఱైయుమ్, ఎమ్బెరుమాన్ తన్ సఙ్కల్పత్తాలే ఒన్ఱాకక్కూట్టినాన్. వేదత్రయసారఙ్గళాయ్ ప్రత్యేకమాలే ఒన్ఱాకక్కూట్టప్పట్ట ఇన్ద అక్షరత్రయముమ్, ప్రణవమాకవాయిన్ ఱెన్ఱపడి. "అజాయత" ఎన్ఱక్రియాపదమ్ - "ఓమితి" ఎన్ఱవిడత్తిలుమ్

(౧)

మూ. — వెణ్ణెయ్‌త్తిరట్టినాప్పోలే మూన్ఱువేదత్తిలుమ్ మూన్ఱక్షరత్తైయుమెడుత్తతు.

3ర. ఆకైయాల్ ఇతు సకలవేదసారమ్.

దోమితి" ఎన్ఱుమ్, (౧)"అకారంచాప్యుకారంచ మకారంచ ప్రజాపతిః, వేదత్రయాన్నిరబృహద్భూర్భువస్వరితీతిచ" ఎన్ఱుమ్ శ్రుతిస్మృతికళ్ శొల్లుకిఱపడియే ఋగ్యజుస్సామరూపమాన వేదత్రయత్తిల్ నిన్ఱుమ్ భూః- భువః - సువః- ఎన్ఱిఱ వ్యాహృతిత్రయత్తైయుమ్ తోన్ఱువిత్తు, అన్ద వ్యాహృతిత్రయత్తైయుమ్ప్పానొడవైక్కుమాపోలే తన్ సఙ్కల్పత్తాలే యోడవైత్తు, అవన్ఱిల్ నిన్ఱుమ్ అకార ఉకార మకారఙ్గళాకిఱ అక్షరఙ్గళ్ మూన్ఱుమడైవే తోన్ఱుమ్పడిపణ్ణి, ఇప్పడి సర్వేశ్వరన్ సముద్ధరిత్తపడియై త్తిరువుళ్ళమ్పన్ఱి, పాత్రత్రయగతమాన తయిరైత్తనిత్తనియే కడైన్దు తత్సారమాన వెణ్ణెయై వాఙ్గిత్తిరట్టినాప్పోలే (మూన్ఱువేదత్తిలుమ్ మూన్ఱక్షరత్తైయుమెడుత్తతు) ఎన్ఱిఱార్,

3ర. ఇత్తాల్ ఫలితత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఆకైయాలితు సకలవేదసారమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - అక్షరత్రయముమ్ ఓరో వేదత్తినుడైయ సారమాక సముద్ధృతమాకైయాలే ఇవ్వక్షరత్రయాత్మక

అరుపక్షత్తు, "ఓమిత్యజాయత"ఎన్ఱు కిడక్కిఱతెన్ఱుకొళ్ళవేణుమ్. ఇన్దశ్రుతియాయిన్ఱు అక్షరత్రయాత్మకతయా వ్యస్తమాయ్, పదత్రయాత్మకమాయ్, అసంహితాకారమాన ప్రణవత్తిల్ ప్రమాణమ్. ఆకైయాలే,మున్బు సంహితాకార ప్రణవత్తైయరుళిచ్చెయ్తు, అనన్తరమ్ అసంహితాకారప్రణవత్తై అరుళిచ్చెయ్‌తారాకైయాలే, ఉభయాకారముమ్ శ్రుతిసిద్ధమాకైయాలే శ్రుతివిరోధమిల్లై. దృష్టాన్తత్తిల్, దధియుమ్ మథనాదికళాలే స్వాకారత్తై విట్టే వెణ్ణెయాకిఱతుమ్. పొన్‌వాణియన్-సువర్ణవర్తకన్.

వేలుక్కువతారికై (ఇత్తాలిత్యాది). "ఆకైయాల్" ఇత్యాదిమూలమ్. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఒరోవేన్ఱతు - ఓరోరువేన్ఱపడి సారమాకవేన్ఱతు - స్థిరాంశమాయ్, కారణమాకవేన్ఱపడి.

---

(౧) § ఇఙ్గు ఇవ్వరుమ్పదానుగుణమాక "పొన్‌వాణియన్" ఎన్ఱపదమిరుక్కవేణుమ్.

మూ.—౩౫. ఇతిల్ అకారమ్ సకలశబ్దత్తుక్కుమ్ కారణమాయ్

మాన ప్రణవమ్ సకలవేదసారమెన్ఱపడి.

ఆక (౧)“ఇతుతన్నిల్ శొల్లుకిఱవర్థమ్”ఎన్ఱు తుడఙ్గి,ఇవ్వళవుమ్, ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ వాక్యార్థత్తైయుమ్, అక్షరసఙ్ఖ్యైయైయుమ్, పదసఙ్ఖ్యైయైయుమ్,పదత్రయముమ్అర్థత్రయప్రతిపాదకమెన్నుమత్తైయుమ్, అతిల్ప్రథమపదమ్ ఇన్నతెన్నుమత్తైయుమ్,అతుతానక్షరత్రయాత్మకమాయిరుక్కుమెన్నుమత్తైయుమ్,అవ్వక్షరత్రయముమ్ వేదత్రయసారమాక ఉత్పన్నమాకైయాలే తత్సముదాయమాన ప్రణవమ్ సకలవేదసారమెన్నుమత్తైయుమ్ అరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

౩౫, ఇని ఇవ్వక్షరత్రయత్తుక్కు మడైవే అర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక త్తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి, ప్రథమమ్ అకారార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిలకారమ్) ఎన్ఱు తొడఙ్గి. అతావతు- ఇవ్వక్షరత్రయత్తిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు ప్రథమాక్షరమాన అకారమ్,(౨) “నామ రూపంచ భూతానాం కృత్యానాంచ ప్రపఞ్చనమ్। వేదశబ్దేభ్య ఏవాదౌ దేవాదీనాం చకార సః” ఎన్గిఱపడియే లౌకిక సకలశబ్దఙ్గళుక్కుమ్ వేదమ్ కారణమాయ్, (౩) “ప్రణవాద్యా స్తథా వేదాః” (౪) “ఓఙ్కారప్రభవా వేదాః” ఇత్యాదికళిఱ్చొల్లుకిఱపడియే అన్దవేదఙ్గళుక్కుమ్ ప్రణవమ్

“ఇతుతన్నిల్ శొల్లుకిఱవర్థమ్” ఎన్ఱుతుడఙ్గి “ఇతుసకలవేదసారమ్” ఎన్నుమళవాకచ్చొన్నవర్థత్తైచ్చేరప్పిడిత్తు నిగమిక్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

౩౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని ఎన్ఱతు-తిరుమన్త్రత్తుక్కువాక్యార్థాదికళైరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అకారమ్ సకలశబ్దకారణమెన్గైయిలే ప్రమాణమ్ (నామరూపమిత్యాది). ఆదౌ ఎన్ఱతు - సృష్టిక్కుమ్ పోతెన్ఱపడి. సః ఎన్ఱతు - నారాయణనెన్ఱపడి. బ్రహ్మశరీరక నారాయణనెన్ఱపడియాక

---

(౧) ౨౬. (౨) వి-పు-౧-౫-౬౫. (౩) (౪)

మూ.— నారాయణపదత్తుక్కు సజ్గ్రహమాయిరుక్కైయాలే, సకలజగత్తుక్కుమ్ కారణమాయ్ సర్వరక్షకనానఎమ్బె రుమానై చ్చొల్లుకిఱతు.

కారణమాయ్, (౧) "తస్య ప్రకృతిలీనస్య" ఎన్గిఱపడియే అన్దప్రణవత్త నక్కుత్తాన్ కారణమాయిరుక్కైయాలే, (౨) "అకారోవై సర్వా వాక్" (౩) "సమస్తశబ్దమూలత్వాదకారస్య స్వభావతః" ఎన్గిఱ పడియే సకలశబ్దత్తుక్కుమ్ కారణమాయ్, సర్వేశ్వరన్ సమస్తవస్తుశరీర తయా సర్వరక్షకనాయిరుక్కుమ్బడియై ప్రతిపాదిక్కిఱ నారాయణపద త్తుక్కు సజ్గ్రహమాయిరుక్కైయాలే, (౪) "యతోవా ఇమాని భూతాని జాయన్తే। యేన జాతాని జీవన్తి" (౫) "సఏవ సృజ్య స్సచ సర్గకర్తా సఏవ పాత్యత్తిచ పాల్యతేచ" ఇత్యాదికళిల్ చ్చొల్లుకిఱపడియే ఎల్లాజగత్తుక్కుమ్ కారణమాయ్ ఎల్లారుక్కుమ్ రక్షకనాయిరుక్కు మెమ్బెరుమానై చ్చొల్లుకిఱతెన్గై.

ఇత్తాల్ - ఇవ్వక్షరత్తిల్ ప్రకృత్యర్థమాన కారణత్వముమ్, ధాత్వర్థమాన రక్షకత్వముమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు. ఇవ్వాకారత్తుక్కు

వుమామ్. ప్రకృతిలీనస్య ఎన్ఱతు - స్వకారణమాన అకారత్తిలే అడజ్గియిరుక్కిఱ వెన్ఱపడి. అకారోవై ఎన్ఱతు - అకారఏవ ఎన్ఱపడి. అకారోవై సర్వావాక్ ఎన్ఱతు- "మృదేవఘటః" ఎన్నుమాపోలే. స్వభావతః ఎన్ఱతు-తాన్ ప్రకృతియాకైయాలే యెన్ఱ పడి. ఈశ్వరనుడైయ సర్వవస్తుకారణత్వే ప్రమాణమ్ (యతోవేత్యాది), యతోవా ఎన్ఱతు - యతఏవ ఎన్ఱపడి.

ఉక్తార్థత్తై నిగమిక్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాలెన్ఱతు - ఇవ్వకా రత్తాలెన్ఱపడి. ప్రకృత్యర్థమాన కారణత్వముమెన్ఱతు - తాన్ సర్వశబ్దప్రకృతియాకై యాలే,స్వవాచ్యనుమ్ సకలవాచ్యప్రకృతియాకై తనక్కనురూపమాకైయాలే,స్వప్రకృ త్యర్థమాన ఈశ్వరనుడైయ సర్వకారణత్వముమెన్ఱపడి. ధాత్వర్థ క్షకత్వము

---

(౧) తై-నారా-౧౧. (౨) (౩) (౪) తై-ఆనన్ద-౧౪. (౫) వి-పు-౧-౩-౭౧.

నారాయణపదసజ్గ్రిహతయా రక్షకవాచిత్వమ్ శొల్లుమ్బోతుమ్ ధాతుసిద్ధవేషత్తై అవలమ్బిత్తే శొల్లవేణుమితే.

మెన్ఱతు-ఇవ్వాకారమ్(౩)‘‘అవ-రక్షణే’’ఎన్గిఱధాతువిలేనిష్పన్నమాకైయాలే,స్వధాత్వర్థమాన సర్వరక్షకత్వముమెన్ఱపడి. ఆక, అకారమ్ కారణవాచియానపోతు తద్వివరణమాన నారాయణపదముమ్ ఆవశ్యమ్ కారణవాచియాకవేణ్డుకైయాలే,అకారత్తిల్ శొల్లప్పట్ట ఈశ్వరనుడైయ సర్వకారణత్వత్తై, సమస్తవస్తుశరీరితయా సర్వకారణనీశ్వరనెన్ఱు ఉపాదానకారణమాక చ్చొల్లుకైయాలే, అకారమ్ స్వప్రకృతియాలుమ్ తాన్ నారాయణపదసజ్గ్రిహమాయిరుక్కైయాలుమ్, సర్వకారణనాన ఎమ్బెరుమానై చ్చొల్లుకిఱతు. అకారమ్ ధాతుబలత్తాలే రక్షకవాచియామ్బోతు, తద్వివరణమాన నారాయణపదముమ్ రక్షకవాచియాకవేణ్డుకైయాలే, అకారత్తిల్ ధాత్వర్థమాన ఈశ్వరనుడైయ రక్షకత్వత్తై సర్వప్రకారవిశిష్టమాకచ్చొల్లుకైయాలే, అకారమ్ ధాతు బలత్తాలుమ్, నారాయణపదసజ్గ్రిహత్తైయాలుమ్, ఈశ్వరనుడైయ సర్వప్రకార రక్షకత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతెన్ఱతాయిఱ్ఱు.

ఇజ్జనన్తిక్కే,అకారమ్తాన్ సకలశబ్దత్తుక్కుమ్కారణమాయిరుక్కైయాలేసకలజగత్కారణమాన ఎమ్బెరుమానైచ్చొల్లుకిఱతు. నారాయణపద సజ్గ్రిహమాకైయాలే సర్వరక్షకనాన ఎమ్బెరుమానైచ్చొల్లుకిఱతెన్ఱు మొరుయోజనైయుణ్డిఱే ; అప్పోతు, నారాయణపదమ్ రక్షకవాచియామ్బడి యెజ్జనే తత్సజ్గ్రిహతయా అకారమ్ రక్షకవాచియాకైక్కెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవ్వాకారత్తుక్కిత్యాదియాల్). ధాతుసిద్ధవేషత్తైయెన్ఱతు - నారాయణపదత్తిల్ నారపదత్తిల్ (౧)‘‘రిఙ్-క్షయే’’ ఎన్గిఱధాతువిలేయాతల్, అయనపదత్తిల్ (౨) ‘‘ ఇణ్-గతౌ ’’ ఎన్గిఱధాతువిలేయాతల్, రక్షకత్వమ్ తోఱ్ఱామైయాలే, ‘‘ఇణ్-గతౌ’’ ఎన్గిఱధాతువిలే కరణేవ్యుత్పత్త్యా ఉపాయత్వమ్ తోఱ్ఱినాలుమ్ అతు రక్షకత్వమాక మాట్టామైయాలే,అకారత్తిల్ (౩)‘‘అవ-రక్షణే’’ ఎన్గిఱధాతుసిద్ధవేషత్తై - రక్షకత్వత్తై యెన్ఱపడి. ధాతుసిద్ధవేషత్తై అవలమ్బిత్తాల్ అకారత్తుక్కన్ఱో రక్షక వాచిత్వముళ్ళతు, నారాయణపదత్తుక్కన్ఱేయెన్నిల్, ఆకిలుమ్, అకారత్తిల్ శొల్లుకిఱ సర్వరక్షకత్వత్తుక్కు అవశ్యాపేక్షితజ్గళాన ప్రకార

---

(౧) (౨) అదా-ప-స-అ, (౩) భ్వా-ప-స-సే.

మూ.—౩౬. రక్షిక్కైయావతు-విరోధియై పోక్కుకైయుమ్ అపేక్షితత్తై క్కొడుక్కైయుమ్.

మూ.— ౩౭. ఇవై యిరణ్డుమ్ చేతనర్ నిన్ఱ నిన్ఱ వళవుక్కీడాయిరుక్కుమ్.

---

౩౬. రక్షిక్కైయావతుతానే తెన్న మాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (రక్షిక్కైయావతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - రక్షకత్వన్దాన్ అనిష్టనివర్తకత్వ ఇష్టప్రాపకత్వరూపేణ ద్వివిధమాకైయాలే, ఈశ్వరన్ చేతనరై రక్షిక్కైయావతు - అవర్కళుక్కు దుఃఖావహమాన విరోధియై పోక్కుకైయుమ్, సుఖావహమాన అపేక్షితత్తై క్కొడుక్కైయుమెన్ఱె.

౩౭, ఇవర్కళుక్కు ఇవన్ పోక్కుమ్ విరోధియేతు? కొడుక్కుమపేక్షితమేతు? ఎన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవై యిరణ్డుమ్ చేతనర్ నిన్ఱ నిన్ఱ వళవుక్కీడాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు. (చేతనర్ నిన్ఱనిన్ఱవళవుక్కీడాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱతు - తత్తదధికారానుగుణమాయిరుక్కుమెన్ఱపడి.

౩౮. ఇతుతన్నై వ్యక్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్

విశేషఙ్గళై చ్చొల్లిక్కొణ్డు అకారవాచ్యనుడైయ సర్వరక్షకత్వత్తై వివరిక్కిఱతాకైయాలే, నారాయణపదమ్ అకారత్తినుడైయ ధాతుసిద్ధవేషత్తై అవలమ్బిత్తు సర్వప్రకారత్తాలుమ్ సర్వరక్షకనైచ్చొల్లుకిఱతు.

౩౬. మేలుక్కవతారికై (రక్షిక్కైయావతిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఈశ్వరన్ చేతనరై రక్షిక్కైయావతెన్ఱతు - లోకత్తిలే అనిష్టనివర్తకఙ్గళ్ వేఱాయుమ్, ఇష్టప్రాపకఙ్గళ్ వేఱాయుమ్ కాణ్గైయాలే, ఈశ్వరన్ చేతనరుక్కు రక్షకనాకిఱతు అనిష్టనివారకనాయో ఇష్టప్రాపకనాయో వెన్ఱపడి. ఇరణ్డాకారత్తాలుమ్ అవనే రక్షకనెన్గిఱార్ (అవర్కళుక్కిత్యాదియాల్).

౩౭. మేలుక్కవతారికై (ఇవర్కళుక్కిత్యాది).

౩౮. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతన్నైయిత్యాది), మూలార్థమ్ (అతావ

మూ.—౩౮. సంసారికళుక్కు విరోధి శత్రుపీడాదికళ్, అపేక్షితమ్ అన్నపానాదికళ్; ముముక్షుక్కళుక్కు విరోధి సంసార సమ్బన్ధమ్, అపేక్షితమ్ పరమపదప్రాప్తి; ముక్తర్

(సంసారికళుక్కిత్యాది). అతావతు - దేహాత్మాభిమానాదికళుమ్, శబ్దాది విషయానుభవముమే యాత్రైయాయిరుక్కుమ్ సంసారికళుక్కు నివర్త్యమాన విరోధి-శత్రుక్కళాల్ వరుమ్ నలివుతొడక్కమానవై; ప్రాప్యమాన అపేక్షితమ్- శోఱు తణ్ణీర్ ముతలానవైయెన్గై, (శత్రుపీడాదికళ్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే, ఆధివ్యాధి ముతలానవఱ్ఱాల్ వరుమ్ పీడైకళైచ్చొల్లుకిఱతు. (అన్నపానాదికళ్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే, స్రగ్వస్త్రాభరణాఙ్గరాగాఙ్గనాలిఙ్గనాదికళైచ్చొల్లుకిఱతు.

(ముముక్షుక్కళుక్కిత్యాది). అతావతు-సంసారత్తిలడికొతిత్తు పరమపదత్తిలేపోక ఆశైప్పడానిఱ్కుమ్ ముముక్షుక్కళుక్కు నివర్త్యమాన విరోధి- (౧) *పొయ్న్నిన్ఱఞానముమ్ పొల్లావొఴుక్కుమఴుక్కుడమ్బుమాయ్ కొణ్డు ఇవ్విభూతియిలే యిరుక్కైయాకిఱ సంసారసమ్బన్ధమ్; ప్రాప్యమాన వపేక్షితమ్- భగవదనుభవాదికళుక్కు అనుకూలమాన పరమపదత్తై ప్రాపిక్కైయెన్గై.

(ముక్తర్క్కుమిత్యాది) అతావతు - నివృత్తసంసారరాయుమ్, అస్పృష్టసంసారగన్ధరాయుమ్, భగవదనుభవ జనితప్రీతికారితకైఙ్కర్య తిత్యాది). ‘‘దేహాత్మాభిమానాదికళుమ్’’ ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే స్వస్వాతన్త్ర్యత్తై నినైక్కిఱతు.

అడికొతిత్తెన్నతు - కాల్కొప్పళిత్తెన్నాయ్, బాధకత్వజ్ఞానమ్ తలై యెడుత్తెన్నపడి. పొయ్న్నిన్ఱఞానముమ్ పొల్లావొఴుక్కుమఴుక్కుడమ్బుమెన్నతు - దేహాత్మాభిమానముమ్, తద్వాసనైయుమ్, తత్ఫలమాయ్ మలభాజనమాన శరీరముమెన్నపడి. ‘‘భగవదనుభవాదికళుక్కు’’ ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే - అనుభవజనితమాన ప్రీతియైయుమ్, ప్రీతికారితమాన కైఙ్కర్యత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు.

---

(౧) తి-వి-౧-

మూ-. కుక్కుమ్ నిత్యర్కుక్కుమ్ విరోధి కైఙ్కర్యహాని, అపేక్షితమ్ కైఙ్కర్యవృద్ధి.

పరరాయుమిరుక్కుమ్ ముక్తర్కుక్కుమ్ నిత్యర్కుక్కుమ్ విరోధి-వకుత్త శేషియాన సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళిలే స్వరూపానురూపమాక ప్పణ్ణిక్కొణ్డుపోరుమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కువరుమ్ విచ్ఛేదమ్; అపేక్షితమ్ - ఉత్తరోత్తరమడిమై శెయ్తు శెల్లుకైయాకిఱ కైఙ్కర్యవృద్ధియెన్నై. ఆక, ఇప్పడి అధికారానుగుణమ్ విరోధియైయుమ్ అపేక్షితత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాల్ ఈశ్వరనే సర్వరక్షకనెన్నుమిడమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు.

వకుత్తశేషియానవెన్ఱతు - ప్రాప్తశేషియానవెన్ఱపడి. స్వరూపానురూపమానవెన్ఱతు - అవన్ ముఖమలర్త్తిక్కైయుమప్పాకవెన్ఱపడి. స్వరూపమెన్ఱాల్ అవన్ ముఖమలర్త్తియైక్కాట్టుమోవెన్నిల్; స్వరూపమ్ శేషత్వమానాల్, అతుతానుమ్ పరగతాతిశయాధాయకత్వమానాల్, పరాతిశయత్తైక్కాట్టుమిఱే. కైఙ్కర్యత్తుక్కు వరుమ్ విచ్ఛేదమెన్ఱతు-అవన్ ముఖమలర్త్తియే ప్రయోజనమాకప్పణ్ణిప్పోరుమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు "మమాయంభోగః" ఎన్ఱిఱునినైవాల్ వరుమ్ విచ్ఛేదమెన్ఱపడి. అఙ్గుమ్ "మమాయంభోగః" ఎన్ఱిఱునినైవు వరుకైక్కు ప్రసఙ్గముణ్డోవెన్నిల్, కర్మమడియాక వరుమ్ "మమాయంభోగః" ఎన్ఱిఱునినైవుక్కాయిఱ్ఱు అఙ్గు ప్రసక్తియిల్లాతతు, విషయవైలక్షణ్యాధీనమాయ్వరుమ్ "మమాయంభోగః" ఎన్ఱిఱునినైవుక్కు అఙ్గుమ్ ప్రసక్తియుణ్డిఱే; ఆకైయిఱే(౧) "పెరున్దేవర్కుళాఙ్గళ్-నఙ్గళ్ పోక మకిழ్చ్చిక్కు మరున్దే" ఎన్ఱు అవనై నివర్తకనాకవనుసన్ధిక్కిఱతు.

(౨) "ఇతిల్ అకారమ్" ఎన్ఱతుడఙ్గి (౩) "అపేక్షితమ్ కైఙ్కర్యవృద్ధి" ఎన్నుమళవాకచ్చొన్న వర్థఙ్గళైచ్చేరప్పిడిత్తు, ఇవ్వర్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

ఇవ్వకారత్తాల్ ఈశ్వరనుడైయ సర్వరక్షకత్వమ్ శొల్లిఱ్ఱాకిల్, మన్త్రివైభవమ్ శొల్లుమ్బోతు (౪) "ఐశ్వర్యకైవల్యభగవల్లాభఙ్గళై ఆశైప్పట్టవర్కళుక్కు అవఱ్ఱైక్కొడుక్కుమ్" ఎన్ఱు కేవలాభిమతప్రదత్వత్తై వాచకమాన ఇష్ఠు

---

(౧) తి-వాయ్- (౨) ౩౫. (౩) ౩౭. (౪) ౧౬.

౩౯. ఇప్పడి ఈశ్వర నేయో పిన్నై ఎల్లారైయుమ్ రక్షిక్క అవన్ లోకత్తిలే మాతాపితృప్రభృతి దేవతాన్తర పర్యన్తమాక రక్షక

త్వత్తుక్కు చ్చొన్నాప్పోలే, కైవల్యార్థికళుక్కుమ్ ఈశ్వరన్ రక్షకనామ్ప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్యాతొழிవానెన్నెన్నిల్; అవర్కళుడైయ పురుషార్థత్తై ప్పెరున్దన్బమాక నినైత్తిరుక్కుమవరాకైయాలే అవర్కళై ఈశ్వరనుక్కు రక్ష్యరాకనినైత్తిలర్. ఆనాల్ అవర్కళిలుమ్ తణ్ణియరాన సంసారికళైరక్ష్యరాక వరుళిచ్చెయ్యానెన్నెన్నిల్; ఇవర్కళుడైయపురుషార్థమ్ నశ్వరమాకైయాల్, ఇవర్కళుక్కు కాలాన్తరత్తిలే భగవత్ప్రాప్తిక్కు యోగ్యతైయుణ్డాకైయాలే, ఇవర్కళ్ విషయత్తిల్ ఈశ్వరనుడైయ ముఖ్య రక్షణమ్ ఫలిక్కుమెన్ఱునినైవాలే సంసారికళై రక్ష్యరాక వరుళిచ్చెయ్తార్. "ముముక్షుక్కళుక్కు" ఎన్ఱవిడత్తిల్ కేవలరైయుమ్ శొల్లలాకాతోవెన్నిల్; ఉపక్రమత్తిలే భగవత్ప్రాప్తికామతయా సంసారనివృత్తియిలే ఇచ్చైయుడైయవనై ముముక్షుశబ్దత్తాలే వివక్షిత్తారాకైయాలే శొల్లవొణ్ణాతు. విరోధి కేవలసాధారణమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, అపేక్షితమ్ వేఱుపట్టిరుక్కైయాలే కేవలనుక్కు ముముక్ష్వన్తర్భావమ్శొల్లవొణ్ణాతు; ముక్తాన్తర్భావమోవెన్నిల్; సుతరాంకూడాతు; స్వానుభవత్తిల్ భోక్తృత్వబుద్ధి విరోధియాకాతవోపాతి భగవదనుభవవిచ్ఛేదముమ్ ఇవనుక్కు విరోధియల్లామైయాలుమ్, భగవత్కైఙ్కర్యవృద్ధి అభిమతమల్లామైయాలుమ్. ఆకైయాల్, ఇవర్ కేవలరై భగవన్నిగ్రహవిషయరాక నినైత్తిరుక్కుమవరాకైయాలే రక్ష్యవర్గమాకనినైత్తిలర్.

అన్ఱిక్కే, ముముక్షుక్కళెన్ఱవిడత్తిల్, కేవలర్, భక్తర్, ప్రపన్నర్, మూవరైయుమ్ శొల్లుకిఱతాకవుమామ్. అప్పోతు, పరమపదప్రాప్తియెన్ఱతు - అప్రాకృతదేశ విశేషప్రాప్తియెన్ఱపడి. కైవల్యముమ్ విరజైక్కక్కరైయిలేయిఱే. కేవలనుక్కు ప్రకృతిసమ్బన్ధమ్ నివర్తిత్తాలుమ్, జ్ఞాతృత్వబలత్తాల్ వన్ద స్వస్వాతన్త్ర్యమ్ తత్క్రతున్యాయేన దేశవిశేషత్తిలు మనువర్తిక్కిఱతు; ఆకైయాల్ ఇవ్విడత్తిల్ కేవలన్ ముముక్షుశబ్దవాచ్యన్

౩౯. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - తత్తదధికారానుగుణమాకవెన్ఱపడి. ఈశ్వర నేయోవెన్ఱతు- ఈశ్వరనొరువనేయోవెన్ఱపడి. పిన్నైయెన్ఱతు - శారియైచ్చొల్లు.

మూ.—3౯, ఈశ్వరనై యొழிన్దవర్ కళ్ రక్షకరల్ల రెన్నుమిడమ్ ప్రపన్నపరిత్రాణత్తిలే శొన్నోమ్.

రాయ్ ప్పోరుకిఱవర్ కళ్ పలరుమిల్లైయో వెన్న వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఈశ్వరనై యొழிన్దవర్ కళ్ రక్షకరల్ల రెన్నుమిడమ్ ప్రపన్నపరిత్రాణత్తిలే శొన్నోమ్) ఎన్ఱు. అతావతు-నిరుపాధిక బన్ధువాయ్, సర్వకాలముమ్ కైవిడాతే నోక్కిక్కొణ్డుపోరుమ్ సర్వేశ్వరనై యొழிన్ద ఔపాధికబన్ధుక్కళాన మాతాపిత్రాదికళుమ్, అర్వాచీనరాన దేవతాన్తరఙ్గళుమ్ రక్షకరల్ల రెన్నుమిడమ్ సహేతుకమాక ప్రపన్నపరిత్రాణ మెన్గిఱ ప్రబన్ధత్తిలే శొన్నోమ్, అతిలే కణ్డుకొళ్వతెన్గై,

౪౦, అనన్తరమ్, అర్థబలత్తాలే ఇప్పదత్తిలనుసన్ధిక్కప్పడుమ్ శ్రియఃపతిత్వత్తైయరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (రక్షిక్కుమ్బోతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

మూలార్థమ్, (అతావతిత్యాది). అర్వాచీనరానవెన్ఱతు - పిఱ్పట్టవర్ కళానవెన్ఱపడి.

౪౦. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - అకారత్తిల్ ధాత్వర్థమాన ఈశ్వరనుడైయ సర్వరక్షకత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. అర్థబలత్తాలేయెన్ఱతు - ధాత్వర్థమాన రక్షణరూపార్థబలత్తాలే యెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - ఇవ్వాకారత్తిలెన్ఱపడి.

ఇవ్వాకారమ్ ప్రకృతిప్రత్యయధాతుక్కళాలే, సర్వకారణత్వ సర్వశేషిత్వ సర్వరక్షకత్వమాకిఱ ఆకారత్రయయుక్తతయా సర్వేశ్వరనై ప్రతిపాదియానిఱ్క, ఇవన్ కారణమాకిఱపోతుమ్ శేషియాకిఱపోతుమ్ రక్షకనాకిఱపోతుమ్ ఉపాయమాకిఱపోతుమ్ (౧) "స ఏకాకీ నరమేత" ఎన్ఱుమ్, (౨) "యస్యాభ్రిభఙ్గాః ప్రమాణమ్" (3) "హేలాయామఖిలంచరాచరమ్" ఎన్ఱుమ్, (౪) "ఈశ్వరీం సర్వభూతానామ్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "శేషశేషాశనాదిసర్వం పరిజనం భగవతస్తత్తదవస్థోచిత పరిచర్యాయా మాజ్ఞాపయన్త్యై" ఎన్ఱుమ్, (౬) "లక్ష్మ్యాసహహృషీకేశః" ఎన్ఱుమ్, (౭) "శ్రీమన్నారాయణచరణౌశరణంప్రపద్యే" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే, పిరాట్టి సమ్బన్ధమ్ నియమేన తోన్ఱా

---

(౧) మహోపనిషత్. (౨) శ్రీగుణరత్న- (3) శ్రీగుణరత్న- (౪) శ్రీసూక్తమ్.
(౫) గ-త్ర-3. (౬) భగవచ్ఛా. (౭) ద్వయమ్.

మూ.—౪౦. రక్షిక్కుమ్బోతు పిరాట్టిసన్నిధి వేణ్డుకైయాలే,

అతావతు-(౧) "లక్ష్మ్యాసహ హృషీకేశో దేవ్యా కారుణ్యరూపయా। రక్షకస్సర్వసిద్ధాన్తే వేదాన్తేపిచ గీయతే" ఎన్గిఱపడియే రక్షకనాన

నిఱ్కు, ఇవర్ "రక్షిక్కుమ్బోతుపిరాట్టి సన్నిధివేణ్డుకైయాలే" ఎన్ఱువిశేషిప్పానెన్నెన్నిల్; ఆమ్, కారణావస్థైయిల్ పిరాట్టిసంబన్ధమ్లీలారసమాత్రజనకమాకైయాలుమ్, శేషిత్వావస్థైయిల్ పిరాట్టిసంబన్ధమ్ భోగరసమాత్రజనకమాకైయాలుమ్, ఉపాయావస్థైయిల్ పిరాట్టిసంబన్ధమ్ ఆశ్రయణోన్ముఖచేతననుడైయ అపరాధసహత్వమాత్రోపయుక్తమాకైయాలుమ్, ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱ పిరాట్టిసంబన్ధమ్ బద్ధముక్తనిత్యరూపేణ త్రివిధచేతనరుడైయవుమ్ రక్షణోపయోగియాయ్, సర్వరసజనకమాయ్, అతిశయితమాయిరుక్కైయాలుమ్, ఈశ్వరన్ రహస్యత్రయత్తైప్రకాశిప్పిత్తతుమ్, తాన్ తిరువవతరిప్పతుమ్ జగద్రక్షణార్థమాకైయాలుమ్, ఇవ్వకారమ్ "అవ-రక్షణే"ఎన్గిఱధాతువిలే నిష్పన్నమాకైయాలే రక్షణార్థప్రధానమాకైయాలుమ్, ఈశ్వరనుడైయ సర్వకారణత్వ సర్వశేషిత్వాదికళ్ అవన్పణ్ణుమ్ రక్షణఫలమాయ్త్తోఱ్ఱుకైయాలుమ్, "రక్షిక్కుమ్బోతుపిరాట్టిసన్నిధి వేణ్డుకైయాలే"ఎన్ఱు విశేషిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

ఆక - ఇవ్వకారత్తిల్, కారణత్వాద్యర్థబలత్తాలే పిరాట్టిసంబన్ధమ్ తోఱ్ఱినాలుమ్ రక్షణరూపార్థబలత్తాలే తోఱ్ఱుకైయే ముఖ్యమెన్ఱు కరుత్తాయిఱ్ఱు.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). లక్ష్మ్యాసహహృషీకేశః ఎన్గతు - స్వరూపనిరూపకైయాన పెరియపిరాట్టియారోట్టైచ్చేర్త్తియాల్వన్ద అఴకైచ్చొల్లుకిఱతు. "దేవ్యాసహహృషీకేశః" ఎన్గతు - (౨) "పురుషం కృష్ణపిఙ్గళమ్" ఎన్గిఱపడియే పరభాగశోభైయాల్వన్దవఴకైచ్చొల్లుకిఱతు. కారుణ్యరూపయా సహహృషీకేశః ఎన్గతు- గుణాధిక్యత్తాల్వన్దవఴకై చ్చొల్లుకిఱతు. కారుణ్యరూపయా ఎన్గతు - కారుణ్యమే వడివుకొణ్డాప్పోలేయిరుక్కైయన్ఱిక్కే, ఎమ్బెరుమానుడైయకారుణ్యత్తైతదనురూపవిషయత్తిలేశేర్త్తు అత్తైవడివుడైయతాక్కుమవళాయెన్గపడి. ఇత్తాల్, కారుణ్యోద్బోధకతయా అన్యథాసిద్ధైయాన ఇవళుక్కురక్షణత్తిలే సహభావమిల్లైయెన్గిఱతు. సర్వసిద్ధాన్తేఎన్గతు- శ్రీపాఞ్చరాత్రత్తిల్, (౩) "ప్రథమోమన్త్రసిద్ధాన్తో ద్వితీయస్త్వాగమాహ్వయః। తృతీయస్తన్త్రసిద్ధాన్తస్తురీయస్తదనన్తరః" ఎన్ఱుశొల్లప్పడుకిఱ మన్త్రసిద్ధాన్తత్తిలుమ్, ఆగమ

(౧) భగవచ్ఛాస్త్రే-   (౨) పు-సూ-   (౩)

మూ.— ఇతి శ్రీసంబన్ధమనుసన్ధేయమ్.

౪౧. అత్రభగవత్సేనాపతి మిశ్రర్ వాక్యమ్-"అవన్ మార్వై విట్టు ప్పిరియిల్ ఇవ్వక్షరమ్ విట్టుప్పిరివతు".

ఈశ్వరన్ చేతనరై రక్షిక్కుమ్ పోదైయిల్, ఇవర్ కళుడైయ అపరాధజ్గళై క్కణ్డాతల్ తన్ స్వాతన్త్ర్యత్తాలేయాతల్ ఉపేక్షియామల్ శెయ్ కైక్కు-ఉప్పాన కృపైయై జనిప్పిక్కుమ్ పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టిసన్నిధి అవశ్యాపేక్షితమాకైయాలే, రక్షకనానవనై చ్చొల్లు కిఱ ఇవ్వకారత్తిలే, అవనుడైయ లక్ష్మీసంబన్ధముమ్ అనుసన్ధేయమెన్గై. లక్ష్మీయెన్నాతే శ్రీయెన్గతు - "శ్రయత ఇతి శ్రీః" ఎన్గిఱపడియే అవనై నిత్యసేవై పణ్ణుకైయాలే అవనోడు ఇవళుక్కుణ్డాన అవినాభావముమ్, "శ్రీయత ఇతి శ్రీః" ఎన్గిఱపడియే చేతనర్కు ఇవళ్ నిత్యసేవ్యైయా యిరుక్కు మెన్ను మతువుమ్ తోన్ఱుగైక్కాక.

౪౧. ఇన్నుమివ్వకారత్తిలే ఈశ్వరనుడైయ లక్ష్మీసంబన్ధమ్ నియమేన తోన్ఱుమెన్నుమత్తై ఆప్తవచనత్తాలే దర్శిప్పిక్కిఱార్ (అత్ర) ఇత్యాదియాలే. అతావతు - ఇవ్విడత్తిలే జ్ఞానాధికరాన శ్రీసేనాపతి జీయర్ అరుళిచ్చెయ్యుమ్ వార్త్తై (౧) "అకలకిల్లేనిఱైయుమ్" ఎన్ఱు అవన్ తిరుమార్విలే నిత్యవాసమ్ పణ్ణుమివళ్ అమ్మార్వై విట్టు ప్పిరియి

సిద్ధాన్తత్తిలుమ్, తన్త్రసిద్ధాన్తత్తిలుమ్, తన్త్రాన్తరసిద్ధాన్తత్తిలుమెన్గపడి. వేదాన్తేషుచ ఎన్గతు-పురుషసూక్తాద్యుపనిషత్తుక్కళిలుమ్, స్మృతీతిహాసపురాణజ్గళిలుమెన్ఱపడి. ఇవర్ కళుడైయవెన్ఱతు- రక్ష్యరాన చేతనరుడైయవెన్ఱపడి. ప్రమాణానుగుణమాక లక్ష్మీ ఎన్నాతే "శ్రీ" ఎన్ఱతుక్కు ప్రయోజనమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (లక్ష్మీఎన్నాతే ఇత్యాదియాల్).

౪౧. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నుమిత్యాది). ఇన్నుమెన్ఱతు - ఇప్పిరమాణత్తుక్కుమేలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవ్విడత్తిలేయెన్ఱతు- ఇవ్వకారత్తిలేయెన్ఱపడి. సేనాపతిమిశ్రరెన్ఱతు - మిశ్రవంశసముద్భూతరాయ్, ఆళ్వాన్ శిష్య

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.

లాయిఱ్ఱు అవనుక్కు ప్రతిపాదకమాన ఇవ్వక్షరత్తైవిట్టుప్పిరివతెన్నై. (ఎన్ఱు) ఎన్గిఱవిత్తనైయుమ్ కూట్టాతపోతు కీழ்ழோడు ఇవ్వాక్యమ్ అన్వయి యాతు. ఇత్తాల్ అవన్ తిరుమార్విల్ సంబన్ధమివళుక్కు నిత్యమాకై యాలే అవన్ తోన్ఱుమిడత్తిలే ఇవళుమ్ తోన్ఱుకై నిశ్చితమాకై యాలే, అవన్ఱిరుమార్విలన్వయత్తోపాతి అవనుక్కు వాచకమాన అకా రత్తిలన్వయముమ్ ఇవళుక్కు నిత్యమెన్ఱతాయిఱ్ఱు.

౪౭. ఇన్నముమ్ ఇవ్వర్థత్తై స్థిరీకరిక్కైక్కాక, ఈశ్వరచేతన వాచకఙ్గళాన అకార మకారఙ్గళిరణ్డిలుమ్ ఇవళుక్కుణ్డాన అనవరతా న్వయత్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (భర్త్రావినుడైయ) ఎన్ఱు

రాయ్, సకలశాస్త్రవిదగ్ధరాన శ్రీసేనాపతిజీయరెన్ఱపడి. ఇవ్వక్షరత్తైయెన్ఱతు - ఇవ్వ కారత్తైయెన్ఱపడి. ఎన్ఱు ఎన్గిఱపదమ్ కూట్టాతపోతు వరుమ్ దోషత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎన్ఱెన్గిఱవిత్తనైయుమిత్యాదియాల్). ఫలితాంశత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యా దియాల్). ఇత్తాలెన్ఱతు „అవన్ మార్వ్విట్టుప్పిరియిలివ్వక్షరమ్ విట్టుప్పిరివతు” ఎన్ను మిత్తాలెన్ఱపడి.

౪౮. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్ఱతు - ఇతుక్కు మేలెన్ఱపడి. ఇవ్వర్థత్తైయెన్ఱతు-అవన్ తోన్ఱుమిడత్తిల్ ఇవళుమ్ తోన్ఱుమ్ ఎన్ను మివ్వర్థత్తైయెన్ఱపడి. స్థిరీకరిక్కైక్కాకవెన్ఱతు - దృఢప్పడుత్తుకైక్కాకవెన్ఱపడి.

అవన్ తోన్ఱుమిడత్తిల్ ఇవళుమ్ తోన్ఱుమెన్ఱవర్థత్తై దృఢీకరిక్కైక్కాక దృష్టాన్తమరుళిచ్చెయ్కిఱవర్ అవనుక్కు వాచకమల్లాత మకారత్తిలివళ్ తోన్ఱుకై యైయుమ్ సదృష్టాన్తమాకవరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్, అవన్ తోన్ఱుమిడత్తిల్ ఇవళ్ తోన్ఱుకై నిశ్చితమాకైయాలే అవళుక్కు చేతనకోట్యన్తర్భావమిల్లై. ఈశ్వరకోట్య న్తర్భావమేయుళ్ళతెన్గిఱ పక్షత్తై నిరసిత్తు చేతనకోట్యన్తర్భావమ్ శొల్లుకైక్కాక మకారవాచ్యత్వత్తైయుమరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

ఆనాల్, అవనుక్కు వాచకమానశబ్దమివళుక్కు వాచకమాకావిడిల్, అవన్ తో న్ఱుకిఱవిడత్తిల్ ఇవళ్ తోన్ఱుకిఱపడి యెజ్ఞనేయెన్న, అవన్ ఒరుశబ్దత్తుక్కు

మూ.—౪౨. భర్తావినుడైయ పడుక్కైయైయుమ్ ప్రజైయినుడైయ తొట్టిలైయుమ్ విడాతేయిరుక్కుమ్ మాతావైప్పోలే, ప్రథమ చరమపదఙ్గళై విడాతే యిరుక్కుమిరుప్పు.

తుడఙ్గి. అతావతు - శేషభూతైయాన తన్ స్వరూపత్తుక్కుచ్చేరుమ్బడి అవనై రసిప్పిక్కైక్కాక భర్తావినుడైయ పడుక్కైయైయుమ్ విడాతే, రక్షకైయాన తన్ స్వరూపత్తుక్కుమ్ పోరుమ్బడి తద్రక్షణమ్పణ్ణుకైక్కాక ప్రజైయినుడైయ తొట్టిలైయుమ్ విడాతే యిరుక్కుమ్ మాతావానవళైప్పోలే, ఇవళుమ్, భర్తృభూతనాన ఈశ్వరనుక్కు ప్రతిపాదకమాయిరున్దుళ్ళ ప్రథమపదమాన అకారత్తైయుమ్, ప్రజాభూతరాన చేతనర్కు ప్రతిపాదకమాయిరున్దుళ్ళ చరమపదమాన మకారత్తైయుమ్, తత్తద్విషయత్తిల్ తనక్కుణ్డాన సంబన్దత్తుక్కీడాక రసిప్పిక్కైక్కుమ్ రక్షిక్కైక్కుమాకవిఱె ఇవర్ హైప్పతా విడాతేయిరుక్కుమిరుప్పు ఎన్నై.

౪౩. కీఴ్ చ్చొన్న దృష్టాన్తత్తై ఒరువిశేషనిష్ఠమాక్కియరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శ్రీనన్దగోపరైయుమ్ కృష్ణనైయుమ్ విడాతే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

వాచ్యమాకత్తోన్ఱుమ్బోతు యాదృశగుణవిశిష్టనాయ్త్తోన్ఱుకిఱాన్, అన్యథానుపపత్త్యా అర్థబలత్తాలేత్తోన్ఱుకైయాలే, అవన్ తోన్ఱుమిడత్తిల్ ఇవళ్ తోన్ఱుమెన్నైక్కుక్కుఱైయిల్లై. ఇవళుక్కు శబ్దశక్త్యాబోధకమ్ మకారమేయాకైయాలే, జీవకోట్యన్తర్భావత్తిల్ కుఱైయిల్లై.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). రసిప్పిక్కైక్కాకవెన్ఱతు - ఆనన్దిప్పిక్కైక్కాకవెన్ఱపడి. రక్షకైయానవెన్ఱతు - భగవత్కర్తృకరక్షణోపయోగి భగవన్నిష్ఠకృపాగుణోద్బోధనద్వారా రక్షకైయానవెన్ఱపడి. తద్రక్షణమెన్ఱతు - ప్రజారక్షణమెన్ఱపడి. తత్తద్విషయత్తిలెన్ఱతు - ఈశ్వర చేతనవిషయత్తిలెన్ఱపడి. తనక్కుణ్డానసమ్బన్ధత్తుక్కీడాకవెన్ఱతు-తనక్కుణ్డాన పత్నీత్వ మాతృత్వరూప సమ్బన్ధత్తుక్కనుగుణమాకవెన్ఱపడి.

౪౩. మేలుక్కవతారికై (కీఴ్ చ్చొన్నవిత్యాది).

మూ.—౪౩. శ్రీనన్దగోపరైయుమ్ కృష్ణనైయుమ్ విడాత యశోదై ప్పిరాట్టియైప్పోలే.

౪౪. ఒరువనడిమైకొళ్ళుమ్బోతు గృహిణిక్కాట్టే ఆవణై యోలైయెఴుతువతు,

అతావతు-భార్యైయాన తన్ స్వరూపానుగుణమాక రసిప్పిక్కైక్కాక భర్తావాన శ్రీనన్దగోపరైయుమ్విడాతే, మాతావాన తన్ స్వరూపానుగుణమాక రక్షిక్కైక్కాక పుత్రనాన కృష్ణనైయుమ్విడాతే (౧) “అమ్బరమే”ఎన్ఱిఅప్పాట్టిల్ శొల్లుకిఱపడియే మధ్యవర్తిక్కుమ్ యశోదై ప్పిరాట్టియైప్పోలే, ప్రథమ చరమపద వాచ్యరాన ఈశ్వర చేతనర్ కళిరువరైయుమ్ విడాతే ఇవళుమ్ వర్తిక్కుమ్బడియెన్గై.

౪౪. ఈశ్వర శేషత్వమాత్ర మొழియ ప్పిరాట్టిక్కుమ్ శేషమెన్నుమిడమ్ ఇవ్వాచకత్తిలిన్ఱిక్కే యిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ ఇవళుక్కుమ్ శేషమెన్ఱు నామ్ కొళ్ళుకిఱపడియెజ్ఞనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఒరువనెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు-లోకత్తిలే ఒరువన్ దాసదాసికళ్ ముతలానత్తోరడిమైయై క్కొళ్ళుమ్బోతు తనక్కేట్టయెழుతి క్కొళ్ళుమతొழియ తన్ గృహిణిక్కాట్టే విలైయోలైయెழుతిక్కొళ్వతు,

---

౪౪. మేలుక్కవతారికై (ఈశ్వరేత్యాది). ఇవ్వాచకత్తిలిన్ఱిక్కే యిరుక్కచ్చెయ్తు - ఇవ్వాకారత్తిల్ శబ్దశక్తియాలే శొల్లప్పడామలిరుక్కచ్చెయ్తపడి. కొళ్ళుకిఱపడియెన్ఱతు-అఙ్గీకరిక్కుమ్బడియెన్ఱపడి. మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). అడిమైయైయెన్ఱతు-శేషవస్తువైయెన్ఱపడి- కొళ్ళుమ్బోతు - క్రయమాకక్కొళ్ళుమ్బోతెన్ఱపడి. తనక్కేట్టయెన్ఱతు-తనక్కేట్టమాత్రమేయెన్ఱపడి. ఆవణైయోలైయెన్ఱతు- విలైయోలైయెన్ఱపడి. గృహిణిక్కాట్టేయెన్ఱతు - గృహిణిక్కుమ్ స్వాకవిట్టేయెన్ఱపడి. పతిక్కు శేషమానవైయెల్లామ్ పత్నిక్కు శేషమాయిరుక్కుమెన్ఱిఱ న్యాయత్తాలే, నామ్ పిరాట్టిక్కు శేషమెన్నుమిడమ్ ఇవ్వాకారత్తిలిన్ఱిక్కేయిరున్దాలుమ్, అవనుక్కు శేషమెన్ఱపోతే అవళుక్కుమ్ శేషమెన్నుమిడమ్ అర్థాదుక్తమిట్టయెన్ఱు కొళ్ళవేణుమెన్ఱుకరుత్తు.

---

(౧) తి-పా-౧౭.

మూ,— అకిలుమ్ పణిశెయ్వతు గృహిణిక్కే.అతుపోలే నామ్ పిరాట్టిక్కడిమైయాయిరుక్కుమ్పడి.

ఆయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ అడిమైత్తొழిల్ శెయ్వతు గృహిణిక్కే; అతుపోలే, ఈశ్వర శేష మెన్నుమళవై ఇవ్వాకారమ్ శొల్లిన్ఱ్ఱేయాకిలుమ్ నామ్ పిరాట్టిక్కడిమైయా యిరుక్కుమ్పడియెన్గై.

ఆక - అకారత్తిల్ అర్థబలత్తాలే శ్రీసమ్బన్ధమ్ తోన్ఱుమాపోలే, లుప్తచతుర్థియిలుమర్థబలత్తాలే శ్రీశేషత్వమ్ తోన్ఱుమెన్ఱతాయిఱ్ఱు.

(ఒరువనడిమైకొళ్ళుమ్బోతు) ఇత్యాదియాలే,పతిక్కు శేషమానవైయెల్లామ్ తత్పత్నిక్కుమ్ శేషమాయిరుక్కుమెన్గిఱ పతిపత్నీన్యాయత్తాలే, నామ్ పిరాట్టిక్కు శేషమాయిరుక్కుమ్పడి యెన్ఱరుళిచ్చెయ్కైయాలే,పిరాట్టియినుడైయ ఏకోనసర్వశేషిత్వముమ్, సర్వేశ్వరిత్వముమ్, మఱ్ఱుముళ్ళశ్రుతిప్రసిద్ధఙ్గళాన విభవఙ్గళుమెల్లామ్, (౧) "అస్యేశానాజగతోవిష్ణుపత్నీ" ఎన్గిఱపడియే విష్ణుపత్నీత్వనిబన్ధనఙ్గళెన్ఱరుళిచ్చెయ్వర్.

ఆనాల్, లక్ష్మీశేషత్వమ్ తత్సమ్బన్ధనిబన్ధనమానాల్, భాగవతశేషత్వత్తిల్ వ్యాప్తమాకిఱపడి యెఙ్ఙనేయెన్నిల్;తదీయత్వేనతదీయశేషత్వమ్ పిరాట్టిమారోడుమ్ నిఖిలభాగవతరోడుమ్ తుల్యమాయిరున్ఱతేయాకిలుమ్, పత్నీత్వనిబన్ధనమాయ్ వరుమ్ పిరాట్టిమారుడైయ శేషిత్వమ్, తదీయత్వనిబన్ధనమాయ్వరుమ్ శేషిత్వత్తిలుఙ్గాట్టిల్ వ్యావృత్తమాకక్కడవతిల్లైయిఱే.

ఎను-నిఖిలాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ పిరాట్టి స్వామినియాయిరుక్కిఱుప్పు విష్ణుపత్నీత్వనిబన్ధనమెన్ఱుకొళ్ళువానేన్,(౨) "త్వమ్మాతాసర్వలోకానామ్" ఎన్గిఱపడియే మాతృత్వప్రయుక్తమన్ఱో ఇశ్శేషిత్వమెన్నిల్ ; అతప్పడియేయాకిలుమ్ పతిపత్నికళిరువరుక్కుమ్ సకలధర్మఙ్గళిలుమన్వయమ్ వరుమళవిల్ పతిక్కుప్రధానమాయ్ పత్నిక్కుప్పతిద్వారావాకైయాలే అప్రధానమాయిఱేయిరుప్పతు; ఆకైయాలిఱే పుత్రాదిదానప్రతిగ్రహఙ్గళిలే పతిక్కుప్రాధాన్యముమ్ పత్నిక్కు అప్రాధాన్యముమెన్ఱు శాస్త్రమ్ శొల్లుకిఱతు.ఆకైయిఱే,ఈశ్వరకర్తృకమాన రక్షణత్తిలుమ్,ఉపాయత్వత్తిలుమ్ అప్రాధాన్యేన అన్వయమ్శొల్లుకిఱతు. అప్రాధాన్యేన అన్వయిక్కైయావతు- ఈశ్వరనై

---

(౧) శ్రీసూక్తమ్. (౨) వి-పు ౧. ౯-౧౨౬.

మూ — ౪౫. ఆకప్పిరిత్తు నిలై యిల్లై.

౪౬, ప్రభైయైయుమ్ ప్రభావానైయుమ్, పుష్పత్తైయుమ్ మణత్తైయుమ్బోలే.

---

౪౫. కీழ్ చ్చొన్న హేతుక్కళై యెల్లామనువదిత్తుక్కొణ్డు ఈశ్వరనుక్కుమ్ పిరాట్టిక్కుమ్ ఒరుకాలుమ్ పృథక్ స్థితి యిల్లామైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆక ప్పిరిత్తు నిలై యిల్లై) ఎన్ఱు.

౪౬. ఇన్దపృథక్స్థిత్యభావత్తుక్కు ఇరణ్డుదృష్టాన్తమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రభైయైయెన్ఱుతుడజ్గి). అతావతు – ప్రభైక్కుమ్ ప్రభావానుక్కుమ్ పృథక్ స్థితియిల్లాతాప్పోలవుమ్, పుష్పత్తుక్కుమ్ పరిమళత్తుక్కుమ్ పృథక్స్థితియిల్లాతాప్పోలవుమెన్గై. (౧) “అనన్యారాఘవేణాహం భాస్కరేణ ప్రభాయథా” (౨) “అనన్యాహి మయా సీతా భాస్కరేణ ప్రభాయథా” ఎన్ఱు ప్రభాప్రభావాన్గళైప్పోలే ఇరువర్కుమ్ పృథక్స్థితి యిల్లై యెన్నుమిడమ్ ఇరువర్ వాక్యాలుమ్ శొల్లప్పట్టతిఱే. (౩) “ప్రసూనంపుష్పన్తీమపి పరిమళర్ధిం జిగదిషుః” ఎన్గిఱవిడత్తిలే ఈశ్వరనై పుష్పస్థానేయాకవుమ్ పిరాట్టియై పరిమళస్థానేయాకవుమ్ భట్టరరుళి

క్కొణ్డు ఇచ్చేతననుడైయ ఇష్టానిష్టప్రాప్తిపరిహారజ్గళైప్పణ్ణువిక్కైక్కు. ప్రాధాన్యేనాన్వయిక్కైక్కు యావతు – స్వయమేవపణ్ణుకై. రేణుకైయినిడత్తిల్ జమదగ్నిక్కు పత్నీత్వమ్ నివర్త్తిత్తపోతే పరశురామనుక్కు మాతృత్వముమ్ నివృత్తమాయిற్றిఱే. ఆకైయాల్ విష్ణుపత్నీత్వనిబన్ధనమ్ పిరాట్టి శేషిత్వమెన్నక్కూడాయిల్లై.

౪౫. మేలుక్కవతారికై (కీழ్ చ్చొన్నవిత్యాది).

౪౬. మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉక్తార్థత్తిల్ ప్రమాణమ్ (అనన్యాహిత్యాది). అనన్యాఎన్ఱతు – వేఱుపట్టవళన్ఱెన్ఱపడి. ఇరణ్డామ్ దృష్టాన్తత్తిల్ ప్రమాణమ్ (ప్రసూనమిత్యాది).

---

(౧) రా-సు-౨౧-౧౬. (౨) రా-యు- (౩) శ్రీగుణరత్న.౨౯.

మూ.—౪౭. ఆక ఇచ్చేర్త్తి ఉద్దేశ్యమాయ్విట్టతు.
౪౮. ఇతిలే చతుర్థియేఱి క్కుఱైయుమ్.

చ్చేయ్కైయాలే పుష్పపరిమళఙ్గళుక్కుప్పోలే ఇరువర్క్కుమ్ పృథక్స్థితియిల్లై యెన్నుమిడమ్ అర్థాత్సిద్ధమ్.

౪౭. ఇన్దపృథక్స్థిత్యభావత్తై యనువదిత్తుక్కొణ్డు ఇచ్చేర్త్తియే చేతనర్క్కు ఉద్దేశ్యమాయ్ త్తలైక్కట్టినపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకఇచ్చేర్త్తి ఉద్దేశ్యమాయ్విట్టతు) ఎన్ఱు. ఇచ్చేర్త్తి ఉద్దేశ్యమెన్నైయాలే ఇవర్కళై త్తని త్తనియే విరుమ్బుకై ఉద్దేశ్యమన్ఱెన్ఱపడి. ఇరువరైయుమ్ పిరిత్తువిరుమ్బినాల్ రావణశూర్పణఖైకళుక్కుప్పోలే అనర్థమే ఫలిక్కుమిత్తనై. ఇరువరైయుమ్ పఱ్ఱినాలిత్తే శ్రీవిభీషణాళ్వానైప్పోలే వాళ్ఞలావతు.

౪౮. ఇనిమేల్, ఇతిల్ విభక్త్యర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక ప్రథమమ్విభక్తితన్నై నిర్దేశిక్కిఱార్ (ఇతిలేచతుర్థియేఱిక్కుఱైయుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు-ఇవ్వకారత్తిలే చతుర్థియేఱి (౧) "సుపాంసులుక్" ఇత్యాది సూత్రత్తాలే లుప్తమాయ్పోమెన్నై.

౪౯, విభక్త్యన్తరమెల్లామ్కిడక్క ఇవ్వకారత్తిల్ చతుర్థి

౪౭, మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). ఇవ్వాక్యత్తాల్ వ్యావర్త్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇచ్చేర్త్తి) ఇత్యాదియాల్. ఇవర్కళైప్పిరిత్తువిరుమ్బుకై అనుద్దేశ్యమానమాత్రమన్ఱిక్కే విపరీతమాయ్ త్తలైక్కట్టుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇరువరైయుమ్ పిరిత్తువిరుమ్బినాలిత్యాదియాల్). ఇరువరైయుమ్ విరుమ్బినాల్వరుమ్ ఫలత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇరువరైయుమిత్యాదియాల్).

౪౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - అకారార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). ఏఱియెన్ఱతు-ఉణ్డాయెన్ఱపడి,

౪౯. మేలుక్కవతారికై (విభక్త్యన్తరమెల్లామిత్యాది).

(౧)పా-సూ-౭-౧-౩౯.

మూ.—౪౯. చతుర్థియేఱినపడి యెన్నెన్నిల్;
౫౦. నారాయణపదత్తుక్కు సఙ్గ్రహమాయిరుక్కైయాలే.
౫౧. ఇత్తాల్ ఈశ్వరనుక్కు శేషమెన్గిఱతు.

యేఱినపడితాన్ఱజ్ఞనేయెన్గిఱశఙ్కైయై యనువదిక్కిఱార్ (చతుర్థియేఱినపడియెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౫౦. అతుక్కుఉత్తర మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నారాయణపదత్తుక్కు సఙ్గ్రహమాయిరుక్కైయాలే) ఎన్ఱు. అతావతు - ఇవ్వాకారమ్ చతుర్థ్యర్థమాన నారాయణపదత్తుక్కు సఙ్గ్రహమాకైయాలే, ఇతిలుమ్ చతుర్థియేఱిత్తాగ్నై. ఇజ్ఞనన్ఱాకిల్ ఇరణ్డుక్కుమ్ సఙ్గ్రహవివరణత్వమ్ సిద్ధియాతితే.

౫౧. ఇత్తాల్ శొల్లుకిఱవర్థన్దానే తెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలీశ్వరనుక్కు శేషమెన్గిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు- ఇతుతాన్ తాదర్థ్యచతుర్థియాకైయాలే ఇచ్చతుర్థియాల్ ఈశ్వరనుక్కు శేషమెన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱతెన్నై.

౫౨. (౧)“సర్వం పరవశం దుఃఖమ్”(౨)“సేవా శ్వవృత్తిః” ఎన్గిఱ లౌకికన్యాయత్తైక్కొణ్డు శేషత్వత్తై దుఃఖరూపమాక నినైత్తిరుక్కుమవర్కళ్ పణ్ణుమ్ ప్రశ్నత్తైయనువదిక్కిఱార్ (శేషత్వమ్దుఃఖ

---

౫౦. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతీత్యాది). విభక్త్యర్థ్యన్తరమ్ వన్దాల్వరుమ్ దోషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇజ్ఞనిత్యాదియాల్).

౫౧. మేలుక్కవతారికై (ఇత్తాలిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తాదర్థ్య ఎన్ఱతు- శేషత్వేఎన్ఱపడి. ఇడమెన్ఱతు - అర్థమెన్ఱపడి.

౫౨. ఇవ్వర్థత్తిల్ పూర్వపక్షిపణ్ణుమ్ శఙ్కైక్కు అవతారికై (సర్వం పరవశమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. పరవశమెన్ఱతు - పరవశత్వమెన్ఱపడి. దుఃఖమెన్ఱతు - దుఃఖావహమెన్ఱపడి. శ్వవృత్తిః ఎన్ఱతు - నీచవృత్తియెన్ఱపడి.

---

(౧)   (౨) మనుస్మృ. ౪-౬.

మూ.—౫౨ అశేషత్వమ్ దుఃఖరూపమాకవన్ఱో నాట్టిల్ కాణ్గిఱతెన్నిల్;

౫౩. అన్ద నియమమిల్లై, ఉకన్దవిషయత్తుక్కు శేషమా యిరుక్కు మిరుప్పు సుఖమాక క్కాణ్గైయాలే.

౫౪. అకారత్తిలే కల్యాణగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకైయాలే ఇన్ద శేషత్వముమ్ గుణత్తాలే వన్దతు.

రూపమాకవన్ఱోనాట్టిల్ కాణ్గిఱతెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౫౩. అతుక్కు ఉత్తర మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అన్దనియమమిల్లై) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - నాడుతన్నిలే (౩) "పణిమిన్ తిరువరుళ్" ఇత్యాదిప్పడియే అభిమతవిషయత్తుక్కు శేషమాయిరుక్కుమిరుప్పుసుఖ రూపమాకక్కాణ్గైయాలే, శేషత్వమాకిల్ దుఃఖరూపమాయిరుక్కు మెన్గిఱ నియమమిల్లైయెన్గై,

౫౪. అభిమతవిషయత్తిల్ శేషత్వమ్ సుఖమాకిఱతు-అవ్విషయత్తిల్ గుణమడియాకవన్దతాకైయాలేయన్ఱోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అకారత్తిలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఈశ్వరనుడైయ రక్షకత్వప్రతిపాదకమాన అకారత్తిలే అన్దరక్షణోపయోగియాన కల్యాణగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకైయాలే ఈశ్వరవిషయమాన ఇన్ద శేషత్వముమ్ అన్ద గుణఙ్గళడియాక వన్దతెన్గై, ఆకైయాల్ ఇతువుమ్ సుఖరూపమాయిరుక్కక్కుఱైయిల్లై యెన్ఱు కరుత్తు.

౫౫. ఆనాల్ ఔపాధికమానవితు స్వరూపమన్ఱేయెన్న వరుళి

---

౫౩. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౫౪. మేలుక్కవతారికై (అభిమతేత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఫలితార్థమ్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్).

౫౫. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది).

---

(౧) తి-వాయ్. ౪-౧-౫.

౫౫. శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమ్.

చ్చెయ్కిఱార్ (శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - ఉక్తమాన విషయత్తిల్ ఇతిన్ సుఖరూపత్వత్తుక్కు గుణకృతత్వత్తై హేతువాకచ్చొల్లుకైయాలే అన్ద గుణకృతత్వ మిఙ్గు ముడ్రెన్నుమిడత్తుక్కుచ్చొన్న విత్తనైయొఴియ, అర్థస్థితియై నిరూపిత్తాల్, (౧) "స్వత్వమాత్మనిసఞ్జాతం స్వామిత్వం బ్రహ్మణిస్థితమ్" (౨) "ఆత్మదాస్యం హరేస్స్వామ్యం స్వభావంచ సదాస్మర" (౩) "దాసభూతాస్స్వతస్సర్వే హ్యాత్మానః పరమాత్మనః। నాన్యథా లక్షణం తేషాం బన్ధే మోక్షే తథైవచ" ఇత్యాదికళిలే ఇత్తై ఆత్మావుక్కు స్వాభావికమాక చ్చొల్లుకైయాలే శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమెన్నై.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అర్థస్థితియైయెన్ఱతు - ఆత్మవస్తువిరుక్కుమిరుప్పైయెన్ఱపడి. స్వత్వమెన్ఱతు - స్వమ్మాయిరుక్కైయెన్ఱాయ్, శేషత్వమెన్ఱపడి. సఞ్జాతమెన్ఱతు - స్వరూపనిరూపకఙ్గళిల్ ప్రధానమాయిరున్దెన్ఱపడి. చకారమ్ - ఏవకారార్థమాయ్, ఆత్మనః దాస్యమేవ హరేస్స్వామ్యమేవ ఎన్ఱపడి. స్వభావమెన్ఱతు-తనక్కసాధారణధర్మమాకవెన్ఱపడి. సదా ఎన్ఱతు- బద్ధదశైయిలుమ్ ముక్తిదశైయిలుమెన్ఱపడి. స్వతః ఎన్ఱతు - స్వరూపేణ ఎన్ఱపడి. అన్యథా ఎన్ఱతు - అన్యత్ ఎన్ఱపడి. తథైవ ఎన్ఱతు-తదేవ ఎన్ఱాయ్, శేషత్వమే ఎన్ఱపడి. చకారముక్తసముచ్చయాత్మకమాయ్, బన్ధే మోక్షేచ ఎన్నిఱతు. స్వాభావికమాకవెన్నిఱతు-స్వరూపనిరూపకమాకవెన్ఱపడి.

(౪) "శేషత్వందుఃఖరూపమాకవన్ఱో" ఇత్యాదివాక్యచతుష్టయత్తుక్కు పూర్వపక్షసిద్ధాన్తమిరుక్కుమ్పడియెఙ్ఙనేయెన్నిల్; నను - అకారత్తిల్ తాదర్థ్యేవన్ద లుప్తచతుర్థియాలే త్రివిధాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ శేషత్వమే నిలైనిన్ఱవాకారమెన్ఱు శొల్లానిన్ఱీర్, అతుపొరున్దు శేరుమో, శేషత్వమావతు-(౫) "నాకిఞ్చిత్కుర్వతశ్శేషత్వమ్" ఎన్నిఱపడియే వృత్త్యైక

(౧) విష్వక్సేనసంహితాయామ్. (౨) (౩) హారీతస్మృ. (౪) ౫౨. (౫)

నిరూపణీయమాకైయాలే, అవ్వృత్తితానుమ్ ఏవల్ తొఴిలాకైయాలే, అత్తై నాడు తన్నిల్ (౧) "సర్వంపరవశందుఃఖమ్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "సేవాశ్వవృత్తిః" ఎన్ఱుమ్ దుఃఖావహమాకవుమ్ నీచమాకవుమ్ శొల్లుకైయాలే, ఇప్పడి దుఃఖావహమాయ్ నీచమాన వృత్తియాలే తానుణ్డాప్పడియాన శేషత్వత్తై బద్ధచేతనర్కు మాత్రమన్ఱిక్కే. నిత్యముక్తర్కు మసాధారణనిరూపకమెన్ఱై (౩) "నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్షణా" ఎన్ఱుమ్, (౪) "అన్దమిల్ పేరిన్బమ్" ఎన్ఱుముళ్ళ మోక్షశాస్త్రవిరుద్ధమాకైయాలే శేరుమోవెన్నిలెన్ఱు ప్రథమవాక్యత్తిల్ పూర్వపక్షమిరుక్కుమ్బడి. పూర్వపక్షిపరిగ్రహిత్త లోకన్యాయత్తై అవలమ్బిత్తు సిద్ధాన్తివాక్యమ్ - నాడు తన్నిల్ అభిమతవిషయత్తిలిఴి తొఴిల్ శెయ్తు అవర్కళుక్కు తాఙ్గళ్ శేషమాయిరుక్కై ఆనైవర్కుమ్ సుఖరూపమాయ్ త్తోన్ఱుకైయాలే, శేషత్వమానాల్ దుఃఖరూపమాయేయిరుక్కుమెన్ఱ నియమమిల్లైయాకైయాలే, సుఖరూపమాన శేషత్వముణ్డాకైయాలే, తాదృశమాన శేషత్వత్తై త్రివిధాత్మవస్తుక్కుమ్ స్వరూపమెన్ఱై మోక్షశాస్త్రవిరుద్ధమల్లామైయాలే శేరుమెన్ఱు మేలిరణ్డువాక్యత్తుక్కుమ్ పొరుళ్.

ఇతుక్కు మేలే పూర్వపక్షిక్కు, నాడు తన్నిల్ ఒరువనుక్కు ఒరువిషయమభిమతమాకిలుమ్, అవ్విషయత్తిల్ గుణఙ్గళడియాకవాకైయాలే, అవ్విషయత్తిల్ శేషత్వమ్ సుఖరూపమాయిరుక్కుమ్, నిర్గుణమెన్ఱు శొల్లప్పడుకిఱ భగవద్విషయత్తిల్ గుణఙ్గళుణ్డో అవ్విషయత్తిల్ శేషత్వమ్ సుఖరూపమాకైక్కెన్ఱ అభిప్రాయమాక; అతుక్కు మేలే సిద్ధాన్తమ్ - ఈశ్వరనుడైయ సర్వరక్షకత్వప్రతిపాదకమాన ఆకారత్తిలే, అన్దరక్షణోపయోగికళాన కల్యాణగుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకైయాలే, ఇవ్విషయత్తిల్ శేషత్వముమ్ గుణఙ్గళడియాకవన్దతాకైయాలే సుఖరూపమాయిరుక్కక్కుఱైయిల్లైయెన్ఱు.

ఇతుక్కు మేలే పూర్వపక్షమ్ - కేవలశేషత్వమ్ దుఃఖరూపమాయేయిరుక్కుమ్, ఔపాధికమాన శేషత్వమ్ సుఖరూపమాయిరుక్కుమెన్ఱే ఫలితమానవర్థమ్; ఇతిల్ లుప్తచతుర్థియాలే శొల్లప్పడకిఱ శేషత్వమ్ నిరుపాధికమో? సోపాధికమో? నిరుపాధికమెన్నిల్, దుఃఖరూపమాకైయాలే స్వరూపమెన్నవొణ్ణాతు; సోపాధికమెన్నిల్, ఉపాధి

---

(౧) (౨) మనుస్మృ-౪-౬. (౩) వి-పు- (౪) తి.వాయ్-౧౦-౯-౧౧.

౫౬. శేషత్వమేయెన్ఱు అవధరిప్పానేన్, జ్ఞానానన్దస్వరూప

కుత్తైప్పోలే శేషత్వత్తినుడైయ సుఖరూపత్వమ్ కుత్తైప్పోలే దుఃఖరూపత్వమే నిత్తై నిత్తైయాలే స్వరూపమెన్నవొణ్ణాతు, ఇనిచ్చెయ్వతెన్నెన్ఱు ప్రసక్తమాక; అతుక్కు మేలే సిద్ధాన్తమ్- అభిమతవిషయత్తిల్ శేషత్వమ్ నియమేన సుఖరూపమాయిరుక్కుమా పోలే అనభిమతవిషయశేషత్వముమ్ నియమేన దుఃఖరూపమాయిరుక్కక్కాణ్గైయాలే, ఇతువుమ్ నిరుపాధికమాకైయాలే ; ప్రాప్తవిషయమాన మాతృపితృశుశ్రూషైగుణమడి యాక వారామల్ప్పోనాలుమ్, పుత్రనుక్కు సుఖరూపమాయుమ్,యశస్యమాయుమిరు క్కుమాపోలే, ప్రాప్తవిషయమాన భగవచ్ఛేషత్వమ్ నిరుపాధికమాయ్ సుఖరూపమా యిరుక్కుమ్;అప్రాప్తవిషయశేషత్వమ్ ఔపాధికమాయ్ దుఃఖరూపమాయ్ నిన్ద్యమా యిరుక్కుమ్. ఆనాల్, భగవద్విషయశేషత్వముమ్ గుణమడియాకవన్దతాకైయాలే సుఖరూపమాయిరుక్కుమెన్ఱు శొన్నీరేయెన్న ; పూర్వపక్ష్యభిప్రాయత్తై అనువదిత్తు చ్చొల్లామిత్తనైయెన్ఱు

అతుక్కుమేలే - పూర్వపక్షి- నామ్ శేషత్వత్తినుడైయ సుఖరూపత్వే అభిమత విషయత్వమ్ ఉపాధియెన్ఱు శొల్లానిన్ఱోమ్, నీర్ శేషత్వమానాల్ సుఖరూపమాయిరు క్కుమ్, ఇతినుడైయ దుఃఖరూపత్వే అనభిమతవిషయత్వమ్ ఉపాధియెన్ఱుశొల్లానిన్ఱీర్, ఇతిలొన్ఱుక్కు వినిగమకమెన్నెన్న;ఇతినుడైయస్వరూపత్వమే ఇతినుడైయనిరుపాధికత్వ త్తిలుమ్, సుఖరూపత్వత్తిలుమ్, యశస్యమాకైయిలుమ్ ప్రమాణమెన్గిఱార్, (శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమ్) ఎన్ఱు. ఔపాధికమావతు - ఒరుధర్మియినిడత్తిల్ ఓరుపాధి యాల్ వరుమ్ ధర్మాన్తరమిఱే; ఇజ్ఞ భగవచ్ఛేషత్వమే ఇవ్వాత్మావుక్కు స్వరూపనిరూ పకధర్మమాకైయాలే, ఔపాధికమాకమాట్టాతిఱే. స్వరూపమాకైయాలే సుఖరూప మాయిరుక్కుమెన్నుమతు అనైవర్క్కుమ్ తన్నామనుభవత్తిలే కాణలామ్;ఆకైయాలే, స్వాసాధారణధర్మమాకైయాలే నిరుపాధికమాయ్,నిరతిశయసుఖరూపమాయ్, అశేష శేషవృత్తినిరూపితమాయ్,(౧)"లక్ష్మణోలక్ష్మిసమ్పన్నః" ఎన్నుమ్పడియాన శేషత్వమే త్రివిధాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ స్వరూపమెన్నక్కడైయిత్తై.

౫౭. మేలుక్కవతారికై (శేషత్వమేయిత్యాది). అవధరిప్పానేనెన్నతు -

(౧) రా-శ్లో-౧౯-౨౭

౫౬. శేషత్వమిల్లాతపోతు స్వరూపమిల్లై.

౫౭. ఆత్మాపహారమావతు స్వాతన్త్ర్యమెన్గిఱ నినైవు; స్వాతన్త్ర్యమావ్వాతు ఇల్లైయాయ్విడుమ్.

మాన ఆత్మవస్తువుక్కు అల్లాతపోతుమ్ స్వరూపమిల్లైయోవెన్న వరుళి చ్చెయ్కిఱార్ (శేషత్వమిల్లాతపోతు స్వరూపమిల్లై) ఎన్ఱు.

౫౭. శేషత్వమిల్లాతపోతు ఆత్మాపహారరూపమాన స్వాతన్త్ర్య బుద్ధినడక్కైయాలే, స్వరూపమష్టిన్దు విడుమెన్నుమత్తై దర్శిప్పిక్కిఱార్ మేలిరణ్డువాక్యత్తాలే (ఆత్మాపహారమావతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧)“యోన్యథా సన్తమాత్మాన మన్యథా ప్రతిపద్యతే। కిం తేన నకృతం పాపం చోరేణాఽఽత్మాపహారిణా” ఎన్ఱు సర్వపాపమూలమాకచ్చొన్న ఆత్మాపహారమావతు- తన్ స్వరూపమ్ స్వాతన్త్ర్యమెన్గిఱ ప్రతిపత్తి; స్వాతన్త్ర్యమావళవిల్ (౨)“అసన్నేవ” ఎన్గిఱపడియే స్వరూపమ్ ఇల్లైయాయ్

శేషత్వమే ఎన్ఱు ఏవకారవిశిష్టమాకచ్ చొల్లువానెన్నెన్ఱపడి. అల్లాతపోతు ఎన్ఱతు - ఆత్మా ఎమ్బెరుమానుక్కు శేషమాకాతపోతెన్ఱపడి. స్వరూపమిల్లైయోవెన్ఱతు - జ్ఞానత్వానన్దత్వరూప స్వరూపమిల్లైయోవెన్ఱపడి.

౫౭. మేలుక్కవతారికై (శేషత్వమిల్లాతపోతిత్యాది). శేషత్వమిల్లాతపోతెన్ఱతు - స్వవిషయకభగవచ్ఛేషత్వ జ్ఞానమిల్లాతపోతెన్ఱపడి. ఆత్మాపహార రూపమాన వెన్ఱతు-అహమ్ మమ ఎన్గిఱవెన్ఱపడి. స్వరూపమష్టిన్దువిడుమెన్నుమత్తైయెన్ఱతు - జ్ఞానత్వానన్దత్వమాకిఱ స్వరూపమష్టిన్దువిడుమెన్నుమత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). యః ఎన్ఱతు - ఇతుక్కువర్ణాశ్రమనియమమిల్లై, ఎవనాకిలుమా మెన్ఱపడి. అన్యథాసన్తమెన్ఱతు-శేషత్వత్తాలే సత్తైయైయుడైయనాయిరుక్కిఱవెన్ఱపడి. అన్యథా వెన్ఱతు - స్వాతన్త్ర్యత్తాలేయెన్ఱపడి. ఆత్మాపహారిణావెన్ఱతు - తన్నైత్తానే అపహరిక్కిఱవెన్ఱపడి. తన్నైత్తానే అపహరిక్కైయావతు - భగవదనన్యార్హమావ ఆత్మవస్తువైత్ తనక్కు శేషమెన్ఱు నినైక్కై.

---

(౧) బార్హస్పత్యస్య; —భార-ఆది-౭౪-౨౫- (౨) తై-ఆన-౬.

౫౮, స్థానప్రమాణత్తాలే ఉకారమవధారణార్థమ్,

విడుమెన్నై. ఆకైయాల్, శేషత్వమిల్లాతపోతు స్వరూపమిల్లైయెన్ను త్తట్టిల్లైయెన్ఱు కరుత్తు.

ఆక, ప్రకృత్యర్థమాన ఈశ్వరనుడైయ కారణత్వముమ్, ధాత్వర్థమాన రక్షకత్వముమ్, అర్థబలత్తాల్ వన్ద శ్రియఃపతిత్వముమ్, ప్రత్యయసిద్ధమాన చేతనశేషత్వ ప్రతిసంబన్ధియాన శేషిత్వముమాకిఱ అకారార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్‌తారాయిఱ్ఱు.

౫౮. అనన్తరమ్ మధ్యమాక్షరమాన ఉకారత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్‌వతాక ఉపక్రమిక్కిఱార్ (స్థానప్రమాణత్తాలే ఉకారమవధారణార్థమ్) ఎన్ఱు. అతావతు- (౧) "తదేవ భూతంతదు భవ్యమా ఇదమ్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "తదేవాగ్నిస్తద్వాయుస్తత్సూర్యస్తదు చన్ద్రమాః" ఎన్ఱు మిత్యాదికళిలే ఏవకారస్థానత్తిలే ఉకారత్తై ప్రయోగిక్కక్కాణ్కైయాలే,

---

(3) "శేషత్వమిల్లాతపోతు స్వరూపమిల్లై" ఎన్నుమివ్వర్థత్తై నిగమిక్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాలే). ఆకైయాలెన్ఱతు-తన్నిడత్తిల్ తనక్కు శేషత్వజ్ఞానమిల్లాతపోతు స్వస్వాతన్త్ర్యప్రతిపత్తినడక్కైయాలే యెన్ఱపడి. స్వరూపమెన్ఱతు- జ్ఞానముమానన్దముమెన్ఱపడి. అన్ఱిక్కే, తన్నిడత్తిల్ తనక్కు భగవదనన్యార్హ శేషత్వ జ్ఞానమిల్లాతపోతు, తనక్కుత్తాన్ శేషమెన్గిఱ ప్రతిపత్తినడక్కైయాలే, ఇప్ప్రతిపత్తితానుమ్ అన్యథాజ్ఞానరూపమాకైయాలే, జ్ఞానముమ్ జ్ఞానవిశేషమాన ఆనన్దముమిల్లైయాకైయాలే, తన్నిరూపితమాన స్వరూపముమిల్లై యెన్ఱపడియాకవుమామ్.

ఇని అకారార్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (అకవిత్యాదియాల్).

౫౮. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - అకారార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్‌తవనన్తరమెన్ఱపడి. మధ్యమాక్షరమానవెన్ఱతు - ప్రణవత్తిల్ మధ్యమాక్షరమానవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తదుభవ్యమెన్ఱతు - తదేవ భవ్యమెన్ఱపడి. తదు చన్ద్రమాః ఎన్ఱతు-తదేవ చన్ద్రమాః ఎన్ఱపడి. ఏవకారస్థానత్తిలేయెన్ఱతు-

---

(౧) తై-నా-౨ (౨) తై-నా-౮. (3) ౫౬-

౫౯. ఇత్తాల్ పిఱర్కుఌ శేషమన్రెన్గిఱతు.

స్థానప్రమాణత్తాలే ఉకారమ్ అవధారణత్తై యర్థమాకవుడై త్తాయిరు క్కుమెన్గై.

౫౯. అవధారణత్తుక్కర్థమ్ అయోగవ్యవచ్ఛేదమాతల్, అన్య యోగవ్యవచ్ఛేద మాతలాకైయాలే, ఇవ్వవధారణత్తాల్ శొల్లుకిఱ తేతెన్నవరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇత్తాల్ పిఱర్కుఌ శేషమన్రెన్గిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు- అవధారణవాచకమాన ఇవ్వుకారత్తాల్, కీழ் ఈశ్వర శేష మాకచ్చొన్న ఇవ్వాత్మవస్తు అన్యర్కుఌ శేషమన్రెన్నుమిడత్తై చ్చొ ల్లుకిఱతెన్గై.

చతుర్థియాలే ఈశ్వరశేషత్వమ్ ప్రతిపాదితమాకచ్చెయ్‌తే, అన్యశేషత్వమ్ ప్రస్తుతమామోవెన్నిల్ లోకత్తిలే ఒరువనుక్కు శేష

ఏవకారమ్ శొల్లుకిఱవిడత్తిలే యెన్రపడి. స్థానప్రమాణత్తాలేయెన్రతు- స్థానరూపప్రమాణత్తాలేయెన్రపడి.

౫౯. మేలుక్కవతారికై (అవధారణత్తుక్కిత్యాది). అయోగవ్యవచ్ఛేదమాత లెన్రతు - విధేయమానవర్థత్తుక్కు ఉద్దేశ్యత్తోడే సంబన్ధమిల్లామైయైప్పోక్కడిక్కైయాతలెన్రపడి. అన్యయోగవ్యవచ్ఛేదమాతలెన్రతు - విధేయమానవర్థత్తుక్కు ఉద్దేశ్యమాకాతవఱ్ఱోడే సమ్బన్ధత్తైప్పోక్కడిక్కై యెన్రపడి. ఇఙ్గు ఉద్దేశ్యమెన్గిఱతు - పత్తై. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అవధారణవాచకమానవెన్రతు - అవధారణార్థవాచకమానవెన్రపడి. కీழెన్రతు - అకారత్తిలెన్రపడి. అన్యర్క్కెన్రతు- అగ్నిన్ద్రాదిదేవర్ముతలానార్కుఌమ్ తనక్కుమెన్రపడి.

ఇవ్విడత్తిల్ పూర్వపక్షిపణ్ణుమ్ ప్రశ్నత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (చతుర్థియాలే యెన్రుతుడఙ్గి). చతుర్థియాలే శేషత్వమ్ ప్రతిపాదితమాకానిఱ్కచ్చెయ్‌తేయెన్రతు- అకారత్తిలేతాదర్థ్యవన్దచతుర్థియాలే, నిరుపాధికమాన ఈశ్వరశేషత్వమ్ ప్రతిపాదితమాకానిఱ్కచ్చెయ్‌తేయెన్రపడి. అన్యశేషత్వమెన్రతు - నిరుపాధికమాన అన్యశేషత్వమెన్రపడి. అతుక్కుఉత్తరమరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (లోకత్తిలేయిత్యాదియాల్). శేషమానవెన్రతు-

మూ.—౬౦. పెరియపిరాట్టియార్క్కు శేషమెన్గిఱతెన్నుమ్ శొల్లువర్కళ్.

మాన గృహక్షేత్ర పుత్త్రదాసాదికళ్ వేఱేయుమ్ శిలర్క్కు శేషమాయిరుక్కక్కాణ్గైయాలే అప్పడిప్పట్ట అన్యశేషత్వమ్ ఇన్దస్థలత్తిలుముణ్డోవెన్నారు శఙ్కైక్కుయుదిక్కుమిఱే; ఆకైయాలే తాదృశమాన అన్యశేషత్వమ్ ఇఙ్గిల్లైయెన్నుమిడత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱతు ఉకారమ్.

౬౦. అజ్ఞనన్ఱికే, ఇవ్వుకారత్తాలే లక్ష్మీశేషత్వమ్ శొల్లుకిఱతెన్బారుముణ్డెన్గిఱార్ (పెరియపిరాట్టియార్క్కు శేషమెన్గిఱతెన్నుమ్ శొల్లువర్కళ్) ఎన్ఱు. అతావతు-(౧) "అకారశ్చిత్స్వరూపస్య విష్ణోర్వాచక ఇష్యతే। ఉకారశ్చిత్స్వరూపాయా శ్శ్రియోవాచీ తథా విదుః।

ఔపాధికశేషమానవెన్నపడి. శేషమాయిరుక్కవెన్నతు - ఉపాధివశాత్ శేషమాయిరుక్కవెన్నపడి. అప్పడిప్పట్ట అన్యశేషత్వమెన్నతు - సోపాధికాన్యశేషత్వమ్పోలే నిరుపాధికాన్యశేషత్వమెన్నపడి. ఇన్దస్థలత్తిలుమెన్నతు - తాదర్థ్య చతుర్థియిలుమెన్నపడి. ఉదిక్కుమిఱే ఎన్నతు - ఉదిక్కక్కూడుమిఱే ఎన్నపడి. ఆకైయాలేయెన్నతు-సోపాధికమాన అన్యశేషత్వమ్పోలే నిరుపాధికమాన అన్యశేషత్వముణ్డోవెన్గిఱశఙ్కై ఉదిక్కైయాలేయెన్నపడి. తాదృశమాన అన్యశేషత్వమెన్నతు- అప్పడిప్పట్టశఙ్కావిషయమాన అన్యశేషత్వమెన్నపడి. ఇఙ్గెన్నతు - ఇన్దచతుర్థియిలేయెన్నపడి.

౬౦. మేలుక్కవతారికై (అజ్ఞనిత్యాది) అజ్ఞనన్ఱిక్కేయెన్నతు - ఉకారత్తై అనవధారణార్థమాక్కి అత్తాలన్యశేషత్వనివృత్తియైచ్చొల్లాతేయెన్నపడి. ఇవ్వుకారత్తాలే యెన్నతు-చతుర్థియిన్ మేలాన ఉకారత్తాలేయెన్నపడి. "ఎన్బారుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ చకారమప్రధానార్థత్తిలే. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉకారమ్ లక్ష్మీవాచకమెన్గైక్కుప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (అకారఇత్యాదియాల్), తథావిదుః ఎన్నతు-అకారత్తై

---

(౧) పా-ఇచ్చ-

మూ.—౬౧. అతిలుమ్ అన్యశేషత్వమ్ కళ్లైకైయే ప్రధానమ్.

మకారస్తు తయో ర్దాస ఇతి ప్రణవలక్షణమ్" ఎన్ఱుమ్, (౧) "అకారేణోచ్యతే విష్ణు స్సర్వలోకేశ్వరో హరిః। ఉద్ధృతా విష్ణునా లక్ష్మీ రుకారేణోచ్యతే సదా। మకారస్తు తయో ర్దాస శ్రీనారాయణయో స్సదా। ఆత్మన శ్శేషభూతస్య వాచకశ్శ్రుతిచోదితః" ఎన్ఱుమ్ ఇత్యాదికళాలే భగవచ్ఛాస్త్రత్తిలే అకారత్తై భగవద్వాచకమాకవుమ్, ఉకారత్తై లక్ష్మీవాచకమాకవుమ్, మకారత్తై తదుభయ శేషభూత జీవవాచకమాకవుమ్ శొల్లుకైయాలే, ఉకారత్తై అవధారణవాచకమాక క్కొళ్ళాతే లక్ష్మీవాచకమాకక్కొణ్డు ఇవ్వుకారత్తాలే పెరియపిరాట్టియార్కుకు శేషమెన్ఱితెన్ఱుమ్ నిర్వహిప్పర్కళెన్నై.

౬౧. అత్తైప్పఱ్ఱవుమ్ పూర్వయోజనైయె ముఖ్యమెన్ఱు మత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతిలుమన్యశేషత్వమ్కళ్లైకైయేప్రధానమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - పెరియపిరాట్టియార్కు శేషమాకైయాకిఱ వతిలుమ్ కాట్టిల్ కీழ్చ్చొన్న భగవచ్ఛేషత్వత్తుక్కు విరోధియాన అన్యశేషత్వమ్ కళ్లైకైయే ప్రదానాపేక్షితమెన్నై.

విష్ణువాచకమాకవుమ్, ఉకారత్తై లక్ష్మీవాచకమాకవుమ్ పెరియోర్కళతివర్కళెన్ఱపడి. "ఉద్ధృతావిష్ణునాలక్ష్మీరుకారేణోచ్యతే" ఎన్నైయాలే, ఉద్ధ్రియత ఇతి ఉః- ఎన్ఱివ్వుత్పత్తియాలే, ఉకారమ్ లక్ష్మీవాచకమెన్ఱితు భగవచ్ఛాస్త్రత్తిలే యెన్ఱపడి. తదుభయ శేషతు- పెరుమాళుక్కుమ్ పిరాట్టిక్కుమెన్ఱపడి.

౬౧. మేలుక్కవతారికై (అత్తైప్పఱ్ఱవుమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కీழ్చ్చొన్నవెన్ఱతు - కీழుకారత్తిలేశొన్నవెన్ఱపడి.

శ్రీపాఞ్చరాత్రత్తిలే ఉకారత్తై లక్ష్మీవాచకమాక్కి అత్తాలే లక్ష్మీశేషత్వత్తై చ్చొల్లానిఱ్క, అతిలుక్కాట్టిల్ ఉకారత్తై అవధారణమాక్కి అత్తాలే అన్యశేషత్వనివృత్తియై చ్చొల్లుకైయే ప్రధానాపేక్షితమెన్ఱివ రరుళిచ్చెయ్కైక్కు నిదానమెన్నె

(౨) పాఞ్చ-

న్నిల్; తిరుమన్త్రత్తుక్కు వివరణమాన శ్రుతితానే (౧) “భగవత ఏవాహమస్మి ” ఎన్రు - భగవతే ఎన్రు చతుర్థ్యన్తమాన అకారార్థత్తైయుమ్, ఏవ-ఎన్రు- ఉకారార్థత్తై యుమ్,అహమెన్రు-భగవదనన్యార్హశేషత్వాశ్రయమాన మకారార్థత్తైయుమ్,అస్మిఎన్రు- ఇద్దశేషత్వమ్ ఇవర్కళుక్కు సత్తాప్రయుక్తమెన్నుమత్తైయుమ్, ఇప్పడి ప్రణవార్థత్తై చ్చొల్లి, “అహమపినమమ” ఎన్రు- జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే స్వస్వాతన్త్ర్య యోగ్యనాయిరున్దేనేయాకిలుమ్, ఎన్నుడైయజ్ఞాతృత్వమ్ ఎన్నిడత్తిల్ అచిద్వ్యావృత్తిక్కుత్తాన్ కారణమాయ్, అన్యథాసిద్ధమాయ్, స్వాతన్త్ర్యసాధకమాకమాట్టామైయాలే, ఎనక్కు నాన్ శేషమన్రెన్రు నమశ్శబ్దార్థత్తైయుమ్ శొల్లి, “యాఃకాశ్చన కృతయోమమ” ఎన్రు- ఇచ్చేతననుడైయ సకలవ్యాపారఙ్గళైయుమ్ శొల్లి, “మమ తమతానాస్తితాసు” ఎన్రు- ఇచ్చేతననుడైయ సకలవ్యాపారఙ్గళిలుమ్, ఇవనుక్కు కర్తృత్వేనాభిమానముమ్, భోక్తృత్వేనాభిమానముమిల్లై యెన్రు శొల్లి, “భగవతఏవతాః” ఎన్రు - ఇవనుడైయ కర్తృత్వభోక్తృత్వాభిమానశూన్యఙ్గళాన అవైయెల్లామ్ ఎమ్బెరుమానుడైయ ముఖములర్త్తిక్కేయుఱుప్పాయిరుప్పనవెన్రు నారాయణాయవెన్గిఱ పదార్థత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాలుమ్; (౨) “కణ్ణపురమొన్రుడైయానుక్కడియే నొరువర్క్కురియేనో” ఎన్రుమ్, (౩) “మత్తుమోర్ తెయ్వముళతెన్రిరుప్పారోడో త్తిలేన్” ఎన్రుమ్,ఇత్యాదికళిలే*ము మర్వాఱ మతినలమరుళప్పెత్త ఆళ్వార్కళ్ ఉకారత్తై అన్యశేషత్వనివర్తకమాక అరుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్; ఇని ఉకారత్తై లక్ష్మీవాచకమాక్కి అత్తాలే లక్ష్మీశేషత్వమ్ శొల్లుమ్పోతుమ్ అన్యశేషత్వ నివృత్తి అవశ్యకమాకైయాలే, “సర్వం వాక్యంసావధారణమ్” ఎన్గిఱన్యాయత్తాలే ఏవకారమవశ్యమధ్యాహరిక్కవేణ్డుకైయాలుమ్; పతిక్కు శేషమానవైయెల్లామ్ పత్నిక్కుమ్ శేషమాయిరుప్పనవెన్గిఱపతిపత్నీన్యాయత్తాలే శ్రీ శ్రియఃపతి శేషత్వమ్ అకారత్తిలే శొల్లప్పడుకైయాలుమ్; ఉకారత్తాలే లక్ష్మీశేషత్వమ్శొల్లి అధ్యాహృతమాన ఏవకారత్తాలే శొల్లప్పడుకిఱ అన్యశేషత్వ నివృత్తియిలుమ్, సిద్ధమాన ఉకారత్తై స్థానప్రమాణత్తాలే అవధారణార్థమాకక్కొణ్డు, అత్తాల్ అన్యశేషత్వ నివృత్తియైచ్చొల్లుకై బలిష్ఠమాకైయాలుమ్; నాథమునికళ్ ముతలాన నమ్పూర్వాచార్యర్

---

(౧) (౨) తి-మొ-౭-౯-౩. (౩) తి-మొ-౭-౧౦-౩.

మూ.—౬౨. దేవర్కళుక్కు శేషమాన పురోడాశత్తై నాయ్క్కిడు మాపోలే, ఈశ్వర శేషమాన ఆత్మవస్తువై సంసారికళుక్కు శేషమాక్కుకై.

౬౨. అన్యశేషత్వమ్ ఇప్పడి క్రూరమోవెన్న, అతిన్ క్రౌర్యత్తై సదృష్టాన్తమాకవరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (దేవర్కళుక్కు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఆరాధ్యరాన ఇన్ద్రాదిదేవర్కళుక్కు భోగ్యతయా శేషమాకక్కల్పితమానపురోడాశత్తై, దర్శన స్పర్శనాదికళుక్కు అనర్హమామ్పడి నిహీనమా యిరుక్కిఱ నాయ్క్కిడుమాపోలే యిరుప్పతొన్ఱు, ప్రాప్తశేషియాన ఈశ్వరనుక్కు శేషమాన ఆత్మవస్తువై సర్వప్రకారత్తాలుమ్ హేయరాన సంసారికళుక్కు శేషమాక్కుకై యెన్నై.

౬౩. ఇప్పడిక్రూరమాన అన్యశేషత్వమ్ కழிకైయే ఆత్మా

కళ్ ఇవ్వాకారత్తై అన్యశేషత్వనివర్తకమాకవే ఉపదేశిత్తుప్పోరుకైయాలుమ్; ఉకారత్తాలే పెరియపిరాట్టియార్క్కు శేషమెన్గిఱ అర్థత్తిలుఙ్గాట్టిల్ అన్యశేషత్వనివృత్తియే ప్రధానమెన్గిఱార్. అన్యశేషత్వనివృత్తియా లల్లతు అనన్యార్హశేషత్వసిద్ధియిల్లామైయాలే, ఆవశ్యకమాన అన్యశేషత్వనివృత్తియే ప్రధానమిఱే.

౬౨. మేలుక్కవతారికై (అన్యశేషత్వమిత్యాది). ఇప్పడి క్రూరమోవెన్తతు - స్వరూపానురూపమాన పెరియ పిరాట్టియార్క్కు శేషమెన్గిఱ ఇవ్వర్థత్తైవిట్టాకిలుమ్ స్వనివృత్తియైచ్చొల్లుమ్పడి అన్యశేషత్వ మిప్పడిక్రూరమోవెన్నపడి. మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). పురోడాశత్తై యెన్తతు - దేవార్థమాన హవిస్సైయెన్నపడి. అనర్హమామ్పడియెన్తతు - అయోగ్యమామ్పడియెన్నపడి. నిహీనమాయిరుక్కిఱవెన్తతు- మికవుమ్ నికృష్టమానవెన్నపడి. ఇడుమాపోలే యెన్తతు - పాకడుమాపోలేయెన్నపడి. సంసారికళుక్కెన్తతు - బ్రహ్మాదిదేవర్కళుక్కెన్నపడి. బ్రహ్మాదికళ్ సంసారికళోవెన్నిల్ (౧) "ఆబ్రహ్మస్తమ్బపర్యన్తాః" ఎన్ఱుతుడఙ్గి "సంసారవశవర్తినః"ఎన్నక్కడవతిఱే.

౬౩. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్పతు- కீழ்చ్చొన్న

(౧) వి-ధ.

మూ.—౬౩. భగవచ్ఛేషత్వత్తిలుమన్యశేషత్వమ్ కழிకైయే ప్రధానమ్.

౬౪. (౧) “మఱన్దుమ్పుఱన్దొழாమాన్దర్” ఎన్గైయాలే.

వుక్కు ప్రధానాపేక్షితమెన్ఱు కీழ் చొన్న వర్థత్తై స్థిరీకరిక్కిఱార్ (భగవచ్ఛేషత్వత్తిలుమన్యశేషత్వమ్ కழிకైయే ప్రధానమ్) ఎన్ఱు. అతావతు—లక్ష్మీశేషత్వత్తిలుజ్గాట్టిల్ ప్రధానమెన్ఱవళవేయన్ఱు, భగవాన్ఱనక్కు శేషమాయిరుక్కుమతిలుజ్గాట్టిల్ అన్యవిషయత్తిల్ శేషత్వమ్ కழிకైయే ఆత్మావుక్కు ప్రధానాపేక్షితమెన్గై.

౬౪. ఇతుక్కు ప్రమాణమ్కాట్టుకిఱార్ (మఱన్దుమ్పుఱన్దొழாమాన్దర్ ఎన్గైయాలే) ఎన్ఱు. అతావతు - యమకిజ్కరసంవాదత్తై త్తిరుమழிశైప్పిరాణ్ అరుళిచ్చెయ్త (౧) “తిఱమ్బేల్ మిన్కణ్డీర్” ఎన్గిఱపాట్టిలే భాగవతలక్షణమ్ శొల్లుకిఱవళవిల్, “తిరువడి తన్నామమ్ మఱన్దుమ్ పుఱన్దొழாమాన్దర్” ఎన్ఱు - స్వామియుడైయ తిరునామత్తై మఱన్దార్కళాకిలుమ్ మఱ్ఱొరు విషయత్తిల్ శేషవృత్తి పణ్ణాతవర్కళ్ ఎన్ఱు శొల్లుకైయాలే యెన్గై.

౬౫. ఈశ్వరశేషమానవాత్మవస్తువుక్కు స్వశేషత్వ పరశేషత్వజ్గళిరణ్డుమ్ అన్య శేషత్వమాకైయాలే ఉభయత్తైయు మివ్వాకారమ్ కழிక్కిఱతెన్ఱుశొల్లి సిగమిక్కిఱార్ (ఇత్తాల్ తనక్కుమ్ పిఱర్

పడియే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అళవేయన్ఱెన్ఱతు-మాత్రమేయన్ఱెన్ఱపడి.

౬౪. మేలుక్కవతారికై (ఇతుక్కిత్యాది). ఇతుక్కెన్ఱతు - భగవచ్ఛేషత్వత్తిలుజ్గాట్టి లన్యశేషత్వ నివృత్తియే ప్రధానమెన్గైక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తిరువడితన్ నామమ్ మఱన్దుమెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తై మఱన్దుమెన్ఱతాయ్, భగవచ్ఛేషత్వజ్ఞానమిల్లావిడిలుమెన్ఱపడి.

౬౫. మేలుక్కవతారికై (ఈశ్వరేత్యాది). ఉభయత్తైయుమెన్ఱతు -

---

(౧) ౪-తిరు-౬౯.

మూ.—౬౫. ఇత్తాల్ తనక్కుమ్ పిఱర్కుక్కుమ్ ఉరిత్తన్ఱన్నిఱతు.

౬౬. మకారమ్ ఇరుపత్తఞ్జామక్షరమాయ్ జ్ఞానవాచియు

క్కుమ్ ఉరిత్తన్ఱన్నిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు - అన్యశేషత్వనివర్తకమాన ఇవ్వుకారత్తాలే అన్యరిల్ అన్యతమత్వ మవిశిష్టమాకైయాలే ఇవ్వాత్మవస్తు తనక్కుమ్ ఉరిత్తన్ఱు, తన్నై యొழிన్ద సంసారికళుక్కుమ్ ఉరిత్తన్ఱు ఎన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱతెన్నై. ఆక, ఉకారార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిర్ఱు.

౬౭. అనన్తరమ్ తృతీయాక్షరమాన మకారార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మకారమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-(౧)"భూతాని చ కవర్గేణ చవర్గేణేన్ద్రియాణిచ।టవర్గేణ తవర్గేణ జ్ఞానగన్ధాదయస్తథా। మనః పకారేణైవోక్తం ఫకారేణ త్వహఙ్కృతిః।బకారేణ భకారేణ మహాన్ ప్రకృతిరుచ్యతే। ఆత్మాతు స మకారేణ పఞ్చవింశః ప్రకీర్తితః" ఎన్గిఱపడియే పృథివ్యాది ప్రకృత్యన్తమాన ఇరుపత్తునాలుతత్త్వత్తుక్కుమ్ వాచకమాయిరున్దుళ్ళ కకారాది భకారాన్తమాన ఇరుపత్తునాలు అక్ష

స్వశేషత్వ పరశేషత్వఙ్గళిరణ్డైయుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అన్యరిలే అన్యతమత్వమవిశిష్టమాకైయాలే యెన్ఱతు - భగవదన్యరిలే ఒరువనాయిరుక్కై తనక్కుమ్ సమానమాయిరుక్కైయాలే యెన్ఱపడి. ఉరిత్తన్ఱెన్ఱతు - శేషమాకైక్కుయోగ్యమన్ఱెన్ఱపడి.

ఉకారార్థత్తై నిగమిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

౬౬. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - ఉకారార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). "భూతాని" ఇత్యాదిక్కు-కకారాది భకారాన్తమాన ఇరుపత్తునాలక్షరఙ్గళుక్కు పృథివ్యాదిభూతపఞ్చకఙ్గళుమ్, వాగాదికర్మేన్ద్రియఙ్గళైన్దుమ్, శ్రోత్రాదిజ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళైన్దుమ్, శబ్దాదివిషయఙ్గళైన్దుమ్, మనస్సుమ్, అహఙ్కారముమ్, మహత్తుమ్, ప్రకృతియుమాకిఱ ఇరుపత్తు

(౧) పాద్మోత్తరే-౪-

మూ.— మాయిరుక్కైయాలే ఆత్మావైచ్చొల్లుకిఱతు.

రముమ్మ్యాలన్ఱిక్కే, మకారమ్ ఇరుపత్తఞ్జామక్షరమాయ్,(౧) "మన-జ్ఞానే" ఎన్గిఱధాతువిలేయాతల్, (౨) "మను - అవబోధనే" ఎన్గిఱ ధాతువిళే యాతల్ నిష్పన్నమాకైయాలే,జ్ఞానవాచియుమాయిరుక్కైయాలే, (౩) "పఞ్చవింశోయంపురుషః"(౪) "పఞ్చవింశ ఆత్మాభవతి" ఎన్గిఱపడియే పఞ్చవింశకనాయ్, (౫) "విజ్ఞానాత్మా పురుషః" (౬) "విజ్ఞాతారమరే కేన విజానీయాత్" ఎన్గిఱపడియే జ్ఞానస్వరూపనుమాయ్ జ్ఞానగుణకనుమా యిరుక్కిఱ ఆత్మావైచ్చొల్లుకిఱతెన్గై.

౬౭. కీழ్చ్చొన్న శేషత్వమ్ సర్వసాధారణమాకైయాలే త్రివిధాత్మవర్గత్తైయు మితిలే శొల్లవేణ్డుకైయాలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్

నాలు తత్త్వఙ్గళుమ్ అర్థమాయ్, ఇరుపత్తునాలక్షరమ్మ్యాలన్ఱిక్కే ఇరుపత్తఞ్జామక్షరమాయ్, (౧) "మన-జ్ఞానే" ఎన్గిఱధాతువిలే నిష్పన్నమాయ్, జ్ఞానార్థవాచియాన మకారత్తాలే, ప్రకృతివిలక్షణనాయ్, ఇరుపత్తఞ్జామ్ తత్త్వమాయ్, జ్ఞానమాయ్,జ్ఞాతావాన ఆత్మాశొల్లప్పడానిఱ్పానెన్ఱ్ఱర్థమామ్. (౩) "పఞ్చవింశోయం పురుషః" (౪) "పఞ్చవింశ ఆత్మాభవతి" (౫)"విజ్ఞానాత్మాపురుషః" (౬) "విజ్ఞాతారమరే కేన విజానీయాత్" ఇత్యాదిశ్రుతికళ్, ఆత్మా ఇరుపత్తఞ్జామ్ తత్త్వమాకైయిలుమ్, జ్ఞానస్వరూపనాకైయిలుమ్, జ్ఞానగుణకనాకైయిలుమ్ ప్రమాణమ్. ప్రయోగమ్ - మకారః పఞ్చవింశతత్త్వవాచకః, పఞ్చవింశాక్షరత్వాత్, యన్నైవం తన్నైవమ్, యథా కకారః. మకారః - జ్ఞానస్వరూప జ్ఞానాశ్రయజీవవాచీ, జ్ఞానవాచిధాతునిష్పన్నత్వాత్, జ్ఞాతృశబ్దవత్, ఎన్ఱు.

౬౭. మేలుక్కవతారికై (కీழ్చ్చొన్నవిత్యాది). కీழ్చ్చొన్నవెన్ఱతు-కీழ్ అకార ఉకారఙ్గళాలే శొల్లప్పట్టవెన్ఱపడి. శేషత్వమెన్ఱతు - అనన్యార్హ శేషత్వమెన్ఱపడి. సర్వసాధారణమాకైయాలేయెన్ఱతు-సర్వాత్మాక్కళుక్కుమ్ తుల్యమాకైయాలే

---

(౧)దివా- (౨) తనా- (౩) (౪) యజు-అష్ట-౧-౨-౪౭.

(౫) ప్రశ్నోప-౪-౯. (౬) బృహదా-౬-౫-౧౫.

౬౭. ఇతుతాన్ సమష్టివాచకమ్.

౬౮. జాత్యేకవచనమ్.

(ఇతుతాన్ సమష్టివాచకమ్) ఎన్రు. అతావతు - ఇప్పడి ఆత్మవాచకమాన ఇమ్మకారన్దాన్ ఆత్మసమష్టిక్కు వాచకమెన్గై.

౬౮. ఏకవచనమ్ సమష్టివాచకమామో వెన్గిఱ శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (జాత్యేకవచనమ్) ఎన్రు. అతావతు - వ్రీహిసమూహత్తై చ్చొల్లుకిఱవన్, "ఇతు ఒరు నెల్ "ఎన్రాల్ అన్దవేకవచనమ్ జాతిపరమానాప్పోలే ఇతువుమ్ ఆత్మజాతిపరమాన ఏకవచనమెన్గై.

యెన్రపడి. త్రివిధమెన్రతు - బద్ధముక్తనిత్యరూపేణ త్రివిధమానవెన్రపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇప్పడియెన్రతు - భగవదనన్యార్హశేషత్వేనవుమ్, పఞ్చవింశతత్త్వేనవుమ్ జ్ఞానానన్దరూపత్వేనవుమ్, జ్ఞానానన్దగుణకత్వేనవుమెన్రపడి. ఇమ్మకారన్దానెన్రతు-ప్రణవావయవమాన ఇమ్మకారన్దానెన్రపడి. 'ఇమ్మకారమ్ సమష్టివాచకమాకైయిలే హేతు - త్రివిధాత్మవర్గవాచకమాకై ; త్రివిధాత్మవర్గవాచకమాకైయిలేహేతు - కీళ్‌చ్చొన్న శేషత్వమ్ సర్వాత్మసాధారణమాయిరుక్కై ; ఇమ్మకారమ్ భగవదనన్యార్హశేషత్వవాచియాకైయాలే, శేషత్వమ్ త్రివిధాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ తుల్యమాకైయాలే, శేషత్వవాచియాన ఇమ్మకారమ్ ఆత్మసమష్టివాచియాకిఱతు. ప్రయోగమ్- మకారః ఆత్మసమష్టివాచీ, త్రివిధాత్మవర్గవాచిత్వాత్, ధాన్యరాశిశబ్దవత్. మకారః త్రివిధాత్మవర్గవాచీ, శేషత్వాశ్రయజీవవాచిత్వాత్, జీవాదిశబ్దవత్, ఎన్రు.

౬౮. మేలుక్కవతారికై (ఏకవచనమిత్యాది). మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). ఇతొరునెల్లెన్రాలెన్రతు - "అయమేకోమహాన్ ధాన్యరాశిః" ఎన్రాలెన్రపడి. ధాన్యరాశిశబ్దమ్ ధాన్యసమష్టిపరమాయ్, అతిల్ ఏకవచనమ్ సమష్ట్యైకత్వవాచియాయ్, మహచ్ఛబ్దమ్ రాశియినుడైయ పెరుమైయైచ్చొల్లుకిఱతాయ్,§ ఏకశబ్దోపరి విద్యమాన ఏకవచనమ్ఏకజాతిపరమానాప్పోలే,మకారత్తిల్ ఇల్లేవన్ద ఏకవచనమ్ ఏకజాతియిలేవన్ద ఏకవచనమెన్రపడి. "ఇతొరునెల్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ "నెల్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఏకవచనమ్

---

§ ఏకపదోత్తర ఏకవచనం సాధుత్వార్థమ్, ఏకపదమేవసార్థకమితిశాస్త్రిస్థితిః. సర్వకోశేష్వపియథాపాఠమేవసాతోదృశ్యతే. ఏతత్తత్త్వంసుధీభిరాలోచనీయమ్.

మూ.—౬౯. ఇత్తాల్ ఆత్మా జ్ఞాతావెన్ఱు దేహత్తిల్ వ్యావృత్తి శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు.

౬౯. ఇమ్మకారత్తాల్ ఆత్మావినుడైయ ఎవ్వాకారమ్ శొల్లుకిఱతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు- పఞ్చవింశాక్షరమాయ్, జ్ఞానవాచియుమాయిరున్దుళ్ళ ఇమ్మకారత్తాల్, శేషత్వాశ్రయమాన ఆత్మా జ్ఞానాశ్రయభూతనానవనెన్ఱు, అచేతనమాన దేహత్తిఱ్కాట్టిల్ ఆత్మావిఱ్ వ్యావృత్తి శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱెన్నై.

ఏకసమష్టివాచకమాయ్, ఒరు ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఏకవచనమ్ ఏకజాతివాచియానాల్పోలే, మకారత్తుక్కు మేలిరణ్డేకవచనముణ్డాకిలిఱే ఒన్ఱు సమష్ట్యేకవచనముమ్ ఒన్ఱు జాత్యేకవచనముమాకైక్కున్నిల్, "ఒరునెల్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్, ఒరుశబ్దవాచ్యముమ్, నెల్శబ్దవాచ్యముమ్ సామానాధికరణ్యత్తాలే ఒన్ఱానాల్, తన్నిష్ఠఏకవచనముమ్ ఒన్ఱాకైయాలే, సమష్ట్యేకవచనమే జాత్యేకవచనమెన్నక్కూడాయిల్లై.

౬౯. మేలుక్కవతారికై (ఇమ్మకారత్తాలిత్యాది). ఇమ్మకారత్తాలెన్ఱతు-భగవదనన్యార్హ శేషమాయ్, బద్ధ ముక్త నిత్యరూపేణ త్రివిధమాయ్, జ్ఞానానన్దస్వరూపమాయ్, జ్ఞానానన్దగుణకమాన ఆత్మసమష్టివాచకమాయ్, (౧) "మన-జ్ఞానే" ఎన్గిఱధాతువిలే నిష్పన్నమాన ఇమ్మకారత్తాలేయెన్ఱపడి. ఎవ్వాకారమెన్ఱతు - శేషత్వ జ్ఞానస్వరూపత్వ జ్ఞానాశ్రయత్వఙ్గళాకిఱ ఆకారత్రయత్తిలుఙ్గాట్టిల్ అతిరిక్తమాన వెవ్వాకారమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). జ్ఞానమెన్ఱు దేహత్తిల్ వ్యావృత్తి శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు ఎన్నాతే "జ్ఞాతావెన్ఱుదేహత్తిల్ వ్యావృత్తిశొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు-భగవదనన్యార్హ శేషత్వమ్ చేతనాచేతన సాధారణమాకైయాలే, ఇప్పోతు ఆత్మావినుడైయ అచిత్సామాన్యవ్యావృత్తి అపేక్షితమాకైయాలే, జ్ఞానత్వమావతు - స్వయంప్రకాశత్వమాయ్, ఆత్మాలే, శుద్ధసత్వమాన అచిత్తుస్వయంప్రకాశమాకైయాలే తద్వ్యావృత్తిసిద్ధియామైయాలే, జ్ఞానాశ్రయమానపోతు, త్రివిధమానవచిత్తుమ్ జ్ఞానశూన్యమాకైయాలే తద్వ్యావృత్తిసులభమాయ్ సిద్ధిక్కైయాలే, "ఆత్మా జ్ఞాతావెన్ఱు దేహత్తిల్ వ్యావృత్తి శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

(౧) దివా-ఆ-స-అ.

మూ.—౭౦. దేహత్తిల్ వ్యావృత్తి తత్త్వశేఖరత్తిలే శొన్నోమ్.

౭౧. మణత్తైయుమ్ ఒళియైయుఙ్గొణ్డు పూవైయుమ్ రత్నత్తై

౭౦, "దేవోహమ్" "మనుష్యోహమ్" "స్థూలోహమ్" "కృశోహమ్" ఎన్ఱు దేహత్తిలే అహంబుద్ధి వ్యవహారఙ్గళ్ నడవానిఱ్కు, అహమర్థభూతనాన ఆత్మా దేహత్తిల్ వ్యావృత్తనెన్ఱు శొల్లుకిఱపడి తానెఙ్గనే యెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (దేహత్తిల్ వ్యావృత్తి తత్త్వశేఖరత్తిలే శొన్నోమ్) ఎన్ఱు. అతావతు-అనేకహేతుక్కళాలే దేహత్తినుడైయ అనాత్మత్వత్తై సాధియానిన్ఱుకొణ్డు ఆత్మావినుడైయ తద్వ్యావృత్తియై తత్త్వశేఖరమాకిఱ ప్రబన్ధత్తిలే వ్యక్తమాకచ్చొన్నోమ్, అతిఱ్కణ్డు కొళ్వతెన్నై.

౭౧. ధర్మిస్వరూపకథనపూర్వకమాక తద్ధర్మమాన శేషత్వత్తై చ్చొల్లుకై ప్రాప్తమాయిరుక్క, ఇప్ప్రణవన్దన్నిలే ప్రథమమ్ శేషత్వత్తై చ్చొల్లి పిన్నై ఆత్మావై చ్చొల్లువానెన్నెన్నిఱ శఙ్కైయిలే, అప్పడి శొల్లుకైక్కు హేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మణత్తైయుమ్ ఇత్యాది వాక్యత్రయత్తాలే). అతావతు - మణత్తుక్కాశ్రయమెన్ఱు పూవై విరుమ్బి

---

౭౦. మేలుక్కవతారికై (దేవోహమిత్యాది). "దేవోహమ్" ఇత్యాదికళిలే సామానాధికరణ్యత్తాలే దేవశబ్దవాచ్యమాన వస్తువుక్కుమ్, అహంశబ్దవాచ్యమానవస్తువుక్కుమ్ అభేదమ్ సిద్ధమాకైయాలే, దేహత్తిలాత్మబుద్ధి నడవానిఱ్కువెన్ఱపడి. అహమర్థభూతనానవెన్ఱతు - అహంశబ్దవాచ్యనానవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అనాత్మత్వత్తైయెన్ఱతు - ఆత్మలక్షణశూన్యత్వత్తైయెన్ఱపడి.

౭౧. మేలుక్కవతారికై (ధర్మిస్వరూపేత్యాది). ధర్మిస్వరూపమెన్ఱతు - ఆత్మస్వరూపమెన్ఱపడి. తద్ధర్మమానవెన్ఱతు- ఆత్మధర్మమానవెన్ఱపడి. పిన్నైయెన్ఱతు- పిన్బెన్ఱపడి. అప్పడిశొల్లుకైక్కెన్ఱతు- ధర్మమ్ మున్నాక ధర్మియైచ్చొల్లుకైక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అతావతెన్ఱతు - "మణత్తైయుమ్" ఇత్యాది

మూ.— యుమ్ విరుమ్బుమాపోలే శేషమెన్ఱాత్మావై యాదరిక్కుమతు; అల్లాతపోతు (౧) ‘‘ఉయిరినాల్ కుఱైవిలమ్’’ ఎన్గిఱపడియే త్యాజ్యమ్. అతు తోన్ఱ శేషత్వత్తై చ్చొల్లి, పిన్నై ఆత్మావై చ్చొల్లుకిఱతు.

మాపోలేయుమ్, ఒళిక్కాశ్రయమెన్ఱు రత్నత్తై విరుమ్బుమాపోలేయుమ్ శేషత్వత్తుక్కాశ్రయమెన్ఱాయిఱ్ఱు ఆత్మావైయాదరిక్కిఱతు. శేషత్వాశ్రయమల్లాతపోతు ‘‘ఉయిరినాల్ కుఱైవిలమ్’’ ఎన్ఱు-భగవచ్ఛేషత్వరహితమాన ఆత్మావాల్ అపేక్షైయుడైయోమల్లోమెన్గిఱపడియే త్యాజ్యనాయ్ విడుమిత్తనై; ఇప్పడియిరున్దుళ్ళ శేషత్వత్తినుడైయ ప్రాధాన్యమ్ తోన్ఱ శేషత్వత్తై మున్దుఱచ్చొల్లి, పిన్నై ఆత్మావై చ్చొల్లిఱ్ఱైన్నై.

౭౨. పదత్రయాత్మకమాన ఇప్ప్రణవత్తాల్ శొల్లిత్తలైక్కట్టిన వర్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు- కీఴ్ చ్చొన్న

వాక్యత్రయత్తాలే శొల్లప్పడుకిఱవర్థమావతెన్నపడి. విరుమ్బుమాపోలేయుమెన్నతు- ఆదరిక్కుమాపోలేయుమెన్నపడి. విడుమత్తనైయెన్నతు - విట్టుప్పోయ్విడుమెన్నపడి. ఇప్పడియిరున్దుళ్ళవెన్నతు - తానిల్లాతపోతు స్వాశ్రయత్తుక్కు త్యాజ్యతైయేసిద్ధిక్కుమ్పడియాయిరున్దుళ్ళవెన్నపడి. ఊఱ్ఱమ్తోన్ఱవెన్నతు - స్వరూపనిరూపకత్వే ప్రాధాన్యమ్తోన్ఱవెన్నపడి.

౮౨. మేలుక్కవతారికై (పదత్రయాత్మకమానవిత్యాది). పదత్రయాత్మకమానవెన్నతు- అకారోకార మకారాత్మకమానవెన్నపడి. అక్షరత్రయాత్మకమానవెన్నాతే పదత్రయాత్మకమానవెన్నతు-(౨) ‘‘శక్తం పదమ్’’ (౩) ‘‘సుప్తిజన్తం పదమ్’’ ఎన్గిఱమర్యాదైయైత్తిరువుళ్ళమ్పఱ్ఱి, మూన్ఱక్షరముమ్ మూన్ఱుపదమాయిరుక్కుమెన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకైక్కాకవుమ్, మేలరుళిచ్చెయ్యప్పోకిఱ ఆఴ్వార్ శ్రీసూక్తిక్కు అనుగుణమాకవుమ్, ‘‘పదత్రయాత్మకమాన’’ ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కీఴ్ చ్చొన్నవెల్లావర్థఙ్గలుమెన్నతు - కీఴ్ అకారోకారమకారఙ్గళాల్ శొన్నవర్థఙ

(౧) తి-వాయ్-౪.౮-౧౦. (౨) (౩) పా-సూ-౧-౪-౧౪.

మూ.—౭౨. ఆక, ప్రణవత్తాల్-(౧) “కణ్ణపురమొన్రుడైయానుక్కడియేన్ ఒరువర్క్కురియేనో” ఎన్గిఱపడియే జీవ పర సమ్బన్ధమ్ శొల్లిత్తు.

౭౩. ఇత్తాల్-(౨) “తామరైయాళ్ కేళ్వనొరువనైయే నోక్కుమునర్వు” ఎన్గిఱ తాయిత్తు,

---

ఎల్లావత్తాలుమ్, ప్రణవత్తాల్, “కణ్ణపురమొన్రుడైయానుక్కు” ఎన్ఱు చతుర్థ్యన్తమాన అకారార్థత్తైయుమ్, “అడియేన్” ఎన్ఱు-శేషత్వాశ్రయ వాచియాన మకారత్తిలర్థత్తైయుమ్, “ఒరువర్క్కురియేనో” ఎన్ఱు-అన్య శేషత్వ నివర్తకమాన ఉకారార్థత్తైయుమ్ శొల్లానిన్ఱుకొణ్డు, ప్రణవార్థత్తై యనుసన్ధిత్త తిరుమఙ్గైయాళ్వార్ శ్రీసూక్తిప్పడియే, జీవ పరర్కళుక్కుణ్డాన శేష శేషిభావసమ్బన్ధత్తైచ్చొల్లిత్తాయ్త్తు.

౭౩. ఇన్నముమ్, పొయ్కైయారుడైయ దివ్యసూక్తియాలే శేషత్వప్రతిసమ్బన్ధి ఒరుమిథునమెన్నుమిడమ్తోత్తు ఇన్ద జీవపరసమ్బన్ధత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్ తామరైయాళ్ కేళ్వన్) ఎన్ఱు తొడఙ్గి. అతావతు-ఇప్ప్రణవత్తాల్, తామరైయాళ్ కేళ్వనెన్ఱు-అకారవాచ్యనాయ్ శేషత్వప్రతిసమ్బన్ధియాన శ్రియఃపతియైయుమ్, ఒరువనైయే నోక్కుమెన్ఱు - చతుర్థ్యకారఙ్గళాల్ శొల్లుకిఱ అనన్యార్హశేషత్వప్రయుక్తమాన ఆత్మావినుడైయ తదేకపరత్వత్తైయుమ్, ఉణర్వెన్ఱు

శిల్లావత్తాలుమెన్ఱపడి.

౭౩. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్నతు-ఇతుక్కుమేలేయుమెన్ఱపడి. శేషత్వప్రతిసమ్బన్ధియెన్నతు - శేషియెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). జీవపరసమ్బన్ధమెన్నతు - జీవాత్మపరమాత్మసమ్బన్ధమెన్ఱపడి. వ్యస్తప్రణవత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ సమస్త ప్రణవత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱవర్ తిరుమఙ్గైయాళ్వార్ శ్రీసూక్తియైమాత్రమ్ అతిల్ ప్రమాణమాక వైడాతే, పొయ్కైయాళ్వార్

---

(౧) తి-మొ.-౭-౮-౩. (౨) ౧-తిరు-౬౭.

మూ.—౨౮. అకారత్తాలుమ్ మకారత్తాలుమ్ రక్షకనైయుమ్ రక్ష్యత్తైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱు; చతుర్థియాలుమ్ ఉకారత్తాలుమ్ రక్షణహేతువాన ప్రాప్తియైయుమ్ ఫలత్తైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

అనన్యశేషత్వాశ్రయమాక మకారత్తాల్ శొల్లప్పట్ట జ్ఞానైకనిరూపణీయనాన ఆత్మావైయుమ్ శొల్లుకిఱ సూక్తియిప్పడియే జీవపరసంబన్ధమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱైన్నై.

౨౮. అకారత్తిల్ ప్రత్యయార్థప్రధానమాక ప్రణవార్థత్తై యోజిత్తార్ కీழ్; అతిల్ ధాత్వర్థప్రధానమాక ప్రణవత్తుక్కు ఇన్నముమొరుయోజనైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అకారత్తాలుమ్) ఎన్ఱతుడఙ్గి. అతావతు - అకారత్తాలే రక్షకనాన ఈశ్వరనైచ్చొల్లిఱ్ఱు, మకారత్తాలే తద్రక్ష్యమాన ఆత్మవస్తువైచ్చొల్లిఱ్ఱు, చతుర్థియాలే రక్షైక్కు హేతువాన శేషత్వమాకిఱ ప్రాప్తియైచ్చొల్లిఱ్ఱు. ఇప్పడి రక్షిక్కిఱతుక్కు ఫలమ్ ఇవ్వాత్మవస్తు అత్తలైక్కు అనన్యార్హమాక వినియోగప్పడుకైయాకైయాలే అవ్వనన్యార్హశేషత్వవాచియాన ఉకారత్తాలే రక్షణఫలత్తైచ్చొల్లిఱ్ఱైన్నై.

ఆక ఇమ్మన్త్రత్తిల్ ప్రథమపదమాన ప్రణవార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

శ్రీసూక్తియైయుమ్ ప్రమాణమాక అనుసన్ధిప్పానెన్నెన్నిల్, మిథునశేషత్వమ్ తోఱ్ఱుకైక్కాక.

౨౮. మేలుక్కవతారికై (అకారత్తిలిత్యాది). ప్రత్యయార్థప్రధానమాక వెన్నతు - శేషత్వప్రధానమాక వెన్నపడి. అతిలెన్నతు - అకారత్తిలెన్నపడి. ధాత్వర్థప్రధానమాక వెన్నతు - రక్షకత్వప్రధానమాక వెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తద్రక్ష్యమానవెన్నతు - ఈశ్వరరక్ష్యమానవెన్నపడి.

ప్రణవార్థత్తై నిగమిత్తపడియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

మూ.—౨౫. ఇనిమేల్ ప్రణవత్తై వివరిక్కిఱతు.

౨౫. ఇని, మేలిప్పదఙ్గళుక్కు మర్థమరుళిచ్చెయ్‌వతాక మన్త్రశేషముమితుక్కు వివరణమాయిరుక్కుమ్బడియై మున్దుఱ వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇనిమేల్ ప్రణవత్తైవివరిక్కిఱతు) ఎన్ఱు. «ఇవ్విడత్తిల్ వివరణమాకిఱతు, ప్రస్తుతమానవర్థత్తుక్కు ఉపయుక్తమాన వర్థత్తైచ్చొల్లిక్కొణ్డు పూర్వోక్తమానవర్థత్తై విశదీకరిక్కై" ఎన్ఱుదీపప్రకాశత్తిలుమ్, «ఉక్తార్థవిశదీకారయుక్తార్థాన్తరబోధనమ్। మతం వివరణం తత్ర మహితానాం మనీషిణామ్" ఎన్ఱురహస్యత్రయార్థ వివరణక్రమమరుళిచ్చెయ్‌త ప్రబన్ధత్తిలుమ్, వివరణలక్షణత్తై జీయరరుళిచ్చెయ్‌తారిఱే.

౨౬. వివరిక్కిఱపడితాన్ ఎఙ్ఙనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఉకారత్తై వివరిక్కిఱతు నమస్సు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-అన్యశేషత్వత్తైక్కழிక్కిఱవిడత్తిల్ అన్యరిలే అన్యతమనాక చ్చొల్లప్పట్ట తన్నై

౨౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనిమేలిత్యాది). మేలిప్పదఙ్గళుక్కెన్ఱతు-నమఃపదనారాయణపదఙ్గళుక్కెన్ఱపడి. మన్త్రశేషమెన్ఱతు - పదత్రయాత్మకమాన తిరుమన్త్రత్తిలర్థమ్ శొల్లి మికున్ద నమోనారాయణపదఙ్గళిరణ్డుమెన్ఱపడి, ఇతుక్కెన్ఱతు - ప్రతిపాదితార్థమాన ప్రణవత్తుక్కెన్ఱపడి. మున్దుఱవెన్ఱతు - ముతలిలేయెన్ఱపడి. వివరణలక్షణత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇవ్విడత్తిలిత్యాదియాల్). ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు - ఇమ్మన్త్రత్తిలేయెన్ఱపడి. (౧) « పదచ్ఛేదః పదార్థోక్తిః" ఇత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱ వివరణలక్షణమొబ్బలన్ఱిక్కే ఇఙ్గువివరణలక్షణమ్ వేఱుపట్టిరుక్కైయాలే, «ఇవ్విడత్తిల్ వివరణమాకిఱతు" ఎన్ఱు విశేషిత్తరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. ప్రస్తుతమానవెన్ఱతు - ప్రకృతమానవెన్ఱపడి. పూర్వోక్తమానవెన్ఱతు-పూర్వమ్ మూలత్తిలే శొల్లప్పట్టవెన్ఱపడి. మహితానామెన్ఱతు-బుద్ధిమాన్గళాన ఎల్లారాలుమ్ కొణ్డాడప్పట్టవర్‌కళానవెన్ఱపడి. జీయరెన్ఱతు - వాదికేసరి అழகియమణవాళజీయరెన్ఱపడి.

౨౬, మేలుక్కవతారికై (వివరిక్కిఱపడితానిత్యాది). ఎఙ్ఙనేయెన్ఱతు - ఎప్పడియెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అన్యరిలే అన్యతమనాకవెన్ఱతు - అన్యరిలే

(౧)

మూ.—౭౭, ఉకార త్తై వివరిక్కిఱతు నమస్సు, అకార త్తై వివరిక్కిఱతు నారాయణపదమ్; మకార త్తై వివరిక్కిఱతు చతుర్థి; నారపదమెన్బమ్ శొల్లువర్ కళ్.

వెళియాక చ్చొల్లిక్కొళ్ళక్కైయాలే ఉకార త్తైవివరిక్కిఱతు నమస్సు; రక్షకనానవీశ్వరనుడైయస్వరూప త్తైయుమ్, రక్ష్యభూత చేతనాచేతనజ్గళైయుమ్, రక్షణోపయోగియానగుణాదికళైయుమ్, రక్షణప్రకార త్తైయుమ్, విశదమాక చ్చొల్లుకైయాలే అకార త్తై వివరిక్కిఱతు నారాయణపదమ్; (౧) "నాకిఞ్చిత్కుర్వతశ్శేషత్వమ్" (౧) "అకిఞ్చిత్కరస్య శేషత్వానుపపత్తిః" ఎన్గిఱపడియే కిఞ్చిత్కార మిల్లాతపోతు శేషత్వసిద్ధియిల్లామైయాల్, తత్సిద్ధిక్కుఉప్పాన కిఞ్చిత్కార త్తై ప్రతిపాదిక్కిఱ చతుర్థి, శేషత్వాశ్రయమాన ఆత్మవస్తువై చ్చొల్లుకిఱ మకార త్తై వివరిక్కిఱతు. మకారవాచ్యనాన ఆత్మావినుడైయ నిత్యత్వమ్ ఏకరూపత్వమ్ బహుత్వమ్ తుడక్కమానవఱ్ఱై ప్రతిపాదిక్కైయాలే మకార త్తైవివరిక్కిఱతు నారపదమెన్బమ్శొల్లువర్ కళ్గై.

యొరువనాకవెన్ఱపడి. వెళియాకవెన్ఱతు - వేఱాకవెన్ఱపడి. కొళ్ళక్కైయాలేయెన్ఱతు-అన్యరిలేయొరువనాకచ్చొల్లప్పట్ట స్వశేషత్వ త్తై కొళ్ళక్కైయాలేయెన్ఱపడి. స్వరూప త్తైయుమెన్ఱతు - సర్వాన్తర్యామితయా సర్వవ్యాపకమాన స్వరూప త్తైయుమెన్ఱపడి. "గుణాదికళైయుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే విగ్రహత్తైనినైక్కిఱతు. రక్షణప్రకార త్తైయుమెన్ఱతు - మాతృత్వాదిప్రకార త్తైయుమెన్ఱపడి. తత్సిద్ధిక్కుఉప్పానవెన్ఱతు - శేషత్వసిద్ధిక్కుఉప్పానవెన్ఱపడి. కిఞ్చిత్కార త్తై ప్రతిపాదిక్కిఱవెన్ఱతు - లక్షణయా కిఞ్చిత్కార త్తై ప్రతిపాదిక్కిఱవెన్ఱపడి. నరశబ్దత్తాలే నిత్యత్వముమ్; అతిన్మేల్ వన్ద అణ్ ప్రత్యయత్తాలే మకారవాచ్యనాన ఆత్మావినుడైయబహుత్వముమ్, శేషత్వజ్ఞాతృత్వ ప్రకృతేః పరత్వాదికళాలే ఏకరూపత్వముమ్, శొల్లప్పడుకైయాలుమ్, (౨) "మస - పరిమాణే" ఎన్గిఱధాతువాలే మకార త్తిలే పరిమాణమ్ సిద్ధిత్తాలుమ్, అత్తై

---

(౧) భాష్యకారముక్తక వాక్యమ్. (౨) ది-ప-స-సే.

మూ.—౭౭. అక్షైవే వివరియాతొళ్ళికిఱతు, విరోధిపోయనుభవిక్క వేణ్డుకైయాలే.

౭౮. నమస్సు "న" ఎన్ఱుమ్, "మః" ఎన్ఱుమ్, ఇరణ్డుపదమ్.

---

౭౭. అక్షరక్రమత్తిలే వివరియాతే వ్యుత్క్రమమాక వివరిప్పానె న్నెన్నవరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అక్షైవే)ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-అక్షరక్రమత్తిలే వివరియాతొళ్ళికిఱతు - అకార వివరణమాన నారాయణపదత్తిల్ భగవదనుభవత్తుక్కు విరోధియాన అహఙ్కార మమకారాదికళ్ నమస్సాలేకళ్ళియుణ్డుపోయ్ పిన్నై యనుభవిక్కవేణ్డుకైయాలే యెన్నై.

౭౮. ఇని మధ్యమపదమాన నమస్సుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక, అతిల్ అవాన్తరపదభేదత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (నమస్సు న ఎన్ఱుమ్ మః ఎన్ఱుమ్ ఇరణ్డుపదమ్) ఎన్ఱు.

౭౯. ఇవ్విరణ్డు పదఙ్గళుక్కు మర్థమేతెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (మః ఎన్గిఱవిత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - "మః" ఎన్ఱు షష్ఠ్యన్తమాన

అణుపరిమాణమాకచ్చొల్లుకిఱతు నారపదమాకైయాలుమ్ నిత్యత్వమ్ ఏకరూపత్వమ్ బహుత్వమ్ అణుత్వమ్ ఇవర్రై ప్రదిపాదిక్కైయాలే యెన్గిఱార్.

౭౭. మేలుక్కవతారికై (అక్షరక్రమత్తిలే యిత్యాది). నారాయణపదత్తిల్ భగవదనుభవత్తుక్కెన్ఱతు - నారాయణపదత్తిల్ శొల్లుకిఱ భగవదనుభవత్తుక్కెన్ఱపడి. అనుభవిక్కవేణ్డుకైయాలే యెన్ఱతు - సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనాన నారాయణనై అనుభవిక్కవేణ్డుకైయాలే యెన్ఱపడి. "అహఙ్కారమమకారాదికళ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే స్వరక్షణే స్వాన్వయత్తైచ్చొల్లుకిఱతు.

౭౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). అతిల్ అవాన్తరవెన్ఱతు - అన్దనమస్సిలే అన్తర్గతమానవెన్ఱపడి.

౭౯. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్విరణ్డుపదఙ్గళుక్కు మిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

మూ.—౮౯. "మః" ఎన్గిఱవిత్తాల్ తనక్కురియనెన్గిఱతు, "న" ఎన్ఱు అత్తై త్తవిర్క్కిఱతు.

౨౦. ఆక "నమః" ఎన్గిఱవిత్తాల్ తనక్కురియనన్ఱెన్గిఱతు.

ఇమ్మకారత్తాల్, మకారవాచ్యనాన ఆత్మావుక్కు కీఴ్చ్చొన్న తాదర్థ్య ప్రతికోటియాన స్వార్థత్వమ్ తోన్ఱుకైయాలే తనక్కురియనెన్నుమత్తైచ్చొల్లుకిఱతు, "న" ఎన్ఱు నిషేధవాచియాన నఞ్ఞాలే అత్తైక్కఴిక్కిఱతెన్గై.

౨౦. ఉభయపదత్తాలుమ్ శొన్నవర్థత్తైచ్చేరప్పిడిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆక నమః ఎన్గిఱవిత్తాల్ తనక్కురియనన్ఱెన్గిఱతు) ఎన్ఱు. పదక్రమత్తిలేయర్థమ్శొల్లాతే వ్యుత్క్రమమాకచ్చొల్లుకిఱతు, నిషేధ్యత్తైచ్చొల్లి నిషేధిక్కవేణ్డుకైయాలే. క్రమత్తిలే శొల్లుమ్పోతు(౧) "వీడుమిన్ముఴువుమ్" ఎన్నుమాపోలే నిషేధపూర్వకమాక నిషేధ్యత్తైచ్చొల్లుకిఱతెన్ఱు యోజిక్కవేణుమ్; అతుతానుమ్ పరస్తపడియలే ఇవర్తామే యరుళిచ్చెయ్తార్.

౨౧. "తనక్కుమ్ పిఱర్క్కుమురిత్తన్ఱు" ఎన్ఱు అన్యశేషత్వత్తై-

కీఴ్చ్చొన్న తాదర్థ్యప్రతికోటియానవెన్ఱతు-కీఴ్ప్రణవత్తాలే శొల్లప్పట్ట భగవదనన్యార్హ శేషత్వ విరోధియానవెన్ఱపడి. స్వార్థత్వమెన్ఱతు - స్వాతన్త్ర్యమెన్ఱపడి. అత్తైయెన్ఱతు - స్వాతన్త్ర్యత్తైయెన్ఱపడి.

౨౦. మేలుక్కవతారికై (ఉభయపదత్తాలుమిత్యాది). శేరప్పిడిత్తెన్ఱతు - కూట్టియెన్ఱపడి. నమస్సుక్కు పదక్రమత్తిలే అర్థమరుళిచ్చెయ్యామైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పదక్రమత్తిలే యిత్యాదియాల్). పదక్రమత్తిలేయెన్ఱతు - పదమిరున్ద క్రమత్తిలే యెన్ఱపడి. పదక్రమత్తిలే శొల్లుకైక్కు ముపపత్తియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (క్రమత్తిలే శొల్లుమ్పోతిత్యాదియాల్). అతుతనై ఇవర్తామే యరుళిచ్చెయ్తారెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతుతానుమిత్యాదియాల్).

౨౧. మేలుక్కు శఙ్కాపూర్వకమాక అవతారికై (తనక్కుమిత్యాది).

---

(౧) తి-వాయ్-౧-౨-౧.

నిషేధిత్త ఉకారత్తై వివరిక్కిఱతాకిల్, పిఱర్కుఱిత్తన్ఱో స్వత్తైయుమ్

తనక్కామ్ పిఱర్కుమురిత్తన్ఱైత్తు - తన్నైయుమన్యరిలే యొరువనాక్కియెన్నపడి.

ఇవ్విడత్తిలే పూర్వపక్షమిరుక్కుమ్పడి - నను-ఉకారమ్ స్వశేషత్వపరశేషత్వరూపమాన అన్యశేషత్వత్తైక్కழிక్కిఱతాకిల్, తద్వివరణమానసమస్సిలు మిరణ్డైయుమ్ విశదమాకచ్చొల్లిక్కழிక్కవేణ్డియిరుక్క, అప్పడి శెయ్యాతే, స్వశేషత్వమాత్రనివృత్తియై విశదమాకచ్చొన్నాల్ అతుక్కు వివరణమానపడి యెఙ్ఙనే,ఉకారత్తాలేతానే స్వపరశేషత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ కழிయుమ్డైయాలే,ఇఙ్గు స్వశేషత్వప్రసక్తియిల్లైయే, ఇప్పడి అప్రసక్తమాన స్వశేషత్వనివృత్తియై నమస్సాలేశొల్లుకై అసఙ్గతమన్ఱో,పునరుక్తమన్ఱోవెన్నిలెన్ను; - సిద్ధాన్తమిరుక్కుమ్పడి, ఇఙ్గువివరణమాకిఱతు (౧)*ఉక్తార్థవిశదీకారయుక్తార్థాన్తరబోధనమాకైయాలే,ఉకారత్తాల్ శొన్న అన్యశేషత్వనివృత్తిక్కు అన్యరిలేఅన్యతమనాకచ్చొల్లప్పట్ట స్వశేషత్వనివృత్తి మికవుమ్ విశదీకారహేతువాకైయాలే అత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱ నమస్సు ఉకారత్తుక్కు వివరణమాకక్కుఱైయిల్లై. ఉకారత్తాలే అన్యశేషత్వనివృత్తియైచ్చొన్నవనన్తరమ్,ఇప్పడి భగవదనన్యార్హశేషమాన వాత్మాజ్ఞాతావాయిరుప్పనెన్ఱు మకారత్తాలే శొల్లుకైయాలే, "ఉత్తరం బలవత్తరమ్" ఎన్నిఱన్యాయత్తాలే జ్ఞాతృత్వమ్ బలిష్ఠమాకైయాలే, తదనురూపమాన శేషత్వమే స్వరూపమాకైయాలే, ఆత్మస్వరూపమ్ పరార్థమాయుమ్ స్వార్థమాయు మిరుక్కుమెన్ఱు స్వశేషత్వమ్ ప్రసక్తమాకైయాలే,ప్రసక్తమాన స్వశేషత్వనివృత్తియైచ్చొల్లుకైయాలే, నమస్సుక్కు అసఙ్గతార్థప్రతిపాదనరూపదోషముమ్, పునరుక్తిరూపదోషముమిల్లైయెన్ఱు ఇప్పడి జ్ఞాతృత్వబలత్తాల్ వన్దస్వశేషత్వనివృత్తియాలల్లతు అన్యశేషత్వనివృత్తి విశదమాక ప్రకాశియామైయాల్ స్వశేషత్వనివర్తకమాన నమస్సు ఉకారవివరణమాకక్కడవతు.

జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే స్వస్వాతన్త్ర్యమ్ ప్రసక్తమానాప్పోలే, హేత్వన్తరత్తాలే అన్యశేషత్వమ్ ప్రసక్తమానాలోవెన్నిఱ శఙ్కైయిలేయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పిఱర్కిత్యాది). అన్ఱిక్కే, అన్యశేషత్వనివర్తకమాన ఉకారవివరణమాన నమస్సిలే అన్యశేషత్వత్తై వివరియామల్, అన్యరిలే అన్యతమనాన స్వశేషత్వమాత్రత్తైక్కழிక్కుమ్పడి స్వశేషత్వమప్పడి క్రూరమోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱా రాకవుమామ్,

(౧)

మూ.—౮౧. పిఱర్కుఱియనానవన్ఱు తన్ వైలక్షణ్యత్తైక్కాట్టి మీట్కలామ్, తనక్కేన్నుమన్ఱు యోగ్యతైయుమ్ కూడవఴియుమ్.

౮౨. ఇత్తాల్ విరోధియై కఴిక్కిఱతు.

౮౩. విరోధితాన్ మూన్ఱు.

విపరియామల్ తనక్కుఱియనన్ఱెన్ఱు వి త్తైయే విపరిప్పానెన్నెన్నిఱ శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పిఱర్కుఱియనానవన్ఱు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి అతావతు- అన్యశేషభూతనానవన్ఱు, శేషత్వత్తుక్కిశైకైయాలే అన్యరిక్కాట్టిల్ తనక్కుణ్డాన సర్వకారణత్వ సర్వరక్షకత్వ సర్వశేషిత్వాదియాన వైలక్షణ్యత్తైక్కాట్టి అన్నిలైయిల్ నిన్ఱుమ్ మీట్కలామ్, “తనక్కు ఉరియన్” ఎన్ఱు నిఱ్కుమన్ఱు (౧) “త్వంమే” ఎన్ఱాల్ (౧) “అహంమే” ఎన్ఱుమతొఴియ శేషత్వత్తుక్కిశైయామైయాలే మీళైక్కు యోగ్యతైయుఙ్గూడ విల్లైయాయ్ విడుమెన్నై.

౮౨. ఇన్నమస్సాల్ శెయ్కిఱ అంశన్దానేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్ విరోధియై కఴిక్కిఱతు) ఎన్ఱు.

౮౩. అతుతాన్ ఒన్ఱో పలవోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (విరోధితాన్ మూన్ఱు) ఎన్ఱు.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). భగవదనన్యార్హ శేషభూతనాకైక్కు యోగ్యతైయైయుణ్డాక్కుకిఱ అన్యశేషత్వత్తిలుణ్డాట్టిల్ భగవచ్ఛేషత్వత్తుక్కు యోగ్యతైయైయుమ్ అఴిక్కిఱ స్వశేషత్వమ్ అతిక్రూరమాకైయాలే, అత్తైకఴిక్కిఱ నమస్సాలే, అన్యశేషత్వమ్ తన్నడైయే కఴిన్దతామెన్ఱుకరుత్తు.

౮౨, మేలుక్కవతారికై (ఇన్నమస్సాలిత్యాది). ఇన్నమస్సాలెన్ఱతు - స్వస్వాతన్త్ర్యనివర్తకమాన విన్నమస్సాలెన్ఱపడి. శెయ్కిఱవంశన్దానెన్ఱతు - శెయ్కిఱ కార్యన్దానెన్ఱపడి.

౮౩. మేలుక్కవతారికై (అతుతానిత్యాది).

(౧) భట్టర్ముక్తకమ్.

మూ.—౮౪. అతావతు-స్వరూపవిరోధియుమ్,ఉపాయవిరోధియుమ్, ప్రాప్యవిరోధియుమ్.

---

౮౪. అమ్మూన్ఱున్దానే తెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అతావతుస్వరూపవిరోధియుమ్ ఉపాయవిరోధియుమ్ ప్రాప్యవిరోధియుమ్) ఎన్ఱు. ఇత్తాల్-ప్రథమపదత్తిల్ చొన్న స్వరూపత్తుక్కు విరోధియుమ్, ఇప్పదత్తిలార్థమాక సిద్ధిక్కిఱ ఉపాయత్తుక్కు విరోధియుమ్, ఉత్తరపదత్తిల్ చొల్లుకిఱ ప్రాప్యత్తుక్కు విరోధియుమెన్నై. ఇన్నమస్సు, తాన్ కాకాక్షిన్యాయత్తాలే పూర్వోత్తర పదఙ్గళిల్ చొల్లుకిఱ స్వరూప ప్రాప్యఙ్గళినుడైయ విరోధికళైక్కழிక్కక్కడవతాయిత్తే యిరుప్పతు.

౮౫. ఇవ్విరోధిత్రయముమ్ కழிక్కై యావతు తానే తెన్న, అతు తన్నైయుడైయవే యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ మేల్ మూన్ఱువాక్యత్తాలే.(స్వరూ

---

౮౪. మేలుక్కవతారికై (అమ్మూన్ఱున్దానిత్యాది). ఉక్తార్థత్తై విశదీకరిక్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాది), ఇత్తాలెన్నతు- ఇన్నమస్సాలెన్ఱపడి. ప్రథమపదత్తిలెన్నతు - తిరుమన్త్రత్తిల్ ప్రథమమాన ప్రణవత్తిలెన్ఱపడి. స్వరూపత్తుక్కెన్నతు - భగవదనన్యార్హశేషత్వస్వరూపత్తుక్కెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తిలెన్నతు - నమః పదత్తిలెన్ఱపడి. అర్థమాక సిద్ధిక్కిఱవెన్నతు - ఇప్పదత్తుక్కు వాచ్యార్థమాన స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తియాకిఱ అర్థబలత్తాలే సిద్ధిక్కిఱవెన్ఱపడి. ఉత్తరపదత్తిలెన్నతు-నమః పదోత్తరమాన నారాయణపదత్తిలెన్ఱపడి.ఇన్నమస్సుతాన్ ఏకదేశస్థమాయిరుక్క స్వరూపాది విరోధిత్రయత్తైయుమ్ కழிక్కిఱపడి తానెఙ్ఙనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇన్నమస్సుతానిత్యాది). కాకాక్షిన్యాయత్తాలేయెన్నతు - కాకత్తుక్కు నేత్రగోళకమొన్ఱాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ అతుతానే ఇరణ్డు పార్శ్వత్తిలేయుమ్ సఞ్చరిక్కుమాపోలే, మధ్యస్థమానపదమ్ పూర్వోత్తరపదఙ్గళోడే అన్వయిక్కై. పూర్వోత్తరపదఙ్గళిలెన్నతు - తనక్కు పూర్వపదమాన ప్రణవత్తిలుముత్తరపదమాన నారాయణపదత్తిలుమెన్ఱపడి.

౮౫. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్విరోధిత్రయముమిత్యాది). అతుతన్నైయెన్నతు-

మూ.—౮౫. స్వరూపవిరోధికళ్ళైయావతు - (౧) "యానేనీయెన్నుడైమైయుమ్నీయే" ఎన్ఱిరుక్కై; ఉపాయవిరోధికళ్ళైయావతు-(౨) "కళైవాన్తున్బమ్కళైయాతొழிవాయ్ కళైకణ్ మఱ్ఱిలేన్" ఎన్ఱిరుక్కై; ప్రాప్యవిరోధికళ్ళై

పవిరోధిఇత్యాది). అతావతు-స్వరూపత్తుక్కు విరోధి (౧) "యానేయెన్ఱనతే" ఎన్ఱిరుక్కైయాకైయాలే, అతుకళ్ళైయావతు-(౧) "యానేనీయెన్నుడైమైయుమ్ నీయే" ఎన్ఱు ఆత్మాత్మీయఙ్గళిరణ్డుమ్ అత్తలైక్కు ప్రకారతయా శేషమెన్ఱిరుక్కైయెన్నై.(ఉపాయవిరోధిఇత్యాది). అతావతు-ఉపాయత్తుక్కు విరోధి స్వరక్షణే స్వాన్వయమాకైయాలే, అతుకళ్ళైయావతు(౨) "కళైవాన్తున్బమ్కళైయాతొழிవాయ్కళైకణ్ మఱ్ఱిలేన్" ఎన్ఱు-దుఃఖత్తైప్పోక్కవాయ్, పోక్కాతొழிవాయ్, వేఱొరురక్షకవస్తువైయుడైయేనల్లేనెన్ఱిరుక్కైయెన్నై.(ప్రాప్యవిరోధియిత్యాది).అతావతు-ప్రాప్యత్తుక్కు విరోధిస్వప్రయోజనబుద్ధియాకైయాలే, అతుకళ్ళై

అవ్విరోధిత్రయనివృత్తియై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వరూపత్తుక్కెన్ఱతు - ప్రణవోక్తమాన అనన్యార్హ శేషత్వమాకిఱ స్వరూపజ్ఞానత్తుక్కెన్ఱపడి. యానేయెన్ఱనతేయెన్ఱిరుక్కైయాలేయెన్ఱతు - యాన్ యానే యెన్ఱిరుక్కైయుమ్, ఇతు ఎన్ఱనతేయెన్ఱిరుక్కైయుమాకైయాలే యెన్ఱపడి. అతువెన్ఱతు - అవ్విరణ్డాకారముమెన్ఱపడి. యానేనీ యెన్నుడైమైయుమ్ నీయేయెన్ఱతు - యానుమ్నీయే, ఎన్నుడైమైయుమ్ నీయేయెన్ఱపడి. ఆత్మాత్మీయఙ్గళెన్ఱతు - తానుమ్ తన్నుడైమైయుమెన్ఱపడి. అత్తలైక్కు ప్రకారతయా శేషమెన్ఱిరుక్కైయెన్ఱతు - (౩) "తత్సర్వం వై హరేస్తనుః" ఎన్గిఱపడియే చేతనాచేతనఙ్గళిరణ్డుమ్ ఈశ్వరనుక్కు శరీరతయా శేషమాకైయాలే, తానుమ్ తన్నుడైమైయుమ్ అవనుక్కు శరీరతయా శేషమెన్ఱిరుక్కైయెన్ఱధ్యవసిత్తిరుక్కైయెన్ఱపడి. ఉపాయత్తుక్కెన్ఱతు - ఉపాయాధ్యవసాయత్తుక్కెన్ఱపడి. కళైకణెన్ఱతు - పిడిప్పాన ఇడమాయ్, రక్షకమెన్గిఱతు. మఱ్ఱైనఙ్గామఙ్గళెన్ఱతు -

---

(౧) తి-వాయ్-౨-౯-౯. (౨) తి-వాయ్-౫-౮-౮. (౩) వి-పు-౧-౨౨-౩౮-

మూ.— యావతు - (౧)"మఱ్ఱైనజ్గామఙ్గళ్ మాఱ్ఱు"ఎన్ఱిరుక్కై.

రా.ఎ. "మః"ఎన్గిస్వరూపనాశమ్; "నమః"ఎన్గై స్వరూపోజ్జీవనమ్.

యావతు-(౧) "మఱ్ఱైనజ్గామఙ్గళ్ మాఱ్ఱు" ఎన్ఱు - ఉన్నుకప్పు కుక్కప్పుఱమ్మాన ఎజ్గళుడైయ ఆకైయైప్పోక్కు ఎన్ఱిరుక్కైయెన్గై.

రా.ఎ. ఇప్పడిస్వరూపోపాయ పురుషార్థఙ్గళ్ మూన్ఱుక్కుమ్ విరోధియాకిఱతు ఇవనుడైయ అహఙ్కార మమకారఙ్గళాకైయాలే, అతినుడైయ క్రౌర్యత్తైయుమ్ తన్నివృత్తియిలుణ్డాన నన్మైయైయు మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మః ఎన్గై స్వరూపనాశమ్ నమః ఎన్గై స్వరూపోజ్జీవనమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - (౨) "చేతనస్యయదామమ్యం స్వస్మిన్ స్వీయేచవస్తుని । మమఇత్యక్షరద్వన్ద్వం తదామమ్యస్యవాచకమ్"ఎన్గిఱపడియే-మః - ఎన్గిఱ ఇతిలే అహఙ్కార మమకారఙ్గళిరణ్డుముణ్డాకైయాలే అతిలే అన్వితనాకై, ఇవ్వాత్మావినుడైయ స్వరూపత్తుక్కు నాశమ్, నమః- ఎన్ఱు అతిలన్వయమఱ్ఱిరుక్కై స్వరూపత్తుక్కు ఉజ్జీ

ఉన్నుడైయ అభిమానత్తుక్కు వేఱుపట్ట నమ్ముడైయకామఙ్గళైయెన్ఱపడి. ఇరుక్కైయెన్ఱతు - ప్రార్థిత్తుక్కొణ్డిరుక్కైయెన్ఱపడి.

రా.ఎ. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - మున్బు శొన్నపడియెన్ఱపడి. అతినుడైయవెన్ఱతు - అహఙ్కార మమకారఙ్గళినుడైయవెన్ఱపడి. తన్నివృత్తియిలెన్ఱతు - అహఙ్కార మమకారఙ్గళినుడైయ నివృత్తియిలెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). మమ్యమెన్ఱతు - మమకారమెన్ఱపడి. మమ ఇత్యక్షరద్వన్ద్వం తదామమ్యస్యవాచకమెన్ఱతు - "అహంమమ" ఎన్గిఱపోతుమ్, "ఇదంమమ" ఎన్గిఱపోతుమ్, అహం ఇదం శబ్దఙ్గళన్ఱు మమకారవాచకమ్, ఇరణ్డిడత్తిలుమ్ "మమ" ఎన్గిఱ శబ్దమే మమకారవాచకమెన్ఱపడి. ఇవ్విడత్తిలహఙ్కారశబ్దార్థమ్ ఉపదేశగమ్యమ్. అతిలెన్ఱతు-అహఙ్కార మమకారఙ్గళిలెన్ఱపడి. ఉజ్జీవనమెన్ఱతు - ఉత్కృష్టమావ

---

(౧) తి-పా-౨౮. (౨) భగవచ్ఛాస్త్రే-

మూ.—౮౭. ఇతుతాన్ స్వరూపత్తైయుమ్ ఉపాయత్తైయుమ్ఫలత్తైయుమ్ కాట్టుమ్.

౮౮. (౧) "తొళైవిల్లిమఙ్గలమ్ తొழுమ్" ఎన్గైయాలే

వనమెన్నై. (౨)"ద్వ్యక్షరస్తు భవేన్మృత్యుస్త్ర్యక్షరం బ్రహ్మణః పదమ్। మమేతి ద్వ్యక్షరోమృత్యుర్నమమేతిచ శాశ్వతమ్"ఎన్నక్కడవతిఱే.

౮౭. ఇప్పడి స్వరూపోపాయ పురుషార్థ విరోధికళై క్కழிక్కిఱవళవన్ఱిక్కే ఇన్నమన్త్రతాన్ స్వరూపాదిత్రయత్తైయుమ్ ప్రకాశిప్పిక్కుమెన్గిఱార్ (ఇతుతాన్స్వరూపత్తైయుమ్ ఉపాయత్తైయుమ్ఫలత్తైయుమ్ కాట్టుమ్) ఎన్ఱు.

౮౮. ఇతుతన్నైయుపపాదిక్కిఱార్ మేల్ మూన్ఱువాక్యత్తాలే. (తొళైవిల్లిమఙ్గలమిత్యాది). అతావతు - "తొళైవిల్లిమఙ్గలమ్ తొ

జీవనమెన్ఱపడి. ఉక్తార్థత్తిల్ ప్రమాణమ్కాట్టుకిఱార్ (ద్వ్యక్షరస్త్విత్యాది). ద్వ్యక్షరస్తుఎన్ఱతు - ద్వ్యక్షర ఏవ ఎన్ఱపడి. మృత్యుః - మారకమెన్ఱపడి. బ్రహ్మణః పదమెన్ఱతు - బ్రహ్మత్తుక్కు ప్రాప్యమాయిరుక్కుమెన్ఱపడి. ఇచ్చేతననుడైయ ఉజ్జీవనార్థమిఱే ఈశ్వరన్ కృషిపణ్ణుకిఱతు, అన్దకృషిఫలమిఱే ఇతు, ఆకైయాలే, బ్రహ్మత్తుక్కు ప్రాప్యమెన్నక్కుఱైయిల్లై. ఇవన్ "అహం నమమ" ఎన్ఱవన్ఱిఱే అవన్సత్తైపెఱ్ఱా నావతుమ్. అన్ఱిక్కే, పదమెన్ఱతు - పదప్రదమెన్ఱపడియాకవుమామ్. ఇప్పడి బాధకమాకవుమ్ అనుకూలమాకవుమ్ శొల్లప్పడుకిఱ ద్వ్యక్షరత్ర్యక్షరఙ్గళ్ తానేవైయెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మమేతీత్యాదియాల్). చ ఎన్ఱతు-త్ర్యక్షరశ్చ ఎన్ఱపడి. శాశ్వతమెన్ఱతు - శాశ్వతప్రదమెన్ఱపడి.

౮౭. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - కీழ்చ్చొన్నపడియేయెన్ఱపడి. కழிక్కిఱవళవన్ఱిక్కే యెన్ఱతు - కழிక్కిఱమాత్రమన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి.

౮౮. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతన్నైయిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతి

---

(౧) తి-వాయ్-౬-౫-౧. (౨) భార-శాన్తి-౧౮-౮-అశ్వ-౫౧-౩౦.

మూ.— స్వరూపమ్ శొల్లిఱ్ఱు; (౧) "వేఙ్గడత్తుఱైవార్క్కు నమః" ఎన్గైయాలే ఉపాయమ్ శొల్లిఱ్ఱు; (౨) "అన్ది తొఴుమ్శొల్" ఎన్గైయాలే ఫలమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

ఴుమ్" ఎన్ఱు అవనుకన్దరుళిన నిలత్తళవుమ్ శెల్ల శేషమాయిరుక్కుమ్బడియై చ్చొల్లుకిఱవళవిల్ "తొఴుమ్" ఎన్ఱు నమస్కారత్తై చ్చొల్లుకైయాలే స్వరూపమ్ శొల్లిఱ్ఱన్నై. (వేఙ్గడత్తిత్యాది). అతావతు- "వేఙ్గడత్తుఱైవార్క్కు నమః" ఎన్ఱు- తిరువేఙ్గడముడైయానుక్కు శేషమ్ నాన్, ఎనక్కురియేనల్లేన్ ఎన్ఱు స్వరక్షణత్తిల్ ప్రాప్తియిల్లాత స్వరూప పారతన్త్ర్యత్తై చ్చొల్లుకైయాలే అవనేయుపాయమెన్నుమిడమ్ సిద్ధిక్కైయాలే ఉపాయమ్ శొల్లిఱ్ఱన్నై. (అన్దితొఴుమ్శొల్లిత్యాది). అతావతు- "అన్దితొఴుమ్శొల్" ఎన్ఱు- దాస్యగసమతిశయిత్తాల్ అతినుడైయ చరమదశైయిలే శొల్లక్కడవ "తొఴుమ్శొల్" ఎన్ఱు నమశ్శబ్దత్తై చ్చొల్లుకైయాలే ఫలమ్ శొల్లిఱ్ఱన్నై.

త్యాది). శొల్లుకిఱవళవిలెన్ఱతు - శొల్లుకిఱపోతెన్ఱపడి. నమశ్శబ్దమ్ స్వరూపత్తైక్కాట్టుమోవెన్నిల్; ప్రణవోక్తమాన అనన్యార్హశేషత్వమ్, తనక్కువిరోధియాన అన్యారిలే అన్యతమనాన స్వశేషత్వమ్పోయ్ స్ఫుటమాకప్రకాశిప్పతు ఇన్నమస్సిలేయాకైయాలే, ఇన్నమస్సు స్వరూపత్తైక్కాట్టుమ్. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). సిద్ధిక్కైయాలే యెన్ఱతు-స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తిరూపార్థబలత్తాలే సిద్ధిక్కైయాలేయెన్ఱపడి. అతావతు- స్వస్వాతన్త్ర్యమ్ నివర్తిత్తపోతే స్వరక్షణేస్వాన్వయమ్ నివర్తిక్కైయాలే, అనన్తరమ్ స్వరక్షణత్తిల్ స్వశేషియాన ఈశ్వరన్ కైపార్త్తిరుక్కైయాకిఱ పారతన్త్ర్యమ్ సిద్ధిత్తవనన్తరమ్ అవనేయుపాయమెన్నుమిడమ్ సిద్ధిక్కై. "అన్దితొఴుమ్" ఇత్యాది మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇచ్చేతనన్ ఎమ్బెరుమాన్ విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తిల్ ఇవనుక్కు స్వప్రయోజనబుద్ధినివర్తిత్తాలొఴియ ఈశ్వరనుక్కుప్రయోజనమాక మాట్టామైయాలే, ఇన్నమశ్శబ్దమ్ తదేకభోగిత్వవిరోధియాన ఇచ్చేతననుడైయ స్వ

---

(౧) తి-వాయ్-౩ ౩-౬ (౨) తి-వాయ్-౧౦-౨-౭.

మూ.—౮౯. (౧) "ఉఱ్ఱతు మున్నడియార్క్కడిమై" ఎన్గైయాలే

ఇతిలే భాగవత శేషత్వమనుసన్ధేయమ్.

౯౦. ఇతు అకారత్తిలే యెన్ఱుమ్శొల్లువర్కళ్;

---

౮౯. ఇప్పదత్తిలే తదీయశేషత్వముమ్ ఆర్థమాక వనుసన్ధేయమాకైయాలే అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉఱ్ఱతుమెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు—"నిన్తిరువెట్టెழுత్తుమ్కఱ్ఱు నానుఱ్ఱతు మున్నడియార్క్కడిమై" ఎన్ఱు-తిరుమన్త్రమ్కఱ్ఱత్తాల్ నానుఱ్ఱతుమున్నడియార్క్కడిమై ఎన్ను మివ్వర్థత్తిలే ఎన్గిఱపడియే అహఙ్కారమమకారఙ్గళ్ నివృత్తమాయ్భగవచ్ఛేషత్వమ్ ఉళ్ళపడిప్రకాశిక్కుమ్ ఇన్నమస్సిలే తత్కాష్ఠైయాన భాగవతశేషత్వమ్ అనుసన్ధిక్కవేణుమెన్గై.

౯౦. ఇప్పడి ఆర్థమాక వనుసన్ధిక్కప్పడుమ్ భాగవత శేషత్వన్దాన్ ఇన్నమస్సిలన్ఱిక్కేస్థలాన్తరఙ్గళిలేశొల్లువారుముణ్డాకైయాలే అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతు అకారత్తిలేయెన్ఱుమ్ శొల్లువర్కళ్ ఉకారత్తిలే యెన్ఱుమ్శొల్లువర్కళ్) ఎన్ఱు. అతావతు - చతుర్థియాలే ఆత్మావినుడైయ భగవచ్ఛేషత్వత్తై చ్చొల్లుకైయాలే, భగవచ్ఛేషత్వకాష్ఠైయాన ఇన్దభాగవతశేషత్వానుసన్ధానమ్ అకారత్తిలేయెన్ఱుమ్ శిలర్శొల్లువర్కళ్ అనన్యార్హ శేషత్వత్తుక్కెల్లై తదీయశేషత్వ పర్య

భోగబుద్ధియై ఉక్కైత్తు అవ్వర్థియాలే తదేకభోగమాన కైఙ్కర్యత్తైక్కాట్టుమ్.

౮౯. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పదత్తిలిత్యాది). ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - ఇన్నమః పదత్తిలెన్ఱపడి. ఆర్థమాకవెన్ఱతు-అర్థబలత్తాలేయెన్ఱపడి; అతావతు – తదీయపర్యన్తమానాల్లతు స్వరూపసిద్ధియిల్లాత భగవదనన్యార్హ శేషత్వరూప అర్థబలత్తాలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉఱ్ఱతుమ్- ఉణ్డాయిరున్దతు మెన్ఱపడి. తత్కాష్ఠైయానవెన్ఱతు – భగవచ్ఛేషత్వసీమాభూమియాన వెన్ఱపడి.

౯౦. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

---

(౧) తి-మొ-౮-౧౦-౩.

మూ.— ఉకారత్తిలే యెన్నుమ్ శొల్లువర్కళ్.

న్తమాక నిత్తైయాకైయాలే అనన్యార్హత్వ ప్రతిపాదకమాన ఉకారత్తిలేయెన్నుమ్ శిలర్ శొల్లువర్కళ్ ఎన్నై. అర్థమాకైయాలే అవ్వవస్థలఙ్గళిలుమ్ శొల్లలాయిరున్దతేయాకిలుమ్ కన్దల్ కழிన్దవిడత్తిలే శొల్లుకైయే ఉచితమెన్ఱు కరుత్తు.

అకారమ్ భగవచ్ఛేషత్వవాచియాకైయాలే, అన్దభగవచ్ఛేషత్వమ్ భాగవతశేషత్వపర్యన్తమాయల్లతిరామైయాలే, ఇవ్వకారత్తిలే భాగవతశేషత్వమ్ అర్థబలత్తాలే అనుసన్ధేయమాకక్కడవదిల్లై, భగవచ్ఛేషత్వత్తినుడైయ అనన్యార్హత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱ ఉకారత్తిలర్థబలత్తాలే భాగవతశేషత్వమనుసన్ధేయమాంబడి యెఙ్ఙనేయెన్నిల్; భగవచ్ఛేషత్వత్తినుడైయ అనన్యార్హవాచియాయ్, అవ్వழிయాలే అన్యశేషత్వ నివర్తకమాన ఇవ్వుకారత్తాలే భాగవతశేషత్వముమ్ అన్యశేషత్వేన తత్తుల్యమాకిల్ అకారత్తాలే శొల్లప్పట్ట తదీయ శేషత్వపర్యన్తమాన తచ్ఛేషత్వత్తినుడైయ అనన్యార్హత్వ వాచియాకవేణ్డుకైయాలే, భాగవతశేషత్వత్తైయుమఙ్గీకరిత్తు, తత్పర్యన్తమాన భగవచ్ఛేషత్వత్తినుడైయ అనన్యార్హత్వవాచియాకవేణ్డుకైయాలే, ఉకారముమ్ స్వార్థమాన అనన్యార్హత్వమాకిఱ అర్థబలత్తాలే భాగవతశేషత్వత్తైచ్చొల్లక్కడవదాయిత్తు.

అకారోకారఙ్గళిరణ్డిలుమ్ భాగవతశేషత్వమ్ తోన్ఱుమవఱ్ఱాయిరుక్క, పిళ్ళైలోకాచార్యర్ నమస్సిలే అనుసన్ధేయమెన్ఱు అరుళిచ్చెయ్కిఱతు ఎన్కొణ్డెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అర్థమాకైయాలేయిత్యాదియాల్). అర్థమాకైయాలేయెన్ఱతు - శబ్దశక్త్యావన్నిక్కే అర్థబలత్తాలే శొల్లుమతాకైయాలేయెన్ఱపడి. అవ్వవెన్ఱతు-అన్దన్దవెన్ఱపడి. అతావతు - అకారోకారఙ్గళిలేయెన్ఱపడి. కన్దల్ కழிన్దవిడత్తేయెన్ఱతు-కన్దలెన్ఱతు-జీర్ణవస్త్రమాయ్, అత్తాలే అనుపయోగిత్వత్తైయుమ్, త్యాగత్తిల్ వ్యసనహేతువాకామైయైయుమ్, అవశ్యమ్ త్యాజ్యమెన్నుమతైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. (౧) “ జీర్ణమివ వస్త్రం సుఖేనేమాం ప్రకృతిం స్థూలసూక్ష్మరూపామ్ ” ఎన్ఱు, ఇప్పడియిరున్దుళ్ళ జీర్ణవస్త్రత్తై దృష్టాన్తమాక్కి, అతుక్కు ఉపమేయమాక ప్రకృతియైచ్చొన్నాప్పోలే,

(౧) గ-త్ర-౧.

మూ.—౯౧. ఈశ్వరన్ తనక్కేయాయిరుక్కుమ్; అచిత్తుపిఱర్ క్కేయాయిరుక్కుమ్; ఆత్మా తనక్కుమ్ పిఱర్ క్కుమ్ పొతువాయిరుక్కుమెన్ఱు ముఱ్పట్టనిలై వు.

---

౯౧. ఇన్నమస్సుక్కు పూర్వ త్తిల్ప్రతిపత్తియైప్పఱ్ఱ ఇతిల్ పిఱన్ద ప్రతిపత్తిక్కుణ్డాన వాశియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఈశ్వరన్ తనక్కేయాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) "స్వరూపం స్వాతన్త్ర్యం భగవతః" ఎన్గిఱపడియే స్వాతన్త్ర్యమే స్వరూపమాన ఈశ్వరన్ స్వార్థపరనాయే యిరుక్కుమ్, చైతన్యరహితమాకైయాలే తనక్కెన్నైక్కుయోగ్యతై యిన్ఱిక్కే పారతన్త్ర్యస్వరూపమాయిరుక్కుమ్ అచిత్తు పరార్థమాయేయిరుక్కుమ్, చతుర్థియిల్ శొన్న శేషత్వత్తైయుమ్, మకారత్తిల్ శొన్న జ్ఞాతృత్వత్తైయుముడైయనాన ఆత్మా జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే స్వార్థత్తైక్కుమ్, శేషత్వత్తాలే పరార్థత్తైక్కుమ్ పొతువాయిరుక్కుమెన్ఱు, నమస్సుక్కు పూర్వపదత్తిల్ప్రన్న ప్రతిపత్తి;

ఇన్ఱుమ్ ఉపమేయమాక ప్రకృతిసమ్బన్ధకార్యఙ్గళాన అహఙ్కారమమకారఙ్గళైచ్చొల్లి, అతుకఴిన్దవిడత్తిలే యెన్ఱపడి.

౯౧. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నమస్సిత్యాది). పూర్వత్తిలెన్ఱతు - ప్రణవత్తిలెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు - ఇన్నమః పదత్తిలెన్ఱపడి. వాశియైయెన్ఱతు - అతిశయత్తైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వాతన్త్ర్యమెన్ఱతు - స్వాధీనప్రవృత్తినివృత్తికనాయిరుక్కైయెన్ఱపడి. స్వార్థపరనాయేయిరుక్కుమెన్ఱతు - స్వప్రయోజనపరనాయేయిరుక్కుమెన్ఱపడి. పరతన్త్రస్వరూపమాయేయిరుక్కుమెన్ఱతు - పరాధీనమాయేయిరుక్కుమెన్ఱపడి. పరార్థమాయేయిరుక్కుమెన్ఱతు - పరనుక్కత్తాన్ ప్రయోజనమాయేయిరుక్కుమెన్ఱపడి. జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే యెన్ఱతు - జ్ఞానాశ్రయత్వమాకిఱ హేతుబలత్తాలే యెన్ఱపడి. స్వార్థత్తైక్కుమెన్ఱతు - స్వప్రయోజనపరనాకైక్కుమెన్ఱపడి. శేషత్వబలత్తాలేయెన్ఱతు - శేషత్వమాకిఱ హేతుబలత్తాలేయెన్ఱపడి. పరార్థత్తై

---

(౧) శ్రీగుణరత్నకో-

మూ.— అజ్ఞనన్ఱిక్కే, అచిత్తైప్పోలే (౧) * తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళ వేణుమెన్గిఱతు నమస్సాల్.

అప్పడియన్ఱిక్కే, పరార్థతైకవేషమానవచిత్తుప్పోలే (౧) "తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళుమీతే" ఎన్గిఱపడియే అత్తలైక్కేరసమామ్పడి వినియోగమ్కొళ్ళ వేణుమెన్ఱ పేక్షిక్కిఱతు ఇన్నమస్సాలే యెన్గై.

క్కుమెన్ఱతు - పరనుడైయ ప్రయోజనమ్ తనక్కు ప్రయోజనమాయిరుక్కుమెన్ఱపడి.

ఇవ్విడత్తిల్ ప్రయోగఙ్గళుమ్-ఈశ్వరః స్వప్రయోజనైకపరః, కేవల స్వతన్త్రత్వాత్, రాజవత్; ఈశ్వరః కేవల స్వతన్త్రః, శేషత్వశూన్యత్వేసతి జ్ఞాతృత్వాత్, రాజవత్, అచిత్ పరార్థైకవేషః, కేవలపరతన్త్రత్వాత్, రాజరథవత్. అచిత్ పారతన్త్ర్యైకాశ్రయః, జడత్వాత్, రాజరథవత్. చేతనః స్వతన్త్రః, జ్ఞాతృత్వాత్, ఈశ్వరవత్; చేతనః స్వార్థపరః, స్వతన్త్రత్వాత్, ఈశ్వరవత్; చేతనః పరతన్త్రః, శేషత్వాత్, అచిద్వత్; చేతనః పరార్థపరః, పరతన్త్రత్వాత్, అచిద్వత్; ఎన్ఱు.

అప్పడి యన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - స్వార్థతైక్కుమ్ పరార్థతైక్కుమ్ పొతువాయిరుక్కైయన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. పరార్థతైకవేషమానవెన్ఱతు - పరనుడైయప్రయోజనార్థమాయిరుక్కైయే వేషమానవెన్ఱపడి. తనక్కేయాకవెన్ఱతు - అవనుక్కేయాకవుమన్ఱిక్కే అవనుక్కుమ్ తనక్కుమాకవుమన్ఱిక్కే, తనక్కేయాకవెన్ఱపడి. ఐశ్వర్యకైవల్యఙ్గళ్ చేతనుక్కే పురుషార్థఙ్గళాయిరుక్కుమ్, ఉపాసకప్రపన్నరిరువరుమ్ పణ్ణుమ్ భగవత్కైఙ్కర్యమ్ చేతనేశ్వరరిరువర్క్కుమ్ పురుషార్థమాయిరుక్కుమ్, సిద్ధసాధననిష్ఠన్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమ్ అవనుక్కే పురుషార్థమాయిరుక్కుమ్; ఆకైయాలే ప్రణవనమస్సుక్కళాలే సుశిక్షితమాన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానముడైయ వధికారిక్కు, ఈశ్వరన్ తన్ ముకమలర్త్తిక్కేయుఱుప్పాక త్తన్ స్వాభిమతకైఙ్కర్యఙ్గళిలే అచిత్తైప్పోలే వినియోగమ్ కొళ్ళుకై తనక్కుప్పురుషార్థతయాప్రార్థనీయమాకక్కడవతెన్ఱతాయిఱ్ఱు. రసమామ్పడియెన్ఱతు - ఆనన్దమామ్పడియెన్ఱపడి.

---

(౧) తి-వాయ్-౨-౯-౪.

మూ.—౯౨. అతావతు - భోగత్తై యిలీశ్వరనఴిక్కుమ్బోతు నోక్కవేణుమెన్ఱఴియాతొఴికై.

---

౯౨. "తనక్కేయాక" ఎన్ఱత్తైయుపపాదిక్కిఱార్ (అతావతు)ఎన్ఱుతుడఙ్గి. ఇత్తాల్-అత్తలైక్కేరసమామ్బడి వినియోగప్పడుకై యావతు-తన్నోడే కలన్దు పరిమాఱుకన్దైయిల్ భోక్తావాన ఈశ్వరన్ (౧) "ఆట్కొళ్వానొత్తెన్నుయిరుణ్డమాయన్" ఎన్నుమ్బడియే అడిమై కొళ్వానైప్పోలే పుకున్దు తన్ వ్యామోహత్తాలే తాఴనిన్ఱు పరిమాఱి ఇత్తలైయిల్ శేషత్వత్తై యఴిక్కుమ్బోతు "నమ్ శేషత్వత్తై నామ్ నోక్కవేణుమ్" ఎన్ఱు నైచ్యమ్భావిత్తిఱాయ్త్తు అవన్ భోగత్తై యఴియాతొఴికైయెన్ఱు.

---

౯౨. మేలుక్కవతారికై (తనక్కేయాకవిత్యాది). మూలార్థమ్ (ఇత్తాలిత్యాది). ఇత్తాలెన్ఱతు - ఇన్నమస్సాలెన్ఱపడి. అత్తలైక్కేరసమామ్బడి యెన్ఱతు- ఈశ్వరనుక్కే ఉకప్పామ్బడియెన్ఱపడి. కలన్దుపరిమాఱుమ్ దశైయిలెన్ఱతు - కలక్కుమ దశైయిలెన్ఱపడి. తాఴనిన్ఱెన్ఱతు - శేషత్వత్తిలే నిన్ఱెన్ఱపడి. పరిమాఱియెన్ఱతు - అనుభవిత్తెన్ఱపడి. ఇత్తలైయిలెన్ఱతు - ఇచ్చేతననిడత్తిలెన్ఱపడి. శేషత్వత్తైయఴిక్కుమ్బోతెన్ఱతు - ఇవన్ పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కుత్తాన్ ప్రతిసంబన్ధియాకైయన్ఱిక్కే తాన్ పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కు ఇవనై ప్రతిసమ్బన్ధియాక్కుమ్బోతెన్ఱపడి. నమ్ శేషత్వత్తై నామ్నోక్కవేణుమెన్ఱతు- నామ్పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కు అవనై ప్రతిసమ్బన్ధియాక్కవేణుమెన్ఱపడి. నైచ్యమ్భావిత్తిఱాయ్త్తెన్ఱతు - తన్నుడైయ తాఴ్చ్చియై అభినయిత్తు ప్పిన్ వాఙ్గియెన్ఱపడి. అవన్ భోగత్తైయెన్ఱతు - అవన్ ముఖవికాసత్తైయెన్ఱపడి. "నమ్ శేషత్వత్తై నామ్ నోక్కిక్కొళ్ళవేణుమ్" ఎన్నుమిడత్తిల్ స్వస్వరూపత్తిల్ మమకారముమ్, స్వరక్షణే స్వాన్వయముమ్ తోన్ఱుకైయాలే, అవ్విరణ్డుమ్ స్వాతన్త్ర్య కార్యమాకైయాలే, అవ్విరణ్డుముణ్డానపోతే ఇవన్ శేషత్వమఴిన్దువిడుకైయాలే, "నైచ్యమ్భావిత్తు" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. "నమ్ శేషత్వత్తై నామ్నోక్కిక్కొళ్ళవేణుమ్" ఎన్ఱు నినైయాతే, అవన్ పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కుత్తాన్ ప్రతిసమ్బన్ధియాయ్ అవన్ ముఖవికాసమ్ పిఱప్పిత్తాలాయి

---

(౧) తి-వాయ్-౯-౬-౭.

మూ.—౯౩. అత్తిక్కైక్కు హేతు కీழ్చొల్లిఱ్ఱు, మేలుమ్ శొల్లుమ్.

---

౯౩. ఇప్పడి ఇవనత్తిక్కైక్కు హేతువెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (అత్తిక్కైక్కు-హేతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఈశ్వరన్ మేల్ విழున్దువినియోగఙ్గొళ్ళుకిఱ దశైయిలే ఇవన్ నైచ్యమ్ భావిత్తిఱాయ్త్తు అవన్ భోగత్తై యత్తిక్కైక్కు-హేతు, “శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూ పమ్” ఎన్నైయాలే కీழ్ ప్రణవత్తిలే శొల్లిఱ్ఱు, చతుర్థియిలే కిఙ్కర స్వభావనాకచ్చొల్లుకైయాలే మేలిల్ పదత్తిలుమ్ శొల్లుమెన్నై.

ఱ్ఱు ఇవనుడైయపరాతిశయాధాయకత్వరూపమాన శేషత్వమ్ జీవిప్పతుమ్, స్వరూప విరోధియాన అహఙ్కారమమకారఙ్గళిరణ్డుమ్ నశిప్పతుమ్. ఆనాల్, (౧) “భక్తా నామ్” ఎన్ఱిఱపడియే, అవనివనుక్కాయిరుక్కుమిరుప్పావతెన్నెన్నిల్, ఇవనుడైయ స్వరూపత్తుక్కు అనురూపమాక వినియోగప్పడుకై. అతావతు-ఇవ్వధికారి తన్నిడత్తిలే నిరతిశయప్రీతిమానాకైయాలే, “ఎన్నైత్తన్ ముఖమలర్ త్తిక్కయుఱుప్పాక వినియో గమ్ కొళ్వానెమ్బెరుమాన్” ఎన్ఱునినైత్తవళవిలే ఎమ్బెరుమాన్ ఇవన్ నినైత్తపడి విని యోగమ్కొళ్ళుకై. ఇప్పడి కొళ్వాతపోతు ఇవన్ భక్తనుమల్లన్; అవన్ స్వరూపాను రూపమాక అడిమై కొళ్వానుమల్లన్.

౯౩, మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - నమ్ శేషత్వ త్తై నామ్ నోక్కిక్కొళ్ళవేణుమెన్ఱపడి. అత్తిక్కైక్కెన్ఱతు - అవన్ భోగత్తైయత్తి క్కైక్కెన్ఱపడి. మేలిల్ పదత్తిలుమెన్ఱతు - నారాయణపదత్తిలుమెన్ఱపడి.

ప్రణవత్తిలుమ్ నారాయణపదత్తిలుమ్ తాదర్థ్యముమ్, తాదర్థ్యానురూపమాన వృత్తివిశేషత్తైయుమిఱే శొల్లిఱ్ఱు; ఇవ్విరణ్డుమ్ అవన్ ముఖమలర్ త్తిక్కయుఱుప్పామత్తనై యల్లతు అవన్ ముఖమలర్ త్తియైయత్తిక్కైక్కు హేతువామో వెన్నిల్; చతుర్థియిల్ శొల్లప్పట్ట తాదర్థ్యత్తిన్ మేల్ వన్ద ఉకారమ్, (౨) “నహింస్యాత్సర్వాభూతాని” ఎన్ఱిఱ సామాన్యవిధి (౩) “ అగ్నీషోమీయం పశుమాలభేత ” ఎన్ఱిఱ విధి ప్రాప్తమాన హిం సైయై నిషేధిక్కమాట్టాతాప్పోలే, మకారత్తిల్ జ్ఞాతృత్వబలాయాత స్వస్వాతన్త్ర్య

(౧) జి-స్తో-౫. (౨) యజు- (౩) యజు-

మూ.—౯౪. ఇన్నిలైవు పిఱన్దపోతే కృతకృత్యన్;

౯౪. ఇని ఇప్పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియినుడైయ వైభవత్తై ప్పలపడియాక వరుళిచ్చెయ్యా నిన్ఱుకొణ్డు ఇప్పదత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ మేల్. (ఇన్నిలైవుపిఱన్దపోతే కృతకృత్యన్) ఎన్ఱతు-(౧)"తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళవేణుమ్" ఎన్నుమివ్వత్యన్త పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తి పిఱన్దపోతే తన్నుడైయ హితత్తుక్కుడలాకచ్చెయ్యవేణ్డువతెల్లామ్ శెయ్తు తలైక్కట్టినవనెన్నై.

నివృత్తిమైచ్చొల్లమాట్టామైయాలుమ్, మేల్ నారాయణపదత్తిల్ వ్యక్తచతుర్థియాలే శొల్లప్పట్ట కైఙ్కర్యముమ్ తాదర్థ్యశేషమాయ్వన్దతాకైయాలే జ్ఞాతృత్వత్తాల్ వన్ద స్వస్వాతన్త్ర్యవిరుద్ధమాకైయాలుమ్, ఇరణ్డుమ్, స్వస్వాతన్త్ర్యసహితమాయ్కొణ్డు "నమ్ శేషత్వత్తైనామ్ నోక్కిక్కొళ్ళవేణుమ్" ఎన్గిఱనినైవైక్కొడుత్తు, ఇవనై శేషియాకవైత్తు తాన్ శేషమాయ్నిన్ఱురసిక్కవేణుమెన్గిఱ అవన్ భోగత్తై యర్థిక్కైక్కుహేతువాకైయాలే "అర్థిక్కైక్కుహేతు కీర్త్తై శొల్లిన్ఱు మేలుమ్ శొల్లుమ్" ఎన్నక్కడవైయిల్లై.

౯౪. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - అవనివనైశేషమాయ్వైత్తు వినియోగమ్కొళ్ళవుమామ్, శేషియాకవైత్తు వినియోగమ్కొళ్ళవుమామ్, అతిలొరు నిర్బన్ధమిల్లై. అవన్ ముఖమలర్త్తిక్కు ద్వారమామతువే ఇవనుక్కుద్దేశ్యమావతెన్నుమ్పడియాన అత్యన్తపారతన్త్ర్యమ్ ఇన్నమస్సాలేసిద్ధిత్తవనన్తరమెన్ఱపడి. ఎమ్బెరుమానివనైశేషియాకవైక్క విశైన్దిరుక్కై - ఇవనుడైయస్వరూపమాన పారతన్త్ర్యత్తుక్కెల్లై నిలమ్; అవన్ తన్నై ఇవనుక్కు శేషమాక్కుకిఱతు-అవనుడైయ నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యత్తుక్కెల్లైనిలమ్. ఇప్పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియినుడైయవెన్ఱతు - తన్నై శేషియాకవైక్కవిశైయుమ్పడియాన ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియినుడైయవెన్ఱపడి. పలపడియాకవెన్ఱతు - అన్వయత్తాలుమ్ వ్యతిరేకత్తాలుమెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తైయెన్ఱతు - ఇన్నమఃపదార్థత్తైయెన్ఱపడి. "ఇన్నిలైవు" ఇత్యాది మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). హితత్తుక్కెన్ఱతు - ఉపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. నిరుపాధికరక్షకనాన వీశ్వరన్ ఇవను

(౧) తి-వాయ్-౨-౯-౪.

మూ.— ఇన్నిలైయిల్లాతపోతు ఎల్లాదుష్కృతఙ్గళుమ్ కృతమ్.

(ఇన్నిలైయిల్లాతపోతు ఎల్లాదుష్కృతఙ్గళుమ్ కృతమ్) ఎన్నతు- ఇప్పారతన్త్ర్య § ప్రతిపత్తియిల్లాతపోతు (౧) ''కిం తేన నకృతంపాపం

దైయ రక్షణత్తిల్ ప్రవృత్తిక్కైక్కు విరోధియాన స్వరక్షణే స్వాన్వయ హేతువాన స్వస్వాతన్త్ర్యమ్ కళిన్దు అవనిట్టవళక్కామ్బడి అత్యన్తపారతన్త్ర్యమ్ సిద్ధిత్తవాకే అవనే § ఉపాయమాకై సిద్ధిక్కైయాలే, ఇవ్వధికారిక్కు స్వరూపానురూపమాన సిద్ధోపాయత్తుక్కు అధికారార్థమాకచ్చెయ్యవేణ్డామవై యెల్లామ్ శెయ్తుతలైక్కట్టిన వసెన్నిఙతు. ''ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్యమ్'' ఎన్ఱు విశేషిక్కైయాలే పారతన్త్ర్యమిరణ్డు విధమెన్ఱు తోన్ఱుకిఱతు. ఈశ్వరన్ ఇవనై శేషమాకవైత్తు స్వేష్టమాక వినియోగమ్ కొళ్ళుమ్బడిక్కీడానపారతన్త్ర్యముమ్, శేషియాకవైత్తు స్వరసత్తుక్కీడాక వినియోగమ్ కొళ్ళుమ్బడిక్కీడానపారతన్త్ర్యముమ్; ఇతిల్ మున్దినతు పారతన్త్ర్యమెన్ఱుమ్,పిన్దినతు అత్యన్తపారతన్త్ర్యమెన్ఱుమ్శొల్లప్పడుమ్. ఇతిల్ మున్దుఅచ్చొన్నతు - ఇచ్చేతనన్ శేషత్వత్తిల్ నిన్ఱు అవన్ నియమనప్పడియే అవన్ విషయత్తిల్ కిఞ్చిత్కరిత్తు అవనై రసిప్పిక్కైక్కుడలాయిరుక్కుమ్, అనన్తరమ్శొన్నతు - అవన్ నియమనత్తిన్బడియే తాన్ శేషిత్వత్తిల్ నిన్ఱు అవన్పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కుత్తాన్ ప్రతిసంబన్ధియాయ్ అవనై రసిప్పిక్కైక్కు ఉడలాయిరుక్కుమ్. మున్దినపారతన్త్ర్యమ్ శేషత్వప్రయుక్తమ్, అహఙ్కార సహమ్, ఇరణ్డామ్పారతన్త్ర్యమ్ ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యప్రయుక్తమ్, అహఙ్కార గన్ధాసహమ్; ఆకైయాల్, మున్దినపారతన్త్ర్యత్తాల్ ఈశ్వరనుక్కుప్పిఱక్కుమ్ముఖమలర్త్తియిలుఙ్గాట్టిల్, పిన్దినపారతన్త్ర్యత్తాల్ పిఱక్కుమ్ ముఖమలర్త్తి అతిశయితమాయిరుక్కుమ్ ; ఆకైయాలే, ఇప్పారతన్త్ర్యమే నమ్మాచార్యర్కళుక్కు ఆదరణీయమాయిరుక్కుమ్బడి.

మూలమ్ (ఇన్నిలైయిల్లాతపోతిత్యాది). మూలార్థమ్ (ఇప్పారతన్త్ర్యత్యాది), ఇప్పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియిల్లాతపోతెన్ఱతు - ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిల్లాతపోతు, ఆత్మాపహారరూప స్వాతన్త్ర్యప్రతిపత్తినడక్కైయాలే యెన్ఱపడి. పారతన్త్ర్య

§ (పా) ఉపాయమాక. (౧) భార-ఉద్యో-౪౧-౩౪.

మూ.— ఇన్నినైవిలేయెల్లా సుకృతఙ్గళుముణ్డు;
ఇతిన్నిక్కే యిరుక్కప్పణ్ణుమ్ యజ్ఞాదికళుమ్
ప్రాయశ్చిత్తాదికళుమ్ నిష్ప్రయోజనఙ్గళ్;

చోరేణాత్మాపహారిణా" ఎన్గిఅపడియె సకల దుష్కృతఙ్గళుమ్ ఇవనాలే శెయ్యప్పట్టతాయ్ విడుమెన్నై.

(ఇన్నినైవిలే యెల్లాసుకృతఙ్గళుముణ్డు) ఎన్దతు - ఇతుణ్డాకవే ఎల్లాసుకృతముమ్ పణ్ణినాల్ పిఱక్కుమ్ ప్రీతి ఈశ్వరనుక్కు విళైకైయాలే ఇన్దపారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిలే సకలసుకృతము ముణ్డన్నై.

(ఇతిన్నిక్కే యిరుక్కప్పణ్ణుమ్ యజ్ఞాదికళుమ్ ప్రాయశ్చిత్తాదికళుమ్ నిష్ప్రయోజనఙ్గళ్) ఎన్దతు - ఇన్దపారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తి యిన్ని

ప్రతిపత్తియిల్లామై స్వాతన్త్ర్యప్రతిపత్తియైక్కాట్టువోమెన్నిల్, జ్ఞాతావాన ఇచ్చేతననుక్కుత్తన్నిడత్తిల్ నమశ్శబ్దోక్తమాన పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియిల్లాతపోతు మకారత్తాలే శొల్లప్పట్టశేషత్వోపమర్దియాన జ్ఞాతృత్వప్రయుక్తైయాన స్వస్వాతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిఱే నడప్పతు; ఆకైయాలే, తేజోభావన్దాన్ పృథక్పదార్థమాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, తమస్సైక్కాట్టుమాపోలే, పారతన్త్ర్యప్రతిపత్త్యభావమ్ స్వవిరోధియాన స్వాతన్త్ర్యప్రతిపత్తియైక్కాట్టక్కడవతు.

మూలమ్ (ఇన్నినైవిలేయిత్యాది). మూలార్థమ్ (ఇతుణ్డాకవేయిత్యాది). ఇతుణ్డాకవేయెన్దతు - ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియుణ్డాకవేయెన్దపడి. ఎల్లాసుకృతముమ్ పణ్ణినాల్ పిఱక్కుమ్ ప్రీతియెన్దతు- ఫలాభిసన్ధిరహితఙ్గళాయ్, భగవత్ప్రీత్యేకప్రయోజనఙ్గళాయ్, ఇవనిడత్తిలుణ్డానసకలసుకృతఙ్గళాలుమ్ రజస్తమోనివృత్తిద్వారా సత్త్వోద్రేకత్తాల్ పిఱక్కుమ్ స్వరూపజ్ఞానద్వారా పిఱక్కుమ్ ప్రీతియెన్దపడి. విళైకైయాలేయెన్దతు - అభివృద్ధమాకైయాలేయెన్దపడి. ఉణ్డన్నైయెన్దతు - శతేపఞ్చాశన్న్యాయేన ఉణ్డన్నైయెన్దపడి.

మూలమ్ (ఇతిన్నిక్కేయిరుక్కవిత్యాది). మూలార్థమ్ (ఇన్దవిత్యాది). ఇన్దపార

క్కేయిరుక్కచ్చెయ్తే ఈశ్వర ప్రీణనార్థమాక ఇవన్ పణ్ణుమ్ యాగాదికర్మజ్గళుమ్, తన్ పాపవిమోచనార్థమాకప్పణ్ణుమ్ కృచ్ఛ్రచాన్ద్రాయణాదికళాకిఱ ప్రాయశ్చిత్తాదికళుమ్, ఈశ్వరప్రీతిక్కుమ్ స్వపాపవిమోచనత్తుక్కుమ్ ఉడలాకామైయాలే నిష్ప్రయోజనజ్గళెన్గై.

తన్త్ర్యప్రతిపత్తియిన్ఱిక్కే యిరుక్కచ్చెయ్తేయెన్ఱతు - ఇవ్వాత్మావిన్ పారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిన్ఱిక్కే స్వతన్త్రనాయిరుక్కచ్చెయ్తేయెన్ఱపడి. పారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిన్ఱిక్కేయెన్నుజ్గాట్టిల్ అతుస్వతన్త్రనాయిరుక్కుమ్బడియైక్కాట్టుమోవెన్నిల్; తదన్యశేషత్వ తద్విరోధికళ్ నష్టజ్గళాకైయాలే, పారతన్త్ర్యమిల్లామై-పారతన్త్ర్యవిరోధియాన స్వాతన్త్ర్యత్తైక్కాట్టుమ్, యజ్ఞప్రాయశ్చిత్తాదికళుమ్ ఇచ్చేతననుక్కు అభిమత సాధనజ్గళాయుమ్, అనిష్టనివర్తకజ్గళాయుమ్ శాస్త్రజ్గళిలే విహితజ్గళాకైయాలే, అతిలన్వయిక్కుమవనుమ్ స్వేష్టానిష్టప్రాప్తి నివృత్తికళై స్వయత్నత్తాలే సాధిత్తుక్కొళ్ళుమ్బడి స్వరక్షణే స్వాన్వయయోగ్యనాన స్వతన్త్రనేయాక వేణ్డుకైయాలే, ఇన్ద పారతన్త్ర్యభావమ్ మేల్ శొల్లుకిఱ యజ్ఞ ప్రాయశ్చిత్తాధికారమాన స్వాతన్త్ర్యత్తై కాట్టుమ్. ఇత్తాల్, యజ్ఞ ప్రాయశ్చిత్తాదికళుక్కు అధికారి స్వతన్త్రనెన్ఱతాయిఱ్ఱు. ప్రీణనార్థమాక వెన్ఱతు - ప్రీతియుణ్డాకైక్కాక వెన్ఱపడి. “యాగాది కర్మజ్గళుమ్” ఎన్గిఱవిడత్తిల్, ఆదిశబ్దత్తాలే దానాదికళైచ్చొల్లుకిఱతు. “చాన్ద్రాయణాదికళ్” ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆది శబ్దత్తాలే, పుణ్యతీర్థస్నానాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. ఈశ్వర ప్రీతిక్కుమ్, స్వపాప విమోచనత్తుక్కు ముడలాకామైయాలేయెన్ఱతు - ఇవ్వాత్మావిన్ పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియాల్ పిఱక్కు మీశ్వర ప్రీతిక్కుమ్, సకల పాపమూలమాన ఆత్మాపహారమాకిఱ స్వ పా ప వి మో చ న త్తు క్కు ము డ లా కా మై యా లే యె న్ఱ ప డి. ఇ ప్ప డి క్కొ ళ్ళా త పో తు, సా మాన్యశాస్త్రత్తోడుమ్, ఈశ్వరనుడైయ సర్వరక్షకత్వత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱ అకారత్తోడుమ్ విరోధిక్కుమ్. ఆనాల్ ఈశ్వరప్రీతి ఇరణ్డు ప్రకారమోవెన్నిల్, ఆమ్; అతావతు - సోపాధికైయెన్నుమ్, నిరుపాధికైయెన్నుమ్ ప్రీతియిరణ్డు పడియాయిరుక్కుమ్. అతిల్ సోపాధికప్రీతి సంసారిచేతనవిషయైయాయుమ్, ముముక్షుక్కళిల్ కేవలభక్తివిషయైయాయుమిరుక్కుమ్; సిద్ధసాధన పరిగ్ర

మూ.— ఇతుతన్నాలే యెల్లాపాపఙ్గళుమ్ పోమ్, ఎల్లాఫలఙ్గళుముణ్డామ్.

(ఇతుతన్నాలే యెల్లాపాపఙ్గళుమ్ పోమ్ ఎల్లాఫలఙ్గళుముణ్డామ్) ఎన్నతు - ఇన్దపారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియాలే ఈశ్వరన్ ఇవనళవిలే యనుగ్రహాతిశయత్తై ప్పణ్ణుకైయాలే అవనుడైయ నిగ్రహాత్మకమాన సకల పాపఙ్గళుమ్ పోమ్; (౧) "ఉన్నడియార్క్కెన్ శెయ్వనెన్ఱేయిరుత్తి నీ" ఎన్ఱి అపడియే ఇవనుక్కు ఎత్తైచ్చెయ్వోమెన్ఱుమేన్మేలు ముపకరిక్కైయాలే సంసారనివృత్తి తుడక్కమాన కైఙ్కర్యప్రాప్తిపర్యన్తమాక సకల ఫలఙ్గళుముణ్డామెన్గై.

ఆక మధ్యమ పదార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్తారాయిన్ఱు.

హామ్ పణ్ణిన అధికారికళ్ విషయత్తిల్ నిరుపాధికైయాయిరుక్కుమ్. ఇతిల్ మున్ది నతు - చేతనకర్మసాపేక్షై, పిన్దినతు చేతనప్రవృత్తినివృత్తిసాపేక్షై.

ఆనాల్, ఇప్పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియోడే యజ్ఞప్రాయశ్చిత్తాదికళై యనుష్ఠిత్తా లోవెన్నిల్; అప్పోతుమివై నిష్ప్రయోజనఙ్గళెన్గిఱార్ (ఇతుతన్నాలేయిత్యాదియాల్). మూలార్థమ్ (ఇన్దవిత్యాది), ఇన్దపారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియాలే యెన్నతు - ఇవ్వాత్యన్తపారతన్త్ర్యప్రతిపత్తిమాత్రత్తాలే యెన్నపడి. అనుగ్రహాతిశయత్తైయెన్నతు- అతిశయితానుగ్రహత్తైయెన్నపడి. నిగ్రహాత్మకమానవెన్నతు - నిగ్రహస్వరూపఙ్గళానవెన్నపడి. పాపఙ్గళ్ నిగ్రహస్వరూపఙ్గళోవెన్నిల్; ఆమ్, పాపఙ్గళావన - చేతననుడైయ కృతిసాధ్యఙ్గళాన కర్మఙ్గళ్. అవై క్షణికఙ్గళాయిరుక్క ఉత్తరక్షణత్తిల్ నళిప్పన, అనన్తరమ్, "ఇవనిప్పడి ఆజ్ఞాతిలఙ్ఘనమ్ పణ్ణువతే" ఎన్ఱు ఇవనిడత్తిలీశ్వరన్ నిగ్రహత్తై ప్పణ్ణి ప్రాప్తకాలఙ్గళిలే ఫలత్తైక్కొడుక్కైయాలే "నిగ్రహాత్మకమ్" ఎన్గిఱతు. ఇరుత్తియెన్నతు - ఇరున్దాయెన్నపడి. ఆక ఇప్పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తిమాత్రత్తాలే ఇవ్వధికారిక్కు సకలపాపవిమోచనముమ్, సకలఫలలాభముముణ్డాకైయాలే, యజ్ఞప్రాయశ్చిత్తాదికళ్ నిష్ప్రయోజనఙ్గళాకైయాల్, అనుష్ఠేయఙ్గళన్ఱెన్ఱతాయిన్ఱు.

ఇని నమః పదార్థత్తై నిగమిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాది).

---

(౧) పెరియతిరువ-౫౩.

మూ.—౯౫. నారాయణనెన్డ్రతు- నారఙ్గళుక్కు అయనమెన్డ్రపడి.
౯౬. నారఙ్గళావన-నిత్యవస్తుక్కళినుడైయ తిరళ్.

౯౫. అనన్తరమ్ నారాయణ పదార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (నారాయణనెన్డ్రతు) ఎన్డ్రుతుడఙ్గి. అతావతు - నారాయణ పదన్దాన్, "నారాణాం అయనం యః సః నారాయణః" ఎన్డ్రుమ్, "నారాః అయనం యస్యసః నారాయణః" ఎన్డ్రుమ్, తత్పురుషబహువ్రీహిరూపసమాసద్వయ సిద్ధమాకైయాలే, అతిల్ తత్పురుషనిలర్థత్తై మున్దుఱవరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (నారఙ్గళుక్కు-యనమెన్డ్రపడి) ఎన్డ్రు.

౯౬. నారఙ్గళాకిఱవై తానేవైయెన్నవరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (నారఙ్గళావన నిత్యవస్తుక్కళినుడైయ తిరళ్) ఎన్డ్రు. నారపదమ్ "నర" ఎన్డ్రుమ్ "నార" ఎన్డ్రుమ్ "నారాః" ఎన్డ్రుమాయ్, (౧)"రిఙ్-క్షయే" ఎన్నిఱధాతువిలే "ర" ఎన్డ్రు పదమాయ్ క్షయిక్కుమ్ వస్తువైచ్చొల్లి, నకారమ్ అత్తై నిషేధిత్తు, "నర" ఎన్డ్రు క్షయమిల్లాత నిత్యవస్తువైక్కాట్టి, సమూహార్థత్తిలే అణ్ ప్రత్యయముమ్ ఆదివృద్ధియుమాయ్, "నార" ఎన్డ్రు నిత్యవస్తుసమూహత్తైచ్చొల్లి, "నారాః" ఎన్డ్రు బహువచనమాకైయాలే సమూహ బాహుళ్యత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాల్ (నిత్యవస్తుక్కళినుడైయతిరళ్) ఎన్నిఱార్. ఇతిల్ (నిత్య) ఎన్గైయాలే నరశబ్దార్థముమ్, (వస్తుక్కళ్) ఎన్గైయాలే నారశబ్దార్థముమ్, అవఱ్ఱినుడైయ (తిరళ్) ఎన్గైయాలే బహువచనార్థముమ్ శొల్లప్పట్టతిఱే.

౯౫. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది).
౯౬. మేలుక్కవతారికై (నారఙ్గళిత్యాది). కీఴ్చ్చొన్నవర్థత్తై నారపదత్తిన్నేలే ఏఱిట్టుక్కాట్టుకిఱార్ (నారపదన్దానిత్యాది). ఏఱిడుమ్ క్రమన్దానెఙ్గనేయెన్నవరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇతిలిత్యాదియాల్).

(౧)

మూ.—౯౭. అవైయావన- జ్ఞానానన్దాఽమలత్వాదికళుమ్, జ్ఞానశక్త్యాదికళుమ్, వాత్సల్యసౌశీల్యాదికళుమ్, తిరుమేనియుమ్,

---

౯౭. తాదృశఙ్గళానవై తానవై యెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవైయావన) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. జ్ఞానానన్దామలత్వాదికళావన-స్వరూపనిరూపకధర్మఙ్గళ్. ఆదిశబ్దత్తాలే అనన్తత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. జ్ఞానశక్త్యాదికళావన - నిరూపిత స్వరూపవిశేషణఙ్గళాన సమస్త కల్యాణగుణఙ్గళుక్కుమ్ ప్రధానమాయిరున్దుళ్ళ జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్య వీర్యతేజస్సుక్కళాకిఱ షడ్గుణఙ్గళ్. వాత్సల్య సౌశీల్యాదికళావన - అన్దషాడ్గుణ్యాయత్తమాన వాత్సల్య సౌశీల్య స్వామిత్వ సౌలభ్యాద్యసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణవిశేషఙ్గళ్ తిరుమేనియావతు - అసాధారణమాన దివ్యమఙ్గళ విగ్ర

౯౮. మేలుక్కవతారికై (తాదృశఙ్గళిత్యాది). మూలార్థమ్ (జ్ఞానానన్దేత్యాది). స్వరూపనిరూపకధర్మఙ్గళెన్నతు - తన్నైయిట్టే స్వరూపత్తైనిరూపిక్కవేణ్డియాయిరుక్కుమధర్మఙ్గళెన్నపడి. నిరూపితస్వరూపవిశేషణఙ్గళానవెన్నతు - జ్ఞానానన్దామలత్వాది నిరూపితదివ్యాత్మస్వరూపగత ధర్మఙ్గళానవెన్నపడి. సమస్తకల్యాణ గుణఙ్గళిలుమ్ జ్ఞానాదిషడ్గుణఙ్గళుక్కు ప్రాధాన్యమావతు - తన్నైప్పఱ్ఱి సకలగుణఙ్గళుక్కుమ్ ప్రకాశముణ్డామ్బడియిరుక్కై. అతెఙ్ఙనేయెన్నిల్, ముతల్ తన్నిలే సర్వేశ్వరన్ పణ్ణుమ్ జగద్రక్షణత్తుక్కు ప్రధానాపేక్షితగుణమ్ కృపైయిఱే; అతుతానుమ్ పరదుఃఖదుఃఖిత్వమాతల్, పరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమాతల్, పరదుఃఖాపచికీర్షైయాతలిఱే; ఇత్తనైయుమ్ ఈశ్వరన్ పరదుఃఖత్తై యఱియాతపోతు కూడాతిఱే. వాత్సల్యమావతు - కుఱ్ఱమే నఱ్ఱమాక ఇవనైయఙ్గీకరిక్కైయిఱే. అఙ్గీకరిక్కుమిడత్తిల్ తద్దోషమ్ తనక్కుత్తట్టాతపడి యిరుక్కైక్కు శక్తియపేక్షితైయిఱే. ఇప్పడియెఙ్గుమ్ కణ్డుకొళ్వతు. వాత్సల్యాదికళుక్కు గుణవిశేషత్వమావతు - ఆశ్రయణోపయోగిత్వమ్. విగ్రహత్తుక్కు అసాధారణత్వమావతు - విగ్రహాన్తరఙ్గళోడొత్తిరామై.

మూ.— కాన్తిసౌకుమార్యాదికళుమ్, దివ్యభూషణజ్గళుమ్, దివ్యాయుధజ్గళుమ్, పెరియపిరాట్టియార్ తుడక్కమాన నాయ్చ్చిమార్కళుమ్, నిత్యసూరికళుమ్,

హామ్. ఏకవచనమ్ జాత్యభిప్రాయమాయ్, నిత్యమాన దివ్యవిగ్రహత్తైయుమ్, ఐచ్ఛికమాక పరిగ్రహిక్కుమ్ విగ్రహాన్తరజ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు; అల్లాతపోతు ఓరోసమూహమాక ఎణ్ణివరుకిఱ ప్రకరణత్తుక్కుచ్చేరాతు; ఇతు తాన్, నడువిల్ తిరువీతిప్పిళ్ళైభట్టర్, ఆచ్చాన్పిళ్ళై ఇవర్కళరుళిచ్చెయ్త ప్రబన్ధజ్గళిలే సుస్పష్టమ్. కాన్తిసౌకుమార్యాదికళావన-అన్ద విగ్రహ గుణజ్గళాన సౌన్దర్యసౌకుమార్య సౌగన్ధ్యలావణ్య యౌవనాదికళ్. దివ్యభూషణజ్గళావన- ఆభరణచూర్ణైయిలే భాష్యకారరరుళిచ్చెయ్తపడియే కిరీటాది నూపురాన్తమాన అత్తిరుమేనిక్కుచ్చాత్తుమసఙ్ఖ్యేయమాన తిరువాభరణజ్గళ్. దివ్యాయుధజ్గళావన- అఴకుక్కుమ్ ఆశ్రితవిరోధి నిరసనత్తుక్కు ముడలాయిరున్దుళ్ళ శఙ్ఖ చక్ర గదాఽసి శార్జ్గాద్యసఙ్ఖ్యేయాయుధ విశేషజ్గళ్. పెరియపిరాట్టియార్ తుడక్కమాన నాయ్చ్చిమారావార్-(౧) "శ్రీవల్లభ!ఏవంభూతభూమి నీళానాయక!" (౨) "దేవి త్వామను నీళయాసహ మహీ దేవ్యస్సహస్రంతథా" ఎన్గిఱపడియే ప్రధానమహిషియాన పెరియపిరాట్టియార్ ముతలాకి తత్సమానైకళాన భూమి నీళైకళుమ్, మట్రుమనేకరాక చ్చొల్లప్పడుకిఱవర్కళుమ్. (3) "లక్ష్మీ ప్రభృతిమహిషీవర్గజ్గళుమ్" ఎన్ఱితే ఆచ్చాన్పిళ్ళైయరుళిచ్చెయ్తతు. నిత్యసూరికళావార్- అనన్త గరుడ విష్వక్సేనాదికళాయిరున్దుళ్ళ అసఙ్ఖ్యేయరాన సూరిజనజ్గళ్

ఐచ్ఛికమావతు - ఇచ్ఛాధీనమాయిరుక్కై. "తిరుమేనియుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఏకవచనత్తై జాతిపరమాక్కాతపోతు వరుమ్ దోషత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అల్లాతపోతిత్యాది), ఇతుక్కు సంవాదప్రమాణమ్ (ఇతుతానిత్యాది).

(౧) గ-త్ర-౧. (౨) శ్రీగుణరత్నకో-౨౬. (3) పరన్దరహ-

మూ.— ఛత్రచామరాదికళుమ్, తిరువాశల్ కాక్కుమ్ ముతలికళుమ్, గణాధిపరుమ్, ముక్తరుమ్, పరమాకాశముమ్,

ఛత్రచామరాదికళావన- కైఙ్కర్యోపకరణఙ్గళాన ఛత్ర చామర తాలవృన్త భృఙ్గార పతద్గ్రహాదికళ్. తిరువాశల్ కాక్కుమ్ ముతలికళావార్- చణ్డ ప్రచణ్డ భద్ర సుభద్ర జయ విజయాదికళ్. గణాధిపరావార్ - కుముద కుముదాక్ష పుణ్డరీక వామన శఙ్కుకర్ణ సర్వనేత్ర సుముఖ సుప్రతిష్ఠితాదికళ్. ముక్తరావార్- (౧) "కరైకణ్డోర్" ఎన్గిఱపడియే సంసారసాగరత్తై క్కడన్దు అక్కరైప్పట్టు నిత్యసూరికళోడు సమానాకారరాయ్ నిఖిలకైఙ్కర్య నిరతరాయిరుక్కుమ్ అసఙ్ఖ్యేయరాన చేతనర్. పరమాకాశమావతు- పఞ్చోపనిషణ్మయమాన పరమపదమ్; ఇతు తాన్ పఞ్చోపనిషణ్మయమాకైయాలే సమూహాత్మకమాయిత్తే యిరుప్పతు; ఆకైయాల్ సమూహగణనైక్కు విరోధమిల్లై. (౨) "పఞ్చోపనిషణ్మయమాకైయాలే పరమపదముమ్ సమూహాత్మకమాయిరుక్కుమ్" ఎన్ఱిఱే ఆచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్తతు.

ఆక "జ్ఞానానన్దామలత్వాదికళుమ్" ఎన్ఱుతుడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ స్వరూపనిరూపక ధర్మఙ్గళైయుమ్, నిరూపితస్వరూపవిశేషణఙ్గళాన కల్యాణగుణఙ్గళైయుమ్, అగ్గుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్ర

భృఙ్గారమ్- § వెళ్ కిళైప్పట్టి. పతద్గ్రహమ్ - ‡ తమ్బలప్పడికమ్. పఞ్చోపనిషణ్మయమానవెన్నతు - (౩) "పరమేష్ఠీపుమాన్ విశ్వో నివృత్తస్సర్వ ఏవహి" ఎన్గిఱ పఞ్చోపనిషణ్మయమానవెన్నపడి. పరమపదమొన్ఱైయాకైయాలే సమూహామాక ఎణ్ణి క్కొణ్డువరుకిఱ ప్రకరణత్తుక్కు చ్చేరుమోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతు తానిత్యాదియాల్). సంవాదప్రమాణమ్ (పఞ్చోపనిషదిత్యాది).

నిత్యవిభూతియిలుళ్ళ నారశబ్దార్థఙ్గళైయరుళిచ్చెయ్తు ముడిత్తమైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

§ (పా) తిరుక్కావేరి. ‡ (పా) పడికమ్. (౧) తి-వాయ్-౭-౩-౧౦. (౨) పరన్దర. (౩)

మూ.— ప్రకృతియుమ్, బద్ధాత్మాక్కళుమ్,

వాత్తైయుమ్, విగ్రహగుణమాన సౌన్దర్యాదికళైయుమ్, అన్దసౌన్దర్యాది కళోపాతి పూత్తాప్పోలే శాత్తిన దివ్యాభరణఙ్గళైయుమ్, అవ్వాభరణఙ్గళోడు వికల్పిక్కలామ్పడియాన దివ్యాయుధఙ్గళైయుమ్, ఇవైయిత్తనైయుమ్ కాట్టిలెరిత్త నిలావాకాతపడి అరుకేయిరున్దనుభవిక్కిఱ నాచ్చిమారైయుమ్, అచ్చేర్త్తియిలేయడిమై శెయ్కిఱ నిత్యసూరికళైయుమ్, అవర్కళుక్కు కైఙ్కర్యోపకరణఙ్గళాన ఛత్రచామరాదికళైయుమ్, “ఇచ్చేర్త్తిక్కు ఏవరుకిఱతో” ఎన్ఱు వయిఱెరిన్దునోక్కుమ్ తిరువాశల్ కాక్కుమ్ ముతలికళైయుమ్, అప్పడి మఙ్గళాశాసనపరరాయ్, తిరుప్పడైవీట్టుక్కుడైయ కావలాయిరుక్కుమ్ గణాధిపరైయుమ్, నివృత్త సంసారరాయ్ అవర్కళోడొరు కోవైయా యడిమై శెయ్కిఱ ముక్తరైయుయ్, అవ్వడిమైక్కు వర్ధకమాన పరమపదత్తైయుమరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు.

లీలావిభూతియిలుళ్ళవఱ్ఱై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్. ప్రకృతియావతు - గుణత్రయాత్మకతయా సమూహాత్మికైయాయిరుక్కుమ్ మూలప్రకృతి; (౧) “గుణత్రయాత్మికై యాకైయాలే మూలప్రకృతియుమ్ సమూహాత్మికైయాయిరుక్కుమ్” ఎన్ఱిఱే యితుక్కుమ్ ఆచ్చాన్పిళ్ళైయరుళిచ్చెయ్తతు. బద్ధాత్మాక్కళావార్ - ఉఱైమెల్లుకిల్ పోన్పోలే ఇప్ప్రకృతిక్కుళ్ళే ఉరుమాయ్న్దు కిడక్కిఱ ఆత్మాక్కళ్.

“ప్రకృతియుమ్” ఇత్యాదిక్కవతారికై (లీలేత్యాది). ఉళ్ళవఱ్ఱైయెన్ఱతు- ఉళ్ళ సారశబ్దార్థఙ్గళైయెన్ఱపడి. ప్రకృతిస్వరూపత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రకృతియావతిత్యాదియాల్). మూలప్రకృతియెన్ఱతు - మూలమానప్రకృతియెన్ఱపడి. మూలమాకైయావతు-మహదాది పృథివ్యన్తమాన వికారఙ్గళుక్కెల్లామ్ కారణమాయిరుక్కై. సంవాదప్రమాణమ్ (గుణత్రయేత్యాది). ఉరుమాయ్న్దతు - స్వరూపమఴిన్దదెన్ఱపడి.

(౧) పరన్దర-

మూ.— కాలముమ్, మహదాదివికారఙ్గళుమ్, అణ్డఙ్గళుమ్,
అణ్డత్తుక్కుళ్ప్పట్ట దేవాదిపదార్థఙ్గళుమ్.

కాలమావతు - అహోరాత్రాదివిభాగయుక్తతయా సమూహాత్మకమాయిరుక్కుమచిద్విశేషమ్.(౧)"అహోరాత్రాదివిభాగఙ్గళనేకమాకైయాలే కాలముమ్ సమూహాత్మకమాయిరుక్కుమ్" ఎన్ఱిఱే ఇతుక్కుమ్ ఆచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్తతు.

ఆక ఇవ్వళవుమ్ స్వరూపేణ నిత్యఙ్గళాన వస్తుక్కళై చ్చొల్లిఱ్ఱు.

మేల్ ప్రవాహరూపేణ నిత్యఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. స్వరూపేణ నిత్యత్వమావతు - సత్తాన పదార్థత్తినుడైయ ఉత్పత్తి వినాశాత్యన్తాభావమ్. ప్రవాహరూపేణ నిత్యత్వమావతు - ఉత్పత్తి వినాశయోగియాకానిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్ పూర్వకాలత్తిలుణ్డాన నామరూపలిఙ్గాదికళుడైయ అనన్యథాభావమ్.

ఇతిల్ మహదాదివికారఙ్గళావన-మహత్తత్త్వమ్ తుడఙ్గి పృథివియళవాక వుణ్డాన ఇరుపత్తుమూన్ఱు తత్త్వముమ్. అణ్డఙ్గళావన - ఇమ్మహదాదికళాలే ఆరబ్ధఙ్గళాయ్, (౨) "అణ్డానాంతు సహస్రాణాం

కాలస్వరూపత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కాలమావతిత్యాదియాల్). సమూహమాయెణ్ణివరుకైక్కు విరోధమిల్లామైయైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అహోరాత్రేత్యాదియాల్)

స్వరూపేణ నిత్యఙ్గళాన నారఙ్గళైచ్చొల్లిముడిత్తపడియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

మేలుక్కవతారికై (మేలిత్యాది). స్వరూపేణ నిత్యత్వత్తైయుపపాదిత్తరుళికిఱార్ (స్వరూపేణవిత్యాదియాల్). ప్రవాహనిత్యత్వత్తైయుపపాదిక్కిఱార్ (ప్రవాహేత్యాదియాల్). పూర్వకాలత్తిలెన్ఱతు - పూర్వసృష్టియిలెన్ఱపడి. అనన్యథాభావమావతు - పూర్వమ్పోలేయిరుక్కైయెన్ఱపడి.

ఇతిలెన్ఱతు - ప్రవాహరూపేణ నిత్యఙ్గళిలెన్ఱపడి.

(౧) పరన్దరహ. (౨) వి-పు.

మూ—౧౦. అయనమెన్ఱతు ఇవర్గళుక్కాశ్రయమెన్ఱపడి
౧౧. అజ్ఞనన్ఱిక్కే ఇవైతన్నై యాశ్రయమాక వుడైయనెన్నవుమామ్.

సహస్రాణ్యయుతానిచ'' ఎన్గిఱపడియే అసఙ్ఖ్యేయమాయిరుక్కిఱ అర్థ విశేషఙ్గళ్. అణ్డత్తుక్కుట్పట్ట దేవాదిపదార్థఙ్గళాన - అర్థాన్తరవ్యతిరిక్తఙ్గళాన దేవ మనుష్య తిర్యక్ స్థావరఙ్గళ్.

ఆక నారపదార్థ మరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు.

౧౦. మేల్ అయనపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అయనమెన్ఱతు ఇవర్గళుక్కాశ్రయ మెన్ఱపడి) ఎన్ఱు. అతావతు - అయనశబ్దమ్ ఆశ్రయవాచియాకైయాలే ఇవర్గళుక్కు అయనమెన్ఱతు - ఇవర్గళుక్కాశ్రయమెన్ఱపడి యెన్గై.

౧౧. బహువ్రీహి సమాసార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అజ్ఞనన్ఱిక్కే ఇవైతన్నై యాశ్రయమాక వుడైయనెన్నవుమామ్) ఎన్ఱు. అతావతు- ''ఇవర్గళుక్కాశ్రయమ్'' ఎన్ఱు తత్పురుషనాక చ్చొల్లుకై యన్ఱిక్కే ''ఇవైతన్నై యాశ్రయమాక వుడైయవన్'' ఎన్ఱు బహువ్రీహియాకచ్చొల్లవుమా మెన్గై. ''ఇవర్గళుక్కాశ్రయమ్'' ఎన్గిఱవిడత్తిల్ గుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లిన్రేయాకిలుమ్ ''ఇవైతన్నై యాశ్రయమాక

నారశబ్దార్థత్తై నిగమిత్తమెన్నైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాది).

౧౦. మేలుక్కవతారికై (మేలిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవర్గళుక్కెన్ఱతు - నారఙ్గళుక్కెన్ఱపడి.

౧౧. కీళ్ తత్పురుషసమాసార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్తు, మేల్ బహువ్రీహిసమాసార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కైక్కు అవతారికైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (బహువ్రీహియిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవర్గళుక్కెన్ఱతు-నారఙ్గళుక్కెన్ఱపడి. ఇవైతన్నై యెన్ఱతు - నారఙ్గళై యెన్ఱపడి. బహువ్రీహిసమాసత్తిల్ నారశబ్దమ్ గుణమొఴిన్ద నారఙ్గళై చ్చొల్లుమెన్నుమత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవర్గళుక్కిత్యాదియాల్). బహువ్రీహిసమాసత్తిల్ నారశబ్దత్తై గుణఙ్గళుక్కుమ్ వాచకమాక్కినాల్ వరుమ్ దోష

వుడైయన్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ గుణఙ్గళైయొఴియచ్చొల్లవేణుమ్; అగ్గుణఙ్గళుక్కు వ్యాప్యత్వమ్ శొల్లుమళవిల్ ఆత్మాశ్రయముమ్ అనవస్థైయుమాకిఱ దోషఙ్గళ్ వరుమాకైయాలే. - "తన్గుణఙ్గళిలే ఈశ్వరన్ వ్యాపిక్కుమ్బోతు గుణవిశిష్టనాయే వ్యాపిక్కవేణుమ్, నిర్గుణమాయ్ వస్తువిరామైయాలే; అప్పోతు వ్యాప్య గుణఙ్గళే వ్యాపక గుణఙ్గళాయ్, వ్యాపక గుణఙ్గళే వ్యాప్యగుణఙ్గళాయుమాకైయాలే ఆత్మాశ్రయదోషముణ్డామ్; అతుక్కుమేలే తన్గుణఙ్గళిలే గుణి వ్యాపిక్కవెన్ఱు పుక్కాల్, తదాశ్రయమాన గుణఙ్గళైయుమ్ గుణి వ్యాపిక్కవేణుమ్; అన్దవ్యాపకనుడైయగుణఙ్గళైయుమ్ గుణి వ్యాపిక్కవేణుమ్, ఆకైయాలే

త్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అగ్గుణఙ్గళుక్కిత్యాదియాల్). వ్యాప్యత్వమ్శొల్లుమళవిలెన్ఱతు-ఆశ్రయత్వమ్శొల్లుమ్బోతెన్ఱపడి. అథవా - గుణఙ్గళైయొఴియచ్చొల్లుకైక్కు హేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అగ్గుణఙ్గళుక్కిత్యాదియాల్). దోషద్వయమ్ వరుకైయై సర్వాదప్రమాణత్తాలే నిరూపిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (తన్ గుణఙ్గళిలేయిత్యాదియాల్). వ్యాపిక్కుమ్బోతెన్ఱతు - అన్తః ప్రవిశ్యవ్యాపిక్కుమ్బోతెన్ఱపడి. గుణవిశిష్టనుక్కే వ్యాప్తియెన్నైయిలే హేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నిర్గుణమాయిత్యాది). నిర్గుణమాయెన్ఱతు - స్వరూపనిరూపకగుణశూన్యమాయుమ్, నిరూపితస్వరూప విశేషణ గుణశూన్యమాయుమెన్ఱపడి. అప్పోతెన్ఱతు-గుణవిశిష్టనుక్కు వ్యాప్తిశొల్లుమ్బోతెన్ఱపడి. వ్యాప్యగుణఙ్గళే వ్యాపకగుణఙ్గళాయెన్ఱతు - ఆశ్రయగుణఙ్గళే ఆశ్రయిగుణఙ్గళాయెన్ఱపడి. వ్యాపకగుణఙ్గళే వ్యాప్యగుణఙ్గళాయెన్ఱతు - ఆశ్రయిగుణఙ్గళే ఆశ్రయగుణఙ్గళాయెన్ఱపడి. అతుక్కుమేలేయెన్ఱతు - ఆత్మాశ్రయమాకిఱ దోషమాకైక్కుమేలే, ఆత్మాశ్రయరూపదోషపరిహారార్థమాక, ఆశ్రయగుణఙ్గళుక్కుమ్ ఆశ్రయిగుణఙ్గళుక్కుమ్ స్వరూపభేదమఙ్గీకరిక్కిలెన్ఱపడి. తన్గుణఙ్గళిలే గుణి వ్యాపిక్కవెన్ఱు పుక్కాలెన్ఱతు- స్వనిష్ఠఙ్గళాన గుణఙ్గళిలే గుణి గుణాన్తరవిశిష్టనాయ్ వ్యాపిక్కవేణుమెన్ఱు ప్రవేశిత్తాలెన్ఱపడి. తదాశ్రయగుణఙ్గళైయుమెన్ఱతు- గుణినిష్ఠఙ్గళాయ్ వ్యాప్యగుణభిన్నఙ్గళాన గుణఙ్గళుమెన్ఱపడి. ఆకై

మూ.—౧౦౦. ఇవైయిరణ్డాలుమ్ ఫలిత్తతు పరత్వసౌలభ్యఙ్గళ్.

అనవస్థాదుస్థ్సమామ్" ఎన్ఱు ఇతుతన్నై సుస్పష్టమాక ఆచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

౧౦౦. ఇవ్వుభయ సమాసత్తాలుమ్ ఫలితాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవైయిరణ్డాలుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - నారఙ్గళుక్కు అయనమ్, నారఙ్గళై అయనమాక వుడైయవన్ ఎన్ఱిఱ ఇవై యిరణ్డాలుమ్ ఫలిత్తవర్థమ్ - తన్నైయొழிన్ద సమస్తవస్తుక్కళుక్కుమ్ తానాధారమాయిరుక్కైయాకిఱ పరత్వముమ్, ఇప్పడి పెరియనాన తాన్ సకల చేతనాఽచేతనఙ్గళిలుమ్ తన్నైయమైత్తుక్కొణ్డు పుక్కిరుక్కైయాకిఱ సౌలభ్యము మెన్ఱై.

యాలేయెన్ఱతు- గుణభేదమ్ శొల్లుమ్బోతు బహుగుణకల్పనమ్ వరుకైయాలేయెన్ఱపడి. అనవస్థాదుస్థమెన్ఱతు-బహుగుణకల్పనమనవస్థైయాకైయాలే దోషయుక్తమామెన్ఱపడి.

౧౦౦. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వుభయేత్యాది). ఉభయసమాసత్తాలుమెన్ఱతు- తత్పురుషనాలుమ్ బహువ్రీహియాలుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇరణ్డాలుమెన్ఱతు- ఇరణ్డు సమాసత్తాలుమెన్ఱపడి. వస్తుక్కళుక్కుమెన్ఱతు- నారఙ్గళుక్కుమెన్ఱపడి. ఇప్పడి యెన్ఱతు- సకలవస్తుక్కళుక్కుమాధారమామ్పడియెన్ఱపడి. పెరియనానవెన్ఱతు - విభువానవెన్ఱపడి. తన్నైయమైత్తుక్కొణ్డెన్ఱతు-విభువాన తన్నై శరీరియామ్పడివైత్తెన్ఱపడి.

"ఇవైయిరణ్డాలుమ్ ఫలిత్తతు పరత్వసౌలభ్యఙ్గళ్" ఎన్ఱిఱవిడత్తిల్, తత్పురుషనాల్ పరత్వముమ్, బహువ్రీహియాల్ సౌలభ్యముమెన్ఱిఱ నియమమిన్ఱియిలే, తత్పురుషనాలుమ్ పరత్వముమ్ సౌలభ్యముమ్ ఫలిక్కుమ్, బహువ్రీహియాలుమ్ పరత్వసౌలభ్యఙ్గళ్ ఫలిక్కుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్వర్. అతెఙ్ఙనేయెన్నిల్, తన్నైయొழிన్ద సకలవస్తుక్కళుక్కుత్తానాధారనామళవిల్ సఙ్కల్పత్తాలన్ఱిక్కేదివ్యాత్మస్వరూపత్తాలే తరతమభావమ్ వైయాతే ఎల్లార్క్కుమొక్క ఆధారమాయిరుక్కైయాకిఱ సౌలభ్యముమ్, సర్వాన్తర్యామితయా సర్వవ్యాపకనాయ్, సర్వత్తైయుమ్ నియమిక్కవల్లనాకైయాకిఱ పరత్వ

మూ—.౧౦౧. అన్తర్యామిత్వముమ్, ఉపాయత్వముమ్, ఉపేయత్వముమాకవుమామ్.

---

౧౦౧. ఇన్నముమొరు ప్రకారత్తాలే ఇన్ద సమాసద్వయ ఫలితజ్గళై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అన్తర్యామిత్వముమ్, ఉపాయత్వముమ్, ఉపేయత్వముమాకవుమామ్) ఎన్ఱు. అతావతు – బహువ్రీహియుమ్ తత్పురుషనుమాకిఱ ఉభయసమాసత్తాలుమ్ ఫలిత్తతు, అన్తర్యామి బ్రాహ్మణాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే అఖిల చేతనాఽచేతనజ్గళిలుమ్ అన్తరాత్మతయాఽవస్థితనాయ్‌క్కొణ్డు నియన్తావాయిరుక్కైయాకిఱ అన్తర్యామిత్వముమ్, (౧) "ఇణ్-గతౌ" ఎన్గిఱ ధాతువిలేయాతల్, (౨) "అయ-గతౌ" ఎన్గిఱ ధాతువిలే యాతల్ సిద్ధమాన అయనపదత్తిల్ కరణేవ్యుత్పత్తియాలుమ్ కర్మణివ్యుత్పత్తియాలుమ్ ప్రకాశితమాన ఉపాయత్వముమ్ ఉపేయత్వముమాకవుమామెన్గై. బహువ్రీహియోజనై శొల్లుకిఱ విడత్తిల్ యోగ్యతానుగుణమాక నారశబ్దత్తై గుణజ్గళై యొఴిన్ద వస్తుక్కళుక్కు వాచకమాకక్కొణ్డాప్పోలే, తత్పురుషయోజనైయిలుమ్ అయనశబ్దత్తై ఉపాయోపేయవాచియాకక్కొళ్ళుమళవిల్ యోగ్యతానుగుణమాక నారశబ్దత్తై అచేతనజ్గళై యొఴిన్ద చేతనముమ్ తొడ్క్కైయాలే, ఉభయసమాసత్తాలుముభయముమ్ శొల్లుకిఱతు.

---

౧౦౧. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇన్దయోజనైయిల్ బహువ్రీహియాలే అన్తర్యామిత్వముమ్, అయనపదత్తిల్ కరణేవ్యుత్పత్తియాలుపాయత్వముమ్, కర్మణివ్యుత్పత్తియాలుపేయత్వముమ్ శొల్లుకిఱతెన్ఱుకణ్డుకొళ్వతు. అయనపదత్తై ఉపాయోపేయవాచియాకక్కొళ్ళుమళవిల్ నారపదత్తై చేతనమాత్రవాచియాకక్కొళ్ళవేణుమెన్గైయై సదృష్టాన్తమాకవరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (బహువ్రీహియెన్ఱుతుడజ్గి). యోగ్యతానుగుణమాకవెన్ఱతు-శరీరతయా ఆశ్రయమాకైక్కు అనుగుణమాకవెన్ఱపడి. తత్పురుషయోజనైయిలుమెన్ఱతు- నారాణామయనం నారాయణః ఎన్గిఱయోజనైయిలుమెన్ఱపడి. యోగ్యతానుగుణమాకవెన్ఱతు - ఉపాయోపేయాపే

మూ.—౧౦౨. (౧) "ఎమ్బిరానైద్దై" ఎన్గైయాలే

వస్తుక్కళుక్కు వాచకమాకక్కొళ్ళక్కడవతు.(౨)"నార స్త్వితి సర్వ పుంసాం సమూహః పరికథ్యతే।గతిరాలమ్బనం తస్య తేన నారాయణ స్స్మృతః" ఎన్రుమ్, (౩) "నారశబ్దేన జీవానాం సమూహః ప్రోచ్యతే బుధైః । తేషామయనభూతత్వా న్నారాయణ ఇహోచ్యతే" ఎన్రుమ్ ఇత్యాదికళిలే ఇవ్వర్థమ్ శొల్లప్పడానిన్రతిరే.

౧౦౨. కర్మణివ్యుత్పత్తిసిద్ధమాన ప్రాప్యత్వత్తుక్కు సజ్కోచమిల్లామైయాలే, సర్వప్రకారవిశిష్టమాయిరుక్కైయాలుమ్, బన్ధులాభముమ్ ప్రాప్యమాయిరుక్కైయాలుమ్, ఈశ్వరనుడైయ సర్వవిధ బన్ధుత్వము మిప్పదత్తిలే శొల్లుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎమ్బిరాన్)

తైానుగుణమాకవెన్రపడి. ఉక్తార్థత్తుక్కు ప్రమాణఙ్గాట్టుకిఱార్ (నారస్త్వితియిత్యాది). ఇవ్విడత్తిల్ తుకారమ్ అచిద్వ్యావృత్తియైచ్చొల్లుకిఱతు. ఆక అచిద్వ్యావృత్తమాన జీవాత్మసమూహమ్ నారమెన్రు విద్వాన్గళాలే శొల్లప్పడానిన్రతు, అన్దనారత్తుక్కు ఉపేయమాయుమ్ ఉపాయమాయుమిరుక్కైయాలే సర్వేశ్వరన్ నారాయణనెన్రు శొల్లప్పడానిన్రాన్. విద్వాన్గళాలే నారశబ్దత్తాలే,జీవాత్మాక్కళుడైయ సమూహమ్ శబ్దశక్తియాలే శొల్లప్పడుకిఱతు, అన్దనారశబ్దవాచ్యరాన జీవాత్మాక్కళుక్కు ఉపాయోపేయమాయిరుక్కైయాలే, ఇవ్విడత్తిలెమ్బిరుమాన్ నారాయణనెన్రు శొల్లప్పడుకిఱానెన్రు శ్లోకార్థమ్. ఇవ్వర్థమెన్రతు - యోగ్యతానుగుణమాక నారశబ్దత్తై జీవమాత్రవాచియాక్కుకిఱ ఇవ్వర్థమెన్రపడి.

౧౦౨. మేలుక్కవతారికై (కర్మణియిత్యాది). "సజ్కోచమిల్లామైయాలే" ఎన్రవనన్తరమ్, అతువెన్రుకూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. ఇల్లాతపోతు ఇవ్వాక్యమన్వయియాతు. అతువెన్రతు - కర్మణివ్యుత్పత్తిసిద్ధమాన ప్రాప్యత్వమెన్రపడి. సర్వప్రకారవిశిష్టమాయిరుక్కైయాలుమెన్రతు - మాతృత్వాది సర్వప్రకారవిశిష్టమాయిరుక్కైయాలుమెన్రపడి. ఇప్పదత్తిలేయెన్రతు - ఇవ్వయనపదత్తిలేయెన్రపడి.

(౧) తి-మొ-౧-౧-౬. (౨) (౩)

మూ.— ఈశ్వరనే ఎల్లా వుఱవు ముత్తె యుమెన్ఱు శొల్లుమ్.

౧౦౩. నామ్ పిఱర్క్కాన వన్ఱుమ్ అవన్ నమక్కాయిరు క్కుమ్.

ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - నారాయణశబ్దార్థత్తై యనుసన్ధిక్కిఱ తిరుమఙ్గై యాళ్వార్ "ఎమ్బిరానెన్దైయెన్నుడైచ్చుఱ్ఱ మెనక్కరశెన్నుడై వాణాళ్" ఎన్గైయాలే, ఈశ్వరనే ఇవ్వాత్మాక్కళుక్కు సర్వవిధబన్ధువు మెన్ఱు ఇప్పదత్తిలే శొల్లుమెన్గై.

౧౦౩. ఇప్పడిబన్ధుభూతనాయ్క్కొణ్డు ఇత్తలైక్కవన్ శెయ్యు మ తే తెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నామ్ పిఱర్క్కానవన్ఱుమ్ అవన్ నమక్కాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - నామ్ తన్నోడొట్టఱ్ఱు పిఱర్ క్కు నల్లరాయిరున్ద కాలత్తిలుమ్, అవన్ నమక్కు నల్లనాయిరుక్కు మెన్గై.

౧౦౪. ఇప్పడి నామ్ అన్యపరరానవన్ఱుమ్ నమక్కాయాయి రున్ద అవన్ శెయ్తు పోరుమతుతానే తెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇగా

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది) ఎమ్బిరాన్-ఎనక్కు ఉపకారకన్. ఎన్దై-ఎనక్కుత్తమప్పన్. ఎన్నుడైచ్చుఱ్ఱమ్- మఱ్ఱుముళ్ళ ఎన్నుడైయ బన్ధువర్గముమ్. ఎనక్కరశు - ఎనక్కు రాజా, ఎన్నుడైవాణాళ్ - ఎన్నుడైయ ప్రాణన్.

౧౦౩. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - సర్వవిధ మానవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తన్నోడొట్టఱ్ఱు పిఱర్క్కునల్లరా యిరున్దకాలత్తిలుమెన్ఱతు - తన్నోడే అనన్యార్హశేషత్వేనసమ్బన్ధియామల్ పిఱరోడే శేషత్వేన సమ్బన్ధిత్తిరున్దకాలత్తిలుమెన్ఱపడి. అవన్ నమక్కు నల్లనాయిరుక్కు మెన్గై యెన్ఱతు - నమ్మోడు నిరుపాధికసమ్బన్ధముడైయ ఈశ్వరన్ నమక్కు నన్మైకళై ఆశా సిత్తిరుక్కుమెన్గైయెన్ఱపడి.

౧౦౪. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు-కీళ్చ్చొన్న

మూ.—౧౧౪. ఇరామడమూట్టువార్త్తై ప్పోలే ఉళ్ళేపతికిడన్దు సత్తైయే పిడిత్తు నోక్కిక్కొణ్డుపోరుమ్.

౧౧౫. "ఆయ" ఎన్గిఱవిత్తాల్

మడమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - నేర్ కొడునేర్ తఙ్గళ్ పక్కల్ వన్దు అపేక్షితఙ్గళై వాఙ్గి జీవియాతే దుర్మానత్తాలే పట్టినియే తిరియుమవర్ కళైయుమ్ విడమాట్టామైయాలే అశలతియాతపఢి రాత్రిమఠత్తిలే భుజిప్పిప్పార్త్తై ప్పోలే, తన్నక్కల్ తలై శాయామెన్ఱు ఇచ్ఛైతనర్ స్వాతన్త్ర్యమడిత్తు త్తిరియానిఱ్క, ఇవర్ కళ్ కణ్ణాణాతపడి అన్తరాత్మావాయ్ క్కొణ్డు ఉళ్ళే మఱైన్దిరున్దు ఇవర్ కళ్ సత్తైయే తుడఙ్గి రక్షిత్తుక్కొణ్డు పోరుమెన్గై.

ఆక ఇన్నారాయణపదత్తాలే-కైఙ్కర్య ప్రతిసంబన్ధియాన ఈశ్వరన్బడిమై యరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

౧౧౫. ఇని ఇతిల్ విభక్త్యంశత్తాలే కైఙ్కర్యత్తై ప్రార్థిక్కిఱపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆయవెన్గిఱవిత్తాల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి, అతావతు - ఆయవెన్గిఱ ఇన్దచతుర్థియాలే "శేషాఙ్కైయామ్"

పడి యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (నేర్ కొడిత్యాది). నేర్ కొడు నేరేయెన్నతు - ఎతిరాకవెన్నపడి. జీవియాతేయెన్నతు - అనుభవియాతేయెన్నపడి. దుర్మానత్తాలేయెన్నతు - అహఙ్కారత్తాలేయెన్నపడి. రాత్రిమఠత్తిలే యెన్నతు - ఇరాచ్చోఱిడుమ్ సత్రత్తిలే యెన్నపడి.

నారాయణపదార్థత్తై నిగమిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఇన్నారాయణ పదత్తాలే యెన్నతు - చతుర్థ్యన్తమాన నారాయణపదత్తాలే యెన్నపడి. పడికళై యెన్నతు - అన్తర్యామిత్యాది ప్రకారఙ్గళైయెన్నపడి.

౧౧౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్నతు - నారాయణశబ్దార్థ మరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్నపడి. ఇతిలెన్నతు - నారాయణశబ్దత్తిలెన్నపడి. విభక్త్యంశత్తాలేయెన్నతు - చతుర్థియాలే యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

మూ.— (౧)“శెన్రాల్కుడైయామ్” ఎన్గిఱపడియే ఎల్లావడిమై
కళుమ్ శెయ్య వేణుమెన్రు అపేక్షిక్కిఱతు.

౧౦౬. నమస్సాలే తన్నోడుఱవిల్లైయెన్ఱువైత్తు కైఙ్కర్యత్తై
ప్రార్థిక్కక్కూడుమోవెన్నిల్;

౧౦౭. (౨)“పడియాయ్క్కిడన్దు పవళవాయ్ కాణ్బేనే”
ఎన్గిఱపడియే కైఙ్కర్యప్రార్థనై వన్దేఱియన్రు,

ఎన్గిఱపాట్టిల్ శొల్లుకిఱపడియే తిరువనన్దాళ్వానైప్పోలే సర్వవిధకైఙ్కర్య
ఙ్గళుమ్ శెయ్యవేణుమెన్ఱపేక్షిక్కిఱతెన్నై.

౧౦౬. నమస్సాలే తనక్కన్నవోన్రై విరుమ్బుకైక్కు ప్రా
ప్తియిల్లాత అత్యన్తపారతన్త్ర్యమ్ శొల్లియిరుక్క ఇక్కైఙ్కర్యత్తైత్తాన్
విరుమ్బి అపేక్షిక్కై సంభవియాతెన్రిరుక్కుమవర్కళ్ పణ్ణుమ్ ప్రశ్న
త్తైయనువదిక్కిఱార్ (నమస్సాలే తన్నోడుఱవిల్లైయెన్రు వైత్తు కైఙ్క
ర్యత్తై ప్రార్థిక్కక్కూడుమోవెన్నిల్) ఎన్రు.

౧౦౭. అతుక్కు ఉత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పడియాయ్
క్కిడన్దు) ఎన్రుతుడఙ్గి. అతావతు – “పడియాయ్క్కిడన్దు పవళవాయ్
కాణ్బేనే” ఎన్రు అత్యన్తపారతన్త్ర్యత్తోడే కైఙ్కర్యప్రార్థనైయైయుమ్
శొల్లుకిఱపడియే, కైఙ్కర్యప్రార్థనై స్వభోక్తృత్వరూపాహఙ్కార ప్ర

“ఆవిస్యుః” ఎన్గిఱ అధ్యాహృతమాన క్రియాపదత్తైక్కాట్టుకిఱతు (ఎల్లావడిమై
కళుమ్ శెయ్యవేణుమెన్ఱపేక్షిక్కిఱతు) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౧౦౬. మేలుక్కవతారికై (నమస్సాలేయిత్యాది). ప్రాప్తియిల్లాతవత్యన్త
పారతన్త్ర్యమెన్ఱతు- సమ్బన్ధమిల్లాత అచిద్వత్పారతన్త్ర్యమెన్ఱపడి. § (ఇఙ్గేయెన్ఱతు-
చతుర్థియిలేయెన్ఱపడి). ఎన్రువైత్తెన్ఱతు - ఎన్రుశొల్లివైత్తెన్ఱపడి.

౧౦౭. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కుత్తరమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావ
తిత్యాది). స్వభోక్తృత్వరూపాహఙ్కారప్రయుక్తమాయ్క్కొణ్డు వన్దేఱియాన తన్రై

(౧) ౧-తిరు-౫౩. (౨) పెరు-తిరు-౪-౯. § కుణ్డలితమ్ అధికమ్.

మూ.— స్వరూపప్రయుక్తమ్ ;

యుక్తమాయ్క్కొణ్డు వన్దేఱియానతన్ఱు, శేషిక్కతిశయత్తై విళైత్తల్లతు తాన్ ధరియాతపడియాన తన్ స్వరూపత్తైప్పఱ్ఱి వన్దతెన్ఱై.

న్ఱతు - “భోక్తాహమ్” “మమభోగోయమ్” ఎన్గిఱ అహఙ్కారగర్భమాననినైవాల్ ఆగన్తుకమాయ్క్కొణ్డు వన్దతన్ఱెన్ఱపడి. తన్ స్వరూపత్తైప్పఱ్ఱియెన్ఱతు - శేషత్వ స్వరూపత్తాల్ వన్దతెన్ఱపడి.

“నమస్సాలే తన్నోడుఱవిల్లై యెన్ఱువైత్తుక్కైఙ్కర్యత్తై ప్రార్థిక్కక్కూడుమో” ఎన్గిఱ పూర్వపక్ష్యభిప్రాయమ్ - వారీర్ పిళ్ళైలోకాచార్యరే! దేవరీర్ నమశ్శబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్కిఱ వళవిల్, ఇన్నమశ్శబ్దమ్ కాకాక్షిన్యాయత్తాలే పూర్వోత్తరపదఙ్గళోడుమ్ స్థానత్తోడు మన్వయిత్తు, భగవదనన్యార్హశేషమాన ఆత్మస్వరూపత్తిలుమ్, ఇప్పదత్తిలర్థమాన ఉపాయత్తిలుమ్, మేల్ పదత్తిల్ శొల్లప్పడుకిఱ భగవన్ముఖవికాసైక ప్రయోజనమాయ్ అతఏవ పరమపురుషార్థమాన కైఙ్కర్యత్తిలుమ్, ఇచ్చేతననుక్కు మకారత్తిల్ శొన్న జ్ఞాతృత్వప్రయుక్తమాయ్వరు మహఙ్కారమమకారఙ్గళైనివర్త్తిప్పిక్కుఱతెన్ఱు శొల్లివైత్తు, చతుర్థిక్కర్థమ్ శొల్లుకిఱవళవిల్ ఇవన్ఱనక్కు మమకార విషయమొన్ఱుణ్డాయ్, అత్తై ఇవన్ ప్రార్థిక్కుమ్పడియై చ్చొల్లుకిఱతు ఇచ్చతుర్థియెన్నుమిడమ్ శేరుమోవెన్నిలెన్ఱు ; అతుక్కుత్తరమ్ - “పడియాయ్క్కిడన్దున్ పవళవాయ్కాణ్బేనే ఎన్గిఱపడియే కైఙ్కర్యప్రార్థనైవన్దేఱియన్ఱు” ఎన్గిఱ సిద్ధాన్త్యభిప్రాయమ్-ఆళ్వార్ “ పడియాయ్క్కిడన్దు” ఎన్ఱు-చన్దనకుసుమాదికళ్ స్వార్థతాగన్ధమిన్ఱియే పరార్థమాకవే పరనుక్కు వినియోగప్పడుమాపోలే, అచిద్వ్యావృత్తరూపచైతన్యాశ్రయమాన ఇచ్చేతననుమ్ స్వార్థతాగన్ధమిన్ఱియే పరార్థమాకవే పరనుక్కు వినియోగప్పడుమ్పడియాన అచిద్వత్పారతన్త్ర్యత్తైయరుళిచ్చెయ్తు, అచిద్వ్యావృత్తివేషమాన చైతన్యప్రయుక్తమాయ్వరుమ్ స్వరూపజ్ఞానముమ్, స్వరూపానురూప పురుషార్థజ్ఞానముమ్, ఉపాయజ్ఞానముముడైయనాకైయాలే, స్వరూపోపాయపురుషార్థఙ్గళై నిష్కర్షిత్త ఇచ్చేతననుక్కు పరాతిశయాధాయకత్వమాకిఱ స్వరూపానురూపమాయ్, పరాతిశయైక ప్రయోజనమాయ్, పరైకనియోజ్యమాన కైఙ్కర్యప్రార్థనైయైయుమరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఇక్కైఙ్కర్యప్రార్థనై స్వార్థతాగర్భమాయ్వన్దేఱియానతన్ఱిక్కే స్వరూపప్రయుక్తమెన్ఱు.

మూ.—౧౦౮. ఆకైయాల్ (౧) "వழுవిలావడిమై శెయ్యవేణ్డు నామ్" ఎన్గిఱ ప్రార్థనైయై కాట్టుకిఱతు.

౧౦౯. (౨) "కణ్ణారెక్కణ్డు కழிవతోర్ కాతలుత్తార్కు ముణ్డోకణ్గళ్ తుஞ్జుతల్" ఎన్గిఱపడియే కాణ్బతఱ్కుమున్బు ఉఱక్కమిల్లై;

౧౦౮. ఉక్తత్తై హేతువాకక్కొణ్డు చతుర్థియిల్ కైఙ్కర్య ప్రార్థనా ప్రకాశకత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాల్) ఎన్ఱు తొడఙ్గి. అతావతు-కైఙ్కర్యప్రార్థనైవన్దేఱియన్ఱిక్కే స్వరూపప్రయుక్తమాకైయాలే, "వழுవిలావడిమై శెయ్యవేణ్డునామ్" ఎన్ఱు అడిమైయిలొన్ఱుమ్ నழுవాతపడి సకలకైఙ్కర్యఙ్గళుమ్ శెయ్యవేణ్డుమ్ నామెన్గిఱ ప్రార్థనైయై ఇచ్చతుర్థి ప్రకాశిప్పిక్కిఱతెన్గై.

౧౦౯. ఇని ఇన్దక్కైఙ్కర్య ప్రార్థనై ఇడైవిడామల్ నడక్కైక్కుఉఱ్పాన ప్రాప్యరుచియుడైయార్ పడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కణ్ణారక్కణ్డు) ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు - "ఇమైయోర్కళ్ కుழாమ్ తొழுవతుమ్ శూழ்వతుమ్ శెయ్తొల్లైమాలై క్కణ్ణారక్కణ్డు కழிవతోర్ కాతలుత్తార్క్కు ముణ్డో కణ్గళ్ తుஞ్జుతల్" ఎన్ఱు-నిత్యసూరికళుడైయ తిరళానతు నిరన్తరమనుభవమ్పణ్ణుకిఱ సర్వేశ్వరనైక్కణ్గళ్ నిఱైయుమ్పడి కణ్డొழிయక్కழிయాతపడియాన కాతలిలే నిలైనిన్ఱవర్

౧౦౮. మేలుక్కవతారికై (ఉక్తత్తైయిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇచ్చతుర్థియెన్ఱతు - నారాయణపదత్తిలే యిరుక్కిఱ చతుర్థియెన్ఱపడి.

౧౦౯. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - కైఙ్కర్యప్రార్థనైయై చ్చొన్న వనన్తరమెన్ఱపడి. ఇడైవిడామలెన్ఱతు - మధ్యేవిచ్ఛేదియామలెన్ఱపడి. ఉఱ్పానవెన్ఱతు - యోగ్యమానవెన్ఱపడి. పడియైయెన్ఱతు - రీతియైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కాతలిలేయెన్ఱతు- అపేక్షైయిలేయెన్ఱపడి. నిలైనిన్ఱవర్కళు

(౧) తి-వాయ్-౩-౩-౧.   (౨) తి-వి-౯౭.

మూ.— కణ్డాల్(౧)"సదాపశ్యన్తి"యాకైయాలే ఉఱక్కమిల్లై.

௧௧௦. (௨) "పఴుతేపలపకలుమ్పోయిన" ఎన్ఱు ఇఴన్ద నాళుక్కు క్కూప్పిడుకిఱవనుక్కు ఉఱజ్గవిరకిల్లై.

కళుక్కుమ్ కణ్ణుఱజ్గుతలుణ్డో వెన్నుమాపోలే, విషయత్తైక్కాణ్బతఱ్కు మున్బు జ్ఞానసజ్కోచరూపమాన ఉఱక్కమిల్లై, కణ్డకాలత్తిల్ "సదా పశ్యన్తి" ఎన్గిఱపడియే సదానుభవమ్పణ్ణుకైయాలే ఉఱక్కమిల్లైయెన్గై.

௧௧௧. ఇన్నము మొరు హేతువినాలే ఇవనుక్కు ఉఱక్కమిల్లామైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పఴుతే) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు - "శెజ్గణడలోతవణ్ణరడి - అరవణై మేల్ కణ్డుతొఴుతేన - పలపకలుమ్ పఴుతే పోయినవెన్ఱు అఞ్జియఴుతేన" ఎన్ఱు-విషయత్తైక్కణ్డనుభవిత్త వాఱే ఇప్పడి యనుభవిక్కైక్కుడలాన అనేకకాలమెల్లామ్ వ్యర్థమే పోయ్విట్టతేయెన్ఱు ఇఴన్దనాళై నినైత్తు క్లేశిత్తు క్కూప్పిడుకిఱవనుక్కు మేలుళ్ళనాళిలుఱక్కమ్ వర వఴియిల్లైయెన్గై.

௧௧௨. ఇన్నముమ్ ఇవ్విషయత్తిలఱివు పిఱన్దార్కు మఱ

క్కున్తతు - నిలైయాకనిన్ఱవర్కళుక్కున్ఱపడి. ఉఱజ్గుతలెన్ఱతు - నిద్రైయెన్ఱపడి.

௧௧௧. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్ఱతు - ఇతుక్కు మేలేయుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). శెజ్గణ్ - పరత్వత్తాలుమ్, వాత్సల్యత్తాలుమ్, శివన్దకణ్గళైయుడైయవరాయ్, అడలోతవణ్ణరడి - ఆశ్రితవిరోధినిరసనత్తుక్కుడలాన మిడుక్కైయుడైయరాయ్, సముద్రమెన్ఱ గామ్భీర్యత్తైయుమ్, తిరుమేనివర్ణత్తైయు ముడైయరాన ఎమ్బెరుమానుడైయ తిరువడికళై త్తిరువనన్దాఴ్వానాకిఱ పడుక్కైమేల్ కణ్డుసేవిత్తేన. ఇప్పడి కణ్డుసేవిక్కైక్కుడలాన అనేకదినజ్గళుమ్ వ్యర్థమేపోయిట్టినవెన్ఱు క్లేశిత్తేనెన్ఱు పాశురార్థమ్. ఇప్పడియెన్ఱతు- ఇప్పడి కణ్డనపడి.

௧௧௨. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్ఱతు- ఇతుక్కు మేలేయుమెన్ఱపడి. ఇవ్విషయత్తిలఱివుపిఱన్దార్కెన్ఱతు - ప్రాప్యమాన భగవద్విష

---

(౧) యజు-కా-౪-౨-౭౯.   (௨) ౧-తిరు-౧౬.

మూ.—౧౧౧. (౧) " అన్ఱునాన్ పిఱన్దిలేన్ పిఱన్దపిన్ మఱన్దిలేన్ " ఎన్నానిన్ఱార్ కళిత్తే.

కృఴ్పోకాతెన్నుమత్తై యిశైవిక్కిఱార్ (అన్ఱునాన్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - అవనైప్పెఱుకైక్కాక త్తిరుప్పతికళిలే నిఱ్పతు ఇరుప్పతు కిడప్పతాకానిఱ్క అక్కాలత్తిల్ నాన్ జ్ఞానలాభరూపమాన జన్మత్తై యుడైయనాక ప్పెఱ్ఱిలేన్; అన్దజన్మముణ్డానపిన్పు అవనై యొరుకాలుమ్ మఱన్దిలేన్ ఎన్ఱు శొల్లానిన్ఱార్ కళిత్తే యెన్నై.

ఆక, ప్రాప్యవైలక్షణ్య జ్ఞానమ్ పిఱన్దార్ పడి ఇతువాకైయాలే, ఇన్ద కైఙ్కర్యప్రార్థనై ఇడైవిడామల్ నడక్కుమెన్ఱు కరుత్తు.

౧౧౨. ఇని ఇన్దకైఙ్కర్యత్తుక్కు దేశకాలాదినియమ మిల్లామల్

యత్తిల్ వైలక్షణ్యజ్ఞానమ్ పిఱన్దార్క్కెన్ఱ పడి. ఇశైవిక్కిఱారెన్ఱతు - సమ్మతిపడుత్తుకిఱారెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పెఱుకైక్కాకవెన్ఱతు - లభిక్కైక్కాకవెన్ఱపడి. అక్కాలత్తిలేయెన్ఱతు - నిఱ్పతు మిరుప్పతుమ్ కిడప్పతుమ్ శెయ్కిఱ కాలత్తిలేయెన్ఱపడి. అన్దజన్మమెన్ఱతు - జ్ఞానలాభరూపమాన జన్మమెన్ఱపడి. అవనైయెన్ఱతు-ప్రాప్యనానవెమ్బెరుమానై యెన్ఱపడి.

"ఆయ" ఎన్ఱుతుడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్వరవరుళిచ్చెయ్త వర్థత్తైనిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాది). ఆకవెన్ఱతు - కీఴ్చ్చొన్నహేతుక్కళాలెన్ఱపడి. కీఴ్చ్చొన్నహేతుక్కళావన-చతుర్థియాలే కైఙ్కర్యప్రార్థనైయైచ్చొల్లుకైయుమ్, కైఙ్కర్యనానిల్లాతపోతు శేషత్వమిల్లైయామ్పడి శేషత్వోపష్టమ్భకమాయిరుక్కైయుమ్, ఇన్ద శేషత్వన్దాన్ ఆత్మావుక్కు అసాధారణనిరూపకమాయిరుక్కైయుమ్, ఆత్మాతాన్ నిత్యనాయిరుక్కైయుమ్, ప్రాప్యవైలక్షణ్యజ్ఞానమడియాక ప్రాప్యరుచియుడైయార్ పడికళుమ్. ఆక, ప్రమాణ ప్రమేయ ప్రమాతాక్కళై యరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

౧౧౨. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - కైఙ్కర్యప్రార్థనైయైయరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. ఇన్దకైఙ్కర్యత్తుక్కెన్ఱతు - నిత్యమానవాత్మస్వరూపత్తుక్కు నిరూపకమాన శేషత్వత్తుక్కు ఉపష్టమ్భకమాయ్, అత ఏవ నిత్య

---

(౧) తి-చ-వి-౪౬.

మూ.—౧౧౨. ఇవ్వడిమైత్తాల్ (౧) “ఒழிవిల్ కాలమెల్లా ముడ నాయ్మన్ని ” ఎన్గిఱపడియే సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థైకళిలు మనువర్తిక్కుమ్.

మైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవ్వడిమైత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు- ఇవ్వాత్మావినుడైయ స్వరూపానురూప పురుషార్థమాన ఇన్దక్కైఙ్కర్య త్తాల్ “ఒழிవిల్ కాలమెల్లాముడనాయ్మన్ని” ఎన్ఱు-ఒழிవిల్లాత కాలమెల్లామ్,సర్వదేశత్తిలుమ్,ఉడనాయ్ - సర్వావస్థైయిలుమ్ పిరియాతునిన్ఱు, ఎన్గిఱపడియే సర్వదేశత్తిలుమ్ సర్వకాలత్తిలుమ్ సర్వావస్థైయిలుమ్ నడన్దుశెల్లుమెన్గై.

౧౧౩. భార్యైక్కు మఙ్గళసూత్రధారణమ్ భర్తావుక్కు అన న్యార్హైయెన్ఱు కాట్టుమాపోలే,తిరుమన్త్రధారణమ్ చేతనర్కుక్కు భగవ దనన్యార్హత్వప్రకాశక మెన్నుమిడమ్ తోన్ఱ ఇత్తైయొరు మఙ్గళ సూత్రమాక నిరూపిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎట్టిఴైయాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

ప్రార్థనావిషయమాన కైఙ్కర్యత్తుక్కేన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వరూపానురూపమానవెన్గైతు - శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళుక్కిఱ స్వరూపానురూపమాయ్, అత ఏవ స్వప్రయోజనత్వ స్వకర్తృత్వ బుద్ధ్యగోచరమాయ్, పరప్రయోజనైక వేషమాయ్, పరనియోజ్యమానవెన్ఱపడి. పురుషార్థమానవెన్ఱతు- పురుషప్రార్థనావిషయమానవెన్ఱపడి. “ఉడనాయ్మన్ని” ఎన్గై - సర్వదేశత్తిలుమ్ సర్వావస్థైయిలు మెన్గిఱ వర్థత్తై క్కాట్టుమోవెన్నిల్; ఉడనాకైయావతు - కూడియిరుక్కైయాకైయాలుమ్, మన్నుత లావతు - ఒరువస్తువెన్నలామ్బడి యిరుక్కైయాకైయాలుమ్, అవనోడే ఏకవస్తువెన్న లామ్బడి కలన్దిరుక్కుమ్ వస్తువుక్కు అవనిరుక్కుమ్ దేశత్తిలుమ్ అవనుక్కుణ్డామ వస్థైకళ్తోఱు మవనోడేకూడి యిరుక్కై నియతమాకైయాలుమ్, “ఉడనాయ్మన్ని” ఎన్ఱాల్, సర్వదేశ సర్వావస్థైకళైయుమ్ కాట్టుమ్.

౧౧౩. మేలుక్కవతారికై (భార్యైక్కిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతి

(౧) తి-వాయ్-౩-౩-౧.

మూ.—౧౧౩. ఎట్టిఴైయాయ్ మూన్ఱుశరడా యిరుప్పతోరు మఙ్గళసూత్రమ్బోలే తిరుమన్త్రమ్.

౧౧౪. ఇత్తాల్-ఈశ్వర నాత్మాక్కళుక్కుప్పతియాయ్నిన్ఱు రక్షిక్కుమెన్గిఱతు.

అతావతు- పతినాఱిఴైయాయ్ ఇరణ్డు శరడాయిరుక్కుమ్ లౌకికమాన మఙ్గళసూత్రమ్బోలన్ఱిక్కే, ఎట్టిఴైయాయ్ మూన్ఱుశరడాయిరుప్పతోరు మఙ్గళసూత్రమ్బోలే ఎట్టుత్తిరువక్షరమాయ్ మూన్ఱు పదమాయిరుక్కిఱ ఇత్తిరుమన్త్రమెన్గై.

౧౧౪. ఇప్పడి నిరూపిత్తుచ్చొన్నవిత్తాల్ ఎవ్వర్థమ్ శొల్లుకిఱతెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇత్తై మఙ్గళసూత్రమాకచ్చొన్నవిత్తాల్, ఈశ్వరన్ ఇత్తోడన్వయముడైయ ఆత్మాక్కళుక్కు ప్పతియాయ్ నిన్ఱుకొణ్డు రక్షిక్కుమెన్ఱు శొల్లుకిఱతెన్గై.

౧౧౫. ఇని, ఇమ్మన్త్రత్తాల్ ప్రతిపాదిత్తవర్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తుచ్చొల్లి ఇత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆక తిరుమన్త్రత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

త్యాది). లౌకికమాన మఙ్గళసూత్రమెన్ఱతు - లోకత్తిలుళ్ళార్ ధరిక్కుమ్ మఙ్గళసూత్రమెన్ఱపడి. ఎట్టిఴైయాయ్ మూన్ఱుశరడాయిరుక్కుమ్మఙ్గళసూత్రమ్మతాన్తరస్థర్పక్కలిలే కాణలామ్, నమ్మాచార్యర్కళ్, తిరుమన్త్రమ్ ఎట్టుత్తిరువక్షరమాయ్, అద్వితీయమన్త్రమాయిరుక్కైక్కు స్మారకమాకవాయిఱ్ఱుబన్ధతువడమాన మఙ్గళసూత్రత్తైధరిప్పిప్పతు.

౧౧౪. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - మఙ్గళసూత్రమాకవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇత్తోడెన్ఱతు - ఇన్దత్తిరుమన్త్రత్తోడెన్ఱపడి. అన్వయముడైయవెన్ఱతు- ఆచార్యోపదేశద్వారా సమ్బన్ధముడైయ వెన్ఱపడి. పతియాయ్నిన్ఱుకొణ్డు రక్షిక్కుమెన్ఱతు - తన్పేఱాక నిన్ఱుకొణ్డురక్షిక్కుమెన్ఱపడి.

౧౧౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తుక్కుప్రతిపదమ్ విస్తరేణ వర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. ప్రతిపాదిత్తవెన్ఱతు - విస్తరేణ ప్రతిపాదిత్తవెన్ఱపడి. సఙ్గ్రహిత్తెన్ఱతు-సఙ్క్షేపిత్తెన్ఱపడి. ఇత్తైయెన్ఱతు-తిరుమ

మూ.—౧౧౫. ఆక, తిరుమన్త్రిత్తాల్, ఎమ్బెరుమానుక్కే యురి యే నాన నాన్ ఎనక్కురియనన్ఱిక్కే యొళ్ళియ వేణుమ్; సర్వశేషియాన నారాయణనుక్కే ఎల్లా వడిమైకళుమ్ శెయ్యప్పెఱువేనాక వేణుమ్

ఆకవెన్ఱతు - కీழ் పరక్కవరుళిచ్చెయ్త ఎల్లావర్థైయుమ్ తొకుత్తరుళిచ్చెయ్కిఱారెన్నుమిడన్ఢొழ். (ఎమ్బెరుమానుక్కే యురియేనాన నాన్) ఇతిల్ (ఎమ్బెరుమానుక్కే) ఎన్ఱు, చతుర్థ్యన్తమాన ప్రథమాక్షరత్తిలర్థత్తైయుమ్, అవధారణత్తాలే మధ్యమాక్షరత్తిలర్థత్తైయుమ్, (ఉరియేనాననాన్)ఎన్ఱు, తృతీయాక్షరత్తిలర్థత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాలే ప్రథమపదార్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తపడి. (ఎనక్కురియ నన్ఱిక్కే యొళ్ళియవేణుమ్) ఇతిల్ (ఎనక్కురియన్) ఎన్ఱు షష్ఠ్యన్తమాన మకారార్థత్తైయుమ్, (అన్ఱిక్కేయొళ్ళియ) ఎన్నైయాలే నకారార్థత్తైయుమ్, (వేణుమ్) ఎన్నైయాలే ఇవ్వర్థమ్ చేతననుక్కు ప్రార్థనీయమెన్నుమత్తైయుమ్ ప్రతిపాదిక్కైయాలే మధ్యమపదార్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తపడి.

(సర్వశేషియాన నారాయణనుక్కే యెల్లావడిమైకళుమ్ శెయ్యప్పెఱువేనాకవేణుమ్). ఇతిల్ (సర్వశేషియాన నారాయణనుక్కే) ఎన్ఱు, కైఙ్కర్యప్రతిసంబన్ధియైయుమ్, కైఙ్కర్యప్రార్థనాప్రకాశకైయాన చతుర్థియైయుమ్, (ఎల్లావడిమైకళుమ్ శెయ్యప్పెఱువేనాక వేణుమ్)

త్తార్థత్తై యెన్ఱపడి. (ఆకతిరుమన్త్రిత్తాల్) ఇత్యాదివాక్యద్వయత్తాలే - “ఆక” ఎన్ఱు తుడఙ్గి ప్రణవనమోనారాయణపదార్థఙ్గళై సఙ్గ్రహిత్తరుళిచ్చెయ్తపడియై విశదమాకవరుళిచ్చెయ్యానిన్ఱుకొణ్డు ప్రథమప్రకరణార్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్. పరక్కవెన్ఱతు-విస్తరమాకవెన్ఱపడి. తొకుత్తెన్ఱతు- శేర్త్తెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు-కీழ்చ్చొన్న వాక్యత్తిలెన్ఱపడి. ఎమ్బెరుమానుక్కేయెన్ఱతు - లుప్తచతుర్థియాలే శొల్లప్పట్ట శేషత్వప్రతిసమ్బన్ధియాన శేషిత్వముడైయవనుక్కే యెన్ఱపడి.

మూ.— ఎన్ఱతాయ్త్తు. ... .. *

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళే శరణమ్.

తిరుమన్త్రప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

ఎన్ఱు, కైఙ్కర్యప్రార్థనా ప్రకారత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాలే తృతీయ పదార్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తపడి. (ఎన్ఱతాయ్త్తు) ఎన్ఱతు - ఎన్ఱు శొల్లిన్ఱాయ్త్తు ఎన్నై.

విస్తరేణ అరుళిచ్చెయ్తత్తై మీళవుమ్ ఇప్పడి సఙ్గ్రహిత్తరుళిచ్చెయ్తతు - ఇత్తిరుమన్త్రార్థత్తై ఎల్లారుమఱిన్దు అనుసన్ధిక్కైక్కాక. ఆకైయాలే ఎల్లార్క్కుమివ్వర్థమ్ ఎప్పోతు మనుసన్ధేయమ్. *

జీయర్ తిరువడికళే శరణమ్.

తిరుమన్త్రార్థత్తిల్ ముతల్ ప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

విస్తరేణ శొన్నవర్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తతుక్కు తాత్పర్యమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (విస్తరేణ) ఇత్యాదియాల్. మీళవుమ్ ఎన్ఱతు - పునః ఎన్ఱపడి. ఇప్పడి ఎన్ఱతు - ఇవ్విధమాక ఎన్ఱపడి. ఎల్లారుమ్ ఎన్ఱతు-బహుజ్ఞరుమ్ అల్పజ్ఞరుమ్ ఎన్ఱపడి. పెణ్గళుమ్ పేతైకళుమ్ ఎన్గిఱపడియాకవుమామ్. ఇత్తాల్ ఫలితాంశత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలే) ఇత్యాదియాల్. ఆకైయాలే ఎన్ఱతు- (౧) "ఇతుతన్నిల్ శొల్లుకిఱ వర్థమ్" ఎన్ఱు తుడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ వర ప్రబన్ధత్తాలే పరక్కవరుళిచ్చెయ్త తిరుమన్త్రార్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తరుళిచ్చెయ్తతు, ఎల్లారుమిమ్మన్త్రార్థత్తై ఎప్పోతుమనుసన్ధిక్కవేణుమెన్ఱుమ్ తిరువుళ్ళత్తాలాకైయాలే ఎన్ఱపడి. ఎల్లార్క్కుమ్ ఎన్ఱతు-సర్వవర్ణఙ్గళిలుముళ్ళ స్త్రీకళుక్కుమ్ పురుషర్కళుక్కుమ్ ఎన్ఱపడి. ఎప్పోతుమ్ ఎన్ఱతు-అధ్యయనానధ్యయనకాలమిన్ఱియిలే నిత్యఙ్గళైప్పోలే ఎల్లాక్కాలత్తిలుమ్ ఎన్ఱపడి. "ఎప్పోతుమ్" ఎన్ఱవనన్తరమ్. ఇమ్మన్త్రార్థమ్ ఎన్ఱు కూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. అనుసన్ధేయమ్ ఎన్ఱతు- అనుసన్ధిక్కవేణుమ్ ఎన్ఱపడి.

శుద్ధసత్త్వమ్ దొడ్డయాచార్యర్ తిరువడికళే శరణమ్.

తిరుమన్త్రార్థత్తినరుమ్బతత్తిల్ ముతల్ ప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తిరుమన్త్ర ప్రకరణత్తిన్ ప్రమాణత్తిరట్టు.

తిరుమన్త్రార్థత్తిల్ సంప్రూర్ణమాక ఎడాత శ్లోకఙ్గళుమ్ పాశురఙ్గళుమ్ ఆకరఙ్గళుమ్ ఇఙ్గు సంపూర్ణమాక ఉదాహరిక్కప్పడుమ్.

పుటమ్. సఙ్ఖ్యై.

౯ - ౧. [తై-ఆ-౬-౧.]

అసన్నేవ స భవతి । అసద్బ్రహ్మేతి వేదచేత్ ।
అస్తి బ్రహ్మేతిచేద్వేద । సన్తమేనం తతో విదురితి॥

౧౯ - ౧. [వృద్ధహారీతస్మృతౌ-౩-౪౫.]

ఋచో యజూంషి సామాని తథైవాఽథర్వణాని చ ।
సర్వమష్టాక్షరాన్తస్థం యచ్చాఽన్యదపి వాఙ్మయమ్॥

,, - ౨. [తిరుమొழி-౭-౧౦-౩.]

మఱ్ఱుమోర్ తెయ్వముళతెన్ఱిరుప్పారో
డుఱ్ఱిలేనుఱ్ఱదు మున్నడియార్క్కడిమై
మఱ్ఱెల్లామ్ పేశిలుమ్ నిన్ తిరువెట్టెழுత్తుమ్
కఱ్ఱు నాన్ కణ్ణపురత్తుఱైయమ్మానే॥

,, - ౩. [నారదీయకల్పే, అష్టాక్షరబ్రహ్మవిద్యాయామ్, ౧-౧౧.]
నారసింహపురాణే-౧౭-౨౫.] మన్త్రాణాంపరమోమన్త్రః ఇత్యాది.

,, - ౪.

గురుం ప్రకాశయేద్ధీమాన్ మన్త్రం యత్నేన గోపయేత్ ।
అప్రకాశప్రకాశాభ్యాం క్షీయేతే సంపదాయుషీ॥
[శేషసంహితాయామ్-౧౪-౫౦] ఉత్తరార్ధమన్యథా-
గురుమన్త్రపరిత్యాగీ రౌరవం నరకంవ్రజేత్॥

౨౦ - ౧. [విహగేన్ద్రసంహితాయామ్-౨౨-పటలే]

దైవాధీనం జగత్సర్వం మన్త్రాధీనన్తు దైవతమ్ ।
తన్మన్త్రం బ్రాహ్మణాధీనం తస్మాద్బ్రాహ్మణదైవతమ్॥

పుటమ్. పఙ్క్తి.

౨౨ - ౨. [తై-నారా-౧౧.]

విశ్వం నారాయణం దేవ మక్షరం పరమం ప్రభుమ్।
విశ్వతః పరమం నిత్యం విశ్వం నారాయణం హరిమ్ ।
విశ్వమేవేదంపురుష స్తద్విశ్వ ముపజీవతి॥
పతిం విశ్వస్యాఽఽత్మేశ్వరం శాశ్వతం శివ మచ్యుతమ్ ।
నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్ ।
నారాయణ పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః ।
నారాయణ పరో జ్యోతి రాత్మా నారాయణః పరః ।
యచ్చ కిఞ్చి జ్జగత్యస్మిన్ దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా।
అన్త ర్బహిశ్చ త త్సర్వం వ్యాప్య నారాయణ స్స్థితః।

,, - ౩.

స్వత్వ మాత్మని సఞ్జాతం స్వామిత్వం బ్రహ్మణి స్థితమ్ ।
ఉభయో రేష సంబన్ధో న పరోఽభిమతో మమ।

,, - ౪. [తిరువాయ్మొழி-౬-౨-౨.]

మఱన్దేనున్నై మున్నమ్ మఱన్దమతియిన్మనత్తాల్
ఇఱన్దేన్ ఎత్తనైయు మతనాలిడుమ్బైక్కుழియిల్
పిఱన్దే యెయ్త్తొழిన్దేన్ పెరుమాన్ తిరుమార్పా
శిఱన్దే నిన్నడిక్కే తిరువిణ్ణకర్ మేయవనే॥

౨౩ - ౧. [జి-స్తో-౧-౪.]

సంసారసాగరం ఘోర మనన్తక్లేశభాజనమ్ ।
త్వామేవ శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి మనీషిణః

౨౪ - ౧. [వృద్ధహారీతస్మృతౌ-౮-౧౪౧]

ప్రాప్యస్య బ్రహ్మణో రూపం ప్రాప్తుశ్చ ప్రత్యగాత్మనః ।
ప్రాప్త్యుపాయం ఫలం ప్రాప్తే స్తథా ప్రాప్తివిరోధిచ ।
వదన్తి సకలా వేదా స్సేతిహాసపురాణకాః ।
మునయశ్చ మహాత్మానో వేదవేదాన్తపారగాః

పుటమ్ - పజ్క్తి.

౨౫ - ౧. [లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౭౦.]

శక్తే స్సూపసదత్వాచ్చ కృపాయోగాచ్చ శాశ్వతాత్ ।
ఈశేశితవ్యసంబన్ధా దనిదంప్రథమాదపి ।
రక్షిష్యత్యనుకూలా న్న ఇతి యా సుదృఢా మతిః ।
స విశ్వాసో భవే చ్ఛక్ర సర్వదుష్కృతనాశనః॥

,, - ౨. [అహిర్బుధ్న్యసంహితాయామ్-౧౪-౨౮.] ఏవంసంస్మృతి ఇత్యాది.

,, - ౩. సంసార సాగరం ఘోర మిత్యాది. పుటమ్. ౨౩ ల్ పార్క్క.

,, - ౪. [విష్ణుధర్మే-౧-౫౯] సంసారార్ణవమగ్నానా మిత్యాది.

,, - ౫. [తిరుమొళి-౧౦-౬-౧.]

ఎజ్ఞాను మిత్తొప్పళోర్ మాయమున్దే నరనారణనా యులకత్తఱనూల్
శజ్ఞామై విరిత్తవ నెమ్బెరుమా నతువన్ఱియుమ్ శెజ్జుడరుమ్ నిలనుమ్
పాజ్ఞార్ కడలుమ్ పొరుప్పుమ్ నెరుప్పుమ్ నెరుక్కి ప్పుక పొన్మిడఱత్తనైపో
తజ్ఞానవన్ కాణ్మినిన్ఱాయ్చ్చియరా లళై వెణ్ణె యుణ్డాప్పుణ్డిరున్దవనే॥

౨౭ - ౧. [న్యాసవింశతి-౭-] సద్బుద్ధిరిత్యాది.

౨౮ - ౧. [తిరువాయ్మొళి-౧-౯-౮.]

నావినుళ్ నిన్ఱు మలరుమ్ ఞానక్కలైకళుక్కెల్లామ్ ।
ఆవియుమాక్కైయుమ్ తానే యళిప్పోడళిప్పవన్దానే ।
పూవియల్ నాల్దడన్దోళన్ పొరు పడై యాళి శఙ్గన్దన్ ।
కావి నన్మేని క్కమలక్కణ్ణ నెన్ కణ్ణినుళానే॥

౩౦ - ౧. [ర-స్త-౨-౭౪.]

అస్తా న్తే గుణరాశివ ద్గుణపరీవాహాత్మనాం జన్మనాం ।
సజ్ఞ్యా భౌమ నికేత నేష్వపి కుటీ కుఞ్జేషు రఙ్గేశ్వర ।
అర్చ్యస్సర్వసహిష్ణు రర్చకపరాధీనాఽఖిలాత్మస్థితిః ।
ప్రీణీషే హృదయాలుభి స్తవ తత శ్శీలా జ్జడీభూయతే॥

,, - ౨. [రా-అయో-౨-౨౫.]

దశరథః—కథన్ను మయి ధర్మేణ పృథివీ మనుశాసతి ।
భవన్తో ద్రష్టు మిచ్ఛన్తి యువరాజం మమాఽఽత్మజమ్॥

పుటమ్ - పఙ్క్తి.

తే త మూచుర్మహాత్మానం పౌర జానపదా జనాః।
బహవో నృప కల్యాణగుణాః పుత్త్రస్య సన్తి తే॥

30 - 3.

తవాఽనన్తగుణస్యాఽపి షడేవ ప్రథమే గుణాః।
యైస్త్వయైవ జగత్కుక్షావన్యేఽప్యన్తర్నివేశితాః॥

,, - ४. [గీ-४-౫.]

బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవచాఽర్జున।
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్థ పరన్తప

,, - ౫. [తిరువాయ్మొழி-3-3-3.]

అణ్ణల్ మాయ నణికొళ్ శెన్దామరై।
క్కణ్ణన్ శెఙ్గని వాయ్ క్కరుమాణిక్కమ్
తెణ్ణిఱై చ్చునై నీర్ త్తిరువేఙ్గడత్తు।
ఎణ్ణిల్ తొల్ పుకழ் వానవరీశనే।

,, - ౬. [తిరువిరుత్తమ్-౧.]

పొయ్న్నిన్ఱ ఞానముమ్ పొల్లా వొழுక్కుమ్ అழுక్కుడమ్బుమ్।
ఇన్నిన్ఱ నీర్మై యిని యామురామై ఉయిరళిప్పాన్।
ఎన్నిన్ఱయోనియుమాయ్ ప్పిఱన్దాయిమైయోర్ తలైవా
మెయ్న్నిన్ఱు కేట్టరుళా యడియేన్ శెయ్యుమ్ విణ్ణప్పమే

,, - ७. [తైత్తిరీయబ్రాహ్మణే] అనన్తా వై ఇత్యాది.

3౨ - ౨. [నారదీయే-అష్టాక్షరబ్రహ్మవిద్యాయామ్-౧-४౧.]

యథా సర్వేషు దేవేషు నాఽస్తినారాయణాత్పరః।
తథా సర్వేషు మన్త్రేషు నాఽస్తి చాఽష్టాక్షరాత్పరః।

,, - 3. [నారసింహపురాణే, ౧౫-3౨.]

భూత్వోర్ధ్వబాహు రద్యాఽత్ర సత్యపూర్వం బ్రవీమివః।
హే పుత్త్ర శిష్యాః శృణుత న మన్త్రోఽష్టాక్షరాత్పరః

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

35 - ౧. [తై-నా-౧౧.] విశ్వంనారాయణమిత్యాది. పుట-౭౭-౨-ల్ కాణ్గ.

36 - ౧. [మహోపనిషది-౧-౧-౧.]

ఏకో హ వై నారాయణ ఆసీ న్న బ్రహ్మా నేశానో నేమే ద్యావా పృథివీ ననక్షత్రాణి నాఽఽపో నాఽగ్ని ర్న సోమో న సూర్యః। స ఏకాకీ నర మేత॥

,, - ౨. [సుబాలోపనిషది, ౬.]

"నైవేహ కిఞ్చనాఽగ్ర ఆసీదమూలమనాధారా ఇమాః ప్రజాః ప్రజాయన్తే దివ్యో దేవ ఏకో నారాయణశ్చక్షుశ్చ ద్రష్టవ్యఞ్చ నారాయణ శ్శ్రోత్రంచ శ్రోతవ్యఞ్చ నారాయణో ఘ్రాణశ్చ ఘ్రాతవ్యంచ నారాయణో జిహ్వాచ రసయితవ్యంచ నారాయణ స్త్వక్చ స్పర్శయితవ్యంచ నారాయణో మనశ్చ మన్తవ్యంచ నారాయణో బుద్ధిశ్చ బోద్ధవ్యంచ నారాయణోఽహఙ్కారశ్చాఽహఙ్కర్తవ్యంచ నారాయణ శ్చిత్తంచ చేతయితవ్యంచ నారాయణో వాక్చ వక్తవ్యంచ నారాయణో హస్తౌచ దాతవ్యంచ నారాయణః పాదౌచ గన్తవ్యంచ నారాయణః పాయుశ్చ విసర్జయితవ్యఞ్చ నారాయణ ఉపస్థశ్చాఽఽనన్దయితవ్యంచ నారాయణో ధాతా విధాతా కర్తావికర్తా దివ్యో దేవ ఏక (కో) ఏవ నారాయణ ఆదిత్యా రుద్రా మరుతో వసవోఽశ్వినా ఋచో యజూంషి సామాని మన్త్రా అగ్నిరాజ్యమాహుతి ర్నారాయణ ఉద్భవ స్సంభవో దివ్యో దేవ ఏకో నారాయణో మాతా పితా భ్రాతా నివాస శ్శరణం సుహృద్గతిర్నారాయణో విరాజా సుదర్శనా జితా సౌమ్యా మోఘా కుమారా మృతా సత్యా సుమధ్యమా నాసీరా శిశిరాసురా సూర్యా భాస్వతీ విజ్ఞేయాని నాడీనామాని దివ్యాని గర్జతి గాయతి వాయతి వర్షతి వరుణోఽర్యమా చన్ద్రమా కలా (కలి, కవి ధాతా బ్రహ్మ ప్రజాపతి ర్మఘవాదివసాశ్చాఽర్ధదివసాశ్చ కాలాశ్చ మహాకాలాశ్చ కల్పాశ్చ మహాకల్పాశ్చోర్ధ్వంచ దిశశ్చ సర్వం నారాయణః పురుషఏవేదం సర్వం యద్భూతం యచ్చభవ్యం తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః దివీవ చక్షురాతతం తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంస

పులమ్ - సజ్జైః.

స్సమిన్ధతే విష్ణోర్యత్పరమం పదం తదేతన్నిర్వాణానుశాసన మితి వేదా
నుశాసనమితి వేదానుశాసనమ్॥"

౩౬ - ౩. §

,, - ౪. } ౩౨. వతు పుటత్తిల్ కాణ్గ.
,, - ౫. }

[ది.

౩౭ - ౧. [నారదీయే, అష్టాక్షరబ్రహ్మవిద్యాయామ్ ౧-౪౧.] సర్వవేదాన్తశాస్త్ర

,, - ౩. [విహగేశ్వర సంహితాయామ్. ౨౪-పటలే, ౧౨] [గారుడపు-పూ
ర్వార్ధే, ౨౨౦-౯.] నారాయణేతి ఇత్యాది.

౩౮ - ౧. [నారదీయే, అష్టాక్షరబ్రహ్మవి-౧-౪౦] [బ్రహ్మపురాణే, ౫౬-౨౪
కిన్తత్రేత్యాది.]

,, - ౨. [తిరువాయ్మొழి-౧-౨-౧౦.]

ఎణ్ పెరుక్కన్నల । త్తిణ్ పారుళీఱిల ।
వణ్ పుకழ் నారణన్ । తిణ్ కழల్ శేరే॥

,, - ౩. [తిరువాయ్మొழி ౧-౧౦-౭.]

శెల్వనారణనెన్ఱ శొల్ కేట్టలుమ్। మల్కుమ్ కణ్ పని నాడువన్ మాయమే ।
అల్లునన్ పకలుమిడైవీడిన్ఱి । నల్ కియెన్నై విడాన్ నమ్బినమ్బియే।

,, - ౪. [తిరువాయ్మొழி-౧౦-౯-౧.]

శూழ్ విశుమ్బణిముకిల్ తూరియమ్ముழక్కిన ।
ఆழ్ కడలలైతిరై కైయెడుత్తాడిన ।
ఏழ్ పొழிలుమ్ వళమేన్దియ వెన్నప్పన్ ।
వాழ் పుకழ் నారణన్ తమరైక్కణ్డుకన్దే।

§ "యస్యాత్మా శరీరమ్" ఎన్బతు, బృహదారణ్యకమ్, ౫-౭-౨౨, మాధ్యన్దిన శాఖైయిలుమ్, "యస్య పృథివీ శరీరమ్" ఎన్ఱు తుడఙ్గి, "యస్య మృత్యు శ్శరీరమ్" ఎన్నుమళవుమ్, సుబాలోపనిషత్తు-౭-వతు ఖణ్డత్తిలుమ్ ఉణ్డు; అవై అప్రకృతఙ్గళ్. అన్తర్యామిబ్రాహ్మణ మన్వేషణీయమ్.

పుటమ్ - సఙ్ఖ్య.

౩౯ - ౧. [తిరుప్పల్లాణ్డు-౪.]

ఏడు నిలత్తి లిడువతన్ మున్నమ్ వన్దెఙ్గళ్ కుఴామ్ పుకున్దు ।
కూడుమనముడైయీర్ కళ్ వరమ్బొఴివన్దొల్లైక్కూడుమినో ।
నాడునకరముమ్ నన్గఱియ నమోనారాయణాయవెన్ఱు ।
పాడుమనముడైప్పత్తరుళ్ళీర్ వన్దుపల్లాణ్డుకూఱుమినే ।

,, - ౨. [పెరియాఴ్వార్ తిరు-౫-౧-౩.]

నన్మైతీమైకళొన్ఱుమఱియేన్ నారణావెన్నుమిత్తనైయల్లాల్ ।
పున్మైయాలున్నైప్పుళ్ళువమ్ పేశిప్పుకఴ్వానన్ఱుకణ్డాయ్ తిరుమాలే ।
ఉన్నుమాఱున్నై యొన్ఱుమఱియేనోవాతేనమో నారణావెన్బన్ ।
వన్మైయావతున్ కోయిలిల్ వాఴుమ్ వైట్టణవనెన్నుమ్ వన్మైకణ్డాయే ।

,, - ౩. [పెరుమాళ్ తిరుమొఴి-౨-౪.]

తోయ్ త్తతణ్డయిర్ వెణ్ణెయ్ పాలుడనుణ్ణలుమన్ఱాయ్చ్చికణ్డు
ఆర్త్తతోళుడైయెమ్బిరానెన్నరఙ్గనుక్కడియార్కళాయ్ ॥
నాత్తఴుమ్బెఴ నారణావెన్నఴైత్తు మెయ్ తఴుమ్బత్తొఴుదు
ఏత్తియిన్బుఱుమ్ తొణ్డర్ శేవడి యేత్తివాఴ్త్తుమెన్నెఞ్జమే ।

,, - ౪. [పెరుమాళ్ తిరుమొఴి-౧-౧౧.]

తిడర్ విళఙ్గుకరైప్పొన్నినడువుపాట్టుత్తిరువరఙ్గత్తరవణైయిల్ పళ్ళికొళ్ళుమ్ । కడల్ విళఙ్గుకరుమేనియమ్మాన్ఱన్నైక్కణ్డార కణ్డుకణ్డు కాతల్ తన్నాల్ । కుడైవిళఙ్గువిఱల్ తానైక్కొడుఙ్గోలాన్ కూడలర్కోన్ కొడైక్కులశేకరన్ శొన్నశెయ్త, నడైవిళఙ్గు తమిఴ్మాలై పత్తుమ్ వల్లార్ నలన్దికఴ్ నారణనడిక్కీఴ్ నణ్ణువారే ।

- ౫. [౪-తిరువన్దాతి-౧.]

నాన్ముకనై నారాయణన్ పడైత్తాన్ నాన్ముకనుమ్
తాన్ముకమాయ్ శఙ్గరనైత్తాన్ పడైత్తాన్ యాన్ముకమాయ్
అన్దాతిమేలిట్టఱివిత్తేన్ ఆఴ్పొరుళై
చ్చిన్దామల్ కొణ్మినీర్ తేర్న్దు ।

పుటమ్ - పఙ్క్తి.

౩౯ - ౬. [తిరుచ్చన్దవిరుత్తమ్-౭౭.]

ఎట్టు మెట్టు మెట్టుమా యోరేళ్లు మేళ్లు మేళ్లుమాయ్
ఎట్టు మూన్ఱు మొన్ఱుమాకి నిన్ఱ వాతితేవనై
ఎట్టినాయ పేతమో డిఱైఞ్జి నిన్ఱవణ్ పెయర్
ఎట్టెళుత్తు మోతువార్కళ్ వల్లర్ వాన మాళవే

,, - ౭. [తిరుమొళి-౧-౧-౧.]

వాడినేన్ వాడి వరున్దినేన్ మనత్తాల్ పెరున్దుయరిడుమ్బైయిల్ పిఱన్దు
కూడినేన్ కూడి యిళైయవర్ తమ్మోడవర్ తరుమ్ కలవియే కరుతి
ఓడినే నోడి యుయ్వతోర్ పొరుళాల్ ఉణర్వెనుమ్ పెరుమ్బతమ్ తెరిన్దు
నాడినేన్ నాడి నాన్ కణ్డుకొణ్డేన్ నారాయణావెన్నుమ్ నామమ్.

,, - ౮. [శిఱియతిరుమడల్.]

పోరానైపొయ్కైవాయ్ కోట్పట్టు నిన్ఱలఱి
నీరార్మలర్క్కమలమ్ కొణ్డోర్ నెడుఙ్గైయాల్
నారాయణా ఓ మణివణ్ణా నాకణైయాయ్
వారాయెన్నారిడరై నీక్కాయ్.

,, - ౯. [౧-తిరువన్దాది-౫౭.]

అయనిన్ఱ వల్వినైయై యఞ్జినేనఞ్జి
ఉయ నిన్ తిరువడియే శేర్వాన్—నయనిన్ఱ
నన్మాలైకొణ్డు నమో నారణావెన్నుమ్
శొన్మాలై కఱ్ఱేన్ తొళుతు.

,, - ౧౦. [౧-తిరువన్దాది-౯౫.]

నావాయిలుణ్డే నమోనారణావె
న్ఱోవాతురైక్కుమురైయుణ్డే—మూవాత
మాక్కతిక్కణ్ శెల్లుమ్వకైయుణ్డే ఎన్నొరువర్
తీక్కతిక్కణ్ శెల్లుమ్ తిఱమ్.

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౩౯ - ౧౧. [౨-తిరువన్దాతి-౧.]

అన్బేతకళియా వార్వమే నెయ్యాక
ఇన్బురుకు శిన్దై యిడుఃతిరియా—నన్బురుకి
ఞానచ్చుడర్ విళక్కేఱ్ఱినేన్ నారణఱ్కు
ఞానత్తమిఴ్ పురిన్ద నాన్॥

,, - ౧౨. [౨-తిరువన్దాతి-౨]

ఞానత్తాల్ నన్గుణర్న్దు నారణన్ఱన్నామఙ్గళ్
తానత్తాల్ మఱ్ఱవన్పేర్ శాఱ్ఱినాల్—వాన
త్తణి యమరరాక్కువిక్కుమ్ అఃతన్ఱే నఙ్గళ్
పణి యమరర్ కోమాన్ పరిశు॥

,, - ౧౩. [౨-తిరువన్దాతి-౨౧.]

పకఱ్కణ్డేన్ నారణనైక్కణ్డేన్ కనవిల్
మికక్కణ్డేన్ మీణ్డవనై మెయ్యే మికక్కణ్డేన్
ఊన్ తికఴుమ్ నేమి యొళి తికఴుమ్ శేవడియాన్
వాన్ తికఴుమ్ శోతి వడివు॥

౪౦ - ౧. [౩-తిరువన్దాతి-౨.]

నామమ్ పల శొల్లి నారాయణా వెన్ఱు
నామఙ్గైయాల్ తొఴుతుమ్ నన్నెఞ్జే—వా మరువి
మణ్ణులకముణ్డుమిఴ్న్ద వణ్ణాలైయుమ్ తణ్డుఴాయ్
కణ్ణనైయే కాణ్గ నఙ్గణ్॥

,, - ౨. [తిరువాయ్మొఴి-౧-౧-౧.]

ఉయర్వఱ వుయర్నల ముడైయవన్ యవ నవన్।
మయర్వఱ మతినల మరుళినన్ యవ నవన్।
అయర్వఱు మమరర్క ళతిపతి యవ నవన్।
తుయరఱు శుడ రడి తొఴుతెఴెన్ మననే॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౪౧ - ౧. [భార-ఉద్యోగ]

తతో దుశ్శాసనో రాజన్ ద్రౌపద్యా వసనం బలాత్ ।
సభామధ్యే సమాక్షిప్యాఽప్యపకృష్టుం ప్రచక్రమే ।
అపకృష్యమాణే వసనే విలలాప సుదుఃఖితా ।
జ్ఞాతం మయా వసిష్ఠేన పురా గీతం మహాత్మనా ।
మహత్యాపది సంప్రాప్తే స్మర్తవ్యో భగవాన్ హరిః॥

౪౨ - ౧. [భార-ఉద్యో]

గోవిన్దేతి యదాక్రన్దత్ కృష్ణా మాం దూరవాసినమ్ ।
ఋణం ప్రవృద్ధమివ మే హృదయాన్నాఽపసర్పతి॥

,, - ౨. [భాగవతే-౬-౨-౧౪] సాఙ్కేత్యమిత్యాది,

౪౩ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౧-౧-౯.]

కులన్దరుమ్ శెల్వమ్ తన్దిడుమ్ అడియార్ పడుతుయరాయిన వెల్లామ్
నిలన్దరమ్ శెయ్యుమ్ నీళ్విశుమ్బరుళుమ్ అరుళొడు పెరునిలమళిక్కుమ్
వలన్దరుమ్ మత్తుమ్ తన్దిడుమ్ పెత్త తాయినుమాయిన శెయ్యుమ్
నలన్దరుమ్ శొల్లై నాన్ కణ్డుకొణ్డేన్ నారాయణావెన్నుమ్ నామమ్॥

౪౪ - ౧. [వృద్ధహారీతస్మృతౌ, ౩-౪౭] [రామోత్తరతాపినీయే-౬-ఖణ్డే] ఐ
లౌకిక మిత్యాది.

౪౬ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౯-౧౦-౩.]

మత్తుమోర్ తెయ్వముళతెన్తిరుప్పారోడు
ఉత్తిలేన్ ఉత్తతుమ్ ఉన్నడియార్క్కడిమై
మత్తెల్లామ్ పేశిలుమ్ నిన్ తిరువెట్టెழுత్తుమ్
కత్తు నాన్ కణ్ణపురత్తుఱై యమ్మానే।

,, - ౨. [తిరువాయ్మొழி-౬-౧౦-౭.]

కానవేణ్ణుమ్ కురఙ్గుమ్ ముసువుమ్ పడైయా వడలరక్కర్
మాన మళిత్తు నిన్ఱ వెన్ఱి యమ్మానెన క్కెన్ఱుమ్
తేనుమ్ పాలు మముతుమాయ తిరుమాల్ తిరునామమ్
నానుమ్ శొన్నేన్ నమరుముఱైమిన్ నమో నారాయణవే

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౪౭ - ౨. [తిరుచ్ఛన్దవిరుత్తమ్-౬౪.]

నిన్ఱ తెన్దై యూరక త్తిరున్ద తెన్దైపాడక
త్తన్ఱు వెఃకణైక్కిడన్ద తెన్నిలాత మున్నెలామ్
అన్ఱు నాన్ పిఱన్దిలేన్ పిఱన్దపిన్ మఱన్దిలేన్
నిన్ఱతు మిరున్దతుమ్ కిడన్దతు మెన్నెఞ్జుళే.

౪౮ - ౧. పుటమ్-౪౭-౨-ల్ పార్క్క.

౫౨ - ౧. [నారాయణోపనిషది] ఓమిత్యేకాక్షరమిత్యాది.

,, - ౨. [నారాయణోపనిషది-౩.]

ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్। నమ ఇతి పశ్చాత్। నారాయణాయేత్యుపరిష్టాత్। ఓమిత్యేకాక్షరమ్। నమ ఇతి ద్వే అక్షరే। నారాయణాయేతి పఞ్చాక్షరాణి। ఏతద్వై నారాయణస్యాఽష్టాక్షరం పదమ్। యోహ వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమధ్యేతి। అనపబ్రువస్సర్వమాయురేతి। విన్దతే ప్రాజాపత్యం రాయస్పోషం గౌపత్యమ్। తతోఽమృతత్వమశ్నుతే తతోఽమృతత్వమశ్నుత ఇతి। య ఏవం వేద। ఇత్యుపనిషత్॥

౫౫ - ౧. [అథర్వవేదే, గోపథబ్రాహ్మణే, పూర్వభాగే, ప్రపా - ౧-బ్రాహ్మ-౬.] భూరితిఋగ్వేదాదిత్యాది.

౫౬ - ౧. [మను-౨-౭౬.] అకారఞ్చాప్యుకారఞ్చ ఇత్యాది.

౫౭ - ౩. [లఘ్వత్రిస్మృతౌ, ౧-౧౨.] [బృహత్పరాశరస్మృతౌ]

ప్రణవాద్యా స్తథా వేదాః ప్రణవే పర్యవస్థితాః।
వాఙ్మయం ప్రణవ స్సర్వం తస్మా త్ప్రణవ మభ్యసేత్॥

,, - ౪. [ధ్యానబిన్దూపనిషది, ౧౫-వాక్యమ్.]

ఓఙ్కారప్రభవా వేదా ఓఙ్కారప్రభవాస్స్వరాః।
ఓఙ్కారప్రభవం సర్వం §జగ త్స్థావరజఙ్గమమ్॥

---

§ (పా) త్రైలోక్యం సచరాచరమ్.

పుటమ్ - సఙ్ఖ్య.

౫౭ - ౪.   [విష్ణుధర్మే, ౬౭-౬.]

వినిర్గస్తుర్ముఖేభ్యస్తు బ్రహ్మణోఽవ్యక్తజన్మనః।
ఓఙ్కార ప్రభవా వేదాః జగ్ముస్తేచ రసాతలమ్।

౫౮ - ౧.   [తై-నా-౧౦-౨౪] [పాద్మోత్తరపు-౨౨౬-౭౦.]

యద్వేదాదౌ స్వరః ప్రోక్తో వేదాన్తేచ ప్రతిష్ఠితః।
తస్య ప్రకృతిలీనస్య యః పర స్స మహేశ్వరః।

,, - ౩.

సమస్తశబ్దమూలత్వాదకారస్య స్వభావతః। సమస్తవాచ్యమూలత్వాద్బ్రహ్మణోఽపి స్వభావతః। వాచ్యవాచకసంబన్ధ స్తయో రర్థాత్ప్రతీయతే॥

,, - ౪.   [తై-భృ-౧-౧.]

యతోవా ఇమాని భూతాని జాయన్తే। యేన జాతాని జీవన్తి।
యత్ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తి। తద్విజిజ్ఞాసస్వ తద్బ్రహ్మేతి॥

,, - ౫.   [వి-పు-౧-౨-౭౦.]

సఏవ సృజ్య స్సచ సర్గకర్తా సఏవ పాత్యత్తిచ పాల్యతేచ।
బ్రహ్మాద్యవస్థాభి రశేషమూర్తి ర్విష్ణు ర్వరిష్ఠో వరదో వరేణ్యః॥

౬౧ - ౧.   పుటమ్ ౩౦-౬-ల్ కాణ్గ.

౬౫ - ౧.   [లక్ష్మీతన్త్రే, ౨౫-౧౪] లక్ష్మ్యాసహేత్యాది.

౬౬ - ౧.   [తిరువాయ్మొழி-౬-౧౦-౧౦.]

అకలకిల్లే నిఱైయుమెన్ఱలర్ మేల్ మఙ్గై యుఱై మార్పా।
నికరిల్ పుకழా యులకమ్ మూన్ఱుడైయా యెన్నై యాళ్వానే।
నికరిలమరర్ మునిక్కణఙ్గళ్ విరుమ్బుమ్ తిరువేఙ్గడత్తానే।
పుకలొన్ఱిల్లా వడియేన్ ఉన్నడిక్కీழమర్న్దు పుకున్దేనే।

౬౯ - ౧.   [తిరుప్పావై-౧౭.]

అమ్బరమే తణ్ణీరే శోఱే యఱమ్ శెయ్యుమ్
ఎమ్బెరుమాన్ నన్దగోపాలా వెழுన్దిరాయ్

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

కొమ్బనార్ క్కెల్లామ్ కొమ్బున్దె కులవిళక్కే
ఎమ్బెరుమాట్టి యశోదా యశివుఱాయ్
అమ్బర మూడఱుత్తోఙ్గి యులకళన్ద
ఉమ్బర్ కోమానే యుఱఙ్గా తెళున్దిరాయ్
శెమ్బొ అకుళలడి చ్చెల్వా పలతేవా
ఉమ్బియుమ్ నీయు ముఱఙ్గేలో రెమ్బావాయ్॥

౨౧ - ౧. [రా-సు-౨౧-౧౬.]

రావణంప్రతిసీతా— శక్యా లోభయితుం నాzహ మైశ్వర్యేణ ధనే నవా ॥ అనన్యారాఘవేణాzహం భాస్కరేణ ప్రభా యథా॥

,, - ౨. [రా-యు-౧౨౧-౧౪.]

బ్రహ్మాదీన్ప్రతిరామః — అనన్యహృదయాం భక్తాం మచ్చిత్తపరివర్తినీమ్ । అహమప్యవగచ్ఛామి మైథిలీం జనకాత్మజామ్ । ప్రత్యయార్థం లోకానాం త్రయాణాం సత్యసంశ్రయః । ఉపేక్షేచాzపి వైదేహీం ప్రవిశన్తీం హుతాశనమ్ । ఇమామపి విశాలాక్షీం రక్షితాం స్వేనతేజసా । రావణో నాzతివర్తేత వేలామివ మహోదధిః। నహి శక్య స్సుదుష్టాత్మా మనసాzపిహి మైథిలీమ్ । ప్రధర్షయితుమప్రాప్తాం దీప్తా మగ్నిశిఖామివ । నేయమర్హతి చైశ్వర్యం రావణాన్తఃపురే శుభా । అనన్యాహి మయా సీతా భాస్కరేణ ప్రభా యథా । విశుద్ధా త్రిషు లోకేషు మైథిలీ జనకాత్మజా । నహి హాతుమియం శక్యా కీర్తి రాత్మవతా యథా॥

- 3. [శ్రీగుణరత్నకోశే-౨౯.]

తవ స్పర్శాదీశం స్పృశతి కమలే మఙ్గళపదం తవేదం నోపాధే రుపనిపతితం శ్రీరసి యతః । ప్రసూనం పుష్పశ్రీమపి పరిమళర్ద్ధిం జిగదిషు ర్న చైవన్త్వా దేవం స్వదత ఇతి కశ్చి త్కథయతే।

౨3 - ౧. [మనుస్మృతౌ, ౪-౧౬౦.]

సర్వం పరవశం దుఃఖం సర్వ మాత్మవశం సుఖమ్ ।
ఇతి విద్యా త్సమాసేన లక్షణం సుఖ దుఃఖయోః।

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౭౩ - ౨. [మనుస్మృతౌ, ౪-౬.]

ఋతామృతాభ్యాం జీవేత మృతేన ప్రమృతేనవా। సత్యానృతాభ్యామపి వా నశ్వవృత్త్యా కదాచన।ఋత ముఞ్ఛశిలం జ్ఞేయ మమృతం స్యా దయాచితమ్। మృతస్తు యాచితం భైక్షం ప్రమృతం కర్షణం స్మృతమ్। సత్యానృతస్తు వాణిజ్యం తేనచైవాఽపి జీవ్యతే। సేవా శ్వవృత్తి రాఖ్యాతా తస్మా త్తాం పరివర్జయేత్॥

౭౪ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౪-౧-౫.]

పణిమిన్ తిరువరుళెన్ను మఞ్జీత ప్పైమ్బూమ్బళ్ళి
అణిమెన్ కుழలారిన్బక్కలవి యముతుణ్డార్
తుణిమున్బు నాల ప్పల్లేழையర్ తామిழிప్ప చ్చెల్వర్
మణి మిన్ను మేని నమ్మాయవన్ పేర్ ౘొల్లి వాழ்మినో॥

౭౫ - ౧. పుటమ్-౨౨-౩-ల్ కాణవుమ్.

,, - ౨.

స్వోజ్జీవనేచ్ఛా యది తే స్వసత్తాయాం స్పృహా యది।
ఆత్మదాస్యం హరే స్స్వామ్యం స్వభావఞ్చ సదా స్మర॥

౭౮ - ౨. పుటమ్-౯-౧-ల్ కాణవుమ్.

౭౯ - ౧. [తై-నా, ౧-౨.]

యస్మిన్నిదం సఞ్చ విచైతి సర్వం యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః।
తదేవ భూతం తదు భవ్యమా ఇదం తదక్షరే పరమే వ్యోమన్।

౭౯ - ౨. [తై-నా-౧-౭.]

తదేవాఽగ్ని స్తద్వాయు స్తత్సూర్య స్తదు చన్ద్రమాః
తదేవ శుక్రమమృతం తద్బ్రహ్మ తదాప స్స ప్రజాపతిః।

౮౫ - ౧. [౪-తిరువన్దాతి-౬౮.]

తిఱమ్బేల్మిన్ కణ్డీర్ తిరువడితన్నామమ్
మఱన్దుమ్ పుఱ న్తొழா మాన్దర్—ఇఱైప్పొழுదుమ్
ఞాతువరాయ్ ప్పోతుమిన్ఱ కూర్తాఱ్ నమనుమ్ తన్
తూతువరై క్కూవి చ్చెవిక్కు॥

పుటమ్ - పఙ్క్తిః.

౮౬ - ౧. [పాద్మోత్తరపు, ౨౨౬-౨౫] భూతానిచేత్యాది.

౮౭ - ౫. [ప్రశ్నోప, ౪-౯.]

ఏషహి ద్రష్టా స్ప్రష్టా శ్రోతా ఘ్రాతా రసయితా మన్తా బోద్ధా కర్తా విజ్ఞానాత్మా పురుషః । స పరేఽక్షరే ఆత్మని సమ్ప్రతిష్ఠతే॥

,, - ౬. [బృహదా, ౬-౫-౧౫] [బృహదా, ౪-౪-౧౪, ల్ కిఞ్చిన్మాఱ్ఱమాక ఇరుక్కిఱతు.]

యత్ర హి ద్వైతమివ భవతి తదితర ఇతరం పశ్యతి తదితర ఇతరం జిఘ్రతి తదితర ఇతరం రసయతే తదితర ఇతరమభివదతి తదితర ఇతరం శృణోతి తదితర ఇతరం మనుతే తదితర ఇతరం స్పృశతి తదితర ఇతరం విజానాతి యత్ర త్వస్య సర్వమాత్మైవాఽభూత్తత్కేన కం పశ్యేత్తత్కేన కం జిఘ్రేత్తత్కేనకం రసయేత్తత్కేన కమభివదేత్తత్కేన కం శృణుయాత్తత్కేన కం మన్వీతతత్కేన కం స్పృశేత్తత్కేన కం విజానీయాద్యేనేదం సర్వం విజానాతి తం కేన విజానీయాత్సఏష నేతి నేత్యాత్మాఽగృహ్యో న హి గృహ్యతేఽశీర్యో న హి శీర్యతేఽసఙ్గో నహి సజ్యతేఽసితో న వ్యథతే న రిష్యతి విజ్ఞాతారమరే కేన విజానీయాదిత్యుక్తానుశాసనా సి మైత్రేయ్యేతావదరే ఖల్వమృతత్వమితి హోక్త్వా యాజ్ఞవల్క్యోవిజహార।

౯౧ - ౧. [తిరువాయ్మొఴి-౪-౮-౧౦.]

ఉడమ్బినాల్ కుఱైవిల్లా వుయిర్ పిరిన్ద మలై తుణ్డమ్
కిడన్దనపోల్ తుణి పలవా వసురర్ కుఴామ్ తుణిత్తుకన్ద
తడమ్బునల శడై ముడియన్ తని యొరుకూఱమర్న్దుఱైయుమ్
ఉడమ్బుడైయాన్ కవరాత వుయిరినాల్ కుఱైవిలమే॥

౯౨ - ౧. [తిరుమొఴి-౮-౯-౩.]

విడైయేఴన్ఱడర్త్తు వెకుణ్డు విలఙ్గలుఱ
ప్పడైయాలాఴితట్ట పరమన్ పరఞ్జోతి
మడైయార్ నీలమ్ మల్కుమ్ వయల్ శూఴ్ కణ్ణపురమొ
న్ఱుడైయానుక్కడియే నొరువర్కురియేనో॥

పుటమ్ - పఙ్క్తి.

౯౨ - ౨. [౧-తిరువన్దాతి-౬౭.]

పెయరుమ్ కరుఙ్గడలే నోక్కుమాఱు ఒణ్ పూ
ఉయరుమ్ కతిరవనే నోక్కుమ్ — ఉయిరుమ్
తరుమనైయే నోక్కు మొణ్డామరైయాళ్ కేళ్వన్
ఒరువనైయే నోక్కు ముణర్వు।

౯౭ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౧-౨-౧.]

వీడుమిన్ ముఱ్ఱవుమ్ వీడుశెయ్తుమ్ముయిర్
వీడుడైయానిడై వీడుశెయ్మ్మినే॥

౯౯ - ౧. [భట్టర్ ముక్తకమ్.]

త్వం మేఽహం మే కుత స్తత్తదపి కుత ఇదం వేద మూలప్రమాణాత్
ఏతచ్చాఽనాదిసిద్ధా దనుభవవిభవా త్సోఽపి సాక్రోశ ఏవ।
క్వాఽఽక్రోశః కస్య గీతాదిషు మమవిదితః కోఽత్ర సాక్షీసుధీస్స్యాత్
హన్తత్వత్పక్షపాతీ స ఇతి నృకలహే మృగ్యమధ్యస్థవత్త్వమ్।

౧౦౧ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౨-౯-౯.]

యానేయెన్నై యఱియకిలాతే। యానే యెన్దనతే యెన్ఱిరున్దేన్
యానే నీ యెన్నుడైమైయుమ్ నీయే। వానే యేత్తుమ్ ఎమ్ వానవ
రేఱే।

" - ౨. [తిరువాయ్మొழி-౫-౮-౮.]

కళైవాయ్ తున్బమ్కళైయాతొழிవాయ్ కళైకణ్ మఱ్ఱిలేన్
వళైవాయ్ నేమిప్పడైయాయ్ కుడన్దైక్కిడన్ద మామాయా
తళరావుడల మెనతావి శరిన్దు పోమ్బోతు।
ఇళైయాతునతా ళొరుఙ్గ ప్పిడిత్తు ప్పోతవిశై నీయే।

౧౦౨ - ౧. [తిరుప్పావై-౨౯.]

శిఱ్ఱఞ్జిఱుకాలే వన్దున్నై చ్చేవిత్తున్
పొఱ్ఱామరై యడియే పోఱ్ఱుమ్ పొరుళ్ కేళాయ్
పెఱ్ఱమ్ మేయ్త్తుణ్ణుమ్ కులత్తిల్ పిఱన్దు నీ
కుఱ్ఱేవలెఙ్గళై క్కొళ్ళామల్ పోకాతు

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

ఇఱ్ఱై ప్పఱై కొళ్వా నన్ఱుకాణ్ గోవిన్దా
ఎఱ్ఱైక్కు మేఴేఴు పిఱవిక్కు మున్దన్నోడు
ఉఱ్ఱోమేయావో మునక్కే నామాళ్ శెయ్వోమ్
మఱ్ఱై నఙ్గామఙ్గళ్ మాఱ్ఱేలో రెమ్బావాయ్॥

౧౦౨ - ౨. [అహిర్బుధ్న్యసంహితాయామ్, ౫౨-౨౦] చేతనస్యయదాముఖ్య మిత్యాది.

౧౦౩ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౬-౫-౧.]

తువళిల్ మా మణిమాడమోఙ్గు తులైవిల్లిమఙ్గలమ్ తొழு
మివళై నీరిని యన్నైమీరుమక్కాశైయిల్లై విడుమినో
తవళ వొణ్ శఙ్గు శక్కర మెన్ఱుమ్ తామరైత్తడఙ్గణెన్ఱుమ్
కువళై యొణ్ మలర్ క్కణ్గళ్ నీర్ మల్క నిన్ఱు నిన్ఱు కుమిఱుమే।

౧౦౪ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౩-౩-౬.]

వేఙ్గడఙ్గళ్ మెయ్మ్మేల్వినై ముఱ్ఱవుమ్
తాఙ్గళ్ తఙ్గట్కు నల్లనవే శెయ్వార్
వేఙ్గడత్తుఱైవార్కు నమవెన్న
లాఙ్గడమైయతు శుమన్దార్కట్కే॥

,, - ౨. [తిరువాయ్మొழி-౧౦-౮-౭.]

ఉణ్డు కళిత్తేఱ్కుమ్బరెన్ కుఱై మేలై
తొణ్డుకళిత్తన్ది తొழுమ్ శొల్లుప్పెఱ్ఱేన్
వణ్డు కళిక్కుమ్పొழிల్ శూழ் తిరుప్పేరాన్
కణ్డుకళిప్ప క్కణ్ణుళ్ నిన్ఱకలానే॥

౧౦౫ - ౧. ౪౬-పుటమ్-౧-ల్ పార్క్క.

౧౦౬ - ౧. [శ్రీగుణరత్నకోశే, ౨౮.]

స్వరూపం స్వాతన్త్ర్యం భగవత ఇదం చన్ద్రవదనే త్వదాశ్లేషో
త్కర్షాద్భవతి ఖలు నిష్కర్ష సమయే। త్వమాసీ ర్మాత శ్శ్రీః కమితు
రితమిత్థన్త్వవిభవ స్తదన్తర్భావా త్త్వాం న పృథ గభిధత్తే శ్రుతిరపి॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౧౦౭ - ౧.   [తిరువాయ్మొழி-౨-౯-౪.]

ఎనక్కే యాట్చెయ్యెక్కాలత్తుమెన్రెన్ఱు। మనక్కేవన్దిడై వీడిన్ఱి మన్ని। త్తనక్కేయాకవెనైక్కొళ్ళుమీతే। ఎనక్కే కణ్ణనై యాన్ కొళ్ శిఱప్పే।

౧౦౯ - ౧.   [తిరువాయ్మొழி-౯-౬-౨.]

కాట్కరైయేత్తుమతనుళ్ కణ్ణావెన్నుమ్
వేట్కైనోయ్ కూర నినైన్దు కరైన్దుకుమ్
ఆట్కొళ్వానొత్తెన్నుయిరుణ్డమాయనాల్
కోట్కుఱైపట్టతెన్నారుయిర్ కోళుణ్డే।

౧౧౧ - ౧.   ౧౦౭-వతు పుటత్తిల్ కాణ్గ.

౧౧౨ - ౧.   [భారతే, ఉద్యోగ, ౪౧-౩౪.]

యోఽన్యథా సన్త మాత్మాన మన్యథా ప్రతిపద్యతే।
కిన్తేన నకృతం పాపం చోరేణాఽఽత్మాపహారిణా।

౧౧౫ - ౧.   [పెరియతిరువన్దాది-౫౩.]

ఒన్ఱుణ్డు శెఙ్గణ్మాల్ యానురైప్పతు ఉన్నడియార్
క్కెన్ఱుశెయ్వనెన్ఱే యిరుత్తి నీ—నిన్పుకళిల్
వైకుమ్తమ్శిన్దైయిలుమ్ మఱ్ఱినితో నీయవర్కు
వైకున్దమెన్ఱరుళుమ్ వాన్॥

౧౧౭ - ౧.   [శరణాగతిగద్య-చూ, ౩.]

స్వాభిమత నిత్యనిరవద్యానురూప స్వరూపరూప గుణవిభవైశ్వర్యశీలా ద్యనవధికాతిశయాఽసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణ గుణగణ శ్రీవల్లభ! ఏవమ్భూత భూమి నీళా నాయక!

,, - ౨.   [శ్రీగుణరత్నకోశే-౨౬.]

భోగ్యా వామపి నాన్తరీయకతయా పుష్పాఙ్గరాగస్సమం నిర్వర్త్య ప్రణయాతివాహనవిధా నీతాః పరీవాహతామ్। దేవి త్వామను నీళయా సహ మహీ దేవ్య స్సహస్రం తథా యాభి స్త్వం స్తన బాహు దృష్టిభిరివ స్వాభిః ప్రియం శ్లాఘసే॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౧౧౭ - ౩. పరన్దరహస్యమ్.

ఆక, " నారాః " ఎన్ఱు నిత్యపదార్థఙ్గళినుడైయ సమూహత్తై చ్చొల్లి ర్ఱాయిత్తు. అవైయావన - జ్ఞానశక్త్యాది దివ్యాత్మగుణఙ్గళుమ్, గుణ ప్రకాశకమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహఙ్గళుమ్, విగ్రహగుణమాన సౌన్దర్యాది కళుమ్, అన్ద సౌన్దర్యాదికళ్ పోలాతి పూత్తాప్పోలే శాత్తిన కిరీటమకు టాది దివ్యాభరణఙ్గళుమ్, అవ్వాభరణఙ్గళోడు వికల్పిక్కలామ్పడి యాన శఙ్ఖచక్రాది దివ్యాయుధఙ్గళుమ్, ఇత్తనైయుమ్ కాట్టిలెత్తి నిలావాకాతపడి అరుకేయిరున్దనుభవిక్కుమ్ లక్ష్మీప్రభృతిమహిషీవర్గఙ్గ ళుమ్, అచ్చేర్త్తియిలే అడిమైశెయ్కిఱ అనన్తగరుడవిష్వక్సేన ప్రము ఖరాన సూరిసఙ్ఘముమ్, అవర్కళ్ పోలాతి పో యడిమైశెయ్కిఱ ముక్త రుమ్, అవర్కళుక్కు అడిమైశెయ్కైక్కు ప్పరికరమాన ఛత్రచామ రాది పరిచ్ఛదఙ్గళుమ్, అవ్వడిమైక్కు వర్ధకమాయ్ పఞ్చోపనిషణ్మయ మాన పరమపదముమ్, గుణత్రయాత్మకమాన మూలప్రకృతియుమ్, పురు షసమష్టియుమ్, అహోరాత్రాది విభాగయుక్తమాన కాలతత్త్వ ముమ్, ప్రవాహరూపేణ నిత్యమాన మహదాదికళుమ్, తత్కార్య మాన అణ్డఙ్గళుమ్, అణ్డాన్తర్వర్తికళాన చతుర్విధభూతఙ్గళుమ్. పఞ్చో పనిషణ్మయమాకైయాలే పరమపదముమ్ సమూహాత్మకమాయిరుక్కుమ్. గుణత్రయాత్మికై యాకైయాలే మూలప్రకృతియుమ్ సమూహాత్మికై యాయిరుక్కుమ్. అహోరాత్రాది విభాగఙ్గళ్ నేక మాకైయాలే కాల ముమ్ సమూహాత్మకమాయిరుక్కుమ్.

౧౧౮ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౭-౩-౧౦.]

కలక్కమిల్లా నల్తవమునివర్ కరైకణ్డోర్
తుళక్కమిల్లా వానవరెల్లామ్ తొழுవార్కళ్
మలక్కమెయ్తమాకడల్ తన్నై క్కడైన్దానై
ఉలక్కు నామ్ పుకழ்కిఱ్పతెన్ శెయ్వతురైయీరే।

,, - ౨. ౧౧౭-వతు పుటత్తిల్ కాణ్గ.

౧౨౦ - ౧. ,,

౧౨౧ - ౧. 〃

పుటమ్ - పజ్త్కి.

౧౨౧ - ౨. [విష్ణుపురాణే, ౨-౭-౨౭] [బ్రహ్మపురాణే, ౨౧-౨౭]

అణ్డానాన్తు సహస్రాణాం సహస్రాణ్యయుతానిచ ।
ఈదృశానాం తథా తత్ర కోటికోటి శతానిచ॥

౧౨౬ - ౧. [తిరుమొழி-౧-౧-౬.]

ఎమ్బిరా నెన్దై యెన్నుడై చ్చుఱ్ఱ మెనక్కరశెన్నుడై వాణాళ్
అమ్బినా లరక్కర్ వెరుక్కొళ్ నెరుక్కి యవరుయిర్ శెకుత్త
వెమ్మణాళ్। వమ్బులామ్శోలై మామతిళ్తఞ్జై మామణిక్కోయిలేవణఙ్గి
నమ్బికా ళుయ్య నాన్ కణ్డుకొణ్డేన్ నారాయణావెన్నుమ్నామమ్॥

,, - ౨. [పాద్మోత్తరపురాణే, ౨౨౬-౫౨] నారస్త్వితి ఇత్యాది.

౧౨౯ - ౧. [౧-తిరువన్దాతి-౫౩.]

శెన్నాల్ కుడైయా మిరున్దాల్ శిఙ్గాశనమామ్
నిన్నాల్ మరవడియామ్ నీళ్కడలుళ్ —ఎన్నుమ్
పుణైయామ్ మణివిళక్కామ్ పూమ్పట్టామ్పుల్గు
మణైయామ్ తిరుమాఱ్కరవు॥

,, - ౨. [పెరుమాళ్తిరుమొழி-౪-౯.]

శెడియాయ వల్వినైకళ్ తీర్క్కుమ్ తిరుమాలే
నెడియానే వేఙ్గడవా నిన్ కోయిలిన్వాశల్
అడియారుమ్ వానవరు మరమ్బైయరుమ్ కిడన్దియఙ్గుమ్
పడియాయ్క్కిడన్దున్ పవళవాయ్కాణ్బేనే॥

౧౩౧ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౩-౩-౧.]

ఒழிవిల్కాలమెల్లాముడనాయ్మన్ని
వழுవిలావడిమైశెయ్యవేణ్డునామ్
తెழிకురలరువి త్తిరువేఙ్గడత్తు
ఎழிల్కొళ్శోతియెన్దై తన్దైతన్దైక్కే.

,, - ౨. [తిరువిరుత్తమ్-౯౭.]

ఎழுవతుమ్మీణ్డేపడువతుమ్పట్టుఎనైయూழிకళ్పోయ్
కழிవతుమ్కణ్డుకణ్డెళ్కలల్లాల్ ఇమైయోర్కళ్కుழாమ్

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

తొழువతుమ్శూழ్వతుమ్ శెయ్తొణ్డై మాలైకణ్ణారకణ్డా
కళివతోర్ కాతలున్ఱార్ కుమున్డోకణ్గళ్ తుఞ్జుతలే।

౧౩౨ - ౧. [ఋగ్వేదే.]

తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః । దివీవ చక్షురాత
తమ్ । తద్విప్రాసోవిపన్యవోజాగృవాంససస్సమిన్ధతే। విష్ణోర్యత్పరమం
పదమ్ ॥

,, - ౨. [౧-తిరువన్దాతి-౧౬.]

పழుతేపలపకలుమ్ పోయినవెన్ఱు అఞ్జి
యழுతేనరవణైమేల్ కణ్డు—తొழுతేన్
కడలోతమ్ కాలలైప్పక్కణ్ వళరుమ్ శెఙ్గ
ణాడలోతవణ్ణరడి॥

౧౩౩ - ౧. ౪౭-వతు పుటత్తిల్ కాణ్గ.

౧౩౪ - ౧. ౧౩౧-వతు పుటత్తిల్ కాణ్గ.

తిరుమన్త్ర ప్రకరణత్తిన్ ప్రమాణత్తిరట్టు
ముడిన్దతు,

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళే శరణమ్.

ముముక్షుప్పడి ద్వయ ప్రకరణత్తిన్

వ్యాఖ్యానావతారికై.

ప్రథమరహస్యమాన తిరుమన్త్రత్తినుడైయ

అరుమ్బద విళక్కమ్.

తిరుమన్త్రత్తుక్కు వివరణమాన ప్రథమ ప్రకరణత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ద్వయవివరణమాన ఇరణ్డామ్ ప్రకరణత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమరుళిచ్చెయ్వతాక ఉపక్రమిక్కిఱార్ (ప్రథమరహస్యమాన ఇత్యాదియాల్).

తిరుమన్త్రత్తిల్ పదత్రయత్తాలుమ్ సుశిక్షితమాన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానముడైయ ఇవ్వధికారిక్కు స్వరూపోపాయపురుషార్థఙ్గళిల్ మమకారమ్ నివృత్తమాయిరుక్క, ఇవ్వధికారి భగవత్కైఙ్కర్యత్తై యుద్దేశిత్తు అవన్ తిరువడికళై ఉపాయమాక ప్పత్తుకిఱపడియై ప్రతిపాదిక్కిఱదు ద్వయమ్, ప్రథమరహస్యమాన తిరుమన్త్రత్తిల్ పదత్రయ ప్రతిపాదితమాన అనన్యార్హ శేషత్వాద్యాకార విరుద్ధార్థ ప్రతిపాదకమాకైయాలే, ప్రథమరహస్యమాన తిరుమన్త్రత్తై వ్యాఖ్యానిత్తవనన్తరమ్ తద్విరుద్ధార్థ ప్రతిపాదకమాన ద్వయత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమ్ పణ్ణుకై సఙ్గతమామోవెన్నిల్;

ఇవ్వధికారితాన్ అచిత్తుప్పోలే జ్ఞానశూన్యనాయ్, ప్రవృత్తినివృత్తియోగ్యనన్నిక్కిఱవిరాతే; స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానముడైయనాయ్ ప్రవృత్తినివృత్తికళుక్కు యోగ్యనాయిరుక్కైయాలే, ఇవ్వధికారిక్కు జ్ఞాతృత్వప్రయుక్తమాన స్వస్వాతన్త్ర్యగర్భమాయ్ అతఏవ స్వార్థమాయ్ అతఏవ స్వప్రయత్నసాధ్యమాయ్ వరుమ్ స్వరూపోపాయపురుషార్థఙ్గళిల్ మమకారముమ్ అతడియాక వరుమ్ ప్రవృత్తినివృత్తికళుమిల్లై యెన్నుమత్తై ప్రథమరహస్యత్తిలే యరుళిచ్చెయ్తు, పరగతాతిశయాధాయకత్వేన స్వరూపత్తిలభిమానముమ్, పరాభిమతసాధనత్వేన ఉపాయత్తిలభిమానముమ్, పరేష్టత్వేన పురుషార్థత్తిలభిమానముమ్, ఉపేయత్తిలభిమానముమ్, జ్ఞాతృత్వప్రయుక్త స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తిగర్భమాయ్, పరార్థైకవేషమాయ్, అనన్యార్హ

అర్థత్తై అరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ అతిల్ మధ్యమపదత్తాలుమ్ తృతీయ పదత్తాలుమ్ ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట ఉపాయోపేయఙ్గళై విశదమాక ప్రతిపాదియానిన్ఱుళ్ళ ద్వయత్తినుడైయ అర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

మున్బరుళిచ్చెయ్త మూన్ఱు ప్రబన్ధత్తిలుమ్ తిరుమన్త్రానన్తరమ్

శేషత్వ అనన్యశరణత్వ అనన్యభోగ్యత్వ స్వరూపానురూపమాయిరుక్కైయాలే, తాదృశాభిమానత్రయవిశిష్టనాయ్కొణ్డు స్వరూపానురూప పురుషార్థత్తై ఉద్దేశిత్తు స్వరూపానురూపమాన ఉపాయత్తై ప్పరిగ్రహిక్కై ప్రథమరహస్యార్థాఽవిరుద్ధమాకైయాలే, తాదృశార్థప్రతిపాదకమాన ద్వయార్థత్తై, ప్రథమరహస్యమాన తిరుమన్త్రార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మరుళిచ్చెయ్కై యుక్తమాకైయాలే, ప్రథమరహస్యార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ద్వయార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

తిరుమన్త్రత్తిల్ ప్రణవార్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ వివరణ వివరణీభావసఙ్గత్యా మన్త్రశేషత్తుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్తాప్పోలే, మన్త్రశేషార్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ అన్ద సఙ్గతియాలే మన్త్రశేషవివరణమాన ద్వయప్రకాశకమాన ఇరణ్డామ్ ప్రకరణత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక ఉపక్రమిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రథమరహస్యమాన) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతిలెన్ఱతు-తిరుమన్త్రత్తిలెన్ఱపడి. మధ్యమపదత్తాలుమ్ తృతీయపదత్తాలుమెన్ఱతు-నమః పదత్తాలుమ్ నారాయణపదత్తాలుమెన్ఱపడి. ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట వెన్ఱతు-అర్థబలత్తాలుమ్ లక్షణైయాలుమ్ ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట వెన్ఱపడి. విశదమాక వెన్ఱతు-శ్రీమత్తాకవుమ్ శాబ్దమాకవుమెన్ఱపడి. అతావతు-నమః పదత్తిలర్థబలత్తాలే సిద్ధమాన ఉపాయత్తై ద్వయత్తిల్ పూర్వఖణ్డత్తిల్ శ్రీమత్తాకవుమ్ శాబ్దమాకవుమ్ ప్రతిపాదిక్కైయుమ్, అకార నారాయణపదఙ్గళిల్ అర్థబలత్తాలే తోన్ఱుమ్ శ్రియఃపతిత్వత్తై ఉత్తర ఖణ్డత్తాల్ శాబ్దమాక ప్రతిపాదిక్కైయుమ్.

మున్బు మూన్ఱు ప్రబన్ధత్తిలుమ్ తిరుమన్త్రార్థమ్ మున్నాక చరమశ్లోకార్థత్తై అరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవర్, ఇప్ప్రబన్ధత్తిలే చరమశ్లోకార్థమరుళిచ్చెయ్వతఱ్కు మున్నే తిరుమన్త్రార్థమ్ మున్నాక ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కైక్కు హేతువై శఙ్కాపూర్వకమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మున్బిత్యాదియాల్). మూన్ఱుప్రబన్ధత్తిలుమెన్ఱతు - శ్రియఃపతిప్పడియిలుమ్ యాదృచ్ఛికప్పడియిలుమ్ పరన్దపడియిలుమెన్ఱపడి. తిరుమన్త్రానన్తరమెన్ఱతు - తిరుమన్త్రార్థత్తై యరుళి

చరమశ్లోకత్తైయరుళిచ్చెయ్‌తు పిన్బుద్వయత్తై అరుళిచ్చెయ్‌తవర్ ఇప్పోతు ద్వయత్తై మున్దుఱ వరుళిచ్చెయ్‌వానెన్నెన్నిల్, ఇరణ్డు ప్రకారముమరుళిచ్చెయ్యలాయిరుక్కైయాలే. ఆచ్చాన్పిళ్ళై జీయర్ ముతలానారుమ్ ఇన్ద ప్రకారమిఱే యరుళిచ్చెయ్‌తతు.

ఇవ్విరణ్డు ప్రకారన్దనక్కుమ్ కరుత్తెన్నెన్నిల్; చరమశ్లోకమ్ మున్నాక ద్వయత్తై చ్చొల్లుకిఱతు, విధ్యనుష్ఠానరూపఙ్గళా యిరుక్కైయాలే విధిమున్నాక అనుష్ఠానత్తై చ్చొల్లుకై ప్రాప్తమాయిరుక్కైయాలుమ్, తిరుమన్త్రమ్ ప్రాప్యపరమాయ్ చరమశ్లోకమ్ ప్రాపక

చ్చెయ్‌త వనన్తరమెన్నపడి. చరమశ్లోకత్తైయెన్నతు - చరమశ్లోకార్థత్తై యెన్నపడి. ద్వయత్తై యెన్నతు - ద్వయార్థత్తై ఎన్నపడి. మున్దుఱవెన్నతు - చరమశ్లోకార్థ మరుళిచ్చెయ్‌వతఱ్కు మున్బే యెన్నపడి. ఇరణ్డుప్రకారముమెన్నతు - చరమశ్లోకార్థమరుళిచ్చెయ్‌త వనన్తరమ్ ద్వయార్థ మరుళిచ్చెయ్‌కైయుమ్, ద్వయార్థమ్ మున్నాక చరమశ్లోకార్థ మరుళిచ్చెయ్‌కైయుమెన్నపడి. ఇతిల్ సంవాదప్రమాణమ్ (ఆచ్చాన్పిళ్ళైయిత్యాది). జీయరెన్నతు - వాదికేసరి ఎన్నపడి. ఇన్దప్రకారమిఱేయెన్నతు- ఇవ్విరణ్డుప్రకారమిఱే యెన్నపడి.

ఇరణ్డుప్రకారమాక వరుళిచ్చెయ్‌కైక్కు తాత్పర్యమేతెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇవ్విరణ్డిత్యాదియాల్). చరమశ్లోకమ్ మున్నాకవెన్నతు - చరమశ్లోకానన్తరమెన్నపడి. విధ్యనుష్ఠానరూపఙ్గళాయిరుక్కైయాలే యెన్నతు-చరమశ్లోకమ్ “వ్రజ” ఎన్ఱు విధిరూపమాయుమ్, ద్వయమ్ “ప్రపద్యే” ఎన్ఱు అనుష్ఠానరూపమాయుమిరుక్కైయాలే యెన్నపడి. విధిమున్నాకవెన్నతు - విధిపూర్వకమాకవెన్నపడి. ప్రాప్యవైలక్షణ్యజ్ఞానమడియాక ప్రాప్యరుచి పిఱన్దవనుక్కు ప్రాపకవిధాయకశాస్త్రమపేక్షితమాకైయాలే ప్రాప్యపరమాన తిరుమన్త్రమానతు ప్రాపకపరమాన చరమశ్లోకత్తిఱ్కాట్టిల్ మున్బట్టపడియై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (తిరుమన్త్రమ్ ప్రాప్యపరమాయిత్యాదియాల్). స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానపూర్వకమాక ప్రాప్యరుచి పిఱన్దవధికారిక్కు ఈశ్వరనుడైయ శేషిత్వ శరణ్యత్వ ప్రాప్యత్వఙ్గళుమ్ నిత్యప్రార్థనీయఙ్గళాకైయాలే తిరుమన్త్రమ్ ప్రాప్యపరమాకక్కుఱైయిల్లై. ఉభయత్తినుడైయవుమెన్నతు -

పరమాయ్ ద్వయమ్ ఉభయత్తినుడైయవుమ్ అనుష్ఠాన ప్రతిపాదకమాయిరుక్కైయాలుమ్.

ద్వయమ్ మున్నాక చరమశ్లోకత్తై చ్చొల్లుకిఱతు,-తిరుమన్త్రత్తిల్ మధ్యమ తృతీయ పదఙ్గళుక్కు వాక్యద్వయమ్ వివరణమాయ్, అతు తనక్కు చరమశ్లోకత్తిల్ అర్ధద్వయమ్ వివరణమాయిరుక్కుమాకారత్తాలే. ఆనపిన్బు ఇరణ్డుప్రకారముమ్ అనుసన్ధిక్క త్తట్టిల్లై.

ప్రాపకత్తినుడైయవుమ్ ప్రాప్యత్తినుడైయవుమెన్నపడి. అనుష్ఠాన ప్రతిపాదకమాయెన్నతు - ఉపాయస్వీకారత్తుక్కుమ్ ప్రాప్యానుభవరూపకైఙ్కర్యత్తుక్కుమ్ ప్రతిపాదకమాయెన్నపడి. [ఇరుక్కైయాలుమ్, చరమశ్లోకమ్ మున్నాక ద్వయత్తై చ్చొల్లుకిఱతు] ఎన్ఱు కీఴ్మేలే యన్వయమ్. ఆక, ద్వయ చరమశ్లోకఙ్గళిరణ్డుమ్ విధ్యనుష్ఠానరూపఙ్గళాకైయాలే ఉపాయవిధాయకమాన చరమశ్లోకార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ఉపాయానుష్ఠాన ప్రతిపాదకమాన ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కై యుక్తమెన్ఱు కరుత్తు. ప్రాప్యవైలక్షణ్యజ్ఞానపూర్వకమాక తత్ప్రాపకత్తైయఱిన్దు అనుష్ఠిత్తు అనన్తరమ్ ప్రాప్యత్తైయనుభవిక్కైయు ముచితమాకైయాలే, ప్రాప్య ప్రాపకపరమాన తిరుమన్త్రచరమశ్లోకార్థఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ఉభయానుష్ఠాన ప్రతిపాదకమాన ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కై యుక్తమెన్ఱు కరుత్తు.

ఇని ద్వయమ్ మున్నాక చరమశ్లోకమరుళిచ్చెయ్కైక్కు క్కరుత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ద్వయమ్ మున్నాకవిత్యాదియాల్). ద్వయమ్ మున్నాకవెన్ఱతు - ద్వయార్థమ్ మున్నాకవెన్నపడి. చరమశ్లోకత్తైయెన్ఱతు - చరమశ్లోకార్థత్తైయెన్నపడి. మధ్యమతృతీయపదఙ్గళుక్కెన్ఱతు - నమో నారాయణపదఙ్గళుక్కెన్నపడి. వాక్యద్వయ మెన్ఱతు - వాక్యద్వయాత్మకమాన ద్వయమెన్నపడి. అతు తనక్కెన్ఱతు - ద్వయత్తుక్కెన్నపడి. అర్ధద్వయమెన్ఱతు - పూర్వార్ధోత్తరార్ధఙ్గళెన్నపడి. ఇరుక్కుమాకారత్తాలే యెన్ఱతు - ఇరుక్కైయాలేయెన్నపడి. ఆక, ప్రణవ మన్త్రశేష ద్వయ చరమశ్లోకఙ్గళుక్కు పౌర్వాపర్యనిబన్ధనమ్ వివరణి వివరణభావమెన్ఱు కరుత్తెన్ఱతాయ్త్తు. ఇవ్విరణ్డుప్రకారత్తైయుమ్ నిగమిక్కిఱార్ (ఆనపిన్బిత్యాదియాల్). ఆనపిన్బెన్ఱతు - ఇరణ్డుప్రకారముమ్కూడిన పిన్బెన్నపడి. తట్టిల్లై - యాతొన్ఱికమాన బాధనిల్లైయెన్నపడి.

అతిలోరుప్రకారత్తై మూన్ఱుప్రబన్ధత్తిలు మరుళిచ్చెయ్తవరాకైయాలే మఱ్ఱైప్ప్రకారత్తైయు మరుళిచ్చెయ్యవేణ్డుమెన్ఱు తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి తిరుమన్త్రార్థ మరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౧౧౬. అతిల్ ప్రథమత్తిలే వైష్ణవనాయిరుప్పానొరువనుక్కు స్వాధికారార్థమాక అవశ్యాపేక్షితమాయుళ్ళవఱ్ఱై సఙ్గ్రహమాక

ఇవ్విరణ్డు ప్రకారత్తైయుమ్ పిళ్ళైలోకాచార్య రరుళిచ్చెయ్త ప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతిలిత్యాదియాల్). అతిలెన్ఱతు - ఇరణ్డుప్రకారత్తిలుమెన్ఱపడి. ఒరుప్రకారత్తైయెన్ఱతు-చరమశ్లోకమ్ మున్నాక ద్వయమరుళిచ్చెయ్కైయాకిఱ ప్రకారత్తైయెన్ఱపడి. మఱ్ఱైప్రకారత్తైయుమెన్ఱతు - ద్వయమ్ మున్నాక చరమశ్లోకమరుళిచ్చెయ్కిఱ ప్రకారత్తైయుమెన్ఱపడి.

౧౧౭. ప్రథమచూర్ణైక్కవతారికై (అతిలిత్యాది). అతిలెన్ఱతు - ద్వయార్థమరుళిచ్చెయ్కిఱ వళవిలెన్ఱపడి. స్వాధికారార్థమాకవెన్ఱతు - వైష్ణవత్వసిద్ధ్యర్థమాకవెన్ఱపడి. అవశ్యాపేక్షితమాయుళ్ళవఱ్ఱైయెన్ఱతు - వైష్ణవత్వ వ్యాపకఙ్గళాయ్ అవైష్ణవర్పక్కలిల్ కిడైయాతవైకళాయ్ వైష్ణవచిహ్నఙ్గళాయిరుక్కైయాలే అవశ్యాపేక్షితఙ్గళాయుళ్ళవఱ్ఱైయెన్ఱపడి.

నను - ముతలిలే "ముముక్షువుక్కఱియవేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు" ఎన్ఱు - రహస్యత్రయాధికారమాక ముముక్షువై యరుళిచ్చెయ్తు అనన్తరమ్ ముముక్షువాయ్ స్వరూపజిజ్ఞాసువాన వధికారిక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాన ప్రథమరహస్యార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవర్, ముముక్షువాయ్ ఉపాయజిజ్ఞాసువాన వధికారిక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాన ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్యుమ్బోతు ద్వయప్రతిపాద్యమాన సిద్ధోపాయపరిగ్రహత్తుక్కధికారమాక అవశ్యాపేక్షితమాన ఆకిఞ్చన్యత్తైయు మనన్యగతిత్వత్తైయుమ్ మున్దుఱ వరుళిచ్చెయ్యామల్ వైష్ణవాధికారత్తై యరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్; స్వస్వరూపజిజ్ఞాసువాన వధికారిక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాయుళ్ళ ప్రథమరహస్యత్తిలే సుశిక్షితమాన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞాన ముడైయవనుక్కు తన్నడైయే సర్వప్రకారత్తాలుమ్ వైష్ణవత్వమ్ సిద్ధిక్కైయాలే, ఇప్పడి స్వస్వరూపే

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

ముముక్షుప్పడి - ద్వయప్రకరణమ్.

౧౧౬. పుఱమ్బుణ్డాన పర్ఱుక్కళై అడైయ వాసనైయోడే విడ

వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పుఱమ్బుణ్డాన పర్ఱుక్కళైయడైయ వాసనై యోడే విడుకైయుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి ఒరుచూర్ణైయాలే. పుఱమ్బుణ్డాన పర్ఱుక్కళైయడైయ వాసనైయోడే విడుకైయావతు- (౧) "పితరం మాతరం దారాన్" ఇత్యాదిప్పడియే బాహ్యవిషయసఙ్గఙ్గళైయడైయ మఱువలిడాతపడి సవాసనమాక విడుకై.

ఞాఉవసరసిద్ధమాన వైష్ణవలక్షణత్తై మున్దుఱ వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పుఱమ్బుణ్డాన విత్యాదియాల్). అతిల్ ప్రథమవాక్యార్థమ్ (పుఱమ్బుణ్డానవిత్యాది). పుఱమ్బుణ్డాన పర్ఱుక్కళై ఎన్ఱతు - ఇతరవిషయఙ్గళిలే యుణ్డాన ప్రావణ్యరూపసమ్బన్ధఙ్గళై యెన్ఱపడి. ఇత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పితరమిత్యాదియాల్). ఇత్యాదిప్పడియేయెన్ఱతు - ఇత్యాదియిల్ చొల్లుకిఱపడియే యెన్ఱపడి. అడైయవెన్ఱతు - ఎల్లావర్ఱైయుమెన్ఱపడి. ప్రావణ్యమొన్ఱాయిరున్ధతేయాకిలుమ్ మాతృత్వాది నిరూపకభేదేన బహువిధమాయిరుక్కైయాలే "అడైయ"వెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. మఱువలిడాతపడి ఎన్ఱతు-పునరన్వయమిల్లాతపడియెన్ఱపడి. ఇవ్వాక్యత్తుక్కు ఉదాహరణమ్ "పితరమ్"ఇత్యాదియై యరుళిచ్చెయ్తు ఔపాధికమాన తత్తద్విషయప్రావణ్యత్తుక్కు త్యాగత్తై యరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఈట్టిల్ - మహాప్రవేశత్తిల్పడిరే బుద్ధిత్యాగమే త్యాగమెన్ఱతాయిత్తు. ఇవ్వాక్యత్తుక్కర్థమాక చరమశ్లోకత్తిల్ ప్రథమపాదార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఇఙ్గు పిత్రాదికళుక్కు పితృత్వాది ప్రతిపత్త్యా త్యాగముమ్ భాగవతప్రతిపత్త్యా ఉపాదేయత్వము మాకిఱాప్పోలే, అఙ్గుమ్ ఔపాధికమాన ఉపాయత్వేన త్యాగముమ్ కైఙ్కర్యత్వాద్యాకారేణోపాదేయత్వము మెన్ఱఱియలాయిరుక్కుమ్. సవాసనమాకవెన్ఱతు - ప్రామాదికవిషయాన్తర ప్రవృత్తిహేతువాన వాసనైయోడే కూడవెన్ఱపడి.

---

(౧) శరణాగతిగద్యోపాత్తమ్.

మూ.—కై యుమ్, ఎమ్బెరుమానై యే తఞ్జమెన్ఱు పఱ్ఱుకై యుమ్.

ఎమ్బెరుమానై యే తఞ్జమెన్ఱుపఱ్ఱుకై యావతు-వేఱొన్ఱు తఞ్జమెన్గిఱ నినైవు కలశాతపడి నిరుపాధిక రక్షకనాన సర్వేశ్వరనై యే తఞ్జమాక స్వీకరిక్కై.

ఇవ్విరణ్డు వాక్యత్తాలుమ్ చరమశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధత్తిలర్థత్తై చ్చొల్లుకిఱతాకవుమామ్; ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్,- "పుఱమ్బుణ్డాన పఱ్ఱుక్కళై యడైయ" ఎన్ఱు- "సర్వధర్మాన్" ఎన్గిఱ పదత్తిలర్థత్తైయుమ్, "వాసనై యోడే విడుకై యుమ్" ఎన్ఱు- "పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱపదత్తిలర్థ

ద్వితీయవాక్యార్థమ్ (ఎమ్బెరుమానైయేయిత్యాది). వేఱొన్ఱు తఞ్జమెన్గిఱ నినైవు - ఈశ్వరవ్యతిరిక్తోపాయఙ్గళిలే ఉపాయత్వప్రతిపత్తియెన్ఱపడి. ఉపాయాన్తరఙ్గళిలవనుక్కు ఉపాయత్వబుద్ధి నడవాతపోతు అనుపాయత్వప్రతిపత్తియే నడక్కైయాలే, ఇవనుడైయజ్ఞానమ్ భ్రాన్తిరూపజ్ఞానమాకాతోవెన్నిల్,-ఆకాతు,-"ఔషధసేవై పణ్ణాతవర్కళుక్కు అభిమతవస్తుక్కళిలే అత్తై క్కలశియిడువారైప్పోలే, ఈశ్వరనైక్కలన్దు విధిక్కిఱతు" ఎన్గిఱపడియే, రుగ్ణన్ రోగనివర్తకమాన ఔషధత్తై త్తనిత్తు భుజిక్కమాట్టాతే రోగనివర్తకమల్లాత స్వాభిమతద్రవ్యత్తై ఔషధమాక నినైత్తు "ఇత్తైభుజిప్పేన్"ఎన్ఱాల్ అవనుక్కాప్తనానవ నవనుక్కభిమత ద్రవ్యత్తిలే ఔషధత్తై క్కలశియిడుమాపోలే, "మాతా పితృ సహస్రేభ్యో వ్యతి వత్సల తరం శాస్త్రమ్" ఎన్గిఱపడియే, వత్సలతరమాన శాస్త్రమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధత్తాలే తన్నై స్వతన్త్రనాకభ్రమిత్తు "స్వయత్నమభిమత సాధనమ్" ఎన్ఱిరుక్కుమవనుక్కు భగవద్విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కర్మజ్ఞానభక్తిప్రపత్తికళై విధిక్కైయాలే ఉపాయద్వారా ఉపాయత్వమొழியు సాక్షాదుపాయత్వ మిల్లామైయాలే, అవఱ్ఱిలనుపాయత్వబుద్ధి భ్రాన్తిజ్ఞానమాకమాట్టాతు. తఞ్జమాక స్వీకరిక్కై యెన్ఱతు - ఉపాయమాక స్వీకరిక్కై యెన్ఱపడి.

ఇవ్విరణ్డువాక్యత్తాలుమ్ చరమశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధమ్శొల్లప్పట్టపడియై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవ్విరణ్డుఇత్యాది). శొల్లుమ్క్రమత్తై శఙ్కాపూర్వకమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎఙ్ఙనేయెన్నిలిత్యాదియాల్).

మూ.—పేఱుతప్పాతెన్ఱు తుణిన్దిరుక్కైయుమ్, పేఱ్ఱుక్కు త్వరిక్కైయుమ్, "ఎమ్బెరుమానై" ఎన్ఱు- "మామ్" ఎన్గిఱపదత్తిలర్త్థత్తైయుమ్, "ఏ" ఎన్ఱు ఏవకారత్తాలే ఏకపదత్తిలర్త్థత్తైయుమ్, "తఞ్జమ్" ఎన్గైయాలే - * శరణపదత్తిలర్త్థత్తైయుమ్ "పఱ్ఱుకైయుమ్" ఎన్ఱు- "వ్రజ" ఎన్గిఱపదత్తిలర్త్థత్తైయుమడైవే శొల్లుకైయాలే.

పేఱుతప్పాతెన్ఱు తుణిన్దిరుక్కైయావతు - ఉపాయఫల్గుత్వముమ్, ఉద్దేశ్య దుర్లభత్వముమ్, స్వకృతదోషభూయస్త్వము మడియాక వరుమ్ శఙ్కాత్రయముమిన్ఱిక్కే ఫలమ్తప్పామల్ సిద్ధిక్కుమెన్ఱు విశ్వసిత్తిరుక్కై.

పేఱ్ఱుక్కు త్వరిక్కైయావతు - ఇప్పడి విశ్వసిత్తు "పేఱు సిద్ధిత్తపోతు కాణ్గిఱోమ్" ఎన్ఱిరుక్కై యన్ఱిక్కే, (౧) "మాకవైకున్దమ్ కాణ్బతఱ్కు ఎన్ మనమేకమెణ్ణుమ్" (౨) "తావివైయగ్గొణ్డ తడన్దామరైకట్కే కూవిక్కొళ్ళుఙ్గాలమిన్నమ్కుఱుకాతో" ఎన్గిఱపడియే

అడైవే ఎన్నతు - క్రమమాక వెన్ఱపడి.

మూన్ఱామ్వాక్యార్థమ్(పేఱుతప్పాతెన్ఱిత్యాది). శఙ్కాత్రయమ్ వరుకైక్కు హేతు ఉణ్డాకిలిఱే, "శఙ్కాత్రయముమిన్ఱిక్కే" ఎన్నలావతెన్నిల్; - స్వీకారమ్ వైధమాకైయాలుమ్, అన్వయవ్యతిరేకఙ్గళాలే హేతువాకత్తోఱ్ఱుకైయాలుమ్, ఉపాయఫల్గుత్వశఙ్కైయుమ్ ఉద్దేశ్యదుర్లభత్వశఙ్కైయుమ్, స్వదోషభూయస్త్వశఙ్కైయుమ్ వరుకైక్కు సమ్భావనైయుణ్డు; ఇప్పడి సమ్భావితమాన శఙ్కాత్రయముమ్, ఏకపదత్తాలే స్వీకారత్తిలుపాయత్వబుద్ధి కఴిన్దవాఱే అవనుడైయ ఉపాయత్వమే విళఙ్గుకైయాలే, ఉపాయఫల్గుత్వశఙ్కై నివృత్తమాయ్త్తు; పఱ్ఱిన ఉపాయమ్ సర్వశక్తమాకైయాలే ఉద్దేశ్యదుర్లభత్వశఙ్కైయుమ్, స్వకృతదోషభూయస్త్వశఙ్కైయుమ్ నివృత్తమాయ్త్తు. ఆకైయాల్ "శఙ్కాత్రయముమిన్ఱిక్కే" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

నాలామ్వాక్యార్థమ్ (ఇప్పడియిత్యాది). పేఱెన్ఱతు - పురుషార్థమెన్ఱపడి. మాకమెన్ఱతు-మహత్తాన ఖమ్ ఎన్ఱాయ్, పరమాకాశమెన్ఱపడి. వైయమెన్ఱతు-భూమియెన్ఱపడి. తామరైకట్కెన్ఱతు-తామరైపోన్ఱ తిరువడికళుక్కెన్ఱపడి.

(౧) తి-వాయ్-౯-౩-౭. (౨) తి-వాయ్-౬-౯-౯.

మూ.—యుమ్, ఇరుక్కుమ్నాళ్ ఉకన్దరుళిననిలఙ్గళిలే ప్రవణనాయ్ గుణానుభవ కైఙ్కర్యఙ్గళిలే పోతుపోక్కాకైయుమ్, ఇప్పడి క్రమప్రాప్తి పర్ఱామల్ పతఱుకై.

ఆక, ఇవైయిరణ్డాలుమ్ ఉపాయోపేయాధికారాపేక్షితఙ్గళాన మహావిశ్వాసత్తైయుమ్ ప్రాప్యత్వరైయైయుమ్ శొల్లుకిఱతు.

ఇరుక్కుమ్నాళుకన్దరుళిన నిలఙ్గళిలే ప్రవణనాయ్ గుణానుభవ కైఙ్కర్యఙ్గళిలే పోతుపోక్కాకైయావతు- పరమపదత్తిలేపోయ్ భగవదనుభవ కైఙ్కర్యఙ్గళై ప్పణ్ణుకైయాకిఱ పేర్ఱిల్ త్వరై నడవా నిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్, ఇశ్శరీరత్తోడే యిరుక్కుమ్నాళ్ (౧) "తాను కన్దవూర్" ఎన్గిఱపడియే సర్వేశ్వరనుకన్దు వర్తిక్కిఱ దివ్యదేశఙ్గళిలే (౨) "కణ్డియూరరఙ్గమ్ మెయ్యమ్ కచ్చిపేర్మల్లై" ఎన్ఱు మణ్డుకైయాకిఱ ప్రావణ్యత్తై యుడైయనాయ్, అవ్వో దివ్యదేశఙ్గళిలే నిత్యవాసనుడైయ కల్యాణగుణానుభవముమ్, అతడియాక కరణత్రయత్తాలుమవర్ విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యముమే కాలక్షేప విషయమామ్పడి యిరుక్కై.

ఇప్పడియిరుక్కుమ్ శ్రీవైష్ణవర్కళేర్ఱమతి న్దుకన్దిరుక్కైయా

ముతలిరణ్డువాక్యత్తాలుమ్ సర్వధర్మపరిత్యాగ పూర్వకమాక తదేకోపాయత్వ స్వీకారమ్ శొల్లుకైయాలే, మేలిరణ్డు వాక్యత్తాలుమ్ ఉపాయోపేయాధికారానుగుణమాక వపేక్షితఙ్గళాన మహావిశ్వాసముమ్, ప్రాప్యత్వరైయుమ్ శొల్లప్పట్టతెన్గిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఇవైయిరణ్డాలుమెన్ఱతు - కీழ్చ్చొన్న ఇరణ్డువాక్యత్తాలుమెన్ఱపడి. అధికారాపేక్షితఙ్గళానవెన్ఱతు- అధికారలియా వపేక్షితఙ్గళానవెన్ఱపడి.

పఞ్చమవాక్యార్థమ్ (పరమపదత్తిలేపోయిత్యాది). తానుకన్దవెన్ఱతు - తానాయుకన్దవెన్ఱపడి. అవ్వోవెన్ఱతు - అన్దన్దవెన్ఱపడి. అతడియాక ఎన్ఱతు- కల్యాణగుణానుభవమడియాకవెన్ఱపడి. కరణత్రయత్తాలుమెన్ఱతు- మనోవాక్కాయఙ్గళాలుమెన్ఱపడి.

(౧) తి-నె-౬.　　　(౨) తి-వఱు-౧౯.

మూ.—యిరుక్కుమ్ శ్రీవైష్ణవర్కళైక్ కణ్డుకన్దిరుక్కైయుమ్, తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్ నియతనాకైయుమ్, ఆచార్యవతు - కీళ్చ్చొన్న ఇవ్వాకారఙ్గళెల్లాముడైయరాయిరుక్కుమ్ శ్రీవైష్ణవర్కళైక్కణ్డాల్ "ఇన్దళత్తిలే తామరై పూత్తాప్పోలే ఇన్దవిభూతియిలే ఇఙ్గనే (యుమ్) యిరుప్పార్ శిలరుణ్డావతే" ఎన్ఱు అవర్కళ్ వైభవత్తైయఱిన్దు అవర్కళళవిల్ ప్రీతియుత్తనాయిరుక్కై. కీళ్చ్చొన్నవైయెల్లాముణ్డానాలుమ్ ఉణ్డాకవరితాయిరుప్పతొన్ఱితేయితు.

తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్ నియతనాకై యావతు-మన్త్రాన్తరఙ్గళినుడైయవరుకుమ్ మఱన్దుమ్పోకాతే త్యాజ్యోపాదేయఙ్గళై

ఆఱామ్ వాక్యార్థమ్ (కీళ్చ్చొన్న విత్యాది). కీళ్చ్చొన్న వెన్ఱతు - "పుఱమ్బుణ్డాన" ఎన్ఱతుడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ వరచ్చొన్నవెన్ఱపడి. ఇవ్వాకారఙ్గళెల్లామెన్ఱతు - సర్వధర్మపరిత్యాగపూర్వకమాక ఎమ్బెరుమానైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱుకైయుమ్, విశ్వాసబాహుళ్యముమ్, ప్రాప్యత్వరైయుమ్, దివ్యదేశఙ్గళిల్ ప్రావణ్యముమ్, అఙ్గుళ్ళ ఎమ్బెరుమానుడైయ కల్యాణగుణానుభవకైఙ్కర్యఙ్గళుమే పోతుపోక్కాకైయుమాకిఱ వాకారఙ్గళైయెల్లామెన్ఱపడి. వర్ణాశ్రమఙ్గళైయిట్టు నిరూపియాతే "శ్రీవైష్ణవర్కళై"యెన్ఱు భగవత్సమ్బన్ధత్తైయేయిట్టునిరూపిక్కైయాలే, ఉద్దేశ్యరాకైక్కు కీళ్చ్చొన్నవాకారఙ్గళైయుడైయరాయిరుక్కైయే యమైయుమెన్గిఱతు. ఇన్దళత్తిలేయెన్ఱతు- కుమ్మట్టియిలేయెన్ఱపడి. ఇన్దవిభూతియిలేయెన్ఱతు- అహఙ్కార మమకారవర్ధకమాన ఇవ్విభూతియిలేయెన్ఱపడి. ఇఙ్గనే యిరుప్పారెన్ఱతు - కీళ్చ్చొన్నవాకారఙ్గళైయుడైయరాయిరుప్పారెన్ఱపడి. "శిలరుణ్డావతే" ఎన్గైయాలే, అధికారికళుడైయ దౌర్లభ్యముమ్, ప్రార్థనీయత్వముమ్ తోన్ఱుకిఱతు. వైభవత్తైయెన్ఱతు - జ్ఞానవైభవత్తైయెన్ఱపడి. అవర్కళళవిలుణ్డాన భగవద్విషయీకారవైభవత్తైయెన్ఱపడియాకవుమామ్. ఇప్పడి భాగవతప్రావణ్యముణ్డాకైయిలరుమైయైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కీళ్చ్చొన్నవైయెల్లామిత్యాదియాల్).

ఏళామ్వాక్యార్థమ్ (మన్త్రాన్తరఙ్గళినుడైయవిత్యాది). అరుకుమెన్ఱతు - సమీపత్తిలుమెన్ఱపడి.

మూ.—ప్రేమమ్ కనత్తిరుక్కైయుమ్, ఆచార్యన్ పక్కలిలుమ్ ఎమ్బెరు
మాన్ పక్కలిలుమ్ కృతజ్ఞనాయ్ప్పోరుకైయుమ్, జ్ఞానముమ్

త్తెళియవళివిక్కుమ్ తిరుమన్త్రత్తిలుమ్, అతిలర్థత్తుక్కు వివరణమాన ద్వయత్తిలుమ్ నిష్ఠనాయిరుక్కై.

ఆచార్యప్రేమమ్ కనత్తిరుక్కైయావతు - కీழ్చ్చొన్న నాకారత్తైయెల్లా ముపదేశత్తాలే తనక్కుణ్డాక్కిన ఆచార్యవిషయత్తిల్, (౧) "యస్య దేవే పరా భక్తి ర్యథా దేవే తథా గురౌ" ఎన్గిఱపడియే ప్రేమమతిశయిత్తిరుక్కై.

ఆచార్యన్పక్కలిలుమ్ ఎమ్బెరుమాన్పక్కలిలుమ్ కృతజ్ఞనాయ్ప్పోరుకైయావతు - నిత్యసంసారియాన తన్నై నిత్యసూరికళ్ పెఱుమ్ పేఱ్ఱుక్కర్హనామ్బడి ఇరుమ్బై పొన్నాక్కువారైప్పోలే తిరుత్తిన ఆచార్యన్ పక్కలిలుమ్, అద్వేషాదికళై విళైత్తుక్కొణ్డువన్దు ఆచార్యవిషయత్తోడే శేర్త్త ఎమ్బెరుమాన్పక్కలిలుమ్ ఉపకారస్మృతియుడైయనాయ్ప్పోరుకై.

జ్ఞానముమ్ విరక్తియుమ్ శాన్తియుముడైయనాయిరుక్కుమ్ పరమసాత్వికనోడే సహవాసమ్ పణ్ణుకైయావతు - తాన్ కలఙ్గినాలుమ్ కలఙ్గామల్ నోక్కుకైక్కుఱుప్పాకవుమ్, కీழ్చ్చొన్న ఆకారఙ్గళ్

ఎట్టామ్వాక్యార్థమ్ (కీழ్చ్చొన్నవిత్యాది). యస్య పురుషస్య దేవే పరాభక్తిః తథా, యథా దేవే-దేవసదృశే, గురౌ పరాభక్తిః ఎన్నర్థమ్.

ఒన్బతామ్ వాక్యార్థమ్ (నిత్యసంసారియాయిత్యాది). నిత్యసంసారియాన వెన్నతు - దేహాత్మాభిమానియాయ్ శబ్దాదివిషయానుభవమే యాత్రైయాయిరుక్కుమ్ వెన్నపడి. నిత్యసూరికళుడైయ పేఱ్ఱుక్కెన్నతు - (౨) "సదా పశ్యన్తి సూరయః" ఎన్గిఱపడియే నిత్యసూరికళుక్కు స్వరమపురుషార్థమాన భగవదనుభవత్తుక్కెన్నపడి.

పత్తామ్ వాక్యార్థమ్ (తాన్ కలఙ్గినాలుమిత్యాది). "తాన్ కలఙ్గినాలుమ్" ఎన్ఱు యద్వాలిఙ్గితమాకచ్చొన్నతు- తాన్, తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్ నియత

(౧) శ్వేతాశ్వ-౬-౨౩.   (౨) పు-సూ-

మూ.— విరక్తియుమ్ శాన్తియుముడైయనాయిరుక్కుమ్
పరమసాత్త్వికనోడే సహవాసమ్ పణ్ణుకైయుమ్
వైష్ణవాధికారిక్కవశ్యాపేక్షితమ్.

౧౧౬. ఇన్దవధికారిక్కు రహస్యత్రయము మనుసన్ధేయమ్.

తనక్కు వర్ధకైక్కుఉప్పాకవుమ్, తత్త్వయాథాత్మ్య జ్ఞానముమ్, అప్రాప్తవిషయ విరక్తియుమ్, ఇవైతానిరణ్డుమ్ నమక్కుణ్డెన్ను ఇఱుమాప్పఱ్ఱిరుక్కైయాకిఱ శాన్తియుముడైయనాయిరుక్కుమ్ పరమసత్త్వనిష్ఠనాయిరుప్పానొరు భాగవతనోడేకూడ వసిత్తుప్పోరుకై.

వైష్ణవాధికారిక్కవశ్యాపేక్షిత మెన్నతు - ఇవై ఇత్తనైయుమ్ వైష్ణవనెన్నిరుప్పానొరు అధికారిక్కు అవశ్యముణ్డాక వేణుమెన్నై.

౧౧౭. ఇప్పడి యిరుక్కు మివనుక్కు అనుసన్ధానవిషయమ్ వకుత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్ (ఇన్ద) ఎన్ను తుడఙ్గి, అతావతు-కీళ్చ్చొన్న వాకారఙ్గళైయుడైయనాయిరుక్కుమివ్వధికారిక్కు అన్ద జ్ఞానానుష్ఠానఙ్గళుక్కు వర్ధకమాన రహస్యత్రయముమ్ అనుసన్ధాన విషయమాక వేణుమెన్నై.

౧౧౮. ఇని, ద్వయత్తిల్ప్పోల్లుకిఱ అర్థత్తిల్పేఱుడైమైయై యతివిక్కైక్కాక శాస్త్రమ్, తిరుమన్త్రమ్, చరమశ్లోకమ్, ఇవఱ్ఱ్

వాకైయాలే కలఙ్గమాట్టాన్, ఒరువేళైయిలే ప్రకృతిసంబన్ధత్తాలే కలఙ్గినాలుమెన్న పడి. తత్త్వయాథాత్మ్యజ్ఞానమెన్నతు - చిదచిదీశ్వరతత్త్వఙ్గళుడైయ యథావస్థితజ్ఞానమెన్నపడి. అప్రాప్తవిషయమెన్నతు - శబ్దాదివిషయమెన్నపడి. ఇఱుమాప్పెన్నతు - గర్వమెన్నపడి. పరమసత్త్వనిష్ఠనాయెన్నతు - శుద్ధసత్త్వనిష్ఠనాయెన్నపడి.

పతినోరామ్ వాక్యార్థమ్ (ఇవైయిత్తనైయుమిత్యాది).

౧౧౭. మేలుక్కవతారికై. (ఇప్పడి యిరుక్కుమిత్యాది). ఇప్పడి యిరుక్కుమెన్నతు-కీళ్చ్చొన్న వైష్ణవలక్షణ లక్షితనాయిరుక్కుమెన్నపడి. వకుత్తెన్నతు-విభజిత్తెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అన్దవెన్నతు - కీళ్చ్చొన్నవెన్నపడి.

౧౧౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). పేఱుడైమైయెన్నతు-అతిశయ మెన్న

మూ.— ౧౧౮. ఎల్లా ప్రమాణఙ్గళిలుమ్ దేహత్తాలే పేఱెన్గిఱతు ; తిరుమన్త్రత్తిలాత్మావాలే పేఱెన్గిఱతు ; చరమశ్లోకత్తిలీశ్వరనాలే పేఱెన్గిఱతు ; ద్వయత్తిల్ పెరియపిరాట్టియారాలే పేఱెన్గిఱతు.

కీఴ్చ్చొల్లుకిఱ ప్రకారఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్తుకొణ్డు శెన్ఱు, పిన్నై అతు తన్నై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎల్లాప్రమాణఙ్గళిలుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - చేతననుడైయ విశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాన సకల శాస్త్రఙ్గళిలుమ్, సాధనానుష్ఠాన యోగ్యమాన దేహత్తాలే ఇవనుక్కుప్పురుషార్థలాభమెన్గిఱతు; నిష్కృష్టవేషత్తిలే నోక్కాన తిరుమన్త్రత్తిల్, ఇవన్ స్వరక్షణత్తిల్ నిన్ఱుమ్ కైవాఙ్గినాలొఴియ ఈశ్వరనుడైయ రక్షకత్వమ్ జీవియామైయాలే తత్ప్రవృత్తి విరోధియాన స్వప్రవృత్తియై విట్టిరుక్కుమాత్మావాలే పురుషార్థలాభమెన్గిఱతు; ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తిలే నోక్కాన చరమశ్లోకత్తిల్, ఇవనుడైయ స్వీకారముమ్ మిగైయామ్బడి తానే కైక్కొణ్డు ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక సకల పాపఙ్గళైయుమ్ తళ్ళిప్పోకట్టుత్తన్ తిరువడికళిలే శేర్త్తుక్కొళ్ళుమీశ్వరనాలే పురుషార్థలాభమెన్గిఱతు; ఈశ్వరనుడైయ లక్ష్మీవిశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాన ద్వయత్తిల్, విశేషణభూతైయాన పెరియపిరాట్టియారాలే పురుషార్థలాభమెన్గిఱతెన్నై.

పడి. శాస్త్రమెన్ఱతు-వేదమెన్ఱపడి. శెన్ఱెన్ఱతు-పోయెన్ఱపడి. పిన్నైయెన్ఱతు-అనన్తరమెన్ఱపడి. అతుతన్నైయెన్ఱతు - ద్వయాతిశయత్తైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). విశిష్టవేషత్తిలే నోక్కానవెన్ఱతు-శరీరవిశిష్టవేషత్తిలే నోక్కానవెన్ఱపడి. ఇవనుక్కెన్ఱతు - ఇచ్చేతననుక్కెన్ఱపడి. నిష్కృష్టవేషమెన్ఱతు - శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళెన్ఱపడి. తత్ప్రవృత్తియెన్ఱతు - ఈశ్వరప్రవృత్తియెన్ఱపడి. స్వాతన్త్ర్యమెన్ఱతు - నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యమెన్ఱపడి. స్వీకారమ్ మిగైయామ్బడియెన్ఱతు-ఇవన్ పణ్ణుమ్ స్వీకారమనుపాయమామ్బడియెన్ఱపడి. కైక్కొణ్డెన్ఱతు - అఙ్గీకరిత్తెన్ఱపడి.

మూ.—౧౧౯. పెరియపిరాట్టియారాలే పేఱాకైయావతు- ఇవళ్ పురుషకారమానాలల్లతు ఈశ్వరన్ కార్యమ్ శెయ్యానెన్గై.

౧౨౦. ద్వయత్తుక్కధికారి ఆకిఞ్చన్యము మనన్యగతిత్వము ముడైయవన్.

౧౧౯. ఉపాయ మీశ్వరనాయిరుక్క, ఇవళాలే పేఱాకైయావ తెన్నెన్నిల శజ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పెరియపిరాట్టియారాలె) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు-ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారజ్గళిరణ్డుమ్ పణ్ణువాన్ ఈశ్వరనేయాయిరుక్క, పెరియపిరాట్టియారాలే ఇవనుక్కుప్పేఱాకైయాకిఱతు, ఇవనుడైయ అపరాధత్తైప్పారాతే రక్షిక్కుమ్పడి ఇవళ్ పురుషకారమానాలొழియ ఈశ్వరన్ ఇవన్ కార్యమ్ శెయ్యానెన్ఱపడి యెన్గై.

౧౨౦. కీழ், సామాన్యత్తిలే వైష్ణవాధికారికళపేక్షితజ్గళైచ్ చొల్లిన్ను విశేషిత్తు, ద్వయత్తుక్కధికారియామవనుక్కపేక్షితత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ద్వయత్తుక్కు) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు, సిద్ధోపాయవరణ ప్రతిపాదకమాన ద్వయత్తుక్కధికారి, (౧) "అకిఞ్చనోఽగతిః, త్వమేవోపాయ భూతో మేభవ" ఎన్ఱుమ్, (౨) "అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శరణ్య" ఎన్ఱుమ్, (౩) "పుకలొన్ఱిల్లావడియేన్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లు

౧౧౯. మేలుక్కవతారికై(ఉపాయమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కార్యమెన్ఱతు-అనిష్టనివృత్తియు మిష్టప్రాప్తియుమాకిఱ కార్యమెన్ఱపడి.

౧౨౦. మేలుక్కవతారికై (కీழித్యాది). కీழెన్ఱతు-ప్రథమచూర్ణైయిలే యెన్ఱపడి. సామాన్యత్తిలేయెన్ఱతు-తిరుమన్త్ర ద్వయ చరమశ్లోకాధికారికళుక్కుప్పొతువిలే యెన్ఱపడి. విశేషిత్తెన్ఱతు - మికవుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అకిఞ్చనః ఎన్ఱతు-ఉపాయాన్తర శూన్యనెన్ఱపడి. అగతిః ఎన్ఱతు - గత్యన్తర శూన్యనెన్ఱపడి. "త్వమేవ" ఎన్గిఱ ఏవకారవ్యావర్త్యమ్ "భవ" ఎన్ఱు ప్రార్థనాగర్భమాన ఉపాయస్వీకారత్తిలుడైయ ఉపాయత్వమ్. పుకలొన్ఱిల్లావెన్ఱతు - ఒరుపుకలుమిల్లావెన్ఱాయ్, ఆకిఞ్చన్యానన్యగతిత్వజ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు.

(౧) అహిర్బుధ్న్య-౩౬-౩౫. (౨) స్తో-ర-౨౨. (౩) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.

మూ.—౧౨౧. ఇవై యిరణ్డుమ్ ప్రపన్నపరిత్రాణత్తిలే శ్లోన్నోమ్.
౧౨౨. ఇతిల్ ముఱ్కూఱ్ఱాల్ పెరియపిరాట్టియారై మున్నిట్టు ఈశ్వరనతిరువడికళై ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱతు. పిఱ్కూఱ్ఱాల్ అచ్చేర్త్తియిలే అడిమై యిరక్కిఱతు.

కిఱపడియే ఆకిఞ్చన్యము మనన్యగతిత్వముమాకిఱ ఇరణ్డుముడై యవ నెన్గై.

౧౨౧. ఇవై యిరణ్డిన వేషముస్నానెజ్ఞసేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవై యిరణ్డుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - ఉపాయాన్తర రాహిత్యమాకిఱ ఆకిఞ్చన్యత్తిన వేషముమ్, రక్షకాన్తర రాహిత్యమాకిఱ అనన్యగతిత్వత్తిన వేషముమ్, ప్రపన్నపరిత్రాణమాకిఱ ప్రబన్ధత్తిలే సుస్పష్టమాకచ్చొన్నోమ్, అతిలే కణ్డుకొళ్వతెన్గై.

౧౨౨. ఇని, ద్వయత్తుక్కు వాక్యార్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిల్ ముఱ్కూఱ్ఱాల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - ఇన్ద ద్వయ త్తిల్ పూర్వఖణ్డత్తాలే, "శ్రీమత్" ఎన్ఱు పెరియపిరాట్టియారై మున్నిట్టు, "నారాయణచరణౌ" ఎన్ఱు ఈశ్వరనతిరువడికళై, "శరణం ప్రపద్యే" ఎన్ఱు ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱతు; ఉత్తరఖణ్డత్తాలే, "శ్రీమతే" ఎన్ఱు పెరియపిరాట్టియారు మవనుమాన శేర్త్తియిలే, "నారాయణాయ" ఎన్గిఱ చతుర్థియాలే కైఙ్కర్యత్తై యర్థిక్కిఱతెన్గై.

నమస్సు, కైఙ్కర్యవిరోధి నివృత్తిప్రతిపాదకమాకైయాలే "అడిమైయై యిరక్కిఱతు" ఎన్నవితిలే యన్తర్భూతమ్.

---

౧౨౧. మేలుక్కవతారికై (ఇవైయిరణ్డినిత్యాది). వేషముస్నానెన్ఱతు-ఇరుప్పు త్తానెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౧౨౨. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-అధికారత్తైచ్చొన్న వనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). మున్నిట్టెన్ఱతు-పురుషకారమాక మున్నిట్టెన్నపడి. "అడిమైయిరక్కిఱతు" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ నమశ్శబ్దార్థమిల్లైయేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నమస్సిత్యాదియాల్).

సూ.—౧౨౩. "శ్రీ" ఎన్ఱు పెరియపిరాట్టియార్కు త్తిరునామమ్.

౧౨౩. ఇని, ప్రతిపదమర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక త్తిరువుళ్ళమ్బ ఱ్ఱి, శ్రీమత్పదార్థ మరుళిచ్చెయ్య ఉపక్రమిక్కిఱార్ (శ్రీయెన్ఱు పెరియపిరాట్టియార్కు త్తిరునామమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - శ్రీశబ్దమ్, సంపదాదికళుక్కుమ్ వాచకమాక లోకత్తిలే నడన్ఱు పోరక్కాణ్గైయాలే, అత్తై వ్యావర్త్తిక్కైక్కాక "శ్రీ" ఎన్గిఱవితు పెరియపిరాట్టియార్కు త్తిరునామమెన్గిఱార్.

ఆకైయిఱే, (౧) "లక్ష్మీః పద్మాలయా పద్మా కమలా శ్రీ ర్హరిప్రియా" ఎన్ఱు తిరునామఙ్గళోడే సహపఠితమాయ్త్తు. ఇతుతానెల్లా త్తిరునామఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కే, (౨) "శ్రీరితి ప్రథమం నామ లక్ష్మ్యాః" ఎన్గిఱపడియే, ఇవళుక్కు ప్రథమాభిధానమాయిరుక్కుమ్. (౩) "అ ఇతిభగవతో నారాయణస్య ప్రథమాభిధానమ్" ఎన్ఱు, అకారమీశ్వర

౧౨౩. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-వాక్యార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. ప్రతిపదమెన్ఱతు-పదఙ్గళ్తోఱుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). శ్రీమత్పదార్థమరుళిచ్చెయ్కిఱవర్ అతిలేకదేశమాన శ్రీశబ్దత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్యామల్, "శ్రీయెన్ఱు పెరియపిరాట్టియార్కు త్తిరునామమ్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శ్రీశబ్దమిత్యాది).

శ్రీశబ్దమ్ పెరియపిరాట్టియార్కు త్తిరునామమెన్గైయిలే ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (ఆకైయిఱే ఇత్యాదియాల్). ఆకైయిఱే యెన్ఱతు - ఆకైయాలేయిఱే ఎన్ఱాయ్, శ్రీః ఎన్ఱు పిరాట్టిక్కు త్తిరునామమాకైయాలేయిఱే యెన్ఱపడి. పిరాట్టిక్కు త్తిరునామమితొన్ఱస్సే, మఱ్ఱొన్ఱైచ్చొల్లాతే ఇత్తిరునామత్తైయరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుతానిత్యాది). ఇతుతానెన్ఱతు - "శ్రీః" ఎన్గిఱ తిరునామన్దానెన్ఱపడి. ఎల్లా త్తిరునామఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - ఏతద్వ్యతిరిక్తమాన లక్ష్మ్యాదినామఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. శ్రీశబ్దమ్ పిరాట్టిక్కు ప్రధానమాన తిరునామమానమైయై సదృష్టాన్తమాకవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అఇతి ఇత్యాదియాల్). అతువెన్ఱతు-

(౧) అమరకో-౧-౨౭. (౨) (౩) మహాభాష్యే-

మూ.— ౧౨౪. శ్రీయతే, శ్రయతే.

౧౨౫. ఇతుక్కర్థమ్ - ఎల్లార్కుమివళై ప్పత్రి స్వరూప లాభమాయ్, ఇవళ్ తనక్కు మవనై ప్పత్రి స్వరూపలాభమా యిరుక్కుమెన్ఱు.

నుక్కు ప్రథమాభిధానమానాప్పోలేయాయ్త్తు ఇవళుక్కు మితు ప్రథమాభిధానమాయిరుక్కుమ్పడి. అతు, అవనుడైయ రక్షకత్వత్తుక్కు ఏకాన్తమాన స్వభావఙ్గళై చ్చొల్లక్కడవతాయిరుక్కుమ్; ఇతు, ఇవళుడైయ పురుషకారత్వత్తుక్కేకాన్తమాన స్వభావఙ్గళై చ్చొల్లక్కడవతాయిరుక్కుమ్.

౧౨౪. ఇని, ఇన్దశ్రీశబ్దత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్వతాక ప్రథమమ్ ఇతిన్మేల్ వన్ద వ్యుత్పత్తి ద్వయత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శ్రీయతే శ్రయతే) ఎన్ఱు. అతావతు - “శ్రిఞ్ - సేవాయామ్” ఎన్గిఱధాతువిలే “శ్రీయత ఇతి శ్రీః” “శ్రయత ఇతి శ్రీః” ఎన్ఱుసిద్ధమాన కర్మణి వ్యుత్పత్తియైయుమ్ కర్తరివ్యుత్పత్తియైయుమ్ శొన్నపడి.

౧౨౫. ఇవ్వ్యుత్పత్తిద్వయత్తుక్కు మర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుక్కర్థమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - ఇవ్వుభయవ్యుత్పత్తిక్కుమర్థమ్-“ శ్రీయతే ” ఎన్ఱు-ఎల్లారాలుమ్ సేవిక్కప్పడానిన్ఱాళెన్గైయాలే, సకలచేతనర్క్కుమ్ ఇవళై ప్పత్రి త్తఙ్గళుడైయ శేషత్వరూప స్వరూపలాభమాయ్, “శ్రయతే” ఎన్ఱు-ఈశ్వరనై సేవియానిన్ఱాళెన్గైయాలే,

---

ఆకారమెన్నపడి. ఏకాన్తమాన స్వభావవిశేషఙ్గళై యెన్నతు - అవశ్యాపేక్షితఙ్గళాన శ్రియఃపతిత్వ పరమకారుణికత్వాదికళై యెన్నపడి. ఇతువెన్నతు-శ్రీః ఎన్గిఱ తిరునామమెన్నపడి. స్వభావవిశేషఙ్గళై యెన్నతు - మాతృత్వపత్నీత్వాదికళై యెన్నపడి.

౧౨౪. మేలుక్కవతారికై(ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్నతు-శ్రీశబ్దమ్ పిరాట్టిక్కు త్తిరునామమెన్ఱరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్నపడి. ఇతిన్మేలెన్నతు - శ్రీశబ్దత్తిన్మేలే యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౧౨౫. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వ్యుత్పత్తియిత్యాది). వ్యుత్పత్తిద్వయమెన్నతు-కర్మణివ్యుత్పత్తియుమ్ కర్తరివ్యుత్పత్తియుమెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

ఇవళ్ తనక్కుమ్ ఈశ్వరనైప్పఱ్ఱి త్తన్నుడైయ స్వరూపలాభమాయిరుక్కుమెన్గై.

ఇవళ్ తనక్కు, చేతనవిషయత్తిల్ శేషిత్వముమ్, ఈశ్వరవిషయత్తిల్ శేషత్వముమ్ ఎన్ఱుముణ్డాయిరుప్పతు, ఆకైయాల్ ఇన్ద

ఇవళైప్పఱ్ఱి యెన్ఱతు - ఇవళై యాశ్రయిత్తెన్ఱపడి. తన్నుడైయవెన్ఱతు - శేషభూతైయాన తన్నుడైయవెన్ఱపడి..

“శ్రీయతే-శ్రయతే” ఎన్ఱు కర్మణివ్యుత్పత్తియాలుమ్ కర్తరివ్యుత్పత్తియాలుమ్ శ్రీశబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్కిఱవర్, ఎల్లార్క్కు మివళైప్పఱ్ఱి స్వరూపమాయ్, ఇవళ్ తనక్కు మవనైప్పఱ్ఱి స్వరూపమాయిరుక్కుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్యామల్, “ఎల్లార్క్కు మివళైప్పఱ్ఱి స్వరూపలాభమాయ్ ఇవళ్ తనక్కు మవనైప్పఱ్ఱి స్వరూపలాభమాయిరుక్కుమ్” ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు - ప్రణవత్తిల్ తాదర్థ్యచతుర్థియాలే సంప్రతిపన్నమాన త్రివిధాత్మవర్గత్తినుడైయ మిథునశేషత్వముమ్, అకారత్తిలర్థబలత్తాలే సంప్రతిపన్నమాన పెరియపిరాట్టియారుడైయ విష్ణుపత్నీత్వప్రయుక్తమాన శేషత్వముమ్, ఉభయముమ్, (౧) “నాఽకిఞ్చిత్కుర్వతశ్శేషత్వమ్” ఎన్గిఱపడియే శేషవృత్త్యేక నిరూపణీయమాకైయాలుమ్ శేషవృత్తియిల్లాతపోతు స్వరూపమ్ జీవియామైయాలుమ్, ఆశ్రయణన్దానుమ్ శేషత్వజ్ఞానకార్యమాన శేషవృత్త్యేకదేశమాయ్ అశేషశేషవృత్తిక్కుమ్ ప్రధానమాకైయాలుమ్ “ఎల్లార్క్కు మివళైప్పఱ్ఱి స్వరూపలాభమాయ్ ఇవళ్ తనక్కు మవనైప్పఱ్ఱి స్వరూపలాభమాయిరుక్కుమ్” ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు.

అన్ఱిక్కే, అకారత్తిల్ తాదర్థ్యచతుర్థియాలే సమ్ప్రతిపన్నమాన శేషత్వమ్ సర్వాత్మసాధారణమాకైయాలుమ్, మఱ్ఱైప్పిరాట్టిమారైప్పోలే పెరియపిరాట్టియారుమ్ శేషత్వాశ్రయవాచియాన మకారవాచ్యైయాయ్, జీవకోటిప్రవిష్టైయుమాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, పత్నీత్వమధికమాకైయాలే, తత్ప్రయుక్తమాన శేషత్వమ్ అసాధారణమాకైయాలుమ్. ఇవ్వుభయవిధశేషత్వముమ్ శేషవృత్త్యేక నిరూపణీయమాకైయాలే, ఇరణ్డిడత్తిలుమ్ స్వరూపలాభపర్యన్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱారెన్ఱుమామ్.

ఇని ఇన్ద సేవ్యసేవకభావత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఇవళ్ తనక్కిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్ఱతు - పిరాట్టిక్కు చేతనవిషయత్తిల్ శేషిత్వముమ్ ఈశ్వరవిష

---

(౧) భాష్యకారముక్తకమ్.

మూ.—౧౩౬. ఇప్పోతివళై చ్చొల్లుకిఱతు - పురుషకారమాక.

న్దాల్ సేవ్యత్వ సేవకత్వజ్ఞళిరణ్డు మివళుక్కు నిత్యమాయ్ చ్చెల్లానిఱ్కుమ్.

౧౩౬. ఈశ్వరనుక్కు ఉపాయత్వముమ్ ఉపేయత్వము మాకిఱ ఆకారద్వయముణ్డానాప్పోలే, ఇవళుక్కుమ్ పురుషకారత్వ ముమ్ ప్రాప్యత్వముమాకిఱ ఆకారద్వయము ముణ్డాకైయాలే, ఇతిల్ ఎవ్వాకారత్తై నినైత్తు ఇవళై ఇప్పోతు శొల్లుకిఱతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇప్పోతివళై చ్చొల్లుకిఱతు పురుషకారమాక) ఎన్ఱు. "పురుషకారమాక" ఎన్గైయాలే-ఉపాయవస్తు విశేషణమాయిరుక్కిఱ ఆకారత్తైయిట్టు ఇవళుక్కుముపాయత్వత్తిలన్వయమ్ శొల్లుమ్ పక్షమ్ నిరస్తమ్.

౧౩౭. ఈశ్వరనుడైయ నారాయణత్వ ప్రయుక్తమాన స్వాభావికసమ్బన్ధాది జ్ఞానత్తై యుడైయనాయ్కొణ్డు అవనై యాశ్రయిక్కిఱ ఇచ్చేతననుక్కు ఇవళై ప్పురుషకారమాక మున్నిడవేణ్డుకిఱతు తానెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నీరిలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-శీతల

యత్తిల్ శేషత్వముణ్డాకైయాలే యెన్ఱపడి. సేవ్యత్వసేవకత్వఙ్గళెన్ఱతు - శేషిత్వశేషత్వఙ్గళెన్ఱపడి.

౧౩౬. మేలుక్కవతారికై (ఈశ్వరనుక్కిత్యాది). అతిలెన్ఱతు-పురుషకారత్వప్రాప్యత్వఙ్గళిరణ్డిలుమెన్ఱపడి. ఇప్పోతెన్ఱతు .. ఈశ్వరనై ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱపోతెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ స్పష్టమ్. "పురుషకారమాక" ఎన్గైయాలే వ్యావర్త్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పురుషకారమాకవెన్గైయాలే ఇత్యాదియాల్). ఇట్టెన్ఱతు - హేతువాకవైత్తెన్ఱపడి. ఇవళుక్కుమెన్ఱతు - ఈశ్వరనైప్పోలే ఇవళుక్కుమెన్ఱపడి. ఉపాయత్వత్తిలెన్ఱతు- ఇష్టాఽనిష్టప్రాప్తి పరిహారఙ్గళిలెన్ఱపడి. అన్వయమెన్ఱతు-సాక్షాదన్వయమెన్ఱపడి.

౧౩౭. మేలుక్కవతారికై (ఈశ్వరనుడైయవిత్యాది). సమ్బన్ధాదిజ్ఞానత్తైయెన్ఱతు-శరీర శరీరిభావాది సమ్బన్ధ వాత్సల్యాదిగుణ జ్ఞానత్తైయెన్ఱపడి. ఎన్నెన్ఱతు-ఎన్నప్రయో

మూ.—౧౨౬. నీరిలే నెరుప్పు కిళరుమాపోలే కుళిర్న్ద తిరువుళ్ళత్తిలే అపరాధత్తాలే శీఱ్ఱమ్ పిఱన్దాల్ పొఱుప్పతు ఇవళుక్కాక.

మాన జలత్తిలే శెన్ఱణుక వొణ్ణాతపడియాన నెరుప్పు కిళరుమాపోలే, (౧)“సుహృదం సర్వభూతానామ్”(౨)“సమోఽహం సర్వభూతేషు” ఎన్గిఱపడియే సర్వభూతసుహృత్త్వమ్ సమాశ్రయణీయత్వే సమత్వమాకిఱ స్వభావవిశేషఙ్గళాలే ప్రసన్నమాయ్క్కుళిర్న్దిరుక్కిఱ తిరువుళ్ళత్తిలే, (౩)“పరిపూర్ణాగసి జనే హితస్రోతోవృత్త్యా భవతిచ కదాచిత్కలుషధీః” ఎన్గిఱపడియే, చేతనర్ తీరక్కళియప్పణ్ణివవపరాధమడియాక, (౪)“క్షిపామి” (౫)“నక్షమామి” ఎన్నుమ్బడియాన శీఱ్ఱమ్ పిఱన్దాల్ అవ్వపరాధత్తైప్పొఱుప్పతు, (౩)“కిమేతన్నిర్దోషః క ఇహ జగతి” ఇత్యాదిప్పడియే తన్నుడైయ ఉపదేశాదికళాలే అచ్చీఱ్ఱత్తై యాఱ్ఱి, దయైయై జనిప్పిక్కుమివళుక్కాకవెన్గై. ఆకైయాలే, సమ్బన్ధజ్ఞానమ్ పిఱన్దవనుక్కుమ్ అపరాధభయత్తాలే పురుషకార పురస్కారణ మపేక్షితమెన్ఱు కరుత్తు.

౧౨౭. ఇత్తలైయిల్ కార్యమేతెట్టుక్కొణ్డుమ్ అత్తలైయై

జనత్తుక్కాక వెన్నపడి. మూలార్థమ్ (శీతలమానవిత్యాది). శెన్ఱణుక వెన్నతు - శెన్ఱుకిట్టవెన్నపడి-కిళరుమాపోలే యెన్నతు-వ్యాపిక్కుమాపోలే యెన్నపడి. తీరక్కళియ వెన్నతు - మికవుమెన్నపడి. శీఱ్ఱమెన్నతు - నిగ్రహ మెన్నపడి. ఆఱ్ఱి - శమిప్పిత్తెన్నపడి. పురుషకారపురస్కారణమావశ్యకమెన్గైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలే ఇత్యాదియాల్). ఆకైయాలేయెన్నతు-ఇవళుపదేశత్తాలే ఈశ్వరన్ చేతనన్ పణ్ణినవపరాధఙ్గళై ప్పొఱుత్తఙ్గీకరిక్కైయాలే యెన్నపడి.

౧౨౭. మేలుక్కవతారికై (ఇత్తలైయిలిత్యాది). ఇత్తలైయిలెన్నతు-చేతననిడత్తిలెన్నపడి. ఏతెట్టుక్కొణ్డెన్నతు-తన్నేలిట్టుక్కొణ్డెన్నపడి. అత్తలైయైయెన్నతు- ఈశ్వరనై

(౧) గీ-౫-౨౯. (౨) గీ-౯-౨౯. (౩) శ్రీగుణర-౫౨.
(౪) గీ-౧౬-౧౯. (౫) వరాహపు-

మూ.—౧౨౮. ఇవళ్ తాయాయ్ఇవర్కళ్ క్లేశమ్ పొఱుక్కమాట్టాతే అవనుక్కు పత్నియాయ్ ఇనియవిషయమాయిరుక్కైయాలే కణ్ణాழிవఱ్ఱ పురుషకారమ్.

వశీకరిత్తుమ్ ఇరణ్డు తలైయైయుమ్ పొరుత్తుకైక్కు ఇవళ్ తాన్ కణ్ణాழிవఱ్ఱ పురుషకారమోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవళ్ తాయాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-(౧)"త్వం మాతా సర్వలోకానామ్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "అఖిలజగన్మాతరమ్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే, ఇచ్చేతనర్క్కు ఇవళ్ మాతావాయ్, (౩) " తన్దమ్ మక్కళ్ళుతు శెన్దాల్ తాయ్ మారావార్ తరిక్కిల్లార్ " ఎన్గిఱపడియే అన్ద సమ్బన్ధమడియాక ఇవర్కళుడైయ క్లేశఙ్గళాల్ సహిక్కమాట్టాతే, (౪) " విష్ణుపత్నీ " ఎన్గిఱపడియే అవనుక్కు పత్నియాయ్, (౫) " పిత్తర్ పనిమలర్ మేల్ పావైక్కు" ఎన్గిఱపడియే అవన్ తన్ వైలక్షణ్యత్తైక్కణ్డు పిచ్చేఱిత్తన్ శొల్వழி నడక్కుమ్బడి అభిమతవిషయమాయిరుక్కైయాలే కణ్ణాழி వఱ్ఱ పురుషకారమెన్గై.

౧౨౯. ఎల్లామ్శెయ్తాలుమ్ నిరఙ్కుశస్వతన్త్రనాన ఈశ్వ

రనెన్నపడి. ఇరణ్డుతలైయు మెన్నతు - ఈశ్వర చేతనరిరువరైయు మెన్నపడి. పొరుత్తుకైక్కెన్నతు - శేర్క్కైక్కెన్నపడి. కణ్ణాழிవఱ్ఱ వెన్నతు - దయాళువాన వెన్నపడి. పురుషకారమోవెన్నతు - పురు - బహు, సనోతి-దదాతీతి పురుషః, పురుషం కరోతీతి పురుషకారః ఎన్ఱు వ్యుత్పత్తియాయ్, ఈశ్వరనై చ్చేతనవిషయత్తిల్ బహుప్రదనాక్కుమవళెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అన్ద సమ్బన్ధ మెన్నతు-మాతృత్వ సమ్బన్ధ మెన్నపడి. అవనుక్కెన్నతు - విష్ణువుక్కెన్నపడి. పిత్తరెన్నతు - వ్యామోహియెన్నపడి. పనిమలరెన్నతు - పనియిలే - జలత్తిలే, ఇరుక్కుమ్ మలరెన్నపడి. పావైక్కెన్నతు - పెణ్ణుక్కెన్నపడి. అవనెన్నతు- ఈశ్వరనెన్నపడి. పిచ్చేఱియెన్నతు - వ్యామోహమ్ తలైయెడుత్తెన్నపడి.

౧౨౯. మేలుక్కవతారికై(ఎల్లామ్శెయ్తాలుమిత్యాది). నిరఙ్కుశ వెన్నతు-నిష్ప్రతి

(౧) వి-పు-౧-౯-౧౨౬. (౨) గ-త్ర-౧-౧. (౩) పెరి-తిరు-౨-౨-౩.
(౪) యజు-౪-౪-౩౭. (౫) తి-చె-౧౫.

మూ.—౧౨౯. తిరువడిదైయె ప్పొఱుప్పిక్కుమవళ్ తఙ్గళ్ శొల్వాఴి

రఙ్ చేతనరుడైయ అపరాధఙ్గళై నిఱుత్తుఱుత్తు తీర్త్తువనెన్ఱు నిఱ్కుమళవిల్, ఇవళాలే పొఱుప్పిక్కప్పోమోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్(తిరువడిదైయె)ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-తన్నై ఙ్పత్తుమాసమ్ తర్జన భర్త్సనమ్ పణ్ణిన ఇన్దరాక్షసికళుడైయ వపరాధఙ్గళైక్కణక్కిట్టు చిత్రవధమ్ పణ్ణ ఉద్యోగిత్తునిన్ఱ శొల్మిఱుఙ్గనాన తిరువడియుముట్పడ (౧) "కః కుప్యేత్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "నకశ్చిన్నాఽపరాధ్యతి" ఎన్ఱుమ్ ఇత్యాద్యుపదేశత్తాలే పొఱుప్పిక్కుమవళ్, (౩) "మలరాళ్ తనత్తుళ్ళాన్" ఎన్ఱుమ్, (౪) "మామలర్మఙ్గై మణనోక్కముణ్డాన్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "అల్లిమలర్మకళ్ పోక మయక్కుక్కళాకియుమ్ నిఱ్కుమ్" ఎన్ఱుమ్

బన్ధకమాన వెన్ఱపడి. నిఱుత్తెన్ఱతు-†తత్తైయిట్టెన్ఱపడి. అఱుత్తెన్ఱతు-అపరాధానుగుణమాక దణ్డిత్తెన్ఱపడి. తీర్త్తువనెన్ఱతు-కోపత్తైత్తీర్త్తుక్కొళ్ళువనెన్ఱపడి. ఇరుక్కుమళవిలెన్ఱతు - ఇరుక్కుమ్బోతెన్ఱపడి. ఇవళాలే యెన్ఱతు- పెరియపిరాట్టియారాలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (తన్నై యిత్యాది). తర్జనమెన్ఱతు - మిరట్టుకై. భర్త్సనమెన్ఱతు - నిన్దిక్కై యెన్ఱపడి. నలిన్ద వెన్ఱతు - శాధిత్తవెన్ఱపడి. శొల్మిఱుఙ్గనానవెన్ఱతు - శొల్కేళాతవనానవెన్ఱపడి. తిరువడిదైయెయుముట్పడవెన్ఱతు - తిరువడిదైయెయుఙ్గూడ వెన్ఱపడి. అన్ఱిక్కే ఉట్పడవెన్ఱతు - తన్నియమనత్తుక్కుశ్శేయామ్బడియాక వెన్ఱపడియాకవుమామ్. తన మెన్ఱతు - స్తన మెన్ఱపడి. మఙ్గై యెన్ఱతు-యువతి యెన్ఱపడి. మణనోక్క మెన్ఱతు - మణత్తై - కల్యాణత్తై, ఉణ్డాక్కుమ్ నోక్కమెన్ఱపడి. "మలరాళ్ తనత్తుళ్ళాన్" "మఙ్గైమణనోక్కముణ్డాన్" ఎన్ఱ శొల్లుక్కైయాలే, తదధీనసత్తాకత్వ తదేకధారకత్వఙ్గళ్ తోన్ఱుకిఱతు. అల్లిమలర్మకళ్ పోక మయక్కుక్కళాకియుమ్ నిఱ్కుమెన్ఱతు - ఇతఴ్కళై యుడైత్తాన తామరైప్పూమకళాన పెరియపిరాట్టియారుడైయ అనుభవత్తాలుణ్డాన చిత్తభ్రమముడైయనాయిరుక్కుమెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, తనక్కు నారాయణత్వాదికళ్ నిరూ

(౧) రా-యు-౧౧౬-౩౮. (౨) రా-యు-౧౧౬-౪౪. (౩) ౩-తిరు-౩.
(౪) తి-మొ-౮-౧౦-౧. (౫) తి-వాయ్-౩-౧౦-౮. † పరిచ్ఛేదిత్తు.

మూ.—   వరుమవనై ప్పొఱుప్పిక్క చ్చొల్లవేణ్డావితే.

శొల్లుకిఱపడియే, తన్ భోగ్యతైయిలే కుమిழ్ నీరుణ్డు, (౧) "నిన్నన్నిన్ వఴినిన్ఱు శిలైపిడిత్తెమ్పిరానేక" ఎన్గిఱపడియే "మాయామృగత్తిన్ పిన్నేపో" ఎన్నిలుమ్ విళైవతఱియాతే అతిన్ పిన్నేపోమ్పడి తన్ శొల్వఴి వరుమవనై ప్పొఱుప్పిక్క వల్లళెన్నుమిడమ్ కిమ్పునరామాయణసిద్ధమిఱేయెన్గై. (౨) "శెయ్తకవినుక్కిల్లైకైమ్మాఱు" ఎన్నుమ్పడి ఇరణ్డు తలైక్కుమ్ తలై తడుమాఱాక ఉపకరిత్తు తన్ శొల్వఴి పోకవేణ్డుమ్పడి యాన తిరువడియోడే మఱుతలైక్కుమవళ్, (౩) 'తాన్ మయఙ్గుమ్' ఎన్నుమ్పడియాన భోగ్యతైక్కుత్తోఱ్ఱు, 'ఎత్తైచ్చెయ్వోమ్' ఎన్ఱు తలైతడుమాఱి, 'నిన్నన్నిన్ వఴినిన్ఱు అతనిన్ పిన్నే పడర్న్దాన్' ఎన్న

పకఙ్గళాలే తవిర్న్దు పెరియపిరాట్టియారుడైయ అనుభవత్తాలుణ్డాన చిత్త వికృతియే తనక్కు నిరూపకమామ్పడియానానెన్నుమతువుమ్, అవళ్ శొల్పడి నడక్కుమెన్నుమతువుమ్ తోఱ్ఱుకిఱతు. కుమిழ் నీరుణ్డెన్నతు - ముழుకియెన్నపడి. నిన్నన్నిన్ వఴి నిన్ఱెన్నతు - ఉన్ విషయమాన ప్రేమమార్గత్తిలే నిన్ఱెన్నపడి. శిలైయెన్నతు - ధనుస్సెన్నపడి. ఏకవెన్నతు - పోకవెన్నపడి. విళైవతఱియాతే యెన్నతు - మేల్ సీతాపహారాదికళాల్ తమక్కు విళైకిఱ వ్యసనఙ్గళై యఱియాతే ఎన్నపడి. అతిన్పిన్నే యెన్నతు - మాయా మృగత్తిన్ పిన్నే యెన్నపడి. వల్లళెన్నతు - సమర్థైయెన్నపడి. "పొఱుప్పిక్కచ్చొల్లవేణ్డావితో" ఎన్నతుక్కు సంవాదమ్ (శెయ్తకవినుక్కిత్యాది). శెయ్తకవినుక్కెన్నతు - శెయ్యప్పట్ట ఉపకారత్తుక్కెన్నపడి. కైమ్మాఱెన్నతు - ప్రత్యుపకారమెన్నపడి. ఇరణ్డుతలైక్కుమెన్నతు - పెరుమాళుక్కుమ్ పిరాట్టిక్కుమెన్నపడి. తలైతడుమాఱాక వెన్నతు - స్వరూపహానివారాతపడి యెన్నపడి. మఱుతలైక్కుమవళెన్నతు - ఎతిరిడుమవళెన్నపడి. తాన్ మయఙ్గుమ్పడియాన వెన్నతు - తన్నైత్తానేకణ్డు మయఙ్గుమ్పడియాన వెన్నపడి. భోగ్యతైయిలే యెన్నతు - అழకిలే యెన్నపడి. తలైతడుమాఱి యెన్నతు - వ్యాకులప్పట్టెన్నపడి. నిన్నన్నిన్ వఴినిన్ఱెన్నతు - ఉన్నుడైయ ప్రీతిమార్గత్తిలే నిన్ఱెన్నపడి. అతనిన్ పిన్నే పడర్న్దానెన్నతు - అన్ద మాయామృగ

---

(౧) పెరి-తిరు-౩-౧౦-౭. (౨) తి-మొ-౫-౭-౨. (౩) ౩-తిరు-౧౦౦.

మూ.—౧౩౦. మతుప్పాలే ఇరువర్ శేర్ త్తియుమ్ నిత్యమెన్గిఱతు.

౧౩౧. ఇవళోడే కూడియే వస్తువినుడైయ ఉణ్మై.

వ్వడి విళ్లై వతఱియాతే ముఱువలుక్కుత్తోర్ఱు చ్చొల్వఴి పోమవనై ప్పొఱుప్పిక్కుమెన్నుమిడమ్ శొల్లవేణ్డావిఱే ” ఎన్ఱు ఇతుతన్నై ఇవర్ తిరుత్తమ్బియార్ అరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

ఆక, శ్రీమత్పదత్తిల్ ప్రకృత్యంశత్తై యరుళిచ్చెయ్తార్ కీఴ్.

౧౩౦. ప్రత్యయాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్ (మతుప్పాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇమ్మతుప్పత్తాన్ నిత్యయోగే మతుప్పాకైయాలే, ఇత్తాల్ - పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టియు మీశ్వరనుమాన ఇరువరుడైయ శేర్త్తియుమెప్పోతుముణ్డెన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱతెన్నై.

౧౩౧. ఇన్నిత్యయోగత్తై ఉపపాదిక్కిఱార్ (ఇవళోడేకూడియేవస్తువినుడైయ ఉణ్మై) ఎన్ఱు. అతావతు - (౧) “ శ్రియఃపతి

త్తిన్ పిన్నే పోనానెన్నపడి. ముఱువలుక్కెన్నతు - మన్దస్మితత్తుక్కెన్నపడి. శొల్వఴి యెన్నతు - ఉక్తిమార్గత్తిలే యెన్నపడి. ఇతుతన్నై యెన్నతు - ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరన్ పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టి శొల్వఴి నడక్కుమెన్నతై యెన్నపడి.

శ్రీశబ్దార్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఆకవెన్నతు - “ శ్రీ యెన్ఱు పెరియపిరాట్టియార్క్కు త్తిరునామమ్” ఎన్ఱు తుడఙ్గి ఇవ్వళవాన ప్రబన్ధత్తాలే యెన్నపడి. ప్రకృత్యంశత్తై యెన్నతు - ప్రకృత్యంశమాన శ్రీశబ్దార్థత్తై యెన్నపడి.

౧౩౦. మేలుక్కవతారికై (ప్రత్యయాంశత్తైయిత్యాది). ప్రత్యయాంశత్తైయెన్నతు - ప్రత్యయమాన మతుబర్థత్తై యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (ఇమ్మతుప్పిత్యాది). ఇమ్మతుప్పత్తానెన్నతు - పెరియపిరాట్టియార్క్కు వాచకమాన శ్రీశబ్దత్తిన్ మేలేవన్ద ఇమ్మతుప్పత్తానెన్నపడి. ఎప్పోతుమ్ - కాలత్రయత్తిలు మెన్నపడి.

౧౩౧. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నిత్యయోగత్తై యిత్యాది). ఇన్నిత్యయోగత్తై యెన్నతు-పిరాట్టియు మవనుమాన ఇరువరుడైయవుమ్ నిత్యయోగత్తైయెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

---

(౧) గీతాభాష్యావతారికారమ్భే.

మూ.—౧౩౨. ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తైయుమ్ చేతననుడైయ అపరాధత్తైయుమ్ కణ్కలకూట్టాళ్.

ర్నిఖిలహేయప్రత్యనీకకల్యాణైకతాన స్స్వేతర సమస్తవస్తువిలక్షణానన్త జ్ఞానానన్దైక స్వరూపః” ఎన్ఱు స్వరూపనిరూపకమాన జ్ఞానానన్దాదికళుక్కుమున్నే శ్రియః పతిత్వత్తై చ్చొల్లుమ్పడి అవళ్ స్వరూపత్తుక్కు ప్రధాననిరూపకైయాకైయాలే, ఇవళోడేకూడియే వస్తువినుడైయ సద్భావమిరుప్పతెన్గై.

ఆక, స్వరూపానుబన్ధిత్వప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయ్త్తు.

౧౩౨. ఇని, ఇవళుడైయ గుణప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తైయుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు-అపరాధఙ్గళై ప్పొఱుమ్పత్తాక క్కణక్కిట్టు §అఱుత్తఱుత్తు †తీర్త్తు మీశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తైయుమ్, (౧)“యద్బ్రహ్మకల్పనియుతానుభవేప్యనాశ్యమ్” ఇత్యాదిప్పడియే కాలతత్త్వముళ్ళతనైయుమ్ అనుభవియానిన్ఱాలుమ్ శిఱితు వరైయిట్టు క్కాట్టక్కడవతల్లాతపడి

స్వరూపనిరూపకత్వ ప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఆకవెన్ఱతు - పిరాట్టి అవనుక్కు స్వరూపనిరూపకైయాకైయాలే యెన్ఱపడి. అనుబన్ధిత్వ మెన్ఱతు - నిరూపకత్వేన సమ్బన్ధిత్వ మెన్ఱపడి.

౧౩౨. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు-స్వరూపనిరూపకత్వప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. ఇవళుడైయ గుణప్రయుక్తమాన వెన్ఱతు - మాతావాన ఇప్పిరాట్టియినుడైయ కృపాగుణ ప్రయుక్తమాన వెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పొఱుమ్ పత్తాకవెన్ఱతు - ఒఱుమ్కుకైయామలెన్ఱపడి. అఱుత్తఱుత్తెన్ఱతు - ఛేదిత్తుఛేదిత్తెన్ఱపడి. ఇత్యాదిప్పడియే యెన్ఱతు ఇత్యాదియిల్ శొల్లుకిఱపడియే యెన్ఱపడి. శిఱితువరైయిట్టెన్ఱతు - అల్పమ్ కుఱైన్దెన్ఱపడి.

(౧) వై-స్త-౫౯. § (పా) నిఱుత్తఱుత్తు. † (పా) తీర్ణుమ్ భుజిప్పిక్కుమెన్ఱు అతిసర్థమ్.

సూ.—౧౩౩. చేతననుక్కు ఇవై యిరణ్డైయుమ్ నినైత్తఞ్జవేణ్డా.

౧౩౪. ఇత్తాల్, ఆశ్రయిక్కైక్కు రుచియేవేణ్డువతు, కాలమ్ పార్క్కవేణ్డావెన్గిఱతు.

పణ్ణినైత్త ఇచ్చేతననుడైయ అకృత్యకరణాద్యపరాధత్తైయుమ్ కణ్డు “ఎన్నాకప్పుకుకిఱతో” ఎన్నుమ్ భయత్తాలే ఈశ్వరనై విట్టు ఒరు క్షణకాలముమ్ అకలమాట్టాళెన్గై.

౧౩౩. ఇత్తాల్ చేతననుక్కు ఫలిక్కుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార (చేతననుక్కు) ఎన్ఱు తుడజ్గి. అతావతు - ఇప్పడి ఇవళిరున్దనోక్కుకైయాలే, చేతననుక్కు, ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యముమ్ స్వాపరాధముమాకిఱ ఇవైయిరణ్డైయుమ్ నినైత్తు “ఎన్నాయ్విళైయప్పుకుకిఱతో” ఎన్ఱు అఞ్జవేణ్డా ఎన్గై.

౧౩౪. ఇని, ఇమ్మతుప్పిల్ తాత్పర్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార (ఇత్తాల్) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు - ఇప్పడిపురుషకారోపాయవస్తుక్కళినుడైయ నిత్యయోగత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱ ఇమ్మతుప్పాల్, ఇవ్విషయత్తై యాశ్రయిప్పార్క్కు ఆశ్రయిక్కైయిల్ రుచియే వేణ్డువతు, “ఇరణ్డుతలైయుమ్ కూడియిరుక్కున్దశైయిలే ఆశ్రయిక్క వేణుమే” ఎన్ఱు, ఆశ్రయణత్తుక్కు క్కాలమ్ పార్త్తిరుక్క వేణ్డావెన్గిఱ తెన్గై.

---

౧౩౩. మేలుక్కవతారికై (ఇత్తాలిత్యాది). ఇత్తాలెన్ఱతు - ఇన్నిత్యయోగత్తాలే ఎన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). నోక్కుకైయాలే యెన్ఱతు - రక్షిక్కైయాలే యెన్ఱపడి. అఞ్జవేణ్డావెన్ఱతు - భయప్పడవేణ్డావెన్ఱపడి.

౧౩౪. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - స్వరూపప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తైయుమ్, గుణప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తైయుమ్ అతిల్ తాత్పర్యాంశత్తైయు మరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. మతుప్పిన్ తాత్పర్యాంశత్తైయెన్ఱతు - మతుబర్థమాన నిత్యయోగత్తినుడైయ తాత్పర్యాంశత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇరణ్డుతలైయు మెన్ఱతు - పిరాట్టియు మవను మెన్ఱపడి. దశైయిలే యెన్ఱతు - సమయత్తిలే యెన్ఱపడి.

మూ.—౧౩౫. ఇవళ్ సన్నిధియాలే కాకమ్ తలై ప్పెఱ్ఱతు, అతి ల్లామైయాలే రావణన్ ముడిన్దాన్.

౧౩౫. ఇని, ఇవళ్ పురుషకారత్వత్తిల్ నవశ్యాపేక్షితత్వత్తై అతివికైక్కాక ఇవళ్ సన్నిధిక్కుమ్ అసన్నిధిక్కుముణ్డాన వాశియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవళ్ సన్నిధియాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) "దేవ్యా కారుణ్యరూపయా" ఎన్గిఱపడియే కృపైతానొరువడివు కొణ్డాప్పోలే యిరుప్పాళాయ్, స్వతన్త్రనాన ఈశ్వరనుక్కుమ్ స్వాతన్త్ర్యత్తైయముక్కి కృపైయైక్కిళప్పువనళాన ఇవళ్ సన్నిధియాలే, అపరాధత్తై త్తీరక్కప్పియచ్చెయ్తు బ్రహ్మాస్త్రత్తుక్కిలక్కాయ్ త్తలై యఱుప్పుణ్ణత్తేడిన కాకమ్, (౨) "కృపయా పర్యపాలయత్" ఎన్గిఱపడియే కృపావిషయమాయ్ త్తలై పెఱ్ఱుప్పోయ్త్తు; అప్పడియి రుక్కిఱ ఇవళ్ సన్నిధి ఇల్లామైయాలే పోక్కఱ్ఱుచ్చెయల్ మాణ్డు నిన్ఱ నిలైయిలు త్తిరుక్కచ్చెయ్ తేయుమ్, కాకత్తోపాతి అపరాధమ మిన్ఱిక్కే యిరుక్క, రామశరత్తుక్కిలక్కాయ్ రావణన్ ముడిన్దుపోనా నెన్గై.

౧౩౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-మతుబర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱ వనన్తర మెన్ఱపడి. వాశియైయెన్ఱతు - తరతమభావత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). "కారుణ్యరూపయా" ఎన్గిఱ శబ్దమ్, కారుణ్యమేవ రూపమ్-ఆకారః, యస్యాస్సా కారుణ్యరూపా వెన్ఱుమ్, కారుణ్యం రూపయతీతి కారుణ్యరూపా, తయా కారుణ్యరూపయా వెన్ఱుమ్ ఉభయసమాస సిద్ధమాకైయాలే, ఇవ్వుభయసమాసార్థత్తైయుట్కొణ్డు ఇశ్శబ్దత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కృపైతానిత్యాదియాల్). ఈశ్వరనుక్కు మెన్ఱతు - ఈశ్వరనుడైయ వెన్ఱపడి. అముక్కి యెన్ఱతు - అడఙ్గుమ్బడి పణ్ణి యెన్ఱపడి. అప్పడి యిరుక్కిఱ వెన్ఱతు - కృపైయైక్కిళప్పు మవళాయిరుక్కిఱ వెన్ఱపడి. పోక్కఱ్ఱు - గతియఱ్ఱు. శెయల్ మాణ్డు- వ్యాపారమఱ్ఱు. ఒత్తిరుక్కచ్చెయ్ తేయుమెన్ఱతు - కాకత్తోడొత్తిరుక్కచ్చెయ్తేయు మెన్ఱపడి. ఇలక్కా యెన్ఱతు - విషయమా యెన్ఱతు.

(౧) లక్ష్మీత-౨౫-౧౮.　　(౨) రా-సు-౩౮-౩౪.

మూ॰—౧౩౬. పురుషకారబలత్తాలే స్వాతన్త్ర్యమ్ తలైశాయ్ న్దాల్ తలైయెడుక్కుమ్ గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు నారాయణపదమ్.

౧౩౭. అవ్వైయావన వాత్సల్యముమ్,

ఆకైయాల్, ఆశ్రయిప్పార్కు ఇవళ్ సన్నిధియే వేణుమెన్ఱు కరుత్తు.

ఆక, శ్రీమత్పదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్ తారాయిత్తు.

౧౩౬. అనన్తరమ్, నారాయణపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పురుషకారబలత్తాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఉపదేశత్తాలుమ్ అఴకాలుమ్ కణ్ణాఴివఴి వశీకరిత్తు క్కార్యఙ్గళ్ళవల్ల పురుషకారబలత్తాలే ఆశ్రయణోన్ముఖనాన చేతనన్ అనాదికాలమ్పణ్ణిన అపరాధఙ్గళై ప్పార్త్తు చ్చీఱి, "అఙ్గీకరియోమ్" ఎన్ఱిరుక్కుమీశ్వర స్వాతన్త్ర్యమ్తలై మడిన్దాల్; అతిన్ కీழ் తలైయెడుక్కప్పెఱాత శెఱుప్పత్తీర్న్దు తలై యెడుక్కుమ్ గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు నారాయణపదమెన్గై.

౧౩౭. అవ్వైతానవ్వైయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవ్వైయావన) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. ఇవఱ్ఱిల్ వాత్సల్యమావతు - వత్సత్తిన్పక్కల్

పురుషకారావశ్యకత్వత్తై నిగమిక్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్ఱతు - ఇవళ్ సన్నిధియాలే లాభముమ్ అసన్నిధియాలే అలాభముమాకైయాలే యెన్ఱపడి.

శ్రీమత్పదార్థత్తై నిగమిక్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

౧౩౬. మేలుక్కవతారికై (అనన్తర మిత్యాది). అనన్తర మెన్ఱతు - శ్రీమత్పదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కణ్ణాఴివఴియెన్ఱతు - తనక్కిడముణ్డాम्पడి యెన్ఱపడి. తలైమడిన్దాలెన్ఱతు - తలైశాయ్న్దాలెన్ఱపడి. శెఱుప్పెన్ఱతు - సఙ్కోచ మెన్ఱపడి.

౧౩౭. మేలుక్కవతారికై (అవ్వైతానిత్యాది). అవ్వైతానెన్ఱతు - తలైయెడుక్కుమ్ గుణఙ్గళ్ తానెన్ఱపడి. మూలార్థమ్- (ఇవఱ్ఱిలిత్యాది). ఇవఱ్ఱిలెన్ఱతు-తలై

మూ.— స్వామిత్వముమ్, సౌశీల్యముమ్,

ధేనువిరుక్కుమిరుప్పు; అతాకిఱతు-అతినుడైయ దోషత్తై భోగ్యమాకక్ కొళ్ళుకైయుమ్, క్షీరత్తైక్కొడుత్తు వళర్క్కైయుమ్, ఎతిరిట్టవరైక్ కొమ్బిలుమ్ కుళమ్బిలుమ్కొణ్డు నోక్కుకైయుమిఱే. అప్పడియే ఈశ్వరనుమ్, దోషత్తై భోగ్యమాకక్కొణ్డు (౧) "పాలేపోల్శీర" ఎన్ఱిఱగుణఙ్గళాలే ధరిప్పిత్తు, (౨) "కథఞ్చన-నత్యజేయమ్" ఎన్ఱుమ్, (౩) "అభయం సర్వభూతేభ్యః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే అనుకూలర్ నిమిత్తమాకవుమ్ ప్రతికూలర్నిమిత్తమాకవుమ్ నోక్కుమ్.

స్వామిత్వమావతు - ఇవన్ విముఖనాన దశైయిలుమ్ విడాతే నిన్ఱు సత్తైయైనోక్కిక్కొణ్డుపోరుకైక్కు హేతువాన ఒరుబన్ధవిశేషమ్; అతావతు-ఉడైయవనాయిరుక్కుమిరుప్పు; అద్వేషమ్తుడఙ్గి కైఙ్కర్య పర్యన్తమాక ఉణ్డాన స్వభావవిశేషఙ్గళై యెల్లాముణ్డాక్కుకిఱతు అన్ద బన్ధవిశేషమడియాక.

సౌశీల్యమావతు - ఉభయవిభూతియోగత్తాలుమ్ పెరియపిరాట్టియారోట్టై చ్చేర్త్తియాలుమ్ నిరఙ్కుశమాయిరుక్కిఱ ఈశ్వరనుడైయ మేన్మైయైయుమ్ తఙ్గళ్ శిఱుమైయైయుమ్పార్త్తు, (౪) "అవ

యెడుక్కుమ్ గుణఙ్గళిలే యెన్ఱపడి. అతాకిఱ తెన్ఱతు - వత్సత్తిన్ పక్కలిలే ధేనువుక్కిరుక్కుమిరుప్పావతెన్ఱపడి. కుళమ్బిలుమెన్ఱతు - కుళప్పడియిలుమెన్ఱపడి. అప్పడియే - ధేను రక్షిక్కుమాపోలే యెన్ఱపడి.

ఇవన్ విముఖనాన దశైయిలు మెన్ఱతు - ఇవన్ తన్ పక్కల్ తలైశాయ్ నెన్ఱు స్వతన్త్రనాయ్ శబ్దాది విషయాన్తరపరనాన దశైయిలు మెన్ఱపడి. అతావతెన్ఱతు - బన్ధవిశేషమావతెన్ఱపడి. ఇబ్బన్ధవిశేషత్తిన్ కార్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అద్వేషమ్ తుడఙ్గి ఇత్యాదియాల్). బన్ధవిశేషమడియాక వెన్ఱతు - స్వామిత్వమడియాక వెన్ఱపడి.

ఉభయవిభూతియోగత్తాలు మెన్ఱతు - ఉభయవిభూతియోడుమ్ తనక్కుణ్డాన స్వామిత్వరూపసమ్బన్ధత్తాలు మెన్ఱపడి. మేన్మైయెయు మెన్ఱతు - పరత్వత్తైయు

(౧) పెరి-తిరువ-౫౮. (౨) రా-యు-౧౮-౩.
(౩) రా-యు-౧౮-౩౪. (౪) తి-వాయ్-౫-౧-౭.

సూ,— సౌలభ్యముమ్, జ్ఞానముమ్, శక్తియుమ్.

నెవ్విడత్తాఱ్ యానార్, ఎన్ఱు పిఱ్కాలియాతపడి ఎల్లారోడుమొక్క మేల్విళున్ద పుఴైయఱక్కలక్కైయుమ్, అతుతన్ పేఱాక విరుక్కైయుమ్, ఎతిర్ త్తలైయిల్ అపేక్షైయన్ఱియితే యిరుక్కక్కలక్కైయుమ్.

సౌలభ్యమావతు- కణ్ణుక్కు విషయమన్ఱిక్కేయిరుక్కిఱ తాన్ కణ్ణాలేకణ్డు ఆశ్రయిక్కలామ్బడి ఎళియనాయిరుక్కై.

జ్ఞానమావతు - ఇచ్చేతననుక్కు కఴిక్కవేణ్డు మనిష్టఙ్గళైయుమ్, కొడుక్కవేణ్డుమిష్టఙ్గళైయుమ్ నేరాకవఱికైక్కీడాక స్వవ్యతిరిక్త సమస్తపదార్థఙ్గళైయుమ్, ఒరుకాలే అపరోక్షిక్కవల్ల అఱివు.

శక్తియావతు- హేయరాన నిత్యసంసారికళై ఉపాదేయతమరాన నిత్యసూరికళోడు ఒరుకోవైయాక్కవల్ల అఘటిత ఘటనా సామర్థ్యమ్.

మెన్ఱపడి. శిఱుమైయైయు మెన్ఱతు - నికర్షత్తైయు మెన్ఱపడి. పిఱ్కాలియాతపడి యెన్ఱతు - పిన్నే కాలిడాతపడి యెన్ఱపడి. అతు వెన్ఱతు - పుఴైయఱక్కలక్కై యెన్ఱపడి. తన్ పేఱాక వెన్ఱతు - తనక్కు ప్పురుషార్థమాక వెన్ఱపడి. ఎతిర్ త్తలైయిలే యెన్ఱతు - చేతననిడత్తి లెన్ఱపడి. ఆక, సౌశీల్యమాకిఱతు - సర్వచేతనరోడుమ్ తరతమభావమిన్ఱియిలే తన్ పేఱాక ప్పుఴైయఱక్కలక్కైయుమ్ - ఎతిర్ త్తలైయిల పేక్షైయిన్ఱిక్కే యిరుక్క ప్పుఴైయఱక్కలక్కైయుమెన్ఱు ఇరణ్డువిధమా యిరుక్కుమ్. ఇతిల్ ముతలిఱ్చొన్నతు జ్ఞానికళ్ విషయమ్, ఇరణ్డావతు సంసారికళ్ విషయమ్.

కణ్ణుక్కు విషయమన్ఱిక్కే యెన్ఱతు - ప్రాకృత చక్షుర్విషయమన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. కణ్ణాలే యెన్ఱతు - ప్రాకృతచక్షుస్సాలే యెన్ఱపడి. ఎళియనా యిరుక్కై యెన్ఱతు - అర్చారూపేణ సులభనాయిరుక్కై యెన్ఱపడి.

నేరాక వెన్ఱతు - ప్రత్యక్షమాక వెన్ఱపడి. ఈడాక వెన్ఱతు - యోగ్యమాక వెన్ఱపడి. అపరోక్షిక్కవల్ల వెన్ఱతు - ప్రత్యక్షమాక అఱికైక్కు శక్తమాన వెన్ఱపడి.

హేయరాన వెన్ఱతు - త్యాజ్యరాన వెన్ఱపడి. ఉపాదేయతమరాన వెన్ఱతు-

ఇవఱ్ఱిల్ వాత్సల్యాదికళ్ నాలుమ్ ఆశ్రయణ సౌకర్యాపాదకమ్; జ్ఞానాదికళిరణ్డుమ్ ఆశ్రితకార్యాపాదకమ్; (౧) “నికరిల్ పుకళ్హాయ్” ఎన్ఱుతుడఙ్గి వాత్సల్యాదికళ్ నాలైయుమిఱే ఆశ్రయణత్తుక్కు ఉడలాక ఆழ్వారరుళిచ్చెయ్తతు. జ్ఞానశక్తికళిరణ్డుమ్ శొన్నవితు, ప్రాప్తిపూర్తికళుక్కు ముపలక్షణమ్, కార్యకరత్వత్తుక్కు అపైయుమపేక్షితఙ్గళాకైయాలే.

౧౩౮. ఇగ్గుణఙ్గళుక్కు ఇవ్విడత్తిల్ వినియోగఙ్గళైప్పైయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కుఱ్ఱఙ్గణ్డు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – ఆశ్రయ

పరమోద్దేశ్యరాన వెన్నపడి. ఒరుకోవై యెన్నతు – ఒరు శేర్త్తియాక వెన్నపడి. అతావతు – విజాతీయర్ శేర్న్దాప్పోలే యిరుక్కైయన్ఱిక్కే సజాతీయరనేకర్ శేర్న్దాప్పోలే యిరుక్కై.

కీழ్ చ్చొన్న గుణషట్కత్తుక్కు విషయ విభాగత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవఱ్ఱిలిత్యాదియాల్). ఇతుక్కు సంవాద ప్రమాణత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నికరిల్ పుకళ్హాయిత్యాదియాల్). నికరెన్నతు – దృష్టాన్త మెన్నపడి. ఉడలాక వెన్నతు– యోగ్యమాక వెన్నపడి. జ్ఞానశక్తికళిరణ్డుమ్ ప్రాప్తి పూర్తికళుక్కు ముపలక్షణమావానెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కార్యకరత్వత్తుక్కిత్యాదియాల్). అపైయుమెన్నతు– ప్రాప్తిపూర్తికళు మెన్నపడి. జ్ఞానశక్తికళిల్లాతపోతు కార్యకరత్వమ్ సిద్ధియాతవోపాతి ప్రాప్తిపూర్తికళిల్లాతపోతుమ్ కార్యకరత్వమ్ సిద్ధియాతిఱే, ఆకైయాల్ అపైయుమపేక్షితఙ్గళ్.

౧౩౮. § మేలుక్కవతారికై (ఇగ్గుణఙ్గళుక్కిత్యాది). ఇగ్గుణఙ్గళుక్కెన్నతు– వాత్సల్యాది గుణఙ్గళుక్కెన్నపడి. ఇవ్విడత్తిలెన్నతు – ఎమ్బెరుమానై ఉపాయమాకవాశ్రయిక్కుమ్ ఇడత్తిలెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అఙ్గామైక్కెన్నతు–

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.

§ (పా) జ్ఞానశక్తికళైచ్చొన్నతు ప్రాప్తిపూర్తికళుక్కు ముపలక్షణమాకైయాలే ఉక్తగుణాష్టకఙ్గళుక్కుమ్ విషయవిభాగమ్ ఇరణ్డు ప్రకారమాక వరుళిచ్చెయ్తు, ఇని ఇగ్గుణఙ్గళుక్కు ప్రత్యేకమ్ విషయ విభాగత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

మూ.— ౧౩౮. కుఱ్ఱఙ్గళై వెరువామైక్కు వాత్సల్యమ్; కార్యమ్ శెయ్యుమెన్ఱు తుణిగైక్కు స్వామిత్వమ్, స్వామిత్వమ్ కిట్టకలామైక్కు సౌశీల్యమ్, కణ్డుపఱ్ఱుగైక్కు సౌలభ్యమ్, విరోధియై ప్పోక్కి త్తన్నై క్కొడుక్కైక్కు జ్ఞానశక్తికళ్.

సౌన్ముఖనాన ఇచ్చేతనన్ తన్ దోషత్తైప్పార్త్తు అఞ్జామైక్కు ఉఱుప్పు, దోషత్తై భోగ్యమాకక్కొళ్ళుమ్ వాత్సల్యమ్.— నఱ్కార్యమ్ శెయ్యుమో, శెయ్యానోవెన్ను మ్మశఙ్కియాతే "కార్యమ్ శెయ్యుమ్" ఎన్ఱు విశ్వసిక్కైక్కు ఉఱుప్పు, ఇழ్వుపేఱు తన్నుతామ్బడియాన స్వామిత్వమ్.— ఉభయ విభూతిక్కుమ్ కడవనాయిరుక్కుమ్ పెరుమైక్కు ప్రకాశకమాన స్వామిత్వత్తైక్కణ్డు స్వనికర్షానుసన్ధానత్తాలే అకలామైక్కు ఉఱుప్పు, తాழ్నిన్ఱవర్కళోడే పురైయఱక్కలక్కుమ్ స్వభావమాన సౌశీల్యమ్.— "అతీన్ద్రియన్" ఎన్ఱు పిఱ్కాలియామల్ కణ్ణాలే కణ్డు ఆశ్రయిక్కైక్కు ఉఱుప్పు, తన్ వడివై చక్షుర్విషయమాక్కైయాకిఱ సౌలభ్యమ్.— (౧) "సర్వ పాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి" ఎన్గిఱపడియే ప్రాప్తివిరోధియై ప్పోక్కి ప్రాప్యనాన తన్నై ఉపకరిక్కైక్కు ఉఱుప్పు, ప్రాప్తావాన ఇవన్ కీழ் నిన్ఱనిలైయుమ్ మేల్ పోక్కడియుమఱిక్కైక్కుమ్, అఱిన్దపడియే శెయ్తు తలైక్కట్టుక్కైక్కుమ్ ఏకాన్తఙ్గళాన జ్ఞానశక్తికళ్నై.

౧౩౯. సౌకర్యాపాదకఙ్గళాన గుణచతుష్టయత్తిలుమ్ సౌల

భయప్పడామైక్కెన్ఱపడి. ఉఱుప్పెన్ఱతు - యోగ్యమెన్ఱపడి.— ఇழ్వు పేఱుకళెన్ఱతు-నాశలాభఙ్గళెన్ఱపడి. —కడవనాయిరుక్కుమెన్ఱతు - ప్రాప్తనాయిరుక్కుమెన్ఱపడి. అకలామైక్కెన్ఱతు - విడామైక్కెన్ఱపడి,—ఉపకరిక్కైక్కెన్ఱతు - కొడుక్కైక్కెన్ఱపడి. ప్రాప్తావానవెన్ఱతు-ఆశ్రయిక్కిఱవనెన్ఱపడి. పోక్కడియెన్ఱతు-ప్రాప్యదేశమెన్ఱపడి. ఏకాన్తఙ్గళానవెన్ఱతు - అవశ్యాపేక్షితఙ్గళానవెన్ఱపడి.

౧౩౯. మేలుక్కవతారికై (సౌకర్యేత్యాది). సౌకర్యాపాదకఙ్గళానవెన్ఱతు-

(౧) గీ-౧౮-౬౬.

మూ.— ౧౩౯. ఇజ్ఞుచ్చొన్న సౌలభ్యత్తుక్కు ఎల్లైనిలమర్చ్చావ తారమ్.

౧౪౦. ఇతుతాన్ పరవ్యూహవిభవఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కే కణ్ణాలే కాణలామ్పడి యిరుక్కుమ్.

భ్యమ్ ప్రధానమాకైయాలే అన్దసౌలభ్యకాష్ఠైయై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (ఇజ్ఞుచ్చొన్న) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇప్పదత్తిల్ ఆశ్రయణోపయోగియాక చ్చొన్నసౌలభ్యత్తుక్కు సీమాభూమి, (౧) "తమరుకన్ద తెవ్వురువమవ్వురువమ్తానే" ఎన్గిఱపడియే ఆశ్రితరుకన్ద తొన్ఱైత్తిరుమేనియాకక్కొణ్డు సదా సన్నిధిపణ్ణియిరుక్కుమ్ అర్చ్చావతారమెన్గై.

౧౪౦. ఇతుతన్నై యుపపాదిక్కిఱార్ (ఇతుతాన్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇవ్వర్చ్చావతారన్దాన్ దేశవిప్రకృష్టత్తైయాలే కణ్ణుక్కు విషయమాకాత పరవ్యూహఙ్గళుమ్, కాలవిప్రకృష్టత్తైయాలే కణ్ణుక్కు విషయమాకాతపడి పోన విభవమ్పోలన్ఱిక్కే, ఆసన్న

ఆశ్రయణ సౌకర్యాపాదకఙ్గళాన వెన్ఱపడి. మూలార్థమ్. (అతావతీత్యాది). ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - పూర్వఖణ్డస్థ నారాయణపదత్తిలెన్ఱపడి. తమరెన్ఱతు-భక్తరెన్ఱపడి. ఉరువమెన్ఱతు - తిరుమేనియెన్ఱపడి. అవ్వురువమెన్ఱతు - ఆశ్రితరుకన్ద విగ్రహమెన్ఱపడి. తానే యెన్ఱతు - ఆశ్రితరుకన్ద దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైయే తనక్కసాధారణమాయ్ అప్రాకృతమాన విగ్రహమాక వుడైయనా యిరుక్కు మెన్ఱపడి.

౧౪౦. మేలుక్కవతారికై (ఇతు తన్నై యిత్యాది) మూలార్థమ్ (అతావతీత్యాది). ఇవ్వర్చ్చావతారన్దానెన్ఱతు-ఆశ్రితరుకన్దతొరు తిరుమేనియై త్తనక్కసాధారణ దివ్యమఙ్గళవిగ్రహమాకక్కొణ్డు సదా సన్నిధిపణ్ణి యిరుక్కు మర్చ్చావతారన్దానెన్ఱపడి. దేశవిప్రకృష్టత్తైయాలే యెన్ఱతు - దేశదూరత్తాలే యెన్ఱపడి, కాలవిప్రకృష్టత్తైయాలే యెన్ఱతు - కాలవ్యవధానత్తాలే యెన్ఱపడి. ఆసన్నమా యెన్ఱతు - సన్నికృష్టమాయెన్ఱపడి.

---

(౧) ౧-తిరు-౪౪.

సూ.— ౧౮౧. ఇవైయెల్లామ్ నమక్కు నమ్బెరుమాళ్ పక్కలిలే కాణలామ్.

౧౮౨. తిరుక్కైయిలేపిడిత్త దివ్యాయుధఙ్గళుమ్,

మాయ్ అనవరతసన్నిధి పణ్ణికొణ్డిరుక్కైయాలే అనవరతమ్ కణ్డాలే కాణలామ్పడి యిరుక్కుమెన్గై.

౧౮౧. ఇగ్గుణఙ్గళెల్లా మర్చావతారత్తిలే కాణలామో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవైయెల్లామ్ నమక్కు నమ్బెరుమాళ్ పక్కలిలే కాణలామ్) ఎన్ఱు. అతావతు–సౌకర్యాపాదకమాకవుమ్ కార్యాపాదకమాకవుమ్ శొన్న ఇగ్గుణఙ్గళెల్లామ్, ఇవై కాణ్గైయిలే యపేక్షైయుడైయ నమక్కు నమ్ముడైయ పెరుమాళ్ పక్కలిలే కాణలామెన్గై.

౧౮౨. పెరుమాళ్ పక్కలిలే ఇగ్గుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకఙ్గళాయుళ్ళవఱ్ఱైచ్చొల్లి, ఇవఱ్ఱుడనే నిఱ్కిఱ నిలైయై నమక్కు త్తఞ్జమెన్గిఱార్ (తిరుక్కైయిలే) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు–కార్యకరత్వోప

---

౧౮౧. మేలుక్కవతారికై (ఇగ్గుణఙ్గళెల్లామిత్యాది). ఇగ్గుణఙ్గళెల్లా మెన్ఱతు–ఆశ్రయణసౌకర్యాపాదకఙ్గళాన వాత్సల్యాది గుణఙ్గళుమ్, ఆశ్రితకార్యాపాదకఙ్గళాన జ్ఞానశక్త్యాదికళు మెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). సౌకర్యాపాదకమాకవు మెన్ఱతు–ఆశ్రయణసౌకర్యాపాదకమాకవు మెన్ఱపడి. కార్యాపాదకమాకవు మెన్ఱతు – ఆశ్రితకార్యాపాదకమాకవు మెన్ఱపడి. "నమ్బెరుమాళ్" ఎన్గిఱ శబ్దత్తుక్కు రూఢ్యర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్యామల్ యౌగికార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తతు - అవ్వోదివ్యదేశత్తిలెమ్బెరుమాన్పక్కలిలే ఈడుపట్టిరుప్పార్క్కుమ్ గృహార్చైయిలీడుపట్టిరుప్పార్క్కుమ్ పొతువిలే తోఱ్ఱుకైక్కాక. "నమ్" ఎన్ఱు బహువచనమాక వరుళిచ్చెయ్తతు–స్వసమ్బన్ధికళైయుమ్ శేర్త్తుక్కొణ్డు ఆచార్యాభిమాననిష్ఠనుక్కుమ్ ఆచార్యాభిమతమాన భగవద్విషయత్తిలే కాణలా మెన్ఱుమామ్.

౧౮౨. మేలుక్కవతారికై (పెరుమాళిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). "తిరుక్కైయిలే పిడిత్త దివ్యాయుధఙ్గళుమ్" ఎన్ఱాల్ జ్ఞానశక్త్యాదికళుమ్ తోన్ఱుమ్పడి

మూ.— వై_త్తఙ్జొలెన్ఱ కై_యుమ్, కపి_త్తముడియుమ్, ముక ముమ్ ముఱువలుమ్, ఆసనపద్మ_త్తిలే యఴు_త్తిన తిరువడికళుమాయ్ నిఱ్కి_ఱ నిలై_యే నమక్కు_ త్తఞ్జమ్.

యోగియాన జ్ఞానశ_క్తికళుక్కు_ ప్రకాశకమాప్పడి తిరుక్కై_కళిలే ధరి త్తుక్కొ_ణ్డిరుక్కి_ఱ శఙ్ఖ చక్రాది దివ్యాయుధఙ్గళుమ్, వాత్సల్యప్రకా శకమాప్పడి వై_త్తఞ్జొలెన్ఱ కై_యుమ్, స్వామిత్వ ప్రకాశకమాక క_వి _త్తముడియుమ్, సౌశీల్యప్రకాశకమాన ముకముమ్ ముఱువలుమ్, అనై_ వర్క్కు_మ్కణ్డు పఱ్ఱలాప్పడియాన సౌలభ్యప్రకాశకమాక ఆసన పద్మ_త్తిలే యఴు_త్తిన తిరువడికళుమాయ్క్కొ_ణ్డు ఎఴున్దరుళి నిఱ్కి_ఱ నిలై_యే అనన్యగతికళాన నమక్కు_ రక్షక మెన్గై.

యెఙ్జనేయెన్న, ఆయుధమ్పిడిక్కై_ శ_క్తిమానుడైయ కార్యమాకై_యాలుమ్, అతువిరో ధినిరసనార్థమాకై_యాలే, విరోధిజ్ఞానముమ్ తన్నిరసనోపాయజ్ఞానము మిల్లాతపోతు విరోధినిరసనమ్ కూడామైయాలుమ్ దివ్యాయుధధారణమ్ జ్ఞానశక్త్యాదిగుణఙ్గళుక్కు_ ప్రకాశకమ్. అభయముద్రాధారణమ్, ఆశ్రయిక్కు_మ్ చేతనర్క్కు_ స్వాపరాధత్తై_ క్కణ్డు వరుమ్ భయత్తుక్కు_ నివారకమాకై_యాలే వాత్సల్యప్రకాశకమ్. కవి_త్త వెన్ఱతు - కవిక్కొ_ణ్డు కిడక్కి_ఱ వెన్ఱపడి. ఇత్తాల్ దృఢాసక్తియైయుమ్ సుఘటిత త్వత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. స్వామిక్కు_త్తు ముడియుళ్ళతు, ఆకై_యాలే ముడి స్వా మిత్వ ప్రకాశకమ్. అభిమతవిషయత్తై క్కు_ణ్డాలిత్తే ముఖవికాసముమ్ మన్దస్మితము ముణ్డావతు, ఆకై_యాల్ ముఖముమ్ ముఱువలుమ్ సౌశీల్యప్రకాశకమ్. అనైవర్క్కు_ మెన్ఱతు - సర్వాధికారికళుక్కు_ మెన్ఱపడి. పఱ్ఱలాప్పడి యెన్ఱతు - ఆశ్రయిక్కు_ లాప్పడి యెన్ఱపడి. ఆసనపద్మ_త్తిలే యెన్ఱతు-పద్మాసనత్తిలే యెన్ఱపడి. ఆసనపద్మ_త్తిలే తిరువడికళ్ళఴున్దియిరుక్కై_ అనైవరుమ్కణ్డు ఆశ్రయిక్కు_లాప్పడియాన సౌలభ్యప్రకా శక మెన్గై. నిఱ్కి_ఱనిలైయెన్ఱతు - ఇరుక్కి_ఱవిరుప్పెన్ఱపడి. అనన్యగతికళాన వెన్ఱతు- ఆకిఞ్చనరాయ్ అనన్యగతికళాన వెన్ఱపడి.

మూ.— ౧౪౩. రక్షకత్వ భోగ్యత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ తిరుమేనియిలే తోన్ఱుమ్.

---

౧౪౩. ఉపాయోపేయ నిష్ఠర్కు అపేక్షితమాన ఆకారఙ్గళిరణ్డుమ్ కీழ్ చ్చొన్నపడియే నిత్తిలఅ తిరుమేనియిలే తోన్ఱుమెన్గిఱార్ (రక్షకత్వభోగ్యత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ తిరుమేనియిలే తోన్ఱుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - రక్షణపరికరమాన దివ్యాయుధఙ్గళోడుమ్ రక్షణత్తుక్కుక్కవిత్తముడియోడుమ్ కూడియిరుక్కైయాలే రక్షకత్వమ్ తోన్ఱుకైయాలుమ్, (౧) "అణియారాழியుమ్ శఙ్గముమేన్దుమ్" (౨)"ముడిచ్చోతియాయునతుముకచ్చోతిమలర్న్దతువో" ఎన్గిఱపడియే అవైతానే అழకుక్కుడలాయ్, వైత్తు అఞ్జాలెన్ఱకైయుమ్, ముకముమ్ ముఱువలుమ్ ఆసనపద్మత్తిలే యழுత్తిన తిరువడికళుమ్ ఓరొన్ఱే అழకుక్కెల్లై నిలమాయిరుక్కైయాలే భోగ్యత్వమ్ తోన్ఱుకైయాలుమ్, ఇరణ్డుమ్ తిరుమేనియిలే ప్రకాశిక్కుమెన్గై.

ఆక, నారాయణపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు.

---

౧౪౩. మేలుక్కవతారికై (ఉపాయేత్యాది). ఉపాయనిష్ఠర్కు అపేక్షితఙ్గళాన వాకారఙ్గళ్ - వాత్సల్యాదికళుమ్ జ్ఞానశక్త్యాదికళుమ్, ఉపేయనిష్ఠర్కు అపేక్షితఙ్గళాన వాకారఙ్గళ్ -దివ్యాయుధాదికళ్. కీழ்చ్చొన్నతు-"తిరుక్కైయిలే" ఎన్గిఱవాక్యత్తిలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). రక్షణత్తుక్కెన్ఱతు-రక్షిక్కైక్కెన్ఱపడి. అణియారాழியుమ్ శఙ్గముమెన్ఱతు-ఆభరణతయాపూర్ణమాన ఆழியుమ్ శఙ్గముమెన్ఱపడి. అழకుక్కెల్లై నిలమాయిరుక్కైయాలే యెన్ఱతు - తన్నోడొత్త వழகియతుమ్ తనక్కు మేఱ్పట్ట వழகియతు మిన్ఱిక్కే యిరుక్కైయాలేయెన్ఱపడి. ఇరణ్డుమ్ ... - రక్షకత్వముమ్ భోగ్యత్వముమాకియ ఇరణ్డుమెన్ఱపడి.

నారాయణ పదార్థత్తై వివమిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

---

(౧) తి-వాయ్-౭-౩-౬. (౨) తి-వాయ్-౩-౧-౧.

మూ.— ౧౪౪. (చరణౌ) తిరువడికళై.
౧౪౫. ఇత్తాల్ శేర్త్తియళ్లైయుమ్ ఉపాయప్రాప్తి
యైయుమ్ శొల్లుకిఱతు.
౧౪౬. పిరాట్టియు మవనుమ్ విడిలుమ్

౧౪౪. ఇని, "చరణౌ" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్గి
ఱార్ (చరణౌ తిరువడికళై) ఎన్ఱు.

౧౪౫. ఇన్ద ద్వివచనత్తాల్ శొల్లుకిఱ వర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కి
ఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - "చరణౌ" ఎన్ఱు, ఇరణ్డు
తిరువడికళైయుమ్ శొల్లుకిఱవిత్తాల్, (౧) "ఇణైత్తామరైయడి" ఎన్గి
ఱపడియే ఇరణ్డుతామరైప్పూవై నిరైత్తువైత్తాఱ్పోలే యిరుక్కిఱ
శేర్త్తియళ్లైయుమ్, ద్వివచనమ్, ఇరణ్డుక్కుమేల్ మఱ్ఱొన్ఱు
పుకుర సహియామైయాలే సహాయాన్తరనిరపేక్షమాన ఉపాయప్రాప్తి
యైయుమ్ శొల్లుకిఱ తెన్గై.

౧౪౬. ఇని, ఉపాయత్తైక్కాన్తమాన ఇత్తిఱ గుణాధిక్యత్తై
యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పిరాట్టియుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు-శ్రీమత్ప
దత్తిలే పురుషకారభూతైయాక చ్చొన్న పిరాట్టియుమ్, అవళ్ తానే

౧౪౪. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - చారాయణ పదా
ర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి.

౧౪౫. మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). ఇన్దద్వివచనత్తాలెన్ఱతు-చరణపదత్తిన్
మేల్ వన్దద్వివచనత్తాలెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇణైత్తామరై యెన్ఱతు-
పరస్పర తుల్యఙ్గళాయ్ ఒన్ఱోడొన్ఱు శేర్న్దిరుక్కిఱ తామరైయెన్ఱపడి. నిరైత్తువైత్తా
ఱ్పోలే యెన్ఱతు - పఙ్క్తియాక చ్చేర్త్తువైత్తాఱ్పోలే యెన్ఱపడి.

౧౪౬. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-చరణపదత్తినుడైయ
ద్వివచనార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. ఉపాయత్తైక్కాన్తమాన వెన్ఱతు-
ఉపాయత్వత్తుక్కు అవశ్యాపేక్షితమాన వెన్ఱపడి. ఇత్తిఱమెన్ఱతు - తిరువడికళుడైయ
వెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అవళ్ తానే యెన్ఱతు - ఘటకైయానవళ్

(౧) తి-మొ-౧-౮-౩.

మూ.— తిరువడికళ్ విడాతు, (౧) * తిణ్ణఴలాయిరుక్కుమ్.

౧౮౭. శేషిపక్కల్ శేషభూతనిన్ఱియుమ్ తుణై; ప్రజై ములైయిలే వాయ్వైక్కుమాపోలే.

---

(౨)*శితకురైక్కిలుమ్(౨)*“ఎన్నడియారతు శెయ్యార్” ఎన్నుమ్బడి నారాయణపదత్తిల్ శొన్న గుణవిశిష్టనాన అవనుమ్ కైవిడిలుమ్, తిరువడికళ్ తఙ్ వైలక్షణ్యత్తాలే తువక్కికొళ్ళుకైయాలే కైవిడాతు. (౧) “వణ్పుకఴ్ నారణన్ తిణ్కఴల్” ఎన్గిఱపడియే పర్ద్రినార్కై నఴువవిడాత తిణ్ణ్మైయై యుడైత్తాయిరుక్కుమెన్గై.

౧౮౭. ఇన్ద గుణాధిక్యత్తై ప్పత్ఱవు మన్ఱిక్కే ఇవఙ్ తఙ్ స్వరూపానుగుణముమ్ తిరువడికళిలే యిఴికై ఎన్నుమత్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శేషిపక్కల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు-శేషిపక్కలాశ్రయిక్క విఴియుమ్ శేషభూతఙ్ తఙ్స్వరూపానుగుణమాక ఇఴియుమ్ తుణై తిరువడికళ్; స్తనన్ధయ ప్రజై తాయినుడైయ అవయవమెల్లామ్ కిడక్క త్తనక్కు వకుత్తతాయుళ్ళ ములైయిలే వాయ్వైక్కుమాపోలే యెన్గై.

౧౮౮. తిరువడికళై చ్చొన్నవితు తిరుమేనిక్కు ఉపలక్షణమెన్గి

తానే యెన్ఱపడి. శితకెన్ఱతు - దోషత్తై యెన్ఱపడి. అతువెన్ఱతు-దోషత్తై యెన్ఱపడి, తన్ వైలక్షణ్యత్తాలే యెన్ఱతు - తన్నఴకాలే యెన్ఱపడి. తువక్కి కొళ్ళుకైయాలే యెన్ఱతు-తన్నైయాశ్రైత్తుణమ్ పిరియిలుమ్ ఇచ్చేతననై వాడి ఉలరుమ్బడి పణ్ణుకైయాలే యెన్ఱపడి. తిణ్కఴలెన్ఱతు - దృశమానవీరకఴలైయుడైయ తిరువడికళై యెన్ఱపడి. తిణ్ణ్మైయై యెన్ఱతు - దార్ఢ్యత్తై యెన్ఱపడి.

౧౮౭. మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). ఇన్దగుణాధిక్యత్తైప్పత్ఱవుమన్ఱిక్కే యెన్ఱతు-ఇప్పడి ఆశ్రితరై నఴువవిడామలిరుక్కైయాకిఱ గుణాధిక్యత్తైప్పత్ఱి ఆశ్రయిక్కైయన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇఴియుమ్ తుణై యెన్ఱతు-ఇఴిక్కైక్కిఱవిడమెన్ఱపడి. వకుత్తతాయుళ్ళ వెన్ఱతు - ప్రాప్తమాయిరున్దుళ్ళ వెన్ఱపడి.

౧౮౮. మేలుక్కవతారికై (తిరువడికళై యిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతి

---

(౧) తి-వాయ్-౧-౨-౧౦. (౨) పెరి-తిరు-౪-౯-౨.

మూ.—౧౪౮. ఇత్తాల్ - పిరాట్టిక్కురుప్పిడమాయ్, గుణప్రకాశకముమాయ్, శిశుపాలనైయు మకప్పడత్తిరుత్తిచ్చేర్త్తుక్కొళ్ళుమ్ తిరుమేనియై నినైక్కిఱతు.

ఆర్ మేల్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - "చరణౌ" ఎన్ఱు విగ్రహైకదేశమాన తిరువడికళైచ్చొన్న విత్తాల్, (౧) "తిరువిరున్ద మార్పన్" ఎన్నుమ్బడి శ్రీమత్పదత్తిల్సొన్న పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టిక్కురుప్పిడమాయ్, నారాయణపదత్తిల్సొన్న గుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకమాయ్, (౨) "పలపలనాళుమ్ శొల్లి ప్పళిత్త శిశుపాలన్" ఎన్గిఱపడియే ప్రద్వేషపరనాయ్ నిన్దోక్తికళైప్పణ్ణిత్తిరిన్ద శిశుపాలనైయు ముట్పడ, (౨) "అలైవలైమైతవిర్త్తవళకన్" ఎన్గిఱపడియే తన్నళకాలే ద్వేషాదికళ్ పోమ్బడి తిరుత్తి, (౩) "తిరువడి తాట్పాలడైన్ద" ఎన్గిఱపడియే శేర్త్తుక్కొళ్ళుమ్ స్వభావత్తైయుడైత్తాన దివ్యమఙ్గళ విగ్రహత్తై నినైక్కిఱ తెన్గై.

౧౪౯. అనన్తరమ్, శరణపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శరత్యాది). ఇత్తాలెన్ఱతు - చరణశబ్దత్తాలెన్ఱపడి. తిరువిరున్దమార్పనెన్ఱతు - తిరువాలే-పెరియపిరాట్టియారాలే, వసిక్కప్పట్ట మార్వైయుడైయవనెన్నవుమామ్; తిరువాలే విరిన్ద-వికసితమాన మార్వైయుడైయవనెన్నవుమామ్. గుణఙ్గళుక్కెన్ఱతు - వాత్సల్యాదిగుణఙ్గళుక్కెన్ఱపడి. నాళుమెన్ఱతు - దోషమెన్ఱపడి. పళిత్తవెన్ఱతు-దూషిత్తవెన్ఱపడి. ఉట్పడవెన్ఱతు - కూడవెన్ఱపడి. అలైవలైమై యెన్ఱతు-బహుజల్పమెన్ఱపడి. తిరువడితాట్పాలడైన్ద వెన్ఱతు-ఎమ్బెరుమానుడైయ తిరువడియిడత్తై యడైన్దవెన్ఱపడి.

౧౪౯. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తర మెన్ఱతు - చరణశబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). శరణశబ్దార్థమ్ ఉపాయమెన్ఱు ప్రసిద్ధమాయిరుక్క ఇతుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్ అశశైక్కయిలే, ఇచ్చరణశబ్దన్దాన్ అర్థత్రయవాచియాకైయాలే, ప్రకరణానుగుణమాక ఇతు

(౧) ౪-తిరు-౯౭. ౨-తిరు-౫.౭. (౨) పెరి-తిరు-౪-౩-౫. (౩) తి-వాయ్-౭-౫-౩.

సూ.— ౧౪౯. (శరణమ్) ఇష్టప్రాప్తిక్కుమనిష్టనివారణత్తుక్కుమ్ తప్పాత ఉపాయమాకై.

ణమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - (౧) "ఉపాయే గృహరక్షిత్రోశ్శబ్దశ్శరణమిత్యయమ్ । వర్తతే సామ్ప్రతంచైష ఉపాయార్థైకవాచకః" ఎన్గిఱపడియే శరణశబ్దమ్, రక్షితావుక్కుమ్ గృహత్తుక్కుమ్ ఉపాయత్తుక్కుమ్ వాచకమేయాకిలుమ్ ఇవ్విడత్తిలుపాయత్తుక్కు వాచకమాకైయాలుమ్, ఉపాయకృత్యమ్ ఇష్టానిష్టప్రాప్తి పరిహారకరణమాకైయాలుమ్, "ఇష్టప్రాప్తిక్కుమనిష్టనివారణత్తుక్కుమ్ తప్పాత ఉపాయమాకై" ఎన్ఱు ఇప్పదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

ఇష్టానిష్టఙ్గళ్ తా నిన్నతెన్నుమత్తై ప్పరస్తపడియిలే విస్తరేణ వరుళిచ్చెయ్తార్. శ్రియఃపతిప్పడియిలుమ్, "అనిష్టమాకిఱతు - అవిద్యైయుమ్, అవిద్యాకార్యమాన రాగద్వేషఙ్గళుమ్, పుణ్యపాపరూపమాన కర్మఙ్గళుమ్, దేవాది చతుర్విధశరీరఙ్గళుమ్, ఆధ్యాత్మికాది దుఃఖపరమ్పరైకళుమ్; ఇష్టమాకిఱతు - అర్చిరాదిమార్గగమనముమ్, పరమపదప్రాప్తియుమ్, పరమాత్మదర్శనముమ్, గుణానుభవకైఙ్కర్యఙ్గళుమ్" ఎన్ఱు సఙ్గ్రహేణవరుళిచ్చెయ్తార్; ఆకైయాల్ ఇవ్విడత్తిలుమ్ అవైపర్త్తవ్యఙ్గళ్.

కర్థమరుళిచ్చెయ్యవేణుమెన్నుమత్తై సప్రమాణమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపాయ ఇత్యాదియాల్). ఇన్ద శరణశబ్దమానతు, ఉపాయత్తిలుమ్ గృహత్తిలుమ్ రక్షితావిలుమ్ స్వవాచ్యత్వసమ్బన్ధేన వర్తిక్కుమ్, ఇప్పోతోవెన్నాల్ అర్థత్రయవాచకమాన ఇశ్శరణశబ్దమ్, ఉపాయమాకిఱ అర్థత్తుక్కు వాచకమాకక్కడవతు. "ఏషః" ఎన్గిఱతు-చరణశబ్దానన్తరభావియాయ్, "ప్రపద్యే" ఎన్గిఱ శబ్దత్తుక్కు పూర్వభావియాన ఇన్ద శరణశబ్దమెన్నపడి. తప్పాత వెన్నతు - అవ్యభిచారియాన వెన్నపడి.

ఇష్టానిష్టఙ్గళ్ తా నిరుపక్కుమ్పడి యెఙ్ఙేయెన్గిఱ శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇష్టానిష్టఙ్గళ్ తా నిత్యాదియాల్).

౧ అహిర్బుధ్న్య ౩౭-౩౩-౩౮.

మూ.— ౧౫౦. ఇత్తాల్ - ప్రాప్యన్దానే ప్రాపకమెన్గిఱతు.
౧౫౧. కీழ் చ్చొన్నమూన్ఱుమ్ ప్రాప్యమిఱే.

౧౫౦. కీழ் నిర్దేశిత్తవస్తువై ఉపాయమాకచ్చొన్నతిన్ తాత్ప ర్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్ ప్రాప్యన్దానే ప్రాపకమెన్గిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు - కీழ் చ్చొన్న విషయత్తై ఉపాయమాక చ్చొల్లుకిఱ విత్తాల్ ప్రాప్యవస్తుతానే ప్రాపకమెన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱ తెన్నై.

౧౫౧. కీழ் ప్రాప్యప్రసఙ్గముణ్డోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కీழ్ చ్చొన్నమూన్ఱుమ్ ప్రాప్యమిఱే) ఎన్ఱు. అతావతు -సమస్తపద మాన పూర్వపదత్తిల్ చ్చొన్న లక్ష్మీవిశిష్టత్వముమ్, కల్యాణగుణయోగ ముమ్, దివ్యమఙ్గళవిగ్రహోపేతత్వముమాకిఱ మూన్ఱుమ్ (౧)"శ్రియా సార్ధమ్ - ఆస్తే" (౨) "సర్వాన్ కామాన్-అశ్నుతే" (౩)"సదా పశ్యన్తి" ఎన్ఱు ఇవనుక్కు అనుభవవిషయమాక చ్చొల్లప్పడుకిఱవై యాకైయాలే ప్రాప్యమిఱే యెన్నై.

౧౫౨. ఆనాల్ ఇత్తై ఉపాయమాక్కుకిఱతు తానెన్నెన్న వరు

౧౫౦. మేలుక్కవతారికై (కీழ் నిర్దేశిత్తవిత్యాది). కీழ் నిర్దేశిత్తవస్తువై యెన్ఱతు - శ్రియఃపతియాయ్ సమస్త కల్యాణగుణాత్మకనాయ్ దివ్యమఙ్గళవిగ్రహ విశిష్టనాన నారాయణనై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౧౫౧. మేలుక్కవతారికై (కీழிత్యాది). కీழెన్ఱతు-"శ్రీమన్నారాయణచరణౌ" ఎన్గిఱ పదత్తిలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). సమస్తమాన వెన్ఱతు-అవి భక్తమాన వెన్ఱపడి. పూర్వపదత్తిలెన్ఱతు - "శ్రీమన్నారాయణచరణౌ" ఎన్గిఱ పదత్తిలే యెన్ఱపడి.

౧౫౨. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు - కీழ் శ్రీమ త్పదత్తాలుమ్ నారాయణపదత్తాలుమ్ చరణపదత్తాలుమ్ శొల్లప్పట్ట వర్థఙ్గళ్ మూన్ఱుమ్ ప్రాప్యమానాలెన్ఱపడి. ఇత్తై యెన్ఱతు - ప్రాప్యమాన వర్థత్రయత్తై యెన్ఱ

(౧) తైవే-   (౨) తై-ఆన-౧-౨.   (౩) యజు-౪-౨-౩౯.

మూ.—౧౫౨. ఇవన్ శెయలఱుతియాలే ఉపాయమాక్కికొ

ణ్డిత్తనై.

ళిచ్చేయ్కిఱార్ (ఇవన్ శెయలఱుతియాలే ఉపాయమాక్కికొణ్డి

త్తనై) ఎన్ఱు. అతావతు - అకిఞ్చననాయ్ అనన్యగతియా యిరుక్కుఱ

ఇవన్ తన్ శెయల్ మాట్చియాలే భోగ్యమాన పాలై మరున్దాక్కు

వారైప్పోలే, ప్రాప్యమానతుతన్నైయే ప్రాపకమాక్కికొ

ణ్డిత్తనై యెన్నై.

౧౫౩. ఇతుతన్నాలే ఇవ్వుపాయత్తుక్కోరతిశయమ్ శొల్లుకిఱ

పడి. ఎన్నెన్ఱతు - ఎన్న ప్రయోజనత్తుక్కాక వెన్ఱపడి. ఉపేయన్దన్నైయే ఉపా

యమాక పృథక్కుకైయాలే, ఉపాయమాక పృథక్కుకిఱపోతే ఉపేయమ్ కైపు

కున్దిరుక్కైయాలే, పరిగృహీతోపాయత్తుక్కు సాధ్యమాన ఫలమెన్నెన్ఱుకరుత్తు.

వ్యాఖ్యార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అకిఞ్చననాయనన్యగతియా యిరుక్కుఱ ఇవన్

తన్ శెయల్ మాట్చియాలే యెన్ఱతు - అకిఞ్చననాన ఇవన్ శెయల్ మాట్చి

యాలుమ్, అనన్యగతియాన ఇవన్ శెయల్ మాట్చియాలుమెన్ఱపడి. అతావతు-ఇచ్చేత

నన్ తాన్ అకిఞ్చననాకైయాలే స్వరక్షణత్తుక్కనురూపమా యిరుప్పతోరు సాధన

త్తిలే అన్వయిక్కమాట్టాన్, అనన్యగతికనాకైయాలే తన్నైప్పెఱ్ఱవిప్పిఱరనుష్ఠి

క్కుమ్ సాధనత్తిలు మన్వయిక్కమాట్టాన్, ఆక, స్వరక్షణత్తిల్ స్వయత్నపర

యత్నఙ్గళిరణ్డుమ్ మాణ్డిరుక్కైయాలేయెన్ఱపడి. తన్నై ఉపాయమాక్కినాల్ ఇవను

డైయ అకిఞ్చన్యానన్యగతిత్వఙ్గళుక్కు హానివారాతో వెన్నిల్, వారాతు - ఆకి

ఞ్చన్యమావతు - తదేకోపాయత్వరూప స్వరూప విరోధియాన ఉపాయాన్తర

శూన్యత్వరూపమాకైయాలుమ్, అనన్యగతిత్వమావతు-తదేకరక్ష్యత్వరూప స్వరూప

విరోధియాన రక్షకాన్తరశూన్యత్వరూప మాకైయాలుమ్, ఇవై ఇరణ్డుమ్ తదేకోపా

యత్వ తదేకరక్ష్యత్వాకారత్తుక్కు మికవుమ్ ప్రకాశకమాకైయాలే, తన్నై ఉపాయ

మాక్కికొళ్కిఱతు అకిఞ్చన్యానన్యగతిత్వఙ్గళిరణ్డుక్కుమ్ విరోధియాకాతు.

౧౫౩. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతన్నాలేఇత్యాది). ఇతుతన్నాలే-ప్రాప్యన్దన్

న్నైయే ప్రాపకమాకచ్చొల్లుకైయాలే యెన్ఱపడి. ఇవ్వుపాయత్తుక్కెన్ఱతు - ఈశ్వ

మూ.— ౧౫౩. "చరణౌశరణమ్" ఎన్గైయాలే ఉపాయాన్తర వ్యావృత్తమాన ఉపాయమెన్గిఱతు.

౧౫౪. (ప్రపద్యే) పఱ్ఱుకిఱేన్.

తెన్గిఱార్ (చరణౌశరణమెన్గైయాలే) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు— "చరణౌ శరణమ్" ఎన్ఱు ప్రాప్యవస్తుతన్నైయే ప్రాపకమాకచ్చొల్లుకైయాలే, ప్రాప్యమ్ వేఱుమ్ తాన్ వేఱుమాయిరుక్కు ముపాయాన్తరఙ్గళిల్కాట్టిల్ వ్యావృత్తమాన ఉపాయమ్ ఇతు ఎన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱతెన్గై.

౧౫౪. అనన్తరమ్, క్రియాపదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రపద్యే పఱ్ఱుకిఱేన్) ఎన్ఱు. అతావతు—ఇప్పదమ్ (౧)"పద-గతౌ" ఎన్గిఱ ధాతుసిద్ధమాకైయాలే గతివాచియాకైయాలుమ్, ఉత్తమనాకైయాలుమ్ "పఱ్ఱుకిఱేన్" ఎన్ఱు ఇతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౧౫౫. ఇతుతాన్ మానస వాచిక కాయికరూపైయాన త్రివిధగతియైయుమ్ కాట్టవఱ్ఱాకైయాలే అతిలెన్దక్కరణత్తాలుణ్డానపఱ్ఱుతలైచ్చొల్లుకిఱతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వాచికమాకవుమ్) ఎన్ఱు

ఱోపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఆక ఇవ్వాక్యత్తాల్ ఇవ్వుపాయత్తుక్కుచ్చొన్న అతిశయమావతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్కాట్టిల్ వేఱుపట్టిరుక్కైయెన్ఱతాయ్త్తు. ఇవ్విడత్తిల్ ప్రయోగముమ్ - సిద్ధోపాయః భక్త్యాద్యుపాయవ్యావృత్తః, సిద్ధరూపత్వాత్, యన్నైవం తన్నైవమ్, యథా భక్త్యాదిరితి.

౧౫౪. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - శరణశబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. క్రియాపదత్తుక్కెన్ఱతు - "ప్రపద్యే" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇప్పదమెన్ఱతు- "ప్రపద్యే" ఎన్గిఱ పదమెన్ఱపడి. ఉత్తమనాకైయాలుమెన్ఱతు - ఉత్తమపురుషనాకైయాలుమెన్ఱపడి.

౧౫౫. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతానిత్యాది). ఇతుతానెన్ఱతు - "ప్రపద్యే" ఎన్గిఱ క్రియాపదన్దానెన్ఱపడి. కాట్టవఱ్ఱాకైయాలే యెన్ఱతు - కాట్టక్కడవతాకైయాలే యెన్ఱపడి. అతిలెన్ఱతు - గతిత్రయత్తిలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావ

---

(౧) దివా.

మూ.— ౧౫౫. వాచికమాకవుమ్ కాయికమాకవుమ్ పఱ్ఱినాలుమ్ పేఱ్ఱుక్కు †అఴివిల్లై; (౧) *జ్ఞానాన్మోక్షమాకైయాలే మానసమాక క్కడవతు.

తుడఙ్గి. అతావతు - (౨) “భవశరణమ్” ఇత్యాదిప్పడియే రక్షిక్కవేణుమెన్ఱు ప్రార్థిక్కైయాకిఱ కేవల వాచికమాకవుమ్, (౩) “అఞ్జలిః పరమా ముద్రా క్షిప్రం దేవ ప్రసాదినీ” ఎన్గిఱపడియే భగవత్ప్రసాదహేతుభూతమాన అఞ్జలియై ప్రయోగిత్తల్, నిషాదకాకాదికళై ప్పోలే రక్షకవస్తు ఇరున్దవిడత్తే వరుతల్ శెయ్కైయాకిఱ కేవల కాయికమాకవుమ్ పఱ్ఱినాలుమ్ ఫలసిద్ధిక్కు †అఴివిల్లై, (౧) “జ్ఞానాన్మోక్షమ్” ఎన్గిఱపడియే జ్ఞానత్తాలే మోక్షమెన్గైయాలే మానసమాన పఱ్ఱుతలాక క్కడవత్తెన్గై. అతావతు-ఒరుబుద్ధివిశేషమ్. ఇన్ద బుద్ధి విశేషన్దన్నై ప్పరన్దపడియిలే విస్తరేణ వరుళిచ్చెయ్తార్. శ్రియఃపతిప్పడియిలుమ్, “ఇన్ద బుద్ధివిశేషమాకిఱతు - అనన్యార్హ శేషత్వజ్ఞానకార్యమాయ్, ఇతరోపాయవ్యావృత్తమాయ్, భగవద్రక్షకత్వానుమతిరూపమాయ్, సకృదనుష్ఠేయమాయ్, వ్యభిచార విలమ్బ విధురమాయ్, సర్వాధికారమాయ్, నియమశూన్యమాయ్, అన్తిమస్మృతినిరపేక్షమాయ్, సుశకమాయ్, యాఞ్ఞాగర్భమాయ్, దృఢాధ్యవసాయరూపమా యిరుప్పతోరు జ్ఞానవిశేషమ్” ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తార్; ఆకైయాల్, ఇవ్విడత్తిల్ అతువుమనుసన్ధేయమ్.

తిత్యాది). అఴివిల్లై యెన్ఱతు - హానియిల్లై యెన్ఱపడి. అతావతెన్ఱతు - మానసమాన పఱ్ఱుతలావతెన్ఱ పడి. బుద్ధివిశేషన్దన్నై నిరూపిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇన్దబుద్ధివిశేషన్దన్నైయిత్యాదియాల్). ఆకిఱతెన్ఱతు - ఆవతెన్ఱపడి. ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు - ఇన్ద గ్రన్థత్తిలెన్ఱపడి. అతువుమెన్ఱతు - అన్ద బుద్ధివిశేష స్వరూపము మెన్ఱపడి.

౧౫౬. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). మానసమాత్రమే యెన్ఱతు-మానస

(౧) భార-అనుశా-౨౧౮-౧౮. (౨) వి-పు-3-2-33.

(౩) భరద్వాజసం- § (పా) ఇఴవిల్లై.

మూ.—౧౫౬. ఉపాయమవనాకైయాలుమ్ ఇవై నేరే ఉపాయమ ల్లామైయాలుమ్ ఇమ్మూన్ఱుమ్ వేణుమెన్గిఱ నిర్బన్ధమిల్లై.

౧౫౬. ఇప్పడి మానసమాత్రమే యమైయుమో, (౧) “శిన్దైయాలుమ్” ఇత్యాదిప్పడియే త్రివిధకరణత్తాలుమ్ స్వీకరిక్కవేణ్డావో వెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఉపాయమవనాకైయాలుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - ఫలసిద్ధిక్కు ఉపాయమ్ పఴ్ఱప్పడుకిఱ ఈశ్వరనాకైయాలుమ్, కిరణత్రయత్తాలుముణ్డాన పఴ్ఱుతల్‌కళాన ఇవై ఆపాత ప్రతీతియి లుపాయమ్బోల్ తోన్ఱి క్కిడన్దాలుమ్ పోమత్తాల్‌క్కిడైయ సాక్షా దుపాయమల్లామైయాలుమ్, ఫలసిద్ధిక్కు అధ్యవసాయాత్మక మానస స్వీకారమొన్ఱుమే అమైయుమ్, ఇమ్మూన్ఱుమ్ వేణుమెన్గిఱ నిర్బన్ధమిల్లై యెన్గై.

మానసపఴ్ఱుతిల్ మాత్రమే యెన్ఱపడి. అమైయుమోవెన్ఱతు-పోరుమోవెన్ఱపడి. ఇత్యాదిప్పడియేయెన్ఱతు-ఇత్యాదియిఱ్సొల్లుకిఱపడియే యెన్ఱపడి. స్వీకరిక్కవేణ్డావో వెన్ఱతు-పఴ్ఱవేణ్డావో వెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పఴ్ఱప్పడుకిఱ ఈశ్వరనాకైయాలుమెన్ఱతు-పఴ్ఱుతలుపాయమన్ఱిక్కే పఴ్ఱప్పడుకిఱ ఈశ్వరనాకైయాలుమెన్ఱపడి. ఆపాతప్రతీతియిలెన్ఱతు - మేలెఴప్పార్త్తపోతెన్ఱపడి. అతావతు - “చరణౌ శరణం ప్రపద్యే” ఎన్గిఱ విడత్తిల్ విధ్యర్థత్తిలుమ్ లట్టుణ్డాకైయాలే, విధ్యర్థముపాయమాకైయాలుమ్, ఇప్పదపదనమ్ విధిపర్యాయమాన లడర్థమాకైయాలుమ్, ఉపాయమెన్ఱు తోన్ఱి, పిన్బు, ఇప్పఴ్ఱుతల్ తానీశ్వరనై ఉపాయమాక ప్పఴ్ఱుతలాకైయాలుమ్, ఇవ్వుపాయన్దాన్ నిరపేక్షోపాయమాకైయాలుమ్, ఇవ్వధికారిక్కు ఇతుభక్త్యాదివ్యావృత్తిశరీరమొఴిన్దియ వేఱొన్ఱల్లామైయాలుమ్, ఇప్రపదనన్దాన్ ఉపాయమన్ఱిక్కే అధికారి విశేషణమాయిరుక్కై. ఆక సిద్ధోపాయత్తుక్కధికారి-సర్వోపాయశూన్యనాయ్, ఎమ్బెరుమానే ఉపాయమెన్ఱధ్యవసిత్తిరుక్కు మవనెన్ఱతాయిత్తు. సాక్షాదుపాయమల్లామైయాలు మెన్ఱతు - అద్వారకోపాయమల్లామైయాలు మెన్ఱపడి. ఫలసిద్ధిక్కెన్ఱతు-ఫలప్రాప్తిక్కెన్ఱపడి. మూన్ఱు మెన్ఱతు - త్రివిధమాన పఴ్ఱుతలు మెన్ఱపడి. నిర్బన్ధమిల్లై యెన్ఱతు - నియమమిల్లై యెన్ఱపడి.

(౧) తి-వాయ్-౬-౫-౧౧.

అథవా - ఇప్పడి ఓరొన్ఱిలే ఒతుక్కిచ్చొల్లుకిఱతే, త్రివిధకరణత్తాలుమ్ పఱ్ఱుగైచ్చొన్నాలోవెన్న (ఉపాయమ్) ఇత్యాది యాలే యరుళిచ్చెయ్కిఱారాకవుమామ్. అప్పోత్తైక్కుమ్, ఓరొన్ఱేయమైయుమ్, ఇమ్మూన్ఱుమ్ వేణుమెన్గిఱ నిర్బన్ధమిల్లై యెన్గై, "నిర్బన్ధమిల్లై" ఎన్గైయాలే - ఇవ్వస్వీకారమ్ త్రివిధకరణత్తాలు ముణ్డానాలుమ్ కుఱ్ఱైయిల్లై యెన్నుమిడమ్ తోఱ్ఱుకిఱతు. "ఇప్ప్రపదనమ్ కరణత్రయత్తాలు ముణ్డాకవుమామ్, ఏకకరణత్తాలే యుణ్డాకవుమామ్, ఫలసిద్ధిక్కుక్కుఱైయిల్లై; అధికారిపూర్త్తిక్కుక్కరణత్రయముమ్ వేణుమ్, ఫలసిద్ధిక్కు ఏకకరణమేయమైయుమ్; ఉపాయపూర్త్తిక్కు శ్రియఃపతిత్వముమ్, వాత్సల్యాదిగుణయోగముమ్ దివ్యమఙ్గళవిగ్ర

అవతారికాన్తరమ్ (అథ వేత్యాది). మున్దిన అవతారికైక్కుమ్ పిన్దిన అవతారికైక్కుమ్ భేదమెన్నెన్నిల్ ;- మున్దినవవతారికై, [౧౫౫] "మానసమాకక్కడవతు" ఎన్కిఱ్ఱైప్పఱ్ఱి వన్దతు; ఇరణ్డామవతారికై, [౧౫౫-వా] "వాచికమాకవుమ్ కాయికమాకవుమ్ పఱ్ఱినాలుమ్ పేఱ్ఱుక్కుక్కుఱైవిల్లై" ఎన్నుమత్తైప్పఱ్ఱి వన్దతు. అప్పోత్తైక్కు మెన్ఱతు - అప్పడి అవతారికైయానపోత్తైక్కు మెన్ఱపడి. ఓరొన్ఱేయమైయు మెన్ఱతు - కరణత్రయత్తాలుణ్డాన పఱ్ఱుతల్కళిల్ ఒరుకరణత్తాలుణ్డాన పఱ్ఱుతలే యమైయు మెన్ఱపడి. ఫలసిద్ధిక్కు సాక్షాదుపాయమాన ఈశ్వరన్, ఇచ్చేతననిడత్తిలే తాన్ కొడుక్కిఱ ఫలత్తుక్కు అప్రతిషేధద్యోతకమాయిరుప్పతొరు వ్యాపారత్తై యపేక్షిత్తిరుక్కుమాకైయాలే, అవనుపాయమాకైక్కు అధికారమాయ్ అప్రతిషేధద్యోతకమాన ఏకకరణ సమాశ్రయణమే యమైయుమెన్ఱుకరుత్తు. "నిర్బన్ధమిల్లై" ఎన్ఱతిన్ తాత్పర్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నిర్బన్ధమిల్లై యెన్గైయాలే ఇత్యాదియాల్). కుఱైయిల్లై యెన్ఱతు- ఫలసిద్ధియిల్ కుఱైయిల్లై యెన్ఱపడి. ఉక్తార్థత్తై విశదీకరిక్కిఱార్ (ఇప్ప్రపదనమిత్యాదియాల్). ఆనాల్ కరణత్రయానుష్ఠాన మేతుక్కాక వెన్నిలరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అధికారిపూర్త్తిక్కిత్యాదియాల్). కరణత్రయము మెన్ఱతు - కరణత్రయత్తాలుణ్డాన ప్రపత్తియు మెన్ఱపడి, ఏకకరణమే యెన్ఱతు - ఏకకరణత్తాలుణ్డాన ప్రపత్తియే

మూ.—౧౫౯. వర్తమాననిర్దేశమ్, సత్త్వమ్ తలైయెడుత్తజ్ఞాన

హాము మపేక్షితమాయిరుక్కుమాపోలే, అధికారపూర్త్తిక్కు క్కరణత్రయము మపేక్షితమాయిరుక్కుమ్ " ఎన్నైఅ పరసపడియి లివర్ తా మరుళిచ్చెయ్తతు.

౧౫౯. (౧) "సకృదేవ హి శాస్త్రార్థః కృతోఽయం తారయే న్నరమ్" (౨)"సకృదేవ ప్రపన్నాయ" ఇత్యాదికళిల్ చొల్లుకిఱపడియే ప్రపత్తి సకృత్కరణీయమాయిరుక్క, వర్తమానమాక చ్చొల్లుకిఱతు ఏతుక్కాక వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వర్తమాననిర్దేశమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-(౩) "లోకవిక్రాన్తచరణౌ శరణం తే వ్రజమ్" (౪)"నిన్నడియిణై యడైన్దేన్" (౫) "అడిక్కీళమర్న్దు పుకున్దేన్" ఎన్ఱిఱపడియే శొల్లాతే, "ప్రపద్యే" ఎన్ఱు వర్తమానమాక చ్చొల్లుకిఱతు, ప్రకృతియోడే యిరుక్కిఱ ఇవన్ రజస్తమస్సుక్కళాలే కలఙ్గి ఉపాయోపాయఙ్గళిల్ ఏతేను మొన్ఱాలే అన్వయిత్తు, పిన్నై సత్త్వమ్ తలై

యెన్ఱపడి. అధికారపూర్త్తిక్కు క్కరణత్రయప్రపదన మావశ్యకమాకిల్, పూర్ణాధికారిక్కే ఫలసిద్ధియుళ్ళతు, అవ్వళియాలే ఫలసిద్ధిక్కుమ్ కరణత్రయమ్ వేణ్డావో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపాయపూర్త్తిక్కిత్యాదియాల్). ఉపాయపూర్త్తిక్కెన్ఱతు - ఉపాయత్వపూర్త్తిక్కెన్ఱపడి. అజ్ఞాతసుకృతమ్ పోలన్ఱిక్కే వశీకరిక్కుమ్ స్వభావనాన ఈశ్వరనుక్కు చ్చేతననిడత్తి లప్రతిషేధమే యమైయుమెన్ఱు కరుత్తు.

౧౬౯. మేలుక్కవతారికై (సకృదేవహీత్యాది) [శాస్త్రార్థః-అయమ్-న్యాసః, సకృత్కృతఏవ నరం తారయేత్] ఎన్ఱన్వయమ్. "అయమ్" ఎన్ఱు ఇదంశబ్దత్తాలే ప్రపత్తియై నిర్దేశిక్కైయాలే, సకృదనుష్ఠానమ్ ప్రపత్తిక్కే ఎన్ఱుమిడమ్ తోన్ఱుకిఱతు. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ప్రకృతియోడే యెన్ఱతు - శరీరత్తోడే యెన్ఱపడి. పిన్నై యెన్ఱతు - పిన్బెన్ఱపడి.

---

(౧) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౭౫. (౨) రా-యు-౧౮-౩౩. (౩) గద్యత్రయోపాత్తమ్.
(౪) తి-మొ-౫-౭-౧. (౫) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.

మూ.— పోతు అనుసన్ధిక్కైక్కాక.

౧౫౮. ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్ నెఞ్జు శెల్లామైక్కుమ్, కాలక్షే పత్తుక్కు మినిమైయాలే విడవొణ్ణామైయాలుమ్ నడక్కుమ్.

యెడుత్తు అనుతాపమ్ పిఱన్దు భయప్పట్ట కాలత్తిలే (౧) "ప్రాయశ్చిత్తిరియం సాऽత్ర యత్పునశ్శరణం వ్రజేత్" ఎన్గిఱపడియే, ప్రపత్తియొழிయ అతుక్కు ప్పరిహారమిల్లామైయాలుమ్, అతుతాన్ సకృత్కృతమానపిన్బు పునఃకరణ మాకామైయాలుమ్, పూర్వప్రపదనత్తై యనుసన్ధిక్కైక్కాక క్కొణ్డు పడక్కిడక్కిఱతెన్గై.

౧౫౮. ఇన్నముమ్ ఇవ్వర్త్తమానత్తుక్కు శిలప్రయోజనఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-పూర్వవాసనైయాలే అవశమాక ఉపాయాన్తరఙ్గళిలే మనస్సు శెల్లామైక్కాకవుమ్, ఇవ్వనుసన్ధానత్తాలొழிయ ప్పోతుపోక్క వరితాకైయాలే కాలక్షేపత్తుక్కాకవుమ్, ఇతినుడైయ రస్యతైయాలే విడమాట్టామైయాలుమ్, ఇవ్వనుసన్ధానమ్ ఇడైవిడామల్ నడక్కక్కడవతా యిరుక్కుమెన్గై.

కొణ్డు పడక్కిడక్కిఱ తెన్ఱతు - వర్త్తమానమాక క్కిడక్కిఱ తెన్ఱపడి.

౧౫౮. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నము మెన్ఱతు-వర్త్తమాన నిర్దేశత్తుక్కుక్కరుత్తు ప్రాయశ్చిత్తార్థమాక ప్పూర్వప్రపత్తికు స్మరణమెన్ఱరుళిచ్చెయ్తతుక్కుమేలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పూర్వవాసనైయాలే యెన్ఱతు - ప్రపత్తిపణ్ణువతఱ్కుమున్నే ఉపాయాన్తరఙ్గళై యనుష్ఠిత్త అభ్యాసత్తాలే యెన్ఱపడి. అవశమాకవెన్ఱతు - ప్రామాదికమాక వెన్ఱపడి. అనుసన్ధానత్తాలొழிయ వెన్ఱతు - ద్వయానుసన్ధానత్తై విట్టెన్ఱపడి. ఇతినుడైయ రస్యతైయాలే యెన్ఱతు-ద్వయత్తినుడైయ రస్యతైయాలే యెన్ఱపడి. ఇవ్వనుసన్ధాన మెన్ఱతు - ద్వయానుసన్ధానమెన్ఱపడి. ఆక, ఇవ్వధికారిక్కు ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్ నెఞ్జు శెల్లామైక్కాకవుమ్ పాழுతుపోక్కుకైక్కాకవుమ్, భోగ్యతయా సదా జప్యమాకైక్కాకవుమ్ వర్త్తమాన

---

(౧) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౯౬.

మూ.—౧౫౯. పేఱ్ఱుక్కు ప్పలకాలుమ్ వేణుమెన్ఱు నినైక్కిల్ ఉపాయమ్ నఴువుమ్.

---

౧౫౯. ఇజ్జన్మత్తిలే ఫలసిద్ధిక్కు ప్పలకాలు మనుసన్ధిక్క వేణుమెన్ఱాలోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పేఱ్ఱుక్కు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు-కీఴ్చ్చొన్న ప్రయోజనఙ్గళుక్కాక వన్ఱిక్కే, పేఱ్ఱుక్కుఱుప్పాక ప్పలకాలుమ్ అనుసన్ధిక్క వేణుమెన్ఱు ప్రతిపత్తిపణ్ణిల్, సహాయాన్తర సంసర్గాసహమాన సిద్ధోపాయమ్, శణఱ్కయిఱు కణ్డ బ్రహ్మాస్త్రమ్బోలే తన్నైక్కొణ్డు నఴువుమెన్గై.

ఆక, పూర్వవాక్యత్తుక్కు అర్థ మరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు.

నిర్దేశమాక క్కిడక్కిఱతెన్ఱు కరుత్తు.

౧౫౯. మేలుక్కవతారికై (ఇజ్జన్మత్తిలే యిత్యాది). ఇజ్జన్మత్తిలే యెన్నతు-కీఴ్చ్చొన్న ప్రకారఙ్గళిలే యెన్నపడి. అవైయావన-ప్రాయశ్చిత్తమాక ప్పూర్వ ప్రపత్తి స్మరణమ్ ముతలానవై. ఫలసిద్ధిక్కెన్నతు - ఫలప్రాప్తిక్కెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పేఱ్ఱుక్కుఱుప్పాకవెన్నతు - పురుషార్థసిద్ధిక్కు యోగ్యమాక వెన్నపడి. శణఱ్కయిఱెన్నతు - శణల్ ఫుల్ కయిఱెన్నపడి. తన్నైక్కొణ్డెన్నతు-నిరపేక్షమాన తన్నైక్కొణ్డెన్నపడి. "నినైక్కిలుపాయమ్ నఴువుమ్" ఎన్గైయాలే, పురుషార్థసిద్ధిక్కాక అనేకవారానుసన్ధానత్తై ప్పణ్ణాత మాత్రమన్ఱిక్కే సాధనమాక వనుసన్ధిక్క వేణుమెన్గిఱ నినైవైయుమ్ పొఱాతపడియాయిత్తు సిద్ధోపాయత్తినుడైయ సహాయాన్తర నైరపేక్ష్య మిరుక్కుమ్బడి యెన్నతాయిత్తు. నఴువుకైయావతు - పోనతు తెరియామల్ పోకైయాకైయాలే, ఇచ్చేతనన్ పురుషార్థ సాధనతయా వనుష్ఠిక్కుమ్ ప్రపత్తిక్కుత్తాన్ విషయమాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ తన్నుడైయ ఉపాయభావమ్ తోన్ఱాతే యిరుక్కై. నావికన్ తెప్పక్కయిఱ్ఱైక్కణిశియాతే నౌస్థరైక్కణిశిత్తిచ్చే తత్ప్రార్థనామాత్రత్తాలే తద్యత్న నిరపేక్షమాక అక్కరైయేఱ్ఱువతు.

పూర్వఖణ్డార్థత్తై నిగమిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాది).

మూ.— ౧౬౦. ఉత్తరవాక్యత్తాలే ప్రాప్యమ్ శొల్లుకిఱతు.
౧౬౧ ప్రాప్యాన్తరత్తుక్కన్తైగ్గై.

౧౬౦. ఇని, ఉత్తరవాక్యత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్యవతాక ఉపక్రమిక్కిఱార్ (ఉత్తరవాక్యత్తాలే ప్రాప్యమ్శొల్లుకిఱతు) ఎన్ఱు. ప్రాప్యమావతు, శ్రియఃపతియాయ్ సర్వస్వామియాయిరుక్కిఱ సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమ్.

౧౬౧. ప్రాపకవరణానన్తరమ్ ప్రాప్యమ్ శొల్లుకిఱ వితుక్కు అభిప్రాయ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రాప్యాన్తరత్తుక్కన్తైగ్గై) ఎన్ఱు. అతావతు - పూర్వవాక్యత్తిల్ ప్రతిపాదితమాన సాధనమ్ ఫలచతుష్టయ సాధారణ మాకైయాలే, కీழ్ప్పణ్ణిన ప్రాపకవరణమ్ ప్రాప్యాన్తరత్తుక్కన్తెన్ను మిడమ్ శొల్లుకై, ఇప్పోతు ప్రాప్యమ్ శొల్లుకిఱవితుక్కు ప్రయోజనమెన్నపడి.

౧౬౨. ప్రాప్యాన్తరఙ్గళైవిట్టు ఇన్ద ప్రాప్యత్తై యపేక్షిక్కవేణ్డువానెన్నెన్గిఱశఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపాయాన్తరఙ్గళైవిట్టు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఉపాయవరణమ్ పణ్ణుకిఱ వళవిల్ అనన్య శరణత్వరూపమాన స్వరూపత్తుక్కను గుణమాక కర్మజ్ఞాన భక్తి

---

౧౬౦. ఉత్తరవాక్యావతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని యెన్నతు - పూర్వవాక్యత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్నపడి. ఉత్తరఖణ్డత్తుక్కు మహావాక్యార్థమ్ (ఉత్తరవాక్యత్తాలే యిత్యాది). ప్రాప్యస్వరూపత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రాప్యమావతిత్యాదియాల్).

౧౬౧. మేలుక్కవతారికై (ప్రాపకవరణానన్తరమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౧౬౨. మేలుక్కవతారికై (ప్రాప్యాన్తరఙ్గళై యిత్యాది). ప్రాప్యాన్తరఙ్గళై యెన్నతు - ఐశ్వర్య కైవల్యఙ్గళై యెన్నపడి. ఇన్ద ప్రాప్యత్తై యెన్నతు-భగవత్కైఙ్కర్యత్తై యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉపాయవరణమ్ పణ్ణుకిఱవళవిలెన్నతు - ఈశ్వరనై ఉపాయమాక ప్పత్తుకిఱపో తెన్నపడి. ఇత్తాల్, ఉపాయో-

మూ.— ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టు చరమోపాయత్తై ప్పత్రినాప్పోలే, ఉపేయాన్తరమాన ఐశ్వర్య కైవల్యఙ్గళై విట్టు ఎల్లైయాన ప్రాప్యత్తై అర్థిక్కిఱతు.

౧౬౩. ఇవనర్థిక్కవేణుమో? సర్వజ్ఞన్ ఇవన్ నినైవఱియానో? వెన్నిల్;

౧౬౪. ఇవన్ పాశురమ్ కేట్టవాఱే తిరువుళ్ళముకక్కుమ్.

కళాకిఱ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టు చరమమాన సిద్ధోపాయత్తైప్పత్రినాప్పోలే, ఉపేయప్రార్థనై పణ్ణుకిఱవళవిలుమ్ అనన్య భోగ్యత్వరూపమాన స్వరూపత్తుక్కనుగుణమాక ఉపేయాన్తరమాన ఐశ్వర్య కైవల్యఙ్గళై విట్టు చరమమాన ప్రాప్యత్తై అర్థిక్కిఱతెన్నై.

౧౬౩. నినైవఱియుమీశ్వరన్ పక్కల్ ప్రార్థనై మిగై యెన్గిరుప్పార్ పణ్ణుమ్ ప్రశ్నత్తై యనువదిక్కిఱార్ (ఇవనర్థిక్కవేణుమో సర్వజ్ఞన్ ఇవన్ నినైవఱియానో వెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౧౬౪. అతుక్కు ఉత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవన్ పాశురమ్ కేట్టవాఱే తిరువుళ్ళముకక్కుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - రుగ్ణనైయాలే శోషిలాకైయన్ఱు కిడన్ద ప్రజై, రోగమ్ తీర్న్దు పశివిళైన్దు "శోఱు" ఎన్ఱ పేచ్చిక్కుమ్ పాశురమ్ కేట్టాల్ పెత్రతాయ్ ఉకక్కుమాపోలే, అనాదికాలమ్ ప్రాప్యాన్తర ప్రావణ్యమాకిఱ నోయ్కొణ్డు ఇన్ద ప్రాప్యత్తిల్ నశైయత్రుక్కిడన్దవన్, ఇతిలే రుచిపిఱన్దు తన్పక్కలిలే వన్దు

పేయఙ్గళుక్కు ఆనురూప్యముమ్, ఇరణ్డుక్కుమ్ స్వరూపానురూపత్వముమ్ శొల్లిత్తాయ్త్తు.

౧౬౩. మేలుక్కవతారికై (నినైవఱియుమిత్యాది).

౧౬౪. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). రుగ్ణతైయాలేయెన్ఱతు - రోగత్తాలేయెన్ఱపడి. నోయ్కొణ్డెన్ఱతు - వ్యాధికొణ్డెన్ఱపడి. ఇన్దప్రాప్యత్తిలెన్ఱతు - భగవత్కైఙ్కర్యత్తిలెన్ఱపడి. నశైయత్రెన్ఱతు - రుచియత్రెన్ఱపడి. ఇతిలే యెన్ఱతు - భగవత్కైఙ్కర్యత్తిలే యెన్ఱపడి. పాశురమెన్ఱతు-వాక్య

మూ.—౧౬౫. శ్రీమతే.

౧౬౬. పెరియపిరాట్టియారోడే కూడియిరున్దుళ్ళవనుక్కు.

౧౬౭. అవనుపాయమాగుమిడత్తిల్ తాన్ పురుషకారమా

ఇత్తైయపేక్షిక్కిఱ పాశురమ్ కేట్టవాఱే, శేషియాన అవన్ తిరువుళ్ళ ముకక్కుమ్, అతుక్కాక అర్థిక్కిఱానిత్తనై యెన్గై.

౧౬౫. ఇని, ఇవ్వాక్యత్తుక్కు ప్రతిపదమర్థ మరుళిచ్చెయ్యవ శాక త్తిరువుళ్ళమ్పత్రి, ప్రథమపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (శ్రీమతే) ఎన్ఱు.

౧౬౬. అతుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పెరియపిరాట్టియారోడే కూడియిరున్దుళ్ళవనుక్కు) ఎన్ఱు. ఇజ్గుమ్ శ్రీశబ్దత్తుక్కు పూర్వవాక్యత్తిల్ శొన్న వ్యుత్పత్తిద్వయముమ్, అతిలర్థముమ్, మతుబర్థమాన నిత్యయోగము మనుసన్ధేయమ్.

౧౬౭. ఇరణ్డిడత్తిలుమ్ నిత్యయోగమొత్తిరుక్కచ్చెయ్తే అవ్వవ దశానుగుణమాక ఇవళిరుక్కుమిరుప్పై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవ

మెన్నపడి. అతుక్కాక వెన్నతు-ఎమ్బెరుమానుడైయ ముఖములర్త్తిక్కాక వెన్నపడి. ఇవనుడైయ ప్రార్థనా విషయమాన కైజ్కర్యమ్ అవనుక్కు ముఖములర్త్తిక్కఱుమ్పా నాప్పోలే, ఇవనుడైయ ప్రార్థనైయుమ్ అవన్ ముఖములర్త్తిక్కఉప్పాకైయాలే, ఇవ్వధికారిక్కు అవశ్యాపేక్షితమాయిత్తు.

౧౬౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్నతు-ఉత్తరవాక్యత్తుక్కు మహావాక్యార్థముమ్ తాత్పర్యార్థముమ్ చరమప్రాప్యప్రార్థనా హేతువు మరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్నపడి.

౧౬౬. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కర్థమిత్యాది). ఉత్తరవాక్యత్తిల్ శ్రీమచ్ఛబ్దార్థమ్ పూర్వవాక్యత్తిలరుళిచ్చెయ్త ప్రకారమేయో, తనిత్తుణ్డోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇజ్గుమిత్యాదియాల్). ఇజ్గుమెన్నతు - ఉత్తరవాక్యత్తిలు మెన్నపడి.

౧౬౭. మేలుక్కవతారికై (ఇరణ్డిడత్తిలుమిత్యాది). ఇరణ్డిడత్తిలుమెన్నతు-పూర్వోత్తరఖణ్డత్తిలుమెన్నపడి. అవ్వవదశానుగుణమాక వెన్నతు - ఈశ్వరనుడైయ

మూ.— యిరుక్కుమ్, అవన్ ప్రాప్యనామిడత్తిల్ తాన్ ప్రాప్యైయుమాయ్ కైఙ్కర్యవర్ద్ధకైయుమాయిరుక్కుమ్.

నుపాయమామిడత్తిల్ (ఎన్నుతల్). అతావతు-అవన్ చేతనర్క్కు అనిష్టనివృత్తి ఇష్టప్రాప్తికళుక్కు ఉపాయమామిడత్తిల్, సహాయాన్తర సంసర్గత్తై సహియాదపడియాలే తాన్ ఉపాయభావత్తిలన్వయమిన్ఱిక్కే, సాపరాధ చేతనరుడైయ అపరాధఙ్గళైప్పార్త్తు, అవన్ శీఱుమళవిల్ అత్తైసహిత్తఙ్గీకరిక్కుమ్పడియాకప్పణ్ణుమ్ పురుషకారమాయిరుక్కుమ్; అవన్ చేతనర్క్కు కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధితయా ప్రాప్యనామిడత్తిల్, అవనోపాతి కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియాయ్క్కొణ్డు తాన్ ప్రాప్యైయుమాయ్, ఇవర్గళ్ శెయ్యుమ్ కైఙ్కర్యత్తై అవన్ తిరువుళ్ళత్తిలే ఒన్ఱుపత్తాకప్పడుత్తి ఉకప్పిక్కైయాలే కైఙ్కర్యవర్ద్ధకైయుమాయిరుక్కుమెన్నై.

ఇతుతన్నై "పూర్వవాక్యత్తిల్ శ్రీమచ్ఛబ్దమ్, చేతనరుడైయ అపరాధత్తైయుమీశ్వరనుడైయ స్వాతన్త్ర్యత్తైయుమ్ కణ్డు ఇవర్కళ్ అవనుడైయ క్రోధత్తుక్కు విషయభూతరాయ్ నశిత్తు

ఉపాయదశైయుమ్ ప్రాప్యదశైయుమ్ తిరుప్పడియాక వెనపడి. ఇవళ్ఱు- పెరియపిరాట్టియారెన్నపడి. పూర్వార్ద్ధమ్ (అతావది ...): అవనెన్నతు - సర్వేశ్వరనెన్నపడి. ఉపాయభావత్తిలెన్ఱు - ఉపాయకార్యమాన ఇష్టప్రాపణాఽనిష్టనివారణత్తిలెన్నపడి. అన్వయమిన్ఱిక్కే యెన్నతు - సాక్షాత్ (కర్తృ)త్వేనాఽన్వయమిన్ఱిక్కే యెన్నపడి. సద్వారకాన్వయముణ్డిఱే ఇవళుక్కు. అవనోపాతి యెన్నతు - అవనైప్పోలే యెన్నపడి. ఒన్ఱుపత్తాక వెన్నతు - ఒన్ఱు అనేకమాక వెన్నపడి.

ద్వయత్తిల్ పూర్వోత్తరఖణ్డఙ్గళిల్ పిరాట్టి పురుషకారమాయుమ్ ప్రాప్యైయుమాక ఇఙ్ఙనిరుప్పతుక్కు సంవాదప్రమాణమాక ఇవర్ తామ్ శ్రీసూక్తిత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుతన్నై యిత్యాదియాల్). ఇతుతన్నై యెన్నతు - పిరాట్టి ద్వయత్తిల్ పూర్వోత్తరఖణ్డఙ్గళిలే పురుషకారమాకవుమ్ ప్రాప్యైయాకవుమ్ ప్రతిపా

ప్పోకాతే, అవనైక్కిట్టి ఉజ్జీవిత్తు ప్పోకవేణుమెన్ఱు సాపరాధరాన చేతనరై ఈశ్వరనోడే శేర్కైక్కాక ఎన్ఱు మొక్క విడాతే యిరుక్కుమిరుప్పై చ్చొల్లుకిఱతు; ఇఙ్గుత్తై శ్రీమచ్ఛబ్దమ్ కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధిత్వత్తై ప్పఱ్ఱవుమ్, ఇవర్కళ్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తై ఈశ్వరన్ తిరువుళ్ళత్తిలే ఒన్ఱుపత్తాకప్పడుత్తుకైక్కాకవుమ్, అనుభవవిచ్ఛేదత్తిల్ తనక్కు సత్తాహాని పిఱక్కుమ్బడి యిరుక్కైయాలే నిరన్తరసంశ్లేషత్తుక్కాకవుమ్, అవనై క్షణకాలముమ్ పిరియాతే సర్వకాలముమ్ సంశ్లిష్టైయాయిరుక్కుమిరుప్పై చ్చొల్లుకిఱతు" ఎన్ఱు విస్తరేణ వరుళిచ్చెయ్తార్.

దిక్కప్పట్టాళెన్నుమితుతన్నైయెన్ఱపడి. ఇఙ్గుత్తై యెన్ఱతు - ఉత్తరవాక్యత్తిలెన్ఱపడి. కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధిత్వత్తైప్పఱ్ఱవు మెన్ఱతు - చేతనర్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కుత్తాన్ ప్రతిసమ్బన్ధియాకైక్కాకవు మెన్ఱపడి. ఇవళ్ చేతనర్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు త్తాన్ ప్రతిసమ్బన్ధియాకిఱతుతాన్ ఎతుక్కాకవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవర్కళ్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తై యిత్యాదియాల్). సత్తాప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అనుభవవిచ్ఛేదత్తిలిత్యాదియాల్). ఆక, ఉత్తరవాక్యత్తిల్ శ్రీమచ్ఛబ్దత్తాలే-ఇవళ్, ఈశ్వరవిషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు ఈశ్వరనైప్పోలే తాన్ ప్రతిసమ్బన్ధియాకైక్కాకవుమ్, ఇవర్కళ్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తై ఈశ్వరన్ తిరువుళ్ళత్తిలే ఒన్ఱైప్పత్తాక్కుకైక్కాకవుమ్, ఈశ్వరనై అరైక్షణమ్ పిరియిల్ సత్తాహానియామ్బడి యిరుక్కైయాలుమ్, అవనై క్షణకాలముమ్ పిరియమాట్టాతే నిత్యసంశ్లిష్టైయాయిరుక్కుమెన్ఱు హేతుత్రయప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. లుప్తచతుర్థియాలే సకలాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ మిథునశేషత్వమ్ స్వరూపమెన్ఱు శొల్లప్పట్టతాకిల్ ఇవర్కళ్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు ఒరుమిథునమ్ శేషియాకక్కూడైయిల్లైయిఱే. అవన్ఱానుమ్ పరమప్రణయియాకైయాలే, ఇవళ్ ముఖములర్త్తిక్కాక, పూర్వఖణ్డత్తిలాశ్రయణోన్ముఖనాన చేతననుడైయ అపరాధఙ్గళై యెల్లామ్ క్షమావిషయమాక్కి భోగ్యమాకక్కొణ్డు ఇవనుడైయ ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారఙ్గళైత్తానే పణ్ణుమాపోలే, ఇఙ్గుమ్ కైఙ్కర్యోన్ముఖనాన చేతనన్ తన్ తిఱత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తై ఒన్ఱు పత్తాకక్కొళ్ళుమెన్నక్కూడైయిల్లైయిఱే. అనుభవవిచ్ఛేదత్తిలెన్ఱతు-చేతనర్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తై ఒన్ఱుపత్తాక త్తిరువుళ్ళమ్పఱ్ఱి ఆనన్దనిర్భరనా

మూ.—౧౬౭. ఇతిలే తిరుమన్త్రత్తిల్ శొన్న ప్రాప్యత్తై విశద మాకవనుసన్ధిక్కిఱతు.

౧౬౭. తిరుమన్త్రత్తిల్ ఉత్తరపదత్తుక్కు ఇవ్వుత్తరవాక్యమ్ వివరణమాయిరుక్కుమ్పడినై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిలే) ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు-కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధి ఒరుమిథునమెన్నుమిడత్తై శాబ్దమాక ప్రతిపాదిక్కిఱ ఇన్ద వాక్యత్తిలే, తిరుమన్త్రత్తిల్ "నారాయణాయ" ఎన్ఱు కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధిఒరుమిథునమెన్నుమిడమ్ ఆర్థమాకైయాలే అవిశదమాకచ్చొన్న ప్రాప్యత్తై విశదమాక వనుసన్ధిక్కిఱ తెన్గై. అఙ్గు, "నారాయణనుక్కే అడిమై శెయ్యప్పెఱువేనాకవేణుమ్" ఎన్గిఱ ఇవ్వళవాక్కియ, అడిమై కొళ్ళుమవన్ శ్రీమానాకవేణుమెన్ఱుమ్, అడిమై శెయ్యుమవన్ నిర్మమనాకవేణుమెన్ఱుమ్, అఙ్గుచ్చొల్లామైయాలుమ్, అవ్వైయిరణ్డుమ్ ఇఙ్గే శొల్లుకైయాలుమిఱే అన్దప్పదత్తుక్కు ఇవ్వాక్యమ్ వివరణమాయిత్తు.

౧౬౮. ఇమ్మిథునత్తుక్కే అడిమైశెయ్యవేణుమెన్గిఱ నిర్బన్ధనా

యిరుక్కుమిళైయాళ్వారానుభవ విచ్ఛేదత్తిలెన్ఱుమామ్. ఇప్పోతు, (౧) "గుహేన సహితో రామో లక్ష్మణేనచ సీతయా" ఎన్గిఱవిడత్తిచ్చొల్ పిరాట్టియై ఉళ్ళెన్ఱు నినైత్తిరుప్ప నీశ్వరన్.

౧౬౭. మేలుక్కవతారికై (తిరుమన్త్రత్తిలిత్యాది). ఉత్తరపదత్తుక్కెన్ఱతు-నారాయణపదత్తుక్కెన్ఱపడి. ప్రణవవివరణమాన మన్త్రశేషత్తిల్ నమశ్శబ్దోత్తర పదమిఱే నారాయణపదమ్. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది) ఇన్దవాక్యత్తిలెన్ఱతు-ఇన్ద ద్వయోత్తర వాక్యత్తిలేయెన్ఱపడి. తిరుమన్త్రత్తిల్ నారాయణపదత్తిల్ ప్రాప్యమ్ అవిశదమాయిరుక్కుమెన్ఱత్తై ఉపపాదియానిన్ఱుకొణ్డు "నారాయణాయ" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కు ఇవ్వాక్యమ్ వివరణమానపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అఙ్గిత్యాదియాల్). అఙ్గెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తిలెన్ఱపడి. ఇఙ్గేయెన్ఱతు - ఉత్తరవాక్యత్తిలే యెన్ఱపడి. అన్దప్పదత్తుక్కివ్వాక్యమెన్ఱతు - అన్ద నారాయణపదత్తుక్కివ్వుత్తరవాక్యమెన్ఱపడి.

౧౬౮. మేలుక్కవతారికై (ఇమ్మిథునత్తుక్కేయిత్యాది). నిర్బన్ధశాలెన్ఱతు-

---

(౧) రా-బా-౧-౩౦.

మూ.—౧౬౯. ఇళైయపెరుమాళైప్పోలే ఇరువరుమాన శేర్త్తియిలే అడిమైశెయ్గై మురై.

నెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిరార్ (ఇళైయపెరుమాళైప్పోలే) ఎన్ఱు తొడఙ్గి. అతావతు-(౧) "భవాంస్తు సహ వైదేహ్యా గిరిసానుషు రంస్యతే। అహం సర్వం కరిష్యామి జాగ్రతస్స్వపతశ్చ తే" ఎన్ఱు పెరుమాళుమ్ పిరాట్టియుమాన శేర్త్తియిలే అడిమైశెయ్త ఇళైయపెరుమాళైప్పోలే, ఇరువరుమాన శేర్త్తియిలే అడిమైశెయ్గై ఇవ్వాత్మావుక్కు స్వరూపప్రాప్తమెన్గై. మిథునశేషత్వమ్ స్వరూపమానాల్ మిథునకైఙ్కర్యమిఱే స్వరూపప్రాప్తమ్.

నియమన్దానెన్న పడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది)। (భవాంస్త్విత్యాది) - శేషిత్వాద్యాకారత్తాలే వ్యావృత్తమాన దేవరీర్ పెరియపిరాట్టియారోడేకూడ పర్వతసానుక్కళిలే రమియానిఱ్కప్పోకిఱీర్, అడియేన్, దేవరీర్ జాగ్రదవస్థైయిలే ఇరుక్కువుమామ్, స్వప్నావస్థైయిలిరుక్కువుమామ్, మఱ్ఱుమ్ గమనావస్థైయిలిరుక్కువుమామ్, అవ్వవదశానుగుణమాక సమస్తవిధ కైఙ్కర్యఙ్గళైయుమ్ పణ్ణప్పోకిఱేన్ ఎన్ఱవిడత్తిల్, "భవాన్ - వైదేహ్యా సహ రంస్యతే" ఎన్గైయాలే "పుత్త్రేణ సహాఽగతః పితా" ఎన్ఱవిడత్తిఱ్పోలే రమణత్తిల్ పెరుమాళుక్కు ప్రాధాన్యముమ్ పిరాట్టిక్కు అప్రాధాన్యముమ్ తోన్ఱుగైయాలే, ఈశ్వరనుడైయ స్వార్థతైయుమ్ పిరాట్టియినుడైయ పరార్థతైయుమ్ తోన్ఱుకిఱతు. "భవాన్ - వైదేహ్యా సహ రంస్యతే, అహం సర్వం కరిష్యామి" ఎన్గైయాలే, అస్మైనునమ్ ఇచ్చేలనన్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు ప్రతిసమ్బన్ధి ఎన్నుమిడముమ్, అన్నేర్త్తియిలే అడిమైశెయ్గై ఇవ్వాత్మావుక్కు స్వరూపప్రాప్తమెన్నుమిడముమ్ తోన్ఱుకిఱతు. మిథునకైఙ్కర్యమ్ స్వరూపప్రాప్తమెన్నుమత్తై సహేతుకమాక వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (మిథునశేషత్వమిత్యాదియాలే). "ఆనాల్" ఎన్ఱు యద్వ్యాలిఙ్గితిమాక వరుళిచ్చెయ్తతు, (౨) "ఉచ్చైర్గతిర్జగతి సిద్ధ్యతి ధర్మతశ్చేత్" ఎన్ఱవిడత్తిఱ్పోలే అవధారణత్తిలే తాత్పర్యమ్ తోన్ఱుకైక్కాక.

(౧) రా-అయో-౩౧-౨౭. (౨) భోజచమ్పూ-బాల-

మూ.—౧౭౦. అడిమైత్తాన్ సిద్ధిప్పదుమ్ రసిప్పదుమ్ అచ్చేర్త్తియిలే.

---

౧౭౦. ఇన్నముమ్ అచ్చేర్త్తియిలే అడిమైశెయ్యుమవళవిలుళ్ళ వాశియైయుమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అడిమైత్తాన్) ఎన్ఱుతొడజ్గి. అతావతు-స్వతన్త్రనాన ఈశ్వరన్ ఉపేక్షియామల్ కైజ్కర్యమ్ కొణ్డరుళుమ్బడి పణ్ణుమవళ్ ఇవళాకైయాలే, (౧) "సీతామువాచ" (౨) "సీతాసమక్షం కాకుత్స్థమిదం వచనమబ్రవీత్" ఎన్ఱు ఇవళ్ మున్నిలైయాక త్తమ్ముడైయ స్వరూపానురూపమాన అడిమైయై అపేక్షిత్తు ప్పెఱ్ఱు ఇళైయపెరుమాళ్ పోలే, ఇవళ్ ప్రార్ధిక్కుమ్ అడిమైత్తాన్ సిద్ధిప్పదుమ్, సాక్షాత్కరిక్కుమ్ సవకుమాన శేర్త్తియిలే తుశ్రూషైపణ్ణుమ్ పుత్రనుక్కుప్పోలే, శెయ్కిఱ అడిమైత్తాన్ రసిప్పదుమ్ పిరాట్టియుమవనుమాన శేర్త్తియిలే యెన్గై.

---

౧౭౦. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నము మెన్ఱతు-మిథున కైజ్కర్యమ్ స్వరూపప్రాప్తమెన్ఱు మరుళిచ్చెయ్తతుక్కు మేలే యెన్ఱపడి. వాశియై యెన్ఱతు-అతిశయత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). సీతాసమక్షమెన్ఱతు-పిరాట్టిక్కు మున్నే యెన్ఱపడి. రసిప్పదు మెన్ఱతు - ఈశ్వరనుక్కు రసావహమాకిఱతు మెన్ఱపడి. కైజ్కర్యసిద్ధి ఇవనుక్కానాల్ రసము మివనుక్కాక వేణ్డావో వెన్నిల్,-స్వరసత్తుక్కు ఉప్పాక వన్ఱిక్కే అవన్ ముకమలర్త్తిక్కు ఉప్పాకప్పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యమ్ స్వరూపప్రాప్తమానాల్, కైజ్కర్యసిద్ధి ఇవనుక్కాకిలుమ్ అత్తాల్ రసిప్పానీశ్వరనాక క్కడవతాయిత్తైయిఱే. అన్ఱిక్కే, ఇవన్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యమ్ అవన్ ముఖమలర్త్తిక్కు ఉప్పాయ్, ఇవనుక్కు రసిప్పతు మెన్నవుమామ్. ఇవళ్ తాన్ పూర్వఖణ్డత్తిల్ అవనుక్కు నిరపేక్షోపాయత్వమాకిఱ అతిశయమ్ సిద్ధిక్కైక్కాక త్తాను పాయకృత్యత్తిలన్వయియామల్ పురుషకారమాయిరున్దాళ్, ఇఙ్గు ఇచ్చేతనన్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యమ్ తనక్కు రసిత్తాలొழிయ అవనుక్కు రసియామైయాలే, తాన్ ఇవన్ పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కు ప్రతిసమ్బన్ధియాయ్ కొణ్డు అవనైరసిప్పిక్కానిన్ఱాళ్; ఆకై

---

(౧) రా-అయో-౩౧-౨. (౨) రా-అర-౧౫-౬.

మూ.—౧౭౧. (నారాయణాయ).
౧౭౨. సర్వశేషియాయుళ్ళవనుక్కు.
౧౭౩. ఇతిలే తిరుమేనియైయుమ్ గుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లుమ్.

---

౧౭౧. ఇని, ఇరణ్డామ్ పదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (నారాయణాయ) ఎన్ఱు.

౧౭౨. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సర్వశేషియా యుళ్ళవనుక్కు) ఎన్ఱు. నారాయణత్వమ్ - ఉభయవిభూతినాథత్వమాకైయాలే "సర్వశేషియా యుళ్ళవనుక్కు" ఎన్గిఱార్. కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియావాన్ శేషియిఱే.

౧౭౩. కైఙ్కర్యన్దాన్ అనుభవజనిత ప్రీతి కారితమాకైయాలుమ్, అనప్రీతితాన్ అనుభావ్య విషయాధీనైయాకైయాలుమ్, అనుభావ్య విషయమ్ శొల్లవేణ్డుకైయాలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిలే తిరుమేనియైయుమ్ గుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియై చ్చొల్లుకిఱ ఇప్పదత్తిలే కైఙ్కర్యత్తుక్కు పూర్వభావియాయిరుక్కు మనుభవత్తుక్కు విషయమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైయుమ్ కల్యాణగుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లుమెన్గై.

యాల్ ఇవ్విరణ్డాకారము మివళుకు- స్వరూపానురూపమాయాయ్త్తు ఇరుప్పతు.

౧౭౧. మేల్ పదత్తుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు- శ్రీమత్పదార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి.

౧౭౨. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). మూలార్థమ్ (నారాయణత్వమిత్యాది). నారాయణశబ్దమ్ సకలగుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లక్కడవతాయిరుక్క శేషిత్వమాత్రత్తై యరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైఙ్కర్యేత్యాదియాల్). ఉత్తరవాక్యమ్ కైఙ్కర్యప్రార్థనా ప్రకాశకమాకైయాలే, కైఙ్కర్యత్తై ప్రార్థిప్పతుమ్ శేషిపక్కలిలే యాకైయాలే, ఇన్నారాయణపదమ్ కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధియాన శేషియై చ్చొల్లుకిఱతెన్ఱు కరుత్తు.

౧౭౩. మేలుక్కవతారికై (కైఙ్కర్యన్దానిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

(౧) "సదా పశ్యన్తి సూరయః" ఎన్నుమ్, (౨) "సోఽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్" ఎన్నుమిత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే దివ్యమఙ్గళ విగ్రహముమ్ కల్యాణగుణఙ్గళుమ్, (3) "రసం హ్యేవాఽయం లబ్ధ్వాఽఽనన్దీ భవతి" ఎన్గిఱస్వరూపత్తోపాతి కైఙ్కర్యవర్ధకఙ్గళుమాయ్ భోగ్యఙ్గళుమాయిఱే ఇరుప్పతు. గుణఙ్గళైత్తాన్ సామాన్యేన శొల్లుకైయాలే, జ్ఞానశక్త్యాది గుణఙ్గళోడు వాత్సల్యాది గుణఙ్గళోడు శౌర్యాది గుణఙ్గళోడు వాశియఱ ఎల్లాగుణఙ్గళుమ్ అనుభావ్యఙ్గళాయిరుక్కైయాలే, పూర్వవాక్యత్తిల్ నారాయణపదత్తిల్ ఉపాయవరణత్తుక్కు ఉపయుక్తతయా అనుసన్ధేయఙ్గళాన గుణవిశేషఙ్గళుమ్ ఇప్పదత్తిల్ ప్రాప్యతయా అనుసన్ధేయఙ్గళ్; ఆశ్రయమాన స్వరూపత్తుక్కు ఆకారద్వయముణ్డాయిరుక్కిఱాప్పోలే, ఆశ్రయికళాన గుణవిశేషఙ్గళుక్కు మాకారద్వయముముణ్డాయిఱే ఇరుప్పతు; ఇవై యెల్లామ్ పరన్గపడియిలే యఱుళిచ్చెయ్తార్.

ఉక్తార్థత్తై ప్రమాణపూర్వకమాక దృఢీకరిక్కిఱార్ (సదాపశ్యన్తి) ఇత్యాదియాల్. స్వరూపత్తోపాతి యెన్గతు-దివ్యాత్మస్వరూపత్తోపాతి యెన్గపడి. కైఙ్కర్యవర్ధకఙ్గళుమాయ్ భోగ్యఙ్గళుమాయిఱే యిరుప్పతెన్గతు-రసశబ్దవాచ్యమాన దివ్యాత్మస్వరూపమనుకూలమాయ్త్తోన్ఱుకైయాలే, "ఇవ్విషయత్తిలె తైచ్చెయ్వోమ్" ఎన్గతడుమాఱి మేన్మేలుమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే అన్వయిప్పిత్తు భోగ్యమాయిరుక్కుమాపోలే, తిరుమేనియుమ్ గుణఙ్గళుమనుకూలఙ్గళాయ్ త్తోన్ఱుకైయాలే, మేన్మేలుమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే అన్వయిప్పిత్తు భోగ్యఙ్గళుమాయిరుప్పన వెన్గపడి. పూర్వవాక్యత్తిల్ శొన్న వాత్సల్యాదిగుణఙ్గళుమ్ ఇప్పదత్తిలే అనుభావ్యతయా అను[illegible] (…ఙ్గళెన్నిత్యాది). గుణఙ్గళుక్కు [illegible] అరుళి[illegible]కిఱార్ (ఆశ్రయమాన ఇత్యాది). ఆకారద్వయమన్గతు - ఉపాయ[illegible]. [illegible]కార ద్వయమెన్గతు - [illegible] ప్రాప్యత్వము మెన్గపడి. సంవాదప్రమాణమ్ (ఇవై యెల్లామిత్యాది).

---

(౧) సాను-ఉత్తర-అ-౧౨-ఖ-౨-వా-౪. (౨) తై-[illegible]

మూ.—౧౭౪. శేషిత్వత్తిలే నోక్కు.

౧౭౫. ప్రాప్తవిషయత్తిల్ కైఙ్కర్యమిఱే రసిప్పతు.

---

౧౭౪. ఇని, ఇప్పదత్తుక్కు తాత్పర్యమ్ ఇన్నతిలే యెన్గిఱార్ (శేషిత్వత్తిలేనోక్కు) ఎన్ఱు. అతావతు - అనుభావ్యత్వమ్ అవిశిష్టమాకైయాలే సకలగుణఙ్గళుమ్ ప్రతిపాదితమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, చతుర్థ్యంశత్తిల్ శొల్లుకిఱ వృత్తివిశేషత్తుక్కు మికవుమన్తరఙ్గమాయిరుప్పతు శేషిత్వమాకైయాలే, అతిలే ఇప్పదత్తుక్కునోక్కు ఎన్గై.

౧౭౫. ఇన్ద శేషిత్వకథనత్తుక్కు ప్రయోజన మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రాప్తవిషయత్తిల్ కైఙ్కర్యమిఱే రసిప్పతు) ఎన్ఱు. అతావతు- (౧) "సర్వం పరవశం దుఃఖమ్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "సేవా శ్వవృత్తిః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే నిషిద్ధమాన అప్రాప్తవిషయత్తిల్ కైఙ్కర్యమ్ అల్లక్కే, (3) "ఛాయావా సత్త్వమనుగచ్ఛేత్" ఎన్ఱుమ్, (౪) "సా కిమర్థం నసేవ్యతే" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే విహితమాన ప్రాప్తవిషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమిఱే ఇవనుక్కు రసిప్పతెన్గై.

---

౧౭౪. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-నారాయణపదత్తుక్కు శేషిత్వముమ్ విగ్రహముమ్ గుణఙ్గళుమర్థమెన్ఱు శొన్నవనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అవిశిష్టమాకైయాలే యెన్ఱతు-తుల్యమాకైయాలే యెన్ఱపడి. చతుర్థ్యంశత్తిలే యెన్ఱతు-చతుర్థియిలే యెన్ఱపడి. ఆనాల్ "చతుర్థ్యంశత్తిల్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్వానేన్నెన్నిల్,- పదద్వాన్ ప్రకృతిప్రత్యయరూపేణ ద్వ్యంశమాయిరుక్కైయాలే, ప్రత్యయాంశమెన్ఱు తోన్ఱుకైక్కాక. వృత్తివిశేషత్తుక్కు శేషిత్వమ్ మికవుమన్తరఙ్గమాకైయావతు-తానిల్లాతవిడత్తిల్ ఇవై అవద్యఙ్గళామ్పడియిరుక్కై. నోక్కెన్ఱతు - తాత్పర్యమెన్గై.

౧౭౫. మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). ఇన్దవెన్ఱతు - ఇప్పదత్తుక్కు తాత్పర్యమానవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పరవశం దుఃఖమెన్ఱతు - పరవశత్వమ్ దుఃఖరూపమెన్ఱపడి. ఛాయావా ఎన్ఱతు-ఛాయేవ ఎన్ఱపడి.

---

(౧)మను-౪-౧౬౦. (౨)మను-౪-౬. (3)పరమసం- (౪)విహగే-౨౪-పట-౧౪.

మూ.—౧౭౬. ఇన్ద చతుర్థి కైఙ్కర్యత్తై ప్రకాశిప్పిక్కిఱతు.

౧౭౬. ఇని, ఇప్పదత్తిల్ విభక్త్యంశత్తుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇన్ద చతుర్థి) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - శేషత్వజ్ఞానకార్యమాన ఉపాయపరిగ్రహత్తుక్కనన్తరమ్ ప్రాప్తమాయుళ్ళతాకైయాలే తాదర్థ్యప్రతిపాదకమన్ఱిక్కే, ఇన్ద చతుర్థి, పరిగ్రహిత్త ఉపాయత్తినుడైయ ఫలమాన కైఙ్కర్యత్తై ప్రకాశిప్పిక్కిఱతెన్ఱై. కైఙ్కర్యత్తై ప్రకాశిప్పిక్కైయావతు- కైఙ్కర్యప్రార్థనైయై ప్రతిపాదిక్కై. కైఙ్కర్యమావతు-భగవన్ముఖవికాస హేతువాన వృత్తివిశేషమ్. ఇక్కైఙ్కర్య

౧౭౬. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - నారాయణపదత్తుక్కు ప్రకృత్యర్థమరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - నారాయణపదత్తిలెన్ఱపడి. విభక్త్యంశత్తుక్కెన్ఱతు - చతుర్థిక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉపాయపరిగ్రహమ్ ఫలకామనైయాలేయిరుక్క శేషత్వజ్ఞానకార్యమెన్ఱతు - శేషత్వమావతు - పరాతిశయాధాయకత్వమాకైయాలే, పరాతిశయముమ్ వృత్తివిశేషమిల్లాతపోతు సిద్ధియామైయాలే, స్వవృత్తివిశేషత్తాలే పరనుక్కతిశయత్తైప్పణ్ణుకై శేషత్వమాకైయాలే, శేషత్వజ్ఞానత్తిలే పరాతిశయాధాయకత్వేన పరమపురుషార్థమాన వృత్తివిశేషజ్ఞానముమ్ అన్తర్గతమాకైయాలే (శేషత్వజ్ఞానకార్యమాన) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తార్. ఉపాయపరిగ్రహత్తుక్కెన్ఱతు - ఉపాయస్వీకారత్తుక్కెన్ఱపడి. ఇన్దచతుర్థియెన్ఱతు - ఉత్తరవాక్యత్తిల్ చతుర్థియెన్ఱపడి. (౧) "ఆత్మేశ్వరాయార్థయే కర్తుం దాస్యమశేషమ్" ఎన్ఱు-ఉత్తరవాక్యత్తిల్ చతుర్థిక్కు కైఙ్కర్యప్రార్థనాప్రకాశకత్వత్తై భట్టర్ శాబ్దమాకవరుళిచ్చెయ్తిరుక్క, పిన్నై కైఙ్కర్యప్రార్థనైయై ఆర్థమాకవరుళిచ్చెయ్యలామో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైఙ్కర్యత్తై యిత్యాదియాల్). కైఙ్కర్యన్దానేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైఙ్కర్యమావతిత్యాది). వృత్తివిశేషమెన్ఱతు - శేషత్వత్తుక్కు హానివారామల్ పణ్ణుమ్ వృత్తియన్ఱియే తన్ శేషత్వత్తైయళ్ళియ మాఱివరుమ్ వృత్తివిశేషత్తైయెన్ఱపడి. అతావతు- తన్నై శేషియాకవైక్క ఇశైకై. శేషిక్కతిశయత్తైపళైక్కై స్వరూపమానాల్ అతు ఎవ్వళ్ళియాలేవరుమో, అవ్వళ్ళి ఉపాదేయమిఱే. ఇక్కైఙ్కర్యన్దాన్

(౧) అష్టశ్లోకీ-౬.

మూ.—౧౭౭. కైఙ్కర్యన్దాన్ నిత్యమ్.
౧౭౮. నిత్యమాకప్రార్థిత్తే పెఱవేణుమ్.

న్దాన్, (౧) “ఏతత్సామగాయన్నాऽऽస్తే” ఎన్ఱుమ్, (౨) “నమ ఇత్యేవ వాదినః” ఎన్ఱుమ్, (౩) “యేన యేన ధాతా గచ్ఛతి తేన తేన సహ గచ్ఛతి” ఎన్ఱుమ్ ఇత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే వాచికకాయికరూపమాయిరుక్కుమ్.

౧౭౭. ఇక్కైఙ్కర్యమ్ ప్రార్థనీయమాల్ కాదాచిత్కమాకాతో వెన్నవరుళిచ్చెయ్-కిఱార్ (కైఙ్కర్యన్దాన్ నిత్యమ్) ఎన్ఱు. అతావతు- శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమాకైయాలుమ్, (౪) “అకిఞ్చిత్కరస్య శేషత్వానుపపత్తిః” ఎన్గిఱపడియే, కిఞ్చిత్కారాభావత్తిల్ అతుతాననుపపన్నమాకైయాలుమ్, కైఙ్కర్యమ్ ఆత్మావుక్కు నిత్యమెన్గై. ఆకైయితే (౫) “నిత్యకిఙ్కరః ప్రహర్షయిష్యామి” ఎన్ఱుమ్, (౬) “నిత్యకిఙ్కరో భవాని” ఎన్ఱుమ్ ఆచార్యర్కళరుళిచ్చెయ్తతు.

౧౭౮. నిత్యమాయిరుక్కుమాకిల్ ప్రార్థిక్కవేణుమో వెన్న

త్రివిధమాయిరుక్కుమెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్-కిఱార్ (ఇక్కైఙ్కర్యన్దానిత్యాది). వాచికకాయికఙ్గళిరణ్డైయుమ్ శొన్నతు మానసికత్తుక్కు ముపలక్షణమ్. (౭) “భక్త్యాభగవతైస్సహ” ఎన్నక్కడవతిఱే.

౧౭౭. మేలుక్కవతారికై (ఇక్కైఙ్కర్యమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వరూపమాకైయాలుమెన్నతు - స్వరూపనిరూపకమాకైయాలుమెన్నపడి. అతుతాననుపపన్నమాకైయాలుమెన్గను - నిత్యమాన ఆత్మస్వరూపత్తుక్కు ప్రధాననిరూపకమాన శేషత్వమ్ కూడామైయాలుమెన్నపడి. ఇతిల్ సంవాదప్రమాణమరుళిచ్చెయ్-కిఱార్ (ఆకైయిఱే ఇత్యాదియాల్). ఆకైయిఱే యెన్నతు - కైఙ్కర్యమ్ నిత్యమాకైయాలిఱే యెన్నపడి.

౧౭౮. మేలుక్కవతారికై (నిత్యమాయిరుక్కుమాకిలిత్యాది). మూలార్థమ్

(౧) తై-భృ-౧౦-౫. (౨) భార-శా-౩౩౭-౪౦. (౩) పరమసం-
(౪) ఈడైయవర్ శ్రీసూక్తి. (౫) స్తో-ర-౪౬. (౬) శ్రీరఙ్గగద్యమ్- (౭) శైవే.

మూ.—౧౭౯. శేషిక్కు అతిశయత్తైవిళైక్కై శేషభూతనుక్కు స్వరూపలాభముమ్ ప్రాప్యముమ్.

వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నిత్యమాక ప్రార్థిత్తే పెఱవేణుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు-విషయమ్ ఉత్కృష్ట§(తత్త్వ)మాయిరుక్కైయాలుమ్, ఆశ్రయభూతనాన చేతనన్ అత్యన్తపరతన్త్రనాయిరుక్కైయాలుమ్, ప్రార్థనా విశేషమిల్లాతపోతు కైఙ్కర్యమ్ సిద్ధియామైయాలుమ్, నిత్యమాక ప్రార్థిత్తే పెఱవేణుమెన్గై.

౧౭౯. ఇతు నిత్యప్రార్థనీయమాకైక్కు నిదానత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శేషిక్కు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) "నాఽకిఞ్చిత్కుర్వతశ్శేషత్వమ్" ఎన్గిఱపడియే శేషిక్కతిశయకరమల్లాత వస్తువుక్కు శేషత్వమిల్లామైయాలే, శేషియాన ఈశ్వరనుక్కు త్తన్నుడైయ వృత్తివిశేషఙ్గళాలే ప్రీతిరూపమాన అతిశయత్తై విళైక్కై, శేషభూతనానవనుక్కు త్తన్ స్వరూపలాభముమాయ్, అవనుడైయ ముఖోల్లా

(అతావతిత్యాది). విషయమ్ ఉత్కృష్టమాకైయాలుమెన్గతు-కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధి విషయభూతనాన ఈశ్వరన్ సర్వస్మాత్పరనాకైయాలుమెన్గపడి. ఆశ్రయభూతనానవెన్గతు-కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధి కర్తృత్వేనాఽఽశ్రయమాన వెన్గపడి. అత్యన్తవెన్గతు-అచిద్వత్ ఎన్గపడి. అతావతు - జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే స్వతన్త్రనాయుమ్, శేషత్వబలత్తాలే పరతన్త్రనాయుమిరుక్కైయన్ఱిక్కే, నమఃపదోక్త స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తిబలత్తాలే పరతన్త్రనాయేయిరుక్కై. ప్రార్థనావిశేషమెన్గతు - "శేషభూతనానవడియేనై శేషియాన దేవరీర్ ముఖమలర్త్తిక్కుఉప్పాక వినియోగమ్కొణ్డు అడియేనైసత్తై పెఱత్తేనామ్బడి కృపైశెయ్తరుళవేణుమ్" ఎన్గిఱ ప్రార్థనైయెన్గపడి. పెఱవేణుమెన్గతు-లభిక్కవేణుమెన్గపడి.

౧౭౯. మేలుక్కవతారికై (ఇతువిత్యాది). ఇతువెన్గతు- కైఙ్కర్యమెన్గపడి. నిదానత్తైయెన్గతు - మూలకారణత్తైయెన్గపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తన్ స్వరూపలాభముమాయెన్గతు - తనక్కసాధారణధర్మమాన శేషత్వమాకిఱ స్వరూప

§ కుణ్డలితమ్ క్వాచిత్కమ్. అధికఙ్చ. (౧) ఉడైయవర్ ముక్తకశ్రీసూక్తి.

మూ.—౧౮౦. (నమః).

౧౮౧. కైఙ్కర్యత్తిల్ కళైయఱుక్కిఱతు.

సానుభవత్తుక్కు ఉఱుప్పాయిరుక్కైయాలే ప్రాప్యముమాయిరుక్కుమెన్నై. ఆకైయాలే నిత్యప్రార్థనీయమా యిరుక్కుమెన్ఱు కరుత్తు.

౧౮౦. అనన్తరమ్, చరమపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (నమః) ఎన్ఱు.

౧౮౧. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైఙ్కర్యత్తిల్ కళైయఱుక్కిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు - నమశ్శబ్దమ్ సామాన్యేన అహఙ్కార మమకారఙ్గళై కఴిక్కైయాలే, తిరుమన్త్రత్తిల్ మధ్యమపదమాన నమశ్శబ్దమ్బోలే స్వరూపోపాయపురుషార్థవిరోధికళ్ మూన్ఱైయుమ్ కఴిక్కవఱ్ఱాయిరున్దతేయాకిలుమ్, ఇఙ్గు అఙ్ఙన్ఱిక్కే కైఙ్కర్యప్రార్థనానన్తరోక్తమాకైయాలే ఇన్ద కైఙ్కర్యత్తిల్ విరోధియై కఴిక్కిఱ తెన్నై.

౧౮౨. కైఙ్కర్యత్తుక్కు కళైయేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్

లాభముమాయెన్ఱపడి. ఉఱుప్పాయిరుక్కైయాలే యెన్ఱతు - కారణమాయిరుక్కైయాలే ఎన్ఱపడి. అక, కైఙ్కర్యన్దాన్ స్వరూపలాభమాయుమ్, ప్రాప్యమాయుమిరుక్కైయాలే నిత్యప్రార్థనీయమెన్ఱుకరుత్తు ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలేయిత్యాది).

౧౮౦. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - చతుర్థ్యర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. చరమపదత్తై యెన్ఱతు - ఇవ్వాక్యత్తిల్ చరమపదమాన నమఃపదత్తై యెన్ఱపడి.

౧౮౧. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు - నమఃపదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇఙ్గెన్ఱతు - ఉత్తరవాక్యత్తిలెన్ఱపడి. అఙ్ఙన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తిఱ్పోలన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. ఇన్దవెన్ఱతు - సన్నిహితమానవెన్ఱపడి.

౧౮౨. మేలుక్కవతారికై (కైఙ్కర్యత్తుక్కిత్యాది). కళైయావతు - సస్య

సూ.—౧౮౨. కళై యావతు-తనక్కెన్న ప్పణ్ణుమతు.
౧౮౩. ఇతిలే అవిద్యాదికళుమ్ కళైయుణ్ణుమ్.

(కళై యావతు తనక్కెన్నప్పణ్ణుమతు) ఎన్ఱు. తనక్కెన్నప్పణ్ణుకై యావతు - "భోక్తాఽహమ్" "మమభోగ్యోఽయమ్" ఎన్గిఱపడియే ఇత్తై త్తన్నుడైయ రసత్తుక్కుఉప్పాక నినైత్తుప్పణ్ణుకై; "భగవన్ముఖ వికాసహేతువాకైయాలే ఇతు నమక్కు ఆదరణీయమ్" ఎన్గిఱ ప్రతిపత్తియొழియ, ఇతిల్ భోక్తృత్వప్రతిపత్తియుమ్ మదీయత్వప్రతిపత్తియుమ్ నడక్కుమాకిల్ అపురుషార్థమాయిఱే యిరుప్పతు.

౧౮౩. ఇన్నముమ్ ఇన్ద కైఙ్కర్యప్రాప్తిక్కు విరోధికళానవైయుమితిలే తళ్ళుణ్ణుమెన్గిఱార్ (ఇతిలే అవిద్యాదికళుమ్ కళైయుణ్ణుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు- అహఙ్కార మమకారనివృత్తియై ప్రార్థిక్కిఱ ఇన్నమన్ఱిలే, (౧)"అనాత్మన్యాత్మ బుద్ధిర్యా అస్వే స్వమితి యా మతిః। అవిద్యాతరుసమ్భూతి బీజమేతద్ద్విధా స్థితమ్" ఎన్గిఱపడియే అనాత్మన్యాత్మ బుద్ధ్యాదికళై వడివాక ఉడైత్తాయ్ కర్మోత్పత్తికారణమాయిరున్దుళ్ళ అవిద్యైయుమ్, తత్కార్యమాన కర్మఙ్గళుమ్, తత్కార్యమాయ్ వరుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధముమెల్లామ్ కళైయుణ్ణుమెన్గై.

ఆకైయిఱే, ద్వయవివరణమాన గద్యత్తిలే నమశ్శబ్దార్థత్తై

వృద్ధివిరోధియాన పూర్వార్ధత్తైయాలే, ఇఙ్గు కళైయెన్ఱు కైఙ్కర్యవిరోధియై చ్చొల్లుకిఱతు. మూలార్థమ్ (తనక్కెన్నప్పణ్ణుకైయావతిత్యాది). ఇత్తైయెన్ఱతు- కైఙ్కర్యత్తైయెన్ఱపడి. తన్నుడైయ రసత్తుక్కుఉప్పాకవెన్ఱతు-ఈశ్వరనుడైయ ముఖమలర్త్తిక్కు ఉప్పాకాతే తన్నుడైయ ప్రీతిక్కుఉప్పాకవెన్ఱపడి. కైఙ్కర్యత్తై స్వరసత్తుక్కు ఉప్పాక నినైక్కిల్ వరుమ్దోషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (భగవన్ముఖవికాసేత్యాదియాల్). ఒழియవెన్ఱతు - ఇన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి.

౧౮౩. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్ఱతు-కైఙ్కర్య విరోధియై కళ్ళికైక్కు మేలేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

ఇతుక్కు సంవాదప్రమాణమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయిఱేయిత్యాది). ఆకై

(౧) వి-పు-౬-౭-౧౧.

మూ.—౧౮౪. (౧) “ఉనక్కే నామాట్చెయ్యవోమ్” ఎన్నుమ్పడి యే యాకవేణుమ్.

అనుసన్ధిత్తరుళుకిఱవళవిల్, (౨) “మనోవాక్కాయైః” ఇత్యాది చూర్ణైయాలే అకృత్యకరణాద్యఖిలకర్మ నివృత్తియైయుమ్, (౨) “అనాదికాలప్రవృత్త” ఇత్యాది చూర్ణైయాలే అవిద్యానివృత్తియైయుమ్ (౨) “మదీయానాది” ఇత్యాది చూర్ణైయాలే ప్రకృతిసమ్బన్ధనివృత్తియైయుమ్ భాష్యకారర్ ప్రార్థిత్తరుళినార్గళ్.

౧౮౪. ఆనాలుమ్, ఇతుక్కు ప్రధానార్థమ్ కైఙ్కర్యత్తిల్ స్వప్రయోజన నివృత్తియాకైయాలే అత్తై ఉపపాదిక్కిఱార్ మేల్. అతిల్, ప్రథమత్తిలే, కైఙ్కర్యమ్ పణ్ణుమ్పోతు తాన్ ఎప్పడియాక వేణుమెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉనక్కే నామాట్చెయ్యవో మెన్నుమ్పడియే యాకవేణుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు-కైఙ్కర్యమ్ పణ్ణుమళవిల్ “ఉనక్కేనామాట్చెయ్యవోమ్” ఎన్ఱు ఉనక్కు మెజ్గళుక్కుమాయిరుక్కు మిరుప్పు తవిర్న్దు ఉనక్కే ఉకప్పాక నాఙ్గళడిమై శెయ్యవేణుమ్ ఎన్గిఱపడియే శేషిక్కే ఉకప్పాక పణ్ణవేణుమెన్గై. (3) “తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళుమీతే” ఎన్ఱిఱే ఆழ్వారు మరుళిచ్చెయ్తతు.

యుఱైయెన్ఱతు - ఉత్తరవాక్యత్తిల్ నమస్సు ప్రాప్తివిరోధికళాన అవిద్యాదికళుక్కుమ్ నివర్తకమాకైయాలిఱే యెన్ఱపడి. అళవిలెన్ఱతు - పోతెన్ఱపడి.

౧౮౪. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలుమిత్యాది). ఆనాలుమెన్ఱతు-ఇన్నమస్సు ప్రాప్తివిరోధినివర్తకమాకిలుమెన్ఱపడి. అత్తైయెన్ఱతు - స్వప్రయోజననివృత్తియైయెన్ఱపడి. అవతారికాన్తరమ్ (అతిలిత్యాది). అతిలెన్ఱతు-అన్దక్కైఙ్కర్యత్తిలేయెన్ఱపడి. ప్రథమత్తిలేయెన్ఱతు - ఉపక్రమత్తిలెన్ఱపడి. తానెన్ఱతు- కైఙ్కర్యకర్తావాన తానెన్ఱపడి. ఎప్పడియాకవేణుమెన్ఱతు. యాదృశప్రతిపత్తి విశిష్టనాకవేణుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉనక్కుమెజ్గళుక్కుమాయెన్ఱతు - ఉన్ ప్రీతిక్కు మెజ్గళ్ ప్రీతిక్కుమాయెన్ఱపడి. ఇతిల్ ప్రమాణమ్ (తనక్కేయాకవిత్యాది).

---

(౧) తి-పా-౨౯. (౨) శరణాగతిగద్యమ్. (3) తి-వాయ్-౨-౯-౪.

మూ.—౧౮౫. సౌన్దర్యమన్తరాయమ్. కీఴ్చ్చొన్న కైఙ్కర్యము మప్పడియే.

౧౮౬. కైఙ్కర్యప్రార్థనైపోలే ఇప్పదత్తిల్ ప్రార్థనైయు

---

౧౮౫. ఇని, ఇన్దక్కైఙ్కర్యత్తుక్కు విఘ్నఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (సౌన్దర్యమ్) ఇత్యాది వాక్యద్వయత్తాలే. అతావతు - అవనుడైయ విగ్రహసౌన్దర్యముమ్ చిత్తాపహారియాయ్ క్కైశోరప్పణ్ణుకైయాలే కైఙ్కర్యత్తుక్కు విఘ్నమ్; ఇన్నమస్సుక్కు కీఴ్ చతుర్థియిల్ శొన్న కైఙ్కర్యముమ్ అభిమతవిషయ పరిచర్యైపోలే స్వరసత్తుక్కుడలాయిరుక్కైయాలే అవనుడైయ ముఖమలర్త్తియే ప్రయోజనమాక ఉడైయవనుక్కు అతువుమ్ విఘ్నమెన్గై.

౧౮౬. ఇప్పడియాకైయాల్ ఇవ్విరోధినివృత్తిప్రార్థనై ఇడైవిడామల్ నడక్కుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (కైఙ్కర్యప్రార్థనైపోలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - చతుర్థియిల్ శొల్లుకిఱ కైఙ్కర్యప్రార్థనై కాదాచిత్కమన్ఱిక్కే నిత్యమాయ్ చ్చెల్లుమాపోలే, ఇప్పదత్తిల్ శొల్లుకిఱ కైఙ్కర్యవిరోధినివృత్తి ప్రార్థనైయుమ్, ఇఙ్గిరుక్కుమ్ కాల

---

౧౮౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది), ఇనియెన్ఱతు - నమస్సుక్కు ప్రధానార్థమ్ స్వప్రయోజననివృత్తి యెన్ఱరుళిచ్చెయ్‌తవనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కైశోరప్పణ్ణుకైయాలేయెన్ఱతు - కైఙ్కర్యత్తిల్ కైవాఙ్గుమ్బడి పణ్ణుకైయాలేయెన్ఱపడి.

౧౮౬. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియాకైయాలిత్యాది). ఇప్పడియాకైయాలెన్ఱతు - స్వప్రయోజనమాకప్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యముమ్ సౌన్దర్యముమ్ కైఙ్కర్యవిరోధియాకైయాలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - నమః పదత్తిలెన్ఱపడి.

మూ.— మెన్ఱుముణ్ణు.

౧౮౭. (౧) “మరున్దేనజ్గళ్ పోకమకిழ్చ్చిక్కు” ఎన్నా

త్తోడు ప్రాప్యభూమియిల్ పోన కాలత్తోడు వాశియఱ ఎల్లాక్కాల ముమ్ నడక్కక్కడవతా యిరుక్కుమెన్నై.

౧౮౭. కన్దల్కழిన్ద అన్నిలత్తిలుమ్ §స్వభోక్తృత్వోదయ ముణ్డా మోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మరున్దేనజ్గళ్ పోకమకిழ్చ్చిక్కన్నా నిన్ఱతిఱే) ఎన్ఱు. అతావతు - ఉన్మాదైయ అనుభవత్తాలే ఎజ్గళుక్కు వరుమ్ ఆనన్దత్తుక్కు స్వభోక్తృత్వబుద్ధియై విళైవిత్తు స్వరూపత్తై అழి యాతపడి సాత్మిప్పిక్కుమ్ భేషజమానవనే! ఎన్ఱు నిత్యసూరికళ్ పేశుమ్ పాశురమాక చ్చొల్లానిన్ఱతిఱే ఎన్నై.

ఆకైయాల్ అవ్విషయ వైలక్షణ్యప్రయుక్తమాయ్ వరుమ్ స్వభోక్తృత్వబుద్ధి అజ్గుమ్ విళైకైయాలే, “ఇప్పదత్తిల్ ప్రార్థనై

౧౮౭. మేలుక్కవతారికై (కన్దల్కழిన్ద విడత్తిలుమిత్యాది). కన్దలెన్ఱు - జీర్ణ వస్త్రమాయ్, అత్తాల్ అత్తోడొత్తప్రకృతియైచ్చొల్లి, అతుకழిన్ద అన్నిలత్తిలు మెన్ఱు- పరమపదత్తిలు మెన్నిఱతు. స్వభోక్తృత్వత్తుక్కన్ఱతు - “మమాఽయంభోగః” ఎన్నిఱ నినైవుక్కన్నపడి. అప్రాకృతమానదేశత్తిలుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధకార్యమాన అజ్ఞానముణ్డోవెన్ఱు కరుత్తు. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). సాత్మిక్కప్పణ్ణుమెన్నతు - స్వభోక్తృత్వబుద్ధివారామల్ పణ్ణుమెన్నపడి. ఇత్తాల్, ఇవన్ చేతననానవాశియాలే, భగవదనుభవకైజ్కర్యజ్గళిల్ ఇవన్ఱనక్కు మానన్దముణ్డామ్, అతు ఇవనుక్కప్పురుషార్థమన్నెనతాయ్త్తు.

పరమపదత్తిల్ ప్రాకృతమాన అజ్ఞానమిల్లైయేయాకిలుమ్, విషయవైలక్షణ్యాధీనమాయ్ వరుమజ్ఞానముణ్డెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్యానిన్ఱుకొణ్డు విరోధినివృత్తిప్రార్థనై ఎన్ఱు ముణ్డెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్నతు-నిత్యసూరికళుక్కు విరోధినివృత్తిప్రార్థనై ఇడైవిడామల్ నడక్కైయాలే యెన్నపడి. ఇప్పదత్తిల్ ప్రార్థనైయెన్నతు - ఇప్పదత్తిల్ శొల్లుకిఱ విరోధినివృత్తిప్రా

(౧) తి-వాయ్-౯-౩-౮. §స్వభోక్తృత్వత్తుక్కు ఉదయమెన్ఱు అనువృదపాఠః.

మూ.—　　నిన్ద్రితే.

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళే శరణమ్.

ద్వయప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

—ం౦ం—

ఎన్ఱు మున్ను” ఎన్నుమిడమ్ సిద్ధమెన్ఱతాయ్త్తు. ఆకైయితే ముక్త ర్క్కు లక్షణమ్ శొల్లుకిఱ విడత్తిలే(౧)“నమ ఇత్యేవవాదినః” ఎన్ఱతు.

ఆక, పురుషకారత్తైయుమ్, తన్నిత్యయోగత్తైయుమ్, తదుద్భావితమాన వాత్సల్యాది గుణఙ్గళైయుమ్, అన్దగుణప్రకాశకమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైయుమ్, గుణవిగ్రహవిశిష్టవస్తువినుడైయ ఉపాయత్వత్తైయుమ్, అవ్వుపాయస్వీకారత్తైయుమ్, తత్ఫలమాన కైఙ్కర్యత్తుక్కు ప్రతిసమ్బన్ధి ఒరుమిథునమెన్నుమత్తైయుమ్, అవ్వస్తువినుడైయ సర్వశేషిత్వత్తైయుమ్, తద్విషయ కైఙ్కర్యత్తైయుమ్, కైఙ్కర్యవిరోధినివృత్తియైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱాయ్త్తు.

జీయర్ తిరువడికళే శరణమ్.

తిరుమన్త్రార్థత్తిల్ ఇరణ్డామ్ప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

—ం౦ం—

ర్థనైయెన్ఱపడి. ఇతిల్ ప్రమాణమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయిలే ఇత్యాదియాల్). ఆకైయిలే యెన్ఱతు - పరమపదత్తిలుమ్ విరోధినివృత్తిప్రార్థనై యుణ్డాకైయాలే యెన్ఱపడి.

ద్వయత్తుక్కు సఙ్గ్రహేణ ప్రతిపదమర్థమరుళిచ్చెయ్యానిన్ఱుకొణ్డు ప్రకరణార్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఆకవెన్ఱతు - కీழ్చ్చొన్న ఎల్లావర్థఙ్గలుమెన్ఱపడి.

ఆక, ఇరణ్డామ్ ప్రకరణార్థమరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

శుద్ధసత్త్వమ్ దొడ్డయాచార్యర్ తిరువడికళే శరణమ్.

తిరుమన్త్రార్థత్తినరుమ్బదత్తిల్ ఇరణ్డామ్ప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

—ం౦ం—

(౧) భార-మోక్ష-౧౬౪.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

ద్వయప్రకరణత్తిన్ ప్రమాణత్తిరట్టు.

ద్వయప్రకరణత్తిల్ సంపూర్ణమాక ఎడాత శ్లోకఙ్గళుమ్ పాశురఙ్గళుమ్ ఆకరఙ్గళుమ్ ఇఙ్గు సంపూర్ణమాక ఉదాహరిక్కప్పడుమ్.

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౧౬౪ - ౧. [విహగేన్ద్ర సంహితాయామ్, పట-౨౨.]

పితరం మాతరం దారాన్ పుత్రాన్ బన్ధూన్ సఖీన్ గురూన్ ।
రత్నాని ధన ధాన్యాని క్షేత్రాణిచ గృహాణిచ ॥
సర్వధర్మాంశ్చ సన్త్యజ్య సర్వకామాంశ్చ సాఽక్షరాన్ ।
లోకవిక్రాన్తచరణౌ శరణం తే వ్రజం విభో॥

౧౬౬ - ౧. [తి-వాయ్-౯-౩-౭.]

ఆకమ్ శేర్ నరశిఙ్గమతాకి ఓర్ । ఆకమ్ వళ్ళుకిరాల్ పిళన్దానుఱై ।
మాకవైకున్దమ్ కాణ్బతఱ్కు ఎన్మనమ్ । ఏకమెణ్ణుమిరాప్పకలిన్ఱియే॥

„ - ౨. [తి-వాయ్-౬-౯-౯.]

ఆవి తిఙ్గైక్క ఐవర్ కుమైక్కుమ్ శిన్ఱిన్బమ్
పావియేనై ప్పల నీ కాట్టి ప్పడుప్పాయో
తావి వైయమ్ కొణ్డ తడన్తామరైకట్కే
కూవిక్కొళ్ళుమ్ కాలమిన్నముఱుకాతో.

౧౬౭ - ౧. [తి-నె-౬.]

అలమ్మురిన్ద నెడున్దడక్కై యమరర్ వేన్దన్
అఞ్జిఱైప్పుళ్ తనిప్పాకనవుణ ఱ్కెన్ఱుమ్
శలమ్ పురిన్దఙ్గరు ళిల్లా త్తన్మైయాళన్
తానుకన్దవూరెల్లామ్ తన్ తాళ్ పాడి
నిలమ్పరన్దు వరుఙ్గలుళి ప్పెణ్ణైయార్ త్త
నెడు వేయ్కళ్ పడు ముత్త మున్ద వున్ది

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

ప్పాఉమ్ పరన్దు పోఙ్విళైక్కుమ్ పాయ్క్కై వేలి
వ్వాఙ్గోవలూర్ తొఴుతుమ్ పోతునెఞ్జే.

౧౬౭ - ౨. [తి-కుఱు-౧౯.]

పిణ్డియార్ మణ్డైయేన్ది ప్పిఱర్ మనై తిరితన్దుణ్ణుమ్
ఉణ్డియాన్ శాపమ్ తీర్త్త వొరువనూరులకమేత్తుమ్
కణ్డియూరరఙ్గమ్ మెయ్యమ్ కచ్చి పేర్ మల్లైయెన్ఱు
మణ్డినారుయ్యలల్లాల్ మఱ్ఱైయార్క్కుయ్యలామే.

౧౬౯ - ౧. [శ్వేతాశ్వతరే, ౬-౨౩.]

యస్య దేవే పరా భక్తిర్యథా దేవే తథా గురౌ ।
తస్యైతే కథితాహ్యర్థాః ప్రకాశన్తే మహాత్మనః ।

౧౭౨ - ౧. [అహిర్బుధ్న్యసంహితై-౩౭-౩౦.]

అహమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః ।
త్వమేవోపాయభూతో మే భవేతి ప్రార్థనామతిః ॥
శరణాగతిరిత్యుక్తా సా దేవేఽస్మిన్ ప్రయుజ్యతామ్ ॥

,, - ౨. [స్తోత్రరత్నే-౨౨.]

న ధర్మనిష్ఠోఽస్మి నచాఽఽత్మవేదీ న భక్తిమాం స్త్వచ్చరణారవిన్దే ।
అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శరణ్య త్వత్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే ॥

,, - ౩. [తి-వాయ్, ౬-౧౦-౧౦.]

అకలకిల్లేనిఱైయుమెన్ఱలర్మేల్మఙ్గై యుఱై మార్పా
నికరిల్ పుకళా యులకమ్ మూన్ఱుడైయా యెన్నై యాళ్వానే
నికరిలమరర్ మునిక్కణఙ్గళ్ విరుమ్బుమ్ తిరువేఙ్గడత్తానే
పుకలొన్ఱిల్లా వడియే నున్నడిక్కీళమర్న్దు పుకున్దేనే.

౧౭౪ - ౧. [అమరకోశే, ౧-౧-౨౭.]

లక్ష్మీః పద్మాలయా పద్మా కమలా శ్రీర్హరిప్రియా ।
ఇన్దిరా లోకమాతా మా రమా మఙ్గళదేవతా।
భార్గవీ లోకజననీ క్షీరసాగర కన్యకా ॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౧౭౪ - ౩. [మహాభాష్యే-ఆహ్ని, ౧-సూ-౧.]

అఇతి భగవతో నారాయణస్య ప్రథమాభిధానమ్;
భగవతో వాచక మకారం ప్రయుఞ్జానేన కిన్నామ మఙ్గళం నకృతమ్॥

౧౭౫ - ౧. [గీతై, ౫-౨౯.]

భోక్తారం యజ్ఞ తపసాం సర్వలోకమహేశ్వరమ్ ।
సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వా మాం శాన్తి మృచ్ఛతి ॥

,, - ౨. [గీతై, ౯-౨౯.]

సమోఽహం సర్వభూతేషు న మే ద్వేష్యోఽస్తి న ప్రియః ।
యే భజన్తి తు మాం భక్త్యా మయి తే తేషుచాఽప్యహమ్ ॥

,, - ౩. [శ్రీగుణరత్నకోశే-౫౨.]

పితేవ త్వత్ప్రేయాన్ జనని పరిపూర్ణాగసి జనే
హితస్రోతోవృత్త్యా భవతిచ కదాచిత్కలుషధీః ।
కిమేతన్నిర్దోషః క ఇహ జగతీతి త్వముచితైః
ఉపాయైర్విస్మార్య స్వజనయసి మాతా తదసి నః ॥

,, - ౪. [గీతై-౧౬-౧౯.]

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్ సంసారేషు నరాధమాన్ ।
క్షిపామ్యజస్ర మశుభానాసురీష్వేవ యోనిషు ॥

,, - ౫. [వరాహపురాణే.]

మద్భక్తం శ్వపచంవాఽపి నిన్దాం కుర్వన్తి యే నరాః ।
పద్మకోటిశతేనాఽపి న క్షమామి వసున్ధరే ॥

౧౭౯ - ౧. [విష్ణుపురాణే, ౧-౯-౧౨౬.]

త్వం మాతా సర్వలోకానాం దేవదేవో హరిః పితా ।
త్వయైతద్విష్ణునాచాఽమ్బ జగద్వ్యాప్తం చరాఽచరమ్ ॥

,, - ౨. [శరణాగతిగద్యే, ౧.]

భగవన్నారాయణాఽభిమతాఽనురూప స్వరూప రూప గుణ విభవైశ్వర్య
శీలాద్యనవధికాతిశయాఽసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణ గుణ గణాం పద్మవనాలయాం

పుటమ్ - సజ్జైశ్ర.

భగవతీం శ్రియం దేవీం నిత్యానపాయినీం నిరవద్యాం దేవదేవదివ్యమహిషీ మఖిలజగన్మాతర మస్మన్మాతర మశరణ్యశరణ్యా మనన్యశరణ శ్శరణమహం ప్రపద్యే.

౧౪౯ - ౩. [పెరియాళ్వార్ తిరుమొళ్హి, ౨-౨-౩.]

తన్దమ్ మక్కళ్ అళుతు శెన్దాల్ తాయ్మార్ ఆవార్ తరిక్కిల్లార్
వన్దు నిన్మేల్ పూశల్ శెయ్య వాళ్హవల్ల వాసుదేవా
ఉన్దైయారున్ తిఱత్తరల్లరునై నానొన్ఱురప్పమాట్టేన్
నన్దకోపనణిశిఱువా నాన్ శరన్దములై యుణ్ణాయే.

,, - ౪. [యజుషి, ౪-౪-౩౭, శ్రీసూక్తే]

ఓమ్ మహాదేవ్యైచ విద్మహే విష్ణుపత్న్యైచ ధీమహి ।
తన్నో లక్ష్మీః ప్రచోదయాత్

,, - ౫. [తి-నె-౧౫.]

కార్వణ్ణమ్ తిరుమేని కణ్ణామ్ వాయున్
కైత్తలముమడియిణైయుమ్ కమలవణ్ణమ్
పార్వణ్ణ మడమఙ్గై పత్తర్ పిత్తర్
పనిమలర్మేల్ పావైక్కు ప్పావమ్ శెయ్ తేన్
ఏర్వణ్ణ వెన్పేతై ఎన్శొల్ కేళాళ్
ఎమ్బెరుమాన్ తిరువరఙ్గమెఙ్గేయెన్నుమ్
నీర్వణ్ణన్ నీర్మలైక్కే పోవేనెన్నుమ్
ఇతువన్దో నిలైవళ్హిన్దార్ నిఱ్కుమాఱే.

౧౫౦ - ౧. [రా-యు, ౧౧౬-౩౮.]

ఏవముక్తాతు వైదేహీ హనూమన్తం యశస్వినమ్ ।
రాజసంశ్రయ వశ్యానాం కుర్వన్తీనాం పరాజ్ఞయా ।
విధేయానాఞ్చ దాసీనాం కః కుప్యే ద్వానరోత్తమ ॥

,, - ౨. [రా-యు-౧౧౬-౪౪.]

పాపానాం వా శుభానాం వా వధార్హాణాం ప్లవఙ్గమ ।
కార్యం కరుణమార్యేణ న కశ్చిన్నాపరాధ్యతి ।

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౧౭౦ - ౩. [౩-తిరువన్దాది-౩.]

మనత్తుళ్ళాన్ మాకడల్ నీరుళ్ళాన్ మలరాళ్
తనత్తుళ్ళాన్ తణ్డుళాయ్ మార్వన్—శినత్తు
చ్చెరునరుకచ్చెత్తుకన్ద తేఙ్గోతవణ్ణన్
వరునరకమ్ తీర్క్కుమ్ మరున్దు.

,, - ౪. [తి-మొ-౭-౧౦-౧.]

వణ్డార్ పూమామలర్మఙ్గై మణనోక్కమ్
ముణ్డానే ఉన్నైయుకన్దుకన్దు న్దనక్కే
తొణ్డానేఱ్కెన్ శెయ్కిన్ఱాయ్ శొల్లు నాల్వేతమ్
కణ్డానే కణ్ణపురత్తుఱైయమ్మానే.

,, - ౫. [తి-వాయ్-౩-౧౦-౭.]

అల్లలిలిన్బమళవిఱన్దెఙ్గుమ్ అళకమర్ శూళొళియన్
అల్లిమలర్మకళ్ పోకమయక్కుకళాకియుమ్ నిఱ్కుమమ్మాన్
ఎల్లైయిల్ ఞానత్తన్ ఞానమఃతే కొణ్డెల్లాక్కరుమఙ్గళుమ్ శెయ్
ఎల్లైయిల్ మాయనై క్కణ్ణనై త్తాళ్ పఱ్ఱి యానోర్ తుక్కమిలనే.

౧౭౧ - ౧. [పెరియాళ్వార్ తిరుమొళి, ౩-౧౦-౬.]

మిన్నొత్తనుణ్ణిడైయాయ్ మెయ్యడియేన్ విణ్ణప్పమ్
పొన్నొత్తమానొన్ఱు పుకున్దినితు విళైయాడ
నిన్నన్బిన్ వళినిన్ఱు శిలైపిడిత్తెమ్బిరానేక
ప్పిన్నే యఙ్గిలక్కుమణన్ పిరిన్దతు మోరడైయాళమ్.

,, - ౨. [తిరుమొళి, ౫-౭-౨.]

వాతమామకన్ మఱ్కడమ్ విలఙ్గు
మఱ్ఱోర్ శాతియెన్ఱొళిన్దిలై ఉకన్దు
కాతలాతరమ్ కడలినుమ్ పెరుకచ్చెయ్
తకవినుక్కిల్లై కైమ్మాఱెన్ఱు
కోతిల్ వాయ్మైయినాయొడుముడనే
యుణ్బనానెన్ఱ ఒణ్ పొరుళెనక్కుమ్

పుటమ్ - సఙ్గైశ.

ఆతల్ వేణ్డుమెన్ఱడియిణైయడైన్దేన్
అణిపొఴిల్ తిరువరఙ్గత్తమ్మానే॥

౧౭౧ - ౩.   [౩-తిరు-౧౦౦.]

శార్వు నమక్కెన్ఱుమ్ శక్కరత్తాన్ తణ్డుఴాయ్
త్తార్ వాఴ్ వరై మార్పన్ తాన్ ముయఙ్గుమ్—కారార్న్ద
వానమరు మిన్నిమైక్కుమ్ వణ్డామరై నెడుఙ్గణ్
తేనమరుమ్ పూమేల్ తిరు॥

౧౭౩ - ౧.   [వైకుణ్ఠస్తవే, ౫౯.]

యద్బ్రహ్మకల్పనియుతానుభవేప్యనాశ్యం తత్ కిల్బిషం।
సృజతి జన్తురిహ క్షణార్ధే । ఏవంసదా సకల జన్తుషు।
సాపరాధం క్షామ్యస్యహో తదభిసన్ధివిరామమాత్రాత్॥

౧౭౫-౧   [లక్ష్మీతన్త్రే, ౨౭-౧౪.]

లక్ష్మ్యాసహ హృషీకేశో దేవ్యా కారుణ్యరూపయా।
రక్షక స్సర్వసిద్ధాన్తే వేదాన్తేఽపి చ గీయతే।

,, - ౨.   [రా-సున్దర-౩౭-౩౫.]

స తం నిపతితం భూమౌ శరణ్యశ్శరణాగతమ్।
వధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయత్॥

౧౭౬ - ౧ -   [పెరియతిరువన్దాతి-౫౭]

మాతే పడిచ్చోతి మాఱ్ఱేలినియునతు
పాలేపోల్ శీరిల్ పఴుత్తొఴిన్దేన్—మేలాల్
పిఱప్పిన్మై పెఱ్ఱడిక్కీఴ్ క్కుఱ్ఱేవలన్ఱు
మఱప్పిన్మై యాన్ వేణ్డుమ్ మాడు॥

,, - ౨.   [రా-యుద్ధ, ౧౭ - ౩.]

మిత్రభావేన సంప్రాప్తం న త్యజేయం కథఞ్చన।
దోషో యద్యపి తస్య-స్యా త్సతామేతదగర్హితమ్॥

పుటమ్ - పజ్క్తిః

౧౮౭ - ౩. [రా-యుద్ధ, ౧౮-౩౪.]

సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాఽస్మీతిచ యాచతే।
అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతం మమ॥

,, - ౪. [తి-వాయ్-౫-౧-౭.]

అమ్మా నాళ్ప్పిరా నవనెవ్విడత్తాన్ యానార్
ఎమ్మా పావియర్కుమ్ విఠివాయ్క్కున్ఱు వాయ్కుమ్ కణ్డీర్
కైమ్మా తున్బొళిత్తాయెన్ఱు కైతలై పూశలిట్టే
మెయ్మ్మాలా యొళిన్దే నెమ్బిరాను మెన్మేలానే॥

౧౮౯ - ౧. ౧౭౨-వతు పుటమ్, ౩-ల్ పార్క్కవుమ్.

౧౯౦ - ౧. [గీతై-౧౮-౬౬.]

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ।
అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః॥

౧౯౧ - ౧. [౧-తిరువన్దాతి, ౪౪.]

తమరుకన్ద తెవ్వురువ మవ్వురువమ్ తానే
తమరుకన్ద తెప్పేర్ మత్తప్పేర్—తమరుకన్ద
తెవ్వణమ్ శిన్దిత్తిమైయా తిరుప్పరే
అవ్వణ్ణ మాళియా నామ్।

౧౯౪ - ౧. [తి-వాయ్, ౭-౩-౬.]

పణియావమరర్ పణివుమ్ పణ్బుమ్ తామేయామ్
అణియారాళియుమ్ శజ్గము మేన్దుమవర్కాణ్మిన్
తణియా వెన్నోయులకిల్ తవిర్ప్పాన్ తిరువీల
మణియార్ మేనియోడెన్ మనమ్ శూళ వరువారే.

,, - ౨ [తి-వాయ్-౩-౧-౧.]

ముడిచ్చోతియాయ్ యునతు ముకచ్చోతి మలర్న్దతువో
అడిచ్చోతి నీనిన్ఱ తామరైయా యలర్న్దతువో
పడిచ్చోతి యాడైయొడుమ్ పల్కలనాయ్ నిన్పైమ్పొన్
కడిచ్చోతికలన్దతువో తిరుమాలే కట్టురైయే.

పుటమ్ - పఙ్క్తిః.

౧౯౫ - ౧. [తిరుమొఴి-౧౯-౩.]

నిన్ఱ మా మరుతిఱ్ఱు వీఴ నడన్ద నిన్మలన్ నేమియాన్
ఎన్ఱుమ్ వానవర్ కైతొఴుమ్ ఇణైత్తామరైయడి యెమ్బిరాన్
కన్ఱి మారి పొఴిన్దిడ క్కడిదానిరైక్కిడర్ నీక్కువాన్
శెన్ఱుకున్ఱమెడుత్తవన్ తిరువేఙ్గడమడైనెఞ్జమే.

౧౯౬ - ౧. [తి-వాయ్, ౧-౨-౧౦.]

ఎణ్ పెరుక్కన్నలత్తు ఒణ్ పొరుళీఱిల
వణ్ పుకఴ్ నారణన్ తిణ్ కఴల్ శేరే.

,, - ౨. [పెరి-తిరు, ౮-౪-౯-౨.]

తన్నడియార్ తిఱత్తకత్తు త్తామరైయాళాకిలుమ్ శిదకురైక్కుమేల్
ఎన్నడియారదు శెయ్యార్ శెయ్దారేల్ నన్ఱు శెయ్దారెన్బర్ పోలుమ్
మన్నుడైయ విపీడణఱ్కాయ్ మదిళిలఙ్గై త్తిశైనోక్కి మలర్క్కణ్ వైత్త
ఎన్నుడైయ తిరువరఙ్గర్క్కన్ఱియుమ్ మఱ్ఱొరువర్క్కాళావరే.

౧౯౭ - ౧. [౪-తిరు, ౯౨.]

ఎఱ్ఱు మఱన్దఱియే నెన్నెఞ్జత్తే వైత్తు
నిఱ్ఱుమిరున్దుమ్ నెడుమాలై — ఎన్ఱుమ్
తిరువిరున్దమార్పన్ శిరీతరనుక్కాళాయ్
కరువిరున్దనాళ్ ముదలాక్కాప్పు.

౧౯౭ - ౨. [పెరి-తిరు, ౪-౩-౫.]

పలపల నాఴమ్ శొల్లి ప్పఴిత్త శిశుపాలన్ఱన్నై
అలైవలైమై తవిర్త్త వఴక నలఙ్గారన్మలై
కులమలై కోలమలై కుళిర్మామలై కొఱ్ఱమలై
నిలమలై నీణ్డమలై తిరుమాలిరుఞ్జోలైయదే.

,, - ౩. [తి-వాయ్-౭-౫-౩.]

కేట్పార్కళ్ కేశవన్ కీర్త్తియల్లాల్ మఱ్ఱుమ్ కేట్పరో
కేట్పార్ శెవిశుడు కీఴ్మై వశవుకళే వైయుమ్

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

శేట్టాల్ పழమ్పకైవన్ శిశుపాలన్ తిరువడి
తాట్టాలమైన్ద తన్మై యఱివారై యఱిన్దుమే.

౧౯౯ - ౧. [శైవే ఎన్బర్ శిలర్, భగవచ్ఛాస్త్రే ఎన్బర్ శిలర్.]

వైకుణ్ఠేతు పరే లోకే శ్రియాసార్ధం జగత్పతిః ।
ఆస్తే విష్ణురచిన్త్యాత్మా భక్తైర్భాగవతైస్సహ॥

,, - ౨ [తై-ఆనన్దవ, ౧-౨.

బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్ । తదేషాఽభ్యుక్తా । సత్యం జ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ। యో వేద నిహితం గుహాయాం పరమే వ్యోమన్ । సోఽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్। సహ బ్రహ్మణా విపశ్చితేతి॥

,, - ౩. "సదాపశ్యన్తి" ఇత్యాది; ౧౫౭-వతు పుటమ్ పార్క్క.

౨౦౨ - ౧. [భారతే, శాన్తిపర్వణి, ౩౧౭-౪౪.]

జ్ఞానాన్మోక్షో జాయతే రాజసింహ నాఽస్త్యజ్ఞానాదేవమాహుర్నరేన్ద్ర ।
తస్మాజ్జ్ఞానంతత్త్వతోఽన్వేషణీయం యేనాఽఽత్మానంమోక్షయేజ్జన్మమృత్యోః॥

,, - ౨. [విష్ణుపురాణే, ౩-౪-౩౩.]

కమలనయన వాసుదేవ విష్ణో ధరణిధరాఽచ్యుత శఙ్ఖచక్రపాణే।
భవ శరణమితీరయన్తి యే వై త్యజ భట దూరతరేణ తానపాపాన్॥

,, - ౩. "అఞ్జలిః పరమాముద్రా" ఇత్యాది-గారుడే-పూర్వార్ధే ౧౧ - ౨౬-లుమ్ ఉణ్డు.

౨౦౩ - ౧. [తి-వాయ్-౬-౫-౧౧.]

శిన్దైయాలుమ్ శొల్లాలుమ్ శెయ్కైయినాలుమ్ తేవపిరానైయే
తన్దైతాయెన్ఱడైన్ద వణ్ కురుకూరవర్ శడకోపన్
మున్దైయాయిరత్తుళ్ళివై తులైవిల్లిమఙ్గలత్తై చ్చొన్న
శెన్దమిழ் పత్తుమ్ వల్లారడిమైశెయ్వార్ తిరుమాలుక్కే.

౨౦౫ - ౧. [లక్ష్మీతన్త్రే, ౧౭-౯౦.]

సకృదేవహి శాస్త్రార్థః కృతోఽయం తారయేన్నరమ్।
ఉపాయాఽపాయసంయోగే నిష్ఠయా హీయతేఽనయా।

పుటమ్ - సజ్ఞైః.

అపాయసంప్లవే సద్యః ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్।
ప్రాయశ్చిత్తిరియం సాఽత్ర యత్పునశ్శరణం వ్రజేత్।
ఉపాయానాముపాయత్వ స్వీకారేప్యేతదేవహి॥

౨౦౫ - ౨. "సకృదేవ" ఇత్యాది, ౧౮౭-వతు పుటమ్, ౩-ల్ పార్కక్కవుమ్.

,, - ౩. "పితరం మాతరమ్" ఇత్యాది, ౧౬౪ - వతు పుటమ్, ౧ - ల్ పార్కక్కవుమ్.

,, - ౪. [తిరుమొழ்ழి, ౫-౮-౧.]

ఏழை యేతలన్ కీழ்మకనెన్ను
    తిరజ్గి మర్ఱవర్కిన్నరుళ్ శురన్దు
మాழை మాన్ మడ నోక్కి యున్ తోழி
    ఉమ్బి యెమ్బియెన్ఱొழிన్దిలై ఉకన్దు
తోழன్ నీ యెనక్కిజ్గొழி యెన్న
    శొన్నశొల్ వన్దడియేన్ మనత్తిరున్దిడ
ఆழிవణ్ణ నిన్నడియిణై యడైన్దేన్
    అణిపొழిల్ తిరువరజ్గత్తమ్మానే.

,, - ౫. "అడిక్కీழ్ అమర్న్దు" ఇత్యాది, ౧౭౨ - వతు పుటమ్, ౩ - ల్ పార్కక్కవుమ్.

౨౦౬ - ౧. [లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౯౨.]

"ప్రాయశ్చిత్తిరియమ్" ఇత్యాది, ౨౦౫ - వతు పుటమ్, ౧ - ల్ పార్కక్కవుమ్.

౨౧౫-౧. [రా-అయో, ౩౧-౨.]

స భ్రాతుశ్చరణౌ గాఢం నిపీడ్య రఘునన్దనః।
సీతామువాచాఽతియశా రాఘవఞ్చ మహావ్రతమ్॥

,, - ౨. [రా-ఆరణ్య, ౧౫-౬.]

ఏవముక్తస్తు రామేణ లక్ష్మణస్సంయతాఞ్జలిః।
సీతాసమక్షం కాకుత్స్థమిదం వచనమబ్రవీత్॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౨౧౮ - ౧. "సదాపశ్యన్తి" ఇత్యాది, ౧౫౭-వతు పుటత్తిల్ పార్క్క.

,, - ౨. "సోఽశ్నుతే" ఇత్యాది, ౧౯౯-వతు పుటమ్, ౨-ల్ పార్క్క.

,, - ౩. [తైత్తి-ఆనన్ద, ౮-౧.]

అసద్వా ఇదమగ్ర ఆసీత్। తతో వై సదజాయత। తదాత్మానం స్వయమకురుత।
తస్మాత్తత్సుకృత ముచ్యత ఇతి। యద్వై తత్సుకృతమ్। రసో వై సః। రసం హ్యే
వాఽయం లబ్ధ్వాఽఽనన్దీ భవతి। కో హ్యేవాఽన్యాత్కః ప్రాణ్యాత్। యదేష
ఆకాశ ఆనన్దో న స్యాత్। ఏష హ్యేవాఽఽనన్దయాతి.

౨౧౯ - ౧. "సర్వమ్" ఇత్యాది, ౧౫౦-వతు పుటమ్, కడైశియిల్ కాణ్గ.

,, - ౨. "సేవా శ్వవృత్తిః" ఇత్యాది, ౧౫౧-వతు పుటమ్, ముతలిల్ కాణ్గ.

,, - ౪. [విహగేన్ద్రసం, పటలమ్, ౨౪-౧౪; గారుడపు, పూర్వా, ౨౨౨-౨౫.]

వాసుదేవ తరుచ్ఛాయా నాఽతిశీతా న ఘర్మదా।
నరకాఙ్గారశమనీ సా కిమర్థం న సేవ్యతే॥

౨౨౦ - ౧. [తై-భృ-౧౦-౫.]

స య ఏవంవిత్, అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య, ఏతమన్నమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య, ఏతం ప్రాణమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య, ఏతం మనోమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య, ఏతం విజ్ఞానమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య, ఏతమానన్దమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య, ఇమాల్లోకాన్ కామాన్నీ కామరూప్యనుసఞ్చరన్, ఏతత్సామ గాయన్నాస్తే, హా౩వు హా౩వు హా౩వు.

,, - ౨. [భార-శాన్తి-౩౩౮-౪౦.]

ముక్తానాం లక్షణం హ్యేతచ్ఛ్వేత ద్వీపనివాసినామ్।
బద్ధాఞ్జలిపుటా హృష్టా నమ ఇత్యేవ వాదినః॥

,, - ౫. [స్తోత్రరత్నే, ౪౬.]

భవన్తమేవాఽనుచరన్ నిరన్తరం ప్రశాన్తనిశ్శేష మనోరథాన్తరః।
కదాఽహమైకాన్తిక నిత్యకిఙ్కరః ప్రహర్షయిష్యామి సనాథజీవితమ్॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౨౨౦ - ౬. [శరణాగతిగద్య-౬.]

పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికృత పరిపూర్ణాఽనవరత నిత్య విశదతమాఽ నన్యప్రయోజనాఽనవధికాతిశయ ప్రియ భగవదనుభవోఽహం తథావిధ భగవదనుభవ జనితాఽనవధికాతిశయ ప్రీతికారితాఽశేషావస్థోచితాఽశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరో భవాని.

౨౨౪-౧. [తిరుప్పావై, ౨౯.]

శిఱ్ఱమ్ శిఱుకాలే వన్దున్నై చ్చేవిత్తున్
పొఱ్ఱామరై యడియే పోఱ్ఱుమ్ పొరుళ్ కేళాయ్
పెఱ్ఱమ్ మేయ్త్తుణ్ణుమ్ కులత్తిల్ పిఱన్దు నీ
కుఱ్ఱేవలెఙ్గళై క్కొళ్ళామల్ పోకాతు
ఇఱ్ఱైప్పఱైకొళ్వా నన్ఱుకాణ్ కోవిన్దా
ఎఱ్ఱైక్కు మేఴేఴ్ పిఱవిక్కు మున్దన్నోడు
ఉఱ్ఱోమేయావో మునక్కే నామాట్చెయ్వోమ్
మఱ్ఱైనఙ్గామఙ్గళ్ మాఱ్ఱేలో రెమ్బావాయ్.

,, - ౨. [శరణాగతిగద్య-౪.]

మనోవాక్కాయై రనాదికాలప్రవృత్తాఽనన్తాఽ కృత్యకరణ కృత్యాఽకరణ భగవదపచార భాగవతాపచారాఽసహ్యాపచారరూప నానావిధాఽనన్తాఽపచారా నారబ్ధకార్యానారబ్ధకార్యాన్ కృతాన్ క్రియమాణాన్ కరిష్యమాణాంశ్చ సర్వానశేషతః క్షమస్వ॥ అనాదికాలప్రవృత్త విపరీత జ్ఞానమాత్మవిషయం కృత్స్నజగద్విషయఞ్చ విపరీతవృత్తఞ్చాఽశేషవిషయ మద్యాఽపివర్తమానం వర్తిష్యమాణఞ్చ సర్వం క్షమస్వ॥ మదీయాఽనాది కర్మప్రవాహప్రవృత్తాం భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీం విపరీతజ్ఞానజననీం స్వవిషయాయాశ్చ భోగ్యబుద్ధేర్జననీం దేహేన్ద్రియత్వేన భోగ్యత్వేన సూక్ష్మరూపేణ చాఽవస్థితాం దైవీం గుణమయీం మాయాం దాసభూత శ్శరణాగతోఽస్మి । తవాఽస్మి దాసఇతి వక్తారం మాం తారయ

పుటమ్ - సజ్జై.

౨౨౪ - ౩. [తి-వాయ్, ౨-౯-౪.]

ఎనక్కే యాట్చెయ్యెక్కాలత్తు మెన్ఱెన్
మనక్కే వన్దిడై వీడిన్ఱి మన్ని
త్తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళు మీతే
ఎనక్కే కణ్ణనై యాన్కొళ్ శిఱప్పే.

౨౨౬ - ౧. [తి-వాయ్, ౯-౩-౪.]

మరున్దే నఙ్గళ్ పోకమకిఴ్చ్చిక్కెన్ఱు
పెరున్దేవర్ కుఴాఙ్గళ్ పితఱ్ఱుమ్ పిరాన్
కరున్దేవ నెమ్మాన్ కణ్ణన్ విణ్ణులకమ్
తరున్దేవనై చ్చోరేల్ కణ్డాయ్ మనమే.

౨౨౭-౧. ‘‘నమఇత్యేవ’’ ఇత్యాది, ౨౨౦-వతు పుటమ్, ౨-ల్ పార్క్క.

తిరుమన్త్రార్థమ్ ద్వయప్రకరణత్తిన్

ప్రమాణత్తిరట్టు ముడిన్దతు.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళేశరణమ్.

ముముక్షుప్పడి చరమశ్లోకప్రకరణత్తిన్ వ్యాఖ్యానావతారికై.

అవతారికై:—మధ్యమరహస్యమాన ద్వయత్తినుడైయ వర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్, అతిల్ పూర్వవాక్యత్తిల్ చొల్లుకిఱ ఉపాయ వరణమ్ సర్వేశ్వరన్ తానేవిధిక్కైయాలే తదభిమతమెన్నుమత్తైయుమ్, వరణాజ్గమాన సాధనాన్తర పరిత్యాగత్తైయుమ్, వరణత్తిల్ సాధనత్వ బుద్ధి రాహిత్యత్తైయుమ్, శాబ్దమాకపూర్వార్థత్తాలే ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్, ఉత్తరవాక్యత్తిల్ చొల్లుకిఱ కైజ్కర్యత్తుక్కు పూర్వభావియాన ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక సకల పాపవిమోచనత్తైయుమ్ ఉత్తరార్థత్తాలే శాబ్దమాక ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్ ద్వయత్తుక్కు వివరణమాయ్,

---

అరుమ్పదవిళక్కమ్.

ద్వయ వివరణమాన ఇరణ్డామ్ ప్రకరణత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ చరమశ్లోక వివరణమాన చరమ ప్రకరణత్తుక్కు వ్యాఖ్యాన మరుళిచ్చెయ్వతాక ఉపక్రమిక్కిఱార్ (మధ్యమరహస్యమాన) ఇత్యాదియాల్. అతిలెన్నతు-ద్వయత్తిలెన్నపడి. ఉపాయవరణమెన్నతు - “చరణౌ శరణం ప్రపద్యే” ఎన్గిఱ ఉపాయ వరణమెన్నపడి. తానేవిధిక్కైయాలే యెన్నతు - భక్తియైప్పోలే వేదపురుషనైయిట్టు విధిక్కైయన్ఱిక్కే విభవరూపేణ అవతరిత్తు తానే విధిక్కైయాలే యెన్నపడి. ఇత్తాల్ (౧) “రామో ద్విర్నాఽభిభాషతే” ఎన్గిఱ తాన్ వేదమ్పోలే అధికారానుగుణమాక ఉపాయవిధానమ్ పణ్ణమాట్టాతే అవర్కళై వేదపురుషనైక్కొణ్డు విధిత్తు (౨) “న మే మోఘం వచో భవేత్” ఎన్గిఱ అమోఘమాన ఉపాయత్తై తానే విధిత్తానెన్ను మిడమ్ తోన్ఱుకిఱతు. శాబ్దమాకవెన్నతు-వ్యక్తమాకవెన్నపడి. శాబ్దమాకవెన్నతు-ద్వయత్తిల్

---

(౧) రా-అయో-౧౮-౩౦. (౨)

పఞ్చమ వేదసారభూతగీతోపనిషత్తాత్పర్యమాయ్, చరమరహస్యమా యిరున్దుళ్ళ చరమశ్లోకత్తినుడైయవర్ధత్తై సంశయవిపర్యయమఱవరుళి చ్చెయ్‌కిఱార్.

పోలే ద్వివచనబలత్తాలుమ్ నమః పదార్థమాన అహఙ్కారమమకార నివృత్తిబలత్తాలుమ్నిక్కే «సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకమ్-సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి» ఎన్నిఱ శబ్దశక్తియాలేయెన్నపడి. పఞ్చమవేదమెన్నతు-(౧) «భారతః పఞ్చమో వేదః» ఎన్గిఱపడియే పఞ్చమవేదమాన భారతమెన్నపడి. సారభూత వెన్నతు-అన్ద పఞ్చమవేదమాన మహాభారత సారార్థ ప్రకాశకమానవెన్నపడి. గీతోపనిషత్తెన్నతు - గీతైయాకిఱ ఉపనిషత్తెన్నపడి. తాత్పర్యమాయెన్నతు - తాత్పర్యార్థప్రకాశకమా యెన్నపడి. సంశయ విపర్యయమఱ వెన్నతు - ఇఙ్గు త్యాజ్యమాక చ్చొల్లుకిఱ ధర్మన్గళ్ ప్రాయశ్చిత్తరూప ధర్మమో? విహితధర్మమో? ప్రవృత్తిరూప ధర్మమో? నివృత్తిరూప ధర్మమో? సిద్ధధర్మమో? ఎన్గిఱ సంశయముమ్, ఇఙ్గు చ్చొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్, అనువాదమో? వైధమో? త్యాగన్దాన్ స్వరూపత్యాగమో? బుద్ధిత్యాగమో? ప్రతిపత్తిత్యాగమో? వరణవిషయమాన ఈశ్వరన్ అగ్న్యాది దేవతాన్తర్యామియో? విలక్షణ విగ్రహయుక్తనో? వరణమ్ ఉపాయమో? అధికారమో? ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరన్ సర్వపాపవిమోచనశక్తనో? అశక్తనో? పాపవిమోచనన్దాన్ యావత్పాపవిమోచనమో? యత్కిఞ్చిత్పాపవిమోచనమో? కిఞ్చిన్న్యూనసర్వపాపవిమోచనమో? పాపవిమోచకత్వన్దాన్ సద్వారకమో? అద్వారకమో? శోకనివృత్తిదాన్ ఉభయప్రయత్నసాధ్యమో? తదేకప్రయత్నసాధ్యమో? ఎన్గిఱ సంశయముమ్, ఇఙ్గు చ్చొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్ కేవలాఽననుష్ఠానరూపత్యాగమ్, అతు తన్నిలుమ్ నిషిద్ధనివృత్తిరూప ధర్మత్తుక్కుమ్ త్యాగమాకైయాల్, నిషిద్ధప్రవృత్తియుమ్ శేరుమ్, శరణవరణము ముపాయమ్, ఈశ్వరనుముపాయమ్, పాపనివృత్తియిలుమ్ ఉత్తరాఘత్తిల్ ప్రామాదికత్తుక్కే ఉపాయనాశ్యత్వమ్, బుద్ధిపూర్వకఙ్గళుక్కు అనుభవనాశ్యత్వముమ్ ప్రాయశ్చిత్తనాశ్యత్వముమ్, ఇవన్ నిర్భరనాకిల్ నిర్భయనాకలామెన్గిఱ విపర్యయముమ్ అఱుమ్పడి యెన్నపడి. అరుళిచ్చెయ్‌కిఱారెన్నతు - ఇప్పడికరణత్తాలే అరుళిచ్చెయ్‌కిఱా రెన్నపడి.

---

(౧)

ఇతిలర్థమ్ కేట్కైక్కాకవిఱే ఎమ్బెరుమానార్ పతినెట్టు పర్యాయమ్ తిరుక్కోట్టియూర్ నమ్బిపక్కలెழுన్దరుళిన్దు. నమ్బి తాముమ్ ఇతిలర్థత్తినుడైయగౌరవత్తైయుమ్ ఇతుక్కధికారి కళ్ళిల్లామైయైయుమ్ వార్త్తిఱే, ఇవరుడైయ ఆస్తిక్యాదర పరీక్షార్థమాకవుమ్ పల కాల్ నడన్దు తువళప్పణ్ణి శూழுఱవుకొణ్డు మాసోపవాసఙ్గొణ్డు

ఇశ్శ్లోకార్థత్తినుడైయ గౌరవత్తై ఎల్లార్ నెఞ్జిలుమ్ పడుత్తుకైక్కాక ఇరణ్డు విలిహ్యాజ్ఞలై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిలిత్యాదియాల్). ఇతిలెన్తు - ఇచ్చరమశ్లోకత్తిలెన్నపడి. అర్థమెన్తు - సర్వధర్మ పరిత్యాగ పూర్వకమాక ఎమ్బెరుమానైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకైయాకిఱ ఇవ్వర్థమెన్నపడి. పర్యాయమెన్తు - ఆవృత్తియెన్నపడి. నమ్బితామెన్తు - ఆనృశంస్య ప్రధానరాన నమ్బియెన్నపడి. అన్నిక్కే ఆళవన్దారాలే "నీర్ ఇళైయాழ்వార్క్కు చరమశ్లోకార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్యుమ్" ఎన్ఱు నియమిక్కప్పట్ట నమ్బితామెన్నపడియాకవుమామ్. ఇవ్వైయిరణ్డాలుమ్, ఎమ్బెరుమానారపేక్షిత్తపోతే యరుళిచ్చెయ్యాతొழிకైక్కు హేతువాయిరుక్కవెన్ఱు కరుత్తు. ఇవరుడైయ వెన్తు-ఎమ్బెరుమానారుడైయ వెన్నపడి. ఆస్తిక్యాదర పరీక్షార్థమాక వెన్తు-తామరుళిచ్చెయ్యప్పుకిఱ అర్థత్తిల్ ప్రామాణికత్వబుద్ధియుమ్. ఇతు తిమక్కువేణుమెన్నిఱ ప్రీతియుమివర్క్కు ఉణ్డో? ఇల్లైయో? ఎన్ఱు పరీక్షైక్కాక వెన్నపడి. ఆళవన్దారాలే (౧) "అముతల్వనివన్" ఎన్ఱభిమానిక్కప్పట్ట ఇవరైయుమ్ పరీక్షిక్కవేణుమోవెన్నిల్? స్వతస్సర్వజ్ఞరైయుమ్ "ఎత్తిఱమ్" ఎన్ఱు ముగ్ధరాప్పణ్ణుమ్ విషయమాకైయాల్, ఇశ్శ్లోకార్థ విషయత్తిల్ ప్రీతి ఇవరైయుమ్ పరీక్షిక్కైయిలే మూట్టిన్ఱు. తువళప్పణ్ణియెన్తు - వాడుమ్పడిపణ్ణి యెన్నపడి. శూழுఱవుకొణ్డెన్తు - అత్తరఙ్గమ్బన్ధియాక్కి యెన్నపడి. మాసోపవాసఙ్గొణ్డెన్తు-ఒరుమాసముపవాసఙ్గొణ్డపడి. అతావతు - పతినైన్దునాళ్ ఒరుకవళమాకప్పకలిలే భుజిక్కైయుమ్, పతినైన్దునాళ్ ఒరుకవళమాక ఇరవిలే భుజిక్కైయుమ్. ఎమ్బెరుమానారై మాసోపవాసమ్ కొళ్ళువిడలుమ్, ఎమ్బెరుమానారైయుమ్ విత్తు అవ్వాఱై మాసోపవా

---

(౧) తి-వాయ్-౭-౯-౩.

అరుమైప్పడుత్తి యరుళిచ్చెయ్‌తరుళిల్ఱు.

నిష్కృష్టసత్త్వనిష్ఠనాయ్, పరమాత్మని రక్తనాయ్, అపరమాత్మని వైరాగ్యముడైయనాయ్, ప్రమాణ పరతన్త్రనాయ్,

సమ్ కొళ్ళక్కైయాలే, అవరే ఆఖ్యానై మాసోపవాసమ్ కొణ్డవరాకవరుళిచ్చెయ్‌తతు. అరుమైప్పడుత్తి యెన్నతు - దుర్లభమాక్కి యెన్నపడి.

ఇశ్లోకార్థ శ్రవణానుష్ఠానఙ్గళుక్కు అధికారి దౌర్లభ్యత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (నిష్కృష్ట సత్త్వనిష్ఠనాయిత్యాదియాల్). నిష్కృష్ట సత్త్వనిష్ఠనాయెన్నతు- శుద్ధసత్త్వనిష్ఠనాయెన్నపడి. ఇత్తాల్, జ్ఞాన జనక సామగ్రీ పౌష్కల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. జ్ఞానమ్ నిత్యమేయాకిలుమ్ జ్ఞానవికాసకత్వముణ్డిఱే సత్త్వగుణత్తుక్కు; (౧) *సత్త్వాత్సఞ్జాయతే జ్ఞానమిఱే. సఞ్జాయతే యెన్నతు - ప్రకాశతే యెన్నపడి. ఇత్తాల్, అవిశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాన శాస్త్రమ్ మిశ్రసత్త్వాధికారమాయ్ భక్త్యాద్యుపాయ ప్రతిపాదకమాయ్, నిష్కృష్టవేషత్తిలే నోక్కాన ఇశ్లోకమ్ శుద్ధసత్త్వాధికారమాకైయాలే పరస్పరవిరోధమిల్లై. ఎమ్బెరుమానార్ తాముమ్ తిరుక్కోట్టియూర్‌నమ్బి శ్రీపాదత్తైచ్చెన్ఱు దణ్డన్ సమర్పిత్తు, ‚‚జీయా! సకల వేదాన్త విరుద్ధమాయ్ చరమశ్లోక ప్రతిపాద్యమాయిరుప్పతోరు ఉపాయముణ్డో’’ఎన్ఱు కేట్క, నమ్బియుమ్ ‚‚ప్రవర్తక ధర్మఙ్గళుక్కుమ్ నివర్తక ధర్మఙ్గళుక్కు మధికారిభేదేన పరస్పర విరోధమిల్లామైయై క్కణ్డీరే, అతుపోలే శుద్ధసత్త్వ మిశ్రసత్త్వాధికారిభేద ముణ్డాకైయాల్ పరస్పరవిరోధమిల్లై’’యెన్ఱరుళిచ్చెయ్‌తార్. ‚‚ఇతుక్కు వేదాన్తఙ్గళోడే సంవాదముణ్డో?’’ ఎన్నిల్; ‚‚భక్తివిధాయకఙ్గళాన వేదాన్తఙ్గళోడు సంవాదమిల్లైయేయాకిలుమ్, సకల వేద వేదాన్తఙ్గళుక్కు ముత్పత్తిస్థానమాయ్ తైత్తిరీయోపనిషత్సిద్ధమాన విష్ణుగాయత్రియిలే ముతలిలోతప్పడుకిఱ నారాయణాష్టాక్షరియిల్ నమశ్శబ్దత్తోడే కాణుమితుక్కు సంవాదమ్’’ ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్‌తార్. సత్త్వగుణ కార్యమాన జ్ఞానమ్ సాత్త్విక దేవతా విషయత్తిల్ ప్రీతిజనకమాకైయాలే (పరమాత్మని రక్తనాయ్) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. అతు తానే రాజస తామస విషయఙ్గళిలే వైరాగ్యజనకమాకైయాలే (అపరమాత్మని వైరాగ్యముడైయనాయ్) ఎన్కిఱార్. అన్ఱిక్కే, పరమాత్మవిషయరాగన్దానే అపరమాత్మవిషయ వైరాగ్యసమ్పాదకమాకైయాలే అత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱారాకవుమామ్. (ప్రమాణ పరతన్త్ర) నాయెన్నతు - పరమాత్మని రక్తనాకైయాలే అవనుడైయ

(౧) గీ-౧౪-౧౭.

భగవద్వైభవమ్ శ్రుతమానాల్ అతు ఉపపన్నమెన్ఱు మ్భుడియాన విస్రమ్భ బాహుళ్యముడైయనాయ్, ఆస్తికాగ్రేసరనాయిరుప్పానొరు వనుడ్డాకిల్ అవన్ ఇన్దశ్లోకార్థ శ్రవణానుష్ఠానత్తుక్కు అధికారి. ఆకైయాలే అధికారిదుర్లభత్వత్తాలుమ్, అర్థగౌరవత్తాలుమ్,

ముఖమలర్త్తిక్కు-అప్పాన త్యాజ్యోపాదేయఙ్గళై ఉళ్ళపడి యఱివిక్కుమ్ శాస్త్రప్రవర్త్తివాయెన్నపడి. భగవద్వైభవమ్ శ్రుతమానాలెన్నతు- (౧) ‹‹దురాచారోపి›› ఇత్యాదికళిల్ చొల్లుకిఱపడియే-ఎప్పేర్ప్పట్ట పాపికళైయుమ్ నిర్హేతుకమాక క్కైయాకిఱ భగవద్వైభవమ్ శ్రుతమానాలెన్నపడి. అన్ఱిక్కే, సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు తన్నైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱిన అధికారియై సర్వపాపఙ్గళ్ నిన్ఱుమ్ విడువిత్తు స్వప్రాప్తియై ప్పణ్ణిక్కొడుక్కు మెన్గిఱ వైభవమ్ శ్రుతమానాల్ ‹‹అతు సర్వశక్తిక్కుత్తకుమ్›› ఎన్ఱు తుణ్డియాన వెన్నపడియాకవుమామ్. విస్రమ్భ బాహుళ్యముడైయనాయెన్నతు- ‹‹ఇతు తప్పాతు›› ఎన్గిఱ విశ్వాసాతిశయముడైయనాయెన్నపడి. ‹‹ఉణ్డాకిల్›› ఎన్ఱు యద్వాలిఙ్గితమాయరుళిచ్చెయ్కైయాలే అధికారి దుర్లభత్వమ్ తోన్ఱుకిఱతు. ఉక్తత్తై హేతువాక్కి పూర్వాచార్యర్కళ్ ఇత్తైయుమిత్తుక్కొణ్డు పోన్దమైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలే యిత్యాదియాల్). ఆకైయాలే యెన్నతు-అధికారి కిడైయామైయాలే యెన్నపడి. ‹‹ఆకైయాలే›› ఎన్నవనన్తరమ్ ‹‹అధికారి దుర్లభత్వత్తాలుమ్›› ఎన్నతు పునరుక్తమన్ఱో వెన్నిల్;- అన్ఱు;- అధికారియుణ్డాయిరుక్క క్కిడైయామైయై చ్చొల్లుకై యన్ఱిక్కే అధికారియిల్లామైయాలే కిడైయామైయై చ్చొల్లుకైయాలే. అన్ఱిక్కే, అనువాదమాకవుమామ్. అర్థగౌరవత్తాలు మెన్నతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళై ప్పోలే స్వస్వరూపసిద్ధియిలుమ్ కార్యసిద్ధియిలుమ్ చేతనేశ్వరసాపేక్ష మన్ఱియే, సర్వనిరపేక్షమాయ్ సిద్ధమాయ్ సర్వశక్తమాయ్ ఇశ్లోకప్రతిపాద్యార్థమాన ఉపాయత్తినుడైయ గౌరవత్తాలు మెన్నపడి. అధికారికళ్ కిడైయామై అర్థత్తై మఱైత్తుక్కొణ్డు పోరుకైక్కు హేతువాకలామ్, అర్థగౌరవమ్ అర్థత్తైమఱైత్తుక్కొళ్ళుకైక్కు హేతువామోవెన్నిల్;-ఆమ్;-అనధికారికళుక్కు ఉపదేశిక్కై మన్త్రపరిభవమామాప్పోలే అతి నర్థత్తై ఉపదేశిక్కైయుమ్ మన్త్రపరిభవమిఱే; ఆకైయాలే అర్థగౌరవ

(౧) సాత్వతసం-౧౩-౨౩.

ఇత్తై వెళియిడాతే మఱైత్తుక్కొణ్డు పోన్దార్కళ్ ఎమ్పెరుమానార్క్కు మున్పుళ్ళార్.

సంసారికళ్ దుర్గతికణ్డు పొఱుక్కమాట్టాతపడి కృపైకరై పురణ్డిరుక్కైయాలే అర్థిత్వ శీర్త్తై పారాతే అనర్థత్తైయేపార్త్తు వెళియిట్టరుళినార్ ఎమ్పెరుమానార్.

అప్పడి ఉపదేశిత్తు విడుకైమాత్రముమిన్ఱిక్కే ఇవ్వర్థత్తై ఎల్లారుమఱిన్దు ఉజ్జీవిక్కవేణుమెన్ఱుమ్ పరమకృపైయాలేయిఱే ఇతుతన్నై ఎప్పలప్రబన్ధఙ్గళిలుమ్ సఙ్గ్రహవిస్తరరూపేణ ఇవరరుళిచ్చెయ్తతు.

ముమ్ అర్థత్తై మఱైత్తుక్కొణ్డు పోరుకైయిలే హేతు. ఇత్తైయెన్నతు-ఇచ్చరమశ్లోకార్థత్తై యెన్నపడి. మున్పుళ్ళారెన్నతు - నాథ యామునాదికళ్.

ఆక, పూర్వాచార్యర్కళ్ చరమశ్లోకార్థత్తై వెళియిడామైక్కు హేతు-అధికారికళ్ కిడైయామైయుమ్, అర్థగౌరవము మెన్ఱతాయ్త్తు.

ఇని, ఎమ్పెరుమానార్ ఆస్తిక్యాఽఽదరపరీక్షాదికళిన్ఱిక్కే సర్వర్క్కుమిశ్లోకార్థత్తై యుపదేశిత్తమైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సంసారికళిత్యాదియాల్). కృపైకరై పురణ్డవతు - కృపైమేలిట్టపడి. కృపై తమక్కు వశ్యమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే తామ్ కృపావశ్యరాయిరుక్కై. శీర్త్తైయెన్నతు - సిద్ధత్వాది గౌరవమెన్నపడి. అనర్థత్తైయే పార్త్తెన్నతు - సంసారికళ్ పడుమ్ దుఃఖత్తైయే పార్త్తెన్నపడి. ఎమ్పెరుమానార్ వెళియిట్టరుళినారెన్నరుళిచ్చెయ్యామల్ ‘‘వెళియిట్టరుళి నారెమ్పెరుమానార్’’ ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు - శ్లోకార్థత్తై వెళియిట్టరుళిన వనన్తరమ్ తిరుక్కోట్టియూర్ నమ్బి ఇవరుడైయ పరసమృద్ధిక్కు ఉకన్దు ‘‘ఎమ్పెరుమానార్’’ ఎన్ఱు తిరునామమ్ శాత్తుకైయాలే.

ఇవ్వర్థత్తై ఉపదేశిత్తమాత్రమన్ఱిక్కే పిన్పుళ్ళారెల్లారుమఱిన్దు ఉజ్జీవిక్కుమ్పడి ఇవ్వర్థవిషయమాక ప్రబన్ధఙ్గళైయు మిట్టరుళినారెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అప్పడి యిత్యాదియాల్). అప్పడియెన్నతు - కృపాపరవశరాయెన్నపడి. కీర్ ఎమ్పెరుమానారెన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు - ఎమ్పెరుమానార్ తిరువడికళై సాక్షాత్తాకవుమ్ పరమ్పరైయాకవుమాశ్రయిత్తు అవర్ తిరువుళ్ళత్తై ప్పిన్చెన్ఱు ఇవ్వర్థత్తై ఉపదేశిత్తుమ్ ప్రబన్ధిత్తుమ్ పోన్ద ఆచార్యర్ కళుక్కుముపలక్షణమ్.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

ముముక్షుప్పడి చరమశ్లోక ప్రకరణమ్.

—oo✿oo—

మూ.— ౧౮౮. కీర్త్తి శిలఉపాయ విశేషఙ్గళై

మన్నుళ్ళ ప్రబన్ధఙ్గళెల్లా వన్ సైలు మ్బ్యాలన్ఱిక్కే, స్త్రీబాలర్ కళుక్కు మధికరిక్కలామ్బడి తెరియవరుళిచ్చెయ్తతు, ఇప్రబన్ధత్తిలే యిఱే.

౧౮౮. ఇతిల్ ప్రథమత్తిలే ఇన్ద శ్లోకార్థత్తినుడైయ గౌరవత్తై ఎల్లారుడైయ నెఞ్జిలుమ్ పడుత్తుకైక్కాక ఇతుతనక్కు చరమశ్లోకమెన్ఱు తిరునామమాకైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కీర్త్తిశిలఉపాయ విశేషఙ్గళై) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు-ఇన్దశ్లోకత్తుక్కు కీర్త్తి అనేకాఉ

ఇని ఇప్రబన్ధవైలక్షణ్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మన్నుళ్ళవిత్యాదియాల్). మన్నుళ్ళవెన్ఱతు-ఇప్రబన్ధత్తుక్కు వేఱుపట్టవైకళాయ్ ప్రబన్ధ ప్రతిపాద్యార్థ ప్రతిపాదకఙ్గళాయుళ్ళవెన్ఱపడి. ఎల్లావన్ సైలు మెన్ఱతు-ఎల్లాప్రబన్ధత్తిలు మెన్ఱపడి. తెళియ వెన్ఱతు - విశదమాక వెన్ఱపడి. ఇప్రబన్ధత్తిలేయిఱే యెన్ఱతు-ఇమ్ముముక్షుప్పడియాకిఱ ప్రబన్ధత్తిలేయిఱే యెన్ఱపడి.

౧౮౮. ఇప్రకరణావతారికై (ఇతిలిత్యాది). ఇతిలెన్ఱతు-ఇప్రకరణత్తిలెన్నపడి. ప్రథమత్తిలేయెన్ఱతు-ఉపక్రమత్తిలెన్నపడి, మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కీర్త్తి యెన్ఱతు - ఇన్ద చరమశ్లోకత్తుక్కు కీర్త్తి పతినెట్టధ్యాయిత్తిలుమెన్ఱపడి, శిలఎన్ఱతు- అనాదరోక్తి, ఉపాయవిశేషఙ్గళైయెన్ఱతు - ఉపాయఙ్గళైయుమ్ ఉపాయవిశేషఙ్గళైయుమెన్ఱపడి. అవైయావన - కర్మజ్ఞానాదికళుమ్, అవతారరహస్యజ్ఞానాదికళుమ్, అన్ఱిక్కే, «విశిష్యన్త ఇతి - విశేషాః, ఉపాయేషువిశేషాః - ఉపాయవిశేషాః» ఎన్ఱు విగ్రహమాయ్, ఉపాయఙ్గళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు అతిశయితమాన ఉపాయఙ్గళై యెన్ఱపడి యాకవుమామ్. అతావతు - దృష్టఫలసాధనఙ్గళాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే మోక్షఫలసాధనఙ్గళాయిరుక్కై. అన్ఱిక్కే, «శేషాః నభవన్తీతి - విశేషాః, ఉపాయేషువిశేషాః - ఉపాయవిశేషాః» ఎన్ఱు సమాసమాయ్, ఉపాయఙ్గళిల్ ప్రధానఙ్గళాన ఉపాయఙ్గళై యెన్నపడియుమాకవుమామ్. అతావతు - అఙ్గోపాయఙ్గళా

మూ.—ఉపదేశిక్క; అవై దుశ్శకఙ్గళెన్నుమ్ స్వరూపవిరోధికళెన్నుమ్

ధ్యాయఙ్గళిలే, కర్మజ్ఞానాదికళాన శిలఉపాయ విశేషఙ్గళై స్వప్రాప్తిలక్షణ మోక్షసాధనమాకవిస్తరేణ ఉపదేశిత్తరుళక్కేట్టు, కాయక్లేశరూపమాకైయాలుమ్, ఇన్ద్రియ జయమరితాకైయాలుమ్, † సాధనమాక చిర కాలమ్ సాధిక్కవేణ్డియిరుక్కైయాలుమ్, అవై అనుష్ఠిక్క అశక్యఙ్గళెన్నుమ్, స్వశరీరత్వ కథనాదికళాలే ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట పరతన్త్రమాన స్వరూపత్తుక్కు స్వయత్నరూపఙ్గళాన ఇవై విరోధికళెన్నుమ్ బుద్ధి

యిరుక్కై యన్నిక్కే ప్రధానోపాయఙ్గళాయిరుక్కై. స్వప్రాప్తి లక్షణమెన్నతు స్వప్రాప్తియాకిఱ వెన్నపడి.

ఇని ఉక్తోపాయఙ్గళినుడైయ దుష్కరత్వహేతుక్కళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కాయక్లేశేత్యాదియాల్). అరితాకైయాలుమెన్నతు- దుష్కరమాకైయాలుమెన్నపడి. సాధనమాకవెన్నతు - సాధనత్వేనవెన్నపడి. ఇవన్ సాధనమెన్ఱు నినైప్పిడాతపోతు అవై అసాధనఙ్గళాయిరుక్కుమాకైయాలే «సాధనమాక» ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్, ఇత్తాల్, ఇవఱ్ఱుక్కు అసాధనత్వమేనిలైనిన్ఱ ఆకారమ్, సాధనత్వమ్ చేతనబుద్ధ్యా వన్దతెన్ఱతాయిత్తు. ఆనాల్ వేదపురుషన్ విధిప్పానెన్నెన్నిల్, శాస్త్ర విశ్వాసత్తుక్కాక శ్యేనయాగత్తై విధిత్తాప్పోలే, స్వరూపవిశ్వాసత్తుక్కాక «స్వయత్నత్తాలే ఫలసిద్ధి» ఎన్ఱిరుక్కుమిచ్చేతనన్ బుద్ధియాలే భక్తియై సాధనమాక విధిత్తాన్. చిర కాలమెన్నతు - బహుకాల మెన్నపడి. అతావతు - ప్రారబ్ధకర్మావసానత్తళవుమెన్నపడి.

స్వరూప విరోధిత్వహేతుక్కళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (స్వశరీరత్వేత్యాదియాల్). ‘‘కథనాదికళాలే’’ ఎన్ఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే - స్వధార్యత్వ స్వప్యత్వ స్వశేషత్వాదికథనత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇవైయాయిత్తు పారతన్త్ర్యహేతుక్కళ్. పరతన్త్రమాన స్వరూపత్తుక్కెన్నతు - పరతన్త్రమాన ఆత్మావినుడైయ పారతన్త్ర్య మాకిఱ స్వరూపత్తుక్కెన్నపడి. స్వయత్నరూపఙ్గళానవెన్నతు - స్వాభిమతసిద్ధ్యర్థమ్ ఇచ్చేతననాలే సాధనమాక వనుష్ఠిక్కప్పడుమతాన వెన్నపడి. స్వరూపవిరోధిక ళెన్ఱు మెన్నతు-దుశ్శకఙ్గళాన మాత్రమన్ఱిక్కే స్వరూపవిరోధికళెన్ఱు మెన్నపడి.

---

† (పా) సావధానమాక.

మూ.— నినైత్తు శోకావిష్టనాన అర్జుననైక్కుఱిత్తు అవనుడైయ శోకనివృత్త్యర్థమాక "ఇని ఇతుక్కు వ్వరుకిల్లై" ఎన్నలామ్పడియాన చరమోపాయత్తైయరుళి

పణ్ణి, "ఇవఱ్ఱాలే ఎమ్బెరుమానై ప్పెఱువేన్బతొన్ఱిల్లై, ఇనిఇష్టాన్వేషో మిత్తనైయాకాతే" ఎన్గిఱ శోకత్తాలే ఆవిష్టనాన అర్జుననైక్కుఱిత్తు, అవనుడైయ అన్దశోకమ్ పోకైక్కాక సుశకత్వత్తాలుమ్ స్వరూపానురూపత్తైయాలుమ్ "ఇనిఇతుక్కు మేలిల్లై" ఎన్నుమ్పడియాన చరమ

ఇవఱ్ఱాలే యెన్ఱతు - దుశ్శకఙ్గళుమాయ్ స్వరూపవిరోధికళుమాన ఇక్కర్మ జ్ఞాన భక్త్యాదికళాలే యెన్ఱపడి. పెఱువేన్బతెన్ఱతు - లభిక్కైయెన్బతెన్ఱపడి. పెఱుకైయిల్లైయెన్ఱరుళిచ్చెయ్యాతే "పెఱువేన్బతొన్ఱిల్లై" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఇవఱ్ఱుక్కు సాధనత్వమిల్లై, సాధనమెన్గిఱ శొల్లుక్కు విషయమాయిరుక్కైయుమిల్లై యెన్ఱతాయిత్తు. సాధనమాకామల్ సాధనమెన్గిఱ శొల్లుక్కు విషయమ్మాయిరుక్కుమో వెన్నిల్, శుక్తి రజతమల్లావిడిలుమ్ రజతబుద్ధివిషయమాకిఱతే. ఇత్తాల్, ఇవై ఉపాయమెన్ఱు భ్రమిక్కైక్కుక్కూడ విషయమన్ఱెన్గిఱతు. ఇనియెన్ఱతు - ఉక్తఙ్గళాన సాధనఙ్గళ్ దుష్కరఙ్గళుమాయ్ స్వరూప విరుద్ధఙ్గళుమాయిరుక్కైయాలుమ్, సుకరముమాయ్ స్వరూపానురూపమాన సాధనమల్లామైయాలుమ్ ఇనిమేలెన్ఱపడి. ఇష్టాన్వేషో మిత్తనైయాకాతే యెన్గిఱ వెన్ఱతు - ఇష్టాన్వేషో మిత్తనైయన్ఱో వెన్గిఱ వెన్ఱపడి. "ఇష్టాన్వేషో మిత్తనై" ఎన్నైయాలే, ఫలసిద్ధియిల్లామైయిల్ సంశయమిల్లై యెన్గిఱతు. ఇత్తనైయెన్ఱతు-ఇష్మాత్రమెన్ఱపడి. శారిమైచ్చొల్లాకవుమామ్. ఆవిష్టనాన వెన్ఱతు - మికవుమ్ వ్యాప్తనాన వెన్ఱపడి. అన్దశోకమెన్ఱతు-కర్మాద్యుపాయఙ్గళుడైయ దుశ్శకత్వాదినిబన్ధనమాయుమ్ సుశకముమాయుమ్ స్వరూపానురూపమాన ఉపాయమల్లామైయాలుమ్ వరుమ్ శోకమెన్ఱపడి. ఇని ఇతుక్కు వ్వరుకిల్లై యెన్నుమ్పడియాన వెన్ఱతు - సుశకముమాయ్ స్వరూపానురూపమాన ఇవ్వుపాయమ్ సిద్ధిత్తవనన్తరమ్ భక్తిక్కు మేలే ఇతు ఇరున్దాప్పోలే ఇతుక్కు మేలిల్లైయెన్ఱు శొల్లుమ్పడియాన వెన్ఱపడి.

మూ.— చ్చేయ్గైయాలే చరమశ్లోకమెన్ఱు ఇతుక్కు ప్పేరాయిరుక్కిఱతు.

౧౮౯. ఇతిల్, పూర్వార్ధత్తాలే అధికారికృత్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్, ఉత్తరార్ధత్తాలే ఉపాయకృత్యత్తై

మాన ఉపాయత్తై యరుళిచ్చెయ్గైయాలే "చరమశ్లోకమ్" ఎన్ఱు ఇతుక్కు త్తిరునామమాయిరుక్కిఱతెన్గై.

౧౮౯. ఇని, ఇశ్లోకత్తుక్కు వాక్యార్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిల్ పూర్వార్ధత్తాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి; అతావతు-అర్ధద్వయాత్మకమాన ఇన్దశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధత్తాలే, ఇవ్వుపాయత్తుక్కు అధికారియానవన్ శెయ్యుమంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్, ఉత్తరార్ధత్తాలే, ఉపాయభూత

---

౧౮౯. మేలుక్కువతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-ఇశ్లోకత్తుక్కు చరమశ్లోకమెన్ఱు తిరునామముణ్డాగైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇన్దశ్లోకత్తిలెన్ఱతు - ఇచ్చరమశ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. ఇవ్వుపాయత్తుక్కెన్ఱతు - ఇప్పరిపత్త్యుపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. శెయ్యుమంశత్తైయెన్ఱతు - అధికారసిద్ధ్యర్థమాక చ్చెయ్యుమంశత్తైయెన్ఱపడి. సర్వధర్మపరిత్యాగపూర్వకమాక అవనైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱినవనుక్కిఱే ఆకిఞ్చన్యానన్యగతిత్వఙ్గళుళ్ళతు; ఆకిఞ్చన్యమావతు - ఉపాయాన్తరశూన్యత్వమ్. అతు ఉపాయాన్తరసమ్బన్ధమ్ కిడక్కిల్ సిద్ధియామైయాలే, ఆకిఞ్చన్యసిద్ధిక్కాక ఉపాయాన్తరఙ్గళై విడవేణుమ్; సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టాలుమ్ అవనైయేఉపాయమాక ప్పఱ్ఱాతవనుక్కు అనన్యగతిత్వమ్ సిద్ధియామైయాలే, అనన్యగతిత్వమ్ సిద్ధిక్కైక్కాక అవనైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱవేణుమ్; సర్వధర్మపరిత్యాగపూర్వకమాక అవనైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱినాలుమ్ స్వీకారత్తిలుపాయత్వప్రతిపత్తి నడైయాడిఱ్ఱాకిల్ ఉపాయాన్తరశూన్యత్వమాకిఱ ఆకిఞ్చన్యమ్ సిద్ధియాతు, ఆకైయాల్ స్వీకారత్తిలుపాయత్వబుద్ధియుమ్ కళ్ళైయవేణుమ్; ఆకైయిఱే "మామేకమ్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు. ఉపాయభూతనాన తానెన్ఱతు-ఇచ్చేతననిడత్తిల్ తానుపాయమాకైక్కు అధికారమాన

మూ.— యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౧౯౦. అధికారిక్కు-క్కృత్యమావతు-ఉపాయ పరిగ్రహమ్.

౧౯౧. అత్తై సాఙ్గమాక విధిక్కిఱార్.

నాన తాన్ ఇవనుక్కు-చ్చెయ్యు మంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱానెన్గై.

౧౯౦. అధికారికృత్యమావతే తెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అధికారిక్కు- కృత్యమావతు-ఉపాయపరిగ్రహమ్) ఎన్ఱు. అతావతు- అధికారియానవనుక్కు- ఇఙ్గు శెయ్యత్తక్కతు ఇవ్వుపాయత్తై స్వీకరిక్కైయెన్గై.

౧౯౧. ఆనాల్, అవ్వళవై విధియాతే ఉపాయాన్తరపరిత్యాగమ్ శొల్లువా నెన్నెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అత్తై సాఙ్గమాక విధిక్కిఱార్) ఎన్ఱు. అతావతు, - అన్త ఉపాయస్వీకారత్తై ఉపాయాన్తర పరిత్యాగమాకిఱ అఙ్గత్తోడేకూడ విధిక్కిఱానెన్గై.

(౧) "ప్రక్షాళ్యపాదావాచామేత్ స్నాత్వా విధివదర్చయేత్। స్థిత్వాఽర్ఘ్యం భానవే దద్యాత్ ధ్యాత్వా దేవం జపేన్మనుమ్" ఎన్ఱు- ఆచమనాదికళుక్కు- అఙ్గమాకచ్చొన్న పాదప్రక్షాళనాదికళైయొక్కియ

ఆకిఞ్చన్యాఽనన్యగతిత్వఙ్గళ్ సిద్ధిత్తిరుక్కు ఉపాయమాక ప్పత్తిపణ్ణానెన్నపడి. ఇవనుక్కు-చ్చెయ్యుమంశత్తై యెన్ఱతు - తన్నైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱిన ఇచ్చేతననుక్కు- చ్చెయ్యుమ్ సర్వపాపవిమోచన పూర్వకమాన శోకాపనోదనత్తై యెన్ఱపడి.

౧౯౦. మేలుక్కవతారికై (అధికారికృత్యమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వీకరిక్కైయెన్ఱతు - ఉపాయమాక అధ్యవసిక్కైయెన్ఱపడి.

౧౯౧. మేలుక్కవతారికై (అనాలిత్యాది). అనాలెన్ఱతు - అధికారికృత్యమ్ ఉపాయపరిగ్రహమానాలెన్ఱపడి. అవ్వళవై యెన్ఱతు - ఉపాయపరిగ్రహమాత్రత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

ఇని ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱ త్యాగమ్ అనువాదమో? వైధమో? ఎన్గిఱ సంశయత్తిల్ త్యాగమ్ వైధమెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రక్షాళ్యేత్యాదియాలే). పాదప్రక్షాళనాఽఽచమనాదికళిలే ఒన్ఱు అఙ్గమాయుమ్, ఒన్ఱుఅఙ్గియాయుమ్, ఇరణ్డుమ్ వైధ

---

(౧)

అన్నై అనుష్ఠిక్కవొణ్ణాతాప్పోలే, ఇఙ్గుమ్ ల్యబన్తపదత్తాలే అఙ్గమాకిచ్చొల్లుకిఱ ఉపాయాన్తరత్యాగత్తై యొఴియ స్వీకారమనుపపన్నమెన్నుమిడమ్ సిద్ధమిఱే. ఆకైయాల్ "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య స్థితశ్చేత్" ఎన్ఱు - దుష్కరత్వబుద్ధియాలే స్వతః ప్రాప్తమాన ఉపాయాన్తర పరిత్యాగత్తై అనువదిత్తు, సిద్ధోపాయస్వీకారత్తై విధిక్కిఱతెన్గిఱ అనువాదపక్షమయుక్తమెన్ఱతాయిత్తు.

మానాప్పోలే, ఇఙ్గుమ్ ఉపాయాన్తరత్యాగమ్ అఙ్గమాయుమ్, సిద్ధోపాయపరిగ్రహమ్ అఙ్గియాయుమ్ వైధమాకైయాలే, అఙ్గానుష్ఠానమిల్లాతపోతు అఙ్గి స్వరూపసిద్ధియిల్లామైయాలే పాదప్రక్షాళనాదికళైయొఴియ ఆచమనాదికళనుష్ఠిక్కవొణ్ణాతాప్పోలే ఉపాయాన్తరత్యాగమిల్లాతపోతు ఉపాయస్వీకారమ్ కూడామైయాలే త్యాగమ్ అఙ్గతయా విధేయమెన్నుమిడమ్ సిద్ధమ్. అనువాదపక్షత్తై అనువదిత్తు ప్పరిహరిక్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్ఱతు - పాదప్రక్షాళనాఽఽచమనాదికళైప్పోలే త్యాగస్వీకారఙ్గళిరణ్డుమ్ వైధమాకైయాలే ఎన్ఱపడి. అనువాదపక్షత్తిల్ ఉపాయాన్తరత్యాగమ్ స్వీకారత్తుక్కు అఙ్గమాకామైయాలే, ఆకిఞ్చన్యాధికారమ్ కులైయుమ్. అతెఙ్గనేయెన్నిల్, - "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱ విడత్తిల్ శొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్ అనువాదమెన్గిఱపక్షత్తిల్ ఇన్దశ్లోకత్తిల్ "స్థితః" "చేత్" ఎన్గిఱ ఇరణ్డుపదము మిల్లామైయాలే అధ్యాహారదోషముమ్, అతుతన్నిల్ పదద్వయాధ్యాహారదోషముమ్, ఉపాయాన్తరత్యాగమ్ స్వీకారాఙ్గమాయ్ వైధమాయ్ వన్దతన్ఱిక్కే స్వతః ప్రాప్తమాకైయాలే అవఘాతస్వేదమ్పోలే స్వీకారాఙ్గమాకమాట్టామైయాలే, త్యాగస్వీకారఙ్గళుక్కు అఙ్గాఙ్గిభావభఙ్గమాకైయాలే, త్యాగపూర్వకమ్ స్వీకారమెన్గిఱ నియమభఙ్గముమాకైయాలే, ప్రపత్తి అకిఞ్చనాధికారికై యెన్గిఱ నియమభఙ్గముమాకైయాలే, ఉపాయాన్తరత్యాగమిన్ఱియిలే సిద్ధోపాయపరిగ్రహమ్ పణ్ణక్కూడుకైయాలే, సిద్ధోపాయత్తినుడైయ నైరపేక్ష్యభఙ్గముమ్, (౧) "అథ పాతకభీతస్త్వం సర్వభావేన భారత । విముక్తాఽన్యసమారమ్భో నారాయణపరో భవ" ఎన్ఱు త్యాగస్వీకారఙ్గళిరణ్డైయుమ్ విధిక్కిఱ ధర్మదేవతావచనవిరోధముమ్ ప్రసఙ్గిక్కుమ్; ఆకైయాలే త్యాగమ్ వైధమెన్ఱే కొళ్ళవేణుమ్.

(౧) విష్ణుధ-౬౬-౭౧.

సూ.—౧౯౭. రాగప్రాప్తమాన ఉపాయన్దానే వైధమానాల్

౧౯౭. ఆనాల్, సుశకత్వాదికళాలే రాగప్రాప్తమాన ఇతుక్కు విధితాన్ వేణుమోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (రాగప్రాప్తమాన) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - భోగ్యతైయాలే రాగప్రాప్తమాన క్షీరత్తై పిత్తరోగత్తుక్కు మరున్దాకక్కొడుక్కచ్చొల్లి విధిత్తాల్ శీఘ్రమాక క్కైక్కొళ్ళుకై కూడలామాపోలే, ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్కాట్టిల్ ఇతుక్కుణ్డాన వైలక్షణ్యత్తాలే, చేతననుడైయ రాగతః ప్రాప్తమా

అనువాదపక్షత్తిలుమ్ ప్రపత్తి అశక్తాధికారికైయాకైయాలే ఉక్తదోషఙ్గళొన్ఱుమిల్లైయేయెన్నిల్; - ప్రపత్తి అశక్తాధికారికై యెన్గిఱ నియమమ్ కాణామైయాలుమ్, అప్పడియాకిల్ ప్రపత్తిక్కు సర్వాధికారత్వ నియమమ్ కులైకైయాలుమ్, అజ్ఞరుమ్ భక్తరుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై అశక్తియాలే విట్టార్కళేయాకిలుమ్, జ్ఞానాధికర్ శక్తరాయిరున్దే అనన్యశరణత్వమాకిఱ స్వరూపవిరోధికళెన్ఱు అటిన్దే ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టుచ్చరణమ్ పుకురుకైయాలుమ్, ప్రాప్యరుచి తలైయెడుత్తు విలమ్బాక్షమత్తైయాలే శరణమ్ పుకురుమవర్కళుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టే శరణమ్ పుకురుకైయాలుమ్, ప్రపత్తి అశక్తాధికారికైయమన్ఱు. ఇఙ్గు చ్చొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్ అనువాదముమన్ఱు. ప్రపత్తియుమ్ సర్వాధికారికై; తదఙ్గమాన త్యాగముమ్ వైధమెన్ఱతాయ్త్తు.

౧౯౭. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు-త్యాగమ్ స్వీకారాఙ్గతయా వైధమానాలెన్ఱపడి. ((సుశకత్వాదికళాలే)) ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే స్వరూపానురూపత్వత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. రాగప్రాప్తమాన ఇతుక్కెన్ఱతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళైయ దుశ్శకత్వాదికళై అనుసన్ధిత్తు, ((సుశకముమాయ్ స్వరూపానురూపమాయిరుప్పతోరు ఉపాయముణ్డాకిల్ అత్తైప్పఱ్ఱలామ్)) ఎన్ఱు రాగతః ప్రాప్తమాన ఇవ్వుపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. విధితాన్ వేణుమోవెన్ఱతు - అప్రాప్తార్థత్తిలే విధియాకైయాలే రాగప్రాప్తమాన ఇవ్వుపాయత్తుక్కు విధివేణ్డావేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కైక్కొళ్ళుకై కెన్ఱతు-పరిగ్రహిక్కై కెన్ఱపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు-ప్రపత్త్యుపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. వైలక్షణ్యత్తాలేయెన్ఱతు - సుశకత్వాదికళాలే యెన్ఱపడి. ఆక

మూ.— కడుకపరిగ్రహిక్కై క్కడలాయిరుక్కుమిఱే.

౧౯౩. ఇతిల్ పూర్వార్ధమ్ ఆఱుపదమ్.

౧౯౪. “సర్వధర్మాన్”.

౧౯౫. ఎల్లాధర్మఙ్గళైయుమ్.

యిరున్దుళ్ళ ఉపాయన్దానే “ఇత్తైస్వీకరి” ఎన్నుమ్ విధిప్రయుక్తము మానాల్ శీఘ్రమాక స్వీకరిక్కై క్కడలాయిరుక్కుమిఱేయెన్గై.

౧౯౩. ఇని, ఇతుక్కు ప్రతిపదమ్ అర్థ మరుళిచ్చెయ్యవతాక, పూర్వార్ధపదసఙ్ఖ్యైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిల్ పూర్వార్ధమాఱు పదమ్) ఎన్ఱు.

౧౯౪. అతిల్ ప్రథమపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (సర్వధర్మాన్) ఎన్ఱు.

౧౯౫. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎల్లాధర్మఙ్గళైయుమ్)ఎన్ఱు.

౧౯౬. అతుతాన్, ధర్మముమ్ బహువచనముమ్ సర్వశబ్దము

ఉపాయమ్ వైధమిన్ఱిక్కే రాగప్రాప్తమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, విధ్యాచారఙ్గళ్ ప్రవర్తకఙ్గళాకైయాలే ఇఙ్గుత్తై విధి శీఘ్రమ్ ఉపాయత్తిలే మూట్టుమెన్ఱతాయ్త్తు.

౧౯౩. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-చరమశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధోత్తరార్ధఙ్గళుక్కు మహావాక్యార్థమరుళిచ్చెయ్తు, అధికారికృత్యమ్ ఇన్నతెన్ను మత్తై యరుళిచ్చెయ్తు, అతు సాఙ్గమెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్తు, ఉపాయమ్ రాగప్రాప్తమాకిలుమ్ విధివేణుమెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు - ఇచ్చరమశ్లోకత్తుక్కెన్ఱపడి.

౧౯౪. మేలుక్కవతారికై (అతిలిత్యాది). అతిలెన్ఱతు -అవ్వాఱుపదత్తిలెన్ఱపడి.

౧౯౫. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు - “సర్వధర్మాన్” ఎన్గిఱపదత్తుక్కెన్ఱపడి.

౧౯౬. మేలుక్కవతారికై (అతుతానిత్యాది). అతుతానెన్ఱతు- సర్వధర్మశబ్దనా

మూ.—౧౯౬. ధర్మమావతు - ఫలసాధనమా యిరుక్కుమతు.

౧౯౭. ఇజ్గుచ్చొల్లుకిఱ ధర్మశబ్దమ్, దృష్టఫలసాధనజ్గళై చ్చొల్లియత్తక్కే, మోక్షఫలసాధనజ్గళై చ్చొల్లు కిఱతు.

మాయ్, త్రిప్రకారముమాయిరుక్కైయాలె ఇవన్నాన్కుక్కుమర్థ మరుళిచ్చెయ్వతాక ప్రథమమ్ ధర్మలక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ధర్మమావతు ఫలసాధనమాయిరుక్కుమతు) ఎన్ఱు.

౧౯౭. ధర్మశబ్దమ్ దృష్టఫలసాధనత్తిలుమ్ వ్యాప్తమాకైయాల్ అతైవ్యావర్తిక్కిఱార్ (ఇజ్గుచ్చొల్లుకిఱ ధర్మశబ్దమ్) ఎన్ఱు తుడజ్గి. అతావతు - పూర్వోపాయజ్గళ్ తన్నై ఉపదేశిక్కిఱ పోతే దృష్ట ఫలసాధనజ్గళ్ వ్యావృత్తజ్గళాకైయాలుమ్ మోక్షోపాయజ్గళై ఉప దేశిత్తువరుకిఱ ప్రకరణమాకైయాలుమ్ ఇవ్విడత్తిల్ శొల్లుకిఱధర్మ శబ్దమ్, పుత్త్రపశ్వన్నాద్యైహికమాయుమ్, స్వర్గాద్యాముష్మిక మాయుమిరుక్కుమ్ దృష్టఫలజ్గళుక్కు సాధనజ్గళానవఱ్ఱై చ్చొల్లుకై యన్ఱిక్కే భగవత్ప్రాప్తిరూపమాన మోక్షఫలత్తుక్కు సాధనమా యుళ్ళవఱ్ఱై చ్చొల్లుకిఱతెన్నై.

నెన్నపడి. ఇమ్మూన్ఱుక్కు మెన్ఱతు - ధర్మశబ్దత్తుక్కుమ్ బహువచనత్తుక్కుమ్ సర్వ శబ్దత్తుక్కుమెన్నపడి. ప్రథమమెన్ఱతు-ప్రథమత్తిలేయెన్నపడి. ధర్మలక్షణత్తైయెన్ఱతు- ధర్మస్వరూపత్తైయెన్నపడి. (ధర్మమావతిత్యాది). ఇత్తాల్ ధర్మజ్గళుక్కు స్వరూపమ్- సాధనత్వమెన్ఱతాయ్త్తు. ఇప్పొతు ధర్మస్వరూపత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱతు - మేల్ సర్వధర్మజ్గళుక్కు స్వరూపత్యాగమ్ శొల్లుకైక్కాక.

౧౯౭. మేలుక్కవతారికై(ధర్మశబ్దమిత్యాది). దృష్టఫలసాధనజ్గళిలుమెన్ఱతు-పశు పుత్త్రాది దృష్టఫలసాధనజ్గళిలుమెన్నపడి. ఇతు ఐశ్వర్య కైవల్య సాధనజ్గళుక్కెల్లా ముపలక్షణమ్. వ్యాప్తమాకైయాలేయెన్ఱతు- స్వవాచ్యత్వసమ్బన్ధేన వ్యాపిత్తిరుక్కై యాలేయెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పూర్వోపాయజ్గళ్ తన్నైయెన్ఱతు- కర్మాద్యుపాయజ్గళ్ తన్నైయెన్నపడి.

మూ.—౧౯౬. ధర్మమావతు - ఫలసాధనమా యిరుక్కుమతు.

౧౯౭. ఇజ్గుచ్చొల్లుకిఱ ధర్మశబ్దమ్, దృష్టఫలసాధనజ్గళై చ్చొల్లుకైయన్ఱిక్కే, మోక్షఫలసాధనజ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు.

మాయ్, త్రిప్రకారముమాయిరుక్కైయాలే ఇవ్వర్థత్తుక్కుమర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక ప్రథమమ్ ధర్మలక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ధర్మమావతు ఫలసాధనమాయిరుక్కుమతు) ఎన్ఱు.

౧౯౭. ధర్మశబ్దమ్ దృష్టఫలసాధనత్తిలుమ్ వ్యాప్తమాకైయాల్ అత్తైవ్యావర్తిక్కిఱార్ (ఇజ్గుచ్చొల్లుకిఱ ధర్మశబ్దమ్) ఎన్ఱు తుడజ్గి. అతావతు - పూర్వోపాయజ్గళ్ తన్నై ఉపదేశిక్కిఱ పోతే దృష్టఫలసాధనజ్గళ్ వ్యావృత్తజ్గళాకైయాలుమ్ మోక్షోపాయజ్గళై ఉపదేశిత్తువరుకిఱ ప్రకరణమాకైయాలుమ్ ఇవ్విడత్తిల్ శొల్లుకిఱధర్మశబ్దమ్, పుత్రపశ్వన్నాద్యైహికమాయుమ్, స్వర్గాద్యాముష్మికమాయు మిరుక్కుమ్ దృష్టఫలజ్గళుక్కు సాధనజ్గళానవఱ్ఱై చ్చొల్లుకైయన్ఱిక్కే భగవత్ప్రాప్తిరూపమాన మోక్షఫలత్తుక్కు సాధనమాయుళ్ళవఱ్ఱై చ్చొల్లుకిఱత్తెన్నై.

ఎన్నపడి. ఇవ్వర్థత్తుక్కెన్నతు - ధర్మశబ్దత్తుక్కుమ్ బహువచనత్తుక్కుమ్ సర్వశబ్దత్తుక్కుమెన్నపడి. ప్రథమమెన్నతు-ప్రథమత్తిలేయెన్నపడి. ధర్మలక్షణత్తైయెన్నతు-ధర్మస్వరూపత్తైయెన్నపడి. (ధర్మమావతిత్యాది). ఇత్తాల్ ధర్మజ్గళుక్కు స్వరూపమ్-సాధనత్వమెన్నతాయ్త్తు. ఇప్పోతు ధర్మస్వరూపత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱతు - మేల్ సర్వధర్మజ్గళుక్కు స్వరూపత్యాగమ్ శొల్లుకైక్కాక.

౧౯౭. మేలుక్కవతారికై(ధర్మశబ్దమిత్యాది). దృష్టఫలసాధనజ్గళిలుమెన్నతు-పశుపుత్రాది దృష్టఫలసాధనజ్గళిలుమెన్నపడి. ఇతు ఐశ్వర్య కైవల్య సాధనజ్గళుక్కెల్లాముపలక్షణమ్. వ్యాప్తమాకైయాలేయెన్నతు- స్వవాచ్యత్వసమ్బన్ధేన వ్యాపిత్తిరుక్కైయాలేయెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పూర్వోపాయజ్గళ్ తన్నైయెన్నతు-కర్మాద్యుపాయజ్గళ్ తన్నైయెన్నపడి.

మూ.— అవతార రహస్యజ్ఞానమ్, పురుషోత్తమ విద్యై, సాధనమాక ఉక్తమాన కర్మయోగముమ్,(౧)"సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే" (౨)"నహి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే। జ్ఞానాగ్నిస్సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా" ఎన్ఱు శొల్లప్పట్ట కర్మసాధ్యమాన జ్ఞానయోగముమ్(3)"భక్త్యాత్వనన్యయా శక్యః"(౪) "మన్మనాభవ మద్భక్తః"ఇత్యాదికళాలే శొల్లప్పట్ట కర్మజ్ఞానసహాకృతమాన భక్తియోగ ముమాకిఱ ఇవ్వైయుమ్, (౫) "జన్మకర్మచ మే దివ్యం ఏవంయో వేత్తి తత్వతః। త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతిమామేతిసోఽర్జున" ఎన్ఱు-విరోధి నివృత్తిపూర్వకమాన భగవత్ప్రాప్తిక్కు సాధనమాకచ్చొల్లప్పట్టఅవతారరహస్యజ్ఞానమ్,(౬)"ఏతద్బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్స్యాత్ కృతకృత్యశ్చ భారత" ఎన్ఱు-అభిమతఫలలాభత్తాలే కృత

కర్మయోగమ్ ప్రధానసాధనమామ్బోతు జ్ఞానభక్తికళిరణ్డుమ్ ఉత్తరాఙ్గమాయిరుక్కుమ్. సర్వమెన్ఱతు-సమస్తవిధమానవెన్ఱపడి. అఖిలమెన్ఱతు-ఒన్ఱుకుఱైయామలెన్ఱపడి. "జ్ఞానేపరిసమాప్యతే"ఎన్ఱతు-జ్ఞానయోగత్తిలే ముకియుమెన్ఱపడి.అతావతు-రజస్తమో నివృత్తిద్వారా జ్ఞానయోగత్తై ఉణ్డాక్కుమ్. పవిత్రమెన్ఱతు - "పావయతీతి - పవిత్రమ్"ఎన్ఱాయ్, పరిశుద్ధికరమెన్ఱపడి. సర్వకర్మాణి ఎన్ఱతు-మోక్ష ప్రతిబన్ధకఙ్గళాన సర్వసుకృత దుష్కృతఙ్గళై యెన్ఱపడి. తథా ఎన్ఱతు- కర్మయోగమ్బోలే యెన్ఱపడి. అనన్యయా ఎన్ఱతు-అనన్యవిషయయా ఎన్ఱపడి. సహాకృతమాన వెన్ఱతు - సహాయవత్తాన వెన్ఱపడి. జ్ఞానయోగమ్ ప్రధానసాధనమానపోతు కర్మయోగమ్ పూర్వాఙ్గమాయ్, భక్తియోగమ్ ఉత్తరాఙ్గమాయిరుక్కుమ్, భక్తియోగమ్ ప్రధానసాధనమామ్బోతు కర్మజ్ఞానఙ్గళిరణ్డుమ్ పూర్వాఙ్గమాయిరుక్కుమ్. ఇమ్మూన్ఱుక్కుమ్, మేల్ శొల్లప్పడుకిఱ అవతార రహస్యజ్ఞానాదికళ్ అఙ్గమాయిరుప్పన. దివ్యమ్ ఎన్ఱతు-శ్రేయస్కరమెన్ఱపడి. ఏతత్ ఎన్ఱతు - ఇన్ద పురుషోత్తమవిద్యైయై యెన్ఱపడి కృతకృత్యశ్చ ఎన్ఱతు - ఇప్పురుషోత్తమవిద్యైయై అఱియవే భగవత్ప్రాప్తి సాధనఙ్గళాక

(౧) గీ-౪-౩౩. (౨) గీ-౪-౩౭. (౩) గీ-౧౧-౫౪.
(౪) గీ-౯-౩౪. (౫) గీ-౪-౯. (౬) గీ-౧౫-౨౦.

మూ.— దేశవాసమ్, తిరునామసఙ్కీర్తనమ్, తిరువిళక్కెరిక్కై, తిరుమాలైయెడుక్కై తుడక్కమాన ఉపాయబుద్ధ్యా శెయ్యుమవైయుమ్.

వ్యా. కీழ్ చ్చొన్న పురుషోత్తమవిద్యై, (౧) "దేశోఽయం సర్వకామధుక్" ఎన్ఱు - సర్వకామ ఫలప్రదమాక చ్చొల్లుకిఱ పుణ్యక్షేత్రవాసమ్, (౨) "సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా యాతి బ్రహ్మ సనాతనమ్" ఎన్ఱు-సర్వపాప విమోచన పూర్వకమాన భగవత్ప్రాప్తియై ఫలమాకచ్చొల్లుకిఱ తిరునామ సఙ్కీర్తనమ్, (౩) "ఘృతేన వాఽథ తైలేన దీపం యో జ్వాలయేన్నరః। విష్ణవే విధివద్భక్త్యా తస్య పుణ్యఫలం శృణు। విహాయ సకలం పాపం సహస్రాదిత్యసన్నిభః। జ్యోతిష్మతా విమానేన విష్ణులోకే మహీయతే" ఎన్ఱు - పాపనివృత్తి పూర్వకమాన భగవత్ప్రాప్తిక్కు సాధనమాక చ్చొల్లప్పడుకిఱ తిరువిళక్కెరిక్కై, అప్పడి విరోధినివృత్తి పూర్వక భగవత్ప్రాప్తి సాధనమాకచ్చొల్లప్పడుమ్ తిరుమాలై యెడుక్కై ముతలాక సాధన బుద్ధ్యా శెయ్యప్పడుమవైయుమెన్గై.

చ్చెయ్యవేణ్డుమవై యెల్లావఱ్ఱైయుమ్ శెయ్తు తలైక్కట్టినవనెన్ఱపడి. చకారమ్ ఏవకారార్థమాయ్, ఇని ఇవనుక్కు భగవత్ప్రాప్తి సాధనఙ్గళిల నుష్ఠేయాంశమిల్లై యెన్గిఱతు. సర్వకామధుక్ ఎన్ఱతు - ఐశ్వర్య కైవల్య భగవత్ప్రాప్తికళాకిఱ అపేక్షితఙ్గళై యెల్లామ్ శురక్కు మెన్ఱపడి. సర్వకామఙ్గళిలే మోక్షము మన్తర్గతమిఱే. సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా ఎన్ఱతు - సమస్తమాన పాపత్తిల్ నిన్ఱుమ్ విడప్పట్టవనాయ్, అత ఏవ పరిశుద్ధజ్ఞానముడైయనాయెన్ఱపడి విష్ణులోకే మహీయతే ఎన్ఱతు - విష్ణులోకత్తిలే అఙ్గుళ్ళారాలే కొణ్డాడప్పడువనెన్ఱపడి. అప్పడి యెన్ఱతు - దీపారోపణమ్పోలే యెన్ఱపడి. తిరుమాలై యెడుక్కై యెన్ఱసు-తిరుమాలై కట్టి సమర్పిక్కై యెన్ఱపడి. సాధన బుద్ధ్యా శెయ్యుమవైయు మెన్ఱతు-సాధనాఙ్గమాక చ్చెయ్యుమవై యన్ఱిక్కే ప్రధాన సాధనమాక చ్చెయ్యుమవైయు మెన్ఱపడి. ఇఙ్గుత్తై చకారమ్ కర్మజ్ఞానాదికళోడే సముచ్చయిక్కిఱతు "కర్మజ్ఞాన భక్తియోగఙ్గళుమ్ ఉపాయబుద్ధ్యా శెయ్యుమవైయుమ్" ఎన్ఱు సముచ్చయమాక వరుకిఱ్చెయ్గైయాలే, కర్మజ్ఞాన భక్తికళోపాతి

(౧) గారుడ-శ్రీరఙ్గమా-౧౦. (౨) భార-అను ౧౪౯-౧౩౧.
(౩) నారసింహపు-౩౩-౨౭.

మూ.—౨౦౦. సర్వశబ్దత్తాలే అవ్వవ సాధనవిశేషఙ్గళై అనుష్ఠిక్కు-
మిడత్తిల్ అవర్గళుక్కు యోగ్యతాపాదకఙ్గళాన
నిత్యకర్మఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు.

---

౨౦౦. ఇని, సర్వశబ్దార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సర్వశబ్దత్తాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ధర్మవిశేషణమాన సర్వశబ్దత్తాలే బహువచనోక్తమాన అవ్వోసాధనవిశేషఙ్గళై అనుష్ఠిక్కుమిడత్తిల్, (౧) "సన్ధ్యాహీనోఽశుచిర్నిత్య మనర్హ స్సర్వకర్మసు" ఎన్గిఱపడియే అయోగ్యనాకామల్ తన్నై అనుష్ఠిక్కైయాలే అవర్గళుక్కు యోగ్యనాక్కైయెయుణ్డాక్కిక్కొడుక్కుమ్ సన్ధ్యావన్దనపఞ్చమహాయజ్ఞాదికళాన నిత్యకర్మఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతెన్నై.

అవతారరహస్యజ్ఞానాదికళుమ్ ప్రధానసాధన మెన్ఱరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు, అవతారరహస్యజ్ఞానాదికళ్ కర్మజ్ఞాన భక్తియోగఙ్గళుక్కు అఙ్గఙ్గళాయ్, స్వయమ్ ప్రధానసాధనఙ్గళాయుమ్ యిరుప్పన. కర్మ జ్ఞాన భక్తియోగఙ్గళ్ అధికృతాధికారఙ్గళ్, అవతారరహస్యజ్ఞానాదికళ్ సర్వాధికారఙ్గళ్. ఇతిల్ పురుషోత్తమవిద్యై అధికృతాధికారమేయాకిలుమ్ అత్తై సర్వాధికారఙ్గళానవఱ్ఱోడే సహపఠిత్తతు ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కు అఙ్గమాయిరుక్కైయిలుమ్ త్యాజ్యమాకైయిలుమ్ సామ్యత్తైప్పఱ్ఱ.

౨౦౦. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - బహువచనార్థమరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ధర్మవిశేషణమాన వెన్ఱతు-ధర్మశబ్దవిశేషణమాన వెన్ఱపడి. అవ్వోవెన్ఱతు - అన్దన్దవెన్ఱపడి. సాధనవిశేషఙ్గళై యెన్ఱతు-కర్మజ్ఞానభక్తికళై యెన్ఱపడి. అవర్గళుక్కెన్ఱతు-కర్మజ్ఞాన భక్తికళుక్కెన్ఱపడి. "సన్ధ్యాహీనః" ఇత్యాదిక్కు-తత్తద్వర్ణోచిత నిత్యకర్మ విహీనన్ ఉక్తసాధనానుష్ఠాన యోగ్యనన్ఱెన్ఱు పొరుళ్. ఇత్తాల్, అవతారరహస్యజ్ఞా ఙ్గళుక్కు తత్తద్వర్ణాశ్రమోచిత నిత్యకర్మానుష్ఠానమ్ యోగ్యతాపాదక మన్ఱెన్ఱు కాట్టప్పట్టతు. పఞ్చమహాయజ్ఞాదికళాన వెన్ఱతు-బ్రహ్మయజ్ఞాది పఞ్చమహా యజ్ఞఙ్గళుమ్ వైశ్వదేవము మెన్ఱపడి.

---

(౧) దక్షస్మృతి.

మూ.—౨౧౧. ఆక, శ్రుతి స్మృతి చోదితజ్గళాయ్ నిత్య నైమిత్తి
కాదిరూపఙ్గళాన కర్మయోగాద్యుపాయఙ్గళెన్నపడి.

౨౧౧. ఉక్తత్తైనిగమిక్కిఱార్ (ఆక) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు-
ఆక కీఴ్చ్చొన్న ఎల్లావఱ్ఱాలుమ్ (౧) «చోదనాలక్షణోఽర్థో
ధర్మః» ఎన్ఱు చోదనైయాకిఱ విధివాక్యత్తై ప్రమాణమాక వుడైత్తాన
అర్థమ్ ధర్మమెన్గైయాలే శ్రుతి స్మృతి కళాకిఱ ప్రమాణఙ్గళాలే విధిక్క-
ప్పట్టుళ్ళవైయాయ్, నిత్య నైమిత్తికమ్ ముతలాన వఱ్ఱై వడివాక
వుడైత్తాన కర్మయోగమ్ తుడక్కమాన ఉపాయఙ్గళై యెన్నపడి యెన్గై.

౨౧౨. స్వరూపవిరుద్ధత్వాత్ అధర్మమాక చ్చొల్లవేణ్డుమ

౨౧౧. మేలుక్కవతారికై (ఉక్తత్తైయిత్యాది). ఉక్తత్తై యెన్ఱతు-ఉక్తమాన
సర్వధర్మశబ్దార్థత్తై యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). చోదనైయాకిఱ వెన్ఱ
తు-చోదనారూపఙ్గళాన వెన్నపడి, అతావతు-ప్రవర్తకఙ్గళాన వెన్నపడి. విధివాక్యత్తై
యెన్ఱతు - (౨) «నిదిధ్యాసితవ్యః» ఇత్యాది విధాయక వాక్యత్తై యెన్నపడి. «లక్ష్య
తే అనేనేతి - లక్షణమ్» ఎన్గిఱ కరణేవ్యుత్పత్తియాలే లక్షణశబ్దమ్ ప్రమాణత్తై
క్కాట్టక్కడవతిఱే. వడివాక వెన్ఱతు-శరీరమాక వెన్నపడి.

ఆక, అనిష్టనివృత్తి సాధనఙ్గళాయుమ్ ఇష్టప్రాప్తిసాధనఙ్గళాయుమ్ అవఱ్ఱు
క్కు అఙ్గఙ్గళాయుమ్ యోగ్యతాపాదకఙ్గళాయుమ్ విధివాక్య విహితఙ్గళా యిరు
న్దుళ్ళ ప్రవృత్తిరూప ధర్మఙ్గళ్ *సర్వధర్మ శబ్దవాచ్యఙ్గళెన్ఱతాయ్త్తు.

౨౧౨. మేలుక్కవతారికై (స్వరూపేత్యాది). స్వరూప విరుద్ధత్వాత్ ఎన్ఱ
తు-శేషత్వ పారతన్త్ర్య స్వరూప విరోధికళాకైయాలే యెన్నపడి. కర్మాద్యుపాయ
ఙ్గళ్ స్వరూపవిరోధికళో వెన్నిల్,-కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ భగవత్ప్రీతికామనుక్కు
భగవత్ప్రీతిసాధనఙ్గళాక శాస్త్రఙ్గళిలే విహితఙ్గళాకైయాలుమ్, ఫలకామనైయుమ్,
స్వేష్టసాధనత్వ ప్రతిపత్తియుమ్, ఉపాయత్తిల్ స్వకృతి సాధ్యత్వ ప్రతిపత్తియుమ్,
ఫలత్తిల్ భోక్తృత్వ ప్రతిపత్తియు ముడైయనిఱే, ఇవఱ్ఱుక్కు అధికారియానవన్,
ఇప్పడుమ్, అనన్యార్హ శేషత్వాఽనన్యశరణత్వాఽనన్యభోగ్యత్వఙ్గళాకిఱ స్వరూప
విరోధికళాకైయాలే కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ స్వరూప విరోధికళెన్నక్కడవైయిలై.
అధర్మమాక వెన్ఱతు - స్వరూపానురూప ఫలత్తుక్కు విరోధికళాక వెన్నపడి.

(౧) పూర్వమీ-౧-౧-౨. (౨) బృ-౪-౪-౫.

మూ.—౨౦౧. ఆక, శ్రుతి స్మృతి చోదితఙ్గళాయ్ నిత్య నైమిత్తికాదిరూపఙ్గళాన కర్మయోగాద్యుపాయఙ్గళ్ శెన్ఱపడి.

౨౦౧. ఉక్తత్తైనిగమిక్కిఱార్ (ఆక) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఆక క్కీళ్చ్చొన్న ఎల్లావఱ్ఱాలుమ్ (౧) "చోదనాలక్షణోఽర్థో ధర్మః" ఎన్ఱు చోదనైయాకిఱ విధివాక్యత్తై ప్రమాణమాక వుడైత్తాన అర్థమ్ ధర్మమెన్గైయాలే శ్రుతి స్మృతి కళాకిఱ ప్రమాణఙ్గళాలే విధిక్కప్పట్టుళ్ళవైయాయ్, నిత్య నైమిత్తికమ్ ముతలాన వఱ్ఱై వడివాక వుడైత్తాన కర్మయోగమ్ తుడక్కమాన ఉపాయఙ్గళై యెన్ఱపడి యెన్గై.

౨౦౨. స్వరూపవిరుద్ధత్వాత్ అధర్మమాక చ్చొల్లవేణ్డుమ

---

౨౦౧. మేలుక్కవతారికై (ఉక్తత్తైయిత్యాది). ఉక్తత్తై యెన్ఱతు-ఉక్తమాన సర్వధర్మశబ్దార్థత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). చోదనైయాకిఱ వెన్ఱతు-చోదనారూపఙ్గళాన వెన్ఱపడి, అతావతు-ప్రవర్తకఙ్గళాన వెన్ఱపడి. విధివాక్యత్తై యెన్ఱతు - (౨) "నిదిధ్యాసితవ్యః" ఇత్యాది విధాయక వాక్యత్తై యెన్ఱపడి. "లక్ష్యతే అనేనేతి - లక్షణమ్" ఎన్గిఱ కరణవ్యుత్పత్తియాలే లక్షణశబ్దమ్ ప్రమాణత్తై క్కాట్టక్కడవతికే. వడివాక వెన్ఱతు-శరీరమాక వెన్ఱపడి.

ఆక, అనిష్టనివృత్తి సాధనఙ్గళాయుమ్ ఇష్టప్రాప్తిసాధనఙ్గళాయుమ్ అవఱ్ఱుక్కు అఙ్గఙ్గళాయుమ్ యోగ్యతాపాదకఙ్గళాయుమ్ విధివాక్య విహితఙ్గళా యిరున్దుళ్ళ ప్రవృత్తిరూప ధర్మఙ్గళ్ *సర్వధర్మ శబ్దవాచ్యఙ్గళెన్ఱతాయ్త్తు.

౨౦౨. మేలుక్కవతారికై (స్వరూపేత్యాది). స్వరూప విరుద్ధత్వాత్ ఎన్ఱతు-శేషత్వ పారతన్త్ర్య స్వరూప విరోధికళాకైయాలే యెన్ఱపడి. కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ స్వరూపవిరోధికళో వెన్నిల్-కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ భగవత్ప్రాప్తికామనుక్కు-భగవత్ప్రాప్తిసాధనఙ్గళాక శాస్త్రఙ్గళిలే విహితఙ్గళాకైయాలుమ్, ఫలకామనైయుమ్, స్వేష్ట సాధనత్వ ప్రతిపత్తియుమ్, ఉపాయత్తిల్ స్వకృతి సాధ్యత్వ ప్రతిపత్తియుమ్, ఫలత్తిల్ భోక్తృత్వ ప్రతిపత్తియుముడైయనికే, ఇవఱ్ఱుక్కు అధికారియానవన్, ఇమ్మూన్ఱుమ్, అనన్యార్హ శేషత్వాఽనన్యశరణత్వాఽనన్యభోగ్యత్వఙ్గళాకిఱ స్వరూప విరోధికళాకైయాలే కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ స్వరూప విరోధికళెన్నక్కురైయిల్లై. అధర్మమాక వెన్ఱతు - స్వరూపానురూప ఫలత్తుక్కు విరోధికళాక వెన్ఱపడి.

(౧) పూర్వమీ-౧-౧-౨. (౨) బృ-౪-౪-౫.

మూ.—౨౦౩. ‘‘పరిత్యజ్య’’

౨౦౪. త్యాగః ఆవతు, ఉక్తోపాయజ్గళై అనుసనిత్తు, శుక్తియిలే రజతబుద్ధి పణ్ణువార్ పోవేయుమ్, విపరీతదిశాగమనమ్ పణ్ణువార్ పోవేయుమ్, అను

౨౦౩. అనన్తరమ్ ద్వితీయపదత్తై యుపాదానమ్పణ్ణుకిఱార్ (పరిత్యజ్య) ఎన్ఱు.

౨౦౪. ఇతువ్రమ్, త్యాగముమ్, ల్యప్పుమ్, ఉపసర్గముమాయ్, త్రిప్రకారమాయిరుక్కైయాలే, అతిల్, త్యాగవేషత్తై మున్దుఱవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (త్యాగమావతు) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు-ఇవ్విడత్తిల్ చొల్లుకిఱ త్యాగమావతు కేవలమ్ విడుకైయన్ఱు, కీழ్ చ్చొల్లప్పట్ట ఉపాయజ్గళిన్పడియై అనుసన్ధిత్తు, రజతమల్లాత శుక్తియిలే రజతబుద్ధి పణ్ణువార్ పోవేయుమ్, స్వకార్య సిద్ధిక్కుడలాన తోయ దిక్కిలే పోకక్కోలి, తద్విపరీతమాన దిక్కైక్ అతువాక నినైత్తు పోవార్

---

౨౦౩. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు- సర్వధర్మశబ్దార్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి.

౨౦౪. మేలుక్కవతారికై (ఇతువ్రమిత్యాది). ఇతువ్రమెన్ఱతు-ఇన్ద ‘‘పరిత్యజ్య’’ ఎన్గిఱ శబ్దము మెన్ఱపడి. ఇజ్గుత్తై ‘‘చశబ్దమ్’’ సర్వధర్మశబ్దత్తోడే సముచ్చయిక్కిఱతు. అతిలెన్ఱతు - అమ్మూన్ఱిలెన్ఱపడి. త్యాగవేషత్తై యెన్ఱతు - త్యాగప్రకారత్తైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు - ఇశ్శ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. కేవలమ్ విడుకైయన్ఱెన్ఱతు-కేవలానుష్ఠానరూప త్యాగమన్ఱెన్ఱపడి. పిన్నై యేతెన్నిలరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కీழ్ చ్చొల్లప్పట్టవిత్యాదియాల్). కీழెన్ఱతు-కీழ్ధ్యాయజ్గళిలేయెన్ఱపడి. పడియై యెన్ఱతు - చేతనసాధ్యత్వ అజ్గత్వ అశక్తత్వ ఈశ్వర సాపేక్షత్వాదికళై యెన్ఱపడి. రజతమల్లాత వెన్ఱతు - రజతభిన్నమాన వెన్ఱపడి. తద్విపరీతమాన వెన్ఱతు - తద్విరుద్ధమాన వెన్ఱపడి. అతావతు - అనిష్టసిద్ధిక్కుఱుప్పాయిరుక్కై. అతువాక వెన్ఱతు - అభిమత సిద్ధిక్కుఱుప్పాన దిక్కాక వెన్ఱపడి

సూ. — పాయఙ్గళిలే ఉపాయబుద్ధి పణ్ణినోమెన్గిఱబుద్ధివిశేషత్తోడే త్యజిక్కై.

౨౦౫. “పరి” ఎన్గిఱ ఉపసర్గత్తాలే పాతకాదికళై విడుప్పోలేయుమ్, భగవత్ప్రాప్త్యుపాయాపేక్షురాన నామ్ ఉపాయమల్లాతవఱ్ఱిలే ఉపాయబుద్ధి పణ్ణినోమెన్గిఱ బుద్ధివిశేషత్తోడే విడుకైయెన్ఱపడి.

౨౦౬. ఇని, ఉపసర్గార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పరియెన్గిఱ)ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) “పరిసాకల్యే” ఎన్ఱు సాకల్యపరమాక చ్చొల్లుమళవిల్, అతు సర్వశబ్దత్తిలే ఉక్తమాకైయాలే అపేక్షిత మల్లామైయాలే, మికుతిక్కు వాచకమాన “పరి” ఎన్గిఱ ఇన్ద ఉపసర్గత్తాలే (౨) “బ్రహ్మహత్యా సురాపానం స్తేయం గుర్వఙ్గనాగమః” ఎన్గిఱ పాతకఙ్గళ్ ముతలానవఱ్ఱై విడుమళవిల్, అవఱ్ఱిల్ పునరన్వయత్తుక్కు ఉఱుప్పాన రుచి వాసనైకళోడేకూడ “నామిత్తైచ్చెయ్

ఉపాయమల్లాతవఱ్ఱిలేయెన్ఱతు-భగవత్ప్రాప్తిసాధనమల్లాతవఱ్ఱిలేయెన్ఱపడి. ఉపాయబుద్ధిపణ్ణినోమెన్ఱతు-భగవత్ప్రాప్తిసాధనత్వబుద్ధియై ప్పణ్ణినోమెన్ఱపడి. బుద్ధివిశేషత్తోడే విడుకైయెన్ఱతు - బుద్ధివిశేషత్తోడే కూడినవనాయ్క్కొణ్డు ఉపాయఙ్గళై విడుకైయెన్ఱపడి. బుద్ధివిశేషత్తుక్కు త్యాగసహభావమ్ శొల్లిల్ ఉపాయత్వేనానుష్ఠానత్యాగమ్ సిద్ధియాతిఱే, ఆకైయాల్ బుద్ధివిశేషయుక్తనాయ్క్కొణ్డే విడవేణుమ్, శుక్తికా రజతదృష్టాన్తత్తాలే అనుపాయత్వముమ్, విపరీతదిశాగమన దృష్టాన్తత్తాలే విరుద్ధఫలప్రదత్వముమ్ ఇవఱ్ఱిలుపాయత్వబుద్ధి భ్రాన్త్యాత్మకబుద్ధి యెన్నుమిడముమ్ తోఱ్ఱుకిఱతు. ఇఙ్గు విరుద్ధఫలమావతు-సంసారమ్.

౨౦౭. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-త్యాగశబ్దార్థ మరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. ఉపసర్గార్థత్తై యెన్ఱతు-“పరి”ఎన్గిఱ ఉపసర్గార్థత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్. (అతావతిత్యాది). అళవిలెన్ఱతు - అప్పోతెన్ఱపడి, అతువెన్ఱతు-సాకల్యమెన్ఱపడి. ముతలానవఱ్ఱై యెన్ఱతు - ఉపపాతకత్తై యెన్ఱపడి. విడుమళవిలెన్ఱతు - విడుకిఱపోతెన్ఱపడి. ఉఱుప్పాన వెన్ఱతు - హేతువాన వెన్ఱపడి.

(౧)   (౨) మనుస్మృ-౧౧-౫౪.

మూ.— మాపోలే రుచి వాసనైకళోడుమ్ లజ్జైయోడుమ్ కూడ మఱువలిడాతపడి విడవేణుమెన్గిఱతు.

నతే" ఎన్గిఱ లజ్జాసహితనాయ్ కొణ్డు విడుమాపోలే, (౧) "అధ పాతకభీత స్త్వమ్" ఎన్ఱు ధర్మదేవతై పాతకమాక చ్చొన్న ఉపాయాన్తరఙ్గళై విడుమళవిల్, బుద్ధిపూర్వకమాక అవఱ్ఱిలే ప్రవృత్తిక్కు ఉణ్డాన రుచియుమ్, అబుద్ధిపూర్వకమాక మీళుకైక్కు ఉణ్డాన వాసనైయుమాకిఱ అవఱ్ఱోడేకూడ "భగవదేక సాధనత్తైక వేషమాన స్వస్వరూపత్తుక్కు అత్యన్తవిరుద్ధమానవఱ్ఱైనామ్ శెయ్వతే"

భగవదేక సాధనత్తైక వేషమాన వెన్ఱతు-ఎమ్బెరుమానైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱియిరుక్కైయే స్వరూపమాన వెన్నపడి. ఇఙ్గు మున్దిన ఏకశబ్దమ్ సాధనాన్తరఙ్గళైవ్యవచ్ఛేదిక్కిఱతు, పిన్దిన ఏకశబ్దమ్ జ్ఞాతృత్వాదికళై వ్యవచ్ఛేదిక్కిఱతు. ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱ భగవదేకసాధనత్వమ్ భగవదేక శేషత్వ భగవదేక భోగ్యత్వఙ్గళుక్కు ముపలక్షణమాకైయాలే, అనన్యార్హ శేషత్వాద్యాకారత్రయముమ్ స్వవ్యతిరిక్త జ్ఞాతృత్వాదికళై ఆత్మస్వరూపనిరూపకధర్మఙ్గళెన్ఱు వ్యావర్తిప్పిక్కిఱతు. స్వస్వరూపత్తుక్కెన్ఱతు-భగవదేకసాధనత్తైక వేషమాన ఆత్మ స్వరూపత్తుక్కెన్ఱపడి. అత్యన్తవిరుద్ధమాన వెన్ఱతు-స్వరూపనాశకమాన వెన్ఱపడి. అవఱ్ఱై యెన్ఱతు - భగవత్ప్రాప్త్యనుపాయఙ్గళాన కర్మజ్ఞానాదికళై యెన్ఱపడి. ఆనాల్ వేదపురుషన్ ఇవఱ్ఱై భగవత్ప్రాప్తి సాధనఙ్గళాకచ్చొల్లువానెన్నెన్నిల్, రజస్తమో నివృత్తిపూర్వక సత్వోద్రేకద్వారా స్వరూపజ్ఞాన జనకఙ్గళాకైయాలే, భగవత్ప్రాప్తి సాధనమ్ భగవానేయాకిలుమ్, "అవనే సాధనమ్" ఎన్గిఱ అధ్యవసాయమ్, తదేకసాధనత్వ స్వరూపజ్ఞాన కార్యమాకైయాలే, తాదృశ స్వరూపజ్ఞాన జనకఙ్గళానవఱ్ఱై భగవత్ప్రాప్తిసాధనఙ్గళాకచ్చొల్లినిఱ్కిన్ఱతు కరుత్తు. ఆనాల్ పరమ్పరా సాధనత్వముణ్డోవెన్నిల్; "మయర్వఱ మతినల మరుళినన్" ఎన్గిఱ విడత్తిల్, కర్మజ్ఞానాదికళాల్ రజస్తమో నివృత్తిపూర్వకమాక సత్వోద్రేకమ్ పిఱన్దు అనన్తరమ్ జ్ఞానమ్ పిఱక్కైయన్ఱిక్కే, భగవత్కృపైయాలే స్వరూపజ్ఞానమ్ పిఱన్దతాక చ్చొల్లుకైయాలే, అతువుమిల్లైయెన్ఱు కరుత్తు. నామెన్ఱతు-భగవదేకోపాయరాన నామెన్ఱపడి; భగవత్ప్రాప్త్యుపాయ కామరాన నామెన్ఱపడి యాకవుమామ్. శెయ్వతే ఎన్ఱతు - శెయ్వప్పోమో? ఎన్ఱపడి.

---

(౧) విష్ణుధర్మే-౯౯-౩౧.

మూ.—౨౦౬. ల్యప్పాలే, (౧) “స్నాత్వా భుఞ్జీత” ఎన్నుమాపోలే ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టే పర్రవేణుమెన్గిఱతు. ఎన్గిఱ లజ్జాసహితనాయ్ క్కొణ్డు, మీళవుమవర్రై లన్వయమ్ పారాతపడి విడవేణుమెన్ఱు శొల్లుకిఱత్తైన్గై.

౨౦౬. ఇని, ల్యబర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ల్యప్పాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-“త్యజ్య” ఎన్గిఱ ల్యప్పాలే, (౧) “భుక్త్వా చాన్ద్రాయణం చరేత్” ఎన్నుమాపోలన్ఱిక్కే, (౨) “స్నాత్వాభుఞ్జీత” ఎన్గిఱవిధి, భుజిక్కుమళవిల్ స్నానమ్పణ్ణియే భుజిక్కవేణుమెన్గిఱ నియమత్తై చ్చొల్లుమాపోలే, సిద్ధోపాయత్తై ప్పరిగ్రహిక్కుమళవిల్ త్యాజ్యమాన ఉపాయాన్తరఙ్గళై త్యజిత్తే పరిగ్రహిక్కవేణుమెన్గిఱ నియమత్తై చ్చొల్లుకిఱత్తైన్గై.

మీళవు మెన్ఱతు - పునః ఎన్ఱపడి. అవర్రై లెన్ఱతు - భగవత్ప్రాప్త్యుపాయఙ్గళాన కర్మ జ్ఞానాదికళై లెన్ఱపడి. అన్వయ మెన్ఱతు-ఉపాయత్వేనాఽనుష్ఠాన మెన్ఱపడి. ఆక, ఇఙ్గు చ్చొల్లుకిఱ త్యాగమావతు - “భగవత్ప్రాప్తిసాధనమల్లాత కర్మజ్ఞానాదికళై నామ్ సాధనమెన్ఱు భ్రమిత్తు అనుష్ఠిత్తోమాకాతే” ఎన్ఱు తెళిన్దు అవర్రై సాధనమెన్ఱనుష్ఠియాతొழికై యెన్ఱతాయిత్తు.

౨౦౬. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - ఉపసర్గార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది) భుక్త్వా చాన్ద్రాయణం చరేత్ ఎన్నుమాపోలన్ఱిక్కే యెన్ఱతు - స్వతస్సిద్ధమాన ఉపాయాన్తరఙ్గళుడైయ త్యాగత్తై అనువదిక్కై యన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. స్నాత్వా భుఞ్జీత ఎన్నుమాపోలే యెన్ఱతు - భుజిక్కు మళవిల్ స్నానమ్ పణ్ణి భుజిక్కవేణు మెన్నుమాపోలే, ఎమ్బెరుమానై ఉపాయమాక ప్పర్రుమళవిల్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టే పర్రవేణు మెన్ఱపడి. ఆక, “సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య” ఎన్గిఱ ల్యప్పాలే శరణవరణత్తుక్కు త్యాగోత్తరకాలీనత్వమ్ తోర్రుకైయాలే, శరణవరణమ్ సర్వధర్మపరిత్యాగపూర్వకమెన్గిఱనియమమ్ తోర్రుకిఱతు. అనువాదపక్షత్తిల్ ఇన్నియమమ్కూడాతెన్ఱుకరుత్తు.

(౧)   (౨) భార-ఆ-వైష్ణ-౯౭-౧౪.

మూ.—౨౦౭. (౧) "చచాల చాపఞ్చ ముమోచ వీరః" ఎన్గిఱ

౨౦౭. ఇప్పడి విట్టే పఱ్ఱవేణుమెన్గిఱ ఇతిఱ్కు కరుత్తై యరుళి చ్చెయ్కిఱార్ (చచాల) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - "యో వజ్రపాతా ౽శనిసన్నిపాతాన్న చుక్షుభే నా౽పి చచాల రాజా। స రామబాణా ౽భి హతో భృశార్త శ్చచాల చాపఞ్చ ముమోచ వీరః" ఎన్గిఱు.

౨౦౭. మేలుక్కువతారికై (ఇప్పడి యిత్యాది). ఇప్పడి యెన్ఱతు-ఉపాయ మఱ్ఱెన్ఱపడి. ఇతిఱ్ఱెన్ఱతు - ఇద్ద నియమత్తి ఱ్ఱెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). [సన్నిపాతాత్] ఎన్ఱతు-పాతమ్ నిపాతమ్ సన్నిపాత మెన్ఱు త్రిప్రకారమాయ్, అతిల్ పాతమావతు - అమ్బు విఴుమళవిలే యిరున్దాప్పోలే యడిక్కైయాయ్, నిపాతమావతు - అమ్బు కుఱిత్తి ఱ్ఱుళైత్తుక్కొణ్డు పుఱమ్బే పోమ్బడి సన్నిహితనా యిరున్గు అమ్బాలే యడిక్కైయాయ్, సన్నిపాతమావతు - కైయిలాయుధత్తోడే కిట్టి ఎతిరియై ఇరుతుణ్డమామ్బడి యడిక్కైయాయ్, ఇప్పడి ఇన్ద్రాదికళ్ వజ్రాయుధఙ్గళాలే యడిత్తాలుమ్, [న చుక్షుభే] - మనశ్శైథిల్యమ్ పిఱన్దు కలఙ్గినానల్లన్, [నా౽పి చచాల]-మనస్సు కలఙ్గావిడిలుమ్ ఉడల్ నడుక్కన్దానుణ్డో వెన్నిల్, అతువుమిల్లై యన్గిఱార్, ఇరణ్డు మిల్లైయాకిల్ ఇరున్దపడితా నెఙ్ఙనేయెన్న [రాజా] ఎతిరికళ్ మిడుక్కు అత్యల్పమాకిలుమ్ నెఞ్జిల్ పడామైయాలే "ఇవర్కళై జయిత్తోమాకాతే" ఎన్ఱు భయజ్గట్టు విళఙ్గానిన్ఱాన్. [సః] ఇప్పడి ఇన్ద్రాదికళ్ కీటప్రాయరామ్బడి బలవాన్గళిల్ తలైవనాన రావణన్, [రామబాణాభిహతః]అవనై కుఱ్ఱఞ్జెయ్యు రాక్కి విడుకైయిలే తిరువుళ్ళమిల్లైయిలే తమ్బియైక్కొణ్డుమ్ వీరత్తాలే అవనై రక్షిప్పిక్కైయిలే తిరువుళ్ళమాన పెరుమాళ్ వరవిట్ట అమ్బాలే మర్మస్థానఙ్గళ్ ళెల్లావఱ్ఱిలు మడియుణ్డవనాయ్క్కొణ్డు, [భృశార్తః] తాన్ పొఱుక్కుమళవల్లాత ఆర్తియైయుడైయనాయ్క్కొణ్డు, [చచాల] ధైర్యభఙ్గమ్ పిఱన్దు రాజాసనత్తిల్ నిన్ఱుమ్ చలిత్తవనానాన్. [చాపఞ్చ ముమోచ వీరః] కైయిలాయుధ మిరుక్కిల్ పెరుమాళ్ పోకవొట్టారెన్ఱు జీవిత్తైచ్చెయాలే కైయిలాయుధత్తైయుమ్ పొకట్టాన్. ఇప్పడి కైయిలాయుధత్తైయుమ్ పొకట్టవనారెన్నిల్, [వీరః] పరాభిభవన సామర్థ్య ముడైయవన్గిడీరెన్గిఱాన్.

(౧) రా-యు-౫౯-౧౪౦.

మూ.— పడియే ఇవై అనుపాయజ్ఞనాన మాత్రమన్ఱిక్కే కాట్టుకిన్ఱతు.

శ్లోకత్తిల్, రావణన్ రామశరఙ్గళాలే మికవుమీడుపట్టు నిలై కలఙ్గి పోకప్పార్త్తవళవిలుమ్ కైయిల్ విల్లిరుక్కుమళవుమ్ పెరుమాళ్ పోక వొట్టామైయాలే పిన్బు పోకట్ట విల్లు కైయిలిరున్దపోతు ప్రతిపక్ష జయత్తుక్కు సాధనమాకాత మాత్రమన్ఱిక్కే (౧) "గచ్ఛానుజానామి" ఎన్ఱు పిన్బు పణ్ణిన అనుమతి పెరుమాళప్పోతు పణ్ణక్కూడామైయాలే, పోకవు మొణ్ణాతపడి కాట్టానమైయై చొల్లుకిఱపడియే, ఉపాయాన్తరఙ్గళాన ఇవఱ్ఱిలే ఈషదన్వయమ్ కిడక్కిలుమ్ ఇవై పేఱ్ఱుక్కు సాధనమాకాత మాత్ర మన్ఱిక్కే పేఱ్ఱుక్కు ప్రతిబన్ధకమాయ్ త్తలైక్కట్టుమెన్ఱపడి.

నిలైకలఙ్గియెన్ఱతు - ఇరున్దవిడమ్ విట్టెన్ఱపడి. పిన్బెన్ఱతు - కైయిలాయుధమ్ పోకట్టపిన్బెన్ఱపడి అప్పోతెన్ఱతు - కైయిలాయుధమిరున్దపోతెన్ఱపడి. కాట్టానమైయై యెన్ఱతు - ప్రతిబన్ధకమానమైయై యెన్ఱపడి. ఇవఱ్ఱిలెన్ఱతు-కర్మజ్ఞానాద్యుపాయఙ్గళిలెన్ఱపడి. ఈషదన్వయ మెన్ఱతు - ఉపాయత్వేన అన్వయ మిల్లా విడిలుమ్ విహితత్వాదినాఽనుష్ఠానము మెన్ఱపడి. పేఱ్ఱుక్కు ప్రతిబన్ధకమాయ్ త్తలైక్కట్టు మెన్ఱతు - ఇవన్ పురుషార్థ సాధన మెన్ఱు అనుష్ఠియామల్ విహిత మెన్ఱనుష్ఠిత్తాలుమ్ అనన్య సాధ్యమాన భగవత్ప్రాప్తిక్కు ప్రతిబన్ధకమాయ్ ముడియుమెన్ఱపడి. అతావతు - "అనన్య సాధనరాన నామ్ ఇవఱ్ఱై ఉపాయమాక వనుష్ఠియామల్ విహిత మెన్ఱనుష్ఠియానిన్ఱుకొణ్డు ప్రతిపత్తిపణ్ణినాలొఴియ ఈశ్వరన్ స్వప్రాప్తియై పణ్ణిక్కొడాన్" ఎన్ఱుమ్ ప్రతిపత్తి నడక్కైయాలే ఈశ్వరనుడైయ నిరపేక్ష సాధనత్వ ప్రతిపత్తి కులైకైయాలే, చేతననుడైయ అనన్య సాధనత్వమాకిఱ స్వరూపత్తుక్కుమ్, ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరనుడైయ నైరపేక్ష్యమాకిఱ స్వరూపత్తుక్కుమ్ ఇఴవా నే ప్రతిబన్ధకమా యిరుక్కై.

(౧) రా-యు-౫౯-౧౪౪.

మూ.——౨౦౮. చక్రవర్తియైప్పోలే ఇళైక్కుక్కుఉప్పు.

౨౦౮. ఇన్నముమ్ ఇవర్ద్దిలన్వయమ్ ఇళ్లవుక్కుడలామెన్ను మత్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (చక్రవర్తియైప్పోలే ఇళైక్కుక్కుఉప్పు) ఎన్ఱు. అతావతు-"మున్సై వరప్రదానత్తై ప్పణ్ణివైత్తు ఇప్పోతాక మఱుక్క వొణ్ణాతు" ఎన్ఱు ఆభాసమాన సత్యధర్మత్తై ప్పఱ్ఱినిన్ఱు, (౧) "రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః" ఎన్గిఱ పెరుమాళోడే కూడి వాళవిరున్దవెన్గ్రై ఇళన్ద చక్రవర్తియైప్పోలే, ఆభాసమాన ఉపాయాన్తరఙ్గళిలే అన్వయిత్తునిత్కై-యాకిఱతు, (౨) "కృష్ణం ధర్మం సనాతనమ్" ఎన్ఱు సనాతనధర్మమాన భగవద్విషయత్తోడే కూడి వాళ్కైయాకిఱ పేఱ్ఱై ఇళక్కైక్కుఉ ప్పాయ్విడుమెన్నై.

౨౦౮. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్తతు - "పహితమ్" ఎన్ఱనుష్ఠిక్కప్పడుమ్ ఇవ్వుపాయాన్తరఙ్గళ్ ఈశ్వరనుడైయ నిరపేక్షోపాయత్వత్తుక్కుమ్ చేతనుడైయ అనన్యోపాయత్వత్తుక్కుమ్ విరోధియాయ్ ప్రతిబన్ధకమాకైక్కు మేలే యెన్ఱపడి. ఇళవుక్కుడలా మెన్ఱతు - భగవత్ప్రాప్తిక్కు హేతువామెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇప్పోతెన్ఱతు-కొడుత్త వరత్తై క్కేట్టపోతెన్ఱపడి. మఱుక్కవొణ్ణాతెన్ఱతు-తక్కైయవొణ్ణాతెన్ఱపడి. ఆభాసమాన వెన్ఱతు-ధర్మ్మోలే పిళగ్గానిన్ఱుళ్ళ వెన్ఱపడి. సత్యాని ధర్మఙ్గళ్ దృష్టఫలసాధనఙ్గళాయ్ భగవత్ప్రాప్తి సాధకఙ్గళా యిరుక్కైయాలే "ఆభాసమాన" ఎన్గిఱతు. (౩) "సత్యేన లోకాన్ జయతి" ఎన్ఱతుమ్ వ్యాజమాత్రైయెప్పఱ్ఱి. అన్వయిత్తెన్ఱతు-విహితమెన్ఱనుష్ఠిత్తెన్ఱపడి. సనాతనమెన్ఱతు - అనాది యెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, సిద్ధత్వత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. వాళ్కైయాకిఱ వెన్ఱతు - వర్తిక్కై యాకిఱ వెన్ఱపడి.

ఆక, "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱ ఇరణ్డు పదత్తాలుమ్, చేతనప్రవృత్తిరూపఙ్గళాయ్ విధివాక్యచోదితఙ్గళాయిరున్దుళ్ళ సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ ఇష్టసాధనమాకవుమ్ అనిష్టనివర్తికమాకవుమ్ సాధనాఙ్గమాకవుమ్ సాధనానుష్ఠాన యోగ్యతాపాదకమాకవుమ్ అనుష్ఠిక్కలాకాతెన్ఱతాయ్త్తు.

(౧) రా-అర-౩౭-౧౫. (౨) భార-అర-౮౫. (౩) రా-అ-౬౮-౩౧.

౨౦౯. ఇని ఇజ్గుచ్చొన్న సర్వధర్మ పరిత్యాగత్తిన్ కరుత్తఱియాతార్ శొల్లుమ్ దూషణత్తై ప్పరిహరిక్కిఱార్ తత్పక్షత్తై

ఆక ఇజ్గుచ్చొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్ స్వరూపత్యాగమో? బుద్ధిత్యాగమో? ప్రతిపత్తిత్యాగమో వెన్గిఱ సంశయత్తిల్, ధర్మమెన్ఱు శొల్లప్పడాతతొరు కైజ్కర్యమ్ కిడైయామైయాలే స్వరూపత్యాగమాకమాట్టామైయాలుమ్, బుద్ధిత్యాగపక్షత్తిల్, స్వరూపమ్ స్వీకారాజ్గమాయ్ అవశ్యానుష్ఠేయమాయ్ ఉపాయమాక స్వీకరిక్కప్పడుకిఱ ఈశ్వరనుడైయ నిరపేక్షోపాయత్వ భజ్గకమాకైయాలే బుద్ధిత్యాగమాకమాట్టామైయాలుమ్; ఉపాయాన్తరజ్గళుడైయ స్వరూపత్తై విచారిత్తు, ‘‘అనన్యసాధ్యమాన భగవత్ప్రాప్తిక్కు ఇవత్తై సాధనమాక వేదపురుషన్ విధిత్తాన్ - (స్వయత్నత్తాలే ఫలసిద్ధి) ఎన్ఱిరుక్కుమిచ్చేతననుడైయ భ్రమత్తై యనుసరిత్తో’’ ఎన్ఱు శాస్త్రోక్తజ్గళాన ఉపాయాన్తరజ్గళై భగవత్ప్రాప్తిసాధనజ్గళల్లవెన్ఱు నిశ్చయిత్తు శాస్త్రోక్తజ్గళాన ఆకారజ్గళాలే అవత్తై యనుష్ఠియాతొఴికైయాకైయాలే ప్రతిపత్తిత్యాగమెన్ఱతాయిత్తు. ప్రపన్ననానపిన్బు ఇవననుష్ఠిక్కుమనుష్ఠానమెల్లామ్ శేషభూతనాన తన్ స్వరూపత్తుక్కు అనురూపమాయ్, ఈశ్వరన్ ముఖమలర్త్తిక్కుఱుప్పాయ్, ఉపాయఫలమాయ్, కైజ్కర్యమామత్తొఴియ స్వీకారాజ్గమాకమాట్టాతు. ప్రపన్నామళవుమిత్తో శాస్త్రమ్ ప్రవర్తకమ్; అనన్తరమ్ స్వరూపమిత్తో ప్రవర్తకమ్.

౨౦౯. మేలుక్కవతారికై (ఇజ్గిత్యాది). ఇజ్గెన్ఱతు - ఇచ్చరమశ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. త్యాగత్తిన్ కరుత్తఱియాతారెన్ఱతు - ప్రవృత్తిరూప సర్వధర్మ పరిత్యాగత్తిలే తాత్పర్యమెన్ఱఱియాతారెన్ఱపడి. చేతననుడైయప్రవృత్తిసామాన్యమ్ ఈశ్వర ప్రవృత్తి విరోధియాకైయాలే, ఇచ్చేతననుడైయ స్వార్థప్రవృత్తిసామాన్యనివృత్తి ‘‘తత్ప్రవృత్తివిరోధి స్వప్రవృత్తి నివృత్తిః ప్రపత్తిః’’ ఎన్గిఱ ప్రపత్తిక్కు మికవుమన్తరజ్గమాకైయాలే, తదేకోపాయాధ్యవసాయ జ్ఞానాత్మకమాన ప్రపత్తిక్కు అజ్గమాక ప్రవృత్తిరూప ధర్మత్యాగత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్ఱఱియాతారెన్ఱపడి. తత్పక్షత్తైయెన్ఱతు - అధర్మనివృత్తిక్కుమ్ ధర్మశబ్దవాచ్యత్వముణ్డెన్గిఱ పక్షత్తై యెన్ఱపడి.

మూ.—౨౦౯. “సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు” ఎన్ఱుశొల్లుకైయాలే శిలర్ అధర్మఙ్గళ్ పుకురుమెన్ఱార్కళ్.

ఉత్ప్రేక్షిక్కిఱార్ (సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు — త్యాజ్యమాన ధర్మన్నాన్ “ఇదంకురు” “ఇదంమాకార్షీః” ఎన్ఱు విధి నిషేధాత్మకమాయిరుక్కైయాలే, సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టుఎన్ఱు శొల్లుకైయాలే విహితానుష్ఠానత్తోపాతి నిషిద్ధపరిహారముమ్ ఒక్క త్తళ్ళుణ్ణుమళవిల్, అడైత్త కతవై త్తిఱన్దాల్ నిహీనపదార్థఙ్గళ్ పుకురుమాపోలే, అధర్మఙ్గళాన నిషిద్ధప్రవృత్తికళ్ పుకురుమెన్ఱు శిలర్ శొన్నార్కళెన్నై.

ఉత్ప్రేక్షిక్కిఱారెన్ఱతు-కిళప్పుకిఱారెన్ఱపడి. మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). నిషిద్ధపరిహారముమెన్ఱతు-అధర్మనివృత్తియుమెన్ఱపడి. ఒక్కవెన్ఱతు-తుల్యమాకవెన్ఱపడి. తళ్ళుణ్ణుమళవిలెన్ఱతు-త్యాజ్యమామళవిలెన్ఱపడి అడైత్తకతవైయెన్ఱతు-శాత్తిన కతవైయెన్ఱపడి. నిహీనపదార్థఙ్గళెన్ఱతు - శునకఙ్గళెన్ఱపడి. అధర్మఙ్గళాన వెన్ఱతు-ధర్మవిరోధికళాన వెన్ఱపడి. ఇవర్ “శిలర్” ఎన్ఱు నిర్దేశిక్కిఱతు - వైష్ణవీకర్త్ర్యుపాసకరాన శాక్తేయరై అవర్కళ్ పక్కల్ విహితనివృత్తియుమ్ నిషిద్ధప్రవృత్తియుమ్ కాణా నిన్ఱోమిఱే. అవర్కళిలేకదేశికళాన రామానుజశాక్తేయరిడఙ్గళిలే మికవుమ్ హేయప్రవృత్తికళ్ కాణలామ్. నను - “సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య” ఎన్గిఱ పదద్వయత్తాలుమ్ ధర్మశబ్దప్రవృత్తినిమిత్తఙ్గళైయుమ్ త్యాగప్రకారత్తైయుమ్ మరుళిచ్చెయ్కైయాలే ప్రకారాన్తరేణ అనుష్ఠానమ్ కూడుమాకైయాలే సర్వధర్మఙ్గళుక్కుమ్ అననుష్ఠానరూపత్యాగమ్ సిద్ధియామైయాలే, సర్వధర్మఙ్గళుక్కుమ్ అననుష్ఠానరూపత్యాగమ్ సిద్ధిత్తాక భ్రమిత్తు, అధర్మనివృత్తిక్కుమ్ ధర్మశబ్దవాచ్యత్వముణ్డాకైయాలే అధర్మనివృత్తిరూపధర్మత్యాగత్తిల్ నివృత్తిక్కు నివృత్తిరూపమాకైయాలే నిషిద్ధానుష్ఠానమ్ తన్నడైయే పుకురుమెన్ఱు శఙ్కిత్త శఙ్కావాక్యత్తుక్కు ఉపయుక్తమిత్తైయెన్నిల్,- సకలధర్మఙ్గళుక్కుమ్ ప్రవర్తకమ్ శాస్త్రమాకైయాలే, అన్ద శాస్త్రన్దానే కర్మజ్ఞానాదికళై ఉపాయమాకవుమ్, ఉపాయాఙ్గమాకవుమ్, నిత్యనైమిత్తికఙ్గళై యోగ్యతాపాదకఙ్గళాకవుమ్ శొల్లుకైయాలే, సిద్ధోపాయనిష్ఠనుక్కు శాస్త్రోక్తప్రకారత్తాలే సర్వ

మూ.—౨౧౦. అతుకూడాతు, ‹‹అధర్మజ్ఞళై చ్చెయ్'' ఎన్ఱు శొల్లామైయాలే.

౨౧౧. తన్నడైయే శొల్లిన్ఱ ప్రాకాత్తోవెన్నిల్;

౨౧౨. ఆకాతు, ధర్మశబ్దమ్ అధర్మనివృత్తియై క్కాట్టామైయాలే.

---

౨౧౦. అత్తై ప్పరిహరిక్కిఱార్ (అతుకూడాతు, అధర్మజ్ఞళై చ్చెయ్యెన్ఱు శొల్లామైయాలే) ఎన్ఱు. అతావతు-సర్వధర్మజ్ఞళైయుమ్ విడచ్చొన్న ఇత్తాల్ అధర్మజ్ఞళ్ పుకురుమెన్గిఱవితు సంభవియాతు, ధర్మజ్ఞళై విడచ్చొన్న మాత్రమొఴియ అధర్మజ్ఞళై చ్చెయ్యెన్ఱు శొల్లామైయాలే యెన్గై.

౨౧౧. అధర్మనివృత్తియుమ్ ధర్మశబ్ద వాచ్యమాకైయాలే - అత్తై విడచ్చొన్నాల్ అధర్మత్తై చ్చెయ్యెన్నుమిడమ్ అర్థాదుక్తమాకాతో వెన్గిఱ ప్రతివాద్యుక్తియై యనువదిక్కిఱార్ (తన్నడైయే శొల్లిన్ఱ ప్రాకాత్తోవెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౨౧౨. అతుక్కుత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకాతు, ధర్మశబ్దమ్

ధర్మపరిత్యాగత్తై సిద్ధోపాయ స్వీకారాజ్ఞమాకవిధిత్తాల్, సకల ధర్మజ్ఞళుక్కుమ్ శాస్త్రోక్తత్వేన ఆకారజ్ఞళ్ ఒఴియ ప్రవర్తకమాన ఆకారాన్తరమ్ కిడైయామైయాలే అనుష్ఠానరూపత్యాగమ్ తన్నడైయే సిద్ధిక్కైయాలే, శజ్కావాక్యత్తుక్కు ఉదయముణ్డిఱే; ఆకైయాలే ఇప్పడిశజ్కిత్తు నిషిద్ధప్రవృత్తి పుకురుమెన్నత్తై ప్పరిహరిక్కిఱార్ అన్వారుహ్యవాదత్తాలే

౨౧౦. మేలుక్కవతారికై (అత్తైయిత్యాది). అత్తైయెన్ఱతు - నిషిద్ధప్రవృత్తి పుకురుమెన్నుమత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౨౧౧. మేలుక్కవతారికై (అధర్మనివృత్తియుమిత్యాది). అత్తైయెన్ఱతు - అధర్మనివృత్తియైయెన్ఱపడి. అర్థాత్ ఎన్ఱతు - అర్థత్తాలేయెన్ఱపడి. నివృత్తినివృత్తి-ప్రవృత్తిరూపమాకైయాలే, నివృత్తి నివృత్తి రూపార్థబలత్తాలే యెన్ఱపడి.

౨౧౨. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు - అధర్మనివృ

మూ.—౨౧౩. కాట్టినాలుమ్ అత్తైయొழిన్దవర్ త్తై చ్చొల్లిற్రా

అధర్మనివృత్తియైక్కాట్టామైయాలే) ఎన్ఱు. అతావతు, ధర్మఙ్గళై విడ చ్చొన్నవిత్తాల్ అధర్మఙ్గళై చ్చెయ్యెన్నుమిడమ్ తన్నడైయేశొల్లిற్రాకాతు, ధర్మశబ్దమ్, అధర్మనివృత్త్యాద్యఙ్గసహితమాయ్ ప్రధానమాయిరున్దుళ్ళ విహితానుష్ఠానత్తై క్కాట్టుమత్తొழియ, సామాన్యేన అధర్మనివృత్తిమాత్రత్తైక్కాట్టామైయాలే యెన్గై.

౨౧౩. అధర్మనివృత్తిక్కు ధర్మశబ్ద వాచ్యత్వమ్ ముఖ్యమాక ఇల్లైయేయాకిలుమ్, - సర్వశబ్ద సాహిత్యత్తాలే ధర్మశబ్దమ్, విశేషణభూతమాన ఇతుతన్నైయుమ్ కాట్టాత్తొழివన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కాట్టినాలుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు, అప్పడి కాట్టిற్రాకిలుమ్, అతు ఇవ్విడత్తిల్ వివక్షితమల్లామైయాలే, అత్తైయొழిన్ద విహితానుష్ఠానత్తై

త్తియుమ్ ధర్మశబ్దవాచ్యమాకైయాలే ధర్మఙ్గళైయెల్లామ్విట్టు ఎన్ఱపోతే అధర్మనివృత్తియాకిఱ ధర్మత్తుక్కుమ్ త్యాగమ్ వరుకైయాలే అధర్మమ్ పుకురుమెన్నుమతు తన్నడైయే శొల్లిற்రాకాతొழివన్నతుక్కెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తన్నడైయే యెన్ఱతు - నివృత్తి నివృత్తి-ప్రవృత్తిరూపమాకైయాలే నివృత్తినివృత్తిరూపత్యాగ స్వభావత్తాలే యెన్ఱపడి. మేలుక్కర్థమ్ (ధర్మశబ్దమిత్యాది). "అధర్మనివృత్త్యాది" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే ప్రవృత్తిరూపాఙ్గఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. ప్రధానమాయిరున్దుళ్ళ విహితానుష్ఠానత్తై యెన్ఱతు - ధర్మశబ్దవాచ్యఙ్గళిల్ ప్రధానమాయిరున్దుళ్ళ అఙ్గిరూప ప్రవృత్తిధర్మత్తైయెన్ఱపడి. ధర్మఙ్గళుక్కు ప్రాధాన్యమావతు - అవ్యవధానేన ఫలజనకత్వమ్. సామాన్యేనవెన్ఱతు - ధర్మత్వేనవెన్ఱపడి.

౨౧౩. మేలుక్కవతారికై (అధర్మనివృత్తిక్కిత్యాది). ముఖ్యమాక వెన్ఱతు- ప్రధానమాక వెన్ఱపడి. సాహిత్యత్తాలే యెన్ఱతు - శేర్త్తియాలే యెన్ఱపడి. ఇతుతన్నైయుమెన్ఱతు-అధర్మనివృత్తియైయుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అప్పడి యెన్ఱతు - ధర్మవిశేషణమాక వెన్ఱపడి. కాట్టిற்రాకిలుమెన్ఱతు-ధర్మశబ్దమ్ అధర్మనివృత్తియైక్కాట్టినాలుమెన్ఱపడి. అతువెన్ఱతు-అధర్మనివృత్తిత్యాగమెన్ఱపడి. ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు-సర్వధర్మపరిత్యాగపూర్వకమాక ఎమ్పెరుమానైయే ఉపాయమాకప్పత్తుకిఱవిడత్తిలెన్ఱపడి. వివక్షితమల్లామైయాలే యెన్ఱతు - సిద్ధోపాయత్తినుడైయ

సూ.—౧౮౨. కళైయావతు-తనక్కేన్న ప్పణ్ణుమతు.

౧౮౩. ఇతిలే అవిద్యాదికళుమ్ కழియుణ్ణుమ్.

(కళైయావతు తనక్కేన్నప్పణ్ణుమతు) ఎన్ఱు. తనక్కేన్నప్పణ్ణుకైయావతు - “భోక్తాఽహమ్” “మమభోగోఽయమ్” ఎన్గిఱపడియే ఇత్తైత్తన్నుడైయ రసత్తుక్కుఉప్పాక నినైత్తుప్పణ్ణుకై, “భగవన్ముఖవికాసహేతువాకైయాలే ఇతు నమక్కు ఆదరణీయమ్” ఎన్గిఱ ప్రతిపత్తియొழియ, ఇతిల్ భోక్తృత్వప్రతిపత్తియుమ్ మదీయత్వప్రతిపత్తియుమ్ నడక్కుమాకిల్ అపురుషార్థమాయిటే యిరుప్పతు.

౧౮౩. ఇన్నముమ్ ఇన్దక్కైఙ్కర్యప్రాప్తిక్కు విరోధికళానవైయుమితిలే తళ్ళుణ్ణుమెన్గిఱార్ (ఇతిలే అవిద్యాదికళుమ్ కழియుణ్ణుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు- అహఙ్కార మమకారనివృత్తియై ప్రార్థిక్కిఱ ఇన్నమస్సిలే, (౧)“అనాత్మన్యాత్మబుద్ధిర్యా అస్వే స్వమితి యా మతిః। అవిద్యాతరుసమ్భూతి బీజమేతద్ద్విధా స్థితమ్” ఎన్గిఱపడియే అనాత్మన్యాత్మబుద్ధ్యాదికళై వడివాక వుడైత్తాయ్ కర్మోత్పత్తికారణమాయిరుక్కుమ్ అవిద్యైయుమ్, తత్కార్యమాన కర్మఙ్గళుమ్, తత్కార్యమాయ్ వరుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధముమెల్లామ్ కழియుణ్ణుమెన్గై.

ఆకైయిటే, ద్వయవివరణమాన గద్యత్తిలే నమశ్శబ్దార్థత్తై

వృద్ధివిరోధియాన పూర్వార్ధత్తైయాలే, ఇఙ్గు కళైయెన్ఱు కైఙ్కర్యవిరోధియై చ్చొల్లుకిఱతు. మూలార్థమ్ (తనక్కేన్నప్పణ్ణుకైయావతిత్యాది). ఇత్తైయెన్ఱతు- కైఙ్కర్యత్తైయెన్ఱపడి. తన్నుడైయ రసత్తుక్కుఉప్పాక వెన్ఱతు-ఈశ్వరనుడైయ ముఖమలర్త్తిక్కుఉప్పాకాతే తన్నుడైయ ప్రీతిక్కుఉప్పాక వెన్ఱపడి కైఙ్కర్యత్తై స్వరసత్తుక్కుఉప్పాక నినైక్కిల్ వరుమ్దోషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (భగవన్ముఖవికాసేత్యాదియాల్). ఒழియవెన్ఱతు - ఇన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి.

౧౮౩. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్ఱతు-కైఙ్కర్యవిరోధియై కழిక్కైక్కు మేలేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

ఇతుక్కు సంవాదప్రమాణమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయిటేయిత్యాది). ఆకై

(౧) వి-పు-౬-౭-౧౧.

మూ. — పార్ త్తాల్ అన్నై పుకురవత్తయిల్లై.

అవనుక్కైయు ప్రీతియాకైయాలే తాదృశమాన ఫలత్తైప్పార్త్తాలుమ్, ఇవ్వాత్మాక్కుమ్ విసద్ధజ్ఞళాన అన్నై పుకురవత్తి యిల్లైయెన్నై. ఆకై యాలే ధర్మశబ్దమ్ అధర్మ నివృత్తిరై కాట్టిర్నాకిలుమ్ అత్తై యుమ్ కూట్టై చ్చొల్లిర్నాక కొళ్ళవేణుమెన్ను కరుత్తు.

వెన్నప అవనుక్కైయువెన్నతు - ఈశ్వరనుక్కైయు వెన్నపడి. తాదృశమానవెన్నతు - అవనుక్కైయు ప్రీతిహాపమానవెన్నపడి. ఇవ్వాత్మాక్కుమెన్నతు-స్వరూపోపాయ పురుషార్థజ్ఞళ్ మూన్నుక్కుమెన్నపడి. అన్నైయెన్నతు - నిషిద్ధానుష్ఠానజ్ఞళెన్నపడి.

ఉక్కైతే హేతువాక్క ధర్మశబ్దమ అధర్మనివృత్తియై యొళ్ళిన్ద ప్రవృత్తిరూప ధర్మజ్ఞళై చ్చొల్లుమెన్ను మివ్వర్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్. (ఆకైయాలిత్యాదియాల్).

ఆకైయాలెన్నతు - నిషిద్ధానుష్ఠానమ్ స్వరూపోపాయ పురుషార్థజ్ఞళ్ మూన్నుక్కుమ్ విరోధియాకైయాలెన్నపడి. అత్తై యొళ్ళిన్దవత్తై యెన్నతు-అధర్మనివృత్తియొళ్ళిన్ద ప్రవృత్తిరూప ధర్మజ్ఞళైయెన్నపడి. ‘‘కొల్లిర్నాక కొళ్ళవేణుమ్’’ ఎన్ను విధియాక చ్చొల్లుకైయాలే, ఇప్పడి కొళ్ళాతే అధర్మనివృత్తిక్కుమ్ త్యాగ మెన్నుకొళ్ళిల్ స్వరూపోపాయ పురుషార్థజ్ఞళ్ మూన్ఱిలుమ్ అన్వయమిన్ఱిక్కే పత్తైయ నాస్తిక నాకైయే ఫలిక్కుమ్.

ఆక ‘‘సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య’’ఎన్గిఱ పదద్వయత్తాలుమ్, ప్రవృత్తిరూప సాఙ్గ సకల ధర్మజ్ఞళైయుమ్ శాస్త్రోక్తజ్ఞళాన తత్తదాకారజ్ఞళాలే ఇవ్వధికారి అనుష్ఠిక్క క్కడవనల్లనెన్నతాయిత్తు.

ఆక, ‘‘ఇఙ్గుచ్చొన్న సర్వధర్మ పరిత్యాగత్తిన్ కరుత్తటియాతార్’’ఎన్ను తుడఙ్గి చ్చెప్పశవాన గ్రన్థత్తాలే, ఇఙ్గు చ్చొల్లుకిఱ సర్వధర్మ పరిత్యాగమ్ స్వరూపత్యాగమో? బుద్ధిత్యాగమో? ప్రతిపత్తిత్యాగమో? ఎన్గిఱ శఙ్కైయిలే, స్వరూపత్యాగమున్ను, బుద్ధిత్యాగమున్ను,ప్రతిపత్తిత్యాగమాకైయాలే, అతిల్ అధర్మనివృత్తియాకిఱ ధర్మత్తుక్కుమ స్వరూపత్యాగమాకైయాలే, (౧) ‘‘న పరదారాన్ గచ్ఛేత్’’ (౨) ‘‘నసురాంపిబేత్’’ (౩) ‘‘నమాంస మశ్నీయాత్’’ ఇత్యాది నిషిద్ధప్రవృత్తికళాన పరదారగమనాదికళుమ్ శేరుమెన్గిఱ విపర్యయ పక్షత్తై నిరాకరిత్తారాయిత్తు.

(౧) (౨) (౩)

మూ.—౨౧౫. (మామ్)

౨౧౬. సర్వరక్షకనాయ్,

ఆక, ద్వితీయపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయ్త్తు.

౨౧౫. అనన్తరమ్, తృతీయపదత్తై ఉపాదానమ్పణ్ణుకిఱార్ (మామ్) ఎన్ఱు.

౨౧౬. అతుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సర్వరక్షకనాయ్) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు – "నమ్ముడైయ రక్షణమ్ ఇవన్ పణ్ణుమో? పణ్ణానో" ఎన్ఱు సంశయిక్క వేణ్డాతపడి సర్వరుడైయవుమ్ రక్షణత్తిలే దీక్షితనాయ్, "తన్ పెరుమైయైయుమ్ నమ్ శిఱుమైయైయుమ్ పార్త్తు నమ్మోడు కలప్పరిరుక్కుమో?" ఎన్న వేణ్డాతపడి (౧) "సేన

ఇరణ్డామ్ పదార్థత్తై నిగమిత్తమైయ యరుళిచ్చెయ్కిఱార (ఆకవిత్యాదియాల్). ఆకవెన్ఱతు – "త్యాగమావతు" ఎన్ఱుతుడజ్గి ఇవ్వళవాన గ్రన్థత్తాలెన్ఱపడి.

౨౧౫. మేలుక్కవతారికై. (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తర మెన్ఱు – ఇరణ్డామ్ పదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి.

౨౧౬. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కర్థమిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు – "మామ్" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). "సర్వరక్షకనాయ్" ఎన్గైయాలే వ్యావర్త్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నమ్ముడైయ రక్షణమిత్యాదియాల్). నమ్ముడైయ వెన్ఱతు – సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు తన్నైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱుకిఱ నమ్ముడైయ వెన్ఱపడి. ఇవనెన్ఱతు – నముక్కు ప్రత్యక్షమాన ఇవనెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, సర్వరక్షకనాన ఇవన్ సర్వాన్తర్గతనాన తన్నుడైయ రక్షణమ్ పణ్ణుకైయిల్ సంశయమిల్లైయెన్ఱు, "నమ్ముడైయ రక్షణమ్ ఇవన్ పణ్ణుమో? పణ్ణానో?" ఎన్గిఱ సంశయమాయ్త్తు వ్యావర్తిక్కప్పడుకిఱతు.

"ఉనక్కుక్కైయాళాయ్" ఎన్గిఱత్తాలే వ్యావర్తిక్కప్పడుమంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (తన్ పెరుమైయైయు మిత్యాది). నమ్మోడెన్ఱతు – శిఱుమైయైయుడైయ నమ్మోడెన్ఱపడి. కలప్పరిరుక్కుమో వెన్ఱతు – కలవాతిరుక్కుమో వెన్ఱపడి. ఎన్న వేణ్డాతపడి యెన్ఱతు – ఎన్ఱు సంశయిక్క వేణ్డాతపడి యెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, "ఎల్లార్క్కుమ్ మేలాన

---

(౧) గీ-౧-౨౨.

మూ.— ఉనక్కు క్కైయాళాయ్, ఉన్నై శ్శెవ్వు పార్త్తు, ఉన్ దోషత్తై భోగ్యమాకక్కొణ్డు, ఉనక్కు ప్పుకలాయ్,

---

యోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ” ఎన్ఱు ఏవిక్కొళ్ళలామ్బడి (ఉనక్కుక్కైయాళాయ్), ఉన్నై రక్షిక్కైయిలుణ్డాన నశైయాలే (౧) “రక్షాఽపేక్షాం ప్రతీక్షతే” ఎన్గిఱపడియే రక్ష్యభూతనాన ఉన్నై శ్శెవ్వు పార్త్తు, “నజ్గుఱ్ఱమ్ కణ్డు ఇకళ్లుమో” ఎన్ఱ అజ్ఞాతజ్ఞాతపడి, (౨) *అస్థాన స్నేహ కారుణ్య ధర్మాఽధర్మధియాఽఽకులనాన ఉన్ దోషత్తై భోగ్యమాకక్కొణ్డు, అశరణ్యశరణ్యనాకైయాలే నీయుమ్ పిఱరుమ్ ఉనక్కు త్తఞ్జమల్లాత దశైయిల్ ఒతుజ్గలామ్బడియాన పుక

తాన్ తణ్ణియరోడే కలక్కుమో? కలవానో” ఎన్గిఱ సంశయత్తై వ్యావర్తిక్కిఱతు. తణ్ణియరోడే ఒరునీరాక క్కలక్కుమ్ శీలవానెన్ఱు సౌశీల్యత్తై చ్చొల్లుకిఱతు ఇవ్విరణ్డువిశేషణత్తాలుమ్, ఇవన్ శౌల్వ్యత్తివన్ను ఇవనై రక్షిక్కు మెన్గిఱతు.

“ఉన్నై శ్శెవ్వుపార్త్తు” ఎన్గిఱవిత్తాల్ వ్యావర్త్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉన్నైయిత్యాది). నశైయాలేయెన్ఱతు-ఆశైయాలే యెన్ఱపడి. శెవ్వేన్ఱతు - సమ్మతి యెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, అవన్ పణ్ణుమ్ రక్షణమ్ పురుషార్థమాకైక్కాక అవన్ అసమ్మతి యిల్ పణ్ణుమ్ రక్షణత్తై వ్యావర్తిక్కిఱతు.

“ఉన్ దోషత్తై భోగ్యమాకక్కొణ్డు” ఎన్ఱత్తాల్ వ్యావర్త్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నజ్గుఱ్ఱమిత్యాదియాల్). కుఱ్ఱమెన్ఱతు - అపరాధమెన్ఱపడి. ఇకళ్లుమోవెన్ఱతు-విడుమోవెన్ఱపడి. అజ్ఞాతజ్ఞాతపడి యెన్ఱతు-భయప్పడవేణ్డాతపడి యెన్ఱపడి. అస్థానవెన్ఱతు - అప్రాప్త విషయత్తిలెన్ఱపడి. ఇత్తాల్ “నమ్ దోషజ్గణ్డు కైవిడుమో?” ఎన్గిఱ సంశయత్తై వ్యావర్తిక్కిఱతు.

“ఉనక్కు ప్పుకలాయ్” ఎన్నైయాలే వ్యావర్త్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అశరణ్యశరణ్యనాకైయాలేయిత్యాదియాల్). అశరణ్యశరణ్య నాకైయాలేయెన్ఱతు-అకిఞ్చనరాయ్ అనన్యగతికళానవర్కళుక్కు రక్షకనాకైయాలేయెన్ఱపడి. నీయుమెన్ఱతు-రక్ష్యనాన నీయుమెన్ఱపడి. పిఱరుమెన్ఱతు-మాతాపిత్రాదికళుమ్, ఇన్ద్రాది దేవతాన్తరజ్గళుమెన్ఱపడి. పుకలాయెన్ఱతు-రక్షకనాయెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, ఎమ్బెరుమాన్

---

(౧) లక్ష్మీత-౧౭-౭౫. (౨) గీతార్థసఙ్గ్రహ-౫.

మూ.— నీర్ శుడుమాపోలే శేర్ప్పారే పిరిక్కమ్బాతుమ్
విడమాట్టాతే రక్షిక్కిఱ ఎన్నై.

౨౧౭. ఇత్తాల్, పర వ్యూహఙ్గళైయుమ్, దేవతాన్తర్యా

లాయ్, శైత్యమే స్వభావమాన జలమ్ ఔష్ణ్యత్తై భజిక్కుమాపోలే అపరాధక్షామణమ్పణ్ణి ఘటిప్పిక్కుమ్ పురుషకారభూతరే (౧) ‹‹తానుగన్దైయాళాకిలుమ్ శితకుగైక్కుమేల్›› ఎన్గిఱపడియే కుఱ్ఱత్తైక్కాట్టి అకిఱ్ఱుమ్బాతుమ్ విడ క్షమనన్నిక్కే, ‹‹ఎన్నడియారతు శెయ్యార్›› ఎన్ఱు మఱుతలైత్తు ఒరుతలైనిన్ఱు రక్షిక్కుమ్ ఎన్నైయేన్నై.

౨౧౮. ‹‹మామ్››ఎన్ఱు విభవరూపత్తై క్కాట్టుకైయాలే వ్యావర్త్తిక్కప్పడుకిఱవర్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు — ‹‹ఎన్నై›› ఎన్ఱు — అవతరిత్తు కణ్ణుక్కిలక్కాయ్ అణుకి

ఇవనై రక్షిక్కైక్కు ఇవన్బక్కల్ అధికారమాక వేణ్డువతు-ఉపాయాన్తరపరిత్యాగముమ్ రక్షకాన్తరపరిత్యాగముమెన్ఱతాయ్త్తు. ఇత్తాల్ ‹‹అకిఞ్చనరాయ్ అనన్యగతికళానవర్కై ఎమ్బెరుమాన్ రక్షిప్పనో?రక్షియానో?›› ఎన్గిఱసంశయత్తై వ్యావర్త్తిక్కిఱతు.

‹‹శేర్ప్పారే›› ఇత్యాదియాల్ వ్యావర్త్తిక్కప్పడుమవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శైత్యమే ఇత్యాదియాల్). శితకైన్నతు-కుఱ్ఱఙ్గళై యెన్నపడి. అకిఱ్ఱుమ్బాతు మెన్నతు-పిరిక్కమ్బాతు మెన్నపడి. క్షమన్నిక్కేయెన్నతు — పిట్టు జీవిక్కమాట్టాతవనాయెన్నపడి. రక్షకనుక్కు రక్షణమిల్లాతపోతు స్వరూపమ్ జీవియాతిఱే. అతువెన్నతు — ఉన్నడియార్ శెయ్యుమ్ కుఱ్ఱత్తై యెన్నపడి. మఱుతలైత్తెన్నతు-ఎతిరిట్టెన్నపడి. ఒరుతలైనిన్నెన్నతు — ఒరుపక్షత్తిలే నిన్నెన్నపడి. అతావతు — చేతనన్ పక్షత్తిలే నిన్ఱు. ఇత్తాల్,‹‹ఆశ్రితరక్షణత్తిల్ ఇవన్ ఒరునిలైయాయ్ నిఱ్కుమో? నిల్లానో?›› ఎన్గిఱ సంశయత్తై వ్యవచ్ఛేదిక్కిఱతు. ‹‹సర్వరక్షకనాయ్›› ఎన్గిఱ విడత్తిల్, అధికారానుగుణమాక సర్వరక్షకత్వమ్ శొల్లుకిఱతు; ‹‹పుకలాయ్›› ఎన్గిఱ విడత్తిల్, కృపానుగుణ రక్షకత్వమ్ శొల్లుకిఱతు, ఆకైయాలే పునరుక్తియిల్లై.

౨౧౯. మేలుక్కవతారికై (మామిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కణ్ణుక్కిలక్కా యెన్నతు — కణ్ణుక్కు విషయమాయెన్నపడి. అణుకినిఱ్కిఱ వెన్నతు—

(౧) పెరి-తిరు-౪-౯-౨.

సూ.— మిత్వైయుమ్ తవిర్క్కిఱతు.

౨౧౩. ధర్మసంస్థాపనమ్ పణ్ణ ప్పిఱన్దవన్దానే, ‹‹సర్వధర్మా

నిఱ్కిఱ తన్నై వరణీయనాకచ్చొన్న విత్తాలే, దేశవిప్రకృష్టత్తై యాలే కాణవుమ్కిట్టవుమొణ్ణాతపడియిరుక్కిఱ పర వ్యూహఙ్గళై యుమ్, అసాధారణ విగ్రహాయుక్తమన్ఱిక్కే ఉపాయాన్తరనిష్ఠర్క్కు ఉద్దేశ్యమాయిరుక్కిఱ అగ్నీన్ద్రాది దేవతాన్తర్యామిత్వత్తైయుమ్వ్యా వర్తిక్కిఱతెన్నై.

౨౧౪. ధర్మఙ్గళై యెల్లామ్ విట్టు త్తన్నై ప్పఱ్ఱ చ్చొల్లు కైయాలే ఫలితమానతొరు అర్థవిశేషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ధర్మ సంస్థాపనమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) ‹‹ధర్మసంస్థాపనార్థాయ

కిట్టనిఱ్కిఱవెన్నపడి. వరణీయనాకవెన్నతు-‹‹వ్రజ›› ఎన్ఱిఱ ధాత్వర్థమాన వ్రజనవిష యమాకవెన్నపడి. దేశవిప్రకృష్టత్తైయాలేయెన్నతు - దేశదూరత్తాలేయెన్నపడి. ఒణ్ణాత పడియెన్నతు - యోగ్యమాకాతపడి యెన్నపడి. ఇత్తాల్, ‹‹వరణవిషయమాన ఈశ్వ రన్ అగ్నీన్ద్రాది దేవతాన్తర్యామియో? అసాధారణ దివ్యమఙ్గళ విగ్రహవిశిష్టనో?›› ఎన్నిఱ సంశయత్తిల్ వరణవిషయమాన ఈశ్వరన్ పర వ్యూహ దేవతాన్తర్యామి వ్యావృత్తనాయ్ అసాధారణ దివ్యమఙ్గళ విగ్రహవిశిష్టనెన్నతాయిత్తు. అర్చావ తారత్తై వ్యావర్తియాతే యొఴివానెన్నెన్నిల్; - అతు ఇతుక్కు ప్పిఱ్పాడర్క్కుమ్ వరణవిషయమాయ్ ఆఴ్వార్కళ్ ప్రపత్తిపణ్ణుమ్ విషయమాయ్ విభవత్తై యనుసరి త్తిరుక్కుమతాకైయాలే, అర్చావతారవ్యావృత్తియై యరుళిచ్చెయ్తిలర్.

౨౧౫. మేలుక్కవతారికై(ధర్మఙ్గళైయెల్లామిత్యాది). అర్థవిశేషత్తైయెన్నతు- అవనే ప్రధానోపాయమాయిరుక్కైయెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ధర్మసంస్థాపనాయ వెన్నాతే ‹‹ధర్మసంస్థాపనార్థాయ›› ఎన్నతు-ధర్మస్థాపనత్తాల్ తన క్కొరు ప్రయోజనమ్ సిద్ధిక్కై యన్ఱిక్కే ఇతువే తనక్కు ప్రయోజనమాయిరుక్కై యాలే. ‹‹సంస్థాపనార్థాయ››ఎన్ఱు సోపసర్గమాకచ్చొన్నతు-దృష్టాఽదృష్టఫలసాధ నఙ్గళాన సకల ధర్మఙ్గళైయుమ్ నిలైనిఱుత్తుకైక్కాకవుమ్, సర్వాత్మవర్గత్తుక్కుమ్

(౧) గీ-౪-౮.

మూ.— జ్గళైయుమ్విట్టు ఎన్నైప్పత్తు” ఎన్గైయాలే,
సాక్షాద్ధర్మమ్ తానేయెన్గిఱతు.

౨౧౯. ఇత్తాల్, విట్ట సాధనజ్గళైప్పత్తుమ్ శొల్లుకిఱతు.

సమ్భవామియుగేయుగే” ఎన్గిఱపడియే స్వప్రాప్తిక్కు ఉడలానధర్మత్తైత్థాపి ప్పతాక ప్పిఱన్దవన్దానే “సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య” ఎన్ఱు - మోక్షసాధనతయా శాస్త్రసిద్ధజ్గళాన సర్వధర్మజ్గళైయుమ్ విట్టు ఎన్నై ప్పత్తు ఎన్ఱుశొల్లుకైయాలే, అవై సాక్షాద్ధర్మజ్గళన్ఱు, స్థాపనీయమాన సాక్షాద్ధర్మమ్ (౧) “కృష్ణం ధర్మం సనాతనమ్” ఎన్ఱు సనాతనధర్మమాన తానే ఎన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱత్తైన్గై.

౨౧౯. ఇత్తాలే శొల్లుకిఱతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్ విట్టసాధనజ్గళైప్పత్తుమ్ శొల్లుకిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు-ఇప్పడి చొన్నవిత్తాల్,

---

స్వరూపనాశమ్ వారాతపడి సిద్ధధర్మమాన తన్నై నిలై నిఱుత్తుకైక్కాక వుమెన్ఱు తోన్ఱుకైక్కాక. క్రియాపదముమ్ “భవామి” “సంభవామి” ఎన్నుమ్బడియాయిరుక్కైయాలే, వేదపురుషన్ ముతలానారైక్కొణ్డు సాధ్యధర్మజ్గళైయుమ్, తానే అవతరిత్తు సిద్ధధర్మత్తైయుమ్ ప్రవర్తిప్పిత్తమైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. యుగేయుగే ఎన్ఱతు-యుగజ్గళ్ తోఱుమెన్ఱపడి. తణ్ణీర్ ప్పన్దల్ వైత్తవన్ అతు శిథిలమాకాతపడి అడిక్కడి అత్తై భద్రప్పడుత్తుమాపోలే యిరుప్పతొన్ఱిఱే ఇతుతాన్. అవై సాక్షాద్ధర్మజ్గళన్నెన్నతు - కర్మజ్ఞానాదికళ్ ఈశ్వరద్వారా ధర్మజ్గళామల్లతు అద్వారకజ్గళన్నెన్నపడి. అతావతు - ఇవత్తైయనుష్ఠిత్తాలుమ్ ఫలసిద్ధి ఈశ్వరనాలేయాయిరుక్కై. సాక్షాద్ధర్మమెన్ఱతు - అద్వారకధర్మమెన్ఱపడి. అతావతు - తన్నై ఆశ్రయిత్తవర్కళుక్కు ఫలసిద్ధి తన్నాలేయామ్బడియిరుక్కై.

౨౧౯. మేలుక్కవతారికై (ఇత్తాలిత్యాది). ఇత్తాలెన్ఱతు - “సాక్షాద్ధర్మమ్ తానే” ఎన్గిఱవిత్తాలెన్ఱపడి. ఎన్ శొల్లుకిఱతెన్ఱతు-ఎవ్వతిశయమ్ శొల్లుకిఱతెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇప్పడి చొన్నవిత్తాలెన్ఱతు-సద్వారకధర్మమెన్ఱుమ్ అద్వారకధర్మమెన్ఱుమ్ శొన్నవిత్తాలెన్ఱపడి; అద్వారకధర్మమ్ తానే ఎన్గిఱవిత్తాలెన్ఱపడి

---

(౧) భార-అర-౮౮-౨౬.

మూ.——౨౨౦. అతావతు- సిద్ధమాయ్, పరమచేతనమాయ్, సర్వశక్తియాయ్, నిరపాయమాయ్, ప్రాప్తమాయ్, సహాయాన్తర నిరపేక్షమాయిరుక్కై.

కీழ్ విట్టసాధనఙ్గళై క్కాట్టిల్ ఇన్ద సాధనత్తుక్కుణ్డాన ఏற்ఱమ్ శొల్లుకిఱత్తైనై.

౨౨౦. అతుతానేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతావతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. ఇత్తాల్, కీழ் విట్ట సాధనఙ్గళిల్ క్కాట్టిల్ ఇతుక్కేర్ఱమావతు - చేతనప్రవృత్తియాలే తన్స్వరూపసిద్ధియామ్పడి యిరుక్కైయన్ఱిక్కే సనాతనధర్మమాకైయాలే సిద్ధమాయ్, (౧) "యస్సర్వజ్ఞ స్సర్వవిత్" ఇత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱ సర్వజ్ఞ విషయమాకైయాలే పరమచేతనమాయ్, (౨) "పరాఽస్య శక్తిర్వివిధైవ శ్రూయతే" ఎన్గిఱపడియే సర్వశక్తియాయ్, చేతనసాధ్యమాయ్ నడువే అపాయఙ్గళ్ పురుగుకైక్కవకాశ ముణ్డామ్పడి యిరుక్కైయన్ఱిక్కే సిద్ధవస్తువాయిరుక్కైయాలే నిరపాయమాయ్, పరతన్త్రనాన ఇచ్చేతననుడైయ స్వరూపత్తుక్కు అప్రాప్తమాయిరాతే ప్రాప్తమాయ్, కీழ్చ్చొన్న పరమచేతనత్వాదికళాలే సహాయాన్తర నిరపేక్షమాయిరుక్కైయెన్ఱపడి.

యాకవుమామ్. కీழ్విట్ట సాధనఙ్గళెన్ఱతు - "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ త్యాజ్యమాక విధిక్కప్పట్ట కర్మాద్యుపాయఙ్గళిల్ క్కాట్టిలెన్ఱపడి. ఇన్ద సాధనత్తుక్కెన్ఱతు- "మామ్" ఎన్గిఱపదత్తాల్ ఉపాయతయా స్వీకారవిషయమాకచ్చొల్లప్పట్టసాధనత్తుక్కెన్ఱపడి. సద్వారక సాధనఙ్గళిల్ క్కాట్టిల్ అద్వారక సాధనత్తుక్కెన్ఱపడి యాకవుమామ్.

౨౨౦. మేలుక్కవతారికై (అతుతానిత్యాది). అతుతానెన్ఱతు - అవ్వతిశయతానెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అతావతెన్ఱతు - అతిశయమావతెన్ఱపడి. సర్వజ్ఞవిషయమాకైయాలే యెన్ఱతు - సర్వజ్ఞమాన విషయమాకైయాలే యెన్ఱపడి. నిరపాయమాయెన్ఱతు-నిర్విఘ్నమాయెన్ఱపడి. ఆక, ఇవ్వుపాయత్తుక్కు ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్ క్కాట్టిలతిశయమ్ సిద్ధత్వాదికళెన్ఱతాయిర్ఱు

(౧) ముణ్డ-౨-౭. (౨) శ్వేతా-౬.

మూ.—౨౨౧. మత్తైయ ఉపాయఙ్గళ్ సాధ్యఙ్గళాకైయాలే, స్వరూప సిద్ధియిల్ చేతననై యపేక్షిత్తిరుక్కుమ్, అచేతనఙ్గళుమాయ్ అశక్తఙ్గళుమా యిరుక్కైయాలే, కార్యసిద్ధియిల్ ఈశ్వరనై యపేక్షిత్తిరుక్కుమ్; ఇన్ద ఉపాయమ్ అవత్తుక్కెతిర్ త్తట్టా యిరుక్కై.

---

౨౨౧ ఇనసహాయాన్తర నిరపేక్షత్వత్తై ...స్థాపిక్కిఱార్ (మత్తైయ ఉపాయఙ్గళ్) ఎన్ఱు తొడఙ్గి మేల్ మూన్ఱు వాక్యత్తాలే. అతావతు - ఇతర ఉపాయఙ్గళ్ చేతన ప్రవృత్తి యాలే సాధిక్కప్పడుమవైయాకైయాలే, తఙ్గళుడైయ స్వరూపసిద్ధి యిల్ ప్రవృత్తికరనాన చేతననై యపేక్షిత్తిరుక్కుమ్; ఇవనుక్కు చ్చెయ్యవేణ్డువతై అఱికైక్కుమ్ అఱిన్దపడి చ్చెయ్తు తలై క్కట్టుకైక్కుమ్ యోగ్యతైయిల్లాత అచేతనఙ్గళుమాయ్ అశక్తఙ్గళు మాయిరుక్కైయాలే, చేతననుడైయ ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహార రూపమాన కార్యత్తినుడైయ సిద్ధియిల్ (౧) "ఫలమత ఉపపత్తేః" ఎన్గిఱపడియే ఫలప్రదత్వోపయోగియాన సర్వశక్తిత్వాద్యుపపత్తి యుడైయనాన ఈశ్వరనై యపేక్షిత్తిరుక్కుమ్, ఇన్ద ఉపాయమ్, సిద్ధత్వ పరమచేతనత్వ సర్వశక్తిత్వఙ్గళాలే అవత్తుక్కెతిర్ త్తట్టాయిరు

---

౨౨౧ మేలుక్కవతారికై (ఇన్ద సహాయేత్యాది). ఇన్దవెన్ఱతు - కీழ்చ్చొన్న వెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతీత్యాది). శెయ్యవేణ్డువతైయెన్ఱతు - ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారఙ్గళెన్నపడి. శెయ్తు తలైక్కట్టుకైయెన్ఱతు-శెయ్తు ముడిక్కైయెన్న పడి. అతావతు - కైఙ్కర్యవచ్చెయ్కై. (౧) "ఫలమత ఉపపత్తేః" ఎన్ఱతు-ఫల మ్ - ఇష్టప్రాప్తి రూపమాయుమ్ అనిష్టనివారణ రూపమాయుమ్ ఇరుక్కుమ్ ఫలమా నతు, అతః - సర్వేశ్వరనాలే సిద్ధిక్కుమ్, ఎన్నుడైన్, ఉపపత్తేః - ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారమాకిఱ ఫలత్తై యపేక్షిక్కుమ్ తనియాన జ్ఞాన శక్తిక శిరక్షణమ్ పూర్ణమాయిరుక్కైయాలే యెన్నపడి. ఇన్ద ఉపాయమెన్ఱతు - సిద్ధోపాయ మెన్నపడి. అవత్తుక్కెతిర్ త్తట్టా యిరుక్కైయాలే యెన్ఱతు - సాధ్యోపాయఙ్గ

---

(౧) బ్రహ్మసూ- 3-2-38.

మూ.— యాలే ఇతరనిరపేక్షమాయిరుక్కుమ్.

౨౨౨. ఇతిలే వాత్సల్య స్వామిత్వ సౌశీల్య సౌలభ్యఙ్గ

ళ్కైయాలే అన్యనిరపేక్షమాయిరుక్కుమెన్గై.

౨౨౨ ఇని, ఇప్పదత్తిలే ఆశ్రయణ సౌకర్యాపాదకఙ్గళాన గుణవిశేషఙ్గళ్లామ్ ప్రకాశిక్కుమపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-అధర్మబుద్ధియాలే ధర్మత్తిల్ నిన్ఱుమ్ నివృత్తనాన అర్జుననుక్కు, కృచ్ఛ్రమ్ వారాతే అపేక్షితార్థఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కైయాలే వాత్సల్యమ్ ప్రకాశిక్కుమతు, తన్నుడైయ పరత్వత్తై ప్పలశుక్కు సిద్ధత్వాదికళాలే ఎతిరియాయిరుక్కైయాలే యెన్ఱపడి. అన్య నిరపేక్షమాయిరుక్కుమెన్ఱతు - తన్నైయొళిన్ద చేతనరై యపేక్షియాతే యిరుక్కుమెన్ఱపడి.

౨౨౨ మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - ‘‘మామ్’’ ఎన్గిఱ పదార్థత్తైయుమ్, తద్వ్యావర్త్యత్తైయుమ్, అతిన్ తాత్పర్యత్తైయుమ్, ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్కాట్టిల్ ఇవ్వుపాయత్తుక్కుణ్డాన అతిశయత్తైయుమ్, అతిశయన్దాన్ ఇన్నతెన్నుమత్తైయుమ్, ఇవ్వుపాయత్తినుడైయ నైరపేక్ష్య హేతుక్కళైయు మరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తిలే యెన్ఱతు - ఇన్ద ‘‘మామ్’’ ఎన్గిఱ పదత్తిలెన్ఱపడి. గుణవిశేషఙ్గళ్లామెన్ఱతు - గుణవిశేషఙ్గళాన వాత్సల్యాదికళెల్లామెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). వాత్సల్యమ్ ప్రకాశిక్కుమపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అధర్మబుద్ధియాలే ఇత్యాదియాల్). ధర్మత్తిల్ నిన్ఱు మెన్ఱతు-స్వధర్మమాన యుద్ధత్తిల్ నిన్ఱు మెన్ఱపడి. కృచ్ఛ్రమెన్ఱతు-తనక్కు విహితమాన యుద్ధత్తై ప్పణ్ణామైయాకిఱకృచ్ఛ్రత్తై యెన్ఱపడి ఇత్తాల్, అర్జుననుక్కు అకృత్యకరణరూప దోషమిల్లైయే యాకిలుమ్, కృత్యాకరణరూప దోషముణ్డానతాయ్త్తు అన్ఱిక్కే, క్షత్రియనుక్కు యుద్ధసమయత్తిల్ వరుమ్ ఆనృశంస్యముమ్ దోషమాకైయాలే అకృత్యకరణరూప దోషముణ్డెన్నవుమామ్. అపేక్షితార్థఙ్గళై యెన్ఱతు - దేహాత్మవివేకాది ప్రపత్తిపర్యన్తమాన అర్థఙ్గళై యెన్ఱపడి.

స్వామిత్వమ్ ప్రకాశిక్కుమపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (తన్నుడైయ విత్యాదియాల్). తన్నుడైయవెన్ఱతు - విభవమాక అవతరిత్తు ఆశ్రితపరతన్త్రనాన తన్ను

మూ.— శాకిఅ గుణవిశేషజ్గళ్ నేరాక ప్రకాశిక్కిఅతు.

కాలుమురుళిచ్చెయ్త వళవన్నిక్కే, అర్జునన్ ప్రత్యక్షిక్కుమ్పడి పణ్ణుకైయాలే స్వామిత్వమ్ పకాశిక్కిఅతు, (౧) "హే కృష్ణ హే యాదవ" ఎన్ఱు అర్జునన్ తానే శొల్లుమ్పడి ఇవనోడే కలన్దు పరిమాఱుకైయాలే సౌశీల్యమ్ ప్రకాశిక్కిఅతు, అప్రాకృతమాన తిరుమేనియై కణ్ణుక్కిలక్కామ్పడి పణ్ణుకైయాలే సౌలభ్యమ్ ప్రకాశిక్కిఅతెన్నై. "గుణవిశేషజ్గళ్" ఎన్ఱతు - ఆశ్రయణత్తుక్కపేక్షితజ్గళానవైయెన్ఱుశొల్లుకైక్కాక. "నేరాక ప్రకాశిక్కిఅతు" ఎన్ఱతు-స్ఫుటమాక ప్రకాశిక్కిఅతెన్ఱపడి.

౨౨౩. ఇవైయెల్లావఱ్ఱిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు,మికవు మపేక్షితైయ వెన్నపడి. అరుళిచ్చెయ్త వళవన్నిక్కే యెన్ఱతు - అరుళిచ్చెయ్దమాత్రమన్నిక్కే యెన్నపడి తన్నుడైయ పరత్వత్తై అర్జుననుక్కు ప్రకాశిప్పిత్తమాత్రత్తాలే స్వామిత్వమ్ తోన్ఱుమోవెన్నిల్, - అర్జున నపేక్షిత్తపోతాక తన్నుడైయ పరత్వత్తై అవనుక్కు ప్రత్యక్షిక్కలామ్పడి పణ్ణావిడిల్ అవనుక్కు ప్పిఱక్కుమ్ వ్యసనత్తై త్తన్నతామ్పడిక్కు హేతువాన సమ్బన్ధమ్ - ఇవ్వుపేఱుకళ్ తన్నతామ్పడియాన స్వామిత్వమిఱే. ఆకైయాలే పరత్వప్రకాశమ్ స్వామిత్వప్రకాశకమెన్ఱు కరుత్తు

సౌశీల్యమ్ ప్రకాశిక్కిఅపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అప్రాకృతమాన విత్యాది యాల్). అప్రాకృతమాన వెన్ఱతు - పఞ్చభూతాత్మకమన్నిక్కే పఞ్చోపనిషన్మయమాన వెన్నపడి, ఇలక్కామ్పడి యెన్ఱతు - విషయమామ్పడి యెన్ఱపడి.

విశేషశబ్దస్వారస్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (గుణవిశేషజ్గళెన్ఱ తిత్యాది యాల్). "నేరాక" వెన్ఱతు - స్ఫుటమాక వెన్నపడి.

౨౨౩. మేలుక్కవతారికై (ఇవైయెల్లావఱ్ఱిలు మిత్యాది). ఇవైయెల్లావఱ్ఱిలుమెన్ఱతు - ఇన్ద వాత్సల్యాది గుణచతుష్టయత్తిలు మెన్నపడి. వైత్తుక్కొణ్డెన్ఱతు - శారిమైచ్చొల్లు. మికవు మపేక్షితమెన్ఱతు - ఆశ్రయిక్కైక్కు అవశ్యమ్ వేణ్డియ

(౧) గీ-౧౧-౪౧.

మూ.—౨౨౩. కైయుమ్ ఉழవుకోలుమ్, పిడిత్త శిఱువాయ్క్కయిఱుమ్, సేనాధూళిధూసరితమాన తిరుక్కుழలుమ్,

---

తమ్ సౌలభ్యమాకైయాలే అవతారప్రయుక్తమాన సౌలభ్యత్తళవన్ఱిక్కే, సారథ్యే అవస్థితనాయ్ నిన్ఱ సౌలభ్యాతిశయత్తై దర్శిప్పిత్తమైయైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైయుమ్ ఉழవుకోలుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - కుతిరైకళై ప్పేరిత్తు నడత్తుకైక్కాక త్తిరుక్కైయిలే ధరిత్త ఉழవుకోలుమ్, అవర్కళై ఇడవాయ్ వలవాయ్ త్తిరుప్పుకైక్కాకవుమ్ నిఱుత్తవేణ్డుమిడత్తిలే తాఙ్గి నిఱుత్తుకైక్కాకవుమ్ పిడిత్త శిఱువాయ్క్కయిఱుమ్, తిరుముడియిల్ ఒన్ఱు ఆచ్ఛాదియామల్ నిఱైక్కయాలే సేనాధూళియాలే పుழుతి పుడైత్త తిరుక్కుழలుమ్, (౧) "తేర్కడవియ పెరుమాన్ కనైకழల్" ఎన్గిఱపడియే శాత్తిన

తణ్డైపడి. సౌలభ్యముణ్డాకిల్ వాత్సల్యాదికళిల్లావిడిలుమ్ ఆశ్రయిక్కలామిఱే. వాత్సల్యాదికళుణ్డానాలుమ్ సౌలభ్యమిల్లాతపోతు ఆశ్రయణ మనుపపన్నమిఱే; ఆనాల్ వాత్సల్యాదికళ్ వేణ్డావో వెన్నిల్, - ఇన్ద సౌలభ్యత్తై గుణమాక్కుకైక్కు ఇవర్ఱిన్ సహకారితయాలే అవైయుమ్ వేణుమ్. సౌలభ్యత్తళవన్ఱిక్కే యెన్ఱతు - అవతరిత్తు సులభనాయిరుక్కై మాత్రమన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. సారథ్యే అవస్థితనాయ్ నిన్ఱ సౌలభ్యాతిశయత్తై యెన్ఱతు - ఆశ్రిత పారతన్త్ర్యమాకిఱ సౌలభ్యాతిశయత్తై యెన్ఱపడి స్థితనాయ్ ఎన్నాతే "అవస్థితనాయ్" ఎన్నతు - తాన్ అవనుక్కు సారథియాయిరుక్కై తన్ తిరువుళ్ళత్తిల్ అన్దేఱియాయ్ త్తోన్ఱియిరుక్కైయాన్ఱిక్కే తానాన తన్మైయాయ్ త్తోన్ఱియిరుక్కుమెన్నుమతు తోన్ఱుకైక్కాక. మూలాగ్రన్ (అతావదిత్యాది). ఉழవుకోలెన్ఱతు - ముళ్కోలెన్నపడి; అతావతు - శైక్కోల్. అవర్కళైయెన్ఱతు - కుతిరైకళై యెన్ఱపడి. తాఙ్గియెన్ఱతు - తళ్ళియెన్ఱపడి. శిఱువాయ్క్కయిఱెన్ఱతు - కడివాళత్తిల్ సమ్బన్ధిత్తిరిక్కుమ్ కయిఱెన్ఱపడి. కడవియ వెన్నతు - నడత్తియవెన్ఱపడి. కనైక్కழలెన్ఱతు - ధ్వనిక్కుమ్ వీరక్కழలైయుడైయ తిరువడికళై యెన్ఱపడి. కழలెన్ఱు నూపుర

---

(౧) తి-వాయ్-౩-౬-౧౦.

మూ.— తేరుక్కుక్కీழ్త్తై నాట్ట్రిన తిరువడికళుమాయ్ నిక్కుఱ సారథ్యవేషత్తై "మామ్" ఎన్ఱు కాట్టుకిఱాన్.

౨౨౮. (ఏకమ్)

౨౨౯. ఇఙ్గ ఏకశబ్దమ్ స్థాన ప్రమాణత్తాలే అవధారణార్థత్తై కాట్టుకిఱతు.

శిఱుశతర్గ్గైయుమ్ తానుమాక త్తేరుక్కు క్కీழ్త్తై నాట్ట్రిన తిరువడిక్కళుమాయ్ నిక్కుఱ సారథ్యవేషత్తై "ఎన్నై" ఎన్ఱు కాట్టుకిఱానెన్గై.

ఆక, త్రుతీయపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్ తారాయ్త్తు.

౨౨౮. అనన్తరమ్, చతుర్థపదత్తై యుపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (ఏకమ్) ఎన్ఱు.

౨౨౯. అతుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇఙ్గ ఏకశబ్దమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు — ఇవ్వుపాయవిశేషత్తై చ్చొల్లుమిడఙ్గళిలే పలవిడఙ్గళిలుమ్ అవధారణ ప్రయోగముణ్డాకైయాలే, ఉకారమోపాత్తే ఇఙ్గ ఏకశబ్దముమ్ స్థానప్రమాణత్తాలే అవధారణమాకిఱ వర్థత్తై కాట్టుకిఱతెన్గై.

తేరుక్కు-తేర్, తిరువడికళుక్కు-తేర్. నాట్ట్రిన వెన్నతు-తొఙ్గుకిఱ వెన్నపడి. ఇవ్వాక్యత్తిల్ "కైయుమ్ ఉழవుకోలుమ్" ఇత్యాదియిల్ చకారమ్ సముచ్చయమాయ్, ఓరోన్ఱై ఒన్ఱుక్కొత్తై నిలమాయ్ ఆకర్షకమాయిరుక్కుమ్బడికై చ్చొల్లుకిఱతు.

ఇప్పదార్థ నిగమనమ్ (ఆకవిత్యాది).

౨౨౮. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్నతు-"మామ్" ఎన్నిఱపదత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్నపడి.

౨౨౯. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్నతు - ఏకపదత్తుక్కెన్నపడి. గూఢార్థమ్ అతావతిత్యాది. ఇవ్వుపాయ విశేషత్తై యెన్నతు - సిద్ధత్వాదికళాలే సాధ్యోపాయవ్యావృత్తమాన సిద్ధోపాయత్తై యెన్నపడి. ఇఙ్గ వెన్నతు - "మామ్" ఎన్నిఱ పదత్తుక్కు మేలాయ్ "శరణమ్" ఎన్నిఱ పదత్తుక్కు క్కీழాయిరుక్కిఱ వెన్నపడి. అవధారణమాకిఱ వెన్నతు - అవధారణార్థమాకిఱ వెన్నపడి.

సూ.—౨౨౬. (౧) "మామేవ యే ప్రపద్యన్తే" (౨) "తమేవ చాద్యమ్" (౧) "త్వమేవోపాయభూతో మే భవ" (౨) " ఆఱెనక్కు నిన్ పాదమే శరణాక త్తన్దొழிన్దాయ్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే.

౨౨౭. ఇత్తాల్ "వ్రజ" ఎన్గిఱ స్వీకారత్తిల్ ఉపాయ

---

౨౨౬. ఇవ్వుపాయత్తై నిర్దేశిత్తవనన్తరమ్ అవధారణప్రయోగమ్ పణ్ణినవచనఙ్గళ్ పలవఱ్ఱైయుమ్ ఇతుక్కు ఉదాహరణమాకవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మామేవ) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-(౧) "మామేవ యే ప్రపద్యన్తే" ఎన్ఱు - ఎన్నైయే యావర్ శిలర్ పపత్తిపణ్ణుకిఱార్కళెన్ఱుమ్, (౨) "తమేవచాద్యం పురుషం ప్రపద్యే" ఎన్ఱు-ఆద్యనాన అన్ద పురుషనైయే ప్రపత్తిపణ్ణుకిఱేనెన్ఱుమ్, (౩) "త్వమేవోపాయభూతో మే భవ" ఎన్ఱు - నీయే ఎనక్కు ఉపాయమాక వేణుమెన్ఱుమ్, (౪) "ఆఱెనక్కు నిన్ పాతమే శరణాక త్తన్దొழிన్దాయ్" ఎన్ఱు-ఎనక్కు ఉపాయమ్ తరుకిఱవిడత్తిల్ ఉన్ తిరువడికళైయే ఉపాయమాక త్తన్దాయెన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱ ఇవ్విడఙ్గళిల్, "మామేవ" "తమేవ" "త్వమేవ" "నిన్ పాతమే" ఎన్ఱు స్వీకార్యవస్తు నిర్దేశానన్తరమ్ అవధారణత్తై చ్చొల్లుకిఱ ప్రకారత్తిలేయెన్గై.

౨౨౭. ఏతద్వ్యావర్త్యమేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళ్ వ్యావర్త్యమామళవిల్,

---

౨౨౬. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వుపాయత్తై యిత్యాది. ఇవ్వుపాయత్తైయెన్తు - ఇప్రపత్తి విషయమాన ఉపాయత్తై యెన్నపడి. ఇతుక్కెన్ఱు - ఇన్ద ఏకశబ్దత్తై అవధారణార్థవాచకమాక చ్చొన్న వితుక్కెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౨౨౭. మేలుక్కవతారికై (ఏతద్వ్యావర్త్య మేతెన్న విత్యాది. మూలార్థమ్ - (అతావతిత్యాది) స్వీకారత్తుక్కు ఉపాయత్వశఙ్కైయుణ్డో శఙ్కైక్కు

---

(౧) గీ-౭-౧౪. (౨) గీ-౧౫-౪.

(౩) విష్వక్సేనసం. (౪) తి-వాయ్-౫-౭-౧౦.

మూలా.—   భావత్తై త్తవిర్క్కిఱతు.

పౌనరుక్త్యమ్ ప్రసజ్గిక్కైయాలుమ్, దేవతాన్తరజ్గళ్ వ్యావర్త్యమాగైయిల్ «మామ్" ఎన్ఱు - అసాధారణాకారత్తై చ్చొల్లుకైయాలే అతు కీళ్ఱే సిద్ధమాగైయాలుమ్, ఇన్ద అవధారణత్తాల్ «వ్రజ" ఎన్ఱు మేల్ చొల్లుకిఱస్వీకారత్తిల్ ఉపాయత్వత్తై క్కళిక్కిఱతెన్నై. ఇన్దస్వీకారన్దానుమ్ అన్వయవ్యతిరేకత్తాలే సాధనమెన్ఱు నినైక్కలాయిరుక్కైయాలే, ఇతిన్ సాధనత్వ మవశ్యమ్ కళిక్కవేణుమిఱే.

న్నిల్ అరుళిచ్చెయకిఱార్, (ఇన్ద స్వీకారన్దాను మిత్యాదియాల్). ఇన్ద స్వీకారన్దాను మెన్ఱతు - సర్వధర్మపరిత్యాగ పూర్వకమాన భగవదుపాయత్వ స్వీకారన్దాను మెన్ఱపడి. అన్వయ వ్యతిరేకత్తాలే యెన్ఱతు - «యత్సత్వే యత్సత్వమ్" «యదభావే యదభావః" ఎన్గిఱ అన్వయవ్యాప్తియాలుమ్ వ్యతిరేకవ్యాప్తియాలు మెన్ఱపడి. అతావతు - ఉపాయ స్వీకారముణ్డానాల్ మోక్షముణ్డాకైయుమ్, అతిల్లా విడిల్ మోక్షమిల్లామల్ పోకైయుమ్ ఇతిన్నెన్ఱతు - ఇన్ద స్వీకారత్తినుడైయ వెన్ఱపడి. అవశ్యమెన్ఱతు - విధివశ్యముణ్డిక్కే యెన్ఱపడి అతావతు - స్వీకారమ్ «వ్రజ" ఎన్గిఱవిధి ప్రాప్తమాకిలు మెన్ఱపడి. కళిక్కవేణు మెన్ఱతు - సిద్ధోపాయత్తినుడైయ నైరపేక్ష్యసిద్ధిక్కాక క్కళిక్కవేణు మెన్ఱపడి.

స్వీకారమ్ అన్వయ వ్యతిరేక వ్యాప్తికళాలుమ్ విధిప్రత్యయత్తాలుమ్ సాజ్గమాకైయాలుమ్ ఉపాయమాక ప్రాప్తమాయిరుక్క, సిద్ధోపాయ నైరపేక్ష్య బలత్తాలే స్వీకారత్తినుడైయ ఉపాయత్వత్తై క్కళిక్కిఱపడి తానెజ్గనేయెన్నిల్? అధికారాజ్గ యోగ్యతాపాదక కర్మజ్గళుక్కు ఫలత్తోడే అన్వయ వ్యతిరేకాదికళుణ్డేయాకిలుమ్, సాధనత్వమిల్లాతాప్పోలే, ఇన్ద స్వీకారత్తుక్కుమ్ అవైయుణ్డాకిలుమ్ ఉపాయత్వమ్ సిద్ధియాతిఱే.

ఇన్నముమ్, ఇతువొళియ ఏకపదత్తుక్కు ప్రయోజన మిల్లామైయాలుమ్, పరిగ్రాహ్యమాన ఉపాయమ్ సర్వజ్ఞమాయ్ సర్వశక్తమాయ్ సహాయాన్తర నిరపేక్షమాయిరుక్కైయాలుమ్, ఇన్ద స్వీకారత్తుక్కు ముఖ్యోపాయత్వ మిల్లాతాప్పోలే గౌణసాధనత్వముమిల్లై.

మూ.——௨௨௪. స్వీకారన్దానుమవనాలేవన్దతు.

௨௨௫. సృష్ట్యవతారాదిముఖత్తాలే పణ్ణిన కృషిఫలమ్.

௨௨௪. స్వీకార §(అనన్తర) ముణ్డియ ఉపాయమ్ కార్యకర మాకామైయాలే, పిన్నైక్కు ఇతు అవశ్యమ్ వేణ్డి యిరుక్క, ఇతిలు పాయత్వమ్మై క్కణ్డిక్కుపడితానెజ్జనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (స్వీకారన్దానుమవనాలేవన్దతు) ఎన్ఱు. అతావతు - స్వీకారానన్తరమ్ ఇవనుక్కు అనిష్టనివృత్తియుమ్ ఇష్టప్రాప్తియుమ్ పణ్ణుకైయాకిఱవితు - అవనాలే యానాప్పోలే తత్పూర్వభావియాన స్వీకారన్దానుమ్ అవనాలే యుణ్డానతెన్నై. ఇత్తాల్ - స్వీకారత్తుక్కు ఉపాయకార్యత్వమొழ్రియ ఉపాయత్వమిల్లై యెన్ఱతాయ్త్తు.

௨௨௫. అవనాలే వరుకైయానతెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సృష్టి) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - కరణకళేబర విధురనాయ్, భోగమోక్షశూన్యనాయ్, అచిదవిశేషితనాయ్ క్కిడక్కుమ దశైయిలే,

ఆనాల్, పిన్నై ఏతావతెన్నిల్;-పరిగ్రహిక్కుమ ఉపాయత్తుక్కు అధికారమామిత్తనై - ఆక, "స్వీకారమ్ ఉపాయమో? అధికారమో?" ఎన్నిఱ సంశయత్తిల్, స్వీకారమ్ ఉపాయమన్ఱు, అధికారమెన్ఱతాయ్త్తు.

௨௨௪. మేలుక్కవతారికై (స్వీకారమొழ్రియ విత్యాది). ఇతెన్ఱతు - స్వీకారమెన్ఱపడి. అవశ్యమెన్ఱతు - విధియిల్లావిడిలుమెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు - వైధమాన స్వీకారన్దన్నిలెన్ఱపడి. ఎజ్జనేయెన్ఱతు - ఎన్దహేతువాలేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అవనాలే యెన్ఱతు - ఉపాయమాన ఈశ్వరనాలే యెన్ఱపడి.

ఇవ్వాక్యత్తాల్ ఫలితాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్)

௨௨௫. మేలుక్కవతారికై (అవనాలేయిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది) విధురనా యెన్ఱతు - భారమిల్లాతవనా యెన్ఱపడి. కరణకళేబర భారమిల్లాతవనా యెన్ఱపడి. అతావతు - కరణకళేబరఙ్గళిల్లామలిరుక్కై. భోగమోక్షశూన్యనా యెన్ఱతు - సంసారాऽపవర్గఙ్గళిల్లాతవనా యెన్ఱపడి. అవిశేషితనాయెన్ఱతు-తుల్యనా

§ అనన్తర-పా.

౨౩౦. (౧) "అతువుమవనతిన్నరుళే"

కరణకళేబరవిశిష్టనాయ్, జ్ఞానవికాసయుక్తనామ్పడి సృష్టిత్తు, (౨) "ఎతిర్ శూళ్ల్ పుక్కు" ఎన్గిఱపడియే ఇవనై అఙ్గీకరిక్కైక్కాక అవన్ అనేకావతారఙ్గళైప్పణ్ణి అవతరిత్తవిడఙ్గళిలే ఆశ్రయణరుచి విశ్వాసజనకమాన తన్ గుణ చేష్టితాదికళై ప్రకాశిప్పిత్తు, ఇవ్వళియాలే అవన్ పణ్ణినకృపైయాలే ఫలిత్తతెన్నై.

౨౩౦. ఇవ్వర్థత్తిల్ ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (అతువుమవనతిన్నరుళే) ఎన్ఱు. అతావతు – (౨) [ఉణర్విలుమ్పరొరువనై అవనతరుళాలుఱప్పొరుట్టు ఎన్నుణర్వినుళ్ళేయిరుత్తినేన్] ఎన్ఱు – ఉణర్వు మిక్కిరుక్కక్కడవరాన నిత్యసూరికళుడైయ సత్తాదికళుక్కు నిర్వాహకనాన అద్వితీయనానవనై అవనుడైయ అరుళాలే ప్రాప్తిక్కైక్కాక ఎన్నుడైయ అపేక్షారూపజ్ఞానత్తుక్కుళ్ళే ఇరుత్తినేనెన్ఱు, తమ్ముడైయ స్వీకారత్తైయరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ "అతువుమవనతిన్నరుళే" ఎన్ఱు – అన్దస్వీకారన్దానుమ్ అవనుడైయ నిర్హేతుక కృపైయినాలేయుణ్డానతెన్ఱు ఆళ్వారరుళిచ్చెయ్కైయాలే, స్వీకారముమ్ అవనుడైయ కృపాఫలమెన్ఱే కొళ్ళవేణుమెన్నై.

౨౩౧. ఇప్పడి యాకైయాల్ ఇన్దస్వీకారత్తిల్

యెన్నపడి. ఇత్తాల్, ఈశ్వరన్ చేతనరై సృష్టిక్కైయావతు – కరణకళేబరఙ్గళై క్కొడుత్తు జ్ఞానవికాసయుక్తరామ్పడి పణ్ణుకై యెన్నతాయ్త్తు. ఎతిర్ శూళ్ల లెన్నతు – ప్రత్యవతారమెన్ఱపడి. ఇతువెన్నతు – స్వీకారమెన్నపడి.

౨౩౦. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వర్థత్తిలిత్యాది). ఇవ్వర్థత్తిలెన్నతు – ఇన్దస్వీకారమ్ ఉపాయఫలమెన్గిఱ వర్థత్తిలెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇరుత్తినేనెన్నతు – ఉపాయమాక వైత్తేనెన్నపడి.

౨౩౧. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడి యాకైయాలిత్యాది). ఇప్పడి యాకై

(౧) తి-వాయ్-౨-౭-౬. (౨) తి-వాయ్-౮-౮-౩.

౨౩౧. ఇత్తైయొళ్థియవుమ్ తానే కార్యమ్ శెయ్యుమెన్ఱు నినైక్కక్కడవన్.

౨౩౨. అల్లాతపోతు ఉపాయ నైరపేక్ష్యమ్ జీవియాతు.

౨౩౩. ఇతు సర్వముక్తి ప్రసఙ్గ పరిహారార్థమ్, బుద్ధిసమా

శరక్కఅనినైక్కక్కడవనెన్గిఱార్ (ఇత్తైయొళ్థియవుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇన్ద స్వీకారత్తుక్కుమ్ తానే కృషిపణ్ణువా నొరువనాకైయాలే, ఇతుకాకవన్ఱు అవన్ నమక్కుక్కార్యమ్ శెయ్‌కిఱతు; ఇత్తైయొళ్థియవుమ్ ఇవ్వాత్మోజ్జీవనకరనాన తానే నమ్ముడైయ ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారరూపమాన కార్యత్తైచ్చెయ్యుమెన్ఱు ప్రతిపత్తిపణ్ణక్కడవనెన్గై.

౨౩౨. ఇప్పడి నినైక్కవేణ్డుకిఱతెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అల్లాతపోతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇత్తైయొళ్థియవుమ్ కార్యమ్ శెయ్యుమెన్ఱు నినైయాతే, ‘‘ఇతువుమ్ వేణుమ్ అవన్ కార్యమ్ శెయ్కైక్కు’’ ఎన్ఱు నినైక్కుమళవిల్, ఉపాయత్తినుడైయ సహాయాన్తర నైరపేక్ష్యమ్ జీవిక్కప్పెఱాతెన్గై.

౨౩౩. ఆనాల్ ఇన్ద స్వీకారన్దాన్ ఏతావతెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇన్ద స్వీకారమ్ ఇత్తలైయి

యాలెన్ఱతు - ఇన్ద స్వీకారముపాయమన్ఱియిలే ఉపాయభూతనాన ఈశ్వర కృషిఫలమాయ్ వన్దతాకైయాలే యెన్ఱపడి. శరక్కఅవెన్ఱతు - ఉపాయత్వ సమ్బన్ధమఱవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తానే యెన్ఱతు - అర్థిత్వనిరపేక్షనాన తానేయెన్ఱపడి. ఇతుకాక వన్ఱెనతు - ఇన్ద స్వీకారమ్ హేతువాక వన్ఱెన్ఱపడి. ఇత్తైయొళ్థియవు మెన్ఱతు - ఇన్ద స్వీకారత్తైయొళ్థియవు మెన్ఱపడి.

౨౩౨. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). జీవిక్కప్పెఱాతెన్ఱతు - జీవియాతెన్ఱపడి.

౨౩౩. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు-స్వీకారమనుపాయమానాలెన్ఱపడి. ఏతావతెన్ఱతు-ఎన్నప్రయోజనత్తుక్కావతెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావ

ధానార్థమ్, చైతన్యకార్యమ్, రాగప్రాప్తమ్, స్వరూపనిష్ఠమ్, అప్రతిషేధద్యోతకమ్.

లొన్ఱు మిన్ఱిక్కే యిరుక్క ఈశ్వరన్ఱానే ఉజ్జీవిప్పిక్కుమళవిల్, ఎల్లారుమ్ పిన్నై ముక్తరాక వేణ్డావో వెన్గిఱ సర్వముక్తి ప్రసఙ్గ పరిహారత్తుక్కు ఉప్పు; ఇతుతాన్ "నెడుఙ్గాలమ్ నమ్మై రక్షియాతవన్ ఇన్ఱు నమ్మై రక్షిక్కు మెన్ఱిరుక్కి అతు నామెన్గొణ్డు" ఎన్ఱు ఇవన్ తళుమ్బామల్ బుద్ధిసమాధానమ్ పిఱన్దిరుక్కైక్కు ఉప్పు; ఇవన్ఱాన్ అచేతనమన్ఱిక్కే చేతననాకైయాలే "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్గిఱ అధ్యవసాయమ్ ఇవన్ చైతన్యత్తినుడైయ కార్యమ్; వైధమాకవన్ఱిక్కే ఇతిల్ రసజ్ఞనాన ఇవనుడైయ రాగత్తాలే ప్రాప్తమాన ఇతు స్వరూపాతిరేకియన్ఱిక్కే తదేకరక్ష్యత్వ రూపమాన స్వరూపత్తిలే నిఱ్కుమతు; అనాదికాలమ్ స్వరక్షణాదికళాలే అవన్ పణ్ణుమ్ రక్షణత్తై విలక్కిప్పోన్ద ఇవన్ అతు తవిర్న్దమైక్కు ప్రకాశకమెన్గై.

తిత్యాది). ఒన్ఱుమెన్ఱతు-ఒరుప్రయత్నము మెన్ఱపడి. పిన్నై యెన్ఱతు-శారిచ్చొల్లు. ఉఱుప్పెన్ఱతు - హేతువెన్ఱపడి. నెడుఙ్గాలమ్ - బహుకాలమెన్ఱపడి. తళుమ్బామలెన్ఱతు - చలియామలెన్ఱపడి. అచేతనమన్ఱిక్కే యెన్ఱతు-చైతన్యాఽనాశ్రయ మన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. చేతననాకైయాలేయెన్ఱతు - చైతన్యాఽశ్రయభూకైయాలే యెన్ఱపడి. వైధమాకవన్ఱిక్కే యెన్ఱతు-విధిమూలమాక వన్దతన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు - ఇన్ద ఉపాయత్తిలెన్ఱపడి. రసజ్ఞనాన వెన్ఱతు - సుకరత్వ సిద్ధత్వాదికళాల్ వరుమ్ ఆనన్దత్తై యఱిన్దవనాన వెన్ఱపడి. స్వరూపాతిరేకియన్ఱిక్కే యెన్ఱతు - అనన్యోపాయత్వమాకిఱ స్వరూపత్తిఱ్కాట్టిల్ వేఱుపట్టతల్లామైయాలే యెన్ఱపడి. "స్వరక్షణాదికళాలే" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే పరరక్షణత్తైయుమ్ తదుభయమూలమాన అహఙ్కారత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. అతువెన్ఱతు - విలక్కైయెన్ఱపడి.

సర్వముక్తి ప్రసఙ్గపరిహారమావతు - స్వీకారముపాయమన్ఱిక్కే ఈశ్వరనే ఉపాయమానాల్ అవన్ సాధ్యనన్ఱిక్కే సిద్ధనాకైయాలుమ్, సర్వశక్తనాకైయాలుమ్,

౨౩౮. ఇని, "మామ్" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కు క్కీఴుమ్

సర్వేశ్వరనాకైయాలుమ్, ఈశ్వరమ్ ఏక కాలత్తిలే ముక్తరాక వేణ్డావో వెన్గిఱ శఙ్కై యిలే, సర్వోపాయఙ్గళుమ్ అన్న ఉపాయఙ్గళుక్కు అధికారివిషయఙ్గళిలే ఫలిప్పన వాకైయాలే, ముముక్షుత్వ మధికారమాకిఱుమ్ అతు ఉపాయాన్తర నిష్ఠర్కళుక్కుమ్ పాతువాకైయాలే, ఇని ప్రపత్త్యుపాయత్తుక్కు అధికారి ఆకిఞ్చన్యము మనన్యగతిత్వ ముముడైయనాకైయాలే, అవ్విరణ్డుమ్ స్వధర్మపరిత్యాగాత్మకమాయుమ్ తదేకోపాయాఽధ్యవసాయాత్మకమాయు మిరుక్కుమతాకైయాలే, ఇవ్విరణ్డినికారముళ్ళవర్కళుక్కే ఈశ్వరనుపాయమాయ్, అల్లాతవర్కళుక్కు అవనుపాయమాకిఱతిల్లైయాకైయాలే అవనుపాయమాకిఱతుక్కు అధికారమాన సాఙ్గప్రపత్తి ఎవర్కళుక్కుణ్డో, అవర్కళుక్కే ముక్తియుళ్ళతెన్ఱు సర్వముక్తి ప్రసఙ్గత్తై ప్పరిహరిక్కై.

బుద్ధిసమాధానమావతు - "అనాదికాలమ్ నమ్మై రక్షియాతవన్ ఇన్ఱు నమ్మై రక్షిక్కుమెన్ఱు విశ్వసిక్కైక్కు హేతువెన్"ఎన్ఱు శఙ్కిత్తు, "నమ్మ్కళ్, అవన్ నమ్మై రక్షిక్కైక్కు అధికారమాన తదేకోపాయస్వీకారముణ్డు"ఎన్ఱు తేఱియిరుక్కై.

చైతన్యకార్యమావతు - ఇవన్ చేతననాన వాళిక్కు స్వస్వరూపత్తై అఱిన్దు "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్ఱు అధ్యవసిక్కై.

రాగప్రాప్తమావతు - శీఘ్రచ్ఛిన్న ఉపాయఙ్గళుడైయ దుష్కరత్వాదికళాలే అవఱ్ఱైవిట్టు "సుకరమాన ఉపాయత్తై ప్పఱ్ఱవేణుమ్" ఎన్ఱిరుక్కుమవనుక్కు, "మాం వ్రజ"ఎన్ఱవనన్తరమ్ "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్గిఱ అధ్యవసాయమ్ ప్రేమత్తాలుణ్డాకై.

స్వరూపనిష్ఠమెన్ఱతు-తదేకరక్ష్యత్వరూపమాన స్వరూపత్తిలే నిఱ్కుమెన్నపడి.

అప్రతిషేధద్యోతకమెన్ఱతు - "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్గిఱ అధ్యవసాయమ్, అవన్ పణ్ణుమ్ రక్షణత్తై విలక్కామైక్కు ప్రకాశకమెన్నపడి. ఆక, ఇప్ప్రకారత్తాలే అన్యథాసిద్ధమాన ఇన్ద స్వీకారమ్ ఉపాయమాక మాట్టాతెన్ఱతాయ్త్తు.

౨౩౮. మేలుక్కువతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు-ఏకశబ్దార్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్నపడి. మామ్ ఎన్గిఱపదత్తుక్కు క్కీఴుమ్ మేలుమెన్నతు-"సర్వ

౨౩౪. కీழ్ తానుమ్ పిఱరుమాన నిలైయై కుఱైత్తార్,
ఇఙ్గు తానుమివనుమాన నిలైయై కుఱైక్కిఱార్.

మేలుమ్, ఈశ్వరనుడైయ శెయల్కళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కీழ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – ‘‘సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య’’ ఎన్గిఱవిడత్తిల్, సకలోపాయఙ్గళైయుమ్ విడచ్చొల్లుకైయాలే, ఫలప్రదనాన తానుమ్, ఉపాయాన్తరఙ్గళుమాయ్కొణ్డు నిఱ్కిఱనిలైయై కుఱైత్తార్; ‘‘ఏకమ్’’ ఎన్గిఱవిడత్తిల్, స్వీకారత్తిల్ ఉపాయభావత్తై కழిక్కైయాలే ఉపాయభూతనాన తానుమ్ తత్స్వీకారత్తిల్ ఉపాయబుద్ధి పణ్ణి నిఱ్కిఱ ఇవనుమాన నిలైయై కుఱైక్కిఱానెన్గై.

ధర్మాన్ పరిత్యజ్య’’ఎన్గిఱ విడత్తిలుమ్, ‘‘ఏకమ్’’ఎన్గిఱ విడత్తిలు మెన్ఱపడి. శెయల్కళై యెన్ఱతు – వ్యాపారఙ్గళై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఫలప్రదనాన తానుమెన్ఱతు – రక్షకనాన తానుమెన్ఱపడి కూడియెన్ఱతు – అఙ్గాఙ్గిభావేన కలన్దెన్ఱపడి. నిఱ్కిఱ నిలైయెన్ఱతు-ఇరుక్కిఱ విరుప్పెన్ఱపడి. కుఱైత్తానెన్ఱతు – కழిత్తానెన్ఱపడి. అతావతు-కీழுపాయఙ్గళిలే రక్షకనాకచ్చొన్న తన్నైయే ఇఙ్గు ఉపాయమాకచ్చొల్లుకైయాలే, స్వప్రాప్త్యుపాయముమ్ తానే, రక్షకనుమ్ తానే, తానుపాయమాన్ఱు అవైయెల్లామ్ వేణ్డా, అవై ఉపాయఙ్గళామ్పోతు తాన్ వేణుమెన్ఱు శొల్లుకైయాలే, అవై ఇవనై పఱ్ఱి ఉపాయమెన్ను మిడముమ్, తాన్ స్వతః నిరపేక్షోపాయ మెన్ను మిడముమ్ తోన్ఱుకైయాలే, ఉపాయాన్తరారాధితనాయ్కొణ్డు తాన్ ఫలప్రదనామెన్నుమత్తై కుఱైక్కై. ఉపాయభావత్తై యెన్ఱతు-ఉపాయత్వత్తై యెన్ఱపడి. తన్నెన్ఱతు – చేతననుడైయ వెన్ఱపడి. ఉపాయబుద్ధియెన్ఱతు – ఉపాయత్వబుద్ధియెన్ఱపడి. ఇవనుమానవెన్ఱతు-స్వీకర్తావుమానవెన్ఱపడి. అతావతు-‘‘ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరన్ నామపేక్షియాత దశైయిలే కరణకళేబరఙ్గళై కొడుత్తు అజ్ఞాతసుకృతాదికళై యుణ్డాక్కినాప్పోలే, తానే ఉపాయమెన్గిఱ అధ్యవసాయత్తైయుముణ్డాక్కి రక్షియానిన్ఱాన్’’ ఎన్ఱు నినైయాతే, ‘‘నామవనై ఉపాయమాక పఱ్ఱుకైయాలన్ఱో అవన్ నమ్మై రక్షిక్కిఱతు’’ ఎన్ఱు తన్ స్వీకారత్తి లుపాయబుద్ధి పణ్ణుకై

౨౩౬. అవనై ఇవన్ పఱ్ఱుమ్పఱ్ఱు అహఙ్కారగర్భమ్, అవద్యకరమ్.

ఉపాయాన్తరజ్ఞరై ‘‘పిఱర్’’ ఎన్ఱతు(౧)‘‘ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలుమ్’’ ఎన్ఱాప్పోలే.

౨౩౬. ఇని, సాధనబుద్ధ్యా ఇవన్ పణ్ణుమ్ స్వీకారత్తినుడైయ దోషత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవనై) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - నిరుపాధిక రక్షకనాన అవనై తద్రక్ష్యభూతనాన ఇవన్ తన్ రక్షణత్తుక్కు ఉపాయమాక స్వీకరిక్కై ఆ స్వీకారమ్ స్వకర్తృత్వరూప అహఙ్కారగర్భముమాయ్, పితావుక్కు పుత్రన్ ఎళుత్తువాఙ్గుమాపోలే, అవద్యకరముమా యిరుక్కు మెన్నై.

యై కుక్కైకై. ఇత్తాల్, కర్మజ్ఞానాదికళ్ ఉపాయమాకాతపోపాతి స్వీకారముముపాయమన్నెన్నతాయ్త్తు. మూలత్తిల్ ఉపాయాన్తరజ్ఞరై ‘‘పిఱర్’’ ఎన్ఱతుక్కు ఉపపత్తి యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపాయాన్తరజ్ఞరై యిత్యాది).

౨౩౬. మేలుక్కవతారికై(ఇని యిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు-స్వీకారత్తినుడైయ అనుపాయత్వత్తై చ్చొన్న వనన్తర మెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). నిరుపాధికవెన్ఱతు - నిర్హేతుకవెన్ఱపడి. తత్ ఎన్ఱతు-ఈశ్వరనుక్కెన్ఱపడి. ఉపాయమాకవెన్ఱతు-కారణమాకవెన్ఱపడి. స్వీకరిక్కై-అస్వీకారమెన్ఱతు-మానసమాకప్పణ్ణుమ్ ‘‘అవనే ఉపాయమ్’’ఎన్ఱిఱ నినైవెన్ఱపడి. స్వకర్తృత్వరూపాఽహఙ్కారగర్భమాయెన్ఱతు- ‘‘ఈశ్వరన్ నమ్మైరక్షిక్కుమ్ రక్షణత్తిలే నమ్మైక్కొణ్డు తన్ తిరువడికళిలే ప్రపత్తిపణ్ణువిక్కైయు మొరు ప్రకారమే’’ ఎన్ఱు నినైయాతే స్వరక్షణార్థమ్ తాన్ అవనై ప్రపత్తిపణ్ణుకిఱేనెన్ఱిఱ అహఙ్కారగర్భమాయెన్ఱపడి. పితావుక్కు పుత్రనెళుత్తువాఙ్గుమాపోలే యెన్ఱతు-పితా తన్నై రక్షిక్కైక్కు పుత్రన్ పితావిన్ కైయిలే, ‘‘ఉన్నై నాన్ రక్షిక్కక్కడవేన్’’ ఎన్ఱు ఎళుత్తువాఙ్గుమాపోలే యెన్ఱపడి. ఇరువర్క్కుమ్ అవద్యకరముమా యిరుక్కు మెన్ఱతు-ఇతు కణ్డవర్కళుక్కుమ్ కేట్టవర్కళుక్కుమ్ ‘‘అవన్ పితావుమన్ఱు, ఇవన్ పుత్రనుమన్ఱు’’ ఎన్ఱు తోన్ఱుమ్పడియాయ్ అవద్యావహమా యిరుక్కు మెన్ఱపడి.

---

(౧) తి-వాయ్-౫-౮-౩.

౨౩౬. అవనుడైయ స్వీకారమే రక్షకమ్.

౨౩౭. మఱ్ఱై ఉపాయఙ్గళుక్కు నివృత్తి దోషమ్.

---

౨౩౬. ఆనాల్, రక్షకమావతు ఏతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవనుడైయ స్వీకారమే రక్షకమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - ఇవ్వాత్మావినుడైయ రక్షణత్తుక్కు కడవనాన అవన్ ‟ఇవనై నామ్ రక్షిక్కక్కడవోమ్” ఎన్ఱభిమానిత్తు క్కొళ్ళుకైయాకిఱ స్వీకారమే ఇవనుక్కు రక్షకమాయ్విడు మెన్నై.

౨౩౭. చేతనప్రవృత్తియిలొన్ఱైయుమ్ ఇవ్వుపాయమ్ సహియాతెన్ను మత్తై త్తెళివిక్కైక్కాక, ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కుమ్ ఇవ్వుపాయత్తుక్కుముణ్డాన విశేషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మఱ్ఱై) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు-సిద్ధోపాయమాన ఇత్తైయొழిన్ద ఉపాయఙ్గళుక్కు చేతనప్రవృత్తి

---

౨౩౬. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు-ఇవన్ పణ్ణుమ్ స్వీకారమ్ అనుపాయమానాలెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కడవనానవెన్ఱతు-ప్రాప్తియై యుడైయనానవెన్నపడి. అభిమానిత్తుక్కొళ్ళుకైయాకిఱ వెన్ఱతు - అభిమానిక్కైయాకిఱ వెన్నపడి.

౨౩౭. మేలుక్కవతారికై (చేతన ప్రవృత్తియి లిత్యాది) ఒన్ఱైయుమెన్ఱతు-స్వీకారత్తైయుమెన్నపడి. తెళివిక్కైక్కాక వెన్ఱతు-విశదమాక్కుకైక్కాక వెన్నపడి. ఇవ్వుపాయత్తుక్కు మెన్ఱతు-సిద్ధోపాయత్తుక్కు మెన్నపడి. విశేషత్తై యెన్ఱతు-తరతమభావత్తై యెన్నపడి, అతావతు-న్యూనాధిక భావమ్. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇత్తై యొழిన్ద వెన్ఱతు-సిద్ధోపాయత్తై యొழిన్దవెన్నపడి. చేతనప్రవృత్తియాలే యెన్ఱతు-చేతననుడైయ మానస వాచిక కాయిక ప్రవృత్తియాలే యెన్నపడి. చేతననుడైయ వాచిక కాయిక ప్రవృత్తియాలే ఇవన్ఱనుడైయ స్వరూపముణ్డాకిలుమ్, ‟ఇవనుపాయమ్” ఎన్ఱనుష్ఠియాతపోతు ఇవైయుమ్ ఉపాయమాకమాట్టామైయాలే, ఇవై ఉపాయమామ్పోతు మానసప్రవృత్తియుమ్ వేణుమాకైయాలే, ‟చేతన ప్రవృత్తియాలే”

ఇతుక్కు ప్రవృత్తి దోషమ్.

౨౩౭. (౧) "శిఱ్ఱ వేణ్డా"

యాలే స్వరూపసిద్ధియాక వేణ్డుకైయాలే, ఇవనుడైయ స్వయత్న నివృత్తి దోషమాయిరుక్కుమ్; ఇన్ద ఉపాయత్తుక్కు సహాయాన్తర సంసర్గమ్ అసహ్యమాకైయాలే ఇచ్చేతననుడైయ ప్రవృత్తి యెన్బతొన్ఱుమే దోషమాయిరుక్కుమెన్గై.

౨౩౮. చేతన వ్యాపారమొన్ఱుమ్ వేణ్డావెన్నుమిడత్తుక్కు ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (శిఱ్ఱ వేణ్డా) ఎన్ఱు. అతావతు - సిద్ధోపాయ స్వీకారమ్ శొల్లుకిఱ "మఱ్ఱొన్ఱిల్లై" ఎన్గిఱ పాట్టిలే, "శిఱ్ఱ వేణ్డా" ఎన్ఱు - శిఱ్ఱుతల్ - శితఱుతలాయ్, పరక్క ఒరువ్యాపారమ్ పణ్ణవేణ్డావెన్గైయాలే, ఇవ్వుపాయత్తిల్ క్రియైయుమవనుక్కు ఒరువ్యాపారముమ్ పణ్ణవేణ్డావెన్నుమిడమ్ శొల్లిఱ్ఱిఱేయెన్గై.

౨౩౯. ఇతుతాన్ ఇశ్లోకత్తనక్కుళ్ళే శొల్లిఱ్ఱైన్గిఱార్

ఎన్గిఱ విడత్తిల్ త్రివిధ ప్రవృత్తియైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. స్వరూపసిద్ధియాక వేణ్డుకైయాలే యెన్ఱతు - క్రియాకలాపాత్మకమాన కర్మస్వరూపముణ్డాక వేణ్డుకైయాలుమ్, అవన్ఱైయుడైయ సాధారణాకారమాన ఉపాయత్వముణ్డాక వేణ్డుకైయాలు మెన్నపడి. దోషమా యిరుక్కు మెన్నతు - ఉత్పత్తి ప్రతిబన్ధకమాయిరుక్కుమెన్నపడి. ఇన్ద ఉపాయత్తుక్కెన్ఱతు - సిద్ధోపాయత్తుక్కెన్నపడి. ఎన్బతొన్ఱు మెన్నతు-ఆకిఱతొన్ఱు మెన్న పడి. దోషమాయిరుక్కుమెన్నతు - నిరపేక్షోపాయత్వ భఞ్జకమాకైయాలే ప్రతిబన్ధకమాయిరుక్కుమెన్నపడి.

౨౩౮. మేలుక్కవతారికై (చేతనేత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పరక్క వెన్నతు - విస్తారమాక వెన్నపడి. ఇవ్వుపాయత్తిల్ క్రియైయుమవనుక్కెన్ఱతు - ఇన్ద సిద్ధోపాయత్తిలే ప్రవేశిక్కు మవనుక్కెన్నపడి. అతావతు - సిద్ధోపాయ నిష్ఠనాయిరుక్కై.

౨౩౯. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతానిత్యాది). ఇతుతానెన్నతు-పరక్క ఒరు వ్యాపారముమ్ పణ్ణవేణ్డావెన్నుమతెన్నపడి. "పరక్క ఒరువ్యాపారమ్ పణ్ణవేణ్డా" ఎన్గై

(౧) తి-వాయ్-౯-౨-౭.

౨౩౯. నివృత్తి కీర్తే శొల్లిర్ఱు.

౨౪౦. ఉపకారస్మృతియుమ్ చైతన్యత్తాలే వన్దతు.
ఉపాయత్తిల న్తర్భవియాతు.

(నివృత్తికీర్తేశొల్లిర్ఱు) ఎన్ఱు. అతావతు - ‘‘సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య’’ ఎన్ఱు - సకల ప్రవృత్తియినుడైయవుమ్ నివృత్తియే ఇవనుక్కు వేణ్డువతెన్నుమిడమ్ కీర్తే శొల్లి,శ్రైన్నై.

౨౪౦. ఆనాల్ ఉపకారస్మృతితాన్ వేణుమే, అతు ఉపాయత్తిల్ ముతలిడాతో వెన్నవరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఉపకారస్మృతియుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) ‘‘ఎన్నై త్తీమనఙ్గెడుత్తాయ్’’ (౨) మరువిత్తొழுమ్ మనమే తన్దాయ్’’ ఇత్యాదియాలే - ఇవ్వుపాయ విషయత్తిల్ ఇవన్ పణ్ణుమ్ ఉపకారస్మృతియుమ్ ఇవనుడైయ చైతన్యప్రయుక్తమాయ్ వన్దతిత్తనై; ‘‘ఇతు ఉణ్డాకైయాలే ...ను. ఈశ్వరన్ కార్యమ్‌శెయ్‌తతు’’ ఎన్ఱు ఉపాయత్తిల్ ఉట్పుకాతెన్ఱై.

యాలే శిలుక్కు ఒరువ్యాపారమ్ పణ్ణవేణుమెన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకైయాలే అన్నైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ ‘‘శినిప్పేయమైయుమ్’’ ఎన్ఱు. శినిప్పావతు-అవనే ఉపాయమెన్ఱు నినైక్కై. ఇతు వైధమానాల్ ఉపాయమాకాతో వెన్న; ఇతు వైధమానాల్ ఉపాయమన్ఱెన్నుమిడమ్ కీర్తేశొల్లిర్ఱితే. సాధనమెన్ఱు నినైక్కై ఫలసాధన మన్ఱెన్నుమిడమ్ దృష్టాऽదృష్ట ఫల సాధన ప్రతిపత్తియిలే కాణలామితే. ఇశ్లోకన్దనక్కుళ్ళేయెన్ఱతు-ఇశ్లోకత్తిలేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౨౪౦. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు - ఇవనుక్కొరు వ్యాపారముమ్ పణ్ణవేణ్డియతిల్లై యానాలెన్నపడి. అతు ఉపాయత్తిలే ముతలిడాతో వెన్నతు - అన్ద ఉపకారస్మృతి ఉపాయమాకైయితే ఉపక్రమియాతో వెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఎన్నై యెన్ఱతు-ఎన్నుడైయ వెన్నపడి. తీమన మెన్ఱతు-దుష్టమాన మనస్సై యెన్నపడి. మరువిత్తొழுమెన్ఱతు - నిత్యసంశ్లిష్టమాయ్ అడిమై శెయ్‌కిఱ వెన్నపడి. అనన్యప్రయోజనమా యడిమైశెయ్‌కిఱ వెన్నపడి యాకవుమామ్. ఉపాయత్తిలుట్పుకాతెన్ఱతు-ఉపాయత్తిలన్తర్భవియాతెన్నపడి. అచేతనమాన వస్తువై ఈశ్వరన్ యథేచ్ఛమాక వినియోగఙ్గొళ్ళుమ్బోతు అతుక్కు ఈశ్వరవిషయత్తి లుప

---

(౧) తి-వాయ్-౨-౭-౫. (౨) తి-వాయ్-౨-౭-౭.

౨౪౧. ‘‘శరణమ్’’

౨౪౨. ఉపాయమాక.

౨౪౩. ఇన్ద శరణశబ్దమ్, రక్షితావైయుమ్, గృహత్తైయుమ్,

ఆక, చతుర్థపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్ తారాయ్త్తు.

౨౪౧. ఇనిపఞ్చమపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (శరణమ్) ఎన్ఱు.

౨౪౨, అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఉపాయమాక) ఎన్ఱు.

౨౪౩. అర్థాన్తరఙ్గళైయుమ్ కాట్టవల్లదాయిరుక్క, ఇవ్విడత్తిలితు ఉపాయత్తైయే కాట్టుకిఱాప్పోలె సహేతుకమాక వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఇన్దశరణశబ్దమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - (౧) ‘‘ఉపాయే

కారస్మృతియిల్లామై ఈశ్వరభోగత్తుక్కు విలక్కన్ఱిరే; అతుపోలే చేతనవస్తువై యాదేష్టమాక నినైంగజొళ్ళుమళవిల్ ఇవనుడైయ ఉపకారస్మృతియుమ్ భోగ విరోధియన్ఱిరే, ఆనాల్ ఇశ్వరణ్ణామ్ వస్తుస్వభావత్తై పార్త్తవన్దతాకైయాలే ఉపాయత్తిలన్తర్భవియాతిరే. ఉపకారస్మృతి కార్యసిద్ధ్యనన్తరభావి యాకైయాలే కారణమాకమాట్టాతిరే. ఆకైయాల్ ఇతు ఇవన్ చేతనాన వాశియాల్ వేణుమ్.

ఇని ఏకశబ్దార్థత్తై ఉపసంహరిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఆకవిత్యాది యాల్). ఆకవెన్ట్ర - కీర్ చ్చొన్నవై యెల్లావఱ్ఱాలు మెన్ఱపడి.

౨౪౧. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - ఏకశబ్దార్థమరుళి చ్చెయ్ త వనన్తరమెన్ఱపడి. పఞ్చమపదత్తై యెన్ఱతు - శరణపదత్తై యెన్ఱపడి.

౨౪౨. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతు క్కెన్ఱతు-శరణపదత్తుక్కెన్ఱపడి.

౨౪౩. మేలుక్కవతారికై (అర్థాన్తరఙ్గళైయిత్యాది). శరణశబ్దమ్ (ఉపాయవాచియాక ప్రసిద్ధమాయిరుక్క, అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్ వానెన్ఱెన్నిల్, ఇన్దశబ్దమ్ నానార్థకమాకైయాలే ప్రకరణానుగుణమాక అర్థమరుళిచ్చెయ్యవేణు మెన్ఱుకరుత్తు.) అర్థాన్తరఙ్గళై యెన్ఱతు-గృహత్తైయుమ్ రక్షకనైయు మెన్ఱపడి. కాట్టవల్లదాయిరుక్కవెన్ఱతు-గౌణమాకవన్ఱిక్కే శబ్దశక్తియాలే కాట్టసమర్థమాయిరుక్క వెన్ఱపడి. ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు - ఇచ్చరమశ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. కాట్టుకిఱమైయై యెన్ఱతు - కాట్టుకిఱపడియై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ‘‘శరణమ్’’ ఎన్గిఱ ఇన్దశరణశబ్దమానతు

(౧) అహిర్బు-౧౩-౩౮. ‡ కుణ్డలితమ్ క్వాచిత్కమ్.

> ఉపాయత్తైయుమ్ కాట్ట క్కడవతే యాకిలుమ్,
> ఇవ్విడత్తిల్ ఉపాయత్తైయే కాట్టుకిఱతు;
> కీழోడే శేరవేణ్డుకై యాలే.

గృహ రక్షితో శ్చబ్ద శ్శరణ మిత్యయమ్ । వర్తతే" ఎన్గిఱపడియే శరణశబ్దమానవితు, రక్షిత్తాలైయుమ్, గృహత్తైయుమ్, ఉపాయత్తైయుమ్ కాట్టక్కడవతే యాకిలుమ్, "సాప్రితజ్ఞైచ ఉపాయార్థైక వాచకః" ఎన్గిఱపడియే ఇన్ద స్థలత్తిలే ఉపాయత్తైయే కాట్టుకిఱతు; సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు త్తన్నైయే పఱ్ఱచ్చొల్లుకిఱ ప్రకరణమాకైయాల్ (కీழోడే శేరవేణ్డుకైయాలే) ఎన్గై.

ఆనాల్, కీழ్చ్చొన్న సాధనాన్తర పరిత్యాగన్నానే స్వీకార్య

ఉపాయత్తిలుమ్ గృహత్తిలుమ్ రక్షకనిడత్తిలుమ్ స్వామిత్వసమ్బన్ధేన ఇరానిఱ్పదుమ్, చకారమ్ తుకారార్థమాయ్, ఇవ్విడత్తిలేయోవెన్నిల్, అర్థత్రయవాచకమాన ఇన్ద శరణశబ్దమ్ ఉపాయమాత్రత్తుక్కు వాచకమాకిఱతు ఎన్ఱు శ్లోకార్థమ్. ఇన్ద స్థలత్తిలే యెన్ఱతు - ఉపాయాన్తరత్యాగపూర్వకమాన స్థలత్తిలే యెన్ఱపడి. అర్థత్రయ వాచకమాన శరణశబ్దమ్ ఇఙ్గు ఉపాయమాత్రత్తై త్తనక్కు వాచ్యమాక క్కాట్టుకైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్యేత్యాదియాల్). ఉపాయాన్తరఙ్గళై యెల్లామ్ ధుష్కరత్వాదికళాలే శోకార్తనానవనైక్కుఱిత్తు "సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు ఎన్నైప్పఱ్ఱు" ఎన్గిఱ ప్రకరణమాకైయాలే, ఇప్పఱ్ఱుతల్ ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుతలాక వేణ్డుకైయాలే, ఇఙ్గుత్తై శరణశబ్దమ్ ఉపాయత్తైయే కాట్టుమెన్ఱుకరుత్తు. కీழోడేయెన్ఱతు-కీழ్ప్రకరణత్తోడే యెన్ఱపడి.

శరణశబ్దమిన్ఱియిలే ప్రకరణబలత్తాలే ఇఙ్గుత్తై పఱ్ఱుతల్ ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుతలెన్నుమవర్కళ్ పక్షత్తై యనువదిక్కిఱార్ (ఆనాలిత్యాదియాల్). ఆనాలెన్ఱతు-ప్రకరణబలత్తాలే శరణశబ్దత్తుక్కు ఉపాయమాత్ర వాచకత్వమ్ శొన్నాలెన్ఱపడి. కీழైన్ఱతు-"సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య". ఎన్గిఱవిడత్తిలెన్ఱపడి. స్వీకార్యమెన్ఱతు-

వస్తువినుపాయత్వత్తై త్తోన్ఱువిక్కుమతాయిరుక్క శరణశబ్ద ప్రయోగన్గాళ్ వేణుమో వెన్నిల్; వేణుమ్; - ప్రాపకసమయత్తిల్పోలే ప్రాప్య సమయత్తిలుమ్ నదీనిస్తరణానన్తరత్తిల్ ప్లవపరిత్యాగమ్పోలే, సాధనాన్తర పరిత్యాగమ్ సమానమాకైయాలే, తద్విశిష్టమేయాకిలుమ్ స్వీకారమాత్రమ్ వ్యవచ్ఛేదకమాక మాట్టామైయాలే.

అజ్ఞనమ్ శొల్లలామో, ఇన్న ఉపాయాన్తరత్యాగమ్ స్వీకారత్తుక్కు అఙ్గమాక విధిక్కప్పడుకిఱతాకైయాలే, స్వీకార్యత్తినుడైయ ఉపాయత్వత్తై క్కాట్టువన్ఱాకైయాల్, శరణశబ్ద ప్రయోగత్తుక్కు ప్రయోజనమిల్లైయేయెన్నిల్; అప్పడి శొల్లవొణ్ణాతు, అర్థమాక వరుమతిల్కాట్టిలుమ్ శాబ్దమాకచ్చొల్లుమతు యుక్తమాకైయాలే.

స్వీకారవిషయమానవెన్నపడి. అతుక్కుత్తరమ్ (వేణుమ్) ఎన్ఱు. అతిల్ హేతూపన్యాసమ్ (ప్రాపకసమయత్తిలిత్యాది). ప్రాపకసమయత్తిల్పోలే యెన్నతు-ఎమ్బెరుమానై ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱ సమయత్తిల్పోలే యెన్నపడి. ప్రాప్యసమయత్తిలుమెన్నతు-ప్రాప్యమాక ప్పఱ్ఱుకిఱపోతుమెన్నపడి. తద్విశిష్టమేయాకిలుమెన్నతు-ఉపాయాన్తరత్యాగవిశిష్ట స్వీకారమేయాకిలుమెన్నపడి. స్వీకారమాత్రమెన్నతు-సాధనాన్తర పరిత్యాగవిశిష్ట స్వీకారమాత్రమెన్నపడి. వ్యవచ్ఛేదకమాక మాట్టామైయాలే యెన్నతు-శరణశబ్దమన్తరా ప్రాప్యమాక ప్పఱ్ఱుతలై విలక్కమాట్టామైయాలే యెన్నపడి. ఆకైయాల్ ప్రాప్యమాకప్పఱ్ఱుతలై కழிక్కిఱ శరణశబ్దమ్ వేణుమెన్ఱుకరుత్తు.

ఇతుక్కుమేల్ పూర్వపక్షమ్ (అజ్ఞనిత్యాది). అజ్ఞన్ శొల్లలామో వెన్నతు-సాధనాన్తరపరిత్యాగవిశిష్టమాన స్వీకారమ్ ప్రాప్యమాక ప్పఱ్ఱుతలై వ్యవచ్ఛేదిక్కమాట్టాతెన్ఱు శొల్లలామో వెన్నపడి. ‹‹విధిక్కప్పడుకిఱతాకైయాలే›› ఎన్నవనన్తరమ్ ‹‹యద్యత్సాఙ్గం తత్తత్సాధనమ్›› ఎన్గిఱ న్యాయత్తాలే ఎన్ఱు కూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. స్వీకార్యత్తినుడైయ వెన్నతు-స్వీకారవిషయమాన ఎమ్బెరుమానుడైయ వెన్నపడి. కాట్టువన్ఱాకైయాలెన్నతు-కాట్టువతాకైయాలెన్నపడి.

ఇతుక్కు ఉత్తరమ్ (అప్పడి యిత్యాది). అప్పడిశొల్లవొణ్ణాతెన్నతు-శరణశబ్దత్తుక్కు ప్రయోజనమిల్లైయెన్ఱు శొల్లవొణ్ణాతెన్నపడి. అర్థమాకవెన్నతు-అర్థబలత్తాలేయెన్నపడి; అతావతు-సాఙ్గమాకైయాలే యెన్నపడి. శాబ్దమాకవెన్నతు-శబ్దశక్తియాలే యెన్నపడి. ఉపాయాన్తరత్యాగమ్, స్వీకారాఙ్గమాయిరుక్క స్వీకార్య వస్తువినుడైయ ఉపాయత్వత్తై క్కాట్టుమ్పడి యెజ్ఞనేయెన్నిల్; - తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్

౨౪౭. (వ్రజ.)

౨౪౫. బుద్ధిపణ్ణు.

(౧)"ఆక్షేపతః ప్రాప్తాదాభిధానికస్యైవ గ్రాహ్యత్వాత్" ఎన్ఱితైభాష్యకారరుమరుళిచ్చెయ్‌తతు.

ఆక, ఉపాయవాచియాన ఇన్ద శరణశబ్దత్తాలే, ఇవ్వస్తువుక్కు ప్రాప్యతయా స్వీకార్యత్వముమ్, ప్రాపకతయా స్వీకార్యత్వముముణ్డాకైయాలే, అతిల్ ప్రాప్యతయా స్వీకారత్తై వ్యవచ్ఛేదిత్తతాయ్‌త్తు.

౨౪౭. ఇని షష్ఠపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (వ్రజ) ఎన్ఱు.

౨౪౫. అతుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (బుద్ధిపణ్ణు) ఎన్ఱు.

ఈశ్వరనే ఉపాయమెన్ఱు మిడమ్ తోన్ఱుకైయాలుమ్, ఇఙ్గు శరణశబ్దమ్ స్వీకార్యవస్తు విశేషణమాకైయాలుమ్, ఏకశబ్దత్తాలే స్వీకారత్తిల్ ఉపాయభావమ్ కళ్ళియుణ్డైయాలుమ్, ఉపాయాన్తరపరిత్యాగమ్ స్వీకార్యమాన ఉపాయత్తినుడైయ నిరపేక్షకత్వప్రకాశకమాకైయాలుమ్, స్వీకారాఙ్గమాన ఉపాయాన్తరపరిత్యాగమ్ అన్యథాఽనుపపత్త్యా స్వీకార్యవస్తువినుడైయ ఉపాయత్వత్తై కాట్టుకిఱతు. శొన్నవర్త్తుక్కు సంవాదప్రమాణ మరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఆక్షేపత ఇత్యాదియాల్). ఆక్షేపతః ప్రాప్తాత్ ఎన్ఱతు-ఇవ్విడత్తిల్ శరణశబ్దమ్ ప్రాప్యత్తైయుమ్ రక్షకనైయుమ్ శొల్లుకిఱతెన్నిల్, అవ్విరణ్డాకారముమ్ పూర్వోపాయఙ్గళిల్ ప్రాప్తఙ్గళాకైయాలే పునరుక్తమామెన్ఱు అవ్విరణ్డాకారత్తైయుమ్ తళ్ళి స్వీకార్యవస్తువినుడైయ ఉపాయత్వవాచియాకిఱతెన్ఱె. ఆభిధానికమావతు-శబ్దశక్తియాలే తోన్ఱుకై. మున్శొన్నతువిలమ్బప్రత్యయజనకమాకైయాలే, అతిలుఙ్గాట్టిల్ శీఘ్రప్రతిపత్తిజనకమాక అభిధానవృత్తియే గ్రాహ్యమ్.

శరణశబ్దమ్ ఉపాయవాచి యెన్ఱుమత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆక విత్యాదియాల్). ఆకవెన్ఱతు-కీళ్‌చ్చొన్నవై యెల్లావఱ్ఱాలు మెన్ఱపడి. ఇవ్వస్తువుక్కెన్ఱతు-స్వీకార్యమాన వస్తువుక్కెన్ఱపడి. అతిలెన్ఱతు-అవ్విరణ్డిలెన్ఱపడి.

౨౪౭. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది).

౨౪౫. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు-"వ్రజ" ఎన్ఱిఱపదత్తుక్కెన్ఱపడి.

---

(౧) శ్రీభాష్యే-జిజ్ఞాసాధికరణమ్.

౨౭౮. గత్యర్థమావతు బుద్ధ్యర్థమాయ్, అధ్యవసి ఎన్నపడి.

---

౨౭౮. అఃతెన్నై విశదీకరిక్కిఱార్ (గత్యర్థమావతు) ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు-(౧) "వ్రజ గతౌ" ఎన్గిఱ ధాతువిలే గత్యర్థమాయ్, (౨) "గత్యర్థాః బుద్ధ్యర్థాః" ఎన్గిఱ న్యాయత్తాలే గత్యర్థమావతు బుద్ధ్యర్థమాయ్, "అధ్యవసి" ఎన్నపడియెన్నై. (౩) "ఇన్ద బుద్ధియాగిఱతు, త్యాజ్యకోటియిల్ ఉత్తీర్ణమాయ్, ఉపాయకోటియిల్ అనుప్రవిష్టమాయ్, ప్రాపకాన్తరపరిత్యాగ పూర్వకమాయ్, భగవద్రక్షకత్వానుమతిరూపమాయ్, చైతన్యకార్యమాయ్, ప్రార్థనాగర్భమాయ్, భగవన్ముఖవికాసహేతువాయ్, స్వరూపానురూపమాయ్, వ్యభిచారవిలమ్బవిధురమాయిరుప్పతొరు అధ్యవసాయాత్మకజ్ఞానవిశేషమ్" ఎన్ఱు పరన్దపడియిలరుళిచ్చెయ్తపితు ఇవ్విడత్తిలే అనుసన్ధేయమ్.

---

౨౭౮. మేలుక్కవతారికై (అఃతెన్నై యిత్యాది). అఃతెన్నైయెన్నతు-బుద్ధిపణ్ణుకైయై యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అధ్యవసాయమిరుక్కుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్గిఱార్ (ఇన్దవిత్యాదియాల్). త్యాజ్యకోటియిలుత్తీర్ణమాయెన్నతు-త్యాజ్యమాన ఉపాయాన్తరఙ్గళిలే శేరాతతా యెన్నపడి. అతావతు - త్యాజ్యమాకచ్చొల్లప్పడాతే విధేయమాయిరుక్కై. ఉపాయకోటియిలనుప్రవిష్టమా యెన్నతు-ఉపాయత్తిలే శేరాతతాయెన్నపడి. అతావతు-ఏకపదత్తాలే ఉపాయమన్ఱెన్ఱు తళ్ళప్పడుకై. (౪) "భవ" ఎన్గిఱపదత్తై క్కాట్టాతిత్తు "ప్రార్థనాగర్భమాయ్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్గిఱార్. భగవన్ముఖవికాసహేతువాయ్ స్వరూపానురూపమాయెన్నతు-ఇచ్చేతననుడైయ ఉజ్జీవనత్తిలే కృషిపణ్ణుగిఱ ఈశ్వరనుక్కు (౫) "రక్ష్యాపేక్షాం ప్రతీక్షతే" ఎన్గిఱపడియే యికవుమ్ ప్రార్థనావిషయమాన తదేకోపాయాధ్యవసాయమివనుక్కుణ్డాకవే తన్ కృషిఫలిత్తతెన్ఱు అవనుక్కు ముకమలర్త్తియుణ్డాకైయాలే పరగతాతిశయాధాయకత్వమాగిఱ శేషత్వస్వరూపత్తుక్కు అనురూపమాయెన్నపడి. వ్యభిచారవిళమ్బవిధురమాయెన్నతు - ఫలమిల్లామల్పోకైయుమ్, అతుతానుమిద్దేహావసానత్తిలిన్ఱిక్కే ప్రారబ్ధావసానత్తిలే యాగిఱ విళమ్బమిల్లాతతా యెన్నపడి.

(౧) ధాత్వాది. (౨) (౩) పరన్దపడి-
(౪) అహిర్బు-౩౭-౩౫. (౫) లక్ష్మీత-౧౭-౭౫.

౨౮౭. వాచిక కాయికఙ్గళుమ్ ఇతుక్కు అపేక్షితఙ్గళా యిరుక్కచ్చెయ్‌తేయుమ్, (౧) *జ్ఞానాన్మోక్ష మాకై యాలే మానసమాన అనుష్ఠానత్తై చ్చొల్లుకిఱతు.

---

౨౮౭. సామాన్యేన గతివాచియాన విత్తు, మానస వాచిక కాయికరూపమాన గతిత్రయత్తైయుమ్ కాట్టవల్లతాయిరుక్క, మానసమాన అధ్యవసాయమాత్రత్తిలే ఒతుక్కుకిఱతెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (వాచికకాయికఙ్గళుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౨) "శిన్దైయాలుమ్ శొల్లాలుమ్ శెయ్‌కైయినాలుమ్" ఎన్గిఱపడియే కరణత్రయత్తాలుముణ్డాన స్వీకారమ్ అధికారపూర్త్తిక్కు ఉడలాకైయాలే వరణోక్తిరూపమాన వాచికముమ్ అఞ్జల్యాదిరూపమాన కాయికముమ్ ఇన్దస్వీకారత్తుక్కు అపేక్షితఙ్గళా యిరుక్కచ్చెయ్‌తేయుమ్, *జ్ఞానాన్మోక్షమాకైయాలే, అవై ఇరణ్డైయుమొழியమానసమాన అనుష్ఠానమాత్రత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్గై.

ఆక, ప్రతిపదమర్థమరుళిచ్చెయ్‌తారాయ్‌త్తు.

౨౮౮. ఇని పూర్వార్ధత్తాల్ శొల్లుకిఱ వర్థత్తై అనువదిత్తు నిగ

---

౨౮౭. మేలుక్కవతారికై (సామాన్యేనవిత్యాది). సామాన్యేనవెన్ఱతు-గతిత్వేనవెన్ఱపడి. ఇతువెన్ఱతు-"వ్రజ" ఎన్గిఱ శబ్దమానతెన్ఱపడి. వల్లతాయిరుక్క వెన్ఱతు - కడవతాయిరుక్క వెన్ఱపడి. ఒతుక్కుకిఱ తెన్ఱతు-సఙ్కోచిక్కుఱ తెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉడలాకైయాలే యెన్ఱతు - హేతువాకైయాలే యెన్ఱపడి. జ్ఞానాన్మోక్షమాకైయాలే యెన్ఱతు - జ్ఞానత్తాలే మోక్షమెన్ఱు శాస్త్రసిద్ధమాకైయాలే యెన్ఱపడి. అవైయిరణ్డైయు మెన్ఱతు-వాచిక కాయికఙ్గళాన గతికళిరణ్డైయు మెన్ఱపడి.

ఆక, పూర్వార్థత్తుక్కు ప్రతిపద మర్థమరుళిచ్చెయ్‌తమైయై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

౨౮౮. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు-ప్రతిపదమర్థమరుళి

(౧) భార-అను-౨౧౮-౧౭.   (౨) తి-వాయ్-౬-౫-౧౧.

౨౪౮. ఆక, త్యాజ్యత్తైచ్చొల్లి, త్యాగప్రకారత్తైచ్చొల్లి, పత్రప్పడుముపాయత్తైచ్చొల్లి, ఉపాయ నైరపేక్ష్యమ్ శొల్లి, ఉపాయత్వమ్ శొల్లి, ఉపాయస్వీకారమ్ శొల్లుకిఱతు

౨౪౯. (అహమ్).

౨౫౦. స్వకృత్యత్తై అరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

మిక్కఱార్ (ఆక త్యాజ్యత్తైచ్చొల్లి) ఎన్నుతుడక్కి. అతావతు - ఆక, పూర్వార్దత్తాల్ "సర్వధర్మాన్" ఎన్ను త్యాజ్యత్తైచ్చొల్లి, "పరిత్యజ్య" ఎన్ను త్యాగప్రకారత్తైచ్చొల్లి, "మామ్" ఎన్ను పత్రప్పడు ముపాయత్తైచ్చొల్లి "ఏకమ్" ఎన్ను ఉపాయనైరపేక్ష్యమ్ శొల్లి, "శరణమ్" ఎన్ను ఉపాయత్వమ్ శొల్లి, "వ్రజ" ఎన్ను ఉపాయస్వీకారమ్ శొల్లుకిఱతెన్నై.

౨౪౯. అనన్తరమ్, ఉత్తరార్ధత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్‌వతాక శ్శోక్కలి, అతిల్ ప్రథమపదత్తై ఉపాదానమ్‌పణ్ణుకిఱార్ (అహమ్) ఎన్ను.

౨౫౦. ఇవ్వుత్తరార్ధత్తిల్ ఈశ్వరన్ శెయ్‌తరుళుకిఱ అంశత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (స్వకృత్యత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్) ఎన్ను. అతావతు అధికారికృత్యమితే పూర్వార్ధత్తిల్ శొల్లిఱ్ఱు; ఉపాయభూతనాన తనుడైయ కృత్యత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱతు ఇతిలే యితే.

చ్చెయుతివనన్తర మిత్యాదిపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౨౪౯. ఉత్తరార్ధత్తుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తర మెన్నతు-పూర్వార్ధత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్‌త వనన్తర మెన్నపడి.

౨౫౦. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వుత్తరార్ధత్తిలిత్యాది). ఈశ్వరన్ శెయ్యుమంశత్తైయెన్నతు-సర్వపాపవిమోచనపూర్వకమాన దుఃఖనివృత్తియైయెన్నపడి. మూలార్థమ్ అతావతిత్యాది. అధికారికృత్యమెన్నతు - ఉపాయపరిగ్రహమెన్నపడి. ఇతిలే యితే యెన్నతు - ఇవ్వుత్తరార్ధత్తిలేయితే యెన్నపడి.

౨౫౧. సర్వజ్ఞనాయ్, సర్వశక్తియాయ్, ప్రాప్తనాన నాన్,
౨౫౨. ఇవన్ కీழ్ నిన్ఱ నిలైయుమ్, మేల్ పోక్కడి యఱ్ఱైక్కుమ్ అఱిన్దపడియే శెయ్తు తలైక్కట్టుకైక్కుమ్ ఏకాన్తమాన గుణ విశేషఙ్గళై యుమ్,

---

౨౫౧. ఇని, ఇప్పదత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సర్వజ్ఞనాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) "యస్సర్వజ్ఞ స్సర్వవిత్" ఎన్గిఱపడియే సర్వత్తైయు మఱియుమవనాయ్, (౨) "పరా஽స్య శక్తిర్వివిధైవ శ్రూయతే" ఎన్గిఱపడియే ఎల్లాసామర్థ్యత్తైయు ముడైయనాయ్, శేషియాకైయాలే ప్రాప్తనా యిరుక్కిఱ నాన్ ఎన్ఱై.

౨౫౨. అల్లాత గుణఙ్గళెల్లామ్ కిడక్క, ఇన్ద గుణవిశేషఙ్గళై ఇవ్వాహమ్ శబ్దమ్ కాట్టుకిఱ విడుక్కు ప్రయోజన మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవన్ కీழ్ నిన్ఱనిలైయుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇచ్చేతననుక్కు అనిష్టనివృత్తీష్టప్రాప్తికళై ప్పణ్ణుముళవిల్ ఇవన్ పూర్వత్తిల్ నిన్ఱనిలైయుమ్, మేల్ పోకత్తక్క వழియు మఱికైక్కుమ్, అఱిన్దపడియే అవఱ్ఱై చ్చెయ్తు తలైక్కట్టుకైక్కుమ్ తక్కవైయాయిరున్దుళ్ళ సర్వజ్ఞత్వ సర్వశక్తిత్వఙ్గళాకిఱ గుణవిశేషఙ్గళైయుమ్, ఇవన్ కార్యమ్

---

౨౫౧. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-ఉత్తరార్థత్తుక్కు మహావాక్యార్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తుక్కెన్ఱతు-*అహమ్పదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౨౫౨. మేలుక్కవతారికై (అల్లాతవిత్యాది). అల్లాతవెన్ఱతు - సర్వజ్ఞత్వాది గుణత్రయభిన్నఙ్గళాన వెన్ఱపడి. కిడక్కవెన్ఱతు-ఇరుక్కవెన్ఱపడి. ఇన్ద గుణవిశేషఙ్గళై యెన్ఱతు - సర్వజ్ఞత్వాది గుణఙ్గళై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). నిన్ఱనిలై యెన్ఱతు-ఇరున్ద విరుప్పెన్ఱపడి. అవఱ్ఱైయెన్ఱతు - ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారఙ్గళై యెన్ఱపడి. శెయ్తు తలైక్కట్టుకైయెన్ఱతు - శెయ్తు ముడిక్కైయెన్ఱపడి. ఇవనెన్ఱు

---

(౧) ముణ్డ-౧-౧. (౨) శ్వేతా-౬.

తన్ పేఱాకచ్చెయ్తు తన్నై క్కట్టుక్కొడాన బన్ధవిశేషత్తైయుమ్ కాట్టుకిఱతు.

శెయ్యుమిడత్తిల్ ఇవనుక్కాకవన్ఱిక్కే తన్ పేఱాకచ్చెయ్తు తన్నైక్కట్టుక్కొడాన శేషిత్వరూప బన్ధవిశేషత్తైయుమ్ ప్రకాశిప్పిక్కిఱతెన్నై.

(మామ్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆశ్రయణత్తుక్కే కాన్తమాన గుణవిశేషఙ్గళ్ ప్రకాశిత్తాప్పోలే, "అహమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిలుమ్ కార్యకరత్వత్తుక్కే కాన్తమాన గుణవిశేషఙ్గళ్ ప్రకాశిక్కిఱతే. వాత్సల్యాదికళిల్లాతపోతు ఆశ్రయణమ్ కూడాతాప్పోలే జ్ఞానశక్త్యాదికళిల్లాత

తు-ఇచ్చేతననుడైయవెన్నపడి. ఇవనుక్కాకవన్ఱిక్కేయెన్ఱతు-ఇచ్చేతననుక్కు ప్పురుషార్థమాకవన్ఱిక్కేయెన్నపడి. తన్ పేఱాకవెన్ఱతు - తనక్కు ప్పురుషార్థమాకవెన్ఱపడి. ఈడానవెన్ఱతు - హేతువానవెన్నపడి. §(బన్ధవిశేషమెన్ఱతు-శేషిత్వమెన్నపడి).

"మామ్" "అహమ్" ఎన్గిఱ ఇరణ్డుశబ్దముమ్ అస్మచ్ఛబ్దమాయిరుక్క "మామ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ వాత్సల్యాదికళైయుమ్, "అహమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ సర్వజ్ఞత్వాదికళైయుమ్ కాట్టుకిఱపడి తానెఙ్ఙనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మామెన్గిఱవిడత్తిలిత్యాది). మామెన్గిఱవిడత్తిలెన్ఱతు-ఆశ్రయణప్రకరణత్తిలేయిరుక్కిఱ "మామ్" ఎన్గిఱవిడత్తిలేయెన్ఱపడి. ఏకాన్తఙ్గళానవెన్ఱతు - అవశ్యాపేక్షితఙ్గళానవెన్నపడి. గుణవిశేషఙ్గళెన్ఱతు-వాత్సల్యాదికళెన్నపడి. అహమెన్గిఱ విడత్తిలెన్ఱతు - ఉపాయకృత్యమ్ శొల్లుకిఱ ప్రకరణత్తిలేయిరుక్కిఱ "అహమ్" ఎన్గిఱ విడత్తిలెన్నపడి. గుణవిశేషఙ్గళెన్ఱతు - సర్వజ్ఞత్వాదికళెన్నపడి. ఆశ్రయణ కార్యకరత్వఙ్గళిలే వాత్సల్యాదికళుక్కుమ్ సర్వజ్ఞత్వాదికళుక్కు మవశ్యాపేక్షితత్వత్తై దృష్టాన్త దార్ష్టాన్తిక భావేన వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వాత్సల్యాదికళిత్యాది). ఘటియామైయాలే యెన్ఱవనన్తరమ్, వాత్సల్యాదికళుమ్ సర్వజ్ఞత్వాదికళుమ్ అవశ్యాపేక్షితఙ్గళెన్ఱు కూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. అల్లాతపోతు ఇవ్వాక్యమన్వయియాతు. అన్ఱిక్కే, "వాత్సల్యాదికళ్" ఎన్ఱు తుడఙ్గి "ఘటియామైయాలే" ఎన్ఱవనన్తరమ్, "మామెన్గిఱవిడత్తిల్" ఎన్ఱుతుడఙ్గి "ప్రకాశిక్కిఱతే" ఎన్నుమళవాళ వ్యుత్క్రమేణ అన్వయిత్తు అనుసన్ధిక్కవుమామ్. ఇవ్విడత్తిల్ జ్ఞానాది గుణఙ్క

---

§ పణ్డిలితమ్ క్వాచిత్కమ్.

౨౫౩. తనక్కాకక్కొణ్ణ సారథ్యవేషత్తై అవనై యిట్టుప్పారాతే తన్నై యిట్టుప్పార్త్తు అఞ్జినవచ్చమ్ తీర త్తానాన తన్నైయే “అహమ్” ఎన్ఱు కాట్టుకిఱాన్.

పోతు కార్యకరత్వమ్ ఘటిక్కామైయాలే ఇవ్విడత్తిల్ జ్ఞానశక్త్యాదికళుమ్ ప్రాప్తియుమ్ శొన్నవితు పూర్త్తిక్కుముపలక్షణమ్.

౨౫౩. ఇప్పదత్తిల్ “మామ్” ఎన్గిఱవిడత్తిల్ సారథియాయ్ నిన్ఱ పారతన్త్ర్యత్తుక్కు ఎతిర్ త్తట్టాన తన్ స్వాతన్త్ర్యత్తై ప్రకాశిప్పిత్తమైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (తనక్కాకక్కొణ్ణ) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు “మామ్” ఎన్ఱు సారథ్యవేషత్తోడే నిఱ్కిఱ తన్నై ప్పఱ్ఱచ్చొన్నపోతు, అర్జునన్ తన్నుడైయ రక్షణార్థమాక ఏఱిట్టుక్కొణ్ణ సారథ్యవేషత్తై సర్వాధికనానవన్ “ఇప్పడిత్తాழనిన్ఱతు తన్ గుణత్తాలే యిఱే” ఎన్ఱు అవనై యిట్టుప్పారాతే “నమక్కిఴితొழిల్ శెయ్తు సారథియాయ్నిఱ్కిఱవనన్ఱో” ఎన్ఱు తన్నై యిట్టుప్పార్త్తు “సర్వధర్మఙ్గళై యుమ్విట్టు ఎన్నైప్పఱ్ఱు ఎన్నానిన్ఱాన్; ఇతెన్నాకక్కడవతు” ఎన్ఱు అఞ్జినఅచ్చమ్తీర, (౧) స్వాధీన త్రివిధచేతనాఽచేతన స్వరూప స్థితి ప్రవృత్తికనాయ్క్కొణ్డు నిరఙ్కుశస్వతన్త్రనాయిరుక్కిఱ తన్నుడైయ యథావస్థితవేషత్తై “అహమ్” ఎన్ఱు దర్శిప్పిక్కిఱానెన్గై.

యమ్ పూర్త్తిక్కు ఉపలక్షణమెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవ్విడత్తి లిత్యాదియాల్).

౨౫౩. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పదత్తిలిత్యాది). ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు-ఇవ్వహమ్ పదత్తిలెన్ఱపడి. ఎతిర్ త్తట్టానవెన్ఱతు - విరోధియాన వెన్ఱపడి. ప్రకాశిప్పిత్తమైయై యెన్ఱతు-ప్రకాశిప్పిత్తపడియై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అవనైయిట్టెన్ఱతు-ఆశ్రితపారతన్త్ర్యగుణవిశిష్టనాన అవన్ఱన్నై హేతువాక్కియెన్ఱపడి. ఇఴితొழిలెన్ఱతు-దాస్యవృత్తియెన్ఱపడి. తన్నైయెన్ఱతు-స్వామియాన తన్నైయెన్ఱపడి. అఞ్జినవచ్చమ్ తీర వెన్ఱతు-భయప్పట్ట భయమ్ పోకవెన్ఱపడి.

(౧) శరణాగతిగ-

౨౫౪. కీర్త్రిల్ పారతన్త్ర్యముమ్ ఇన్ద స్వాతన్త్ర్యత్తినుడై
యఎల్లైనిలమిఱే.

౨౫౫. (త్వా.)

౨౫౬. అజ్ఞనాయ్, అశక్తనాయ్, అప్రాప్తనాయ్, ఎన్నై

---

౨౫౪. ఏవమ్భూతనానవన్ పరతన్త్రనానతుమ్ తనక్కు స్వరూపమాయ్ చ్చెయ్త తన్నైన్నుమిడత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కీర్త్రిల్) ఎన్నుతుడజ్గే. అతావతు - కీర్త్, పారథియాయ్నిన్ఱ పారతన్త్ర్యముమ్, నిన్ఱ్త్తు శెయ్యుమళవిల్ తనక్కొరు నివారకరిల్లాత పడియాన ఇన్ద స్వాతన్త్ర్యత్తినుడైయ సీమాభూమియిఱే యెన్నై.

౨౫౫. అనన్తరమ్, ద్వితీయపదత్తై ఉపాదానమ్పణ్ణుకిఱార్ (త్వా) ఎన్ఱు.

౨౫౬. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అజ్ఞనాయ్) ఎన్నుతుడజ్గే. అతావతు- ఉన్ కార్యజ్గళుక్కైక్కు త్తక్క జ్ఞానమిల్లాతవనాయ్, అఱిన్దాలుమ్ శెయ్తుతలైక్కట్టిక్కొళ్ళైక్కు శక్తియిల్లాతవనాయ్, అతుతానుణ్డానాలుమ్ ఉన్నుడైయరక్షణత్తిల్ ఉనక్కుప్రాప్తియిల్లాత

---

౨౫౪. మేలుక్కవతారికై (ఏవమ్భూతనానవనిత్యాది). ఏవమ్భూతనానవనెన్ఱతు - ఇప్పడి నిరఙ్కుశ స్వతన్త్రనానవనెన్నపడి. స్వరూపమాయెన్ఱతు - అసాధారణ ధర్మమాయెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కీర్త్రైన్ఱతు - "మామ్" ఎన్గిఱ విడత్తిలే యెన్నపడి. ఇత్తాల్ పాపనివర్తకనాన ఈశ్వరన్ సర్వశక్తియుక్తనో? అన్ఱో? ఎన్గిఱ సంశయత్తిల్ అవన్ సర్వశక్తియుక్తనెన్ఱతాయ్త్తు.

౨౫౫. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - ఉత్తరార్ధత్తిల్ ప్రథమపదమాన అహమ్ పదత్తుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్నపడి. ద్వితీయపదత్తై యెన్ఱతు - "త్వా" ఎన్గిఱ పదత్తై యెన్నపడి.

౨౫౬. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు-"త్వా" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అతుతానెన్ఱతు-జ్ఞానముమ్ శక్తియుమెన్నపడి. ప్రాప్తియిల్లాతవనాయెన్ఱతు - ఉన్నోడు ఉనక్కు రక్షకనాకైయాలే

యే ఉపాయమాక ప్పత్తియిరుక్కిఱ ఉన్నై.

౨౫౭. (సర్వపాపేభ్యః)

౨౫౮. మత్ప్రాప్తిప్రతిబన్ధకఙ్గళెన్తు యావై యావై శిల

వనాయ్, ఇప్పడియిరుక్కైయాలే సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు ఎన్నైయే నిరపేక్షోపాయమాక ప్పరిగ్రహిత్తిరుక్కిఱ ఉన్నై యెన్గై.

౨౫౭. అనన్తరమ్ తృతీయపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (సర్వపాపేభ్యః) ఎన్తు.

౨౫౮. అతువుమ్ పాపముమ్ బహువచనముమ్ సర్వశబ్దము మాయ్, త్రిప్రకారమాయిరుక్కైయాలే, ఇమ్మూన్త్రైయు ముట్కొణ్డు ఇప్పదత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మత్ప్రాప్తిప్రతిబన్ధకఙ్గళ్) ఎన్తు తుడఙ్గి. అతావతు - పాపమాకిఱతు, ఇష్టవిరోధియాయుమ్ అనిష్టహేతువాయు మిరుక్కుమతాకై యాలుమ్; మోక్షప్రకరణ మాకై యాలే, ఇవ్విడత్తిల్ ఇష్టవిరోధికళాకిఱన - భగవల్లాభ విరోధికళాకై యాలుమ్; అతిల్ జ్ఞానవిరోధియుమ్, రుచివిరోధియుమ్, ఉపాయవిరోధి

సమ్బన్ధమిల్లాతవనాయెన్తపడి. ఇప్పడి యిరుక్కైయాలే యెన్తతు-అజ్ఞనాయ్ అశక్తనాయ్ అప్రాప్తనా యిరుక్కైయాలే యెన్తపడి.

౨౫౭. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్తతు - ద్వితీయ పదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్తపడి. తృతీయపదత్తైయెన్తతు - "సర్వపాపేభ్యః" ఎన్గిఱపదత్తై యెన్తపడి. ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱారెన్తతు-గ్రహిక్కిఱారెన్తపడి.

౨౫౮. మేలుక్కవతారికై (అతువుమిత్యాది). అతువుమెన్తతు-"సర్వపాపేభ్యః"ఎన్గిఱ శబ్దము మెన్తపడి. ఇమ్మూన్త్రైయు ముట్కొణ్డెన్తతు-పాపశబ్దార్థత్తైయుమ్ బహువచనార్థత్తైయుమ్ సర్వశబ్దార్థత్తైయు ముట్కొణ్డెన్తపడి. ఇప్పదత్తుక్కెన్తతు-"సర్వపాపేభ్యః"ఎన్గిఱ పదత్తుక్కెన్తపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవ్విడత్తిలెన్తతు-ఇప్ప్రకరణత్తిలెన్తపడి. అతిలెన్తతు-భగవత్ప్రాప్తివిరోధియిలెన్తపడి. జ్ఞానవిరోధియుమెన్తతు-అర్థపఞ్చక జ్ఞానవిరోధియుమెన్తపడి. రుచివిరోధియుమెన్తతు-ఉపాయోపేయ రుచివిరోధియుమెన్తపడి. ఉపాయవిరోధియుమెన్తతు-ఉపాయాన్తరఙ్గళు

పాపఙ్గళై క్కుఱిత్తు అఞ్జుకిఱాయ్, అవ్వాపాపఙ్గ ళెల్లావఱ్ఱిల్ నిన్ఱుమ్.

౨౭౯. (౧) “పొయ్న్నిన్ఱ ఞానముమ్ పొల్లావొళుక్కుమ్ అళుక్కుడమ్బుమ్” ఎన్గిఱపడియే, అవిద్యా కర్మయుమ్ పణ్డే నివృత్తమాకైయాలుమ్; ఇని ఉత్కృత ప్రాప్తివిరోధియాకైయాలే నీ ఎన్నై ప్రాప్పిక్కైక్కు ప్రతిబన్ధఙ్గళెన్ఱు యావై యావై శిల పాపఙ్గళై ఉద్దేశిత్తు భయప్పడుకిఱాయ్, అన్దప్పాపఙ్గళెల్లావఱ్ఱిల్ నిన్ఱుమెన్గై.

౨౮౦. అతిల్, బహువచనవివక్షితఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పొయ్న్నిన్ఱ ఞానముమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - “పొయ్న్నిన్ఱ ఞానముమ్ పొల్లావొళుక్కు మళుక్కుడమ్బుమ్” ఎన్ఱు - ఉత్పత్తివినాశాదియోగత్తాలే, అసత్య శబ్దవాచ్యమాన అచేతన విషయత్తిల్ ఆత్మజ్ఞానముమ్, అన్ద దేహాత్మాభిమానమడియాన సాంసారిక దుష్కర్మ ప్రవృత్తియుమ్, అన్దక్కర్మమడియాక వరక్కడవతాన మాంసాసృగాది మలరూప దేహ సమ్బన్ధముమ్ ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే,

మెన్ఱపడి. పణ్డేయెన్ఱతు-తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్ ఇశ్లోకత్తిన్ పూర్వార్ధత్తిలుమెన్ఱపడి. ముముక్షువాన దశైయిలుమ్ వరణదశైయిలు మెన్ఱుమామ్. నీ యెన్ఱతు-అనన్యసాధనాన నీ యెన్ఱపడి. ఎన్నై యెన్ఱతు-అనన్యసాధ్యనాన ఎన్నైయెన్ఱపడి. ప్రాప్పిక్కైక్కెన్ఱతు - అడైకైక్కెన్ఱపడి. యావైయావైయెన్ఱతు - ఎన్నెన్నవెన్ఱపడి. “శిల”ఎన్ఱు అనాదరమాకచ్చొల్లుకైయాలే పోక్కుకైయిల్ సౌకర్యమ్ తోన్ఱుకిఱతు. ఉద్దేశిత్తెన్ఱతు-భయజనకఙ్గళాక ఎణ్ణి యెన్ఱపడి.

౨౮౧. మేలుక్కవతారికై (అతిలిత్యాది). అతిలెన్ఱతు-సర్వపాపశబ్దత్తిలెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). “ఉత్పత్తివినాశాది” ఎన్గిఱ విడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే అస్తిత్వాద్యపక్షయాన్తఙ్గళాన మఱ్ఱై భావవికారఙ్గళ్ నాలైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. అడియానవెన్ఱతు - హేతువానవెన్ఱపడి. “అసృగాది” ఎన్గిఱ విడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే పూయాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. అవిద్యాది స్వరూపత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్

(౧) తి-వి-౧.

వాసనా రుచి ప్రకృతిసమ్బన్ధఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు.

२८०. తృణచ్ఛేద కణ్ఠాయనాదికళై ప్పోలే ప్రకృతివాసనై

అవిద్యైయుమ్, కర్మముమ్, వాసనైయుమ్, రుచియుమ్, ప్రకృతిసమ్బన్ధముమాకిఱ అవస్థై చ్చొల్లుకిఱ తెన్నై.—— ఇవఱ్ఱిల్ అవిద్యైయావతు - జ్ఞానాఽనుదయ రూపమాయుమ్, అన్యథాజ్ఞానరూపమాయుమ్, విపరీతజ్ఞాన రూపమాయుమ్ మూన్ఱు వకైప్పట్ట అజ్ఞానమ్,—— కర్మమావతు - పుణ్య పాపమ్; మోక్షత్తైప్పఱ్ఱ పాపత్తోపాతి పుణ్యముమ్ త్యాజ్యమామ్.(१)"పుణ్యపాపే విధూయ"ఎన్నక్కడవతిఱే.—— వాసనైయావతు - అజ్ఞానవాసనైయుమ్, కర్మవాసనైయుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధవాసనైయుమ్.——రుచియుమ్ విషయభేదత్తాలే బహువిధైయాయిరుక్కుమ్. ——ప్రకృతిసమ్బన్ధమావతు-స్థూలసూక్ష్మరూపమాయిరున్దుళ్ళ అచిత్సమ్బన్ధమ్.

२८०. ఇని, సర్వశబ్దవివక్షితత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (తృణచ్ఛేద) ఇత్యాదియాలే. అతావతు - తుసమ్బునఱుక్కైత్తినవు

(ఇవఱ్ఱిలిత్యాదియాల్). జ్ఞానానుదయ రూపమాయు మెన్నతు - దేహాత్మాభిమానరూపమాయు మెన్నపడి. అన్యథాజ్ఞానరూపమాయు మెన్నతు - దేవతాన్తరశేషత్వ జ్ఞానరూపమాయు మెన్నపడి. విపరీతజ్ఞానరూపమాయు మెన్నతు-స్వాతన్త్ర్యజ్ఞానరూపమాయు మెన్నపడి. వకైప్పట్టవెన్నతు-వివిధమాన వెన్నపడి.——పుణ్యత్తైయుమ్ పాపత్తోడొక్కచ్చొల్లామో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మోక్షత్తైప్పఱ్ఱ విత్యాదియాల్). శొన్న వర్థత్తిల్ ప్రమాణమ్ (పుణ్యపాపేత్యాది).——అజ్ఞానవాసనైయు మెన్నతు-విమశ్రాదిదర్శనత్తిల్ భయాఽభయఙ్గళుక్కు హేతువాన త్రివిధాఽజ్ఞానవాసనైయు మెన్నపడి. ప్రకృతిసమ్బన్ధ వాసనైయు మెన్నతు - విషయాన్తరచాపల్యహేతువాన ప్రకృతిసమ్బన్ధవాసనైయు మెన్నపడి.——రుచియు మెన్నతు - ఏకరూపమాన రుచియు మెన్నపడి.——అచిత్సమ్బన్ధ మెన్నతు - శరీరసమ్బన్ధ మెన పడి.

२८०. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇనియెన్నతు - బహువచనార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తినవెన్నతు - శారీర

(१) ముణ్డ-३-१.

యాలే అనువర్త్తిక్కుమవై యెన్న, లోకాపవాదభీతియాలుమ్, కిరుపైయాలుమ్, కలక్కత్తాలుమ్ శెయ్యుమవై యెన్న; ఎల్లావఱ్ఱైయుమ్ నినైక్కిఱతు.

తిన్నవిడమ్ శొఱిక్కైతుడక్కమానవై పోలే, అబుద్ధిపూర్వకమాక ప్రకృతివాసనైయాలే అనువర్త్తిక్కుమ్ ఉత్తరాఘఙ్గళెన్న; నామివఱ్ఱైచ్చెయ్యాతపోతు "లోకమ్ నమ్మైఅపవాదమ్ శొల్లుమే" ఎన్నిఱ భయత్తాలుమ్, "నమ్మైక్కణ్డు లౌకికర్ ఇవఱ్ఱై త్తవిరవర్కళాకిల్ అవర్కళుక్కు వినాశమామే, ఐయో!" ఎన్నిఱ కృపైయాలుమ్ శెయ్యుమ్ నిత్యనైమిత్తిక కర్మఙ్గళెన్న; రజస్తమస్సుక్కళాలే కలఙ్గి త్యక్తోపాయఙ్గళిలే అన్వయిత్తల్, పునఃప్రపత్తి పణ్ణుతల్ శెయ్యుమవై యెన్న, ఎల్లావఱ్ఱైయుమ్ నినైక్కిఱతెన్నై.

౨౬౧. సాధనబుద్ధ్యా శెయ్యాతవైయుమ్ వస్తుగత్యా సాధనకోటియిలే అన్వయిక్కుమెన్నుమత్తై శఙ్కాపూర్వకమాక వరుళిచ్చె

మాన క్రిమివిశేషత్తాలేవరుమ్ శారీరోపద్రవమెన్నపడి. తిన్నవిడమెన్నతు - అతుకొఱిత్తవిడమెన్నపడి. ప్రకృతివాసనైయాలే యెన్నతు - ప్రకృతిసమ్బన్ధత్తాలుణ్డాన అజ్ఞానాదివాసనైయాలే యెన్నపడి. అనువర్త్తిక్కుముత్తరాఘఙ్గళెన్నతు - విషయ చాపల్యాదికళెన్నపడి. నామివఱ్ఱైచ్చెయ్యాతపోతెన్నతు-సర్వధర్మపరిత్యాగ పూర్వకమాక సిద్ధోపాయ స్వీకారమ్ పణ్ణిన నామ్ కీఴ్ త్యాజ్యమాకచ్చొన్న సర్వ ధర్మఙ్గళైయుమ్ ఉపాయబుద్ధ్యా వన్నిక్కే లోకాపవాద పరిహారార్థమాక అనుష్ఠియాతపోతెన్నపడి. ఇవఱ్ఱై యెన్నతు - సర్వధర్మఙ్గళైయు మెన్నపడి. తవిరవర్కళాకిలెన్నతు-విడువర్కళాకిలెన్నపడి. అవర్కళుక్కెన్నతు - లౌకికర్క్కెన్నపడి. అన్వయిత్తలెన్నతు - ఉపాయత్వప్రతిపత్తి పణ్ణుతలెన్నపడి.

౨౬౧. మేలుక్కవతారికై (సాధనబుద్ధ్యేత్యాది). సాధనబుద్ధ్యా శెయ్యాతవైయుమెన్నతు-భగవత్ప్రాప్తిసాధనమాక వన్నిక్కే లోకాపవాదాది పరిహారార్థమాకచ్చెయ్యుమవైయుమెన్నపడి. వస్తుగత్యా ఎన్నతు - వస్తుస్వభావత్తాలేయెన్నపడి.

సూ.——౨౬౧. ఉన్మత్తప్రవృత్తిక్కు గ్రామప్రాప్తిపోలే త్యజిత్తఉపాయఙ్గళిలే ఇవై అన్వితఙ్గళామోవెన్నునినైక్కవేణ్డా.

య్కిఱార్ (ఉన్మత్త) ఇత్యాదియాలే. అతావతు - (౧) "ఉన్మాదశ్చిత్తవిభ్రమః" ఎన్గిఱపడియే చిత్తవిభ్రమమ్పిఱన్దానొరువన్, "ఇన్న ఊరుక్కు ప్పోకిఱోమ్" ఎన్గిఱ నినైవిన్ఱిక్కే ఒరువళియే పోకానిన్ఱాల్, అవ్వళిక్కు ఓరూరోడే సమ్బన్ధముణ్డాయిరుక్కైయాలే అవ్వూరిలే శెన్ఱు శేరుమాపోలే, సాధనబుద్ధిరహితనాక లోకాపవాద భీత్యాదికళాలే శెయ్యప్పడుకిఱ ఇవై విట్ట ఉపాయఙ్గళిలే అన్వితఙ్గళామో వెన్ఱు నినైక్కవేణ్డా, అన్వితఙ్గళాకియే విడుమెన్ఱపడి. "ఆనృశంస్యప్రధానరా యనుష్ఠిత్తాలుమ్, ఏఱిట్టకట్టి ఆకాశత్తిలే నిల్లాతాప్పోలే, అవైయుమ్ ఒరు ఫలత్తోడే సన్ధిప్పిక్కక్కడవతు; ఆకైయాలే అవైయుమ్ పాపశబ్దవాచ్యమాకక్కడవతు" ఎన్ఱిఱే తనిశ్లోకత్తిల్ ఇవర్తామే అరుళిచ్చెయ్తతు.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). శెన్ఱు శేరుమాపోలే యెన్ఱతు - పోయ్ శేరుమాపోలే యెన్ఱపడి. లోకాపవాదభీతియాలన్ఱిక్కే ఆనృశంస్యత్తాలే అనుష్ఠిత్తాలోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆనృశంస్య ప్రధానరా యిత్యాదియాల్). ఆనృశంస్య ప్రధానరాయనుష్ఠిత్తాలుమెన్ఱతు-లోకాపవాద పరిహారార్థమాక వనుష్ఠియాతే ఆనృశంస్యత్తాలే అనుష్ఠిత్తాలుమెన్ఱపడి. ఏఱిట్టకట్టియెన్ఱతు - ఉయర వెఱిన్ద మణ్కట్టియెన్ఱపడి ఆకాశత్తిలే నిల్లాతాప్పోలేయెన్ఱతు-ఆకాశత్తిలే నిల్లాతే తరైయిలే విழుమాపోలే యెన్ఱపడి. అవైయుమెన్ఱతు - ఆనృశంస్యత్తాలే యనుష్ఠిత్తవైయుమెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, లోకాపవాద భీతియాలన్ఱిక్కే ఆనృశంస్యత్తాలే యనుష్ఠిత్తవఱ్ఱుక్కుమ్ (౨) "ప్రాజాపత్యం గృహస్థానామ్" ఇత్యాదికళిలే ఒరుఫలమ్ శొల్లియిరుక్కైయాలే అవైయుమ్ పుణ్యమ్బోలే ఫలద్వారా ప్రతిబన్ధకమాకైయాలే అవ్వళియాలు మనుష్ఠేయఙ్గళన్ఱెన్ఱతాయ్త్తు. " లోకాపవాదభీతియాలు మానృశంస్యత్తాలు మివఱ్ఱై యనుష్ఠిక్కై బుద్ధిపూర్వకోత్తరాఘమ్" ఎన్ఱు శిలరరుళిచ్చెయ్వర్కళ్, అతు పొరుళన్ఱు, అనుష్ఠాన

(౧) అమరకో-౧-౨౦౦. (౨)

40

౨౬౨. అతుతానేయాకిఱతు, పునఃప్రపత్తిక్కు దోషమే

త్తుక్కు వినియోగాన్తరముణ్డాకైయాలుమ్, అప్పడి అనుష్ఠానమ్ కాణామైయాలుమ్. అతావతు-కైఙ్కర్యరూపమెన్ఱు సఙ్కల్పిత్తనుష్ఠిక్కైయుమ్, లోకాపవాదాదిపరిహారార్థమెన్ఱు సఙ్కల్పిత్తనుష్ఠియామైయుమ్.— ఇతుక్కుమేలే లోకాపవాదముమ్, స్వానుష్ఠానత్తై ప్పరిగ్రహిత్తు లోకమ్ నశిక్కైయైయుమ్ తాన్ పొఱుక్కమాట్టామైయాలే ఇరణ్డుమ్ తనక్కు దుఃఖరూపమాకైయాలే తదుభయనివృత్తి తనక్కు సుఖరూపమాయ్ త్తోన్ఱుకైయాలే స్వాభిమాన దూషితమాకైయాలుమ్. అనుష్ఠానదశైయిల్ «శ్రీభగవదాజ్ఞా కైఙ్కర్యరూపమ్» ఎన్ఱిరుక్కిఱపోతు తన్నుడైత్తిలే భగవత్పారతన్త్ర్యముమ్, అనుష్ఠానత్తిల్ అవనుక్కే ప్రయోజనమాయిరుక్కైయుమ్ తోన్ఱుకిఱాప్పోలే, «లోకాపవాదాదికళిన్ పరిహారార్థమెన్ఱ్పోతు తన్నుడైత్తిల్ భగవత్పారతన్త్ర్యముమ్ అనుష్ఠానత్తిల్ భగవదతిశయాధాయకత్వముమ్ తోన్ఱాతే స్వాధీనకర్తృత్వ స్వప్రయోజనకత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ తోన్ఱుకైయాలే సుతరామప్రాప్తియాలే అనుష్ఠియాతొళిన్తు, «అర్జుననుక్కు దోషమేతెన్నిల్, బన్ధుక్కళ్ పక్కల్ స్నేహముమ్ కారుణ్యముమ్ వధభీతియుమ్» ఎన్ఱిఱే ఇవరరుళిచ్చెయ్తతు. ఇవన్ఱనక్కుమ్ చరమశ్లోకమ్ కేట్టవనన్తరమ్ అవైకులైన్తనవిఱే.— ఆనాల్ అవన్ఱై ఉత్తరాఘమాక వెడుప్పానెన్నెన్నిల్;-«కిన్ఱ్ సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య»ఎన్ఱు ఉపాయత్వాద్యాకారత్తాలే సర్వధర్మపరిత్యాగమన్ఱో సొల్లియిరుక్కైయాలే,అవ్వాకారత్తాలే అనుష్ఠియామల్ లోకాపవాదాది పరిహారార్థమాక వనుష్ఠిత్తాలాకాతో వెన్ఱ్ శిలర్ భ్రమిప్పర్కళిఱే, అప్పడియనుష్ఠిత్తాలుమ్ ప్రతిబన్ధకమామెన్ఱు మిడమ్ తోన్ఱుకైక్కాక ఉత్తరాఘత్తిలే శేర్త్తు అరుళిచ్చెయ్తతు,అఘమెన్ఱపోతే త్యాజ్యమిఱే, అనుష్ఠేయమన్ఱే.- ఆనాల్, లోకాపవాదాదికళ్ వరుమ్పడి ఇవన్ వర్త్తిక్కలామో వెన్నిల్, - ఇవన్ స్వాధికారానురూపమాక వర్త్తిత్తాల్ అవై వర ప్రసక్తియిల్లైయిఱే.

౨౬౨. మేలుక్కవతారికై (అతుతానేయాకిఱతిత్యాది). అతుతానేయాకిఱతెన్నతు - లోకాపవాదాది పరిహారార్థమాక సర్వధర్మఙ్గళైయుమివననుష్ఠిక్కై పాపమెన్ఱుమతుతానే యాకట్టుమెన్ఱపడి. పునః ప్రపత్తిక్కెన్ఱతు-ప్రాయశ్చిత్తమాకవుమ్ అభిమతసాధనమాకవుమ్ మఱుపడియనుష్ఠిక్కుమ్ ప్రపత్తిక్కెన్ఱపడి. దోషమేలే

C

మూ.—౨౬౨. కలఙ్గి ఉపాయబుద్ధ్యా పణ్ణుమ్ ప్రపత్తియుమ్ పాత కత్తోడొక్కుమ్.

౨౬౩. (మోక్షయిష్యామి)

తెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (కలఙ్గి) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - సకృదనుష్ఠాన మొழிయ పునరనుష్ఠానత్తై సహియాత ప్రపత్తిస్వభావత్తై అఱియాతే కలఙ్గి అనిష్టనివృత్తిక్కాక వాతల్, ఇష్టప్రాప్తిక్కాక వాతల్, ఉపాయబుద్ధ్యా మీణ్డు పణ్ణుమ్ ప్రపత్తియుమ్ (౧) “అధ పాతకభీతస్త్వమ్” ఎన్ఱు ఉపాయాన్తరమ్బోలే పాతకసమమెన్నై.

౨౬౩. అనన్తరమ్. చతుర్థపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (మోక్షయిష్యామి) ఎన్ఱు.

న్ఱు - ప్రపత్తి స్వరూపానురూప మాకైయాలుమ్ సుకరత్వాదికళాలుమ్ దోషమేతెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వభావత్తైయెన్ఱతు - స్వరూపత్తై యెన్నపడి. కలఙ్గి యెన్ఱతు - పూర్వానుష్ఠిత ప్రపత్తి ఇప్పోతు అనుష్ఠితమాన పాపత్తుక్కు నివర్తకమామో వెన్ఱు కలఙ్గి యెన్నపడి. మీణ్డెన్ఱతు - పునః ఎన్నపడి. ఉపాయాన్తరమ్బోలే యెన్ఱతు - కర్మజ్ఞానాఙ్గకైయాన భక్తియైప్పోలే యెన్నపడి. పాతకసమమెన్ఱతు - పాతకశబ్దవాచ్యమాన భక్తియైప్పోలే ప్రతిబన్ధకమెన్నపడి. ఇత్తాల్, ఇచ్చేతననుక్కు ప్పణ్ణుమ్ పాపనివృత్తి యావత్పాపనివృత్తియో? యత్కిఞ్చిత్పాపనివృత్తియో? కిఞ్చిన్న్యూన సకలపాపనివృత్తియో? ఎన్నిల శఙ్కైయిలే యావత్పాపనివృత్తి ఎన్నతాయిత్తు. అభ్యుపగతప్రారబ్ధమ్ అనుభవవినాశ్యమెన్ఱతు - దృష్టాదృష్టాకారి విషయమాకైయాలే అతు ఇవనుడైయ రుచియైప్పఱ్ఱివన్దతు, అవన్ అఱక్కిడై ప్పఱ్ఱియన్ఱు. “సర్వపాపేభ్యః” ఎన్కైయాలే బుద్ధిపూర్వోత్తరాఘత్తుక్కుమ్ పూర్వ ప్రపత్తిస్మరణత్తాలే నాశమాకైయాలే, బుద్ధిపూర్వోత్తరాఘత్తుక్కు నాశమిల్లైయెన్గిఱ విపర్యయ పక్షమ్ నిరస్తమ్.

౨౬౩. మేలుక్కవతారికై (అనన్తర మిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు-తృతీయ పదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్నపడి.

మూ.——౨౬౪. ముక్తనామ్బడి పణ్ణక్కడవేన్.

౨౬౫. ణిచ్చాలే నానుమ్ వేణ్డా, నీయుమ్ వేణ్డా, అప్పై

౨౬౪. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ముక్తనామ్బడి పణ్ణక్కడవేన్) ఎన్ఱు. అతావతు - ఇవర్గళిల్ నిన్ఱుమ్ విడప్పట్టవనామ్బడి పణ్ణక్కడవేనెన్గై.

౨౬౫. ఇని ణిజర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ణిచ్చాలే) ఎన్ఱు తొడజ్గి. అతావతు - ఇప్పాయ్మి ఎన్గిఱ ణిచ్చాలే స్వయమ్ కర్తావాగైయన్ఱిక్కే తాన్ ప్రయోజక కర్తావాయ్ విడువిక్కక్కడవ నెన్గైయాలే; నానుమ్ ఇతుక్కొరు యత్నమ్పణ్ణ వేణ్డా, నీయుమ్ ఇతుక్కు ప్రార్థిక్క వేణ్డా, నీ ఎన్నై ఆశ్రయిత్త రాజకులమాహాత్మ్యత్తాలే ఉన్నై కణ్డు తానే భయప్పట్టు, (౧) «కానోవొరుజ్గిన్ఱుమ్ కణ్డిలమాల్»

౨౬౪. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు - «మోక్షయిష్యామి» ఎన్గిఱపదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవర్గళిల్ నిన్ఱుమెన్ఱతు - సర్వపాపజ్గళిల్ నిన్ఱుమెన్ఱపడి.

౨౬౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-పదార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. ణిజర్థత్తై యెన్ఱతు-ణిచ ప్రత్యయార్థత్తై యెన్ఱపడి. నానుమెన్ఱతు-పాపనివర్తకనాన నానుమెన్ఱపడి. నీయుమెన్ఱతు-పాపనివృత్త్యపేక్షనాన నీయుమెన్ఱపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు-పాపనివృత్తిక్కెన్ఱపడి. ఆశ్రయిత్తవెన్ఱతు - ఆశ్రయిక్కైయాలెన్ఱపడి. రాజకులమాహాత్మ్యత్తాలే యెన్ఱతు - రాజగృహత్తిలే పోక్కువరత్తాయిరుప్పార్కు అతిశయత్తాలెన్ఱపడి. అతావతు-లోకత్తిలొరువన్ రాజగృహత్తిలేపోక్కువరత్తాయిరుక్క అవనై కణ్డవర్కళ్ «ఇవన్ రాజావుక్కు మికవుమన్తరజ్గన్» ఎన్ఱు నినైత్తు, సత్కరిక్క, ఇవనుడైయ పరిబన్ధికళ్, ఇవనపేక్షియాతిరుక్క రాజావుమ్ యత్నియాతిరుక్క త్తన్నడైయే పోమాపోలే, ఇవ్వధికారిక్కుమ్ భగవదాశ్రయణ మాహాత్మ్యత్తాలే పాపజ్గళ్ తన్నడైయే విట్టుప్పోగై. కానోవెన్ఱతు - కాట్టి

(౧) పెరియతిరువ-౫౪.

మూ.— తన్నుడైయే విట్టుప్పోఙ్గాణ్ణెన్గిఱాన్.

-౨౬౬. ఎన్నుడైయ నిగ్రహఫలమాయ్ వన్దవై నానిరఙ్గి నాల్ కిడక్కుమోవెన్గై.

ఎన్గిఱపడియే పోనవళవిలే తెరియాతపడి తన్నుడైయే విట్టుప్పోఙ్గా ణ్ణెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱానెన్గై.

-౨౬౬. ఇప్పడియరుళిచ్చెయ్తతిన్ కరుత్తై వెళియిడుకిఱార్ (ఎన్నుడైయ) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు – పాపఙ్గళాకిఱన-కున్ఱైవ్వయిలా మణక్కుప్పోలేయెఴున్దు, పామ్బుపోలే మిడఱ్ఱైప్పిడిప్పతొన్ఱన్ఱిఱే. చేతనన్ పణ్ణిన కర్మఙ్గళ్ క్షణధ్వంసికళాకైయాలే అప్పోతే నశిత్తుప్పోమ్, అజ్ఞానాకైయాలే కర్త్తావాన ఇవనుమ్ మఱన్దుపోక స్వతన్సర్వజ్ఞనాయ్ ఒన్ఱొక్ఖియామల్ ఉణర్న్దిరున్దు ప్రాప్త కాలఙ్గళిలే తప్పామల్ నిఱుత్తు అనుభవిప్పిక్కిఱ ఎన్నుడైయ నిగ్రహ రూపమాకైయాలే అన్దనిగ్రహ ఫలమాయ్ వన్దవై నిగ్రహత్తుక్కు ప్రతికోటియాన అనుగ్రహత్తైనాన్ పణ్ణినాల్ అవ్విషయత్తిల్ పిన్నైక్కిడక్కుమో వెన్గై ఇతుక్కుక్కరుత్తెన్ఱపడి.

లేయోవెన్ఱపడి. తన్నుడైయే యెన్ఱతు – తానేయెన్ఱపడి.

౨౬౬. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఆమణక్కెన్ఱతు-ఆమణక్కుచ్చెడియెన్ఱపడి. ఎఴున్దెన్ఱతు – శెఴుప్పాయ్ వళర్న్దెన్ఱపడి. మిడఱ్ఱైయెన్ఱతు-నెఞ్జైయెన్ఱపడి. కర్మఙ్గళెన్ఱతు-పుణ్యపాపఙ్గళెన్ఱపడి. ఒన్ఱొక్ఖియామలెన్ఱతు-ఒన్ఱుకుఱైయామలెన్ఱపడి నిఱుత్తనుభవిప్పిక్కిఱ వెన్ఱతు-పుణ్యపాపఙ్గళుక్కనుగుణమాక సుఖదుఃఖఙ్గళై అనుభవిప్పిక్కిఱ వెన్ఱపడి. నిగ్రహఫలమాయెన్ఱతు-నిగ్రహత్తై ఫలమాక ఉడైయవైకళాయెన్ఱపడి. నిగ్రహత్తుక్కు ప్రతికోటియాన వెన్ఱతు-నిగ్రహవిరోధియాన వెన్ఱపడి. అవ్విషయత్తిలెన్ఱతు-అనుగ్రహవిషయమాన విషయత్తిలెన్ఱపడి. పిన్నైయెన్ఱతు-అనుగ్రహత్తై ప్పణ్ణిన వనన్తరమెన్ఱపడి.

మూ.—౨౬౭. అనాదికాలమ్ పాపఙ్గళై క్కణ్డు నీపట్టపాట్టై అవై తాన్ పడుమ్పడి పణ్ణుకిఱేన్.

---

౨౬౭. తన్నడైయే విట్టుప్పోమెన్గిఱ విడత్తిల్ అభిప్రేతత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అనాదికాలమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – అనాదియాన కాల మెల్లామ్ దుఃఖావహమాన పాపఙ్గళ్ వన్దు మేలిడప్పోక్కాల్, అవఱ్ఱైక్కణ్డు నీ నడుఙ్గిన నడుక్కమెల్లామ్ మదాశ్రయణ రాజకుల మాహాత్మ్యముడైయ ఉన్నై క్కణ్డు అవై తాన్ కుడల్ కరిన్దు నడుఙ్గుమ్పడిపణ్ణక్కడవేన్. “అవై తానేవిట్టుప్పోమ్పడిపణ్ణుకైయావతు– ఇవై నమక్కు మున్బు ఉణ్డాయ్క్కణ్డిన్న తెన్ఱు తోన్ఱా తపడి పోక్కుకై, అతాకిఱతు–ఇతు స్మృతివిషయమానాలుమ్, తన్నుడైయ స్వాభావిక వేషత్తైప్పార్త్తు స్వప్నజ్ఞానఙ్గళ్ పోలే ఇవై వస్తేతియాక క్కణ్డిన్నతెన్ఱిరుక్కైయుమ్, స్మృతియాలే దుఃఖమనువర్తియా తిరుక్కైయుమ్”

---

౨౬౭. మేలుక్కవతారికై (తన్నడైయే యిత్యాది). తన్నడైయేయెన్ఱతు-ప్రపత్తిపణ్ణిన అధికారియుడైయ యత్న నిరపేక్షమాక త్తానే యెన్ఱపడి. అభిప్రేతత్తై యెన్ఱతు - ఈశ్వరాభిప్రేతత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పుకాక్కెన్ఱతు-ముతలిట్టాలెన్ఱపడి, అతావతు-పుణ్యపాపఙ్గళాన సుఖదుఃఖఙ్గళ్ ఇడైవిడాతే తిన్నై అతిక్రమిత్తువరుకై. అవఱ్ఱైయెన్ఱతు - పాపఙ్గళైయెన్ఱపడి. మదాశ్రయణ రాజకులమాహాత్మ్యముడైయవెన్ఱతు - ప్రపన్ననానవెన్నపడి. అవైతానెన్ఱతు-ఉన్నై నడుఙ్గుమ్పడి పణ్ణక్కడవతుకళాన వెన్ఱపడి. కుడల్ కరిన్దెన్నతు - కుడల్ వెన్దెన్నపడి. అతావతు-భయప్పడుకై. ఇతిల్ సంవాద ప్రమాణమాక ఇవర్ శ్రీసూక్తి అనుసన్ధేయ మెన్గిఱార్ (అతాకిఱతిత్యాదియాల్). అతాకిఱతెన్ఱతు - నీ పట్టపాట్టై అవైతాన్ పడుమ్పడి పణ్ణుకిఱేనెన్గైయావతెన్ఱపడి. ఇతువెన్ఱతు - పాపమెన్ఱపడి స్వాభావికవేషత్తైయెన్ఱతు-భగవదనన్యార్హ శేషత్వత్తై యెన్ఱపడి. ఇవైయెన్ఱతు - స్వరూపవిరోధికళాన అహఙ్కార మమకారఙ్గళడియాక ఉణ్డాన పాపఙ్గళెన్ఱపడి. వస్తేతియాక క్కణ్డిన్నతెన్ఱతు-అచిత్సమ్బన్ధత్తాలే ఆగన్తుకమాయ్వన్దు పోయిఱ్ఱెన్నపడి. ఇవ్విడత్తి

మూ.—౨౭౮. ఇని ఉక్తైయిలున్నైక్కాట్టిత్తారే, ఎన్నుడమ్బై లక్షుక్కై నానే పోక్కిక్కొళ్ళైనో?

ఎన్ఱు తనిశ్లోకత్తిల్ ఇవర్ తామే యరుళిచ్చెయ్తతు ఇవ్విడత్తిలనుసన్ధేయమ్.

౨౭౮. "మోక్షయిష్యామి" ఎన్గిఱ ఉత్తమనిల్ అభిప్రేతమాన ఓరర్థవిశేషత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇఽ) ఎన్ఱుతుడఙ్గి అతావతు-ఇత్తనై కాలముమ్ "నక్షార్యాత్తుక్కు నామ్కడవోమ్" ఎన్ఱు నీ తిరిక్కైయాలే "తత్ కార్యమ్ తానే శెయ్తు కొళ్ళుకిఱాన్" ఎన్నిరున్ద విత్తనై పోక్కి ✻(ఎనక్కు) నీ శరీరతయా శేషమెన్ఱిరును ఎన్బక్కలిలే న్యస్తభరనాన పిన్బు "ఉన్నుడైయ పాప విమోచనార్థమాన యత్నమ్ నీ పణ్ణికొళ్" ఎన్ఱు ఉక్తైయిలుమ్ ఉన్నైక్కాట్టిత్తారే, ఎనక్కు శరీరభూతనాన ఉన్నుడైయ అవిద్యారూప మాలిన్యత్తై శరీరియాన

లెన్ఱతు - ఇప్ప్రబన్ధత్తిలే యెన్ఱపడి.

౨౭౯. మేలుక్కవతారికై (మోక్షయిష్యామీత్యాది). అర్థవిశేషత్తై యెన్ఱతు-ఇవన్ కైయిలే ఇవనై క్కాట్టిక్కొడామైయై యెన్ఱపడి. మూలార్థ చ (అతావతీత్యాది) ఇత్తనైకాలము మెన్ఱతు-ప్రపన్ననామళవు మెన్ఱపడి. కడవోమెన్ఱతు - యోగ్యరెన్ఱపడి. నీయెన్ఱతు-అహఙ్కారియాన నీ యెన్ఱపడి ఇరున్దవిత్తనైపోక్కి యెన్ఱతు-ఇరున్దమాత్రమొழియ వెన్ఱపడి. నమక్కు ప్రాప్తియుమ్ శక్తియు మిల్లామైయన్ఱు. ఉన్బక్కల్ ప్రతిబన్ధకముణ్డాకైయాలే వెఱుమనేయిరున్దోమెన్ఱుకరుత్తు. "నీ" ఎన్ఱ వనన్తరమ్ ఎనక్కు ఎన్ఱు కూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. అటిమైయెన్ఱతు - ఉన్నై యతీననెన్ఱపడి. శరీరతయా శేషమెన్నైయాలే పారతన్త్ర్యముమ్ పరార్థతైయుమ్ తోన్ఱుకిఱతు. ఎన్బక్కలిలే న్యస్తభరనాన పిన్బెన్ఱతు - ఉన్నుడైయ రక్షణత్తై ఎన్నధీనమాక్కిన పిన్బెన్ఱపడి. ఎనక్కు శరీరభూతనానవెన్ఱతు-ఎనక్కు భోగస్థానమానవెన్ఱపడి. శరీరియాన నానే యెన్ఱతు-భోక్తావాననానే యెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, ఇవనుడైయ రక్ష

✻ కుణ్డలితమ్ క్వాచిత్కమ్.

నానే పోక్కిక్కొళ్ళేనో వేన్ఱై. ‘‘ఎన్నుడమ్బిలఴుక్కై నానేపోక్కిక్కొళ్ళేనో’’ ఎన్ఱతు - యత్నఫలిత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ తన్న తెన్ఱు తోన్ఱుకై క్కాక; ఆకైయాల్, ఉన్నుడైయ విరోధియిల్ కిడప్పతొన్ఱిల్లైయెన్ఱ పడి. ‘‘విరోధినివృత్తియుమ్ అభిమతప్రాప్తియుమ్ ఇరణ్డుమ్ ఫలమాయిరుక్క ఒన్ఱైచ్చొల్లువా నెన్నెన్నిల్, ఒన్ఱైచ్చొన్నాల్ మఱ్ఱై యతుతన్నడైయేనరుకైయాలే శొల్లిఱ్ఱిల్లై; (౧) ‘‘మామేవైష్యసి’’ ఎన్ఱుకీళ్ఉపాయత్తుక్కుచ్చొన్న ఫలమొళ్ళియ ఇవ్వుపాయత్తుక్కు వేఱు ఫలమిల్లామైయాలే శొల్లిఱ్ఱిల్లై యెన్నవుమామ్; ఆనాల్ విరోధినివృత్తి తన్నైచ్చొల్లువానెన్నెన్నిల్, అతు అధికమాకైయాలే శొల్లి

ణమ్ శరీరాత్మభావనిబన్ధనమాకైయాలే, ఈశ్వరనుక్కు స్వయమ్ పురుషార్థమాయిరుక్కు మెన్నుమిడముమ్ తోన్ఱుకిఱతు. చేతననై శరీరమాకవుమ్ తన్నై శరీరియాకవు మరుళిచ్చెయ్తతిన్ తాత్పర్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎన్నుడమ్బి లిత్యాదియాల్). యత్న ఫలిత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ సర్వశక్తనాయిరుక్కుమ వన్న తాకైయాలే యెన్ఱపడి. విరోధినివృత్తియై చ్చొన్నవితు-అభిమతసిద్ధిక్కు ముపలక్షణమెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ విరోధినివృత్తియు మిత్యాదియాల్). ఒన్ఱైచ్చొన్నాల్ మఱ్ఱైయ తెన్నతు - విరోధినివృత్తియై చ్చొన్నాల్ అభిమతసిద్ధియాన తెన్ఱపడి. తన్నడైయే యెన్ఱతు-తానేయెన్ఱపడి కేవలవిరోధినివృత్తియుమ్ పురుషార్థమన్ఱు, కేవలాఽభిమత లాభముమ్ పురుషార్థమన్ఱు, విరోధినివృత్తిపూర్వకాఽభిమత లాభమిఱే పురుషార్థమావతు, ఆకైయాల్ విరోధినివృత్తియై చ్చొన్నపోతే అభిమతసిద్ధి తానేవరుమెన్ఱు కరుత్తు.—అథవా-పూర్వోపాయఙ్గళుక్కు చ్చొన్న ఫలమే ఇవ్వుపాయత్తుక్కుమ్ ఫలమాకైయాలే తనిత్తు చ్చొల్లవేణ్డువతిల్లై యెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మామేవైష్యసి యిత్యాదియాల్). ఆనాల్, కీళుపాయఙ్గళుక్కుమ్ విరోధినివృత్తి ఫలమాయిరుక్క అత్తై యరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆనాలిత్యాదియాల్). ఆనాలెన్ఱతు - పూర్వోపాయఙ్గళుక్కు చ్చొన్న ఫలమే ఇవ్వుపాయత్తుక్కుమ్ ఫలమెన్ఱు ఫలత్తై చ్చొల్లాతే యొళిన్దాలెన్ఱపడి. అతు అధికమాకైయాలే యెన్నతు-విరోదినివృత్తి

(౧) గీ-౧౮-౬౫.

మూ.—౨౬౯. (మామేకం శరణం వ్రజ)

౨౭౦. నీ ఉన్ కార్యత్తిలే అధికరియామైయాలుమ్, నాన్

శ్రీ. ౨౬౯. "విరోధినివృత్తి పిఱన్దాల్ ఫలమ్ స్వతస్సిద్ధమా యిరుక్కైయాలే తనిత్తు చొల్లవేణ్డావిఱే" ఎన్ఱు సఙ్గ్రహేణ శ్రియఃపతి రహస్యత్తిలుమ్, విస్తరేణ పరన్దపడి తనిశ్లోకజ్గళిలు మరుళిచ్చెయ్‌త శఙ్కా పరిహారఙ్గళ్ ఇవ్విడత్తిలే అనుసన్ధేయమ్.

౨౬౯. అనన్తరమ్, చరమపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (మామేకం శరణం వ్రజ) ఎన్ఱు.

౨౭౦. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (నీ ఉన్ కార్యత్తిలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు — నీ ఉన్ కార్యత్తిలే అధికరిత్తు నిన్ఱాయాకిల్

అధికమాకైయాలే యెన్ఱపడి ఇవ్వధికారిక్కు విరోధినివృత్తియిలాధిక్యమావతు-భక్తనుక్కుప్పోలే బుద్ధిపూర్వకమాన పూర్వాఘముమ్ ప్రామాదికమాన ఉత్తరాఘముమ్ మాత్రమ్ పోకైయన్ఱిక్కే, ఆర్తవిషయత్తిల్ యావత్ప్రారబ్ధముమ్, దృప్తవిషయత్తిల్ అభ్యుపగతప్రారబ్ధవ్యతిరిక్తప్రారబ్ధముమ్పోకై. బుద్ధిపూర్వోత్తరాఘత్తుక్కుమ్ ఇచ్చరీరత్తోడే అనుభవైకనాశ్యత్వమ్. ఇవ్వర్త్తిల్ సంవాదప్రమాణ మరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (విరోధినివృత్తి పిఱన్దాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాల్, ఈశ్వరనుక్కు ఇవ్వధికారివిషయత్తిల్ స్వప్రాప్తివిరోధిపాపనివర్తకత్వమ్, ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కుప్పోలవుమ్, దేవతాన్తరఙ్గళుక్కుప్పోలవుమ్(౧)"ఇన్నైయవరవరవర్ విధివళియడైయనిన్ఱనర్" ఎన్గిఱపడియే సద్వారకమిన్ఱియే, (౨) "తమర్‌కళ్ కూట్ట వల్వినైయై నాశమ్ శెయ్యుమ్" ఎన్గిఱపడియే అద్వారకమెన్ఱతాయిత్తు.

౨౬౯. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - నాలామ్ పదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్‌తవనన్తర మెన్ఱపడి.

౨౭౦. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు - "మామేకం" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కెన్ఱపడి. అర్థమరుళిచ్చెయ్‌కిఱారెన్ఱతు - "త్వా" "అహమ్" ఎన్గిఱ పదఙ్గళైక్కటాక్షిత్తుఅర్థమరుళిచ్చెయ్‌కిఱారెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). నీ యెన్ఱతు-అజ్ఞనాయ్, అశక్తనాయ్,అప్రాప్తనాన నీ యెన్ఱపడి. ఉన్ కార్యత్తిలే యెన్ఱ

---

(౧) తి-వాయ్-౧-౧-౫.　　(౨) తి-వాయ్-౮-౧౦-౯.

మూ.— ఉన్ కార్యత్తిలే అధికరిత్తుక్కొణ్డుపోరుకైయాలుమ్ ఉనక్కు శోకనిమిత్తమిల్లై కాణ్ఎన్ఱు అవనుడైయ శోకనివృత్తియై పణ్ణిక్కొడుక్కిఱాన్.

“నమ్ కార్యత్తుక్కెన్ శెయ్వోమ్” ఎన్ఱుకరైన్దు శోకిక్క ప్రాప్తమ్; నాన్ ఉన్ కార్యత్తిలే అధికరియాతిరున్దేనాకిల్ నమ్ కార్యత్తిల్ ఇవన్ ఉదాసీననాయిరానిన్ఱాన్, నామ్ ఎఙ్ఙనే ఉజ్జీవిక్కప్పుకుకిఱోమ్” ఎన్ఱు శోకిక్క ప్రాప్తమ్; ఇఙ్ఙనన్ఱిక్కే యత్న ఫలిత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ ఉనక్కిల్లాతపడియాన స్వరూప పారతన్త్ర్యత్తై ఉణర్న్దు నీ ఉన్నుడైయ రక్షణకార్యత్తిలే అధికరియాతొழிకైయాలుమ్, ఉన్నుడైయ రక్షణత్తిల్ యత్న ఫలిత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ ఎన్నతామ్పడి స్వామియాన నాన్ ఉన్ పక్కత్తిల్ తడైయఱుక్కైయాలే ఉన్నుడైయ రక్షణ కార్యత్తిలే అధికరిత్తుక్కొణ్డు పోరుకైయాలుమ్, ఉనక్కు శోకిక్కైక్కు నిమిత్తమిల్లైకాణ్ఎన్ఱు మున్బు శోకావిష్టనాయ్ నిన్ఱ అవనుడైయ శోకత్తినుడైయ నివృత్తియై పణ్ణిక్కొడుక్కిఱానెన్నై.

ఇత్తాల్ “అహమ్ త్వా” ఎన్గిఱ పదఙ్గళాలే శొల్లప్పట్ట రక్షక

త్తు-ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తిపరిహారఙ్గళిలే యెన్ఱపడి. అధికరియామైయాలుమెన్ఱతు-యత్నియామైయాలుమెన్ఱపడి. ఎన్ శెయ్వోమెన్ఱతు - ఎన్నసాధనత్తై అనుష్ఠిప్పోమెన్ఱపడి. కరైన్దెన్ఱతు-నెఞ్జురుకియెన్ఱపడి. నానెన్ఱతు - సర్వజ్ఞనాయ్ సర్వశక్తియాయ్ ప్రాప్తనాయ్ ఉపాయమాక స్వీకరిక్కప్పట్టనానెన్ఱపడి. ఇవనెన్ఱతు-సర్వజ్ఞత్వాదిగుణవిశిష్టనాయ్, ఎన్నాలే ఉపాయమాక స్వీకరిక్కప్పట్ట ఇవనెన్ఱపడి. ఉదాసీననాయెన్ఱతు-ఉపేక్షకనాయెన్ఱపడి. ఎఙ్ఙనేయెన్ఱతు - ఎప్పడి యెన్ఱపడి. ఇఙ్ఙనన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - నీయుమ్ ఉన్ కార్యత్తిలన్వయియామల్, నానుమ్ ఉన్ కార్యత్తిలే ఉపేక్షియామలిరుక్కవెన్ఱపడి. తడైయెన్ఱతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళెన్ఱపడి.

కీழ் వాక్యత్తాల్ “త్వా” “అహమ్” ఎన్గిఱ పదఙ్గళైక్కటాక్షిత్తు శోకాపనోదనమ్ పణ్ణినపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాలెన్ఱతు-

మూ.—౨౭౧. నివర్తకస్వరూపత్తై చ్చొల్లి, నివర్త్యజ్గళ్ ఉణ్డై వన్దు మేలిడాతెన్ఱు శొల్లి ఉనక్కు శోకనిమిత్తమిల్లై కాణెన్ఱిఱాన్.

రక్ష్యభూతరాన ఇరువరుడైయ స్వభావత్తైయుమనువదిత్తుక్కొణ్డు శోకాపనోదనమ్ పణ్ణినపడియై యరుళిచ్చెయ్ తారాయ్ త్తు.

౨౭౧. ఇనిమేల్ నివర్తకనాన తన్నుడైయవుమ్, నివర్త్యజ్గళాన పాపజ్గళినుడైయవుమ్ స్వభావజ్గళై చ్చొల్లి శోకాపనోదనమ్ పణ్ణిన పడియై యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (నివర్తకస్వరూపత్తై) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు - "అహమ్" ఎన్ఱు - సర్వజ్ఞత్వాదిగుణ విశిష్టనాయ్ క్కొణ్డు విరోధి నివర్తకనాయిరుక్కుమ తన్ స్వరూపత్తై చ్చొల్లి, "త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి" ఎన్ఱు - ణిచ్చాల్, నివర్త్యజ్గళాన పాపజ్గళ్ ఉణ్డాక్కొణ్డు తానే అఞ్జి ఓడిప్పోమత్తోఱ్ఱియ ఎన్నైయే ఉపాయమాక స్వీకరిత్తిరుక్కుమ ఉన్నై వన్దు మేలిడాతెన్నుమిడమ్ శొల్లి, అనన్తరమ్, "మాశుచః" ఎన్ఱైయాలే, ఇప్పడియానపిన్బు ఉనక్కు

"నీ ఉన్ కార్యత్తిలే" ఇత్యాదివాక్యత్తాలెన్ఱపడి. స్వభావత్తైయుమెన్ఱతు-చేతనేశ్వర స్వభావమాన రక్ష్య రక్షకభావత్తైయుమెన్ఱపడి.

౨౭౧. మేలుక్కవతారికై (ఇనిమేలిత్యాది). ఇనిమేలెన్ఱతు-ముమ్ముచొల్లాయ్, "అహమ్" "త్వా" ఎన్గిఱపదజ్గళై క్కూటాక్షిత్తు "మాశుచః" ఎన్గిఱపదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్ తవనన్తరమెన్ఱపడి. నివర్తకనానవెన్ఱతు-పాపనివర్తకనానవెన్ఱపడి. నివర్త్యజ్గళానవెన్ఱతు - స్వనివర్త్యజ్గళానవెన్ఱపడి. స్వభావజ్గళెన్ఱతు - సర్వజ్ఞత్వాదికళైయుమ్ అనుగ్రహనాశ్యత్వత్తైయుమెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, *అహమ్ పదత్తైయుమ్ "సర్వపాపేభ్యః" ఎన్గిఱపదత్తైయుమ్ కటాక్షిత్తు "మాశుచః" ఎన్గిఱపదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్ కిఱారెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అఞ్జియెన్ఱతు - భయప్పట్టెన్ఱపడి. వన్దు మేలిడాతెన్ఱతు - కిట్టివన్దు ఫలత్తైక్కొడుత్తు ఉన్నై అతిక్రమిక్కమాట్టాతెన్ఱపడి. ఇప్పడియానపిన్బెన్ఱతు - ఎన్నైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱిన ఉన్నైపాప

మూ.—౨౭౨. (౧) "ఎత్తినాలిడర్ క్కడల్ కిడత్తి యేక్కై నెఞ్జమే" ఎన్గిఱాన్.

శోకిక్క నిమిత్తమిల్లైయెన్గిఱానెన్నై.

౨౭౨. ఇత్తలైయిల్ విరోధియై ప్పోక్కుకైక్కు త్తానొరు ప్పట్టపడియై అఱివిత్తు, ఇవనుడైయ శోకత్తై ప్పోక్కుకిఱమైయై అభియుక్తోక్తియై నిదర్శనమాక్కి క్కొణ్డు అరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఎత్తినాల్) ఎన్దుతుడఙ్గి. అతావతు – తిరుమఴిశైప్పిరాన్ తమ్ముడైయ తిరువుళ్ళత్తైక్కుఱిత్తు "సర్వేశ్వరన్ ఇత్తలైయిల్ విరోధియైప్పోక్కి అడిమై కొళ్ళవతాక †తన్నుళ్ళేవన్దుపుకున్దిరుక్కిఱ పడియై చ్చొల్లి, ఇని ఎతుక్కాక నీ దుఃఖసాగరత్తిలే అఴున్దుకిఱాయ్" ఎన్గాప్పోలే, ఈశ్వరనుమ్ ఇప్పోతు ఇత్తలైయిల్ సకలపాపఙ్గళైయుమ్ పోక్కువతాక త్తానేటిట్టుక్కొణ్డమైయై అఱివిత్తు "ఇని ఏతుక్కాక శోకిక్కిఱాయ్" ఎన్దు ఇవనైక్కుఱిత్తు అరుళిచ్చెయ్ కిఱానెన్నై.

ఙ్గళ్ వన్దు మేలిడాతపడియాన పిన్బెన్దపడి. నిమిత్తమెన్దతు - హేతువెన్దపడి. ఇతు ఙిజర్థత్తైప్పఱ్ఱి వన్ద తాత్పర్యమ్.

౨౭౨. మేలుక్కవతారికై (ఇత్తలైయిలిత్యాది). ఇత్తలైయిలెన్దతు-శరణాగతనిడత్తిలేయెన్దపడి. ఒరుప్పట్టపడియైయెన్దతు - దీక్షితనాయిరుక్కిఱపడియై యెన్దపడి. అభియుక్తోక్తియైయెన్దతు - ఆప్తోక్తియైయెన్దపడి. నిదర్శనమాక్కియెన్దతు - దృష్టాన్తమాక్కియెన్దపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తన్నుళ్ళేయెన్దతు - తన్నుళ్ళత్తిలేయెన్దపడి. ఇనియెన్దతు - ఇనిమేలెన్దపడి. ఎతుక్కాకవెన్దతు-అవన్ హేయప్రత్యనీకనన్దెన్దో, ఉభయవిభూతిప్రదనన్దెన్దో, వత్సలనన్దెన్దో, సుశీలనన్దెన్దో, సర్వవిధబాన్ధవనన్దెన్దో, స్వామియన్దెన్దో, విరోధినివర్తకనన్దెన్దో, నమ్మైయిల్ కైఙ్కర్యఙ్గొళ్వానన్దెన్దో వెన్దపడి. ఇప్పోతెన్దతు - ప్రపత్తిపణ్ణిన ఇక్కాలత్తిలేయెన్దపడి.

---

(౧) తి-చ-వి-౧౧౫. † (పా) ఏన్దుకాడు.

మూ.—౨౭౩. పాపఙ్గళై నాన్ పొఱుత్తు పుణ్యమెన్ఱు నినైప్పిడానిఱ్క నీ శోకిక్కక్కడవైయో?

౨౭౩. ఇని ఇవనుడైయ శోకమ్ మఱువలిడామల్ పోక్కుకైక్కుఱుప్పానతోరు భగవదభిప్రాయ విశేషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పాపఙ్గళై నాన్ పొఱుత్తు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - నీ శెయ్త పాపఙ్గళై నాన్ మున్బు ఎన్నుడైయ క్షమావిషయమాక్కి అవ్వళవుమన్ఱిక్కే, పిన్నై ఉన్ పక్కల్ ఎనక్కుణ్డాన వాత్సల్యత్తాలే (౧)"శెయ్త కుఱ్ఱమ్ నఱ్ఱమాకవే కొళ్" (౨) "శెయ్తారేల్ నన్ఱు శెయ్తార్" ఎన్గిఱపడియే అవైతన్నై ప్పాపమాకనినైయాతే పుణ్యమెన్ఱు నినైప్పిడానిఱ్క, ఇని నీ శోకిక్కక్కడవైయో వెన్నై.

ఆక, ఇవ్వుత్తరార్ధత్తిల్ అఞ్జుపదత్తాలుమ్, నివర్తకస్వరూపత్తై

౨౭౩. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - పదచ్చేర్త్తియిల్ తాత్పర్యత్తైయుమ్, ఉచ్చిన్ తాత్పర్యత్తైయుమరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. మఱువలిడామలెన్ఱతు - పునరన్వయియామలెన్ఱపడి. ఉఱుప్పానవెన్ఱతు - కారణమానవెన్ఱపడి. అభిప్రాయవిశేషత్తైయెన్ఱతు-పాపత్తైప్పుణ్యమాకనినైక్కైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). మున్బువెన్ఱతు - ముతలిలేయెన్ఱపడి. క్షమావిషయమాక్కియెన్ఱతు - పొఱుత్తెన్ఱపడి. అవ్వళవుమన్ఱిక్కే యెన్ఱతు - క్షమావిషయమాక్కినమాత్రమిన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. నఱ్ఱమాకవెన్ఱతు - నన్ఱైయాకవెన్ఱపడి. అవైతన్నైయెన్ఱతు-పాపఙ్గళైయెన్ఱపడి. నినైప్పిడానిఱ్కవెన్ఱతు - నినైయానిఱ్కవెన్ఱపడి.

ఆక. "వ్రజ" "మాశుచః" ఎన్నైయాలే, వ్రజనమ్ ఈశ్వరకృషిఫలమానాప్పోలే తత్ఫలమాన శోకనివృత్తియుమ్ ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరకృషిఫలమాకైయాలే, ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరన్ ఇవనై న్యస్తభరనాక్కి నిర్దుఃఖనాక్కుకిఱానెన్నుమిడమ్ తోఱ్ఱుకైయాలే, "ఇవన్ నిర్భరనాకిల్ నిర్దుఃఖనాకలామ్" ఎన్గిఱ విపర్యయపక్షమ్ నిరస్తమాయ్త్తు.

ఆక, ఉత్తరార్ధత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాది). ఆకవెన్ఱతు- "స్వకృ

(౧) తి-చ-వి-౧౧౧.　　(౨) పెరి-తి-౪-౯-౨.

యుమ్, నివర్త్యాశ్రయత్తైయుమ్, నివర్త్యఙ్గళాన పాపఙ్గళైయుమ్, అవఱ్ఱినుడైయ నివృత్తిప్రకారత్తైయుమ్, తత్కార్యమానశోకనివృత్తియైయుమ్, శొల్లి నిఱ్ఱాయ్త్తు.

ఇని ఇన్దశ్లోకార్థత్తిల్ రుచి ఒరువనుక్కుణ్డాకైయిలుళ్ళ అరుమైయైయుమ్, ఇశ్లోకన్దనక్కు ఇన్నతిలే నోక్కు ఎన్నుమత్తైయుమ్, ఇతిల్ విశ్వాసోత్పత్తియినరుమైయైయుమ్, ఈశ్వరన్దాన్ ముతలిలే ఇత్తై ఉపదేశియామైక్కు హేతువైయుమ్, వేదపురుషన్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విధిక్కైక్కు హేతువైయుమ్, ఉపాయాన్తరఙ్గళై స్వరూపేణ త్యజిక్కుమళవిల్ దోషమిల్లై యెన్నుమత్తైయుమ్, అవైతాన్ ముఖాన్తరేణ అన్వితఙ్గళాకైయాలే, స్వరూపేణ త్యాగఙ్గళన్నెన్ను మిడత్తై

త్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱాన్'' ఎన్ఱు తుడఙ్గి ఇవ్వళవాన ప్రబన్ధత్తాలే అరుళిచ్చెయ్త అర్థఙ్గళెల్లావఱ్ఱాలుమెన్ఱపడి. నివర్తకస్వరూపత్తైయుమెన్ఱతు - అహంశబ్దార్థమాయ్ ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరస్వరూపత్తైయుమెన్ఱపడి. నివర్త్యాశ్రయత్తైయుమెన్ఱతు-పాపఙ్గళుక్కాశ్రయమాయ్ యుష్మచ్ఛబ్దార్థమాన చేతనస్వరూపత్తైయు మెన్ఱపడి. అవఱ్ఱినుడైయవెన్ఱతు - పాపఙ్గళుడైయవెన్ఱపడి. నివృత్తిప్రకారత్తైయుమెన్ఱతు - పాపఙ్గళ్ తన్నడైయే పోమ్బడియైయుమెన్ఱపడి. తత్కార్యమానవెన్ఱతు-పాపనివృత్తికార్యమానవెన్ఱపడి.

మేల్ గ్రన్థత్తుక్కెల్లామ్ శేరప్పిడిత్తు అవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇశ్లోకార్థత్తిలెన్ఱతు - సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్విట్టు ఈశ్వరనైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱుకైయిలెన్ఱపడి. అరుమైయైయుమెన్ఱతు - కిడైయామైయైయుమెన్ఱపడి. నోక్కెన్ఱతు-తాత్పర్యమెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు - ఇశ్లోకార్థమాయ్ వైధమానత్యాగస్వీకారఙ్గళిలే యెన్ఱపడి. ఇత్తైయెన్ఱతు - త్యాగపూర్వకస్వీకారత్తై యెన్ఱపడి. ఇవ్వుపాయత్తై యెన్ఱపడియాకవుమామ్. స్వరూపేణవెన్ఱతు - ఉపాయత్వేనవెన్ఱపడి. దోషమెన్ఱతు-భగవన్నిగ్రహమెన్ఱపడి. అవైతానెన్ఱతు - కర్మజ్ఞానాదికళ్ తానెన్ఱపడి. ముఖాన్తరేణవెన్ఱతు - ఆకారాన్తరేణవెన్ఱపడి. స్వరూపేణవెన్ఱతు - కృతివిషయత్వేన

మూ. — ౨౭౪. ఉయ్యక్కొణ్డార్ విషయమాక ఉడైయవరరుళి

యుమ్, పేఱ్ఱుక్కు సాధనమిన్నతెన్నుమత్తైయుమ్, ఫలసిద్ధిక్కు ఇవన్బక్కల్ వేణ్డుమంశత్తైయుమ్, ఈశ్వరనుక్కు ఇవనుడైయ సుకృతమ్ అనిష్టమెన్నుమత్తైయుమ్, ఇవ్వర్థత్తిల్ ఆస్తిక్యాదికళుణ్డాయ్ ప్రీతియిత్తల్ ఇల్లైయాకిల్ నశిత్తలిత్తనై యెన్నుమత్తైయుమ్, వ్యవసాయహీనన్ ఇతిలన్వయిత్తాల్ వినాశపర్యన్తమామెన్నుమత్తైయుమ్, ఇతుక్కధికారికళ్ ఇన్నారెన్నుమత్తైయుమ్, అడైవేయరుళిచ్చెయ్తు తలైక్కట్టుకిఱార్.

౨౭౪. అతిల్ ప్రథమత్తిల్ ఇతిలుపవనుక్కురుచివిళైక్కైయుళ్ళ అరుమైయై దర్శిప్పిక్కైక్కాక ఓరైతిహ్యత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉయ్యక్కొణ్డార్ విషయమాక) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు — తత్త్వనిర్ణయమ్బణ్ణిన ఉయ్యక్కొణ్డార్ భక్తినిష్ఠరాయిరుక్కైయాలే అవరై ప్రపత్తినిష్ఠరామ్బడి పణ్ణవేణుమెన్ఱు అవరుక్కు ఇచ్ఛ్లోకార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవళవిలే, "అర్థస్థితి అరుకియతాయిరున్దతు, ఆకిలుమ్ అత్తైవిట్టు ఇత్తైప్పఱ్ఱ

వేణ్డుపడి. పేఱ్ఱుక్కెన్ఱతు — పురుషార్థత్తుక్కెన్ఱపడి. ఇవ్వర్థత్తిలెన్ఱతు-సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్విట్టు అవనైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱినాల్ అవన్ సర్వపాపవిమోచనపూర్వకమాక స్వప్రాప్తియై పణ్ణిక్కొడుప్పనెన్గిఱ ఇవ్వర్థత్తిలెన్ఱపడి. "ఆస్తిక్యాదికళ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే రుచివిశ్వాసఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు. వ్యవసాయమెన్ఱతు — మహావిశ్వాసమెన్ఱపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు-ప్రపత్త్యుపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. అడైవేయెన్ఱతు — క్రమమాకవెన్ఱపడి.

౨౭౪. మేలుక్కవతారికై (అతిలిత్యాది). అతిలెన్ఱతు — కీఴ్చ్చొన్న వర్థఙ్గళిలే యెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు — ఇచ్ఛ్లోకార్థమాన త్యాగపూర్వక స్వీకారత్తిలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తత్త్వనిర్ణయమ్బణ్ణినవెన్ఱతు — చిదచిదీశ్వరతత్త్వఙ్గళుడైయ స్వరూపనిర్ణయమ్ పణ్ణినవెన్ఱపడి. అర్థస్థితి అరుకియతాయిరున్దతెన్ఱతు — ఎమ్బెరుమానుక్కు శరీరతయా శేషమాన ఇవ్వాత్మా ఉపాయాన్తరఙ్గళైవిట్టు అవనైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱుకైయాకిఱ అర్థస్థితి స్వరూపానురూపమాకైయాలే అరుకియ

చ్చెయ్త వార్త్తైయై స్మరిప్పతు.

మూ.—౨౭౫. ఇతుక్కు ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తిలేనోక్కు.

త్తక్కురుచి ఎనక్కిల్లై” ఎన్ను; “విద్వానాకైయాలే అర్థత్తుక్కిశై న్దాయ్, భగవత్ప్రసాదమిల్లామైయాలే రుచిపిఱన్దతిల్లై” ఎన్ఱు అవర్ విషయమాక ఉడైయవరరుళిచ్చెయ్త వార్త్తైయై నినైప్పతెన్నై.

౨౭౫. ఇని ఇన్నశ్లోకత్తుక్కు ఇన్నతిలేనోక్కెన్నుమత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుక్కు ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తిలేనోక్కు) ఎన్ఱు. అతావతు – శాస్త్రఙ్గళెల్లామొరుతలైయుమ్, తానొరుతలైయుమాయిరుక్కిఱ ఇన్నశ్లోకత్తుక్కు, శాస్త్రవిహితమాన సకలధర్మఙ్గళైయుమ్ సవాసనమాక విడువిత్తు, ఇచ్చేతననుక్కు త్తానే నిరపేక్షసాధనమాయ్, ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక సకలపాపఙ్గళైయుమ్ తళ్ళిప్పోకట్టు, స్వప్రాప్తియై ప్పణ్ణికొడుక్కుమ్ స్వాధీన సకలప్రవృత్తికనాన ఈశ్వరనుడైయ స్వాతన్త్ర్యత్తిలే తాత్పర్యమెన్నై.

౨౭౬. ఇని ఇతిల్ విశ్వాసోత్పత్తియిలరుమైయై యరుళిచ్చెయ్

తాయిరున్దతెన్నపడి. తక్కువెన్నతు –తకుమ్పడియాన వెన్నపడి. ఇశైన్దాయెన్నతు – సమ్మతిత్తాయెన్నపడి. ప్రసాదమెన్నతు–అనుగ్రహమెన్నపడి. ఇత్తాల్, భగవత్ప్రసాదమిల్లామైయాలే ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్ రుచియఱ్ఱతిల్లై యెన్నతాయ్త్తు. అతిల్లామైయాలే ఉపాయాన్తరనిష్ఠర్క్కు భగవత్ప్రాప్తియుమిల్లైయెన్నతాయ్త్తు.

౨౭౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). నోక్కెన్నతు – తాత్పర్యమెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). శాస్త్రఙ్గళెల్లామొరుతలైయుమ్ తానొరుతలైయుమాయిరుక్కిఱ వెన్నతు – శాస్త్రఙ్గళెల్లామ్ విశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాయుమ్, తాన్ నిష్కృష్టవేషత్తిలే నోక్కాయుమిరుక్కిఱ వెన్నపడి.

౨౭౬. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్నతు – ఇశ్లోకార్థత్తిల్ రుచియుణ్డాకైయిలరుమైయైయుమ్, ఇశ్లోకత్తనుక్కు ఇన్నతిలే తాత్పర్యమెన్నుమత్తైయుమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్నపడి. ఇతిలెన్నతు – త్యాగపూర్వక స్వీకారత్తిలేయెన్నపడి. విశ్వాసోత్పత్తియిలెన్నతు–వైధమెన్గిఱ విశ్వాసముణ్డాకైయిలేయెన్నపడి. మూలా

మూ.—౨౭౬. "ఇతుతాన్ అనువాదకోటియిలే" ఎన్ను వఙ్గీప్పురత్తు నమ్బివార్త్తై.

మూ. — ౨౭౭. అర్జునన్ కృష్ణనుడైయ ఆనైత్తొழిల్కళాలుమ్,

కిఱార్ (ఇతుతాన్) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇచ్ఛ్లోకన్దాన్, "అనువాదత్తినుడైయ కోటియిలే" ఎన్ను ఆప్తతమరాన వఙ్గీప్పురత్తునమ్బియరుళిచ్చెయ్యుమ్ వార్త్తైయెన్నై.

౨౭౭. అతు ఎత్తాలేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అర్జునన్) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు—ఇతుక్కధికారియాన అర్జునన్ బాల్యమే తుడఙ్గి కృష్ణనుడైయ అఘటితఘటనాసామర్థ్య ప్రకాశకమాన అతిమానుష చేష్టితఙ్గళాలుమ్ (౧) "ఏష నారాయణశ్శ్రీమాన్ క్షీరార్ణవనికేతనః। నాగపర్యఙ్కముత్సృజ్య హ్యాగతో మధురాంపురీమ్" (౨) "పుణ్యా

ర్థమ్ అతావతిత్యాది). శ్లోకార్థన్దానెన్నతు - ఉపాయాన్తరత్యాగముమ్ సిద్ధోపాయస్వీకారముమెన్నపడి. ఆప్తతమరాన వెన్నతు - ప్రపన్నాగ్రేసరరాన వెన్నపడి.

౨౭౭. మేలుక్కవతారికై (అతిత్యాది). అతువెన్నతు-అనువాదమెన్గిఱవెన్నపడి. ఎత్తాలేయెన్నతు-ఎన్నహేతువాలే యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇతుక్కెన్నతు-ఇప్ప్రపత్త్యుపాయత్తుక్కెన్నపడి. అతిమానుషమెన్నతు-మనుష్యర్ పణ్ణుమ్ వ్యాపారఙ్గళై అతిక్రమిత్తిరుక్కిఱ వెన్నపడి. [ఏషః] ఎన్ను - ఆశ్రయణీయనాకైక్కు ఇవ్విడత్తారోడు సజాతీయనాయవతరిత్తు కణ్ణుక్కు విషయభూతనాయిరుక్కిఱ విభవత్తైక్కాట్టుకిఱాన్. ఇవనారెన్నిల్, [శ్రీమాన్నారాయణః] శ్రియఃపతియాన నారాయణనెన్గిఱార్. "ఏషః" ఎన్ను సౌలభ్యమ్ శొల్లుకిఱతు. "నారాయణః" ఎన్ను పరత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. "శ్రీమాన్" ఎన్ను ఇరణ్డుక్కుమడియాన పిరాట్టి సమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు. "క్షీరార్ణవనికేతనః" ఎన్ను - దేవకార్యమ్ శెయ్కైక్కాక వన్దవిదమ్ శొల్లుకిఱతు. [నాగపర్యఙ్కమిత్యాది] - (౩) "కాణవారాయ్" ఎన్ను ఆశ్రితరుడైయ అభినివేశత్తై ప్పూరిక్కైక్కాక నమ్బిమూత్తపిరానుమ్ తానుమాయ్ ఇఙ్గువన్దవతరిక్కుమ్బడియై చ్చొల్లుకిఱతు. "హి" ఎన్ను ఇవ్వర్థత్తిల్ ప్రసిద్ధియై చ్చొల్లుకిఱతు. (పుణ్యేత్యాది). తత్ర ఎన్నతు-సా ఎన్నపడి. పుణ్యా ఎన్నతు-ప్రాప్యముమ్ ప్రాప

---

(౧) హరివంశ-౧౧౩-౬౨. (౨) భార-ఆర-౮౮-౨౫. (౩) తి-వాయ్-౮-౫-౨.

మూ.— ఋషికళ్ వాక్యఙ్గళాలుమ్, క్రిష్ణన్ తన్ కార్య త్తిలే అధికరిత్తుక్కొణ్డు పోరుకైయాలుమ్, "ఇవనే నమక్కు త్తఞ్జమ్" ఎన్ఱు తుణిన్దపిన్బు తన్నై ఒప్పిక్క చ్చొల్లుకైయాలే.

ద్వారవతీతత్రయత్రాఽఽస్తే మధుసూదనః॥ సాక్షాద్దేవః పురాణోఽసౌ సహి ధర్మస్సనాతనః" (౧) "యత్రనారాయణోదేవః పరమాత్మాసనాతనః। తత్రకృత్స్నంజగత్పార్థ తీర్థాన్యాయతనానిచ" (౨) "యేచ వేదవిదోవిప్రా యేచాఽధ్యాత్మవిదోజనాః। తేవదన్తి మహాత్మానం కృష్ణం ధర్మంసనాతనమ్" (౩) "పవిత్రాణాం హి గోవిన్దః పవిత్రం పరముచ్యతే। పుణ్యానామపి పుణ్యోఽసౌ మఙ్గళానాఞ్చమఙ్గళమ్" (౪) "కృష్ణఏవహిలోకానా ముత్పత్తిరపిచాఽప్యయః। కృష్ణస్యహికృతే భూతమిదం విశ్వం చరాఽచరమ్" ఎన్ఱు మిత్యాదికళాయిరుక్కుళ్ళ పరాఽవరతత్త్వయాథాత్మ్యవిత్తుక్కళాన ఋషికళ్ వాక్యఙ్గళాలుమ్, బాల్యాత్ప్రభృతి పురవాసదశైయోడు, వనవాసదశైయోడు వాశియఱ క్రిష్ణన్ తన్ కార్యత్తుక్కు క్కడవనాయ్ నోక్కి కొణ్డు పోరుకైయాలుమ్, "ఇవన్ శొల్లుకిఱ ఉపాయఙ్గళెల్లామ్ నమక్కు త్తఞ్జమన్ఱు, ఇవనే నమక్కు త్తఞ్జమ్" ఎన్ఱువిశ్వసిత్త పిన్బు "ఆనాల్ ఎన్నై ఒప్పిక్క" ఎన్ఱు శొల్లుకైయాలే యెన్నై.

కముమెన్నపడి. కృతే ఎన్ఱతు-పొరుట్టెన్నపడి. వాశియఱ - తరతమభావమిన్ఱియిలే ఎన్ఱపడి. నోక్కి కొణ్డెన్ఱతు-రక్షిత్తుక్కొణ్డెన్నపడి తఞ్జమన్ఱెన్ఱతు-ఉపాయమన్ఱెన్నపడ ఇవనే నమక్కు త్తఞ్జమెన్ఱతు - ఇవనే నమక్కు ఉపాయమెన్నపడి. ఆనాలెన్ఱతు-కర్మజ్ఞానాదికళ్ ఉపాయమన్ఱియిలే నానే ఉపాయమెన్ఱు విశ్వసిత్తాయానాలెన్నపడి. స్వరూపవిరోధిత్వాదికళాలే ఉపాయాన్తరత్యాగముమ్, స్వరూపానురూపత్వాదికళాలేతదేకోపాయత్వముమ్ప్రాప్తమాకైయాలే విధిక్కుప్రయోజనమిల్లామైయాలే, ఇరణ్డు మనువాదమెన్ఱు వఙ్గిప్పురత్తునమ్బియరుళిచ్చెయ్వర్. తిరుమన్త్రత్తిల్ మధ్యమ

(౧) భార-ఆర-౮౮-౨౪. (౨) భార-ఆర-౮౮-౨౬.
(౩) భార-ఆర-౮౮-౨౭. (౪) భార-సభా-౨౮-౨౩.

మూ.—౨౭౮, పుఱమ్బువిఱన్దతెల్లామ్ ఇవన్నై జ్ఞైచ్చోతిక్కైక్కాక.

౨౭౮. ఇతుతన్నై ముతలిలే ఉపదేశియామైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పుఱమ్బు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి; అతావతు -(౧) "యచ్ఛ్రేయస్స్యాన్నిశ్చితం బ్రూహితన్మే శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్" ఎన్ఱ ఇవనుక్కు ఉపాయోపదేశమ్ పణ్ణత్తొడఙ్గుకిఱ వళవిలే, ముతలిలే ఇత్తై ఉపదేశియాతే ఉపాయాన్తరఙ్గళైప్పరక్క నిన్ఱు ఉపదేశిత్తతెల్లామ్, "అవ్వళవిలే పర్యవసిత్తువిడుమో? అవఱ్ఱినుడైయ దోషదర్శనత్తాలేయివ్వుపాయోపదేశత్తుక్కు అధికారియామో" ఎన్ఱు ఇవనుడైయ హృదయత్తై శోధిక్కైక్కాకవన్ఱె.

పదమాన నమస్సాలే అనన్యశరణత్వమ్ స్వరూపమెన్ఱఱిన్దపోతే తాదృశ స్వరూప విరోధికళాన ఉపాయాన్తరఙ్గళ్ త్యాజ్యఙ్గళెన్ఱు తోన్ఱియిరుక్కైయాలుమ్, అనన్య శరణత్వస్వరూపానురూపమాక అవనే ఉపాయమెన్గిఱ ప్రతిపత్తి పిఱక్కైయాలుమ్, నమః పద విహితఙ్గళాన త్యాగస్వీకారఙ్గళిరణ్డైయుమ్ చరమశ్లోకత్తిలే శొల్లుకైయాలే చరమశ్లోకమ్ ఇరణ్డుక్కుమ్అనువాదమెన్గిఱతు. ఆనాల్, పిళ్ళైలోకాచార్యర్ ఇరణ్డైయుమ్ ఇఙ్గు వైధమాక వరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్; - త్యాగస్వీకారఙ్గళిరణ్డుమ్ నమః పదత్తిలే రాగప్రాప్తమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, సామాన్యతః త్యాగ స్వీకారఙ్గళుక్కు విధి ప్రవర్తకమాకైయాలే, అతుతానుళ్ళతు చరమశ్లోకత్తిలే యాకైయాలే, ఇవ్విడత్తిలే ఇరణ్డుమ్వైధమెన్ఱు పిళ్ళైలోకాచార్యరరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౨౭౮. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతన్నైయిత్యాది). ఇతుతన్నైయెన్ఱతు- ఇవ్వుపాయత్తైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పరక్కవెన్ఱతు - విస్తారమాక వెన్ఱపడి. నిన్ఱెన్ఱతు-ఏకరీతియాయ్ నిన్ఱెన్ఱపడి. అవ్వళవిలేయెన్ఱతు - అన్ద ఉపాయఙ్గళిలే యెన్ఱపడి. పర్యవసిత్తువిడుమో ఎన్ఱతు-ఇతువేముఖ్యోపాయమెన్ఱు విశ్వసిత్తిరుక్కుమో వెన్ఱపడి. అవఱ్ఱినుడైయ వెన్ఱతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళుడైయ వెన్ఱపడి. దోషదర్శనత్తాలే యెన్ఱతు-దుష్కరత్వాది దోషదర్శనత్తాలే యెన్ఱపడి. ఇవ్వుపాయోపదేశత్తుక్కెన్ఱతు-ప్రపత్త్యుపదేశత్తుక్కెన్ఱపడి. అధికారియామోవెన్ఱతు-ఉపాయా

(౧) గీ-౨-౭.

మూ.—౨౭౯. వేదపురుషన్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విధిత్తతు-కొణ్డిప్పశువుక్కు త్తడికట్టి విడువారైప్పోలే అహఙ్కార మమకారఙ్గళాల్ వన్ద కళిప్పఱ్ఱు స్వరూప

---

౨౭౯. ఆనాల్ ఇవనన్ఱో ఇప్పడి హృదయశోధనార్థమాక ఉపాయాన్తరఙ్గళై ఉపదేశిత్తవన్; వేదపురుషన్ అవఱ్ఱై విధిప్పానేన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వేదపురుషన్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి; అతావతు - ఆప్తతమనాన వేదపురుషన్ (౧)"విజ్ఞాయప్రజ్ఞాంకుర్వీత" (౨) "ఓమిత్యాత్మానంధ్యాయథ" (౩) "ఆత్మానమేవ లోకముపాసీత"(౪) "ఆత్మావా అరేద్రష్టవ్యశ్శ్రోతవ్యోమన్తవ్యోనిదిధ్యాసితవ్యః"ఇత్యాదికళాలే ఉపాయాన్తరఙ్గళై మోక్షసాధనమాక విధిత్తతు, పట్టితిన్ఱుతిరికిఱపశువుక్కు ఇడైఞ్జు వశప్పడుకైక్కాక క్కుఱ్ఱిత్తిలే తడియై క్కట్టి విడువారైప్పోలే, అహఙ్కార మమకార వశ్యనాయ్ క్కళిత్తుత్తిరికిఱ ఇవనుక్కు

న్తరఙ్గళై విట్టు అకిఞ్చననాయ్, దేవతాన్తరఙ్గళై విట్టు అనన్యగతికనాయ్ అధికారియామో వెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, ఆప్తతమనాన పరమపురుషన్ దుష్కరఙ్గళాన ఉపాయాన్తరఙ్గళైయుమ్ అవఱ్ఱాలే దురారాధ్యరాన అగ్నీన్ద్రాది దేవతాన్తర్యామియాన ఈశ్వరనై సమారాధ్యనాకవుమ్ ఉపదేశిత్తు, అవఱ్ఱినుడైయ దుష్కరత్వాదికళైయుమ్, అగ్నీన్ద్రాదికళుడైయ దురారాధ్యత్వత్తైయుమ్కణ్డు అవఱ్ఱాలే అవ్వో దేవతాన్తర్యామియై ఆరాధిక్కైయైవిట్టు అసాధారణ దివ్యమఙ్గళ విగ్రహ విశిష్టనాయ్ స్వారాధ్యనాన ఎన్నైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱువర్కళెన్ఱిఱ నినైవాలే యెన్ఱతాయ్త్తు.

౨౭౯. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు - కృష్ణన్ అర్జుననుడైయ మనశ్శోధనార్థమాక ముతలిలే ప్రపత్తియై ఉపదేశియాతే ఉపాయాన్తరఙ్గళై ఉపదేశిత్తానాకిలెన్ఱపడి. అవఱ్ఱైయెన్ఱతు-ఉపాయాన్తరఙ్గళై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కొణ్డిప్పశువెన్ఱతు-పట్టిమాడెన్ఱపడి. పట్టి తిన్ఱు తిరికిఱ వెన్ఱతు-కళవిలే పయిరై మేయ్న్దు తిరికిఱవెన్ఱపడి. ఇడైఞ్జి ఎన్ఱతు-పట్టియిల్ నిన్ఱుమ్ విలకియెన్ఱపడి. వశప్పడుకైక్కాక వెన్ఱతు-స్వవశమాకైక్కాక వెన్ఱపడి. కళిత్తుత్తిరికిఱవెన్ఱతు-

---

(౧) బృ-౬-౪-౨౧. (౨) ము-౨-౨-౬. (౩) బృ-౩-౪-౧౫. (౪) బృ-౪-౪-౫.

మూ.— జ్ఞానమ్ పిఱక్కైక్కాక.

౨౫౦, సన్న్యాసి మున్బుళ్ళవత్తై విడుమాపోలే ఇవ్వళవు

(౧) "జన్మాన్తరసహస్రేషు తపోజ్ఞాన సమాధిభిః" ఎన్గిఱపడియే కాయక్లేశరూపమాన కర్మానుష్ఠానమ్ ఇన్ద్రియజయమ్ ముతలాన అరున్దైవైకళాలే శెఱుప్పుణ్డు అన్దక్కళిప్పు పోయ్ భగవత్పారతన్త్ర్యమాకిఱ స్వరూపజ్ఞానమ్ పిఱక్కైక్కాక వన్దై.

౨౫౦. ఆనాల్ ఇప్పడి స్వరూపజ్ఞానోదయ హేతువాన ఇవత్తై విట్టాల్ కుత్తమాకాతో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సన్న్యాసి) ఎన్తుతుడఙ్గి; అతావతు - చరమాశ్రమత్తిలే అన్వితనానవన్ పూర్వాశ్రమధర్మఙ్గళై విడుకిఱాప్పోలే, అన్యోపాయఙ్గళినుడైయ స్వరూపవిరోధిత్వాదికళాలే సిద్ధోపాయత్తిలే ఇళ్ఙియుమ్బడి ఇవ్వళవానజ్ఞానపాకమ్

గర్విత్తుత్తిరికఱవన్నపడి. అరున్దైవైకళెన్నతు-దుష్కరవ్యాపారఙ్గళెన్నపడి. శెఱుక్కణ్డెన్నతు-సఙ్కుచిత్తెన్నపడి. అన్దక్కళిప్పెన్నతు - అహఙ్కారమమకారఙ్గళాలుణ్డానకళిప్పెన్నపడి. ఇత్తాల్. వేదపురుషనుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విధిత్తతు, అహఙ్కారమమకార వశ్యరాయ్క్కళిత్తుత్తిరికిఱ ఇవర్కళుక్కు ఇవత్తినుడైయ అనుష్ఠానత్తాలే రజస్తమో నివృత్తి పూర్వకమాక సత్త్వోద్రేకమ్ పిఱన్దు భగవత్పారతన్త్ర్యమాకిఱ స్వరూపజ్ఞాన ముణ్డామెన్నుమ్ అభిప్రాయత్తాలే యెన్నతాయత్తు.—ఆక, ఈశ్వరనుమ్ వేదపురుషనుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై ఉపదేశిత్తు-ఇవత్తినుడైయ అనుష్ఠానత్తాల్ రజస్తమో నివృత్తిద్వారా స్వరూపజ్ఞానమ్ పిఱక్కైక్కాక వెన్నతాయత్తు.

౨౮౦. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్నతు-వేదపురుషన్ఉపాయాన్తరఙ్గళై విధిత్తతు స్వరూపజ్ఞానముణ్డాకైక్కానాలెన్నపడి. ఇప్పడియెన్నతు-కీళ్చ్చొన్నపడియే యెన్నపడి. కుత్తమ్ వారాతోవెన్నతు-(౧) "ప్రియోఽపిసప్రియః" ఎన్గిఱ కుత్తమ్ వారాతోవెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). "స్వరూపవిరోధిత్వాదికళాలే" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే దుష్కరత్వ దుర్జ్ఞేయత్వఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇవ్వళవాన జ్ఞానపాక మెన్నతు - ఈశ్వరనుక్కు నామ్ శరీరతయా శేష

(౧) లఘ్వత్రిస్మృతౌ. (౨) లక్ష్మీత-౧౭-౯౩.

మూ.— పిఱన్దవఙ్ఞ ఇవఱ్ఱై విట్టాల్ కుఱ్ఱమ్ వారాతు.
మూ.—౨౫౧. ఇవన్దాన్ ఇవైతన్నై నేరాకవిట్టిలన్.

పిఱన్దవఙ్ఞ ఇవ్వుపాయాన్తరఙ్గళై విట్టాల్ దోషమాకాతెన్నపడి.

-౨౫౧. ఇవైతాఙ్ఞ ఆకారాన్తరత్తాలే అన్వితఙ్గళాకైయాలే ఇవఱ్ఱిల్ ఇవన్దనక్కు స్వరూపత్యాగమిల్లైయెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవన్దానివైతన్నై నేరాకివిట్టిలఙ్ఞ) ఎన్ఱు. అతావతు - సాధనాన్తర పరిత్యాగ పూర్వకమాక సిద్ధసాధన పరిగ్రహమ్బణ్ణిన ఇవ్వధికారితాఙ్ఞ కిర్మజ్ఞానాదికళాకిఱ ఇవైతన్నై స్వరూపేణ త్యజిత్తిలనెన్ఱై.

మెన్గిఱ అత్యన్తపారతన్త్ర్యజ్ఞాన పరిపాకమెన్నపడి. విట్టాలెన్నతు-ఉపాయమెన్ఱనుష్ఠియాతే పోనాలెన్నపడి. దోషమాకాతెన్నతు-"ప్రియోఽపి నప్రియః" ఎన్గిఱదోషమ్ వారాతెన్నపడి.

౨౫౧. మేలుక్కవతారికై (ఇవైతానిత్యాది) ఇవైతానెన్నతు-ఉపాయాన్తరఙ్గళ్తానెన్నపడి. ఆకారాన్తరత్తాలేయెన్నతు-కైఙ్కర్యత్వాద్యాకారత్తాలేయెన్నపడి అన్వితఙ్గళాకైయాలే యెన్నతు-కృతివిషయత్వేన సమ్బన్ధిత్తవైయాకైయాలే యెన్నపడి ఇవఱ్ఱిలెన్నతు-ఉపాయాన్తరఙ్గళిలెన్నపడి. ఇవన్దనక్కెన్నతు-ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తి పిఱన్దవనుక్కెన్నపడి. స్వరూపత్యాగమిల్లై యెన్నతు-కృతివిషయత్వేనత్యాగమిల్లైఎన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వరూపేణవెన్నతు-కృతివిషయత్వేన వెన్నపడి. కర్మాదికళుక్కుస్వరూపమ్ కృతివిషయత్వముమ్ ఉపాయత్వముమ్ ఉపేయత్వముమెన్ఱు కొళ్ళాతపోతు "ఇవఱ్ఱైవిట్టాల్ కుఱ్ఱమ్ వారాతు." "ఇవన్దానివైతన్నై నేరాకవిట్టిలన్" "ఆకారాన్తరత్తాలే అన్వితఙ్గళాకైయాలే" ఇత్యాది వాక్యఙ్గళుక్కుప్పరస్పరవిరోధమువరుమ్; ఆకైయాలేకృతివిషయమాన కర్మాదికళుక్కు త్యాజ్యమాన ఆకారమ్ - ఉపాయత్వముమ్, ఉపాదేయమాన ఆకారమ్-కైఙ్కర్యత్వముమే యెన్ఱు కొళ్ళవేణుమ్.

నేరాక విడక్కడవనల్లనెన్ఱు అరుళిచ్చెయ్యామల్ "విట్టిలన్" ఎన్ఱు అరుళిచ్చెయ్తతు-"ఇవన్దాన్" ఎన్ఱు నిర్దిష్టనాన అధికారి స్వరూపజ్ఞానముడైయవనాయ్ భగవద్విషయత్తిల్ నిరతిశయ ప్రీతియై యుడైయవనాకైయాలే, అవనుడైయ ముఖమలర్త్తిక్కుఱుప్పాక వృత్తివిశేషఙ్గళిలే స్వయమ్ రాగతః ప్రవర్తిక్కుమవనాకై

మూ.—౨౮౨. కర్మమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే పుకుమ్.

---

౨౮౨. అతెజ్ఞనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (కర్మమ్) ఎన్నుతు డజ్గ్. అతావతు - స్వవర్ణ స్వాశ్రమోచితమాక ఇవననుష్ఠిక్కుమ్ విహిత కర్మమ్ సాధనబుద్ధ్యా వన్త్రిక్కే ఆనృశంస్యత్తాలే, పరార్థమాక వనుష్ఠిక్కైయాలే, ఈశ్వరనుక్కు మికవు ముకప్పాకైయాలే, తత్ప్రీత్తి హేతువాక ప్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే అన్తర్భవిక్కుమ్.

యాలే, ఇవైతాన్ లోకసఙ్గ్రహద్వారా భగవన్ముఖ వికాసకరఙ్గళాకైయాలే, ఇవన్ తిల్ అవన్ ప్రవర్త్తిక్కైయుమ్ ప్రేమత్తాలే యాకైయాలే, విడక్కడవనల్లన్ ఎన్ను విధియాక వరుళిచ్చెయ్యామల్ "విట్టిలన్" ఎన్ను అరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

"ఇవ్వళవు పిఱన్దవన్ ఇవన్తాన్" ఎన్గిఱ విడత్తిల్ అధికారిభేద ముణ్డాకై యాలే, అధికారిభేదేన అననుష్ఠానరూపత్యాగముణ్డెన్ను శిలర్ శొల్లువర్కళ్; - అతు అనుపపన్నమ్; - "ఇఙ్గుశొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్ కేవలమ్ విడుకైయన్ఱు" ఎన్నైయాలుమ్, "అనుపాయఙ్గళిలే ఉపాయత్వబుద్ధిపణ్ణినోమెన్గిఱ బుద్ధివిశేషత్తోడే కూడినవనాయ్‌క్కొణ్డు విడుకై" ఎన్నైయాలే ఉపాయత్వేన త్యాగమెన్నుఫలిక్కై యాలుమ్, అవ్యవహిత పూర్వపరామర్శియాన ఇదమ్ శబ్దమానతు, పూర్వసిద్ధా ఽధికారియైక్కాట్టుమతాకైయాలుమ్, (౧) "అవిప్లవాయ" ఇత్యారభ్య "మన సాఽపినలఙ్ఘయేత్" ఎన్నైయాలుమ్, (౨) "ప్రియోఽపినప్రియస్సోమే మదా జ్ఞావ్యతిలఙ్ఘనాత్" ఎన్నైయాలుమ్.

౨౮౨. మేలుక్కవతారికై (అతెజ్ఞనేయిత్యాది). అతెజ్ఞనే యెన్నతు - స్వరూపేణ విడామై ఎత్తాలే యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వవర్ణ స్వాశ్రమోచితమాక వెన్నతు - ఇవ్వధికారిక్కు ఇప్పోతు వర్ణాశ్రమఙ్గళిన్త్రిక్కే యొత్తిన్దాలుమ్ జ్ఞానజన్మమ్ వరువతఱ్కు మున్బు ఉణ్డాకైయాలే, పూర్వమ్‌తాన్ పరిగ్రహిత్త తిరుమేనియోడే సమ్బన్ధిత్త స్వవర్ణ స్వాశ్రమోచితమాక వెన్నపడి. ఇవనెన్నతు-ఉపాయత్వేన ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టవనెన్నపడి. ఆనృశంస్యత్తాలే యెన్నతు-కరుణైయాలే యెన్నపడి. పరార్థమాక వెన్నతు-పరర్ ఉజ్జీవిక్కైక్కాక వెన్నపడి. కైఙ్కర్యలే అన్తర్భవిక్కుమెన్నతు-కైఙ్కర్యత్తిలే తానుమొన్రాయిరుక్కుమెన్నపడి.

---

(౧) లక్ష్మీత-౧౭-౯౩ (౨) లక్ష్మీత-౧౭-౯౫.

సూ. — జ్ఞానమ్ స్వరూప ప్రకాశత్తిలే ప్రుకుమ్,

(౧) "నుణ్ణఱివు" ఎన్గిఱపడియే స్వస్వరూపజ్ఞానపూర్వకమాక

నను - "సర్వపాపేభ్యః" ఎన్గిఱ విడత్తిల్ సర్వశబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్కిఱ వళి యిల్, సాధనబుద్ధ్యావన్ఱిక్కే లోకాపవాదభీతియాలనుష్ఠిత్తాలుమ్ పాపశబ్దవాచ్యమా మ్; ఆనృశంస్యప్రధానరాయ్ పరార్థమాకవనుష్ఠిత్తాలుమ్ పాపశబ్దవాచ్యమామెన్ఱరు ళిచ్చెయ్తవన్, ఇప్పోతు "కర్మమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే పుకుమ్" ఎన్ఱు ఉపాయబుద్ధ్యాక వన్ఱిక్కే ఆనృశంస్యత్తాలే పరార్థమాక అనుష్ఠిక్కైయాలే ఈశ్వరనుక్కు మికవు ముకప్పాకైయాలే తత్ప్రీతిహేతువాక ప్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే అన్తర్భవిక్కుమెన్ఱ రుళిచ్చెయ్తార్; ఇరణ్డిడత్తిలుమ్ ప్రవర్తకమొన్ఱాయిరుక్క, అఙ్గు పాపశబ్దవాచ్యమా కిఱతుమ్, ఇఙ్గు కైఙ్కర్యమాకిఱతుమ్ ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; "కరుణైయాలుమ్" ఎన్గిఱ విడత్తిల్ ఆనృశంస్యమ్ - తన్నైప్పఱ్ఱివరుమ్ పరానర్థమ్ తనక్కు దుఃఖరూప మాయ్ త్తోన్ఱుకైయాలే, స్వదుఃఖ నివృత్త్యర్థమాకప్పణ్ణుమ్ పరానర్థ పరిహారకమాన అనుష్ఠానత్తుక్కు హేతువాకైయాలే, స్వప్రయోజనసాధనత్వ బుద్ధిదూషితమాయ్, పాపశబ్దవాచ్యమాయిత్తు; ఇఙ్గుత్తై ఆనృశంస్యమ్, (౨) "మర్యాదానాఞ్చలోకస్య" ఎన్గిఱపడియే లోకోజ్జీవనహేతుక్కళాన సకల మర్యాదైకళైయుమ్ ఎమ్పెరుమాన్ తన్ కృపైయాలే తానే అవతరిత్తు అనుష్ఠిక్కైయుమ్, స్వీయరైక్కొణ్డు అనుష్ఠిప్పి క్కైయుమ్ కాణ్కైయాలే, శరణ్యాభిమతమాన పరాఽనర్థపరిహారార్థమాన అనుష్ఠాన త్తుక్కు హేతువాకైయాలే, స్వప్రయోజన సాధనత్వబుద్ధిదూషితమన్ఱియే సర్వేశ్వ రనుక్కు మికవుమ్ ఆదరవిషయమాకైయాలే కైఙ్కర్యమాయిత్తు. (౩) "అస్థాన స్నేహ కారుణ్య ధర్మాఽధర్మధియాఽఽకులమ్" ఎన్ఱపోతే స్థానత్తిలేయుమ్ స్నేహ కారుణ్యఙ్గళుణ్డిఱే; ఆకైయాలే, తన్నైప్పఱ్ఱి వరుమానృశంస్యమడియాక వరుము పాయాన్తరానుష్ఠానమ్ పాపశబ్దవాచ్యమాయ్, ఈశ్వరాభిప్రాయత్తైప్పఱ్ఱివరుమా నృశంస్యమడియాక వరుముపాయాన్తరానుష్ఠానమ్ కైఙ్కర్యరూపమాయిరుక్కు మెన్నక్కుఱైయిల్లై.

స్వస్వరూపజ్ఞానపూర్వకమాక వెన్ఱతు-స్వస్వరూపమాక భగవదనన్యార్హ శేషత్వ

(౧) తి-వాయ్-౫-౭-౧. (౨) రా-సు-౩౫-౧౧. (౩) గీతార్థసఙ్గ్రహమ్.

భక్తిప్రాప్యరుచియిలే పుకుమ్, ప్రపత్తి స్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానత్తిలేపుకుమ్.

పరస్వరూపత్తై సాక్షాత్కరిక్కైక్కుఉఱుప్పాన సూక్ష్మజ్ఞానమ్ సాధనబుద్ధి కళిన్దవాఱే స్వరూపత్తినుడైయ ప్రకాశత్తిలే అన్తర్భవిక్కుమ్.

(౧) "భక్త్యాత్వనన్యయాలభ్యః" ఎన్గిఱపడియే భగవత్ప్రాప్తిక్కుసాధనమాన భక్తి అన్దసాధనబుద్ధి పోనవాఱే భోజనత్తుక్కు క్షుత్తుప్పోలే ప్రాప్యమాన కైఙ్కర్యత్తుక్కు పూర్వక్షణత్తిలే అనువర్తిక్కక్కడవతాన రుచియిలే అన్తర్భవిక్కుమ్.

సిద్ధోపాయవరణ రూపైయాన ప్రపత్తి, ఏకపదత్తిలేశొల్లుకిఱపడియే సాధనభావమ్ కళిన్దవాఱే అత్యన్తపరతన్త్రతయా అనన్యశరణమాయిరున్దుళ్ళస్వరూపత్తినుడైయ యాథాత్మ్యజ్ఞానత్తిలే అన్తర్భవిక్కుమెన్నై.

జ్ఞానపూర్వకమాకవెన్నపడి. పరస్వరూపత్తైయెన్నతు-పరనాన ఈశ్వరనుక్కు అసాధారణమాన నిరుపాధికశేషిత్వత్తైయెన్నపడి. ఉఱుప్పానవెన్నతు - హేతువానవెన్నపడి. సూక్ష్మజ్ఞానమెన్నతు - అనన్యవిషయమాన జ్ఞానయోగమెన్నపడి. సాధనబుద్ధియెన్నతు-భ్రాన్తిమూలమాకైయాలే త్యాజ్యమాన ఉపాయత్వబుద్ధియెన్నపడి. స్వరూపత్తినుడైయవెన్నతు-స్వస్వరూపజ్ఞానపూర్వకమాకవఱియప్పడుమ్ పరస్వరూపత్తినుడైయవెన్నపడి.

అనన్యయావెన్నతు - అనన్యవిషయయావెన్నపడి.

సాధనభావమెన్నతు - ఉపాయత్వబుద్ధియెన్నపడి. అత్యన్త పరతన్త్రతయావెన్నతు - అచిత్తుప్పోలే పరతన్త్రమానపడియాలేయెన్నపడి. అనన్యశరణమాయిరున్దుళ్ళ స్వరూపత్తినుడైయ యాథాత్మ్యజ్ఞానత్తిలేయెన్నతు-అనన్యశరణత్వమాకిఱ స్వరూపత్తినుడైయ ఉణ్మైయాయిరుక్కిఱ తదేకోపాయత్వజ్ఞానత్తిలేయెన్నపడి.

ఆక-జ్ఞానయోగత్తాలే యథావస్థితస్వరూపజ్ఞానమ్పిఱన్దు, ప్రపత్తియోగత్తిలే

(౧) గీ-౧౧-౫౪.

౨౮౩. ఒరుఫలత్తుక్కు అరియవఱ్ఱైయుమ్ ఎళియవఱ్ఱైయై

---

౨౮౩. భక్తిప్రపత్తికళిరణ్డైయుమ్ కఴిత్తాలివన్ఱనక్కు ఫలసాధనమావతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఒరుఫలత్తుక్కు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - భగవత్ ప్రాప్తియాకిఱ ఒరుఫలత్తుక్కు (౧) "జన్మాన్తర సహస్రేషు తపోజ్ఞాన సమాధిభిః । నరాణాం క్షీణపాపానాం కృష్ణే భక్తిః ప్రజాయతే" ఎన్గిఱపడియే, అనేకజన్మఙ్గళిలే కర్మజ్ఞానాదికళాకిఱ అఙ్గఙ్గళాలే సాధిక్కప్పడుమతాకైయాలే అరితాయిరున్దుళ్ళ భక్తి మార్గత్తైయుమ్; "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్ఱు, సకలప్రవృత్తినివృత్తి "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్ఱధ్యవసిత్త అధికారి, భక్తియోగత్తాలే ప్రాప్యరుచి తలైయెడుత్తు, కర్మయోగత్తాలే కైఙ్కర్యత్తిలన్వయిత్తపడి శొల్లిఱ్ఱాయిత్తు.

కర్మయోగత్తాలే రజస్తమోనివృత్తిపూర్వకమాక సత్త్వమ్ తలైయెడుత్తుఅత్తాలే జ్ఞానయోగముణ్డాయ్, అతుభక్తిరూపేణ పరిణమిత్తు అతు దర్శనసమానాకారమాయ్ స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానమ్ పిఱన్దవనన్తరమ్ "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్ఱధ్యవసిత్త వనన్తరమ్ స్వరూపానురూపమాన పరార్థకైఙ్కర్యత్తై లభిక్కిఱానెన్ఱు సంప్రదాయమ్. భక్తి సాధనమామళవుమ్ కర్మ జ్ఞానఙ్గళ్ భక్త్యఙ్గఙ్గళాయిరుప్పన; ప్రపత్తి సాధనమాన వనన్తరమ్ కర్మమ్కైఙ్కర్యమాయ్, జ్ఞాన భక్తికళిరణ్డుమ్ అతుక్కుఉపకరణమాయిరుక్కుమ్. స్వరూపజ్ఞానపూర్వకమాక ప్రాప్యరుచి తలైయెడుత్తవనిఱే కైఙ్కర్యత్తిలే అన్వయిప్పన్.

౨౮౩. మేలుక్కవతారికై (భక్తిప్రపత్తికళిత్యాది). భక్తిప్రపత్తికళిరణ్డైయుమ్ కఴిత్తాలెన్ఱతు-శాస్త్రఙ్గళిలే భగవత్ప్రాప్తిసాధనఙ్గళాక చ్చొల్లప్పట్టభక్తిప్రపత్తికళిరణ్డైయుమ్ సాధనమన్ఱెన్ఱు కఴిత్తాలెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ - (అతావతిత్యాది). తపోజ్ఞాన సమాధిభిః ఎన్ఱతు - కర్మ జ్ఞాన భక్తికళాలేయెన్ఱపడి. భక్తిః ప్రజాయతే ఎన్ఱతు- భక్తియానతు దర్శనసమానాకారమాకిఱతెన్ఱపడి. భక్తియాలే భక్తియుణ్డాకైయావతు - ధ్యానమ్ ముఱ్ఱి అతుతానే ప్రత్యక్షసమానాకారమాకై. అరితాయిరున్దుళ్ళ

---

(౧)లఘ్వత్రిస్మృతి.

యుమ్ ఉపదేశిక్కైయాలే, ఇవై ఇరణ్డుమొఴియ
భగవత్ప్రసాదమే ఉపాయమాకక్కడవతు.

మూ.—౨౭౪. పేఱ్ఱుక్కు వేణ్డువతువిలక్కామైయుమ్ఇరప్పుమ్.

పూర్వకమాక సకృదనుష్ఠేయమాకైయాలే ఎళితాయిరున్దుళ్ళప్రపత్తి మార్గత్తైయుమ్ ఉపదేశిక్కైయాలే, సాధనగౌరవలాఘవఙ్గళిల్ తాత్ప ర్యమన్ఱిక్కే, తత్తద్వ్యాజేన ఫలప్రదనాకానిన్ఱుళ్ళవవనుడైయ ప్రసా దమే ప్రధానమాకైయాలే భక్తిప్రపత్తికళాకిఱ ఇవైయిరణ్డుమొఴియ భగవానుడైయ ప్రసాదమ్ ఉపాయమాకక్కడవత్తెన్ఱై.

౨౭౪. ఆనాలుమ్ పేఱ్ఱుక్కు ఇవన్పక్కలిలుమ్ ఏతేను ముణ్డాకవేణ్డావో వెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పేఱ్ఱుక్కు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – ఫలసిద్ధిక్కు చ్చేతనన్ పక్కలుణ్డాక వేణ్డువతు–స్వయత్న

వెన్ఱతు – దుర్లభమాయిరున్దుళ్ళవెన్ఱపడి. ఎళితాయిరున్దుళ్ళవెన్ఱతు–సులభమాయిరున్దుళ్ళ వెన్ఱపడి. గౌరవ లాఘవఙ్గళిలెన్ఱతు – భూయస్త్వాల్పత్వఙ్గళిలెన్ఱపడి. తత్తద్వ్యా జేనవెన్ఱతు – భక్తిప్రపత్తికళాకిఱ వ్యాజత్తాలేయెన్ఱపడి. వ్యాజమాకైయావతు – ఉపాయమ్బోలేయిరున్దు ఉపాయమాకాతిరుక్కై. అతావతు – మోక్షత్తుక్కు నియమేన పూర్వవృత్తియాయిరున్దు మోక్షకారణమాకాతిరుక్కై. అవనుడైయ వెన్ఱతు – శరణ్యనానవనుడైయవెన్ఱపడి. ప్రసాదమే ప్రధానమాకైయాలేయెన్ఱతు– అనుగ్రహమే ప్రధానోపాయమాయిరుక్కైయాలేయెన్ఱపడి. ఆక, దుష్కరోపాయ సాధ్యమానఫలత్తైసుకరోపాయసాధ్యమెన్ఱపోతే ఇవై ఇరణ్డుమ్సాధనమన్ఱు; అవనుడైయ అనుగ్రహమేప్రధానసాధనమెన్నుమిడమ్ శొల్లిఱ్ఱాయ్త్తు.

౨౭౪. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలుమిత్యాది). ఆనాలుమెన్ఱతు–భక్తిప్రపత్తి కళిరణ్డుమ్ సాధనమాకామల్ భగవత్ప్రసాదమే సాధనమానాలుమెన్ఱపడి. పేఱ్ఱు క్కెన్ఱతు – పురుషార్థసిద్ధిక్కెన్ఱపడి. ఏతేనుమెన్ఱతు – అధికారమాక ఏతేనుమెన్ఱ పడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). "ఉణ్డాకవేణ్డువతు" ఎన్ఱైయాలే, విలక్కా

మూ.—౨౭౫. చక్రవర్త్తి త్తిరుమకన్ పాపత్తోడే వరిలుమ్ అమైయు మెన్ఱాన్. ఇవన్ పుణ్యత్తై ప్పోకట్టు వరవేణుమెన్ఱాన్.

త్తాలే అవన్ పణ్ణుమ్ రక్షణత్తై విలక్కాతొழிకైయుమ్, అతు పురుషార్థమాకైక్కుఉపాన ఇరప్పుమెన్నై.

౨౭౫. ఇజ్జనన్ఱిక్కే, ఇవన్ పక్కలిలుమ్ శిలసుకృతముణ్డానాలాకాతోవెన్న; అతు ఉపాయ భూతనుక్కు అనిష్టమెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (చక్రవర్త్తి త్తిరుమకన్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు— (౧) "రామోవిగ్రహవాన్ ధర్మః" ఎన్గిఱ చక్రవర్త్తి త్తిరుమకన్,(౨) "యదివా రావణ స్స్వయమ్" ఎన్ఱు పాపిష్ఠనాన రావణన్ఱానాకిలుమ్ అఙ్గై త్తువారు మెన్నైయాలే, పాపమ్ పేఱ్ఱుక్కు హేతువాక నినైక్కైక్కుఉడలల్లామైయాలే పాపత్తోడేవరిలుమ్ అమైయుమెన్ఱాన్; (3) "కృష్ణం ధర్మం సనాతనమ్" ఎన్గిఱ ఇవన్ "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్నైయాలే, పేఱ్ఱుక్కు హేతువాక నినైక్కైక్కుఉడలాన పుణ్యత్తై

మైయుడైయవుమ్ ఇరప్పినుడైయవుమ్ ఆవశ్యకత్వమ్తోన్ఱుకిఱతు. స్వయత్నత్తాలే యెన్ఱతు-స్వయత్నరూపమాన ఉపాయాన్తరత్తాలేయెన్ఱపడి. అతువేణ్టు-పేఱువేణ్డుపడి ఇరప్పెన్ఱతు - ప్రార్థనైయెన్ఱపడి.

౨౭౫. మేలుక్కవతారికై (ఇజ్జనన్ఱిక్కేయిత్యాది). ఇజ్జనన్ఱిక్కేయెన్ఱతు-విలక్కామైయుమ్ ఇరప్పుమ్ ఉణ్డాకైయన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). విగ్రహవాన్ ఎన్ఱతు-తిరుమేనియైయుడైయవనెన్ఱపడి. ఆక విభవరూపేణ విగ్రహపరిగ్రహమ్పణ్ణిన సాక్షాద్ధర్మమాన చక్రవర్త్తి త్తిరుమకనెన్ఱపడి. "రావయతీతి - రావణః" ఎన్గిఱవ్యుత్పత్తియాల్ దుఃఖజనకత్వమ్ తోన్ఱుకైయాలే "పాపిష్ఠనాన రావణన్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. చక్రవర్త్తి త్తిరుమకన్ "పాపత్తోడే వరిలుమమైయుమెన్బానేన్? ఇవన్ "పుణ్యత్తైప్పోకట్టువరవేణుమ్" ఎన్బానేనెన్నిల్; - పాపమ్ తన్నుడైయ నిరపేక్షోపాయత్వత్తుక్కు భఙ్గకమన్ఱియే ప్రకాశకమాయిరుక్కైయాలే "పాపత్తోడేవరిలుమమైయుమ్" ఎన్ఱాన్. "వరిలుమ్" ఎన్నైయాలే; పాపత్తోడే వరుపతేయిల్లై - వన్దాల్ అలభ్యలాభమెన్ఱు కరుత్తు. పుణ్యమ్

(౧) రా-అయో-3౭-౧ (౨) రా-యు-౧౮-3౫. (3) భార-ఉభా-3౮-౨3.

మూ.—౨౪౬. "ఆస్తికనాయ్ ఇవ్వర్థత్తిల్ రుచి విశ్వాసజ్ఞళుడైయ నాయ్ ఉజ్జీవిత్తల్, నాస్తికనాయ్ నశిత్తలొழியనడువిల్ నిలై ఇల్లై" ఎన్ఱు భట్టరుక్కు ఎమ్బారరుళిచ్చెయ్దార్.

ప్పాకట్టు వరవేణుమెన్ఱానేన్ఱె. ఆకైయాల్, సహాయాన్తరసంసర్గాఽసహానాన ఉపాయభూతనుక్కు ఇవన్పక్కల్ సుకృతమ్ అనిష్టమెన్ఱు కరుత్తు.

౨౪౬. ఇవ్వర్థత్తిలిழిన్దవనుక్కు ఆస్తికనాయ్ ఉజ్జీవిత్తల్, నాస్తికనాయ్ నశిత్తలొழియ మధ్యమస్థితియిల్లై యెన్నుమత్తై పూర్వాచార్యవచనత్తాలే అఱివిక్కిఱార్ (ఆస్తికనాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు — "ఇవ్వర్థత్తిల్ అన్వితనానవన్, భగవత్ప్రభావత్తాల్ 'ఇతు సత్యమ్' ఎన్ఱు ఆస్తికనాయ్ ఇవ్వర్థత్తిల్ రుచియుమ్, 'ఇతుతప్పాతు' ఎన్గిఱ విశ్వాసముముడైయ నాయ్ ఉజ్జీవిత్తల్; 'శాస్త్రఙ్గళెల్లాముఱతలైయుమ్ ఇతు ఒరుతలైయుమాయ్ ఇప్పడి యిరుప్ప తొన్ఱుణ్డో?' ఎన్ఱు నాస్తికనాయ్ ఇత్తై అనాదరిత్తు నశిత్తలిత్తనైయొழియ నడువొరు

ఎవ్వళవుణ్డాకిలుమ్ అతు ఉపాయభూతనుడైయ నిరపేక్షత్వభఙ్గకమాకైయాలే అత్తై ప్పాకట్టు వరవేణుమెన్ఱాన్. ఇవ్వాక్యత్తాల్ ఫలితార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్ఱతు—పాపమ్పేరிழుక్కుడలాకనిన్ఱైక్కయోగ్యమన్ఱియే పుణ్యమ్పేరிழుక్కుడలాక నినైక్కైక్కు యోగ్యమాకైయాలే యెన్ఱపడి.

౨౪౬. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వర్థత్తిలిత్యాది). ఇవ్వర్థత్తిలెన్ఱతు - ఇశ్లోకార్థత్తిలెన్ఱపడి. ఆస్తికనాయెన్ఱతు—"ఇతుశాస్త్రార్థమ్" ఎన్గిఱవిశ్వాసముడైయనాయెన్ఱపడి.మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇతువెన్ఱతు—ఇశ్లోకార్థమెన్ఱపడి. శాస్త్రఙ్గళెల్లామెన్ఱతు—వేదాన్తఙ్గళెల్లామెన్ఱపడి. ఒరుతలైయుమెన్ఱతు - భక్త్యుపాయప్రతిపాదకఙ్గళాయిరుక్కవెన్ఱపడి. ఇతుఒరుతలైయుమెన్ఱతు—ఇశ్లోకమ్ ప్రపత్త్యుపాయప్రతిపాదకమాయెన్ఱపడి. ఇప్పడియిరుప్పతొన్ఱుణ్డోవెన్ఱతు- ఇప్పడిసకలవేదాన్తవిరోధియాయిరుప్పతొరు ఉపాయముణ్డోవెన్ఱపడి. నాస్తికనాయెన్ఱతు—"శాస్త్రార్థమ్" ఎన్గిఱ విశ్వాసమిల్లాతవనాయెన్ఱపడి. నశిత్తలిత్తనైయెన్ఱతు—నశిక్కుమళవ్మాత్రమెన్ఱపడి. నడువొరునిలైయిల్లై

ళిచ్చెయ్తవార్తై.

మూ.—౨౫౭. వ్యవసాయమిల్లాతవనుక్కు ఇతిలన్వయమ్ ఆమత్తిల్ భోజనమ్పోలే.

నిలై యిల్లై” ఎన్ఱు సకలశాస్త్ర విత్తమరాన భట్టరుక్కు ఆప్తతమరాన ఎమ్బారరుళిచ్చెయ్త వార్త్తైయెన్ఱై.

౨౫౭. వ్యవసాయ హీననుక్కు ఇతిలన్వయమ్ వినాశత్తుక్కుడలామెన్నుమత్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వ్యవసాయమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇతి ళ్చొల్లుకిఱ త్యాగస్వీకారఙ్గళుక్కుడాన వ్యవసాయమిల్లాత వనుక్కు ఇతిలుణ్డాన అన్వయమ్, అజీర్ణదశైయిల్ పణ్ణిన భోజనమ్ మరణహేతువామాపోలే వినాశహేతువాయ్ పర్యవసిక్కుమెన్ఱై.

౨౫౮. ఇతు తనక్కు అధికారికళ్ ఇన్నారెన్నుమత్తై యరుళి

యెన్ఱతు-ఐశ్వర్యకైవల్యఙ్గళిలిరుప్పిల్లైయెన్ఱపడి. కర్మాద్యుపాయఙ్గళిల్ ఫలసఙ్గ కర్తృత్వ త్యాగమ్ పణ్ణుకైయాలుమ్, ఇవ్వర్థత్తిల్ విశ్వాసమిల్లామైయాలుమ్ ఐశ్వర్యకైవల్యఙ్గళిల్లైయెన్నిఱతు. అన్ఱిక్కే-ముముక్షు పిఱవ్వపోతే కామ్యకర్మఙ్గళ్ త్యక్తఙ్గళాకైయాలే ఐశ్వర్యకైవల్యఙ్గళిల్లై యెన్నిఱతాకవుమామ్. ఆప్తతమరానవెన్ఱతు - ఆచార్యరానవెన్ఱపడి. (౧) “అత్తా నీ శెయ్తన” ఎన్నిఱవిడత్తిల్ ఆచార్యనై ఆప్తనాకవరుళిచ్చెయ్తారిఱే నమ్మాళ్వార్.

౨౬౭. మేలుక్కవతారికై (వ్యవసాయహీననుక్కిత్యాది) వ్యవసాయహీననుక్కెన్ఱతు-మహావిశ్వాసహీననుక్కెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు-ఇశ్లోకార్థత్తిలెన్ఱపడి. ఉడలామెన్ఱతు-హేతువామెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇతిలెన్ఱతు - ఇశ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. ఈడానవెన్ఱతు-తకుతియానవెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు-ఇశ్లోకార్థమాన త్యాగస్వీకారఙ్గళిరణ్డిలుమెన్ఱపడి.

౨౬౮. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతనక్కిత్యాది). ఇతుతనక్కెన్ఱతు-ఇశ్లో

---

(౧) తి-వాయ్-౨-౩-౨.

మూ.—౨౮౮. (౧) "విట్టుశిత్తర్ కేట్టిరుప్పర్" ఎన్గిఱపడియే అధికారికళ్ నియతర్.

మూ.—౨౮౯. (౨) "వార్త్తైయఱివర్" ఎన్గిఱపాట్టుమ్,

చ్చెయ్కిఱార్ (విట్టుశిత్తర్ కేట్టిరుప్పర్ ఎన్గిఱపడియే అధికారికళ్ నియతర్) ఎన్ఱు. అతావతు - (౧) "శెమ్మైయుడైయ తిరువరఙ్గర్ తామ్పణిత్త మెయ్మ్మైప్పెరువార్త్తై విట్టుశిత్తర్ కేట్టిరుప్పర్" ఎన్ఱు-"కరణత్రయత్తాలుమ్ శెవ్వియరాయ్, అతుతన్నై అర్థక్రియాకారియాయ్ క్కొణ్డు కోయిలిలే శాయ్న్దరుళినవర్ తామ్ అర్జునవ్యాజత్తాలే తిరుత్తేర్ త్తట్టిలే నిన్ఱు అరుళిచ్చెయ్త, యథార్థముమాయ్, శీరియతుమాయ్ సులభముమాన 'మామేకంశరణంవ్రజ' ఎన్గిఱవార్త్తైయై ప్పెరియాఴ్వార్ కేట్టు, తన్నిష్ఠరాయిరుప్పర్" ఎన్గిఱపడియే ఇవ్వర్థత్తుక్కు అధికారికళ్, ఇతుకేట్టాల్ ఇతిన్పడియే నియతరాయిరుక్కుమవర్కళ్నై.

౨౮౯. ఇవ్వర్థనిష్ఠరాన ఆఴ్వార్కళుడైయ దివ్యసూక్తియిల్ ఇతుక్కర్థమాకె అనుసన్ధిక్కప్పడుమవఱ్ఱై యరుళిచ్చెయ్తు ఇతుతన్నై నిగమిక్కిఱార్ (వార్త్తైయఱివర్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు -

---

కార్థత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). శెమ్మైయెన్ఱతు - ఆర్జవమెన్ఱపడి. పణిత్తవెన్ఱతు - అరుళిచ్చెయ్తవెన్ఱపడి. మెయ్మ్మైయెన్ఱతు-సత్యమానవెన్ఱపడి. పెరువార్త్తైయెన్ఱతు - స్వరూపానురూపమాన అర్థత్తుక్కు ప్రకాశకమాకైయాలే అతిశయితమాన వార్త్తైయాన చరమశ్లోకత్తైయెన్ఱపడి. నియతశబ్దార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుకేట్టాలిత్యాదియాల్). ఇతుకేట్టాలెన్ఱతు - ఇచ్చరమశ్లోకార్థమ్ కేట్టాలెన్ఱపడి. ఇతిన్పడియేయెన్ఱతు - ఇశ్లోకత్తిఱ్చొల్లుకిఱపడియేయెన్ఱపడి.

౨౮౯. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వర్థనిష్ఠరాన విత్యాది). ఇవ్వర్థనిష్ఠరానవెన్ఱతు-ఇశ్లోకార్థనిష్ఠరానవెన్ఱపడి. ఇతుక్కర్థమాకవెన్ఱతు-ఇశ్లోకార్థప్రతిపాదకమాకవెన్ఱపడి. అవఱ్ఱైయెన్ఱతు-పాశురఙ్గళైయెన్ఱపడి. ఇతుతన్నైయెన్ఱతు-ఇశ్లోకార్థత్తై

---

(౧) నా-తి-౧౧-౧౧.   (౨) తి-వాయ్-౬-౯-౧౦.

"వార్తైయఱిపవర్ - పోర్ త్తపిఱప్పొడు నోయొడు మూప్పొడిఱప్పువై పేర్ త్తుప్పెరున్దున్బమ్ వేరఱ నీక్కి త్తన్ తాళిణ్గీళ్ చ్చేర్ త్తు అవన్ శెయ్యుజ్ఞేమత్తై యెణ్ణి త్తెళివుఱ్ఱు - మాయ వఱ్కాళన్ఱియావరో?" ఎన్ఱు "మామేకంశరణంవ్రజ-సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి" ఎన్ఱ నల్వార్తైయై అఱియుమవర్ కళ్, పరణిక్కాడు†పరన్దాప్పోలే ఇవ్వాత్మావై చ్చూఴ్ప్పొతిన్దుకిడక్కిఱ జన్మజ్గళోడుమ్, అవై పుక్కువిడత్తై పుకిక్కడవతాన వ్యాధియోడుమ్, అజ్ఞనేయాకిలుమ్ శిఱితునాళ్ శెల్లాతపడి ఇడివిఴున్దాప్పోలే వరుమ్జరైయోడుమ్, అజ్ఞనేయాకిలుమ్ ఇరుక్కవొణ్ణాతపడి ఇవనుక్కు అనభిమతమాన వినాశముమాకిఱ ఇవఱ్ఱై విరకర్ నెడుమ్జువర్ తళ్ళుమాపోలే తళ్ళి, అవై పోనవనన్తరమ్ వరక్కడవతాన కైవల్యమాకిఱ మహాదుఃఖత్తై సవాసనమాకప్పోక్కి, పాదరేఖై పోలేతన్దిరువడికళిల్ కీళ్ శేరుమ్బడిపణ్ణి, పునరావృత్తియఱుమ్బడి అవర్కపణ్ణుమ్ రక్షైయై అనుసన్ధిత్తు వ్యవసితరాయ్ క్కొణ్డు తజ్ఞళుక్కు ఆశ్రయణీయనాయ్ విరోధినివర్తకనాన ఆశ్చర్యభూతనుక్కొఴియ వేఱొరు

యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పాశురాన్వయమ్ (వార్తైయఱిపవరిత్యాది) పాశురార్థమ్ (మామేకమిత్యాది). నల్వార్తైయెన్ఱతు - ఇఴివు పేచ్చుకళ్ ఇత్తలైయిలేయామ్బడి (౧) "నిదిధ్యాసితవ్యః" ఎన్ఱు వేదపురుషన్శొన్న వార్తై పోలన్ఱిక్కే, ఇఴివు పేచ్చుకళ్ తన్నతామ్బడి "సర్వధర్మాన్" ఎన్ఱు ముతలాక "మాశుచః" ఎన్నుమళవాక వేదవేద్యనరుళిచ్చెయ్త విలక్షణమాన వార్తైయెన్ఱపడి. పరణిక్కాడెన్ఱతు - పూచ్చిక్కాడెన్ఱపడి. పరన్దాప్పోలేయెన్ఱతు-పరమ్బుమాపోలేయెన్ఱపడి. శూఴ్ప్పొతిన్దు ఎన్ఱతు - సర్వతోదిక్కమాక పొర్త్తుకొణ్డెన్ఱపడి అవైయెన్ఱతు - జన్మజ్గళెన్ఱపడి. అజ్ఞనేయాకిలుమెన్ఱతు - వ్యాధియోడేయాకిలుమెన్ఱపడి. విరకరెన్ఱతు - సమర్థరెన్ఱపడి. నెడుమ్శువరెన్ఱతు - ఉయర్న్దభిత్తియెన్ఱపడి. అవైయెన్ఱతు - జన్మాదికళెన్ఱపడి. అఱుమ్బడియెన్ఱతు-అఱ్ఱుప్పోమ్బడియెన్ఱపడి. వ్యవసితరాయెన్ఱతు - నిశ్చయ జ్ఞానముడైయరాయెన్ఱపడి. ఆళావరో

---

(౧). బృ-౪-౪౫.

†(పా)పరన్దాప్పోలే.

(౧) "అత్తనాకి" ఎన్గిఱపాట్టుమ్ ఇతుక్కర్థమాక వనుసన్ధేయమ్.

ముముక్షుప్పడియిల్ చరమశ్లోక ప్రకరణమ్ ముఱ్ఱిఱ్ఱు.

పిళ్ళై లోకాచార్యర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

వర్కు ఆళావరో? ఎన్ఱు సమ్మాఱ్ఱ్వారరుళిచ్చెయ్త "వార్త్తైయఱి పవర్" ఎన్గిఱపాట్టుమ్; "ముత్తనార్ ముకున్దనార్ - ఒత్తొవ్వాతపల్ పిఱప్పొழిత్తు నమ్మైయాట్కొళ్వాన్ - అత్తనాకి అన్నైయాకి ఆళుమెమ్పిరానుమాయ్ప్పుకున్దు నమ్ముళ్ మేవినార్ - ఏழై నెఞ్జమే! - ఎత్తినాలిడర్క్కడల్ కిడత్తి" ఎన్ఱు - హేయప్రత్యనీకరాకైయాలే అస్పృష్టసంసారగన్ధరాయ్, ముక్తిభూమిప్రదరానవర్, సకలదేహవర్తికళాన ఆత్మాక్కళుమ్ జ్ఞానైకాకారతయా ఒత్తు, దేవాదిభేదత్తాలే ఒవ్వామలిరుక్కుమ్ పలవకైప్పట్టజన్మఙ్గళై ప్పోక్కి నిత్యసంసారికళాయ్ప్పోన్ద నమ్మై నిత్యసూరికళ్ కొళ్ళుమడిమైయై క్కొళ్ళుకైక్కాక, హితమే ప్రవర్త్తిప్పిక్కుమ్ పితావాయుమ్, ప్రియమే ప్రవర్త్తిప్పిక్కుమ్ మాతావాయుమ్, అడిమైకొళ్ళక్కడవ నమ్ముడైయ స్వామియాయుమ్, ఇప్పడి సర్వవిధబన్ధువాయుమ్, నమ్ముడైయ తణ్మైయైయుమ్ తమ్ముడైయ పెరుమైయైయుమ్ పారాతే నమ్ముడైయ సర్వభరత్తైయుమ్ తామే ఏఱిట్టుక్కొణ్డు శెయ్వారాక హేయమాన నమ్ముళ్ళే పుకున్దు ఒరునీరాక ప్పొరున్ది

వెన్ఱతు - శేషమావరో వెన్ఱపడి.

మేల్పాశురాన్వయమ్ (ముత్తనారిత్యాది). అన్వయక్రమత్తిలే పాశురార్థమ్ (హేయప్రత్యనీకేత్యాది). జ్ఞానైకాకారతయా వెన్ఱతు - జ్ఞానమే స్వరూపమాయిరుక్కైయాలేయెన్ఱపడి. ఒత్తెన్ఱతు - తుల్యమాయెన్ఱపడి. ఒవ్వామలెన్ఱతు - తుల్యమాకామలెన్ఱపడి. పలవకైప్పట్ట వెన్ఱతు - అనేకప్రకారఙ్గళాన వెన్ఱపడి. హితమేయెన్ఱతు - పరలోకసుఖావహమాన వ్యాపారమేయెన్ఱపడి. ప్రియమేయెన్ఱతు - తత్కాలప్రియమేయెన్ఱపడి. తణ్మైయెన్ఱతు - నైచ్యమెన్ఱపడి. తామేఏఱిట్టుక్కొణ్డెన్ఱతు - నామ్ ప్రార్థియాతిరుక్కత్తామే మేలిట్టుక్కొణ్డెన్ఱపడి. ఒరునీరాక వెన్ఱతు - ఏక

(౧) తి-చ-వి-౧౧౫

నార్; అఱివిలియాన నెఞ్జే! నమ్ముడైయ హితమఱిక్కైక్కు నామ్సర్వజ్ఞరామో? అవన్ అజ్ఞనామో? హితత్తై ప్రవర్త్తిప్పిక్కైక్కు నామ్శక్తరామో? అవన్ అశక్తనామో? కార్యమ్ శెయ్తుకొళ్ళుకైక్కు నామ్ ప్రాప్తరామో? అవన్ అప్రాప్తనామో? తన్ మేన్మైపారాతే తాழ్న్దు ఉపకరిక్కుమవనాయిరుక్క, ఎత్తాలే నీ దుఃఖసాగరత్తిల్ కిడక్కిఱతు? ఎన్ఱు తిరుమழిశైప్పిరానరుళిచ్చెయ్త "అత్తనాకి" ఎన్గిఱ పాట్టుమ్ ఇన్ద శ్లోకత్తుక్కు అర్థమాక వనుసన్ధేయమెన్ఱె.

ఆక - ఇత్తాల్, స్వీకారాఙ్గతయా త్యాజ్యమాన ధర్మవిశేషఙ్గళైయుమ్, అన్ద ధర్మఙ్గళినుడైయ త్యాగప్రకారత్తైయుమ్, అన్ద ధర్మ

హృదయమాక వెన్నపడి. అఱివిలియాన వెన్నతు - జ్ఞానమిల్లాత వెన్నపడి. హిత మెన్నతు- ఉజ్జీవనోపాయమెన్నపడి. ఎత్తాలేయెన్నతు - ఎన్దహేతువాలేయెన్నపడి. ఇన్దశ్లోకత్తుక్కర్థమాక వెన్నతు - ఇశ్లోకత్తినుడైయ అర్థప్రతిపాదకమాక వెన్నపడి.

నిగమనమ్ (ఆకవిత్యాది). ఆక వెన్నతు - "సర్వధర్మాన్" ఎన్ఱతుడఙ్గి ఇవ్వళవాకచ్చొన్న ఎల్లావర్థఙ్గళుమెన్నపడి. ఇత్తాలెన్నతు-ఇశ్లోకత్తాలెన్నపడి. ధర్మఙ్గళైయుమెన్నాతే, "ధర్మవిశేషఙ్గళైయుమ్" ఎన్నతు - ముముక్షు పిఱన్దపోతే కామ్యధర్మఙ్గళెల్లామ్ త్యాజ్యఙ్గళాకైయాలే, ఇని త్యాజ్యమాయుళ్ళతు మోక్షఫలసాధనఙ్గళైయాకైయాలే, అత్తై ధర్మవిశేషఙ్గళెన్గిఱతు. త్యాగత్తైయుమెన్నాతే "త్యాగప్రకారత్తైయుమ్" ఎన్నతు - త్యాగన్దాన్-తామస రాజస సాత్త్వికరూపేణ త్రివిధమాయిరుక్కైయాలే, అతిల్ అజ్ఞానత్తాలేవరుమ్ తామసత్యాగముమ్; అశక్తియాలేవరుమ్ రాజసత్యాగముమ్ స్వీకారాఙ్గమాకమాట్టామైయాలే, ఇని ఉళ్ళతు సాత్త్వికత్యాగమేయాకైయాలే, అతుతానుమ్ జ్ఞానమూలమాయ్వరుమతాకైయాలే, స్వస్వరూపత్తైయుమ్ ఫలస్వరూపత్తైయుమ్ పార్త్తాల్ అవై అనన్యసాధనమాయుమ్ అనన్యసాధ్యమాయుమిరుక్కైయాలే; "స్వరూప పురుషార్థవిరోధియాన ఇవై నమక్కు ఉపాయఙ్గళన్ఱు" ఎన్ఱు ఉపాయమాకవనుష్ఠియాతొழிకై-స్సాత్త్వికత్యాగమాకైయాలే, "త్యాగప్రకారత్తై

త్యాగపూర్వకమాక పఱ్ఱుమ్ విషయత్తినుడైయ సౌలభ్యాది గుణయోగత్తైయుమ్, అగ్గుణవిశిష్టవస్తువినుడైయ సహాయాఽసహత్వలక్షణమాన నైరపేక్ష్యత్తైయుమ్, నిరపేక్షవస్తువినుడైయ ఉపాయభావత్తైయుమ్, అత్తై ఉపాయత్వేన స్వీకరిక్కైయైయుమ్, స్వీకృతమాన ఉపాయత్తినుడైయ జ్ఞానశక్త్యాదిగుణయోగత్తైయుమ్, అగ్గుణవిశిష్టవస్తువిలే న్యస్తభరనాన అధికారియైయుమ్, అధికారిక్కు విరోధియాన పాపసమూహత్తైయుమ్, అప్పాపవిమోచనప్రకారత్తైయుమ్, అప్పాపవిమోచకనై పఱ్ఱిన అధికారియుడైయ నైర్భర్యత్తైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిత్తు.

పెరియ జీయర్ తిరువడికళే శరణమ్.

మణవాళమామునికళరుళిచ్చెయ్త తిరుమన్త్రార్థమ్ ముఱ్ఱిఱ్ఱు.

యుమ్" ఎన్నతు. లక్షణమానవెన్నతు - రూపమానవెన్నపడి. ఉపాయభావత్తైయుమెన్నతు - ఉపాయత్వత్తైయుమెన్నపడి. అత్తైయెన్నతు - నిరపేక్షకవస్తువైయెన్నపడి. పాపవిమోచనత్తైయుమెన్నాతే "పాపవిమోచనప్రకారత్తైయుమ్" ఎన్నతు-రక్ష్యరక్షకభూతరాన చేతనేశ్వరరిరువరుడైయవుమ్ ప్రయత్ననిరపేక్షమాక ప్పాపఙ్గళ్ తన్నడైయే విట్టుప్పోకైయైయుమెన్నపడి. నైర్భర్యత్తైయుమెన్నతు-పూర్త్తియైయుమెన్నపడి. నైర్భర్యశబ్దమ్పూర్త్తియై క్కాట్టుమోవెన్నిల్; "నిర్గతో భరో యస్మాత్, సః-నిర్భరః, తస్య భావః - నైర్భర్యమ్" ఎన్ఱాయ్, భరమావతు - స్వరక్షణే స్వాన్వయమాయ్, అతు కళిన్దవన్ నిర్భరనాయ్, అవనుడైయధర్మమ్ నైర్భర్యమాయ్, అతుజ్ఞానపర్యన్తమ్ ఇవ్వధికారియినిడత్తిల్ ఫలిప్పతు, సర్వజ్ఞనాయ్, సర్వశక్తియాయ్, నిరుపాధికశేషియాన ఈశ్వరనుడైయ నిరుపాధికరక్షణమాకైయాలే, పాపాంశత్తిల్ శిలతు కిడక్కైయాకిఱ అపూర్త్తియుమ్, ప్రాప్యాంశత్తిల్ శిలతు కిడైయామైయాకిఱ అపూర్త్తియుమ్, కాలవిలమ్బమాకిఱ అపూర్త్తియుమిల్లామైయాలే, విరోధినివృత్తియిల్ పూర్త్తియైయుమ్, అభిమతసిద్ధియిల్ పూర్త్తియైయుమ్ కాలవిలమ్బమిల్లామైయాకిఱ పూర్త్తియైయుమ్ కాట్టుకిఱతు.

శుద్ధసత్త్వమ్ దొడ్డయాచార్యర్ తిరువడికళేశరణమ్.

శ్రీ మహాచార్యకృతిషు మన్త్రార్థవ్యాఖ్యా సమ్పూర్ణా.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

చరమశ్లోక ప్రకరణత్తిన్ ప్రమాణత్తిరట్టు.

చరమశ్లోకప్రకరణత్తిల్ సమ్పూర్ణమాక ఎడుత్తశ్లోకఙ్గళుమ్
పాశురఙ్గళుమ్ ఆకరఙ్గళుమ్ ఇఙ్గు సమ్పూర్ణమాక
ఉదాహరిక్కప్పడుమ్.

ప్రటమ్-సఙ్ఖ్యై.

౨౪౧ - ౧. [రా-అ-౧౮-౩౦].

తద్బ్రూహివచనం దేవి రాజ్ఞోయదభికాఙ్క్షితమ్ ।
కరిష్యే ప్రతిజానేచ రామోద్విర్నాభిభాషతే ॥

,, ౨. [భార -]

ద్యౌః పతేత్పృథివీశీర్యేద్ధిమవాన్ శకలీభవేత్ ।
శుష్యేత్తోయనిధిః కృష్ణే నమే మోఘం వచోభవేత్ ॥

౨౪౩ - ౧. [తి-వాయ్-౭-౯-౩]

ఆముతల్వనివనెన్ఱు తఱ్ఱేఱ్ఱి ఎన్
నాముతల్ వన్దు పుకున్దు నల్లిన్కవి
తూముతల్ పత్తర్క్కు త్తాన్తన్నై చ్చొన్న ఎన్
వాయ్ముతలప్పనై యెన్ఱుమఱప్పనో.

౨౪౪ - ౧. [గీ-౧౪-౧౭].

సత్త్వాత్సఞ్జాయతే జ్ఞానం రజసోలోభఏవచ ।
ప్రమాదమోహౌతమసో భవతో జ్ఞానమేవచ ॥

౨౪౫ - ౧. [సాత్వతసం-౧౬-౨౬].

దురాచారోపి సర్వాశీ కృతఘ్నో నాస్తికః పురా ।
సమాశ్రయేదాదిదేవం శ్రద్ధయా శరణంయది ।
నిర్దోషం విద్ధితంజన్తుం ప్రభావాత్పరమాత్మనః ॥

౨౪౬ - ౧. [గీ-౪-౩౩]

శ్రేయాన్ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరన్తప ।
సర్వంకర్మాఽఖిలంపార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే ॥

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై

,, ౨ [గీ-౪-౩౭]

యథైధాంసి సమిద్ధోఽగ్ని ర్భస్మసాత్కురుతేఽర్జున ।
జ్ఞానాగ్నిస్సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా ॥
నహి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే ।
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాఽఽత్మని విన్దతి ॥

,, ౩ [గీ-౧౧-౫౪]

భక్త్యా త్వనన్యయా శక్య అహమేవంవిధోఽర్జున ।
జ్ఞాతుం ద్రష్టుఞ్చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుఞ్చ పరన్తప ॥

,, ౪ [గీ-౯-౩౪]

మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురు ।
మామేవైష్యసి యుక్త్వైవమాత్మానం మత్పరాయణః ॥

,, ౬ [గీ-౧౫-౨౦]

ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్రమిదముక్తం మయాఽనఘ ।
ఏతద్బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్ స్యాత్ కృతకృత్యశ్చ భారత ॥

౨౫౮-౨ [భార-అను-౧౪౯-౧౩౧]

వాసుదేవాశ్రయో మర్త్యో వాసుదేవపరాయణః ।
సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా యాతి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥

౨౬౦-౨. [బృహదారణ్యకే-౪-౪-౫]

సహోవాచ - నవా అరే పత్యుః కామాయ పతిః ప్రియో భవ
త్యాత్మనస్తు కామాయ పతిః ప్రియో భవతి। నవా అరే జాయా
యై కామాయ జాయా ప్రియా భవత్యాత్మనస్తు కామాయ
జాయా ప్రియా భవతి । నవా అరే పుత్రాణాం కామాయ పుత్రాః
ప్రియా భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ పుత్రాః ప్రియా భవన్తి। నవా
అరే విత్తస్య కామాయ విత్తం ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామా
య విత్తం ప్రియం భవతి। నవా అరే బ్రహ్మణః కామాయ బ్రహ్మ
ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయ బ్రహ్మ ప్రియం భవతి। నవా

పుటమ్-సఙ్ఖ్య.

అరే క్షత్రస్య కామాయ క్షత్రం ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయక్షత్రం ప్రియంభవతి నవా అరేలోకానాం కామాయ లోకాః ప్రియాభవన్త్యాత్మనస్తు కామాయలోకాః ప్రియా భవన్తి। నవా అరే దేవానాం కామాయ దేవాః ప్రియాభవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ దేవాః ప్రియాభవన్తి। నవా అరేభూతానాం కామాయ భూతాని ప్రియాణి భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ భూతాని ప్రియాణిభవన్తి। నవాఅరే సర్వస్యకామాయ సర్వం ప్రియంభవత్యాత్మనస్తు కామాయ సర్వం ప్రియంభవతి ॥ ఆత్మావాఽరే ద్రష్టవ్య శ్రోతవ్యో మన్తవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యో మైత్రేయ్యాత్మనోవా ఽరే దర్శనేన శ్రవణేన మత్యా విజ్ఞానేనే దం సర్వం విదితమ్.

[మనుస్మృ-౧౧-౫౪]

౨౬౩ - ౨. బ్రహ్మహత్యా సురాపానం స్తేయం గుర్వఙ్గనాగమః।

౨౬౪ - ౧. "అథపాతకేత్యాది" ౨౫౨ - పుటే ద్రష్టవ్యమ్.

౨౬౭ - ౧. [రా-యు-౫౯-౧౪౪]

గచ్ఛానుజానామిరణార్దితస్త్వంప్రవిశ్యరాత్రిఞ్చరరాజలఙ్కామ్।
ఆశ్వాస్యనిర్యాహి రథీచధన్వీ తదాబలం ద్రక్ష్యసి మే రథస్థః ॥

[రా-అర-౩౭-౧౩]

౨౬౮ - ౧. రామోవిగ్రహవాన్ధర్మ స్సాధుస్సత్యపరాక్రమః।
రాజాసర్వస్యలోకస్య దేవానాంమఘవానివ॥

,, ౨. [భార-ఆర-౮౮-]

యేచవేదవిదోవిప్రా యేచాఽధ్యాత్మవిదోజనాః।
తేవదన్తిమహాత్మానం కృష్ణంధర్మం సనాతనమ్ ॥

,, ౩. [రా-అ-౧౨-౨౯].

సత్యేనలోకాఞ్జయతి దీనాన్ దానేనరాఘవః।
గురూన్ శుశ్రూషయావీరోధనుషాయుధిశాత్రవాన్ ॥

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై

౨౭౫ - ౧ [గీ-౧-౨౧]

హృషీకేశం తదావాక్య మిదమాహమహీపతే ।
సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథంస్థాపయమేఽచ్యుత ॥

౨౭౬ - ౧ [లక్ష్మీతన్త్ర-౧౭-౭౫]

సర్వజ్ఞోపిహి విశ్వేశస్సదా కారుణికోపి సన్ ।
సంసారతన్త్రవాహిత్వా ద్రక్ష్యాపేక్షాం ప్రతీక్షతే ॥

,, ౨ [గీతార్థసఙ్గ్రహే-౫]

అస్థానస్నేహకారుణ్య ధర్మాఽధర్మధియాకులమ్ ।
పార్థం ప్రపన్న ముద్దిశ్య శాస్త్రాఽవతరణంకృతమ్ ॥

౨౭౭ - ౧ "తన్నడియార్ ఇత్యాది" ౧౬౬-౨-లో పాక్కవుమ్.

౨౭౮ - ౧ [గీ-౪-౮]

పరిత్రాణాయసాధూనాం వినాశయచదుష్కృతామ్ ।
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సమ్భవామియుగేయుగే ॥

౨౭౯ - ౧ "కృష్ణంధర్మమిత్యాది" ౨౬౮-౨ల్ పాక్కవుమ్

౨౮౦ - ౧ [ముణ్డకోపనిషత్-౧-౧-౯]

యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిద్యస్య జ్ఞానమయంతపః ।
తస్మాదేతద్బ్రహ్మనామరూప మన్నఞ్చజాయతే ॥

,, ౨ [శ్వేతాశ్వతరోపనిషది-౬-౮]

నతస్యకార్యంకరణఞ్చవిద్యతే నతత్సమశ్చాభ్యధికశ్చదృశ్యతే ।
పరాఽస్యశక్తిర్వివిధైవశ్రూయతే స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ ॥

౨౮౩ - ౧ [గీ-౧౧-౪౧]

సఖేతిమత్వాప్రసభం యదుక్తం హేకృష్ణ హేయాదవ హేసఖేతి ।
అజానతామహిమానంతవేదం మయాప్రమాదాత్ప్రణయేనవాపి ॥

౨౮౪ - ౧ [తి-వాయ్-3-౬-౧౦]

కడల్వణ్ణన్ కణ్ణన్ విణ్ణవర్ కరుమాణిక్క మెనతారుయిర్
పడవరవిన ణైక్కిడన్ద పరఞ్జుడర్ ఘణ్డునూర్ ఱువర్

3౫-౨ చరమశ్లోకప్రకరణత్తిన్ ప్రమాణత్తిరట్టు.

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

అడవరుమ్పడైమఙ్గ వైవర్కట్కాకి వెళ్ళుమత్తత్తేర్
కడవియ పెరుమాన్ కనైకழల్ కాణ్బదెన్ఱుకొల్ కణ్గళే ॥

[గీ-౭-౧౪]

౨౮౬-౧. దైవీహ్యేషా గుణమయీ మమమాయాదురత్యయా ।
మామేవ యేప్రపద్యన్తే మాయామేతాం తరన్తితే ॥

,, ౨. [గీ-౧౫-౪]

తతః పదంతత్పరిమార్గితవ్యంయస్మిన్గతా ననివర్తన్తిభూయః ।
తమేవచాద్యం పురుషంప్రపద్యే యతః ప్రవృత్తిః ప్రసృతాపురాణీ ॥

,, 3. [త్వమేవేతి]౧౭౨-౧-ల్ పార్క్కవుమ్

,, ౪. [తి-వాయ్-౫-౭-౧౦]

ఆఱెనక్కునిన్ పాతమేశరణాకత్తన్దొழిన్దాయ్ ఉనక్కోర్కై
మ్మాఱునానొన్ఱిలేన్ ఎనతావియుమునతే
శేఱుకొళ్కరుమ్బుమ్ పెరుమ్ శెన్నెలుమలితణ్ ఇరీవరమఙ్గై
నాఱుమ్ పూన్దణ్డుழాయ్ముడియాయ్ తెయ్వనాయకనే ॥

౨౮౯-౧. [తి-వాయ్-౮-౮-3].

ఉణర్విలుమ్బరొరువనైయవనతరుళాలుఱల్ పొరుట్టువెన్ ।
ఉణర్వినుళ్ళేయిరుత్తినేనతువుమవనతిన్నరుళే ।
ఉణర్వుముయిరుముడమ్బుమ్మఱ్ఱులప్పిలనవుమ్పழుతేయామ్।
ఉణరైప్పెఱవూర్న్దిఱవేఱి యానున్దానాయొழిన్దానే॥

,, ౨. [తి-వాయ్-౨-౭-౬.]

మతుశూతనైయన్ఱిమఱ్ఱిలేనెన్ఱెత్తాలుమ్కరుమమిన్ఱి ।
తుతిశూழ్న్దపాడల్కళ్ పాడియాడనిన్ఱూழియూழితొఱుమ్ ।
ఎతిర్శూழల్పుక్కెనైత్తోర్పిఱప్పుమెనక్కేయరుళ్కళ్ శెయ్య।
వితిశూழ్న్దతాలెనక్కేలమ్మాన్ తిరివిక్కిరమనైయే ॥

౨౯౪-౧. [తి-వాయ్-౫-౮-3.]

ఎన్నాన్ శెయ్కేన్యారేకళైకణెన్నైయెన్ శెయ్కిన్ఱాయ్
ఉన్నాలల్లాల్యావరాలుమొన్ఱుఙ్గురైవేణ్డేన్ ॥

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

కన్నార్ మతిళ్ శూழ் కుడన్దైక్కిడన్దాయడియే నరువాణాళ్
శెన్నాళెన్నాళన్నాళు నతాళ్ పిడిత్తే శెలక్కాణే॥

౨౯౬-౧. [తి-వాయ్-౯-౧-౭].

మఱ్ఱొన్ఱిల్లై శురుఙ్గచ్చొన్నోమ్ మానిలత్తెవ్వుయిర్కుమ్
శిఱ్ఱవేణ్డా శిన్దిప్పేయమైయుమ్ కణ్డీర్కళన్ఱో
కుఱ్ఱమన్ఱిఙ్గళ్ పెఱ్ఱత్తాయఱ్పవడమతురైప్పిఅన్దాన్
కుఱ్ఱమిల్ శీర్కఱ్ఱువైకల్ వాழ்తల్ కణ్డీర్కుణమే ॥

౨౯౭-౧. [తి-వాయ్-౨-౭-౮.]

వామననెన్ మరతకవణ్ణన్ తామరైక్కణ్ణినన్
కామనైప్పయన్దా యెన్ఱెన్ఱున్కழల్ పాడియేపణిన్దు
తూమనత్తననాయ్ప్పిఅవిత్తుழతినీఙ్గవెన్నై
త్తీమనఙ్గెడుత్తాయునక్కెన్ శెయ్హేనెన్ శిరీతరనే ॥

[తి-వాయ్-౨-౭-౭]

తిరివిక్కిరమన్ శెన్దామరైక్కణ్ణెమ్మానెన్ శెఙ్గనివాయ్
ఉరువిల్పొలిన్దవెళ్ళైప్పళిఙ్గునిఅత్తననెన్ఱెన్ఱుళ్ళి
ప్పరవిప్పణిన్దుపల్లూழியూழினిన్పాతపఙ్గయమే
మరువిత్తొழுమ్మనమేతన్దాయ్వల్లైకాణెన్వామననే ॥

౨౯౮-౧. "ఉపాయేగృహరక్షిత్రోరిత్యాది" ౧౯౮-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౦౨-౪. "భవేత్యాది" ౧౭౨-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

,, ౫. "రక్ష్యాపేక్షామిత్యాది" -౨౭౬-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౦౩-౧. "జ్ఞానాన్మోక్షమిత్యాది" ౨౦౨-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

,, ౨. "శిన్దైయాలుమిత్యాది" -౨౦౩-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౦౫-౧. "యస్సర్వజ్ఞ ఇత్యాది"-౨౮౦-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౦౫-౨. "పరాస్యశక్తిరిత్యాది"-౨౮౦-౨-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౧౦-౧. "పాంయన్నిష్టజ్ఞానమిత్యాది" -౩౦-౬-ల్ పార్క్కవుమ్.

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

3౧౧-౧. [ముణ్డకో-3-౧-3]

యదాపశ్యః పశ్యతే రుక్మవర్ణం।
కర్తారమీశం పురుషం బ్రహ్మయోనిమ్ ।
తదావిద్వాన్ పుణ్యపాపే విధూయ ।
నిరఞ్జనః పరమంసామ్య ముపైతి ॥

[పెరియతిరువన్దాది-౫౮]

3౧౬-౧. వానోమఱికడలో మారుతమో తీయకమో
కానో వొరుజ్గిఱ్ఱుమ్ కణ్డిలమాల్,—ఆనీన్ఱ
కన్ఱుయరత్తామెఱిన్ద కాయుతిర్త్తార్ తాళ్పణిన్దోమ్
వన్తుయరై యావామరుఙ్గు ॥

3౨౦-౧. [గీ-౧౮-౬౫]

మన్మనాభవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాంనమస్కురు ।
మామేవైష్యసి సత్యంతే ప్రతిజానే ప్రియోసిమే ॥

3౨౧-౧. [తి-వాయ్-౧-౧-౫]

అవరవర్తమ తమతఱివఱి వకైవకై
అవరవ రిఱైయవరెనవడి యడైవర్కళ్
అవరవరిఱైయవర్ కుఱైవిలరిఱైయవర్
అవరవర్విదివళ్ళి యడైయనిన్ఱనరే ॥

„ ౨. [తి-వాయ్-౭-౧౦-౯]

తమర్కళ్కూట్టవల్వినైయై నాశమ్శెయ్యుమ్ శతిర్మూర్త్తి
అమర్కొళాళ్శఙ్గువాళ్ విల్తణ్డాతిప్పల్పడైయన్
కుమరన్కోలవైఙ్గణైవేళ్తాతైకోతిలడియార్తమ్ [యేర్క్కై.
తమర్కళ్ తమర్కళ్తమర్కళామ్ శతిరేవాయ్కక్కతమి

3౨౮-౧. [తి-చ-వి-౧౧౫-]

ఆత్తనాకి యన్నైయాకి యాళు మెమ్బిరానుమాయ్
ఒత్తొవ్వాతపల్ పిఱప్పొళిత్తునమ్మై యాట్కొళ్వాన్

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

ముత్తనార్ ముకున్దనార్ పుకున్దు నమ్ముళ్ మేవినార్
ఎత్తినాలిడర్కడలైక్కిడత్తి ఏక్కై నెఞ్జమే ॥

,, ౨. "తన్నడియారిత్యాది" - ౧౯౬-౨-లప్పాశురమ్.

3౨౫ - ౧. [తి-చ-వి-౧౧౧]

వైత్తునిన్నై వల్లవా పత్తిశెయ్ తవర్కళ్ మాట్టిల్ పోర్
శెయ్ తు నిన్న శెఱ్ఱత్తీయిన్ వెన్దవర్క్కుమ్ వన్దునై
ఎయ్ తలాకుమెన్బరాతలాలెమ్మాయనాయి నేన్
శెయ్ తకుఱ్ఱమ్ నఱ్ఱమాక వేకొళ్ ఞాలనాతనే॥

3౨౯ - 3. [తి-వాయ్-౭-౫-౨]

కాణవారాయెన్ఱెన్ఱు కణ్ణుమ్ వాయుమ్ తువర్న్దడియేన్
నాణినన్నాట్టిలమర్న్దా లిరఙ్గియొరునాళ్ నీయన్దో
కాణవారాయ్ కరునాయయుతిరక్కుమ్ కరుమాణిక్క
నాళ్ నన్మలై పోల్ శుడర్ చ్చోతి ముడిశేర్ శెన్నియమ్మానే ॥

33౧ - ౧ [గీ-౨-౭]

కార్పణ్యదోషోపహతస్వభావః
పృచ్ఛామి త్వాం ధర్మసమ్మూఢచేతాః।
యచ్ఛ్రేయస్స్యాన్నిశ్చితం బ్రూహి తన్మే
శిష్యస్తేఽహం శాధిమాం త్వాం ప్రపన్నమ్॥

33౨ - ౧. [బృహదారణ్య-౬-౪-౨౧]

తమేవధీరో విజ్ఞాయ ప్రజ్ఞాం కుర్వీత బ్రాహ్మణః ।
నానుధ్యాయాద్బహూన్ శబ్దాన్ వాచోవిగ్లాపనంహితత్ ॥

,, ౨. [ముణ్డ-౨-౨-౬]

అరాఇవరథనాభౌ సంహతాయత్ర నాడ్యః :
సఏషోఽన్తశ్చరతే బహుధా జాయమానః।
ఓమిత్యేవం ధ్యాయథాఽఽత్మానం
స్వస్తి వః పారాయ తమసః పరస్తాత్॥

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

" 3. [బృహదారణ్య-3-౪-౧౫]

తదేత ద్బ్రహ్మక్షత్రం విట్ఛూద్రస్తదగ్నినైవ దేవేషు బ్రహ్మ విద్బ్రాహ్మణో మనుష్యేషు క్షత్రియేణక్షత్రియో వైశ్యేనవైశ్య శ్శూద్రేణశూద్ర స్తస్మాదగ్నా వే వ దేవేషు లోకమిచ్ఛన్తే బ్రాహ్మణేమనుష్యేష్వేతాభ్యాం రూపాభ్యాం బ్రహ్మాభవత్। అథ యోహవాఽస్మాల్లోకాత్స్వం లోకమదృష్ట్వాప్రైతి సఏనమవిదితోనభునక్తి। యథావేదోవాఽననూక్తోఽన్యద్వా కర్మాఽకృతం యదిహవా ఽప్యనేవంవిన్మహత్పుణ్యం కర్మకరోతి తద్ధాస్యాం తతంక్షీయతఏవాఽఽత్మానమేవలోకముపాసీత సయ ఆత్మానమేవ లోకముపాస్తే నహాఽస్యకర్మక్షీయతే అస్మాద్ధ్యేవాత్మనోయ ద్యత్కామయతే తత్తత్సృజతే ॥

" ౪. "ఆత్మావాఅరేద్రష్టవ్యాది" - ౨౬౦-౨-ల్ పార్క్క-ప్పడుమ్.

333 - ౧. [లఘ్వత్రిస్మృతౌ-౧.]

జన్మాన్తరసహస్రేషుతపోజ్ఞానసమాధిభిః।
నరాణాం క్షీణపాపానాం కృష్ణే భక్తిఃప్రజాయతే ॥

" ౨. [లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౯3.]

అవిప్లవాయ ధర్మాణాం పాలనాయ కులస్యచ।
సఙ్గ్రహాయచ లోకస్య మర్యాదాస్థాపనాయచ।
మనీషీ వైదికాచారం మనసాపినలఙ్ఘయేత్।
లఙ్ఘయన్‌శూలమారోహేదనపేక్షోఽపితాంప్రతి।
ప్రియోపినప్రియోసౌమే మదాజ్ఞావ్యతివర్తనాత్ ॥

౧. [తి-వా-౫-౭-౧.]

నోఱ్ఱనోన్బిలేన్ నుణ్ణఱివిలేనాకిలుమ్ ఇనియున్నైవిట్టొన్ఱుమ్
ఆఱ్ఱగిఱ్కిన్ఱిలేన్ అరవినణైయమ్మానే

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

శేర్ త్తిత్తామరై చ్చెన్నెలూడుమలర్ శిరీవరమఙ్గలనకర్
వీర్ త్తిరున్దవెన్దా యునక్కుమిక్కె యాల్లేనజ్గే॥

33౬-౨, [రా-సు-3%-౧౧.]

రామోభామినిలోకస్య చాతుర్వర్ణ్యస్య రక్షితా ।
మర్యాదానాఞ్చ లోకస్య కర్తా కారయితాచసః ॥

" 3. "అస్థానస్నేహేత్యాది"-౨౭౬-౨-ల్ పార్క్కవుమ్.

33౭-౧. [గీ-౮-౨౨]

పురుషస్సపరః పార్థ భక్త్యా లభ్యస్త్వనన్యయా ।
యస్యాఽన్తస్థాని భూతాని యేనసర్వమిదం తతమ్ ॥

3౪౦-౧. "రామోవిగ్రహవానిత్యాది" ౨౬౮-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

" ౨. [రా-యు-౧౮-3%]

ఆనయైనం హరిశ్రేష్ఠ దత్తమస్యాఽభయం మయా।
విభీషణోవాసుగ్రీవో యదివా రావణస్స్వయమ్ ॥

" 3. "కృష్ణంధర్మమిత్యాది" ౨౬౮-౨-ల్ పార్క్కవుమ్.

3౪౨-౧. [తి-వాయ్-౨-3-౨]

ఒత్తార్మిక్కారైయిలైయాయ మామాయా
ఒత్తాయెప్పారుట్కుమయరా యెన్నైప్పెత్త
అత్తాయాయ్ తన్దైయా యఱియాతనవఱివిత్త ।
అత్తానీశెయ్తన వడియే నఱియేనే॥

" ౨. [తి-వాయ్-౭-%-౧౦]

వార్త్తైయఱిపవర్ మాయవఱ్కాశన్ని యావరో
పోర్త్తపిఱప్పొడు నోయొడు మూప్పొడిఱప్పివై
పేర్త్తు ప్పెరున్దున్బమ్ వేరఱనీక్కిత్తన్తాళిన్కీళ్
శేర్త్తు అవన్ శెయ్యుమ్ శేమత్తై యెణ్ణిత్తెళివుఱ్ఱే ॥

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

3౪3 - ౧. [నా-తి-౧౧-౧౧.]

శెమ్మైయుడైయ తిరువరఙ్గర్ తామ్పణిత్త
మెయ్మ్మైప్పెరువార్త్తై విట్టుశిత్తర్ కేట్టిరుప్పర్
తమ్మైయుకప్పారై త్తాముకప్పరెన్నుమ్శొల్
తమ్మిడైయే పొయ్యానాల్ శాతిప్పారారినియే.

3౪౪ - ౧. "నిదిధ్యాసితవ్యః" ౨౬౦-౨-ల్ పార్క్కవుమ్.

3౪౫ - ౧. "అత్తనాకియిత్యాది" 3౨౪-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

తిరుమన్త్రార్థమ్ చరమశ్లోకప్రకరణత్తిన్
ప్రమాణత్తిరట్టు ముర్ఱిర్ఱు.

జీయర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీమత్కౌశికకులతిలకరాన

శ్రీశుద్ధసత్త్వమ్ దిగ్విజయమ్ ఎమ్బారైయజ్ఞారెన్గిఱ

రామానుజార్యస్వామి అరుళిచ్చెయ్త

చరమశ్లోకటిప్పణీ.

ఇతు

శ్రీశుద్ధసత్త్వం తిరువాళ్రియణ్ణన్ స్వామి

అరుళిచ్చెయ్త

కఠినపదదీపికైయుడన్

సభాపణ్డితర్కళాన,

శ్రీమాన్-పుదుప్పేర్, ఇళైయవిల్లి,

విద్వాన్, వేఙ్కటాచార్యరాలుమ్,

శ్రీమాన్-పుదుప్పట్టు-తిరువేఙ్కటాచార్యరాలుమ్,

నన్రాక పరిశోధిక్కప్పట్టు,

శ్రీవైష్ణవగ్రన్థముద్రాపక సభైయారాల్,

కాఞ్చీపురమ్

శ్రీనివాస ముద్రాక్షరశాలైయిల్

అచ్చిట్టు ప్రచురమ్ శెయ్యప్పట్టతు.

ఓం ఉపచేతరామ్.

[illegible]

1—4—14

శ్రీవైష్ణవగ్రన్థ ముద్రాపకసభ (లిమిటెడ్).

ఈసభలో తెనుగులిపిలో నచ్చువేసిన గ్రన్థములు,

	రూ.	అ.	పై
భారతాదిలసన్నిశ్లోకమ్ రామచరమశ్లోకమ్	౦	౧	౬
ముముక్షుశ్లోకటిప్పణి	౦	౨	౬
శాణ్డిల్యవిశిష్ట పరమధర్మశాస్త్రము తాత్పర్యసహితము	౦	౯	౦
తిరువన్దాది౧-ము, ౪-వ-వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రతిపదసహితము	౧	౧౨	౯
తిరువిరుత్తమ్ వ్యాఖ్యానద్వయ ఉర్రై ప్రతిపదతాత్పర్యసహితము	౨	౪	౦
తిరువాశిరియమ్-ము, పెరియతిరుమడల్-వ, వ్యాఖ్యానాది	౧	౭	౩
ఇరామానుశ నూర్రన్దాతి	౧	౧౨	౦
తిరుప్పల్లాణ్డు ౦ ౭ ౬ శ్రీవచనభూషణమ్	౧	౧౨	౬
శరణశబ్దార్థవిచారమ్	౦	౨	౦
ప్రపత్త్యనుపాయత్వవిచారమ్	౦	౧	౦
నాయమాత్మాభాష్యమ్	౦	౨	౬
యమకరత్నాకరమ్	౨	౧౧	౬
తిరుప్పావై మూవాయిరప్పడి అరుమ్బదసహితమ్	౧	౫	౬
దీపప్రకాశసహిత తత్త్వదీపమ్	౨	౦	౬
గురుపరమ్పరాప్రభావమ్	౨	౦	౬
తత్త్వసఙ్గ్రహమ్	౦	౨	౦
యతీన్ద్రప్రవణప్రభావమ్	౦	౧౨	౬
తిరుప్పావై ఈరాయిరప్పడి నాలాయిరప్పడికళ్	౧	౬	౦
ముముక్షుప్పడి వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రమాణత్తిరట్టుసహితము	౨	౧౩	౦
తిరుప్పావై ఆరాయిరప్పడి	౧	౮	౦
రహస్యత్రయ మీమాంసాభాష్యమ్	౧	౮	౦
పరన్దరహస్యమ్ ౧ ౮ ౦ సమ్ప్రదాయఅకరాతి	౧	౧౩	౦
చతుశ్శ్లోకీస వ్యాఖ్యానమ్	౦	౭	౦
నాయ్చ్చియార్ తిరుమొழி	౧	౬	౦
పెరుమాళ్ తిరుమొழி	౧	౧౨	౬
స్తోత్రరత్నమ్	౧	౮	౦
చరమశ్లోకటిప్పణి	౧	౯	౦

రా. తిరువేఙ్గడత్తానయ్య, కార్యదర్శి ధనాధికారి.

నెం ౩౧ వెంకటాచల మొదలివీధి, చెన్నపట్టణము.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీశుద్ధసత్వరామానుజార్య వర్యైరనుగృహీతా,

రహస్యత్రయమీమాంసాభాష్య సిద్ధాఞ్జననామికా

చరమశ్లోక టిప్పణీ

కౌశికశ్రీశుద్ధసత్వదేశికోఽనుగ్రహాదహమ్ ।
ప్రకరోమి సతాంప్రీత్యై చరమశ్లోకటిప్పణీమ్ ॥

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీశుద్ధసత్వ వరప్రద గురుభిరనుగృహీతా,

చరమశ్లోకటిప్పణీ వ్యాఖ్యా,

కఠినపద దీపికా.

శ్రీవేఙ్కటేశం శ్రీకృష్ణం శ్రీలక్ష్మీనృహరింవిభుమ్
శ్రీమద్వరప్రదార్యం శ్రీశుద్ధసత్వగురుంభజే ॥
శ్రీశైలలక్ష్మణమునేర్దాసదాసేన కుత్రచిత్ ।
చరమశ్లోకటిప్పణ్యాం శ్రుతార్థఘః ప్రకాశ్యతే ॥

శ్రీమత్కౌశికకులతిలకః, శ్రీమద్భాష్యకారగురువర్యస్థాపిత చతుస్సప్తతి పీఠభూషణ తన్మాతృష్వస్రీయ శ్రీబాలధన్వినామకాచార్యవర్యవంశ మౌక్తికమణిః, శ్రీమద్వరవరముని గురుపరచరణ నళిన సమాశ్రయణ సమధిగతనిగమ మౌళి యుగళ రహస్యతత్వ వరదరాజదేశిక వర్య సత్సన్తతి పయోధికౌస్తుభాయమాన శ్రీశుద్ధసత్వాచార్య తనూజమణిః, విద్వదగ్రేసర సద్బృన్ద చిన్తామణిః, "దిగ్విజయమ్ ఎమ్బావయ్యాఙ్గార్" ఇతి ద్రావిడనామకః శ్రీరామానుజాచార్యాగ్రణీః, మఙ్గళాచరణ పూర్వకం చికీర్షితం ప్రతిజానీతే (కౌశిక శ్రీశుద్ధసత్వేతి). (శ్రీశుద్ధసత్వదేశికః) స్వాచార్య భూత శుద్ధసత్వాచార్యః. (చరమశ్లోకేతి) చరమశ్లోక టిప్పణీతి - ఏతద్గ్రన్థనామ.

విశదవాక్ శిఖామణియాన

మణవాళమామునికళ్ అరుళిచ్చెయ్త

చరమశ్లోకప్రకరణాఽవతారికై

మూ—, మధ్యమరహస్యమానద్వయత్తినుడైయ వర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్, అతిల్ పూర్వవాక్యత్తిల్ శొల్లుకిఱ ఉపాయవర

స్వీయశ్లోకవరవ్యాఖ్యాస్వాన్తాఽఽవిష్కారబుద్ధయే।
సౌమ్యజామాతృసూరిర్మే సన్నిధత్తాంసదాహృది॥
అస్మద్గురుమనోజుష్టఘణ్టాశేషావతారయోః।
ఆస్యత్థౌనాదనిశ్వాసౌ నిఘ్నన్తాంస్వవిఘాతకాన్॥
శ్రీమల్లోకగురోర్వ్యాఖ్యాం చరమశ్లోకగోచరామ్।
అన్తిమాంసాధయన్నాదా వాహక్రమనియామకమ్॥

వ్యా,—(మధ్యమరహస్యమానవిత్యాది). ‘‘ద్వయత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ - చరమశ్లోకత్తినుడైయ వర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్

(స్వీయశ్లోకేతి) ‘‘స్వీయా - శ్రీసౌమ్యజామాతృసూరిసమ్బన్ధినీ, వ్యాఖ్యా’’ ఇత్యన్వయః (శ్లోకవరః) చరమశ్లోకః (స్వాన్తమ్) హృదయమ్, - అభిప్రాయ ఇతి యావత్, ‘‘ఇతిహృదయమ్’’ ఇతివత్ (ఆవిష్కారః) ప్రకాశనమ్ (సౌమ్యజామాతృసూరిః) ‘‘అళగియ మణవాళమామునికళ్’’ ఇతి ద్రామిడనామక ఆచార్య ఇత్యర్థః

(అస్మదితి) (జుష్టేతి) ప్రీతివిషయేత్యర్థః, ‘‘జుష - ప్రీతిసేవనయోః’’ ఇతి ధాతుః (ఘణ్టేతి) ఘణ్టావతారః - వేదాన్తాచార్యః (శేషావతారః) వరవరముని వర్యః. (స్వవిఘాతకాన్) స్వప్రతిబన్ధకాన్

(శ్రీమదితి) (వ్యాఖ్యామ్) ముముక్షుప్పడి నామకగ్రన్థమ్ (చరమశ్లోకగోచరామ్) చరమశ్లోక విషయామ్ (అన్తిమామ్) తృతీయప్రకరణాత్మికామ్ (ఆహేతి) వరవరమునివర్య ఇతి శేషః ‘‘ఆదా క్రమనియామకం సాధయన్, వ్యాఖ్యామాహ’’ ఇత్యన్వయః. (క్రమః) పౌర్వాపర్య రూపక్రమః.

కిఱార్'' ఇతిక్రమరూప నియామ్యస్య ప్రతిజ్ఞా. "మధ్యమరహస్యమాన" "చరమరహస్యమాయిరుస్ఞళ్ళ" ఇతి - క్రమనియామకరూప హేతుం సఙ్గ్రహేణవిశేషణద్వయేన నిర్దిశ్య, కాకాక్షిన్యాయేనతదుభయముపపాదయతి (అతిల్ పూర్వవాక్యత్తిలిత్యాదినా, తాత్పర్యమాయిత్యన్తేన). "ద్వయత్తుక్కు వివరణమాయ్'' ఇత్యాది-ఉభయోపపాదకసఙ్గ్రహః; తద్వివరణం పఞ్చమ్యన్తద్వయమ్. "పూర్వవాక్యత్తిల్ శొల్లుకిఱ" "ఉత్తరవాక్యత్తిల్ శొల్లుకిఱ" ఇతివిశేషణాభ్యాం, "పూర్వార్ధత్తాలే" "ఉత్తరార్ధత్తాలే" ఇతిపదాభ్యాఞ్చవివరణక్రమాఽనుసారి వివరణక్రమ ఇతిసూచనముఖేన, అర్థస్వభావ పర్యాలోచనాసిద్ధో వివరణ వివరణీభావో యుజ్యత ఇతి వ్యజ్యతే.

(అతిలిత్యాది), (అతిల్) ద్వయత్తిల్. (శొల్లుకిఱ) శొల్లప్పడుకిఱ. ఏవముత్తరత్రాపి. ప్రథమేనపఞ్చమ్యన్తేన పూర్వార్ధస్య ఉత్తరార్ధ విశదీకారేణ, అర్థాన్తరబోధనేనచ-ద్వేధా పూర్వవాక్యవివరణత్వముక్తమ్. తత్రఅర్థాన్తరబోధనేన వివరణత్వంతావదాహ (పూర్వవాక్యత్తిలిత్యాదినా - ఎన్నుమత్తై ఇత్యన్తేన). "సర్వేశ్వరన్ తానే విధిక్కైయాలే, ఉపాయవరణమ్-తదభిమతమ్'' ఇత్యన్వయః. తత్పదమ్-సర్వేశ్వరపరమ్.

నను, "వ్రజ" ఇత్యత్ర-ధాత్వర్థః-వరణమ్, ఆఖ్యాతార్థః-భావనా; తథాచ, అత్రఅభిమతి విధాశబ్దార్థ ఇత్యాహ (విధిక్కైయాలే) ఇతి.

(మధ్యమ రహస్యమాన విత్యాది). (కాకాక్షి న్యాయేనేతి) యత్ర ఏకస్యైవ పూర్వత్ర ఉత్తరత్రచ అన్వయేన అర్థబోధకత్వమ్, తత్రకాకాక్షిన్యాయః; తేనేత్యర్థః. (తదుభయమ్) మధ్యమ రహస్యత్వమ్, చరమరహస్యత్వమితిద్వయమ్. (తద్వివరణమ్ - పఞ్చమ్యన్తద్వయమ్) "ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్, శాబ్దమాక ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్'' ఇతి - పఞ్చమ్యన్తద్వయమ్ (పర్యాలోచనా సిద్ధః) పర్యాలోచనయాసిద్ధః. (పఞ్చమ్యన్తేన) "ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్'' ఇతి పఞ్చమ్యన్తేన.

(భావనా) ఆన్తరోద్యోగః. (విధిః) అభిమత్యేనహివిధిః (ప్రేరణరూపాభి

విధిః – ప్రేరణా, సదాచార్య ప్రేరణయా కరోమీతి శిష్యవ్యవహారాత్, అభిప్రాయఏవ తథాచ, ఆఖ్యాతస్య-లకారసామాన్యరూపేణ భావనావాచిత్వేన, విధిత్వేన ప్రేరణారూపా ఽభిమతివాచిత్వమప్యస్తీతి భావః

మతివాచిత్వ మప్యస్తీతి భావఇతి) అత్ర, ఇదానీం విధివాక్యస్య విధాయకత్వప్రకారః కథ్యతే తత్ర "స్వర్గకామోయజేత" ఇత్యత్ర యజిధాతోరుపరితనే ప్రత్యయే ధర్మద్వయమస్తి, ఆఖ్యాతత్వమ్, లిఙ్త్వఞ్చేతి తత్ర ఆఖ్యాతత్వం సర్వలకారసాధారణమ్ తదవచ్ఛేదేన లిఙ్ప్రత్యయః-పురుషప్రవృత్తి రూపామర్థభావనాం ప్రతిపాదయతి.

సాచ అర్థభావనా - కిమంశ కేనాంశ కథమంశరూపాఽంశత్రయవిశిష్టా. తథాహి - "యజేత" ఇత్యత్రప్రత్యయేన-భావయేదితి ప్రతీయతే. సుబన్తాభిహితానాం సర్వేషాం కారకాణాం తిఙన్తార్థక్రియాన్వయ నియమేసతి, తిఙన్తస్య ప్రాధాన్యాత్, తత్రాపిప్రకృత్యర్థాపేక్షయా ప్రత్యయార్థస్య ప్రాధాన్యాత్, ప్రథమం ప్రత్యయార్థభావనాయా ఉపస్థితిర్యుక్తా; తతఃకరోతి సమానార్థక భావయతేః-సకర్మకత్వాత్, "కింభావయేత్" ఇతి కర్మాకాఙ్క్షాయామ్, భిన్నపదోపాత్తోపి స్వర్గో భావ్యత్వేనాఽన్వేతి. కర్మత్వేనే త్యర్థః; సాధ్యత్వేనేతియావత్ నతుసమానపదోపాత్తోపి యాగో భావ్యత్వేనాఽన్వేతి దుఃఖాత్మకస్యయాగస్య ఈప్సితతమత్వరూపకర్మత్వా యోగ్యత్వాత్, స్వర్గస్యతు ఆనన్దాత్మకత్వేన ఈప్సితతమతయా, కర్మత్వేనాఽన్వయయోగ్యత్వాత్ తతశ్చ "స్వర్గంభావయేత్" ఇతి బోధోభవతి "తత్కేన" ఇతి కరణాకాఙ్క్షాయాం సమాన పదోపాత్తో యాగః కరణత్వేనాఽన్వేతి. యాగేన స్వర్గంకుర్యాదితి

తతః "కథంయాగేనస్వర్గంకుర్యాత్" ఇతి కథమ్భావాఽఽకాఙ్క్షాయామ్, అగ్న్యన్వాధానాఽవహననాదిజన్యదృష్టోపకారేణ, ప్రయాజాదిజనితాఽదృష్టోపకారేణసహితేన యాగేన స్వర్గంకుర్యాదితి, అగ్న్యన్వాధానప్రయాజాదికమ్ అఙ్గజాతమ్-ఇతికర్తవ్యతయా అన్వేతి కథమ్భావాకాఙ్క్షాపూరకత్వమ్-ఇతికర్తవ్యతాత్వమ్, యథా "ఓదనకామఃపచేత్" ఇత్యత్ర లిఙా భావనా ప్రతీయతే, "కింభావయేత్" ఇత్యా

ణమ్ సర్వేశ్వరన్ తానే విధికైఙ్కర్యాలే తదభిమతమెన్నుమత్తైయుమ్,

నను, ప్రవృత్తిమాత్రస్య "సర్వస్యచాహమ్" ఇతిన్యాయేనభగవదధీనత్వాత్, హేతుసాధ్యయోరవ్యావర్తకత్వమిత్యత్రాహ (సర్వేశ్వరన్ తానే) ఇతి. "సర్వేశ్వరన్" ఇతి–శఙ్కాబీజమ్; "తానే" ఇతి–పరిహారః. తథాచ, అద్వారకభగవత్ప్రేరణమ్– ఉన్నినీషారూపతదభిమతి

కాఙ్క్షాయామ్, ఓదనోభావ్యత్వేనాన్వేతి; కేనేత్యాకాఙ్క్షాయామ్, పాకేనేతిలభ్యతే; కథమిత్యాకాఙ్క్షాయామ్, తృణపూతాఙ్కురాదిసహితేనేతి. తతశ్చ "తృణపూతాఙ్కురాద్యుపకృతేన పాకేన తేజస్సంయోగేన ఓదనంభావయేత్" ఇతివాక్యార్థస్సమ్పద్యతే; తద్వత్, యజేరపి బోధ్యః.

"సఏవ లిఙ్ప్రత్యయో లిఙ్త్వావచ్ఛేదేన శబ్దభావనాం ప్రేరణాఖ్యామభిధత్తే" ఇతి మీమాంసా పరిభాషాఽనుసన్ధేయా. "శాస్త్రరుచిపరిగృహీతః - మూలమన్త్రః, ఆచార్యరుచిపరిగృహీతం - ద్వయమ్, శరణ్య రుచిపరిగృహీత శ్చరమశ్లోకః" ఇతి ధ్యేయమ్.

"సర్వస్యచాహమ్" ఇతి గీతాయాం పఞ్చదశాధ్యాయే, (౧) "సర్వస్యచాహం హృది సన్నివిష్టోమత్తస్స్మృతిర్జ్ఞాన మపోహనఞ్చ । వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యో వేదాన్తకృద్వేద విదేవచాహమ్" ఇతి; అస్య గీతార్థసఙ్గ్రహరక్షావ్యాఖ్యా:-అహమ్- సర్వస్య-భూతజాతస్య, హృది-హృదయకమలే, సన్నివిష్టః - నియన్తృతయా సమ్యగవస్థితః; అతః, మత్తఏవ, సర్వస్యస్మృతిః - స్మరణమ్, జ్ఞానం - ప్రత్యక్షాదిరూపం వస్తుయాథాత్మ్యజ్ఞానమ్, అపోహనమ్ - ఊహాదిరూపం జ్ఞానఞ్చభవతి. అతః, సర్వైర్వేదైశ్చ అహమేవ వేద్యః - ముఖ్యతయా ప్రతిపాద్యః. అహమేవ, వేదాన్తకృత్- వేదప్రతిపాద్య కర్మ ఫలప్రదాతా; వేదవిచ్చ అహమేవేతి.

(హేతు సాధ్యయోరితి) అత్ర "విధికైఙ్కర్యాలే" ఇతి హేతునా తదభిమతత్వం సాధ్యత ఇతి బోధ్యమ్. (అవ్యావర్తకత్వమ్) వ్యావృత్త్యభావః. (శఙ్కా) అవ్యావర్తకత్వశఙ్కా. (పరిహారః). "తానితి" అద్వారకత్వబోధనేన, వ్యావృత్తిస్సిద్ధేతి పరిహార ఇతిభావః. (ఉన్నినీషా) "యమేభ్యో లోకేభ్య ఉన్నినీషతి" ఇత్యత్రోక్తా ఉన్నినీషా. (తదభిమతీతి) (హేతుః) లిఙ్గమ్, సూచక మితియావత్;

---

(౧) గీ-౧౫-౧౫.

వరణాజ్గమాన సాధనాఽన్తర పరిత్యాగత్తైయుమ్, వరణత్తిల్ సాధనత్వ
బుద్ధి రాహిత్యత్తైయుమ్, శాబ్దమాక పూర్వార్ధత్తాలే ప్రతిపాదిక్కై-

---

హేతూ రితినోక్తదోష ఇతిభావః. (ఎన్నుమత్తైయుమ్) ఇతి-వక్ష్యమాణ
పరిత్యాగరాహిత్యాభ్యాం సముచ్చయః. తథాచ, "మన్త్రరహస్యే
వర్తమాన నిర్దేశ రూపత్వాత్-నతత్ర అభిమతిప్రతిపత్తిరస్తి" ఇత్యర్థా
న్తర బోధనేన, శ్లోకః-తద్వివరణమితిభావః,

అథ, "చరణౌ" ఇతి ద్వివచనార్థ భూతోపాయపూర్తిరూపోక్తార్థ
విశదీకారమాహ, (వరణాజ్గమాన) ఇతి విశేషణేన. శ్లోకే ప్రత్యయేన
అజ్గత్వరూపార్థాన్తరబోధనం వ్యజ్యతే. ఏకశబ్దార్థమాహ (వరణత్తిల్)
ఇతి. "ఏకేముఖ్యాన్యకేవలాః" ఇత్యుక్తం కైవల్యం తదర్థ ఇతిభావః.
నను, మన్త్రరత్నస్యవర్తమాననిర్దేశరూపత్వేపి, అనువాదస్య పూర్వ
వాదసాపేక్షత్వాత్, వేదేచ వేదపురుషస్యైవ పురోవాదిత్వాత్, వర
ణస్య అపూర్వత్వేన విధ్యవశ్యమ్భావాచ్చ, తత్రాప్యభిమతి స్సిధ్యత్యేవ;
ఏవమ్, ఉపాయపూర్తిస్వభావ పర్యాలోచనయా త్యాగాదికమపిసిద్ధ
త్యేవేత్యత ఆహ, (శాబ్దమాకవిలి). "కర్తృవ్యాపారసాధ్యత్వం విధ్యర్థ

(ఉక్తదోషః) అవ్యావర్తకత్వదోషః (పరిత్యాగరాహిత్యాభ్యామ్) సాధనాన్తర
పరిత్యాగ ప్రపత్తి సాధనత్వ రాహిత్యాభ్యామ్ (వర్తమానేతి) "ప్రపద్యేత" ఇత్య
నుక్త్వా "ప్రపద్యే" ఇతి వర్తమానాపదేశేత్యర్థః. (తద్వివరణమ్) ద్వయవివరణమ్.

(ఏకే ముఖ్యేతి). "ఏకే ముఖ్యాన్యకేవలాః" ఇతి నిఘణ్టుః; కేవల శబ్దస్య
ఏవకారార్థ అర్థః. (తదర్థఇతి) ఏకశబ్దార్థ ఇత్యర్థః. అత్ర ఉపాస్యత్వేన
ప్రియమాణ సాజాత్యరాహిత్య ప్రతిపాదకః - ఏకశబ్ద ఇతి బోధ్యమ్. (త్యాగాదిక
మితి) ఆదిశబ్దేన శోకనివృత్తి ర్గృహ్యతే.

(యద్యపీతి) "శ్రీభాష్యే ప్రతిపాదితమ్" ఇతిశేషః. తథా శ్రీభాష్యే
ఫలాధికరణే, "లిజ్గాదయోపి దేవతారాధన భూతయాగాదేః ప్రకృత్యర్థస్య కర్తృ
వ్యాపార సాధ్యతాం వ్యుత్పత్తి సిద్ధాం శబ్దానుశాసనాఽనుమతామభిదధతి నాన్యద

ఇతియద్యపి। తథాప్యర్థాన్తరాఽబోధాత్ భాట్టరీతిరిహాశ్రితా॥ ద్విత్వాభిధానం నియతం వ్యవచ్ఛేదధియాఽయతః। అనువాదో నాభిమత్యా తతో వివరణం ద్విధా" ఏతచ్చపూర్వమేవ ప్రపఞ్చితమ్.

లౌకికమితి ప్రాగేవోక్తమ్" ఇతి (భాట్టరీతిరితి) లిఙః ప్రేరణారూపాఽభిమతి వాచకత్వమతం భాట్టస్య తద్రీతిరిత్యర్థః (ద్విత్వాభిధానమితి) ‘యత్రద్విత్వాఽభిధానమ్ తత్ర ఇతరవ్యావృత్తి ధీః" ఇతి నియతమితిభావః (వ్యవచ్ఛేదః) - వ్యావృత్తిః (అనువాదేతి) "యత్ర అనువాదః, తత్ర అభిమతిః" ఇతి నియమో న "భుక్త్వా చాన్ద్రాయణంచరేత్" ఇత్యత్ర "భుక్త్వా స్థితశ్చేత్" ఇత్యనువాదః తత్రభోజనే అభిమతిర్నాస్తీతిబోధ్యమితిభావః (ఏతచ్చ) వివరణఞ్చ (పూర్వమేవ) "అథ చరణే" ఇత్యత్ర

"బ్రహ్మవిదాప్నోతి - సోఽశ్నుతే" ఇతి జిజ్ఞాసాధికరణభాష్యే,— ‘"సోఽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్, సహబ్రహ్మణా విపశ్చితా’ ఇతి బ్రహ్మవేదనఫలమవగమయద్వాక్యమ్, పరస్య విపశ్చితో బ్రహ్మణో గుణానన్త్యంబ్రవీతి, విపశ్చితా బ్రహ్మణా సహ సర్వాన్ కామాన్ సమశ్నుతే ‘కామ్యన్తే’ ఇతి - కామాః - కల్యాణగుణాః, బ్రహ్మణా సహ తద్గుణాన్ సర్వానశ్నుత ఇత్యర్థః" ఇతి. తచ్ఛ్రుత ప్రకాశికా, — "(ఫలమవగమయద్వాక్యమితి) ‘బ్రహ్మ విదాప్నోతి పరమ్’ ఇతి బ్రాహ్మణే-బ్రహ్మ తద్వేదనం, ప్రాప్తిః, ప్రాప్యశ్చేతి చతుష్టయముక్తమ్ ఏతద్వివరణం ‘సత్యం జ్ఞానమ్’ ఇత్యాది మన్త్రేణ క్రియత ఇతి, శ్రుతిరేవాహ - ‘తదేషాభ్యుక్తా’ ఇతి తదేవ - బ్రహ్మాభిముఖీకృత్య, ఋగేషా, అధ్యేతృభిరుక్తేత్యర్థః మన్త్రాణాం బ్రాంహణ వివరణ రూపత్వ దర్శనాత్, ఉపక్రమాధికరణ విషయవాక్యయోరివ ఆపాత విరోధ ప్రతీత్యభావాత్, మన్త్ర బ్రాంహణయోర్నిత్య నిర్దోషత్వాచ్చ మన్త్రాపేక్షయా బ్రాంహణ ప్రాబల్య వాదోఽనుపపన్నః స్ఫుటప్రతిపత్తి హేతుత్వ తదభావావేవ ప్రాబల్య దౌర్బల్య శబ్ద వివక్షితౌ చేత్ నవిరోధః. ‘సత్యంజ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ’ ఇతి - బ్రహ్మశబ్దో వివృతః ‘యో వేదనిహితం గుహాయామ్’ ఇతి - విచ్ఛబ్దః ‘పరమే వ్యోమన్, సోఽశ్నుతే, ఇతి ప్రాప్తిః, ‘సర్వాన్ కామాన్’ ఇత్యాదినా

యాలుమ్, ఉత్తరవాక్యత్తిల్ శొల్లుకిఱ కైఙ్కర్యత్తుక్కు పూర్వ

అథ, ఉత్తరార్ధస్య-ఉక్తార్థవిశదీకారేణ ఉత్తరవాక్య వివరణత్వమాహ (ఉత్తరవాక్యత్తిలిత్యాదినా). నను, (౧) "బ్రహ్మవిదాప్నోతి" "సోఽశ్నుతే" ఇత్యాదౌ ఉపాసనఫలతయైవ భగవదనుభవ రూప ప్రాప్తేః, వరణఫలతయా నోత్తరవాక్యే ప్రతిపాదనమస్తి; యేనతత్ర నమశ్శబ్దేన విరోధినివృత్తిపరేణ ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక నివృత్తేస్సామాన్యేనోక్తాయాః, సర్వపాప విమోచనత్వ రూపేణవిశేషోక్తిరూపస్య ఉత్తరార్ధస్య తద్వివరణత్వం స్మారితమిత్యత్రాహ. (కైఙ్కర్యత్తుక్కు-పూర్వభావియాన) ఇతి.

చతుర్థ్యర్థః - కైఙ్కర్యమ్. తచ్చ - పూర్వమేవోపపాదితమ్; తత్పూర్వభావిత్వఞ్చ ప్రాప్తిద్వారకం వివక్షితమ్. "భావాన్తరమ్-అభా

ప్రాప్యమితి. తత్రైవ; - కస్యేమేగుణాః; సహభావశ్చ బ్రహ్మణః - 'పుత్రేణ సహౌదనంభుఙ్క్తే' ఇత్యత్ర పుత్రస్యేవ కంభోక్తృతయా, కిమ్, 'క్షీరేణసహ ఓదనంభుఙ్క్తే' ఇత్యత్ర క్షీరస్యేవ భోగ్యతయేతి శఙ్కాఞ్చ పరిహరన్ వాక్యార్థమాహ - (బ్రహ్మణేతి). అస్య వాక్యస్య - ప్రాప్యవాచి * పరశబ్ద వివరణరూపత్వాత్, 'సర్వాన్ కామాన్ సహబ్రహ్మణా' ఇతి భోగ్యవాచిపదేన అవ్యవహిత ప్రయోగస్వారస్యాచ్చ, సహశబ్దః - భోగ్యసాహిత్యపరః. సన్నిహితం బ్రహ్మైవ - గుణానామాశ్రయః. అతోఽనన్తగుణ విశిష్టం బ్రహ్మానుభవతీత్యర్థః" ఇతి.

(భగవదనుభవ రూపేతి) (ప్రాప్తిః) విగ్రహ విశిష్టప్రాప్తిః. నతులయ ఇత్యర్థః. (అస్తీతి) నాస్తీత్యన్వయః. అపితు ఉత్తరవాక్యే వరణఫలతయా కైఙ్కర్యస్య ప్రతిపాదనమస్తి. అత్ర చరమశ్లోకే ప్రాప్తి ప్రతిబన్ధక నివృత్తి రుక్తేతిభావః. (తద్వివరణత్వమ్) ద్వయ వివరణత్వమ్.

(తచ్చ) కైఙ్కర్యఞ్చ. (పూర్వమేవ) ద్వయప్రకరణ ఏవ. పూర్వోత్తరయోరేకవాక్యతయా శాబ్దబోధజనకత్వం ప్రకరణత్వమ్. (తత్పూర్వ భావిత్వఞ్చ)

---

(౧) తై-ఆ-౧.

భావియాన ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక సకల పాపవిమోచనత్తైయుమ్, ఉత్త రార్థత్తాలే శాబ్దమాక ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్, ద్వయత్తుక్కు వివరణ

వః'' ఇతిన్యాయేన, ప్రథమభావిన్యాః ప్రాప్తేరేవ తత్ప్రతిబన్ధకనివృత్తి రూపత్వమిత్యభిప్రేత్య (ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక) ఇత్యుక్తమ్. ప్రతిబన్ధకత్వం పాపవిశేషణమ్. స్వయమేవ స్వప్రతిబన్ధకాభావఇతి వ్యవధానాభావ రూప సన్నికర్షాదౌదృష్టమ్. తథాచ ప్రాప్యప్రతిబన్ధకద్వారా కైఙ్కర్య విరోధిభూత సర్వపాపనివృత్తేర్నమశ్శబ్దేన సామాన్యేనోక్తాయా విశేష రూపేణ వివరణం యుజ్యత ఇతిభావః. అర్థాన్తరబోధసమప్యస్తీతి వర్ణ యతి (విమోచనత్తైయుమ్) ఇతి. "క్రియాపదాణ్ణిజన్తాచ్చ తత్రా ఽర్థాన్తర బోధనాత్। ఉపలక్షణమేతత్స్యాత్ స్ఫుటన్తత్రభవిష్యతి". పూర్వపదార్థికసిద్ధిం వారయతి(శాబ్దమాక) ఇతి.

కైఙ్కర్య పూర్వభావిత్వాచ్చ. "ప్రతిబన్ధక నివృత్తేః" ఇతిశేషః. (తత్ప్రతిబన్ధకేతి) ప్రాప్తి ప్రతిబన్ధకేత్యర్థః. (స్వయమేవేత్యాది) స్వాఽభావః - స్వస్య ప్రతిబన్ధకః; ఘటాఽభావః. ఘటప్రతిబన్ధకః. ఘటాఽభావాఽభావః - ఘటరూపః, ఘటప్రతి బన్ధకాఽభావరూపశ్చ; తద్వత్, స్వాఽభావాఽభావః - స్వాత్మకః, స్వయమేవస్వ ప్రతిబన్ధకాఽభావరూపశ్చ. (సన్నికర్షః) సమ్బన్ధః. సన్నికర్షాభావః - వ్యవధానమ్. వ్యవధానేసతి సన్నికర్షోనాస్తి. అతస్సన్నికర్షః - వ్యవధానాఽభావరూపః. నైయా యికమతే;—ఘటేఘటత్వమ్, స్వవిరోధి పటత్వాభావరూపమ్. తమః - స్వవిరోధి తేజోభావరూపమ్. వేదాన్తిమతే-"సత్యం జ్ఞానమ్" ఇత్యత్ర-సత్యత్వం - స్వవిరోధ్య సత్యత్వ వ్యావృత్తిరూపమ్; జ్ఞానత్వమ్ - స్వవిరోధ్య జ్ఞానత్వ వ్యావృత్తిరూపమ్. తద్వదితిధ్యేయమ్. (క్రియాపదాత్) "మోక్షయిష్యామి" ఇతి క్రియాపదాత్. (అర్థాన్తరేతి) "ణిచ్చాలే నానుమ్వేణ్డా; నీయుమ్వేణ్డా; అవై తన్నడైయేవిట్టు ప్పోగక్కడవన" ఇత్యత్ర ఉక్తార్థాన్తరేత్యర్థః. (పూర్వవత్) పూర్వార్థోక్తవత్

(ద్వయత్తుక్కు వివరణమాయితి) చరమశ్లోక ద్వయైకార్థగ్రన్థే తావత్, ద్వయ చరమశ్లోకయోర్విధి మన్త్రాత్మనా వివరణ వివరణిభావేనచ ద్వేధాసఙ్గతిరస్తీతి సతాం సమ్ప్రదాయః తత్రవిధిరూప శ్చరమశ్లోకః-వివరణమ్, బ్రహ్మవిద్యోపబృంహణసార త్వాత్, ద్వయాకాఙ్క్షితార్థ పూరకత్వాచ్చ

తథాహి,—ద్వయ పూర్వఖణ్డే "ప్రపద్యే" ఇత్యుక్తం ప్రపదనమ్ - "ప్రజాపతేస్త్వాం వేశ్మప్రపద్యే" "జనకసుతాకృపణాం దశాంప్రపన్నా" ఇత్యాదిష్వివ కింప్రాప్తిరూపమ్, ఉత - "శ్యామాచ్ఛబళం ప్రపద్యే, శబళాచ్ఛ్యామం ప్రపద్యే" ఇత్యాదిష్వివ ఉపాసనాత్మక జ్ఞానరూపమ్, అథవా తదతిరిక్తమితి సన్దేహాత్, భవతి విశేషాకాఙ్క్షా సాచ శ్లోకే "వ్రజ" ఇత్యనేన పూర్యతే

అథ "చరణౌ" ఇత్యత్ర ద్విత్వమ్-కిం గృహైకత్వాదివదుద్దేశ్యగతత్వాద వివక్షితమ్, ఉత "కపిఞ్జలానాలభేత" ఇత్యాదిష్వివ, ద్వితీయాయాస్సాధ్యత్వ ముఖేన కరణత్వరూపోపాదేయత్వోపపాదకతయా, చరణద్విత్వస్య ఉపాదేయ గతత్వాత్, తద్వివక్షితమ్ అథవా *పాశాధికరణ న్యాయేన ద్వివచనమనర్థక మితి సన్దేహాత్, భవతి విశేషాకాఙ్క్షా సాచ - శ్లోకే సర్వధర్మ పరిత్యాగైకశబ్దాభ్యాం పూర్యతే

అథ నారాయణచరణశబ్దే, * నిషాదస్థపతి న్యాయేన చరణశబ్దస్య అపర్యవసాన మాశ్రిత్య కర్మధారయ సమాసాత్, కింనారాయణ ప్రాధాన్య మభిప్రేతమ్ ఉత, చైత్ర కమ్బళాదిశబ్దేష్వివ నారాయణస్య ఉపసర్జనతయా చరణ ప్రాధాన్య మితిసంశయాత్, భవతి విశేషాకాఙ్క్షా సాచ-శ్లోకే "మామ్" ఇత్యనేన పూర్యతే

అథ, శరణశబ్దే కరణార్థక ల్యుట్ప్రత్యయస్య కిమైన్ద్రాదిష్వివ ప్రత్యయ ప్రాబల్యాత్ సమభివ్యాహృత ప్రకృతిలక్షణయా ముఖ్యార్థపరత్వమ్ ఉత, "పశునాయజేత, గోమయైఃపచతి" ఇత్యాదిష్వివ, ప్రథమశ్రుత ప్రాబల్యేన చరణశబ్ద ప్రసిద్ధ్యనుసారేణ, పరమ్పరయోపయోగిత్వరూప గౌణార్థపరత్వ మితి సన్దేహాత్, భవతి, విశేషాకాఙ్క్షా సాచ-ఉత్తరార్ధేన పూర్యతే

అథ శరణశబ్దోక్తస్య మోక్షకరణస్య, "నహితత్కారణం లోకే వేదేవాకిఞ్చిదీదృశమ్। ఇతి కర్తవ్యతా సాధ్యే యస్యనానుగ్రహోఽర్థితా" ఇత్యుక్తరీత్యా, అఙ్గావశ్య

(ద్వయత్తుక్కు వివరణమాయ్) ఇతి తథాచ మూలమన్త్రార్థజ్ఞానమూలకాఽఽకాఙ్క్షావిషయస్య చరమశ్లోకార్థజిజ్ఞాసామూలభూతోపస్థితివిషయస్య చార్థస్య ప్రతిపాదనాత్, కఠవల్లీమన్త్రద్వయస్య గీతావచనస్య చరమశ్లోకస్య చాఽధ్యయనక్రమాభావేఽపి, "అర్థైకత్వాదేకంవాక్యం సాకాఙ్క్షఞ్చేద్విభాగేస్యాత్" ఇతిన్యాయేన అర్థాను

మ్భావాత్, తత్కిమఙ్గకమితి భవత్యాకాఙ్క్షా సాచ-"త్యజ్య" ఇతి త్వాక్షుత్యా పూర్యత ఇతి,—

అత్ర కేచిదస్మదాచార్యాఽభిజనాః స్థానానిఖనవేన చోదయన్తి "న, శ్లోకః ద్వయవివరణం, పదచ్ఛేదాది వివరణ లక్షణాభావాత్" ఇతి

అత్ర యథామతి ప్రతి విధీయతే అత్ర, ఉక్తహేతుః-అనైకాన్తికః, పదచ్ఛేదాది పఞ్చకస్య వ్యుత్పాదక వ్యాఖ్యాన మాత్ర లక్షణత్వాత్ నైతదుప బృంహణాది వ్యాపకమ్ వ్యాపకలక్షణన్తు - ఉక్తార్థ విశదీకారవత్త్వేసతి అర్థాన్తర బోధకత్వమ్. యథా "పచతి" ఇతిశబ్దంప్రతి - "చైత్ర స్తణ్డులం పచతి" ఇతివాక్యం వివరణమ్ తత్ర చైత్రపదేన ఉక్తార్థవిశదీకారః, తణ్డులపదేన ఉపయుక్తాఽర్థాన్తర బోధనమ్. ఏవమేవ ఉపబృంహణేషు సర్గాది ప్రతిపాదనాంశేషు ఉక్తార్థవిశదీకారః, వంశానుచరితాఽన్తర్గతోపాఖ్యాన విశేషేషు, జాబాలి నిరాకరణాదిషు చ ఉపయుక్తార్థాన్తరబోధనమ్ ఏవం 'సమ్యఙ్న్యాయకలాపేన" ఇత్యుక్త బ్రహ్మ మీమాంసాయామపి, బ్రహ్మకారణత్వాది సిద్ధాన్తాంశేషు ఉక్తార్థ విశదీకారః, తదుపయుక్త న్యాయ నిబన్ధనాంశేషు పరపక్ష ప్రతిక్షేపేషుచ ఉపయుక్తార్థాన్తరబోధన మితివివేకః అతఏవోచ్యతే, - "ఇతిహాస పురాణాభ్యాం వేదార్థః ప్రకాశ్యతే। ఇతి కర్తవ్యతాభాగం మీమాంసా పూరయిష్యతి" ఇత్యాది "తదేవం వేదాన్త వివరణేష్వేషు పదచ్ఛేదాది పఞ్చకాభావసత్త్వాత్, హేతుర్వ్యభిచరితః' ఇతి శ్రీసూక్తిరత్రాఽనుసన్ధేయా

(మూలమన్త్రార్థేతి) స్వరూపజ్ఞానానన్తరమ్, ఇతరోపాయోపేయ జ్ఞానేచ్ఛా జాయత ఇతిభావః (అర్థైకత్వాదితి). "అర్థైకత్వాదేకం వాక్యం సాకాఙ్క్ష

సన్ధానరసికైః పూర్వాచార్యైరేకవాక్యసహ పఠనాత్, ద్వయస్యమధ్యమత్వమ్, శ్లోకస్యచరమత్వఞ్చోపపద్యత ఇతిభావః.

"మధ్యమరహస్యమాన" ఇత్యుక్తస్యద్వయరహస్యత్వస్య ద్వయప్రకరణోపోద్ఘాత ఏవోపపాదితత్వాత్. "చరమరహస్యమాన" ఇత్యు

శ్చేద్విభాగేస్యాత్" ఇతి పూర్వ మీమాంసాసూత్రమ్. విభాగే - పదవిశ్లేషేసతి, సాకాఙ్క్షఞ్చేత్, అర్థైకత్వాత్ - ఏక ప్రయోజనకత్వాత్, ఏకం వాక్యమిత్యర్థః.

(ప్రకరణేతి) పూర్వోత్తరయోరేకవాక్యతయా శాబ్దబోధజనకత్వమ్ - ప్రకరణత్వమ్. జైమినీయ న్యాయమాలావిస్తరే, తృతీయాధ్యాయే, తృతీయపాదే చతుర్థాధికరణమారచయతి. (౧) "నక్రత్వఙ్గమ్ ప్రయాజాది క్రత్వఙ్గంవా నచాఽఙ్గతా। ప్రక్రియాయాఅమానత్వాన్నైరాకాఙ్క్ష్యేణ వాక్యయోః: ప్రయాజాదేః ఫలేచేచ్ఛా కథమ్భావేపి చక్రతోః। తేనప్రకరణం మానం తస్మాదఙ్గాఙ్గితా తయోః' సార్థపాదద్వయేన వినియోజకత్వేనోక్తాని శ్రుతిలిఙ్గవాక్యాని; తేభ్యోతిరిక్తం ప్రకరణనామకం కిఞ్చిత్ప్రమాణం నవేదే పశ్యామః. నహిపదతత్సామర్థ్యాశ్వయైరసంస్పృష్టః కశ్చిద్వేదభాగః కేనచిదామ్నాయతే. ఏక వాక్యతామాపన్నో వాక్యసమూహః - ప్రకరణమితిచేన్న. వాక్యయోస్సశోః పశ్చాదేక వాక్యతాయా అభావాత్. నహి 'దర్శ పూర్ణమాసాభ్యాం స్వర్గకామోయజేత,' 'సమిధోయజతి' ఇత్యనయోర్వాక్యయోః పరస్పరాఽఽకాఙ్క్షాస్తి. యేన వాక్యైక వాక్యతా కల్ప్యేత. తస్మాన్న ప్రయాజాది-దర్శ పూర్ణమాసాఙ్గమ్" ఇతి ప్రాప్తే బ్రూమః. ప్రయాజాదయః - ఫలహేతవః; పురుషప్రవృత్తి రూపత్వాత్; సేవాదివత్. దర్శ పూర్ణమాసౌ - ఉపకరణై రుపకార్యౌ; కరణత్వాత్. ప్రదీపోపకృత చక్షుర్వత్. తథాసతి, కిం ప్రయాజాదేః ఫలమ్, కింవాదర్శ పూర్ణమాసయోః ఫలమిత్యాకాఙ్క్షాయామ్, సమ్పన్నం వాక్యైక వాక్యతారూపం ప్రకరణమ్; తేనచ ప్రయాజాదీనామఙ్గత్వం ప్రతీయత ఇత్యుక్తమత్రభావ్యమ్.

(ఉపోద్ఘాతేతి). సాహిత్యదర్పణ వ్యాఖ్యానే, "ప్రకృత సిద్ధ్యనుకూలచిన్తావిషయత్వమ్ - ఉపోద్ఘాతః" ఇతి-ఉపోద్ఘాతలక్షణముక్తమ్. (సా)రహస్యతా. గీతా

---

(౧) జైమినీయ న్యాయమాలా-3-3-౪.

మాయ్ పఞ్చమ వేదసారభూత గీతోపనిష త్తాత్పర్యమాయ్, చరమ

క్తిం, శ్లోకేచరమరహస్యత్వముపపాదయతి (పఞ్చమవేదేతి) "యద్యపి క్రమహేతూక్త్యానోపయుక్తా రహస్యతా। శ్లోకోపాదేయతార్థస్తాపో ఖ్యాతేనాప్రపఞ్చ్యతే। యద్యప్యాకర నిర్వ్యూఢంరహస్యత్వం సమాఖ్యయా। తత్తుసారతమం ప్రాహ సారసారతరోక్తితః। ద్వయోరహస్యతాతూక్తారహస్య వి వ రి త్వ త ః। రహస్యత్వంకైముతికమితిబోధాయ సూరిభిః। "భారతః పఞ్చమో వేదః" ఇత్యాదికమత్రానుసన్ధేయమ్. మహాభారతస్యోపబృంహణత్వేపి ఉపబృంహణాన్తర వ్యావృత్త్యర్థం పఞ్చమవేదత్వోక్తిః ఏతచ్చ, శ్రీవచనభూషణ వ్యాఖ్యానోపోద్ఘాత ప్రమాణోపపత్తిసమ్ప్రదాయ ప్రదర్శనేన సూరిభిః ప్రదర్శితమ్, తత్రానుసన్ధేయమ్

యాం నవమాధ్యాయే, పూర్వత్ర-(౧) "ఇదన్తుతే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే। జ్ఞానంవిజ్ఞాన సహితం యజ్జ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్" ఇత్యత్ర రహస్యత్వముక్తమ్ తత్రైవ, అష్టాదశాఽధ్యాయే, ఉత్తరత్ర-(౨) "సర్వగుహ్యతమం భూయశ్శృణుమే పరమంవచః। ఇష్టోసిమే దృఢ ఇతి తతో వక్ష్యామితేహితమ్" ఇత్యత్ర ప్రపదనస్య రహస్యతమత్వముక్తమ్ (ఆకరమ్) గీతా భాష్యమ్ (నిర్వ్యూఢమ్) నిర్ణీతమ్ (తత్తు) రహస్యత్వన్తు (సారతమమితి) భారతః- సారః, గీతా-సారతరా. చరమశ్లోకః - సారతమ ఇతి ధ్యేయమ్ (ప్రాహేతి) వరవరమునిరితి శేషః (కైముతికమ్) కైముతిక న్యాయసిద్ధమ్ (సూరిభిః) రమ్యజామాతృ సూరిభిః (ఇత్యాదికమితి) ఆదిశబ్దేన - "సుమన్తుం జైమినిం వేలం శుకఞ్చైవ స్వమాత్మజమ్। ప్రభుర్వసిష్ఠోవరదో వైశమ్పాయనమేవచ। వేదానధ్యాపయామాస మహాభారతపఞ్చమాన్" ఇత్యాది గృహ్యతే (ఏతచ్చ) పఞ్చమవేదత్వఞ్చ (సూరిభిః) వరవరమునిభిః. (ప్రదర్శితమితి) "పురాణత్తిఱ్కాట్టిల్ ఇతిహాసత్తుక్కు ప్రాబల్యమ్ - పరిగ్రహాతిశయమ్, మధ్యస్థత్తై, కర్తురాప్తతమత్వమ్, ఆకిఱ ఇవఱ్ఱాలే" ఇత్యాదివాక్యైరితి శేషః

---

(౧) గీ-౯-౧. (౨) గీ-౧౮-౬౪.

పఞ్చమవేదశబ్దేన భారతస్య ఉపబృంహణసారత్వముక్తమ్. సారశబ్దేనగీతాయాస్సారతరత్వముక్తమ్ పఞ్చమవేదసారత్వం లోకవిదితమిత్యాహ (సారభూతేతి). సారతరాస్సారతమా భవన్తి. నహిగీతావత్ ఉపబృంహణాన్తరస్య సార్వజనీనం పారాయణమస్తీతి భావః.

కథంగీతాయాస్సారత్వమిత్యత్రాహ (గీతోపనిషదితి). అత్రశ్రుతప్రకాశికోక్త ఉపనిషత్పదయోగార్థః, (౧) "ఉపనిషదముదారాముద్వమన్ పాణ్డవార్థమ్" ఇత్యాద్యభియుక్తవ్యవహారశ్చ అనుసన్ధేయః. (తాత్పర్యమాయ్) తాత్పర్యవిషయార్థ ప్రతిపాదకమాయ్. చరమశ్లోకార్థ ఏవగీతోపనిషదస్తాత్పర్యమ్, ఒరువన్నై ప్పిడిక్క నిన్నైత్తు. తదర్థ

(గీతావదితి) "గీతాసుగీతా కర్తవ్యా కిమన్యైశ్శాస్త్రసఙ్గ్రహైః। యా స్వయం పద్మనాభస్య ముఖపద్మాద్వినిస్సృతా" "ఏకం శాస్త్రం దేవకీపుత్రగీతమేకో దేవో దేవకీపుత్ర ఏవ। ఏకో మన్త్రస్తస్య నామాని యాని కర్మాప్యేకం తస్య దేవస్య సేవా" ఇత్యాదికమత్రానుసన్ధేయమ్.

(శ్రుతేతి) శ్రుతప్రకాశికాయామ్, పారాశర్యేతి శ్లోకవ్యాఖ్యానే - "తర్హి, కథం బ్రహ్మణో విషయత్వమితి శఙ్కాయాం సద్వారకం బ్రహ్మవిషయత్వమిత్యాహ (ఉపనిషదితి). బ్రహ్మణ్యుపనిషణ్ణేతి-ఉపనిషత్ 'ఉపనిషత్త్వాద్వా-ఉపనిషత్' ఇతి హి వాక్యమ్, 'గహనే హ్యయం విద్యాసన్నివిష్టా' ఇతి - తద్విషయం ద్రమిడభాష్యమ్ 'గహనే-బ్రహ్మణి, ఉపనిషణ్ణా' ఇతి, భాష్యవిషయా వామనటీకా. అద్వారక భగవత్ప్రతిపాదకత్వమ్-ఉపనిషణ్ణత్వమ్" ఇత్యనుగృహీతమ్ (ఉపనిషత్పదయోగార్థేతి) "ఉపనిషణ్ణా - పరబ్రహ్మణి నిషణ్ణా" ఇతి యోగార్థ ఇత్యర్థః. (ఉపనిషదముదారామితి) సఙ్కల్పసూర్యోదయే, గీతాతాత్పర్యచన్ద్రికాయామ్, "అనుచిత పదవీభిశ్చిన్తయిత్వా ప్రయాతాన్ అలమలమతిమాత్రైరత్ర చిత్తైర్విషాదైః। ఉపనిషదముదారాముద్వమన్ పాణ్డవార్థం శరణముపగతాన్నస్త్రాయతే శార్ఙ్గధన్వా" ఇతి. ఉద్వమన్ - ప్రకాశయన్. (నినైత్తు ఇతి) "ఊరైవళైప్పారైప్పోలే"

---

(౧) సఙ్కల్పసూర్యోదయే.

రహస్యమాయిరున్దుళ్ళ చరమశ్లోక త్తినుడై య అర్థత్తై సంశయవిపర్యాయ మఱ వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్.

వివరణార్థం శేషోన్యోగ్రన్థవిస్తర ఇతిభావః వివరణ ప్రయోజనమాహ (సంశయవిపర్యయమఱ) ఇతి. "అజ్ఞాన సంశయవిపర్యయ నివృత్త్యర్థం వ్యాఖ్యానమ్" ఇతిశ్రుతప్రకాశికా సూక్తిరత్రాఽభిప్రేతా. ఇదఞ్చ- అజ్ఞానో పలక్షణమ్, ప్రయోజనాధిక్యాత్ , సంశయవిపర్యయోపపాదనమ్, సంశయవిపర్యయప్రకారశ్చ తత్రస్ఫుటీభవిష్యతి.

(అరుళిచ్చెయ్ కిఱార్)తృతీయప్రకరణేనేత్యభిప్రాయః,ఇత్థమేన చరమశ్లోకాధికారే వేదాన్తాచార్యైరనుగృహీతాసఙ్గతిః; "ఇజ్ఞు పూర్వార్ధత్తాలే ఓరధికారివిశేషత్తుక్కు ద్వయత్తిల్ పూర్వఖణ్డత్తిలే అనుసన్ధేయమాయ్, సర్వధర్మస్తుక్కుముళ్ళ ప్రభావత్తైయుమ్ అవఱ్ఱుక్కిల్లాతసాధారణ ప్రభావత్తైయు ముడైత్తాన సుకృతక్కర్తవ్యత్తాయ విశేషత్తై అధికారినైరపేక్ష్యాది వివరణ పూర్వకమాక విధిత్తు, ఉత్తరార్ధత్తాలే ద్వయత్తిల్ ఉత్తరఖణ్డత్తిల్ ఫలత్తై నమశ్శబ్దసంక్షిప్తాఽనిష్టనివృత్తివివరణముఖత్తాలే అరుళిచ్చెయ్ తాన్ "ఇతి ద్వయచరమశ్లోకయోర్వివరణవివరణీభావనిష్కర్షః.

ఇతి చరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్
ద్వయచరమశ్లోకయో ర్వివరణవివరణీభావ నిష్కర్షకః
ప్రథమ వాదః.

ఇతి శేషః, (తదర్థ వివరణేతి) చరమశ్లోక వివరణేత్యర్థః. (ఇదఞ్చ) సంశయేత్యాది పదఞ్చ.

ఇతి ప్రథమవాద కఠినపదదీపికా.

ఇతిన్ అర్థమ్ కేళ్పిక్కాకవిఱే, ఎమ్పెరుమానార్ పతినెట్టుప్పర్యాయమ్ తిరుక్కోట్టియూర్ నమ్పిపక్కల్ ఎழுన్దరుళినాను.

అథసజ్గతివాక్యోక్త ప్రయోజనసమర్థనమ్,
చతుర్భిస్సూక్తిముఖతో వాక్యషట్కేణతన్యతే ॥

(ఇతిన్ అర్థమిత్యాది). "శ్రీభాష్యకారా ఉనువృత్తిశ్శ్రీగోష్ఠీ ప్రణివారణమ్ । పూర్వాచార్యోల్లఙ్ఘికాయణ్యాం సౌకర్యఞ్చేతి హేతవః ॥ సంశయాదేరయోగశ్చ పూర్వాచారవిరుద్ధతా । ఉపాదేయతమత్వఞ్చ శ్లోకే షోఢా ప్రదర్శ్యతే । చతుర్విధస్సమ్ప్రదాయో ద్వివిధోవక్తురాదరః" సంశయాదినివృత్త్యర్థమిదం చరమశ్లోకవివరణ మిత్యుక్తమ్, తత్రతావద్వ్యుత్పన్నం ప్రతిశ్లోకస్యార్థబోధకత్వాత్, సంశయాద్యయోగ ఇతి శఙ్కాం శిష్టాచార్యసమ్ప్రదాయ ప్రదర్శనేనద్వేధా పరిహరతి (ఇతినిత్యాదివాక్యద్వయేన). (ఇతిన్) చరమశ్లోకత్తిన్. "ఇత్తే" ఇతిప్రసిద్ధిహేతుశ్చద్యోత్యతే, హిశబ్దవత్. అత్ర, "ఆపాతతః ప్రతీతిస్స్యాద్వ్యుత్పన్నస్యోత్తరయద్యపి। పరీక్షకప్రమాణైవ భాష్యకారానువర్తనాత్" ఇత్యభిప్రాయః

(ప్రయోజనేతి) అజ్ఞానసంశయ విపర్యయ నివృత్తి రూపప్రయోజనే త్యర్థః. (చతుర్భిః) శ్రీభాష్యకారాను వర్తనాదిభిః. (వాక్యషట్కేణేతి) "ఇతిన్ అర్థమ్ కేళ్పిక్కాకవితి, నమ్పితామిమితి. నిష్కృష్టసత్వ నిష్ఠనాయితి, సంసారకళితి, అప్పడి ఉపదేశిత్తు ఇతి, మున్ఱుళ్ళ ప్రబన్ధఙ్గళ్" ఇతి వాక్యషట్కేనేత్యర్థః (సంశయాదేరితి) "అర్థస్య" ఇతి శేషః (అయోగః) నివృత్తిః "సంశయ విపర్యయమఱ" ఇతి- సంశయాదేరయోగః (షోఢా, షట్ప్రకారేణ (వాక్యేతి) "ఇతిసర్థమ్" ఇత్యారభ్య, "వెళియిట్టరుళినార్ ఎమ్పెరుమానార్" ఇతి పర్యన్తం వాక్యచతుష్టయే చతుర్విధసమ్ప్రదాయ ఉక్త ఇతిధ్యేయమ్ (ఆదర ఇతి) "అప్పడి ఉపదేశిత్తు" ఇత్యారభ్య "అరుళిచ్చెయ్‌తతు ఇప్పొబన్ధత్తిలే యిఱే" ఇతిపర్యన్తవాక్య ద్వయే ద్వివిధో వక్తురాదరః ఉక్త ఇతిధ్యేయమ్. (ప్రమా) శ్లోకార్థ యథావస్థితజ్ఞానమ్. (సముచ్చయశ్చ ద్యోతయతీతి) వాక్యమితి శేషః.

నమ్బితాముమ్ ఇతినర్థత్తినుడైయ గౌరవత్తైయుమ్, ఇతుక్కు అధికారిఇల్లామైయైయుమ్ పార్త్తితే ఇవరుడైయ ఆస్తిక్యాఽఽదర

అథ "శ్రీభాష్యకారైరభినివేశాతిశయాత్ అష్టాదశకృత్వోగమనేపి, పరమకారుణికైః శ్రీగోష్ఠీపూర్ణమిశ్రైః కిమితితన్నవిచారితమ్" ఇతి శఙ్కాంపరిహరన్, పూర్వాచారవిరోధముత్తరత్ర పరిహర్తుముద్ఘాటయన్, సంశయాదిసమ్భవం దృఢయతి (నమ్బితాముమిత్యాదినా). "నమ్బి, తామ్" ఇతిపదద్వయేన అన్వర్థనామధేయశాలితయా పరమకారుణిక ఇతిశఙ్కాబీజంవ్యజ్యతే. "తాముమ్" ఇత్యపిశబ్దేన, "పలకాలిత్యాదేః, అరుమైప్పడుత్తి" ఇత్యన్తస్యయోగ్యతామ్. "ఎఴున్దరుళిన్ఱు" "అరుళిచ్చెయ్తరుళిన్ఱు" ఇతి పూర్వోత్తరవాక్యార్థయోస్సముచ్చయశ్చద్యోతయతి.

(ఇతినర్థత్తినుడైయ) ఇతి. అత్ర, "ఆవృణోతి వివృణోతి వీక్షతే" ఇతిన్యాయోద్రష్టవ్యః. (ఇతుక్కిత్యాది) ఏతచ్చషోఢావివరిష్యతి. అత్ర, సర్వేషాంపురుషాణామ్ అనాదివాసనయా స్వప్రవృత్తిప్రయోజనపరత్వాదితిభావః. తేషామత్యన్త పరీక్షణాఽసామర్థ్యేన ఆపాతప్రతీతిప్రావణ్యాదితిచ భావః. (ఇతే) ఇతిపూర్వవత్. (ఇవరుడైయ) ఎమ్బెరుమానారుడైయ. (ఆస్తిక్యేతి) శాస్త్రోక్తమతమతిమాన్ - ఆస్తికః. ఆస్తిక్యేసత్యపి ఆపాత ప్రతీతిత్ప్రవృత్తింవినా అనాదిసిద్ధస్వయత్న స్వసల వాసనయా, శ్లోకార్థ నిష్ఠాయామరుచిశ్చవినా తదర్థాఽత్యన్తబుభుత్సా-ఆదరః. పరమాత్మనో నిర్హేతుకోపాయత్వాదిరూపాఽర్థగౌరవమాలోచ్య, తదస్తీతిమతిః పరీక్షితా. ఉక్తరీత్యా అధికారిదౌర్లభ్య

(ఆవృణోతీతి) - అత్ర- "తుఙ్గపీన కఠిన స్తనాన్తరే కాన్త దత్తమబలా నఖక్షతమ్। ఆవృణోతి వివృణోతి వీక్షతే కృచ్ఛ్రలబ్ధమివ నిర్ధనోధనమ్" ఇతిశ్లోకో ఽనుసన్ధేయః. (షోఢావివరిష్యతీతి) "నిష్కృష్ట సత్వనిష్ఠానాయ్" ఇత్యాదినా,

---

☞ 48-வது பாரத்தை, 1-பாரமாகக் கண்டுகொள்வது.

పరీక్షార్థమాకప్పలకాల్ నడన్దుతువళప్పణ్ణి, శూళుఱవుకొణ్డు మాసోప వాసమ్‌కొణ్డు అఱుమైప్పడుత్తి అరుళిచ్చెయ్‌తరుళినార్.

మాలోచ్య ఆదరః పరీక్షిత ఇతి భావః. ఉపకోసలవిద్యా ప్రజాపతి విద్యా కరవల్లీప్రభృతి ప్రసిద్ధాన్ "పరీక్ష్య వివిధోపాయైః" ఇత్యుక్తాన్ నివర్తనోపాయానాహ (పలకాలిత్యాది). (నడన్దు) ఇత్యస్య (తువళ) ఇత్యనేనాఽన్వయః "ప్రస్థానాని గ్లానిశ్చ శపథస్సముపోషణమ్। శుశ్రూషాదిక్లేశనఞ్చ ప్రకృతే హేతుపఞ్చకమ్". గ్లానిః-అత్ర బహు కృత్వో గమనేఽపి, స్వాత్యన్తాఽభిలషిత శ్లోకార్థోపదేశవ్యతిరేకశఙ్కాఽతి రేకజనితం దేహకార్శ్యమ్.

(శూళుఱవుకొణ్డిత్యాది) ఏతత్ప్రకారః శ్రీమద్గురుపరమ్పరా ప్రభావే వ్యక్తః. (మాసోపవాసఙ్గొణ్డు) "సహవ్యాధినాఽనశితుం దధ్రే" ఇతివత్. (అఱుమైప్పడుత్తి) గోబలీవర్దన్యాయేన శుశ్రూషాదికం వివక్షి తమ్. (అరుళిచ్చెయ్‌తరుళినార్) "శీతపాకం పచతి" ఇతివత్. ఏవం శిష్యాచార్యాభ్యాం శిష్యశిక్షార్థం సంశయాద్యధీనజిజ్ఞాసాప్రకాశన పరీ క్షణాభ్యాం సంశయాదిసమ్భవేన, "సంశయవిపర్యయమఱ అరుళిచ్చెయ్ కిఱార్" ఇత్యన్వయః.

అథపూర్వవాక్యోక్తాఽధికారిదౌర్లభ్యం ప్రపఞ్చయన్, పూర్వా చారవిరోధ శఙ్కాఞ్చ వ్యఞ్జయన్, "తర్హి పూర్వాచార్యైః కిమితిచరమ

"ఆస్తికాగ్రేసరనాయ" ఇత్యత్రైవ షట్ప్రకారేణ వివరిష్యతీ త్యర్థః. (అతిరేకః) అతిశయః

"శూళుఱవు"-శపథః. (వ్యాధినా) మనోవ్యాధినా. (అనశితుమ్) ఉపవసితుమ్. (గోబలీవర్దేతి)" "గావ ఆనీయన్తామ్, బలీవర్దాస్తిష్ఠన్తు" ఇత్యత్ర బలీవర్దానయన స్యాపి గవానయనాన్తర్భావేఽపి, బలీవర్దశబ్దసాహిత్యాత్ తద్వ్యతిరిక్త గోవాచకత్వం గోశబ్దస్య అఙ్గీకృతమ్. సఏవగోబలీవర్దన్యాయః. తస్మాదిత్యర్థః.

(పూర్వేతి) పూర్వాచారస్య - మన్త్రార్థ గోపనస్య, విరోధః - తత్ప్రకాశన

నిష్కృష్టసత్త్వనిష్ఠనాయ్, పరమాత్మనిరక్తనాయ్, అపరమాత్మనివైరాగ్యముడైయనాయ్, ప్రమాణపరతన్త్రనాయ్, భగవద్వ్యాభ

శ్లోకార్థోననిబద్ధః'' ఇతి శఙ్కాంపరిహరతి (నిష్కృష్టేత్యాదివాక్యేన). (౧) ''జాయమానం హిపురుషమ్'' ఇత్యుక్తరీత్యానిర్హేతుక కటాక్షలబ్ధం మోక్షార్థచిన్తాహేతుభూతం లోకవిలక్షణంసత్త్వమ్ - నిష్కృష్టసత్త్వమ్. ''తత్రనిష్ఠా-నిశ్చలస్థితిర్యస్యసః'' ఇత్యర్థః. (౨) ''పరమాత్మనియోరక్తః'' ఇతివచనమ్- పరమాత్మనీత్యాదినాస్మారితమ్. అత్ర అపురుషార్థమోక్షార్థి ప్రతిక్షేపార్థమాదిమమ్; అత్రఆర్తాది నివృత్త్యర్థం ద్వితీయఞ్చ విశేషణమ్. ప్రమాణసారస్యాఽవగతకైఙ్కర్యరసికత్వమ్ - ప్రమాణేత్యాద్యర్థః.

ప్రమాణపారతన్త్ర్యనిష్ఠామాహ (భగవదిత్యాదినా). భగవచ్ఛబ్దేన వక్ష్యమాణ విస్రమ్భాతిశయే హేతుర్వ్యజ్యతే. ''దేవకీజఠరేవాస

మిత్యర్థః. (జాయమానంహీతి) ''యంపశ్యే న్మధుసూదనః సాత్త్వికస్సతువిజ్ఞేయస్సవై మోక్షార్థచిన్తకః'' ఇతి శ్లోకశేషః. (పరమాత్మనీతి). ''విరక్తోఽపరమాత్మని సర్వేషణా వినిర్ముక్త స్సభైక్షం భోక్తుమర్హతి'' ఇతి బృహస్పతి వచనశేషః. (అపురుషార్థమోక్షేతి) ''నైయాయికానాం పాషాణకల్పోమోక్షః, అద్వైతినాం వాక్యజన్యజ్ఞానాత్ బ్రహ్మాఽద్వైతజ్ఞానం మోక్షః'' ఇత్యాదిరోబోధ్యః. (ఆదిమమ్) నిష్కృష్టసత్త్వనిష్ఠనాయిత్యాదిమమ్. (ఆర్తాదీతి) ఆర్తజిజ్ఞాస్వర్థార్థి వ్యావృత్త్యర్థమిత్యర్థః. (ద్వితీయఞ్చేతి) పరమాత్మని రక్తనాయితిద్వితీయమ్; చకారాత్, ''అపరమాత్మని వైరాగ్యముడైయనాయ్'' ఇతితృతీయం విశేషణమిత్యర్థః.

(విస్రమ్భః) విశ్వాసః. (హేతురితి) భగవదిత్యత్ర - కల్యాణగుణాకరత్వం హేయ ప్రత్యనీకత్వఞ్చ వివక్షితమ్; తద్రూపహేతు రిత్యర్థః. (దేవకీతి) అత్ర, (౩) ''తేవకి తన్వయిఱ్ఱిల్, అత్తత్తిన్ పత్తానాళ్ తోన్ఱియ వచ్చుతన్'' ఇతి,

---

(౧) భారమోక్షధర్మే. (౨) బార్హస్పత్యే (౩) పెరి-తి-౩-౬.

ప్స్వోదరే విశ్వదర్శనమ్। సాన్దీపనిసుతానీతిశ్శిలాస్త్రీత్వాదికం తథా।
కరణాదిప్రదానస్య యౌగపద్యేప్యనుగ్రహః। సదూర్వ్వాకోసలారోహ
ఇత్యాది ర్వైభవోవిభోః".

---

(౧) "పన్నిరుతిజ్గళ్ వయిఱ్ఱిల్ కొణ్డ పప్పాజ్గినాల్" ఇత్యాది గాథాఅభిప్రేతా. (స్వోదరేఇతి) (౨)"వైయమేళ్ళుమ్ కణ్డాళ్ పిళ్ళైవాయుళే"ఇత్యభిప్రేతమ్. (ఆనీతిః) ఆనయనమ్. "శ్రీకృష్ణః మృతస్యగురుసుతానయనమకరోత్"ఇతి భాగవతకథా అనుసన్ధేయా. అత్ర (౩) "ఓతువాయ్మైయు మువనియప్పిఱప్పు మునక్కు మున్ తన్దవన్దణనొరువన్ కాతలెన్మకన్ పుకలిడమ్కాణేన్ కణ్డు నీ తరువాయెనక్కెన్ఱు, కోతిల్వాయ్మైయినానునై వేణ్డియ కుఱైముడిత్తవన్ శిఱువనైక్కొడుత్తాయ్" ఇతిగాథా అభిప్రేతా. "శిలాస్త్రీత్వాదికమ్" ఇతిపాఠః. అత్రశిలా అహల్యాఽభవదితికథా అనుసన్ధేయా; తథోక్తమ్-అధ్యాత్మ రామాయణే-బాలకాణ్డే, పఞ్చమసర్గే (౪) "దృష్ట్వాహల్యాం వేపమానాం ప్రాఞ్జలింగౌతమోఽబ్రవీత్। దుష్టేత్వంతిష్ఠ దుర్వృత్తే శిలాయామాశ్రమేమమ" ఇతి. తత్రైవ;- "ఇత్యుక్త్వా రాఘవం హస్తే గృహీత్వా మునిపుఙ్గవః। దర్శయామాస చాఽహల్యాముగ్రేణ తపసాన్వితామ్। రామశ్శిలాంపదాస్పృష్ట్వా తాఞ్చాఽపశ్యత్తపోధనామ్। ననామ రాఘవోఽహల్యాం రామోహమితిచాబ్రవీత్." "శిలాస్త్ర త్వాదికమ్" ఇతిపాఠే - శిలాస్త్రత్వమ్ - గోవర్ధనాస్త్రత్వమ్. "వర్షధారాపతనే తన్నివారాసార్థం శ్రీకృష్ణః గోవర్ధన పర్వతో ద్ధారణమకరోత్" ఇతి భాగవతకథాఽనుసన్ధేయా. (౫) "కల్లెడుత్తు కల్మారి కాత్తాయ్" ఇత్యభిప్రేతమ్. ఆదిశబ్దేన తృణాస్త్రత్వాది వివక్షితమ్. (కరణేతి) చక్షురాదికరణేత్యర్థః. (యౌగపద్యే) సృష్టికాల యౌగపద్యే. అత్ర (౬) "ముస్నీర్ ఞాలమ్పడైత్త వెమ్ముకిల్వణ్ణనే" ఇత్యాదిక మభిప్రేతమ్. (సదూర్వేతి). అత్ర, (౭)"సదూర్వ మభజన్త హిజన్త వస్త్వమ్" (౮) "పుల్లెఱుమ్బాతి యొన్ఱిన్ఱియే

---

(౧) పెరి-తి-౩-౨-౮. (౨) పెరి-తి-౧-౨-౬. (౩) తి-మొ-౫-౮-౭.
(౪) అధ్యా-రా-బా-౫. (౫) తిరునె-౧౩. (౬) తి-వాయ్-౩-౨-౧.
(౭) వర-స్త-౬౯. (౮) తి-వా-య్-౭-౫-౧.

వమ్ శ్రుతమానాల్ ఇతు ఉపపన్నుమెన్నుమ్బడియాన విస్రమ్భబాహు

(శ్రుతిమానాల్) (౧) "కాక్కై-వాయిలుమ్" ఇత్యాదిరీత్యా యతః కుతశ్చిచ్ఛ్రవణమాత్రం విస్రమ్భబాహుళ్యనిమిత్తమితి భావః. "శ్రుతమానాల్" ఇత్యుత్తరత్రాఽన్వేతి. (౨) "వక్తాశ్రోతాచ దుర్లభః" ఇతిభావః. అనుపపత్తి ప్రతిసన్ధానాఽభావమాత్రంవినా శ్రుతస్య ఉపపత్త్యుపన్యాసో విస్రమ్భాతిశయ సూచక ఇతిభావః.

(విస్రమ్భేతి) (3) "మన్త్రేతీర్థేద్విజేదైవే-విశ్వాసఃఫలదాయకః." అత్ర, (ర) "సారాఽసారవివేకజ్ఞా గరీయాంసో విమత్సరాః। ప్రమాణతన్త్రాస్సన్తీతి కృతో వేదార్థసఙ్గ్రహః" ఇతి శ్రీమద్వేదార్థసఙ్గ్రహ చరమశ్లోకో ఽనుసన్ధేయః. అత్ర ఆద్యేనవిశేషణేన-"సారాఽసార వివేక

నజ్ఞాలుక్కు-యత్తనన్ శామ్మకనార్ పెఱ్ఱ నాట్టుళే"! (౫) "అన్తు శరాశరఙ్గళై వైకున్దత్తేఱ్ఱి" శ్రీపాద్మపురాణే - మాఘమాహాత్మ్యే, వింశేఽధ్యాయే-(౬) "స్థాపయంశ్చతురో వర్ణాన్ స్వేస్వేవర్త్మనిరాఘవః। ఏకాదశ సహస్రాణాం వర్షాణాం పాలయన్ ప్రజాః। రాజవంశాన్ శతగుణాన్ స్థాపయిత్వా దివంగతః। తీర్థపాషాణ కాష్ఠేభ్యో ఋతేషు ష్కేభ్య ఏవచ। అన్యాన్ సర్వాన్ జీవయుక్తాన్ సరయ్వాం త్యక్తవర్ష్మణః। స్వర్గేలోకే స్థాపయిత్వా స్వంధామ ప్రాపసోఽచ్యుతః" ఇత్యాద్యభిప్రేతమ్.

(కాక్కై-వాయిలుమితి) (౧) "కట్టురైకొళ్వర్ కారణా! కరుళకొ-డియానే!" ఇతిశేషః. (వక్తాశ్రోతేతి) శ్రీరామాయణే ఆరణ్యకాణ్డే - రావణం ప్రతి మారీచః; - (౨) "సులభాః పురుషారాజన్ సతతం ప్రియవాదినః। అప్రియస్యతు పథ్యస్యవక్తా శ్రోతాచదుర్లభః" ఇతి. "అప్రియస్యవక్తా, పథ్యస్య శ్రోతాచదుర్లభః" ఇత్యన్వయః. "ఆనాల్" ఇత్యుక్తత్వేన, "వక్తా శ్రోతాచదుర్లభః" ఇతి - దౌర్లభ్యం ద్యోత్యతే ఇతిభావః.

(చరమశ్లోకః). అన్త్యశ్లోకః. (ఆద్యేన విశేషణేన) నిష్కృష్ట సత్త్వేతి

(౧) పెరి-తి-౫-౧-౧. (౨) రా-ఆ-3౭-౨. (3)
(ర) వేదార్థసఙ్గ్రహే. (౫) పెరు-తి-౧౦-౧౦. (౬) పాద్మే-౨౦-

ళ్ళముడై యనాయ్, ఆస్తికాऽగ్రేసరనాయ్, ఇరుప్పానొరువనుణ్డాకిల్,

జ్ఞాః" ఇతిఫలితమ్; (౧) "సత్త్వాత్సఞ్జాయతేజ్ఞానమ్" ఇత్యుక్తేః. ద్వితీయేన–"గరీయాంసః" ఇత్యుక్తిముక్తమ్; (౨)"సచ పూజ్యో యథాహ్యహమ్" ఇత్యుక్తేః. తృతీయేన–" విమత్సరాః " ఇతి ఫలితమ్. చతుర్థపఞ్చమాభ్యామ్-ప్రమాణతన్త్రాఇత్యుక్తే ఫలితే ఇత్యనుసన్ధేయమ్.

వేదాన్తశ్రవణాऽధికారాదపి అధికమధికారమాహ (ఆస్తికేతి). "స్వప్రవర్తిత సకలశాస్త్రమర్యాదోల్లఙ్ఘనేన నిరఙ్కుశ స్వతన్త్రోభగవాన్నిర్హేతుక కటాక్షేణ కేవల స్వార్థతయా కఞ్చిదఙ్గీకరోతి" ఇత్యుక్తే తత్రదృఢాధ్యవసాయవాన్ - ఆస్తికాऽగ్రేసరః. (ఒరువనుణ్డాకిల్) (3) "కశ్చిన్మాంవేత్తితత్త్వతః" (౪)"సుదుర్లభః" (౫)"ఉళ్ళిరేల్" ఇత్యాదికమత్రాऽనుసన్ధేయమ్.

విశేషణేన. (ద్వితీయేన) పరమాత్మనీతి విశేషణేన. (తృతీయేన) అపరమాత్మనీతి విశేషణేన. (విమత్సరా ఇతీతి) మత్సరస్య విషయప్రావణ్యజన్యత్వాదితి భావః. (చతుర్థేతి) ప్రమాణపరేతి విశేషణేనేత్యర్థః. (పఞ్చమేతి) భగవద్వైభవమ్ శ్రుతమానా లిత్యాది విశేషణేనేత్యర్థః.

(కశ్చిదితి) గీతాయాం సప్తమాధ్యాయే; — "మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే। యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్మాంవేత్తి తత్త్వతః" ఇతి. అస్య గీతార్థ సఙ్గ్రహవ్యాఖ్యా;—"మనుష్యాణామ్ - అధికారిణామ్, సహస్రేషుమధ్యే కశ్చిదేవ, సిద్ధయే-ఫలసిద్ధిపర్యన్తమ్, యతతే-యత్నంకరోతి; యతతామ్ - తథాయత్నం కుర్వతామపి, సహస్రేషుమధ్యే కశ్చిదేవ, వేత్తి - జానాతి; సిద్ధానామ్ - మద్విషయజ్ఞానవతామ్, సహస్రేషు, కశ్చిదేవమామ్, తత్త్వతః-యాదావత్ వేత్తిఇతి." (సుదుర్లభఇతి) గీతాయాం తత్రైవ;-"బహూనాం జన్మనామన్తే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే। వాసుదేవస్సర్వమితి సమహాత్మా సుదుర్లభః" ఇతి. అస్యగీతార్థ సఙ్గ్రహవ్యాఖ్యా;—"బహూనామ్ - భూయసామ్, జన్మనామ్ - పుణ్యజన్మనామ్, అన్తే-అవసానే, జ్ఞాన

---

(౧) గీ-౧౪-౧౭. (౨) (3) గీ-౭-3.
(౪) గీ-౭-౧౯. (౫) తిరుప్పల్లా-3.

అవన్ ఇశ్శ్లోకార్థ శ్రవణాఽనుష్ఠానత్తుక్కు అధికారి

ఆకైయాల్ అధికారి దౌర్లభ్యత్తాలుమ్, అర్థగౌరవత్తాలుమ్, ఇత్తై వెళియిడాతే మఱైత్తుక్కొణ్డు పోన్దార్కళ్ - ఎమ్బెరుమానారుక్కు

(ఇశ్శ్లోకార్థశ్రవణానుష్ఠానత్తుక్కు) "శ్రవణఞ్చ అనుష్ఠానఞ్చ" ఇతి సమాహారైకవద్భావః, శరణవరణశోకనివృత్త్యో రనుష్ఠానస్యేత్యర్థః అత్ర అనుష్ఠానం యథాయోగ్యం ద్రష్టవ్యమ్ అత్ర, "ఆద్యవిశేషణపఞ్చకం శ్రవణాధికారః, చరమమ్-అనుష్ఠానాధికారః" ఇత్యవధేయమ్ "అధికారి, ఆకైయాల్" ఇతి (అధికారి దౌర్లభ్యత్తాలుమ్) ఇత్యత్ర హేతుః అనన్తర హేతుద్వయమ్ "పోన్దార్కళ్" ఇత్యత్ర (వెళియిడాతే మఱైత్తు కొణ్డు) మఱైత్తు వెళియిడాతే మఱైత్తుక్కొణ్డు, అతోన పున

వాన్ - మచ్ఛేషత్వైకరూపజ్ఞాన సమ్పన్నో భూత్వా, సర్వమ్ - ప్రాప్యం ప్రాపకం అన్యచ్చ మనీషితం సర్వమపి, వాసుదేవ ఏవేతి మాం ప్రపద్యతే - భజతే, సమహాత్మా, సుదుర్లభ ఇతి - అత్యన్తదుర్లభ ఇతి (ఉళ్ళిరేలితి) "వాఙ్మాళ్ పట్టు నిర్కిరుళ్ళిరేల్" ఇతి గాథావివక్షితా.

(శరవరణేతి) - అధికారి విశేషణతయా శరణవరణకరణం శోకకారణ నివృత్త్యనుష్ఠాన మిత్యభిప్రేతమ్ స్వస్వత్వభ్రమశ్శోకకారణమ్. (యథాయోగ్యమితి) (౧) "ఎత్తినాలిడర్ క్కడల్ కిడత్తి యేళై నెఞ్జమే" ఇత్యుక్తరీత్యా భగవానేవ ముక్తి ప్రతిబన్ధక నివృత్తిం కరోతి, మయాన శోకః కార్య ఇతి, స్వస్వత్వభ్రమాదికం వినివర్త్య నిర్భరత్వాఽనుసన్ధానమిత్యాదికం బోధ్యమ్ (విశేషణపఞ్చకమ్) నిష్కృష్ట సత్త్వనాయిత్యాదికమ్ (అధికార ఇతి) అత్ర ప్రాధాన్యం ముఖ్యతామవలమ్బ్య అధికారి విభాగ ఇతి మన్తవ్యమ్ (చరమమితి) "ఆస్తికాగ్రే సరనాయ్" ఇతి విశేషణమితి బోధ్యమ్ (హేతుద్వయమ్) అధికారి దౌర్లభ్యమ్, అర్థగౌరవమితి హేతుద్వయమ్ (పునరుక్తిరితి) "వెళియిడాతే, మఱైత్తుక్కొణ్డు" ఇతి పదయో స్సమానార్థకత్వేన పునరుక్తిరితి భావః

(౧) తి-చ-వి-౧౧౫

మున్బుళ్ళార్. సంసారికళ్ దుర్గతికణ్డు పొఱుక్కమాట్టాతపడి కృపై కరై

ఝ: క్తిః "భవతుపూర్వాచార్యైర్గోపనమ్, తతఃప్రకృతేకిమాయాతమ్" ఇత్యాశఙ్కామ్, "తర్హి కథంపూర్వాచార్యోల్లఙ్ఘనేనలోకాచార్యైర్నిబన్ధనంకృతమ్" ఇతిశఙ్కాఞ్చపరిహరతి (సంసారికళిత్యాదివాక్యేన).

(కృపైకరై పురణ్డిపక్కైయాలే)ఇతి తత్ప్రకారశ్చ-శపథోల్లఙ్ఘనం స్వావస్థానుమతిరిత్యాది రూపేణప్రసిద్ధః. అనుగృహీతశ్చ శ్రీశుద్ధసత్త్వ గురుచరణాఽభిధానైః ద్రావిడాగమదేశికైః శ్రీభాష్యకారస్తవే,—"చరణయుగళవృత్త్యా శారదాపీఠగత్యా భువనవిదితకాఞ్చీపూర్ణనిత్యా

(శ్రీశుద్ధసత్త్వేతి) "వరన్దరుమ్ పెరుమాళ్పై" ఇతి ద్రామిడనామక పఞ్చరత్నసమాఖ్యాది మభూత కుశికకుల ధురీణవరద రాజదేశిక కుమారైః, "శుద్ధసత్త్వ మణ్ణన్" ఇతి ద్రామిడనామకైః. అత్ర అణ్ణ నరుళిచ్చెయ్తపడి; "ఇవరుక్కు శుద్ధసత్త్వమ్" ఎన్గిఱ తిరునామమ్ యథార్థమాయిరుక్కు నమక్కెప్పొర నల్లవార్త్తై శొల్లిప్పోరువర్, ఇవరుడైయ హృదయానుసారి యావత్కార్యమ్ ఘటిక్కుత్తు; ఇని ఒరుకుఱైవుమిల్లై యెన్ఱు" ఇతి-యతీన్ద్రప్రవణ ప్రభావ శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా (ద్రావిడాగమ దేశికైరితి) 'తిరువాయ్మొழி యాచార్యర్" ఇతి ద్రావిడాభిధానైః, నిజపితృగురుచరణ దత్తనామకరణకాలిక "వేఙ్కడత్తుఱైవర్" ఇతి ద్రావిడనామకైః-శ్రీవేఙ్కటాచార్య వర్యైః. "శ్రీశుద్ధసత్త్వాచార్యః" ఇతి, "ద్రావిడాగమదేశికః" ఇత్యేతన్నామద్వయం శ్రీమద్వరవరమునివర్య స్వామికృపాలబ్ధమ్" ఇతి ఐతిహ్యమనుసన్ధేయమ్. అత్ర-"శుద్ధసత్త్వ మణ్ణనుడైయ వ్యాఖ్యాన చాతుర్యత్తై క్కణ్డు పోర ఉకన్దరుళి, అవరుక్కు 'తిరువాయ్మొழி యాచార్యర్' ఎన్ఱు తిరునామమ్శాత్తి, భగవద్విషయ సింహాసనత్తిలే అభిషేకమ్ శెయ్తరుళినార్" ఇతి యతీన్ద్రప్రవణప్రభావ శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(చరణేతి) (చరణయుగళ వృత్త్యా) తత్రతత్ర పాదచారేణ (శారదాపీఠమ్) ఔత్తర సరస్వతీపీఠమ్. (కాఞ్చీపూర్ణః). "తిరుకచ్చినమ్బి" ఇతి ద్రావిడనామ

నువృత్త్యా । శుభగురుశపథశ్చాస్మై వర ముల్లఙ్ఘ్యసూక్త్యా త్క్షితిమవితు రహోతేకేయ మార్గానుకమ్పా”

కృపాస్వరూపమాహ (సం॥ రికళితి) (మాట్టాతపడి) మాట్టాతిపడియాన వక్ష్యమాణ క్రయావిశేషణత్వే, “దయాహినామ –స్వార్థ నిరపేక్షా పరదుఃఖాఽసహిష్ణుతా” ఇతి శ్రీభాష్యకృత్సూక్తివిరోధాత్.

కాచార్యవర్యః (గురుః) శ్రీగోష్ఠిపూర్ణార్యవర్యః (శపథముల్లఙ్ఘ్యేతి) ‘‘తిరుకోట్టియూర్‌నమ్బి’ ఇతి ద్రావిడనామక శ్రీగోష్ఠి పూర్ణసూరిః - శ్రీరామానుజార్యాయ ‘త్వయా చరమశ్లోకార్థ గోపనంకర్తవ్యమ్’ ఇతి శపథమకరోత్ శ్రీ రామానుజార్య వర్యః ‘ఆచార్యాజ్ఞా ఉల్లఙ్ఘనే ఏకస్య స్వస్య నరకవాసో భూయాత్. దివ్యమన్త్రార్థ శ్రవణేన సర్వజీవోజ్జీవనం జాయతే, తదేవ ముఖ్యమ్’ ఇతి సర్వేభ్య ఉపదిదేశ” ఇత్యైతిహ్య మనుసన్ధేయమ్ అత్ర రామానుజార్య దివ్యచరితే,- “తిరుకోట్టియూర్‌నమ్బి వెళియిట్టపడి ఎమ్బెరుమానార్, ‘తామ్ అరుళిచ్చెయ్త వర్థత్తై ప్రకాశిప్పియాతే’ ఎన్ఱు ఆజ్ఞైయిడువిత్తుక్కొణ్డు అరుళిచ్చెయ్య, అవ్వర్థత్తై ధూళిదానమాక ఎల్లార్‌క్కుమ్ అరుళిచ్చెయ్య ఇత్తై నమ్బికేట్టరుళి, ఉడైయవరై అழைత్తరుళి ‘ఇవ్వర్థత్తై ఒరువర్‌క్కుమ్ శొల్లాతే యెన్ఱో నామ్‌శొన్నోమ్, అప్పడియిరుక్క, నీర్ అనేకమ్ పేరుక్కు ఎన్నైనెత్తుచ్చొన్నీర్’ ఎన్న, ఉడైయవరుమ్ - ‘అవర్‌కళెల్లారుమ్ దేవరీరుడైయ అభిమానసమ్బన్ధమ్‌పెఱ్ఱు ఉజ్జీవిప్పర్‌కళెన్ఱు దేవరీర్ తిరువడికళై మున్నిట్టుక్కొణ్డు శొన్నేన్’ ఎన్న, ‘వేఱొరువర్‌క్కుమ్ శొల్లాతేయెన్ఱు శూழురవు కొణ్డు నామ్ శొన్నోమ్, అప్పడియిరుక్క, నమ్మై మీఱిచ్చొన్నతుక్కు ఫలమేతు’ ఎన్న, ఉడైయవరుమ్ ‘నరకమేఫలమ్’ ఎన్న, ‘అప్పడి అఱిన్దిరున్దుమ్ శొల్లువానేన్’ ఎన్న, ‘అడియేనొరువనుమన్రో నరకమ్ పుకుకిఱేన్, ఇవ్వాత్మకోటికళెల్లామ్ ఉజ్జీవిక్కుమే’ ఎన్న, నమ్బియుమ్‌పోర ఉకన్దరుళి, ‘అవరో నీర్’ ఎన్ఱు ఎడుత్తుక్కట్టిక్కొణ్డు తమ్ముడైయకుమారర్ తెఱ్ఱాழ్వారైయుమ్ ఉడైయవర్ తిరువడికళిలే ఆశ్రయిప్పిక్కైక్కుయాలే” ఇత్యాది సూక్తిరనుసన్ధేయా

(మాట్టాతపడియాన) పొరుక్కమాట్టాతపడియాన (వక్ష్యేతి) “కరైపురణ్డు” ఇతి, వక్ష్యమాణేత్యర్థః. (విరోధాదితి)“మాట్టాతపడియాన”ఇతి కృపా విశేషణత్వా

పురణ్డిరుక్కై(-యాలే, అర్థతిన్ శీర్మైపారాతే అనర్థత్తైయేపార్త్తు వెళియిట్టరుళినార్ ఎమ్బెరుమానార్.

(అనర్థత్తైయేపార్త్తు) వైముఖ్యాదిక మనాలోక్యేత్యర్థః; అనర్థదర్శనం కృపాయా హేతుః. అర్థగౌరవ వైముఖ్యాద్యనాలోకనే హేతుః, (కిరై పురణ్డిరుక్కై(-యాలే)ఇతి. (వెళియిట్టరుళినార్) ఇతి; "మన్త్రంయత్నేన గోపయేత్" ఇత్యుక్తార్థస్య (౧)"ఆనృశంస్యంపరోధర్మః" ఇత్యుక్త మానృశంస్య మపవాద ఇతిభావః.

"యద్యప్య పారకారుణ్యం పూర్వాచార్యేష్వపిస్థితమ్। భవిష్యద వతారన్తు జ్ఞాత్వాతై స్తదుపేక్షితమ్" ఇతిభావః. తతోఽపి ప్రకృతే కిమా

ఽనఙ్గీకారే "దుఃఖ నిరాచికీర్షాకృపా" ఇతి కృపాలక్షణాన్తర ముద్బుద్ధంభవతి, అతోఽవిరోధఇతిభావః. అత్ర శ్రీవచనభూషణే:-"కర్మఫలమెన్నాతల్, కృపాఫలమెన్నాతల్" ఇత్యత్రకృపాశబ్దః-అనుగ్రహపరః. అన్యథా అభిసన్ధివిరామమాత్రస్య కృపావిషయత్వ ప్రతిపాదక భాష్య విరోధాదిత్యనుసన్ధేయమ్ (ఆనృశంస్యమితి) శ్రీరామాయణే సున్దరకాణ్డే - అష్టత్రింశత్సర్గే - (౧) "త్వయానాథవతీ నాథ హ్యనాథేవహిదృశ్యతే। ఆనృశంస్యం పరోధర్మస్త్వత్త ఏవమయాశ్రుతమ్" ఇతి.

(యద్యపీతి) (భవిష్యదవతారమ్) శ్రీభూతపుర్యా మవతరిష్యచ్ఛ్రీమద్రామానుజార్యావతారమ్. తామ్రపర్ణీ నదీతీరస్థ శ్రీనగర్యాం శ్రీమచ్ఛఠారిగురవః, శ్రీతామ్రపర్ణీ తీర్థజన్యోపాదాన ద్రవ్యేణ స్వీయదివ్యార్చాం ప్రతిష్ఠాపయిషవే శ్రీమధురకవి గురవే, "శ్రీతామ్రపర్ణీతీర్థం కటాహే ఆపూర్యతాపయ, తత్ర అహం అఞ్జలి కరస్పర్శం స్వయమావిర్భవిష్యామి" ఇత్యాజ్ఞప్య, తథా సప్తరాత్రం తప్తేకటాహతీర్థే ప్రథమతః తద్ద్రవ్యేణ అఞ్జలిబన్ధ త్రిదణ్డసహిత భవిష్యద్రామానుజార్యార్చా రూపేణ స్వస్వరూపం ప్రకాశయామాసుః. తద్భవిష్య దాచార్యార్చావిగ్రహ శ్రీరామానుజాచార్యః తస్యాం నగర్యామేవ శ్రీశైల నాథార్య పరికల్పితే రామానుజ చతుర్వేది మఙ్గలనామకస్థానే భాసతే; సః అపరః భవిష్యదాచార్యవిగ్రహః, పునః స్వీయ

---

(౧) రా-సు-౩౮-౪౧.

దివ్యార్చాదిదృక్షు మధురకవిప్రార్థితాచ్ఛ్రీపరాఙ్కుశ మునయః తామ్రపర్ణీ దివ్యతీర్థ ద్రవ్యేణ జ్ఞానముద్రాసహిత శ్రీ వకుళాభరణాఽర్చారూపేణ స్వస్వరూప మదర్శయన్, శ్రీ నగర్యాఖ్యకురుకాపుర్యాం శ్రీమధురకవి ప్రతిష్ఠిత శ్రీకారి మాఱసూనుదివ్యార్చావతారస్సర్వజనానాం జ్ఞానప్రదశ్శ్రీశఠకోపమునివర్యః ఇదానీ మపిప్రకాశతే, ఇదమైతిహ్యం శ్రీనగర్యాం చిరోపాసతసద్వృద్ధావదన్తి

"శ్రీశఠకోపమునిః శ్రీమన్నాథమునయే (౧) 'కలియుమ్ కెడుమ్ కణ్డుకొణ్మిన్' ఇతి గాథోపదేశకాలే శ్రీ భవిష్యద్రామానుజాచార్య విగ్రహం ప్రదదౌ. సః, అపరః భవిష్యదాచార్య విగ్రహః, తద్భవిష్యదాచార్య విగ్రహశ్శ్రీ రామానుజార్యః శ్రీరఙ్గస్థలే శ్రీవరవరమునివర్యసన్నిధౌ అద్యాపి సముల్లసతీతి పూర్వాచార్యా వదన్తి" ఇతిహ్యేయమ్ అత్ర - యాదవగిరిమాహాత్మ్యే, "అనన్తః ప్రథమం రూపం లక్ష్మణస్తు తతః పరమ్। బలభద్రస్తృతీయస్తు కలౌకశ్చిద్భవిష్యతి" ఇతి. శ్రీపాఞ్చరాత్రే ఈశ్వరసంహితాయామ్, యాదవాచలమాహాత్మ్య నామకవింశాధ్యాయే, బలభద్రం ప్రతి శ్రీనారాయణః,—"అస్తితేవిమలాభక్తిర్మయి యాదవనన్దన। ప్రథమం శేషరూపోమే కైఙ్కర్య మకరోద్భవాన్। తతస్తు లక్ష్మణోభూత్వా మామారాధితవానిహ। ఇదానీమపిమాంయష్టుం బలభద్రత్వమహ్నసి। కలావపియుగే, భూయః కశ్చిద్భూత్వాద్విజోత్తమః। నానావిధైర్భోగజాలైరర్చనం మేకరిష్యసి। ఇత్యుక్తోదేవదేవేన బలభద్రః ప్రహృష్టధీః। పూజయామాస విధివద్భోగైర్నానావిధైర్హరిమ్" ఇతి, రామానుజార్య దివ్యచరితాయామ్

"ఇని నమ్మాళ్వార్ వెళియిట్టపడి యెజ్ఞనేయెన్నిల్, 'లోకత్తై త్తిరుత్తవతాక ఎమ్బెరుమానోడే మాఱ్తట్టి (౨) 'నిన్ కణ్ వేట్కై యెళువిప్పనే' ఎన్ఱు విత్తిట్టుకొణ్డవన్ తామే, (౩) 'ఏపావమ్ పరమే' ఎన్ఱుశ్లేశిత్తు, (౪) 'అకలిడత్తై యారాయ్న్దతుతిరుత్తలావతే' ఎన్ఱు 'ఈశ్వరన్ అవతరిత్తు త్తిరుత్తవొణ్ణాత దేశత్తై నామోతిరుత్తువోమ్' ఎన్ఱు, (౫) 'యాను మెన్ నెఞ్జు మిశైన్దొళిన్దోమ్' ఎన్ఱు తాముమ్ తిరువుళ్ళము మేయాయ్, భూతభవిష్యద్వర్తమాన మత్తేవరాక్కైయాలే (౧) 'కలియుమ్ కెడుమ్ కణ్డుకొణ్మిన్' ఎన్ఱు ఉడైయవర్ తిరువవ

(౧) తి-వాయ్-౫-౨-౧ (౨) తిరువి-౯౬ (౩) తి-వాయ్-౨-౨-౨.
(౪) పెరియతిరువ-౨౫. (౫) పెరియతిరువ-౨౬.

అప్పడి ఉపదేశిత్తువిడుకిఱమాత్రమిన్ఱిక్కే, ఇవ్వర్థత్తై ఎల్లారు

యాతమితి శఙ్కాయామ్, "తర్హి శ్రీభాష్యకారనిష్ఠావా కిమితి లోకాచార్యైర్నాశ్రితా" ఇతి శఙ్కాఞ్చ పరిహరన్, "యదర్థప్రతిపాదనార్థం పూర్వాచార్యైర్గోపనం శ్రీభాష్యకారైః ప్రకాశనఞ్చ కృతమ్" ఇతి పూర్వస్మిన్వాక్యద్వయే నిర్దిష్టం తం ప్రకృతార్థమాహ (అప్పడియిత్యాది వాక్యేన). స చార్థః - పూర్వాచార్యతిలఙ్ఘిపరమకారుణ్యరూపో హేతుః. (అప్పడి) శ్రీభాష్యకారరీత్యా. (విడుకిఱమాత్రమ్) మాత్రశబ్దేననిబన్ధనం వ్యావర్త్యతే. అత్ర "రచయిష్యేఽతిసుగమాం రహస్యత్రయటిప్పణీమ్। ఇతి తద్వ్యాకృతౌ యత్నో యతిరాజేననాదృతః" ఇతి స్వావతారరహస్యమభిప్రేతమ్.

(ఇవ్వర్థత్తై) "అర్థగౌరవత్తైయుమ్, అర్థత్తిన్ శీర్మై" ఇతిపూర్వోక్తిసారతమార్థత్తై. (ఎల్లారుమ్) పిన్బుళ్ళారుమ్. "పిన్నవరుమ్" ఇతివత్.

తారత్తై సూచిప్పిత్తరుళక్కైయాలే" ఇతి, గురుపరమ్పరా ప్రభావే; -- "ఆళ్వారుమ్ అతిప్రీతియుడన్ సర్వేశ్వరన్ తమక్కు మయర్వఱ మతినలమరుళినాప్పోలే నాథమునికళుక్కు 'దివ్యం దదామితేచక్షుః' ఎన్ఱిఅపడియే దివ్యజ్ఞానచక్షుస్సై ప్రసాదిత్తరుళి, రహస్యత్రయార్థత్తైయుమ్, తిరువాయ్మొழிయైయుమ్ మఱ్ఱుముళ్ళనాలాయిర ప్రబన్ధఙ్గళైయుమ్ సకల దర్శనతాత్పర్యఙ్గళైయుమ్, అష్టాఙ్గయోగ రహస్యత్తైయుమ్, భగవద్రామానుజ భవిష్యదాచార్య విగ్రహత్తైయుమ్ ప్రసాదిత్తరుళినార్" ఇత్యాదిక మనుసన్ధేయమ్.

(తైః) పూర్వాచార్యైః. (లత్) మన్త్రప్రకాశనమ్. (వాక్యద్వయే) "నిమక్కుళ్ళ సత్వనిష్ఠనాయ్" ఇతి, "సంసారికళ్ దుర్గతికణ్డు" ఇతి వాక్యద్వయే. (సచార్థఇతి) యదర్థ ఇతివాక్యవివరణమ్-సచార్థ ఇతి. (రచయిష్యే)ఇతి. (తద్వ్యాకృతౌ) రహస్యవ్యాఖ్యానే. (స్వావతారేతి) (స్వస్య) శ్రీరామానుజార్యస్య. శ్రీవరవరమునివర్యః శ్రీరామానుజాచార్యావతారభూత ఇతిరహస్యమిత్యర్థః.

(శీర్మైయితి) శీర్మైసారాతే ఇత్యర్థః. (పిన్నవరుమితి) శీర్మైఇత్యత్ర

మఱ్ఱిన్దు ఉజ్జీవిక్క-వేణుమెన్ను మ్పరమకృపై యా లేయిత్తే, ఇతుతన్నైపల ప్రబన్ధఙ్గళిలుమ్ సఙ్గ్రహావి స్తరరూపేణ ఇవరరుళిచ్చెయ్‌తతు. మన్ఱు

(ఉజ్జీవిక్క-వేణుమెన్నుమ్ పరమకృపై) కారణే-కార్యోఽభేదోపచారః. పారమ్యమ్-ఉపదేశార్థకృపామపేక్ష్య నిబన్ధనార్థకృపాయా ఆధిక్యమ్. (కృపైయాలేఇత్తే) ఇతిపూర్వవత్. (ఇతుతన్నై) ఇత్యర్థత్రై (పల ప్రబన్ధఙ్గళిలుమ్) "శ్రియఃపతిప్పడి, యాదృచ్ఛికప్పడి, పరన్దపడి, తనితిరుమన్త్రమ్, తనిద్వయమ్, తనిచరమమ్" ఏతేషుషట్సు. ఏక విషయే నానాప్రబన్ధ నిర్మాణనిబన్ధనమాహ (సఙ్గ్రహేతి). ఏతచ్చ మూలమన్త్ర ప్రకరణోపోద్ఘాతే ప్రపఞ్చితమ్. (ఇవరరుళిచ్చెయ్‌తతు) చిత్తసన్నిధానాల్లోకాచార్య ఇత్యర్థః. "నిత్యసంసారియాయ్‌ప్పోన్ద ఇవరై" ఇతివత్. "అరుళిచ్చెయ్‌తతు; ఇప్పడి అరుళిచ్చెయ్‌కై యాలే, సంశయవిపర్యయమఱ అరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్" ఇత్యన్వయః.

తర్హి తైరేవాఽస్యగతార్థత్వాదితిశఙ్కాయాం చతుర్థం హేతుమాహ (మన్ఱుళ్ళవిత్యాదినా షష్ఠేనవాక్యేన). (మన్ఱుళ్ళ)

---

(౧) "పిన్నవరుమ్ కఱ్క ఉపదేశమాయ్‌ప్పేశుకిన్ఱేన్" ఇతి గాథాఽనుసన్ధేయా. (ఉపచార ఇతి) "ఉజ్జీవిక్క-వేణుమెన్ను మవర్‌క్కై యుణ్డుపణ్ణుకిఱ కృపై" ఇతి కృపాయాం కార్యాఽభేదోపచార ఇత్యర్థః. (పూర్వవత్). ప్రసిద్ధిః, హేతుశ్చ ద్యోత్యత ఇత్యర్థః. (ఏతచ్చ) సఙ్గ్రహ విస్తరరూపేణ నిర్మాణనిబన్ధనఞ్చ. (ఉపో ద్ఘాతే) ఇతి. "మున్బే రహస్యత్రయ విషయమాక మూన్ఱు ప్రబన్ధమిట్టరుళి యిరుక్క చ్చెయ్‌తేయుమ్" ఇత్యాది వాక్యేన ప్రతిపాదిత మితిభావః.

(తైః) - షట్ప్రబన్ధైః. (అస్య) రహస్యత్రయ వివరణస్య. (గతార్థత్వమ్) ఉక్తప్రాయత్వమ్. (హేతుమితి) సౌకర్యరూపహేతు మిత్యర్థః.

ఇతి ద్వితీయవాద కఠినపదదీపికా.

---

(౧) ఉపదేశరత్న-౧.

ముళ్ళప్రబన్ధఙ్గళెల్లావఱ్ఱైయుమ్మోవ్లస్తికేక, స్త్రీబాలర్ కళుక్కుమ్ అధికరిక్కలాంపడితెళియ అరుళిచ్చెయ్తతు ఇప్ప్రబన్ధత్తిలేయిఱే

ఇతిల్ ప్రథమత్తిలే ఇన్ద శ్లోకార్థత్తినుడైయ గౌరవత్తై, ఎల్లా

పూర్వోక్తేషు (ఎల్లావఱ్ఱిలుమ్) స్వపరోక్తేషు (స్త్రీబాలర్కుక్కుమ్) పెణ్డుక్కుమ్ పేతైకుక్కుమ్ అపిః - అయోగ్యత్వసూచకః (తెళియ) సుగ్రహమాయుమ్ సువ్యక్తమాయుమ్ ఏతత్సర్వం ప్రబన్ధారమ్భే ప్రపఞ్చితమ్ (ఇప్ప్రబన్ధత్తిలే) ముముక్షుప్పడియిలే శేషంపూర్వవత్

ఇతి చరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్

చరమశ్లోకస్య పరిగ్రహాతిశయనిష్కర్షః

ద్వితీయవాదః

"ఇత్థంసఙ్గతిసాఫల్యే సాధయిత్వాథవాక్యశః। వ్యాచిఖ్యాసుర్వాక్యమాద్యంవ్యాఖ్యారూపం వివక్షతి" "పదచ్ఛేదః పదార్థోక్తిర్విగ్రహో వాక్యయోజనా। ఆక్షేపస్యసమాధానం వ్యాఖ్యానంపఞ్చలక్షణమ్" ఇతి వ్యాఖ్యాప్రకారః, తత్ర ఆద్యవాక్యస్య వాక్యయోజనాన్తేష్వనన్తర్భావాత్ - ఆక్షేప సమాధానరూపత్వం వ్యఞ్జయన్, శ్లోకవ్యాఖ్యానే ప్రవృత్తస్య నామధేయనిర్వచనమప్రస్తుతమితిశఙ్కాంపరిహర్తుమ్ ఆద్యవాక్యమవతారయతి (ఇతిలిత్యాదివాక్యేన) (ఇతిల్) చిత్తసన్నిధానాత్ తృతీయప్రకరణ ఇత్యర్థః (ప్రథమత్తిలే) ఆద్యవాక్యే యద్యపి, "కీర్త్రేళిల ఉపాయవిశేషఙ్గళై ఎన్ఱు తొడఙ్గి" ఇతి ప్రతీకము పాదాస్యతే, తథా, పిలన్తావధిలాభాయ "ప్రథమత్తిలే" ఇత్యుక్తమ్ ఆనుపూర్వీప్రదర్శనాయ పునః ప్రతీకోపాదానమ్ అత్ర (పడుత్తుకైకాక) ఇత్యన్తంవాక్యప్రయోజనకథనమ్ (ఇతుతనక్కు) ఇత్యాదికం వాక్యార్థకథనమ్ అత్ర "చరమ శ్లోకవ్యాఖ్యానే ప్రవృత్తోలోకా

(సాఫల్యమ్) సంశయాదినివృత్తిః (ఆద్యమ్) - "కీర్త్రే ళిల" ఇత్యాద్యమ్. (లాభాయ) వాక్యాన్తావధిలాభాయ. (తదుపోద్ఘాతతయేతి) "ఆదిమంవాక్య

చార్య స్తదుపోద్ఘాతతయా శ్లోకాన్తరపరిత్యాగేన అస్యైవ శ్లోకస్య వ్యాఖ్యానే కింనియామకమ్' ఇత్యాక్షేపస్య 'తస్యైవోపాదేయతమత్వాత్' ఇతిసమాధానార్థమాదిమం వాక్యమనుగృహీతవాన్" ఇతివ్యఙ్గ్యార్థోఽభిప్రేతః,

(౧) "ఇదన్తుతేగుహ్యతమమ్ ఇతినిర్దిష్టాదప్యధికోపదేశారమ్భరూపస్య, (౨) "సర్వగుహ్యతమంభూయః"ఇతిభగవద్గీతోపనిషద్గత వచనస్యసత్త్వాత్,తన్ముఖేనవైభవఖ్యాపనసమ్భవేతన్మూలకాభియుక్తవ్యవహారప్రదర్శనమనుచిత మిత్యత్రాహ (ఎల్లారుడైయనెఞ్జిలుమ్ పడుత్తు

మనుగృహీతవాన్" ఇత్యుత్తరత్రాన్వయః (శ్లోకస్య) చరమశ్లోకస్య (తస్యైవ) చరమశ్లోకస్యైవ

(ఇదన్తుత ఇతి) భగవద్గీతాయాం నవమాధ్యాయే, శ్రీభగవానువాచ, "ఇదన్తుతే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే। జ్ఞానంవిజ్ఞాన సహితం యజ్జ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్" ఇతి అస్యగీతార్థసఙ్గ్రహ వ్యాఖ్యా,- "హే అర్జున! విజ్ఞాన సహితమ్-ఉపాసన విశేషజ్ఞాన సహితమ్, గుహ్యతమమ్,- అతిరహస్యమ్, ఇదమ్తు-విలక్షణమ్, జ్ఞానమ్- భక్తి రూపోపాసనాఖ్యమ్, అనసూయవే-అసూయారహితాయ, తే-తుభ్యమ్, ప్రవక్ష్యామి, యత్, జ్ఞానం, జ్ఞాత్వా-అనుష్ఠాయ, అశుభాత్-సంసారాత్, మోక్ష్యసే-ముక్తోభవిష్యసి" ఇతి (సర్వగుహ్యేతి) తత్రైవాఽష్టాదశాధ్యాయే "సర్వగుహ్యతమం భూయశ్శృణుమే పరమంవచః। ఇష్టోసిమేదృఢమితితతోవక్ష్యామితే హితమ్" ఇతి అస్య గీతార్థసఙ్గ్రహ వ్యాఖ్యా,-"సర్వగుహ్యతమమ్-సర్వేష్వపి కర్మయోగాదిషు, గుహ్యేషు, మధ్యేగుహ్యతమమ్,పరమమ్ - ఉత్కృష్టమ్, మే - మమ, వచః, భూయః - పునరపి, శృణు, మే - మమ, దృఢమ్ - అత్యర్థమ్, ఇష్టః - ప్రీతివిషయోఽసి, ఇతియత్, తతోహేతోః, తే-తవ, హితమ్-పరమపురుషార్థసాధన భూతమ్, వక్ష్యామి-కథయిష్యామి" ఇతి (తన్ముఖేన) గీతా వచనముఖేన (తన్మూలకః) వచనమూలకః.

---

(౧) గీ-౯-౧. (౨) గీ-౧౮-౬౪

రుడైయనెఞ్జిలుమ్ పడుత్తుకైక్కొణ్డు, ఇతుతనక్కు "చరమశ్లోకమ్" ఎన్ఱు నామమాకైక్కు, హేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్, (కీళ్శెశిల ఉపాయ విశేషఙ్గళై) ఎన్ఱతోడఙ్గి

కైక్కొణ్డు) ఇతి వచనముఖేన వైభవస్యస్త్రీబాలైః పూర్వాపరపర్యాలోచనవిధురైర్దురధిగమత్వాదభియుక్తతమపూర్వాచార్యాఽభిమత చరమశ్లోకవ్యవహారముఖేన వైభవవర్ణనస్య స్త్రీబాలానామపి హృదయఙ్గమత్వాచ్చ, యథాశ్రుతమేవోచితమితి భావః

నను, "చరమశ్చాసౌ శ్లోకశ్చ" ఇతి యోగవృత్త్యా కస్మింశ్చిత్ శ్లోకసముదాయే విద్యమానాఽన్తిమశ్లోకే చరమశ్లోకత్వస్య లోకప్రసిద్ధత్వాత్, మోక్షోపాయోపదేశశ్లోకేషు ప్రకృతశ్లోకస్యాఽన్తిమత్వేన ప్రసిద్ధార్థపరిగ్రహసమ్భవాచ్చ, అర్థాన్తరకథనమయుక్తమితి శఙ్కాయాం వాక్యతాత్పర్యవిషయాఽర్థమాహ, (ఇతుతనక్కు) ఇతి, ఇదం శ్లోకస్తనకు ఇత్యర్థః "తనక్కు" ఇత్యనేన చరమశ్లోక వ్యవహారోఽస్మిన్ శ్లోకే అసాధారణ్యేనవి ప్యాస్తీతివ్యజ్యతే (తిరునామమాకైక్కు) సత్యం చరమశ్లోకశబ్దో యౌగిక ఇతి కిన్తు ద్విరేఫాదిపదవత్ శ్లోకవిశేషే వ్యవహారప్రసిద్ధ్యా, యౌగికనామధేయమ్, ఆపేక్షికాన్తిమశ్లోకత్వస్యాఽతిప్రసఙ్గాత్ తత్రాపి నసామాన్యతో నామత్వమాత్రమ్, కిన్తు

(అర్థాన్తరమ్) చరమోపాయ ప్రతిపాదకత్వ రూపాఽర్థాన్తరమ్ (ద్విరేఫాదిపదవదితి) ద్విరేఫపదస్య సమీరకిశోరేప్రసిద్ధిర్న, అపితు, భ్రమరే ప్రసిద్ధిః, తద్వత్, పాచకాదివన్నేతి భావః బ్రహ్మవిద్యాభరణే, "ద్విరేఫ పదస్య రేఫద్వయే శక్తిః; రేఫద్వయ విశిష్టభ్రమరపదే లక్షణా లక్షితస్య భ్రమరపదస్య అర్థే వృత్తిః లక్షితలక్షణేత్యపి గాయన్తి" ఇత్యుక్తమ్ (యౌగికనామధేయమితి) యౌగికః - చరమశ్లోకశబ్దః, రూఢవత్ ప్రసిద్ధార్థకశ్చేతి భావః (ఆపేక్షికః) వైవక్షికః (అతిప్రసఙ్గాదితి) "ఉపాయేచరమః, ఉపేయేచరమః" ఇతి తత్ర అతిప్రసఙ్గ ఇతి భావః.

ముముక్షుప్పడిమూలమ్

కీఴ్ఱ్ శిల ఉపాయవిశేషఙ్గళై ఉపదేశిక్క, అవై దుశ్శక జ్గళెన్ఱుమ్, స్వరూపవిరోధికళెన్ఱుమ్ నినైత్తు శోకావిష్టనాన అర్జుననైక్కుఱిత్తు అవనుడైయశోకనివృత్త్యర్థమాక "ఇని ఇతుక్కవ్వరుకిల్లై" ఎన్ను మ్పడియానచరమోపాయత్తై అరుళిచ్చెయ్కైయాలే, చరమశ్లోకమెన్ఱు ఇతుక్కప్పేరాయిరుక్కిఱతు

శ్రీమత్త్వవిశిష్టం నామత్వమ్ శ్రీమత్త్వమ్-ప్రతిపాద్యవైలక్షణ్యమ్, వక్తృవైలక్షణ్యాఞ్చమూలోక్తమ్ వక్తృవైలక్షణ్యమ్ - అభియుక్తతమపూర్వాచార్యకర్తృక పచురప్రయోగవిషయత్వాత్ తత్ర పూర్వాచార్యకర్తృకప్రచురప్రయోగ విషయత్వరూప శ్రీమత్త్వం నామత్వకల్పకమ్, ప్రతిపాద్యవైలక్షణ్యారూపం శ్రీమత్త్వం సిద్ధస్య నామత్వస్యనిర్వాహకమ్, ప్రవృత్తినిమిత్తార్థకత్వాత్ తథాచవక్తృవై లక్షణ్యరూపశ్రీమత్త్వవిశిష్టనామత్వేహేతుః మూలోక్తమర్థద్వారకం చరమత్వమేవేత్యర్థాన్తరకథనం యుక్తమితిభావః

ద్వాత్రింశత్పదసన్దర్భాన్వ్యాచష్టే షోడశక్రమాత్ ।
యథాశ్రుతాన్యుపాదత్తే శేషాణ్యుక్త్యతిలాఘవాత్ ॥
నేనానయవయోమేయ తోయధేయనరాశిపరాః ।
గురుభారతరాసార హారధీరనగద్రుగాః ॥

(ప్రవృత్తినిమిత్తేతి) అస్యప్రతిపాద్యతా సమ్బన్ధేన చరమోపాయః ప్రవృత్తినిమిత్తమ్ చరమోపాయార్థ ప్రతిపాదకత్వం చరమశ్లోకత్వమితిబోధ్యమ్

(ద్వాత్రింశత్పదేతి) "కీఴ్ఱ్ శిల" ఇత్యారభ్య "ప్పేరాయిరుక్కిఱతు" ఇతి పర్యన్తంద్వాత్రింశత్పదానీతిబోధ్యమ్ (వ్యాచష్టఇతి) శ్రీమద్వరవరమునిరితిశేషః (షోడశేతి) పదానీతిశేషః (ఉపాదత్తఇతి) మూలస్థపదాని వ్యాఖ్యాతానీతి భావః, (శేషాణీతి) పదానీతిశేషః (నేనానయేతి)(శబ్దాః) నే నే త్యాదిసఙ్ఖ్యాబోధ్యా ఎమ్తుమిత్యాది

అత్తావతు—ఇన్దశ్లోకత్తుక్కు క్కీర్రే, అనేకాఽధ్యాయఙ్గళిలే కీర్త్తి

శబ్దాస్స్ఫుటాః ప్రతిపదం ప్రతీకోక్త్యతిగౌరవాత్ ।
స్వోక్త్యైవ స్ఫుటధీయోగా దప్యన్వార్థమనూదితాః॥

(అత్తావతిత్యాది) అత్ర తావత్తృతీయప్రకరణస్య కరిష్యమాణత్వేన ద్వితీయప్రకరణస్య ప్రకృతత్వేనచ వక్తృశ్రోతృబుద్ధిస్థత్వాత్, "కీర్రే" ఇత్యత్ర అవధ్యవధిమత్త్వభ్రమం వారయతి (ఇన్దవితి). "ఇన్ద" ఇత్యనేన శ్లోకోపి వ్యాఖ్యేయతయా బుద్ధిస్థ ఇతి సూచ్యతే. అపరపదార్థాఽన్వయ యోగ్యతాఽనుసారేణ శ్లోక ఏవ - అవధిరితి భావః. అవధిమత్ప్రతీతేర్యోగ్యతా పరామర్శ సాపేక్షత్వాత్, తద

శబ్దాః (స్ఫుటాః) సుటార్థకాః. (స్ఫుటధీయోగాత్) వ్యక్తజ్ఞానయోగాత్. (అప్యన్వార్థమనూదితా ఇతి) అన్వయార్థమప్యనూదితా ఇత్యర్థః.

అత్ర "సేనానయ వయోమేయతోయ ధేయనరాః పరాః। గురుభారతరా సార హారధీరనగద్రుగాః" ఇతి కారికా. ఏతద్గ్రన్థకర్తృభిః శ్రీరామానుజగురుచరణైః "కాదినవ. టాదినవ, పాదిపఞ్చ, యాద్యష్టౌ" ఇతి జ్యోతిష పరిగణితకటపయాది సఙ్ఖ్యామవలమ్బ్య మూలశబ్దమాత్రాదాన ప్రతిపాదికా ఇయం కారికాకృతా. తత్ర-"కీర్రే (౧), శిల (౨), ఉపాయవిశేషఙ్గళై (౩), ఉపదేశిక్క (౪), అప్పై (౫) దుశ్శకఙ్గళ్ (౬), ఎన్డ్రుమ్ (సేనా-౭), స్వరూప (౮), విరోధికళ్ (౯), ఎన్టుమ్ (నయ-౧౦), నిషైత్తు (౧౧), శోక (౧౨), ఆవిష్టన్ (౧౩), ఆన (వయో-౧౪), అర్జుననై (మేయ-౧౫), శుత్తిత్తు (తోయ-౧౬), అవనుడైయ (ధేయ-౧౭), శోక (౧౮), నివృత్త్యర్థమాక (౧౯), ఇని (నరాః-౨౦), ఇతుక్కు (పరాః-౨౧), అవ్వరుక (౨౨), ఇష్లై (గురు-౨౩), ఎన్నుమ్పడియాన (భార-౨౪), చరమ(౨౫), ఉపాయత్తై(తరా-౨౬), అరుళిచ్చెయ్కైయాలే (సార-౨౭), చరమశ్లోకమ్ (హార-౨౮), ఎన్ఱు (ధీర-౨౯), ఇతుక్కు (నగ-౩౦), పేర్ (౩౧), ఆయిరుక్కుఅతు (ద్రుగాః-౩౨)" ఇతి వివేచనీయమ్. అత్ర, సేనాదిశబ్దసఙ్ఖ్యాబోధితాని మూలస్థపదానినవ్యాఖ్యాతానీతిమన్తవ్యమ్.

(అవధ్యవధిమత్త్వభ్రమమితి) ద్వితీయప్రకరణ తృతీయప్రకరణయో ర తి

జ్ఞానాదికళాన శిల ఉపాయవిశేషఙ్గళై, స్వప్రాప్తిలక్షణమోక్ష సాధన

ప్రతిపత్తిం పరిహరన్, ఉపేయాదేరపి గీతాయాముపదేశాత్ కార్త్స్న్యేన పూర్వముపాయోపదేశ ఇత్యయుక్తమితి శఙ్కాఞ్చ పరిహరతి (అనేకేతి) "ఉపరితనభాగోఽవసేయస్య బ్రహ్మజ్ఞానస్య" ఇతి శ్రీభాష్యసూక్తప్రకారేణ ప్రాచుర్యప్రాధాన్యాభ్యాం గీతాశాస్త్రస్య ఉపాయపరత్వమేవ ఉపేయాదిప్రతిపాదనన్తు తత్రతాదర్థ్యేన క్రియత ఇతి భావః "శిల" ఇత్యస్య-"కతిచిత్" ఇత్యర్థేసతి, "కేచనఉపాయా ఉపదిష్టాః, కేచనోపాయానోపదిష్టాః" ఇతిభ్రమస్స్యాత్, తద్వ్యావృత్తిలాభాయ ఉపాయవ్యక్తి బహుత్వపరతామాహ (కర్మేతి). ఆది శబ్దేన "అద్వైయావన" ఇత్యాదినా వక్ష్యమాణసఙ్గ్రహః ఉపాయ విశేషోపదేశమాత్రేణ దుశ్శకత్వ స్వరూపవిరోధిత్వబుద్ధిర్నఘటతే. సుకరస్వరూపాఽనురూపోపాయ విశేషాణామప్యుపదేశ సమ్భవాత్, ఇతిశఙ్కాపరిహారాయ, వస్తుతోదుశ్శకత్వాది విశిష్టస్వరూపా ఏవో పాయవిశేషా ఉపదిష్టాఇతి వాస్తవస్వరూపప్రదర్శకతయా* శిలపదం సార్థక మితిభావః

"ఉపాయవిశేషఙ్గళై" ఇత్యస్య వివరణం (స్వప్రాప్తీతి) ఉపాయ శబ్దస్య ససమ్బన్ధికత్వేన, మోక్షసాధనపదేన మోక్షరూపసమ్బన్ధినిర్దేశః. కైవల్యోపాయస్యాపి ఉపదిష్టత్వాత్, తస్మిన్దుశ్శకత్వాదిజ్ఞానస్యవక్ష్య మాణశ్లోకాఽనుపయోగాచ్చ, తద్వ్యావర్తకం విశేషపదమిత్యభిప్రా

శేషః (తదప్రతిపత్తిమ్) అవధిమదజ్ఞానమ్ (తత్ర)గీతాయామ్ (తాదర్థ్యేన) తచ్ఛేషతయా (వక్ష్యమాణేతి) "అద్వైయావన - కర్మజ్ఞానభక్తియోగఙ్గళుమ్" ఇత్యత్ర ఉక్తదీపారోపణాదిత్యర్థః (దుశ్శకత్వాదీతి)ఆదినా - స్వరూపవిరోధిత్వం గృహ్యతే.

(తస్మిన్) కైవల్యోపాయే (శ్లోకేతి) "ఇథ్థన్దైపామిత్తనై" ఇతివక్ష్యమాణ శ్లోకేత్యర్థః (తద్వ్యావర్తకమ్) కైవల్యోపాయవ్యావర్తకమ్ (ఉపదేశేతి) ఉపదేశ

యేణ*స్వప్రాప్తిలక్షణేత్యుక్తమ్. స్వశబ్దః-సన్నిహితోపదేశకర్తృపరః. నను కర్మాదీనాం ప్రాప్తిసాధనతయా పూర్వముపదేశే తత్స్థానే వక్ష్యమాణస్య సిద్ధోపాయస్య కథం "మోక్షయిష్యామి" ఇతి మోక్షసాధనతయోపదేశ ఇత్యత్రాహ (ప్రాప్తిలక్షణమోక్షేతి). "భావాన్తరమభావః" ఇత్యఙ్గీకారేణ ప్రాప్తిరేవ మోక్షఇతి నోక్తదోషఇతిభావః.

నను, "శరణంవ్రజ" ఇత్యత్ర శరణశబ్దేన కర్మాద్యుపాయాన్తరస్థానేస్థిత్వా ఫలప్రదత్వముచ్యత ఇతి కైశ్చిదుక్తమ్- యది "చరమోపాయత్వే" ఇత్యత్ర వివక్షితంస్యాత్; తదా "శోకనివృత్త్యర్థమాః" ఇతి వ్యాహతమ్. కరణే అనుష్ఠితఏవ దేవతాయా ద్వారతయా ఫలప్రదత్వేన శరణాగతంప్రతి ఈశ్వరస్య ఫలప్రదత్వ మాత్రాఙ్గీకారే శరణాగతేరేవ కరణత్వాపత్తౌ స్వరూపవిరోధజ్ఞాన నిబన్ధన శోకనివృత్త్యనుపపత్తేరితి శఙ్కాయామ్, *శరణపదస్య కరణపరత్వ సూచనాయ

కర్తా శ్రీకృష్ణః. (నను కర్మేతి); పూర్వం ప్రాప్తిసాధనత్వముపదిష్టమ్, శ్లోకే మోక్షసాధనత్వముః దిశ్యతే. మోక్షః - అవిద్యానివృత్తిః. (ప్రాప్తిః) భగవత్సమ్ప్రాప్తిః. అతః, ప్రాప్తిర్భిన్నేతి శఙ్కాభిప్రాయః. (తత్స్థానే) కర్మాదిస్థానే. (నోక్తేతి) "ఏకత్ర ప్రాప్తి సాధనత్వం ప్రతిపాదితమ్, తత్స్థానే మోక్షసాధనత్వంప్రతిపాద్యతే" ఇత్యుక్తదోషోనాస్తీతిభావః

(ననుశరణమిత్యాది.) (వివక్షితమితి) - చరమోపాయశబ్దస్య ఫలప్రదత్వం వివక్షితఞ్చేదిత్యర్థః. (వ్యాహతమితి) చరమోపాయశబ్దేన ఫలప్రదత్వముక్తఞ్చేత్, సాధనేకృతే ఈశ్వరః ఫలందదాతీతి నిశ్చయేన అస్యశోకఏవనజాయతే. అతః, శోకనివృత్త్యర్థం చరమోపాయం వదతీత్యుక్తి ర్విరుద్ధాస్యాదితిభావః. (స్వరూపవిరోధజ్ఞాననిబన్ధనేతి) (అస్య)ఉపాయవిశేషస్య. అస్యదుశ్శకత్వ మాత్రాఙ్గీకారే దీపారోపణాది లఘూపాయానాంసత్త్వాత్, దుశ్శకత్వజ్ఞానమేవనజాయతే; తత్ప్రయుక్త శోకోపినజాయతే; అతః, "మాశుచః" ఇతిపదస్య అసమ్భావితత్వమేవ; అతః స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానేన శోకఇతి, ఆశాయేనాఽపిస్వీకార్యమితిభావః.

చరమోపాయశబ్దః కరణరూప సాధన పరఇతి వివక్షన్, "సర్వధర్మాన్" ఇత్యత్ర త్యాజ్యధర్మస్థానే స్థితస్య "మామ్" ఇత్యుక్తేశ్వరస్య శరణ శబ్దేన నిర్దేశాత్, ధర్మశబ్దస్య అలౌకికశ్రేయస్సాధనపరత్వాచ్చ, శరణశబ్దః సాధన పరఏవేతి న్యాయంసూచయితుం ధర్మశబ్ద సమానార్థకస్య, "శిల ఉపాయవిశేషజ్ఞరై" ఇత్యత్ర ఉపాయశబ్దస్య సాధనపరత్వమాహ (మోక్షసాధనమాక) ఇతి

యద్యపి "స్వప్రాప్తిలక్షణ మోక్షసాధనజ్ఞాన ఉపాయవిశేషజ్ఞరై" ఇతివక్తుముచితమ్ తథాపి, వస్తుతస్తథా భూతానామపి కైఙ్కర్యరూపేణ ఉపదేశే వక్ష్యమాణరీత్యా కైఙ్కర్యరూపాణాం తేషాం యావచ్ఛక్త్య వశ్యానుష్ఠేయత్వాత్, స్వరూపానురూపత్వాచ్చ వక్ష్యమాణ శోకానుపపత్తేః మూలే, "ఉపాయవిశేషత్వం నోపదేశ క్రియోపలక్షణమ్, కిన్తు తద్విశేషణమ్" ఇత్యభిప్రాయేణ, (సాధనమాకి) ఇత్యనుగృహీతమ్

నను, మూలే చరమశ్లోకశబ్దప్రవృత్తి నిమిత్త కథనావసరే, చరమశబ్దస్య ప్రవృత్తి నిమిత్తమాత్ర ముక్తమ్, నతుశ్లోక శబ్దస్యేతి న్యూనతా దోషప్రసఙ్గః. చరమశబ్దస్య లోకప్రసిద్ధ్యా ఆపేక్షికాన్త్య పరత్వే అతిప్రసఙ్గాత్, చరమశబ్ద చరమ వాక్యాదిరూపేణ వ్యవహారం వినా చరమశ్లోక వ్యవహారే నిమిత్తస్యావశ్యవక్తవ్యత్వా ద్వైచ్ఛికత్వంత్వగతిరితి శఙ్కాయామ్, మూలే దుశ్శకశబ్దేన శ్లోక

(తథాభూతానామ్) సాధనభూతానామ్ (వక్ష్యమాణరీత్యా) "మద్భక్తః" "మన్మనాభవ" ఇత్యుక్తప్రకారేణ "కర్మమ్ కైఙ్కర్యత్తిలేపురుమ్" ఇతివక్ష్యమాణరీత్యా (తేషామ్) కర్మాదీనామ్ (ఉపదేశక్రియా) "ఉపదేశిక్క" ఇత్యుపదేశక్రియా (తద్విశేషణమ్) ఉపదేశక్రియా విశేషణమ్ (సాధనమాకవితి) వ్యాఖ్యానే, "సాధనమాక ఉపదేశిత్తరుళక్కట్టు" ఇత్యుక్తమిత్యర్థః

(అతిప్రసఙ్గాదితి) ప్రకరణాన్తిమేఽతి ప్రసఙ్గాదితి భావః (అగతిరితి) గతిర్న

హేతుభూతం జ్ఞాతుమ శక్యత్వమ్, శోకనివృత్తి శబ్దేన జ్ఞాతుమశక్యత్వ నిబన్ధన శోకనివృత్తిమ్, (శిల ఉపాయవిశేషఙ్గళై) ఇత్యనేన జ్ఞానాఽశక్తి హేతుం జ్ఞాతవ్య బాహుళ్యమ్, (చరమోపాయత్తై) ఇత్యనేన తత్ప్రతి కోటిజ్ఞాతవ్యాల్పత్వఞ్చ వివక్షిత్వా జ్ఞాతవ్యస్యాఽల్ప స్యోపదేశాత్, చరమార్గ ప్రత్యాయకం శ్లోకమాత్ర మిత్యభిప్రేత్య, చరమశ్లోక వ్యవహార ఇత్యభిప్రాయా ఽఽశ్రయణాన్న న్యూనతాదోషః

ఏవం "జ్ఞాతవ్యోపాయ బహుత్వా ఽల్పత్వవత్, జ్ఞాపక బహుత్వాఽల్పత్వేఽపి శ్లోకశబ్ద ప్రవృత్తి నిమిత్తతయా, 'ఉపదేశిక్క వరుళిచ్చెయ్ కైయాలే' ఇతి పదాభ్యాం వివక్షితే, కర్మజ్ఞానాదీనాం సాఙ్గోపాఙ్గతయాజ్ఞాతవ్యత్వేన, తత్ర సాఙ్గోపాఙ్గోపదేశానామపి జ్ఞా తవ్యత్వాత్, ప్రకృతే వరణరూపాఽఙ్గస్య త్యాగరూపోపాఙ్గస్యచ సిద్ధోపాయేనసహ శ్లోకమాత్రేణజ్ఞాతుంశక్యత్వాచ్చ, అతోనన్యూనతాదోషః" ఇతి పరిహారమభిప్రేత్య ప్రాథమి కోపదేశక్రియాంవిశినష్టి(విస్తరేణేతి). (౧) "ప్రథనేవావశబ్దే" ఇత్యనుశాసనమభిప్రేతమ్ అనేన ఉత్తరత్ర "సఙ్గ్రహేణ వరుళిచ్చెయ్ కైయాలే" ఇత్యర్థో వ్యజ్యతే

భవతీత్యర్థః (తత్ప్రతికోటిః) కర్మాదిప్రతికోటీత్యర్థః

(జ్ఞాపకేతి) జ్ఞాపకశబ్దేత్యర్థః (ప్రవృత్తినిమిత్తతయేతి) శ్లోకత్వంనామ-ఛన్దోబద్ధ స్వల్పశబ్దత్వమితిబోధ్యమ్ (వరణరూపాఙ్గస్య) సిద్ధోపాయాఙ్గస్య (త్యాగః) ధర్మత్యాగః (ప్రాథమికేతి) మూలే, "శిల ఉపాయవిశేషఙ్గళై ఉపదేశిక్క" ఇతి ప్రాథమికక్రియేత్యర్థః, (ప్రథనేవావేతి) సిద్ధాన్తకౌముద్యామ్,ఉత్తరకృతి, "'ప్రథనే వావశబ్దే' ఇతి వ్యాకరణ సూత్రమ్ విపూర్వాత్ స్తృణాతేర్ఘఞ్ స్యాత్, అశబ్దవిషయే ప్రథనే పటస్య విస్తారః ప్రథనేకిమ్, తృణవిస్తరః. అశబ్దేకిమ్,- గ్రన్థవిస్తరః" ఇతి

---

(౧) పాణినిసూ-3-3-33

మాక విస్తరేణ ఉపదేశిత్తరుళక్కేట్టు, కాయక్లేశరూపమాకైయా లుమ్, ఇన్ద్రియజయమ్ అరితాకైయాలుమ్, సావధానమాక చిరకాలమ్

(ఉపదేశిక్క, అపళిచ్చేయ్కైయాలే) ఇతి పూర్వోత్తరసూక్తి మహిమ్నా, "చరమశ్లోకః కృపామాత్రప్రసన్నేశ్వర ప్రోక్తిః; అన్య త్సర్వంపూర్వశాస్త్రంనతథా" ఇతివైషమ్యం ప్రతీయతే. నచతద్యుక్తమ్. పాణ్డుతనయ యుద్ధప్రోత్సాహనవ్యాజేన సర్వస్యఉపిచాఽస్మదాది పర్యన్త చేతనోజ్జీవనాయ నిర్హేతుకకృపయా ప్రవృత్తత్వాత్. అతః "ఉపదేశిత్తరుళిచ్చేయ్కైయాలే" ఇత్యేవం వాక్యశైలీపరిగ్రాహ్యా. ఏకత్ర కృపోక్త్యా నన్యత్రాపి సా న్వతస్సిద్ధ్యతీతి నకిఞ్చిత్కః. ఏవఞ్చ "ప్రథ మమేవ చరమోపాయః కిమితిన ప్రదర్శితః" ఇతిశఙ్కా- *రత్నాకరీష సమావేశ న్యాయేన దుష్కరత్వాది దూషిత సాధనాన్తర ప్రదర్శన పూర్వకం చరమోపాయ ప్రదర్శనేన, తస్య పరభాగాతిశయ సిద్ధ్యర్థం నిర్హేతుకకృపయైవ ఉభయం ప్రదర్శిత మిత్యేవం పరిహృతా భవతీత్యభి ప్రేత్యాహ (ఉపదేశిత్తరుళ) ఇతి. ఉపదేశేపి తదశ్రవణే దుష్క రత్వాది బుద్ధిర్నసమ్భవతీత్యభిప్రేత్య శ్రవణపర్యన్తోపదేశోవివక్షిత ఇత్యాహ (కేట్టు) ఇతి.

ప్రకృతత్వాద్విశేష్యలాభే సతి "అనైౖ" ఇతికర్తోక్తి వైఫల్య మిత్యాశఙ్క్య, దుష్కరత్వాదిబుద్ధిహేతుభూతకాయక్లేశ రూపత్వాది స్వభావలాభాయ తత్పదమిత్యభిప్రేత్య, స్వభావ విశిష్టవేషేణ తద్పదార్థ

(తత్) వైషమ్యమ్. (ఏకత్ర) చరమోపాయవిషయే. (అన్యత్రాపి) కర్మజ్ఞా నాది సాధనాన్తరేపి. (సా) కృపా. (తస్య) చరమోపాయస్య. (ఉభయమ్) సాధ నాన్తర చరమోపాయోభయమ్. (ఉపదేశిత్తరుళవితీతి) గీతాభాష్యవ్యాఖ్యానాఽవ సర ప్రతిపాదిత భగవత్కారుణ్యా యత్తసారార్థ బోధక కృత్స్నగీతావతరణ రూప సమ్ప్రదాయాఽవిచ్ఛేదార్థమ్, "మూలే, ఉపదేశిక్క" ఇతి పదస్యవ్యాఖ్యానే "ఉప దేశిత్తరుళ" ఇత్యుక్త మితిభావః.

(విశేష్యలాభే) కర్మజ్ఞానాదిలాభే. (తత్పదమ్) "అనైౖ" ఇతిపదమ్. (సర్వ

మాహ (కార్శ్యేత్యాదినా-విరోధికళేన్ను మిత్యన్తేన) "అవై" ఇత్యస్య సర్వనామత్వేన ప్రకృతాకార పరామర్శిత్వాత్, బుద్ధిస్థం కార్శ్యాదిత్రయ వ్యాప్తిక్లేశకరత్వం తాపత్రయామృశ్యత ఇత్యభిప్రేత్య హేతుత్రయమాహ (కాయేతి) కాయస్య క్లేశః-కాయికవ్యాపారజనిత దుఃఖమిత్యర్థః (క్లేశరూపమ్) తత్ప్రాచుర్యాత్తద్వ్యపదేశః అతఏవ కర్మవిషయోఽయం హేతుః †(న వయం)జ్ఞానయోగాం శేఽత్యన్తమిన్ద్రియ†(జ)స్యావాసితతయా, తద్వద్భక్తియోగే తస్య దుష్కరత్వాభావాత్, అత ఏవ పూర్వవత్ "ఇన్ద్రియ‡జయాక్లైయాలుమ్" ఇత్యనుక్తిః

(సావధానమాత్ర విత్యాది) ☆(౧) "ఆప్రయాణాత్తత్రాఽపి హిదృష్టమ్" ఇతిన్యాయేన కర్మయోగాదేరాప్రయాణానువృత్తి సాధకం చిరకాలసాధ్యత్వం భక్తియోగస్య ప్రసిద్ధమ్ ఏవంసద్భక్తియోగస్య ఆప్రయాణమనువర్తనేపి, అన్తిమస్మృత్యభావే పునస్తథైవ తస్యాఽనువర్తనీయత్వాదన్తిమస్మృతి హేతుభూతం వినావిధానస్థమవధానసైయత్యమపి తస్యాస్తీతిభావః (సావధానమాత్ర) ఇత్యనేన జ్ఞాతుమశక్యత్వమపి దుశ్శకశబ్ద వివక్షిత మితిగమ్యతే "ధర్మత్రయే తత్పదోక్తే హేతుత్వవ్యక్తియేధునా । తద్వైయధికరణ్యేన వాక్యశైలీ

నాముత్వేనేతి) తత్పదార్థత్వాదితిభావః (తస్య) ఇన్ద్రియజయస్య (పూర్వవత్) కాయక్లేశ రూపమాక్లైయాలుమితివత్

(ఆప్రయాణాదితి)(౧ "ఆప్రయాణాత్తత్రాపిహిదృష్టమ్" ఇతిబ్రహ్మసూత్రమ్ అస్యార్థః వేదాన్తసారే, - "ఆప్రయాణాదహరహరుపాసనం కార్యమ్, 'సఖల్వేవం వర్తయన్యావదాయుషమ్' ఇతిదర్శనాత్" ఇతి (తస్య) భక్తియోగస్య- (ధర్మత్రయేతి) ధర్మత్రయే - కర్మయోగాదౌ (తత్పదోక్తే) 'అవై" ఇతిపదోక్తే (తద్వైయధికరణ్యేనేతి) వ్యాఖ్యానే, "కాయక్లేశరూపమాయ్" ఇతి సామానాధికరణ్యేనాఽనుక్త్వా "కాయక్లేశరూపమాక్లైయాలుమ్" ఇతితద్వైయధి కరణ్యేనోక్తిః

---

(౧) బ్రహ్మసూ-౪-౧-౧౨. † కుణ్డలితద్వయమధికమ్.

‡(పా) జయమకతాక్లై § (పా) వైయర్థ్యమపి.

సాధిక్క-వేణ్డుకైయాలుమ్, అవై అనుష్ఠిక్క- అశక్యజ్ఞళైన్నుమ్, స్వశరీ

సమాశ్రితా। యద్యప్యుక్తి† స్తు శక్యత్వంనదీపారోపణాదిషు। తథాపి తన్నానుగత మితిత్ర్యుక్త్యైహ గమ్యతే। దుఃఖేన కర్తుం శక్యత్వం కథం శోకాయ సర్వగమ్। ఇతిమత్వాఽశక్యతోక్తా లక్షణాఽత్ర వివక్షితా" (౧) "ఈషద్దుస్సుషు కృచ్ఛ్రాకృచ్ఛ్రార్థేషుఖల్" ఇత్యనుశాసన మత్రలక్షణాబీజత్వేన అభిమతమ్; "ప్రవృత్తౌ కృత్యసాధ్యత్వబుద్ధిర్నప్రతిబన్ధికా అనుష్ఠాతు మశక్యత్వమతో దుశ్శకశబ్దితమ్." (ఎన్నుమ్) ఇతివక్ష్యమాణ సముచ్చయః.

తద్ధేతుప్రదర్శనార్థ మితిమన్తవ్యమ్. (యద్యపీతి) (తత్) అశక్యత్వమ్. (త్ర్యుక్త్యేతి) త్రీణామ్ - "కాయక్లేశరూపమాకైయాలుమ్" ఇత్యాది త్రివిధహేతూనామ్, ఉక్త్యా-వచనేనేత్యర్థః. (దుఃఖేనేతి) మూలే." దుశ్శకజ్ఞళైన్నుమ్" ఇత్యత్ర, దుశ్శకాః - దుఃఖేనకర్తుమశక్యాః; నతు దుఃఖేనకర్తుంశక్యాఇత్యర్థః; కర్తుం శక్యాశ్చేత్ తత్రశోకోనజాయతే. అతః వ్యాఖ్యానే, "అనుష్ఠిక్క- వశక్యజ్ఞళైన్నుమ్" ఇతిలక్షణా ఆశ్రితేతిభావః. (మత్వాఽశక్యతేతి) "అశక్యతా" ఇతిచ్ఛేదః. (ఈషదితి) సిద్ధాన్త కౌముద్యామ్, "ఈషద్దుస్సుషు కృచ్ఛ్రాకృచ్ఛ్రార్థేషుఖల్" ఇతి వ్యాకరణ సూత్రమ్. కరణాధికరణయోరితినివృత్తమ్. ఏషుదుఃఖసుఖార్థేషు ఉపపదేషుఖల్ స్యాత్. తయోరేవేతి భావేకర్మణిచ. కృచ్ఛ్రే;—దుష్కరః కటో భవతా. అకృచ్ఛ్రే;—ఈషత్కరః-సుకరః"ఇతి. తద్వ్యాఖ్యాన తత్త్వబోధిన్యామ్; "(ఈషద్దుస్సుషు)ఇహసామాన్యోక్తావపి యోగ్యతాబలాత్ విశేషణస్య విషయవిభాగోలభ్యతే. దురితి కృచ్ఛ్రార్థేఇతరౌత్వకృచ్ఛ్రార్థే. తదేతద్ధ్వనయతి 'కృచ్ఛ్రే-దుష్కరః' ఇత్యాదినా. (భవతేతి)నలోకేతి షష్ఠీనిషేధాత్ కర్తరితృతీయా. కృచ్ఛ్రేత్యాదికిమ్. ఈషత్కార్యమ్ - స్వల్పంకార్యమిత్యర్థః. (ఖలితి) లకారస్స్వరార్థః. ఖిత్కరణన్తు ఉత్తరత్రముమర్థమ్." ఇతి. (కృచ్ఛ్రమ్) శ్రమః. (దుశ్శకశబ్దితమ్) మూలే దుశ్శకశబ్దేనోక్తమ్. (వక్ష్యమాణమ్) "స్వరూపవిరోధికళైన్నుమ్" ఇతి వక్ష్యమాణమ్.

(౧) పాణినిసూ - 3-3-౧౨౬. † (పా) మశక్యత్వం.

రత్వశధనాదికళాలే ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట పరతన్త్రమాన స్వరూపత్తుక్కు-

---

అథ స్వరూపేత్యాదే రనుగతశోకనిమిత్తపరతామాహ (స్వశరీరత్వేత్యాదినా) "దుశ్శకత్వ విశిష్టేపి స్యాత్స్వరూప విరోధితా। ఇత్యభిప్రేత్య వివృతమిదంశబ్దేన తత్పదమ్॥ శక్యాశక్యపరత్వేపి శక్యేష్వస్తి విరోధితా। ఇతితాత్పర్యగమకం విరూపత్వాదిదంపదమ్। ప్రాగ్వత్ప్రకృత కణ్ఠోక్తిర్విరోధ్యాకార బోధనాత్। సఫలేత్యభిసన్ధాయ ప్రయత్నాత్మకతోదితా। అవ్యావర్తకమప్యత్రస్వరూపపదమాత్మనః। పారతన్త్ర్యపరంసార్థం ప్రతికోటిసమర్పణాత్"ఇత్యభిప్రాయః "భోగాపవర్గ కరణకృత్యర్హేతదనర్హతా। ముక్తస్య హేయ యోగ్యస్య తదయోగ్యత్వవర్త్మనా।

(అనుగతశోకనిమిత్తేతి) శోకనిమిత్తమ్ - స్వరూపవిరోధిత్వమ్, కర్మయోగ జ్ఞానయోగభక్తియోగేషు అనుగతమితిభావః (దుశ్శకత్వ విశిష్టేపీతి) కర్మాదౌ దుశ్శకత్వవిశిష్టే సత్యపీత్యర్థః (ఇదంశబ్దేన) "ఇవై" ఇతిశబ్దేన (తత్పదమ్) "అవై" ఇతిపదమ్ (శక్యేతి) "స్వరూపవిరుద్ధత్వమ్ - అశక్యానాంకర్మాదీనాం సాధనత్వేనాఽభిప్రేతానామ్, శక్యానామ్ - మాలాకరణాదీనామప్యస్తి" ఇతి జ్ఞాపయితుమ్, "ఇవై" ఇతి పదమితిభావః (విరూపత్వాదితి) మూలే "అవై" ఇతి పదస్యైవవైరూప్యేణవ్యాఖ్యానే, "ఇవై" ఇతిపదం నిర్దిష్టమితిభావః (ప్రాగ్వదితి) "కాయక్లేశరూపమాయైయాలుమ్" ఇతివదిత్యర్థః (ప్రకృతకణ్ఠోక్తిః) మూలే "అవై" ఇత్యుక్తిః (విరోధ్యాకారః) పారతన్త్ర్యవిరోధ్యాకారః (సఫలేతి) స్వయత్నరూపత్వలాభార్థమ్, "అవై" ఇత్యుక్తమితిభావః. (ప్రయత్నాత్మకతా) "వ్యాఖ్యానే స్వయత్నరూపఙ్గళాయ్"ఇతి స్వప్రయత్నాత్మకతా (అవ్యావర్తకమితి) (అత్ర)మూలే "స్వరూపవిరోధికళ్ళుమ్"ఇత్యత్ర (సార్థమ్)-సప్రయోజనమ్. (ప్రతికోటీతి)"పరతన్త్రమానస్వరూపత్తుక్కు-" ఇత్యత్ర ప్రతికోటిస్వాతన్త్ర్యమిత్యర్థః (భోగేతి) (కరణమ్)సాధనమ్ (తదనర్హతా) సాధనకృత్యనర్హతా (హేయేతి) పూర్వకాలే కర్మకృతహేయ యోగ్యస్య ముక్తస్యేత్యర్థః (తదయోగ్యత్వవర్త్మనా) అనన్తరమ్ హేయాఽయోగ్యత్వరీత్యా తదనర్హతేత్యన్వయః (తదయోగ్యస్య) సాధన

తదయోగ్యస్యతత్ప్రాప్తిస్తత్స్వరూపవినాశినీ । స్త్రియః పుమ్భావవద్యస్మాన్న స్త్రీ స్వాతన్త్ర్యమర్హతి। స్వయత్న సాధ్యభోగాది సాధనాత్మకతాత్విహ।స్వయత్నరూపతా ప్రోక్తాపారతన్త్ర్యవిరోధినీ।విరోధోద్వివిధః ప్రోక్తః పారతన్త్ర్యస్వయత్నయోః। యో గోత్వాఽశ్వత్వ యోర్లోకే యశ్చాఽఽలోకాన్ధకారయోః। పారతన్త్ర్యంస్వరూపస్య స్వయత్నస్యతు యోగితా। ద్వారంవిరోధేఽభిప్రేతం మూలమిత్యేకే యామునేః। తద్వతస్తదయోగ్యత్వం శాస్త్రైకాఽఽవేద్యమిత్యతః। నిరుక్తేపరతన్త్రత్వే శాస్త్రమత్రప్రదర్శ్యతే"

(స్వశరీరత్వాది కథనాదికళాలే ప్రతిపాదిక(ప్పట్ట)ఇతి స్వశబ్దః- పూర్వవత్ ప్రతి పాదనకర్తృపరః అత్రచిదచితో రనుయోగిత్వ మభిప్రేతమ్ స్వశరీరత్వ కథనంతావత్-భగవతా సప్తమేఽధ్యాయే, ప్రథ

కృత్యయోగ్యస్య (తత్ప్రాప్తిః)సాధనకృతిప్రాప్తిః (తత్స్వరూపవినాశినీ) తత్పారతన్త్ర్యస్వరూపవినాశినీ "యస్మాత్ స్త్రీ స్వాతన్త్ర్యం నార్హతి, స్త్రియఃపుమ్భావవత్ తత్స్వరూప వినాశినీ" ఇత్యన్వయః (నస్త్రీతి) అత్ర, (౧) "పితారక్షతి కౌమారే భర్తారక్షతి యౌవనే। పుత్రోరక్షతి వార్ధక్యే నస్త్రీస్వాతన్త్ర్యమర్హతి" ఇత్యాదికమనుసన్ధేయమ్ (భోగాదిః)స్వార్థభోగాదిః) (విరోధఇతి) స్వయత్నపారతన్త్ర్యయోర్విరోధః యథాగోత్వాఽశ్వత్వయోరేకాధికరణవృత్తిత్వాఽభావరూపోవిరోధః, యథావా, ఆలోకాన్ధకారయోర్నాశ్యనాశకభావరూపవిరోధః, తద్వత్ ద్వివిధ ఇతిభావః (పారతన్త్ర్యేతి) ముముక్షుప్పడ సమాశ్వగ్రన్థేమూలే, పారతన్త్ర్యస్వరూపస్య పురుషస్య విరోధేస్వయత్న యోగ్యత్వం ద్వారమభిప్రేతమితిరమ్యజామాతృమునేరాశయ ఇతిభావః (తద్వత ఇతి) తద్వతః- సాధనవతః చేతనస్యేతిశేషః (తదయోగ్యత్వమ్) సాధనాఽనుష్ఠానాఽయోగ్యత్వమ్ (శాస్త్రైకాఽఽవేద్యమ్) - శాస్త్రమాత్రేణ ఆవేద్యమ్, సమ్యక్ - జ్ఞేయమ్ "ఏకేముఖ్యాన్యకేవలాః" ఇతినిఘణ్టుః మామేకమితివత్

(ప్రతిపాదనకర్తా) గీతాచార్యః (సమగ్రేవేతి) శ్లోకత్రయతాత్పర్యం

మమ్, (౧) "మయ్యాసక్తమనాః" ఇత్యాదినా "కశ్చిన్మాం వేత్తి తత్త్వతః" ఇత్యన్తేన శ్లోకత్రయేణ, సమగ్రత్వేన జ్ఞాతవ్య సర్వోత్తమత్వేన అతిదుర్లభాఽనుసన్ధాన విషయత్వేనచ ప్రతిపాదన పూర్వకం స్వస్వరూప యాథాత్మ్యం వక్తవ్యత్వేన ప్రక్రమ్య, (౧) "భూమిరాపః" ఇతిశ్లోకేన, "అపరేయమ్" ఇతిశ్లోకేనచక్రియతే.

అత్రప్రకృతిః - స్వభావః; సచ - అపృథక్సిద్ధి విశిష్ట కార్యత్వ విశిష్ట లక్షణాధేయతాశాలిధర్మః. ఇదమేవాఽఽధేయత్వం శరీరపద ప్రవృత్తినిమిత్తమ్. "యస్యచేతనస్యయద్ద్రవ్యం సర్వాత్మనా స్వార్థే నియన్తుం ధారయితుఞ్చశక్యమ్, తచ్ఛేషతైక స్వరూపఞ్చ, తత్తస్య శరీరమ్" ఇతిశ్రీభాష్యకారైరనుగృహీతత్వాత్. తత్రపరశబ్ద వివక్షితో

క్రమేణసమగ్రత్వేనేత్యాదినోక్త మితిమన్తవ్యమ్. (క్రియత ఇతి) "భగవతాస్వస్వరూపయాథాత్మ్యం వక్తవ్యత్వేన ప్రక్రమ్యస్వశరీరత్వ కథనంక్రియతే" ఇత్యన్వయః.

(అత్ర) శ్లోకే. (అపృథక్సిద్ధీతి) "అపృథక్సిద్ధి విశిష్టః-కార్యత్వవిశిష్టలక్షణః ఆధేయతాశాలీధర్మః" ఇత్యన్వయః. నియామ్యం కార్యత్వవిశిష్ట మిత్యాశయః. అత్రస్వరూపేణధారణం వివక్షితమ్. (యస్యచేతనస్యేతి) ఇయం శ్రీసూక్తిః- శ్రీభాష్యే, ద్వితీయాధ్యాయే, ప్రథమపాదే, విలక్షణత్వాధికరణే. (తత్ర) అపరేయమితిశ్లోకే. (స్వేన) భగవతా. (వివక్షితమితి) అత్ర - శ్రీభగవద్గీతాయామ్, సప్తమాధ్యాయే, శ్రీభగవానువాచ:-"మయ్యాసక్తమనాః పార్థ యోగంయుఞ్జన్మదాశ్రయః। అసంశయం సమగ్రంమాం యథాజ్ఞాస్యసితచ్ఛృణు॥ జ్ఞానంతేఽహంసవిజ్ఞానమిదంవక్ష్యామ్యశేషతః। యజ్జ్ఞాత్వానేహభూయోఽన్యజ్జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే॥ మనుష్యాణాం సహస్రేషుకశ్చిద్యతతిసిద్ధయే। యతతామపిసిద్ధానాం కశ్చిన్మాంవేత్తితత్త్వతః॥ భూమిరాపోఽనలోవాయుః ఖంమనోబుద్ధిరేవచ। అహఙ్కార ఇతీయంమేభిన్నా

(౧) గీ - ౭-౧.

త్కృత్స్నం వివృణోతి (యథేదమితి). అనేన "అచేతనం జీవద్వారా స్వేన ధార్యమ్, యథాచేతనం చేతనేనధార్యమ్, ఏవంసర్వం స్వేనధార్యమ్" ఇతిచవివక్షితమ్.

ప్రకృతిరష్టధా॥ అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతింవిద్ధిమేపరామ్ జీవభూతాంమహాబాహోయయేదంధార్యతే జగత్" ఇతి.

తద్భాష్యే, "తత్రసప్తమేతావత్, ఉపాస్యభూత పరమపురుషస్వరూపయాథాత్మ్యం, ప్రకృత్యాతత్తిరోధానం, తన్నివృత్తయే భగవత్ప్రపత్తిః, ఉపాసకవిధాభేదః, జ్ఞానినశ్శ్రైష్ఠ్యఞ్చోచ్యతే; మయి, ఆభిముఖ్యేనసక్తమనాః-మత్ప్రియత్వాతిరేకేణ మత్స్వరూపేణ గుణైశ్చచేష్టితేనమద్విభూత్యా విశ్లేషేసతి తత్క్షణాదేవ విశీర్యమాణస్వభావతయా మయిసుగాఢం బద్ధమనాః, మదాశ్రయః - స్వయఞ్చమయా వినా విశీర్యమాణతయా మదాశ్రయః-మదేకాధారః, మద్యోగంయుఞ్జన్-యోక్తుం ప్రవృత్తః, యోగవిషయభూతం మామ్, అసంశయమ్ - నిస్సంశయమ్, సమగ్రమ్ - సకలమ్ యథాజ్ఞాస్యసి-యేనజ్ఞానేనోక్తేనజ్ఞాస్యసి, తజ్జ్ఞానమ్, అవహితమనాఃశృణు॥ అహమ్, తే, మద్విషయంజ్ఞానం విజ్ఞానేనసహ అశేషతోవక్ష్యామి. విజ్ఞానమ్ - వివిక్తాకారవిషయం జ్ఞానమ్; యథాహమ్, మద్వ్యతిరిక్తాత్సమస్తచిదచిద్వస్తుజాతాత్, నిఖిలహేయప్రత్యనీకతయా అనవధికాతిశయాఽసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణానన్తమహావిభూతి తయాచవివిక్తః, తేన వివిక్తవిషయజ్ఞానేనసహ, మత్స్వరూపవిషయజ్ఞానం వక్ష్యామి. కింబహునా;- యత్ జ్ఞానంజ్ఞాత్వా, మయిపునరన్యత్ జ్ఞాతవ్యంనాఽవశిష్యతే॥ వక్ష్యమాణస్యజ్ఞానస్య దుష్ప్రాపతామాహ; మనుష్యాః-శాస్త్రాధికారయోగ్యాః. తేషాంసహస్రేషు కశ్చిదేవసిద్ధిపర్యన్తంయతతే. సిద్ధిపర్యన్తంయతమానానాం సహస్రేషు కశ్చిదేవమాం విదిత్వా, మత్తస్సిద్ధయేయతతే. మద్విదాం సహస్రేషు కశ్చిదేవతత్వతో యథావస్థితంమాంవేత్తి; నకశ్చిదిత్యభిప్రాయః. (౧) "సమహాత్మాసుదుర్లభః" (౨) "మాంతువేదనకశ్చన" ఇతి హివక్ష్యతే. అస్యవిచిత్రానన్త భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థానరూపేణాఽవస్థితస్య జగతః ప్రకృతిరియం గన్ధాది గుణకపృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశాదిరూపేణ మనఃప్రభృతీన్ద్రియరూపేణ మహదహ

---

(౧) గీ - ౭-౧౯.

ఉక్తం ధార్యత్వం గుణాదివ్యావృత్త్యర్థం స్వస్య చిదచిద్ద్వారకోపాదానత్వేన ఉపపాదయన్, ఉపాదానస్యైవ సతో నిమిత్తత్వమపి వదన్, సౌభరిశరీరవత్ సఙ్కల్పేనధారణం వ్యావర్తయన్, జీవవ్యావృత్తిమేకస్యైవసతో వ్యాపకత్వేన ధారణమప్యాహ (ఏతద్యోనీనీత్యాది శ్లోకద్వయేన). "ఏతద్యోనీని" ఇతి వ్యష్టిచిదచితోః సమష్టిచిదచిదుపాదేయత్వముక్తమ్. "అహంకృత్స్నస్య" ఇతి—తద్ద్వారక ముపాదానత్వముక్తమ్. "ప్రభవః ప్రళయః" ఇతి—తాదధీన్యాత్తద్వ్యపదేశః. సృష్టిసంహారయోరన్యాధీనత్వభ్రమనివృత్త్యర్థం ద్వయోరుక్తిః. అనేన నిమిత్తత్వ మప్యసఙ్కోచాల్లబ్ధమ్. (౧) "జన్మాద్యస్య యతః" ఇతివత్.

ఙ్కారరూపేణ చాష్టధాభిన్నా మదీయేతి విద్ధి॥ ఇయం మమ అపరాం ప్రకృతిమ్, ఇతస్త్వన్యామ్-ఇతః - చేతనాయాః, చేతనభోగ్యభూతాయాః ప్రకృతేర్విసజాతీయాకారాం జీవభూతామ్, పరామ్-తస్యా భోక్తృత్వేన ప్రధానభూతాం చేతనరూపాం మదీయాం ప్రకృతిం విద్ధి. యయేదమచేతనం కృత్స్నం జగద్ధార్యతే" ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(స్వస్య) భగవతః. (ఏతద్యోనీనీతి) - ఏతచ్చేతనాచేతనసమష్టిరూప మదీయప్రకృతిద్వయ యోనీనీత్యర్థః. యోనిః - కారణమ్ (ఉపాదేయత్వమ్) ఉపాదానకార్యత్వం. (తద్ద్వారకమ్) సమష్టిచిదచిద్ద్వారకమ్. (తాదధీన్యాత్) తదాయత్తత్వాత్. (అన్యాధీనత్వమ్) బ్రహ్మరుద్రాధీనత్వమ్. (ద్వయోః) ప్రభవప్రళయయోః. (జన్మాదీతి) వేదాన్తసారే, ప్రథమాధ్యాయే ప్రథమపాదే, "జన్మాద్యస్య యతః - అస్య - విచిత్రచిదచిన్మిశ్రస్య వ్యవస్థితసుఖదుఃఖోప భోగస్య, జగతః జన్మస్థితిలయాః, యతః, తద్బ్రహ్మేతి ప్రతిపాదయతి శ్రుతిరిత్యర్థః" ఇతి. జన్మాద్యధికరణ శ్రుతప్రకాశికాయామ్;-"నను;-యత ఇతి సూత్రపదస్థాయాః పఞ్చమ్యాః ఉపాదానార్థత్వాత్, బ్రహ్మోపాదానమితి, నిమిత్తాన్తరసద్భావాత్, 'ఉపాదానన్తు భగవాన్నిమిత్తన్తు మహేశ్వరః' ఇత్యుక్తవ్యోమాతీతపక్షావకాశః ప్రసజ్జేత్. నైవమ్; యత ఇతి పఞ్చమ్యా హేతుమాత్ర విషయత్వాత్. హేత్వర్థత్వాచ్చ జనిస్థితి

(౧) బ్రహ్మసూ - ౧.౧.౨.

నిమిత్తత్వోక్త్యా సర్వథా చిదచితోః స్వవిధేయత్వం స్వశేషత్వఞ్చ లభ్యతే *ఉపాదాన గోచరాఽపరోక్ష జ్ఞానచికీర్షాకృతిమత్త్వ లక్షణకర్తృత్వస్యైవ నిమిత్తశబ్దార్థత్వాత్, స్వాధీనస్వరూప స్థితి ప్రవృత్తినివృత్తికత్వస్యైవవిధేయ శబ్దార్థత్వాత్, ×పరగతాతిశయాధానేచ్ఛయా ఉపాదేయత్వా †ఽన్యయోగవ్యవచ్ఛేదస్యైవ శేషశబ్దార్థత్వాచ్చ అనేన-సర్వత్ర స్వస్యైవఫలిత్వఫలసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వలక్షణ కర్తృత్వార్హత్వ రూపం స్వాతన్త్ర్యమ్, జీవస్యతు సర్వత్ర అచిద్వత్ ఫలిత్వకర్తృత్వాఽనర్హత్వరూపం పారతన్త్ర్యఞ్చవ్యక్తమ్ (మత్తః) ఇతి అనేన-స్వస్యైవ, కర్తృత్వాత్ పరత్వం, కర్తురేవ సత ఉపాదానత్వాత్ పరతరత్వఞ్చేతి సూచ్యతే యద్వాస్వస్యైవ ఫలిత్వాత్-పరత్వం, ఫలినఏవ సతః కర్తృత్వాత్ పరతరత్వఞ్చేతి సూచ్యతే (మయీతి) అనేన సఙ్కల్పవ్యాప్తిర్జ్ఞాన వ్యాప్తిశ్చ

లయసాధారణత్వాదవగమ్యతే నతు 'జనికర్తుః ప్రకృతిః' ఇత్యపాదాన సంజ్ఞావిధానవత్, స్థితికర్తుర్లయస్థానస్యచ అపాదానసంజ్ఞా విధానం దృశ్యతే తస్మాదియం హేతౌపఞ్చమీ తతశ్చ నిమిత్తోపాదానయోరుభయోరపి హేతుత్వాఽవిశేషాత్,* యత ఇతిపదేన ఉభయవిధకారణత్వ మపిక్రోడీకృతం భవతి" ఇతి

(అపరోక్షమ్) ప్రత్యక్షమ్ (పరగతాఽతిశయాధానేచ్ఛయా ఉపాదేయత్వాఽన్యయోగవ్యవచ్ఛేదస్యేతి) అత్ర అన్యయోగవ్యవచ్ఛేదః-అన్యస్యయోగవ్యవచ్ఛేదః, నత్వన్యస్మిన్ యోగవ్యవచ్ఛేదః "శఙ్ఖః పాణ్డరఏవ" ఇత్యత్ర పాణ్డరత్వాన్యస్య నీలత్వస్య యోగవ్యవచ్ఛేదవత్, అత్ర "పరగతాతిశయాధానేచ్ఛయా ఉపాదేయత్వమేవ యస్యస్వరూపమ్-సః-శేషః పరశ్శేషీ" ఇతి వేదార్థసఙ్గ్రహాఽనుసన్ధేయః (స్వస్యైవ) భగవత ఏవ (మత్తఇతీతి) "మత్తః పరతరంనాన్యత్" ఇత్యత్ర పరత్వముత్కృష్టత్వమ్ (వ్యాప్తిరితి) "మయిసర్వ మిదంప్రోతమ్" ఇత్యత్రసఙ్కల్పః సాక్షాదాధారోన, జీవస్యస్వరూపవ్యాప్తిర్న అతస్తదుభయవ్యాప్తి రిత్యర్థః

---

† (పా) అయోగవ్యవచ్ఛేద

ఏవంధార్యత్వ ముపపాదితమ్, అథవిధేయత్వ ముపపాదయితుం తదుత్కృష్టవస్తుషు ప్రదర్శయతి (రసోఽహమిత్యాదినా) "ప్రభవః

(ఉపపాదితమితి) "అత్రగీతాయామ్, తత్రైవాధ్యాయే, (౧) "ఏతద్యోనీని భూతాని సర్వాణీత్యుపధారయ। అహంకృత్స్నస్యజగతః ప్రభవఃప్రళయస్తథా॥ మత్తః పరతరంనాన్యత్కిఞ్చిదస్తి ధనఞ్జయ। మయిసర్వమిదం ప్రోతంసూత్రేమణిగణాఇవ" ఇతి తద్భాష్యే-ఏతచ్చేతనాఽచేతన సమష్టిరూపమదీయ ప్రకృతిద్వయ యోని బ్రహ్మాదిస్తమ్బపర్యన్తాన్యుచ్చావచ భావేనాఽవస్థితాని చిదచిన్మిశ్రాణి మదీయానిసర్వాణి భూతానీత్యుపధారయ॥ మదీయప్రకృతిద్వయ యోనీనిహిత ని మదీయాన్యేవ తథాప్రకృతిద్వయయోనిత్వేన కృత్స్నస్యజగతః, తయోర్ద్వయోరపి మద్యోనిత్వేన మదీయత్వేన చకృత్స్నస్యజగతః అహమేవప్రభవః, అహమేవచప్రళయః, అహమేవచశేషీత్యుపధారయ తయోశ్చిదచిత్సమష్టిభూతయోః ప్రకృతిపురుషయోరపి పరమపురుషయోనిత్వం శ్రుతిస్మృతి సిద్ధమ్ (౨) "మహానవ్యక్తేలీయతే, అవ్యక్తమక్షరేలీయతే, అక్షరంతమసిలీయతే, తమఃపరేదేవ ఏకీభవతి" (3) "విష్ణోస్స్వరూపాత్పరతోదితేద్వే రూపేప్రధానం పురుషశ్చవిప్ర" (౪) "ప్రకృతిర్యామయాఖ్యాతా వ్యక్తాఽవ్యక్తస్వరూపిణీ పురుషశ్చాప్యుభావేతౌ లీయేతే పరమాత్మని॥ పరమాత్మాచసర్వేషామాధారః పరమేశ్వరః విష్ణునామాసవేదేషు వేదాన్తేషుచగీయతే" ఇత్యాదికాభిఃశ్రుతిస్మృతయః యథాసర్వకారణస్యాపి ప్రకృతిద్వయస్యకారణత్వేన సర్వాఽచేతనవస్తు శేషిణశ్చేతన స్యాపిశేషిత్వేన కారణతయాశేషితయాచ అహంపరతరః, తథాజ్ఞానశక్తిబలాదిగుణయోగేనచ అహమేవ పరతరః మత్తోఽన్యత్ - మద్వ్యతిరిక్తంకిఞ్చిత్ జ్ఞానబలాదిగుణాన్తరయోగిపరతర న్నాస్తి సర్వమిదమ్ చిదచిద్వస్తుజాతం కార్యావస్థం కారణావస్థంచమచ్ఛరీరభూతం సూత్రేమణిగణవత్ ఆత్మతయాఽవస్థితే మయిప్రోతమాశ్రితమ్. (౫) "యస్యాత్మాశరీరమ్, యస్యపృథివీశరీరమ్, ఏషసర్వభూతాన్తరాత్మాఽపహతపాప్మాదివ్యోదేవ ఏకోనారాయణః" ఇత్యాత్మశరీరభావేన అవస్థానఞ్చజగద్విష్ణోరన్తర్యామి బ్రాహ్మణాదిషుసిద్ధమ్ ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

---

(౧) గీ - ౭-౬ (౨) సుబా - ౨ (3)
(౪) వి-పు - ౬-౪-౪౦ (౫) బృ - ౫-౭-౨౨

ప్రళయః" ఇతివదయం నిర్దేశః అత్రస్వరూపే స్థితౌ ప్రవృత్తౌచ స్వాధీనత్వం యథాయోగ్యమనుసన్ధేయమ్ అత్ర "బీజంమామ్" ఇత్యర్థేన స్వరూపేణ తాదధీన్య ముపాదానతయా సద్వారకత్వమస్తీతిస్పష్టమ్

ఆనన్త్యాదనుగతరూపేణ స్వాధీనత్వం స్పష్టయతి (యేచైవేతి శ్లోకేన) "మత్త ఏవ" ఇతి నిమిత్తతయా స్వవిధేయత్వమపిస్పష్టమ్. "మయిసర్వమ్" ఇత్యుక్తదృష్టాన్తసద్ధిమర్థం స్పష్టయతి (నత్వహమితి) పరస్పరాఽఽధారాధేయభావేపి ధార్యత్వంజగతఏవ, నతుస్వస్యేత్యర్థః. ఇత్థం చిదచిదాత్మకజగత ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వలక్షణ స్వశరీరత్వకథనేనతావ త్కర్తృత్వ భోక్తృత్వాఽనర్హత్వలక్షణమచిద్వ్యావర్తకత్రయం సర్వజీవ స్వరూపసాధారణం ప్రతిపాదితమ్

(తత్) విధేయత్వమ్ (నిర్దేశఇతి) తాదధీన్యాత్,"ప్రభవః ప్రళయః" ఇతివన్నిర్దేశఇత్యర్థః (స్పష్టమితి)అత్రగీతాయామ్,తత్రైవ,—"రసోఽహమప్సు కౌన్తేయ ప్రభాస్మి శశిసూర్యయోః। ప్రణవస్సర్వవేదేషు శబ్దః ఖేపౌరుషంనృషు। పుణ్యోగన్ధః పృథివ్యాఞ్చ తేజశ్చాస్మి విభావసౌ। జీవనం సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మి తపస్విషు। బీజం। మాంసర్వభూతానాం విద్ధిపార్థసనాతనమ్। బుద్ధిర్బుద్ధిమతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహమ్ బలంబలవతాంచాహం కామరాగవివర్జితమ్। ధర్మాఽవిరుద్ధోభూతేషు కామోఽస్మిభరతర్షభ" ఇతి తద్గీతాభాష్యే—"అతస్సర్వస్య పరమపురుషశరీరత్వేన ఆత్మభూతపరమపురుష ప్రకారత్వాత్సర్వ ప్రకారః పరమపురుష ఏవాఽవస్థితః, ఇతి, సర్వైశ్శబ్దైస్తస్యైవాభిధానమితి తత్సామానాధికరణ్యేనాహ, ఏతే సర్వేవిలక్షణాభావాః మత్తఏవోత్పన్నాః, మచ్ఛేషభూతాః, మచ్ఛరీరతయామయ్యేవాఽవస్థితాః అతస్తత్ప్రకారోఽహమేవావస్థితః," ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

(ఆనన్త్యాదితి) "పదార్థానామ్" ఇతిశేషః (నతుస్వస్యేతి) ఈశ్వరస్య ఆధేయత్వం స్వేచ్ఛతయేతి బోధ్యమ్ (ప్రతిపాదితమితి) అత్ర - గీతాయామ్,తత్రైవ,-"యేచైవ సాత్త్వికాభావా రాజసాస్తామసాశ్చయే। మత్తఏవేతి తాన్విద్ధి నత్వహం తేషుతేమయి" ఇతి తద్భాష్యే,—"కిం విశిష్యాఽభిధీయతే, సాత్త్వికారాజసాస్తామ

అథ, భోగమోక్ష సాధనాఽనుష్ఠాతృత్వలక్షణ కర్తృత్వస్య, తదుద్దేశ్య ఫలాశ్రయత్వరూప భోక్తృత్వస్యచ అబాధితాఽనుభవసిద్ధత్వేఽపి, తదుభయమ్, గుణత్రయమయప్రకృతిసమ్బన్ధ నిబన్ధనత్వాత్ సదప్యౌపాధికమితి, లోకసిద్ధకర్తృత్వభోక్తృత్వయో రౌపాధికత్వ కథనేన, ఉక్తం ద్వివిధం పారతన్త్ర్య ముపపాదయతి (త్రిభిరితిశ్లోకేన). ఇద

సాశ్చ జగతి దేహత్వేన ఇన్ద్రియత్వేన భోగ్యత్వేనతత్తద్ధేతుత్వేనచ అవస్థితా యే భావాః; తాన్ సర్వాన్ మత్త ఏవోత్పన్నాన్విద్ధి. తేమచ్ఛరీరతయా మయ్యేవావస్థితా ఇతి చ; నత్వహంతేషు-నాహం కదాచిదపి తదాయత్త స్థితిః అత్ర ఆత్మాయత్త స్థితిత్వేఽపి శరీరస్య, శరీరేణఆత్మనః స్థితావప్యుపకారో విద్యతే. మమత్వకృతేనకశ్చిత్త థావిధ ఉపకారః. కేవల లీలైవ ప్రయోజన మిత్యర్థః.'' ఇతి శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా.

(తదుభయమ్) కర్తృత్వ భోక్తృత్వో భయమ్. (సదపీతి) స్థితమపీత్యర్థః. (ద్వివిధం పారతన్త్ర్యమితి) - కర్తృత్వాఽనర్హత్వమ్, భోక్తృత్వానర్హత్వఞ్చేతి ద్వివిధ మితిభావః. (త్రిభిరితి శ్లోకేనేతి) అత్ర గీతాయామ్, తత్రైవ; - ''త్రిభిర్గుణమయైర్భావైరేభిస్సర్వమిదం జగత్। మోహితంనాఽభిజానాతి మామేభ్యః పరమవ్యయమ్'' ఇతి. తద్భాష్యే:—''తదేవం చేతనాఽచేతనాత్మకం కృత్స్నం జగత్ మదీయం కాలే కాలే మత్త ఏవోత్పద్యతే. మయిచ ప్రలీయతే, మయ్యేవావస్థితమ్, మచ్ఛరీరభూతమ్, మదాత్మకఞ్చేతి, అహమేవ కారణాఽవస్థాయాం కార్యాఽవస్థాయాఞ్చ సర్వ శరీరతయా సర్వప్రకారోఽవస్థితః. అతః కారణత్వేన శేషిత్వే నచ జ్ఞానాద్యసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణైశ్చ అహమేవ సర్వైః ప్రకారైః పరతరః; మత్తోఽన్యత్ కేనాపి కల్యాణగుణగణేన పరతరం నవిద్యతే. ఏవమ్భూతం మామ్, త్రిభ్యః-సాత్త్విక రాజస తామసగుణ మయేభ్యో భావేభ్యః, పరమ్- మదసాధారణైః కల్యాణగుణైస్తద్భోగ్యతాప్రకారైశ్చ పరమ్, ఉత్కృష్టతమమ్, అవ్యయం సదైకరూపమపి, తైరేవత్రిభిర్గుణమయైర్నిహీనతరైః క్షణధ్వంసిభిః పూర్వకర్మాఽనుగుణ దేహేన్ద్రియ భోగ్యత్వేనాఽవస్థితైః పదార్థై ర్మోహితం దేవతిర్యఙ్మనుష్య స్థావరాత్మనాఽవస్థిత మిదం జగత్, నాఽభిజానాతి'' ఇతి శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా.

మేవౌపాధికత్వమ్, తృతీయాధ్యాయేపి (౧)“ప్రకృతేః క్రియమాణాని” ఇతిశ్లోకేనకథితమ్.

అత్రాఽయంవివేకః,—జీవస్వరూపస్య కుదృష్టిరీత్యా, కృతిమత్త్వ సుఖాశ్రయత్వ మాత్రరూపయోః కర్తృత్వ భోక్తృత్వయోరప్యభావః కర్త్రధికరణవిరుద్ధః ఏవం పరమాత్మాఽనపేక్షం కర్తృత్వం

(ప్రకృతేరితి) అత్ర గీతాయామ్, తృతీయాధ్యాయే, “ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః। అహఙ్కార విమూఢాత్మా కర్తాఽహమితి మన్యతే॥ తత్త్వవిత్తు మహాబాహో గుణకర్మ విభాగయోః। గుణాగుణేషు వర్తన్త ఇతి మత్వా నసజ్జతే” ఇతి తద్భాష్యే,—“కర్మయోగ మనుతిష్ఠతో విదుషోఽవిదుషశ్చ విశేషం ప్రదర్శయన్ కర్మయోగాఽపేక్షిత మాత్మనోఽకర్తృత్వానుసన్ధాన ప్రకార ముపదిశతి,-ప్రకృతేః గుణైః-సత్త్వాదిభిస్స్వానురూపం క్రియమాణాని కర్మాణి ప్రతి, అహఙ్కార విమూఢాత్మా అహం కర్తేతి మన్యతే. అహఙ్కారేణ విమూఢః-ఆత్మా, యస్యాసౌ-అహఙ్కార విమూఢాత్మా అహఙ్కారో నామ-అనహమర్థే ప్రకృతౌ అహమభిమానః తేన, అజ్ఞాతాత్మ స్వరూపః, గుణకర్మసు అహంకర్తేతి మన్యత ఇత్యర్థః గుణ కర్మవిభాగయోః - సత్త్వాది గుణవిభాగే, తత్తత్కర్మ విభాగేచ, తత్త్వవిత్, గుణాః - సత్త్వాదయః, స్వగుణేషు - స్వేషు కార్యేషువర్తన్త ఇతి మత్వా, గుణకర్మసు అహంకర్తేతి నసజ్జతే” ఇతి శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా.

(కుదృష్టిః) సాఙ్ఖ్యాదిః (కర్త్రధికరణేతి) అత్ర అధికరణార్థ సఙ్గ్రహగ్రన్థః కర్త్రధికరణే-“‘ప్రకృతేః క్రియమాణాని’ ఇత్యాదిషు గుణానామేవ కర్తృత్వ ప్రతిపాదనాత్, ‘ఆత్మానకర్తా’ ఇత్యాశఙ్క్య, ‘స్వర్గకామోయజేత’ ఇత్యాదీనాం భోక్తారమేవ కర్మసు నియుఞ్జానానాం శాస్త్రాణామర్థవత్త్వాత్, ‘ప్రకృతేఃక్రియమాణాని’ ఇత్యాదీనాం జీవస్య సాంసారిక కర్మ కర్తృత్వస్య గుణసంసర్గాయత్తత్వ ప్రతిపాదనపరత్వాచ్చ ఆత్మా కర్తేత్యుక్తమ్” ఇతి (కర్తృత్వం భోక్తృత్వమితి) కర్తృత్వమ్ “పరాత్తు” ఇత్యధికరణ విరుద్ధమ్, భోక్తృత్వమ్, “ఫలమతః” ఇత్యధికరణవిరుద్ధ

---

(౧) గీ-3-౨౭

భోక్తృత్వఞ్చ-(౧) "పరాత్తు" (౨) "ఫలమతః" ఇత్యధికరణద్వయ విరుద్ధమ్ పరమాత్మసాపేక్షం భోగమోక్షసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వరూపం కర్తృత్వమ్, తదుద్దేశ్య ఫలాశ్రయత్వరూపం భోక్తృత్వఞ్చ ప్రమాణ ప్రసిద్ధాఽచిద్వత్పారతన్త్ర్యరూప స్వభావకాకారభఞ్జకత్వాత్, ఔపాధికమ్, ప్రకృతిసమ్బన్ధ నిబన్ధనత్వాత్ భోగమోక్షసాధనాఽనుష్ఠానస్య, తదధీనత్వాచ్చ తదుద్దేశ్య ఫలభోక్తృత్వస్య కేవలపరమాత్మ భోగోద్దేశ్యక కైఙ్కర్యగోచరకృతి మత్త్వరూపం కర్తృత్వమ్, పరమాత్మనః అచిద్భోక్తృత్వాపేక్షయా జీవస్వరూప భోక్తృత్వే అతిశయ సమ్పాదకం స్వకైఙ్కర్యప్రవృత్త్యనుద్దేశ్యం నిరతిశయభోగ్య భూత పరమాత్మస్వరూప రూపగుణవిభూత్యనుభవితృత్వలక్షణం భోక్తృత్వ

మితిభావః (పరాత్త్వితి) అత్ర అధికరణార్థ సఙ్గ్రహః,-"పరాయత్తత్వాధికరణే జీవస్య స్వతః ప్రవృత్తి శక్త్యభావే విధినిషేధ శాస్త్రానర్థక్య ప్రసఙ్గాత్, జీవస్య కర్తృత్వం స్వాతన్త్ర్యేణేత్యాశఙ్క్య, 'అన్తః ప్రవిష్టః' ఇత్యాదిభిః పరమాత్మాఽధీనత్వశ్రవణాత్,తదధీనత్వేపి, ప్రథమ ప్రవృత్తౌ చేతనస్య స్వతన్త్రతయా,శాస్త్రానర్థక్యాభావాచ్చ, పరాధీనమేవ కర్తృత్వ మిత్యుక్తమ్, ఇతి (ఫలమత ఇతి)అత్ర అధికరణార్థ సఙ్గ్రహ గ్రన్థః "ఫలాధికరణే, 'యజేత స్వర్గకామః' ఇత్యాది శాస్త్రం స్వర్గకామకర్తవ్యతయా యాగాద్యభిధానాఽన్యథానుపపత్త్యా, అపూర్వద్వారేణ ఫలసాధనత్వ మవగమయతీతి ధర్మ ఏవ ఫలప్రద ఇత్యాశఙ్క్య, 'అన్నాదో వసుదానః' 'ఏష హ్యేవానన్దయాతి' ఇత్యాదిభిః, తత్తత్కర్మభి రారాధితస్య పరమాత్మన ఏవ భోగాఽపవర్గరూప సకల ఫలప్రదత్వ శ్రవణాత్,అశ్రుతాఽపూర్వాది కల్పనాఽయోగాచ్చ పరమాత్మైవ ఫలప్రదఇత్యుక్తం భవతి"ఇతి(తదుద్దేశ్యేతి)భోగమోక్షసాధనాఽనుష్ఠానోద్దేశ్యేత్యర్థః (ప్రమాణమ్) మూలమన్త్రాది (తదధీనత్వాత్) భోగ మోక్షసాధనానుష్ఠానాఽధీనత్వాత్. (తదుద్దేశ్యేతి) భోగమోక్ష సాధనానుష్ఠానోద్దేశ్యేత్యర్థః (పరమేతి) పరమాత్మనః, అతిశయ సమ్పాదక మిత్యన్వయః (అచిద్భోక్తృత్వాఽపేక్షయా) అచిద్భోగాపేక్షయా (భోక్తృత్వే) భోగే

(౧) బ్రహ్మసూ-౨-౩-౪౧ (౨) బ్రహ్మసూ-౩-౨-౩౮

ఙ్చాఽస్య ఆనుభావికమ్; మోక్షదశానువృత్తకైఙ్కర్యగోచరకృతేర్భోగ మోక్షసాధనాఽనుష్ఠానరూపత్వాభావాత్, ప్రకృతిసమ్బన్ధ నిబన్ధనత్వాభావాచ్చ; భోగమోక్షసాధనానుష్ఠానాఽనధీనత్వాత్తదనుద్దేశ్యత్వాచ్చ నిరుక్తభోక్తృత్వస్యేతి.

అథనిరుక్తం ద్వివిధం పారతన్త్ర్య మాశ్రయాసిద్ధి పరాహత మితిశఙ్కాయా మాశ్రయకథనేన తదుపపాదయతి (దైవీహ్యేషేతి శ్లోకేన). తదేకోపాయతా ప్రార్థనాత్మక శరణాగతినిష్ఠానాం నిరుక్త పారతన్త్ర్యద్వయమస్తి. తదేకోపాయత్వప్రార్థనాయాస్స్వస్వరూపవిరోధేన మోక్షసాధనరూపత్వాభావాత్, కృత్యసాధ్యత్వాచ్చ; "మోక్షయిష్యామి" ఇత్యుక్తమోక్షోపాయ సిద్ధ్యర్థతయా విహితమోక్షోపాయస్వీకారమాత్రరూపత్వాచ్చ. తేషాంకేవల పరమాత్మ భోగోద్దేశ్యక కైఙ్కర్యగోచరకృతిమత్త్వాత్, పరమాత్మ భోగాతిశయాధాయక కైఙ్కర్యానుద్దేశ్య భోగశాలిత్వాచ్చేతిభావః. "ఇత్థే ప్రవర్తి

(మోక్షదశానువృత్త కైఙ్కర్యేతి) ఫలార్థా పూర్వభావీకృతిః సాధనం భవతీతి భావః. (తదనుద్దేశ్యత్వాదితి) భోగమోక్ష సాధనానుష్ఠానాఽనుద్దేశ్యత్వాదిత్యర్థః. (నిరుక్తభోక్తృత్వస్య స్వకైఙ్కర్య ప్రవృత్త్యనుద్దేశ్య నిరతిశయ భోగ్యభూతపరమాత్మ స్వరూప రూపగుణ విభూత్యనుభవితృత్వ లక్షణ భోక్తృత్వస్య. (ఇతీతి) అత్రాయం వివేక ఇత్యనేనాన్వయః

(ఆశ్రయాసిద్ధిః) ఆశ్రయస్య అసిద్ధిః. (తత్) నిరుక్త ద్వివిధ పారతన్త్ర్యమ్. (కృత్య సాధ్యత్వాదితి) ప్రార్థనాయాః జ్ఞానరూపత్వాత్, కర్మరూపత్వాఽభావేన కృతిసాధ్యత్వా భావాత్; రాగ ప్రాప్తత్వాత్; ఈశ్వరకటాక్ష యత్తత్వాదితి తాత్పర్యమ్. (మోక్షోపాయః) ఈశ్వరః. (తేషామ్) శరణవరణాధి కారిణామ్. (అతిశయేతి) "అతిశయాధాయకః, భోగః" ఇత్యన్వయః. (ఇతిభావ ఇతి) ద్రమిడోపనిషది సప్తమశతకే, ప్రథమదశకే, (౧) "ఉణ్ణిలావియ" ఇతి ప్రథమగాథా వ్యాఖ్యానాఽవతారికాయామ్;—"అహ, 'మామేవయే ప్రపద్యన్తే మాయామేతాం

(౧) తి-వాయ్-౭-౧.

ప్వృత్తతు పరహింసైయై నివృత్తిప్పిక్కైక్కాక” ఇత్యాది శ్రీమల్లోక గురు శ్రీసూక్త్యభిప్రేతాధికారి విశేషణీభూతాఽష్టాఙ్గ యోగాఙ్గభూత శరణాగతి రప్యత్రవివక్షితా శబ్దాఽసఙ్కోచస్య సమ్భవత స్త్యాగాఽయోగాత్

ఇత్థంశరణాగత రాపాశ్రయకథనేన పారతన్త్ర్యద్వయముపపాదితమ్

తరన్తితే’ ఎన్గిఱపడియే, కడుక భలిత్తుక్కొణ్డు నిఱ్కక్కణ్డోలర్” ఇతి తత్కఠినపద దీపికాయామ్, ‘‘మామేవయే ప్రపద్యన్తే’ ఎన్గిఱతు - ‘భక్తివిరోధి పాపక్షయత్తుక్కుమ్ భక్తి వృద్ధిక్కుమ్ ఉఱుప్పాన ప్రపత్తియై చ్చొల్లుకిఱతు’ ఎన్ఱు అఙ్గప్రపత్తి పరమాక శ్రీగీతాభాష్యత్తిలే వ్యాఖ్యాతమాకిలుమ్, మోక్షసాధనమాన స్వతన్త్రప్రపత్తి పరమెన్ఱు ఇవర్క్కు వివక్షితమ్’’ ఇతి శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా (ఇత్తైయితి) శ్రీవచన భూషణే ‘‘ఇత్తై ప్రవృత్తిప్పిత్తతు పరహింసైయై నివృత్తిప్పిక్కైక్కాక’’ఇతి. తద్వర వరమునివ్యాఖ్యానే, ‘‘ఆకైయాల్ ఇవ్వుపాసనత్తై ప్రవృత్తిప్పిత్తతు పరహింసైయై నివృత్తిప్పిక్కైక్కాక’’ ఇతి పరహింసై - యాగీయహింసై పూర్వవిహిత హింసా-అభిచారే ఉత్తరవిహిత హింసా-యాగే (అధికారి విశేషణీభూతేతి) విశేషణ భూతత్వస్య అష్టాఙ్గయోగే అన్వయః (అత్ర) ‘‘మామేవ’’ ఇత్యత్ర

(ఉపపాదితమితి) మామేవేత్యత్ర ఉపపాదితమిత్యర్థః, అత్ర గీతాయామ్ తత్రైవ,—‘‘దైవీ హ్యేషా గుణమయీ మమమాయాదురత్యయా । మామేవ యేప్రపద్యన్తే మాయామేతాం తరన్తితే’’ ఇతి తద్భాష్యే,—‘‘కథంస్వత ఏవ అనవధికాతిశయానన్దే, నిత్యే, సదైకరూపే, లౌకికవస్తు భోగ్యతా ప్రకాశాత్మశ్చ తత్ర్వష్టతమే త్వయి స్థితేపి, అత్యన్త నిహీనేషు గుణమయేష్వస్థిరేషు భావేషు సర్వస్య భోక్తృవర్గస్య భోగ్యత్వ బుద్ధి రుపజాయత ఇత్యత్రాహ. మమైషా గుణమయీ-సత్వరజస్తమోమయీ, మాయా యస్మాద్దైవీ - దేవేన క్రీడా ప్రవృత్తేన మయైవ నిర్మితా తస్మాత్ సర్వైర్దురత్యయా - దురతిక్రమా అస్యాః మాయా శబ్ద వాచ్యత్వ మాసుర రాక్షసాస్త్రాదీనా మివ విచిత్ర కార్యకరత్వేన యథాచ, (౧) ‘‘తతో భగవతాతస్య రక్షార్థం చక్రముత్తమమ్ । ఆజగామ సమాజ్ఞప్తం జ్వాలామాలి సుదర్శనమ్। తేన

అథ శరణాగతస్య ఇతరవ్యావృత్తి కథనేన తదుభయముపపాదయతి, (నమామిత్యాదినా శ్లోకపఞ్చకేన) తత్ర తావత్ "మాం ప్రపద్యన్తే" ఇత్యస్య వ్యావర్త్యాధికారిణ ఆహ (నమామితి శ్లోకేన) అథ "మామేవ" ఇత్యవధారణవ్యావర్త్యాఽధికారిణః ప్రదర్శయితుముపక్రమతే (చతుర్విధా ఇతి శ్లోకేన). అత్ర *సుకృతశబ్దః - జ్ఞాతాఽజ్ఞాత సుకృతపరః "జ్ఞానీ" ఇత్యనేన సాధన భక్తిప్రపత్తినిష్ఠా న గృహ్యన్తే తేషామనన్యోపాయత్వరూపస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవిధురత్వేన, జ్ఞానిత్వేన తత్స్వరూపనిరూపణాఽయోగాత్, కిన్త్వధికారివిశేషణ భూతాఽష్టాఙ్గభక్తినిష్ఠాః, తత్తాదృశషడఙ్గప్రపత్తినిష్ఠాః, తాదృశశరణ వరణ నిష్ఠాశ్చ గృహ్యన్తే

మాయా సహస్రం తచ్ఛమ్బరస్యాఽనుగామినా। బాలస్య రక్షతా దేహమేకైకశ్యేన సూదితమ్" ఇత్యాదౌ అసో మాయా శబ్దోన మిథ్యార్థవాచీ ఐన్ద్రజాలికాదిష్వపి కేనచిన్మన్త్రౌషధాదినా మిథ్యార్థ విషయాయాః పారమార్థిక్యా ఏవ బుద్ధేరుత్పాదకత్వేన మాయావీతి ప్రయోగః తథా మన్త్రౌషధాదిరేవచ - తత్ర మాయా సర్వప్రయోగేష్వనుగతస్యైకస్యైవ శబ్దార్థత్వాత్ తత్ర మిథ్యార్థేషు మాయా శబ్దప్రయోగో మాయాకార్య బుద్ధి విషయత్వేనౌపచారికః, మఞ్చాః క్రోశన్తీతివత్ ఏషా గుణమయీ పారమార్థికీ భగవన్మాయైవ (౧) "మాయాన్తు ప్రకృతిం విద్యాన్మాయినన్తు మహేశ్వరమ్" ఇత్యాదిష్వభిధీయతే అస్యాః కార్యం భగవత్స్వరూప తిరోధానమ్, స్వస్వరూప భోగ్యత్వబుద్ధిశ్చ అతో భగవన్మాయయా మోహితం సర్వం జగత్ భగవన్తమనవధికాతిశయాఽఽనన్దస్వరూపం నాఽభిజానాతి. మాయా విమోచనోపాయమాహ, మామేవ సత్యసఙ్కల్పం పరమకారుణికం అనాలోచిత విశేషాఽశేషలోక శరణ్యం యే శరణం ప్రపద్యన్తే, తే, ఏతాం మదీయాం గుణమయీం మాయాం తరన్తి, మాయా ముత్సృజ్య మామేవోపాసత ఇత్యర్థః" ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

(తదుభయమ్) పారతన్త్ర్యద్వయమ్ (వ్యావర్త్యాధికారిణః) దుష్కృతినః ("మామేవ" ఇత్యవధారణ వ్యావర్త్యాధికారిణః) సాధనభక్తి నిష్ఠాదయః. (తేషామ్) సాధనభక్తి సాధనప్రపత్తి నిష్ఠానామ్

---

(౧) శ్వేతా-౪-౧౦

ఉపక్రాన్తమర్థమాహ (తేషామిత్యాదిశ్లోకత్రయేణ). నిత్యయుక్తః - ఆశ్రయణదశామారభ్య యావదాత్మభావియోగ ఇతిభావః. ఏకభక్తిః - ఆర్తాదీనాన్తు ప్రాపకతయా స్వస్మిన్ ప్రాప్యతయా అన్యత్రాపి భక్తిరితిభావః. "నిత్యయుక్తః" ఇతి-సాలోక్యం సామీప్యఞ్చ సిద్ధమ్. సాయుజ్యమాహ (ప్రియోహీతి). "అహంప్రియః" ఇత్యస్య ఫలమాహ (సచేతి). ఇత్థం "నిత్యయుక్తః, అత్యర్థం ప్రియః" ఇతిచ ఆశ్రయణ దశామారభ్య వైషమ్యముక్తమ్.

అథ ఆశ్రయణ దశాయామనుగతాఽఽకారకథనపూర్వకం ఫల దశాయాం వైషమ్యమాహ (ఉదారా ఇతి). (౧) "సకల ఫలప్రదోహి విష్ణుః" ఇత్యుక్తౌదార్యగుణప్రదాతృత్వమనుగతాకార ఇతి భావః. (ఆత్మైవ) అహమేవేత్యర్థః. "సైవేయం దీపజ్వాలా" ఇతివత్తాద్రూప్యాత్తన్నిర్దేశః, అనేన సారూప్యముక్తమ్. "ఇతిమేమతమ్" ఇత్యాదరోక్తిః. అద్వైతం వ్యావర్తయితుం తత్క్రతున్యాయాఽభిప్రాయే

(ఉపక్రాన్తమితి) ఉపక్రాన్తాఽర్థైవకారేణ అధికార్యన్తరవ్యావృత్తిః. (యుక్తః) యోగవిశిష్టః. (ఆర్తాదీనామితి) ఆదిశబ్దేన, జిజ్ఞాస్వర్థార్థినౌగృహ్యేతే (స్వస్మిన్) భగవతి. (అన్యత్రాపి) ఐశ్వర్యాదౌ. (ఫలమాహేతి) "అహంప్రియః" ఇతి హేతుః; తస్యఫలమ్-ఈశ్వరప్రీతివిషయత్వమ్; తదాహేత్యర్థః; (సచేతి) స్త్రియాస్సాధ్వ్యాః స్వార్థతారహిత భర్తృభోగాఽతిశయాకరప్రీతివత్, "సచప్రియః" ఇత్యత్ర ఉక్తాప్రీతిః స్వార్థానేతి మన్తవ్యమ్

(వైషమ్యమ్) వ్యావృత్తిః. (నైవేయమితి) దీపేహి స్నేహవర్త్యాదినాశాత్ భేదేపి, తాద్రూప్యేణ ప్రతీతిర్జాయతే ఇతి భావః.(అద్వైతమ్)అభేదః.

(తత్క్రతున్యాయేతి) అత్ర శ్రుత ప్రకాశికావ్యాఖ్యాన గురుభావప్రకాశికాయామ్;—"తదిత్థం నిశ్శేష సంసారవిమోచనాత్మక బ్రహ్మప్రాప్తిరూపస్య జీవ ధాత్వర్థస్య పఞ్చాగ్నివిద్యా ఫలకైవల్యసాధారణ్యాత్తద్వ్యావర్తనార్థమ్, 'సఞ్జీవనీమ్' ఇత్యత్ర 'సమ్' ఇత్యుపసర్గ ఇత్యాహ (సమితికైవల్యవ్యావృత్తిరితి). సామీ

(౧) విష్ణుధర్మే-౪౩-౪౮.

చీన్యద్యోతితేన-సహ సమభివ్యాహృత జీవదాత్వర్థభూతాయాం బ్రహ్మప్రాప్తౌ భోగ రూపత్వ బోధనాత్ కైవల్యాన్తర్గతాయాం బ్రహ్మప్రాప్తౌ తదభావస్య తత్క్రతు న్యాయసిద్ధత్వాత్, తద్వ్యావృత్తిసిద్ధిః

తథాహి,-తత్క్రతున్యాయోనామ (౧)"అప్రతీకాలమ్బనాన్నయతీతిబాద రాయణః, ఉభయథాదోషాత్ తత్క్రతుశ్చ" ఇతిసూత్రే భగవతా బాదరాయణేన తత్క్రతుశబ్దప్రదర్శితో న్యాయవిశేషః సచఫలోపాసనయోః ప్రకారైక్య నియమ రూపః.(౨)"ఏకఆత్మనశ్శరీరే భావాత్"ఇత్యధికరణ సిద్ధాన్తదీపే,జీవాత్మనః ఫలదశా వచ్ఛిన్నాకార విశేషాణా ముపాసనదశాయా మనుసన్ధాన మభిధాయ, అన్యథా ప్రాప్యోపాసనయోః ప్రకారభేదాత్ "యథాక్రతురస్మిన్" ఇతి విరుధ్యేత ఇత్య నుగృహీతత్వాత్;

అత ఏవాऽయంన్యాయః, ఫలోపాసనయో రేకతరేణ అన్యతరస్య నిశ్చా యకః, పఞ్చాగ్నివిద్యాయామ్,(3)"సఏనాన్ బ్రహ్మగమయతి"ఇత్యుక్త ఫలాऽను సారేణ బ్రహ్మణ ఉపాస్యత్వ నిశ్చయాత్; "వ్యతిరేక స్తద్భావ భావిత్వాత్" ఇతి బ్రహ్మ విద్యాన్తర్గత జీవవిద్యాయాః ఫలానుసారేణ అపహత పాప్మత్వాదీనాం వేద్యత్వ నిర్ణయాచ్చ ఏవం కార్యాధికరణే ప్రతీకోపాసకానాం తత్క్రతున్యాయేనైవ అనిత్యఫల నిర్ణయాత్, "అవిభాగేన దృష్టత్వాత్" ఇత్యత్ర-అభేదేన ఉపా సనబలేన అవిభాగేన అనుభవ నిర్ణయాచ్చ

అత ఏవాऽయం న్యాయః,ఉపాసితాకారస్య,ఫలదశాయా మయోగాऽన్య యోగయో రుభయోరపి వ్యవచ్ఛేదకః; ఉపాసనాకారేణ ఫలాకార నిర్ణాయ కత్వాదయోగవ్య వచ్ఛేదకత్వంసిద్ధమ్ ఫలాకారేణ ఉపాసనాకార నిర్ణాయక త్వాదన్య యోగవ్యవచ్ఛేదకత్వసిద్ధిః. తత్ర "యథాక్రతురస్మిఀ లోకే పురుషో భవతి, తథేతఃప్రేత్యభవతి" ఇతి శ్రుత్యా,అయోగవ్యవచ్ఛేదకత్వేన అయంన్యా యోఽభ్యుత్పాదితః (౪)"తంయథాయథోపాసతే, తథైవభవతి"ఇతిశ్రుత్యా అయో గాऽన్యయోగయోరుభయోరపివ్య వచ్ఛేదకత్వేన అయమంశోఽభ్యుత్పాదితః తదే వంశ్రుతిద్వయమూలకత్వాదయంన్యాయః ప్రబలతరః

---

(౧) బ్రహ్మసూ-౪-3-౧౫ (౨) బ్రహ్మసూ-3-3-౫3. (3) ఛా ౪-౧౫-౫
(౪) ముద్గలోప-3

తత్రాఽయం ప్రథమశ్రుత్యర్థః యథాక్రతుర్యస్యేతి - బహువ్రీహి సమాసః "అస్మింల్లోకే" ఇత్యనేన సాధనదశా వివక్షితా పురుషశబ్దేన - పురుషార్థ కామనాలక్షణాధికారవాన్వివక్షితః "భవతి" ఇత్యసాధారణధర్మాశ్రయత్వమభిప్రేతమ్ "ఇతః ప్రేత్య" ఇత్యనేన ఫలదశాఽభిప్రేతా "తథాభవతి" ఇత్యనేన తద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్పత్త్యాశ్రయత్వం వివక్షితమ్ * యథాక్రతు శబ్దస్య - అన్యపదార్థ ప్రధానత్వాత్, క్రతుశబ్దస్య - ఉ పా స న ప ర త్వా చ్చ, యద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టోపాసనాశ్రయ స్తదర్థః, తస్యవిధేయ విశేషణత్వాత్, ఆధేయతా సమ్బన్ధేన భూ ధా త్వ ర్థా ఽసాధారణ ధర్మే అన్వయః తస్యచ, ఆశ్రయత్వ రూపాఽఽఖ్యాతార్థే తస్యచ, పురుష శబ్దార్థే-పురుషార్థ కామనావత్యన్వయాత్ తథాశబ్దార్థస్య - తద్ధర్మస్య, అవచ్ఛేద్యతా సమ్బన్ధేన భూధాత్వర్థ నిష్పత్తౌ, తస్యచ - ఆఖ్యాతార్థాఽఽశ్రయత్వే తస్యచ ఫలదశావచ్ఛిన్నే పురుషే అన్వయాత్ "యద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టోపాసనాశ్రయ వృత్త్యసాధారణ ధర్మాశ్రయ స్సాధన దశావచ్ఛిన్నః పురుషః, సః - ఫలదశావచ్ఛిన్న తద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్పత్త్యాశ్రయః" ఇతి

"ధనవాన్ సుఖీ" ఇత్యాదౌ, ఉద్దేశ్యతావచ్ఛేదకీ భూతధనస్య ప్రయోజకతాసమ్బన్ధేన విధేయే భానస్య ఉద్దేశ్య విధేయ భావ స్థలనియన్త్రిత వ్యుత్పత్తి సిద్ధత్వాత్, పురుషశబ్దేన - ఉద్దేశ్యతా వచ్ఛేదకతయా ఉక్తస్య ఫలకామనా లక్షణాధికారస్య, యద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టోపాసనాత్మకే విధేయే, సాక్షాత్ప్రయోజ్యతా సమ్బన్ధేన విశేషణతయా భానాత్ తద్బ్రహ్మోపాసన తదధికారకామనయో స్సాక్షాజ్జన్య జనకభావస్య సంసర్గతయా లాభః తథాచ, "యః పురుషార్థ కామనావాన్, సాక్షాత్తాదృశకామనాజన్య యద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టోపాసనాశ్రయ వృత్త్యసాధారణ ధర్మాశ్రయః, సతద్ధర్మావచ్ఛిన్న ఫలదశావచ్ఛిన్న నిష్పత్త్యాశ్రయ ఇతి వాక్యార్థః" ఇతి.

తత్రైవ, తత్త్వాచార్యంన్యాయ ఉపాస్యాకార భేదాత్ ద్వేధావ్యుత్పాదితః; యః పురుష స్సవస్మిన్న సమ్భావితోత్పత్తిక యద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టోపాసనాశ్రయః. సః - తద్ధర్మ నిష్ఠాఽనుభవఘటిత పరమ్పరాసమ్బన్ధావచ్ఛిన్నాఽవచ్ఛేదక తాక నిష్పత్త్యాశ్రయ ఇత్యేకః, యః పురుష స్స్వస్మిన్ సమ్భావితోత్పత్తిక యద్ధర్మావచ్ఛిన్న

విశిష్టోపాసనాశ్రయః, సః, తద్ధర్మనిష్ఠ సాక్షాత్సమ్బన్ధావచ్ఛిన్నాఽవచ్ఛేదకతాక నిష్ప త్త్యాశ్రయ ఇత్యపరః తత్ర ప్రథమః - అప్రతీకాలమ్బన విషయః ద్వితీయస్తు ఐశ్వర్యార్థి విషయ ఇతివివేకః

అత్ర ప్రథమన్యాయే, తద్ధర్మ నిష్ఠ నిష్పత్త్యవచ్ఛేద కతావచ్ఛేదక పరమ్పరా సమ్బన్ధ ఘటకోఽనుభవః ఉపాసనసమానాకారతాకత్వేన విశేషణీయః, "వికఆత్మన శ్శరీరే భావాత్" ఇత్యధికరణ సిద్ధాన్తదీపే, "యథాక్రతుః" ఇత్యాదేః ఫలోపా సనయోః ప్రకార వైషమ్యాఽభావ పరతయా దర్శితత్వాత్, "యథాక్రతుః - తథాభవతి" ఇతి ఫలోపాసనయో స్సాదృశ్య ప్రతీతిస్వారస్యాచ్చ తథాచ, "యో యద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్ఠయాదృశ యాదృశనిరూప్య నిరూపక భావాపన్న విషయతా నిరూపిత విషయితా శాల్యుపాస నాశ్రయః, సః, తాదృశతా దృశధర్మా వచ్ఛిన్న నిష్ఠ తాదృశతాదృశనిరూప్య నిరూపక భావాపన్న విషయతా నిరూపిత విషయితా శాల్యనుభవ ఘటిత పరమ్పరా సమ్బన్ధా వచ్ఛిన్నాఽ వచ్ఛేదకతాక నిష్ప త్త్యాశ్రయః" ఇతి పర్య వస్యతీతి

తత్రైవ "తత్రైవ"ఇత్యేవ కారస్య అన్యయోగవ్యవచ్ఛేదక తయా అనుపా సితాకారాణాం నిష్పత్త్యవచ్ఛేదకతా వ్యవచ్ఛేద బలేన నిష్పత్త్యవచ్ఛేదకతాయా ఉపాసన ప్రకారతా వ్యాప్యత్వబోధ సిద్ధిః తథాచ,—"పరమాత్మ విశేష్యకోపాసన ప్రకారతా సమనియతాఽవచ్ఛేదక తాక నిష్పత్త్యాశ్రయః పురుషః"ఇతి శ్రుతివా క్యార్థః పర్యవసితః

నను,—అత్ర ఏవకారస్య అన్యయోగ వ్యవచ్ఛేదకత్వ మనుపపన్నమ్, విశే షణ సఙ్గతత్వాత్ "శఙ్ఖః పాణ్డరఏవ" ఇత్యేవకార వదితిచేన్న, "శఙ్ఖః పాణ్డర ఏవ" ఇతి వాక్యేన శఙ్ఖే నీలత్వాది సన్దేహ నివృత్తి దర్శనాత్, తద్వాక్య శ్రవణ సమనన్తరమ్, "శఙ్ఖం నీలత్వాద్య భావవన్తం శాబ్దయామి" ఇత్యనుభవ బలాచ్చ విశేషణ సఙ్గతైవ కారస్యాపి అన్యయోగ వ్యవచ్ఛేదక తాయా అక్షతత్వాత్ అన్యథా,"సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఆసీత్" ఇత్యత్ర ఏవకారస్య అసత్కార్యవాద నిరాస కతాయా స్సమ్ప్రతిపన్నాయా భఙ్గప్రసఙ్గాత్ తథాచ, అనుగృహీతం శ్రుతప్రకాశి కాచార్యైః,-" 'సదేవ' ఇత్యవధారణమ్ - అసత్కార్యవాదవ్యుదాస పరమ్. నహ్యయం విద్వానేవే త్యవధారణమ్ బ్రాహ్మణత్వం వ్యావర్తయతి;

అపిత్వ విద్వత్త్వమేవ. అతశ్శబ్ద స్వారస్యాత్ సదేవేతి నిరసనీయమసత్యత్వమేవ" ఇతి అత్ర "శబ్ద స్వారస్యాత్" ఇత్యనేన, విశేషణ సఙ్గతైవకారస్థలే అన్యయోగ వ్యవచ్ఛేద ప్రతీతిరార్థికైవేతి భ్రమోనిరస్తః తదావ - అన్యయోగ వ్యవచ్ఛేదోద్వివిధః; అన్యస్మిన్ యోగవ్యవచ్ఛేదః, అన్యస్యయోగవ్యవచ్ఛేదశ్చేతి. తత్ర, "హరిరేవ పరంతత్త్వమ్" "పార్థఏవ ధనుర్ధరః" ఇత్యాదిషు ప్రథమః. "సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఆసీత్" "కృత్స్నః ప్రజ్ఞానఘనఏవ" 'ఆత్మేత్యేవోపాసీత' "ఆత్మైవాభూద్విజానతః" "శఙ్ఖః పాణ్డుర ఏవ" ఇత్యాదిషు ద్వితీయః ఇతి నానుపపత్తిరితి

తత్రైవ - యద్వా, "పరమాత్మ విషయక స్వకర్తృకోపాసన విషయతా సమనియతావచ్ఛేదకతాక నిష్పత్త్యాశ్రయః పురుషః" ఇత్యేవశ్రుతి వాక్యార్థపర్యవసానా న్నానుపపత్తిరితి.

తత్రైవ - నన్వేవం సర్వ విద్యానిష్ఠానాం సర్వవిషయకోపాసనే సర్వవిషయతాఽనుభవేచసతి, తత్క్రతున్యాయస్య కిం ఫల మితిచేత్; "యద్యద్విశేష్యతయోపాస్తే, తత్తద్విశేష్యతయైవాఽనుభవతి. యద్యత్ప్రకారతయోపాస్తే, తత్తత్ప్రకారతయైవాఽనుభవతి. స్వరుచివిశేషేణ యద్యత్స్వ తఇష్టతయోపాస్తే, తత్తత్స్వతో భోగ్యతయా అనుభవతి యద్యదుపేక్షణీయతయా అన్యార్థముపాస్తే, తత్తథైవాఽనుభవతి. యద్యద్విశేష్యతయోపాస్తే, తత్తత్ప్రకార తయానాఽనుభవతి; యద్యదుపేక్షణీయతయైవోపాస్తే, తత్తద్భోగ్యత్వేననాఽనుభవతి" ఇత్యయోగాఽన్యయోగవ్యవచ్ఛేదావేవఫలమితి.

తత్రైవ, నన్వేవమపి అయంనియమోదురుపపాదః; ఆదిభరతాదిషు బ్రహ్మనిష్ఠేషువ్యభిచారాత్. తేనహ్యుపాసితాకారేణ ప్రాప్తః, ప్రాప్తశ్చాఽనుపాసితం మృగత్వమేవేతిచేన్న; "ఉపాసనదశావచ్ఛిన్నయద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్ఠాఽవచ్ఛేదకతాక నిష్పత్త్యాశ్రయః పురుషః; సః, తద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్ఠాఽవచ్ఛేదక తాక ఫలదశావచ్ఛిన్న నిష్పత్త్యాశ్రయః" ఇత్యేవ తత్క్రతున్యాయ శ్రుత్యర్థాశ్రయణేన విరోధాభావాత్. అత్ర-అస్మిన్లోకే పురుషోభవతీతి భూధాతునా ప్రతిపాదితా ప్రాథమికీ

ణాహ (ఆస్థితఇతి) ప్రాప్యప్రాప్తృభావేన భేదోపాసనాదిత్యర్థః
(అనుత్తమామ్) అన్యేషాంప్రాప్యమ్ - అధమమితిభావః యద్వా
“ఆత్మైవ” ఇత్యత్ర-శరీరప్రతిసమ్బన్ధ్యాత్మా వివక్షితః తథాచ, ధారక
ఇత్యర్థః ఏవకారో - జ్ఞానినోఽన్యాపేక్షయా ఆత్మత్వేన ప్రాధాన్యం
ద్యోతయతి “రాజైవదృష్టః” ఇతివత్ ‘ప్రియతమ ఏవహి” ఇత్యాది
శ్రీభాష్యసూక్తిప్రకారేణ ఉక్తార్థముపపాదయతి (ఆస్థితఇతి) ఇదమే
వాత్మత్వ మనుగృహీతం భగవద్యామునాచార్యైః (౧) “క్షణేపితే
యద్విరహోతిదుస్సహః” ఇతి

నిష్పత్తిః, ఉపాసన నిష్పత్తి రూపాఽన్తిమస్మృత్యవస్థాత్మికా గ్రాహ్య ఉత్తర
భూధాతు ప్రతిపాద్య నిష్పత్తిస్తు ఫలానుభవగత సుఖత్వాఽపరపర్యాయోత్క-
టానుకూల్యాఽవస్థా విశేషాత్మికా తథాచ, “యో యద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్ఠ
యద్యత్సమ్బన్ధాఽవచ్ఛిన్నయాదృశయాదృశ నిరూప్య నిరూపక భావాపన్న
విషయతావచ్ఛిన్నాఽన్తిమప్రత్యయాత్మక ప్రీతి రూపోపాసన నిష్పత్తిమాన్ పురు
షః, సః తద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్ఠతాదృశతాదృశనిరూప్య నిరూపక భావాపన్న తత్త
త్సమ్బన్ధాఽవచ్ఛిన్న విషయతాఽవచ్ఛిన్న సుఖత్వాఽపర పర్యాయోత్కటాను
కూల్యాఽవస్థా విశిష్టాఽనుభవాత్మకఫలనిష్పత్తిమాన్” ఇతి పర్యవసానాత్, ఆదిభర
తాదిషు తాదృశోపాసనా నిష్పత్తి విరహేణ అనుపపత్త్యభావాత్ “ఏతేన
ముక్తానా ముపేక్షణీయాఽవస్థ జ్ఞానాంశేన అనుపాసితానాం గ్రహణ సమ్భవేన,
తేషాం సార్వజ్ఞ విరోధ ప్రసఞ్జనం దూరాపాస్తమితిధ్యేయమ్”ఇతిచ శ్రీసూక్తిరను
సన్ధేయా

(యుక్తాత్మా) మదేకాయత్త స్వదః, నివిష్టమనస్కః (అనుత్తమామ్ -)
నవిద్యతే ఉత్తమాయస్యాస్తామ్ (గతిమ్)-ప్రాప్యమ్ (అన్యేషామ్) ఆర్తాదీనామ్
(ప్రియ తమఇతి) శ్రీభాష్యే జిజ్ఞాసాధికరణే, “ప్రియతమ ఏవహి వరణీయో
భవతి, యథాఽయం ప్రియతమ ఆత్మానం ప్రాప్నోతి, తథాభగవాన్ స్వయమేవ
ప్రయతతే”ఇతి (క్షణేపీతి) స్తోత్రరత్నే,-(౧) “సకృత్త్వదాకార విలోకనాశయా

---

(౧) స్తో-ర-౫౬

కింబహునేత్యభిప్రాయేణ ఏకోక్త్యా వైషమ్యమాహ (బహూనామితి). జ్ఞానవానితి—"జ్ఞానీచ" ఇత్యుక్తవిశేష్య నిర్దేశః; "మాంవేత్తితత్త్వతః" ఇత్యుక్తతత్త్వజ్ఞానవానిత్యర్థః. (వాసుదేవస్సర్వమ్) అత్ర "సర్వత్రాఽసౌ" ఇతివ్యుత్పత్తిరభిప్రేతా. "వాసుదేవః" ఇతి హేతుః; "సర్వమ్" ఇతిసాధ్యమ్. 'సర్వగత్వాదనన్తస్య" ఇతివత్. (సర్వమ్) సర్వశరీరకమ్. అనేన "ఫలసాధనాఽనుష్ఠాతా, ఫలసాధనం, ఫలీచ" ఇత్యుక్తంభవతి. యద్వా, * వాసుదేవతరుః—సర్వవిధబన్ధురిత్యర్థః. అపిచ (౧)"ఎల్లామ్‌కణ్ణన్" ఇతివత్, వసుదేవపుత్రో ధారక పోషకభోగ్యభూత ఇత్యర్థః. విశిష్యవక్తుమశక్య ఇత్యభిప్రేత్యాహ (సమహాత్మేతి). "దుర్ల

తృణీకృతాఽనుత్తమ భుక్తిముక్తిభిః। మహాత్మభిర్మామవలోక్యతాం నయ క్షణేపి తేయద్విరహోఽతిదుస్సహః" ఇతి.

(సర్వత్రాఽసావితి)-శ్రీవిష్ణుపురాణే;-(౨) "సర్వత్రాఽసౌసమస్తఞ్చవసత్యత్రేతివై యతః। తతస్స వాసుదేవేతి విద్వద్భిః పరిపఠ్యతే" ఇతి, వాసుదేవ శబ్దనిరుక్తిః "'సర్వస్మిన్నయం వసతి' ఇతి-వాసుదేవః" ఇతి కర్తరివ్యుత్పత్తి రత్రాభిప్రేతా. (వాసుదేవ తరురితి). అత్ర (3) "వాసుదేవతరుచ్ఛాయా నాతి శీతానఘర్మదా। నరకాఙ్గారశమనీ సాకిమర్థం నసేవ్యతే", శ్రీరామాయణే, కిష్కిన్ధాకాణ్డే, పఞ్చదశసర్గే, యుద్ధాయ సుగ్రీవేణాఽఽహూతం వాలినం ప్రతి తారా;(౪)"రామః పరబలామర్దీ యుగాన్తాఽగ్నిరివోత్థితః। నివాసవృక్షస్సాధూనామాపన్నానాం పరాగతిః। ఆర్తానాం సంశ్రయశ్చైవ యశసశ్చైక భాజనమ్" అన్యత్ర,(౫)"నివాసవృక్షస్సాధూనా మాపన్నానాం పరాగతిః। భక్తార్తి భఞ్జన శ్శ్రీమాన్ కృష్ణఏవ గతిర్మమ" ఇత్యాదికమనుసన్ధేయమ్. (ఎల్లామితి) "ఉణ్ణుమ్ శోఱుపరుకు నీర్ తిన్నుమ్ వెత్తిలైయుమెల్లామ్ కణ్ణన్"ఇతిసామసహస్ర గాథాఽనుసన్ధేయా. (వసుదేవ పుత్ర ఇతి) "వసుదేవస్యాఽపత్యం పుమాన్ వాసుదేవః" ఇతి వ్యుత్పత్తి రత్రాభిప్రేతా.

(౧) తి-వాయ్-౬-౭ ౧. (౨) ౧.వి-పు-౧-౨-౧౨. (3) గారుడపు. పూ-౨౨౨-3.
(౪) రా-కి-౧౫-౧౯. (౫)

భః” ఇతి, ఆర్తాదివ్యావృత్తిః “సు” ఇత్యుపసర్గేణ (౧) “కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే” ఇత్యుక్తసాధనభక్తినిష్ఠాది వ్యావృత్తిః “కశ్చిన్మాం వేత్తి” ఇత్యుపక్రాన్తోధికారీ, “సమహాత్మా” ఇత్యుపసంహృతః

ఇత్థం భగవత్ప్రీత్యైకఫలకభగవత్కైఙ్కర్యైకగోచరకృత్యర్హత్వరూపం పారతన్త్ర్యం సర్వాత్మనాం స్వాభావికమ్, తాదృశకృతిఫలోపధానన్తు వ్యక్తివిశేషనియతమిత్యుపపాదితమ్

(ఉపాదితమితి) గీతాయామ్, (౨) “నమాం దుష్కృతినో మూఢాః ప్రపద్యన్తే నరాధమాః। మాయయాఽపహృతజ్ఞానా ఆసురం భావమాశ్రితాః” ఇతి. తద్భాష్యే, “కిమితి భగవదుపాసనాపాదినీం భగవత్ప్రపత్తిం సర్వే నకుర్వత ఇత్యత్రాహ మామ్, దుష్కృతినః - పాపకర్మాణః, దుష్కృత తారతమ్యాత్ చతుర్విధాః నప్రతిపద్యన్తే. మూఢాః నరాధమాః, మాయయాఽపహృతజ్ఞానా ఆసురంభావమాశ్రితాః” ఇతి మూఢాః - విపరీతజ్ఞానాః, పూర్వోక్తప్రకారేణ భగవచ్ఛేషతైకరసమాత్మానం భోగ్యజాతఞ్చ స్వశేషతయా మన్యమానాః నరాధమాః- సామాన్యేన జ్ఞాతేపి మత్స్వరూపే మదౌన్ముఖ్యానర్హాః, మాయయాఽపహృతజ్ఞానాః- మద్విషయం మదైశ్వర్యవిషయఞ్చ జ్ఞానం ప్రస్తుతం - యేషాం తదసమ్భావనాపాదినీభిః కూటయుక్తిభిః అపహృతమ్, తే-తథోక్తాః; ఆసురం భావమాశ్రితాః - మద్విషయం-మదైశ్వర్య విషయఞ్చ జ్ఞానమ్, సుదృఢముపపన్నం యేషాం ద్వేషాయైవ భవతి, తే ఆసురం భావమాశ్రితాః, ఉత్తరోత్తరాః పాపిష్ఠతమాః” ఇతి.

గీతాయామ్, -(౨) “చతుర్విధా భజన్తే మాంజనాః సుకృతినోఽర్జున। ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీచ భరతర్షభ” ఇతి తద్భాష్యే, “సుకృతినః - పుణ్యకర్మాణః, మాంశరణ ముపగమ్య మామేవభజన్తే తేచ సుకృత తారతమ్యేన చతుర్విధాః సుకృతగరీయస్త్వేన ప్రతిపత్తివైశేష్యా దుత్తరోత్తరాధికతమాభవన్తి. ఆర్తః-ప్రతిష్ఠాహీనః, భ్రష్టైశ్వర్యః పునస్తత్ప్రాప్తికామః అర్థార్థీ - అప్రాప్తై

---

(౧) గీ-౭-3 (౨) గీ-౭-౧౫.

శ్వర్యతయా ఐశ్వర్యకామః తయోర్ముఖ భేదమాత్రమ్ ఐశ్వర్య విషయాత్మైక్యా దేశ ఏవాధికారః జిజ్ఞాసుః-ప్రకృతి వియుక్తాత్మ స్వరూపావాప్తీచ్ఛుః జ్ఞాన మేవాఽస్య స్వరూపమితి జిజ్ఞాసురిత్యుక్తమ్ జ్ఞానీచ-"ఇతస్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధి మేపరామ్" 'ఇత్యాదినా అభిహిత భగవచ్ఛేషతైకరసాఽఽత్మస్వరూపవిత్ ప్రకృతి వియుక్త కేవలాత్మన్య పర్యవస్యన్ భగవన్తం ప్రేప్సుః, భగవన్తమేవ పరమప్రాప్యం మన్వానః" ఇతి

గీతాయామ్,--(౧)"తేషాంజ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్యతే। ప్రియో హిజ్ఞానినోఽత్యర్థ మహంసచ మమప్రియః" ఇతి తద్భాష్యే,-"తేషాం జ్ఞానీ విశిష్యతే కుతః, నిత్యయుక్త ఏకభక్తిరితిచ తస్యహి మదేక ప్రాప్యస్య మయా యోగో నిత్యః, ఇతరయోస్తు యావత్స్వాభిలషితప్రాప్తి మయా యోగః తథాజ్ఞానినో మయ్యేకస్మిన్నేవ భక్తిః ఇతరయోస్తు స్వాభిలషితే తత్సాధనత్వేన మయిచ అతస్స ఏవవిశిష్యతే కిఞ్చ (ప్రియోహి జ్ఞానినోత్యర్థ మహమ్) అత్ర అర్థశబ్దః - అభిధేయవచనః జ్ఞానినో ఽహంయథాప్రియః, తదా మయా సర్వజ్ఞేన సర్వశక్తినాప్యభిధాతుం నశక్యత ఇత్యర్థః, ప్రియత్వస్య ఇయత్తారహితత్వాత్ యథాజ్ఞానినామగ్రేసరస్య ప్రహ్లాదస్య (౨)'సత్వాసక్తమతింకృష్ణే దశ్యమానో మహోరగైః। నవివేదాత్మనోగాత్రం తత్స్మృత్యాహ్లాదసంస్థితః, ఇతి సోఽపితథైవ మమ ప్రియః" ఇతి

గీతాయామ్,- (౧) "ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీత్వాత్మైవ మేమతమ్। ఆస్థితస్సహి యుక్తాత్మా మామేవాఽనుత్తమాంగతిమ్" ఇతి "సర్వ ఏవైతే మామేవోపాసత ఇతి, ఉదారాః-వదాన్యాః, యేమత్తో యత్కిఞ్చిదపి గృహ్ణన్తి, తేహి మమ సర్వస్వదాయినః జ్ఞానీత్వాత్మైవమే మతమ్ తదాయత్త ధారణోఽహమితి మన్యే కస్మాదేవం, యస్మాదయం మయావినా ఆత్మధారణాఽసమ్భావనయా మామేవానుత్తమం ప్రాప్యమాస్థితః, అతస్తేన వినా మమాప్యాత్మ ధారణం నసమ్భవతి తస్మా మమాప్యాత్మాహిసః" ఇతి

గీతాయామ్, - (౧) "బహూనాం జన్మనామన్తే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే। వాసుదేవస్సర్వ మితి సమహాత్మా సుదుర్లభః" ఇతి నాఽల్ప సఙ్ఖ్యా సఙ్ఖ్యాతానాం

---

(౧) గీ-౭-౧౭ (౨) వి-పు-౧-౧౭-౩౯

“నమాందుష్కృతినః”ఇత్యుక్త్యా విశిష్య ప్రదర్శయన్, తద్విషయేపి స్వస్యైవ ఫలసాధనానుష్ఠాతృత్వ మవివదన్, తన్ముఖేన తత్రాపి

పుణ్యజన్మనాం ఫలమిదమ్ యత్ మచ్ఛేషత్వైక రసాత్మయాథాత్మ్యజ్ఞాన పూర్వకం మత్ప్రపదనమ్ అపితు, బహూనాం జన్మనామ్ - పుణ్యజన్మనామ్, అన్తే - అవసానే, “వాసుదేవ శేషత్వైక రసోహం, తదాయత్త స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిశ్చ, సచ - అసఙ్ఖ్యేయైః కల్యాణ గుణగణైః పరతరః” ఇతి - జ్ఞానవాన్భూత్వా, “వాసుదేవ ఏవ మమ పరమప్రాప్యం ప్రాపకశ్చ, అన్యదపి యన్మనోరథవర్తి, సఏవ మమ తత్సర్వమ్” ఇతి, మాం ప్రపద్యతే - మాముపాస్తే, సమహాత్మా - మహామనాః, సుదుర్లభః-దుర్లభ తరోలోకే వాసుదేవ స్సర్వమిత్యస్యాఽయమేవార్థః, “ప్రియోహిజ్ఞానినోఽత్యర్థమహమ్” “ఆస్థిత స్సహియుక్తాత్మా మామేవాఽనుత్తమాం గతిమ్”ఇతి ప్రక్రమాత్ జ్ఞానవాంశ్చాఽయముక్త లక్షణఏవ, అస్యైవ పూర్వోక్త జ్ఞానిత్వాత్ “భూమిరాపః” ఇత్యారభ్య - “అహఙ్కార ఇతీయంమే భిన్నా ప్రకృతిరష్టధా। అపరేయ మిత స్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధిమేపరామ్। జీవభూతామ్” ఇతి హి చేతనాఽచేతనస్య ప్రకృతి ద్వయస్య పరమపురుష శేషత్వైక రసత్వోక్త్యా. “అహంకృత్స్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రళయస్తథా। మత్తః పరతరం నాన్యత్కిఞ్చిదస్తి ధనఞ్జయ” ఇత్యారభ్య, “యేచైవ సాత్త్వికా భావారాజసాస్తామసాశ్చయే। మత్తఏవేతి తాన్విద్ధి నత్వహం తేషుతేమయి” ఇతి ప్రకృతి ద్వయస్య కార్యాకారతయా భయావస్థస్య పరమపురుషా యత్త స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిత్వమ్ పరమపురుషస్యచ సర్వైః ప్రకారైస్సర్వ స్మాత్పరతరత్వ ఞ్చోక్తమ్ అతస్స ఏవాత్ర జ్ఞానీత్యుచ్యతే.” ఇతి శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా

(నమాందుష్కృతిన ఇతీతి) “దుష్కృతినః” ఇతి-దుష్కృతి శబ్దప్రయోగ మహిమ్నా అత్యన్త ప్రాతికూల్య వ్యవసిత విషయే ఫలసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వం ఫలిత్వఞ్చభగవతఏవ “ఏషఏవాఽసాధుకర్మకారయతి”ఇతి ఫలసాధనానుష్ఠాతృత్వమ్ లీలా రసభాక్త్వేన తత్ఫలిత్వఞ్చ బోధ్యమ్ (తద్విషయేపి) దుష్కృతి విషయేపి. (స్వస్యైవ) భగవతఏవ (తన్ముఖేన) ఫలసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వ ముఖేన (తత్రాపి) దుష్కృతి విషయేపి

లీలారస నిష్పత్త్యై స్వస్యైవఫలిత్వం వ్యఞ్జయన్, "మూఢాః" ఇత్యుక్తి మపివివృణ్వన్, ఆర్తాదిత్రయమపి విశదయతి "కామైః" ఇత్యాదినా అధ్యాయశేషేణ.

(అధ్యాయశేషేణేతి). అత్ర గీతాయామ్; - (౧) "కామైస్తైస్తైర్హృతజ్ఞానాః ప్రపద్యన్తే ఽన్యదేవతాః। తంతం నియమమాస్థాయ ప్రకృత్యా నియతాస్స్వయా" ఇతి. తద్భాష్యే;—"తస్యజ్ఞానినో దుర్లభత్వ మేవోప పాదయతి సర్వ ఏవహి లౌకికాః పురుషాః, స్వయా ప్రకృత్యా - పాపవాసనయా గుణమయ భావ విషయయా, నియతాః - నిత్యాన్వితాః, తైస్తై స్స్వవాసనాఽనురూపైర్గుణమయై రేవకామై రిచ్ఛావిషయ భూతైః హృత మత్స్వరూప విషయజ్ఞానాః, తత్తత్కామ సిద్ధ్యర్థమ్, అన్యదేవతాః - మద్వ్యతిరిక్తాః కేవలేన్ద్రాది దేవతాః, తంతం నియమ మాస్థాయ- తత్తద్దేవతా విశేషమాత్ర ప్రీణనాఽసాధారణం నియమమాస్థాయ, ప్రపద్యన్తే - తా ఏవాశ్రిత్యార్చయన్తే" ఇతి.

గీతాయామ్;—(౧) "యోయోయాంయాం తనుంభక్తశ్శ్రద్ధయార్చితుమిచ్ఛతి॥ తస్యతస్యాచలాంశ్రద్ధాం తామేవవిధదామ్యహమ్" ఇతి. తద్భాష్యే;—తా అపిదేవతామదీయాస్తనవః. (౨) "య ఆదిత్యేతిష్ఠన్, యమాదిత్యోనవేద, యస్యాదిత్యశ్శరీరమ్" ఇత్యాదిశ్రుతిభిరపి ప్రతిపాదితామదీయాస్తనవః" ఇత్యజానన్నపి, యోయోయాంయామ్, మదీయామ్ - ఆదిత్యాదికాంతనుం భక్తశ్శ్రద్ధయార్చితుమిచ్ఛతి. తస్యతస్యాఽజానతోఽపి మత్తనువిషయైషాశ్రద్ధేత్యహమనుసన్ధాయ, తామేవఅచలాం నిర్విఘ్నాంవిదధామ్యహమ్." ఇతి.

గీతాయామ్; (౧) "సతయాశ్రద్ధయాయుక్తస్తస్యారాధనమీహతే। లభతేచ తతఃకామాన్ మయైవవిహితాన్హితాన్" ఇతి. తద్భాష్యే; -"సతయానిర్విఘ్నయాశ్రద్ధయాయుక్తస్తస్య ఇన్ద్రాదేరారాధనంప్రతీహతే. తతో మత్తనుభూతేన్ద్రాది దేవతారాధనాత్, తానేవహిస్వాభిలషితాన్కామాన్ మయైవవిహితాన్లభతే. యద్యప్యారాధనకాలే "ఆరాధ్యేన్ద్రాదయోమదీయాస్తనవః. తతఏవతదర్చనఞ్చ

---

(౧) గీ-౭-౨౦. (౨) బృ-౫-౭-౯.

మదారాధనమ్'' ఇతినజానాతి. తథాపితస్యవస్తుతో మదారాధనత్వాదారాధకాభిలషితమహమేవవిదధామి '' ఇతి.

గీతాయామ్; (౧) "అన్తవత్తుఫలంతేషాం తద్భవత్యల్పమేధసామ్। దేవాన్ దేవయజోయాన్తి మద్భక్తాయాన్తిమామపి'' ఇతి. తద్భాష్యే; - "తేషామ్-అల్పమేధసామ్ - అల్పబుద్ధీనామ్, ఇన్ద్రాదిమాత్రయాజినామ్, తదారాధనఫలమల్పమ్; అన్తవచ్చభవతి. కుతః - దేవాన్ దేవయజోయాన్తి. యతః ఇన్ద్రాదీన్ దేవాన్ తద్యాజినోయాన్తి. ఇన్ద్రాదయోపిహి-పరిచ్ఛిన్నభోగాః పరిమితకాలవర్తినశ్చ. తత స్తత్సాయుజ్యం ప్రాప్తాఃతైస్సహప్రచ్యవన్తే. మద్భక్తాఅపి, తేషామేవ కర్మణాం మదారాధనరూపతాం జ్ఞాత్వాపరిచ్ఛిన్న ఫలసఙ్గంత్యక్త్వా, యత్కించినైకప్రయోజనాః మాంప్రాప్నువన్తి; నచపునర్నివర్తన్తే. "మాముపేత్యతుకౌన్తేయ పునర్జన్మ నవిద్యతే'' ఇతివక్ష్యతే''. ఇతి;

గీతాయామ్;-(౧) "అవ్యక్తంవ్యక్తిమాపన్నం మన్యన్తేమామబుద్ధయః। పరం భావమజానన్తోమమాఽవ్యయ మనుత్తమమ్'' ఇతి. తద్భాష్యే; - "ఇతరేతు-సర్వసమాశ్రయణీయత్వాయ మమ మనుష్యాదిష్వవతారమవ్యక్తిఇచ్ఛేత్కారం కుర్వన్తీత్యాహ. సర్వైఃకర్మభిరారాధ్యోహం సర్వేశ్వరో వాఙ్మనసాపరిచ్ఛేద్యస్వరూపస్వభావః, పరమకారుణ్యాదాశ్రితవాత్సల్యాచ్చ సర్వసమాశ్రయణీయత్వాయ అజహత్స్వభావ ఏవ వసుదేవసూనురవతీర్ణ ఇతి మమైవంపరంభావమ్, అవ్యయమ్ - అనుత్తమమ్, అజానన్తః, ప్రాకృతరాజసూనుసమానమితః పూర్వమనభివ్యక్తమిదానీం కర్మవశాత్ జన్మవిశేషంప్రాప్య, వ్యక్తిమాపన్నం - ప్రాప్తమ్, మామబుద్ధయోమన్యన్తే. అతో మాంనాశ్రయన్తే. నకర్మభిరారాధయన్తిచ'' ఇతి.

గీతాయామ్; - (౧) "నాహంప్రకాశస్సర్వస్య యోగమాయాసమావృతః। మూఢోయంనాభిజానాతిలోకో మామజమవ్యయమ్'' ఇతి. తద్భాష్యే;-"కుతఏవంన ప్రకాశ్యత ఇత్యత్రాహ - క్షేత్రజ్ఞాఽసాధారణమనుష్యత్వాదిసంస్థాన యోగాఖ్య మాయయా సమావృతోహంన సర్వస్యప్రకాశః. మయిమనుష్యత్వాది సంస్థానదర్శన మాత్రేణ మూఢోయంలోకో మామతివాయ్విన్ద్రకర్మాణ మతిసూర్యాగ్నితేజస ముప

(౧) గీ-౭-౨౩.

లభ్యమాన ముఖ్యజమవ్యయం నిఖిలజగదేకకారణం సర్వేశ్వరం మాం సర్వసమాశ్రయణీయత్వాయ మనుష్యత్వసంస్థానమాస్థితం నాఽభిజానాతి" ఇతి

గీతాయామ్,-(౧) "వేదాహం సమతీతాని వర్తమానాని చార్జున। భవిష్యాణి చ భూతాని మాం తు వేద న కశ్చన" ఇతి తద్భాష్యే,-"అతీతాని వర్తమానాని అనాగతాని చ సర్వాణి భూతాని, అహం వేద - జానామి, మాం తు వేద న కశ్చన-మయాఽనుసన్ధీయమానేషు కాలత్రయవర్తిషు భూతేషు మామేవంవిధం వాసుదేవం సర్వసమాశ్రయణీయత్వాయాఽవతీర్ణం విదిత్వా మామేవ సమాశ్రయన్న కశ్చిదుపలభ్యత ఇత్యర్థః అతో జ్ఞానీ సుదుర్లభ ఏవ" ఇతి

గీతాయామ్,(౧)"ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేన ద్వన్ద్వమోహేన భారత। సర్వభూతాని సమ్మోహం సర్గే యాన్తి పరన్తప" ఇతి తద్భాష్యే,-"తథా హి, - ఇచ్ఛాద్వేషాభ్యాం సముత్థితేన శీతోష్ణాదిద్వన్ద్వాఖ్యేన మోహేన సర్వభూతాని సర్గే-జన్మకాల ఏవ, సమ్మోహం యాన్తి ఏతదుక్తం భవతి గుణమయేషు సుఖదుఃఖాదిద్వన్ద్వేషు పూర్వపూర్వజన్మని యద్విషయావిచ్ఛాద్వేషావభ్యస్తౌ, తద్వాసనయా పునరపి జన్మకాల ఏవ తదేవ ద్వన్ద్వాఖ్యమిచ్ఛాద్వేషవిషయత్వేన సముత్థితం భూతానాం మోహనం భవతి తేన మోహేన సర్వభూతాని సమ్మోహం యాన్తి తద్విషయేచ్ఛాద్వేషస్వభావాని భవన్తి న మత్సంశ్లేషవియోగసుఖదుఃఖస్వభావాని జ్ఞానీ తు మత్సంశ్లేషవియోగైకసుఖదుఃఖస్వభావః, న తత్స్వభావం కిమపి భూతం జాయత ఇతి"

గీతాయామ్,- (౧) "యేషాం త్వన్తగతం పాపం జనానాం పుణ్యకర్మణామ్। తే ద్వన్ద్వమోహనిర్ముక్తా భజన్తే మాం దృఢవ్రతాః" ఇతి-తద్భాష్యే, -"యేషాం తు, అనేకజన్మార్జితేన ఉత్కృష్టపుణ్యసఞ్చయేన గుణమయద్వన్ద్వేచ్ఛాద్వేషహేతుభూతమ్, మద్వైముఖ్యవిరోధి చ అనాదికాలప్రవృత్తం పాపమన్తగతమ్ - క్షీణమ్, తే పూర్వోక్తేన సుకృతతారతమ్యేన మాం శరణమనుప్రపద్య గుణమయాన్మోహాద్వినిర్ముక్తాః, జరామరణమోక్షాయ మహతే ఐశ్వర్యాయ మత్ప్రాప్తయే చ దృఢవ్రతాః-దృఢసఙ్కల్పాః మామేవ భజన్తే" ఇతి.

గీతాయామ్,-(౧) "జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్య యతన్తి యే। తే బ్రహ్మ తద్విదుః కృత్స్నమధ్యాత్మం కర్మ చాఽఖిలమ్" ఇతి తద్భాష్యే,-"తత్ర త్రయా

(౧) గీ-౭-౨౬.

అనుగృహీతం భగవద్యామునాచార్యైః, - శ్రీమతి గీతార్థసఙ్గ్రహే,-'స్వయాథాత్మ్యం ప్రకృత్యాస్య తిరోధిశ్శరణాగతిః। భక్తభేదః ప్రబుద్ధస్య శ్రైష్ఠ్యం సప్తమ ఉచ్యతే'' ఇతి

ప్రకృతమనుసరామః (స్వశరీరత్యాగధనాదికాలే) ఇత్యాదిశబ్దేన లౌకికకర్తృత్వాదేర్గ్రాహ్యత్వేనిబద్ధనత్యాగధనం పారతన్త్ర్యాధికారిస్వరూపధనం తద్యోర్గ్లభ్యాధనశ్చగృహ్యతే పఞ్చమనమాధ్యాయే, -- (౧) ''గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ నివాసశ్శరణం సుహృత్'' ఇత్యత్ర గతిభర్తౄణామ్ భగవన్తం భజమానానాం జ్ఞాతవ్య విశేషానుపాదేయాంశ్చ ప్రస్తౌతి, జరామరణమోక్షాయ - ప్రకృతివియుక్తాత్మ స్వరూపదర్శనాయ మామాశ్రిత్య యతన్తే తేత ద్బ్రహ్మవిదుః అధ్యాత్మఞ్చకృత్స్నం విదుః, కర్మచాఽఖిలం విదురితి

గీతాయామ్,-(౧)''సాధిభూతాధిదైవం మాం సాధియజ్ఞఞ్చ యే విదుః। ప్రయాణకాలేపి చ మాం తే విదుర్యుక్తచేతసః'' ఇతి తద్భాష్యే,- ''అత్ర 'యే' ఇతి పునర్నిర్దేశాత్ పూర్వనిర్దిష్టేభ్యోఽన్యే అధికారిణో జ్ఞాయన్తే 'సాధిభూతం సాధిదైవం మాం ఐశ్వర్యార్థినో యే విదుః' ఇత్యేతదనువాద స్వరూపమప్రాప్తార్థత్వాద్విధాయకమేవ తదా ''సాధియజ్ఞమ్'' ఇత్యపి త్రయాణామధికారిణామవిశేషేణ విధీయతే అర్థస్వాభావ్యాత్త్రయాణాంహి నిత్యనైమిత్తికరూప మహాయజ్ఞాద్యనుష్ఠానమపర్జనీయమ్ తే చ, ప్రయాణకాలేపి స్వప్రాప్యానుగుణం మాం విదుః 'తేచ' ఇతి చకారాత్, పూర్వే జరామరణమోక్షాయ యతమానాశ్చ ప్రయాణకాలే విదురితి సముచ్చీయన్తే అనేనజ్ఞానినోప్యర్థస్వాభావ్యాత్ సాధియజ్ఞం మాం విదుః, ప్రయాణకాలేపి స్వప్రాప్యానుగుణం మాం విదురిత్యుక్తం భవతి'' ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

(స్వయాథాత్మ్యమ్) ఉపాస్యభూత పరమపురుషస్వరూపయాథాత్మ్యమ్ (ప్రకృత్యా) మూలప్రకృత్యా (అస్య) స్వరూపయాథాత్మ్యస్య (తిరోధిః) తిరోధానమ్ (శరణాగతిరితి) తిరోధాననివర్తకశరణాగతిరిత్యర్థః (భక్తభేదః) ఆర్తాదిభేదః (ప్రబుద్ధస్య) జ్ఞానినః. (సప్తమే) సప్తమాధ్యాయే

(గతిరితి) అత్ర ''గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ నివాసశ్శరణం సుహృత్। ప్రభవః ప్రళయ

(౧) గీ-౭-౩౦

ప్రభుశరణశబ్దైః ప్రాప్యత్వఫలప్రదత్వ స్వామిత్వాఽపర పర్యాయఫలిత్వ శరణత్వరూపోపాయత్వానాం కథనమ్

(౧) 'అహంహిసర్వయజ్ఞానామ్'' ఇత్యత్ర ఫలిత్వస్పష్టీకరణమ్. దశమేధ్యాయే, - (౨) అహం సర్వస్యప్రభవః'' ఇత్యాదశ్లోకత్రయేణ

స్థానం నిధానంబీజమవ్యయమ్ '' "గమ్యతఇతి-గతిః తత్రతత్రప్రస్థానమిత్యర్థః. భర్తా - ధారయితా ప్రభుః - శాసతా సాక్షీ - సాక్షాద్ద్రష్టా, నివాసః - వాసస్థానంవేశ్మాది. శరణమ్-ఇష్టస్యప్రాపకతయా అనిష్టనివారకతయాచ సమాశ్రయణీయశ్చేతనశ్శరణమ్, సచాఽహమేవ, సుహృత్ - హితైషీ, ప్రభవప్రళయస్థానం-యస్య కస్యయత్రకుత్రచిదుత్పత్తి ప్రళయయోర్యత్థ్సానం తదహమేవ (నిధానమ్) నిధీయత ఇతి నిధానమ్, ఉత్పాద్య ముపసంహార్యఞ్చాఽహమేవే త్యర్థః (అవ్యయంబీజమ్) తత్రతత్రవ్యయరహితం యత్కారణం, తదహమేవేతి గీతానవమాధ్యాయ భాష్యశ్రీ సూక్తిరనుసన్థేయా (గతీతి) గతిశబ్దేన ప్రాప్యత్వకథన మిత్యాదిక్రమేణాన్వయః.

(అహంహిసర్వేతి) గీతాయాం నవమాధ్యాయే, - "అహంహిసర్వయజ్ఞానాం భోక్తాచప్రభురేవచ। నతుమామభిజానన్తి తత్త్వేనాఽతశ్చ్యవన్తితే'' ఇతి. అస్య గీతార్థ సఙ్గ్రహవ్యాఖ్యా,-"అహంసర్వశరీరతయా ఇన్ద్రాదిరూపోఽహమేవ సర్వయజ్ఞానాంభోక్తాప్రభుశ్చ హి ప్రసిద్ధా కిన్తు లేమాంతత్త్వేన సర్వకర్మణామ్ ఇన్ద్రాది శరీరః పరమాత్మైవాఽఽరాధ్యః, ఫలప్రదశ్చేత్యేవంరూపేణ యాథార్థ్యేన నాభిజానన్తి. అతశ్చ్యవన్తి - భ్రశ్యన్తి'' ఇతి

(అహంసర్వస్యేతి) గీతాయాందశమాధ్యాయే "అహంసర్వస్యప్రభవోమత్త స్సర్వంప్రవర్తతే। ఇతిమత్వాభజన్తేమాం బుధాభావసమన్వితాః'' ఇతి తద్భాష్యే,- "విభూతి జ్ఞానవిపాకరూపాం భక్తివృద్ధిందర్శయతి, అహంసర్వస్య విచిత్రచిదచిద త్ప్రపఞ్చస్యప్రభవః - ఉత్పత్తికారణమ్ సర్వంమత్తఏవ ప్రవర్తతఇతి, ఇదం మమ స్వాభావికం నిరఙ్కుశైశ్వర్యం సౌశీల్యసౌన్దర్య వాత్సల్యాది కల్యాణగుణగణయోగఞ్చమత్వా బుధాః-జ్ఞానినః, భావసమన్వితాః, మామ్-సర్వకల్యాణగుణాన్వితంభజన్తే. భావః-మనోవృత్తివిశేషః మయిస్పృహయాళవో మాంభజన్తఇత్యర్థః'' ఇతి

---

(౧) గీ-౯-౨౪ (౨) గీ-౧౦-౮

కర్తృత్వస్పష్టీకరణమ్, (౧) “హన్తతేకథయిష్యామి” ఇత్యాదినా-శరీరత్వస్పష్టీకరణమ్, ఏకాదశే - శరీరత్వప్రత్యక్షీకరణమ్ త్రయోదశే,

---

గీతాయామ్, - తత్రైవ,-(౨) “మచ్చిత్తామద్గతప్రాణా బోధయన్తః పరస్పరమ్। కథయన్తశ్చమాంనిత్యం తుష్యన్తిచరమన్తిచ” ఇతి తద్భాష్యే, - “కథం మచ్చిత్తాః - మయినివిష్టమనసః, మద్గతప్రాణాః - మద్గతజీవితాః, మయావినా ఆత్మధారణమలభమానాఇత్యర్థః స్వైస్స్వైరనుభూతాన్ మదీయాన్ గుణాన్ పరస్పరం బోధయన్తః మదీయానిదివ్యానిరమణీయాని కర్మాణిచ కథయన్తస్తుష్యన్తిచరమన్తిచ వక్తారస్తద్వచనేనాఽనన్య ప్రయోజనేనతుష్యన్తి శ్రోతారశ్చ తచ్ఛ్రవణేనాఽనవధికాతిశయప్రియేణరమన్తి” ఇతి

గీతాయాంతత్రైవ (౨) “తేషాంసతతయుక్తానాం భజతాంప్రీతిపూర్వకమ్। దదామిబుద్ధియోగంతం యేనమాముపయాన్తితే” ఇతి తద్భాష్యే, - “తేషాం సతతయుక్తానాం మయిసతతయోగమాశంసమానానాం మాంభజమానానామహంతమేవబుద్ధియోగం విపాకదశామాపన్నం ప్రీతిపూర్వకందదామి, యేనతేమాముపయాన్తి” ఇతి

(హన్తఇతి) గీతాయామ్, తత్రైవ, - శ్రీభగవానువాచ, “హన్తతేకథయిష్యామివిభూతీరాత్మనశ్శుభాః। ప్రాధాన్యతః కురుశ్రేష్ఠనాస్త్యన్తో విస్తరస్యమే” ఇతి తద్భాష్యే, - “హేకురుశ్రేష్ఠ! మదీయాః కల్యాణీవిభూతీః ప్రాధాన్యతః తేకథయిష్యామి ప్రాధాన్యశబ్దేన ఉత్కృష్టోవివక్షితః “పురోధసాఞ్చముఖ్యం మామ్” ఇతిహివక్ష్యతే జగత్యుత్కృష్టాః కాశ్చనవిభూతీర్వక్ష్యామి విస్తరేణవక్తుం శ్రోతుఞ్చనశక్యతే, తాసామానన్త్యాత్ విభూతిత్వంనామ - నియామ్యత్వమ్ సర్వేషాంభూతానాంబుద్ధ్యాదయః పృథగ్విధాభావామత్త ఏవభవన్తీత్యుక్త్వా, “ఏతాంవిభూతింయోగఞ్చ మమయోవేత్తితత్త్వతః” ఇతిప్రతిపాదనాత్ తథా తత్రయోగశబ్దనిర్దిష్టం స్రష్టృత్వాదికం విభూతిశబ్దనిర్దిష్టం తత్ప్రవర్త్యత్వమితిపునశ్చ, “అహంసర్వస్యప్రభవో మత్తస్సర్వంప్రవర్తతే। ఇతిమత్వాభజన్తేమాం బుధాభావసమన్వితాః” ఇత్యుక్తమితి

(ప్రత్యక్షీకరణమితి) గీతాయామ్, ఏకాదశాధ్యాయే,-(౩) “నతుమాంశక్య

---

(౧) గీ-౧౦ ౧౯ (౨) గీ-౧౦-౯ (౩) గీ-౧౧-౮

(౧) "కార్యకారణకర్తృత్వే" ఇతి "పురుషః ప్రకృతిస్థోహి" ఇతిచ కర్తృత్వభోక్తృత్వయోరౌపాధికత్వకథనోక్తిః "ఉపద్రష్టానుమన్తాచ భర్తాభోక్తామహేశ్వరః" ఇతి అసఙ్కుచిత ఫలిత్వకథనోక్తిః ఇత్యాదిక మప్యత్ర, ఆదిపదేనగృహ్యతే, తత్ప్రపఞ్చస్తు విస్తరభయాన్నప్రదర్శ్యతే.

నేద్రష్టుమనేనైవస్వచక్షుషా। దివ్యందదామితేచక్షుః పశ్యమేయోగమైశ్వరమ్" ఇత్యాదికమత్రాఽభిప్రేతమ్

(కార్యకారణేతి) గీతాయాం త్రయోదశాధ్యాయే "కార్యకారణకర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతిరుచ్యతే। పురుషస్సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే॥ పురుషః ప్రకృతిస్థోహిభుఙ్క్తే ప్రకృతిజాన్గుణాన్" ఇతి తద్భాష్యే,-"కార్యమ్-శరీరమ్ కారణాని - జ్ఞానకర్మాత్మకాని సమనస్కానీన్ద్రియాణి తేషాంక్రియాకారిత్వే పురుషాధిష్ఠితా ప్రకృతిరేవహేతుః పురుషాధిష్ఠితక్షేత్రాకారపరిణత ప్రకృత్యాశ్రయాభోగసాధనభూతాః క్రియా ఇత్యర్థః పురుషస్యత్వధిష్ఠాతృత్వమేవ తదపేక్షయా "కర్తాశాస్త్రార్థవత్త్వాత్" ఇత్యాదికముక్తమ్ శరీరాధిష్ఠానప్రయత్న హేతుత్వమేవహి పురుషస్యకర్తృత్వమ్ ప్రకృతిసంసృష్టః పురుషస్సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వేహేతుః సుఖదుఃఖానుభవాశ్రయఇత్యర్థః ఏవమన్యోన్యసంసృష్టయోః ప్రకృతిపురుషయోః కార్యభేదఉక్తః పురుషస్య స్వతస్స్వానుభవైకసుఖస్యాపి వైషయికసుఖదుఃఖోపభోగహేతుత్వమాహ, గుణశబ్దః - స్వకార్యేష్వౌపచారికః స్వతస్స్వానుభవైకసుఖః పురుషః - ప్రకృతిస్థః - ప్రకృతిసంసృష్టః, ప్రకృతిజాన్ గుణాన్ - ప్రకృతిసంసర్గోపాధికాన్ సత్త్వాదిగుణకార్యభూతాన్ సుఖదుఃఖాదీన్, భుఙ్క్తే - అనుభవతి" ఇతి

(ఉపద్రష్టేతి) గీతాయాంతత్రైవ, - "ఉపద్రష్టాఽనుమన్తాచ భర్తాభోక్తా మహేశ్వరః। పరమాత్మేతిచాప్యుక్తో దేహేస్మిన్పురుషఃపరః" ఇతి తద్భాష్యే,- "అస్మిన్దేహేవస్థితోఽయం పురుషోదేహప్రవృత్త్యనుగుణసఙ్కల్పాదిరూపేణ దేహస్య ఉపద్రష్టా అనుమన్తాచభవతి తథాదేహభర్తాచభవతి తథాదేహప్రవృత్తిజనిత సుఖదుఃఖయోః భోక్తాచభవతి ఏవందేహనియమనేన దేహభరణేన దేహశేషిత్వేనచ దేహేన్ద్రియమనాంసప్రతి మహేశ్వరోభవతి తథాచవక్ష్యతే

(౧) గీ-౧౩-౨౧

తిరు,-స్వయత్నరూపఙ్గళానవివై స్వరూపవిరోధికళెన్ఱుమ్ బుద్ధిపణ్ణి

(విరోధికళెన్ఱుమితి) పూర్వేణసముచ్చయః పూర్వాఽనుభవాభావాత్ కథం "నినైత్తు" ఇతిస్మృత్యుక్తిస్తత్రాహ (బుద్ధిపణ్ణి) ఇతి "బుద్ధిస్తాత్కాలికీ ప్రోక్తా" ఇతినిర్దిష్టతాత్కాలికపూర్వాఽపరపర్యాలోచనరూపప్రతిభావిశేషఇహావివక్షితః తస్య జ్ఞాతార్థపర్యాలోచనరూపత్వాత్ "నినైత్తు" ఇత్యుక్తమితిభావః అత్రయద్యపి, "ఎన్ఱుమ్" ఇతిమూలస్థపదద్వయం నవివరణార్థముపాత్తమ్, తథాపి తదనుపాదాయ (కాయేత్యాది-అనుష్ఠిక్కవశక్యఙ్గళ్, స్వేత్యాది-ఇవై విరోధికళ్, బుద్ధిపణ్ణి) ఇతివాక్యశైలీపరిగ్రహే, వాక్యస్యాఽనన్వితత్వేన అబోధకత్వంస్యాత్, మూలపదవివరణత్వస్యజ్ఞాతుమశక్యత్వాత్ తత్పరిహారార్థమ్ "దుశ్శకఙ్గళ్" ఇతిప్రతీకముపాదాయ (కాయేత్యాది-అశక్యఙ్గళ్) ఇత్యన్తముక్త్వా, "స్వరూపవిరోధికళ్" ఇత్యుపాదాయ (స్వేత్యాది-విరోధికళ్) ఇత్యన్తముక్త్వా, "నినైత్తు" ఇత్యుపాదాయ (బుద్ధిపణ్ణి) ఇత్యుక్తౌ, అతిగౌరవంస్యాత్, మూలవాక్యమనపేక్ష్య మూలవాక్యార్థస్య విశదశబ్దబోధశ్చనసిద్ధ్యేత్. "ఎన్ఱుమ్" ఇతిపద

"శరీరం యదవాప్నోతియచ్చాప్యుత్క్రామతీశ్వరః । గృహీత్వైతాని సంయాతి వాయుర్గన్ధానివాశయాత్" ఇతి అస్మిన్ దేహేదేహేన్ద్రియమనాంసప్రతి పరమాత్మేతి చాప్యుక్తః దేహేమనసిచ ఆత్మశబ్దోఽన్తరమేవ ప్రయుజ్యతే "ధ్యానేనాత్మనిపశ్యన్తి కేచిదాత్మానమాత్మనా" ఇతి అపిశబ్దాన్మహేశ్వర ఇత్యప్యుక్త ఇతి గమ్యతే "పురుషఃపరః", "అనాది మత్పరమ్" ఇత్యాదినోక్తౌ ఉపరిచ్ఛిన్నజ్ఞానశక్తిరయంపురుషః, అనాదిప్రకృతిసమ్బన్ధకృతగుణసమ్బన్ధో దేహద్దేహమాత్రమహేశ్వరః, దేహమాత్ర పరమాత్మా చభవతీతి

(బుద్ధిరితి) హంససన్దేశ వ్యాఖ్యానే, - "స్మృతిర్వ్యతీత విషయా మతిరాగామిగోచరా । బుద్ధిస్తాత్కాలికీజ్ఞేయా ప్రజ్ఞాత్రైకాలికీమతా । ప్రజ్ఞాంనవనవోన్మేషశాలినీం ప్రతిభాంవిదుః ॥ తేదను ప్రాణనాజ్జీవే ద్రచనానిపుణః కవిః" ఇతి (తస్య)

ద్వయోపాదానేతు క్రమబలేన తత్తత్పద వివరణత్వస్య వ్యాఖ్యానవాక్యేష్వఙ్జ్ఞాతుం శక్యత్వాత్, స్వయమేవ పరస్పరాఽన్వితార్థకత్వాచ్చ నోక్త దోషద్వయమిత్యభిప్రేత్య, "ఎన్టుమ్" ఇత్యస్యయథాశ్రుతాఽనువాదో అన్యార్థంకృత ఇత్యనుసన్ధేయమ్.

ఇతిచరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్
శోకహేతునిష్కర్షనామకః తృతీయవాదః.

† ఔత్ప్రేక్షికస్వరూపవిరోధ నిష్కర్షనామకః.
చతుర్థవాదః.

అత్ర కేచిత్, రహస్యత్రయసారే సాధ్యోపాయశోధనాధికారాఖ్యే చతుర్వింశేఽధికారే విస్తరేణఉపాయాన్తరాణాం స్వరూప విరోధో వేదాన్తాచార్యైర్నిరస్తః. తథాహి; - ఏషాతావత్తేషాంసూక్తిః, - "యథాధికారమ్శాస్త్రమ్విధిత్తవఱ్ఱిల్ ఉపాసనాదికళ్ స్వరూప విరుద్ధఙ్గళెన్ఱు శిలర్ శొల్లువర్కళ్; ఇతువుమ్ప్రపత్తియై స్తుతిక్కైక్కాక అతివాదమ్పణ్ణినార్కళామిత్తనై.

ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; - నిత్యమానవాత్మస్వరూపత్తుక్కు ఇవై నాశకఙ్గళాయ్క్కొణ్డు స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళెన్నవొణ్ణాతు. ప్రపత్త్యనుష్ఠానత్తిలుమ్, కైఙ్కర్యత్తిలుమ్పోలే భక్త్యాదికళిలుమ్, (౧) "కర్తా

ప్రతిభావిశేషస్య. (ఉక్త దోషద్వయమ్) అనన్వయాది గౌరవరూప దోషద్వయమ్.

ఇతిశోక హేతు నిష్కర్షనామక తృతీయవాద
కఠినపద దీపికా.

(కేచిదితి) (సూక్తిర్నోపపద్యతే) ఇత్యుత్తరేణాఽన్వయః. (తేషామ్) వేదాన్తాచార్యాణామ్. "యథాధికారమ్-అనుగుణఙ్గళితితి, తేషాంసూక్తిః" ఇతి పూర్వేణాన్వయః.

†(ఔత్ప్రేక్షిక స్వరూపేతి) ఉత్ప్రేక్షా విషయస్వరూపేత్యర్థః. (౧) బ్రహ్మసూ-

శాస్త్రార్థవత్త్వాత్" (౧) "పరాత్తుతచ్ఛ్రుతేః" ఎన్గిఱపడియే భగవద ధీనకర్తృత్వముణ్డాకైయాలుమ్, ఆత్మస్వరూపమ్ అత్యన్తనిర్వ్యాపార మెన్నుమవ్వాతు సత్త్వలక్షణమాన అర్థక్రియాకారిత్వమిల్లామైయాలే తుచ్ఛత్వమ్ ప్రసఙ్గిక్కైయాలుమ్, జ్ఞానచికీర్షాప్రయత్నాశ్రయత్వరూప మాన కర్తృత్వమిల్లైయాకిల్, ఆత్మావుక్కు సన్నిధిమాత్రమేవ్యాపార మెన్నిల్; భోక్తృత్వాదికళుమిన్ఱిక్కే ఇవనుక్కుసంసార మిల్లైయాయ్, మోక్షోపాయనైరపేక్ష్యాదిప్రసఙ్గమ్ వరుకైయాలుమ్, సాఙ్ఖ్యాదికళ్ శొల్లుమాపోలే స్వరూపత్తిల్ కర్తృత్వమిల్లామైయాలే ఉపాసనాదికళ్ స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళెన్ఱు శొల్లవుమొణ్ణాతు. "అచేష్టమానమాసీనం శ్రీఃకఞ్చిదుపతిష్ఠతి। కర్మీకర్మానుసృత్యాహో న ప్రాశ్యమధిగచ్ఛతి " ఎన్ఱతువుమ్ శాస్త్రచోదితోపాయఙ్గళినుడైయ నైరర్థక్యమ్ శొన్నపడి యన్ఱు; పూర్వానుష్ఠిత కర్మవిశేషఙ్గళినుడైయ ఫలవిశేషమ్ శొన్నపడి యత్తనై. మోక్షప్రతికూలఙ్గళాన రాగాద్యుపాధికళాలే పణ్ణకామ్య నిషిద్ధఙ్గళ్ పోలే బన్ధకఙ్గళల్లామైయాలుమ్, మోక్షార్థితనక్కువిధిక్కైయాలుమ్, ఉపాసనాదికళుక్కు శాస్త్రముఖత్తాలే అనిష్టావహత్వరూపమాన స్వరూపవిరోధమ్ శొల్లవొణ్ణాతు.

ఆకైయాల్, ఆత్మస్వరూపత్తైప్పఱ్ఱ ఉపాసనాదికళుక్కునాశకత్వాఽసమ్భావితత్వనైరర్థక్యాఽనర్థావహత్వఙ్గళిల్లామైయాల్, ఒరుపడియాలుమ్ స్వరూపవిరోధ ప్రసఙ్గమిల్లై.

ఆనాల్, "ఆత్మా దేహాదివిలక్షణనాకైయాలే స్వరూపత్తిల్ వర్ణాశ్రమాదికళిల్లై" ఎన్ఱు తెళిన్దవనుక్కు "బ్రాహ్మణోహమ్, క్షత్రియోహమ్" ఎన్ఱాప్పోలే వరుమభిమానఙ్గళొడియాకే కర్తవ్యఙ్గళానవర్ణాశ్రమధర్మఙ్గళుమ్, అవఱ్ఱోడొత్తొడక్కుమాన ఉపాయాన్తరఙ్గళుమ్ అనుష్ఠేయఙ్గళల్లామైయాలే, ఇవ్వర్ణాశ్రమాది నిబన్ధనఙ్గళాన ధర్మఙ్గళ్ స్వరూప

(౧) బ్రహ్మసూ.

విరుద్ధఙ్గళెన్నక్కూడుమో యెన్నిల్, – ఇతువుమనుపపన్నమ్, ఎఙ్ఙనే యెన్నిల్, – "స్వరూపత్తిల్ బ్రాహ్మణత్వాదికళిల్లై" ఎన్ఱు తెళిన్దానే యాకిలుమ్, కర్మవిశేషఙ్గళడియాక బ్రాహ్మణత్వాదివిశిష్టమాన శరీరత్తోడే విశిష్టనాయిరుక్కైయాలే, అచ్చరీరసమ్బన్ధమడియాక వరుకిఱ క్షుత్పిపాసాదికళుక్కు పరిహారమ్పణ్ణుకిఱతిక్కాలే, ఇచ్చరీరమ్విడుమళవుమ్ అవ్వోవర్ణాశ్రమాదికళుక్కుమ్ తన్ శక్తిక్కుమనురూపమాక అనిష్టనివృత్తీష్టప్రాప్తికళైప్పఱ్ఱి శాస్త్రఙ్గళ్ విధిత్త ధర్మఙ్గళై విడక్కూడాతు.

ఆకైయాల్, ఇద్ధర్మఙ్గళై దేహాత్మవివేకమడియాక స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళాక్కి, ఇవఱ్ఱుక్కు త్యాజ్యతై శొల్లక్కూడాతు. దేహాత్మవివేకముడైయవనుక్కు పారలౌకికభోగ సాధనమాన ధర్మత్తిల్ అధికారమాకైయాల్, ఇద్ధర్మఙ్గళినుడైయ అనుష్ఠానత్తుక్కు స్వరూపత్తిల్ బ్రాహ్మణ్యాదిభ్రమమ్ అధికారమన్ఱు బ్రాహ్మణ్యాదివిశిష్ట శరీరసమ్బన్ధమే అధికారమ్. ఆకైయాల్ సర్వధర్మానుష్ఠానత్తుక్కుమ్ ఉపయుక్తమాన ప్రకృత్యాత్మవివేకమడియాక ఉపాసనాదికళుక్కు విరోధమ్ కణ్డిలోమ్. ఉపాసనాదికళ్ అహఙ్కారగర్భమెన్ఱుమిడమ్ శాస్త్రమ్ ఇశైయాతిరుక్కచ్చెయ్తే, ఆరోపితార్కళిత్తనై కర్మోపార్జితఙ్గళాన కరణకళేబరాదికళాకిఱ ఉపాధికళైక్కొణ్డు అనుష్ఠిక్కైయాలే, కర్మయోగాదికళ్ నిరుపాధికస్వరూప విరుద్ధఙ్గళెన్బార్క్కుమ్ స్వరూపజ్ఞాన ద్వయశ్రవణాదికళుమ్ మనఃప్రభృతి సాపేక్షఙ్గళాకైయాలే, తుల్యదోషఙ్గళామ్

ఆనాలుమ్ శేషభూతనాకైయాలే, తన్నైత్తాన్ రక్షిత్తుక్కొళ్ళ ప్రాప్తనుమన్ఱిక్కే, అత్యన్తపరతన్త్రనాకైయాలే తన్నైత్తాన్ రక్షిత్తుక్కొళ్ళ శక్తనుమన్ఱిక్కేయిరుక్కిఱ ఇవనుక్కు స్వరక్షణార్థమాక కర్తవ్యమెన్ఱు ఒరుఉపాయత్తై విధిక్కైయుమ్, అతుఇవనుక్కు సాధ్యోపాయమెన్ఱు పేర్ పెఱుకిఱతెన్ఱు శొల్లుకైయుమ్ ఉపపన్నమో? ఆనపిన్బు

భక్తియోగాదికళ్ శేషత్వానురూపఙ్గళల్లామైయాలే స్వరూపత్తుక్కు నిష్టావహఙ్గళెన్నుమ్, అత్యన్త పారతన్త్ర్య విరుద్ధఙ్గళాకైయాలే అసమ్భావితఙ్గళెన్నుమ్ శొల్లవొణ్ణాతో వెన్నిల్; ఇతు సర్వమోక్ష ప్రసఙ్గాదికళాలే మున్నేపరిహృతమ్.

ఇవన్ శెయ్తతోరు వ్యాజమ్కొళ్ళాతే ముక్తనాక్కిల్ అనాదియాయ్ ముక్తనాక ప్రసఙ్గిక్కుమ్. ఈశ్వరన్ కేవలస్వాతన్త్ర్యత్తాలేతానే నినైత్తపోతు ముక్తనాక్కిల్, వైషమ్యనైర్ఘృణ్యాదికళుమ్వరుమ్. మోక్షోపాయ విధాయకశాస్త్రఙ్గళెల్లామ్ నిరర్థకఙ్గళుమామ్ ఆకైయాల్, ఇచ్ఛేషత్వత్తాల్ – వరుత్త విషయత్తై ప్పణ్ణుకైయిల్ ఔచిత్యముమ్, ఉడైయవన్ ఉడైమైయై రక్షిక్కైయిల్ ఔచిత్యముముణ్డామ్. అత్యన్త పారతన్త్ర్యత్తాల్ – అవన్ కొడుత్త స్వాతన్త్ర్యత్తైచ్చునున్ను, అవనుక్కభిమతఙ్గళాన ఉపాయఙ్గళై అనుష్ఠిక్కైయుమ్, ఫలమ్ పెఱుకైక్కు అవన్కై పార్త్తిరుక్క వేణ్డుకైయుమ్ సిద్ధిక్కుమ్. ఇచ్ఛేషత్వ పారతన్త్ర్యఙ్గళిరణ్డుమ్ ఫలదశైయిల్ అవనుకన్ద కైఙ్కర్యత్తై అవనిట్టవఴక్కాక నడత్తుకైక్కు ముఱుప్పామ్. ఇనైయుడైయాక స్వరక్షణార్థ వ్యాపారమాకాతెన్బారుక్కుత్తాఙ్గళ్ యథాశాస్త్రమ్ భగవత్ప్రీత్యాది ఫలత్తైక్కోలి అనుష్ఠిక్కుఱ కైఙ్కర్యత్తిలుమ్ సాధ్యమాక విధిక్కప్పడుకిఱ ప్రపత్తితన్నిలుమ్ స్వరూపవిరోధబుద్ధియాల్ అధికారమిల్లైయామ్. వాక్యజన్యజ్ఞాన సమ్బన్నజ్ఞానాదిమాత్రత్తిఱ్కాట్టిల్ అతిరిక్తమాయ్, “శరణం వ్రజ” ఎన్ఱు విధేయమాకైయాలే సాధ్యమాయిరుక్కుమ్ ప్రపత్తిస్వరూపమెన్నుమిడమ్ మున్నేశొన్నోమ్.

ఆకైయాలే శేషభూతనుమాయ్ పరతన్త్రనుమాన ఇవనుక్కు యథాధికారమ్ స్వరక్షణార్థవ్యాపారమ్ పణ్ణక్కుఱైయిల్లై.

ఆనాలుమ్ అనన్యార్హశేషభూతనాక తన్నైత్తెళిన్ద పరమైకాన్తియాయిరుక్కుఱ ఇవనుక్కు, దేవతాన్తరద్వారకఙ్గళాన వర్ణాశ్రమధర్మఙ్గ

ళుమ్, అవశ్యై ఇతికర్తవ్యతైయాకవుడైత్తానభక్తియోగాదికళుమ్ ఐకాన్త్యవిరుద్ధఙ్గళన్ఱో? శుద్ధయాజకళుక్కన్ఱో పరమైకాన్తికత్వమ్ కూడువతుఎన్నిల్.

ఇతు భాష్యాదికళిల్ నిష్కర్షమ్ తెళియామైయాల్ వన్దచోద్యమ్. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; – ప్రతర్దనాదివిద్యైకళిల్ పరమాత్మా ఇన్ద్రాదిశరీరకనాక ముముక్షువుక్కు ఉపాస్యనెన్ఱు అఱుతియిట్టార్. విద్యాఙ్గమాన వర్ణాశ్రమధర్మఙ్గళిలుమ్, అన్యదేవతైకళై చ్చరీరమాకక్కొణ్డు నిఱ్కుమ్ పరమాత్మావే ఆరాధ్యనెన్ఱు నిష్కర్షిత్తార్. ఆకైయాల్ స్వతన్త్రమాక చ్చిలదేవతైకళై ప్పఱ్ఱలుమ్, ఫలాన్తరకామనైయాలే తన్నుడైయ నిత్యనైమిత్తికఙ్గళుక్కు ప్పుఱమ్బాన దేవతాన్తరాన్వయమ్ వరిలుమ్, పరమైకాన్తిత్వత్తుక్కు విరుద్ధమామ్, ఫలాన్తరసఙ్గమిన్ఱికే, పరమాత్మావుక్కు విశేషణఙ్గళాకి దేవతైకళై నైత్తు అగ్న్యాదిశబ్దఙ్గళై విశేష్యపర్యన్తమాక్కియనుసన్ధిత్తుమ్, (౧) "సాక్షాదప్యవిరోధం జైమినిః" ఎన్గిఱ న్యాయత్తాలే అగ్నీన్ద్రాదిశబ్దఙ్గళై సాక్షాద్భగవద్వాచకఙ్గళాక వనుసన్ధిత్తుమ్, స్వధర్మానుష్ఠానమ్ పణ్ణుమిడత్తిల్ విధిబలత్తాలే పరమైకాన్తిత్వవిరోధమిల్లై;

ఆనాలుమ్ అభిచారాదికళై విధిత్తోట్టళైయిలే శాస్త్రప్రరోచనాదికళిల్ అభిసన్ధియాలే, అధికారివిశేషత్తిలే ఉపాసనాదికళై విధిత్తపడియన్ఱో? ముముక్షువుక్కు ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళ్ ఏకమాకైయాలే ప్రాప్యానురూపమాన వుపాయమ్ సర్వేశ్వరనొరువనుమే యాకైయన్ఱో? (౨) "అథపాతకభీతస్త్వం సర్వభావేనభారత । విముక్తాన్యసమారమ్భో నారాయణపరోభవ" ఎన్ఱు ధర్మదేవతై తన్ పుత్రనుక్కు ఉపాసనాదికళై ప్రాప్తివిరుద్ధఙ్గళెన్ఱు నినైత్తు నిషిత్తతేయెన్నిల్ : ఇతువుమ్ అత్యన్తానుపపన్నమ్. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; – అభిచారాది

---

(౧) బ్రహ్మసూ. (౨) విష్ణుధర్మే-౬౬-౭౧.

కళ్ ఫలవిశేషమడియాకవిత్తే అనర్థహేతుక్కళాయ్ త్తు. ఇఙ్గు ఫలమ్ మోక్షమాకైయాలే అమ్ముఖేన అనర్థప్రసఙ్గమిల్లై.

ఏకాధికారివిషయత్తిలే ఏకఫలత్తుక్కు గురువాయిరుప్పతొన్ఱై ఉపాయమాకక్కాట్టి లఘువాయిరుప్పతొన్ఱిలే రుచియైప్పిఱప్పిక్కిఱతెన్నె వివక్షితవిపరీతమ్. అఙ్గత్తిలే అఙ్గఫలనిర్దేశమాయ్ స్తుతిమాత్రమాయిత్తే అప్పోతుఫలిప్పతు. ప్రాప్యత్తుక్కు ఇన్నతు అనురూపమెన్నుమిడమ్ శాస్త్రవేద్యమాకైయాలే, ఉక్తిమాత్రత్తాలే ప్రాప్యవిరోధమ్ శొల్లవొణ్ణాతు. ఆగమసిద్ధఙ్గళిలే ఒన్ఱై తర్కఙ్గళాల్ బాధిక్కిల్ తుల్యన్యాయత్తాలే సర్వశాస్త్రఙ్గళుమ్ ప్రపత్తిశాస్త్రన్దానుమ్ ప్రమాణమిన్ఱిక్కే యొழியుమ్. "అథపాతకిభీతస్త్వమ్" ఎన్ఱివిడత్తిలుమ్ పాతకశబ్దత్తాలే ఉపాసనాదికళై నిన్దిక్కిఱతెన్నైక్కుమ్ ప్రమాణమిల్లై.

ఆకైయాలే ముముక్షువుక్కు విహితఙ్గళాకైయాలే భక్తిప్రపత్తికళిరణ్డుమ్ యథాధికారమ్ పరిగ్రాహ్యఙ్గళ్.

విహితఙ్గళేయాకిలుమ్ ఆచార్యరుచిపరిగృహీతఙ్గళల్లాతపడియాలే, అతిథిసత్కారాదికళిల్ విహితఙ్గళాన గవాలమ్భనాదికళ్ పోలే ఉపాసనాదికళ్ శిష్టపరిగ్రహవిరుద్ధఙ్గళాకైయాలే అనాదరణీయఙ్గళన్ఱో వెన్నైయుమ్, నిరూపకవాక్యమల్ల; సర్వాచార్యరుచిపరిగ్రహమిల్లాతపోతన్ఱో "అస్వర్గ్యంలోకవిద్విష్టం ధర్మమప్యాచరేన్నతు" ఎన్ఱుకిట్టక్కడవతు. ఇఙ్గు, (౧) "తస్మైనమోమునివరాయ పరాశరాయ" ఎన్నుమ్పడి శ్లాఘ్యరాన పరాశరాది పూర్వాచార్యర్కళనుష్ఠిక్కైయాలే, సర్వశిష్టబహిష్కారమ్ శొల్లవొణ్ణాతు.

ఇప్పడియుగాన్తరఙ్గళిల్ వైధర్మ్యఙ్గళానాలుమ్ కలియుగత్తిల్ యథోక్తఙ్గళాన పరమాత్మోపాసనాదికళుక్కు అధికారికళ్ దుర్లభరాకైయాలే, ఇవై ఇక్కాలత్తుక్కుప్పొరున్దుమవైయన్ఱు; ఆకైయాలెయన్ఱో "కలౌసఙ్కీర్త్యకేశవమ్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "కలేర్దోషనిధేరాజన్నస్తి

---

(౧) స్తో-ర. (౨)

హ్యేకో మహాన్గుణః కీర్తనాదేవ కృష్ణస్య ముక్తసఙ్గః పరం వ్రజేత్ ” ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱతెన్నవుమొణ్ణాతు. (౧) “కలౌకృతయుగం తస్య కలిస్తస్య కృతే యుగే। యస్య చేతసి గోవిన్దో హృదయే యస్య నాఽచ్యుతః” ఎన్గిఱపడియే ఇక్కాలత్తిలుమ్ ఉపాసనాదికళుక్కు అధికారికళ్ స్వయప్రయోజనయోగనిష్ఠరాన పూర్వాచార్యర్కళ్ పోలే సమ్భావితరిఱే. ఇజ్జనల్లాతపోతు, సఙ్కీర్తనవ్యతిరిక్తయాన ప్రవృత్తిక్కుమ్ “కస్తు తస్య చ మన్త్రస్య కర్మణః కమలాసన। నలభ్యతేఽధికారీ వా శ్రోతుకామోఽపి వా నరః” ఇత్యాదికళిల్పడియే మహావిశ్వాసాదియుక్తరాన అధికారికళ్ తేట్టమాకైయాలే, అవ్విడత్తిలుమ్ ఇప్రసఙ్గమ్ వరుమ్.

ఆనపిన్బు ఉపాసనాదికళుక్కు వేఱొరువిరోధమిల్లామైయాలే, యథాశాస్త్రమ్ ఆతురాదికళుక్కు అవగాహనాదికళ్ పోలే, ఇవై “అకిఞ్చనోఽనన్యగతిః” ఎన్నిఱుక్కుమధికారిక్కు స్వాధికారవిరుద్ధఙ్గళెన్న ప్రాప్తమ్. ఇవ్వధికారవిరోధమఱియాతే ఉపాసనాదికళిలే ప్రవృత్తిక్కుమవనై ప్పఱ్ఱి, (౨) “నరస్య బుద్ధిదౌర్బల్యాదుపాయాన్తరమిష్యతే” ఎన్నతు. ఆకైయాలే ఇవ్వుపాసనాదికళుమ్ అధికార్యన్తరత్తుక్కు యథాధికారమనుగుణఙ్గళ్.”

“అత్ర వాక్యద్వయేనాదౌ పూర్వోక్తావిరోధితా। నహినిన్దానయేనేతి ప్రతిజ్ఞాతం ప్రపఞ్చయన్॥ నాశకత్వమయోగ్యత్వం నైష్ఫ

(అత్రేతి) అత్ర - సాధ్యోపాయశోధనాధికారే. (వాక్యద్వయేన) “యథాధికారమ్” ఇతి, “ఇతువుమ్” ఇతి వాక్యద్వయేన. (నహినిన్దేతి) ‘నహినిన్దా ఏతన్నిన్దితుం ప్రవృత్తా; అపితు, అన్యత్ స్తోతుమ్” ఇతి న్యాయః-నహినిన్దాన్యాయః. “అతివాదమ్పణ్ణినార్ కళ్ళామ్” ఇత్యత్ర ఏతన్న్యాయ ఇతి బోధ్యమ్. (ప్రతిజ్ఞాతమ్) ప్రతిజ్ఞాతార్థమ్. (ప్రపఞ్చయన్) విస్తారయన్. (నాశకత్వమితి) (అయోగ్యత్వమ్) ఆస

(౧) (౨)

ల్యాఽనిష్టహేతుతే। వివేకపరిబన్ధిత్వం తథాఽహఙ్కారమిశ్రతా। ఔపాధికత్వం శేషత్వపారతన్త్ర్యవిరూపతా। ఐకాన్త్యభఙ్గకత్వఞ్చ శ్యైనాదిసమతా తథా। ప్రాప్త్యాఽననుగుణత్వఞ్చ తథా పాతకకోటితా। శిష్టాఽపరిగృహీతత్వం కలిధర్మబహిష్ఠతా। ఇత్యేవం పఞ్చదశధా ప్రతిక్షిప్య విరోధితామ్। గౌణాఽఽకిఞ్చన్యాధికార విరోధాముక్తిసమ్భవమ్। నివేద్య బుద్ధిదౌర్బల్యమన్యథాసిద్ధమిత్యపి। ఉక్త్వాన్యగమయద్భక్తే రధికారానురూపతామ్। తస్మాల్లోకగురోస్సూక్తౌ పారతన్త్ర్యవిరోధితా। అభిప్రేతేతి సూరీణాం సూక్తిర్నైవోపపద్యతే" ఇతి

"అత్రాఽస్మత్సమ్ప్రదాయోఽయ మస్మద్దేశికదర్శితః। ఉదీచిరఙ్గకావేరీతీరేపూర్వైః ప్రవర్తితః। ఆపాతతః ప్రతీతోయోవిరోధః పూర్వ

మ్భావితత్వమ్ (నైష్ఫల్యమ్) నైరర్థక్యమ్ (అనిష్టహేతుతా) అనర్థావహత్వమ్ (ఇత్యేవమితి) (ప్రతిక్షిప్య) నిరస్య (గౌణాకిఞ్చన్యేతి) సాఙ్గరూపాయాభక్తేః అశక్తిసిద్ధ త్యాగప్రయుక్తోపాయాన్తర శూన్యత్వరూప గౌణాఽఽకిఞ్చన్యాధికార విరుద్ధత్వాదిత్యర్థః (ఉక్తసమ్భవమితి) స్వరూపవిరుద్ధఙ్గైత్యుక్తే స్సమ్భవమిత్యర్థః అత్రత్యస్వరూపవిరుద్ధ॰దమ్-ఆ॰ఞ్చన్యాధికారవిరుద్ధమిత్యర్థకం ముక్తవ్యమితి భావః (నివేద్య) జ్ఞాపయిత్వా (న్యగమయదితి) వేదాన్తాచార్య ఇతి శేషః (తస్మాదితి) (లోకగురోస్సూక్తౌ) "స్వరూపవిరోధికళ్" ఇతి ముముక్షుప్పడిసూక్తౌ. (సూరీణామ్) వరవరమునీనామ్ (సూక్తిః) "స్వశరీరత్వకథనాదికళాలే ప్రతిపాదికప్పట్ట పరతన్త్రమాన స్వరూపత్తుక్కు స్వయత్నరూపఙ్గళానవివై విరోధికళ్" ఇతి తిరుమన్త్రార్థసూక్తిః

(ఉదీచిరఙ్గకావేరీతీరే) శ్రీఘటికాచలసమీపస్థితే "వడతిరువరఙ్గమ్" ఇతి నామ్ని, "ఎఱుమ్బి" ఇతి ప్రసిద్ధపురే "తిరుక్కావేరి" ఇతినామసహిత తత్రత్య తటాకతీరే (పూర్వైః) "ఎఱుమ్బికన్దాడైయణ్ణన్" ఇతి ప్రసిద్ధైః శ్రీశుద్ధసత్త్వాఖ్యతనూభవైః, శ్రీమద్యతీన్ద్రమాతృష్వస్రీయ తదాజ్ఞప్తచతుస్సప్తతి భద్రపీఠాధిపత్యాన్తర్గత తత్కృపాదత్త శ్రీలక్ష్మీనృసింహదేవదివ్యారాధన సముత్సుక శ్రీబాలధన్విగురువంశ్యైః

వరదదేశికైః (ప్రవర్తితః)తద్విరచిత శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే శఙ్కాపరిహార పూర్వకం విస్తరేణప్రతిపాదితః "అస్మత్సమ్ప్రదాయః, ప్రవర్తితః" ఇత్యన్వయః

యతీన్ద్రప్రవణప్రభావే - "ఎఱుమ్బియప్పైక్కొణ్డు తిరువరుళి 'వడతిరువరఙ్గమ్' ఎన్ఱు ఊరుక్కుత్తిరునామమ్శాత్తి, కుళత్తుక్కు 'తిరుక్కావేరి' ఎన్ఱు తిరునామమ్ శాత్తి, అఙ్గుళ్ళానవర్కళెల్లారైయుమ్, 'అళగియమణవాళదాసర్' ఎన్ఱు అభిమానిత్తరుళి, అణ్ణల్మలైయరుకే ఒరుఅరఙ్గముణ్డాక్కువిత్తు, ఇప్పడి ఎఱుమ్బియప్పై అరఙ్గనకరమాక్కి" ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా "యతీన్ద్రమాతృష్వస్రీయం ప్రతీతార్యపదస్థితమ్। మూలభూతంకౌశికానాం బాలధన్విగురుంభజే" ఇతికోమాణ్డూర్ ఇళైయవిల్లియాచ్చానితి। ద్రావిడనామకః బాలధన్విగురుముక్తకశ్లోకః రామానుజార్యదివ్యచరితాయామ్-"సంసేవితస్సంయమిసత్తమేన శ్రీశైలపూర్ణస్సహితో భిషిక్తః। అన్యైశ్చ నైకైరపి విష్ణుభక్తైరాస్తేఽధిరఙ్గం యతిసార్వభౌమః" ఇతి

తత్రైవ, - "ఇప్పడి ఎళున్దరుళియిరుక్కుమ్ ఎమ్పెరుమానార్ తిరువడికళిలే ఆశ్రయిత్తముతలికళిల్, ఎళుపత్తునాలారియర్కళ్ ఆఱెనిల్, 'ఆళవన్దార్కుమారర్ శొట్టైనమ్బి' ఇత్యారభ్య 'కోమాణ్డూర్ ఇళైయవిల్లి'" ఇతి తత్రైవ - "ఇళమణ్డియత్తై క్రయమాకక్కొణ్డు అకరమాక్కి తమ్ముడైయతిరువడికళిల్ సమ్బన్ధముడైయ నమ్బినల్లాన్, అనన్తాళ్వాన్, ఉచ్చమ్బాడిజీయర్ ముతలాన ఆచార్యపురుషర్కళుక్కు ఇళమణ్డియత్తిల్ ఏసమణ్డమాన క్షేత్రఙ్గళుమ్ ప్రసాదిత్తు, తిరువీథియిల్ కట్టుమ్మనైకళుమ్ ప్రసాదిత్తు, అన్ద తిరుమాళికైకళుక్కు తిరువారాధనమాక 'అళకియాన్తానే అరియురువన్తానే' ఎన్గిఱ అళకియశిఙ్గర్తిరుక్కోలముమ్, తీర్థనాయనారుమ్ ప్రసాదిత్తరుళినార్ అనన్తరమ్ ఇమ్మావరుక్కు మ్బాలే మఱ్ఱ ఎళుపత్తోరుముతలికళుక్కుమ్ అళకియశిఙ్గరైయే ప్రసాదిత్తరుళినార్" ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

(ఆపాతత ఇతి) ఆపాతప్రతీతవిరోధః-గౌణవిరోధ ఇత్యర్థః తత్కథమితివేదువపద్యతే భక్త్యాదివిశిష్టానాం వక్ష్యమాణాఽఽపాతప్రతీతనాశకత్వాదిదూషణేన, భక్త్యాదిః- స్వాధికారివిశిష్ట స్వరూపవిరుద్ధ ఇతి, భ్రాన్త్యోక్తదూషణాని పరికల్ప్య, తాని నిరాకరోతి, వేదాన్తాచార్యః రహస్యత్రయసారే (యథాధికారమిత్యాదినా)

సూక్తిషు। తన్నిరస్యస్థాప్యతేఽత్ర విరోధస్సాంప్రదాయికః। తత్రతావత్పూర్వసూక్తౌయే భక్త్యాదేర్విరోధితామ్। స్వాధికారిస్వరూపస్యమన్యన్తేతాన్నిరాకరోతి ॥

(యథాధికారమిత్యాది) భోగమోక్షసాధన గోచరకృత్యనర్హత్వరూపస్వరూపయాథాత్మ్యాఽజ్ఞానేన అనాదివాసనయా తాదృశసాధనప్రవృత్తిరసికాః కేచిత్పురుషాః కేచిచ్చ, తాదృశస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానేన తాదృశసాధననివృత్తిపరాః తత్రప్రవృత్త్యధికారిణః పురుషాన్ప్రతి సాధనాన్తరంవిహితమ్ నివృత్తిరూపాఽఽకిఞ్చన్యాధికారశాలినః పురుషాన్ప్రతి శరణాగతిర్విహితా ఏవంస్థితే, "ఉపాసనాధికళ్ అకిఞ్చనాధికారిస్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్" ఇతివక్తవ్యే 'స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్' ఇతిసామాన్యోక్త్యా, ప్రవృత్త్యధికారిస్వరూపవిరోధం కేచిదభిప్రయన్తీత్యర్థః "గౌరవ్యవిషయే ౩ తదిత్యుక్తిర్నోచితేత్యతః। చిన్త్యమిత్యాదిరీత్యావా గురూక్త్యాభ్రాన్తబోధనమ్", "ఇతువుమ్" ఇతి, "స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్"

అత్రభక్తానాంచక్తిః, స్వరూపవిరుద్ధేతిన వక్తుంశక్యతే, స్వానురూపైవేత్యర్థః - సారవాక్యే ప్రతీయతఇత్యతః, అన్యార్థకోవిరోధోఽగాణ ఇతి (విరోధస్సాంప్రదాయిక ఇతి) శ్రీవచనభూషణే, - "జ్ఞానికళుక్కు ఉపాయమ్ అజ్ఞర్కు ఉపాయమ్" ఇత్యత్రోక్తోభక్తేర్విరోధస్సాంప్రదాయసిద్ధ ఇతిభావః, "జ్ఞానికళుక్కు" ఇత్యత్ర- "నైయాయికస్య వాయురప్రత్యక్షః" ఇతివత్, అభిమతత్వార్థేషష్ఠీతిబోధ్యమ్ (తత్రతావదితి) "యేభక్త్యాదేస్స్వాధికారిస్వరూపస్య విరోధితాంమన్యన్తే, తాన్" ఇత్యన్వయః

(తాదృశేతి) భోగమోక్షసాధనేత్యర్థః (తాదృశేతి) భోగమోక్షసాధన గోచరకృత్యనర్హత్వరూపేత్యర్థః (అభిప్రయన్తీతి) అకిఞ్చనాధికారీతిపదంవిహాయ, కేవలమ్ "స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్" ఇతిపదంనివిష్టమిత్యేతత్సామాన్యోక్తిః, పక్షాన్తరమపిసూచయతీత్యభిప్రాయః (గౌరవ్యేతి)-(నైతదిత్యుక్తిః) నైతత్సఙ్గతమిత్యుక్తిః. (భ్రాన్తబోధనమితి) గురూక్త్యాయేభ్రాన్తాః, తేషాంబోధనమ్, ఇహాచిన్త్యమిత్యాదిరీత్యా

ఇతిసామాన్యోక్తిరిత్యర్థః అపిశబ్దేన-అధికారివిషయాఽత్యుక్తిః పూర్వగ్రన్థేనిరస్తా సముచ్చీయతే "గురూక్త్యావత్రనాత్యుక్తిరుక్తా యస్మాత్కరిష్యతి। ఆకిఞ్చన్యవిరోధోక్త్యా వాస్తవార్థసమర్థనమ్"

"కోఽయమాపాతతః ప్రతీతోవిరోధః, కథంవా సనోపపద్యతే" ఇతిశఙ్క్యతే (ఎజ్జనేయితి) తత్రతావత్ ,స్వరూపమ్ - ఆత్మస్వరూపమ్ విరోధః - నాశ్యనాశకభావఇత్యర్థః నిరస్యతి (నిత్యమానవితి) స్వరూపశబ్దేన వక్ష్యమాణాఽఽకిఞ్చన్యాధికారవిశిష్ట స్వరూపవినష్టాయాస్తు స్త్రియాఃపుంవద్భావేన, (౧) "నస్త్రీస్వాతన్త్ర్యమర్హతి" ఇత్యుక్తస్వాతన్త్ర్యాఽనర్హతాయాఇవ, మోక్షసాధనతయావిహితేనభక్త్యాదినాభోగమోక్ష సాధనగోచరకృత్యనర్హత్వస్యజ్ఞాతస్యసతోఽకిఞ్చనాధి కారస్యనాశ్యతయా, తేజస్తిమిరయోరివ నాశ్యనాశకభావో విరోధశబ్దార్థోయుజ్యతఇతిభావః, "ఇవై 'అకిఞ్చనోఽనన్యగతిః' ఎన్నిరుక్కు మధికారిక్కుస్వాధికారవిరుద్ధఙ్గళెన్నప్రాప్తమ్"ఇతిసామాన్యతో వక్ష్యమాణత్వాత్, "ఆకిఞ్చన్యవిరుద్ధఙ్గళ్" ఇత్యనుక్త్వా, "అకిఞ్చననుక్కు స్వాధికారవిరు

అకరోదిత్యర్థః (అపిశబ్దేన) "ఇతువుమ్" ఇత్యపిశబ్దేన (పూర్వగ్రన్థే) ""కలాంకోటితమ్మీరుపి' ఇతిసాకర్యత్రైప్పడ్ ఇచ్చొన్నార్కళ్; ఇతువుమ్ ఔచిత్యమూలమాన అతివాదమ్" ఇతి - పూర్వగ్రన్థే (గుర్వితి) "యస్మాదాకిఞ్చన్యవిరోధోక్త్యావాస్తవార్థసమర్థనంకరిష్యతి; అత్ర గురూక్త్యా వత్యుక్తిర్నోక్తా" ఇత్యన్వయః

(నిరస్యతి నిత్యేతి) భక్త్యనుష్ఠితోపాసనం స్వరూపనాశకమితివక్తుం నశక్యత ఇత్యాహ (నిత్యమాన ఇతీతి - భావఃఇత్యన్తమ్) సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధందర్శయతి (స్వరూపశబ్దేనేతి) (వక్ష్యమాణేతి)ఉత్తరత్ర "స్వాధికార విరుద్ధఙ్గళెన్నప్రాప్తమ్" ఇతి వక్ష్యమాణేత్యర్థః. (నస్త్రీస్వాతన్త్ర్యమితి) అత్రశ్రీపాద్మపురాణే మాఘమాహాత్మ్యే, ఏకవింశాధ్యాయే, "స్వతన్త్రతానతస్యాహి కదాచిదపిభూమిప। కన్యాం రక్షేత్పితాపూర్వం భర్తారక్షేత్తతఃపరమ్। పుత్రకోవార్ధకే రక్షేత్పిత్రోర్భక్తిసమి

---

(౧) పాద్మే-౨౧

ద్గళ్” ఇతి స్వాధికారశబ్దనిర్దేశమహిమ్నా, ప్రపత్త్యధికారిణాం సర్వేషాం విరోధప్రతియోగిత్వస్య వివక్షితత్వావగమాత్.

అథనిష్క్రియత్వవిశిష్టాత్మస్వరూపేణ భక్త్యాదేస్సహానవస్థాన రూపో విశేషణాద్వారకో విరోధ ఇతి,ద్వితీయమర్థం ప్రతిబన్దీపూర్వకం దూషణత్రయేణనిరస్యతి (ప్రపత్త్యనుష్ఠానత్తిలుమిత్యాది) అత్రాపి వక్ష్యమాణరీత్యా శరణాగతాధికారి స్వరూపవిరోధవిష్యాయామ్, భోగ మోక్షసాధన గోచరకృత్యనర్హత్వరూప పారతన్త్ర్యజ్ఞానవతః, తాదృశ కృతిమత్త్వరూప కర్తృత్వస్యాసమ్భావితతయా, తాదృశకృత్యనర్హ త్వస్య తాదృశకృత్యర్హత్వేన ముక్తజీవస్వరూపవ్యావర్తక హేయప్రత్య నీకత్వస్య హేయార్హత్వేనేవ, గోత్వస్యాశ్వత్వేనేవచసహానవస్థానలక్షణో విరోధస్సమ్భవతీతి తాత్పర్యమ్

అథఫలకామనాలక్షణాధికార విశిష్టస్వరూపేణభక్త్యాదేరిష్టసాధ నత్వాభావలక్షణో విరోధ ఇతితృతీయమర్థం సప్రమాణమనూద్యవ్యాఘా తేనదూషయన్, ప్రమాణార్థమప్యాహ (అచేష్టమానమిత్యాదివాక్య ద్వయేన) అత్రాపి వక్ష్యమాణాऽకిఞ్చన్యాధికార విరోధార్థికత్వే “స్వార్థంస్వస్మిన్న్యస్యతిమాంస్వయమ్”ఇత్యాద్యుక్తకేవలపరార్థకైఙ్క-

న్వితః” ఇత్యాదికం ద్రష్టవ్యమ్ (స్వాధికారశబ్దనిర్దేశేతి) స్వాధికారశబ్దేన స్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానాదీనామపి విరోధస్సూచ్యత ఇతిభావః

(విశేషణేతి) విశేషణం-నిత్యత్వమ్, తద్వారక ఇత్యర్థః సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరో ధందర్శయతి (అత్రాపీతి)

నిష్ఫలాభక్తిః, ఫలకామనారూపాధికార విశిష్టస్యవిరుద్ధేతి నశక్యతేవక్తుమి త్యాహ (అచేష్టమానమిత్యాదినా) సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధం దర్శయతి (అత్రాపీతి) సాధనభక్త్యాదేః స్వార్థకైఙ్కర్యపర్యన్తానుభవ ఫలసాధనత్వాత్, ఇష్టసాధనత్వా భావలక్షణ విరోధస్సమ్భవతీతిభావః (స్వార్థమితి) (౧) “స్వదత్తస్వధియాస్వార్థమ్

భ_క్తియోగాదికళ్ శేషత్వాఽనురూపఙ్గళల్లామైయాలే స్వరూపత్తు క్కు నిష్టావహఙ్గళెన్నుమ్, అత్య_న్త పారత_న్త్ర్య విరుద్ధఙ్గళాకై యాలే అస మ్భావితఙ్గళెన్నుమ్ శొల్లవొణ్ణాతోవెన్నిల్, ఇతుసర్వమాత్మ ప్రసఙ్గాది కళాలే మున్నేపరిహృతమ్.

ఇవన్ శెయ్తతొరు వ్యాజమ్కొళ్ళాతే ము_క్తినాక్కిల్ అనాది యాయ్ ము_క్తినాకప్రసఙ్గిక్కుమ్ ఈశ్వరన్ కేవలస్వాత_న్త్ర్యత్తాలేతానే నినై_త్తపోతు ము_క్తినాక్కిల్, వై షమ్యనై ర్ఘృణ్యాదికళుమ్వరుమ్ మో క్షోపాయ విధాయకశా_స్త్రఙ్గళెల్లామ్ నిరర్థకఙ్గళుమామ్ ఆకై యాల్, ఇచ్ఛేషత్వత్తాల్_వకు_త్త విషయత్తై ప్పణ్ణుకై యిల్ ఔచిత్యముమ్, ఉడైయవన్ ఉడైమైయై రక్షిక్కై యిల్ ఔచిత్యముముణ్డామ్ అత్య_న్త పారత_న్త్ర్యత్తాల్_అవన్కొడు_త్త స్వాత_న్త్ర్యత్తై చ్చునుస్థు, అవనుక్కభి మతఙ్గళాన ఉపాయఙ్గళై అనుష్ఠిక్కైయుమ్, ఫలమ్పెఱుకైక్కు అవన్కై పార్_త్తిరుక్క వేణ్డుకైయుమ్ సిద్ధిక్కుమ్ ఇచ్ఛేషత్వ పారత_న్త్ర్యఙ్గ ళిరణ్డుమ్ ఫలదశైయిల్ అవనుకన్ద కైఙ్కర్యత్తై అవనిట్టవఴక్కాక నడత్తుకైక్కు ముఱుప్పామ్ ఇవ్వై యడయాక స్వరక్షణార్థ వ్యాపార మాకాతెన్పారుక్కు త్తాఙ్గళ్ యథాశా_స్త్రమ్ భగవత్ప్రీత్యాది ఫలత్తై క్కొలి అనుష్ఠిక్కిఱ కైఙ్కర్య_త్తిలుమ్ సాధ్యమాక విధిక్కప్పడుకిఱ ప్రప_త్తితన్నిలుమ్ స్వరూపవిరోధబుద్ధియాల్ అధికారమిల్లైయామ్. వాక్యజన్యజ్ఞాన సమ్బన్ధజ్ఞానాదిమాత్ర_త్తిఱ్కాట్టిల్ అతిరి_క్తమాయ్, "శరణంవ్రజ" ఎన్ఱు విధేయమాకై యాలే సాధ్యమాయిరుక్కుమ్ ప్రప_త్తిస్వరూపమెన్నుమిడమ్ మున్నేశొన్నోమ్.

ఆకై యాలే శేషభూతనుమాయ్ పరత_న్త్రనుమాన ఇవనుక్కు యథాధికారమ్ స్వరక్షణార్థవ్యాపారమ్ పణ్ణక్కుఱై యిల్లై

ఆనాలుమ్ అనన్యార్హ శేషభూతనాక_త్తన్నై_త్తెళిన్దు పరమైకాన్తి యాయిరుక్కిఱ ఇవనుక్కు, దేవతా_న్తరద్వారకఙ్గళాన వర్ణాశ్రమధర్మఙ్గ

విరోధసమర్థనాధికారే, సిద్ధాన్తవరదదేశికైరనుగృహీతమ్ నహీవయ మాత్మస్వరూపస్యఅత్యన్తనిర్వ్యాపారత్వంవదామః, యేనతుచ్ఛతా ద్యాపత్తిః నవాసన్నిధిమాత్రంవ్యాపారః, యేనసంసారస్యమిథ్యాత్వా పత్తిః కిన్తు, "పరాత్తుతచ్ఛ్రుతేః" ఇత్యాదిసూత్రోక్తం కర్తృత్వమాత్మ నోఽభ్యుపగచ్ఛామః

(వరదదేశికైః) ఎఱుమ్బిక్కున్నడైయణ్ణన్నామకైః (పరాత్తి ౨౭) శ్రీభాష్య ప్రకాశికాయాం ద్వితీయాధ్యాయస్య తృతీయపాదే, "పరాత్తుతచ్ఛ్రుతేః" ఇత్యత్ర, జీవానాం తత్కర్తృత్వం స్వాయత్తం పరమాత్మాయత్తంవేతిసంశయ్య, "స్వతన్త్రః కర్తా" ఇతివ్యాకరణస్మృత్యాకర్తృత్వస్య స్వాతన్త్ర్యాత్మకత్వావగమాత్, పరమాత్మా యత్తప్రవృత్త్యాదిమత్త్వే జీవాత్మనామభ్యుపగమ్యమానే, రాజప్రేరితభృత్యాదికృత పరసేవా పరహింసాదిక్రియాఫలస్యభృత్యగామిత్వాభావవత్, జీవాత్మనామపిస్వా నుష్ఠితవిహితనిషిద్ధక్రియాఫలయోస్స్వర్గాదినరకయోః ప్రాప్త్యభావాత్, పర మాత్మనః కర్మాతీతత్వేన కర్మఫలభోగాయోగాచ్చ, అధికారివిరహేణ శాస్త్రవై యర్థ్యాపాతాచ్చ, కర్తృత్వంస్వాయత్తమేవ నహిపరమదయాళుః పరమాత్మా నిషిద్ధేషు కర్మసుస్వాధీనాన్ జీవాన్ ప్రవర్తయిత్వా స్వయన్నిగృహ్ణాతీతి యుక్తమాశ్ర యితుమ్, ఉన్మత్తత్వప్రసఙ్గాత్

(౧) "అన్తఃప్రవిష్టశ్శాస్తా జనానాంసర్వాత్మా" "ఆత్మానమన్తరోయమ యతి" "సాధుకర్మకారయతితమ్" ఇత్యాదిశాస్త్రం విహితనిషిద్ధకర్మానుష్ఠాన ప్రవృ త్తచేతనాఽనివర్తకత్వేన, ఔపచారికమితి, జీవాత్మనాంకర్తృత్వం నపరాయత్త మితిప్రాప్తే, విధినిషేధశాస్త్రాణాం పరాయత్తత్వబోధక శాస్త్రాణాఞ్చ ఉభయేషామపి ముఖ్యార్థత్వేసమ్భవతి, అన్యతరాఽముఖ్యత్వకల్పనస్యాఽన్యాయ్యత్వాత్, విధినిషేధ శాస్త్రబలాత్, జీవానాం స్వతన్త్రకర్తృత్వం, అన్తర్యామిశాస్త్రబలాత్, పరమాత్మా యత్తఞ్చ తత్కర్తృత్వమిత్యభ్యుపగన్తవ్యమ్

నచ, పరమాత్మాయత్తకర్తృత్వే విధినిషేధశాస్త్రవైయర్థ్యమ్, జీవాత్మనాంస్వా తన్త్ర్యే పరమాత్మనః ప్రయోజయితృత్వభఙ్గప్రసఙ్గ ఇతివాచ్యమ్ పరాధీనస్వభా

(౧) యాజు-3-౧౧

వాసాముష్యామాత్యాదీనాం స్వకీయేషు రాజ్యాద్గజశిక్షా రక్షణాదికర్మసు స్వాతన్త్ర్యవత్ జీవానాం పరమాత్మాధీనానామపి స్వాతన్త్ర్యాఽవిరోధాత్, నను పారతన్త్ర్య పరపర్యాయ పరాయత్తత్వం తత్ప్రతికోటి స్వాతన్త్ర్యఞ్చ విరుద్ధం కథమేకత్ర సమ్భవతీతి వాచ్యమ్, "ప్రాథమికప్రవృత్తౌ స్వాతన్త్ర్యమ్, ద్వితీయాదిప్రవృత్తౌ పారతన్త్ర్యమ్" ఇత్యంశభేదేనాఽవిరోధాత్

న చైవం ప్రథమప్రవృత్తేరీశ్వరజన్యత్వాభావే, భగవతస్సర్వకారణత్వ భఙ్గ ఇతి వాచ్యమ్, పరమాత్మనస్సర్వస్మిన్ కార్యే తత్తత్కారణభూతవస్తు సన్నిధాపనముఖేనైవ జనకతయా, ప్రథమప్రవృత్తావపి తథావిధ జనకత్వాఽనపాయాత్, తథాహి,- జీవాత్మనామనాదితస్సామాన్యేన చిచ్ఛక్తివిశేషం ప్రవృత్తిశక్తివిశేషం కరణకళేబరవిశేషసంసర్గం వస్తుస్వభావతః ప్రవృత్తిసాధారణకారణం గుణత్రయతారతమ్య వాసనావిశేషోద్బోధవిషయ విశేషసన్నిధాపనరూపం వస్తుస్వభావతః ప్రవృత్త్యసాధారణకారణఞ్చ ప్రాచీనకర్మ ఫలాభిసన్ధివిశేషేణ దత్త్వా, స్వయమీశ్వరః పశ్యన్నాస్తే జీవస్తూక్తరీత్యా పరమాత్మాయత్తసాధన సహకారేణ ప్రథమం స్వేచ్ఛయా ప్రయత్నం కుర్వన్తీతి, ప్రథమప్రవృత్తేః పరమాత్మదత్తసాధన జన్యతానాన్తరీయక సూరణ పాకవత్, తత ఏవ తత్కర్తృత్వం పరమాత్మాధీనమపి, తత్ర జీవానాం స్వాతన్త్ర్యమిచ్ఛాశక్తిమత్త్వేనత్యనివార్యత్వం హి, తత్తత్ర జీవానాం తస్యసత్త్వాత్

ప్రథమప్రవృత్తౌ పరమాత్మా న నివర్తకో నాపి ప్రవర్తకః కిన్తు, ఉదాసీనః - అధ్యక్ష ఇతి యావత్ "ప్రథమప్రవృత్త్యాగామి చ క్రియాఫలమ్" ఇతి విధినిషేధ శాస్త్రం తద్విషయమితి న తద్వైయర్థ్యమ్ ప్రయోజకకర్తృత్వఞ్చ పరమాత్మనో ద్వితీయాది ప్రవృత్తౌ, ప్రయోజకకర్తృత్వం-ప్రేరకత్వమ్ తచ్చ ద్వివిధమ్ ప్రవృత్తప్రవర్తనరూపమనుమన్తృత్వమ్, అప్రవృత్తప్రవర్తనరూపం కారయితృత్వమ్ జీవానాం ద్వితీయాదిప్రవృత్తిః పరమాత్మానుమతిం వినా న సిద్ధ్యతీతి, శాస్త్రబలాదవసీయతే సాధారణద్రవ్యే అన్యతరానుమతిం వినా స్వత్వాపత్తిర్యథా శాస్త్రేణాఽవసీయతే, తద్వత్ కారయితృత్వఞ్చ పరమాత్మనస్తావత్, "ఏష ఏవ సాధుకర్మ కారయతి తమ్, యమేభ్యో లోకేభ్య ఉన్నినీషతి" ఇతి శాస్త్రాత్, అత్యన్తానుకూల్య ప్రాతికూల్యవిషయా ఇతి శాస్త్రాదవసీయతే; తత్ర "యమ్" ఇతి బుద్ధిస్థవిషయేణ తథావిధచేతనాఽవగమనాత్. న చాత్ర

క్రియాఫలం ప్రయోజకగామిస్యాదితిశఙ్క్యమ్. ఔషధపానకారయితృపిత్రా
దిస్థలే ఔషధపానఫలస్య వ్యాధినివృత్తేః ప్రయోజ్యపుత్రాదిగామిత్వవత్, "యము
న్నినీషతి,తంసాధుకర్మ కారయతి" ఇతిశ్రుత్యా,సాధుకర్మఫలస్య ఊర్ధ్వగతేః ప్రయో
జ్యచేతనగామిత్వావగమాత్, విధినిషేధశాస్త్రా౽వైయర్థ్యాయ, ప్రథమప్రవృత్తౌ
స్వాతన్త్ర్యం స్వతన్త్రకర్తృగామిచ క్రియాఫలమిత్యవసీయతే

కారయితృత్వశ్రుత్య సఙ్కోచాయ ద్వితీయాదిప్రవృత్తౌ ప్రవృత్తప్రవర్తకత్వ
రూపప్రయోజయితృత్వ మనుమన్తృత్వపర్యవసన్నమ్; తత్ర అప్రవృత్తప్రవర్తకత్వ
రూప ప్రయోజయితృత్వాభావాత్ ""ఏషఏవ కారయతి, నతుస్వయంకరోతి' ఇతి
అప్రవృత్తప్రవర్తకత్వరూపం ప్రయోజయితృత్వం-ప్రథమప్రవృత్తౌ, అనుమన్తృత్వం
ప్రవృత్తప్రవర్తకత్వం- ద్వితీయాదిప్రవృత్తౌ, కారయితృత్వ మప్రవృత్తప్రవర్తకత్వ
మత్యన్తానుకూల్య వ్యవసితచేతనవిషయే" ఇతివిషయవిభాగః నచప్రథమప్రవృత్తా
వకారయితృత్వే కారయితృత్వ శ్రుతిసఙ్కోచదోషః, విశేషశాస్త్రకారితసామాన్య
శాస్త్రసఙ్కోచవత్, విధినిషేధశాస్త్రకారిత కారయితృత్వశ్రుతి సఙ్కోచస్యా౽
నిష్టత్వాభావాత్ తస్మాత్, జీవానాంకర్తృత్వం పరమాత్మాయత్తమ్

అత్రాయంసఙ్గ్రహః - శ్రుతప్రకాశికాయామ్, - "వైయర్థ్యం యావతాన
స్యాద్విధానప్రతిషేధయోః । నియన్తృత్వశ్రుతేస్తావత్స ఙ్కోచోనత్వతఃపరః ।
బాహ్యాన్తఃకరణవ్యాప్తి తచ్ఛక్త్యాధానధారణైః । సాధారణోపకారైస్స్యాదిచ్ఛాదేః
కారణంపరః । భోగాదృష్టోపనీతార్థ స్వభావాద్వాసనాన్వితాత్ । ఇచ్ఛాదేర్మనసోత్ప
త్తౌ యుక్తోదాసీనతావిభోః । అభిసన్ధ్యన్తరప్రాప్తే వస్తున్యన్యత్రకేనచిత్ । ఉపయుక్తే
ప్యుదాస్తేహి తస్యప్రాపయితాపుమాన్ । సామర్థ్యసత్యవార్యత్వాత్స్వతన్త్రో జీవ
ఉచ్యతే । సహ్యాదనేవిషజ్ఞానాత్స్వేచ్ఛా మపినియచ్ఛతి । సన్నిధాపకవైధుర్యే
ప్యర్థం బుద్ధిస్థతాంనయన్ । ప్రయోజకోఽనుమన్తాచ భవతీశస్తదాతదా । పూర్వప్రవృత్తే
శ్చఫలమనుమత్యాదికంభవేత్ । దయాదీనాం గుణానాఞ్చ సులభం విషయాన్తరమ్ ।
అమాత్యస్యస్వతన్త్రత్వే రాజ్ఞస్తన్నాపహీయతే । ఏవమేవపరస్యాపి జీవస్వాతన్త్ర్య
దాయినః । నస్వాతన్త్ర్యం పరాధీనస్వరూపాత్ప్రచ్యుతంభవేత్ । స్వాతన్త్ర్యదా
యినాపుంసా తత్ప్రవృత్త్యనివారణాత్ ॥ 'అతోజీవానాం స్వాతన్త్ర్యమ్, విధినిషేధ

తర్హి, కైఙ్కర్య ఇవోపాసనేపి కర్తృత్వం స్వరూపప్రాప్తం స్యాదితి న వాచ్యమ్. కర్తృత్వస్య హి సాధనవిషయత్వం ఫలవిషయత్వఞ్చేత్యాకారద్వయమస్తి. తత్ర సాధనవిషయత్వమౌపాధికమ్. కర్మాధీనత్వాత్; మోక్షదశాయాం సాధనగోచరకర్తృత్వాభావాచ్చ. ఫలగోచరత్వం తు స్వాభావికమ్, మోక్షదశాయామనువృత్తేః. అతస్సాధనే కర్తృత్వమౌపాధికమ్. "స్వతన్త్రః కర్తా" ఇతి స్వాతన్త్ర్యావహత్వాన్నాశకమ్. "శాస్త్రఫలం ప్రయోక్తరి" ఇతి స్వస్య ఫలిత్వావహత్వాదనర్థావహఞ్చ భవతి. (౧) "ఉపాదత్తే సత్తాస్థితినియమనాద్యై

శాస్త్రసాఫల్యమ్, పరమాత్మనస్సర్వకారణత్వమ్, సర్వఫలప్రదత్వమ్, నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యమ్, అవస్థాత్రయవైషమ్యమ్, దయాదిగుణానామ్, విషయవత్త్వమ్, వైషమ్యనైర్ఘృణ్యపరిహారశ్చేతి సర్వముపపన్నమితి స్థాపితమ్" ఇతి.

†((సూరణః)ధాన్యవిశేషః. "అర్శోఘ్నస్సూరణః కన్దః" ఇత్యమరః.) (తత్ర) ఆకారద్వయే. (స్వతన్త్రః కర్తేతి) సిద్ధాన్తకౌముద్యామ్;- "స్వతన్త్రః కర్తా-క్రియాయాం స్వాతన్త్ర్యేణ వివక్షితోర్థః కర్తా స్యాత్." ఇతి. తద్వ్యాఖ్యానతత్త్వబోధిన్యామ్; - "స్వతన్త్రః కర్తా - ప్రధానీభూతధాత్వర్థాశ్రయత్వమ్ స్వాతన్త్ర్యమ్. ఆహ చ. - 'ధాతునోక్తక్రియే నిత్యం కారకే కర్తృతేష్యతే''' ఇతి. ప్రధానకర్తృత్వం స్వతన్త్రః కర్తేత్యనుశాసనేనోక్తమ్. తచ్చ స్వాతన్త్ర్యావహమ్, స్వతన్త్రాయత్తత్వాత్కర్మాధీనం ప్రయోజ్యకర్తృత్వం పరాత్తు తచ్ఛ్రుతేరిత్యత్రోక్తమ్. తచ్చ స్వాభావికమ్, స్వాతన్త్ర్యావహం న "స్వాతన్త్ర్యమతులం లబ్ధ్వా" ఇత్యత్ర కర్మకృతపారతన్త్ర్యాభావమాత్రం పరత్వం భాష్యోక్తమ్ స్వేచ్ఛాధీనకర్తృత్వమ్-ప్రధానకర్తృత్వమ్. పరేచ్ఛాధీనకర్తృత్వం ప్రయోజ్యకర్తృత్వమ్. పరానుమతిసాపేక్షకర్తృత్వమ్ - అప్రధానకర్తృత్వమ్; ఇతి సారేతాత్పర్యమ్. తన్న సమ్భవతి; అనుమన్తుం పరస్య ప్రధానకర్తృత్వాసమ్భవాదితి జ్ఞేయమ్.

(ఉపాదత్త ఇతి) శ్రీరఙ్గరాజస్తవే, ఉత్తరశతకే; (౧) "ఉపాదత్తే సత్తాస్థితినియమనాద్యైశ్చిదచితౌ స్వముద్దిశ్య శ్రీమానితి వదతి వాగౌపనిషదీ । ఉపాయోపేయత్వే తదిహ తవ తత్త్వం న తు గుణావతస్త్వాం శ్రీరఙ్గేశయ శరణమవ్యాజమభజమ్" ఇతి.

---

(౧) ర-స్త-౮౭. † సూరణేత్యాదిమూలానుగుణమ్.

శ్చిదచితౌ" ఇతిఈశ్వరస్యైవఫలిత్వాత్, చేతనస్యాపిభోక్తృత్వసమ్భవేపి తస్యకుసుమాదౌ సౌరభ్యాదివత్, పరార్థత్వమేవేతి భోక్తృత్వమీశ్వరస్యైవ.

కిఞ్చ, అన్యగుణానుగుణా ప్రవృత్తి స్స్వరూప విరుద్ధానిషిద్ధాచ. (౧) "ప్రకృతేః క్రియమాణానిగుణైః కర్మాణి సర్వశః। అహఙ్కారవిమూఢాత్మా కర్తాహమితిమన్యతే"(౨)"కార్యకారణకర్తృత్వేహేతుః

"శ్రీమాన్, చిదచితోస్సత్తాస్థితినియమనాద్యైః స్వముద్దిశ్యశేషాదత్తే, ఇత్యౌపనిషదీ వాగ్వదతి, తదిహ, ఉపాయోపేయత్వే తవతత్త్వమ్, గుణౌన, అతశ్శ్రీరఙ్గేశయ! త్వామవ్యాజం శరణమభజమ్" ఇత్యన్వయః గుణౌ-ఔపచారికౌ (భోక్తృత్వేతి) ఆనుషఙ్గిక భోక్తృత్వసమ్భవేపీత్యర్థః (తస్య) నిరుక్తభోక్తృత్వస్య (కుసుమాదౌ సౌరభ్యేతి) నిర్గన్ధకుసుమవత్, అచిత్, చైతన్యాభావాత్ సుగన్ధకుసుమవత్, జీవః, చైతన్యవిశిష్టత్వాత్ కుసుమమివతద్గన్ధోపిపరార్థః అతఏవచేతనభోగేఅతిశయః, ఈశ్వరస్యఅభావః

(ప్రకృతేరితి) గీతాయాం తృతీయాఽధ్యాయే,-(౧)"ప్రకృతేఃక్రియమాణాని గుణైః కర్మాణిసర్వశః। అహఙ్కారవిమూఢాత్మా కర్తాహమితిమన్యతే। తత్త్వవిత్తు మహాబాహో గుణకర్మవిభాగయోః। గుణాగుణేషువర్తన్తే ఇతిమత్వానసజ్జతే" ఇతి. తద్భాష్యే, - కర్మయోగమనుతిష్ఠతోవిదుషః అవిదుషశ్చవిశేషం ప్రదర్శయన్, కర్మయోగాపేక్షితమాత్మనః అకర్తృత్వానుసన్ధానప్రకారముపదిశతి ప్రకృతేః-గుణైః-సత్త్వాదిభిః, స్వానురూపమ్ క్రియమాణానికర్మాణిప్రతి అహఙ్కారవిమూఢాత్మా, అహంకర్తేతిమన్యతే అహఙ్కారేణవిమూఢః - ఆత్మాయస్యాసౌ - అహఙ్కారవిమూఢాత్మా, అహఙ్కారోనామ - అనహమర్థేప్రకృతౌ అహమభిమానః. తేనఅజ్ఞాతాత్మస్వరూపః, గుణకర్మసు అహంకర్తేతిమన్యతఇత్యర్థః గుణకర్మవిభాగయోః - సత్త్వాదిగుణవిభాగే, తత్తత్కర్మవిభాగేచ, తత్త్వవిత్, గుణాః సత్త్వాదయః, స్వగుణేషు - స్వేషు కార్యేషు, వర్తన్తఇతిమత్వా, గుణకర్మసు అహంకర్తేతినసజ్జతఇతి.

(కార్యకారణేతి) గీతాయాం త్రయోదశాధ్యాయే, (౨) "కార్యకారణ

---

(౧) గీ-౩-౨౭ (౨) గీ-౧౩-౨౧.

ప్రకృతిరుచ్యతే। పురుషస్సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే” ఇతిచ. సాంసారికప్రవృత్తిమాత్రస్య గుణనిబన్ధనత్వముక్త్వా, (౧) “గుణానేతానతీత్య త్రీన్ దేహీ దేహసముద్భవాన్। జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైర్విముక్తోఽమృతమశ్నుతే” ఇతిచాత్రసత్త్వగుణప్రయుక్తా సాధనభూతోపాసనాది ప్రవృత్తిరపిత్యాజ్యతయోక్తా.

నచ, నైర్గుణ్యప్రవృత్తిరపిసత్త్వమూలాత్త్యాజ్యా. వర్ణాశ్రమధర్మానుష్ఠాన జన్యసత్త్వస్య ఔపాధికత్వేపి, (౨) “సత్త్వస్యైషప్రవర్తకః” ఇతి భగవన్నిర్హేతుకకృపా ప్రవృత్తసత్త్వస్య నిరుపాధికతయా, తన్మూల

కర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతిరుచ్యతే పురుషస్సుఖదుఃఖానాంభోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే” ఇతి తద్భాష్యే, - “కార్యం - శరీరమ్. కారణాని - జ్ఞానకర్మాత్మకాని సమనస్కానీన్ద్రియాణి. తేషాంక్రియాకారిత్వే, పురుషాధిష్ఠితా ప్రకృతిరేవహేతుః. పురుషాధిష్ఠితక్షేత్రాకారపరిణత ప్రకృత్యాశ్రయాః భోగసాధనభూతాః క్రియాఇత్యర్థః. పురుషస్యతు అధిష్ఠాతృత్వమేవ. తదపేక్షయా “కర్తాశాస్త్రార్థవత్త్వాత్” ఇత్యాదికముక్తమ్. శరీరాధిష్ఠానప్రయత్న హేతుత్వమేవహి పురుషస్యకర్తృత్వమ్, ప్రకృతిసంసృష్టః పురుషః సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతుః సుఖదుఃఖాఽనుభవాశ్రయఇత్యర్థఇతి

(గుణానితి) గీతాయాంచతుర్దశాధ్యాయే, (౧) “గుణానేతానతీత్య త్రీన్ దేహీ దేహసముద్భవాన్। జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైర్విముక్తోఽమృతమశ్నుతే” ఇతి. అత్రగీతాభాష్యమ్;-“కర్తృత్వ్యాగుణేభ్యః అన్యమకర్తారమాత్మానంపశ్యన్ భగవద్భావమధిగచ్ఛతీత్యుక్తమ్ సభగవద్భావః కీదృశఇత్యత ఆహ; - అయందేహీదేహసముద్భవాన్ దేహాకారపరిణతప్రకృతిసముద్భవానేతాన్ సత్త్వాదీన్ త్రీన్ గుణానతీత్య తేభ్యోన్యంజ్ఞానైకాకారమాత్మానంపశ్యన్ జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైర్విముక్తోమృతమాత్మానమనుభవతి ఏషమద్భావఇత్యర్థః” ఇతి.

(సత్త్వస్యైషఇతి) శ్వేతాశ్వతరోపనిషది ; “మహాన్ప్రభుర్వైపురుషస్సత్త్వస్యైషప్రవర్తకః” ఇతి. (భగవదితి) భగవత్కటాక్షాయత్తసత్త్వంశుద్ధసత్త్వసదృశమ్;

(౧) గీ-౧౪-౨౦. (౨) శ్వేతా-

కైఙ్కర్యస్య సాంసారికప్రవృత్తిత్వాభావాత్, అన్యథాముక్తిదశాయాం గుణానుభవ కైఙ్కర్యాదే స్సత్వమూలత్వేన ఔపాధికతాపత్తేః అత ఏవగుణాతీతత్వహేతుతయా అనన్యప్రయోజనా భక్తిరత్రైవోక్తా (౧) "మాఞ్చయోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేనసేవతే। సగుణాన్‌సమతీత్యై తాన్బ్రహ్మభూయాయ యకల్పతే"ఇతి సాధనభక్తిః స్వపురుషార్థసిద్ధ్యర్థా అనైకాన్తికా ఉపాసకస్యఫలిత్వేన స్వస్మిన్నను రాగసత్త్వాత్ అతఏవ (౨) "త్వంన్యఞ్చద్భిరుదఞ్చద్భిః కర్మసూత్రోపపాదితైః। హరేవిహరసిక్రీడా కన్తుకైరివజన్తుభిః" ఇతిమోక్షోదఞ్చన హేతు రపిలీలేత్యుచ్యతే

తస్మాత్ కర్మకృతగుణానుగుణలీలారూపా సాధనసాంసారిక ప్రవృత్తిః స్వరూపవిరుద్ధా ఇతి

ప్రకృతికృతసత్వగుణఔపాధికః ప్రాకృతసత్వం లీలావిభూతౌ ఇతిగీతాయా ముక్తమితిబోధ్యమ్ (తస్మాలేతి) భగవదాయత్త సత్వమూలేత్యర్థః (మాఞ్చేతి। గీతాయామ్, చతుర్దశాధ్యాయే, "మాఞ్చయోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేనసేవతే। సగుణాన్సమతీత్యైతాన్బ్రహ్మ భూయాయకల్పతే" ఇతి గీతాభాష్యే, అద్వైవం రూపగుణాత్యయే ప్రధానహేతుమాహ, "నాన్యంగుణేభ్యఃకర్తారమ్" ఇత్యాదినోక్తేన ప్రకృత్యాత్మవివేకాఽనుసన్ధానమాత్రేణ నగుణాత్యయస్సమ్పత్స్యతే, తస్య అనాదికాల ప్రవృత్తవిపరీత వాసనాబాధ్యత్వసమ్భవాత్ మామ్ సత్యసఙ్కల్పంపరమ కారుణికమాశ్రితవాత్సల్యజలధిమ్, అవ్యభిచారేణ-ఐకాన్త్యవిశిష్టేన, భక్తియోగేనచ యస్సేవతే, ఏతాన్ సత్వాదీన్ గుణాన్ దురత్యయానతీత్య, బ్రహ్మభూయాయ-బ్రహ్మత్వాయ, కల్పతే - బ్రహ్మభావయోగ్యోభవతి యథావస్థితమాత్మాన మమృతమవ్యయం ప్రాప్నోతీత్యర్థః" ఇతి అనైకాన్తితా - వ్యభిచారితా (స్వస్మిన్) ఉపాసకే (త్వంన్యఞ్చద్భిరితి) ఉదఞ్చద్భిః - ఊర్ధ్వగతింప్రాప్తైః, అత్రస్వార్థమోక్షోప్యన్తర్భూతః (ఇతీతి) వరదదేశికైరనుగృహీతమిత్యన్వయః

---

(౧) గీ-౧౪-౨౬ (౨)

అత్రతావత్, “నహీత్యాదినా - అభ్యుపగచ్ఛామః” ఇత్యేన్తేన వేదాన్తాచార్యైర్నాశకత్వాఽసమ్భావితత్వ నిష్ఫలత్వాఽనర్థావహత్వాని నపూర్వాచార్యైరుక్తత్వేనాద్యదూషితాని; పూర్వాచార్యైరేవాత్మనోనిత్యత్వ కర్తృత్వయోస్సాధ్య సాధనభక్త్యోః ఫలభేదస్యచ సమర్థితత్వాత్ కిన్తుసమ్భావనామాత్రేణ మన్దవిషన్యాయేన దూషితానీతిసూచితమ్. తత్ర “నవాసన్నిధిమాత్రం వ్యాపారఇతి వదామః” ఇతి వాక్యమనుషఙ్గేణ పూరణీయమ్.

నచైతావతా వేదాన్తాచార్యాణాం స్వరూపవిరోధోనాభిమత ఇతి భ్రమితవ్యమిత్యభిప్రాయేణ, “స్వాధికారవిరుద్ధగ్రహేన్నప్రాప్తమ్” ఇతివాక్యసూచితమర్థమాహ (తర్హీత్యాదినా). యథా, సంసారదశాయాం మోక్షదశాయాఞ్చ విషయానుభవ బ్రహ్మానుభవయోరనాదిత్వేన అనన్తత్వేనచ కాలతస్సామ్యేపి, విషయానుభవస్యౌపాధికత్వం బ్రహ్మానుభవస్యస్వాభావికత్వమ్. తద్వత్సాధనానుష్ఠాన కైఙ్కర్యయోరపిత్వాశయేన పరిహరతి (కర్తృత్వస్యహీతి) (సాధనవిషయత్వమ్) ఇత్యత్ర సాధనపదం భోగమోక్షసాధనపరమ్. (ఫలవిషయత్వమ్) ఇత్యత్ర

(నిత్యత్వకర్తృత్వయోరితి) స్వరూపతోనిత్యత్వాఽఽనుషఙ్గిక కర్తృత్వయోరిత్యర్థః. (ఫలభేదస్యేతి) సాధనభక్తిఫలంస్వార్థమోక్షః; సాధ్యభక్తిఫలం పరార్థమోక్షఇతి ఫలభేదస్యేత్యర్థః. (మన్దవిషేతి) మన్దవిషన్యాయః - విషస్యాల్పత్వేపి మహతీచికిత్సాకర్తవ్యేతిన్యాయః. అత్రతద్వత్ సారే మన్దశఙ్కాయాంకృతాయామపి బలవత్తరఖణ్డనంకర్తవ్యమితి మనీషయా పఞ్చదశధోత్ప్రేక్ష్య, “స్వాధికారవిరుద్ధగ్రహేన్నప్రాప్తమ్” ఇతిపూర్వవాక్యపర్యన్తం తత్పక్షః ఖణ్డితః నతు పూర్వాచార్య శ్రీసూక్తిఖణ్డనమ్. పూర్వమేవతైరచిద్వత్పారతన్త్ర్య స్వరూపానురూప కర్తృత్వస్య స్వరూపానురూప స్వానుద్దేశ్యానుషఙ్గిక భోక్తృత్వస్యచ చేతనే సిద్ధాన్తితత్వాత్; ఇత్థంనోచేత్ “స్వాధికారవిరుద్ధగ్రహేన్నప్రాప్తమ్” ఇతివిశిష్యనోచ్యేత ఇత్యాశయః.

ఫలపదం స్వప్రయోజనభగవత్ప్రీతి విషయత్వరూపసాక్షాత్ఫలసాధనకైఙ్కర్యపరమ్

(ఔపాధికమితి)అతస్స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానశాలినోఽసమ్భావితమితిభావః (నాశకమితి) మణిగతప్రతిబన్ధశక్త్యావహ్నిగతదాహశక్తేరివ స్త్రీగతస్వాతన్త్ర్యేణ తత్పారతన్త్ర్యశక్తేరివచ, జీవగతభోగమోక్షసాధనగోచర కృతిమత్త్వరూపస్వాతన్త్ర్యేణ తాదృశకృత్యనర్హత్వరూపపారతన్త్ర్యశక్తేర్నాశసమ్భవాదితిభావః భోగమోక్షసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వం స్వాతన్త్ర్యరూపమిత్యత్ర ప్రమాణమాహ (స్వతన్త్రఇతి) "కృతప్రయత్నాపేక్షస్తు"ఇత్యత్ర ప్రాథమికసాంసారిక ప్రవృత్తౌ సర్వత్రస్వాతన్త్ర్యశక్తేస్సర్వజీవసాధారణ్యేన సమర్థితత్వేన, అనుశాసనసిద్ధం స్వాతన్త్ర్యముపపద్యతఇతిభావః "స్వాతన్త్ర్యవహాత్వం నాశకమ్" ఇత్యనేన, "అపాయమాయిర్న్రతు, స్వరూపనాశకమాకైయాలే" ఇతి శ్రీవచనభూషణసూక్త్యా విదమేవనాశకత్వం వివక్షితమితి

(తత్పారతన్త్ర్యేతి)స్త్రీపారతన్త్ర్యేత్యర్థః (తాదృశేతి)జీవగతభోగమోక్షసాధనగోచరేత్యర్థః (కృతప్రయత్నాపేక్షస్త్వితి) వేదాన్తసారేద్వితీయాధ్యాయే తృతీయపాదే,[కృతప్రయత్నాపేక్షస్తు విహితప్రతిషిద్ధాఽవైయర్థ్యాదిభ్యః] జీవః స్వేచ్ఛయాప్రవృత్తినివృత్తి హేతుభూతం ప్రయత్నంకరోతి జీవేనతుకృతంప్రయత్నం ప్రథమప్రవృత్తిహేతుమపేక్ష్య తదను మతిదానేన పరః ప్రవర్తయతీతి, తద్విధినిషేధాఽవైయర్థ్య నిగ్రహాఽనుగ్రహేభ్యోఽవగమ్యతె యథాగురుతరదార్వాదిభరణమబలః ప్రబలసహకృతః కుర్వన్నపి స్వీయప్రయత్నేన విధినిషేధయోగ్యోభవతి. ఏవమేవజీవః పరమపురుషానుమతిసహకృతః ప్రవర్తమానోపి విధినిషేధయోగ్యఇతి నకశ్చిద్విరోధఇతి. (అనుశాసనమ్) వ్యాకరణశాస్త్రమ్ (అపాయమాయ్త్తితి) శ్రీవచనభూషణే ద్వితీయప్రకరణే, "ప్రాపకాన్తరమ్ అజ్ఞర్కుఉపాయమ్ జ్ఞానికుక్కుఅపాయమ్, అపాయమాయ్త్తు స్వరూపనాశకమాకైయాలే" ఇతి.

సూచితమ్. (ఫలిత్వావహత్వాత్) ఇత్యత్ర ఫలిత్వపదేన చేతనప్రవృత్త్యుద్దేశ్యం చేతనగతం భగవదనుభవజనిత నిరవధికప్రీతిరూపం ఫలం వివక్షితమ్.

సాధనానుష్ఠాతు స్సాధనప్రవృత్త్యుద్దేశ్య ఫలాశ్రయత్వనియమసాధకం పూర్వతన్త్రసూత్రమాహ (శాస్త్రేతి). (అనర్థావహమ్) ఇత్యనేన కేవలపరార్థ కైఙ్కర్యరూపేష్టహానిః, స్వార్థకైఙ్కర్యరూపానిష్ట ప్రాప్తిశ్చాఽభిప్రేతా. జీవస్యభోగ్యత్వమేవ స్వరూపయాథాత్మ్యమిత్యత్రప్రమాణ జాతంస్మారయతి (ఉపాదత్తఇతి). "స్వముద్దిశ్య" ఇత్యత్రతాత్పర్యమ్. ఏతచ్చ "ఫలనియముమిల్లై" ఇత్యత్రసమర్థితమితి భావః. "పుణ్యమ్బోలే పారతన్త్ర్యముమ్ పరానుభవత్తుక్కు విలక్కు" ఇతివక్ష్యమాణ విరోధమాశఙ్క్యాహ (చేతనస్యాపీతి). అచేతనాఽపేక్షయాచేతనస్య భోగ్యతాతిశయసమ్పాదకం భోక్తృత్వమేవ తత్రసమర్థయిష్యతఇతి నవిరోధ ఇతిభావః.

అథసింహావలోకనన్యాయేన పూర్వంన్యాయతస్సాధితం సాంసారికప్రవృత్తేస్సర్వస్యాఅప్యౌపాధికత్వాత్, మోక్షసాధనప్రవృత్త్యనర్హత్వమేవాఽఽత్మనస్స్వాభావికమితిశరణాగతౌజ్ఞాతాధికారేణ తేనసాధనాన్తరం విరుద్ధమిత్యముమర్థం సాంసారికప్రవృత్తే రౌపాధికత్వకణ్ఠోక్తి

(పూర్వతన్త్రమ్) పూర్వమీమాంసా (స్వముద్దిశ్యేత్యత్రతాత్పర్యమితి) యథేష్టవినియోక్తృత్వం స్వాతన్త్ర్యమ్ యథేష్టఽవినియోజ్యత్వం పారతన్త్ర్యమ్. అతో భగవదభిప్రాయేజ్ఞాతే తదనుకూలకృతి మత్యావశ్యకమితి భావః. (ఏతచ్చ) జీవభోగ్యత్వఞ్చ. (పుణ్యమ్బోలేఇతి) శ్రీవచనభూషణేద్వితీయప్రకరణే. (పారతన్త్ర్యముమ్-విలక్కు) ఇతి అత్ర, అహఙ్కారవత్పారతన్త్ర్యం మయివర్తతఇతికృత్వా, భగవదిష్టేజ్ఞాతేపి తదిష్టప్రవృత్తౌభగవానేవ నీయమానంకుర్యాదితి పరతన్త్రస్తిష్ఠేచ్చేద్భగవదనిష్టం తాదృశపారతన్త్ర్యం విరోధీత్యుచ్యతఇతిభావః.

(సాధితమితి) సాధితమముమర్థమిత్యన్వయః. (విగీతేతి) విగానంనిషేధః.

మద్వచనముఖేనాపి సాధయతి (కిఞ్చేతి) (స్వరూపవిరుద్ధా) స్వాభావికాకార విరుద్ధేత్యర్థః, గుణనిబన్ధనత్వముక్త్వేతి వక్ష్యమాణత్వాత్. (నిషిద్ధా) విగీతేత్యర్థః భగవల్లీలారసానుభవ కర్మాధీనగుణోద్రేకరూపాభ్యాం త్యాజ్యతయోక్తేతి వక్ష్యమాణత్వాత్ విరోధనిషేధావుపపాదయతి (ప్రకృతేరిత్యాదినా) ఉపాత్తవచనద్వయస్య భాష్యోక్త పదార్థఫలితం వాక్యార్థమాహ(సాంసారికేతి) మాత్రపదంకార్త్స్న్యపరమ్ "ప్రకృతేర్గుణైస్సర్వశః క్రియమాణాని కర్మాణిప్రతి" ఇత్యత్ర క్రియావాచినా కర్మపదేనాఽసఙ్కోచాన్మోక్షార్థప్రవృత్తిరపి గృహ్యత ఇతిభావః

(గుణనిబన్ధనత్వమితి) తథాచ, భగవత్కైఙ్కర్యైకగోచరకృత్యర్థత్వమేవాఽఽత్మన స్స్వభావఇతిభావః సత్త్వాదిగుణానాం పురుషార్థసాధనప్రవృత్తిద్వారైవ జన్మాదిహేతుత్వాత్, సత్త్వాదిగుణాఽత్యయేన జన్మాదివిమోకోక్తౌ, పురుషార్థసాధనప్రవృత్తివిరహాఽర్థాత్సిధ్యతీతి, * దుఃఖజన్మప్రవృత్తి దోషేత్యాది గౌతమసూత్రోక్తన్యాయేన దేహాపాయే సత్త్వాదిగుణాత్యయాత్, పురుషార్థసాధన ప్రవృత్త్యభావేన జన్మాదివిమోకేసతి బ్రహ్మానుభవఇతి శ్లోకార్థః తథాచసత్త్వగుణ కార్యత్వాఽవిశేషాత్పరార్థకైఙ్కర్యరూప నిష్కృష్టాధికారిజీవనహానికర

ప్రాప్తాఽప్రాప్తవివేకేన స్వరూపశోధనం కృతఞ్చేత్స్వార్థ ప్రవృత్తిర్నిషిద్ధాభవతీతి మన్తవ్యమ్ (వచనద్వయస్య) "ప్రకృతేరితి" "కార్యకారణకర్తృత్వే" ఇతివచనద్వయస్య

(జన్మాదీతి) స్వర్గసాధనయాగాదిప్రవృత్తౌ పునర్జన్మభవతీతి ధ్యేయమ్ (దుఃఖజన్మేతి) "మిథ్యాజ్ఞానాదీనాం పూర్వపూర్వాపాయే,ఉత్తరోత్తరాపాయాదపవర్గః" ఇతిగౌతమసూత్రశేషః (శ్లోకేతి) "గుణానేతాన్" ఇతిశ్లోకేత్యర్థః (జీవనహానీతి) జీవనమ్ - స్వరూపావిర్భావః తస్యహానికరః - స్వార్థగుణానుభవ కైఙ్కర్యలక్షణో వృత్త్యురిత్యన్వయః

స్వార్థగుణానుభవ కైఙ్కర్యలక్షణ మృత్యుహేతుభూతసాధనభక్త్యాది ప్రవృత్తేరపి విరహోఽనఙ్గీకారాత్సిద్ధ ఇతిభావః (త్యాజ్యతయేతి) జన్మాదివిమోక పూర్వక బ్రహ్మానుభవ ప్రతిబన్ధకాఽభావమధ్యే మోక్షసాధన ప్రవృత్తి విరహస్యాపిసిద్ధ్యా మోక్షసాధనే నప్రవర్తేత్ విశేషస్సిద్ధ్యతీతిభావః

ఉక్తవచనే భగవద్విషయ ప్రవృత్త్యం శేష్యసఙ్గీకారచ ఆవశ్యకఇతి శఙ్కాంనిరాకరోతి (నచేతి) ముముక్షోరితి శేషః శరణాగతశిరోమణి దివ్యసూరిప్రభృతి గుణానుభవకైఙ్కర్య ప్రవృత్తిశ్శుద్ధ సత్వమూలైవ, నమిశ్రసత్వమూలేత్యభిప్రేత్యాహ (వర్ణాశ్రమేతి) సత్వమూలత్వ మాత్రేణౌపాధికత్వేదోషమాహ (అన్యథేతి) జన్మాదివిమోక బ్రహ్మానుభవరూప కార్యబలాదివ, తత్కారణబలాదపి మిశ్రసత్వమూలక సాధనాన్తరప్రవృత్తి రౌపాధికీత్యాహ (అతఏవేతి). అవ్యభిచారేణేత్యే తద్వ్యావర్త్యమాహ (సాధనేతి) (ఫలిత్వేన) స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య ఫలాశ్రయత్వేనేత్యర్థః (స్వస్మిన్) ఉపాసకే

విరుద్ధప్రవృత్తేః కార్యకారణాభ్యాం వైలక్షణ్యందర్శయన్, ఉపసంహరతి (తస్మాదితి) శుద్ధసత్వమూలక భగవల్లీలాఽనుగుణ సాంసారికప్రవృత్తిస్త్వనురూపేత్యర్థః "యంపశ్యేత్ - ససాత్వికః"

(జన్మాదీతి) జన్మాదివిమోకబ్రహ్మానుభవరూప గుణాత్యయకార్య బలాదివే త్యర్థః (తత్కారణేతి) గుణాత్యయకారణభూతా ఽవ్యభిచారభక్తి బలాదపీత్యర్థః గుణాత్యయకారణమ్ - అవ్యభిచారభక్తిః గుణాత్యయకార్యమ్ - జన్మాదివిమోక బ్రహ్మానుభవఇతిభావః

(భగవల్లీలేతి)సాంసారిక ప్రవృత్తేః కర్మకృతగుణం కారణమ్ తథావిధప్రవృత్తేః ఫలం లీలాకార్యంసాధ్యమిత్యర్థః (యమ్పశ్యేదితి) "జాయమానం హిపురుషంయమ్ప శ్యేన్మధుసూదనః । సాత్వికస్సతువిజ్ఞేయస్సవై మోక్షార్థచిన్తకః" ఇతిశేషః. (సాం

ఇత్యాదివచనమత్ర ప్రకరణేఽనుసన్ధేయమ్ సాంసారికప్రవృత్తావేవ వివాదాత్సాంసారికేత్యుక్తమ్ (స్వరూపవిరుద్ధా) సాధనాన్తర ప్రవృత్త్యనర్హత్వరూపశక్తి విశేషనాశికేత్యర్థ ఇతిదిక్

ఏవంతావచ్చతుర్ధా స్వరూపవిరుద్ధత్వం స్థాపితమ్ అథదేహాత్మ వివేకస్య దేహాఽఽత్మ భ్రమస్యచ ప్రతిబధ్య ప్రతిబన్ధక భావమాదాయ దేహాత్మ వివేకలక్షణాధికార విశిష్ట స్వరూపస్య దేహాత్మ భ్రమాధికారక భక్త్యాదేశ్చ ప్రతిబధ్య ప్రతిబన్ధకభావఏవ స్వరూపవిరోధ ఇతి పఞ్చమమర్థం సోపపత్తికమాశఙ్క్య, వివేకినాం బ్రాహ్మణాది శరీర సమ్బన్ధ జ్ఞానమేవ లౌకికవైదిక సకలకర్మ స్వధికార ఇతి ప్రతిబన్దిద్వయం వ్యఞ్జయ న్పరిహరతి (ఆనాలిత్యాదినా వాక్యాష్టకేన)

అత్రతావదయ మాక్షేపాఽభిప్రాయః సాధనాన్తర నిష్ఠానాం దేహాత్మ భ్రమస్తావదవశ్యమ్భావీ, తేషామపి క్షుత్పిపాసాది పారవశ్యదర్శనాత్, ఆత్యన్తికదేహాత్మ భ్రమనివృత్తిమతాం పరాఙ్కుశముని ప్రభృ

సారికప్రవృత్తావితి) సంసారదశ వచ్ఛిన్నప్రవృత్తిః - సాంసారికప్రవృత్తిః నతుగ్రామీణప్రవృత్తిః ముక్తిదశాయాం ఫలసాధనేప్రవృత్తిర్నాస్తీతి మన్తవ్యమ్

దేవోఽహంమనుష్యోహమితి దేహాత్మభ్రమమూలక కర్మాద్యఙ్గవిశిష్ట సాధనాన్తరస్య, దేహాత్మవివేకరూప సాధనాన్తరాఽధికార విశిష్టస్వరూపస్యచ విరోధమాశఙ్క్య పరిహరతి (అథదేహేత్యాదినా) (వివేకలక్షణాధికారవిశిష్టేతి) వివేకలక్షణ సాధనాన్తరాధికారవిశిష్టేత్యర్థః (భక్త్యాదేః) కర్మాద్యఙ్గకభక్త్యాదేః (ప్రతిబన్దీతి) "క్షుత్పిపాసాదికళుక్కు ప్పరిహారమ్పణ్ణుకిఱకణక్కిలే" ఇతి "ధర్మజ్ఞశైవిత్వాణ్ణాతు" ఇతి ప్రతిబన్దిద్వయమిత్యర్థః (వాక్యాష్టకేనేతి) "ఆనాలితి, ఇతువుమితి, ఎజ్ఞనేయితి, స్వరూపత్తిలితి, ఆకైయాలితి, దేహాత్మేతి, బ్రాహ్మణ్యాదితి, ఆకైయాలితి వాక్యాష్టకేన" ఇత్యర్థః

(తేషామ్) సాధనాన్తరనిష్ఠానామ్, (క్షుత్పిపాసేతి) దేహాత్మభ్రమకార్యం

తీనాం తదదర్శనాచ్చ. ఏవఞ్చ సాధనాన్తరనిష్ఠానాం దేహాత్మ వివేక సత్త్వే దేహాత్మ భ్రమమూలక స్వప్రవృత్తి వ్యాఘాతాత్, అవివేకినామేవసాధనాన్తరే అధికార ఇతి.

అయన్తు సమాధానాఽభిప్రాయః. సాధనాన్తర నిష్ఠేషు భవదభిమతో దేహాత్మ భ్రమః - కిమపరోక్షః, ఉతయాత్రికః. ఆద్యేపి, తత్ప్రతిబన్ధకత్వేన భవదభిమతో దేహాత్మవివేకః కింశాస్త్రజన్యః పరోక్షః; ఉత దర్శన సమానాకారధ్యాన ఫలీభూతోఽపరోక్షః. అత్ర నతావదాద్యః. పరోక్ష విపరీత నిశ్చయస్య అపరోక్ష భ్రమనివర్తకత్వాఽభావేన, సాధనాన్తర నిష్ఠానాం పరోక్ష దేహాత్మ వివేకశాలిత్వేపి, క్షుత్పిపాసాది తత్పరిహారాదిదోషవత్కర్మ విశేషాధీన బ్రాహ్మణత్వాది విశిష్ట శరీర సమ్బన్ధరూపౌత్సర్గిక దోషఘటితసామగ్రీమహిమ్నా అపరోక్షదేహాత్మ భ్రమరూపదోషస్యాపి సమ్భవేన, యావచ్ఛరీరపాతం వర్ణాశ్ర

క్షుత్పిపాసాది. (తదదర్శనాత్) క్షుత్పిపాసాదిపారవశ్యాఽదర్శనాత్. (వ్యాఘాతాత్) బాధాత్.

(అపరోక్షః) ప్రత్యక్షః. (ఆద్యేపి) "దేహాత్మభ్రమః అపరోక్షః" ఇతిపక్షేపి. (తత్ప్రతిబన్ధకత్వేన) అపరోక్షభూత దేహాత్మభ్రమప్రతిబన్ధకత్వేన. (పరోక్షః) అక్ష్ణః పరః - పరోక్షః, అప్రత్యక్షఇతియావత్. (అత్ర నేతి) ప్రథమవికల్పాద్యకల్పవికల్పేప్రథమేన. "సాధనాన్తరనిష్ఠేషు దేహాత్మభ్రమస్య ప్రత్యక్షత్వాఙ్గీకారే తత్ప్రతిబన్ధకీభూత దేహాత్మవివేకః శాస్త్రజన్యః అప్రత్యక్షః ఇతిపక్షేన సమ్భవతీత్యర్థః కృతః. (పరోక్షవిపరీతేతి) పరోక్షవివేకః ప్రత్యక్షభ్రమంప్రతి నివర్తకోనభవతి. యథా "శఙ్ఖఃపీతః" ఇతిప్రత్యక్షంప్రతి, "శఙ్ఖశ్శ్వేతః" ఇతిశబ్దశ్రవణజన్యప్రత్యక్షం నివర్తకంనభవతి. నేత్రాదౌ కాచాదిదోషో మధ్యేప్రాప్తః, సఔషధేనైవ పరిహార్తుంశక్యః. జన్మసిద్ధః - ఆన్ధ్యాది నేత్రదోషోనపరిహర్తుంశక్యతే. పరోక్షదేహాత్మవివేకసత్త్వేపి అపరోక్షదేహాత్మభ్రమస్సమ్భవతి; తస్మాత్సాధనాన్తరే ప్రవర్తత ఇతితాత్పర్యమ్. (తత్పరిహారేతి) క్షుత్పిపాసాదిపరిహారేత్యర్థః. ఔత్సర్గికః -

మాద్యనుసారేణ యథాశక్తి తత్తత్పురుషార్థాఽపేక్షానురోధేన శాస్త్ర విహిత సాధనేషు ప్రవృత్తి సమ్భవేన వ్యాఘాతాఽభావాత్ నాపి తత్రద్వితీయః దర్శనసమానాకార ధ్యాన ఫలాఽపరోక్ష దేహాత్మవివేకస్య శ్రీపరాఙ్కుశ ప్రభృతిషు భగవన్నిర్హేతుక కటాక్షవిశేషేణ సమ్భవేపి, సాధనాన్తరనిష్ఠేషు ప్రథమమేవ తస్యాసమ్భవాత్, అనభ్యుపగమాచ్చ, అపరోక్ష దేహాత్మ భ్రమోత్పత్త్యబాధకాభావేన వ్యాఘాతాభావాత్ నాప్యాద్యేద్వితీయః చార్వాకాదిరీత్యాయాన్త్రికభ్రమస్య పరోక్షవివేకస్యచ ప్రతిబధ్యప్రతిబన్ధకభావసత్త్వేపి, వివేకినామేవ పారలౌకిక భోగసాధనాధికృతత్వేన యాన్త్రికభ్రమస్య ధర్మానుష్ఠానాధికారత్వాభావాత్, ఔత్సర్గికదోషభూతదేహసమ్బన్ధనిబన్ధనదేహాత్మాఽపరోక్షభ్రమస్యైవ తదధికారత్వాచ్చ సాధనాన్తరనిష్ఠానాం పరోక్షవివేకసత్త్వేపి స్వప్రవృత్తిసమ్భవేన వ్యాఘాతాభావాత్ ఇత్థం సర్వథా వ్యాఘాతాభావాత్ వివేకినామేవ కామ్యేష్వాముష్మికఫలసాధనేషు అధికారేసతి, ఉపాసనాదిషు తేషామేవాధికారః కైముతికన్యాయసిద్ధ ఇతి.

ఔత్పత్తికః (నాపితత్రేతి) తత్ర ప్రథమవికల్పాద్య కల్పవికల్పేద్వితీయః "సాధనాన్తరనిష్ఠేషు దేహాత్మభ్రమస్య ప్రత్యక్షత్వాఙ్గీకారే, తత్ప్రతిబన్ధకీభూత దేహాత్మవివేకః దర్శనసమానాకార ధ్యానఫలీభూతః ప్రత్యక్షః" ఇతి పక్షోపిన సమ్భవతీత్యర్థః (తస్య) దర్శనసమానాకారధ్యానఫలాఽపరోక్షదేహాత్మవివేకస్య (అనభ్యుపగమాదితి) భవద్భిరితి శేషః (నాప్యాద్యే ద్వితీయ ఇతి) "దేహాత్మభ్రమః అపరోక్షః ఉత యాన్త్రికః" ఇత్యాద్యేవికల్పేద్వితీయః యాన్త్రికభ్రమోపి న సమ్భవతీత్యర్థః (చార్వాకేత్యాది) సాధనాన్తరప్రవృత్తౌ పరోక్షవివేకవిశిష్టః అపరోక్షభ్రమః అధికారః, యాన్త్రికభ్రమః అధికారోన, విశిష్య ఔత్పత్తికదోష ఏవాధికార ఇతి భావః. (తదధికారత్వాత్) సాధనాన్తరాధికారత్వాత్ (స్వప్రవృత్తిః) సాధనాన్తరప్రవృత్తిః (ఆముష్మికఫలసాధనేషు) జ్యోతిష్టోమాదిషు (తేషామ్) వివేకినామ్ (ఇతీతి) "అయన్తు సమాధానాభిప్రాయః" ఇతి పూర్వేణాన్వయః

అత్ర సమాధానగ్రన్థే "స్వరూపత్తిల్" ఇత్యాదివాక్యేన అపరోక్షభ్రమపక్షే పరోక్ష వివేకపక్షే దూషణముక్తమ్ "ఆకైయాల్. ఇద్దర్శనత్తై" ఇతివాక్యేన తత్రైవా ఽపరోక్షవివేకపక్షే దూషణమభిప్రేతమ్ "దేహాత్మ వివేకముడైయవనుక్కే" ఇత్యాదివాక్యద్వయేన యాత్రికభ్రమపక్షే దూషణముక్తమ్ "ఆకైయాల్" ఇతిచరమవాక్యే కైముతికన్యాయోఽభిప్రేతఇతి పరీక్షకహృదయఙ్గమఃపన్థాః అత్రాపిప్రపన్న జనకూటస్థానాం పరాఙ్కుశాదీనామ పరోక్షవివేక శాలిత్వాత్, అపరోక్షభ్రమాధికారకం భక్త్యాదికం తేషాం స్వరూపవిరుద్ధమే వేత్యభిప్రాయో ద్రష్టవ్యః

ఏతత్సర్వమభిసన్ధాయ అనుగృహీతమ్, శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే తత్రైవాధికారే వరదదేశికైః "సాధనానుష్ఠానమాత్రం దేహాత్మభ్రమకార్యమ్ తచ్చ-శ్రీవిష్ణుపురాణే ఽభిహితమ్ "అధికార బోధయుక్తేషు విద్యతే భావభావనా। అక్షీణేషుసమస్తేషు విశేషజ్ఞానకర్మసు" ఇతి అత్ర శ్రీవిష్ణుచిత్తార్యాః,—సంసారిష్వేవ హిరణ్యగర్భాదిషు భావనాత్రయాఽన్వయ ఇత్యాహ (అధికారబోధయుక్తేష్విత్యాదశ్లోకేన) "మత్ఫలసాధనత్వాన్మదర్థమిదంకర్మ" ఇత్యధికార బోధస్వరూపమ్ అధికారబోధస్య వ్యధికారమాహ (అక్షీణేతి) విశేషజ్ఞానం దేవాదిభేదభిన్నా ఽపరోక్షాత్మభ్రమః యావద్భ్రమానువృత్తి స్తావదధికారబోధః తేషుశాస్త్రవశ్యత్వమితి, కర్మానుష్ఠాన ముపా

(తత్రైవ)అపరోక్షభ్రమపక్షఏవ (యాత్రికభ్రమేతి) సారే "బ్రాహ్మణ్యాదిభ్రమమధికారమస్తు" ఇత్యత్ర"యాత్రికభ్రమమధికారమస్తు" ఇత్యర్థో వేదితవ్యః సమ్ప్రదాయసిద్ధ విరోధందర్శయతి (అత్రాపీతి) (తేషామ్) అపరోక్షవివేకశాలినామ్

(అనుష్ఠానమాత్రమితి) మాత్రపదమ్ - కార్త్స్న్యపరమ్ (తచ్చ) దేహాత్మభ్రమకార్యత్వఞ్చ (అధికారేతి) భావః - ధాత్వర్థః భావనా - ఆన్తరోద్యోగః

సనానుష్ఠాన ముభయానుష్ఠానఞ్చ ప్రవర్తతే దేవమనుష్యాద్యాత్మాఽనుసన్ధానాఽనురూపం మానస వాచికాదిప్రవర్తత ఇత్యర్థ ఇతి. తస్మా దుపాసనాఽనుష్ఠానస్య సాధన ప్రవృత్త్యనుష్ఠానస్యచ దేహాత్మభ్రమమూలకత్వాత్ స్వరూపవిరుద్ధత్వమ్ నచ, వర్ణాశ్రమధర్మాణామప్యననుష్ఠానం ప్రసజ్యతే, తేషాం కైఙ్కర్యత్వేన అనుష్ఠేయతయా భ్రమమూలకత్వాఽసమ్భవాదితి

అత్రతావత్ "సాధనానుష్ఠానమాత్రమ్" ఇత్యత్ర-సాధనశబ్దో భోగమోక్ష సాధనపరః మాత్రపదమ్ - కార్త్స్న్యపరమ్ దేహాత్మభ్రమశబ్దేన అపరోక్ష భ్రమో వివక్షితః ఉదాహృతశ్లోకే వివక్షితార్థస్యాఽస్ఫుటత్వాత్తద్వ్యాఖ్యానం దర్శయతి (అత్రేతి) శ్లోకేవిశేష్యం స్ఫుటయతి (సంసారిష్వేవేతి) శ్లోకే ఛాన్దసః వర్ణాతిరేకః "ఫలకామనా ఫలసాధనానుష్ఠానఞ్చ ఫలభోగాధికారః" ఇతి హి ప్రసిద్ధిః అతస్తదనుసన్ధాన మధికారబోధ ఇత్యాహ (మదితి) యదిదమార్త్విజ్యమ్, తదపి మదర్థమ్, మత్ఫలసాధనత్వాత్, అతో మత్కర్తృకమిత్యర్థః అత్రస్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య ఫలాశ్రయత్వలక్షణ భోక్తృత్వాఽనుసన్ధానం భోగమోక్షసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వలక్షణ స్వతన్త్ర కర్తృత్వానుసన్ధానఞ్చ స్పష్టమ్

(అధికారమాహేతి) అవచ్ఛేదకమాహేత్యర్థః (వాచికాదీతి) అనుష్ఠానమితి శేషః (తస్మాదితి) ఇదం శ్రీవచనభూషణమీమాంసా భాష్యవాక్యమ్ (తేషామ్) వర్ణాశ్రమధర్మాణామ్ (ఇతీతి) అనుగృహీతమితి పూర్వేణాఽన్వయః

(విశేష్యమితి) విశేష్యమ్ - అధికారిణః; సంసారిణః అధికారః - విశేషణమ్ (ఛాన్దసఇతి) అధికారబోధేత్యత్ర ఏకవర్ణోఽధికః ఛాన్దసః, ఆర్ష ఇత్యర్థః "ఛన్దోవదార్షం వచనమ్" ఇత్యుక్తేః (తదనుసన్ధానమ్) కర్తృత్వభోక్తృత్వాఽనుసన్ధానమ్ (ఆర్త్విజ్యమ్) ఋత్విక్కర్మ

విశేషజ్ఞానకర్తృస్వక్షిణేషు సత్సు యే అధికారబోధయుక్తాస్తేషు భావభావనా విద్యత ఇత్యన్వయమభిప్రేత్య ఉత్తరార్ధప్రయోజనమాహ (అధికారబోధస్యాపీతి) (౧) "జానీహి విజ్ఞాన విజృమ్భితాని" ఇత్యత్ర, దేవాదిరూపేణ ఆత్మాఽనుసన్ధానం విజ్ఞానశబ్దార్థః (౨) "విభేదజనకే జ్ఞానే" ఇత్యత్ర దేవాదభేదో విభేదశబ్దార్థః (౩) "దేవాదిభేదే అప

(జానీహీతి) శ్రీవిష్ణుపురాణే ద్వితీయాంశే, ద్వాదశాధ్యాయే,—"జ్ఞానస్వరూపో భగవాన్యతోఽసావశేషమూర్తిర్నతు వస్తుభూతః। తతో హి శైలాబ్ధి ధరాదిభేదాన్ జానీహి విజ్ఞానవిజృమ్భితాని" ఇతి శ్రీవిష్ణుచిత్తీయవ్యాఖ్యా; - "'ఇదమస్త్యాత్మకమ్, ఇదం నాస్త్యాత్మకమ్' ఇత్యత్ర హేతురయముక్త్యాహ, - (జ్ఞానస్వరూప ఇతి) అయమర్థః అశేషక్షేత్రజ్ఞాఽఽత్మనావస్థితస్య భగవతో జ్ఞానమేవ స్వాభావికంరూపమ్ న దేవమనుష్యాది వస్తురూపమ్, యత ఏవమ్, అత ఏవ అచిద్రూప దేవ మనుష్యశైలాబ్ధి ధరాదయః, తద్విజ్ఞానవిజృమ్భితాః, తస్య జ్ఞానైకాకారస్య సతో దేవాద్యాకారేణ స్వాత్మవైవిధ్యాఽనుసన్ధానమూలాః దేవాద్యాకారానుసన్ధాన మూలకర్మ మూలా ఇత్యర్థః యతశ్చ అచిద్వస్తు-క్షేత్రజ్ఞ కర్మానుగుణ పరిణామాస్పదమ్, తతస్తన్నాస్తి శబ్దాభిధేయమ్ ఇతరత్ - అస్తిశబ్దాభిధేయ మిత్యర్థాదుక్తమ్" ఇతి

(విభేదజనక ఇతి) శ్రీవిష్ణుపురాణే షష్ఠాంశే సప్తమాధ్యాయే, - "విభేదజనకే జ్ఞానే నాశమాత్యన్తికం గతే। ఆత్మనో బ్రహ్మణో భేదమసన్తం కః కరిష్యతి" శ్రీవిష్ణుచిత్తీయవ్యాఖ్యా, - ఏతదేవ వివృణోతి (విభేదజనక ఇతి) విభేదః - దేవమనుష్యాది రూపః ఆత్మని - జ్ఞానైకరూపే దేవాదివివిధరూప వివిధభేద హేతుభూత కర్మాఖ్యాఽజ్ఞానే పరబ్రహ్మదర్శనేన ఆత్యన్తికనాశం గతే సతి పరస్మాద్బ్రహ్మణ ఆత్మనో దేవాదిరూపం భేదం కః కరిష్యతి న కోఽపి కరిష్యతీత్యర్థః యథాహ శౌనకః - "చతుర్విధో హి భేదోఽయమిథ్యాజ్ఞాననిబన్ధనః" ఇతీత

(దేవాదిభేద ఇతి) శ్రీవిష్ణుపురాణే ద్వితీయాంశే, పఞ్చదశాధ్యాయే, "ఏకస్వరూప భేదస్తు బాహ్యకర్మప్రవృత్తిప్రజః, దేవాది భేదేఽపధ్వస్తే నాస్త్యేవావరణే హి సః"

---

(౧) వి-పు-౧-౧౨-౩౯. (౨) వి-పు-౬-౭-౯౬. (౩) వి-పు-౨-౧౪-౩౩

ధ్వస్తే" ఇత్యత్ర-"దేవాదిరూపోభేదః" ఇత్యాదిభాష్యోక్త మభిసన్ధాయాహ (విశేషజ్ఞానమితి) దేవాదిభేదప్రకారకం జ్ఞానమిత్యర్థః తాదాత్మ్యారోపే ఆరోప్యస్య ప్రకారత్వాదితిభావః. (దేవాదీతి) దేవాదిభేదైః ప్రకారైర్భిన్నః అపరోక్షాత్మ భ్రమఇత్యర్థః "అర్థేనైవ" ఇతి న్యాయాదితి భావః అపరోక్షపదేన యాక్తికభ్రమవ్యావృత్తిః; విశేషజ్ఞానేషు, తద్ధేతుభూత కర్మసుచ అక్షీణే ష్విత్యర్థఇతిభావః

అధికారబోధస్య భావనాహేతుత్వవచనాఽనుగ్రాహక న్యాయమాహ (తేష్వితి) "స్వర్గకామోయజేత""ముముక్షుర్బ్రహ్మోపాసీత" ఇత్యాదౌ కర్తృత్వ భోక్తృత్వయోః ప్రతీత్యా అధికారబోధాఽభావే శాస్త్రవశ్యత్వం నస్యాత్, తతశ్చవిధ్యధీన మనుష్ఠానం నోపపద్యేత ఇతి భావః దేహాత్మభ్రమస్యాఽధికార బోధ హేతుత్వే వచనానుగ్రాహకః అన్వయ వ్యతిరేకానురూపన్యాయః పూర్వోక్తోఽత్రాభిప్రేతః కర్మా

ఇతి, శ్రీవిష్ణుచిత్తీయవ్యాఖ్యా,-ఉక్తమర్థంవివృణ్వన్నుపసంహరతి (ఏకస్వరూపేతి) ఏకస్వరూప భేదః-'తస్యాత్మపరదేహేషు సతోప్యేకమయంహియత్' 'విజ్ఞానం' పరజ్ఞానమయః" ఇత్యాదినోక్తజ్ఞానైక స్వరూపస్యాత్మనోభేదః దేవాదిరూపః, బాహ్యకర్మావృతిప్రజః-బాహ్యకర్మావరణజాతః ఫలాభిసన్ధియుక్తం భగవత్యసమర్పితఞ్చ బాహ్యంకర్మ ఆత్మనస్స్వరూపబహిర్భూతంవా,యథావక్ష్యతి 'అవిద్యాకర్మసంజ్ఞాన్యా' 'తయాతిరోహితత్వాచ్చ శక్తిః క్షేత్రజ్ఞసంహితా। సర్వభూతేషు భూపాలతారతమ్యేన వర్తతే" ఇతి దేహాదిభేదశ్చాయం యుగపదనేకేషామేకస్యచ కాలభేదేనాఽపధ్వస్తే, ఆవరణే-కర్మావరణే, సదేవాదిభేదోనభవతి "దేవాదిభేదోఽపధ్వస్తః" ఇతి చపాఠః యథాహశౌనకః "కర్మణాంకర్మభేదేన దేవభేదాదయోయతః। కర్మక్షయాదశేషాణాం భేదానాంసంక్షయస్తతః" ఇతీతి. (అర్థేనైవేతి) "విశేషోహి నిరాకారతయాధియామ్" ఇతిశేషః (తద్ధేతుః) విశేషజ్ఞానహేతుః

(న్యాయమాహేతి) యావదిత్యారభ్యప్రవర్తత ఇతిపర్యన్తం ప్రదర్శితన్యాయమిత్యర్థః (న్యాయఃపూర్వోక్తఇతి) క్షుత్పిపాసాపరిహారాయత్నేతిన్యాయఇత్యర్థః.

నుష్ఠాన ముపాసనానుష్ఠాన మిత్యనేన "భావభావనా" ఇత్యత్ర "'యజేత' 'ఉపాసీత' ఇత్యాది ధాత్వర్థో భావః. తస్యానుష్ఠానం భావనా" ఇత్యుక్తో భవతి. (ప్రవర్తతే) భవతీత్యర్థః. భావనాత్రయాన్వయ వ్యవస్థాయామపి విశేషజ్ఞానమేవ హేతురిత్యాహ (దేవమనుష్యాదీతి). (తస్మాదితి) "సాధనానుష్ఠానమాత్రం దేహాత్మ భ్రమకార్యమ్" ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణేఽభి హితత్వాదిత్యర్థః. న్యాయతౌల్యాదాహ (సాధనప్రవృత్తీతి). (స్వరూపవిరుద్ధత్వమితి) స్వరూప పదమ్ - అపరోక్ష దేహాత్మ వివేకశాలి స్వరూప పరమ్; తర్హి, అపరోక్ష దేహాత్మవివేకశాలిషు వర్ణభేదభిన్నేషు దివ్యసూరిషు వర్ణాశ్రమ ధర్మానుష్ఠాన నియమదర్శనం నోపపద్యత ఇత్యాశఙ్క్య పరిహరతి (నచేతి). కైఙ్కర్యవిధాయకశాస్త్రాణాం కేవలపరార్థత్వేనైవ తద్విధాయకత్వాత్, అధికారబోధాభావేపి తత్రవిధ్యధీనానుష్ఠానముపపద్యత ఇత్యభిప్రాయేణాహ (తేషామితి). అధికారబోధపూర్వక మనుష్ఠేయత్వే కైఙ్కర్యత్వమేవ భజ్యేతేత్యభిప్రాయేణ భ్రమమూలకత్వాఽసమ్భవాదిత్యుక్తమితి దిక్.

అథ, మదిరేత్యాద్యభియుక్తవచనబలేనాపి ఉపాసనాదేరహఙ్కారమిశ్రత్వాత్ఫలసఙ్గ కర్తృత్వత్యాగస్య సాధనాన్తరాధికారత్వేన శాస్త్రసిద్ధత్వాచ్చ, దేహాత్మభ్రమ తద్వివేకయోరివ అహఙ్కారకర్తృత్వ త్యాగయోర్విరోధేనఉపాసనాదికం కర్తృత్వత్యాగ రూప స్వాధికార విరుద్ధమితి పష్ఠమర్థం "తుష్యతు" ఇతిన్యాయేన అభియుక్త

(న్యాయతౌల్యాదితి) సాధనభక్తి సాధనప్రపత్త్యోః స్వాఙ్గతా తుల్యేతి భావః (తద్విధాయకత్వాత్) కైఙ్కర్యవిధాయకత్వాత్. (తత్ర) దివ్యసూరిషు.

(తద్వివేకయోః) దేహాత్మభ్రమవివేకయోః. (తుష్యత్వితీతి) "దుర్జనః" ఇతి శేషః. (అభియుక్తవచనస్థేతి) "మదిరాబిన్దు మిశ్రమానశాతపఞ్చమయ పఞ్చ

వచనస్థాఽహఙ్కారశబ్దస్య స్వతన్త్రకర్తృత్వభ్రాన్తిపరతాఽభ్యుపగమేన దూషయతి (ఉపాసనాదికమిత్యనేన). (ఆరోపిత్తార్కళ్). అభియుక్త వచనే "అహఙ్కారమిశ్రమాన వుపాయాన్తరమ్" ఇత్యస్య-అహఙ్కార మిశ్రమాన వుపాయాన్తరమానాలిత్యర్థః ఉపాయాన్తరమ్ అహఙ్కారమిశ్రమానాలితియావత్ తథాచకర్తృత్వత్యాగస్య ఉపాసనాద్యధికారత్వస్య శాస్త్రవిరోధాదేవ అభియుక్తోక్తిరన్యథానేయేతిభావః

అనుగృహీతఞ్చ శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే,-తస్మిన్నేవాధికారే, పూర్వపక్షోపన్యాసావసరే, మదిరేత్యాద్యభియుక్త వచనమపి ఫలసఙ్గకర్తృత్వాభిమాన త్యాగపూర్వకం కర్తవ్యస్యోపాసనస్య తాదృశకర్తృత్వాభిమాన సమ్భవేత్యాజ్యతేతి యదర్థగర్భమితి. అత్రాపివక్ష్యమాణాఽఽకిఞ్చనాధికారిణాం మోక్షసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వాభావాత్ తద్గర్భోపాసనం తాన్ప్రత్యహఙ్కారమిశ్రత్వాత్స్వరూపవిరుద్ధమితి పూర్వాచార్యసూక్తిర్యథాశ్రుతైవోపపద్యత ఇతిగూఢోఽభిప్రాయః

ఏతాదృశాఽభిప్రాయేణాఽనుగృహీతం శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే తత్రైవాధికారే సిద్ధాన్తేవరదదేశికైః,-"ఉపాసనాదికమహఙ్కారగర్భమేవ. మత్ఫలసాధనత్వాన్మదర్థమితి సాధనేఫలేచ

గతతీర్థసలిలమ్మ్బాలే అహఙ్కారమిశ్రమాన వుపాయాన్తరమ్'' ఇతి తిరుక్కురుకైప్పిరాన్పిళ్ళాన్నామకాఽభియుక్తవాక్యే అహఙ్కారశబ్దః - స్వతన్త్ర కర్తృత్వభ్రాన్తివాచక ఇతిభావః "ప్రకృతేః క్రియమాణాని" ఇతివచనే అహఙ్కారశబ్దః పరాధీనకర్తృత్వాభావేన 'అహం స్వతన్త్రకర్తా'' ఇత్యహఙ్కారవాచక ఇతి మన్తవ్యమ్

(తాదృశకర్తృత్వేతి) ఫలసఙ్గకర్తృత్వేత్యర్థః సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధందర్శయతి (అత్రాపీతి). (అనుష్ఠాతృత్వమ్) అనుష్ఠానకర్తృత్వమ్ (తద్గర్భమ్) సాధనానుష్ఠానకర్తృత్వగర్భమ్. (తాన్ప్రతి) అకిఞ్చనాధికారిణః ప్రతి

మమతా బుద్ధిసత్త్వాత్, అధికారబోధాభావేనాధనే ప్రవృత్త్యనుప పత్తేః. స్కాన్దేపి-(౧) 'కర్మిణోజ్ఞానినోభక్తాస్స్వ యత్నకృతబుద్ధయః। తస్మాత్కర్మాది కోపాయాన్సాన్తరాయా అనేకశః' ఇతి.

ననుఫలసఙ్గకర్తృత్వత్యాగ పూర్వకంహి కర్మోపాసనఞ్చవిధీయతే. అతః కథమహఙ్కార గర్భత్వమితిచేదుచ్యతే. శాస్త్రేషువిహితః ఫల త్యాగ స్స్వస్యప్రధానఫలత్వత్యాగః. కర్తృత్వత్యాగోపి స్వస్య ప్రధానకర్తృత్వత్యాగః; నతుకర్తృత్వమాత్రత్యాగః. (౧) "ప రాత్తుతచ్ఛ్రుతేః" ఇతి స్వస్య అప్రధానకర్తృత్వసత్త్వాత్. తదభావ స్యాప్యనుసన్ధేయత్వే తస్య మిథ్యాజ్ఞానత్వేన మోక్షప్రతిబన్ధాత్; తత్వజ్ఞా నాద్ధిమోక్షః అతఏవప్రధానకర్తృత్వాభిమానస్యైవ విశిష్య నిషేధ స్స్మర్యతే. (౨)"తత్రైవం సతికర్తారమాత్మానం కేవలన్తుయః। పశ్య త్యకృతబుద్ధిత్వాన్న నపశ్యతిదుర్మతిః" (౩) "అధిష్ఠానం తథాకర్తా

(కర్మిణఇతి). (అనేకశః) ప్రాయశఇత్యర్థః (పరాత్త్వితి) అత్రవేదాన్త సారః. "యఆత్మానమన్తరో యమయతి" ఇత్యాదిశ్రుతేః ఆత్మనఃకర్తృత్వం పరాయత్తమ్ "సర్వస్యచాఽహంహృది సన్నివిష్టోమత్తస్స్మృతిర్జ్ఞాన మపోహనఞ్చ" ఇత్యాదిస్మృతేశ్చేతి. (తదభావస్యాపి) అప్రధానకర్తృత్వాభావస్యాపి. (తస్య) అప్రధానకర్తృత్వాభాఽవానుసన్ధానస్య.

(తత్రైవమితి) గీతాయామష్టాదశాధ్యాయే, "తత్రైవంసతికర్తారమాత్మానం కేవలన్తుయః। పశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వాన్నస పశ్యతిదుర్మతిః." ఇతి. తద్భాష్యే - ఏవంవస్తుతః పరమాత్మానుమతిపూర్వకే జీవాత్మనః కర్తృత్వేసతి తత్రతత్రకర్మణి కేవలమాత్మానమేవ కర్తారంయఃపశ్యతి, సదుర్మతిః - విపరీతమతిః, అకృతబుద్ధిత్వాత్ అనిష్పన్నయథావస్థిత వస్తుబుద్ధిత్వాత్, నపశ్యతి - నయథావస్థితం కర్తారంపశ్యతీతి.

(అధిష్ఠానమితి) తత్రైవ, తత్రైవాధ్యాయే "అధిష్ఠానం తథాకర్తాకరణఞ్చ

---

(౧) బ్రహ్మసూ - (౨) గీ - ౧౮. (3) గీ - ౧౮.

పృథగ్విధమ్। వివిధాచ పృథక్చేష్టా దైవఞ్చైవాత్ర పఞ్చమమ్” ఇతి “శరీరవాఙ్మనోభిర్యత్కర్మ ప్రారభతే నరః। న్యాయ్యం వా విపరీతం వా పఞ్చైతే తస్య హేతవః” ఇతి తద్భాష్యే - “తదిదమాహ, న్యాయ్యే - శాస్త్రసిద్ధే, విపరీతే - ప్రతిషిద్ధే వా సర్వస్మిన్ కర్మణి శరీరే వాచికే మానసే చ పఞ్చైతే హేతవః, అధిష్ఠానమ్ - శరీరమ్ అధిష్ఠీయతే జీవాత్మనేతి మహాభూతసఙ్ఘాతరూపం శరీరమధిష్ఠానం, తథా కర్తా - జీవాత్మా, అస్య జీవాత్మనో జ్ఞాతృత్వం కర్తృత్వఞ్చ “జ్ఞోఽత ఏవ” “కర్తా శాస్త్రార్థవత్త్వాత్” ఇతి చ సూత్రోపపాదితమ్ కరణఞ్చ పృథగ్విధమ్ - వాక్పాణిపాదాది పఞ్చకం సమనస్కం కర్మేన్ద్రియమ్ పృథగ్విధమ్ - కర్మనిష్పత్తౌ పృథగ్వ్యాపారమ్ వివిధా చ పృథక్చేష్టా - చేష్టాశబ్దేన పఞ్చాత్మా వాయురభిధీయతే తద్వృత్తివాచినా శరీరేన్ద్రియధారణస్య ప్రాణాపానాదిభేదభిన్నస్య వాయోః పఞ్చాత్మనః, వివిధా చ చేష్టా వివిధా వృత్తిః, దైవఞ్చైవాత్ర పఞ్చమమ్ - అత్ర కర్మహేతుకలాపే దైవం పఞ్చమం పరమాత్మాన్తర్యామీ కర్మనిష్పత్తౌ ప్రధానహేతురిత్యర్థః ఉక్తం హి “సర్వస్య చాహం హృది సన్నివిష్టో మత్తః స్మృతిర్జ్ఞానమపోహనఞ్చ” ఇతి వక్ష్యతి చ “ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున తిష్ఠతి। భ్రామయన్ సర్వభూతాని యన్త్రారూఢాని మాయయా” ఇతి పరమాత్మాయత్తఞ్చ జీవాత్మనః కర్తృత్వం “పరాత్తు తచ్ఛ్రుతేః” ఇత్యుపపాదితమ్

నన్వేవం పరమాత్మాయత్తే జీవాత్మనః కర్తృత్వే, జీవాత్మా కర్మణ్యనియోజ్యో భవతీతి, విధినిషేధశాస్త్రాణ్యనర్థకాని స్యుః ఇదమపి చోద్యం సూత్రకారేణైవ పరిహృతమ్ “కృతప్రయత్నాపేక్షస్తు విహితప్రతిషిద్ధావైయర్థ్యాదిభ్యః” ఇతి ఏతదుక్తం భవతి, పరమాత్మనా దత్తైస్తదాధారైశ్చ కరణకళేబరాదిభిస్తదాహితశక్తిభిః స్వయఞ్చ జీవాత్మా తదాధారస్తదాహితశక్తిస్సన్ కర్మనిష్పత్తయే స్వేచ్ఛయా కరణాద్యధిష్ఠానాకారం ప్రయత్నఞ్చారభతే తదన్తరవస్థితః పరమాత్మా స్వానుమతిదానేన తం ప్రవర్తయతీతి, జీవస్యాపి స్వబుద్ధ్యైవ ప్రవృత్తిహేతుత్వమస్తి యథా గురుతరశిలామహీరుహాదిచలనాదిఫలప్రవృత్తిషు బహుపురుషసాధ్యాసు బహూనాం హేతుత్వం విధినిషేధభాక్త్వఞ్చేతి

కరణఞ్చపృథగ్విధమ్। వివిధాశ్చ పృథక్చేష్టా దైవఞ్చైవాఽత్ర పఞ్చమమ్” ఇతి అధిష్ఠానాది దైవపర్యన్తసాపేక్షేసతి ఆత్మనః కర్తృత్వేయ ఆత్మానమేవకేవలం కర్తారమ్మన్యతే, నసపశ్యతీత్యర్థః. అన్యథా కర్తృత్వమాత్రస్యత్యాగే “శాస్త్రఫలంప్రయోక్తరి” ఇతి ఫలేప్యనన్వయస్స్యాత్. తతస్సాధకైరప్రధానకర్తృత్వమప్రధానభోక్తృత్వఞ్చాఽనుసన్ధేయమితి, అహఙ్కారగర్భత్వమపోద్యమితి.

అత్రతావత్, మదికేత్యాద్యభియుక్తవచనస్య నిగమాన్తార్యైః, తుష్యత్విత్విన్యాయేన కణ్ఠోక్తమర్థం పూర్వపక్షోపన్యాసముఖేన సూచయిత్వా, సమ్ప్రత్యభియుక్తవచనస్యనిగమాన్తార్యాణామభిప్రేతం వాస్తవార్థమాహ (ఉపాసనాదికమితి). (మత్ఫలేతి) మత్ప్రవృత్త్యుద్దేశ్యం మద్గతంఫలమిత్యర్థః. అనేనఫలే మమతాబుద్ధిరుక్తా. లాఘవార్థం మమేదంఫలమితి పృథగనుక్తిః. యద్యపిమత్ఫలసాధనమిదం మత్కృతిమితి వక్తుముచితమ్. తథాపితథోక్తౌ యజమానకర్మణ్యేవ స్వాతన్త్ర్యం సిధ్యేత్. యథాశ్రుతవిన్యాసేతు, అన్యకృతేపి స్వాతన్త్ర్యబుద్ధ్యాసత్యాం స్వకృతే సా కైముత్యసిద్ధేతిభావః. పూర్వోక్తం శ్రీవిష్ణుపురాణవచనం హృదినిధాయాహ (అధికారేతి). “స్వాఽన్నపి” ఇత్యపిశబ్దేనఅభిప్రేతవచనం సముచ్చీయతే. అత్రస్వయత్నశబ్దేన స్వగతస్వోద్దేశ్య సాధనగోచరప్రయత్నోవివక్షితః. (తస్మాదితి) భగవత్ప్రవృత్తివిరోధి స్వప్రవృత్తిసత్వాత్, (౧)“దదామిబుద్ధియోగంతమ్” (౨) “నాశయామ్యాత్మ

(అధిష్ఠానేతి) అధిష్ఠానాదిత్యారభ్య నసపశ్యతీత్యర్థ ఇత్యన్తం గీతాభాష్య వాక్యమ్.

(అత్రస్వయత్నేతి) (అత్ర) స్వాఽన్నే. (దదామీతి) గీతాయాందశమాధ్యాయే, “తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాంప్రీతిపూర్వకమ్। దదామిబుద్ధియోగం తంయేన మాముపయాన్తితే” ఇతి. అస్యార్థః - భగవద్గీతార్థసఙ్గ్రహే - సతతయుక్తానాం మయినిత్యయోగమాకాఙ్క్షమాణానాం భజతాం - భక్తింకుర్వతాం, తేషామ్ - బుధా

(౧) గీ - ౧౦. (౨)

భావస్థః'' (౧) "యమేవైష వృణుతే" ఇత్యాది భగవత్ప్రవృత్తివైధుర్యాత్ స్వయత్నప్రచురాః కర్మాద్యుపాయాః, (౨) "అనన్తపారమ్" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా సాన్తరాయాశ్చ ఇత్యర్థః "కర్మమ్ కైఙ్కర్యత్తిలేపుకుమ్" ఇత్యాదినావక్ష్యమాణ కర్మయోగాది నిక్షేపేషు భగవత్ప్రవృత్తిసత్త్వాత్ తద్వ్యావృత్త్యర్థమాహ (అశేకశ ఇతి) (౩) "సమహాత్మాసు

నామ్, అహమ్, తాదృశంబుద్ధియోగమ్-బుద్ధిరూపముపాయం,ప్రీతిపూర్వకందదామి యేన - యోగేన, తేమాముపయాన్తీతి

(నాశయామీతి) తత్రైవ, తత్రైవ "తేషామేవానుకమ్పార్థమహ మజ్ఞానజం తమః। నాశయామ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేనభాస్వతా" ఇతి తద్గీతాభాష్యమ్. కిఞ్చ - తేషామేవానుగ్రహార్థ మహమాత్మభావస్థః-తేషాంమనోవృత్త్యా విషయతయావస్థితః, మదీయాన్కల్యాణగుణాంశ్చ ఆవిష్కుర్వన్, మద్విషయ జ్ఞానాఖ్యేనభాస్వతా దీపేన, జ్ఞానవిరోధిప్రాచీనకర్మరూపాఽజ్ఞానజం - మద్వ్యతిరిక్త విషయప్రావణ్యరూపం పూర్వాభ్యస్తం తమోనాశయామి'' ఇతి

(యమేవైషఇతి) ముణ్డకోపనిషది - "నాయమాత్మా ప్రవచనేనలభ్యోనమేధయా నబహునా శ్రుతేన యమేవైషవృణుతేతేనలభ్యస్తస్యైష ఆత్మా వివృణుతే తనూంస్వామ్ ఇతి. (అనన్తపారమితి)"అనన్తపారం బహువేదితవ్య మల్పశ్చకాలో బహవశ్చవిఘ్నాః। యత్సారభూతం తదుపాదదీత హంసోయథాక్షీరమివామ్బుమిశ్రమ్" ఇతి (తద్వ్యావృత్త్యర్థం) స్వరూపానురూప కర్మయోగాదినిష్ఠవ్యావృత్త్యర్థమ్.

(సమహాత్మేతి)గీతాయాం సప్తమాధ్యాయే-"బహూనాంజన్మనామన్తే జ్ఞానవాన్మాంప్రపద్యతే। వాసుదేవస్సర్వమితి సమహాత్మాసుదుర్లభః" ఇతి. అస్యార్థః గీతార్థసఙ్గ్రహే-బహూనాం-భూయసాం, జన్మనాం-పుణ్యజన్మనామ్, అన్తే-అవసానే, జ్ఞానవాన్ - మచ్ఛేషతైకరసజ్ఞానసమ్పన్నో భూత్వా, సర్వంప్రాప్యంప్రాపకం అన్యచ్చమనీషితం సర్వమపివాసుదేవఏవేతిమాం ప్రపద్యతే - భజతే సమహాత్మాసు దుర్లభః - అత్యన్తదుర్లభఇతి.

---

(౧)ముణ్డ - (౨) (౩) గీ - ౭

దుర్లభః" ఇత్యుక్త్యా కైఙ్కర్యరూపకర్మ యోగాదినిష్ఠా అతిదుర్లభా ఇతి భావః

"సఙ్గం త్యక్త్వా ఫలఞ్చైవ" ఇత్యాద్యభిప్రేత్య శఙ్కతే (నన్వితి) (ప్రధానఫలిత్వత్యాగ ఇతి) పరాధీన ఫలిత్వస్య వైజ్ఞానికసమ్బన్ధేన త్యాగ ఇత్యర్థః ఏవముత్తరత్ర పరాధీనకర్తృత్వస్య వైజ్ఞానికసమ్బన్ధేన త్యాగ ఇత్యర్థః "తేన పరప్రయోజనప్రవృత్తి ప్రయత్నఫలమ్. తద్విషయప్రీతి చైతన్యఫలమ్" ఇత్యాదౌ కేవలపరమాత్మభోగోద్దేశ్యక కైఙ్కర్య

(సఙ్గం త్యక్త్వేతి) గీతాయామష్టాదశాధ్యాయే, "కార్యమిత్యేవ యత్కర్మ నియతం క్రియతేఽర్జున। సఙ్గం త్యక్త్వా ఫలఞ్చైవ స త్యాగస్సాత్త్వికో మతః" ఇతి తద్భాష్యే - నిత్యనైమిత్తికమహాయజ్ఞాది వర్ణాశ్రమవిహితం కర్మ, మదారాధనరూపతయా కార్యం స్వయంప్రయోజనమితి మత్వా, సఙ్గం కర్మణి మమతాం ఫలఞ్చ త్యక్త్వా యత్క్రియతే, స త్యాగస్సాత్త్వికో మతః - సత్త్వమూలః యథావస్థితశాస్త్రార్థజ్ఞానమూల ఇత్యర్థః సత్త్వం హి యథావస్థితవస్తుజ్ఞానముత్పాదయతీత్యుక్తమ్ "సత్త్వాత్సఞ్జాయతే జ్ఞానమ్" ఇతి చ వక్ష్యతే "ప్రవృత్తిఞ్చ నివృత్తిఞ్చ కార్యాకార్యే భయాభయే। బన్ధం మోక్షఞ్చ యా వేత్తి బుద్ధిస్సా సాత్త్వికీ మతా" ఇతి

(వైజ్ఞానికసమ్బన్ధేన) స్వస్మిన్నారోప్యమాణ ప్రధానఫలిత్వరూపాఽజ్ఞానసమ్బన్ధేన; భ్రమసమ్బన్ధేనేతి యావత్ (ప్రధానకర్తృత్వస్యేతి) ప్రధానకర్తృత్వ భోక్తృత్వయోః వైజ్ఞానికసమ్బన్ధేన త్యాగో నామ - భ్రమాత్మకసమ్బన్ధేన స్వస్మిన్విద్యమానయోస్తయోస్త్యాగ ఇతి భావః (ప్రయత్నఫలమితి) ప్రయత్నః-స్వప్రవృత్తిః, ఫలం - ప్రయోజనమిత్యర్థః (తద్విషయేతి) తద్విషయకప్రీతిరిత్యర్థః. (చైతన్యమ్) జ్ఞానమ్

శ్రీవచనభూషణే - "పరప్రయోజనప్రవృత్తి ప్రయత్నఫలమ్ తద్విషయప్రీతి చైతన్యఫలమ్" ఇతి తద్వరవరమునివర్యవ్యాఖ్యానే-"పరనుక్కు ప్రయోజనమాకప్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యరూపప్రవృత్తి - ఇవనుడైయ ప్రవృత్త్యుద్యోగరూపమాన ప్రయత్నత్తుక్కు ప్రయోజనమ్ అత్తాల్, ఉకప్పుక్కు ఉప్పాకత్తాన్ పణ్ణుకిఱ కైఙ్కర్యత్తాలే అత్యన్తహృష్టనాయిరుక్కిఱ అన్ద ప్పరనై విషయమాకవుడైత్తాన ప్రీతి - ఇవనుడైయ

గోచర కృతిమత్త్వరూపా ఽప్రధానకర్తృత్వస్య స్వైఙ్కర్య ప్రవృత్త్యనుద్దేశ్య నిరతిశయభోగ్యభూత పరమాత్మస్వరూప రూపగుణవిభూత్యనుభవితృత్వలక్షణాఽ ప్రధానఫలిత్వస్యచ సిద్ధాన్తితత్వేఽపి నక్షతిః వైపక్షికాఽప్రాధాన్య మాదాయాఽ విరోధాత్, ఏతేన శరణాగతస్యాపి, అప్రధాన కర్తృత్వం, అప్రధానభోక్తృత్వఞ్చాస్తీతి నిగమాన్తార్యాణాం సిద్ధాన్తః, నతులోకాచార్యాణామితి కైశ్చిదుక్తమపాస్తమ్

(నత్వితి)కృత్యాశ్రయత్వ సామాన్యాభావాఽనుసన్ధానం నేత్యర్థః. శరణాగతస్యైవ అకర్తృత్వానుసన్ధానం కుతో నేత్యాహ (తదభావస్యాపీతి). అప్రధానకర్తృత్వాభావస్యాపీత్యర్థః అపిశబ్దేన-ప్రధానకర్తృత్వా

అచిద్వ్యావృత్తిరూపమాన దైశ్యత్తుక్కు ప్రయోజనమిదె" ఇతి ఆయిప్పడి వ్యాఖ్యానే -"శ్వేషప్రారబ్ధ ప్రక్షాసమ్ పిఱన్దపిన్నుమ్ ఇవనుక్కుణ్డామ్ స్వయత్నఙ్గళిల్ స్వప్రయోజనమిల్లై యెన్గితుమేల్ (పరప్రయోజన ప్రవృత్తీత్యాదియాల్) ఇన్నివృత్తి యెన్గిరాదుక్కు అవశ్యకరణీయకళాన ఊర్ధ్వపుణ్డ్రధారణ ద్వయోచ్చారణ మాఙ్గళ దివారోపణాది శిష్టాచారరూపస్వప్రయత్నత్తుక్కుఫలమ్, ప్రయత్నవిషయభూతనుమాయ్ ప్రేరకనుమానపరనుక్కు ప్రీతివర్ధకమాయ్ కొణ్డు తత్ప్రయోజనమాన ప్రవృత్తి విశేషమాయిరుక్కుమత్తనై అతు స్వప్రయోజన ప్రవృత్తియాకాదైయాల్ పారతన్త్ర్యవిరోధియాకాతు" ఇతి

శ్రీవచనభూషణే - "పరప్రయోజనప్రవృత్తి ప్రయత్నఫలమ్" ఇత్యత్ర స్వరూపానురూప మప్రధానకర్తృత్వమ్, "తద్విషయప్రీతి చైతన్యఫలమ్" ఇత్యత్ర స్వరూపానురూప మప్రధానభోక్తృత్వఞ్చోక్త మిత్యవధేయమ్.

(అపాస్తమితి) "సారే అప్రధానకర్తృత్వం పరానుమతిసాపేక్షకర్తృత్వమ్; అప్రధానభోక్తృత్వం పరానుమతిసాపేక్షభోక్తృత్వమ్" సిద్ధాన్తే "అప్రధానకర్తృత్వం ప్రయోజ్యకర్తృత్వమ్ అప్రధానభోక్తృత్వమ్-స్వామ్యుద్దిష్టానుషఙ్గిక ఫలభోక్తృత్వమ్" ఇతి జ్ఞేయమ్.

భావ స్సముచ్చీయతే భోగమోక్షసాధనానుష్ఠాతుః పరాధీన భోగమోక్షసాధనానుష్ఠాతృత్వలక్షణా ఽప్రధానకర్తృత్వాభావానుసన్ధానమతత్వజ్ఞానమ్, శరణాగతస్యతు భోగమోక్షసాధనానుష్ఠాతృత్వాభావేన భోగమోక్షసాధనానుష్ఠాతృత్వలక్షణ కర్తృత్వసామాన్యాభావానుసన్ధానం తత్వజ్ఞానమితిభావః (౧) "కశ్చిన్మాంవేత్తితత్వతః" "జ్ఞాతుంద్రష్టుఞ్చతత్వేన" (౨)"తతోమాంతత్వతోజ్ఞాత్వా" ఇత్యాది ప్రమాణప్రసిద్ధమభిసన్ధాయాహ (తత్వజ్ఞానాదితి).

(కశ్చిదితి) గీతాయాంసప్తమాధ్యాయే - "మనుష్యాణాం సహస్రేషుకశ్చిద్యతతి సిద్ధయే। యతతామపిసిద్ధానాం కశ్చిన్మాంవేత్తి తత్వతః" ఇతి తద్భాష్యే "వక్ష్యమాణస్య జ్ఞానస్య దుష్ప్రాపతామాహ, - మనుష్యాః - శాస్త్రాధికారయోగ్యాః. తేషాం సహస్రేషుకశ్చిదేవసిద్ధి పర్యన్తంయతతే సిద్ధి పర్యన్తంయతమానానాం సహస్రేషుకశ్చిదేవమాం విదిత్వమత్తస్సిద్ధయేయతతే, మద్విదాం సహస్రేషు తత్వతో యథావస్థితం మాంవేత్తి,నకశ్చిదిత్యభిప్రాయః "సమహాత్మాసుదుర్లభః" "మాన్తువేదన కశ్చన" ఇతి హివక్ష్యతే.

(జ్ఞాతుమితి) గీతాయామ్ ఏకాదశాధ్యాయే, "నాహంవేదైర్నతపసా నదానేన నచేజ్యయా। శక్య ఏవం విధోద్రష్టుం ద్రష్టవానసిమాంయథా। భక్త్యాత్వనన్యయా శక్య అహమేవం విధోర్జున। జ్ఞాతుంద్రష్టుఞ్చ తత్వేన ప్రవేష్టుఞ్చ పరన్తప" ఇతి తద్భాష్యే - వేదైః - అధ్యాపన ప్రవచనాఽధ్యయన శ్రవణజపవిషయైః, యాగదానహోమతపోభిశ్చ మద్భక్తి విరహితైః కేవలైః యథావస్థితోఽహం ద్రష్టుమశక్యః అనన్యయా భక్త్యా తత్వతశ్శాస్త్రైః జ్ఞాతుంతత్వతస్సాక్షాత్కర్తుం తత్వతః ప్రవేష్టుఞ్చశక్యః తథాచశ్రుతిః, (౩) "నాయమాత్మా ప్రవచనేన లభ్యో నమేధయా నబహునాశ్రుతేన। యమేవైష వృణుతే తేన లభ్యస్తస్యైష ఆత్మావివృణుతే తనూంస్వామ్" ఇతి.

(తతోమామితి) గీతాయా మష్టాదశాధ్యాయే, "భక్త్యామామభిజానాతి యావాన్యశ్చాస్మి తత్వతః। తతోమాం తత్వతోజ్ఞాత్వా విశతే తదనన్తరమ్" ఇతి.

---

(౧) గీ-౭-౩. (౨) గీ-౧౮-౫౫. (౩) కఠ-౧-౨-౨౩.

"అహఙ్కారవిమూఢాత్మా" ఇత్యాదిసామాన్యవచనం విశేష వచనానుసారేణ నేయమిత్యభిప్రాయేణాహ (అతఏవేతి), తత్రైవంసతీత్యేతత్-వైశద్యాయోపాదత్తే (అధిష్ఠానమితి)ఉపాత్తశ్లోకభాష్యము పాదత్తే (అధిష్ఠానాదితి) "ఆత్మనఃకర్తృత్వే" ఇత్యనేన తత్రేత్యస్యార్థ ఉక్తిః సత్యన్తేన-ఏవం సతీత్యస్యార్థోక్తిః పూర్వమాత్మనోఽకర్తృత్వే "కర్తా శాస్త్రార్థవత్త్వాత్" ఇతి శారీరకాధికరణ విరోధోక్తిః పూర్వ తన్త్రాధికరణ విరోధమప్యాహ (అన్యథేతి). విచారణా (కర్తృత్వాగాత్ర

తద్భాష్యే - తత్ఫలమాహ, స్వరూపతస్స్వభావతశ్చ యోఽహంగుణతో విభూతితో యావాంశ్చాఽహం, తంమామేవం రూపయాభక్త్యా తత్త్వతోఽభిజానాతి, మాంతత్త్వతో, జ్ఞాత్వా తదనన్తరమ్ తత్త్వజ్ఞానానన్తరం, తతో-భక్తితో మాం విశతే ప్రవిశతి; అత్ర తత్ స్వరూప స్వభావ గుణ విభూతి దర్శనోత్తరకాలభావిన్యా అవధికాలశయా భక్త్యా మాం ప్రాప్నోతీత్యర్థః అత్ర తత ఇతి - ప్రాప్తిహేతుతయా నిర్దిష్టా భక్తి రేవాభిధీయతే, "భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః" ఇతి, తస్యాఏవ తత్త్వతః ప్రవేశ హేతుత్వాభిధానాత్ ఇతి

(నేయమితి) ప్రకృతే రితిశ్లోకే ప్రధానకర్తా అహమితి మన్యత ఇత్యన్వయో వక్తవ్య ఇతిభావః (తత్రేత్యస్యేతి) గీతాశ్లోకస్థిత తత్రేతి శబ్దస్యేత్యర్థః (సత్యన్తేన) గీతాభాష్యస్థ సత్యన్తవాక్యేన (పూర్వేణ) తదభావస్యాపీతి పూర్వవాక్య ఇత్యర్థః. (కర్తేతి) వేదాన్తదీపే ద్వితీయాధ్యాయస్య తృతీయపాదే, (౧)[కర్తా శాస్త్రార్థవత్త్వాత్] ఆత్మనోజ్ఞాతృత్వవత్కర్తృత్వమప్యస్తి నేతిసంశయః. ప్రధానస్యైవ కర్తృత్వాదాత్మనో న కర్తృత్వమస్తీతి పూర్వఃపక్షః; (౨) "అహఙ్కారవిమూఢాత్మా కర్తాహమితి మన్యతే" (3) "నాన్యంగుణేభ్యః కర్తారమ్" ఇత్యాదిషు గుణానామేవ కర్తృత్వవచనాత్. రాద్ధాన్తస్తు,--స్వర్గాపవర్గ సాధనానుష్ఠాన విధాయ శాస్త్రాణామర్థవత్త్వాయ కర్తా ఆత్మా; బోద్ధురేవహిశాసనమ్. నాఽచేతనస్య ప్రధానస్య "యజేత," "ఉపాసీత" ఇతి, కర్తృత్వాలాకారః. అతః కర్తారమేవ

(౧) బ్రహ్మసూ-౨-3-33.   (౨) గీ-౩-౨౭.

త్యాగే) ఇతి. సాధనాఽనుష్ఠానస్య ‘అహమిదం కరిష్యే” ఇతి సఙ్కల్ప పూర్వకత్వాత్, భోగమోక్ష సాధనానుష్ఠాన రూపకర్తృత్వసామాన్యాఽననుసన్ధానే తాదృశకర్తృత్వాభావేన భోక్తృత్వమపి ‘స్వర్గకామః” “సాశ్నుతే” ఇత్యాదిప్రతిపన్నమనుపపన్నం స్యాదిత్యర్థః. నచ, శరణాగతస్యాపి కర్తృత్వమాత్రత్యాగే ఫలాఽనన్వయప్రసఙ్గః, నమశ్శబ్దార్థ బలేన ఇష్టాపత్తేరితిభావః

ఏవం సాధనాన్తరనిష్ఠసిద్ధోపాయనిష్ఠయోః మోక్షసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వతదభావాభ్యామ్ స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యభోగశాలిత్వ తదభావాభ్యాఞ్చ ముముక్షా దశాయాం మోక్ష దశాయాఞ్చ అత్యన్తవిలక్షణత్వాత్ ఉపాసనాధికారిభూతస్య పరమాత్మాధీన మోక్షసాధనగోచర కృతిమత్త్వ స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య భోగశాలిత్వరూపాఽప్రధానకర్తృత్వ భోక్తృత్వానుసన్ధానస్య అకిఞ్చనాధికారిభూతస్య కేవలపరమాత్మ భోగోద్దేశ్యక కైఙ్కర్యగోచరకృతిమత్త్వ స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య పరమాత్మభోగాతిశయాధాయకానుషఙ్గిక భోగశాలిత్వరూపాఽప్రధాన కర్తృత్వ భోక్తృత్వాఽనుసన్ధానస్యచ ప్రతిబన్ధ్యప్రతిబన్ధకభావాత్, ఉపాసనాదేః స్వరూపవిరోధోమర్వ్వర ఇత్యాశయేన పసంహరతి (అతఇతి).

అథ, కర్మాధీనకరణకళేబరయోగస్య(౧) ‘ఉత్తరాచ్చేదావిర్భూతస్వరూపస్తు” ఇత్యాదిన్యాయేన అపహతపాప్మత్వ రూపస్యాభావిత్వ

భోగ్యతి శాస్త్రమ్ సూత్రముపి వ్యాఖ్యాస్యామిత (ఇష్టాపత్తేరితి) సిద్ధోపాయనిష్ఠస్య స్వరూపోపాయ పురుషార్థేషు నివృత్తిమమకారత్వాదితిభావః

(తదభావేతి) సిద్ధోపాయనిష్ఠస్య ముముక్షాదశాయాం మోక్షసాధనానుష్ఠాతృత్వాభావ ఇతిభావః (తదభావేతి) సిద్ధోపాయనిష్ఠస్య మోక్షదశాయాం స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య భోగశాలిత్వాభావ ఇతిభావః (ఆనుషఙ్గికమ్) అనుద్దిష్టమ్

(ఉత్తరాచ్చేదితి) వేదాన్తసారే ప్రథమాధ్యాయస్య తృతీయపాదే [ఉత్తరాచ్చేదావిర్భూత స్వరూపస్తు] ఉత్తరత్ర “య ఆత్మా అపహతపాప్మా” ఇతి జీవస్య

---

(౧) బ్రహ్మసూ-౧-౩-౧౯.

కారావిర్భావ ప్రతిబన్ధకత్వేన తద్విరోధిత్వాత్, తదుపాధికముపాసనా
దికం స్వాధికారిస్వరూపవిరుద్ధమితి సక్తమపర్థం ప్రతిబన్ద్యా దూషయతి
(కర్మోపార్జితజ్ఞానవిత్యాదివాక్యేన) అత్రాఽసర్వయోనిసాధారణ
కేవలభగవదిచ్ఛాధీన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిక దివ్యసూరిప్రభృతి కరణకళే
బరయోగస్య (౧) "మయర్వఱమతినలమరుళినన్" ఇత్యుక్తప్రకారేణ
స్వాభావికాకారావిర్భావప్రతిబన్ధకత్వాఽభావాత్ త్రైవర్ణిక కటుతరసు
కృత విశేషాధీనస్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిక దేహాద్యుపాధికముపాసనాదికం
దివ్యసూరిప్రభృత్యధికారి విశేషస్వరూపవిరుద్ధమేవేతియుక్తమితి భావః.

అనుగృహీతశ్చ ఏవమేవ శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే
తత్రైవాధికారే, వరదదేశికైః,—"కరణకళేబరాణాముపాధికత్వమ్,
విలక్షణ సుకృతవిశేషలబ్ధత్వాత్, త్రైవర్ణికపటుతరదేహాదిసాధ్యత్వాదు
పాసనస్య స్వరూపస్థానద్వయ శ్రవణాదౌ చ సర్వయోనిష్వప్యుపపద్యతే.
(౨) "చతుర్విధా భజన్తే మాం జనాస్సుకృతినోఽర్జున" ఇతివత్ఫలప్రతి
పత్త్యన్వయసుకృతవిశేషలబ్ధదేహారబ్ధత్వశ్రుతేః.

అపహతపాప్మత్వాది శ్రవణాన్నాఽసమ్భవః జాగరితస్వప్నసుషుప్త్యాద్యవస్థాసు
వర్తమానత్వాత్ సహిజీవ ఇతిచేత్, నైతత్ [ఆవిర్భూత స్వరూపస్తు] కర్మా
రబ్ధ శరీరసమ్బన్ధిత్వేన తిరోహితాఽపహతపాప్మత్వాదికః పశ్చాత్, పరఞ్జ్యోతి రుప
సమ్పద్య ఆవిర్భూతస్వరూపః తత్రఅపహత పాప్మత్వాది గుణకో జీవః ప్రతిపాదితః.
దహరాకాశస్తు-అతిరోహితకల్యాణగుణ సాగరిషలినాయం జీవః" ఇతి (తద్విరోధి
త్వాత్) స్వాభావికాకారాఽఽవిర్భావవిరోధిత్వాత్ (తదుపాధికమ్) కరణకళేబర
యోగోపాధికమ్ సమ్ప్రదాయాదిదవిరోధం దర్శయతి (అత్ర పీతి)

("సుకృతినోర్జున" ఇతిపదితి) అస్మిన్శ్లోకే సాధనభక్తి సాధనప్రపత్తి నిష్ఠ
పరయోజనాయాం సుకృతశబ్దః - జ్ఞాతసుకృతవాచీ అతః సుకృత విశేషలబ్ధ
దేహారబ్ధత్వం సాధక ప్రపత్త్యన్వయస్య ఉక్తమ్, తద్వ్యతిరిక్తః సిద్ధోపాయనిష్ఠ
పరయోజనాయాన్తు అత్రసుకృతశబ్దః-అజ్ఞాత సుకృతవాచీతి మన్తవ్యమ్.

---

(౧) తి-వాయ్-౧-౧-౧. (౨) గీ-౭-౧౬.

కిఞ్చ, అన్యేషాం కరణకళేబరాదికమీశ్వరేణ తత్తత్కర్మానుగుణం స్వార్థం వినియుజ్యతే స్వదేహాదౌ ప్రయోజనవత్త్వాత్ ప్రపన్నస్య విహితవిషయేఽపి విరక్తస్య స్వదేహప్రయోజనాభావాదీశ్వరేణ కేవలం స్వార్థం వినియుజ్యతే.

కిఞ్చ, అస్య ప్రారబ్ధస్య దేహస్థాపకత్వమాత్రమఙ్గీకృతమ్ నతూత్తరోత్తరానుకూలప్రవృత్తియోగ్యత్వమపి, అతోఽపి ఇతరదేహాదేరేతద్దేహాదివ్యావృత్తిరితి

అత్ర తావదుపాసనాదిహేతుభూతదేహాదేస్స్వాభావికాకారావిర్భావప్రతిబన్ధకత్వాత్తదనుబన్ధేన ఉపాసనాదికం నిరుపాధికస్వరూపవిరుద్ధమితి వివక్షన్, భక్తిపరవశేషు ప్రపన్నసూరిప్రభృతిష్వేవ శరణాగత్యధికారపూర్తిరితి చాభిప్రయన్, ఉపాసకదేహాదేస్స్వరూపావిర్భావప్రతిబన్ధకత్వం భక్తిపారవశ్యప్రపన్నదేహాదేస్తదప్రతిబన్ధకత్వఞ్చ త్రేధోపపాదయితుం సుకృతవిశేష[illegible] తదభావాభ్యాం తదుభయదేహాది

(అన్యేషాం) ప్రపన్నేతరేషామ్ (కరణకళేబరాదీతి) కర్మజన్యతావచ్ఛేదకాకారవిశిష్టశరీరస్య ఉపాసనాదిహేతుత్వం నిర్హేతుకకృపాజన్యతావచ్ఛేదకాకారవిశిష్టశరీరస్య సాధ్యప్రపత్తిద్వయశ్రవణాదిహేతుత్వమ్ ప్రథమమేవ ఈశ్వరస్తత్తచ్ఛరీరం దదాతి; అథ సామాన్యేన కరణకళేబరాదిప్రదానం మోక్షహేతుః. తత్తద్విశేషరూపేణ కరణకళేబరాదిప్రదానం కర్మాధీనమితి మన్తవ్యమ్ (స్వార్థమ్) ఈశ్వరార్థమ్ (స్వదేహాదౌ) ఇత్యత్ర, స్వపదమ్ - అన్యపరమ్ (అస్య) ప్రపన్నస్య. (ఏతద్దేహః) సిద్ధోపాయనిష్ఠదేహః.

(తదనుబన్ధేన) - తద్యుక్తదేహసమ్బన్ధేన (తదప్రతిబన్ధకత్వమ్) స్వరూపావిర్భావాప్రతిబన్ధకత్వమ్ (త్రేధేతి) సుకృతమ్ నిర్హేతుకకృపా. సాధ్యత్వమ్, పరార్థత్వమ్, శరణాగతప్రారబ్ధస్య దేహస్థాపకత్వమాత్రమ్ ఉపాసకప్రారబ్ధస్య ఉత్తరోత్తరానుకూలప్రవృత్తియోగ్యత్వమితి త్రిప్రకారేణేత్యర్థః. (తదభావేతి) సుకృత

వైలక్షణ్యమాహ (శరణాగతేతరాణామితి). విలక్షణపదేన త్రైవర్ణికతాపాదకత్వమ్, విశేషపదేన పటుతరతాపాదకత్వఞ్చాభిప్రేతమ్. శరణాగతేరుపాసనవైలక్షణ్యం వదన్ ఉపాసనాధికారిస్వభావవిరోధవాదే పూర్వోక్తిమ్ ప్రతిబన్దిదూషణమకిఞ్చనాధికారిస్వభావవిరోధవాదేనాస్తీత్యాహ (స్వభావేతి). అకిఞ్చనాత్ శరణాగతైరపి పరిగ్రహాః. ఫలప్రపత్త్యన్వయస్యేతి న్యాసశ్శరణాగతిశ్చ వివక్షితే యద్యపి యాదృచ్ఛికసుకృతాదిసాధ్యఫలప్రపత్త్యన్వయస్య "జనాస్సుకృతినోఽభజన్తే" ఇత్యత్ర వివక్షాసమ్భవతి. తథాపి యాదృచ్ఛికాదికమన్తరేణ నిర్హేతుక ఏవ దివ్యసూరిప్రభృతిషు భగవత్కటాక్షః. (౧) "నయామి పరమంస్థానమ్" ఇత్యాది ప్రమాణానుసారేణ, ఫలదశాయామివ (౨) "నాస్యా పురుషకారేణ" ఇత్యాద్యనుసారేణ ఆశ్రయణదశాయామపి నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యస్య భగవత ఔత్సర్గికసఙ్కల్పప్రతిభటసఙ్కల్పోత్పత్తివిశేష సమ్భవతీతి సమ్ప్రదాయరహస్యమభిప్రేత్య ఇత్థమనుగృహీతమ్ ఆయ

విశేషలబ్ధత్వాభావేత్యర్థః (తదుభయేతి) ఉపాసనభక్తిపారవశ్యప్రపన్నోభయేత్యర్థః (ప్రతిబన్దిదూషణమ్) స్వరూపజ్ఞానద్వయశ్రవణాదివిరుద్ధమితి ప్రతిబన్దిదూషణమ్ (న్యాసఇతి) యథావస్థితన్యాస ఇత్యర్థః (నయామిపరమమితి) ప్రపన్నపారిజాతే, - "నయామి పరమస్థానమర్చిరాదిగతిం వినా। గరుడస్కన్ధమారోప్య యథేష్టమనివారితః" ఇతి ఆదిశబ్దగ్రాహ్యః (3) "తతస్తం మ్రియమాణన్తు కాష్ఠపాషాణసన్నిభమ్। అహం స్మరామి మద్భక్తం నయామి పరమాంగతిమ్" ఇతి వరాహచరమశ్లోకః (నాస్యా) "నచ కృత్స్నేన హేతునా। కేవలం స్వేచ్ఛయైవాహం ప్రేక్షే కఞ్చిత్కదాచన" ఇతి శేషః ఇదంవచనం లక్ష్మీతన్త్రే - (ఆశా) - అనుగ్రహశక్తిః (ఔత్సర్గికసఙ్కల్పః) అనాదిసఙ్కల్పః (కృపైయాలే యితి) శ్రీవచనభూషణే ద్వితీయప్రకరణే - "కృపైయాల్ వరుమ్ పారతన్త్ర్యత్తిల్ కాట్టిల్ స్వాతన్త్ర్యత్తాల్ వరుమ్ పారతన్త్ర్యమ్ ప్రబలమ్" ఇతి.

మేవార్థః, "కృపైయాలేవనుమ్ పారతన్త్ర్యత్తిన్ కాట్టిల్ స్వాతన్త్ర్యత్తాలేవనుమ్ పారతన్త్ర్యమ్" ప్రబలమ్ ఇత్యుక్తసమర్థయిష్యత ఇతి భావః.

(దేహారబ్ధత్వప్రచ్యుతేరితి) (౧) "తద్య ఇహ రమణీయచరణాః" ఇత్యాద్యనుసారేణ పురుషార్థవిశేషసాధనానుష్ఠానోపయుక్తస్య దేహస్య సుకృతవిశేషారబ్ధత్వమపేక్షితమ్ తథాచ స్వరూపానురూప పరమపురుషార్థోపయుక్త స్వప్రయోజనస్వరూపానురూపో ఉత్పన్నసుకృత శరణాగతిసాధనత్వే దేహస్య సర్వోత్తమసుకృత విశేషారబ్ధత్వం శ్రూయతే. నచ తథా శ్రూయతే ప్రత్యుత (౨) "కిమస్యత్రాఽభిజాయన్తే యోగినస్సర్వయోనిషు" ఇత్యేవ శ్రూయతే,

తద్వరవరముని వర్యవ్యాఖ్యానే, - "ఇని అవన్ స్వీకారమ్ కణ్డిరజ్గె అవన్ ఇవనుక్కు ప్పరతన్త్రనాయ్ తిలుక్కాట్టిల్ స్వాతన్త్ర్యత్తాలేవన్దు పరతన్త్రనామతే ప్రబలమెన్గిరార్ (కృపైయాలే యెన్దు తొడజ్గి) అతావతు-"ఆతురరాయ్, అనన్యశరణరాయ్, తన్ తిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కవర్కళ్ విషయత్తిల్ తన్నుడైయ కృపైయాలే అవర్కళ్ శొన్నతే శెయ్యుమ్బడి పరతన్త్రనాకైయుమ్, పట్టత్తుక్కురియ వానైయుమ్ అరశుమ్బాలే తన్ నిరఙ్కుశ స్వాతన్త్ర్యత్తాలే నిన్దుకిమాక చ్చిలరై అఙ్గీకరిత్తత్తైన్న అవర్కళిట్టతు వ్యాపారమే కైక్కొళ్ళైయుమ్ ఇరణ్డు మీశ్వరనుక్కు శ్వతొన్దు ఇతిల్ ముఱ్పట్ట తోరోదశైకళిలే స్వాతన్త్ర్యనిరుక్తమాయ్ విఫలిక్కవుమ్ కూడుమ్ పిఱ్పట్టతు అప్రతిహతమాకైయాలే ఒరు కాయమ్ కణ్ణ్టిల్లై అకైయాలే అతిలుక్కాట్టిల్ ఇతు ప్రబలమెన్నై" ఇతి

(తద్య ఇ౦) ఛాన్దోగ్యే - "తద్య ఇహ రమణీయచరణా అభ్యాశో హయత్తే రమణీయాం యోనిమాపద్యేరన్ బ్రాహ్మణయోనిం క్షత్రియయోనిం వైశ్యయోనింవా అథయఇహ కపూయ చరణా అభ్యాశో హయత్తే కపూయాం యోనిమాపద్యేరన్, శ్వయోనింవా సూకరయోనింవా చణ్డాలయోనింవా" ఇతి (కిమస్యేతి) భరద్వాజ సంహితాయామ్ - "కిమస్యత్రాఽభిజాయన్తే యోగిన స్సర్వయోనిషు। ప్రత్యక్షితాత్మ నాథానాం నైషాంచిన్త్యం కులాదికమితి" (తస్మాత్) - శరణాగతేః.

(౧) ఛాన్దో-౫-౧౦-౭. (౨) భరద్వాజసంహితా.

అతో నిర్హేతుకభగవత్కటాక్షలబ్ధత్వమేవ శరణాగతేరితి ముక్తికాలీన నిత్యకైఙ్కర్యప్రార్థనాయా ఇవ నతస్యా దేహాద్యనురాగమాత్రేణస్వరూపావిర్భావ ప్రతిబన్ధకత్వమితిభావః

ఇత్థంకారణముఖేన భక్తప్రపన్న దేహయోర్వైలక్షణ్యముక్తమ్. అథప్రయోజనముఖేనాపితదాహ (కిఞ్చేతి) (అన్యేషామ్) - సాధనాన్తరనిష్ఠానామిత్యర్థః స్వార్థమిత్యనన్తరం తత్తదర్థఞ్చేతి శేషః (ఈశ్వరేణేతి) స్వార్థమిత్యత్ర హేతుః (తత్తత్కర్మానుగుణమితి) తత్తదర్థమిత్యత్ర హేతుః (స్వదేహాదా) ఇత్యనన్తరమ్, అన్యేషామితి శేషః స్వపదమ్ - అన్యపరమ్ (అస్య) శరణాగతస్య (విహితేతి) (౧)"శేషం భుఞ్జీత" (౨) "యాచయేదన్నమమృతమ్" ఇత్యాదివిహితాఽన్నపానాదివిషయేపి, (3) "ఉణ్ణుమ్‌శోఱు పరుకునీర్ తిన్నుమ్‌వెత్తిలైయుమెల్లామ్‌కణ్ణన్" (౪) "వాసుదేవస్సర్వమ్" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా విరక్తస్యేత్యర్థః (స్వదేహ ఇతి) ఆద్యధర్మసాధనశరీరఏవ నాపేక్షా కిముత

(వైలక్షణ్యమితి) తత్తద్దేహాదా ఎకస్య సుకృతం కారణమ్, ఏకస్య నిర్హేతుక కటాక్షః కారణమితి వైలక్షణ్య మితిభావః (తత్) వైలక్షణ్యమ్. (శేషంభుఞ్జీతేతి) భరద్వాజ సంహితాయామ్- "భుక్తవత్సు తదాతేషు శేషం భుఞ్జీతసాత్త్వికః" ఇతి (యాచయేదన్నమితి) స్మృతి రత్నాకరే - "మహాపాతక సమ్ప్రాప్తౌ శ్రోత్రియస్య గృహంవ్రజేత్। యాచయే దన్నమమృతం తదభావే జలంపిబేత్" ఇతి. (విహితాన్నేతి) శరణాగతస్య శేషం భుఞ్జీతేత్యాదికం విహితమితిభావః (ఉణ్ణుమ్‌శోఱు పరుకునీరితి) ద్రావిడ సామసహస్రగాథా షష్ఠశతక సప్తదశక ప్రథమగాథా (వాసుదేవఇతి) గీతాయామ్ - "బహూనాం జన్మనామన్తే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే। వాసుదేవ స్సర్వమితి సమహాత్మా సుదుర్లభః" ఇతి (ఆద్యధర్మ సాధనేతి) అత్ర, "అపి క్రియార్థం సులభం సమిత్కుశం జలాన్యపిస్నానవిధిక్షమాణితే। అపిస్వశక్త్యా తపసి ప్రవర్తతే శరీరమాద్యం ఖలుధర్మసాధనమ్" ఇతి కుమారసమ్భవ పఞ్చమసర్గస్థ పార్వతీవిషయకరుద్రోక్తరనుసన్ధేయా (తదభావః) నిరుక్తానుష్ఠానాభావః

(౧) భరద్వాజసం- (౨) స్మృతిరత్నాకరే. (3) తి-వాయ్-౬-౭-౧ (౪) గీ-

కరణేష్విత్యర్థః. "ప్రయోజనసత్త్వాత్, ప్రయోజనాభావాత్" ఇత్యనేన స్వభోగార్థమోక్షసాధనాఽనుష్ఠానంతదభావశ్చవివక్షితౌ.

(ఈశ్వరేణేతి) (౧)"ద్రష్టవ్యస్సర్వదేహిభిః" (౨)"యంయం స్పృశతి" (౩)దృష్ట్వా స్పృష్ట్వావిముచ్యేత"ఇత్యుక్తరీత్యా చేతనోజ్జీవనమీశ్వరప్రయోజనమితిభావః. (౩) "ఎన్నైకుక్కుమెన్నై" (౫) "గుణమ్మ్పాలే దోషనివృత్తి"ఇత్యాది,సిద్ధాన్తరహస్య మప్యత్రాఽభిప్రేతమ్.

(ద్రష్టవ్యఇతి) (౧) "ఆహ్లాదశీత నేత్రామ్బుః పులకీకృత గాత్రవాన్ సదాపరగుణావిష్టో ద్రష్టవ్యస్సర్వదేహిభిః" ఇతి. (యంయంస్పృశతీతి) (౨) "యంయం స్పృశతిపాణిభ్యాం యంయంపశ్యతిచక్షుషా। స్థావరాణ్యపిముచ్యన్తే కింపునర్బాన్ధవా జనాః" ఇతి. (దృష్ట్వాస్పృష్ట్వేతి) సుధీవిలోచనే;- "యత్తు బ్రహ్మవిదాత్యక్తమపి తన్మఙ్గళం వపుః। దృష్ట్వా స్పృష్ట్వావిముచ్యేతబ్రహ్మహా బ్రహ్మహత్యయా" ఇతి. (చేతనోజ్జీవనమ్) "నాడుతిరున్ద" ఇత్యాద్యుక్తముజ్జీవనమ్ (ఎన్నైక్కుమెన్నైయితి) ద్రావిడసామ సహస్రగాథాసప్తమశతక నవమదశక ప్రథమగాథా. (ఎన్నైక్కుమెన్నెయయ్యాకొణ్డితి) సర్వకాలావచ్ఛేదేన ఉజ్జీవనే ప్రవృత్తఇత్యర్థః.

(గుణమ్మ్పాలేఇతి) శ్రీవచనభూషణే ద్వితీయప్రకరణే "గుణమ్మ్పాలేదోషనివృత్తి" ఇతి తద్వరవరమునివర్యవ్యాఖ్యానే;- ఇప్పడి ఉపేయదశైయిల్ శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళ్ పరానుభవత్తుక్కు విలక్కామ్బడియై అరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్, ప్రాప్తిదశైయిల్ అవనుడైయ నిర్బన్ధమూలమాక వుణ్డానదోషనివృత్తి పరానుభవత్తుక్కు విలక్కామ్బడియై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (గుణమ్మ్పాలేదోషనివృత్తి) ఎన్ఱు. (గుణమ్) ఎన్ఱతు - కీழ్ విరోధియాకచ్చొన్న శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళిరణ్డైయుమ్ ఇతుతాన్-ఆత్మావుక్కు అన్తరఙ్గగుణమాయిత్తే యిరుప్పతు. ఇతుపోలదోషనివృత్తియెన్ఱతు-ఇవ్వాత్మగుణద్వయముమ్ కీழ్చ్చొన్నపడియే యాతొరుపడి పరానుభవత్తుక్కు విలక్కాకిఱతు. అప్పడియే ఇవన్ నిర్బన్ధిత్తుప్పణ్ణువిత్తుక్కొళ్ళుకిఱ ప్రకృతిసమ్బన్ధమాకిఱ దోషత్తినుడైయ నివృత్తియుమ్, చరమశరీరమాకైయాలే ఇత్తోడే శిత్తినాళ్ వైత్తు అనుభవిక్క విచ్చిక్కిఱవనుడైయ వనుభవత్తుక్కు విలక్కామెన్నైఋతి "గుణమ్మ్పాలే

(౧) (౨) (౩) సుధీవిలోచనే

(౪) తి-వాయ్-౭-౯-౧ (౫) శ్రీవచనభూషణే-౨-

(స్వార్థం వినియుజ్యత ఇతి) తథాచ పరార్థకైఙ్కర్యోపయిక ముక్తదేహాదేరివ శరణాగతదేహాదేర్న స్వరూపాఽఽవిర్భావప్రతిబన్ధకత్వమ్. నహి, ఈశ్వరలీలార్థస్యైవ ఈశ్వరభోగార్థస్యాపి ఈశ్వరభోగ ప్రతిబన్ధకత్వం యుజ్యత ఇతి భావః.

అథసింహావలోకనన్యాయేన భక్తిపారవశ్య ప్రపన్నానాం జ్ఞానాధిక్యప్రపన్నానాఞ్చ సర్వయోనిష్వపి దర్శనాత్తముభయ దేహాదేర్న సుకృతవిశేషాధీనత్వముపపద్యత ఇతి కైముతికన్యాయేన పూర్వోక్తమర్థం జ్ఞానాధిక్య ప్రపన్నవిషయే హేత్వన్తరేణాపిసాధయతి(కిఞ్చేతి). అస్య ప్రారబ్ధస్యేతివ్యధికరణేషష్ఠ్యౌ శరణాగతస్యదేహావస్థానంహి అభ్యుపగత ప్రారబ్ధనిబన్ధనమ్. అనభ్యుపగమే ఆర్తస్యసద్యోముక్తిస్స్యాత్.

దోషనివృత్తి ఇత్యత్ర - యథాగుణాన్వయార్థం ప్రవృత్తిర్విరుద్ధా, తద్వద్దోషనివృత్త్యర్థం ప్రవృత్తిరపి విరుద్ధేత్యర్థః. సాప్రవృత్తిః, మాశుచ ఇతివక్తురీశ్వరస్య అనభిమతేతి భావః.

(తదుభయేతి) భక్తిపారవశ్య ప్రపన్నజ్ఞానాధిక్య ప్రపన్నోభయేత్యర్థః. అస్య-శరణాగతస్యేత్యాది. జ్ఞానాధిక్య ప్రపన్నానామభ్యుపగత ప్రారబ్ధానుభవఫలం శరీర స్థితిమాత్రమ్. తదితరత్ నిర్హేతుకకృపయా నశ్యతి. ఆర్తప్రపన్నచిన్తయన్త్యా స్తావత్ సద్యఏవప్రారబ్ధశరీరం నష్టమ్. తథాఆర్తప్రపన్నానా మభ్యుపగతప్రారబ్ధస్యాపినాశః. దృప్తప్రపన్నానాం శ్రీమన్నాథమున్యాదీనా మభ్యుపగతప్రారబ్ధస్య అనుభవైకనాశ్యత్వమ్. అనభ్యుపగతప్రారబ్ధస్యనాశః. భగవన్నిర్హేతుకకృపయా, అజ్ఞానప్రపన్నస్యాపి సర్వన్తథైవ. నాథమున్యాదీనాం దృప్తప్రపన్నత్వే ప్రమాణమ్; అర్థపఞ్చకరహస్యవ్యాఖ్యానే - "ఆళ్వార్కళ్ పణ్ణిన ఆర్తరూపప్రపత్తి లక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్దనన్తరమ్ నాథమునిముతలాన నమ్మాచార్యర్కళ్ పణ్ణినదృప్తరూప ప్రపత్తిలక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. "శరీరాన్తరప్రాప్తియిలుమ్" ఎన్ఱతొడఙ్గి "శరీరాన్తర ప్రాప్తియిలుమ్ (౧) 'మాఱిమాఱి ప్పలపిఱప్పుమ్పిఱన్దు' ఎన్గిఱపడియే" ఇతి. (అనభ్యుపగమే) అనఙ్గీకారే.

---

(౧) తి-వాయ్-

(౧)ఆర్తానామాశుఫలదా”(౨)“సాధ్యభక్తిస్తుసాహన్త్రీ ప్రారబ్ధస్యాపి భూయసీ” ఇత్యాదిప్రమాణవిరోధేన చిన్తయన్తీవద్దేహస్థిత్యనుపపత్తేః. అభ్యుపగమశ్చప్రారబ్ధస్య దేహస్థాపకత్వేనైవ; నతుమోక్షానుకూలస్వరూపజ్ఞానద్వయ శ్రవణాదిప్రవృత్తియోగ్యత్వేనాపి. నహిసిద్ధోపాయనిష్ఠస్స్వరూపయాథాత్మ్యం జ్ఞాత్వా మోక్షానుకూలప్రవృత్తియోగ్యత్వేన ప్రారబ్ధమభ్యుపగచ్ఛతి. తథాచదృప్తప్రపన్నస్యైవ సిద్ధోపాయ నిష్ఠాధికారపూర్త్యాపాదక స్వరూపజ్ఞాన ద్వయశ్రవణన్యాస శరణాగతి ప్రాప్త్యన్తర నైస్తృష్ణ్యప్రాప్యతృష్ణాదీనాం కేవలభగవదిచ్ఛాధీనత్వే, ఆర్తస్యభక్తిపరవశస్య ప్రపన్నస్యప్రథమతఏవ స్వరూపావిర్భావః కైముతికన్యాయేన భగవన్నిర్హేతుకకటాక్షవిశేషేణ భవతీతి నతత్ర దేహాదేః ప్రతిబన్ధకత్వం సమ్భవతీతి భావః.

అథ శేషత్వపారతన్త్ర్యజ్ఞానరూపోపాసనాధికారద్వయస్య అనిష్టసాధనతా జ్ఞానద్వారా స్వరక్షణేస్వాన్వయాఽయోగ్యతా జ్ఞానద్వారాచ

(ఆర్తానామితి) భరద్వాజసంహితాయామ్. (౧) “ఆర్తానామాశుఫలదా సకృదేవకృతాహ్యసౌ। దృప్తానామపిజన్తూనాం దేహాన్తరనివారణీ” ఇతి. (సాధ్యభక్తిరితి) భగవచ్ఛాస్త్రే “సాధనంభగవత్ప్రాప్తౌసఏవేతి స్థిరామతిః। సాధ్యభక్తిస్స్మృతా సైవప్రపత్తిరితిగీయతే। ఉపాయోభక్తిరేవేతితత్ప్రాప్త్యాతుసామతిః। ఉపాయభక్తిరేతస్యాః పూర్వోక్తైవ గరీయసీ। ఉపాయభక్తిః ప్రారబ్ధవ్యతిరిక్తాఘనాశినీ। సాధ్యభక్తిస్తుసాహన్త్రీ ప్రారబ్ధస్యాపిభూయసీ” ఇతి. (చిన్తయన్తీవదితి) అత్ర (3) కాచిదావసథస్యాన్తే స్థిత్వాదృష్ట్వాబహిర్గురుమ్। తన్మయత్వేన గోవిన్దం దధ్యౌ మీలితలోచనా। తచ్చిత్తవిమలాహ్లాదక్షీణపుణ్యచయాతదా। తదప్రాప్తి మహాదుఃఖవిలీనాశేషపాతకా। చిన్తయన్తీజగత్సూతిం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్। నిరుచ్ఛ్వాసతయాముక్తిం గతాన్యాగోపకన్యకా” ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణశ్లోకా అనుసన్ధేయాః.

శేషత్వపారతన్త్ర్యస్వరూపస్య స్వప్రయత్నరూప భక్తిర్విరుద్ధా, ఇత్యాశఙ్కాం పరిహరతి (అథశేషత్వేత్యాదినా వాక్యద్వయేన). “ఆనాలుమ్ శేష” ఇతి

---

(౧) భరద్వాజసం- (౨) భగవచ్ఛాస్త్రే. (3) వి-పు-౫-౧౩-౨౧.

ఉపాసనప్రవృత్తి ప్రతిబన్ధకత్వాదుపాసనాదికిం శేషత్వపారతన్త్ర్య జ్ఞానాదిమత్స్వాధికారిస్వరూపవిరుద్ధమితి అష్టమనవమార్థౌ వాక్యద్వయేనాఽనూద్య, ప్రథమమేకేనవాక్యేనవాక్యత్రయేణచ దూషణత్రయం సఙ్గ్రహవిస్తరాభ్యాంవదన్, అనన్తరం శేషత్వపారతన్త్ర్యజ్ఞానరూపాఽధికారద్వయస్య వాక్యద్వయేనప్రత్యేకిం ప్రయోజనద్వయమేకేన వాక్యేన సముదితప్రయోజనఞ్చకథయన్, తదనన్తరవాక్యేన ప్రతిబన్ది ద్వయముద్భావయన్, తదనన్తరవాక్యేనాఽవిధేయజ్ఞానం పూర్వాచార్యాభిమతమితి భ్రాన్తానాం ప్రతిబోధనంస్మారయన్, ఉపాసనాదేస్స్వాధికారానుగుణత్వ ముపసంహరతి (ఆనాలుమిత్యాదినా, కుత్తైయిల్లై యిత్యన్తేన)

అత్రాయమభిప్రాయః, శేషత్వంతావద్ద్వివిధమ్ పరగతాతిశయాధానేచ్ఛయా ఉపాదేయత్వమ్, తాదృశేచ్ఛయైవోపాదేయత్వఞ్చేతి తత్ర - అవధారణాఽఘటితశేషత్వజ్ఞానం భక్తిప్రపత్తిసాధార

"ఆనపిన్బు భక్తి" ఇతి వాక్యద్వయేన (ఏకేనవాక్యేన) "ఇతు సర్వ" ఇత్యేకేన వాక్యేన (వాక్యత్రయేణ) ఇవన్ శెయ్యవతిలి, ఈశ్వరన్ శేవలేతి, మోక్షోపాయేతి వాక్యత్రయేణ (దూషణేతి) "సర్వముక్తిప్రసఙ్గః, వైషమ్యనైర్ఘృణ్యే,శాస్త్రానర్థక్యమ్" ఇతి దూషణత్రయమ్ (వాక్యద్వయేన), ఆకైయాలే ఇచ్చేషత్వేతి, అత్యన్త పారతన్త్ర్యేతివాక్యద్వయేన (ఏకేనవాక్యేన) ఇచ్చేషత్వేత్యేకేనవాక్యేన (అనన్తర వాక్యేన) ఇప్పైయడియాక విలివాక్యేన (ప్రతిబన్దిద్వయమ్) ఇప్పై యడియాక విత్యాది నోక్తమ్, "కైఙ్కర్యే అధికారాఽసమ్భవః ప్రపత్తావధికారాసమ్భవః" ఇతి ప్రతిబన్దిద్వయమ్ (అనన్తరవాక్యేన) వాక్యజన్య జ్ఞానేతి వాక్యేన (అవిధేయ జ్ఞానమ్) వాక్యజన్యజ్ఞానేత్యాది నోక్త వాక్యజన్య జ్ఞానమ్, సమ్బన్ధజ్ఞానఞ్చ ఉప సంహార వాక్యమ్, (ఆకైయాలే శేషేతి)

(తాదృశేచ్ఛయా) పరగతాతిశయాధానేచ్ఛయా (తత్ర) ద్వివిధశేషత్వే. (భక్తిప్రపత్తీతి) అత్రభక్తి ప్రపత్తీ-సాధన భూతే వివక్షితే (తద్ఘటితేతి) అవధారణ

ణాధికారః, తద్ఘటితశేషత్వజ్ఞానస్తు ప్రపత్తిమాత్రాధికారః. ఏవం
పారతన్త్ర్యమపిద్వివిధమ్ పరాధీనకర్తృత్వమ్, భోగమోక్షసాధన
గోచరకృత్యనర్హత్వఞ్చేతి అత్రాప్యాద్యం భక్తిప్రపత్తిసాధారణాధి
కారః, అన్త్యంప్రపత్తిమాత్రాధికారః తత్రప్రాథమికశేషత్వజ్ఞానం
నాఽనిష్టసాధనతాజ్ఞానద్వారా సాధనాన్తరప్రవృత్తిప్రతిబన్ధకమ్ తాదృ
శశేషత్వజ్ఞానస్యచేతనగతోద్దేశ్యసిద్ధ్యర్థ ప్రవృత్తిసహత్వేన తద్వన్తం
ప్రతిస్వగతోద్దేశ్యస్య అనిష్టత్వాభావేన చేతనగతోద్దేశ్యసాధనే సాధ
నాన్తరే ప్రవృత్తిసమ్భవాత్ ఏవంప్రాథమికపారతన్త్ర్యజ్ఞానమపి న
స్వరక్షణేస్వాన్వయాఽయోగ్యతాజ్ఞానద్వారాతథా తస్యపరాధీనతయా
స్వరక్షణే స్వాన్వయసహత్వేన పరాధీనతయా స్వరక్షణేస్వాన్వయరూపే
సాధనాన్తరే ప్రవృత్తిసమ్భవాత్ నిరుక్తశేషత్వ పారతన్త్ర్యయోరు
క్తరీత్యా ప్రవృత్తిమాత్రాఽసహత్వే సర్వదాసర్వముక్తిప్రసఙ్గః. స్వాత
న్త్ర్యత్పరిహారే వైషమ్యాద్యాపత్తిః మోక్షసాధన శాస్త్రానర్థక్యా
పత్తిః భగవత్ప్రీత్యుద్దేశేన ప్రపత్త్యాదానధికారాపత్తిశ్చ

ఘటితేత్యర్థః (పరాధీన కర్తృత్వమ్) ప్రథమతస్స్వ ప్రవృత్తివ్యతిరేకేణ పరాను
మతిసాపేక్షప్రవృత్తిమత్త్వమ్ (అత్ర) పారతన్త్ర్యద్వయే (ఆద్యమ్) పరాధీన
కర్తృత్వమ్ (భక్తీతి) అత్రాపి సాధనభక్తి సాధనప్రపత్తీ ఉచ్యేతే (అన్త్యమ్)
భోగమోక్షసాధన గోచరకృత్య నర్హత్వమ్ (ప్రాథమికశేషత్వజ్ఞానమ్) అవధారణా
ఘటిత శేషత్వజ్ఞానమ్ (తాదృశేతి) ప్రాథమికేత్యర్థః (తద్వన్తం ప్రతి)-అవధా
రణాఽఘటిత శేషత్వజ్ఞానవన్తం ప్రతి (ప్రాథమిక పారతన్త్ర్యమ్) పరాధీనకర్తృ
త్వరూప పారతన్త్ర్యమ్ (తథాన) సాధనాన్తర ప్రవృత్తి ప్రతిబన్ధకంన (తస్య) ప్రాథ
మిక పారతన్త్ర్య జ్ఞానస్య (శేషత్వ పారతన్త్ర్యయోః) అవధారణాఽఘటిత
శేషత్వపరాధీన కర్తృత్వరూప పారతన్త్ర్యయోః (సర్వముక్తీతి) అత్రముక్తిః-ఔ
త్సర్గికరీత్యా స్వార్థకైఙ్కర్యాదిః (స్వాతన్త్ర్యాత్) ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యాత్ ప్రప
త్త్యాదావిత్యత్ర-సాధనప్రపత్తిః స్వార్థకైఙ్కర్యఞ్చ వివక్షితమ్

నిరుక్తశేషత్వజ్ఞానరూపసాధనాన్తరాధికారస్య ప్రాప్తశేషిత్వాత్తత్సమాశ్రయణే ప్రవృత్త్యౌత్కట్యసిద్ధిః, స్వస్వామిభావసమ్బన్ధజ్ఞానాత్, రక్షిష్యతీతి విశ్వాససిద్ధిశ్చ ఫలమ్ తాదృశపారతన్త్ర్యజ్ఞానస్య చ తదభిమతోపాయాదౌ ప్రవృత్తిః, తత్స్వరూపరూపగుణ విభూత్యనుభవకర్తృత్వలక్షణ ఫలలాభస్య తత్కటాక్షప్రతీక్షణశ్చ ఫలమ్ సాధనప్రవృత్తినిష్ఠానాం ఫలదశాయాం తదభిమతకైఙ్కర్యే తదిచ్ఛానుగుణ్యేన ప్రవృత్తిశ్చ ఉభయఫలమ్ ఫలప్రపత్త్యధికారభూతన్తు శేషత్వం పారతన్త్ర్యఞ్చ ప్రాగుక్తోభయద్వారేణ సాధనాన్తరప్రవృత్తి ప్రతిబన్ధకమ్ తాదృశశేషత్వజ్ఞానవన్తంప్రతి స్వగతఫలస్యానిష్టత్వాత్ తాదృశపారతన్త్ర్యజ్ఞానవతో మోక్షసాధనభక్త్యాదిప్రవృత్తిముఖేన స్వరక్షణే స్వాన్వయాఽసమ్భవాచ్చ.

నచాత్రపూర్వోక్తదోషః, "ఉపాయస్స్వప్రాప్తేరుపనిషదధీత

(నిరుక్తశేషత్వేతి) అవధారణాఽఘటిత శేషత్వేత్యర్థః (తత్సమాశ్రయణే) ఈశ్వర సమాశ్రయణే (తాదృశపారతన్త్ర్యేతి) నిరుక్త పారతన్త్ర్యేత్యర్థః, (తదభిమతేతి) సర్వత్ర తచ్ఛబ్దః-ఈశ్వరపరః (ఉభయఫలమ్) శేషత్వ పారతన్త్ర్యోభయఫలమ్ (శేషత్వమ్) అవధారణఘటిత శేషత్వమ్ (పారతన్త్ర్యఞ్చ) భోగమోక్షసాధనగోచర కృత్యనర్హత్వరూపం పారతన్త్ర్యఞ్చ (ప్రాగుక్తోభయద్వారేణ) అనిష్టసాధనతా జ్ఞానద్వారా స్వరక్షణే స్వాన్వయాఽయోగ్యతాజ్ఞానద్వారా (ప్రతిబన్ధకమితి) తత్రసత్త్యాం సామగ్ర్యాంకార్యాఽనుత్పాద ప్రయోజకత్వ ప్రతిబన్ధకత్వం వివక్షితమ్ సత్యామపిసామగ్ర్యాం ప్రతిబన్ధకాత్ కార్యస్యాఽనుత్పద్యమానత్వాత్ నకారణీభూతాభావ ప్రతియోగిత్వం ప్రతిబన్ధకత్వమ్; తాదృశలక్షణస్య ప్రతియోగిజ్ఞాన సాపేక్షత్వేన తత్తద్వ్యక్తిజ్ఞానే గౌరవాదితి మన్తవ్యమ్ (తాదృశేతి) అవధారణఘటితేత్యర్థః (తాదృశేతి) భోగమోక్షసాధనగోచర కృత్యనర్హత్వరూపేత్యర్థః

(పూర్వోక్త దోషః) శాస్త్రాఽనర్థక్యాదిః (ఉపాయఇతి) రహస్యత్రయ

స్సభగవాన్ప్రసత్త్యై తస్యోక్తే ప్రపదననిదిధ్యాసనగతీ” ఇత్యుక్తరీత్యా స్వప్రవృత్తినివృత్తిరూప భగవదేకోపాయత్వ ప్రార్థనాత్మకశరణాగతేః భగవత్స్వరూపనిష్ఠ మోక్షకరణత్వరూపోపాయతావచ్ఛేదక మోక్ష

సారే,-ఉపాయవిభాగాధికారే “ఉపాయస్స్వప్రాప్తే రుపనిషదధీతస్స భగవాన్ ప్రసత్త్యైతస్యోక్తే ప్రపదననిదిధ్యాసనగతీ । తదారోహః పుంసస్సుకృతపరిపాకేన మహతా నిదానం తత్రాపిస్వయ మఖిలనిర్మాణ నిపుణః” ఇతి అస్యార్థః వేదాహమేతవ్యాఖ్యానే [సః]-నారాయణఏవ, స్వప్రాప్తేః స్వప్రసాదరూపాఽదృష్టద్వారా సాధనమిత్యర్థః సర్వం వాక్యం సావధారణమితిన్యాయాత్ యద్వా, కరణస్య కరణాన్తర నిరపేక్షత్వాత్, స ఉపాయ ఇత్యనేనైవ అదృష్టద్వారక భగవద్వ్యతిరిక్త భగత్ప్రాప్తి సాధననిషేధసిద్ధిః “ఉపనిషదధీతః” ఇత్యనేన - “అమృతస్యైషసేతుః” ‘తమేవం విదిత్వా” “తమేవం విద్వాన్” “న్యాసఇతి బ్రహ్మా” “యమేవైషవృణుతే” “తమక్రతుమ్” “నాస్త్యకృతః” “నహ్యధ్రువైః” ఇత్యాది శ్రుతిజాతం వివక్షితమ్ (సఇతి) నారాయణశ్రుతిప్రసిద్ధిరభిప్రేతా “భగవాన్” ఇత్యనేన గుణోక్త్యవైఫల్యరూపా ఉక్తశ్రుతిజాతాఽనుగ్రాహకోపపత్తి రభిప్రేతా. (ప్రసత్త్యై) స్వయమ్ప్రయోజన ప్రీత్యర్థమిత్యర్థః గతిశబ్దేన దృష్టవిధయా సాధనత్వేన వ్యాజత్వమభిప్రేతమ్ అనేనపాదేన, “విద్యయాఽమృతమశ్నుతే” ఇత్యాది వాక్యానాంభక్తి ప్రపత్తి విధ్యోశ్చ ఉపపత్తిరభిప్రేతా “నిదానం తత్రాపిస్వయమ్” ఇత్యన్తేన అనవస్థాపరిహారాయ నిర్హేతుక భగవత్ప్రసాద ఆవశ్యక ఇత్యభిప్రేతమ్. “అఖిలనిర్మాణ నిపుణః”ఇత్యనేన సమష్టిసృష్టా నిర్హేతుక భగవత్ప్రసాదాఽధీనత్వమభిప్రేతమ్” ఇతి

(స్వప్రవృత్తి నివృత్తి రూపేతి) శరణాగతే స్స్వప్రవృత్తి నివృత్తిరూపత్వాత్ కారణత్వం నాస్తి; ప్రతిబన్ధకాఽభావస్య కారణత్వా ఽనఙ్గీకారాదితిభావః (శరణేతి) శరణాగతేర్విహితత్వేనే త్యన్వయః (ఉపాయేతి) ఉపాయతావచ్ఛేదకః ప్రసాదవిశేష ఇత్యన్వయః (మోక్షయిష్యామితి పదోపాత్తేతి) న మోక్షయిష్యామీతి

యిష్యామిపదోపాత్తప్రసాదవిశేషభావ్యకభావనాకరణతయా చరమశ్లోకవిహితత్వేన తస్యైవాతిప్రసఙ్గాభావాత్ ఈదృశపారతన్త్ర్యజ్ఞానరహితాన్ప్రతి మోక్షసాధనశాస్త్రసార్థక్యాచ్చ ప్రపత్త్యాదేః కేవలభగవత్ప్రీత్యర్థతా వ నో మ్రక్ష సాధనత్వాభావాచ్చ ముముక్షువిషయే దేహపోషణకామ్యానుష్ఠానయోరివ, ఉపాయాన్తరాణామకిఞ్చనాధికారిషు నమశ్శబ్దాదినిషిద్ధత్వేన తాన్ప్రతి తేషాం భగవదనభిమతత్వాచ్చ.

నిగ్రహః, "మోక్షయిష్యామి" ఇతి-నిగ్రహ నివృత్తిః, సా చ ప్రసాదః సచ మోక్షయిష్యామీతి సఙ్కల్పాత్మక ఏవేతి, మోక్షయిష్యామీతిపదమ్ - ప్రసాదవాచీతిభావః (శరణేతి) ప్రసాదవిశేషభావ్యకభావనాకరణమ్ అత్ర * వ్రజధాత్వర్థ ఇతిభావః (విహితేతి) చరమశ్లోకే శరణాగతిః మోక్షభావ్యకభావనాకరణతయా నవిహితా; అపితు ప్రసాదవిశేషభావ్యక భావనాకరణతయా విహితేతిభావః శరణాగత్యుద్దేశ్య ప్రసాదస్తు స్వయమ్ప్రయోజనభూతః, నతు స్వార్థః అతః ప్రసాదవిశేష ఇత్యుక్తమ్ అత్ర ప్రసాదవిశిష్ట ఉపాయో భవతి ఉపాయతావచ్ఛేదకః-ప్రసాదః దణ్డత్వస్య కారణత్వాన్నాస్తి తద్వత్ప్రసాదస్యాపీతిమన్తవ్యమ్ (౧) "భరన్యాసబలాదేవ స్వయత్న వినివృత్తయే। త్యక్తోపాయాన్తరస్థానే రక్షకో వినివేశితః" ఇతి నిగమాన్తగురూక్త శ్లోకరీత్యా విధిరభిప్రేతా ఇత్థం యోజనాపరిష్కారః ఔత్ప్రేక్షికః పూర్వపక్ష నిరాసార్థ ఇతిమన్తవ్యమ్

సిద్ధాన్తః -- మఙ్గళార్థమారోపితస్య దీపస్య తమోనిబర్హణవదానుషఙ్గికం ఫలం న ప్రతిబన్ధకం భవతి, తద్వత్ స్వస్యవిరోధినివృత్తిర్జాయతే మోక్షోపిజాయతే చేన్నదోషః భగవత్ప్రీత్యుద్దేశేన శరణాగతౌ ప్రవృత్తిః, న మోక్షార్థత్వేనేతి ధ్యేయమ్ (తస్యైవ) అధికారివిశేషణీభూతశరణాగత్యైవ (ఈదృశపారతన్త్ర్యమ్) భోగమోక్షసాధనగోచరకృత్యనర్హత్వరూప పారతన్త్ర్యమ్ (ముముక్షువిషయే) సాధనభక్తి ప్రపత్తి నిష్ఠవిషయే (కామ్యానుష్ఠానయోరితి) నిషిద్ధత్వేనేతి శేషః (తాన్) అకిఞ్చనాధికారిణః (తేషామ్) ఉపాయాన్తరాణామ్ సమ్ప్రదాయసిద్ధ

అత ఉపాసనాదికమకిఞ్చనాధికార భూత శేషత్వపారతన్త్ర్య విరుద్ధమపి స్వాధికారాఽవిరుద్ధమేవేతి.

ఏతత్సర్వమభిసన్ధాయ శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే తత్రైవాధికారే వరదదేశికై రనుగృహీతమ్,—"ఉపాయాన్తరం సర్వముక్తిప్రసఙ్గాదినా శేషత్వపారతన్త్ర్యద్వ్య విరోధీత్యుక్తమ్. స్వప్రవృత్తినివృత్తిసాపేక్షత్వేన సర్వముక్తివైషమ్యాద్యభావాత్, అజ్ఞస్యతత్రాధికారిత్వేన మోక్షశాస్త్రవైయర్థ్యాభావాత్, భగవత్ప్రీతేః ఫలాన్తరం స్వానన్యం ప్రతివాసాధనత్వాఽనభ్యుపగమేన, కేవలపరాతిశయాధాయకత్వస్వీకారాత్, పరాతిశయాధాయకత్వస్య శేషత్వాఽనుగుణత్వాచ్చ, నాస్య ప్రవృత్తేర్విరుద్ధత్వమ్. అనన్యప్రయోజనత్వేపి న్యాసోపాసననిష్ఠయోస్సర్వాపి ప్రవృత్తిస్స్వార్థేతి, సైవవిరుద్ధా. యత్తు, శేషత్వస్య స్వామినస్స్వరక్షణౌచిత్యహేతుత్వేన స్వరక్షణార్థం సాధనాన్తరేప్రవృత్తిశ్శేషత్వానుగుణైవేతి; తన్న; (౧) "తత్తస్య సదృశంభవేత్" ఇత్యాదిభిర్విరోధాత్. అన్యథా దేహస్యాపి తత్స్వత్వేన తత్పోషణమపి

విరోధం దర్శయన్ ప్రత్యేకశః స్వరూపవిరోధ నిరసనం నిగమయతి (అత ఇతి) (అవిరుద్ధమేవేతీతి) అత్రాయమభిప్రాయ ఇతి పూర్వేణాన్వయః.

(తత్ర) సాధనాన్తరే. (భగవత్ప్రీతేః) భగవద్గత ప్రీతేః. (కేవలపరాతిశయేతి) శరణాగతేరిత్యాదాయోజ్యమ్ (అస్య) శరణాగతినిష్ఠస్య. (అనన్యప్రయోజనత్వేపి) అన్యప్రయోజనత్వాభావేపి. (తత్తస్యేతి) శ్రీరామాయణే సున్దరకాణ్డే ఏకోనచత్వారింశస్సర్గే, సీతా - "శరైస్తుసఙ్కులాంకృత్వాలఙ్కాం పరబలార్దనః। మాంనయేద్యదికాకుత్స్థస్తత్తస్య సదృశంభవేత్." ఇతి. (అన్యథా) స్వప్రవృత్తేర్విరోధానఙ్గీకారే. (తత్స్వత్వేన) తచ్ఛేషత్వేన (తత్పోషణమ్) దేహపోషణమ్. స్వామికర్తృకరక్షణస్య సాధారణశేషత్వం హేతుః ఉక్తరీత్యా శేషత్వస్య స్వప్రవృత్తౌ

---

(౧) రా-సు-౩౯-౩౦.

ప్రసజ్యతే. పరతన్త్రస్య పరాయత్త స్వాతన్త్ర్యమఙ్గీకృత్య తదభిమతో పాయానుష్ఠానే విహితస్య తదభిమతతయా కామ్యానుష్ఠానమపిస్యాత్. తస్యాధికారివిశేషే నిషిద్ధత్వాన్నాభిమతిరితిచేత్, అత్రాప్యుపాయా న్తరాణామధికారివిశేషేనిషిద్ధత్వాదనభిమతిస్తుల్యా. అతస్సాధన ప్రవృత్తిశ్శేషత్వ పారతన్త్ర్యోభయ స్వరూపవిరుద్ధా" ఇతి.

అత్రతావదుపాసనాదేః ప్రపన్నాఽసాధారణనిరుక్త శేషత్వపారతన్త్ర్యవిరోధస్సమ్భవత్యే వేత్యభిప్రేత్య,తత్ర సాధారణశేషత్వాదివిరోధ పక్షే పూర్వోక్తం బాధకచతుష్టయ ముద్ధరతి (స్వప్రవృత్తీత్యాదినా). (సాపేక్షత్వేనేతి) భగవత్ప్రవృత్తి విరోధి స్వప్రవృత్తి నివృత్తే స్సన్నిపత్యోపకారకత్వాత్. (అఙ్గస్యేతి) నిరుక్తశేషత్వాద్యఙ్గానం వివక్షి

హేతుత్వేన విరోధాభావేన తత్స్వత్వాత్. "అవన్ కొడుత్త స్వాతన్త్ర్యత్తైచ్చుమన్దు" ఇతరీత్యావిహితత్వాత్, కామ్యస్యాకరణాదినా అనుష్ఠానమపిస్యాదిత్యాహ(పరతన్త్రేతి). (తదమతేతి) ఈశ్వరాభిమతేత్యర్థః. (తస్య) కామ్యానుష్ఠానస్య. (విరుద్ధా ఇతీతి) విరుద్ధా ఇత్యనుగృహీతమిత్యన్వయః.

(తత్ర) స్వపక్షే. (పూర్వోక్తమితి) పూర్వపక్షోక్తమిత్యర్థః. (బాధకచతుష్టయమ్) సర్వముక్తిప్రసఙ్గః, వైషమ్యాది, శాస్త్రానర్థక్యమ్, ప్రపత్త్యాదావనధికారాపత్తిశ్చేతిచతుష్టయమ్. (సన్నిపత్యేతి) అఙ్గనిష్పాదనద్వారా ఉపకారకమ్- సన్నిపత్యోపకారకమ్. యథా - వ్రీహ్యాది. తద్భిన్నమారాదుపకారమ్. యథా- ప్రయాజాది.

అఙ్గనిరూపణంకృతమ్, మీమాంసాపరిభాషాయామ్; - తాన్యఙ్గానిద్వివిధాని. సన్నిపత్యోపకారకాణి, ఆరాదుపకారకాణిచేతి. యాన్యఙ్గాని - సాక్షాత్పరమ్పరయావా ప్రధానయాగశరీరం నిష్పాద్య,తద్ద్వారా తదుత్పత్త్యపూర్వోపయోగిని- తానిసన్నిపత్యోపకారకాణి. యథా - వ్రీహ్యాదిద్రవ్యాణి, తత్సంయుక్తాఽవహనన ప్రోక్షణాదీని; అగ్న్యాదిదేవతా తత్సంయుక్తయాజ్యానువాక్యానువచనాదీనిచ. అత్రప్రోక్షణాదేర్వ్రీహిగతాతిశయద్వారా ; అవహననాదేస్తుష విమోకాదిరూప

తమ్. (తత్రేతి) వక్ష్యమాణ బుద్ధిస్థ మోక్షసాధనపరమ్; ప్రతిబన్ది ముద్ధరతి (భగవత్ప్రీతేరితి). "కైఙ్కర్యాద్యుద్దేశ్యాయాః" ఇతి శేషః. (ఫలాన్తరమితి) ఐశ్వర్యవ్యావృత్తిః. (స్వానన్దమితి) కైవల్యవ్యావృత్తిః. (కేవలేతి) సాధనాన్తరఫలీభూత భగవద్భోగమిశ్ర స్వభోగవ్యావృత్తిః. యద్వా, కేవలపద వివరణమ్ (ఫలాన్తరమిత్యాది). (ఫలాన్తరమితి) కేవల స్వభోగరూప కైవల్యవ్యావృత్తిః. (స్వానన్దమితి) మిశ్రభోగవ్యావృత్తిః. (స్వీకారాదితి) "శరణాగతిః కేవల పరాతిశయాధాయకః" ఇతి సిద్ధాన్తాదిత్యర్థః. (పరాతిశయేతి) కేవల పరాతిశయాధానస్య ఫలోపధానరూపస్య స్వరూపయోగ్యతారూప నిరుక్తాఽవధారణఘటితశేషత్వోపపాదకత్వాదిత్యర్థః. (నాస్యేతి) శరణాగతస్య కైఙ్కర్యాది ప్రవృత్తిర్నిరుక్తశేషత్వాదిరూప స్వాధికార విరోధినీ నభవతీత్యర్థః.

దృష్టద్వారా; వ్రీహ్యాదీనాం పిష్టద్వారా పురోడాశనిష్పాదకత్వం తద్ద్వారా యాగశరీర తదుత్పత్త్యు పూర్వోపయోగిత్వఞ్చ. యాగస్య దేవతోద్దేశేన ద్రవ్యత్యాగరూపత్వాత్, "ద్రవ్యదేవతే హి యాగస్వరూపమ్" ఇతి సిద్ధాన్తాచ్చ, ఏతాన్యేవ సామవాయికానీత్యుచ్యన్తే. ఆత్మసమవేతాపూర్వజనకాని - ఆరాదుపకారకాణి, యథా - ప్రయాజాజ్యభాగానుయాజాదీని; ఏతాని ద్రవ్యగతం దేవతాగతం వా సంస్కారం న జనయన్తి. కిన్తు, ఆత్మగతమదృష్టం జనయన్తి. (ఆరాదుపకారకాణీతి.)

(నిరుక్తశేషత్వేతి) అసాధారణ శేషత్వాద్యజ్ఞాన మిత్యర్థః. (ప్రతిబన్దీమితి) భగవత్ప్రీతి ముద్దిశ్య ప్రపత్త్యాదా వనధికారాఽఽపాదనరూప ప్రతిబన్దీమిత్యర్థః. (ఫలీభూతేతి) ఫలీభూతస్వభోగ ఇత్యన్వయః. ఐశ్వర్యవ్యావృత్తిః - మోక్షప్రకరణే కిమర్థమ్; పూర్వమేవ నిరస్తత్వాదిత్య స్వారస్యేనాహ (యద్వేతి). (శరణాగత ఇతి) "శరణాగతేః కేవలపరాతిశయాధాయకత్వమ్" ఇతి పాఠాన్తరమ్. భగవత్ప్రీతి ముద్దిశ్యాఽనుష్ఠానం స్వప్రయోజనత్వేన; నతు స్వార్థత్వేనేతి భావః. (ఉపపాదకత్వాదితి) "నాకిఞ్చిత్కుర్వతశ్శేషత్వమ్" ఇత్యుక్తేరితి భావః.

తద్వ్యుపాసకాదేరప్యుపాసనాదప్రవృత్తిస్స్వాధికారభూత శేషత్వాద్య విరోధిన్యేవేత్యత ఆహ (అనన్యేతి) అన్యశబ్దః - స్వపరాన్యపరః ఉపాసనాదేస్స్వరూప విరుద్ధత్వేన త్యాజ్యత్వే (౧)"క్వనాక పృష్ఠ గమనమ్" ఇత్యాది ప్రశంసా విరోధ ఇత్యాశఙ్కాం వారయితుమిదముక్తమ్ (సర్వాపీతి) విభూతిద్వయే పీతిభావః (విరుద్ధేతి) భోగార్థ ప్రవృత్త్యపేక్షయా మోక్షార్థ ప్రవృత్తేరత్యన్తాధిక్యేపి శరణాగతాధికారిణస్స్వాధికారవిరుద్ధత్వా త్త్యాజ్యతైవేతి భావః సాధనాన్తర సిద్ధోపాయ స్వీకారయోరపి స్వస్వాధికారవిరోధాభావాత్ సమశ్చర్చ ఇత్యత ఆహ (సైవేతి) ఉత్కృష్టాధికార విరోధాత్సాధనాన్తరమేవ త్యాజ్యమితిభావః

అథ శేషత్వ పారతన్త్ర్యప్రయోజనకథనపర వేదాన్తాచార్య సూక్తా సాధారణమవధారణా ఽఘటిత శేషత్వాదికమేవ వివక్షితమ్ తస్యైవోపాసనాది ప్రవృత్తి ప్రబన్ధకత్వేన తద ప్రతిబన్ధకత్వేనచ శఙ్కా సమాధానగ్రన్థ యోర్వివక్షితత్వాత్, ప్రవృత్త్యధికార శేషత్వాదేస్తు "స్వాధికారవిరుద్ధఞ్చేన్న ప్రాప్తమ్" ఇతి వాక్యేన ఉపాసనప్రతిబన్ధకత్వస్య సూచయిష్యమాణత్వా చ్చేత్యభిప్రేత్య శేషత్వాది ప్రయోజన

(క్వనాక పృష్ఠేతి) "పునరావృత్తిలక్షణమ్। క్వజపోవాసుదేవేతి ముక్తిబీజ మనుత్తమమ్" ఇతి శేషః (ఇతి) ప్రశంసాస్తుతిః (ఇదమ్) అనన్య ప్రయోజనత్వే పీత్యాద్యుక్తమిదమ్ (ఉత్కృష్టాధికారేతి) అసాధారణ శేషత్వా ఽసాధారణ పారతన్త్ర్యరూపాధి కారేత్యర్థః

(శేషత్వేతి) శేషత్వప్రయోజనం పారతన్త్ర్యప్రయోజన మిత్యర్థః (తస్యైవ) అవధారణాఽఘటిత శేషత్వాదికస్యైవ (తదప్రతిబన్ధకేతి) ఉపాసనాది ప్రవృత్త్య ప్రతిబన్ధకేత్యర్థః (శఙ్కా సమాధానేతి) "అత్ర - వ్యాఖ్యాతారః, ఔత్రైక్షిక పూర్వపక్షిణః" ఇత్యవగన్తవ్యమ్ (శేషత్వాదేరితి) అసాధారణాఽవధారణ ఘటిత శేషత్వాదే రిత్యర్థః

---

(౧)

కథన పరసూక్తేః ప్రపత్త్యసాధారణాఽధికారపరత్వే దూషణమాహ (యత్త్విత్యాదినా).

(ఔచిత్యహేతుత్వేన) ఔచిత్యజ్ఞాపకత్వేనేత్యర్థః. ఫలకాల ప్రతీక్షణాదేరుపలక్షణమేతత్. (శేషత్వానుగుణేతి) పారతన్త్ర్యాను గుణేత్యపిద్రష్టవ్యమ్. పారతన్త్ర్యానుగుణేత్యత్ర దూషణమాహ (తత్త్వస్యేతి). (౧) "నత్వాంకుర్మి దశగ్రీవ" ఇతి స్వప్రవృత్తినివృత్తి ఫలక పారతన్త్ర్యానుసన్ధానంహితత్ర క్రియతే. తచ్చప్రపత్త్యసాధారణ పార తన్త్ర్య వివక్షాయామేవ ఘటత ఇతిభావః. ఆదిశబ్దేన, (౨) "క్రియ తామితిమాంవద" (౩) "కురుష్వమామనుచరమ్" ఇత్యాది ప్రపత్త్య సాధారణ శేషత్వజ్ఞాన కార్యస్వార్థ కైఙ్కర్య నివృత్త్యనుసన్ధాన పర వాక్యజాతం వివక్షితమ్.

ఉక్తమర్థం ప్రతిబన్దిముఖేన దృఢయితు ముత్తమాధికార విరోధ జ్ఞానస్య ప్రవృత్త్యప్రతిబన్ధకత్వే శేషత్వాంశే ప్రతిబన్దిమాహ (అన్యథేతి). పారతన్త్ర్యాంశే దూషణమాహ (పరతన్త్రస్యేతి). ప్రతి బన్దేరనుత్తరత్వం వారయితుం విపర్యయే పర్యవసాన ప్రయోజక మాశ

(నత్వాం కుర్మిదశగ్రీవేతి) శ్రీరామాయణే సున్దరకాణ్డే ద్వావింశస్సర్గే:—
"అసన్దేశాత్తు రామస్య తపసశ్చాఽనుపాలనాత్। నత్వాంకుర్మి దశగ్రీవభస్మ భస్మా ర్హతేజసా" ఇతి. అత్ర; తపః-స్వాతన్త్ర్యాభావఇతి మన్తవ్యమ్.(తత్ర)శ్లోకే, (తచ్చ) నిరుక్తానుసన్ధానఞ్చ.(క్రియతామితి) శ్రీరామాయణేఆరణ్యకాణ్డే పఞ్చదశస్సర్గే-"పర వానస్మి కాకుత్స్థత్వయి వర్షశతంస్థితే। స్వయన్తు రుచిరేదేశే క్రియతామితిమాంవద" (కురుష్వేతి) తత్రైవ అయోధ్యాకాణ్డే; ఏకత్రింశస్సర్గే "కురుష్వమామనుచరం వైధర్మ్యం నేహవిద్యతే। కృతార్థోఽహంభవిష్యామి తవచార్థః ప్రకల్పతే" *ఇతి. (జ్ఞానేతి) "జ్ఞానకార్యా - స్వార్థకైఙ్కర్యనివృత్తిః" ఇత్యన్వయః.

(ప్రయోజకమితి) అధికారివిశేషేనిషిద్ధత్వం నాభిమతిరితిప్రయోజకమిత్య

(౧) రా-సు-౨౨-౨౦. (౨) రా-ఆ-౧౫. (౩) రా-అయో-౩౧.

జ్ఞాతే (తస్యేతి). (నిషిద్ధత్వాదితి) (౧) "తత్తస్య సదృశం భవేత్" ఇతి సిద్ధవన్నిర్దేశకల్పిత వాక్యేన, *పరిత్యజ్యేత్యాది వాక్యేన చేత్యర్థః. †ప్రతితన్త్ర శేషత్వ పారతన్త్ర్యయోః ప్రమాణసిద్ధత్వా త్సాధనాన్తరస్య తదుభయ విరోధోదుర్వార ఇత్యాశయే నోప సంహరతి (అతఇతి).

ఇతి, ఔత్పత్తికస్వరూపవాద నిష్కర్షః.

అథ, ఐకాన్త్యరూపోపాసనాధికారస్య వర్ణాశ్రమ ధర్మరూపాఙ్గద్వారా నాశకత్వలక్షణః – ఉపాసనాదేర్విరోధ ఇతి దశమమర్థం వాక్యద్వయేనానూద్య వాక్యషట్కేన దూషయతి (ఆనాలు మనన్యార్హేత్యాదినా పరమైకాన్తిత్వ విరోధమిత్తై యిత్యన్తేన). అత్రాయమాశయః. ఐకాన్త్యంనామ – నిత్యనైమిత్తికానుష్ఠానే దేవతాన్తరాభిసన్ధిరాహిత్యమ్, ఫలాన్తరాఽభిసన్ధిరాహిత్యఞ్చ. తత్ర స్వాతన్త్ర్యేణ పారతన్త్ర్యేణవా దేవతాన్తరాభి సన్ధిరాహిత్యం శుద్ధయాజినామేవాధి

ర్థః. (ప్రతితన్త్రే) అసాధారణే. (తదుభయేతి) ప్రపత్త్యసాధారణ శేషత్వపారతన్త్ర్యేత్యర్థః.

ఇతి, ఔత్పత్తిక స్వరూపవిరోధనిష్కర్షనామక చతుర్థవాదకఠినపదదీపికా.

(అథైకాన్త్యేతి) ఏకస్మిన్ – పరమాత్మని, అన్తః – ఆరాధ్యత్వనిశ్చయః, ఏకాన్తః తద్వాన్ – ఏకాన్తీ. తత్త్వమ్ – ఐకాన్త్యమ్; (నాశకేతి) నాశకత్వలక్షణః విరోధ ఇత్యన్వయః. (వాక్యద్వయేన) "ఆనాలుమ్ అనన్యేతి శుద్ధయాజికశబ్ద" ఇతివాక్యద్వయేన. (వాక్యషట్కేన) ఇతుభాష్యేతి, ఎజ్ఞనేఋతి, ప్రతర్దనేతి, విద్యాశ్చేతి, అక్రైయాలితి, ఫలాన్తరేతివాక్యషట్కేన. (ఆనాలుమనన్యార్హేతి). పూర్వమ్-తత్కర్మసమ్బన్ధ ప్రయుక్తదోషః అత్ర, ఆనాలుమితి ఔత్పత్తికకష్టాయాః దేవతాన్తరసమ్బన్ధప్రయుక్తో దోషవిశేష ఇతివివేకః. (ఫలాన్తరమ్) కామ్యమ్. (తత్ర) ఐకాన్త్యద్వయే. (శుద్ధయాజినామ్) కైఙ్కర్యరూపకర్మాను

---

(౧) రా-సు-౩౯-౩౦. † (పా) పరత్ర.

కారః. తైరుత్తరవాక్యైనైవ సర్వధర్మానుష్ఠానాత్, స్వాతన్త్ర్యేణ దేవతాన్తరాభిసన్ధిరాహిత్యస్తు భక్తిప్రపత్తిసాధారణాధికారః. అన్యథా * ఇన్ద్రప్రాణాధికరణేన "ఫలమత ఉపపత్తేః" ఇత్యధికరణేన చ విరోధాత్.

ష్ఠాతౄణామ్. (తైః) శుద్ధయాజిభిః. (ఉత్తరవాక్యైన) భగవచ్ఛాస్త్రాద్యుక్తరీత్యా, ద్వయోత్తరఖణ్డేనైవ (స్వాతన్త్ర్యేణ దేవతాన్తరేతి) పారమైకాన్త్యం నామ - నిత్యనైమిత్తికస్యాధికృత బ్రహ్మవిద్యాన్తర్గతదేవతాన్తరశూన్యత్వమ్ తత్ - ఉపాసక ప్రపన్నసాధారణమ్ ప్రపన్నపారమైకాన్త్యమ్ - కామ్యేష్వపి దేవతాన్తరశూన్యత్వమ్. నిత్యే - "భగవదాత్మకాన్ ధ్యాత్వా" ఇతి పితృతర్పణముక్తమితి బోధ్యమ్ (భక్తిప్రపత్తిసాధారణే) ఇత్యత్ర సాధనభక్తి సాధనప్రపత్తీ ఉచ్యేతే. (అన్యథా) స్వాతన్త్ర్యేణదేవతాన్తరాభిసన్ధిరాహిత్యరూపాధికారానఙ్గీకారే.

(ఇన్ద్రప్రాణేతి) ఇన్ద్రప్రాణాధికరణే - "మాముపాస్స్వ" ఇతి ఇన్ద్రశరీరకపరమాత్మోపాసనముక్తమ్. అత్రనిరతిశయదీప్తియుక్తయోగాక్షిప్తాఽసఙ్కుచిత సకల జగత్కారణతాశాలి జ్యోతిశ్శబ్దనిర్దిష్టం చిదచిద్విలక్షణమిత్యుక్తమనుపపన్నమ్. ప్రజ్ఞాతజీవభావేన్ద్రస్య ముముక్షూపాస్యత్వాక్షిప్తకారణత్వ ప్రతీతేరితి పూర్వాధికరణాక్షేపేణ ఉత్థితేరాక్షేపికీసఙ్గతిః "ప్రాణస్తథానుగమాత్" ఇత్యత్ర "ప్రతర్దనో హ వై దైవోదాసిః" ఇత్యుపక్రమ్య "త్వమేవవరంవృణీష్వ, యం త్వం మనుష్యాయ హితతమం మన్యసే" ఇతి ప్రతర్దనేన ప్రార్థితస్యేన్ద్రస్య వచనే "ప్రాణోఽస్మి ప్రజ్ఞాత్మా, తం మామాయురమృతముపాస్స్వ" ఇతి ముముక్షూపాస్యతయా నిర్దిష్టో హీన్ద్రాఖ్యవ్రజివాచకాఽస్మత్పదశ్రుతేః, వృత్రహననాద్యుపక్రమస్థభూయోలిఙ్గాత్, ఆకాశప్రాణజ్యోతిర్వాక్యేష్వివ అపవాదకాభావాత్, ప్రసిద్ధేన్ద్ర ఏవేతి సద్విద్యావగతకారణత్వవ్యాప్త ముముక్షూపాస్యత్వాక్షిప్తకారణత్వమపి తస్యైవేతి తత్రైవకారణవాక్యానాం సర్వేషాంపర్యవసానమితి న తద్విలక్షణకారణవస్తుసిద్ధిరితి ప్రాపయ్య,

"సఏష ప్రాణఏవప్రజ్ఞాత్మానన్దో ఽజరోఽమృతః" ఇతి పూర్వవాక్యోక్తముపాస్యమ్ - "ఏషః" ఇతిపరామృశ్య, జీవాఽసమ్భావితానాం నిరుపాధికాసఙ్కుచితా

నన్దత్వాఽజరత్వాఽమృతత్వసాధ్వసాధుకారయితృత్వ చేతనాచేతనసర్వవస్త్వాధారత్వ లోకాధిపతిత్వ సర్వేశ్వరత్వాదీనాం పరమాత్మనిసమ్భవతాం బహూనాముపసంహారే శ్రుతత్వాత్, భూయోనుగ్రహన్యాయేన ఉపక్రమగత త్వాష్ట్రహననాది లిఙ్గాన్యథానయనస్యైవ యుక్తతయా సర్వశబ్దానాంవేదాన్తసిద్ధపరమాత్మాభిధాయిత్వ వ్యుత్పత్త్యా "అహంమనురభవమ్" ఇత్యాది తత్త్వజ్ఞవామదేవాదివ్యపదేశవదహంశబ్దస్యాన్తర్యామిపర్యన్తాఽభిధానదృష్ట్యా "మాముపాస్స్వ" ఇత్యాద్యుపదేశోపపత్త్యా, ప్రసిద్ధేన్ద్రప్రాణశరీరకపరమాత్మోపాసనప్రతిపిపాదయిషయాపి జీవముఖ్యప్రాణలిఙ్గానాం పరమాత్మస్వరూపగతానన్దత్వాదీనాఞ్చ త్రివిధోపాసనాయోపదేశ ఇతి, ముముక్షూపాస్యత్వమత్ర నేన్ద్రస్యేతి, తదాక్షిప్తం కారణత్వమపి ప్రసిద్ధేన్ద్రవిలక్షణస్యేతి సూక్ష్మాఽసూక్ష్మచిదచిద్విలక్షణం జగత్కారణభూతం బ్రహ్మవేదాన్తవేద్యమేవేతిసిద్ధమితి శ్రీభాష్యప్రకాశికా ప్రథమాధ్యాయ ప్రథమపాదేన్ద్రప్రాణాధి కరణసూక్తి రనుసన్ధేయా

(ఫలమత ఇతి) ఫలాధికరణే "ఫలమతః" ఇతిసూత్రస్యదేవతాన్తర్యామీసన్ ఫలందదాతీత్యర్థ ఉక్తః అత్ర ఉపాసనోపయోగినిర్దోషత్వ కల్యాణగుణాకరత్వ సర్వస్మాత్పరత్వగుణ నిరూపణప్రస్తావాత్, సర్వకర్మారాధ్యత్వ సర్వఫలప్రదత్వరూపోపాసనోపయోగిగుణ నిరూపణ మారభతే "ఫలమత ఉపపత్తేః" ఇత్యత్ర ధాత్వర్థయాగాదికర్మస్వరూపాదుపాసనస్వరూపాచ్చ అపూర్వద్వారకాత్ఫలమ్, కింవా, యాగాదికర్మ దహరాద్యుపాసనారాధితవాయ్వాదిదేవతారూపాత్ కేవలాచ్చబ్రహ్మణః ఫలమితిసన్దిహ్య, లోకేకృష్యాదీనాం దానాదీనాఞ్చకర్మణాం సాక్షాత్పరమ్పరయా ఫలసాధనత్వ దర్శనాత్, వైదికానామపి యాగాదీనాం ఫలార్థిపురుషవ్యాపారవిషయాణాంఫలసాధకత్వౌచిత్యాత్ క్షణధ్వంసినాం యాగాదీనాం సాక్షాత్కాలాన్తరభావిస్వర్గాదిసాధనత్వాసమ్భవేపి పరమ్పరయాతదుపపత్తేః జ్యోతిష్టోమాదివాక్యావగత ఫలత్వాన్యథానుపపత్త్యా వ్యాపారేకల్పనీయే, వాక్యశేషావగతదేవతాతృప్తేరపిక్షణధ్వంసితయా వ్యాపారత్వానుపపత్త్యా స్థిరతరాఽపూర్వ రూపవ్యాపారకల్పనౌచిత్యేనచ, అపూర్వద్వారా యాగోపాసనాదికర్మణామేవ ఫలహేతుత్వమితి ప్రాపయ్య

తత్తత్కర్మోపాసనాది సాధనానుష్ఠాతృ పురుషాభిలషితేష్టానిష్ట ప్రాపణ నివారణౌపయికజ్ఞానశక్త్యాదివిధురాఽచేతనయాగాదికర్మణాం ఫలప్రదాతృచేతన మన్తరా

ద్వితీయేత్వేకాన్తే స్వర్గాదికామ్యఫలస్య స్వరూపేణ అభిసన్ధిరాహిత్యమ్, నిత్యనైమిత్తికాది సాధ్యప్రత్యవాయ పరిహారాదేస్స్వతన్త్రేణాభిసన్ధిరాహిత్యఞ్చ భక్తి ప్రపత్తి ధారణాధికారః ముముక్షోర్భగవత్ప్రీతి పర్యవసాయి ప్రత్యవాయపరిహారాది ప్రయుక్త్యైవ నిత్యనైమిత్తికాదేరనుష్ఠేయత్వాత్, నిత్యనైమిత్తికాదిసాధ్యానుషఙ్గికఫలేషు కేషాఞ్చిన్మోక్షసాధనానుష్ఠాన యోగ్యతాపాదకత్వేన స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యత్వాచ్చ, కేషాఞ్చి†త్స్వరూపేణ స్వగత సర్వప్రకార ఫలాభిసన్ధిరాహిత్యన్తు ఫలప్రపత్త్యోస్సాధారణాధికారః సిద్ధోపాయస్యాఽననుష్ఠేయత్వాత్ సిద్ధోపాయాధికారభూతశరణాగతేర్నిత్య

తత్సాధనత్వానుపపత్తేః క్షుణ్ణ ధ్వంసికర్మణాం ద్వారాపేక్షాయాం "తృప్త ఏవైనమిన్ద్రః" ఇత్యాదివిధ్యపేక్షితార్థ సమర్పకాఽర్థవాదోపస్థాపిత దేవతాప్రీత్యాదేరేవ కల్పనాన్యాయేన స్థైర్య కల్పనయా ద్వారత్వౌచిత్యేన అనుపస్థితాఽపూర్వకల్పనానుపపత్తేః, "యజ - దేవపూజాయామ్" ఇత్యనుశాసనేన "స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య" "అహంహి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తా చ ప్రభురేవ చ" "యేఽప్యన్యదేవతా భక్తా యజన్తే శ్రద్ధయాన్వితాః। తేఽపి మామేవ కౌన్తేయ యజన్త్యవిధిపూర్వకమ్" "లభతే చ తతః కామాన్మయైవ విహితాన్హి తాన్" "అన్నాదో వసుదానః" "ఏష హ్యేవానన్దయాతి" ఇత్యాదిషు సర్వకర్మారాధ్యస్య సకలఫలప్రదత్వశ్రుత్యా కర్మోపాసనారాధితాత్తత్తద్దేవతారూపాత్కేవలాద్బ్రహ్మణో వా స్వర్గాపవర్గాది ఫలమితి, బ్రహ్మణస్సర్వకర్మారాధ్యత్వాత్ సకలఫలప్రదత్వఞ్చ సుస్థమితి సిద్ధాన్తితమితి శ్రీభాష్య ప్రకాశికా తృతీయాధ్యాయ ద్వితీయపాద ఫలాధికరణ సూక్తిరనుసన్ధేయా

(ద్వితీయేత్వేకాన్తే) ఫలాన్తరాభిసన్ధి రాహిత్యరూపైకాన్తే (నిత్యనైమిత్తికేత్యాది) "సాధ్యః ప్రత్యవాయపరిహారాదిః" ఇత్యన్వయః (నిత్యమ్) సన్ధ్యావన్దనాది (నైమిత్తికమ్) ఉపాకర్మాది (పరిహారాదేరితి) ఆదిశబ్దగ్రాహ్యః - ఇన్ద్రియావృత్త్యాదిః (ప్రయుక్త్యైవ) ప్రయోజనేనైవ, తత్ప్రేరణయైవేతి యావత్ (కేషాఞ్చిదితి) ఫలానామితి శేషః (యోగ్యతేతి) సన్ధ్యావన్దనాదౌ యోగ్యతాపాదకత్వం బోధ్యమ్ (సిద్ధోపాయస్యాఽననుష్ఠేయత్వాదితి) తస్యసిద్ధత్వేన అనుష్ఠేయత్వాభా

---

† (పా) స్వరూపేణాభిసన్ధిరాహిత్యన్తు

నైమిత్తికాది నిరపేక్షత్వాత్, శరణాగతస్య సాధకవత్ మిశ్రఫలిత్వాభావేన ప్రత్యవాయ పరిహారాదేస్తత్ప్రవృత్త్యనుద్దేశ్యత్వాత్, (౧) "త్రిభిరృణవా జాయతే, బ్రహ్మచర్యేణర్షిభ్యో యజ్ఞేన దేవేభ్యః ప్రజయా పితృభ్యః" (౨) "ఋణాని త్రీణ్యపాకృత్య" ఇత్యాదినా (౩) "ఋతావుపేయాత్" ఇత్యాదినా చ, ఉక్తానామృణనివృత్తి విహితభోగాదీనామానుషఙ్గికఫలానాం స్వాపేక్షైవ శరణాగతైః పరిహృతత్వాచ్చ.

"ఋతావుపేయాత్" ఇత్యాదీనాం రాగాత్ప్రవృత్తం ప్రతి ప్రవృత్తి విషయ దేశకాల వ్యవస్థాపరత్వేన, (౪) "పరమాత్మని యో రక్తః" ఇతి న్యాయేన స్వత ఏవ విషయరాగ ప్రవృత్తిరహితాన్ప్రతి

వాదితిభావః (సాధకవత్) ఉపాసకవత్ (తత్ప్రవృత్తీ) శరణాగతప్రవృత్తీత్యర్థః శ్రుతౌ - (ఋణవా) ఋణవానిత్యర్థం (బం. గా. ౩) "ఋణాని త్రీణ్యపాకృత్య మనో మోక్షే నివేశయేత్। అనపాకృత్య మోక్షన్తు సేవమానో వ్రజత్యధః" ఇతి (విహితభోగాదిః) కామాదిః

(ఋతావితి) "ఋతావుపేయాత్" ఇతి, ప్రవృత్తం ప్రతి దేశకాల వ్యవస్థాపన విధిః నత్వప్రవృత్త ప్రవర్తన విధిః నియమవిధిః - అత్ర, నియమః పాక్షికేసతీత్యుక్తత్వాదితిభావః "విధిరత్యన్తమప్రాప్తే నియమః పాక్షికేసతి। తత్ర చాన్యత్ర చ ప్రాప్తౌ పరిసఙ్ఖ్యా విధీయతే" ఇతి

అత్రేదమనుసన్ధేయమ్ శ్రీభాగవతే ఏకాదశస్కన్ధే ద్వాదశశ్లోకః, "లోకే వ్యవాయామిషమద్యసేవా నిత్యాస్తు జన్తోర్న హి తత్ర చోదనా। వ్యవస్థితిస్తాసు వివాహయజ్ఞసురాగ్రహైరాసు నివృత్తిరిష్టా" ఇతి. అస్య శ్లోకస్య వీరరాఘవీయవ్యాఖ్యా, - నను, - "ధర్మప్రజాసమ్పత్త్యర్థం స్త్రియముద్వహేత్" "ఋతావుపేయాత్" "పశుమాలభేత" "యాజమానపఞ్చమా ఇడాం భక్షయన్తి" "హుతశేషమశ్నీయాత్" "సౌత్రామణ్యాం సురాగ్రహాన్ గృహ్ణాతి" "ప్రతిగ్రహాదినా ధనమార్జయేత్" ఇత్యాదిభిశ్శాస్త్రైర్వ్యవాయాదీనాం నియతత్వాత్ కిమితి తన్నిషేధః క్రియతే, ఇత్యాశఙ్క్యాహ (లోక ఇతి) (వ్యవాయః) స్త్రీసఙ్గః (వ్యవాయాదయో నిత్యాః) రాగతో నిత్యప్రాప్తాః (జన్తోః) ప్రాణిమాత్రస్య తతః తత్ర తాసు చోదనా విధిర్నాస్తి కిన్తు (తాసు) వ్యవాయాదిషు, వ్యవస్థితిః శాస్త్రస్య

---

(౧) (౨) (౩) (౪)

తద్విధి ప్రవృత్త్యనుపపత్తేః. అన్యథా (౧) "దేవర్షిభూతాత్మనృణాం పితౄణాం నకిఙ్కరో నాయ మృణీచ రాజన్ । సర్వాత్మనా యశ్శరణం

అప్రాప్తార్థగోచరత్వాత్, రాగప్రాప్త వ్యవాయాదయో న విధేయాః. కిన్తు వ్యవస్థితి మాత్రం శాస్త్రకృతమిత్యర్థః. తదేవ వివృణోతి (వివాహాదిభిః-వ్యవస్థితిః) ఇతి సమ్బన్ధః. "వివాహగృహీతాయామేవ వ్యవాయః కార్యః యజ్ఞ ఏవామిషసేవా సౌత్రామణ్యామేవ సురాగ్రహః." ఇత్యేనియమః క్రియత ఇతి, నియమ ఇత్యర్థః నియమఫలభూతం సఙ్కోచమాహ (ఆసు నివృత్తిరిష్టేతి). (ఆసు) వ్యవాయామిషమద్యసేవాసు, (నివృత్తిః) "పరదారేభ్యః, అనృతుకాలేభ్యః, అయాగీయామిషమద్యసేవాభ్యాం, అత్ర నివృత్తిరిష్టా; నతు స్వదారాదిభ్యః ఇతి." ఇత్యాదికమనుసన్ధేయమ్.

(తద్విధిః) ఋతుగమనాదివిధిః. (అన్యథా) విధిప్రవృత్త్యుపపత్తౌ (దేవర్షీతి) శ్రీభాగవతే ఏకాదశస్కన్ధే పఞ్చమాధ్యాయే వసుదేవం ప్రతి నారదోక్తిః. అస్యార్థో వీరరాఘవీయవ్యాఖ్యాయాం ద్రష్టవ్యః. "లోకే పురుషః - ఉత్పత్తికాలే దేవర్షి భూత పితృఋణైస్సహ జాయతే, జననానన్తరం తేషామృణం పఞ్చయజ్ఞాద్యైర్యజ్ఞల తర్పణాద్యైశ్చ పరిహరతి. కిఞ్చ, యజ్ఞైశ్చ దేవఋణమ్, అధ్యయనేన ఋషిఋణమ్, బలిప్రదానేన భూతఋణమ్, అతిథిపూజయా మనుష్యఋణమ్, పుత్రోత్పాదనేన పితృఋణఞ్చ పరిహరతి, ఏభిస్సాధనైః ఋణవిమోచనం కరోతి నచేత్, తేషాం దేవాదీనాం కిఙ్కరో భవేత్, స పురుషః ఏతదృణపరిహారసాధనాని చ సర్వకర్మాణి నిరస్య మనసా భగవన్తం శరణంగతశ్చేత్, తేషామనృణీ - అకిఙ్కరో భూత్వా పరమపదం గచ్ఛతీతి భావః. తత్కథమితి శఙ్కాయామ్, ఏభిస్సాధనైర్నివారణీయమృణం శరణాగతిమాత్రేణ భగవాన్స్వయం ధారయిత్వా, దేవానాం రాక్షసేభ్యో భయప్రాప్తికాలే తద్భయ నివారణం కృత్వా తదుపకారేణ దేవఋణం నివారయతి యజ్ఞవిఘ్నకరాన్ రాక్షసాన్హత్వా ఋషిఋణం నివారయతి. భూతానాం స్వకీయాంశభూతై రాజభిః బలిప్రదానం కృత్వా భూతఋణం నివారయతి. అతిథీనాం మనుష్యాణాం ప్రపన్నముఖదర్శనేనైవ తేషాం పాపనాశనం కృత్వా అతిథిఋణం పరిహరతి. పితౄణాం పరమపదం దత్వా పితృఋణం పరిహరతి. ప్రపన్నస్య గృహాగతాః పితరస్త్రిస్సప్తసఙ్ఖ్యాః పరమపదం

---

(౧) భాగ-౧౧-౫.

శరణ్యం నారాయణం లోకగురుం ప్రపన్నః" (౧) "సర్వధర్మాంశ్చ సన్త్యజ్య సర్వకామాంశ్చ సాక్షరాన్ । లోకవిక్రాన్తచరణౌ శరణన్తే వ్రజంవిభో" ఇత్యాదివిరోధాత్, తథాచోపాసనం స్వాధికారభూతపారమైకాన్త్యాఽవిరుద్ధమపి, అకిఞ్చనాధికారభూత పారమైకాన్త్య విరుద్ధమేవేతి

ఏతదభిప్రాయేణైవాఽనుగృహీతం శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే తత్రైవ వరదదేశికైః, — "యదప్యుక్తం కర్మోపాసనయోర్దేవతాన్తర సమ్బన్ధోనాస్తి, దేవతాన్తరశబ్దానామగ్రనయనాదివ్యు

గచ్ఛన్తి తథాప్రహ్లాదప్రభృతిభగవానాహ, - "పితాత్రిస్సప్తభిఃపూతః పితృభిస్సహితోఽనఘ । సత్వాద్యోఽస్యగృహేజాతో భవాన్వై కులపావనః । యత్రయత్రచమద్భక్తాః ప్రశాన్తాస్సమదర్శినః । సాధవస్సముదాచారాస్తే ప్రథన్తేవికీటకాః" ఇతి శరణాగతానాం పఞ్చయజ్ఞాదయశ్చదేవర్షి పితృతర్పణాద్యాః యజనాధ్యయనబలి ప్రదానాఽతిథిపూజాదయశ్చకర్తవ్యాసభవన్తి మన్దాధికారిణామేవ లోకసఙ్గ్రహార్థమాజ్ఞాకైఙ్కర్యరూపేణ యథాశక్తి కర్తవ్యాభవన్తి" ఇతి

(సర్వధర్మాంశ్చేతి) (ఇత్యాదీతి) "నద్యాస్తస్యైవనామాని ప్రవిష్టాఃయూయథార్ణవమ్ । సర్వాత్మనాప్రపన్నస్య విష్ణుమేకాన్తినస్తథా" ఇత్యాదిరాదిశబ్దేన గృహ్యతే (తథాచేతి) "ఉపాసనమ్-ఉపాసనాధికారభూతపారమైకాన్త్యవిరుద్ధమ్" ఇతి, ఔత్త్రేక్షికశఙ్కాయాస్సమాధానగ్రన్థః తథాచేత్యారభ్య పారమైకాన్త్యవిరుద్ధమపీత్యన్తమ్ (పారమైకాన్త్యావిరుద్ధమితి) అత్రసాధనభక్తిప్రపత్తిసాధారణం పారమైకాన్త్యం వివక్షితమ్ సమ్ప్రదాయసిద్ధందర్శయతి (అకిఞ్చనాధికారేతి). (పారమైకాన్త్యేతి) ఫలప్రపత్త్యసాధారణ పారమైకాన్త్యేత్యర్థః (విరుద్ధమేవేతీతి) అత్రాయమాశయఇతి పూర్వేణాన్వయః

(అగ్రనయనాదీతి) "అగ్రంనయతీత్యగ్నిః" ఇతివ్యుత్పత్తిః "ఆకాశోహవై" ఇత్యత్ర "ఆసమన్తాత్కాశతే" ఇతి భగవతస్సాక్షాద్వాచకత్వముక్తమ్.

---

(౧)

త్వత్త్వాచ్చ అపర్యవసానేన వా పరమాత్మపరత్వాదితి, తన్న, కామ్యత్వాకారేణ తత్పరత్వాభావేఽపి, నిత్యత్వాకారస్య ఋణవిమోచనార్థతయా తత్పరత్వాన్నాద్యస్యోపాసకయోస్సర్వస్యైనా ప్రపన్నత్వాభావేన ఋణిత్వాత్" ఇతి

అత్ర తావదుపాసనాదేరైకాన్త్యవిరోధపరపూర్వోక్తసూక్తేః ఫలప్రాప్త్యై నాధారణైకాన్త్యపరత్వభ్రమం వారయితుమనువదతి (యదపీతి) (దేవతాన్తరసమ్బన్ధో నాస్తీతి) పరమాత్మావిశేషణత్వేన

(అపర్యవసానేనవేతి) "మాముపాస్వ" ఇత్యత్ర తత్ర ఇన్ద్రమాత్రపర్యవసానాభావేన ఇన్ద్రశరీరకపరమాత్మపరమితి, భగవతో గౌణవాచకత్వముక్తమ్,

అపర్యవసానవృత్తినిరూపణం కృతం సిద్ధ్యుపాయసుదర్శనే - సకలశాస్త్రసారతమావిర్భావే, సర్వేషాం శబ్దానాం బ్రహ్మణి రూఢిద్వయం వర్తతే, చేతనాచేతనద్వారకాపర్యవసానరూఢిః కాచన, యోగపూర్వకసాక్షాద్రూఢిరపరా తత్ర యస్మిన్ ప్రకరణే చేతనాచేతనాసాధారణం లిఙ్గం దృశ్యతే, తత్ర తచ్చేతనాచేతనద్వారకాపర్యవసానరూఢిరేవాశ్రీయతే యోగపూర్వకసాక్షాద్రూఢ్యాశ్రయణే లిఙ్గబాధాత్ యథా వైశ్వానరాధికరణాగ్నిశబ్దే, యత్ర తు తాదృశలిఙ్గం న దృశ్యతే, తత్ర యోగపూర్వకసాక్షాద్రూఢిరేవాశ్రీయతే, సాక్షాద్రూఢ్యపేక్షయా పరమ్పరారూఢేర్జఘన్యత్వాత్; యథా ఆకాశాదిశబ్దేష్వితి, న కుత్రాపి కేవలయోగవృత్తి తుల్యత్వమపర్యవసానరూఢివృత్తేః సూత్రకారాద్యభిమతమిత్యవగమ్యత ఇతి, నిష్కణ్టకమేవ సర్వేషాం శబ్దానాం బ్రహ్మణ్యేవ ముఖ్యవృత్తిత్వమితి

(కామ్యత్వేతి) కర్మణః కామ్యత్వాకారేణేత్యర్థః. (తత్పరత్వేతి) దేవతాన్తరపరత్వేత్యర్థః (నిత్యత్వాకారస్యేతి) కర్మణ ఇతి శేషః (తత్పరత్వాత్) దేవతాన్తరపరత్వాత్ (ఋణిత్వాదితి) సన్న్యాసినః ఋణనివృత్తివత్, ఋణనివృత్త్యభావాదితి భావః

(పరమాత్మావిశేషణత్వేన) పరమాత్మవిశేషణత్వాభావేన "ఇన్ద్రశరీరకం పర

దేవతాన్తరానుసన్ధాన పూర్వకమనుష్ఠేయత్వం నాస్తీత్యర్థః, ఇదముప లక్షణమ్ ఫలాన్తరసమ్బన్ధో నాస్తీత్యపి ద్రష్టవ్యమ్ (దేవతాన్తరేతి) తత్తదఙ్గభూత మన్త్రగత దేవతాన్తరవాచి శబ్దానామిత్యర్థః (పరమాత్మపరత్వాదితి) ఇదమప్యుపలక్షణమ్ ముముక్షోర్భగవత్ప్రీతేరేవ ప్రధానోద్దేశ్యతయా, ఫలాన్తరాణామతథాత్వాదిత్యపి ద్రష్టవ్యమ్

మన్త్రాణాం హ్యాకార ద్వయమస్తి ఫలాన్తరార్థే కర్మాదౌ సాక్షాత్పరమ్పరయా అఙ్గతయా అనుసన్ధేయత్వమ్, మోక్షార్థే - తత్ర తథానుసన్ధేయత్వఞ్చేతి, తత్రాద్యేనాకారేణ ముముక్షుణా తేషాముద్దేశ్యత్వేన దేవతాన్తరాభిసన్ధి పూర్వకమనుసన్ధేయత్వం నాస్తి, ముముక్ష్వనుష్ఠేయ కర్మాదేః ఫలాన్తరార్థత్వాభావాత్ యదిహి ఫలాన్తరార్థత్వం స్యాత్, తదా ఫలప్రద దేవతోద్దేశ్యం వినా ఫలాన్తరాఽసిద్ధ్యా తదర్థకర్మాఙ్గభూతానాం తేషాం తథానుసన్ధేయత్వం స్యాత్ ద్వితీయేన త్వాకారేణ ముముక్షుణైవ తేషాం తథానుసన్ధేయత్వమస్తి "బ్రాహ్మణస్య సోమవిద్యాప్రజ మృణవాక్యేన సంయోగాత్" ఇతి షాష్ఠన్యా

మాత్మా'' ఇత్యత్ర-ఇన్ద్రః భగవచ్ఛరీరమితి, ఇన్ద్రోఽవిశేషణం భవతీతిమన్తవ్యమ్ (అతథాత్వాత్) ప్రధానోద్దేశ్యత్వాభావాత్

(అనుసన్ధేయత్వమితి) దేవతాన్తరాభిసన్ధి పూర్వకమితి శేషః (తత్ర) కర్మాదౌ (తథా) సాక్షాత్పరమ్పరయాఽఙ్గతయా (తత్ర) ఆకారద్వయే (ఆద్యేనాకారేణ) ఫలాన్తరార్థత్వాకారేణ (తేషామ్) మన్త్రాణామ్ (తదర్థేతి) ఫలాన్తరార్థేత్యర్థః (తథానుసన్ధేయత్వమ్) దేవతాన్తరాభిసన్ధి పూర్వకమనుసన్ధేయత్వమ్ (ద్వితీయేనత్వాకారేణ) మోక్షార్థత్వాకారేణ (తేషామ్) మన్త్రాణామ్ (తథానుసన్ధేయత్వమ్) దేవతాన్తరాభిసన్ధి పూర్వకమనుసన్ధేయత్వమ్ (బ్రాహ్మణస్యేతి) పూర్వమీమాంసాయామ్, షష్ఠాధ్యాయే ద్వితీయపాదే, "బ్రాహ్మణస్యసోమవిద్యా ప్రజమృణవాక్యేన సంయోగాత్'' ఇతి, ఏకత్రింశత్సూత్రమ్ (బ్రాహ్మణస్యేతి) త్రైవర్ణికోపలక్షణమ్, (సోమః) యాగవిశేషః (విద్యా) వేదాధ్యయనాదిః. (ప్రజా) సన్తతిః, "వసన్తే

వసన్తేజ్యోతిష్టమేనజుహుయాత్'' "స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యః'' "ప్రజాముత్పాద
యేత్'' ఇతివిధిః, (ఋణవాక్యేన) "తృభిఋణవాజాయతే'' ఇతివాక్యేన (సంయో
గాత్) సమ్బన్ధాత్

అత్ర, పూర్వమీమాంసాసూత్రశాబరభాష్యే షష్ఠాధ్యాయద్వితీయపాదే, ఏకా
దశమ్, ఋణత్రయాపకరణస్య బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యానాం నిత్యతాధికరణమ్.
[బ్రాహ్మణస్యతుసోమవిద్యా ప్రజమృణవాక్యేనసంయోగాత్] ఇదంశ్రూయతే;—
"సోమేనయజేత," "గర్భాష్టమేషుబ్రాహ్మణముపనయీత''"ప్రజాముత్పాదయేత్''
ఇతి. తత్రసన్దేహః - కింనిత్యాన్యేతాని, ఉత - అనిత్యానీతి కింప్రాప్తమ్;
కామసంయోగాదనిత్యానీతిప్రాప్తే, ఉచ్యతే; - బ్రాహ్మణాదీనాం సోమాదీనినిత్యా
నీతి కుతః, ఋణవాక్యేనహి సంయోగోభవతి "జాయమానోవై బ్రాహ్మణస్త్రిభి
ఋణవాన్‌జాయతే, యజ్ఞేనదేవేభ్యః, బ్రహ్మచర్యేణఋషిభ్యః, ప్రజయాపితృభ్యః''
ఇతి. "సవైతర్హ్యనృణోయదా యజ్వాబ్రహ్మచారీప్రజావాన్''ఇతి ఋణసంస్తవో
వశ్యకర్తవ్యానాంభవతి, తస్మాన్నిత్యానీతి. "నను-లిఙ్గమసాధకమ్, న్యాయఉచ్య
తామ్; యస్యైతద్ద్యోతకమ్'' ఇతి. ఉచ్యతే; - అకామసంయుక్తాన్యేషాం పృథ
గ్వాక్యానిభవన్తి. "వసన్తే వసన్తేజ్యోతిషాయజేత," "యావజ్జీవమగ్నిహోత్రం
జుహోతి'' యావజ్జీవందర్శపూర్ణమాసాభ్యాంయజేత'' "తథావిద్యామధీయీత''
"తథాప్రజాఉత్పాదయితవ్యాః'' ఇతి. ఏవంనిత్యతాయాః ప్రాప్తాయాఇదం
లిఙ్గంభవతీతి,

అథవా, అయమన్యోఽర్థః; [బ్రాహ్మణస్యతుసోమవిద్యా ప్రజమృణవాక్యేన
సంయోగాత్] సోమాదయోనియతాః - కింబ్రాహ్మణస్యైవ; రాజన్యవైశ్యయో
రనియతాః; ఉతసర్వేషాంనియతాఇతి, కిమ్ప్రాప్తమ్; బ్రాహ్మణస్యైవనియతాః, నేతర
యోరితి. కుతః, ఏవంశ్రూయతే. "జాయమానోహవైబ్రాహ్మణః'' ఇతిబ్రాహ్మణస్య
నియమోదృశ్యతే, నేతరయోః; బ్రాహ్మణసఙ్కీర్తనాత్ ఏవమ్ప్రాప్తేబ్రూమః; -
సర్వేషాంనియమఃకృతః; కుతః, అవిశేషేణనియమవిధానంయత్, తత్ - అకామ
సంయుక్తం వచనంనియామకమ్; తత్ - అవిశిష్టంసర్వేషామ్; తస్మాత్సర్వేషాంనియ
మఇతి నను, "జాయమానోహవైబ్రాహ్మణః'' ఇతి, బ్రాహ్మణస్య సఙ్కీర్తనముచ్య

యేన వేదాధ్యయన యాగానుష్ఠాన ప్రజోత్పాదనానాం నిత్యతయా బ్రహ్మ విద్యాఙ్గత్వేన తత్త్రితయాఙ్గ భూతానాంమన్త్రాణాం మోక్షార్థే తత్ర తథాఽనుసన్ధేయత్వాత్

తే, భవత్యస్మిన్వచనే బ్రాహ్మణసఙ్కీర్తనమ్ నత్వేతన్నియమస్యవిధాయకమ్ ఏతైరకామసంయుక్తైర్వచనైర్విహితస్య నియమస్య అనువాదోయమవదానస్తుత్యర్థః. తస్మాన్నాత్రబ్రాహ్మణ సఙ్కీర్తనేన రాజన్యస్య వైశ్యస్యవా అనియమోవిజ్ఞాయతే బ్రాహ్మణగ్రహణన్తు ప్రదర్శనార్థమ్ 'జాయమానోబ్రాహ్మణో రాజన్యోవైశ్యోవా' ఇతి తథా (జాయమానః) జాతశ్చేతి'' ఇతి

జైమినిన్యాయమాలావిస్తరే-షష్ఠాధ్యాయస్య ద్వితీయపాదే ఏకాదశాధికరణమారచయతి,-[సోమాధీతిప్రజం కామ్యంనిత్యంవా కామతోగ్రిమః । లిప్సానుష్ఠేయ విజ్ఞానలోకైస్తన్నిత్యతేష్యతే] ఇదమామ్నాయతే, "సోమేనయజేత" "స్వాధ్యాయమధీయీత" "ప్రజాముత్పాదయేత" ఇతి, అత్రసోమః - కామ్యః, "జ్యోతిష్టోమేన స్వర్గకామోయజేత" ఇతికామసంయోగేనామ్నాతత్వాత్, అధ్యయనప్రజోత్పాదనయోరపి విశ్వజిన్న్యాయేన స్వర్గఫలత్వేనకల్పితే,కర్మయోగోపికల్ప్యతే, తస్మాదిదంత్రయం కామ్యమితిచేన్నైవమ్, లిప్సాదినానిత్యత్వసిద్ధేః, "వసన్తే వసన్తే జ్యోతిషాయజేత" ఇతి - ప్రతివసన్తంనిమిత్తీకృత్య సోమయాగంవిధత్తే అధ్యయనస్యనస్వర్గఃఫలమ్ దృష్టప్రయోజనస్యానుష్ఠేయ జ్ఞానస్యసమ్భవాత్, తత్ర క్రత్వనుష్ఠానస్య నిత్యత్వాత్తద్ధేతోరధ్యయనస్యాపి నిత్యత్వమనివార్యమ్, "అనుత్పాద్యసుతంనలోకంగచ్ఛతి" ఇతిస్మృతేర్లోకసద్ధ్యర్థముత్పాదనస్యాపినిత్యత్వమ్, అనేనైవాభిప్రాయేణేదమామ్నాతమ్ - "జాయమానోవై బ్రాహ్మణస్త్రిభిరృణవాజాయతే బ్రహ్మచర్యేణఋషిభ్యో యజ్ఞేనదేవేభ్యః ప్రజయాపితృభ్యః, ఏషవాఅనృణోయః పుత్రీయజ్వా బ్రహ్మచారీవాస"ఇతి బ్రాహ్మణగ్రహణమితర యోరప్యుపలక్షణార్థమ్. సోమాదివిధిషువిశేషస్యాశ్రవణాత్, తస్మాత్సోమాదికం నిత్యమిత్యాదికమనుసన్ధేయమ్.

(తత్త్రితయమ్) వేదాధ్యయనయాగానుష్ఠాన ప్రజోత్పాదనరూపత్రితయమ్ (తత్ర)కర్మాదౌ (తథానుసన్ధేయత్వాత్) దేవతాన్తరాభిసన్ధిపూర్వకమనుసన్ధేయత్వాత్

దేవతాధికరణన్యాయేన అర్థవాదిన్యా బుణనివృత్తేరపి సోమాది

(దేవతాధికరణేతి) ఉత్తరమీమాంసాయాందేవతాధికరణే - అర్థవాదవాక్యగత విశేషస్యప్రకృతోపయోగిత్వముక్తమ్. శ్రీభాష్యప్రకాశికాయాం ప్రథమాధ్యాయస్య, తృతీయపాదే, "తదుపర్యపిబాదరాయణః" ఇత్యత్ర దేవానాం,బ్రహ్మవిద్యాయామధికారోఽస్తి, నవేతిప్రసఙ్గాచ్చిన్త్యతే; నాస్త్యధికారో దేవానామర్థిత్వాద్యభావాత్, తదభావశ్చదేవతానాం చైతన్యాదౌ ప్రమాణాభావాత్; తథాహి; నతావచ్చోదనాతత్రప్రమాణమ్, తస్యాః కర్మకరణేతికర్తవ్యతాదిరూపాంశత్రయవిశిష్టభావబోధకతయైవచరితార్థత్వాత్, దేవతాచైతన్యాదావప్రమాణత్వాత్; ప్రవర్తకోహి విధిః, ప్రవృత్త్యనుకూలమేవార్థం విషయీకరోతి; దేవతాచైతన్యాదికఞ్చ నతథాభూతమ్; నాప్యర్థవాదస్తత్రప్రమాణమ్; - పూర్వతన్త్రోక్తార్థవాదాధికరణన్యాయేన విధ్యపేక్షితప్రాశస్త్యసమర్పకతయైవ స్వాధ్యాయవిధ్యవగతప్రయోజనవదర్థవత్తావశ్యమ్భావేన అనపేక్షితనిష్ఫలదేవతాచైతన్యాదౌతాత్పర్యాసమ్భవాత్; నాపిమన్త్రభాగాస్తత్రప్రమాణమ్; తేషామపిమన్త్రాధికరణోక్తన్యాయేన అనుష్ఠేయార్థస్మారకత్వేనలబ్ధప్రయోజనానామనుపయుక్తదేవతాచైతన్యాదౌ తాత్పర్యాసమ్భవాత్, నామధేయానామపి విహితధాత్వర్థపరిచ్ఛేదకతయా దేవతాచైతన్యాదిబోధకతాయా మసమర్థత్వాత్. ఆకాశాద్యచేతనసృష్టివదిన్ద్రాదిదేవతాసృష్టేరప్యుపపన్నతయాసృష్టివాక్యాదపి దేవతాచైతన్యాద్యసిద్ధేశ్చ; విద్యాసన్నిధావామ్నాతానామ్, "ప్రతర్దనోహవైదైవోదాసిః" ఇత్యాద్యాఖ్యానానాం పారిప్లవార్థాధికరణన్యాయేన విద్యాస్తావకతయావిద్యార్థానాం దేవతాచైతన్యాదిపరతాయాంమానాభావాత్;ప్రత్యుత దేవతానాం విగ్రహాదిమత్త్వే యుగపదాహూతానామనేకయజ్ఞవాటేషు సన్నిధానానుపపత్తిః; తస్మాద్దేవానాంచైతన్యే విగ్రహాదిమత్త్వేచ ప్రమాణాభావేన ముముక్షారూపార్థిత్వాభావాత్, పటుతరదేహేన్ద్రియాదిమత్త్వరూపసామర్థ్యాభావాదధ్యయన సంస్కృతస్వాధ్యాయసమ్పాదితార్థజ్ఞానవత్తారూపవిద్వత్తాభావాచ్చనదేవానాం విద్యాధికార ఇతిపూర్వః పక్షః;

ఫలత్వేన తేషాంతథానుసన్ధేయత్వస్య ఋణనివృత్త్యర్థత్వాత్, ఋషి చేవ పితృప్రీతింవినా తదీయఋణనివృత్త్యనుపపత్త్యాముముక్షోరప్యద్దే

రాద్ధాన్తస్తు,—దేవానామప్యస్తి విద్యాయామధికారః తేషాంవిధ్యర్థవాదాభిశ్చైతన్య విగ్రహాదేస్స్ఫుటమవగమాత్ విధినాతావత్ "సోమేనయజేత" ఇతియజినాయాగఉచ్యతే యాగశ్చ-దేవపూజా "యజ - దేవపూజాయామ్" ఇత్యనుశాసనాత్, దేవపూజాచ - దేవతాప్రీతిజనకవ్యాపారః ప్రీతిశ్చ - దేవతాయాశ్చైతన్యంవిగ్రహాది మత్త్వఞ్చవినానసమ్భవతీతి-విధితశ్చైతన్యాదిసిద్ధిః తథా, అర్థవాదైశ్చతేషాం చైతన్యాదిస్సిద్ధ్యతి లోకే-స్తుత్యేషునరపతిప్రభృతిషు గామ్భీర్యౌదార్యశౌర్యవీర్యధైర్య సౌన్దర్యాదిగుణకథనేనైవ స్తుతిబుద్ధిజననవత్, వేదేపిస్తుత్యేష్వగ్నివాయ్వాదిషు గుణసౌన్దర్యకథనేనవినా స్తుతి బుద్ధేరనుత్పత్త్యా, తదన్యథావశ్యమ్భావే పశ్చాత్తనబలవత్తరబాధకప్రమాణాభావేన చైతన్యవిగ్రహాదిసద్ధేరప్రత్యూహత్వాత్. అతఏవహి "సతామసతాంవాగుణానాం కీర్తనాత్ప్రరోచనా" ఇతిన్యాయవిదాం వాదోదృశ్యతె, తదామన్త్రైరపితేషాం తత్సిద్ధిరనివార్యా మన్త్రాధికరణన్యాయేనతేషాం విహితార్థస్మారకతయా నిర్వికల్పకస్మరణస్యాఽనుభవనిరస్తత్వేన అనుష్ఠానానుకూలత్వేనచ సప్రకారకత్వావశ్యమ్భావే,మన్త్రప్రతిపాద్యగుణ విగ్రహాదిప్రకారమతిలఙ్ఘ్య అప్రామాణికప్రకారాన్తరకల్పనస్యాఽతిజఘన్యత్వాత్ మన్త్రాణామనుష్ఠేయార్థస్మృత్యర్థమేవ మన్త్రప్రతిపాద్యవిగ్రహాదిపరతా అవశ్యమభ్యుపేయా, "హన్తాహమిమాస్తిస్రో దేవతాః" "అనేనజీవేనాత్మనానుప్రవిశ్య నామరూపేవ్యాకరవాణి" "నామరూపఞ్చభూతానాం కృత్యానాఞ్చప్రపఞ్చనమ్। వేదశబ్దేభ్యఏవాదౌ దేవాదీనాఞ్చకారసః" ఇత్యాదిబహుతరవచనేషు దేవాదీనాం శరీరసృష్టిప్రతిపాదనాత్, అచేతనాకాశాదిసృష్టితుల్యసృష్టివచనమజ్ఞానకార్యమేవ, దేవానాంవిగ్రహాదిమత్త్వేయుగపదనేకదేశసాన్నిధ్యోపపత్తిశ్చసౌభర్యాదివదనేక శరీరపరిగ్రహశక్తివిశేషాదుపపాదనీయా. తస్మాద్దేవాదీనామపిచైతన్యాదిమత్తయా అర్థిత్వాదిసమ్భవాదస్తి విద్యాయామధికారః ఇతి

(తేషామ్) మన్త్రాణామ్ (తథా) పూర్వవత్ (తదీయేతి) ఋషిదేవపితృసమ్బ

శ్యత్వేన దేవతాన్తరాభిసన్ధ్యవశ్యమ్భావాచ్చ. తథాచశరణాగతైర్దేవతాన్తరవాచిశబ్దానుసన్ధానే దేవతాన్తరోపలక్షిత తదన్తర్యామిత్వగుణ విశిష్టస్య భగవత ఏవోద్దేశ్యత్వాత్, ఉద్దేశ్యత్వేన దేవతాన్తరాభిసన్ధిరాహిత్య రూపాకిఞ్చనాధికారేణ విరోధ ఉపాసనాదేర్ద్వార ఇత్యాశయేనాహ (కామ్యత్వాకారేణేతి). అత్రదేవతాన్తర శబ్దానామిత్యనుషఙ్గః.

నను, శరణాగతైరపి కేవలభగవదాజ్ఞాప్రయుక్తత్వేన కేవలపరార్థకైఙ్కర్యత్వేనచ నిత్యనైమిత్తికానామవశ్యానుష్ఠేయత్వాత్, ఉక్తరీత్యాతేషామప్యుద్దేశ్యత్వేన దేవతాన్తరాభి సన్ధిర్దుర్వారా. భగవత్ప్రీతి వ్యతిరేకేణ ఋణనివృత్తేస్తేషామనుద్దేశ్యత్వాత్, నతాదర్థ్యేన దేవతాన్తరోద్దేశఇత్యేతత్సాధనాన్తరనిష్ఠేష్వపి సమాన మిత్యత్రాహ (న్యాస్యోపాసక యోరితి).

(సర్వాత్మనా ప్రపన్నత్వాభావేన) ఇత్యనేన *సర్వాత్మనాయశ్శరణమితి వాక్యంస్మారితమ్. తథాచాయమభిప్రాయః. "ఉపాయేగృహరక్షిత్రోః" ఇత్యాదిప్రమాణేన శరణశబ్దస్తావదర్థత్రయవాచీ. తథాచ, యస్సర్వాత్మనా శరణం ప్రపన్నః సర్వప్రకారేణోపాయత్వేన గృహత్వేన రక్షితృత్వేనచ ప్రపన్న ఇత్యర్థః. అత్ర ఫలప్రద దేవతాద్వారా ఫలకరణత్వ ముపాయపదేన వివక్షితమ్. (౧) "ఏషబ్రహ్మప్రవిష్టోస్మి"(౨)"ప్రవేష్టుఞ్చ పరన్తప"(౩)"విశతేతదనన్తరమ్"ఇత్యాదా

నీత్యర్థః. (తదన్తర్యామిత్వేతి) దేవతాన్తర్యామిత్వేత్యర్థః.

(తేషామపి) శరణాగతానామపి. (తాదర్థ్యేన) ఋణనివృత్త్యర్థత్వేన.

(ఉపాయఇతి) "ఉపాయేగృహరక్షిత్రోశ్శబ్దశ్శరణమిత్యయమ్। వర్తతేసామ్ప్రతఞ్చైష ఉపాయార్థైకవాచకః" ఇతి. (ఏషఇతి) "గ్రీష్మేశీతమివహ్రదమ్" ఇతి శేషః. (ప్రవేష్టుమితి) గీతాయాంపూర్వమేవ వ్యాఖ్యాతమ్. (విశత ఇతి) గీతాయాం

---

(౧) (౨) (౩)

భగవతో గృహవత్ప్రవేశకర్మత్వోక్త్యా ఫలత్వాఽపరపర్యాయం ప్రాప్యత్వం గృహపదేన వివక్షితమ్ ఫలప్రద దేవతా రక్షితృ పదార్థః సాధనాన్తర నిష్ఠాస్తు ఫలప్రదత్వమాత్రేణ భగవన్తం ప్రపన్నాః నతుకరణత్వేన ఫలత్వేనచ ప్రపన్నాః, తేషాం స్వయత్నస్వప్రయోజన పరత్వాత్, "నారాయణం ప్రపన్నాః" ఇత్యస్య అవధారణగర్భత్వాచ్చ, తథాచ, శరణగతానాం విశేషవచనేన ఋుణిత్వనిషేధాత్ నచ ఋుణనివృత్త్యర్థముద్దేశ్యత్వేన దేవతాన్తరాభి సన్ధిస్సమ్భవతి.

సాధకానాన్తు విశేషవచనాభావేనఋుణిత్వాత్, సత్యపిఋుణిత్వే తన్నివృత్తౌ కామనావిరహేణ దేవతాన్తరానుద్దేశే ప్రత్యవాయాపత్త్యా తేషాముద్దేశ్యత్వేన దేవతాన్తరాభిసన్ధిస్సర్వాస్త్యైవ, తస్మాచ్ఛరణాగతానాం దేవతాన్తరోపలక్షిత తదన్తర్యామిత్వగుణ విశిష్ట భగవదుద్దేశేన దేవతాన్తరశబ్దానుసన్ధానమ్, సాధకానాన్తు దేవతాన్తరవిశిష్ట భగవదుద్దేశేనక్వచిద్దేవతాన్తరశబ్దానుసన్ధానమితి (ఋుణిత్వాదితి)అనేనస్వరూపాపేక్షైవ క్వచిత్ఫలాన్తరాభి సన్ధిరాహిత్య రూపాఽకిఞ్చనాధికార విరోధస్సూచిత ఇతిదిక్

ఇతి సామ్ప్రదాయిక స్వరూప విరోధనిష్కర్షః.

పూర్వమేవ వ్యాఖ్యాతమ్ (తేషామ్) సాధనాన్తరనిష్ఠానామ్ (అవధారణేతి) "సర్వం వాక్యం సావధారణమ్" ఇతిన్యాయాదితిభావః

(తన్నివృత్తౌ) ఋుణనివృత్తౌ (తేషామ్) సాధకానామ్ (తదన్తర్యామిత్వేతి) దేవతాన్తర్యామిత్వేత్యర్థః (క్వచిత్) సాక్షాదన్వయభిన్నస్థలే (ఇతీతి) తథాచ అయమభిప్రాయఇతి పూర్వేణాన్వయః

ఇతిసామ్ప్రదాయికస్వరూప విరోధనిష్కర్షనామక.

పఞ్చమవాదకఠినపద దీపికా

హిరణ్యోపధానవిశిష్ట పృథివ్యాంచయనాధికరణాధికరణత్వవత్, అత్రాపివివిధిత్సితవరణీయాధికారి విశేషణభక్తిరూపత్వ విశేషణ విశిష్టశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానాం పరమాత్మ ప్రాప్త్యుపాయత్వమితి సిద్ధ్యతీతిభావః అత్రోపాయత్వంప్రయోజకత్వమాత్రమితిబోధ్యమ్

(వివక్షితవిశేషః) భగవద్విషయకాత్యర్థప్రీతిరూపత్వమ్ భగవల్లాభ ప్రయోజకభగవద్వరణార్హాధికారి విశేషణస్య యచ్ఛబ్దేనవిధానం వాక్యతాత్పర్యమ్, తథాచభగవల్లాభ ప్రయోజక భగవద్వరణ విషయాధికారి విశేషణీభూత భగవత్ప్రియతమత్వ లక్షణవాక్యతాత్పర్యస్య "ప్రియతమఏవహివరణీయోభవతి" ఇతి లోకసిద్ధప్రతీత్యా నిరూపణేన భగవద్విషయకాత్యర్థ ప్రీతిత్వరూప వివక్షితవిశేషమ్ "యస్యాయంనిరతిశయప్రియః" ఇత్యాదినాస్మృతివచనేనదర్శయిష్యన్, తదుపయోగితయావాక్యస్యార్థాన్వయం దర్శయతీత్యర్థః, (యమేవైష ఆత్మావృణుతే తేనైవలభ్యఇతీతి) ఏవకారస్య ఆవృత్త్యా ఉభయత్రాన్వయఇతిభావః, అత్రప్రథమఏవకారః - ఉపాయాధికారనియమపరః ద్వితీయః - ఉపేయాధికార నియమపరః

"వరణీయేనలభ్యోస్తు" ఇతిప్రథమపర్వచరమపర్వయోజనాభేదేన వరణీయేనేతి కర్తరికరణేచ తృతీయా, తద్దర్శయితుం (లోకసిద్ధప్రీతిమాహేతి) వరణీయస్య ప్రియతమత్వే లోకసిద్ధే ప్రియతమస్యాత్యర్థ ప్రీతిమత్త్వేసిద్ధే ప్రకృతవరణీయస్య భగవత్యత్యర్థ ప్రీతియోగసద్ధ్యా, వరణీయప్రతిపాదకశబ్దేన ధ్రువానుస్మృతే ర్విశేష సిద్ధిర్దర్శితాస్యాదితిభావః (ప్రీతివిషయమాత్రస్య నవరణీయత్వమితి) ప్రీతివిషయసామాన్యస్య నవరణీయత్వమిత్యర్థః లోకేసాతిశయప్రీతివిషయాణాం ప్రార్థనీయత్వాఽ దర్శనాదితిభావః

తర్హిసాతిశయప్రీతేర్వరణాభావే నిష్ఫలత్వం స్యాదిత్యత్రాహ (కిన్తుస్వయముపస్థితస్యస్వీకారఏవేతి). స్వయముపస్థితస్యానివారణమనుమతిదాన మఙ్గీకరణఞ్చ సాతిశయప్రీతిఫలమితిభావః ఏతేనసాధనాన్తరనిష్ఠానాంభగవల్లాభప్రకారో వ్యాఖ్యాతోభవతి తేషాంసాతిశయలక్షణతేమూక్షుఏవ నిరతిశయప్రీత్యా భగవదుపాసనే తదర్థతయా ప్రీతేస్సాతిశయత్వేన తేషుభగవత్ప్రీతేరపి నిరతిశయత్వాభావేనవరణ విషయత్వాభావాదితి.

కరవల్యాం “ముముక్షుర్వై శరణమహంప్రపద్యే” ఇత్యుక్త్వా పూర్వో
త్తర వాక్యాభ్యాం శ్రీమన్నారాయణస్యైవ ప్రాప్యప్రాపకభావ ప్రతి
పాదకస్య మన్త్రరత్నస్యాఽఽమ్నానాదితిభావః అభిప్రేత ప్రమాణా
న్యగ్రాహకం ఫలవైసాదృశ్యలక్షణాఽనౌచిత్యరూపం విపక్షేబాధక

అన్ధబధిరాదికళాన వికలకరణరోడు పటుతరకరణరోడువాశియఱ వత్సలైయాయిరు
క్కుమాపోలే మాతాపితృసహస్రజ్గళిఱ్కాట్టిలుమ్ వత్సలతరమాకైయాలే, తమఃప్ర
చురరోడు రజఃప్రచురరోడు సత్త్వప్రచురరోడువాశియఱ అవర్కళ్ అపథప్రవృత్త
రాయ్ నశిక్కవిడక్కుమల్లామైయాలే ఆవ్వోరుడైయ గుణానుగుణమాక పురుషార్థజ్గ
ళైయుమ్ తత్సాధనజ్గళైయుముపదేశిత్తు కొణ్డుకొమ్బిలేయేఱ్ఱుకైక్కు చ్చుళ్ళి
క్కాల్ నాట్టువారోపాతి ఇవ్వోముఖజ్గళాలే తన్నుడైయతాత్పర్యాంశత్తిలే ఆరోపి
క్కైక్కాక ప్రవర్తిప్పిక్కిఱతాకైయాలే శ్యేనవిధితుడజ్గి ప్రపత్తిపర్యన్తమాకవరు
మళవుమ్ చేతనర్ నిన్ఱనిన్ఱవళవుక్కీడాక ఉత్తరోత్తరపురుషార్థ సాధనజ్గళై ప్రవర్తిప్పి
త్తు పూర్వపూర్వజ్గళైనివర్తిక్కక్కడవతాయిరుక్కుమ్ ఆకైయాల్ ఇవ్వుపాసనత్తై
ప్రవర్తిప్పిత్తతు పరహింసైయైనివర్తిప్పిక్కైక్కాక పరహింసైయెన్నతు - మేలాన
హింసైయెన్నపడి “పరదేవతై” “పరగతి” ఎన్ఱవిడజ్గళిల్ మేలానదేవతై, మేలాన
గతియెన్నర్థమాకిఱాప్పోలే, అతావతు - శ్యేనవిధిక్కుమేలాక విధిక్కప్పట్టపశ్వాలమ్భ
నాదికళైచ్చొన్నపడి ఇత్తైహింసైయెన్నలామోవెన్నిల్, విహితహింసైయెన్నక్కడవ
తిఱే “అగ్నిషోమీయంపశుమాలభేత” ఎన్ఱవిడత్తిల్, ఆలమ్భశబ్దమ్ “ఆలమ్భ-
స్పర్శహింసయోః” ఎన్నైయాలే, హింసావాచియిఱే ఇత్తాల్ కామ్యకర్మత్తై చ్చొన్న
పడి పూర్వవిహితహింసైయెను శ్యేనవిధియై చ్చొల్లుకైయాలుమ్, తదుపరివిహితమాన
కామ్యమే ఇవ్విడత్తిల్ వివక్షితమ్” ఇతి

(ఇత్తైప్రవర్తిప్పిత్తతు) ఇత్యత్ర ఉత్ప్రేక్షమాణానాం ఉపాసనప్రవర్తనవ్యాజేన
భక్త్యపేక్షయా ప్రపత్తియైవిధిత్తతు ప్రపత్త్యాం భక్తిస్థానే ఈశ్వరస్యనివేశః గురూ
పాయభర సమర్పణాత్తత్స్థానే ఈశ్వరస్సిత్వా ప్రపన్నాధికారిణం ప్రతిఫలందదాతీతి
ప్రపత్తేర్విశేషః అతః ప్రాప్యవైసాదృశ్యం భక్తేరిత్యాశయః (అభిప్రేతప్రమాణమ్)
“ముముక్షుర్వైశరణమహంప్రపద్యే” ఇత్యాదిప్రమాణమ్

మాహ (ప్రాప్యానురూపమాన) ఇతి.

(అథేత్యాది) చరమశ్లోకపూర్వార్ధ వివరణరూపోఽయం శ్లోకః; తత్రతావత్ త్యాగవిధ్యధికారిణమాహ (అథేతి) యదీత్యర్థః. అనేన అధికారిదౌర్లభ్యం ద్యోత్యతే. అత్రసమ్బోధ్యపురుష స్వభావపర్యాలోచనయా సాధనాన్తరాఽజ్ఞసాధారణ్యేన త్యాజ్య నిర్దేశస్వారస్య పర్యాలోచనయా, ముముక్షుంప్రతి బ్రహ్మహత్యాది పాతకానామప్రసక్తత్వ పర్యాలోచనయాచ, పాతకశబ్ద స్సాధనాన్తరపరః. "నసుకృతం నదుష్కృతమ్" "సర్వేపాప్మానః" ఇతివత్. (సర్వభావేనేతి) సర్వత్రాన్వేతి. (సర్వభావేనపాతకభీతోయది) సర్వస్వభావేన సాధనాన్తరస్వరూప జ్ఞానాశక్తత్వేన తదనుష్ఠానాఽశక్తత్వేన తత్స్వరూప విరోధాభిజ్ఞత్వేనచేత్యర్థః. (సర్వభావేన విముక్తాఽన్యసమారమ్భః) అన్యశబ్దో నఞివయుక్తన్యాయేన మోక్షసాధనభూతనారాయణాన్య

(అయంశ్లోక ఇతి) భవిష్యత్పురాణే శ్రీవిష్ణుధర్మేషట్షష్టితమాధ్యాయే; — "అథపాతకభీతస్త్వం సర్వభావేనభారత । విముక్తాన్యసమారమ్భో నారాయణపరో భవ" ఇతిశ్లోకఇత్యర్థః. (సమ్బోధ్యేతి) అత్రసమ్బోధ్యపురుషః - ధర్మపుత్రః. (పర్యాలోచనయాచేతి) అత్రచకారేణ ప్రకరణపర్యాలోచనయేత్యర్థః. అస్మిన్ శ్లోకే యమేనధర్మపుత్రస్య ప్రమాణప్రమేయవృత్తిశిక్షాత్రయం కృతమితిబోధ్యమ్. (నసుకృతమితి) (సాధనాన్తరస్వరూపేతి) సాధనాన్తరస్వరూపం జ్ఞాతుమశక్తేత్యర్థః. (తత్) సాధనాన్తరమ్. (నఞివయుక్తన్యాయేనేతి).

నఞివయుక్తన్యాయఉక్తః పరిభాషేన్దుశేఖరే;—నను, "భృశాదిభ్యోభువ్యచ్వేః" ఇతి విధీయమానఃక్యఙ్, "క్వదివాభృశాభవన్తి" ఇత్యత్రాపిస్యాదతఆహ (నఞివయుక్తమన్యసదృశాధికరణేతథాహ్యర్థగతిః) నఞ్యుక్తమ్, ఇవయుక్తఞ్చయత్కి-ఞ్చిద్దృశ్యతే, తత్ర - తస్మాద్భిన్నే తత్సదృశే అధికరణేద్రవ్యేకార్యం విజ్ఞాయతే; హి - యతః, తథాఽర్థావగతిరస్తి; నహ్యబ్రాహ్మణమానయేత్యుక్తే, లోష్ఠమానయేతి భవతి అతఃచ్వ్యన్తభిన్నేచ్వ్యన్తసదృశే అభూతతద్భావవిషయేక్యఙితినోక్తదోషః. స్పష్టాచేయం "భృశాదిభ్యః" ఇతిసూత్రభాష్యే" ఇతి.

పరః, అనేనధర్మశబ్దః - "మామ్" ఇతివిధాస్యమాన నారాయణాన్య పరఇత్యుక్తం భవతి (సమారమ్భః) సమస్తారమ్భః. సమా-"సర్వధర్మా న్" ఇతిబహువచనార్థః ఆరమ్భశబ్దేన త్యాగో ననుష్ఠానమిత్యుక్తమ్. వ్యపసృష్టోముచిః - పర్యుపసృష్టత్యజిపర్యాయః (సర్వభావేన) సర్వప్ర కారేణ అనేన సర్వధర్మానితి-సర్వశబ్దోఽఙ్గ కార్త్స్న్యే పరఇత్యుక్తం భవతి (సర్వభావేన నారాయణపరః) సర్వాత్మనా నారాయణం ప్రపన్న ఇత్యర్థః అత్రనారాయణమాత్రపర ఇత్యవధారణం గర్భితమ్. అనేన "మామేకం శరణంవ్రజ" ఇత్యేత దర్థా ఉక్తాః "పరః" ఇత్య నేన "వ్రజ" ఇత్యత్ర గత్యర్థో బుద్ధ్యర్థ ఇత్యుక్తమ్

(ప్రాప్య విరుద్ధగుణేతి) భగవత్ప్రాప్తి ప్రతిబన్ధకగుణేత్యర్థః. (నిన్దితేతు) కళఞ్జ భక్షణాదివత్ నిన్దితవతీత్యర్థః అభిచారాది విధావివ ఉపాసనాదివిధౌ ధాత్వర్థే విధితాత్పర్యం వినా అన్యతాత్పర్య కల్పనం తావన్నాస్తీత్యాహ (అభిచారాదికిళేత్యాది) (ఫలవిశేషః) వైరివధః (అనర్థః) నరకః నరకహేతుత్వే మోక్షత్వ వ్యాఘాత ఇత్యాశయేన (అనర్థప్రసఙ్గమిత్రై)ఇత్యనుగృహీతమ్ అన్యతాత్పర్యమపిప్రకృతే నసమ్భవ తీత్యాహ (ఏకేతి) ముఖ్యస్నానంవిధాయగౌణస్నానవిధేః, దీర్ఘసత్రం

(సమాధర్మానితి) "సమా" ఇతతృతీయా; "సమ్" ఇత్యుపసర్గేణేతియావత్. (పర్యుపసృష్టేతి) పరిత్యజ్యేతి పర్యుపసృష్టేత్యర్థః (అఙ్గకార్త్స్న్యేతి) "సర్వధర్మా న్పరిత్యజ్య" ఇత్యత్ర, "సర్వోపియజ్ఞస్సమాప్తః" ఇత్యత్ర యజ్ఞశబ్దో పరిశూ్రియ మాణైకవచనబలాత్, సర్వశబ్దస్యయజ్ఞాఙ్గకార్త్స్న్యే పరత్వవత్, అత్రత్యసర్వశబ్దస్య ధర్మాఙ్గకార్త్స్న్యే పరత్వంవక్తవ్యమితిభావః (సర్వభావేన) సర్వధర్మేణ (నారా యణపరఇతి) నరః - అర్జునః, తత్సమ్బన్ధినః - నారాః - ధర్మపుత్రాదయః తేషా మయనమ్ - నారాయణః - కృష్ణః "కృష్ణాశ్రయాః కృష్ణబలాః" ఇత్యుక్తరీత్యా తం ప్రపన్న ఇత్యర్థః. (అవధారణమితి) "సర్వంవాక్యం సావధారణమ్" ఇతిన్యా యాదితిభావః

(నిన్దితవతీతి) దేవతేతిశేషః, (వివక్షితవిపరీతమ్) వివక్షితస్య - ప్రీతి

విధాయచిత్రాదివిధేశ్చాఽధికారిభేదేన ఫలభేదేనచ లఘూపాయే రుచి జనకత్వాదేకేత్యాద్యుక్తమ్. (వివక్షితేతి) వివక్షితస్యాఽర్థాన్తరే రుచి జనకత్వస్యవిరుద్ధమిత్యర్థః. కేనచిదధికారిణా గురూపాయేన సాధ్యస్య ఫల స్యతేనస్నైవ లఘూపాయేనసాధనసమ్భవే గురూపాయవైయర్థ్యాపత్త్యా లఘూపాయప్రదర్శనం తస్య స్వస్మిన్న రుచిమేవ జనయతీతిభావః, ప్రత్యుత గురూపాయఏవ రుచింజనయతీత్యాహ (అజ్గత్తిలేయితి). "పూర్ణాహుత్యా సర్వాన్ కామానవాప్నోతి" ఇత్యాది వదితిభావః.

ఏవఞ్చ శ్యేనాది విధేః యథా శ్యేనాధి కారిణం ప్రత్యేవ బలవద నిష్టానుబన్ధిత్వాంశే తాత్పర్యాభావః. కిన్తు, ఇష్టసాధనత్వాద్యంశ ఏవతాత్పర్యమ్. శ్యేనాదేర్వైరివధద్వారా నరకసాధనత్వాత్, శాస్త్రేణ బలవదనిష్టానుబన్ధిన్యపి పురుషప్రవర్తనం పురుషస్యశాస్త్ర విశ్వాససిద్ధ్యర్థమ్. అతఏవశ్యేనాదికం స్వాధికారిణం ప్రత్యేవ కర్తుమ యోగ్యమ్; న తథోపాసనాదివిధేః, ఉపాసనాద్యధికారిణం ప్రత్యేవ బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వాంశే తాత్పర్యాభావః. ఉపాసనాద్యధికారిణ

విశ్వాసజనకత్వస్య, విపరీతమ్ - "గురుసాధ్యంవస్తు-లఘుసాధ్యమ్" ఇత్యుక్తశ్చేత్, తత్రశఙ్కాజాయతే. తస్మాదప్రామాణ్యమిత ప్రపత్తావవిశ్వాసోజాయేత. ఏకాధి కారిణమ్ప్రతి ఏకఫలముద్దిశ్యగురూపాయ లఘూపాయప్రతిపాదక గీతోపదేశవిరో ధాదితిభావః. (తేనైవ) అధికారిణైవ. (తస్య) అధికారిణః. (స్వస్మిన్) లఘూ పాయే.

సారే - (అజ్గత్తిలితి) అజ్గప్రపత్తియిలిత్యర్థః. (అజ్గిఫలేతి) భక్తిఫలేత్యర్థః. "అత్రగురూపాయభక్తింవిహాయలఘూపాయప్రపత్తిఃగురూపాయమహాఫలవిసదృశా" ఇతి ఫలతీతిభావః. (పూర్ణాహుత్యేతి) సారే (యుక్తితి) భక్తిస్థానేసిద్ధోపాయనివే శః ప్రపత్త్యామిత్యాదియుక్తిత్యర్థః. సారే, (తుల్యన్యాయత్వైయాలేఇతి) "స్వార్థ తాఉభయోస్తుల్యా" ఇతిభావః.

(తాత్పర్యాభావఇతి) "తాత్పర్యాభావోన" ఇత్యన్వయః. (స్వఫలీభూతేతి)

్రవృత్తి స్వ ఫలీభూత మోక్షాపేక్షయాబలవదనిష్టానుబన్ధిత్వే ప్రమా
ణాభావాత్ అతోఽనస్వాఽధికారిణప్రవృత్త్యైవ అన్యార్థం విధేయత్వేన
ఉపాసనాదే స్స్వాధికారిణఏవ కర్తుమయోగ్యత్వ మితిస్థితమ్.

అత్ర అకిఞ్చనాధికారిణ స్స్వేష్టపరార్థాఽనుభవకైఙ్కర్యాపే
క్షయా సాధనాన్తరఫలయోస్స్వార్థాఽనుభవకైఙ్కర్యయోః, (౧)
"నమ ఇత్యేవ వాదినః" (౨) "మఱ్ఱై నఙ్గామజ్గళ్ మాఱ్ఱు" (౩)
"తనక్కేయాకవెనైక్కొళ్ళుమ్" ఇత్యాదిదివ్యసూక్తి పరిష్కృతమూ
లమన్త్ర మన్త్రరత్నస్థ నమశ్శబ్ద బలేన అత్యన్తాఽనిష్టత్వేన ఉపాసనాదే
స్తత్ప్రవృత్తి బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వాత్ కామ్యవిధేర్ముముక్షుప్రవృత్తీవ తద్వి
ధేరకిఞ్చనాధికారిణప్రవృత్తి తదిష్టాపేక్షయా బలవదనిష్టాననుబన్ధిత్వాం శే
తాత్పర్యం నాస్తీతి, ముముక్షుప్రవృత్తి కామ్యవిధీనాం (౪) "వేదైశ్చ
సర్వైరహ మేవవేద్యః" ఇత్యాద్యనుసారేణ (౫) "ఆనన్దో బ్రహ్మ"
ఇత్యాదివాక్య శేషతయా సర్వకర్మ సమారాధ్యత్వ సర్వఫలప్రదత్వ

ఉపాసనఫలీభూతేత్యర్థః (ప్రమాణాభావాదితి) ప్రపత్తిస్సాధనమ్, భక్తిర్న సాధన
మితి - పాతకేతివచనంననిషేధతి, తత్ప్రమాణంనాస్తీతిభావః (అన్యార్థమ్) సాధన
ప్రపత్తివిశ్వాసార్థమితి ఔత్ప్రేక్షికపక్షే (అయోగ్యత్వమితి) అయోగ్యత్వం
నేతిస్థితమిత్యన్వయః

సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధందర్శయతి (అత్రాకిఞ్చనేతి) (నమఇతి) (మఱ్ఱై
యితి) "మఱ్ఱైనఙ్గామజ్గళ్ మాఱ్ఱు" ఇతిశ్రీగోదాసూక్తిః (తనక్కేయాకవితి)
"ద్రామిడసామవేదద్వితీయశతకే నవమదశకేతురీయగాథా (తత్ప్రవృత్తి) అకిఞ్చ
నాధికారిణప్రవృత్తి (అనిష్టానుబన్ధిత్వాత్) అనిష్టసమ్బన్ధిత్వాత్ (తద్విధేః) ఉపాస
నవిధేః (తదిష్టాపేక్షయా) అకిఞ్చనాధికారీష్ట పరార్థానుభవకైఙ్కర్యాపేక్షయా.
(అనిష్టాననుబన్ధిత్వేతి) అనిష్టసమ్బన్ధరహితత్వేత్యర్థః (వేదైశ్చేతి) భగవద్గీతాయాం
పఞ్చదశాధ్యాయేపఞ్చదశ శ్లోకః (సర్వైః) పూర్వభాగోత్తరభాగాత్మకైః (ఇత్యా

---

(౧) భార- (౨) తిరుప్పా-౨౯ (౩) తి-వాయ్-౨-౯-౪.
(౪) గీ-౧౫-౧౫ (౫) తై-ఆన-

ముఖేన సిద్ధబ్రహ్మ ప్రతిపాదన తాత్పర్యస్య సమన్వయాధికరణన్యాయేన

దితి) "వేదాక్షరాణియావన్తిపఠితానిద్విజాతిభిః। తావన్తిహరినామాని కీర్తితానిన సంశయః." ఇత్యాదిః - ఆదిశబ్దగ్రాహ్యః. (ఆనన్దఇతి) తైత్తరీయోపనిషది భృగువల్ల్యాంషష్ఠోనువాకః. "ఆనన్దోబ్రహ్మేతివ్యజానాత్" ఇతి. (సిద్ధోపాయబ్రహ్మప్రతిపాదనేతి) కర్మశబ్దార్థం పూర్వభాగమీమాంసాప్రవర్తితేతిభావః (సమన్వయాధికరణన్యాయేనేతి) సమన్వయాధికరణే వేదాన్తవాక్యస్య నిరతిశయపురుషార్థత్వేన సిద్ధబ్రహ్మప్రతిపాదకత్వం సమ్భవతీత్యుక్తమ్.

శ్రీభాష్యప్రకాశికాయాం ప్రథమాధ్యాయేప్రథమపాదే; చతుర్థాధికరణే;— ప్రకారాన్తరేణవేదాన్తానాం బ్రహ్మణితాత్పర్యాసమ్భవముఖేన శాస్త్రస్యానారమ్భణీయత్వమాశఙ్క్యనిరాక్రియతే. "తత్తుసమన్వయాత్" ఇత్యత్రప్రత్యక్షాదిప్రమాణస్య యథాతథాత్వేపి పరప్రతిపత్త్యర్థస్యశబ్దస్య, స్వాధ్యాయవిధ్యధ్యాపితప్రయోజనస్య వైదికవాక్యస్యచ విశిష్యప్రయోజనవదర్థ పరత్వావశ్యమ్భావేన, తస్యచప్రవృత్తినివృత్త్యన్యతరాన్వయి ఫలసాధన ప్రతిపాదనాయత్తతయా, ధ్యానవిశేషణతయా ప్రవృత్త్యన్వయేపి,ధ్యానస్య ధ్యేయసత్తానవశ్యమ్భావేన ధ్యేయభూతబ్రహ్మస్వరూపాదిసత్యత్వాసిద్ధ్యా వస్తుసత్తావినాభూతస్య సాక్షాత్పరమ్పరయావా ప్రవృత్త్యన్వయస్య ప్రవృత్తివ్యతిరేకివ్యాపక వ్యతిరేకప్రతియోగిత్వరూపస్య బ్రహ్మస్వరూపాదావసమ్భవేన తత్రవేదాన్తానాం తాత్పర్యాసమ్భవేన, తాత్పర్యజ్ఞానరూప సహకారివిరహేణ వేదాన్తవాక్యైరాపాతప్రతీత్యసమ్భవేన అధికారిదౌర్లభ్యాదనాదరణీయం శారీరకశాస్త్రమితిప్రాపయ్య,

నిఖిలహేయప్రత్యనీక కల్యాణైకతానమపరిచ్ఛిన్నానన్దరూపం వాత్సల్యసౌశీల్య సౌలభ్యసౌహార్దాద్య పరిమితగుణగణం సకలచేతనైస్సదానుభావ్యం సదానుభూయమానమప్య పూర్వవదానన్దావహం పరబ్రహ్మప్రతిపాదయతో వేదాన్తవాక్యస్య అతిభఙ్గురపరిమితస్వర్గాది సుఖసాధనాదిప్రతిపాదన విరహప్రయుక్తప్రయోజన వైధుర్యోక్తేః, సార్వభౌమస్య అకిఞ్చనజనసమ్బన్ధాభావాయత్తదారిద్ర్యవాదవదశ్రద్ధేయత్వేన, పరమపురుషార్థభూతే పరేబ్రహ్మణిసాక్షాత్ప్రతిపాద్యే వేదాన్తవాక్యం ప్రయోజనపర్యవసాయ్యేవ; పశ్చాదేవమ్భూతం బ్రహ్మకథంప్రాప్యతే ఇత్యపేక్షా

విధివాక్యేష్వపి సమానతయా, తద్వదేవాఽకిఞ్చనాధికారిణప్రపత్తి సిద్ధోపాయప్రతిపాదనశేషతయా పరార్థకైఙ్కర్యప్రతిపాదనస్యాపి పూర్వోత్తర భాగసాధారణ్యేన ఉపపన్నతయా, అకిఞ్చనాధికారిణప్రపత్తిసాధనాన్తరమన్యార్థం విధేయత్వేన తత్ప్రపత్తి కర్తుమయోగ్యమేవేత్యభిప్రాయోను సన్ధేయః

ఇదఞ్చ, శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే ప్రథమ పరిచ్ఛేదే షష్ఠ ప్రకరణే, చతుర్థే సాధనాన్తరశ్యేనసామ్య సమర్థనాధికారే సిద్ధాన్తే విస్తరేణ వరదదేశికైరనుగృహీతమ్, — "ధర్మాన్పరిత్యజ్య" యాం (౧) "బ్రహ్మవిదాప్నోతి పరమ్" (౨) "ఆత్మానమేవలోకముపాసీత" ఇతి వేదనాదిశబ్దైరుపాసనం తాదృశబ్రహ్మప్రాప్త్యుపాయతయా విధీయతే నహికశ్చిద్విషయసత్తానిశ్చయం వినా ప్రవర్తతే బాలోపచ్ఛన్దనాదివాక్యాదపి విషయసత్తాం నిశ్చిత్యైవ ప్రవర్తతే నిశ్చయశ్చ - భ్రాన్తిః ప్రమా వేత్యన్యదేతత్ యథా స్వవేశ్మనికశ్చిత్ప్రమాణాన్నిధిసత్తాం నిశ్చిత్య తదుపాదానే ప్రవర్తతే యథా చకశ్చిద్రాజకుమారః క్రీడాసక్త్యా దేశాన్తరంగతః, స్వపితరమజానన్ కాలాన్తరేకుతశ్చిదాప్తాత్స్వపితరంజీవన్తంగుణవిశేషశాలినం మహాసమ్పన్నం శ్రుత్వా తద్దర్శనప్రాప్త్యాదౌ ప్రవర్తతే. తద్వత్, తదేవం పశ్చాత్తనబాధాభావేన బ్రహ్మస్వరూపరూపగుణ విభూత్యాదివిషయ సత్యతావశ్యమ్భావేన వేదాన్తవాక్యానాం తత్ర తాత్పర్యానపవాదేన తత్పరికర్మిత వేదాన్తవాక్యజన్యా పాతప్రతీతిమతోఽధికారిణో విషయప్రయోజనయోశ్చలాభాత్, వేదాన్తార్థనిర్ణయోపయిక తాత్పర్యనిర్ణాయక న్యాయనిబన్ధనరూపం శారీరక శాస్త్రమారమ్భణీయమితి చతుస్సూత్ర్యా వ్యుత్పత్త్యభావప్రతిపత్తిదౌస్థ్యమానాన్తర ప్రాప్తినైష్ఫల్య శఙ్కానిరసనపూర్వకం శారీరక శాస్త్రారమ్భస్సమర్థిత ఇతి.

(విధివాక్యేష్వితి) ఉపాసనాధివిధివాక్యేష్విత్యర్థః (సమానతయేతి) సిద్ధ బ్రహ్మప్రతిపాదన తాత్పర్యస్యేత్యన్వయః (సాధనాన్తరమన్యార్థమితి) స్వరూప విశ్వాసార్థమిత్యర్థః. (తత్ప్రపత్తి) అకిఞ్చనాధికారిణప్రపత్తి

ఇతినిషేధబలాదేవ భక్తిఫలస్య అనిష్టాఽనుబన్ధిత్వ మవగమ్యతే, నచత్యాగవిధేర్భక్తావశక్తస్య అధికారాభావజ్ఞాపకత్వమ్. దుశ్శకప్రవృత్త్య శక్తేరధికారింత్వాభావస్య మానాన్తరసిద్ధతయా విధివైయర్థ్యాత్. నచాగ్న్యాధానాది నిషేధస్య సన్న్యాసినో ఽనధికారిత్వసూచకత్వవదుపపత్తిః. తత్రఅనధికారిత్వస్యాఽప్రాప్తతయాఽతాత్పర్యకతోపపత్తేః. తత్రాపి విరక్తేః కామనాపేక్షయా ఉత్కృష్టత్వేనకామిగతఫలస్యానిష్టత్వ సూచనోపపత్తేశ్చ; తతశ్చ త్యాగవిధిసిద్ధనిషేధబలేన భక్తివిధ్యుద్దేశ్యశ్రుతఫలస్య అనిష్టానుబన్ధిత్వేసిద్ధే విధితాత్పర్యఫలంకామనాధికారాదుద్ధృత్య శేషత్వే స్థాపనమిత్యవగమ్యతే. నచ భక్తిఫలస్య యావదాత్మభావినోఽనిష్టత్వే, నతేనోపచ్ఛన్దనం యుక్తమ్, తస్య అపరిహరణీయత్వాదితివాచ్యమ్, ఉపచ్ఛన్దనార్థనిర్ణయోహి ద్వేధాఘటతే, బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వాత్, బలవదిష్టాననుబన్ధిత్వాచ్చ; తత్రచ ఉపాసనఫలస్య అనిష్టానుబన్ధాభావేపి స్వర్గకామిత్వాపేక్షయా నిరతిశయపురుషార్థరూపస్య తస్య పారతన్త్ర్యవిర్భావాపేక్షయా స్వల్పత్వాత్, పారతన్త్ర్యరూప బలవదిష్టాన్వయాయోగాచ్చ విధేర్నతత్తాత్పర్య

(భక్తిఫలస్య) స్వార్థానుభవకైఙ్కర్యాదేః. (అధికారేతి) అర్థిత్వసామర్థ్యే అధికారః. (జ్ఞాపకత్వమితి) జ్ఞాపకత్వంనేత్యన్వయః (మానాన్తరసిద్ధతయా) ప్రత్యక్షాదిసిద్ధతయా. (విధివైయర్థ్యాత్) ఉపాసనత్యాగవిధివైయర్థ్యాత్. (ఉపపత్తిరితి) ఉపపత్తిర్నేత్యన్వయః (తత్ర) అగ్న్యాధానాదినిషేధస్థలే. (అనధికారిత్వస్యేతి) సన్న్యాసినఇత్యనుషఙ్గః (తాత్పర్యేతి) అనధికారిత్వ సూచకత్వ తాత్పర్యకేత్యర్థః. (శ్రుతఫలస్య) స్వార్థానుభవకైఙ్కర్యాదేః (కామనాధికారాత్) స్వార్థకైఙ్కర్యాదికామనాధికారాత్. (అనిష్టత్వేనేతి) "అనిష్టత్వే" ఇతి, "న"ఇతిపదచ్ఛేదః. (తేన) భక్తిఫలేన. (ఉపచ్ఛన్దనేతి) ఆశాసూచకశబ్దః - ఉపచ్ఛన్దనమ్. (నయుక్తమ్) నన్యాయ్యమ్ (తస్య)ఉపాసనఫలస్య. (పారతన్త్ర్యరూపబల

నైమిత్తికాది నిరపేక్షత్వాత్, శరణాగతస్య సాధకవత్ మిశ్రఫలిత్వాభావేన ప్రత్యవాయ పరిహారాదేస్తత్ప్రవృత్త్యనుద్దేశ్యత్వాత్, (౧) "త్రిభిఋణవాజాయతే, బ్రహ్మచర్యేణర్షిభ్యో యజ్ఞేనదేవేభ్యః ప్రజయాపితృభ్యః" (౨) "ఋణాని త్రీణ్యపాకృత్య" ఇత్యాదినా (౩) "ఋతావుపేయాత్" ఇత్యాదినాచ, ఉక్తానా మృణనివృత్తివిహితభోగాదీనా మానుషఙ్గిక ఫలానాంస్వరూపేణైవ శరణాగతైః పరిహృతత్వాచ్చ

"ఋతావుపేయాత్" ఇత్యాదీనాం రాగాత్ప్రవృత్తింప్రతి ప్రవృత్తి విషయదేశకాల వ్యవస్థాపకత్వేన, (౪) "పరమాత్మని యోరక్తః" ఇతిన్యాయేన స్వతఏవ విషయరాగ ప్రవృత్తిరాగ రహితానామితి

వాదితిభావః (సాధకవత్) ఉపాసకవత్ (తత్ప్రవృత్తిః) శరణాగతప్రవృత్తిత్యర్థః శ్రుతౌ - (ఋణవా) ఋణవాన్, ఇత్యర్థం (ఋణా, ౩) "ఋణానిత్రీణ్యపాకృత్య మనో మోక్షే నివేశయేత్। అనపాకృత్య మోక్షన్తు సేవమానో వ్రజత్యధః" ఇతి (విహితభోగాదిః) కామాదిః

(ఋతావితి) "ఋతావుపేయాత్" ఇతి, ప్రవృత్తిం ప్రతిదేశకాల వ్యవస్థాపన విధిః నత్వప్రవృత్త ప్రవర్తకవిధిః నియామవిధిః - అత్ర, నియమః పాక్షికేసతీత్యుక్తత్వాదితిభావః "విధిరత్యన్తమప్రాప్తే నియమఃపాక్షికేసతి। తత్రచాన్యత్ర చప్రాప్తౌ పరిసఙ్ఖ్యేతివిధీయతే" ఇతి

అత్రేదమనుసన్ధేయమ్ శ్రీభాగవతే ఏకాదశస్కన్ధేద్వాదశశ్లోకః, "లోకే వ్యవాయామిషమద్యసేవా నిత్యాస్తుజన్తోర్నహితత్రచోదనా। వ్యవస్థితిస్తాసు వివాహయజ్ఞసురాగ్రహైరాసు నివృత్తిరిష్టా" ఇతి. అస్యశ్లోకస్య వీరరాఘవీయవ్యాఖ్యా, - నను, - "ధర్మప్రజాసమ్పత్త్యర్థం స్త్రియముద్వహేత్" "ఋతావుపేయాత్" "సురామాలభేత" "యజమానపఞ్చమా ఇడాభక్షయన్తి" "మితశేషమశ్నీయాత్" "సౌత్రామణ్యాం సురాగ్రహాన్ గృహ్ణాతి" "ప్రతిగ్రహాదినా ధనమార్జయేత్" ఇత్యాదిభిశ్శాస్త్రైర్వ్యవాయాదీనాం నియతత్వాత్ కిమితి తన్నిషిధ్యతే, ఇత్యాశఙ్క్యాహ (లోకఇతి) (వ్యవాయః) స్త్రీసఙ్గః (వ్యవాయాదయోనిత్యాః) రాగతోనిత్యప్రాప్తాః (జన్తోః) ప్రాణిమాత్రస్య తతః తత్రతాసు చోదనావిధిర్నాస్తి కిన్తు (తేషు) వ్యవాయాదిషు, వ్యవస్థాః, శాస్త్రస్య

---

(౧) (౨) (౩) (౪)

కార్యేష్టాపేక్షయా బలవదనిష్టభూతయోస్స్వార్థానుభవ కైఙ్కర్యయోస్తస్య హేతుత్వమస్తీతిభావః.

ఏవం ఫలభేదే ప్రమాణమాహ (ధర్మ్యానితినిషేధబలాదితి). "నకలఞ్జంభక్షయేత్," ఇత్యాదౌకృతిసాధ్యత్వేష్టసాధనత్వయోర్నిషేధస్యబాధితతయా బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వస్యైవ నిషేధ్యత్వాదితిభావః.

యద్యపి(౧)"బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్" (౧) "యోవేద" (౧) "సోఽశ్నుతే" ఇత్యాదిస్వార్థానుభవ ఫలకోపాసన విధిపర్యాలోచనయా ఉత్తరవాక్య ప్రతిపన్న పరార్థకైఙ్కర్యఫలక శరణాగతివిధిపర్యాలోచనయాచ ఫలభేదోఽవగన్తుంశక్యతే, తథాపిస్ఫుటనిషేధాదేవతదవగమే ఫలవాక్యసమభివ్యాహృత విధి పర్యాలోచనం నకార్యమిత్యభిప్రాయేణాహ (నిషేధబలాదేవేతి).

ఏతేన "యదప్యుక్తంకిఞ్చిత్తత్రశాస్త్రాస్తిక్యజననం తాత్పర్యగోచరం ఫలమస్తి, అత్రతునాస్తి, మోక్షస్యనిరతిశయత్వాత్" ఇతి,తదప్యపాస్తమ్; నిషేధబలేన స్వార్థపర్యవసాయిమోక్షస్యసాతిశయత్వాత్;

"యచ్చోక్తం నచ నిషేధబలాత్తత్ఫలస్యాఽనిష్టానుబన్ధిత్వకల్పనా. కల్పకస్యాఽశక్తప్రతి భక్తావనధికారజ్ఞాపకత్వేనాఽన్యథాసిద్ధత్వాత్,

---

(బాధితతయేతి) చన్ద్రాహరణే కృతి సాధ్యత్వజ్ఞానంనాస్తి. విషభోజనే ఇష్టసాధనత్వజ్ఞానంనాస్తి. కలఞ్జభక్షణే ఉభయోస్సత్త్వాత్, తన్నిషేధోబాధిత ఇతి భావః.

(బ్రహ్మవిదాప్నోతీతి) తైత్తిరీయోపనిషది ద్వితీయాధ్యాయేఆనన్దవల్ల్యాం ప్రథమోనువాకః. (తదవగమే) ఫలభేదావగమే.

(తత్ర) శ్యేనవిధిస్థలే. (తత్ర) ఉపాసనవిధిస్థలే.

(తత్ఫలస్య) ఉపాసనఫలస్య. (కల్పనేతి) నచకల్పనేత్యన్వయః. (కల్పకస్య) నిషేధబలస్య. (జ్ఞాపకత్వేన) సూచకత్వేన.

---

(౧) తై-ఆ.

యథా అగ్నిహోత్రాది నిషేధస్సన్న్యాసినఃప్రత్యనధికారసూచకః, నతుగృహస్థస్య బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వసూచకః" ఇతి తన్నిరస్యతి(నచేతి).

(మానాన్తరేతి) *సర్వశక్త్యధికరణన్యాయ సిద్ధత్వాదిత్యర్థః. (విధివైయర్థ్యాదితి) ఏతేన అధికారిలాభాయ త్యాగానువాదోఽపివ్యర్థ ఇతి సూచితమ్, గురులఘువికల్పానుపపత్త్యాలఘూపాయే అశక్తస్యాధికార ఇత్యస్యార్థసిద్ధత్వాత్. ఉక్తదృష్టాన్తం వైషమ్యేణ నిరస్యతి (తత్రేతి) అగ్నిహోత్రాది నిషేధాభావే త్రైవర్ణికాధికారికమాధానం పూర్వమేవసిద్ధమితి సన్న్యాసినోఽప్యగ్నికార్యం ప్రసజ్యతఇతిభావః. వైషమ్యేణదృష్టాన్తం నిరస్య, దృష్టాన్తోపన్యాసోఽస్మాకమేవానుకూల ఇతిపరిహారాన్తరమాహ (తత్రాపీతి). ఏతేన నత్విత్యుక్తం నిరస్తమ్ (ఉత్కృష్టత్వేనేతి) కామనాయాబన్ధకత్వాత్, విరక్తేర్మోచకత్వాచ్చేతి భావః

(అనిష్టత్వేతి) (౧) "స్వర్గేపిపాతభీతస్య" ఇత్యాద్యనుసారేణ గృహస్థానుష్ఠితకామ్యకర్మణామల్పాస్థిరఫలత్వేన, బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వా

(సర్వశక్త్యధికరణేతి) అయంన్యాయః - పూర్వమీమాంసాయామ్ (అధికారిలాభాయ) అశక్తాఽధికారిలాభాయ (గురులఘువికల్పేతి) గురుణైవకార్య సమ్భవే లఘుభూతమన్యథాసిద్ధమితి, అనుపపత్తిర్బోధ్యా (సిద్ధత్వాదితి) అసౌ పరిత్యజ్యేతివిధిః, కథమశక్తాధికారత్వద్యోతకః, శక్తమ్ప్రత్యేవ భక్తిరూపకార్యవిధేః, భక్త్యావశక్తస్యానధికారస్య సిద్ధత్వాదితిభావః (తత్రేతీతి) "తత్ర" ఇతివిషమదృష్టాన్తమ్ (నత్విత్యుక్తమితి) "నతుగృహస్థస్య బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వ సూచకః" ఇతి, పూర్వపక్షోక్తమిత్యర్థః

(స్వర్గేపీతి) (౧) "క్షయిష్ణోర్నాస్తినిర్వృతిః" ఇతిశేషః ఆదిశబ్దేన (౨) "క్షీణేపుణ్యే మర్త్యలోకంవిశన్తి" ఇత్యాదికంగృహ్యతే (కిఞ్చేతి) కిఞ్చయదుక్త

---

(౧) వి-పు-౬-౫-౫౦

దితిభావః. కిఞ్చ, యదుక్తమ్ "త్యాగవిధిరశక్తస్య భక్తావనధికారజ్ఞాపకః" ఇతి, తన్న; శక్తస్యాపి స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవతోభక్తావనధికారాత్, శరణాగతావధికారాచ్చ. ఏవఞ్చ "ఉపాసనస్య త్యాజ్యతావిధిః స్వరూపయాథాత్మ్యాఽభిజ్ఞవిషయః, తత్ఫలస్యాఽజ్ఞగతస్య అనిష్టానుబన్ధిత్వసూచక ఏవేతియదుక్తిమ్, తన్నైవవక్తుంశక్యమ్; స్వరూపజ్ఞానశూన్యప్రవృత్తివత్సలతరేణశాస్త్రేణ స్వరూపనాశస్యఫలత్వేన విధానానుపపత్తేః" ఇతి.తన్నిరస్యతి(తతశ్చేతి).తతశ్చేత్యస్య వివరణమ్(త్యాగేతి). యద్వా, దృష్టాన్తవైషమ్యాద్దృష్టాన్తానుకూల్యాచ్చేత్యర్థః. (విధీతి)విధితాత్పర్యవిషయీభూతం ఫలమిత్యర్థః

తత్రయదుక్తమ్; "నచ, కామ్యాధికారలక్షణస్వాతన్త్ర్యాదాకృష్యశేషత్వే స్థాపయితుంప్రవృత్తత్వాత్, నవిధేర్వాత్సల్యహాని రితివాచ్యమ్. ఏవన్తర్హి *వృశ్చికభయాత్పలాయమానస్యఆశీవిషముఖపాతన్యాయఃప్రసజ్యతే. తథాహి, శ్యేనవిధావాస్తిక్యసిద్ధ్యర్థం హింసాలక్షణఫలేనోపచ్ఛన్దనంయుజ్యతే. శాస్త్రాస్తిక్యరూపమహాఫలసిద్ధౌ తస్యప్రాయశ్చిత్తాదినా అపనేతుంశక్యత్వస్య శాస్త్రహృదయత్వాత్. అత్రభోక్తృత్వస్య స్వరూపనాశత్వపక్షే శేషత్వసిద్ధ్యర్థం తేనోపచ్ఛన్దనం క్రియత

మిత్యాది, అధికారాచ్చేతి పర్యన్తంటిప్పణీవాక్యమ్. (త్యాజ్యతావిధిరితి) అభిజ్ఞవిషయస్త్యాజ్యతావిధిరిత్యన్వయః. (తత్ఫలస్య) ఉపాసనఫలస్య. (స్వరూపనాశస్య) శేషత్వస్వరూపనాశస్య. (విధానాఽనుపపత్తేరితి) స్వరూపోజ్జీవనఫలవిధాన ముపపన్నమితిభావః. (దృష్టాన్తవైషమ్యాదితి) ఏకత్రానధికారత్వసూచకత్వమ్; అన్యత్ర తదభావ ఇతివైషమ్యంబోధ్యమ్. (దృష్టాన్తానుకూల్యాదితి) ఉభయత్ర అనిష్టత్వసూచకత్వమితి - ఆనుకూల్యమితిభావః.

(తత్ర) పూర్వపక్షే. (తస్య) హింసాలక్షణఫలస్య. (అత్ర) ఉపాసనవిధిస్థలే. (తేన) స్వార్థభోక్తృత్వేన. (తస్య) స్వార్థభోక్తృత్వస్య. (అపరిహరణీయత్వాదితి) యదుక్తమిత్యనేనాన్వయః.

అతిలోరుప్రకారత్తై మూన్ఱుప్రబన్ధత్తిలు మరుళిచ్చెయ్తవరాకై యాలే మఱ్ఱై ప్రకారత్తైయు మరుళిచ్చెయ్యవేణ్డుమెన్ఱు తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి తిరుమన్త్రార్థ మరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౧౧౬. అతిల్ ప్రథమత్తిలే వైష్ణవనాయిరుప్పానొరువనుక్కు స్వాధికారార్థమాక అవశ్యాపేక్షితమాయుళ్ళవఱ్ఱై సఙ్గ్రహమాక

ఇవ్విరణ్డు ప్రకారత్తైయుమ్ పిళ్ళైలోకాచార్య రరుళిచ్చెయ్త ప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతిలిత్యాదియాల్). అతిలెన్ఱతు - ఇరణ్డుప్రకారత్తిలుమెన్ఱపడి. ఒరుప్రకారత్తైయెన్ఱతు-చరమశ్లోకమ్ మున్నాక ద్వయమరుళిచ్చెయ్కైయాకిఱ ప్రకారత్తైయెన్ఱపడి. మఱ్ఱైప్రకారత్తైయుమెన్ఱతు - ద్వయమ్ మున్నాక చరమశ్లోకమరుళిచ్చెయ్కిఱ ప్రకారత్తైయుమెన్ఱపడి.

౧౧౭. ప్రథమచూర్ణైక్కవతారికై (అతిలిత్యాది). అతిలెన్ఱతు - ద్వయార్థమరుళిచ్చెయ్కిఱ వళవిలెన్ఱపడి. స్వాధికారార్థమాకవెన్ఱతు - వైష్ణవత్వసిద్ధ్యర్థమాకవెన్ఱపడి అవశ్యాపేక్షితమాయుళ్ళవఱ్ఱై యెన్ఱతు - వైష్ణవత్వ వ్యాపకఙ్గళాయ్ అవైష్ణవర్ పక్కలిల్ కిడైయాతవైకళాయ్ వైష్ణవచిహ్నఙ్గళాయిరుక్కైయాలే అవశ్యాపేక్షితఙ్గళాయుళ్ళవఱ్ఱై యెన్ఱపడి.

నను - ముతలిలే "ముముక్షువుక్కఱియవేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు" ఎన్ఱు - రహస్యత్రయాధికారమాక ముముక్షువై యరుళిచ్చెయ్తు అనన్తరమ్ ముముక్షువాయ్ స్వరూపజిజ్ఞాసువాన వధికారిక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాన ప్రథమరహస్యార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవర్, ముముక్షువాయ్ ఉపాయజిజ్ఞాసువాన వధికారిక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాన ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్యుమ్బోతు ద్వయ ప్రతిపాద్యమాన సిద్ధోపాయపరిగ్రహత్తుక్కధికారమాక అవశ్యాపేక్షితమాన ఆకిఞ్చన్యత్తైయు మనన్యగతిత్వత్తైయుమ్ మున్దుఱ వరుళిచ్చెయ్యామల్ వైష్ణవాధికారత్తై యరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్, స్వస్వరూపజిజ్ఞాసువాన వధికారిక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాయుళ్ళ ప్రథమరహస్యత్తిలే సుశిక్షితమాన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞాన ముడైయవనుక్కుత్తన్నడైయే సర్వప్రకారత్తాలుమ్ వైష్ణవత్వమ్ సిద్ధిక్కైయాలే, ఇప్పడి స్వస్వరూపే

దనిష్టత్వమ్; అనేకప్రమాణోపపత్తి సమ్ప్రదాయాఽనుగృహీత మూల మన్త్రమన్త్రరత్నస్థ నమశ్శబ్దాన్విత వ్యక్తచతుర్థీబలేన, సాక్షాత్ఫలభూత భగవత్ప్రీతిరూప పరప్రయోజనస్యైవ తాదృశేచ్ఛా విషయత్వాత్.

ఏవఞ్చ నసాధనాన్తరాధికారిణో యావదాత్మభావ్యనర్థాపత్తిః. తస్య, నమశ్శబ్దాదిప్రతిపన్న స్వరూపాది యాథాత్మ్యజ్ఞాన వైధుర్యేణ, స్వప్రయోజనస్యైవ తాదృశేచ్ఛావిషయత్వేన, తస్యయావదాత్మభావిష్టాతిశయస్యైవసత్త్వాత్. కిన్తుకైవల్యార్థినామివ అధికపురుషార్థాలాభమాత్రమ్; పరప్రయోజనరూప భగవత్ప్రీతి విశేషస్య సాధనాన్తర నిష్ఠపురుషీయ తాదృశేచ్ఛా విషయత్వాభావేన, తత్ప్రీతితస్యసాక్షాత్ఫలత్వాభావాత్. నచైతావతాసాధనాన్తర విధేరుపచ్ఛన్నార్థత్వ నిర్ణయభఙ్గః; తత్సాధ్యేష్టాపేక్షయా అతిశయితేష్ట సద్భావస్యైవ తద్విధేరుపచ్ఛన్నార్థత్వే అనుగతప్రయోజకత్వాత్. తత్సద్భావశ్చ తదధికారిణో బలవదనిష్టానుబన్ధేవా, తదపేక్షయా ఉత్తమాధికారిణోబలవదనిష్టానుబన్ధే వేతినకశ్చిద్విశేషః. ఏవఞ్చసాధనాన్తర సాధ్యస్వార్థానుభవ కైఙ్కర్యాపేక్షయా అతిశయితపరార్థానుభవ కైఙ్కర్యరూపేష్టసద్భావాత్, తద్విధేరుపచ్ఛన్నార్థత్వం సమ్భవత్యేవేత్యాశయేనాహ (ఉపచ్ఛన్నార్థత్వ నిర్ణయోపీత్యాదినా).

పరార్థప్రయోజనస్యైవ. (తాదృశేతి) అన్యేచ్ఛాఽనధీన స్వప్రవృత్తి హేతుభూతా త్యన్తోత్కటేచ్ఛేత్యర్థః.

(తస్య) ఉపాసకస్య. (వైధుర్యేణ) అభావేన. (తాదృశేతి) పూర్వవదర్థః. (తస్య) ఉపాసకస్య. (తత్ప్రీతి) సాధనాన్తరనిష్ఠప్రీతి. (తస్య) భగవత్ప్రీతి విశేషస్య. (తత్సాధ్యేష్టాపేక్షయా) సాధనాన్తరసాధ్యసాతిశయ పురుషార్థాపేక్షయా. (తద్విధేః) సాధనాన్తరవిధేః. (అనుగతేతి) నిరతిశయపురుషార్థసద్భావః అనుగతప్రయోజక ఇతిభావః. (తత్సద్భావశ్చ) అతిశయితేష్టసద్భావశ్చ.

మూ.—కైయుమ్, ఎమ్పెరుమానైయే తఞ్జమెన్ఱు పఱ్ఱుకైయుమ్.

ఎమ్పెరుమానైయే తఞ్జమెన్ఱుపఱ్ఱుకైయావతు—వేఱొన్ఱు తఞ్జమెన్గిఱ నినైవు కలశాతపడి నిరుపాధిక రక్షకనాన సర్వేశ్వరనైయే తఞ్జమాక స్వీకరిక్కై.

ఇవ్విరణ్డు వాక్యత్తాలుమ్ చరమశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధత్తిలర్థత్తై చ్చొల్లుకిఱతాకవుమామ్; ఎజ్ఞనేయెన్నిల్,— ‘‘పుఱమ్బుణ్డాన పఱ్ఱుక్కళైయడైయ’’ ఎన్ఱు—‘‘సర్వధర్మా౯’’ ఎన్గిఱ పదత్తిలర్థత్తైయుమ్, ‘‘వాసనైయోడే విడుకైయుమ్’’ ఎన్ఱు— ‘‘పరిత్యజ్య’’ ఎన్గిఱపదత్తిలర్థ

ద్వితీయవాక్యార్థమ్ (ఎమ్పెరుమానైయేయిత్యాది). వేఱొన్ఱు తఞ్జమెన్గిఱ నినైవఱ్ఱతు - ఈశ్వరవ్యతిరిక్తోపాయఙ్గళిలే ఉపాయత్వప్రతిపత్తియెన్ఱపడి. ఉపాయాన్తరఙ్గళిలివనుక్కు ఉపాయత్వబుద్ధి నడవాతపోతు అనుపాయత్వప్రతిపత్తియే నడక్కైయాలే, ఇవనుడైయజ్ఞానమ్ భ్రాన్తిరూపజ్ఞానమాకాతో వెన్నిల్,—ఆకాతు,—‘‘ఔషధసేవై పణ్ణాతవర్కళుక్కు అభిమతవస్తుక్కళిలే అత్తై క్కలశియిడువారైప్పోలే, ఈశ్వరనైక్కలన్దు విధిక్కిఱతు’’ ఎన్గిఱపడియే, రుగ్ణన్ రోగనివర్తకమాన ఔషధత్తై త్తనిత్తు భుజిక్కమాట్టాతే రోగనివర్తకమల్లాత స్వాభిమతద్రవ్యత్తై ఔషధమాక నినైత్తు ‘‘ఇత్తైభుజిప్పేన్’’ఎన్ఱాల్ అవనుక్కాప్తనానవ నవనుక్కభిమత ద్రవ్యత్తిలే ఔషధత్తై క్కలశియిడుమాప్పోలే, ‘‘ మాతా పితృ సహస్రేభ్యో వత్సల తరం శాస్త్రమ్’’ ఎన్గిఱపడియే, వత్సలతరమాన శాస్త్రమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధత్తాలే తనక్కు స్వతన్త్రనాకభ్రమిత్తు ‘‘ స్వయత్న మభిమత సాధనమ్ ’’ ఎన్ఱిరుక్కుమవనుక్కు భగవద్విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కర్మజ్ఞానభక్తిప్రపత్తికళై విధిక్కైయాలే ఉపాయద్వారా ఉపాయత్వమొழియ సాక్షాదుపాయత్వ మిల్లామైయాలే, అవఱ్ఱిలనుపాయత్వబుద్ధి భ్రాన్తిజ్ఞానమాకమాట్టాతు. తఞ్జమాక స్వీకరిక్కైయెన్ఱతు - ఉపాయమాక స్వీకరిక్కైయెన్ఱపడి.

ఇవ్విరణ్డువాక్యత్తాలుమ్ చరమశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధమ్శొల్లప్పట్టపడియై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవ్విరణ్డుఇత్యాది). శొల్లుమ్క్రమత్తై శఙ్కాపూర్వకమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎజ్ఞనేయెన్నిలిత్యాదియాల్).

స్వాతన్త్ర్య భగవత్సఙ్కల్పేన జీవానామనాదిబద్ధత్వవత్, సర్వముక్త్య భావపక్షే నిత్యబద్ధత్వవత్, కైవల్యనిత్యత్వపక్షే కదాపిబ్రహ్మప్రాప్త్య భావవత్, పరమసామ్యాఽవిశేషేపి, పతిపత్నీశయ్యావాహనాదివ్యవస్థా వచ్చకేషాఞ్చిజ్జీవానాంకదాపి పరార్థానుభవకైఙ్కర్యయోరభావస్యా ప్యుపపత్తేరితిభావః.

(మధ్యఇతి) ఉపాసనఞ్చఫలఞ్చ - ఉపాసనఫలమితిసమాహారః. మధ్యేస్వేనప్రదర్శితే ఉపాసనే ఫలేచ పరార్థకైఙ్కర్యత్వ పరార్థానుభవత్వప్రకారకం విధితాత్పర్యమజానన్తఇత్యర్థః. (తత్ఫలపవేతి) తేషాంపరార్థాఽనుభవకైఙ్కర్యాన్వయః కదాపిమాస్త్విత్యర్థః. (విరమన్తు) "వ్యాఙ్పరిభ్యోరమః" ఇతిపరస్మైపదమ్. విశ్రామ్యన్త్విత్యర్థః. వస్తుతః పరమపురుషార్థాఽలాభాత్ కథం విశ్రాన్తిరిత్యత్రాహ(తస్యేతి). స్వార్థపరార్థానుభవయోః స్వరూపాఽననురూపత్వాఽనురూపత్వసత్త్వేపి అత్యర్థప్రియపరమాత్మస్వరూపాదివిషయత్వేన ఆనన్దాంశేతారతమ్యాభావాదితిభావః. (పారతన్త్ర్యఇతి) పరార్థానుభవజనిత పరార్థకైఙ్కర్య

బద్ధత్వవదితి) నిత్యబద్ధత్వజ్ఞానేజాతే, సాధనాన్తరప్రవృత్తిర్నజాయత ఇతి వక్తుమయుక్తమ్; ముక్తియోగ్యతాసంశయే జాతేపి, పురుషః సాధనాన్తరేప్రవర్తత ఇతిబోధ్యమ్. (అవిశేషేపి) సమానత్వేపి.

(సమాహార ఇతి) ఉపాసనఞ్చఫలఞ్చతయోస్సమాహారః; ఉపాసనఫలమితి సమాహారద్వన్ద్వ సమాసఇతిభావః. (తేషామ్) సాధనాన్తరనిష్ఠానామ్. (వ్యాఙ్పరిభ్య ఇతి) ఇదంవ్యాకరణసూత్రమ్. "వి, ఆఙ్ పరి, ఇత్యుపసర్గేభ్యః పరస్యరమ్ధాతోః పరస్మైపదంస్యాదిత్యర్థః. (తారతమ్యాఽభావాదితి (౧) "వికల్పోఽవిశిష్టఫలత్వాత్" ఇతిసూత్రేఅపరిచ్ఛిన్నానన్ద సామ్యముక్తమ్. ఉపాసకశరణాగత మోక్షయోరానన్ద తారతమ్యం నాస్తి; స్వార్థత్వ పరార్థత్వేభేదకే. నతుమధ్వమతప్రవేశః; తైరానన్ద తారతమ్యస్య సిద్ధాన్తితత్వాదితిభావః.

---

(౧) బ్రహ్మసూ.

మూ.—యుమ్, ఇరుక్కుమ్నాళ్ ఉకన్దరుళిననిలజ్గళిలే ప్రవణనాయ్ గుణానుభవ కైజ్కర్యజ్గళిలే పోతుపోక్కైయుమ్, ఇప్పడి క్రమప్రాప్తి పఱ్ఱామల్ పతఱుకై.

ఆక, ఇవైయిరణ్డాలుమ్ ఉపాయోపేయాధికారాపేక్షితజ్గళాన మహావిశ్వాసత్తైయుమ్ ప్రాప్యత్వరైయైయుమ్ శొల్లుకిఱతు.

ఇరుక్కుమ్నాళుకన్దరుళిన నిలజ్గళిలే ప్రవణనాయ్ గుణానుభవ కైజ్కర్యజ్గళిలే పోతుపోక్కైయావతు- పరమపదత్తిలేపోయ్ భగవదనుభవ కైజ్కర్యజ్గళై ప్పణ్ణుకైయాకిఱ పేఱ్ఱిల్ త్వరై నడవా నిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్, ఇశ్శరీరత్తోడే యిరుక్కుమ్నాళ్ (౧) "తానుకన్దవూర్" ఎన్గిఱపడియే సర్వేశ్వరనుకన్దు వర్త్తిక్కిఱ దివ్యదేశజ్గళిలే (౨) "కణ్డియూరరజ్గమ్ మెయ్యమ్ కచ్చిపేర్మల్లై" ఎన్ఱు మణ్డుకైయాకిఱ ప్రావణ్యత్తై యుడైయనాయ్, అవ్వో దివ్యదేశజ్గళిలే నిఱ్కిఱవనుడైయ కల్యాణగుణానుభవముమ్, అతడియాక కరణత్రయత్తాలుమవర్ విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యముమే కాలక్షేప విషయమామ్పడి యిరుక్కై.

ఇప్పడియిరుక్కుమ్ శ్రీవైష్ణవర్కళేఱ్ఱమఱి న్దుకన్దిరుక్కైయా

ముతలిరణ్డువాక్యత్తాలుమ్ సర్వధర్మపరిత్యాగ పూర్వకమాక తదేకోపాయత్వ స్వీకారమ్ శొల్లుకైయాలే, మేలిరణ్డు వాక్యత్తాలుమ్ ఉపాయోపేయాధికారానుగుణమాక వపేక్షితజ్గళాన మహావిశ్వాసముమ్, ప్రాప్యత్వరైయుమ్ శొల్లప్పట్టతెన్గిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఇవైయిరణ్డాలుమెన్ఱతు - కీళ్చ్చొన్న ఇరణ్డువాక్యత్తాలుమెన్ఱపడి. అధికారాపేక్షితజ్గళానవెన్ఱతు- అధికారతయా వపేక్షితజ్గళానవెన్ఱపడి.

పఞ్చమవాక్యార్థమ్ (పరమపదత్తిలేపోయిత్యాది). తానుకన్దవెన్ఱతు - తానాయుకన్దవెన్ఱపడి. అవ్వోవెన్ఱతు - అన్దన్దవెన్ఱపడి. అతడియాక ఎన్ఱతు- కల్యాణగుణానుభవమడియాకవెన్ఱపడి. కరణత్రయత్తాలుమెన్ఱతు- మనోవాక్కాయజ్గళాలుమెన్ఱపడి.

---

(౧) తి-నె-౬.   (౨) తి-శఱు-౧౯.

ప్రాతికూల్యప్రకారక సాక్షాత్కారనిషేధపరత్వేన దుఃఖసాక్షాత్కారనిషేధ పరత్వాభావాచ్చ.

నచపూర్వానుభూతనరకాదౌ ప్రాతికూల్యస్య పూర్వస్థితత్వాత్, అతీతాది సాక్షాత్కర్తుర్ముక్తస్య తత్సాక్షాత్కర్తృత్వ మావశ్యకమితివాచ్యమ్. ప్రతికూలతయానుభూతం నరకాదికమపి భగవద్విభూతిత్వాదనుకూలమేవేతి సాక్షాత్కారస్య ముక్తిదశాయాంస్వీకారేపి తస్యదుఃఖిత్వాఽనాపాదకత్వాత్, ప్రత్యుతానన్దావహత్వమ్.

అత్రమాధ్వాః - అత్ర దేవమనుష్యాదీనాం ముక్తానాంపరస్పరమానన్దే తారతమ్యమావశ్యకమ్, సాధనతారతమ్యస్య సాధ్యతారతమ్య ప్రయోజకత్వాత్; మనుష్యోపాసనాపేక్షయా దేవోపాసనస్యకాలతోఽవిషయతశ్చ ప్రకృష్టత్వాచ్చ. అన్యథా ప్రయత్నాధిక్యవైఫల్యాపత్తేః. ప్రకృష్టాపకృష్టసాధనవతామ్, ఏకజాతీయఫలప్రదత్వే భగవతోవైషమ్యాపత్తేశ్చ. శ్రుతిసిద్ధశ్చాయమర్థః, "అక్షణ్వన్తః కర్ణవన్తస్సఖాయో మనోజవేష్వసమాబభూవుః" ఇతి. అత్రహిమనోజశబ్దితే జ్ఞానే సామ్యాభావప్రతిపాదనాత్తారతమ్య మవగమ్యతే; తేనచఫలతారతమ్యమర్థసిద్ధమ్. తథా "సైషానన్దస్యమీమాంసాభవతి" ఇత్యారభ్య, మనుష్యాది చతుర్ముఖపర్యన్తానాం ముక్తానామానన్ద తారతమ్యంప్రతిపాద్య, "శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య" ఇతితత్తన్ముక్తేష్వపి తత్తదానన్దతారతమ్యాతిదేశాత్, పరమసామ్యశ్రుతేశ్చభవన్మతేపి నాఽసఙ్కుచితార్థకత్వమ్, జగత్కారణత్వలక్ష్మీపతిత్వాదేర్ముక్తేష్వసమ్భవాత్; శేషిత్వశేషత్వాఽణుత్వ విభుత్వాదికృతతారతమ్యస్య దురపహ్నవత్వాచ్చ. అతోనిర్దోషత్వమాత్రేణ తత్సామ్యముపపన్నమితితేన నానన్దసామ్యసిద్ధిరితివదన్తి;

అత్రోచ్యతే; - ముక్తానామానన్దతారతమ్యం సఙ్ఖ్యాకృతంపరిమాణకృతం విషయకృతంస్వరూపకృతంవా నసమ్భవతి.

సఙ్ఖ్యాకృతతారతమ్యంహి-ఏకతరముక్తానన్ద పర్యాప్తసఙ్ఖ్యావ్యాప్యత్వవ్యాపకత్వాఽన్యతరావచ్ఛేదకసఙ్ఖ్యా విభాజకధర్మవత్సఙ్ఖ్యాపర్యాప్త్యధికరణత్వమ్. అపరముక్తానన్దేషుయథాఅష్టవస్వపేక్షయాసప్తర్షిషుద్వాదశాదిత్యేషుచవసుపర్యాప్తాష్టత్వసఙ్ఖ్యావ్యాపకతావచ్ఛేదక సప్తత్వరూప సఙ్ఖ్యావిభాజకధర్మవత్సఙ్ఖ్యాపర్యాప్త్యధికరణ

మూ.—ప్రేమమ్ కనత్తిరుక్కైయుమ్, ఆచార్యన్ పక్కలిలుమ్ ఎమ్బెరుమాన్ పక్కలిలుమ్ కృతజ్ఞనాయ్ప్పోరుకైయుమ్, జ్ఞానముమ్

త్తెళియవటివిక్కుమ్ తిరుమన్త్రత్తిలుమ్, అతిలర్థత్తుక్కు వివరణమాన ద్వయత్తిలుమ్ నిష్ఠనాయిరుక్కై.

ఆచార్యప్రేమమ్ కనత్తిరుక్కైయావతు - కీళ్చ్చొన్నవాకారత్తైయెల్లా ముపదేశత్తాలే తనక్కుణ్డాక్కిన ఆచార్యవిషయత్తిల్, (౧) "యస్య దేవే పరా భక్తి ర్యథా దేవే తథా గురౌ" ఎన్గిఱపడియే ప్రేమమతిశయిత్తిరుక్కై.

ఆచార్యన్బక్కలిలుమ్ ఎమ్బెరుమాన్బక్కలిలుమ్ కృతజ్ఞనాయ్ప్పోరుకైయావతు - నిత్యసంసారియాన తన్నై నిత్యసూరికళ్ పెఱుమ్ పేఱ్ఱుక్కర్హనామ్బడి ఇరుమ్బై ప్పొన్నాక్కువారైప్పోలే తిరుత్తిన ఆచార్యన్ పక్క లిలుమ్, అద్వేషాదికళై విళైత్తుక్కొణ్డువన్దు ఆచార్యవిషయత్తోడే శేర్త్త ఎమ్బెరుమాన్బక్కలిలుమ్ ఉపకారస్మృతియుడైయనాయ్ప్పోరుకై.

జ్ఞానముమ్ విరక్తియుమ్ శాన్తియు ముడైయనాయిరుక్కుమ్ పరమసాత్త్వికనోడే సహవాసమ్ పణ్ణుకైయావతు - తాన్ కలఙ్గినాలుమ్ కలఙ్గామల్ నోక్కుకైక్కుఉపాకవుమ్, కీళ్చ్చొన్న ఆకారఙ్గళ్

ఎట్టామ్వాక్యార్థమ్ (కీళ్చ్చొన్నవిత్యాది). యస్య పురుషస్య దేవే పరాభక్తిః తథా, యథా దేవే-దేవసదృశే, గురౌ పరాభక్తిః ఎన్ఱర్థమ్.

ఒన్బతామ్ వాక్యార్థమ్ (నిత్యసంసారియాయిత్యాది). నిత్యసంసారియాన వెన్నతు - దేహాత్మాభిమానియాయ్ శబ్దాదివిషయానుభవమే యాత్రైయాయిరుక్కుమ వెన్ఱపడి. నిత్యసూరికళుడైయ పేఱ్ఱుక్కెన్ఱతు - (౨) "సదా పశ్యన్తి సూరయః" ఎన్గిఱపడియే నిత్యసూరికళుక్కు ప్పరమపురుషార్థమాన భగవదనుభవత్తుక్కెన్ఱపడి.

పత్తామ్ వాక్యార్థమ్ (తాన్ కలఙ్గినాలుమిత్యాది). "తాన్ కలఙ్గినాలుమ్" ఎన్ఱు యద్యాలిఙ్గితమాకచ్చొన్నతు- తాన్, తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్ నియత

(౧) శ్వేతాశ్వ-౬-౨౩. (౨) పు-సూ-

సప్తవిధం ప్రోక్తమ్” ఇత్యుక్తవారుణాగ్నేయ స్నానతారతమ్యేఽపి తత్సాధ్యశుచిత్వే తారతమ్యాదర్శనాత్, శక్తాఽశక్తవిభాగేన ప్రాయశ్చిత్తతారతమ్యేఽపి దురితనివృత్తితారతమ్యాదర్శనాచ్చ ప్రేక్షావజ్జనమతికృతసువర్ణతారతమ్యే విక్రయకృతతారతమ్యాదర్శనాచ్చ ఊషరాఽనూషరక్షేత్రనిక్షిప్తబీజతారతమ్యేఽపి తత్సాధ్యఫలే మన్దామన్దాదిపురుషకర్తృకశ్రవణతారతమ్యేఽపి తత్సాధ్యజ్ఞానే స్వర్గాపవర్గకామకర్తృకజ్యోతిష్టోమానుష్ఠానతారతమ్యేఽపి తత్ఫలేఽపి తారతమ్యాదర్శనాచ్చ, ధూమాలోకాదిలిఙ్గక పరామర్శరూపసాధనతారతమ్యేఽపి అనుమితితారతమ్యా దర్శనేన వ్యభిచారాత్. మోక్షసాధనజ్ఞానే తారతమ్యాసిద్ధేశ్చ. “అక్షణ్వన్తః” ఇత్యాదిశ్రుతేస్సర్వ సాక్షాత్కర్తృత్వేన సమాన్తరరాహిత్యపరత్వాత్, “అక్షణ్వన్తః కర్ణవన్తః” ఇత్యాభ్యాం సర్వసాక్షాత్కర్తృచక్షుష్మత్త్వస్య తాదృశశ్రోత్ర వత్త్వస్య బోధనాత్, ప్రశంసాయాం మతుప్ప్రత్యయాత్. “కీర్తిమానసమో రాజా నిస్సమాస్తత్ర పణ్డితాః” ఇత్యాదౌ కీర్తిపణ్డితాభ్యాం సదృశాన్తరరాహిత్యస్యైవ తాదృశసాక్షాత్కర్తృకారత్వేన సదృశాన్తరనిషేధబోధనస్య యుక్తత్వాత్.

“నైషానన్దస్యమీమాంసాభవతి” ఇత్యాదిశ్రుతేరపి * శతేపఞ్చాశన్న్యాయేన ముక్తానన్దే సర్వానన్దాన్తర్భావ పరత్వేన తారతమ్య పరత్వాభావాత్, తచ్ఛ్రుతావానన్దపదమనుకూలత్వేన జ్ఞాయమానవిషయపరమ్. నతు తాదృశజ్ఞానపరమ్. తథాసతి తాదృశజ్ఞానస్య పురుషభేదేనభిన్నతయా మానుషానన్దే మనుష్యగన్ధర్వసమ్బన్ధిత్వోక్తిర్నాసఙ్గతేః. “తేయేశతంమానుషాఆనన్దాః - ఏకః” ఇత్యత్ర “మనుష్యానన్దశతసజాతీయఏకో మనుష్య గన్ధర్వానన్దః” ఇత్యర్థాఙ్గీకారే త్వానన్ద పదం తాదృశజ్ఞానపరమేవ; సమానవిషయకత్వేన సాజాత్యస్యవివక్షితత్వేన మనుష్యశతజ్ఞానవిషయకత్వస్య మనుష్యగన్ధర్వగతైక జ్ఞానేలాభాత్తాదృశమనుష్య గన్ధర్వగతభిన్నవిషయక శతజ్ఞానవిషయావిషయకత్వస్య చ దేవగతైక జ్ఞానేలాభాన్నానుపపత్తిః; ముక్తానాంసర్వవిశేష్యకానుకూలత్వప్రకారక సాక్షాత్కారవత్తయా మానుషజ్ఞానశతజ్ఞాన విషయావిషయత్వస్య మనుష్యగన్ధర్వాదిగత శతజ్ఞానవిషయావిషయకత్వస్యచసత్త్వాత్, ప్రతిపర్యాయం “శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య” ఇత్యస్యోపపత్తి రిత్యన్యత్రవిస్తరః,” ఇతి.

మూ.— ౧౧౮. ఎల్లా ప్రమాణఙ్గళిలుమ్ దేహత్తాలే పేఱెన్గిఱతు ; తిరుమన్త్రత్తిలాత్మావాలే పేఱెన్గిఱతు ; చరమశ్లోకత్తిలీశ్వరనాలే పేఱెన్గిఱతు ; ద్వయత్తిల్ పెరియపిరాట్టియారాలే పేఱెన్గిఱతు.

శిఱ్ఱెల్లుకిఱ ప్రకారఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్తుకొణ్డు శెన్ఱు, పిన్నై అతు తన్నై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎల్లాప్రమాణఙ్గళిలుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - చేతననుడైయ విశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాన సకలశాస్త్రఙ్గళిలుమ్, సాధనానుష్ఠాన యోగ్యమాన దేహత్తాలే ఇవనుక్కుప్పురుషార్థలాభమెన్గిఱతు; నిష్కృష్టవేషత్తిలే నోక్కాన తిరుమన్త్రత్తిల్, ఇవన్ స్వరక్షణత్తిల్ నిన్ఱుమ్ కైవాఙ్గినాల్లాల్లియ ఈశ్వరనుడైయ రక్షకత్వమ్ జీవియామైయాలే తత్ప్రవృత్తి విరోధియాన స్వప్రవృత్తియై విట్టిరుక్కుమాత్మావాలే పురుషార్థలాభమెన్గిఱతు; ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తిలే నోక్కాన చరమశ్లోకత్తిల్, ఇవనుడైయ స్వీకారముమ్ మిగైయామ్పడి తానే కైక్కొణ్డు ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక సకల పాపఙ్గళైయుమ్ తళ్ళిప్పొకట్టుత్తన్ తిరువడికళిలే శేర్త్తుక్కొళ్ళుమీశ్వరనాలే పురుషార్థలాభమెన్గిఱతు; ఈశ్వరనుడైయ లక్ష్మీవిశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాన ద్వయత్తిల్, విశేషణభూతైయాన పెరియపిరాట్టియారాలే పురుషార్థలాభమెన్గిఱతెన్నై.

పడి. శాస్త్రమెన్ఱతు-వేదమెన్ఱపడి. శెన్ఱెన్ఱతు-పోయెన్ఱపడి. పిన్నైయెన్ఱతు-అనన్తరమెన్ఱపడి. అతుతన్నైయెన్ఱతు - ద్వయాతిశయత్తైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). విశిష్టవేషత్తిలే నోక్కానవెన్ఱతు-శరీరవిశిష్టవేషత్తిలే నోక్కానవెన్ఱపడి. ఇవనుక్కెన్ఱతు - ఇచ్చేతననుక్కెన్ఱపడి. నిష్కృష్టవేషమెన్ఱతు - శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళెన్ఱపడి. తత్ప్రవృత్తియెన్ఱతు - ఈశ్వరప్రవృత్తియెన్ఱపడి. స్వాతన్త్ర్యమెన్ఱతు - నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యమెన్ఱపడి. స్వీకారమ్ మిగైయామ్పడియెన్ఱతు-ఇవన్ పణ్ణుమ్ స్వీకారమనుపాయమామ్పడియెన్ఱపడి. కైక్కొణ్డెన్ఱతు - అఙ్గీకరిత్తెన్ఱపడి.

మూ.—౧౧౯. పెరియపిరాట్టియారాలే పేఱాకైయావతు- ఇవళ్ పురుషకారమానాలల్లతు ఈశ్వరన్ కార్యమ్ శెయ్యానెన్గై.

౧౨౦. ద్వయత్తుక్కధికారి ఆకిఞ్చన్యము మనన్యగతిత్వము ముడైయవన్.

౧౧౯. ఉపాయ మీశ్వరనాయిరుక్క, ఇవళాలే పేఱాకైయావ తెన్నెన్నిల శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పెరియపిరాట్టియారాలే) ఎన్తుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారఙ్గళిరణ్డుమ్ పణ్ణువాన్ ఈశ్వరనేయాయిరుక్క, పెరియపిరాట్టియారాలే ఇవనుక్కు ప్పేఱాకైయాకిఱతు, ఇవనుడైయ అపరాధత్తైప్పారాతే రక్షిక్కుమ్పడి ఇవళ్ పురుషకారమానాలొழియ ఈశ్వరన్ ఇవన్ కార్యమ్ శెయ్యానెన్నుపడి యెన్గై.

౧౨౦. కీழ், సామాన్యత్తిలే వైష్ణవాధికారికళ్ పేక్షితఙ్గళితె శొల్లినాన్ఱు విశేషిత్తు, ద్వయత్తుక్కధికారియామవనుక్కపేక్షితత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ద్వయత్తుక్కు) ఎన్తుతుడఙ్గి. అతావతు, సిద్ధోపాయవరణ ప్రతిపాదకమాన ద్వయత్తుక్కధికారి, (౧) "అకిఞ్చనోఽగతిః, త్వమేవోపాయ భూతో మేభవ" ఎన్నుమ్, (౨) "అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శరణ్య" ఎన్నుమ్, (౩) "పుకలొన్ఱిల్లావడియేన్" ఎన్నుమ్ శొల్లు

౧౧౯. మేలుక్కవతారికై (ఉపాయమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కార్యమెన్నతు-అనిష్టనివృత్తియు మిష్టప్రాప్తియుమాకిఱ కార్యమెన్నపడి.

౧౨౦. మేలుక్కవతారికై (కీழித్యాది). కీழெన్నతు-ప్రథమచూర్ణైయిలే యెన్నపడి. సామాన్యత్తిలేయెన్నతు-తిరుమన్త్ర ద్వయ చరమశ్లోకాధికారికళుక్కు ప్పొతువిలే యెన్నపడి. విశేషిత్తెన్నతు - మికవుమెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అకిఞ్చనః ఎన్నతు-ఉపాయాన్తర శూన్యనెన్నపడి. అగతిః ఎన్నతు - రక్షకాన్తర శూన్యనెన్నపడి. "త్వమేవ" ఎన్నిఱ ఏవకారవ్యావర్త్యమ్ "భవ" ఎన్ను ప్రార్థనాగర్భమాన ఉపాయస్వీకారత్తినుడైయ ఉపాయత్వమ్. పుకలొన్ఱిల్లావెన్నతు - ఒరుపుకలుమిల్లావెన్ఱాయ్, ఆకిఞ్చన్యాఽనన్యగతిత్వఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు.

(౧) అహిర్బుధ్న్య-౩౬-౩౦. (౨) స్తో-ర-౨౨. (౩) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.

ఆహ (ప్రాప్యత్వోక్త్యేతి) "యోవేద-సోఽశ్నుతే" ఇత్యాదిశాస్త్రబలాత్స్వ ప్రయోజనసాధనత్వం సాధనాన్తరస్యదుర్వారమితిభావః.

ద్వితీయఆహ (యుక్తిమాత్రత్వాత్) ఇతి. భృత్యాదేః కర్షకాదేశ్చ ప్రయాసతారతమ్యేన ఫలతారతమ్యదర్శనాత్, బహ్వాయాస పూర్వకం యత్కిఞ్చిన్నసాధ్యం సాధనాన్తరమనన్త స్థిరఫలరూప బ్రహ్మానుభవస్యానసాధనం భవితుమర్హతీతి యుక్తిమాత్రేణేత్యర్థః. వేద శాస్త్రావిరోధితర్క వ్యావృత్త్యర్థం మాత్రపదమ్. నహివచనవిరోధే న్యాయఃప్రభవతి, అన్యథా, అల్పకాలసాధ్యజ్యోతిష్టోమాదే రధికకాల భోగ్యస్వర్గాదేశ్చ సాధ్యసాధనభావోన స్యాదితిభావః. ఉక్తమర్థం ప్రతి బన్దీముఖేనవివృణోతి (ఆగమేతి). అత్ర అకిఞ్చనాధికారిణః ప్రాప్య పరార్థానుభవాదికంప్రతితు స్వరూపాయోగ్యత్వరూపం వైసాదృశ్య రూపఞ్చ ప్రాప్యవిరుద్ధత్వం సమ్భవతీతితాత్పర్యమ్.

(ద్వితీయే) ప్రాప్యవిసదృశత్వమితిపక్షే. (భృత్యః)భటాదిః (కర్షకః)కృషీవలాదిః. (వేదశాస్త్రావిరోధితర్కేతి) అత్రమనుస్మృతౌ ద్వాదశాధ్యాయే; "ఆర్షంధర్మోపదేశఞ్చ వేదశాస్త్రావిరోధినా! యస్తర్కేణానుసన్ధత్తేసధర్మంవేదనేతరః" ఇతి, తద్వ్యాఖ్యానే-(ఆర్షమితి)ఋషిదృష్టత్వాదార్షమ్. వేదమ్-ధర్మోపదేశఞ్చ, తన్మూల స్మృత్యాదికమ్, యస్తదవిరుద్ధేన మీమాంసాదిన్యాయేన విచారయతి, సధర్మంజానాతి, నతుమీమాంసానభిజ్ఞః. ధర్మేకరణంవేదః;మీమాంసాచ-ఇతికర్తవ్యతాస్థానీయా. తదుక్తంభట్టవార్తికకృతా;-ధర్మేప్రమీయమాణేహి వేదేనకరణాత్మనా । ఇతికర్తవ్యతాభాగం మీమాంసాపూరయిష్యతి," ఇత్యుక్తమనుస యమ్. (అన్యథా) యుక్తిమాత్రేణ సాధనే. (ఆగమేతీతి) సారే-"ప్రపత్తిశాస్త్రస్థానామ్ ప్రమాణమిష్టికేయోష్టియమ్" ఇత్యుక్తమ్. "స్థోపాయశాస్త్రస్థానామ్ప్రమాణమిష్టికేయోష్టియమ్" ఇతినోక్తమ్. అతఃప్రపత్తే రేవప్రాధాన్యం వదతీతిబొత్రేషికాభిప్రాయః. సమ్ప్రదాయసిద్ధ విరోధం దర్శయతి (అత్రాకిఞ్చనేతి)

అనుగృహీతశ్చ శ్రీవచనభూషణమీమాంస భాష్యే సాధనాన్తర
స్వరూపవిరోధసమర్థనాధికారే వరదదేశికైః;-“ప్రాపకాన్తరం స్వరూప
విరుద్ధమిత్యత్రన ప్రమాణాభావః. మూలమన్త్రద్వయస్థనమశ్శబ్దాభ్యాం
(౧) “స్వయన్తురుచిరే దేశే” ఇత్యాద్యుపబృంహితాభ్యామప్రధానభో
క్తృత్వస్యాపి నిషిద్ధత్వేన, స్వభోక్తృత్వఫలాయాభక్తేః ప్రాప్యవిరుద్ధ
త్వోపపత్తేరితి.

అత్రసిద్ధోపాయ ప్రతిపాదనస్థలే స్వభోక్తృత్వనివృత్తేః ఫల
తయాప్రతిపాదనాత్, సాధనాన్తర మకిఞ్చనాధికారిప్రాప్యం ప్రతిస్వరూ
పాయోగ్యమేవేతిఘట్ట తాత్పర్యమ్. (మూలమన్త్రేతి) అత్రకాకాక్షి
న్యాయోభిప్రేతః. ఇత్యాదీత్యనేన - (౨) “కురుష్వమామనుచరమ్”
ఇత్యాదిసఙ్గ్రహః.

ననునమశ్శబ్దాదేః ప్రధానభోక్తృత్వనిషేధపరతయా అకిఞ్చ
నాధికారిణోపి భోక్తృత్వమస్త్యేవ; అన్యథాఅచేతనత్వాపత్తేరిత్యత
ఆహ (అప్రధానేతి). పరమాత్మాధీన స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య భోగశాలిత్వ
రూపస్యేత్యర్థః. నమశ్శబ్దాదినా పరమాత్మాధీన భోగశాలిత్వరూప

(స్వయన్తురుచిరఇతి) శ్రీరామాయణే ఆరణ్యకాణ్డే “పరవానస్మి కాకుత్స్థత్వ
యివర్షశతంస్థితే। స్వయన్తురుచిరే దేశే క్రియతామితిమాంవద” ఇతి. (ఇతీతి)అనుగృహీత
మిత్యన్వయః, (అత్ర) శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే. (స్వరూపాయోగ్యమేవేతి)
పరతన్త్రస్వరూపస్యప్రవృత్తిరూపమయోగ్యమేవేత్యర్థః. (ఘట్టమ్)నిష్కృష్టమ్. (అత్రే
కాకేతి) కాకాక్షిన్యాయః, ఏకత్రస్థితస్యపూర్వత్ర ఉత్తరత్రచాన్వయః (కురుష్వ
మామితి) శ్రీరామాయణే అయోధ్యాకాణ్డే. “కురుష్వమామనుచరం వైధర్మ్యంనేహ
విద్యతే। కృతార్థోహంభవిష్యామి తవచార్థఃప్రకల్పతే” ఇతి. ఆదినా(౩)“తనక్కే
యాక వెనైక్కొళ్ళుమీతే” ఇత్యాదిసఙ్గ్రహః.

(ప్రధానభోక్తృత్వేతి) పరమాత్మానధీనభోగశాలిత్వరూప భ్రాన్తిసిద్ధప్రధాన
భోక్తృత్వేత్యర్థః. (అన్యథా) ప్రధానభోక్తృత్వ నిషేధాఽనఙ్గీకారే. (సిద్ధేతి) సిద్ధో

---

(౧) రా-అ-౧౫-౬. (౨) రా-అ-౩౧-౨౨. (౩) తి-వాయ్-౨-౯-౮.

భ్రాన్తిసిద్ధాఽపధానభోక్తృత్వానిషేధే సిద్ధోపాయవిధిస్థలే సాధ్యోపాయవిధిస్థలేచవ్యవస్థయా నమశ్శబ్దాదిశ్రవణం తదశ్రవణఞ్చోపపద్యతే.

నచాఽత్రమన్త్రరత్న చరమశ్లోకయోరివ పరస్పరప్రతిపన్న గుణోపసంహారః (౧) "నానాశబ్దాదిభేదాత్" ఇతిసూత్రకృతా విద్యాభేదసాధనాత్. అచిద్వ్యావృత్తిస్తు †స్వపవృత్త్యుద్దేశ్యపరమాత్మభోగాతిశయాధాయకాఽఽనుషఙ్గికభోగశాలిత్వ రూపాఽప్రధాన భోక్తృత్వాఙ్గీకారా దుపపద్యతఇతి

పాయవిధిస్థలే వ్యవస్థయా నమశ్శబ్దాది శ్రవణమిత్యన్వయః (నమశ్శబ్దాదీతి) ఆది శబ్దేన ఏవకారాదిపరిగ్రహః (తదశ్రవణమ్) నమశ్శబ్దాద్యశ్రవణమ్

(అత్ర) సిద్ధోపాయవిధిస్థలే, సాధ్యోపాయవిధిస్థలే (చరమేతి) వివరణ వివరణిరూపయోశ్చరమశ్లోకమన్త్రరత్నయోర్విద్యాభేదోనాస్తి శక్యతావచ్ఛేదకభేదేన భేదాఙ్గీకారాత్, ఉపాసనశరణాగత్యోరూపాదిభేదా ద్విద్యాభేదః అతోనమశ్శబ్దాద్యుపసంహారోనకర్తవ్య ఇతిభావః (ఉపసంహారేతి) ఉపాసన శరణాగత్యోరితి శేషః (నానేతి) "నానాశబ్దాదిభేబాత్" ఇత బ్రహ్మమీమాంసా తృతీయాధ్యాయ తృతీయపాద శబ్దాదిభేదాధికరణసూత్రమ్ తద్భాష్యమ్, కిమత్రవిద్యైక్యమ్, ఉత విద్యాభేదఇతిసంశయ్యతే అత్రైవాస్యాం పరస్పరభేదేసమర్థితేసతి, ఏకస్యాదహర విద్యాదికాయాస్సర్వవేదాన్తప్రత్యయన్యాయః, కింయుక్తమ్ విద్యైక్యమితి, కుతః- వేద్యస్యబ్రహ్మణ ఏకత్వాత్, వేద్యంహివిద్యాయారూపమ్ అతోరూపైక్యాద్విద్యైక్యమితి, ఏవమ్ప్రాప్తేభిధీయతే నానేతి, నానాభూతాః - విద్యాః, కుతః-శబ్దాది భేదాత్ ఆదిశబ్దేన - అభ్యాస సఙ్ఖ్యా గుణ ప్రక్రియా నామధేయానిగృహ్యన్తఇతి. తత్పూర్వపక్ష అక్షరవిద్యాదికాఇతిభాష్య శ్రుతప్రకాశికాయామ్, ఆదిశబ్దేన న్యాసోవివక్షితః సూత్రేపిశబ్దాదిభేదసద్భావాదితి (స్వప్రవృత్తీతి) స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యః, - పరమాత్మభోగాతిశయ ఇత్యన్వయః (ఉపపద్యతఇతీతి) "ఘట్టతాత్పర్యమిత్యన్వయః

---

(౧) బ్రహ్మసూ-3-3-

† (పా) స్వప్రవృత్త్యనుద్దేశ్య

ఏవం వైసాదృశ్యరూపం ప్రాప్యవిరుద్ధత్వ మపి తత్రైవ ప్రకరణే ద్వితీయే సాధనాన్తరవ్యాజ విధిత్వసమర్థనాధికారే సిద్ధాన్తే తైరేవాను గృహీతమ్. భక్తిర్వ్యాజమాత్రం; నసాధనం; ఫలవిసదృశత్వాత్. ఫల వైసాదృశ్యం నామ నిత్యత్వం నవైపుల్యమాత్రమ్. నహ్యనిత్యం ఫలమని త్యేన సాధయితుం శక్యతే; దృష్టవ్యాప్తివిరోధాత్. (౧) "నాస్త్య కృతః కృతేన" (౨) "నహ్యధ్రువైః ప్రాప్యతే ధ్రువన్తత్" ఇతి విధివిరో ధాచ్చ. నహ్యనయోః కామవిషయత్వమ్; అసఙ్కోచేన కర్మోపాసనోభ యవిషయత్వాత్. (౩) "యజతే, తపస్తప్యతే బహూని వర్షసహస్రా ణ్యన్త వదేవాస్య తద్భవతి" ఇతి యాగవత్తపశ్శబ్దవాచ్యోపాసనస్యాప్య న్తవత్ఫలత్వ శ్రవణాత్. (౨) "నాయమాత్మా ప్రవచనే న లభ్యః" ఇత్యాదినా విశిష్యోపాసనసాధ్యత్వ నిషేధాచ్చ. నచ మేధాశబ్దో భక్తి రూపత్వదశాపన్నధ్యానపరః. అసఙ్కోచేన తద్దశాపన్నధ్యానపరత్వే బాధకాభావాత్. నచోపాయవిధవిరోధః; తస్యవ్యాజవిధిత్వ కల్ప నాత్. అన్యథా నిషేధ వాక్యానామనేకేషామ స్వారస్యాపత్తేః. తాని

(దృష్టవ్యాప్తీతి) "యత్-అనిత్యమిష్టసాధనమ్, తత్ - అనిత్యఫలకమ్" ఇతి లోకదృష్టవ్యాప్తీత్యర్థః. (అనయోః) "నాస్తి, నహ్యధ్రువైః" ఇతి విధివాక్యయోః. (యజతే తప ఇత్యాది) బృహదారణ్యకే పఞ్చమాధ్యాయే అష్టమబ్రాహ్మణే. "యోవా ఏతదక్షరం గార్గ్యవిదిత్వా అస్మిం ల్లోకే జుహోతి యజతే తపస్తప్యతే బహూని వర్ష సహస్రాణి, అన్తవదేవాస్య తద్భవతి" ఇతి. వర్షసహస్రాణీ యజతే తతస్తప్యతే. తపః- ఉపాసనమ్ - తపనేత్యత్రేవ "తప ఆలోచనే" ఇత్యస్మాద్ధాతోః, ఉపాసనం తప శ్శబ్దార్థః. అస్య పురుషస్య తత్, అన్తవదేవ భవతి - అనిత్యఫలవదేవ భవతీత్యర్థః. (విశిష్యేతి) "నమేధయా" ఇతి విశిష్య. (తద్దశాపన్నేతి) భక్తిరూపత్వ దశాపన్నే త్యర్థః. (తస్య) ఉపాసనవిధేః. (అన్యథా) వ్యాజవిధిత్వ కల్పనానఙ్గీకారే (నిషేధ వాక్యమ్) "నహ్యధ్రువైః" "నాస్త్యకృతః" ఇత్యాదినిషేధవాక్య మితిబోధ్యమ్.

(౧) మణ్డ-౧-౨-౧౨. (౨) కఠ-౧-౨. (౩) బృహ-౫-౮.

హిలోక సిద్ధవ్యాప్త్యను గృహీతాని ప్రబలాని, అతఉభయా౽విరోధేన వ్యాజవిధిత్వ కల్పనమేవయుక్తమ్.

నచ, లోకే "కృషిమిత్కృషస్వ" ఇత్యాదావుపాయఏవ విధిదర్శనాల్లోకదృష్టవ్యాప్త్యనుగ్రహాఉపాయవిధిపక్షేపి సమ్భవతీతి వాచ్యమ్. "రత్నార్థంవరాటికాందద్యాత్, రాజ్యార్థముపహారందద్యాత్" ఇతివ్యాజేపి లోకేవిధిదర్శనాత్. ఏవంచరమయుక్త్యభిప్రాయేణ రత్నేత్యాదికముక్తమ్ ఏవం దేశతః కాలతో వస్తుతశ్చానన్తఫలప్రాప్తిత్రివిధోపాధి పరిచ్ఛిన్నోపాసన విధిర్వ్యాజవిధిరేవ భవితుమర్హతీతి.

అత్రతావత్, సాధనాన్తరంన తన్నిష్ఠానాం మోక్షహేతుః; కిన్తు, సర్వముక్తిప్రసఙ్గపరిహారార్థతయా అన్యథాసిద్ధత్వేన నియతపూర్వవర్తీత్యాహ (భక్తిరితి) ఏవఞ్చభక్త్యాదేస్స్వయత్నపరాన్ప్రతి మోక్షసాధనత్వప్రవాద ఆచార్యాణామభ్యుపగమవాదఏవ, తథైవ తేషాం

(తాని) నిషేధవాక్యాని (ఉభయావిరోధేన) "నాస్త్యకృతఃకృతేన" "నమేధయా" ఇతినిషేధవాక్యమ్, "నిధిధ్యాసితవ్యః" ఇతివిధివాక్యమ్, ఏతదుభయా౽విరోధేన.

(కృషిమిత్కృషస్వేతి) మహిమశతకవ్యాఖ్యానే - "అక్షైర్మాదీవ్యః, కృషిమిత్కృషస్వ, విత్తేరమస్వబహుమన్యమానః" ఇతిశ్రుతిః, ఋగ్వేదే, శాకలశాఖాయాం సప్తమాష్టకే అష్టమాధ్యాయేపఠితా. అక్షైః-దేవనైః, మాదీవ్యః - ద్యూతం మాకార్షీః తర్హిజీవనంకథమ్, తత్రాహ - కృషిమిత్-కృషిమేవ ఇచ్ఛబ్దో౽వధారణార్థశ్ఛన్దసిదృష్టః కృషస్వ-కురుష్వ తథాచతద్ద్వారాజీవితవ్యమితిభావః. కృషింకుర్వన్ బహుమన్యమానః-బహుభిర్లోకైస్సమ్భావ్యమానస్సన్, విత్తే - ధనధాన్యాదిరూపే, రమస్వ - క్రీడస్వ" ఇతిశ్రుత్యర్థోబోధ్యఇతి (చరమయుక్తితి) "రాజ్యత్తుకైలుమిచ్చుమ్బుళమ్బోలేయుమ్" ఇతిచరమయుక్తి శ్రీసూక్త్యర్థః. (ఇతీతి) ఇత్యనుగృహీతమిత్యన్వయః

(తన్నిష్ఠానామ్) సాధనాన్తరనిష్ఠానామ్ (తథైవ) అభ్యుపగమవాదఏవ

సాధనాన్తరోపాయాన్తరాది ప్రసిద్ధిరపి. (౧) "ఉపాయస్స్వప్రాప్తేరుపనిషదధీతస్సభగవాన్" (౨) "ఇవై ఇరణ్డుమొఴియభగవత్ప్రసాదమేఉపాయ

(తేషామ్) ఆచార్యాణామ్. (ప్రసిద్ధిరపీతి) భక్త్యాదేరిత్యనుషఙ్గః. (ఉపాయఇతి) శ్రీమద్రహస్యత్రయసారాధికారసఙ్గ్రహే – "ఉపాయస్స్వప్రాప్తేరుపనిషదధీతస్స భగవాన్ప్రసత్త్యై తస్యోక్తే ప్రపదననిదిధ్యాసనగతీ । తదారోహః పుంసస్సుకృత పరిపాకేన మహతా నిదానం తత్రాపి స్వయమఖిలనిర్మాణనిపుణః" ఇతి – అస్యార్థః— (ఉపాయఇతి) ప్రసాదవిశిష్ట ఉపాయఇత్యర్థః. (ఉపనిషదధీతస్స భగవాన్) "యతోవాఇమాని" "నాయమాత్మా" "ధాతుః ప్రసాదాత్" ఇత్యాదిశ్రుతిప్రతిపన్నో భగవాన్, స్వప్రాప్తేః అదృష్టద్వారకోపాయః. తర్హి ప్రపదనాది వైయర్థ్యమిత్యత ఆహ (ప్రసత్త్యై తస్యోక్తే) ఇతి. (తస్య) భగవతః. ప్రసత్త్యై- స్వయత్ప్రయోజన ప్రసాదాయ. (ప్రపదననిదిధ్యాసనగతీ) ప్రపదనమ్ - ప్రపత్తిః, నిదిధ్యాసనమ్ - భక్తిః, తద్రూపేగతీ - మార్గౌ, (ఉక్తే) దృష్టోపాయతయా విహితే. నన్వనాదౌ సంసారే దుర్నివారవ్రజినసామగ్ర్యాం సత్యాం కథం దృష్టోపాయప్రవేశ ఇత్యత్రాహ (తదారోహఇతి). తయోః -దృష్టోపాయయోః, ఆరోహః - ప్రవేశః, (సుకృతపరిపాకేన) యాదృచ్ఛికాది సుకృతపరిపాకేన. తత్రాపిమూలకారణం భగవానేవేత్యాహ (నిదానమితి). (తత్రాపి) యాదృచ్ఛికాది సుకృతపరిపాకేపి, (అఖిలనిర్మాణనిపుణః) సర్వస్రష్టా. భగవానేవనిదానమిత్యర్థః.

అత్ర, "ఆశైయాల్ అజ్ఞాతమాన నన్మైకళైయే పఱ్ఱాశాకక్కొణ్డు కటాక్షియానిఱ్కుమ్, ఇవైయుఙ్గూడ ఇవనుక్కు విళైయుమ్పడియిఱే ఇవన్నెన్నై ముతలిలే అవన్సృష్టిత్తతు" ఇతిశ్రీవచనభూషణ శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయేతి. (ఇవైయిరణ్డుమితి) ఇయంముముక్షుప్పడి శ్రీసూక్తిః. భగవద్గుణదర్పణాఖ్య శ్రీసహస్రనామభాష్యే ఉపోద్ఘాతప్రకరణే, గురుతరతపస్సమాధిసాధ్య తత్త్వజ్ఞానస్య లఘుతరవాఙ్మాత్రసాధ్యతానిరూపణస్థలే—'నను, గురుదీర్ఘదుష్కర తపస్సమాధి విశేషరూప మహాధర్మసాధ్య

---

(౧) రహస్యత్రయసారే. (౨) ముముక్షుప్పడి.

మాంశక్కడవతు" ఇత్యేవ ముఖ్యసిద్ధాన్తాదితిభావః. వక్ష్యతిచోత్త రాధికారావతారికాయామ్-ప్రథమంసర్వజ్ఞాన్ప్రత్యుపాయత్వం నాస్తి. కిన్త్వజ్ఞాన్ప్రతీత్యుక్తమ్. అనన్తరం తాన్ప్రత్యుపాయత్వంనాస్తి; కిన్తు వ్యాజత్వమాత్ర మిత్యుక్తమ్; ఇదానీం వ్యాజత్వ మపినాస్తీత్యాహ. (తాన్దరిద్రేత్యాదీతి).

యుక్తిమాత్రేణ ఆగమబాధో నయుక్తఇత్యాశఙ్క్య, సాధన భక్తి విధ్యన్వారుహ్యవాదే "నహివచనవిరోధే" ఇతిన్యాయేన విధివిరోధాద్వైసాదృశ్యన్యాయానవతారేపి, పరార్థ కైఙ్కర్యవిధిరూపముఖ్య సిద్ధాన్తే వైసాదృశ్యరూపానుగ్రాహకన్యాయావతారస్సమ్భవత్యేవేత్యాశయేనాహ (ఫలవిసదృశత్వాదితి). సాధనాన్తరస్యకాలపరిచ్ఛేద తద్రాహిత్యాభ్యాంస్వార్థానుభవపరార్థానుభవాదిసాధారణం వైసాదృశ్యమ్,

---

తత్త్వజ్ఞానోపక్రమస్య వాఙ్మాత్రసాధ్యత్వవాదోఽభ్యుపేత్యవాదః; గురుశాస్త్రవైయర్థ్య ప్రసఙ్గేనప్రమాణవిరుద్ధశ్చ; తదిదమవిదిత భగవత్ప్రభావస్య ఛాన్దసస్యపైశాచమ్. లఘీయోపిభగవత్సఙ్కీర్తనం దుర్వహమపిభరం ధారయత్యేవ; నగురుశాస్త్రానర్థక్యమ్. తస్యసమర్థాధికారత్వాత్. అస్యతుసత్యసతివా సామర్థ్యే భగవదసాధారణ రుచిసముచిత భాగ్యవదధికారత్వాచ్చ; గరీయసోపి భగవత్ప్రసాద ఏవఫలహేతుః - లఘీయసికిందణ్డవారితః. యథాచగరీయసిప్రయోగవైపుల్యాద్దేవః ప్రసీదతి, తథాలఘీయస్యపిభావశుద్ధివిశేషాత్ ప్రసీదేత్," ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా. (వక్ష్యతిచేతి) "శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే" ఇతిశేషః. (తాన్ప్రతీతి) అజ్ఞాన్ప్రతి.

(అన్వారుహ్యేతి) తన్మతమధిష్ఠాయవాదః - అన్వారుహ్యవాదః; అఙ్గీకృత్యవాదః - అభ్యుపగమ్యవాదః. (న్యాయాఽనవతారేపీతి) కైఙ్కర్యవిధిరితిచేత్, లోకదృష్టన్యాయవిరోధోనాస్తీతి మన్తవ్యమ్. (సాధనాన్తరస్యేతి) సాధనాన్తరస్య కాలపరిచ్ఛేదః; స్వార్థానుభవపరార్థానుభవయోర్నిత్యత్వాత్కాల పరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. అతఉభయసాధారణం వైసాదృశ్యమితిభావః. (తద్రాహిత్యేతి) కాలప

స్వరూపానురూపత్వాఽననురూపత్వ లక్షణవస్తుపరిచ్ఛేద రాహిత్యాభ్యాం పరార్థానుభవాద్యసాధారణం వైసాదృశ్యఞ్చ ద్వయమప్యత్ర వివక్షిత మిత్యాశయేనాహ (ఫలవైసాదృశ్యంనామేత్యాదినా).

(నహీతి) ఇదముపలక్షణమ్; నహిఫలభోక్తృస్వరూపానురూప సాధనేనతదనురూపం ఫలంసాధయితుంశక్యమ్. పరదారపరిగ్రహాఽనివేదితభోజనాదినా ధర్మప్రజాఽనుయాగఫలాద్యసాధనాదితి బోధ్యమ్. (దృష్టేతి) "యద్యదనిష్టసాధనం తత్తదనిత్య ఫలకమ్," ఇతిత్రివర్గస్థలే దర్శనాదితిభావః. నచేదంయుక్తిమాత్రమిత్యాశయేనాహ (నాస్త్యకృతఇతి). అత్రనకేవలం సాధనాన్తరస్వరూపవిరోధసాధకం ప్రమాణముక్తన్యాయానుగ్రాహ్యమ్; కిన్తు విశేషవచనమపీతి భావః. నచేదం నిత్యఫలప్రాశస్త్య మాత్రపరమ్. సిద్ధాన్తే అర్థవాదానాంస్వార్థతాత్పర్యాదిత్యాశయేనాహ (విధివిరోధాదితి).

కృతాఽధ్రువశబ్దయోరల్పాస్థిరఫలకర్మపరత్వ మాశఙ్క్యాహ

చ్ఛేదరాహిత్యేత్యర్థః (స్వరూపేతి) ఉపాసనస్య స్వరూపానురూపత్వరూపవస్తుపరిచ్ఛేదః. పరార్థానుభవస్య స్వరూపానురూపత్వ రూపవస్తుపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. అతఃపరార్థానుభవాఽసాధారణం వైసాదృశ్య ముపాసనస్యేతిబోధ్యమ్. (తద్రాహిత్యేతి)వస్తుపరిచ్ఛేదరాహిత్యేత్యర్థః.

(ఫలభోక్తృస్వరూపేతి) ఫలభోక్తుస్స్వరూపేత్యర్థః. (తదనురూపమ్) స్వరూపానురూపమ్. (పరదారేతి) పరదారపరిగ్రహేణ ధర్మప్రజాఫలాసాధనాత్, అనివేదితభోజనాదినా అను యాగఫలాద్యసాధనాదిత్యన్వయః. (ప్రమాణమ్) "సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య" ఇత్యాదిప్రమాణమ్. (ఉక్తన్యాయః) దృష్టవ్యాప్తిన్యాయః. (స్వార్థతాత్పర్యాదితి)అత్ర "ప్రబలప్రమాణవిరోధాభావే అర్థవాదపరానామపిస్వతః ప్రామాణ్యతస్స్వార్థ పరిత్యాగశ్చసాహసమ్, అన్యాయ్యత్వాత్" ఇతిసహస్రనామభాష్యశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(నహీంతి)(౧)"తపసాబ్రహ్మవిజిజ్ఞాసస్వ" "తపస నాశకేన" ఇత్యాదౌతపస ఉపాసన సాహచర్యాత్కాయక్లేశమాత్ర పరత్వమిత్యాశఙ్క్యకాయక్లేశ మాత్రస్య "బహూనివర్ష సహస్రాణియజతే" ఇత్యనేనైవ సిద్ధత్వాచ్చ, తపోనిర్దేశ ఉపాసనస్య అనన్తవత్ఫలత్వ ప్రదర్శనార్థ ఇత్యాశయేనాహ (యజతఇత్యాదినా). శ్రవణప్రవచనఫల మననసన్దంశనాన్మేధాశబ్దార్థ ఉపాసనమిత్యభిప్రేత్యాహ (విశిష్యేతి) అనేన సామాన్య నిర్దేశస్సహ చరితనిర్దేశశ్చ వ్యావర్త్యతే

లఘుసిద్ధాన్తభాష్య సూక్తివిరోధాభి ప్రాయేణాశఙ్క్యపరిహరతి (నచేతి) వాక్యస్వారస్యాత్ శ్రీభాష్యకారౌపదేశిక సమ్ప్రదాయాచ్చ,

(తపసేతి) భృగువల్ల్యాం, "తపసాబ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ" ఇతి (తపసానాశకే నేతి) బృహదారణ్యకేషష్ఠాధ్యాయేచతుర్థబ్రాహ్మణే (౨) "తమేతంవేదానువచనేన బ్రాహ్మణావివిదిషన్తి, యజ్ఞేనదానేన తపసానాశకేన ఏతమేవవిదిత్వామునిర్భవతీతి" ఇతి(శ్రవణేతి)"శ్రోతవ్యోమన్తవ్యోనిదిధ్యాసితవ్యః" ఇత్యత్ర శ్రవణమననోపాసనాన్యుక్తాని తద్వత్, "నాయమాత్మాప్రవచనేనలభ్యోనమేధయా నబహునాశ్రుతేన" ఇత్యత్ర సన్దంశన్యాయేనమేధాశబ్దస్య ఉపాసన పరత్వముక్తమ్ - సన్దంశన్యాయశ్చ పూర్వోత్తరపదార్థాలోచనయా మధ్యమపదస్య ఉభయార్థానురూపార్థనిర్ణయః. (సన్దంశనాత్) ఉభయతస్సంక్రాన్తత్వాత్ ;(సామాన్యనిర్దేశః) "నాస్త్యకృతఃకృతేన" ఇతిసామాన్యనిర్దేశః (సహచరితనిర్దేశః) "తపసానాశకేనేతి" సహచరితనిర్దేశః

(లఘుసిద్ధాన్తేతి) లఘుసిద్ధాన్తభాష్యే "ఏవంప్రత్యక్షతాపన్నామపవర్గ సాధన భూతాంస్మృతిం విశినష్టినాయమాత్మేతి-" ఇత్యత్రభక్తిరూపాపన్నస్య ఉపాసనస్యసాధనత్వముక్త మితిభావః (వాక్యేతి) "నమేధయా" "నాస్త్యకృతః" "నవ్యాధ్రుపైః" ఇతివాక్యస్వారస్యాదిత్యర్థః (ఔపదేశికేతి) ఉపదేశప్రాప్తే త్యర్థః. గోష్ఠీపూర్ణాచార్యస్య ఔపదేశికసమ్ప్రదాయః, చరమశ్లోకస్యాద్య ప్రపత్తిపరఇతి. "నాయమాత్మేతిశ్రుతౌ" "నమేధయా" ఇత్యత్ర సాతిశయప్రీతిరూప భక్తిత్వావ

(౧) తై-భృ- (౨) బృహ-౬-౪-

శ్రీభాష్యసూక్తిశ్చరమశ్లోకగీతా భాష్యసూక్తివదన్వారుహ్యావాదః.
తత్రైవ "నపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్య ఇతివన్నిర్వాహః" ఇతిశ్రుతప్రకాశి
సూక్తిరపీత్యాశయేనాహ (నఞ్చేనేతి).

స్థాపన్నసాధనభక్తిర్నిషిధ్యతే. "యమేవైషవృణుతే, తేనలభ్యః" ఇత్యత్ర వరణీయాధికారివిశేషణీభూత నిరతిశయ ప్రీతిరూప భక్తిత్వావస్థాపన్నసాధ్యభక్తిరపవర్గప్రాప్తి వ్యాజోపాయ భూతేతిచ సంప్రదాయ ఇతి శ్రీభాష్యకారస్యౌపదేశిక సంప్రదాయఇతి బోధ్యమ్. (అన్వారుహ్యవాదఇతి) చరమశ్లోకగీతాభాష్యేచరమశ్లోకస్య-అథవేత్యాదినా అఙ్గప్రపత్తిపరత్వేన వ్యాఖ్యాతత్వాత్; తత్ర అన్వారుహ్యవాదత్వ మఙ్గీక్రియతే; తద్వత్ శ్రీభాష్యసూక్తావుపాసనస్య సాధనత్వోక్తిః-అన్వారుహ్యవాదఇతితాత్పర్యమ్. (తత్రైవ)అన్వారుహ్యవాదఏవ. (నపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్యఇతి) హిరణ్యోపధానరహితాయాం పృథివ్యామగ్నిచయనం కార్యమిత్యర్థః. (శ్రుతప్రకాశికేతి) "కేవలశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానాం వక్ష్యమాణ విశేషవిరహితానామిత్యర్థః యథా'నపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్యః' ఇత్యత్రహిరణ్యోపధానరహిత పృథివ్యాం చయనం నిషిధ్యతే; నతుపృథివీమాత్రే తద్వదితిభావః" ఇతి లఘుసిద్ధాన్తభాష్య శ్రుతప్రకాశికా శ్రీసూక్తౌ, మేధా శబ్దస్య భక్తిరూపత్వదశాఽనాపన్నధ్యాన పరత్వముక్తమ్. సోఽపిఅన్వారుహ్యవాదఏవేతిభావః.

అత్రేదమవధేయమ్;—శ్రీగీతాభాష్యే శ్రీభాష్యకారస్య ఔపదేశికముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయామ్;— శ్రీభాష్యకారైశ్చరమశ్లోకస్య అధికారివిశేషణీభూతప్రపత్తివిషయకయోజనాద్వయమనుగృహీతమ్. తత్ర "ప్రథమయోజనా ఆర్తప్రపత్తిపరా. ద్వితీయయోజనా దృప్తప్రపత్తిపరా; నత్వఙ్గప్రపత్తిపరా" 'ఇత్యవగన్తవ్యమ్.

తత్రైవోక్తమ్;—గీతార్థతత్వప్రకాశికాయామ్.— తదేవంసర్వేషాంచేతనవ్యాపారాణామద్వేషప్రభృతి పరమభక్తిపర్యన్తానాం సిద్ధోపాయఫలత్వాచ్చరమశ్లోకస్య తదేకపరత్వమేవన్యాయ్యమ్. ఏతత్సర్వమభిప్రేత్య శ్రీగీతాభాష్యే చరమశ్లోకస్య ద్వేధాయోజనాకృతా. తత్ర ప్రథమయోజనాయాం "నిజకర్మాదిభక్త్యన్తం కుర్యాత్ప్రీత్యైవకారితః।ఉపాయతాంపరిత్యజ్య" ఇత్యనుగృహీతరీత్యా ఉపాయతాభ్రాన్తిత్యాగపూర్వకం యథావస్థిత స్వరూపానురూపస్వయంప్రయోజన భగవ

దారాధనాత్మక కర్మజ్ఞానాద్యనుష్ఠానస్య సిద్ధోపాయాధికారివిశేషణత్వమ్, భగవత ఏవప్రాప్తి ప్రతిబన్ధకసర్వపాప వినివృత్తికరణత్వఞ్చానుగృహీతమ్ ద్వితీయయోజనాయాంభక్తి యోగోత్పత్తిహేతుతయా శాస్త్రవిహితసర్వధర్మస్వరూప త్యాగ పూర్వకస్య భగవదేకోపాయత్వాధ్యవసాయస్య ఔపదేశికజ్ఞానాద్య నతిరిక్తస్య అధికారివిశేషణత్వమ్, తాదృశాధికారి విషయేభగవతఏవభక్తియోగారమ్భవిరోధి సర్వపాపవినివృత్తికరణత్వఞ్చాను గృహీతమ్

తదేవం యోజనాద్వయస్యాపి సముచ్చయేకృతే, భక్తియోగారమ్భవిరోధిపాపప్రభృతి ప్రాప్తివిరోధి పాపపర్యన్త సర్వపాపవినివృత్తికరణత్వమేవ శరణశ్శబ్దానసఙ్కుచితార్థః. భక్తియోగోత్పత్తేః పూర్వంసర్వధర్మపరిత్యాగ పూర్వకభగవదేకోపాయ త్వాధ్యవసాయాత్మక శరణాగతిరేవాఽధికారివిశేషణమ్ భక్త్యుత్పత్త్యనన్తరం తదేవాధికారి విశేషణమితిలభ్యతే. తత్రభక్తేః ప్రాప్తిదశాపేక్షయా అధికారివిశేషణత్వాత్ప్రాప్త్యధికారివిశేషణ మిత్యుచ్యతే. శరణాగతేర్భక్త్యారమ్భాపేక్షయాప్యనియమాదితి.

శ్రీభాష్యేలఘుసిద్ధాన్తభాష్యే “అపవర్గసాధభూతాంస్మృతింవిశినష్టినాయమాత్మేతీతి” అత్రముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయామ్ “యమ్” ఇతిభగవద్వరణీయాధికారి విశేషణీభూతస్వయప్రయోజన నిరతిశయప్రీతిరూప భక్తిత్వావస్థాపన్నధ్యానరూప సాధ్యభక్తేరపవర్గ శబ్దిత పరార్థమోక్షప్రవృత్తి ప్రసఙ్గాదుపకారకత్వరూప వ్యాజోపాయత్వమ్, భగవతస్స్వయఃపతేః పరమపురుషార్థలక్షణ పరార్థమోక్షప్రవృత్తి సాక్షాదుపాయత్వ ఞ్చానుగృహీతమ్ “అనేన-కేవలశ్రవణ మనననిదిధ్యాసనానామాత్మప్రాప్త్యనుపాయత్వముక్త్వా” ఇత్యత్రనమేధయేతి-మేధాశబ్దితాయాస్స్వయప్రయోజనాధికారి విశేషణీభూత నిరతిశయప్రీతిరూపభక్తిత్వావస్థారహితాయాస్స్వప్రయోజనసాతిశయ ప్రీతిరూప భక్తిత్వావస్థాపన్నధ్యానరూప సాధనభక్తేః, పరార్థమోక్షప్రవృత్తి ఉపాయత్వాభావః ప్రతిపాదితః; తద్వైశోక్తం సిద్ధత్రయటిప్పణ్యామ్;--

నను, నాయమాత్మేత్యాది శ్రుతిర్న భక్త్యాదేరనుపాయత్వగ్రాహికా లఘుసిద్ధాన్తభాష్యే తస్యాస్సాధనభక్తి పరతయైవ భాషితత్వాదితిచేత్త్ర్హిభవానప్రష్టవ్యః భక్తేః ఫలకరణత్వగ్రాహకం కిన్తద్భాష్య వచనమితి.

“ఏవమ్ప్రత్యక్షతాపన్నామపవర్గసాధన భూతాం స్మృతింవిశినష్టి” ఇత్యారభ్య నాయమాత్మేత్యాది శ్రుతిముపాదాయ,తత్ర శ్రవణమననాదీనాం మోక్షసాధనత్వ నిషేధస్య భక్తిరూపతారహితశ్రవణాదివిషయత్వేనాన్యథాసిద్ధింప్రదర్శ్య,“యమేవైషవృణుతే తేనలభ్యః” ఇత్యనేన పరమపురుష వరణీయతా హేతుభూతాయా భక్తేరేవ మోక్షసాధనత్వం నాన్యస్యేతి లాభాదపవర్గసాధనభూతాయాస్స్మృతేర్భక్తి రూపతాలక్షణ విశేషసిద్ధి ప్రదర్శనపరం భాష్యవచనమేవేతిచేన్న; తత్రభగవద్యత్నఫలీభూతాయాభక్తేర్భగవద్వరణీయాధికారి విశేషణతయా, భగవత్కర్తృకచేతనకర్మకప్రాప్తిలక్షణ పరార్థమోక్షప్రయోజకత్వస్యైవ సిద్ధాన్తితత్వాత్.

తత్రేయంభాష్యానుపూర్వీ;—“ఏవంప్రత్యక్షతాపన్నామపవర్గ సాధనభూతాం స్మృతింవిశినష్టి. నాయమాత్మాప్రవచనేనలభ్యో నమేధయానబహునాశ్రుతేన । యమేవైషవృణుతేతేన లభ్యస్తస్యైష ఆత్మావివృణుతేతనుంస్వామ్.” ఇతి, అనేన కేవలశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానామాత్మ ప్రాప్త్యనుపాయత్వముక్త్వా “యమేవైష ఆత్మావృణుతే తేనైవలభ్యఇత్యుక్తమ్. ప్రియతమఏవహి వరణీయోభవతి, యస్యాయం నిరతిశయప్రియస్సఏవాస్య ప్రియతమోభవతి. యథాయంప్రియతమఆత్మానం ప్రాప్నోతి, తథాస్వయమేవభగవాన్ప్రయతతఇతి భగవతైవోక్తమ్. (౧) “తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాంప్రీతిపూర్వకమ్ । దదామిబుద్ధియోగంతం యేనమాముపయాన్తితే” ఇతి, “ప్రియోహిజ్ఞానినోత్యర్థమహంసచమమప్రియః” ఇతిచ. అతస్సాక్షాత్కారరూపాస్మృతిస్స్మర్యమాణాత్యర్థప్రియత్వేన స్వయమప్యత్యర్థ ప్రియాయస్యస ఏవపరేణాత్మనావరణీయోభవతీతితేనైవలభ్యతేపర ఆత్మేత్యుక్తంభవతి. ఏవం రూపాధ్రువానుస్మృతిరేవభక్తి శబ్దేనాభిధీయతే. ఉపాసనపర్యాయత్వాద్భక్తి శబ్దస్య. అతఏవశ్రుతిస్మృతిభిరేవ మభిధీయతే - (౨) “తమేవవిదిత్వాతిమృత్యుమేతి” (3) “తమేవంవిద్వానమృత ఇహభవతి. నాన్యఃపన్థా అయనాయవిద్యతే” (౪) “నాహంవేదైర్న తపసా నదానేన నచేజ్యయా । శక్యఏవంవిధోద్రష్టుం దృష్టవానసిమాంయథా ॥ భక్త్యాత్వనన్యయాశక్య అహమేవంవిధోఽర్జున । జ్ఞాతుంద్రష్టుఞ్చ తత్త్వేనప్రవేష్టుఞ్చపరన్తప” (౫) “పురుషస్సపరః పార్థభక్త్యాలభ్యస్త్వనన్యయా”ఇతిఏవంరూపాయాధ్రువానుస్మృతేస్సాధనానియజ్ఞాదీనికర్మాణీత్యాదినా.

---

(౧) గీ-౧౦-౧౧. (౨) శ్వే-3-౮. (3) పురుషసూ.
(౪) గీ-౧౧-౫౩. (౫) గీ-౮-౨౨.

"అత్రప్రత్యక్షతాపన్నాం విశినష్టి" ఇత్యనేన ఉపాసకమనసాఽభిక్లృప్తేన భగవదసాధారణ దివ్యమఙ్గళవిగ్రహేణ సంశ్లేషశబ్దిత మానసాఽనుభవవిషయభూతేన ప్రత్యక్షస్య విశేషితత్వమభిప్రేతమ్ "అపవర్గసాధనభూతాంవిశినష్టి" ఇత్యనేన అపవర్గస్య(౧)"సమహాత్మాసుదుర్లభః" ఇత్యుక్తాఽత్యర్థప్రియచేతన విశ్లేషాఽసహిష్ణు భగవదేకప్రయోజనతయా కేవలపరార్థత్వేనవిశేషణమ్, అపవర్గసాధనతాయాః పరమపురుషవరణీయాధికారి విశేషణతయా దృష్టద్వారకాఽపవర్గ ప్రయోజకత్వమాత్ర రూపత్వేన విశేషణఞ్చాభిప్రేతమ్ "నాయమాత్మాప్రవచనేన" ఇత్యాదిశ్రుతావపవర్గ సాధనస్మృతిసన్తానస్య భక్తిరూపత్వవిశేషస్యైవ నిరుక్తప్రత్యక్షాది విశేషలాభస్యాప్య విశిష్టత్వేన తత్త్యాగాయోగాత్ "తస్యైష ఆత్మావివృణుతేతనూం స్వామ్" ఇత్యనేన "నాశయామ్యాత్మభావస్థః" ఇత్యాద్యుపబృంహితేన, ప్రత్యక్షతాయావిశేష విశేషితత్వలాభః "వృణుతే" ఇతివరణశబ్దస్వారస్యాదపవర్గస్య కేవలపారార్థ్యలాభః భక్తేః "యమేవైషవృణుతే" ఇతివరణీయవాచకయచ్ఛబ్దార్థవి శే ష ణ తయో పాదానాద్భక్తి నిష్ఠాఽపవర్గసాధనత్వస్య అధికారివిశేషణతయా దృష్ట విధయోపకారకత్వలాభః "ప్రియతమఏవహివరణీయోభవతి" ఇతిభాష్యే లోకప్రీతీత్యుదాహరణేన భక్తేర్దృష్ట విధయోపకారకత్వస్యైవప్రతీతేః

అథ, భాష్యోపాత్తే "నాయమాత్మా" ఇత్యాదిశ్రుతివాక్యే "నబహునాశ్రుతేన" ఇత్యన్తేన సాధనబుద్ధ్యాస్వయత్నసాధితానాంశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానామ్ పరమపురుషార్థలక్షణ మోక్షసాధనత్వాభావోఽభిధీయతే "యమేవైషవృణుతే తే న లభ్యః" ఇత్యనేన "స్వయమేవప్రియతతే" ఇత్యుక్తభగవత్కృపాఫలీభూతానాం స్వయమ్ప్రయోజనశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానాం నిరతిశయప్రీతిరూపత్వేన భగవద్వరణీయాధికారివిశేషణతయా దృష్టంద్వారా పరార్థమోక్షప్రయోజకత్వలక్షణం మోక్షోపాయత్వముచ్యతే "తస్యైష ఆత్మావివృణుతేతనూంస్వామ్" ఇత్యనేన భగవతశ్చేతనవరణసిద్ధ్యర్థం(౨) "పరోవ్యూహావిభవ ఉతవార్చావతరణః" ఇత్యాద్యనుగృహీతరీత్యాస్వసౌన్దర్యా విష్కరణరూపం సాధనానుష్ఠాన ముచ్యతఇతి వివేకః

"అనేనకేవలశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానామనుపాయత్వముక్త్వా" ఇత్యత్ర

(౧) గీ. (౨) పర-స్త-౧౮

కేవలశబ్దేన శ్రవణాదీనాం స్వయంప్రయోజనత్వప్రయుక్తాఽత్యర్థప్రీతిగర్భతయా అధికారివిశేషణత్వరాహిత్యమభిప్రేతమ్ తథాచ సాధనతయానుష్ఠీయమానానామత ఏవ అత్యర్థప్రీతిగర్భతారహితానాం శ్రవణాదీనామనుపాయత్వముక్తేత్యర్థః

అథ "యమేవైష ఆత్మా వృణుతే, తేనైవలభ్య ఇత్యుక్తమ్" ఇత్యనేన భగవత్కర్తృకం వరణమేవ మోక్షోపాయః చేతనవ్యాపారస్తు వరణీయాధికారి విశేషణమాత్రమేవ తథాచ శ్రవణమననాదిచేతనవ్యాపారాణాం యాదృశాకారవైశిష్ట్యే సతి స్వాశ్రయస్య భగవద్వరణ విషయత్వార్హత్వముపపద్యేత, తాదృశాకారవైశిష్ట్యం శ్రవణాదీనామర్థసిద్ధత్వాన్న విధేయమితి తాత్పర్యేణ, "యమేవైషః" ఇత్యాదినావరణీయస్యైవ ప్రాప్యత్వముక్తమిత్యర్థః "అత్ర తేనైవలభ్యః" ఇత్యన్వయేన భగవద్వరణీయతారహితస్య సాధనభక్తినిష్ఠస్య పరార్థభగవత్ప్రాప్తిరూప పరమపురుషార్థలాభో వ్యవచ్ఛిద్యతే

"అథవరణీయేనైవలభ్యోస్తు, తతః కథం ధ్రువానుస్మృతేః స్వయంప్రయోజనాధికారివిశేషణభక్తిత్వేన విశేషితత్వసిద్ధిః" ఇతిశఙ్కాయాం తద్దర్శయితుం లోకసిద్ధప్రతీతిమాహ (ప్రియతమ ఏవహీత్యాదినా) అత్ర ప్రియతమశబ్దే తమపా దార్ష్టాన్తికే (౧)"అప్యహం జీవితం జహ్యాం త్వాం వా సీతే సలక్ష్మణామ్" (౨) "త్వయి కిఞ్చిత్సమాపన్నే కిం కార్యం సీతయా మమ"(౩)"క్షణేపి తే యద్విరహోతిదుస్సహః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధాత్యర్థ ప్రియత్వాభిధానాత్ సాతిశయప్రీతివిషయాస్స్వయత్నపరా వ్యావర్త్యన్తే; తేషాంహి నవరణీయత్వమ్; కిన్తు (౪) "చతుర్విధా భజన్తే మాం జనాస్సుకృతినోర్జున" ఇతిత్రితత్కర్మానుగుణ స్వయత్నబలేన భగవత్సమీపముపాగతానాం "ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే" ఇత్యుక్తప్రకారేణౌదార్యగుణవిశేషేణాఽనుగ్రాహ్యతామాత్రమేవ; "ప్రియతమ ఏవ" ఇత్యేవకారేణసాధనభక్తినిష్ఠానాం వరణీయత్వ వ్యవచ్ఛేదోఽభిప్రేతః.

తతః కిమిత్యత్రాహ (యస్యేతి) యస్యాధికారిణోఽయం పరమాత్మా స్వయంప్రయోజనతయా నిరతిశయప్రీతిరూప శ్రవణమననాది విషయస్సఏవాస్య పరమాత్మనో నిరతిశయ ప్రీతి విషయో భవతీత్యర్థః అత్ర చేతనకర్తృకప్రీతేర్భగవత్కర్తృక

(౧) రా-అ-౧౦-౧౯. (౨) రా-యు-౪౧-౪ (౩) స్తో-ర-౫౬ (౪) గీ-౭-౧౬

వరణార్హతా పాదకత్వమ్, సాధనాన్తరప్రవృత్త్యాదిరూప భగవద్వరణప్రతిబన్ధకాఽభావత్వేన రూపేణవివక్షితమ్, భావాన్తరస్యైవాభావత్వాత్. అన్యథా భగవద్విషయకప్రీతిశూన్యానాం శ్రీరఙ్గాదిదివ్యదేశానాం భగవతావరణీయత్వంనస్యాత్. తస్మాత్ప్రతిషేధయోగ్యానాం చేతనానాం ప్రతిషేధాభావాత్మకభగవన్నిరతిశయప్రీతిమతామేవ భగవద్వరణీయత్వమ్, నాన్యేషామిత్యభిప్రాయోఽనుసన్ధేయః.

సర్వేషాంలోకానాంస్వాత్మని నిరతిశయప్రీతేస్స్వతః ప్రాప్తత్వేపి, పరమాత్మతయా శాస్త్రోక్తే పరమపురుషే స్వాభావికానవధికాతిశయాఽసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణగణాకరే యోనిరతిశయప్రీతింవినా ఫలార్థాంసాతిశయప్రీతిమనాదరంవాకుర్యాత్, తస్యతాదృశసాతిశయప్రీత్యాదేరేవప్రతిషేధశబ్దిత భగవద్వరణ ప్రతిబన్ధకత్వాత్తన్నివృత్తిరూపాస్వయమ్ప్రయోజనా నిరతిశయప్రీతిర్యదాస్యాత్, తదైవాస్యప్రతిబన్ధకాపగమాత్ భగవద్వరణయోగ్యతాస్యాదితి,నిరతిశయప్రీతేర్భగవద్వరణార్హతాపాదకత్వమసాధనత్వఞ్చోపపద్యత ఇత్యప్యనుసన్ధేయమ్.

కిఞ్చ చేతనకర్తృక భగవద్విషయక నిరతిశయప్రీతే స్స్వవరణీయలాభార్థార్చావతారాది భగవత్ప్రవృత్తిఫలత్వేన చేతనయత్నసాధ్యత్వాభావాత్తస్యాభగవద్వరణసాధనత్వమప్యనుపపన్నమ్ "సమహాత్మాసుదుర్లభః"ఇత్యుక్తనిరతిశయప్రియావరణీయలాభార్థమేవహి భగవాననాదికాలమారభ్య శ్రీరఙ్గాది దివ్యదేశేషు, (౧) "నిన్ఱతెన్దైయూరకత్తిరున్దతెన్దై పాడకత్తు" ఇత్యాద్యనుగృహీతరీత్యా స్థిత్యాసనశయనాదికం కరోతి తస్మాద్వరణవిషయే భగవతః ప్రథమప్రవృత్తత్వాత్తత్ప్రవృత్తిరేవతత్ర సాధనమ్, చేతనప్రవృత్తిస్తు అనుమతిమాత్రరూపైవేతి నసాధనమ్ యథాసాంసారికప్రవృత్తౌ చేతనస్యైవ ప్రథమప్రవృత్తత్వాచ్చేతనవ్యాపారస్యైవ ఫలవైషమ్యాదిప్రయోజకత్వమ్, తత్రద్వితీయాది ప్రవృత్తౌ ప్రయోజకస్యాపి భగవతో నవైషమ్యాది ప్రసఙ్గః తద్వదేవాత్రాపి చేతనస్యానన్తర ప్రవృత్తత్వాన్నాస్యయత్నఫలిత్వయోః ప్రసఙ్గః, "సఏవాస్య ప్రియతమోభవతి" ఇత్యత్ర "సఏవ" ఇత్యేవకారేణ సాధనరూప శ్రవణాది మద్వ్యావృత్తిః, సాధనబుద్ధ్యా క్రియమాణానాం తేషాంఫలార్థత్వేన సాతిశయప్రీతి రూపత్వసమ్భవేపి, నిరతిశయప్రీతిరూపత్వా సమ్భవాత్

---

(౧) తి-చ-వి-౬౪

భాష్య

భగవతి, నిరతిశయ ప్రీతిమత ఏవ భగవత్ప్రీతివిషయత్వమ్; నఫలార్థసాతిశయప్రీతిమత ఇతి కథమవగమ్యతే ఇత్యపేక్షాయామ్, అత్ర ప్రమాణతయా స్మృతివచనమర్థోపన్యాసపూర్వకం దర్శయన్వరణప్రకారమపి వివృణోతి (యయేత్యాదినా). అయంచేతనః భగవద్విషయక నిరతిశయప్రీతిలాభేన భగవత్కర్తృకనిరతిశయప్రీతి విషయస్సన్ భగవన్తంయథాప్రాప్నుయాత్, తథాభగవాన్స్వయమేవ ప్రయతత ఇతి భగవతైవోక్త మిత్యర్థః. "దదామిబుద్ధియోగన్తమ్" ఇతివచనేభజనరూపబుద్ధియోగస్యాపి భగవద్దేయత్వోక్తేః, తద్దానప్రీతిహేత్వన్తరా శ్రవణాచ్చ నిర్హేతుకమేవ సబుద్ధియోగో భగవతాదీయత ఇత్యుచ్యత ఇత్యభిప్రేత్య స్వయమేవ భగవాన్ప్రయతత ఇత్యుక్తమ్. "స్వయమేవ" ఇత్యేవకారేణ చేతనయత్నరూపోపాధివ్యావృత్తిః. నచైవం సర్వముక్త్యాది ప్రసఙ్గః; ప్రాతికూల్యవ్యవసాయరూపప్రతిబన్ధకబలేనైవ తద్వారణాత్. తథాచానుగృహీతంరచనానుపపత్త్యధికరణభాష్యే— "స్వశాసనాతివృత్తివ్యవసాయ నివృత్తిమాత్రేణ అనాద్యనన్తకల్పోపచితదుర్విషహానన్తాపరాధానఙ్గీకారేణ నిరతిశయ సుఖసంవృద్ధయే స్వయమేవ ప్రయతతే. యథోక్తమ్-'తేషాంసతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్। దదామిబుద్ధియోగంతం యేనమాముపయాన్తితే''' ఇత్యాది.

"తథాభగవాన్స్వయమేవ ప్రయతతే" ఇత్యనేన వరణప్రకారోదర్శితః. వరణస్య ప్రకారోనామ-అర్చావతారాదిరూపేణ సకలమనుజనయన విషయతాఙ్గత్వా చేతనస్యస్వస్మిన్స్వసౌన్దర్యావిష్కారేణనిరతిశయాంప్రీతిముత్పాద్య వరణార్హంకల్పయిత్వా, తస్యనిత్యానుభవార్థం నిత్యవిభూతిప్రాపణార్థం వరణమేవ. ఏవంవిధవరణప్రకారవిషయే, (౧) "ప్రియకృత్ప్రీతివర్ధనః, 'విహాయసగతిః" ఇతిదివ్యనామత్రయభాష్యమ్. అన్యపరానపిభజతస్తచ్ఛన్దానువర్తనేన ప్రియాన్కరోతీతి- ప్రియకృత్. యథోక్తమ్,-'నిరాశీఃకర్మసంయుక్తాన్ సాత్వతాంశ్చాప్యకల్పయమ్''ఇతి, అథోత్తరోత్తరగుణావిష్కారేణ తాంప్రీతిం వర్ధయతీతి - ప్రీతివర్ధనః. "భజతాంప్రీతిపూర్వకమ్, దదామిబుద్ధియోగంతమ్" ఇతి. తథానిరూఢభక్తి పరకోటిభిః "విహాయసంపదమేవగమ్యతే అస్మాత్" ఇతి-విహాయసగతిరితి. భగవతైవోక్తమిత్యేవకారేణ భగ

---

(౧) సహస్రనామభాష్యే.

పదాత్త్యతిశయస్సూచితః, తేనభక్తేస్సాధనత్వగ్రాహక న్యాయానాం ప్రబలప్రమాణ
భూత భగవద్వాచా బాధితత్వాత్కుతర్కత్వమేవేతి దర్శితమ్

“సతతయుక్తానామ్-సతతయోగం కాఙ్క్షమాణానామ్ ‘ఆశంసాయాంభూత
వచ్చ’ఇతికర్తరి క్తః ప్రీతిపూర్వందదామి”ఇత్యన్వయః తథాచ“సతతయోగంకా
ఙ్క్షమాణాయేభజన్తే, తేషాంతంభజనాత్మకంబుద్ధియోగం స్వస్తనన్ధయస్తన్యదాయినీ
మాతేవ స్వాభావిక సౌహార్దేన యాదృచ్ఛికాదికల్పనజాయమానకాలకటాక్ష సత్వ
ప్రవర్తనాఽద్వేషాభిముఖ్యసాత్త్వికసమ్భాషణాఽఽచార్యాన్వయ సమ్పాదనాది ద్వా
రా ప్రీతిపూర్వకందదామి” యేనమద్దత్తేనైవ బుద్ధియోగేన పశ్చాన్మామేవభజన్తో
మద్వరణవిషయీకృతాస్తే మామేవ ప్రాప్నువన్తీత్యర్థః అత్ర“సతతయుక్తానామ్”
“ప్రీతిపూర్వకమ్” ఇత్యాభ్యాముపాస్యోపాసకయోర్జననీ స్తనన్ధయయోరివసమ్బ
న్ధాను సన్ధాననిబన్ధనా పరస్పరప్రీతి ర్దర్శితాభవతి

అత్ర “భజతామ్” ఇత్యనేన సాధనభక్తిః, “దదామి” ఇత్యనేన తత్ఫల
దానఞ్చోచ్యత ఇతి నభ్రమితవ్యమ్ తథాసతి మోక్షసాధనబుద్ధియోగస్యభక్త్యు
త్తీర్ణత్వాపాతాత్ “తస్మాత్సతతయోగమాశంసమానాః భజన్తీతియత్, తంబుద్ధి
యోగమహమేవ దదామి, తేన మద్దత్తేనైవ మాంప్రాప్నువన్త్యుపాసకాః” ఇత్యేవ
భగవతోచ్యత ఇత్యనుసన్ధేయమ్ అతఏవ “భక్త్యామామభిజానాతియావాన్యశ్చాస్మి
తత్వతః । తతోమాంతత్వతోజ్ఞాత్వా విశతేతదనన్తరమ్” ఇతివచనే భక్తివ్యతిరిక్త
జ్ఞానస్య మోక్షసాధనత్వ భ్రమవారణాయ శ్రీవేదార్థసఙ్గ్రహే “తదనన్తరంమాంతత
ఏవ-భక్తితో విశత ఇత్యర్థః”ఇతివ్యాఖ్యాతముపపద్యతే అన్యథాహి,“అనన్యభక్త్యా
తత్వజ్ఞానమ్, తత్వజ్ఞానాద్భక్తిః” ఇతితత్వజ్ఞానస్యైవ సాక్షాన్ముక్త్యుపాయత్వ ప్ర
తీత్యా భక్తేర్మోక్షసాధనతా భజ్యేతైవ తస్మాత్తదనుసారాద్యథోక్తఏవార్థః

అథసతతయుక్త శబ్దార్థ స్ఫుటీకరణాయాహ (ప్రియోహీతి) అత్యర్థ మితి
క్రాన్తాభిధేయం ప్రియత్వం వాచామగోచరమిత్యర్థః ఏతేన, భగవద్వరణీయతాహే
తుభూతచేతనగత భగవద్విషయ ప్రీతిర్నాయక విషయక కామినీప్రీతివత్, స్వర్గకా
మనావచ్చ, ప్రాప్యభూత భగవద్వైలక్షణ్యానుసన్ధాననిబన్ధనా భగవత్ప్రీతివిషయకో

త్కటేచ్ఛాభక్తికామముముక్షారూపైవేతి దర్శితంభవతి భగవద్విషయకాఽత్యర్థప్రీతే స్సతతయోగాఖ్యం సామాన్యరూపతాయా అస్మిన్నపిచ నేలాభాత్. ఏతేనభక్తేః ఫలేచ్ఛారూపత్వేనాఽధికారి విశేషణత్వం సాధనత్వాభావశ్చాదర్శి ఇతి

లఘుసిద్ధాన్తభాష్యశ్రుత ప్రకాశికాయామ్,— సూత్రకార వాక్యకారయోః కతిపయవిశేషం వదతోఽన్యతి విశేషాన్తరోపస్థాపకే తత్పర్యవసాయిత్వస్యాభిప్రేతత్వాత్ శ్రుత్యన్తరసిద్ధం విశేషాన్తరమస్తీత్యాహ (ఏవమితి) అనేన శ్రవణాదీనాంముక్త్యుపాయత్వ నిషేధాన్నోపాసనస్య మోక్షోపాయత్వమితి శఙ్కావ్యుదాసశ్చభవతి ఏవముక్తేనప్రకారేణ సామాన్యవిశేషన్యాయేన ప్రత్యక్షతాపన్నామిత్యర్థః అపవర్గసాధన భూతామితి-ప్రతీకోపాసన వ్యవచ్ఛేదః (నాయమాత్మేతి) ప్రవచనశబ్దేన మననంలక్ష్యతి మననఫలత్వాత్ప్రవచనస్య మననస్యఆచార్య ప్రవచన ఫలత్వాద్వా,"ప్రోచ్యతే అనేన" ఇతికరణే వ్యుత్పత్త్యావాప్రవచనం-మననమ్ మేధా-నిదిధ్యాసనమ్ పరిశేషాదస్మిన్వాక్యే శ్రవణాదీనామనుపాయత్వం ప్రతీతమ్, ధ్రువానుస్మృతివిశేషణత్వేన నకిఞ్చిత్ప్రతిపన్నమ్, అతస్తద్వ్యాచష్టే (అనేనేతి) కేవలశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానాం వక్ష్యమాణవిశేష విరహితానామిత్యర్థః. "యథానపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్యః" ఇత్యత్ర హిరణ్యోపధానరహిత పృథివ్యాం చయనంనిషిధ్యతే నతుపృథ్వీమాత్రే, తద్వదితిభావః వివక్షితవిశేషంవాక్యతాత్పర్య నిరూపణేన దర్శయిష్యన్వాక్యస్యార్థాన్వయం దర్శయతి (యమేవైషఆత్మావృణుతే తేనైవలభ్యఇత్యుక్తమ్) ఇతి వరణీయేనలభ్యోఽస్తు, తతఃకథంధ్రువానుస్మృతేర్విశేషితత్వ మితిశఙ్కాయాం తద్దర్శయితుం లోకసిద్ధ ప్రతీతిమాహ (ప్రియతమ ఏవహీతి). ప్రీతివిషయమాత్రస్య నవరణీయత్వమ్, కిన్తుస్వయముపస్థితస్య స్వీకారఏవ అతస్తద్వ్యావృత్త్యర్థం ప్రియతమ ఇత్యుక్తమితి

అత్ర శ్రీభాష్యకారీయ ముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయాం "నమేధయా" ఇత్యత్ర మేధాశబ్దస్య స్వయమ్ప్రయోజనభగవద్వరణీయాధికారి విశేషణీభూత నిరతిశయప్రీతిరూపభక్తిత్వావస్థాపత్తిరహిత స్వప్రయోజన సాతిశయ ప్రీతిరూపభక్తిత్వావస్థాపన్న ధ్యానరూప సాధనభక్తి పరత్వమవలమ్బ్య, తస్యాః పరార్థమోక్షోపాయత్వ నిషేధఃకృతః.

నచాహేతుకం వరణమయుక్తమ్, తస్యాదిమత్త్వే నిర్హేతుకత్వాయోగాత్, అనాదిత్వే ముక్తేరప్యనాదిత్వాపాతాదితి వాచ్యమ్ ఆదిమత్త్వేపి చేతనయత్నరూప హేతుశూన్యత్వ లక్షణ నిర్హేతుకత్వసమ్భవాత్ అపర్యనుయోజ్యవరణస్య భగవదిచ్ఛైకహేతుకత్వాత్, అనాదిత్వస్యాఽనభ్యుపగమాత్, నిత్యేష్వనాదివరణవిషయేషు ముక్తేరనాదిత్వ ప్రసఙ్గస్యేష్టత్వాచ్చ నాపిముక్త్యుపాయవిధేర్వైయర్థ్యదోషః, అపర్యనుయోజ్యవరణరహితవిషయే కైవల్యస్వార్థకైఙ్కర్యపర్యన్త మోక్షాన్తరార్థతయా తత్సాఫల్యోపపత్తేః శ్రవణమననాదీనాం భగవత్ప్రీతికరణతా మాత్రస్యైవ నిషిద్ధత్వాత్

నాపి భగవతో వైషమ్యనైర్ఘృణ్యాపత్తిః, కర్మాధీన ఫలప్రదానేపి తదనిస్తారాత్ చేతనవ్యాపారేషు కేషాఞ్చిత్పాపత్వం కేషాఞ్చిత్పుణ్యత్వమితికల్పనాయా అపివైషమ్యనైర్ఘృణ్యరూపత్వాత్, తదనాదితిచేత్, అనాదివైషమ్యనైర్ఘృణ్యయోర్మహాదోషత్వాత్ ఏవంబద్ధనిత్యభేదేన చేతనద్వైవిధ్యప్రయోజక సఙ్కల్పస్యాపినిత్యవైషమ్యనైర్ఘృణ్యరూపత్వాత్, అనాదిపదార్థానామపి(౧)“ఇచ్ఛాత ఏవ తవ విశ్వపదార్థసత్తా” ఇత్యనాదిభగవదిచ్ఛాప్రయుక్తత్వాత్, “స్వాతన్త్ర్యమేవ మే హేతురననుయోజ్యమతఃపరమ్” ఇతిరీత్యాతత్సర్వమపర్యను యోజ్యఞ్చేత్, ప్రకృతేపిదీయతాందృష్టిః

నాపి “వైషమ్య నైర్ఘృణ్యే నసాపేక్షత్వాత్” ఇతిసూత్రవిరోధః తస్యవిషమసృష్టిమాత్రవిషయత్వేన ప్రకృతేతద్విరోధాప్రసఙ్గాత్. తస్మాదపర్యనుయోజ్యంవరణముపపద్యత ఏవేతి తత్పరమిదంనాయమాత్మేత్యాదిశ్రుతివాక్యం నిదిధ్యాసనస్యోపాయత్వం నిరాకరోత్యేవేత్యుపాసనస్య నోపాయత్వమిత్యాశఙ్కా భాష్యే ఏవమిత్యాదినావ్యుదస్తేతిభావః.

వ్యుదాసప్రకారస్తు - భగవతో నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్య ప్రయుక్తపారతన్త్ర్యలక్షణమ్, కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్యలక్షణఞ్చేతి వరణద్వయమస్తి తత్రప్రాథమికం వరణంక్వాచిత్కమేవ, నసార్వత్రికమ్ కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్య లక్షణం వరణన్తు ప్రాయశో నిష్కృష్టసత్వనిష్ఠ సర్వముముక్షు సాధారణమ్ తాదృశం వరణద్వ

శఙ్కరప్రకారస్తు, నను "నాయమాత్మా" ఇత్యాదౌ శ్రవణాదికం ప్రతిషిధ్య అపర్యనుయోజ్యస్వతన్త్ర వరణమాత్రేణ తల్లాభ ఇత్యుక్తమ్. తస్మాత్, "దైవమేవ పరం మన్యే పౌరుషన్తు నిరర్థకమ్" ఇతి న్యాయాదుక్తం సర్వం నిరర్థకమితీతి తత్వటీకాయాం ప్రదర్శితః. తదేవాత్ర సఙ్గృహ్యోచ్యతే. అనేన శ్రవణాదీనాం ముక్త్యుపాయత్వ నిషేధాన్నోపాసనస్య మోక్షోపాయత్వమితీతి యుక్తఞ్చైతత్. శ్రుతేః ప్రాబల్యాత్. నచ (౧) "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్" ఇత్యాదిశ్రుతిబలాదియం సఙ్కోచమర్హతి. వినిగమకాభావాత్, ద్వయోరపి భిన్నవిషయత్వేన విరోధాభావాచ్చ. "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్" ఇత్యాదినా బ్రహ్మవిదః పరప్రాప్తిరుచ్యతే. నాయమాత్మేత్యాదినాతు శ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానాం పరమాత్మలాభకరణత్వాభావః ప్రతిపాద్యతే; యుజ్యతేచ బ్రహ్మవిదో వేదనస్య కరణత్వాభావేపి కరణాన్తరేణ భగవత్ప్రాప్తిః; తస్మాదుభయోర్నవిరోధఇతి నాన్యతర సఙ్కోచాపేక్షా.

అథస్యాత్ (౨) "విద్యయామృతమశ్నుతే" ఇత్యనేన విరోధాత్సఙ్కోచో నేత్యుచ్యతే. అమృతశబ్దస్య కైవల్యసాధారణ్యాత్, అత్ర నాయమాత్మేతి భగవల్లాభకరణత్వస్యైవ విశిష్య నిషేధాత్. (3) "నహ్యధ్రువైఃప్రాప్యతేధ్రువన్తత్" (౪) "నాస్త్యకృతఃకృతేన" (౫) "చితఃపరమచిల్లాభే ప్రపత్తిరపినోపధిః । విపరీతేతు నైవాస్య ప్రతిషేధాయపాతకమ్" ఇతివచనాత్, (౬) "నాహంపురుషకారేణ నచాప్యన్యేనహేతునా । కేవలంస్వేచ్ఛయైవాహం ప్రేక్షేకఞ్చిత్కదాచన" ఇతివచనాత్, నిరఙ్కుశస్వతన్త్రస్య భగవత అపర్యనుయోజ్యవరణోపపత్తేశ్చ; పరాధికరణే భగవత్ప్రాప్తేర్భగవదనన్యోపాయత్వస్య - "ఉపపత్తేశ్చ" ఇతిసూత్రితత్వాత్. ఫలాధికరణేచేతనకర్మణాం ఫలసాధనత్వనిషేధపూర్వకం భగవతఏవ ఫలహేతుతాయాః "ఫలమత ఉపపత్తేః" ఇతిసూత్రితత్వాత్; పురుషార్థోతశ్శబ్దాదిత్యధికరణే శబ్దశబ్దేన "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్" ఇత్యాదిబ్రహ్మవేదనాధికారివిశేషణత్వగ్రాహకవాక్యోదాహరణేన బ్రహ్మవిద్యాయా అపర్యనుయోజ్య భగవద్వరణ ఫలత్వేన ప్రాప్యాధికారి విశేషణతాయా ఏవ సమర్థితత్వాత్.

---

(౧) తై-ఆ-౧. (౨) ఈశ-౧౧. (3) కఠ-౧-౨-౧౦.
(౪) ముణ్డ-౧-౨-౧౨. (౫) (౬)

సచాహేతుకం వరణమయుక్తమ్; తస్యాదిమత్త్వే నిర్హేతుకత్వాయోగాత్, అనాదిత్వే ముక్తేరప్యనాదిత్వాపాతాదితి వాచ్యమ్. ఆదిమత్త్వేపి చేతనయత్నరూపహేతుశూన్యత్వలక్షణ నిర్హేతుకత్వసమ్భవాత్. అపర్యనుయోజ్యవరణస్య భగవదిచ్ఛైకహేతుకత్వాత్, అనాదిత్వస్యానభ్యుపగమాత్; నిత్యేష్వనాదివరణవిషయేషు ముక్తేరనాదిత్వప్రసఙ్గస్యేష్టత్వాచ్చ. నాపి ముక్త్యుపాయవిధేర్వైయర్థ్యదోషః; అపర్యనుయోజ్యవరణరహితవిషయే కైవల్యస్వార్థకైఙ్కర్యపర్యన్తమోక్షాన్తరార్థతయా తత్సాఫల్యోపపత్తేః. శ్రవణమననాదీనాం భగవత్ప్రీతికరణతా మాత్రస్యైవ నిషిద్ధత్వాత్.

నాపి భగవతో వైషమ్యనైర్ఘృణ్యాపత్తిః; కర్మాధీన ఫలప్రదానేపి తదనిస్తారాత్. చేతనవ్యాపారేషు కేషాఞ్చిత్ప్రాపకత్వం కేషాఞ్చిత్త్యాజ్యత్వమితికల్పనాయా అపి వైషమ్యనైర్ఘృణ్యరూపత్వాత్; తదనాదీతిచేత్, అనాదివైషమ్యనైర్ఘృణ్యయోర్మహాదోషత్వాత్. ఏవం బద్ధనిత్యభేదేన చేతనద్వైవిధ్యప్రయోజక సఙ్కల్పస్యాపినిత్యవైషమ్యనైర్ఘృణ్యరూపత్వాత్; అనాదిపదార్థానామపి(౧)"ఇచ్ఛాత ఏవ తవ విశ్వపదార్థసత్తా" ఇత్యనాదిభగవదిచ్ఛాప్రయుక్తత్వాత్, "స్వాతన్త్ర్యమేవ మే హేతుర్నానుయోజ్యమతః పరమ్" ఇతిరీత్యాతత్సర్వమపర్యను యోజ్యఞ్చేత్, ప్రకృతేపిదీయతాం దృష్టిః.

నాపి "వైషమ్య నైర్ఘృణ్యే న సాపేక్షత్వాత్" ఇతిసూత్రవిరోధః. తస్యవిషమసృష్టిమాత్రవిషయత్వేన ప్రకృతేతద్విరోధాప్రసఙ్గాత్. తస్మాదపర్యనుయోజ్యంవరణముపపద్యత ఏవేతి తత్పరమిదంనాయమాత్మేత్యాదిశ్రుతివాక్యం నిదిధ్యాసనస్యోపాయత్వం నిరాకరోత్యేవేత్యుపాసనస్య నోపాయత్వమిత్యాశఙ్కాభాష్యే ఏవమిత్యాదినాప్యుదస్తేతి భావః.

వ్యుదాసప్రకారస్తు - భగవతో నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్య ప్రయుక్తపారతన్త్ర్యలక్షణమ్, కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్యలక్షణఞ్చేతి వరణద్వయమస్తి. తత్ర ప్రాథమికం వరణం కాదాచిత్కమేవ, న సార్వత్రికమ్. కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్య లక్షణం వరణన్తు ప్రాయశో నిష్కృష్ట సత్త్వనిష్ఠ, సర్వముముక్షు సాధారణమ్. తాదృశం వరణద్వ

యమప్యస్యాం శ్రుతౌ యోజనాభేదేనాచార్యైః ప్రతిపాదితమ్. శ్రీభాష్యేపి పరాధికరణే నిరఙ్కుశ స్వాతన్త్ర్యప్రయుక్త పారతన్త్ర్యపరత్వేన “ఉపపత్తేః” ఇతి సూత్రేనేయం శ్రుతిరుదాహృతా. ప్రకృతేతు కృపాప్రయుక్త పారతన్త్ర్యపరతయా యోజనామభిప్రేత్య అపవర్గోపాయవేదనస్య విశేషనిర్ధారకతయా దాహ్రియతే. యోజనాద్వయస్యాపి ఫలభేదో స్తి. కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్యాపేక్షయా స్వాతన్త్ర్యప్రయుక్తపారతన్త్ర్యం ప్రబలమ్; తస్య వేదపురుషాభిలాష విషయత్వాత్, తాదృశ ఫలవిశేషే భగవద్వ్యతిరిక్తస్యకస్యాప్యుపాయత్వం నాస్త్యేవ. తద్విషయమేవ “నాహం పురుషకారేణ” “చితః పరమచిల్లాభే” ఇత్యాదికమ్. కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్యాత్మకవరణస్థలేతు, పురుష పురుషకారాధికారికృత్యభక్తిప్రపత్త్యాదీనాం వ్యాజత్వమనిషిద్ధమేవేతి తాదృశవరణపరతయేయం వరణశ్రుతిః - ప్రకృతే అపవర్గసాధన భూతాం స్మృతిం విశినష్టీతి, నోపాసనస్య ఉపాయత్వాభావ ప్రసఙ్గ ఇతి.

(ప్రత్యక్షతాపన్నా మిత్యర్థఇతి) ప్రత్యక్షతాపత్తిరూప విశేషాకార విశిష్ట వేషేణనిశ్చితామిత్యర్థః. (అపవర్గసాధనభూతామితీతి) అపవర్గప్రీతిప్రసఙ్గాదధికారి విశేషణతయా దృష్టవిధయా ప్రతిబన్ధకాభావవిధయా, వరణప్రయోజకత్వేనచ సాక్షాత్పరమ్పరా సాధారణ్యేన సాధనభూతామిత్యర్థః. భగవదారాధనత్వేనాఽఽకారేణ భగవత్ప్రీతి విశేషహేతుతయా భగవదప్రీతిలక్షణ సర్వపాపనివృత్తౌ, అన్యార్థస్యైవ ప్రసఙ్గాదుపకారకత్వ లక్షణవ్యాజత్వాకారేణసాధనత్వమ్, “సాక్షాత్కారాభినివేశః-పరభక్తిః, సాక్షాత్కారః - పరజ్ఞానమ్, అనుభవాభినివేశః - పరమభక్తిః” ఇత్యుక్తపరమభక్తిత్వాద్యాకారేణ భోజనాధికారక్షున్న్యాయేన భగవదనుభవం ప్రత్యధికారి విశేషణతయా సాధనత్వమ్, జ్ఞానకార్యకైఙ్కర్యాదికమ్ప్రీతి పరజ్ఞాన లక్షణభక్తేర్దృష్టవిధయైవ సాధనత్వమ్, ఆనుకూల్యాతిశయలక్షణ స్మృతి సన్తానస్య ప్రాతికూల్య వ్యవసాయలక్షణ ప్రతిబన్ధకాఽభావవిధయా ప్రయోజకత్వ లక్షణం సాధనత్వ మిత్యాదిరీత్యా అత్రసాధనత్వమభిప్రేతమ్. నతు “దేహీమేదదామితే” ఇతిరీత్యాకృత ప్రతికృతిన్యాయేన పణ్యవస్తుక్రయ ద్రవ్యన్యాయేనచ సాధనత్వమత్రాభిప్రేతమ్; తస్య అహఙ్కారగర్భత్వాత్, స్వార్థలక్షణఫలాన్తర హేతుత్వాత్, భగవచ్ఛేషత్వ జ్ఞానవిరుద్ధత్వాచ్చ.

("అపవర్గసాధనభూతామ్" ఇతిప్రతీకోపాసన వ్యవచ్ఛేదఇతి) అపవర్గసాధనభూతామిత్యనేన - ఏకదేశోపాసనలక్షణ ప్రతీకోపాసనసామాన్య వ్యవచ్ఛేద ఇత్యర్థః తేనపఞ్చాగ్నివిద్యాయాఅపి వ్యవచ్ఛేద్యాన్తర్భావసిద్ధిః పఞ్చాగ్నివిద్యాయా అపి బ్రహ్మణో భోగ్యత్వేన స్మరణాభావాత్ యద్వాప్రతీకోపాసన ముపలక్షణార్థః తేన పరవిద్యావ్యతిరిక్తోపాసన సామాన్యవ్యవచ్ఛేదః

భాష్యే "స్మృతింవిశినష్టి" ఇతి-వరణీయాధికారివిశేషణప్రీతిత్వేన విశినష్టీత్యర్థః, నతుభక్తిరూపత్వమాత్రేణ భక్త్యుపాసనశబ్దయోః పర్యాయతాయావక్ష్యమాణత్వేన ఉపాసనరూపత్వగ్రాహకవాక్యైరేవ భక్తిరూపతాయాస్సమర్థితత్వాత్. యదిచతయోరేకార్థవృత్తిత్వమాత్రంపర్యాయత్వమ్, తదావరణీయాధికారివిశేషణప్రీతిరూపభక్తిత్వేన, విశినష్టి ఇతిభాష్యాభిప్రాయోఽనుసన్ధేయః

(ప్రవచనశబ్దేన మననంలక్షయతీతి) శ్రుతశబ్దేన శ్రవణస్యోపాత్తత్వాత్, మేధాశబ్దేన "మేధామనీషేమావిశతాంసమీచీభూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై" ఇతిశ్రుత్యనుసారాత్, "ధీర్ధారణావతీమేధా" ఇతికోశాచ్చ ధ్యానస్యోపాత్తత్వాచ్చ, తత్సహపఠితస్య ప్రవచనశబ్దస్య "శ్రోతవ్యోమన్తవ్యోనిదిధ్యాసితవ్యః" ఇతివాక్యప్రత్యభిజ్ఞాబలేన మననపరత్వేసిద్ధే, ప్రసిద్ధవృత్త్యా త ద స మ్భ వే న ల క్ష ణా యా ం సమ్బన్ధఃక ఇత్యపేక్షాయామ్ లోకేకార్యకారణ వాచిశబ్దాభ్యాంకారణకార్య లక్షణాయా బహుశముపలబ్ధేః, కారణత్వంకార్యత్వంవాలక్షణాహేతురిత్యాహ (మననఫలత్వాదిత్యాదినా) "మననఫలత్వాత్ప్రవచనస్య" ఇత్యనేన ప్రవచనశబ్దేనప్రవచనకారణతత్సమాన కర్తృకమననలక్షణయా మననస్య ప్రవచనపర్యన్తత్వలక్షణాతిశయసిద్ధిః (ఏవం మననస్యాచార్య ప్రవచనఫలత్వాద్వా) ఇత్యనేన ప్రవచనశబ్దేన గురుకర్తృక ప్రవచనకార్యభూతతద్వ్యధికరణమననస్య శ్రవణాదిసమానాధికరణస్య-లక్షణయా, శ్రవణమననయోస్సదాచార్య సమ్ప్రదాయ మూలకత్వ లక్షణాతిశయలాభః ముఖ్యత్వసిద్ధ్యర్థమవయవవ్యుత్పత్తిందర్శయతి (ప్రోచ్యతే అనేనేతి కరణవ్యుత్పత్త్యావా ప్రవచనం మననమితి)

"మేధావీ" ఇత్యాదిప్రయోగస్య నిదిధ్యాసన విషయత్వాదర్శనాత్, మేధా

శబ్దస్య నిదిధ్యాసనే ప్రసిద్ధ్యభావ మభ్యుపగమ్యాహ (మేధానిధిధ్యాసనం పరిశేషాదితి).

నన్వియం శ్రుతిః జరద్గవాదివాక్యవదసఙ్గతార్థా; "నమేధయా" ఇత్యఙ్గనిషేధే నైవతదఙ్గయోశ్శ్రవణమననయోరప్రసక్తత్వేన స్వతో నివృత్త్యా; శ్రవణమననని షేధాంశే అప్రసక్తప్రతిషేధరూపత్వాత్; "నమేధయా" ఇత్యఙ్గనిషేధాంశేపి "ప్రజ్ఞానే నైనమాప్నుయాత్" ఇతి విహితస్య నిదిధ్యాసనస్య నిషేధాద్విహితప్రతిషేధః. తస్మాదియంశ్రుతిరప్రమాణమితి కథమనయా శ్రుత్యా విశేషనిర్ధారణమితిచేత్; భ్రాన్తోసి;- శ్రవణమననాదీనాంప్రత్యేకంపురుషార్థపర్యవసాయినామేవపరమ్పరయాప్యుపయోగిత్వేనఅఙ్గనిషేధేన పరమ్పరయోపయోగభాగేపి, తయోస్స్వాతన్త్ర్యపురుషార్థత్వేన ప్రసక్తిసద్భావాత్, తాదృశపురుషార్థసాధనతాయాః "నప్రవచనేన" ఇత్యాదినా నిషేధాత్. "నమేధయా" ఇత్యత్రవిహితప్రతిషేధదోషోప్యలగ్నకః. "నావిరతో దుశ్చరితాన్నాశాన్తో నాసమాహితః। నాశాన్తమానసోవాపిప్రజ్ఞానేనైనమాప్నుయాత్" ఇతివాక్యేవిధేరన్యపరత్వేననిదిధ్యాసనవిధిపరత్వాభావాత్; దుశ్చరితవిరత్యాద్యావశ్యకత్వపరంహీదం వాక్యమ్. నచాత్రసమాహితశబ్దస్సమాధిపరః; సమాధివిధురస్యన్యాసస్య ముక్త్యుపాయత్వ భఙ్గప్రసఙ్గాత్. అత్ర ప్రజ్ఞానశబ్దార్థస్య 'దుశ్చరితవిరతిశమదమసమాధ్యపేక్షయాద్వారిత్వం ద్వారత్వంవేత్య నిర్ధారితత్వేన, తస్య నిదిధ్యాసనాత్మకత్వానిశ్చయాత్. తస్మాత్ "నాయమాత్మా" ఇత్యత్రపూర్వఖణ్డేన శ్రవణాదీనామనుపాయత్వంప్రతిపాద్యతే, ఉత్తరఖణ్డేన వరణీయేనైవ పరమాత్మనోలభ్యత్వ ముచ్యత ఇతినానుపపత్తిరితి.

ఇదఞ్చశ్రుతివాక్యంకఠవల్ల్యాంద్వితీయవల్లీ సమాప్తౌ, తృతీయముణ్డకద్వితీయఖణ్డాదౌచ శ్రూయతే. అస్యచాయమర్థోవగమ్యతే, "అయమాత్మా ప్రవచనేన నలభ్యః. మేధయానలభ్యః, బహునాశ్రుతేననలభ్యః, ఏవంయంవృణుతే, తేనైవలభ్యః, తస్యైష ఆత్మాస్వాంతనూం వివృణుతే" ఇతియోజనా. (అయమాత్మా) నపూర్వప్రకృతత్వేన; బుద్ధిస్థతయాసన్నిహితః పరమాత్మేత్యర్థః. కఠవల్ల్యాం తావత్ "అణోరణీయాన్మహతోమహీయా నాత్మాగుహాయాం నిహితోస్య జన్తోః"

ఇత్యారభ్య "మహాన్తంవిభుమాత్మానంమత్వా ధీరోన శోచతి" ఇత్యన్తేన ప్రథమపర్వనిష్ఠానాం సాక్షాదుపాస్యం పరమాత్మానం ప్రతిపాద్య తద్విషయే "నాయమాత్మా" ఇత్యాదికమామ్నాతమ్. ముణ్డకేఽపు(౧)"ఏషోఽణురాత్మా చేతసా వేదితవ్యః. యస్మిన్ప్రాణః పఞ్చధాసంవివేశ, ప్రాణైశ్చిత్తం సర్వమోతం ప్రజానాంయస్మిన్విశుద్ధేభవత్యేవ ఆత్మా" ఇతిచరమపర్వనిష్ఠోపాస్యాచార్యాత్మ స్వరూపసత్తాయాస్స్వప్రసాదవిశేష రూపశుద్ధి విశిష్టతయా ప్రయోజకం పరమాత్మస్వరూపమభిధాయ, "యంయంలోకమ్" ఇత్యారభ్య "తస్మాదాత్మజ్ఞంహ్యర్చయే ద్భూతికామః" ఇత్యన్తేనైశ్వర్యార్థినామపి చరమపర్వోపాసనమేవ సాక్షాత్సాధనమితివిధాయ, "సవేదైతత్పరంబ్రహ్మధామ" ఇత్యారభ్యతే. "శుక్రమేతదతివర్తన్తధీరాః" ఇత్యన్తేన మోక్షార్థినామపి సాక్షాత్సాధనత్వేన చరమపర్వోపాసనం విధాయ, "కామాన్యః కామయతే"ఇత్యారభ్య "ఇహైవసర్వేప్రవిలయన్తికామాః" ఇత్యన్తేనైశ్వర్యార్థ్యపేక్షయా మోక్షార్థినోవిశేషమభిధాయ, "నాయమాత్మా" ఇత్యాదినా ముముక్షోశ్చరమపర్వనిష్ఠస్య పరమాత్మనశ్చరమపర్వపరతన్త్రస్య లాభప్రకార ఆమ్నాయత ఇత్యుభయత్రాపి పరమాత్మనః ప్రస్తుతత్వాత్ నాయమాత్మేత్యత్ర, ఆత్మా - పరమాత్మైవ.

(ప్రవచనేన నలభ్యః)-ప్రవచన పర్యన్తేన సత్సమ్ప్రదాయమూలకేన మననేనాపి నలభ్యః; యుక్తిభిశ్చిన్తనేన సమ్ప్రతిపత్త్యా గ్రహీతుంనశక్య ఇత్యర్థః. భగవత్కర్తృకవరణాభావే, సదాచార్యసమ్ప్రదాయాధీన ప్రవచనపర్యన్తమననే సత్యపి శ్రూయమాణం భగవద్వైభవాదికం సమ్ప్రతిపత్తివిషయీకృతం నస్యాదితిభావః. (మేధయా) దర్శనరూపతాపర్యన్తోపాసనేనాపి. (నలభ్యః) నప్రాప్యః. భగవద్వరణవిరహే కేవలంస్వయత్నేన భావనాప్రకర్షమాత్రేణ ధ్యానస్య దర్శనరూపత్వాపాదనేపి "నహ్యధ్రువైః ప్రాప్యతే" "నాస్త్యకృతఃకృతేన" ఇత్యాద్యుక్తప్రకారేణ భగవతోఽనన్యసాధ్యతయా తస్య తత్సాధనాత్మత్వేన భగవత్ప్రాప్తిర్నస్యాదేవేత్యర్థః.

(బహునాశ్రుతేన) "బహుభ్యశ్శ్రోతవ్యమ్" "బహుధాశ్రోతవ్యమ్" "భూయశ్శ్రోతుమిచ్ఛన్తి" ఇత్యాదికీర్త్యా నిష్పాదితేన శ్రవణేనాపి. (నలభ్యః) శాబ్ది

బోధేన గృహీతు మశక్యః; భగవద్వరణ విరహే సతి వరణీయతా హేతు గుణవిశేష విరహాదనాదిపాపవాసనా దూషితాఽశేష శేముషీకతయా సమీచీనన్యాయకలాపాది సామగ్ర్యసమ్భవాదితి భావః. అతఏవ శ్వేతాశ్వతరే సుబాలోపనిషది చ శ్రూయతే-(౧) "యస్య దేవే పరా భక్తిర్యథా దేవే తథా గురౌ। తస్యైతే కథితా హ్యర్థాః ప్రకాశన్తే మహాత్మనః" ఇతి.

పునః కేనవా లభ్య ఇత్యాకాఙ్క్షాయామాహ (ఏషయం వృణుతే తేనైవ లభ్య ఇతి). ఏషః-పరమాత్మా, యం వృణుతే - వరణీయ విశేషణతయా లోకప్రసిద్ధయా దృశధర్మవిశిష్టం వృణుతే, దుర్లభప్రాప్యత్వేన క్షణవిరహాసహతయా ప్రార్థయతే, తేనైవ-వరణీయవిశేషణతయా లోకప్రసిద్ధతాదృశధర్మవిశిష్టేనైవ కర్త్రా, లభ్యః-జ్ఞానదర్శన ప్రాప్తిభిః ప్రాప్యః, నాన్యేన. (తస్యేత్యాది) తస్య - వరణవిషయస్య. ఏష ఆత్మా-పరమాత్మా, స్వాం తనూం వివృణుతే-స్వాసాధారణదివ్యవిగ్రహసౌన్దర్యం దివ్యచక్షుః ప్రదానేన ప్రకాశయతి. స్వప్రాప్త్యనుగుణాభినివేశం జనయతీత్యర్థ ఇతి కరవల్లీ వాక్యార్థః.

అత్ర కేన కరణేన లభ్య ఇత్యాకాఙ్క్షాయాం వరణీయేన కర్త్రైవ లభ్య ఇత్యుత్తరే సతి కరణాన్తరం నాస్తి; భగవత్ప్రియతమత్వన్తు వరణీయాధికారి విశేషణమాత్రమ్. తస్మాద్భక్తేః సాధనత్వమపి వరణీయాధికారి విశేషణత్వమేవేత్యుక్తం భవతి. "తేనైవ లభ్యః" ఇత్యేవకారేణ వరణీయవ్యతిరిక్త హేతు వ్యవచ్ఛేదాద్వరణీయస్య కర్తృత్వేన కరణత్వాయోగాచ్చ. తస్మాత్పరమాత్మాఽయమనన్య సాధ్య ఇత్యుక్తం భవతి.

ముణ్డకే తు, "యమేవైషః" ఇత్యాదేస్స్వప్రకరణానుసారాదయమర్థః. ఏషః-చరమ పర్వశేషతయా ప్రస్తుతః పరమాత్మా, యం వృణుతే - నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్య స్నియామకనిర్ముక్తం యం వా ప్రార్థయతే, నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యయత్తపారతన్త్ర్య విశేషేణ గుహాదిష్విహా ఉత్యన్తహేయాకరమపి కామినీ మలప్రవణ కాముకన్యాయేన విషయీకరోతి. తేనైవాధికారిణా చరమపర్వాత్మకోపాయభూతేనాచార్యేణ కరణేన అయం పరమాత్మా తత్పరవశో లభ్యః. నాన్యేనాఽవశీకృత పరమాత్మకేన కర

ణాన్తరేణేతి. అస్యాంయోజనాయాంకేనాయం పరమాత్మాలభ్య ఇత్యాకాఙ్క్షా యాం, "తేనైవతేప్రయాన్త్యన్తి తద్విష్ణోః పరమంపదమ్" ఇత్యుక్తరీత్యా భగవద్వర ణీయేనైవ కరణేనేతి సమానాధికరణముత్తరంభవతీతి స్వారస్యాతిశయో ద్రష్టవ్యః ఇయంయోజనాభాష్యాదిషునప్రకాశితా తథాపి ముణ్డకప్రకరణతద్భాష్యాదికం పరిశీలితవతామదర్శనీయైవ

తదేవం యోజనాద్వయేపి శ్రవణాదీనా మనుపాయత్వ ప్రతిపాదనాత్, కథ మత్రాఽపవర్గోపాయవేదనస్య విశేషితత్వమితిశఙ్కాయామ్, యథాశ్రుతేపివేదనస్యా విశేషితత్వేపి వివక్షితయోజనానుసారేణ తత్సమ్భవతీతి తాదృశశఙ్కాపరిహార పరమ్ "అనేన" ఇత్యాదిభాష్యమిత్యభిప్రేత్యావతారయతి (అస్మిన్వాక్యే శ్రవణా దీనామిత్యాదినా) "కేవలశ్రవణమనన నిధిధ్యాసనానామ్" ఇతి భాష్యే కేవలశబ్దః - త్రయాణాం విశేషణమిత్యభిప్రేత్యాహ (వక్ష్యమాణవిశేషణరహితానా మిత్యర్థఇతి) ఏతేన"నప్రథివ్యాంనాన్తరిక్షేనదివ్యగ్నిశ్చేతవ్యః" ఇత్యత్ర, యథాహి రణ్యోపధానరూప వివక్షితవిశేషణస్య పృథివీమాత్రేన్వయః, నత్వన్తరిక్షదివోః తద్వ దత్రాపిభక్తిరూపతయా భగవల్లాభహేతుత్వ లక్షణ వక్ష్యమాణవిశేషణం నిదిధ్యా సనమాత్రే వివక్షితమ్, నశ్రవణమననయోః" ఇతిభ్రమోనిరస్తః తథాసతి "శ్రవణ మనన కేవల నిదిధ్యాసనానా మాత్మప్రాప్త్యనుపాయత్వముక్త్వా" ఇత్యేవభాష్యసూ క్తి విన్యాసాపత్తేః. కేవలశబ్దస్య శ్రవణాది విశేషణత్వేహి వక్ష్యమాణ విశేషాన్వయస్య శ్రవణాదిసాధారణ్యంప్రతీయతే

(యథానపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్యఇత్యత్రేతి) "నపృథివ్యాంనాన్తరిక్షేనదివ్యగ్ని శ్చేతవ్యః"ఇత్యాదివాక్యస్య"హిరణ్యముపదధ్యాత్ "ఇతివిధిశేషత్వాత్,"నాన్తరిక్షే నదివి" ఇత్యస్యాభాగిప్రతిషేధస్యహిరణ్యోపధానరహితపృథివ్యా అగ్నిచయనస్థానత్వ మన్తరిక్షాదేరి వాఽత్యన్తమనుపపన్నమితి దృష్టాన్తార్థత్వాన్న పృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్య ఇత్యస్యైవహిరణ్యోపధానవిధిశేషనిషేధరూపతయాసఏవాత్రత్యనిషేధత్రయస్యాపి దృష్టాన్తఇత్యభిప్రాయేణ నపృథివ్యా మగ్నిశ్చేతవ్య ఇత్యేతావన్మాత్రముదాహృతమ్ (నతుపృథివీమాత్రఇతి) పృథివీసామాన్య ఇత్యర్థః (తద్వదితిభావఇతి)తత్రవిధిత్సిత

ఇష్టసాధనత్వం విధ్యర్థ ఇత్యభిప్రాయేణాశఙ్క్యపరిహరతి (నచేతి). లిఙాదయోహి కర్తృవ్యాపార సాధ్యతాం శబ్దానుశాసనానుమతామభిదధతి, నాన్యదితి శ్రీభాష్యసూక్తిప్రకారేణ కృతిసాధ్యత్వమేవ సిద్ధాన్తే విధ్యర్థః, తథాచకృతిసాధ్యతాబోధకశాస్త్రేణాక్షేపాదిష్టసాధనతా బోధోవాచ్యః, ఆక్షేపశ్చాబాధితవిషయ ఇతినిషేధవచన బాధితత్వేన ప్రయోజకత్వమేవాక్షేప్యమితినవిధినిషేధయోర్విరోధః అత ఏ వేష్టప్రయోజకత్వమేవవిధ్యర్థ ఇతి నవీనానాంనిష్కర్షః ప్రయోజకత్వమేవవ్యాజత్వమ్ అస్తువా ఇష్టసాధనత్వం విధ్యర్థః. తథాపిపరార్థకైఙ్కర్యరూపతయోపాసనస్య విధేయతయా స్వయంప్రయోజనభగవత్ప్రీతి విశేషరూపేష్ట సాధనతాయా ఏవ విధిబలేన లాభాన్నవిరోధః మోక్షార్థతయా అవిధేయత్వేసతి సర్వముక్తిప్రసఙ్గపరిహారార్థత్వమేవ వ్యాజత్వమిత్యాశయేనాహ (తస్యేతి)

అతః ప్రపన్నజనకూటస్థ శ్రీపరాఙ్కుశసూరి శ్రీమన్నాథముని శ్రీమద్యామునాచార్య ప్రభృతిక శ్రీగోష్ఠీపూర్ణాచార్యపర్యన్త గురుపరమ్పరాప్రాప్త పాణ్డిత్యశబ్దితరహస్యత్రయద్రమిడోపనిషద్భాష్యాద్యుపదేశరూపశ్రీభాష్యకారీయ సమ్ప్రదాయ ముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయాం లఘుసిద్ధాన్తభాష్య తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాచరమశ్లోక గీతాభాష్యశ్రీసూక్తిభిర్విరోధగన్ధ ఏవ నాస్తి అత్రకపిముష్టిన్యాయానుసారి ప్రష్టారమ్ప్రతి తత్సూక్తీనామన్వారుహ్య వాదత్వముక్తమ్, ఆచార్యాణాం తద్యోజనాయాం నైర్భర్యంనాస్తీతిమన్తవ్యమితి.

(కర్తృవ్యాపారసాధ్యతామ్) కృతిసాధ్యత్వమ్ "భవతి" ఇత్యత్ర తిపః ఆఖ్యాతస్యకర్తృబోధకత్వమ్ కర్తృత్వమ్ - కృత్యాశ్రయత్వమ్ (విధేయతయేతి) ఉపాసనస్య కైఙ్కర్యరూపేణవిధిః, అన్యత్వేననిషేధః సాధ్యభూతస్యసాధనత్వం బాధితమితిభావః. (భగవత్ప్రీతి విశేషరూపేష్ట సాధనతాయా ఇతి) నమోక్షసాధనతాయా ఇతిభావః (మోక్షార్థతయా అవిధేయత్వేసతి) మోక్షార్థత్వేన విధీయమానత్వాభావేసతి. అత్రవ్యాజత్వమ్ - అహేతుత్వేసతి, అతిప్రసఙ్గవారకత్వంబోధ్యమ్.

ఇష్టసాధనత్వం విధ్యర్థఇత్యభిప్రాయేణాశఙ్కాం పరిహరతి(నచేతి). లిఙాదయోహికర్తృవ్యాపార సాధ్యతాం శబ్దానుశాసనానుమతామభిదధతి, నాన్యదితి శ్రీభాష్యసూక్తిప్రకారేణ కృతిసాధ్యత్వమేవ సిద్ధాన్తే విధ్యర్థః; తథాచకృతిసాధ్యతాబోధకశాస్త్రేణాక్షేపాదిష్టసాధనతాబోధోవాచ్యః; ఆక్షేపశ్చాబాధితవిషయ ఇతినిషేధవచన బాధితత్వేన ప్రయోజకత్వమేవాక్షేప్యమితినవిధినిషేధయోర్విరోధః. అత ఏవ వేష్టప్రయోజకత్వమేవవిధ్యర్థ ఇతి నవీనానాంనిష్కర్షః. ప్రయోజకత్వమేవవ్యాజత్వమ్. అస్తువా ఇష్టసాధనత్వం విధ్యర్థః. తథాపిపరార్థకైఙ్కర్యరూపతయోపాసనస్య విధేయతయా స్వయంప్రయోజనభగవత్ప్రీతి విశేషరూపేష్ట సాధనతాయాఏవ విధిబలేన లాభాన్నవిరోధః. మోక్షార్థతయా అవిధేయత్వేసతి సర్వముక్తిప్రసఙ్గపరిహారార్థత్వమేవ వ్యాజత్వమిత్యాశయేనాహ (తస్యేతి).

అతః ప్రపన్నజనకూటస్థ శ్రీపరాఙ్కుశసూరి శ్రీమన్నాథముని శ్రీమద్యామునాచార్య ప్రభృతిక శ్రీగోష్ఠీపూర్ణాచార్యపర్యన్త గురుపరమ్పరాప్రాప్త పాణ్డిత్యశబ్దితరహస్యత్రయద్రమిడోపనిషద్భాష్యాద్యుపదేశరూపశ్రీభాష్యకారీయ సమ్ప్రదాయ ముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయాం లఘుసిద్ధాన్తభాష్య తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాచరమశ్లోక గీతాభాష్యశ్రీసూక్తిభిర్విరోధగన్ధపివనాస్తి. అత్రకపిముష్టిన్యాయానుసారిప్రష్టారమ్ప్రతి తత్సూక్తీనామన్యారుహ్య వాదత్వముక్తమ్, ఆచార్యాణాం తద్యోజనాయాం నైర్భర్యంనాస్తీతిమన్తవ్యమితి.

(కర్తృవ్యాపారసాధ్యతామ్) కృతిసాధ్యత్వమ్. "భవతి" ఇత్యత్ర తిఙః ఆఖ్యాతస్యకర్తృబోధకత్వమ్. కర్తృత్వమ్ - కృత్యాశ్రయత్వమ్. (విధేయతయేతి) ఉపాసనస్య కైఙ్కర్యరూపేణవిధిః; అన్యత్వేననిషేధః. సాధ్యభూతస్యసాధనత్వం బాధితమితిభావః. (భగవత్ప్రీతి విశేషరూపేష్ట సాధనతాయాఇతి) నమోక్షసాధనతాయాఇతిభావః. (మోక్షార్థతయా అవిధేయత్వేసతి) మోక్షార్థత్వేన విధీయమానత్వాభావేసతి. అత్రవ్యాజత్వమ్ - అహేతుత్వేసతి, అతిప్రసఙ్గవారకత్వంబోధ్యమ్.

“యోవేద-సోశ్నుతే”ఇత్యాదౌసమభివ్యాహృతేష్ట సాధనత్వాక్షేపఏవ ఉత్సర్గసిద్ధ ఇత్యాశఙ్క్యాహ (కల్పనాదితి). బాధకాభావావచ్ఛిన్న నియమోహ్యుత్సర్గః, ప్రకృతేచనిషేధవచనం బాధకమస్తీతివ్యాజత్వం కల్ప్యతఇతిభావః. ఉత్సర్గానుగృహీతవిధిబలాన్నిషేధోన్యథానేయఇత్యతఆహ (అన్యథేతి). (నిషేధవాక్యానామితి) నిషేధోహివిహితస్య వికల్పాపాదకతయా ప్రసిద్ధః. అతోవిధ్యనురోధేన నిషేధనయనేవికల్పోచ్ఛేదఇతి, ప్రకృతేవిధేరేవ సావకాశస్యాన్యథానయనమితిభావః. (అనేకేషామితి) సామాన్యనిషేధరూపాణాం సమభివ్యాహృత నిషేధరూపాణాం ప్రాతిస్వికనిషేధ రూపాణాఞ్చానేకేషామిత్యర్థః.

(అస్వారస్యేతి) విధేస్తునకస్యాప్య స్వారస్యమ్; కృతిసాధ్యత్వమాత్రస్యవా, ప్రీతివిశేషసాధనత్వస్యవా విధ్యర్థత్వేన శాబ్దప్రతీతి భఙ్గాభావాదితిభావః; వచనన్యాయయోస్సింహావనగుప్తి న్యాయ మభిప్రేత్య ప్రాబల్యాన్తరమాహ (తానీహీతి). తర్హిప్రకృతే భక్త్యాదేర్మోక్షసాధనత్వస్యాక్షేపః కుతోనస్యాదితి తటస్థ శఙ్కాంపరిహరన్నుపసంహరతి (అతఇతి). చతుర్ధా ప్రాబల్యాదిత్యర్థః. గత్యన్తరసద్భావాన్నవికల్పఇతిభావః.

(వికల్పేతి)“అతిరాత్రేషోడశినంగృహ్ణాతి,నాతిరాత్రేషోడశినంగృహ్ణాతి” ఇత్యత్ర ఏకస్మిన్నేవనిషేధవిధానాత్, తత్రవికల్పఆశ్రితఇతిభావః. (సావకాశస్యేతి) “సావకాశనిరవకాశయోర్మధ్యే నిరవ కాశోబలీయాన్ ” ఇతిన్యాయోభిప్రేతః. (సామాన్యనిషేధరూపాణామ్) నాస్త్యకృతఇత్యాదీనామ్. (సమభివ్యాహృతనిషేధరూపాణామ్) తపసానాశకేనేత్యాదీనామ్. (ప్రాతిస్వికనిషేధరూపాణామ్) “నమేధయా,” “ప్రపత్తిరపినోపధిః” ఇత్యాదీనామ్.

(సింహావనేతి) సింహావనగుప్తిన్యాయే“సింహేనవనగుప్తిః,వనేనసింహాగోపనమ్” ఇతిపరస్పరోపకారోబోధ్యః. (చతుర్ధాప్రాబల్యాదితి) ప్రథమంఫలవైసాదృశ్యమ్.

తృతీయం ప్రాబల్యం ప్రతిబన్ద్యా ఆక్షిప్య పరిహరతి (నచేతి). [కృషిమిత్యేషస్య] కృషిమేవకుర్విత్యర్థః ఇత్-అవధారణే. "విత్తే రమస్య బహుమన్యమానః" ఇత్యాదికమాదిశబ్దార్థః, అస్తుయః కశ్చిద్విధ్యర్థః, విహితం సర్వం సమభివ్యాహృతఫలసాధనమితి లౌకికవాక్యే దృష్టమితిశఙ్కార్థః అత్ర కేవలప్రీత్యా మహోపకారకేపి పురుషే పరమోదారే తదీయనిర్వ్యాజభవిష్యన్మహోపకారకత్వం జానన్నత్యన్తాశక్తోప్యన్యః పురుషస్స్వయమపి నిర్వ్యాజప్రీత్యా యత్కిఞ్చిత్తదభీష్టసాధనేనోపకరోతీతి లోకసిద్ధం నియమం దృష్ట్వా "మహోపకారార్థం యత్కిఞ్చిదుపకుర్యాత్" ఇతి లౌకికవాక్య ప్రయోగదర్శనాత్. అన్యార్థత్వే నాన్యథాసిద్ధస్యనియతపూర్వవర్తినోపి విధేయత్వమస్తీతి "విహితం

"యదనిత్యమిష్టసాధనమ్ - తదనిత్యఫలకమ్" ఇతిలోకదృష్టవ్యాప్తివిరోధః నమేధయేతి ఉపాయతానిషేధవిధిస్వారస్యవిరోధః లోకదృష్టన్యాయానుగృహీతానేకవచనాస్వారస్యభియా భక్త్యాదివిధీనామన్యథా నేయత్వేన సావకాశత్వమితి న్యాయః, తచ్చవ్యాజవిధౌ పర్యవసితత్వమితి, 'వ్యాజవిధితయా భాష్యాదివిధేరన్యథాసిద్ధిశ్చ. "అన్నార్థీసత్రంగచ్ఛేత్, సేవార్థీ రాజకులంగచ్ఛేత్" ఇతివ్యాజత్వేపి విధిర్వర్తత ఇతి చతుర్ధా పూర్వపక్షే దౌర్బల్యమ్ అస్మద్రాద్ధాన్తేతు. ఫలసాసాదృశ్యమ్, నిత్యం మోక్షరూపఫలం నిత్యేనసిద్ధోపాయేన సిధ్యతీతిలోకదృష్టవ్యాప్త్యనుగ్రహః, భక్తేరుపాయతానిషేధవిధిస్వారస్యమ్, విధేః కైఙ్కర్యత్వేన విధిత్వేనవా, స్వయంప్రయోజనప్రీతిరూపేష్టసాధనత్వేనవా అర్థస్వారస్యాఙ్గీకారాద్భక్తి విధేరనన్యథాసిద్ధత్వమితి నిషేధవచనానాం చతుర్ధా ప్రాబల్యమితిబోధ్యమ్ (గత్యన్తరమ్) వ్యాజత్వమ్

(భవిష్యదితి) భవిష్యద్రాజకృతం మహోపకారకత్వమిత్యర్థః (అన్యథాసిద్ధస్యేతి) "అవశ్యక్లృప్తనియత పూర్వవర్తినైవకార్యసమ్భవే తత్సహభూతమన్యథాసిద్ధమ్" ఇత్యుక్తమన్యథా సిద్ధంవివక్షితమ్ తర్కసఙ్గ్రహదీపికాయాం ప్రత్యక్షపరిచ్ఛేదే - అన్యత్రక్లృప్తనియత పూర్వవర్తిభిరేవకార్యసమ్భవే తత్సహభూతత్వమ్ యథాపాకజస్థలే గన్ధమ్ప్రతి ప్రాగభావస్య అన్యథాసిద్ధత్వమిత్యుక్తిరవధేయా (విశే

నర్వఃసాధనమ్" ఇతినియమోవ్యభిచరిత ఇత్యాశయేనోదాహరణం ప్రద ర్శయతి (రత్నార్థషితి) ఉక్తంసర్వం శృఙ్గగ్రాహికయా పూర్వాచార్య సూక్త్యభిప్రేత మిత్యాశయేనాహ (ఏవఞ్చేరమేతి).

తృతీయమపి వైసాదృశ్యంవదన్ శిష్యబుద్ధివైశద్యాయోక్తార్థం సఙ్గృహ్య అధికరణార్థముపసంహరతి (ఏవం దేశతఇతి) "మోక్షస్సర్వాధి కారః ఉపాసనాదిక మధికృతాధికారమ్" ఇతిదేశపరిచ్ఛేదతద్రాహి త్యాభ్యామపి మోక్షసాధనాన్తరయోర్వైసాదృశ్య మవ్యాహతమ్. తథాచ, అవశ్యకల్ప్య సిద్ధోపాయ సమవహితత్వా త్సాధనాన్తర మన్యథాసిద్ధమితి, సర్వముక్తి ప్రసఙ్గపరిహారార్థతయా తద్విధిర్వ్యాజ విధిరేవేత్యర్థః. ఏతేనవ్యాజవిధిత్వే బాలాద్యుపచ్ఛన్దన వాక్యవదప్రా మాణ్యాపత్తిరితి పూర్వపక్షోక్తం నిరస్తమ్. మిథ్యాత్వస్యవ్యాజపదార్థ త్వాభావాత్, అన్యథాసిద్ధ నియతపూర్వవర్తిన ఏవవ్యాజపదార్థత్వా చ్చేతిదిక్.

ఇతిచరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్,

ప్రాప్యానురూపత్వ నిష్కర్షనామకస్సప్తమవాదః.

యత్వమ్) విధీయమానత్వమ్ (శృఙ్గేతి) శృఙ్గగ్రాహికాన్యాయే సముదితార్థనిరూపణం మన్తవ్యమ్.

(దేశత ఇతీతి) దేశతఃపరిచ్ఛేదరాహిత్యం-వైపుల్యమ్ కాలతఃపరిచ్ఛేదరాహి త్యమ్ నిత్యత్వమ్, వస్తుతః పరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్- స్వరూపానురూపత్వమితిబోధ్యమ్ (తద్రాహిత్యమ్) దేశపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్ దేశపరిచ్ఛేదః - సాధనాన్తరే, దేశపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్ - మోక్షఇత్యవగన్తవ్యమ్ (సిద్ధోపాయసమవహితత్వాత్) సిద్ధోపాయస్య - ఈశ్వరస్య, సమవధానసిద్ధత్వాత్ (తద్విధిః) ఉపాసనవిధిః (నియతమ్) అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం క్లృప్తమ్ ప్రసఙ్గాత్ ముక్తిసద్భావానుమాపక హేతుత్వం వ్యాజత్వమితిబోధ్యమ్

ఇతిప్రాప్యానురూపత్వనిష్కర్ష నామక సప్తమవాదకఠినపదదీపికా

——[౭]——

అథపాతకత్వనిష్కర్ష నామకః అష్టమవాదః

ప్రకృతమనుసరామః "అథపాతకభీత స్త్వమ్" ఇత్యత్రపాతక శబ్దేన ముముక్షుప్రవృత్తి కామ్యకర్మణామివ స్వవిధాయకశాస్త్ర బోధిత స్వసాధ్యేష్టాపేక్షయా ప్రబలశాస్త్రాన్తరబోధితేష్టవిరోధిత్వేన సాధనాన్తరస్య నిర్దేశేపి కళఞ్జభక్షణాదివత్ సర్వపురుషసాధారణ్యేన ప్రత్యవాయకరత్వలక్షణవిగీతత్వే ప్రమాణాభావ ఇత్యాశయేన తృతీయం స్వరూప విరోధముద్ధరతి (అథేత్యాదినా) అత్రముముక్షుప్రవృత్తి కామ్యకర్మణామివఅకిఞ్చనాధికారిణప్రవృత్తి సాధనాన్తరాణాం పాతకత్వేన ప్రత్యవాయకరతయా తత్ప్రవృత్తి విగీతత్వలక్షణస్వరూప విరుద్ధత్వం నమ్భవత్యేవేతి తాత్పర్యమనుసన్ధేయమ్

అథఅష్టమవాద కఠినపదదీపికా

(అథపాతకేత్యాది) "ఉపాసనమిష్టవిరోధిత్వేన నరకహేతుః" ఇతి పూర్వపక్షః. "తన్న" ఇతిసిద్ధాన్తః (కామ్యకర్మణామివ) జ్యోతిష్టోమాదీనామివ. (స్వవిధాయకమ్) దృష్టాన్తే కామ్య కర్మవిధాయకమ్ దార్ష్టాన్తికే సాధనాన్తరవిధాయకమ్ (శాస్త్రమ్) దృష్టాన్తే "స్వర్గకామో యజేత" ఇత్యాదిశాస్త్రమ్ దార్ష్టాన్తికే "బ్రహ్మోపాసీత" ఇత్యాదిశాస్త్రమ్ (స్వసాధ్యేష్టమ్) దృష్టాన్తే కామ్యకర్మసాధ్య స్వర్గాదికమ్ దార్ష్టాన్తికే సాధనాన్తరసాధ్య స్వార్థానుభవకైఙ్కర్యాదిః (ప్రబలశాస్త్రాన్తరమ్) దృష్టాన్తే మోక్షప్రతిపాదకంశాస్త్రమ్ దార్ష్టాన్తికేపరార్థానుభవకైఙ్కర్యాది ప్రతిపాదకం శాస్త్రంమన్త్రరత్నాదికమ్ (ఇష్టవిరోధిత్వేనేతి) దృష్టాన్తే మోక్ష విరోధిత్వేన, దార్ష్టాన్తికే పరార్థానుభవకైఙ్కర్యాది విరోధిత్వేనేత్యర్థః (నిర్దేశేపీతి) పాతకశబ్దేనేత్యన్వయః (విగీతత్వే) నిన్ద్యత్వే (తృతీయమితి) పాతకత్వాన్నిన్ద్యత్వమితి తృతీయమిత్యర్థః (ఉద్ధరతీతి) నరకావహత్వేనవత్, సర్వేషాంనసాధనం నిన్ద్యంభవితుమర్హతీత్యుద్ధరణంబోధ్యమ్ సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధందర్శయతి. (అత్రముముక్షుమితి) (తత్ప్రవృత్తి) అకిఞ్చనాధికారిణప్రవృత్తి

ఇదఞ్చవిస్తరేణ శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే సాధనాన్తర స్వరూపవిరోధ సమర్థనాధికారే సిద్ధాన్తసమాపనావసరే వరదదేశికై రనుగృహీతమ్. "యత్తూక్తం తత్త్వదర్శివచనప్రాయశ్చిత్త వచనాదికం ప్రాపకాన్తరాణాం తదేకశరణవ్రజ్యారూపాఽముకప్రవృత్తివిరుద్ధత్వాత్ప్రపన్న స్వరూపవిరుద్ధమ్. నతునిష్కృష్టాత్మస్వరూప విరుద్ధమిత్యేతదభిప్రాయకమితి.

అత్రబ్రూమః. ప్రపన్నస్వరూపవిరుద్ధత్వేపి ప్రపన్నప్రతినిషిద్ధత్వాత్తత్సంయోగేచప్రాయశ్చిత్తవిధానాత్పాపత్వం ప్రపన్నాపేక్షయావక్తవ్యమ్, తత్రోపాయ సంయోగస్య పాపత్వమనిష్ట ఫలప్రదత్వాద్వక్తవ్యమ్. తత్రఅనిష్టఫలమ్ - అపాయవన్నరకః ; ఉత, ముముక్షోః కామ్యఫలస్వర్గాదివదుపాసన సాధ్యోమోక్షఏవ; ఉతప్రపత్తినిష్ఠా భఙ్గనమాత్రమ్.

(తత్త్వదర్శివచనమ్) "నెత్తికాట్టినీక్కుతియో" ఇత్యాదికమ్. అత్రగీతాసు చతుర్థాధ్యాయే (౧) "తద్విద్ధిప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేనసేవయా। ఉపదేక్ష్యన్తితే జ్ఞానంజ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః" ఇతిశ్లోకోనుసన్ధేయః. (ప్రాయశ్చిత్తవచనమ్) లక్ష్మీతన్త్రే రహస్యోపాయప్రసఙ్గనామకే సప్తదశాధ్యాయే. (౧) "ఏషాహివైదికీనిష్ఠాహ్యుపాయాపాయమధ్యమా। అస్యాంస్థితోజగన్నాథం ప్రపద్యేతజనార్దనమ్। సకృదేవహి శాస్త్రార్థః కృతోయంతారయేన్నరమ్। ఉపాయాపాయసంయోగే నిష్ఠయాహీయతేనయా। అపాయసమ్ప్లవేసద్యః ప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్। ప్రాయశ్చిత్తిరియం సాత్రయత్పునశ్శరణంవ్రజేత్। ఉపాయానాముపాయత్వ స్వీకారేప్యేతదేవహి" ఇతివచనమ్. (ప్రాపకాన్తరాణామ్) సాధనాన్తరాణామ్. (తదేకశరణవ్రజ్యారూపా) "ఈశ్వరఏవశరణమ్ ; తదితరత్ - నశరణమ్" ఇత్యేవంరూపా. వ్రజ్యా-వ్రజనమ్. (అముకప్రవృత్తీతి) ఈదృశవ్యాపారఇత్యర్థః.

(తత్సంయోగేచ) ఉపాయసంయోగేచ. (తత్రేతి) పూర్వస్తత్రశబ్దః పాపత్వేవక్తవ్యే ఇత్యర్థకః. ద్వితీయస్తత్రశబ్దః - ఉపాయసంయోగపరః.

నప్రథమః, గౌణకర్మాధికృతస్యాశక్తిసమ్భవే ముఖ్యకల్పాన్వయే నరకాదర్శనేన ముఖ్యోపాయాన్వితస్యాపి శక్తిసమ్భవే గౌణోపాయాన్వయే నరకాసమ్భవాత్, “నరస్యబుద్ధి దౌర్బల్యాత్” ఇతిన్యాయేన స్వాధికారవిరోధమజ్ఞాత్వా దుశ్శకే ప్రవృత్తిప్రసఙ్గే తద్విషయావిహా త్యాగప్రాయశ్చిత్తవిధీ ఇతినయుక్తమ్ అశక్యప్రవృత్త్యాశారమ్భపరస్యార్థక్రియాదశాయాంస్వతఏవ నివృత్తిసమ్భవేన తత్ప్రవృత్తి నిషేధవైయర్థ్యాత్, ముఖ్యాశారమ్భయోరన్యత్ర నరకహేతుత్వాదర్శనేన అముఖ్యాశారమ్భయోరపి ప్రాయశ్చిత్త విధానాయోగాచ్చ.

నద్వితీయః ప్రపన్నస్యభక్తిసాధ్యమోక్షాఽనిష్టతాహి ప్రపత్తి సాధ్యమోక్షాపేక్షయా తత్సాధ్యమోక్షస్యాఽనిష్టత్వ కృతేతి వాచ్యమ్ తదాహిభక్తిప్రపత్త్యోః ఫలభేదః, భక్తిఫలస్య నికృష్టత్వమ్, తతఏవభక్తేర నిష్టఫలత్వాత్ప్రపత్త్వమేవేత్యేతత్సర్వ మభ్యుపగతమితిసిద్ధాన్తివిజయీస్యాత్ నతృతీయః, - విపరీతఫల ప్రద

(నప్రథమఇతి) అపాయేఇవనరకః - అనిష్టఫలమితిపక్షః, నసమ్భవతీత్యర్థః (అపాయః) కళఞ్జభక్షణాదిః. (ముఖ్యోపాయేతి) ప్రపత్తేశ్శీఘ్రఫల ప్రదత్వరూపం ముఖ్యత్వమితి, పూర్వపక్షితాత్పర్యమిత్యభిప్రేత్య అత్రముఖ్యశబ్దప్రయోగః. (గౌణోపాయాన్వయే) పూర్వపక్షరీత్యా భక్త్యన్వయేఇత్యర్థః “నార్హన్తిశరణస్థస్య” ఇత్యాదిరీత్యాభక్తేర్గౌణోపాయత్వమితిమన్తవ్యమ్ (నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాదితి) “ప్రపత్తిః-గురూపాయభక్త్యపేక్షయాగౌణా” ఇతితాత్పర్యంకృత్వాస్వాశక్తిమజ్ఞాత్వా గురూపాయభక్తౌ ప్రవృత్తప్రవృత్త్య శక్తస్యభక్తావధికారో నాస్తీతివదతి, నరస్యబుద్ధి దౌర్బల్యాదితి శ్లోకఇతి పూర్వపక్షిణోభిప్రాయః తదానీంశ్లోకే, నరస్య - అశక్తనరస్యేత్యర్థః (అశక్యప్రవృత్తీతి) సాధనాన్తరప్రవృత్తీతిశేషః (అర్థక్రియాదశాయామ్) కార్యదశాయామ్ (తత్ప్రవృత్తి) ఆశారమ్భపరప్రవృత్తి.

(నద్వితీయఇతి) అనిష్టఫలముపాసన సాధ్యోమోక్షఇతి పక్షోపినసమ్భవతీత్యర్థః. (తత్సాధ్యేతి) భక్తిసాధ్యేత్యర్థః (నతృతీయఇతి) ప్రపత్తినిష్ఠాభఙ్గనమాత్రమని

త్వాభావే అధికారభఙ్గనాయోగాత్. పాపస్యనరకహేతుత్వాద్ధి సర్వత్రాధికారభఙ్గకత్వమ్. పుణ్యస్యాపి స్వర్గహేతుత్వాద్ధి ముముక్షాభఙ్గకత్వమ్. అతోఽత్రనరకహేతుత్వా యోగాదనభిమత మోక్షప్రదత్వాకారేణ ప్రపత్తినిష్ఠాభఙ్గకత్వమితి ప్రాపకాన్తరాణామనిష్టఫలత్వాత్పాపత్వంసిద్ధమ్.

భక్తిసాధ్యఫలస్యానిష్టత్వాచ్చ స్వరూపయాథాత్మ్యవేదినామేవేతి స్వరూపమాత్ర విరుద్ధత్వసిద్ధిః. త్యాగప్రాయశ్చిత్త విధ్యోర్న్యాససనిష్ఠవిషయత్వేన్యాసస్య భక్తిఫలానుభవాపేక్షయా ఉత్కృష్టకైఙ్కర్యలక్షణ ఫలహేతుత్వసిద్ధిః. భక్తిన్యాసయోః ఫలావైశిష్ట్యే ఉక్తవిధ్యోర్న్యాసనిష్ఠావిషయత్వేన† (త్యాగప్రాయశ్చిత్త) విధీశరణాగతివిషయౌస్యాతామ్" ఇతి.

అత్రతావత్సాధనాన్తరస్య పాతకత్వసాధకన్యాయానుగ్రాహ్యవచనానాం స్వరూపవిరోధనిరూపణ ప్రకరణే "ఆకైయాల్ ఉపాసనాదికళుక్కిత్యాది స్వాధికారవిరుద్ధఙ్గళెన్ఱు ప్రాప్తమ్" ఇతివేదాన్తాచార్యాణాం నిగమనసూక్తిం పర్యాలోచ్య, అశక్తస్యముఖ్యం స్వాధికారవిరుద్ధమ్, శక్తస్యాపి అముఖ్యం స్వరూపవిరుద్ధమితి సాధనాన్తరశరణా

ష్టఫలమితిపక్షః - నసమీచీనఇత్యర్థః. (విపరీతఫలప్రదత్వేతి) ఫలాన్తరజ్ఞాపకత్వాభావేనిష్ఠాభఙ్గకత్వా భావాదితిభావః.

(త్యాగప్రాయశ్చిత్తవిధ్యోరితి) త్యాగప్రాయశ్చిత్తవిధీశరణాగతినిష్ఠవిషయే - తయోర్న్యాసనిష్ఠ విషయత్వాఙ్గీకారే ఇత్యర్థః. (ఫలావైశిష్ట్యే) ఫలసామ్యే. (ఉక్తవిధ్యోః) త్యాగప్రాయశ్చిత్తవిధ్యోః. (న్యాసనేతి) న్యాసనిష్ఠాయా అవిషయత్వేనేత్యర్థః.

(అశక్తస్యేతి) ముఖ్యమ్ - దృష్టాన్తేముఖ్యంస్థానమ్. (స్వాధికారేతి) స్వరూపస్వాధికారయోర్భేదోమన్తవ్యః, (శక్తస్యాపీతి) అముఖ్యంగౌణస్థానమ్.

† (పా)

గతో్యస్సమశ్చర్చఇతి యేతాత్పర్యం వర్ణయన్తి, తేషాంమతమనువదతి (యత్త్వితి) (తత్వదర్శితి)(౧)“‘నెఱికాట్టినీక్కుతియో’ఎన్నానిన్ఱితే” ఇత్యాదిశ్రీవచనభూషణశ్రీసూక్తిచతుష్టయ మన్త్రాభిప్రేతమ్.

(సమశ్చర్చఇతివాక్యే) (స్వరూపవిరుద్ధం) స్వాధికారవిశిష్టస్వరూపవిరుద్ధ మిత్యర్థః (ఇత్యాదీతి) ఆదిశబ్దేన “‘వర్తతేమేమహద్భయమ్’ ఎన్నైయాలే భయజనకమ్ ‘మాశుచః’ ఎన్నైయాలే శోకజనకమ్, ఇప్పడికొళ్ళాతపోతు ఏతత్ప్రవృత్తియిల్ ప్రాయశ్చిత్తవిధికూడాతు” ఇతి శ్రీవచనభూషణ ద్వితీయప్రకరణ శ్రీసూక్తిత్రయం గృహ్యతే

“నెఱికాట్టినీక్కుతియో” ఎన్నానిన్ఱితే ఇత్యాది శ్రీసూక్తి చతుష్టయ వరవరమునివ్యాఖ్యానే“తదపాయత్వత్తై జ్ఞానినామగ్రేసరరానవాళ్వార్ పాశురత్తాలే దర్శిప్పిక్కిఱార్ (నెఱికాట్టియెన్ఱుతొడఙ్గి) అతావతు - ‘ఉన్నైయొళియ వేఱొరు ఉపాయత్తైక్కాట్టి ఉన్పక్కల్‌నిన్ఱుమ్ అకఱ్ఱప్పార్క్కిఱాయో’ ఎన్నైయాలే ప్రాపకాన్తరాపాయత్వమ్ సిద్ధమిఱేయెన్నై నీక్కుకైయావతు-పరతన్త్రమానవస్తువై స్వతన్త్రకృత్యమాన ఉపాయానుష్ఠానత్తిలే మూట్టితనక్కకలాక్కుకైయిఱే ఇతినుడైయ స్వరూపనాశకత్వ ప్రయుక్తమాన దూషణవిశేషఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (వర్తతేయిత్యాది వాక్యద్వయత్తాలే) అతావతు (౨) ‘కాలేష్వపిచసర్వేషు దిక్షుసర్వాసుచాచ్యుత। శరీరేచగతౌచాపివర్తతేమేమహద్భయమ్’ ఎన్ఱు ఉపాయాన్తరానుష్ఠానత్తుక్కు యోగ్యమాన కాలదేశ దేహవిషయమాకవుమ్, ఉపాయాన్తరఙ్గళ్ తన్ విషయమాకవుమ్ ఎనక్కుమహాభయమ్ వర్తియానిన్ఱతెన్నైయాలుమ్, ఉపాయాన్తరశ్రవణానన్తరమ్ అర్జుననుక్కు శోకమ్ పిఱక్క, స్వరూపానురూపోపాయత్తై ఉపదేశిత్తు, ‘మాశుచః’ ఎన్ఱు శోకాపనోదమ్ పణ్ణియరుళుకైయాలుమ్; స్వరూపవిరోధియాన ప్రాపకాన్తరమ్ జ్ఞానికళుక్కు భయజనకముమాయ్ శోకజనకముమాయిరుక్కుమెన్నై కీళ్‌చ్చొన్నపడియే అర్థత్తై అఙ్గీకరియాతవళవిల్ విరోధమ్‌కాట్టుకిఱార్ (ఇప్పడికొళ్ళాతపోతు ఎన్ఱుతొడఙ్గి) ఇప్పడికొళ్ళాతపోతు ఎన్ఱతు - స్వరూపనాశకమెన్ఱు కొళ్ళాతపోతెన్నపడి ఏతత్ప్రవృత్తియిల్ ప్రాయశ్చిత్తవిధికూడాతెన్ఱతు

---

(౧) పెరియతిరువ-౬ (౨) జిత-౧-

(ప్రాయశ్చిత్తేతి) (౧) "ఉపాయాపాయసంయోగే నిష్ఠయాహీయతేనయా। అపాయసంప్లవేసద్యః ప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్ । ప్రాయశ్చిత్తిరియంసాత్ర యత్పునశ్శరణంవ్రజేత్" ఇతివచనమత్రాభిప్రేతమ్. భయజనకత్వవచనం శోకజనకత్వవచనఞ్చ ఆదిపదేనగృహ్యతే. (అముక ప్రవృత్తీతి) తత్వదర్శిప్రపత్తినిష్ఠా భఞ్జకత్వాదిత్యర్థః. (ప్రపన్నేతి) ప్రపత్తివిశిష్టేత్యర్థః. (నతునిష్కృష్టేతి) యేనోపాసకస్వరూప విరుద్ధత్వస్యాప్యాపత్త్యా, "సాధనాన్తరమ్ - ఆత్మసామాన్య స్వరూపవిరుద్ధమ్. ప్రపత్తిస్తు నతథా" ఇతి వైషమ్యం స్యాదితిభావః.

"సకృదేవహి శాస్త్రార్థః కృతోయంతారయేన్నరమ్। ఉపాయాపాయసంయోగే నిష్ఠయాహీయతేనయా । అపాయసమ్ప్లవేసద్యః ప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్ । ప్రాయశ్చిత్తిరియంసాత్రయత్పునశ్శరణంవ్రజేత్ । ఉపాయానాముపాయత్వ స్వీకారేప్యేతదేవహి' ఎన్ఱుప్రపన్ననానవనుక్కు ప్రామాదికమాక ఉపాయాన్తరప్రవృత్తివన్దకాలత్తిల్ అపాయప్రవృత్తియిఱ్పోలే పునఃప్రపదనరూపప్రాయశ్చిత్తవిధిక్కక్కూడాతెన్ఱై. పునఃప్రపదనమావతు - పూర్వప్రపదనస్మరణమ్. పునఃప్రయోగమన్ఱు" ఇతి శ్రీసూక్తిరత్నాకరస్థేయమ్.

(ఉపాయేతి) అస్మిన్ శ్లోకే ఉపాయః-భక్తిః; అపాయః-నరకావహవ్యాపారః. అనయానిష్ఠయా - శరణాగతినిష్ఠయేత్యర్థః. (అపాయసమ్ప్లవే)అపాయస్యసమ్ప్లవే-సమ్భవే. (ప్రాయశ్చిత్తిరితి)అస్మిన్ శ్లోకే, "శరణంవ్రజేత్" ఇతియత్పునః, సాప్రాయశ్చిత్తిరిత్యన్వయః. యత్పునః - యత్తిత్వర్థః; కిఞ్చిత్పదోత్తరంశ్రూయమాణస్యపునశ్శబ్దస్య అపృథక్త్వార్థకత్వాభావాత్. సా-శరణాగతిః, అతః ప్రథమదశాయాంసమ్భావితాయాం ప్రపత్తిస్సైవాత్ర అనన్తరకాల ప్రసక్తపాపవిషయేపి ప్రాయశ్చిత్తిస్స్యాదిత్యర్థః. పూర్వప్రపదనస్మరణం ప్రాయశ్చిత్తమితిఫలితార్థః. (భయేతి) "వర్తతేమేమహద్భయమ్" ఇతిభయజనకత్వ వచనమిత్యర్థః. (శోకేతి) మాశుచ ఇత్తిశోకజనకత్వవచనమిత్యర్థః. (తత్వదర్శీతి) తత్వదర్శినః ప్రపత్తినిష్ఠా ఇత్యర్థః. (ఉపాసకస్వరూప విరుద్ధత్వస్యా ప్యాపత్తావితి) ఉపాసకస్వరూపస్యాపి విరుద్ధత్వం సమ్భవతీత్యుక్తఞ్చేదిత్యర్థః.

(౧) లక్ష్మీతన్త్రే ౧౭-౭౫.

సాధనా న్తరస్యపాపత్వే సిద్ధే చేతనసామాన్య స్వరూపవిరుద్ధత్వ మకామేనాపి సిద్ధ్యతీత్యభిప్రేత్య, త్వత్పక్షేపి పాపత్వం తావద్దుర్వారమిత్యాహ (ప్రపన్నేత్యాదినా). అత్రప్రాపకా న్తరాణా మితి-ఆదావధ్యాహార్యమ్. (నిషిద్ధత్వాదితి) ‘‘సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య’’ ఇత్యనేనేతి శేషః (తత్సంయోగేతి) ప్రాపకాన్తరసంయోగే ఇత్యర్థః ప్రాయశ్చిత్తవిధానాచ్చేత్యన్వయః. ఉపాయాపాయసంయోగ ఇత్యత్ర అపాయశబ్దః-ప్రసిద్ధపాపపరః “అపాయసమ్ప్లవే” ఇత్యత్రతు ఉపాయాపాయోభయపరః “నిష్ఠయాహీయతే” ఇత్యనేన ఉపాయానామప్యపాయత్వ సిద్ధేరితిభావః. యద్వా, “ఉపాయానాముపాయత్వ స్వీకారేప్యేతదేవహి” ఇత్యుత్తరవాక్యాభిప్రాయేణ తత్సంయోగేచేత్యుక్తమ్ (వక్తవ్యం) త్వయాప్యవశ్య మఙ్గీకర్తవ్యమిత్యర్థః.

(తత్రేతి) పాపత్వేన వక్తవ్యేసతీత్యర్థః (అనిష్టేతి) ‘‘జ్ఞానవిరోధిచ కర్మపుణ్యపాపరూపం బ్రహ్మజ్ఞానోత్పత్తి విరోధిత్వేన అనిష్టఫలతయా ఉభయోరపి పాపశబ్దాభిధేయత్వమ్’’ ఇతి శ్రీభాష్యసూక్తేరితిభావః.

(అకామేనాపీతి) అకామతోపీత్యర్థః (ఆదౌ) ప్రపన్నేతి శబ్దాత్పూర్వమ్ (ప్రసిద్ధేతి) ఉపాయాపాయసంయోగ ఇతిశ్లోకస్థోఽపాయశబ్దో గోబలీవర్దన్యాయేన పాపమాత్రవాచక ఇతిభావః (అపాయసమ్ప్లవ ఇత్యత్రేతి) తత్సంయోగ ఇత్యత్రతు ప్రథమయోజనాయామపాయశబ్దస్య ఉపాయాపాయవాచకత్వే అపాయస్య ఉపాయస్య పాపస్యేత్యర్థః (నసుకృతమ్) “సర్వేపాప్మానః” ఇతివత్ (తత్సంయోగేవేతి) ద్వితీయయోజనాయా ముపాయశబ్దస్య అర్థవైరూప్యం నేతిమన్తవ్యమ్. యద్వా, (ఉపాయానామితి) (ఉపాయత్వస్వీకారే) ఉపాయత్వేన స్వీకారఇత్యర్థః మాలాకరణాదీనామాకారాన్తరేణ అన్వయోవర్తతఇతి జ్ఞాపనార్థ ముపాయత్వ స్వీకారఇత్యుక్తమ్. మాలాకరణాదికముపాయత్వ బుద్ధివిషయీకృతఞ్చేత్త్యాజ్యమితిభావః

(ఉభయోః)-పుణ్యపాపయోః. (శ్రీభాష్యసూక్తేరితి) అత్ర,ఏతల్లఘుసిద్ధాన్తభాష్యశ్రుతప్రకాశికాయామ్ - “పుణ్యపాపే ఉభే అపిజ్ఞానవిరోధినీచేత్ కథం

(తత్రేతి) ఉపాయసంయోగ ఇత్యర్థః. (అపాయవదితి) సప్తమ్యన్తాద్వతిః. మోక్షఏవేత్యవధారణేన అనిష్టాన్తరం వ్యావర్త్యతే. నను, ఇష్టాపేక్షయా బలవదనిష్టాననుబన్ధినః పాపత్వమయుక్త మిత్యత్రాహ (ముముక్షోరితి). స్వాధికారిణమపేక్ష్య ఉత్తమాధికారిణ అలౌకిక బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వమేవ పుణ్యపాపసాధారణం పాపశబ్ద ప్రవృత్తినిమిత్తమితిభావః (భఞ్జనమాత్రమితి) మాస్తుఫలభేదః తథాపి "నిష్ఠయా హీయతేనయా" ఇతికణ్ఠోక్తనిష్ఠాభఞ్జనేన పాపత్వముపపద్యతఇతిభావః

(గౌణకర్మేతి) ప్రథమ మశక్త్యా గౌణస్నానాద్యధికృతస్యాపి పశ్చాచ్ఛక్తౌసత్యాం ముఖ్యస్నానాద్యన్వయే నరకహేతుత్వాభావేన (౧) "నార్హన్తి శరణస్థస్య" ఇత్యాద్యనుసారేణ ముఖ్యోపాయభూత

తయోరన్యతరస్య పాపస్యనిరసనీయత్వమ్ అన్యతరస్యపుణ్యస్య నిరాసకత్వఞ్చ ప్రతీయత ఇత్యత్రాహ (ఉభయోరపీతి) తయోర్ద్వయోరపి నివర్త్యత్వమ్, ఫలాభిసన్ధ్యాదిరహితస్య ధర్మాన్తరస్యైవ నివర్తకత్వఞ్చ వివక్షితమితిభావః కథముభయోః పాపశబ్దవాచిత్వ మిత్యత్రాహ (బ్రహ్మజ్ఞానోత్పత్తీతి). (అనిష్టఫలతయేతి) ప్రవృత్తినిమిత్త సూచనమ్ అలౌకికత్వేసతి, అనిష్టఫలాసాధారణ కారణత్వం పాపత్వమితిభావః అతఏవశాస్త్రాదావీశ్వరేచనాతివ్యాప్తిః "వాసుదేవేమనోయస్య జపహోమార్చనాదిషు । తస్యాన్తరాయామైత్రేయ దేవేన్ద్రత్వాదికంఫలమ్" "ఏతే వైనిరయాస్తాతస్థానస్యపరమాత్మనః" ఇత్యాదిభిః పుణ్యస్యాపి ముముక్షుమ్ప్రత్యనిష్టఫలదత్వంసిద్ధమ్ శ్రుతిశ్చ - దుష్కృతేనసహపూషనిర్దిష్టం సుకృతమపి పాప్మశబ్దేన నిర్దిశన్తీ నిగమయతి; "నైతంసేతుమహోరాత్రేతరతోనజరానమృత్యుర్నశోకోనసుకృతంనదుష్కృతంసర్వేప్మాపానోతోనివర్తన్తే" ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా (సప్తమ్యన్తాద్వతిరితి) అపాయే ఇవేత్యర్థః (పుణ్యపాపేతి) పుణ్యమ్-జ్యోతిష్టోమాదిః పాపమ్ - అభిచారాదిః.

(నార్హన్తీతి) లక్ష్మీతన్త్రేసప్తదశాధ్యాయే-"మామేవశరణంప్రాప్యతరేత్సంసార

(౧) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭.

ప్రపత్తౌ ప్రథమంత్వత్పక్షరీత్యా అశక్త్యా ప్రవృత్తస్యాపి పశ్చాచ్ఛక్తౌ సత్యాంగౌణోపాయే సాధనాన్తరే ప్రవృత్తౌ నరకాసమ్భవాదిత్యర్థః. "స్వాధికారవిరుద్ధజ్గళేన్న ప్రాప్తమ్" ఇతి వాక్యస్య అశక్తస్య అకిఞ్చనస్య శక్త్యాసత్యామపి సాధనాన్తరం స్వాధికారవిరుద్ధమితినార్థః, కిన్తు అశక్తస్య సాధనాన్తరే నాధికారఇత్యజానతోదురాశయా అశక్తిదశాయామేవ సాధనాన్తరే ప్రవృత్తిప్రసఙ్గే తదవస్థాపన్నస్య స్వాధికారవిరుద్ధజ్గళిత్యర్థః, "ఇవ్వధికార విరోధమతియాతే" ఇత్యాద్యుత్తరవాక్యానుసారాత్ తదవస్థప్రవృత్త్యైవ త్యాగవిధిః ప్రాయశ్చిత్త విధిశ్చేత్యాశఙ్క్య పరిహారతి (నిరస్యేతి) (ఆశారమ్భేతి) ఆశాపరస్య ఆరమ్భపరస్యచేత్యర్థః. (స్వతఏవేతి) కృత్యసాధ్యత్వేన జ్ఞాతే చికీర్షాకృత్యోరసమ్భవాదితిభావః. నివృత్తిసమ్భవేన ఆశారమ్భయోరిత్యాదిః (నిషేధేతి) త్యాగవిధివైయర్థ్యాదిత్యర్థః. అభిచారాదేః ప్రాయశ్చిత్తవిధానాన్నరకహేతుత్వో న్నయనమభిప్రేత్యాహ (ముఖ్యేతి) (అన్యత్రేతి) ముఖ్యస్నానాదావిత్యర్థః. (అముఖ్యేతి) "నార్హన్తి శరణస్థస్య" ఇత్యాద్యనుసారేణ సాధనాన్తరమముఖ్యపదార్థః

మతానుజ్ఞయాదృఢయతి (ప్రపన్నస్యేతి). కణ్ఠోక్తనిష్ఠా భఙ్గేనైవ ఫలభేదాదీనాం సిద్ధిరిత్యాశయేనాహ (విపరీతేతి). స్వాధికార్యపేక్షయా ఉత్తమాధికారిణో బలవదనిష్టం విపరీతఫలపదార్థః. "తచ్చ క్వచిత్ బలవద్దుఃఖమ్. క్వచిత్కేవలసుఖమ్" ఇతిద్వివిధం ప్రదర్శ్య

సాగరమ్ । సత్కర్మ నిరతాశ్శుద్ధాస్సాఙ్ఖ్యయోగవిదస్తథా । నార్హన్తిశరణస్థస్యకలాంకోటితమీమపి" ఇతి

(మతానుజ్ఞయా) స్వమతానుజ్ఞయా (కణ్ఠోక్తేతి) "నిష్ఠయాహీయతే నయా" ఇతికణ్ఠోక్తేత్యర్థః (కేవలసుఖమితి) పరార్థకైఙ్కర్యత్వాభావేన పరిమితత్వం కేవలశబ్దార్థః .

యతి (పాపస్యేతి). (సర్వత్ర)బుభుక్షుముముక్షు సాధారణ్యేనేత్యర్థః. (అధికారేతి) విహితకర్మాధికారేత్యర్థః. పరిశేషాత్ప్రకృతేద్వితీయ పక్ష ఏవస్థిత ఇత్యాహ (అతఇతి).

ఇయతాగ్రన్థేన పరమప్రకృతే కిమాయాతమిత్యత్రాహ (భక్తి సాధ్యేతి). భోగమోక్ష సాధనానుష్ఠానార్హత్వలక్షణం పరార్థకైఙ్కర్యైకగోచరకృత్యర్హత్వలక్షణఞ్చకర్తృత్వ స్వరూపయాథాత్మ్యం స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యఫలాశ్రయతానర్హత్వలక్షణం స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యభగవద్భోగాభినర్థకానుషఙ్గికభోగార్హత్వలక్షణఞ్చ భోక్తృత్వ స్వరూపయాథాత్మ్యమపివిజానతాంభక్తిసాధ్యంఫలమ్,స్వయత్నసాధ్యత్వాత్ స్వార్థత్వాచ్చ పరార్థానుభవజనిత కైఙ్కర్యాపేక్షయా బలవద్ద్వేషవిషయమిత్యర్థః. (ఇతిస్వరూపమాత్రేతి) స్వరూపసామాన్యేత్యర్థః. నిరుక్తస్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానస్య సతోఽకిఞ్చనాధికారస్య స్వరూపయోగ్యతారూపస్య సర్వజీవ సాధారణత్వాత్. పూర్వోక్తరీత్యా ఉపాసనాదేస్తన్నాశకత్వాచ్చేతిభావః.

అత్రాయంవివేకః. ఉపాసనాదేర్నిరుక్త స్వరూపయాథాత్మ్యాదిస్వరూపస్వాభావికాకారైరనేకైర్నాశ్యనాశకభావాదిలక్షణో విరోధః పూర్వోక్తరీత్యా దుర్వారఇతి సాధనాన్తరం నిష్కృష్టాత్మస్వరూపవిరుద్ధమ్. అతఏవ "అకిఞ్చనాధికారిక్కు స్వాధికారవిరుద్ధఙ్గళెన్న ప్రాప్తమ్" ఇతి వేదాన్తాచార్య సూక్త్యాప్యుపాసనాదికముపాసకస్వరూపస్యాపి విరుద్ధమితిఫలితమ్. నచతావతా వేదాన్తాచార్యైరుపాసనాదేస్స్వరూప విరోధనిరాసానుపపత్తిః ఉపాసనాదేస్స్వాధికారో పల

(జ్ఞాతస్యేతి) జ్ఞాయమానస్యేత్యర్థః (పూర్వోక్తేతి) "స్త్రియాఃపుమ్భావవత్ పారతన్త్ర్యవిరుద్ధమ్" ఇతి పూర్వోక్తేత్యర్థః. (తన్నాశకత్వాత్) స్వరూపయాథాత్మ్య నాశకత్వాత్.

(నిరాసానుపపత్తిరితి) నచేత్యన్వయః. (స్వాధికారేతి) స్వాధికారిస్వరూప

క్షితస్వాధికారస్వరూపవిరుద్ధత్వవ త్స్వాధికారవిరుద్ధత్వమప్యస్తీతి యేషాంభ్రమస్తేషాం పఞ్చదశేధాస్వరూప విరోధనిరాసేన ప్రతిబోధ సంకృతమితి ప్రాగేవ విస్తరేణావేదితత్వాత్. ప్రపత్తిస్తు (౧) "ఇదమేవవిజానతామ్" ఇత్యుక్త్యనుసారేణ స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాధికారకత్వాదుపాసనాదేశ్చ తదజ్ఞానాధికారకత్వాచ్చ, అర్థాదుపాసనాద్యధికారవిరుద్ధా. నతుతదధికారిస్వరూపవిరుద్ధేతి.

ఇత్థఞ్చ ప్రపత్త్యధికార విరోధేన స్వరూపనాశకత్వాదుపాసనాదికంత్యాజ్యమ్. ప్రపత్తిస్తు సాధనాన్తరాధికార విరోధేన స్వరూపవర్ధకత్వాదుపాదేయైవేతి వేదాన్తాచార్యాణాం తాత్పర్యనిష్కర్షః.

నచ, "ఆతురాదికళుక్కు అవగాహనాదికళ్ పోలే" ఇతిసూక్తిమహిమ్నా సాధనాన్తరంముఖ్యంప్రపత్తిరముఖ్యైవేతి వేదాన్తాచార్యాణాం సిద్ధాన్తః ప్రతీయతఇతివాచ్యమ్. "ఆకైయాల్ ఈశ్వరన్ ప్రసదనీయ

విరుద్ధత్వవదిత్యత్రస్వరూపం నిష్కృష్టస్వరూపమ్, స్వాధికారవిరుద్ధతవేమిత్యత్ర విశిష్టస్వరూప విరుద్ధత్వమిత్యర్థః. తథాచ- పఞ్చదశధాభక్త్యాదిః విశిష్టస్వరూప విరుద్ధోన. అపితుస్వాధికారినిష్కృష్టస్వరూప విరుద్ధఏవేతి పిణ్డితోర్థః. విశిష్టస్వరూపవిరుద్ధమితిపూర్వపక్షః. విశిష్టస్వరూపవిరుద్ధం నోపాసనమితిసిద్ధాన్తః ఇతిధ్యేయమ్. (స్వరూపవిరోధనిరాసేన) విశిష్టస్వరూపవిరోధనిరాసేన. (ఇదమేవేతి) లక్ష్మీతన్త్రే అష్టాదశాధ్యాయే -"అపాయోపాయనిర్ముక్తాంమధ్యమాంస్థితిమాస్థితా । శరణాగతిరన్యైషా సంసారార్ణవతారిణీ । ఇదంశరణమజ్ఞానామిదమేవ విజానతామ్ । ఇదంతితీర్షతాంపారమిదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్" ఇతి. విజానతామ్- జ్ఞానవతామిత్యర్థః. (తదజ్ఞానేతి)స్వరూపయాథాత్మ్యాఽజ్ఞానేత్యర్థః. (తదధికారీతి) ఉపాసనాధికారీత్యర్థః. ఉపాసనంస్వాధికారినిష్కృష్టస్వరూపవిరుద్ధంప్రపత్త్యధికారవిరుద్ధమితిభావః. (విరుద్ధేతీతి) అత్రాయంవివేకఇతి పూర్వేణాన్వయః.

నచేతి, వాచ్యమిత్యన్వయః. (ఆకైయాలీశ్వరనితి) ఇయంసూక్తిః - శ్రీరహస్యత్రయసారే చరమశ్లోకాధికారే.

---

(౧) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭.

నాయ్ ప్రధానమాన సిద్ధోపాయమ్, భక్తి ప్రపత్తికళిరణ్డుమ్ ప్రసాదనఙ్గళాయ్ కొణ్డు ప్రధానఙ్గళల్లాత సాధ్యోపాయఙ్గళ్, ఇవై యిరణ్డత్తొన్ఱిలే అధికారమ్ నిలై యాకక్కడవతు. ఉపాయస్స్వప్రాప్తేరుప నిషదధీతస్స భగవాన్ప్రసత్త్యైతస్యాక్తే ప్రపదననిదిధ్యాసనగతీ" ఇత్యాద్యనేక నిష్కర్ష కనూక్తిపరాల్యలోచనయా భక్తిప్రపత్త్యో స్తుల్యవదధికారి విశేషణత్వాపరపర్యాయాఽ ప్రధానోపాయత్వ ప్రతీత్యా "ఆతురాదికళుక్కు" ఇతిదృష్టాన్తస్యాఽ శక్తానామప్యధికారో స్త్రీత్యేవముపలక్షణత్వాత్. "అజ్ఞానత్తాలే ప్రపన్నర్ అస్మదాదికళ్" ఇత్యుక్తిరీత్యా అజ్ఞానాశక్త్యో స్సార్వజనీనత్వేన శ్రోతృబుద్ధి సౌకర్యాయ అశక్తాధికారత్వస్యైవ ప్రాచుర్యేణ ప్రాధాన్యేనచ ప్రతిపాదనసమ్భవాచ్చ

అన్యథా "భక్తియిలశక్తనుక్కు ప్రపత్తి, ప్రపత్తియిలశక్తనుక్కు ఇతు" ఇతిచరమోపాయప్రకరణస్థ శ్రీవచనభూషణసూక్తి పర్యా

(అన్యథా) యథాశ్రుతరీత్యా ప్రపత్తేర్గౌణత్వాఙ్గీకారే, అశక్తిమాత్రాఙ్గీకారే. (భక్తియిలశక్తనుక్కితి) శ్రీవచనభూషణే చతుర్థప్రకరణావసానే "భక్తియిలశక్తనుక్కు ప్రపత్తిః ప్రపత్తియిలశక్తనుక్కు ఇతు" ఇతి, తద్వరవరమునివ్యాఖ్యానే "ఇప్పడిస్వతన్త్రమాన విప్పుపాయత్తుక్కు అధికారి ఇన్నారెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (భక్తియిలశక్తనుక్కెన్ఱు తుడఙ్గి) అతావతు - 'ఉభయపరికర్మితస్వాన్తస్య' ఎన్ఱపడియే జన్మాన్తరసహస్రసిద్ధకర్మజ్ఞానసంస్కృతాన్తః కరణనుక్కు జనిక్కుమతాయ్ స్వపారతన్త్ర్య విరోధియాన స్వయత్నరూపమాయిరుక్కుమ్ భక్త్యుపాయత్తిల్ దుష్కరత్వబుద్ధియాలుమ్, స్వరూపవిరోధిత్వబుద్ధియాలుమ్ నామ్ ఇతుక్కు శక్తరల్లవెన్ఱు కైవాఙ్గినవనుక్కు నివృత్తిసాధ్యతయా సుకరముమాయ్ భగవత్పారతన్త్ర్యరూప స్వరూపానురూపముమాన ప్రపత్త్యుపాయమ్ - అధ్యవసాయజ్ఞానరూపమాన ప్రపత్త్యుపాయత్తిల్ మహావిశ్వాసముణ్డాకై అరితాకైయాలుమ్, బన్ధమోక్షఙ్గళిరణ్డుక్కుమ్ పొతువాన వీశ్వరస్వాతన్త్ర్యభయత్తాలుమ్, నామితుక్కు శక్తరల్లవెన్ఱుమ్ తేఙ్గినవనుక్కుమ్ పశ్వాదికళుక్కుమ్

లోచనయా అశక్తాధికారత్వం శ్రీమల్లోకగురూణాం సిద్ధాన్త ఇత్యేవకిం నస్యాత్ నిష్కర్షక సూక్త్యన్తర పర్యాలోచనాదికన్తూ భయత్రసమానమితిదిక్.

అతఏవ పరస్పరాధికారవిరోధాద్భక్తిప్రపత్త్యోః స్వరూపవిరోధాంశే సామ్యభ్రమం దృష్టాన్తోపాదానేన ప్రపత్తేరముఖ్యత్వభ్రమఞ్చ నిరసితుమ్ "ఇవ్వధికారవిరోధమఱియాతే" ఇత్యుత్తరవాక్యారమ్భః స్వరూపనాశకత్వరూప ప్రపత్త్యధికార విరోధమజ్ఞాత్వా అనాదిసిద్ధస్వయత్నవాసనయా సాధనాన్తరే ప్రవర్తమానం ప్రతి, యస్యయస్య పురుషస్య సిద్ధోపాయాతిరిక్త సాక్షాన్మోక్షోపాయేచ్ఛా తస్యసర్వస్యాపి బుద్ధేస్స్వరూపయాథాత్మ్యావగాహనసామర్థ్యాభావఏవ తాదృశేచ్ఛాయాం మూలమిత్యేతదర్థకశ్లోకః ప్రవృత్త ఇతిహి తస్యవాక్యస్య స్వారసికోర్థః అతఏవోపాసనాదికం స్వాధికారవిరుద్ధమితి భ్రాన్తినిరాసఏవ ప్రకరణతాత్పర్యమిత్యాశయేనోపసంహృతమ్. "అకైయాల్ ఇవ్వుపాసనాదికళుమ్" ఇతి.

కార్యకరమాకైయాలేవిశ్వాసాపేక్షముమన్ఱిక్కే మోక్షైక హేతువుమా యిరుక్కుమ్ పరతన్త్రస్వరూపనాన సదాచార్యనుడైయ వభిమానరూపమాన ఇన్ద చరమోపాయమెన్ఱై" ఇతి (అశక్తనుక్కు) ఇత్యత్ర - గీతాప్రథమాధ్యాయే,(౧)"గాణ్డీవంస్రంసతే హస్తాత్" ఇతివత్ నిషిద్ధత్వజ్ఞానాయత్తా అశక్తిరితి తాత్పర్యమ్ (ఉభయత్రేతి) శ్రీరహస్యత్రయసార శ్రీవచనభూషణ గ్రన్థయోరిత్యర్థః

(దృష్టాన్తేతి) గౌణస్నానం దృష్టాన్తమ్ (ఉత్తర వాక్యారమ్భ ఇతి) "ఇవ్వధికారవిరోధమఱియాతే" ఇతి వాక్యసారే, "స్వరూపానుగుణ మిఱినోక్తమ్ అపి తుయథాధికారమ్ అనుగుణఙ్గళ్" ఇత్యుక్తమితిభావః నరస్యబుద్ధి దౌర్బల్యాదితి శ్లోకస్య సమ్ప్రదాయసిద్ధార్థం దర్శయతి(స్వరూపనాశకత్వేతి) (స్వరూపనాశకత్వరూపమ్) పారతన్త్ర్య స్వరూపనాశకత్వ రూపమ్ (శ్లోక ఇతి) ప్రవర్తమానమ్ప్రతి శ్లోక ఇత్యన్వయః

అతఏవ దృష్టాన్తోక్తేరుపలక్షణత్వ సూచనార్థం తద్బలాయత్త ప్రవృత్త్యముఖ్యత్వభ్రమనిరాసార్థఞ్చ "అవఴ్ఴుక్కు సామర్థ్యమిల్లామైయాతల్" ఇత్యాదివాక్యచతుష్టయేన "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్"

(దృష్టాన్తేతి) అవగాహనస్థానేత్యర్థః (తద్బలాయత్తేతి) దృష్టాన్తబలాయత్తేత్యర్థః (వాక్యచతుష్టయేనేతి) "అవఴ్ఴుక్కు సామర్థ్యమిల్లామై యాతల్ విళమ్బక్షమనల్లామైయాతల్ ప్రపత్తియై స్వతన్త్రోపాయమాకప్పఱ్ఱినవన్ - శేయ్త వేళ్వియనేన్ఱుమ్, కృతకృత్యనేన్ఱుమ్, అనుష్ఠితకృత్యనేన్ఱుమ్ ఇవనుక్కు మరణాన్తమాక నడత్తుకిఱ వ్యాపారఙ్గళే అవభృథపర్యన్తక్రతువ్య కలాపఙ్గళాకస్తుతిత్తుమ్ క్రత్వన్తరానుష్ఠానమ్ పణ్ణినవనుక్కు మేలుళ్ళ నిత్యనైమిత్తికఙ్గళ్ పోలే ఇవనుక్కు స్వతన్త్రవిధియాలే వర్ణాశ్రమాది ధర్మఙ్గళ్ నడవానిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్, అనష్ఠితాత్మయాగ ఫలత్తైప్పఱ్ఱ కర్తవ్యాన్తర నిరపేక్షనాకవుమ్ ఆఴ్వార్కళుమ్ ఋషికళుమ్ భగవచ్ఛాస్త్రఙ్గళుమ్ వేదఙ్గళుమ్ ఘోషియానిన్ఱన అఙ్గైయాల్ 'తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః। కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవార్జున' ఇత్యాదికళాలే ప్రవృత్తి ధర్మఙ్గళిలుమ్ కాట్టిల్ నివృత్తిధర్మఙ్గళ్ శ్రేష్ఠఙ్గళానాప్పోలవుమ్, అవై తన్నిల్ ఆత్మవిషయమాన యోగమ్ శ్రేష్ఠమానాప్పోలవుమ్, యోగఙ్గళిలుమ్ కాట్టిల్ 'యోగినామపి సర్వేషామ్' ఎన్గిఱ శ్లోకత్తిన్పడియే వాసుదేవనన్దన విషయమాన యోగమ్ శ్రేష్ఠమానాప్పోలవుమ్ పరమాత్మవిషయ విద్యావిశేషఙ్గళెల్లాత్తిలుమ్ న్యాసనిక్షేపాది శబ్దత్తాలే శొల్లప్పట్ట విద్యావిశేషమే - సుకరత్వసకృత్కర్తవ్యత్వ శీఘ్రఫలప్రదత్వాదికళాలే శ్రేష్ఠతమమ్ న్యాసవిద్యైయాలే కణ్ణోక్కమాన ఇవ్వర్థత్తై (౧) 'తేషాన్తు తపసాం న్యాసమతిరిక్తం తపశ్శ్రుతమ్। సత్కర్మనిరతా శ్శుద్ధా స్సాఙ్ఖ్యయోగవిదస్తథా। నార్హన్తి శరణస్థస్య కలాం కోటితమీమపీతి' ఎన్ఱు భగవచ్ఛాస్త్ర ముపబృంహిత్తతు అవగాహనాదికళిల్ సమర్థనల్లాతవనుక్కు 'మానసం విష్ణుచిన్తనమ్' ఎన్ఱు భగవచ్చిన్తనత్తై స్నానమాక విధిత్తాల్ అతు స్నానాన్తరఙ్గళ్ పణ్ణుకిఱ శుద్ధియైయుమ్ పణ్ణి, పాపాన్తరఙ్గళైయుమ్ శమిప్పిత్తు, అప్పోతే భగవదనుభవ రసత్తైయుమ్ ఉణ్డాక్కుమా పోలే, ఉపాసనాదికళిల్ సమర్థనల్లాతవనుక్కు ప్రపత్తియై విధిత్తాలుమ్, ఇప్ప్రపత్తితానే అఙ్గైకొణ్డు

ఇత్యాద్యధికారిచాతుర్విధ్యస్య ప్రదర్శనపూర్వకం ప్రపత్తేః స్వసాధనాన్తరాపేక్షయా ప్రభావాతిశయః ప్రతిపాదితః తత్ర "సామర్థ్యమిల్లామైయాతల్" ఇత్యజ్ఞానోపలక్షణమ్ "భక్తియిలశక్తనుక్కు ప్రపత్తి" ఇతివత్ అనేన "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇత్యర్థఉక్తిః.*అజ్ఞపదమ్ - అశక్తోపలక్షణమితిభావః అతఏవ అజ్ఞానత్తాలే ప్రపన్నర్ అస్మదాదికళ్" ఇత్యనుగృహీతమ్, అతఏవచ "భక్త్యాదౌ శక్త్యభావః ప్రమితిరహితతా" ఇత్యుభయమనుగృహీతమ్

"విళమ్బక్షమనల్లామైయాతల్" ఇత్యనేన "ఇదంతితీర్షతాంపారమ్" ఇత్యర్థఉక్తిః. ఇదమపి, "ఇదమేవవిజానతామ్" "ఇదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్" ఇత్యుక్తాధికారిద్వయోపలక్షణమ్ "జ్ఞానాధిక్య

క్కుమ్ ఫలత్తైయుమ్ అవై తన్నైయుమ్ కొడుక్కవల్లాయ్, అకిఞ్చననుక్కు ఉత్తారకమాయ్, ఇవనపేక్షిత్తకాలత్తిలే ఫలావినాభావత్తై యుడైత్తాయిరుక్కైయాలే అధికప్రభావమాయిరుక్కుమ్" ఇతిసాధ్యోపాయశోధనాధికార వాక్యచతుష్టయే నేత్యర్థః (భక్తియిలితి) (అశక్తనుక్కు) "అజ్ఞనుక్కు" ఇత్యప్యర్థః తద్వదితిబోధ్యమ్ (అతఏవేతి) "అజ్ఞానత్తాలే ప్రపన్నర్" ఇత్యత్ర అశక్తియినాలేయుమ్ ప్రపన్నరిత్యర్థః వివక్షిత ఇతిబోధ్యమ్ (ప్రమితిః) జ్ఞానమ్ (విళమ్బః) కాలదైర్ఘ్యమ్

(ఇదన్తితీర్షతామిత్యర్థఇతి) అత్రశ్రీవచనభూషణే ప్రథమప్రకరణే "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇతివాక్య వరవరముని పర్యవ్యాఖ్యానే, "ఇదన్తితీర్షతాం పారమేన్గతు - శడక్కెన అనిష్టనివృత్తిపిఱక్కవేణుమెన్ఱుమ్ త్వరైయుడైయార్క్కుస్వపడి" ఇతి తత్కృతినపదదిపికాయామ్, స్వరూపేణ భక్తశబ్దార్థత్తై ఇదన్తితీర్షతామెన్గిఱవిదుశొల్లాతాకిలుమ్ కార్యద్వారా శొల్లుకిఱతెన్ను మభిప్రాయత్తాలే అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇదన్తితీర్షతామిత్యాది) (పారమ్) సంసారాధ్వన ఉత్తరంతీరమ్, (అతీర్షతామ్) తరితుమిచ్ఛతామెన్ఱపడి వర్తమానార్థక శత్రాదేశత్తాలే తరణేచ్ఛైయినుడైయ చిరానువృత్తిశొల్లుకైయాలే "కదా కదా" ఎన్ఱువిరోధినివృత్తియిల్ త్వరైతోన్ఱుకైయాలే అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శడక్కెనవిత్యాది), శీఘ్రమాకవెన్ఱపడి.

త్తాలే ప్రపన్నర్ పూర్వాచార్యర్కళ్; భక్తిపారవశ్యత్తాలే ప్రపన్నర్ ఆఴ్వార్కళ్" ఇత్యనుగృహీతాధికారిషు ద్వివిధేష్వపివిళమ్బాక్షమత్వసత్త్వాత్. విళమ్బక్షమత్వేపిభక్తిపారవశ్యాభావేపి స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాత్ ప్రపత్త్యధికారిణః కేచిత్సన్తి; ఏవంస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాభావేపి భక్తిపారవశ్యాభావేపి (౧) "యస్యదేహాన్తరకృతేశోకో దృష్టస్స ఉచ్యతే" ఇత్యుక్తప్రకారేణ విళమ్బాక్షమాః కేచిత్సన్తీత్యాశయేన "విజానతామ్" "తితీర్షతామ్" ఇతిపృథగుపాదానమ్.

"అనన్త్యమిచ్ఛతామ్" ఇతితు-స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానశాలినోవిలమ్బాక్షమాః, తదుపరి(౨)"కాలాఴుమ్ నెఞ్జఴియుమ్కణ్ శుఴలుమ్" ఇత్యాద్యుక్తాతిదుర్లభభక్తిపారవశ్యశాలినోపికేచిచ్ఛరారిప్రభృతయస్సన్తి, తేషుభక్తిపారవశ్యమేవ ప్రపత్తావన్తరఙ్గాధికార ఇతిజ్ఞాతవ్యోత్తమాధికారివిశేషజ్ఞాపనముఖేన ప్రపత్తిప్రభావప్రతిపాదనార్థః.

ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా. (స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాభావేపీతి)అత్రఅజ్ఞానేన ప్రపన్నాః అస్మదాదయః ద్రష్టావివక్షితాః.

(అనన్త్యమిచ్ఛతామితిత్వితి) "వాలాగ్రశతభాగస్య శతధాకల్పితస్యచ । భాగోజీవస్స విజ్ఞేయస్సచానన్త్యాయకల్పతే" ఇతిశ్రుతిర్వర్తతే. వాలాగ్రలక్షణముక్తంబాహశేన;-- "జలాన్తరగతేభానౌ యోఽణీయాన్ దృశ్యతేకణః । పరమాణుస్ససూక్ష్మత్వాద్భావగ్రాహ్యోనచక్షుషా । తేత్వష్టౌత్రసరేణుస్స్యాద్రథనేమిస్తదష్టకమ్ । తదష్టకస్తుతూలాగ్రం వాలాగ్రంస్యాత్తదష్టకమ్ । అష్టౌమధూలికాబీజం తాన్యష్టౌతుతిలంస్మృతమ్ । తిలద్వయంకాకణీస్యాద్ద్వేకీస్తాసాం చతుష్టయమ్ । త్రీహేశ్చతుష్టయంగుఞ్జా ద్విగుఞ్జామాషసంజ్ఞికా। ద్విమాషంపలసంజ్ఞంస్యాద్ద్విపలార్ధస్తుధానకమ్ । ధానకానాంత్రయంశాణం ద్విశాణం పణకంస్మృతం । పణానాందశకం నిష్కంక్రమేణ పరికల్పితమ్ । నిష్కత్రయస్తుకర్షంస్యాచ్ఛుక్తిరర్ధపలంభవేత్ । ప్రసు

---

(౧) (౨) పెరియతిరువ-౩౮.

త్రజ్ఞానాధికేషు విశమ్యాఽత్యుత్వమౌత్సర్గికమ్ , భక్తిపర

ష్చం పలమేకంస్యాత్రృస్రుతిర్ద్విపలంభవేత్ । చతుష్పలస్తుకుడుబంమానికాఽష్టపలంభవేత్ । ప్రస్థస్తు షోడశపలంపాత్రంద్వాత్రింశకంపలమ్ । ఆఢకశ్చ చతుష్షష్టిపలం శివమతఃపరమ్ । అష్టావింశో శతపలమత్ర శివంభవేత్ । శివస్యద్విగుణంద్రోణం ద్రోణయుగ్మస్తు శూర్పకమ్ । శూర్పద్వయస్తుఖారీస్యాత్తద్ద్వయంభార ఉచ్యతే” ఇతి

అత్రస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానసహితాః ప్రేమపారవశ్యాత్ప్రావృత్త్వరయాచ వృత్తగ్రహణకామాదివరణాదికం కృతవన్తశ్శ్రారాత్రిప్రభృతయోవివక్షితాః అత్ర శ్రీవచనభూషణే ప్రథమప్రకరణే ఇదంశరణమజ్ఞానామితి వాక్యవ్యాఖ్యానావసరే వరవరమునివ్యాఖ్యానే “ఆనన్త్యమిచ్ఛతామెన్తు-స్వరూపప్రాప్తపరిపూర్ణ భగవదనుభవత్తై ప్పెర్ట్రిల్లతు ధరిక్కమాట్టాతార్కెన్నపడి” ఇతి

తత్కారినపదదీపికాయామ్ “దేశకాలాది పరిచ్ఛేదాభావత్తైప్పెర్ఱ (పరిపూర్ణేతి) సర్వగతమానబ్రహ్మత్తినుడైయవిచ్ఛై తదనుభవేచ్ఛైయాకవేణ్డుకైయాలే యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (భగవదనుభవత్తైయితి) స్వార్థేష్యప్యత్యయమాతల్, అనన్తస్యకర్మ - అనన్త్యమెన్తు కర్మణిష్యఞ్ ప్రత్యయమాతల్, సవిభూతికపరిపూర్ణస్వానుభవమ్ పరమాత్మావుక్కు ముణ్డాకైయాలే సాయుజ్యత్తైయెన్నపడి అనన్తశబ్దరూఢ్యర్థమ్ (భగవదితి) యద్వా ‘సచానన్త్యాయకల్పతే’ ఇత్యాదిశ్రుతి ప్రసిద్ధసకలసఙ్కోచనివృత్తిపూర్వక నిరవధికజ్ఞానవికాసరూపానన్త్యవహత్వంహింబృంహణత్వమ్’ ఎన్ను శ్రుతప్రకాశికైయిలే నిరుక్తమానతువే ఇఙ్గుమానన్త్యమాయ్, గుణోపసంహారన్యాయేన శ్రుత్యన్తరోక్త స్వరూపప్రాప్తత్వాది విశేషణవిశిష్టమాక అత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (స్వరూపప్రాప్తేత్యాదినా) ఎన్నాకవుమామ్ శత్రాదేశత్తాలే ఇచ్ఛైయినుడైయ చిరానువృత్తి శొల్లుకైయాలే ఇచ్ఛాత్కట్యమ్ లబ్ధమాయ్, అతిన్ కార్యైఅలాభత్తిల్ సత్తాహానిరూపైయాకుమెన్ను మభిప్రాయత్తాలే యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (పెఱ్ఱిల్లతు ధరిక్కమాట్టాతార్కుక్క) ఎన్ను’’ ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

విశమ్యాత్షమనల్లామైయాతలిత్యుక్తిః భక్తిపారవశ్యజ్ఞానాధిక్యసూచికా తేత్యాహ (తత్రేతి) అత్రతదితరాధికారణోన్తర్భావః (ఔత్సర్గికమ్)కాచిత్కమ్.

వశేషు నియతమితితదేవాఽనుగతాధికారఇతి భావః. ఏతదభిప్రాయేణైవ "భక్త్యాదౌశక్త్యభావః ప్రమితిరహితతా శాస్త్రతః పర్యుదాసః కాలక్షేపాక్షమత్వన్త్వితినియతివశాదాపతద్భిశ్చతుర్భిః। ఏకద్విత్ర్యాదియోగవ్యతిభిదురనిజాధిక్రియాస్సంశ్రయన్తే సన్తశ్శ్రీశంస్వతన్త్రప్రపదనవిధినాముక్తయే నిర్విశఙ్కాః" ఇత్యన్యత్రాప్యనుగృహీతమ్.

అద్వైనమధికారిచాతుర్విధ్యేన తత్తారతమ్యేపి ఫలతారతమ్యాభావం సదృష్టాన్తంసమర్థయతే (అవగాహనాదికళిల్ సమర్థనల్లాత వనుక్కు) ఇత్యాదినాతురీయవాక్యేన. (ఉణ్డాక్కుమాపోలే) ఇతి అతఏవ (౧)"ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణి"ఇతిశ్లోకే "కృష్ణానుస్మరణంపరమ్" ఇత్యుక్తంపరత్వమ్ ప్రాయశ్చిత్తానుగ్రాహకత్వమ్, పునఃపునరనుష్ఠానేనతత్తత్ప్రాయశ్చిత్తస్థానీయత్వం సకృదనుష్ఠానేన సర్వప్రాయశ్చిత్తస్థానీయత్వఞ్చేతి సమ్ప్రదాయఇతిభావః. (ఇప్ప్రపత్తితానే) ఇతి అతఏవ

(నియతమ్) విళమ్బాక్షమత్వం నియతమ్. (తదేవ) విళమ్బాక్షమత్వమేవ. (భావఇతి) "విళమ్బక్షమనల్లామైయాతల్" ఇత్యనేనజ్ఞానాధిక భక్తిపరవశావపి ఉపలక్ష్యతో వేదాన్తాచార్యస్య భావఇత్యర్థః.

(ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణీతి)శ్రీవిష్ణుపురాణే ద్వితీయాంశేషష్ఠాధ్యాయే"ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణితపః కర్మాత్మకానివై యానితేషామశేషాణాం శ్రీకృష్ణానుస్మరణంపరమ్" (౩౧). ఇతి అస్యశ్రీధరీయవ్యాఖ్యా, కర్మమయైః ప్రాయశ్చిత్తైర్నిశ్శేషంసర్వపాపక్షయాభావాత్ దుష్కరత్వాచ్చసర్వోత్కృష్టం సుకరఞ్చశ్రీకృష్ణభక్తిరూపం సర్వప్రాయశ్చిత్త మాహ (ప్రాయశ్చిత్తానీతి). తపాంసి - కృచ్ఛ్రాదీని. కర్మాణిచ - దానపూజాజపాదీని. తదాత్మకానియాని ప్రాయశ్చిత్తాని, తేభ్యస్సర్వేభ్యః కృష్ణానుస్మరణంపరం - శ్రేష్ఠమితి.

అస్యశ్రీవిష్ణుచిత్తీయవ్యాఖ్యా:--అథమన్వాదిభిరుక్తానాంప్రాయశ్చిత్తానాంతత్తత్పాపమాత్ర నివర్తకత్వాత్,"యస్సకృత్పాపంకుర్యాత్, కుర్యాదేనస్తతోపరమ్"ఇతి శ్రుత్యుక్తాయాః పునస్తత్పాపమాత్రప్రవృత్తేరనివారకత్వాచ్చ, తాన్యపేక్ష్యసర్వే

---

(౧) వి-పు-౨-౬-౩౧.

స్వరూపతారతమ్యాభావేపి అఙ్గప్రధానభావః ప్రపత్తేరితి భావః అత్రస ర్వత్ర హేతుః స్వరూపానురూపత్వ మిత్యభిప్రాయేణ "అకిఞ్చననుక్కు ఉత్తారకమాయ్" ఇత్యనుగృహీత మిత్యేవాదిక్

పురుషకారప్రకరణే ద్వితీయాధికారే షడఙ్గప్రపత్తేర్ద్వయవేద్య త్వాభావసమర్థనేన తన్న్యాయేనచరమశ్లోకస్య తదర్థానువాదేనత్యా గవిధేః ప్రాయశ్చిత్తవిధేశ్చన్యాసనిష్ఠవిషయత్వాభావేసిద్ధేపి న్యాయవ్యు త్పాదనార్థ మభ్యుపగమవాదేన దూషణమాహ (త్యాగవిధిప్రాయశ్చి త్తవిధ్యోరితి)

షామంహసాం మహీయ సామల్పీయ సాఞ్చదేశకాలాద్య విశేషేణ అత్యన్తోచ్ఛేదక త్వాదత ఏవపునః పాపప్రవృత్తినివారకత్వాత్, మోక్షాదిఫలప్రదత్వాచ్చతేభ్యోఽశే షేభ్యోమిళితేభ్యః పరంప్రకృష్టం ప్రాయశ్చిత్తవిశేషం సర్వోపనిషచ్ఛ్రుతిస్మృతి పురా ణసమ్మతమాహ (ప్రాయశ్చిత్తానీతి) తపః - ఉపాసనాది, కర్మ - యజ్ఞదానాది - (అనుస్మరణమ్) అనుర్హీనార్థే స్వస్యశేషత్వానుసన్ధానపూర్వకం స్మరణమ్ యథో క్తమ్ "ఆత్మదాస్యం హరేస్స్వామ్యం స్వరూపఞ్చ సదాస్మర" ఇతి (పరమ్) "క్షేత్ర జ్ఞస్యేశ్వర జ్ఞానాద్విశుద్ధిః పరమామతా" "తద్యథేషీకాతూలమగ్నౌప్రోతం ప్రదూ యేత" ఇత్యాదేః ఇదమనుస్మరణం కీర్తనస్యాప్యుపలక్షణమ్ అనన్తరమ్, "శ్వజ షోవాసుదేవేతికీర్తనస్య ప్రశంసనాత్" ఇతిసూక్తిరనుసన్ధేయా (సర్వత్రేతి) అజ్ఞాన ప్రపన్నాదిష్విత్యర్థః (ఉత్తారకమాయితీతి) అధికప్రభావమాయిరుక్కుమిత్యత్ర ఎల్లార్క్కుమ్ అవిశేష్యేణకారిత్వత్తాల్ ఫలతారతమ్యమిల్లాతవణ్ణాయిరుక్కు మిత్యర్థో వివక్షితః

(తదర్థేతి) ద్వయార్థేత్యర్థః (అభ్యుపగమవాదేన) స్వ మ తే అ భ్యు ప గమవాదేన

ఇతిసాధనాన్తరపాతకత్వ నిష్కర్షనామకాష్టమవాద కఠినపదదీపికా

భక్తిన్యాసయోః ఫలభేదోనాస్తి. న్యాసభిన్నా శరణాగతిః స్వరూపేణైవ నాస్తీతిచభవత్సిద్ధాన్తః. తత్ర అన్యతరసమర్థనే అన్యతరభఙ్గ ఇత్యాహ (న్యాసస్యేత్యాదినా). అతోముముక్షుమ్ప్రతికామ్యకర్మణామివశరణాగతమ్ప్రతిసాధనాన్తరాణాం పాపశబ్దవాచ్యత్వా త్సాధనాన్తరం స్వరూపనాశకమేవేతి నసాధనాన్తరశరణాగత్యోస్సమశ్చర్చ ఇతి వేదాన్తాచార్యాభిప్రాయ ఇత్యాశయేనోపసంహరతి (స్యాతామితీతి).

ఇతి చరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్,

సాధనాన్తరపాతకత్వ నిష్కర్షో నామాష్టమోవాదః.

సాధనాన్తరదేశకాలవిరోధనిష్కర్షకః నవమవాదః.

—[*]—

ప్రకృతమనుసరామః. ఇత్థంసాధనాన్తరస్య స్వాధికారిణమ్ప్రత్యన్యార్థం విధేయత్వేన స్వాధికారి ప్రాప్యాననురూపత్వేన స్వాధికారిణమ్ప్రతిపాతకత్వేనచ స్వరూపవిరోధోనాస్తి. కిన్తు అకిఞ్చనాధికారిణమ్ప్రతి తేనప్రకారత్రయేణ స్వరూపవిరోధోఽస్తీతిస్థితమ్. అథ, (౧) "యేనాస్యపితరోయాతాః"(౨)"యద్యదాచరతిశ్రేష్ఠః"ఇత్యాద్యుక్త

నవమవాద కఠినపదదీపికా.

(యేనాస్యేతి) మనుస్మృతౌ చతుర్థాధ్యాయే, "యేనాస్యపితరో యాతా యేనయాతాః పితామహాః । తేనయాయాత్సతాంమార్గంతేన గచ్ఛన్నరిష్యతే" ఇతి. కుల్లూక భట్టీయవ్యాఖ్యానే, (యేనేతి) బహువిధశాస్త్రార్థసమ్భవేపితృపితామహాద్యనుష్ఠిత ఏవశాస్త్రార్థోనుష్ఠాతవ్యః. (తేనగచ్ఛన్నరిష్యతే) "నాధర్మేణహింస్యాత్." ఇతి. (యద్యదాచరతీతి) గీతాయాంతృతీయాధ్యాయే, "యద్యదాచరతిశ్రేష్ఠస్తత్తదేవేతరోజనః । సయత్ప్రమాణం కురుతేలోకస్తదనువర్తతే" ఇతి. తద్భాష్యే; ఇదానీం విశిష్టతయావ్యపదేశ్యస్య సర్వథాకర్మయోగ ఏవకార్య ఇత్యుచ్యతే. లోకసంగ్రహంపశ్యన్నపికర్తుమర్హసి. (శ్రేష్ఠః) కృత్స్నశాస్త్రజ్ఞతయా అనుష్ఠాతృత

---

(౧) మను-౪- (౨)గీ-3-

సమ్ప్రదాయానువర్తనలక్షణస్వాధికారజ్ఞాన ప్రతిబన్ధకత్వాత్ స్వరూపవిరుద్ధం సాధనాన్తరమితి చతుర్దశమర్థం సదృష్టాన్తమేకేనవాక్యేనానూద్యవాక్యద్వయేనపరిహరతి (విహితజ్ఞశ్రేయాంకిలుమిత్యాదినా)

అత్ర సాధనాన్తరాణాం స్వనిష్ఠసమ్ప్రదాయ విరోధాభావేపి ప్రపత్తినిష్ఠసమ్ప్రదాయవిరోధోస్త్యేవేతి అకిఞ్చనాధికారిణాం సాధనాన్తరంసమ్ప్రదాయ విరుద్ధమేవేత్యాశయః అనుగృహీతఞ్చ శ్రీవచన భూషణ మీమాంసాభాష్యే సాధనాన్తరస్వరూపవిరోధ సమర్థనాధికారే వరదదేశికైః – “పరాశరాదితోఽప్యతిశయితజ్ఞానాదిభిర్నాథయామునయతివరాదిభిరననుష్ఠితత్వేన శిష్టాచారవిరోధోస్త్యేవ శ్రీపరాశరాదేశ్శాస్త్రాచార్యత్వేపి శాస్త్రసారాచార్యత్వాభావాత్, తన్నమస్కార ఉపకారకత్వకృతః” ఇతి.

యాచప్రథితో యద్యదాచరతి, తత్తదేవ అకృత్స్నవిజ్ఞోఽప్యాచరతి. అనుష్ఠీయమానమపికర్మ, శ్రేష్ఠః, యత్ప్రమాణమ్-యదఙ్గయుక్తమనుతిష్ఠతి, తదఙ్గయుక్తమేవ అకృత్స్నవిల్లోకోఽపి అనుతిష్ఠతి అతోలోకరక్షార్థం విశిష్టతయా ప్రథితేన శ్రేష్ఠేనస్వవర్ణాశ్రమోచితం కర్మసకలం సర్వథా అనుష్ఠేయమ్ అన్యథాలోకనాశజనితం పాపం జ్ఞానయోగాదప్యేనం ప్రచ్యావయేదితి

(స్వరూపవిరుద్ధమ్)స్వాధికారవిరుద్ధ విశిష్టస్వరూపవిరుద్ధమ్ (అర్థమ్) శిష్టాపరిగృహీతత్వరూపార్థమ్ (ఏకేనవాక్యేన) విహితజ్ఞశ్రే యితివాక్యేన (వాక్యద్వయేన) “సర్వాచార్యేతి ఇజ్ఞుకసైక్ష” ఇతివాక్యద్వయేన

సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధం దర్శయతి (అత్రసాధనేతి) (స్వనిష్ఠసమ్ప్రదాయేతి) స్వనిష్ఠసాధనాన్తర సమ్ప్రదాయేత్యర్థః (అననుష్ఠితత్వేనేతి) సాధనాన్తరస్యేతి శేషః (సారాచార్యత్వాభావాదితి) పరాశరాదేశ్శుద్ధసమ్ప్రదాయాన్వయాభావాదితి భావః (తన్నమస్కారః) పరాశరాది నమస్కారః (కృతఇతీతి) అనుగృహీతమిత్యన్వయః

అత్ర తావత్పరాశరాదేస్సాధనాన్తరనిష్ఠత్వమభ్యుపగమ్యతత్తో ప్యతిశయితేత్యుక్తమ్. పరాశరాదేరధికారివిశేషణీభూతభక్తియోగాది నిష్ఠత్వేన సిద్ధోపాయనిష్ఠత్వమేవేతి రహస్యత్రయసారే, శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యేచ. తత్రసాధితేముఖ్యసిద్ధాన్తేతు పరాశరాదేరస్మ దాద్యపేక్షయా ప్రపత్తిశాస్త్రాచార్యకోటి ప్రవిష్టత్వం నాస్తీత్యేవమూల యుక్తిరనుసన్ధేయా. (శాస్త్రేతి) పరాశరాదేర్వేదాన్తశాస్త్రప్రతిపా ద్యభక్తియోగాదినిష్ఠత్వేన ఉపాసనాద్యాచార్యకోటి ప్రవిష్టత్వేపి శర ణాగతినిష్ఠత్వాభావేన శరణాగతిప్రకాశక వేదాన్తశాస్త్రసారభూత మూలమన్త్రమన్త్రరత్నాద్యాచార్యకోటిప్రవిష్టత్వాభావాదిత్యర్థః.

తర్హి శ్రీభగవద్యామునాచార్యాణాం స్వాచార్య పరమాచార్య భూత శ్రీమన్నాథముని శ్రీమచ్ఛఠకోపముని నమస్కారసన్దంశేన స్తోత్ర

(మూలయుక్తిరితి) తేషాంసిద్ధోపాయనిష్ఠత్వాఙ్గీకారేపి అస్మదాచార్యకోట్య న్వయోనాస్తీతిభావః.

(సన్దంశేన) పూర్వోత్తరగ్రన్థ సమ్బన్ధితత్వేన (స్తోత్రేతి) యామునాచార్య స్తోత్రే "తత్త్వేన యశ్చిదచిదీశ్వరతత్స్వభావభోగాపవర్గ తదుపాయగతీరుదారః। సన్దర్శయన్నిరమిమీత పురాణరత్నం తస్మైనమోమునివరాయ పరాశరాయ" ఇతి

తద్వ్యాఖ్యానాచార్యవ్యాఖ్యా:—అథ ఆచార్యగుణయన్త్రితో భగవతాక్రమేణ స్వస్తోత్రే ప్రవర్తయితుమాచార్య సదృశ పరమ్పరోపకారక ప్రణామే ప్రవర్తితస్త త్రమన్వాదీనాం ధర్మశాస్త్రకృతాం కర్మభాగార్థవిశదీకరణ పరస్మృత్యాది ప్రబన్ధప్ర ణేతృతయా వ్యాసాదీనామితిహాస పురాణకృతాం మానుషవేషక ఇచ్ఛకిత పరమపురుష ౖౖ వర్ణనానుగుణకావ్యాకారకవచితగహన గమ్భీరవితత భారతాదిగ్రన్థ నిర్మాతృ తయా తత్త్వత్రయాది వివేకస్య తత్ప్రబన్ధేషు కృచ్ఛ్రసాధ్యత్వాచ్చ చిదచిదీశ్వరాది స్వరూపనిరూపణైదమ్పర్య ప్రవృత్తస్ఫుటతర భగవత్పారమ్యాది తాత్పర్యకానతి విస్తరానతి సంక్షిప్త శ్రీవైష్ణవపురాణ నిర్మాణేనాత్యన్తోపకారకం పరాశరం ప్రణ మతి. (తత్త్వేనేతి)

ఉదారః - మైత్రేయాదీ నామస్మదాదీనాఞ్చ ప్రత్యుపకారనైర పేక్ష్యేణ తత్త్వజ్ఞాన మహానిధి ప్రదాతా తత్త్వజ్ఞానప్రదానఞ్చ "అజ్ఞానాంయత్తు యోజ్ఞానం దద్యాద్ధర్మోపదర్శనమ్ । కృత్స్నాంవాపృథివీం దద్యాత్తేనతుల్యం నతత్ఫలమ్ । బ్రహ్మవిద్యాప్రదానస్య దేవైరపినశక్యతే । ప్రతిప్రదాన మథవాదద్యాచ్ఛక్తిత ఆద రాత్" "విద్యాదాన స్తతోఽధికమ్" ఇత్యాదిభిః ప్రశస్యతే ఈదృశతత్త్వజ్ఞానదాన శీలత్వఞ్చ "ప్రదిశతు భగవానశేషపుంసాం హరిరపజన్మజరాదికాం సమృద్ధిమ్" ఇతితదీయపురాణా న్తవచనాద వగమ్యతే (యః) చతుర్ముఖ ప్రపౌత్రః, వసిష్ఠ పౌత్రః, శక్తిపుత్రః - వ్యాసపితా "పురాణసంహితాకర్తాభవాన్వత్సభవిష్యతి" ఇతిపులస్త్యవసిష్ఠ వరప్రదానలబ్ధ పరదేవతాపారమార్థ్యజ్ఞానవానితి ప్రసిద్ధః - పరాశరః

చిచ్చ అచిచ్చ ఈశ్వరశ్చ - చిదచిదీశ్వరాః, చేతనాఽచేతనేశితారః, తేషాం స్వభావాః - భోక్తృత్వ భోగ్యత్వ సర్వశరీరత్వాదిరూపా అసాధారణధర్మాః, భోగశ్చ అపవర్గశ్చ - భోగాపవర్గౌ, భోగః - స్వర్గస్వారాజ్యాది సుఖానుభవః, అపవర్గః- బన్ధనివృత్తిపూర్వక పరిపూర్ణ బ్రహ్మానుభవలక్షణో భగవత్కైఙ్కర్యపర్యన్తో మోక్షః తయోః - భోగాపవర్గయోః, ఉపాయాః - సాధనాని, యథాక్రమం యజ్ఞాద యోభక్త్యాదయః సిద్ధోపాయో భగవాంశ్చ గతీ - అర్చిరాదిధూమాదిమార్గౌ అథవా, గతయః - "ఊర్ధ్వంగచ్ఛన్తి సత్త్వస్థామధ్యేతిష్ఠన్తిరాజసాః । జఘన్యగుణవృత్తిస్థా అధోగచ్ఛన్తితామసాః" ఇత్యుక్తప్రకారేణ రాజసతామససాత్త్వికభిన్నాః యద్వా, చిదాదీనా ముపాయాన్తానాం సప్తానాంగతయః - ప్రకారాః తాః

(తత్త్వేన) యథావస్థితాకారేణ, (సన్దర్శయన్) సమ్యక్ దర్శయన్, కణ్ఠోక్త్యా అర్థసిద్ధ్యా విశదయన్ ప్రకాశయన్నిత్యర్థః (పురాణరత్నమ్) పురాణానామ్ - "సర్గశ్చప్రతి సర్గశ్చవంశో మన్వన్తరాణిచ । వంశానుచరితఞ్చేతి లక్షణానాన్తు పఞ్చకమ్" ఇతిలక్షణలక్షితానామ్, రత్నమ్ - శ్రేష్ఠమ్ పురాణం రత్నమివేతివా ఉపమితసమాసః రత్నత్వరూపణేన "అత్రాసమమిదంరత్నంస్థిరంభోగ్యం ప్రకాశకమ్ । మహార్ఘంమఙ్గళంమాన్యం సురక్ష్యంసుగ్రహంనృణామ్" ఇత్యుక్తాని నిర్దోషత్వ స్థిరత్వ సుగ్రహత్వాదీని వ్యజ్యన్తే "రత్నం స్వజాతిశ్రేష్ఠేపి" ఇతినిఘణ్టుః (నిరమిమీత)

కృతవాన్. (మునివరాయ) భగవన్మనపరేషు శ్రేష్ఠాయ (తస్మై) ఉక్తప్రకార పరమోదార్యవిశిష్టాయ (పరాశరాయ) పరాన్ - బాహ్యకుదృష్టీన్ ప్రమాణతర్కాభ్యామాశృణోతి - హినస్తీతి, యోగరూఢపరాశరనామధేయప్రసిద్ధాయ, (నమః) "సద్దర్శయన్నిరమిమీత" ఇత్యనేన సకలవేదసారభూత సకలార్థోపబృంహణ పరత్వం ఖ్యాపితమ్.

అత్ర యద్యపి "పురాణం నిరమిమీత" ఇతి వైష్ణవపురాణస్య పరాశరకర్తృత్వోక్తిర్న సఙ్గచ్ఛతే "బ్రహ్మైవ తు వేదానాం పురాణానాం ప్రదర్శకః" ఇతి శైవపురాణవచనేన వేదానాం పురాణానాఞ్చ బ్రహ్మైవ ప్రవర్తక ఇత్యర్థవతా, సర్వేషాం పురాణానాం బ్రహ్మకర్తృత్వ ప్రతీతేరితి శఙ్కా స్ఫురతి. తథాపి తత్రైవ శైవపురాణే తత్తత్పురాణ ప్రణేతృసహ పాఠేన అసంశయం పరాశరస్య విష్ణుపురాణ కర్తృత్వప్రతిపాదనేన "బ్రాహ్మం తు బ్రహ్మణా ప్రోక్తం పాద్మం తేనైవ శోభనే। యద్బ్రహ్మకల్పవృత్తాన్తమధికృత్య ప్రజాపతిః । అకల్పయత్పురాణన్తద్బ్రాహ్మ మిత్యభిధీయతే। కల్పితం లైఙ్గమిత్యుక్తం పురాణం బ్రహ్మణా స్వయమ్" ఇత్యాదివచనానుసారేణ చతుర్ముఖస్య పురాణ ప్రదర్శకత్వ వచనస్య తత్కర్తృక పురాణవిశేషవిషయత్వేన వ్యవస్థాపనాత్. తత్ర చ వచనే వేదసహపాఠేన ప్రదర్శక ఇత్యుక్త్యా చ వేదానామివ ప్రతికల్పం ప్రవాహరూపేణ విద్యమానానాం కరిష్యమాణానాం వా అర్థప్రతిపాదనముఖేన ప్రవచనకర్తా చతుర్ముఖ ఇతి ప్రతీతేశ్చ పురాణస్యాస్య పరాశరకర్తృత్వే న కశ్చిచ్ఛఙ్కావకాశః.

"అష్టాదశపురాణానాం కర్తా సత్యవతీసుతః" "అష్టాదశపురాణాని కృత్వా సత్యవతీసుతః। భారతాఖ్యానమఖిలం చక్రే తదుపబృంహణమ్" ఇత్యాదిషు విశిష్య సఙ్ఖ్యాగ్రహణపూర్వకం వ్యాసస్యైవాష్టాదశపురాణకర్తృత్వకథనోక్తేః కథమస్య పరాశరకర్తృత్వమితి శఙ్కాయామ్, "అష్టాదశపురాణాని అష్టౌ వ్యాకరణాని చ। జ్ఞాత్వా సత్యవతీపుత్రశ్చక్రే భారతసంహితామ్। యదిహాస్తి తదన్యత్ర యన్నేహాస్తి న తత్క్వచిత్" ఇత్యాదివచనానుసారేణ ప్రసిద్ధపురాణ ప్రవచనాద్వా సకలపురాణసారోద్ధారరూప మహాభారత ప్రణయనాద్వా వ్యాసస్య అష్టాదశపురాణ కర్తృత్వం నిర్వాహ్యమ్" ఇతి. అత్ర "తస్మై నమో మునివరాయ పరాశరాయ" ఇతి నమస్కారః కృత ఇతి మన్తవ్యః.

రత్నోపోద్ఘాతే శ్రీపరాశరముని సమస్కారేన ఘటత ఇత్యత ఆహ (తన్నమస్కారస్త్వితి). పరాశరాదేరధికారివిశేషణీభూత భక్తియోగాదిమత్తయా సిద్ధోపాయనిష్ఠత్వేన నమస్కార్యత్వాత్. శ్రీమద్యామునమునిభిశ్చజ్ఞాతవ్యసకలార్థానాం శ్రీమత్పరాఙ్కుశమునిసమ్ప్రదాయముఖేనైవప్రాప్తత్వాత్. ప్రాప్తేష్వప్యర్థేషు పరవాదినిరసనోపయిక ప్రమాణవిశేషస్య ఉపబృంహణముఖేనైవ కార్యత్వాచ్చ శ్రీభగవద్యామునాచార్యాన్ప్రతి పరాశరాదేరజ్ఞాతజ్ఞాపనలక్షణాచార్యకృత్యాన్వయాభావేన ఉత్తారకత్వాభావేపి, ఉపకారకత్వేన నమస్కారోయుజ్యత ఇతిభావః.

ఏతేన "నమోవ్యాసాయవిష్ణవే" "పరాశరముఖాన్వన్దే" "నమామినాథేనయామునంవ్యాసమ్" ఇత్యాదికంవ్యాఖ్యాతమ్. నచతథా

(ఉపోద్ఘాతే) ఆరమ్భే. (ప్రమాణేతి) ప్రమాణోదాహరణ విశేషస్యేత్యర్థః. (లక్షణేతి) "శ్రియఃపురుషకారత్వముపాయత్వఞ్చ తత్పతేః । అజ్ఞాతజ్ఞాపనఞ్చాత్ర గురోర్లక్షణముచ్యతే" ఇత్యాదికమత్రానుసన్ధేయమ్.

(నమోవ్యాసాయేతి) శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే "సమ్యఙ్న్యాయకలాపేన మహతాభారతేనచ । ఉపబృంహితవేదాయ నమోవ్యాసాయవిష్ణవే" ఇతి. (పరాశరముఖానితి) దయాశతకే:-"పరాశరముఖాన్వన్దే భగీరథనయేస్థితాన్ । కమలాకాన్తకారుణ్యగఙ్గాప్లావితమద్విధాన్" ఇతి. (నమామీతి) "వన్దగురువేఙ్కటేశౌరామానుజవరదవిష్ణుచిత్తార్యాన్ । కురుకేశ్వరభాష్యకృతౌ నమామినాథేనయామునంవ్యాసమ్" ఇతిప్రతివాదిభయఙ్కరార్య శ్రీభాష్యమిశ్రసమ్ప్రదాయస్థశ్లోకః. (ఇత్యాదికమితి) ఆదిశబ్దేన - "వ్యాసంనాథసరోజదృగ్రఘువరశ్రీయామునార్యాన్మహాపూర్ణం లక్ష్మణయోగినంసకురుకేట్గోవిన్దకూరాధిపౌ । భట్టార్యంనిగమాన్తయోగికలిజిచ్ఛ్రీకృష్ణపాదాన్పజేలోకార్యాదృతపద్మనాభ వరజామాతౄనభీష్టప్రదమ్" ఇతి, శ్రీమద్వరవరమునివర్య శ్రీభాష్యశుద్ధసమ్ప్రదాయస్థ ముక్తశ్లోకస్సఙ్గృహ్యతే.

ప్యుత్తారకాచార్య నమస్కారసన్దంశానుపపత్తిః. తస్యాధ్యాత్మగ్రన్థకర్తృత్వలక్షణోపకారకత్వసాజాత్యనిబన్ధనత్వాదితిదిక్.

అథసాధనాన్తరంయుగానువర్తనలక్షణ స్యాధికారిప్రయుక్తసామగ్ర్యభావేనానుత్పాద్యత్వాత్ స్వరూపవిరుద్ధమితిపఞ్చదశమర్థం వాక్యద్వయేన సప్రమాణమనూద్య, వాక్యత్రయేణాహత్య ప్రమాణదృష్టాన్తోపన్యాసపూర్వకం సామగ్రీసద్భావసాధనేన సప్రమాణ ప్రతిబన్ధ్యభావేనచ పరిహరతి (ఇప్పడియుగాన్తరజ్గళిలిత్యాదినా). (స్వయప్రయోజనేతి) సాధనాన్తరనిష్ఠాః, అధికారివిశేషణభూతభక్తియోగనిష్ఠాశ్చ వ్యావర్త్యన్తే.

(సమ్భావితరితే) ఇతి. మాస్తునిర్ణయః; తథాపియుగానువ

(తస్య) నమస్కారసన్దంశస్య. (నిబన్ధనత్వాదితి) ఆచార్యాదినమస్కార సహపఠిత వ్యాసాది నమస్కారస్య వేదాన్తశాస్త్రోపకారకత్వహేతుకత్వమితిభావః.

(అథేతి) జాత్వైక్షికపక్షేకృతయుగాదిసిద్ధంసాధనాన్తరమ్; తత్రతదధికారిణోవిద్యన్తే. కలియుగేనసన్తీతి పూర్వపక్షః. కలియుగేపిసాధనాన్తరాధికారిణస్సమ్భవేయురితిసిద్ధాన్త ఇతిమన్తవ్యమ్. (అనువర్తనమ్) అనువృత్తిః. (అర్థమ్) కలిధర్మబహిష్కృత్వరూపార్థమ్ (వాక్యద్వయేన) "ఇప్పడయుగాన్తరేతి" "అక్కైయాలే" ఇతి వాక్యద్వయేన. (ప్రమాణమ్) "కలౌసఙ్కీర్త్యకేశవమ్" "కలేర్దోషనిధే రాజన్" ఇతిప్రమాణమ్. (వాక్యత్రయేణ) "ఎన్నవుమ్" ఇతి, "కలాకృతయుగమ్" ఇతి, "ఇజ్జనల్లాతపోతు" ఇతివాక్యత్రయేణ. (ప్రమాణమ్) "కలాకృతయుగన్తస్య" ఇతి శ్లోకరూపప్రమాణమ్. (సప్రమాణేతి) "నలభ్యతేధికారీ" ఇతికలికాలేప్రపత్త్యధికార్యభావఇతి సప్రమాణప్రతిబన్ధిదూషణమిత్యర్థః (స్వయప్రయోజనేతీతి) "జాత్వైక్షికాస్స్వయప్రయోజన ప్రపత్తింమన్యన్తే" ఇతిమన్తవ్యమ్. (సాధనాన్తరనిష్ఠాఇతి) భక్తింసాధనభూతాంమన్యమానా ఈశ్వరస్య ఫలప్రదత్వమాత్రంమన్యమానాఇత్యర్థః.

(యుగానువర్తనేచేతి) అతిప్రాతస్స్నానకాలవత్ పూర్వయుగ కలియుగ

ర్తనేన విరోధ ఉపాసనాదేర్ధర్మ్యాచ ఇతిభావః. (ఇత్ప్రసజ్గమ్ వరమితి) అతోఽధార్లభ్యేప్యధికారిసద్భావః ప్రపత్తౌ వివసమ్భవత్యే వేతిభావః.

అత్రనాథమునిపర్యన్తే ష్వివాఽర్వాచీనేషు అకిఞ్చనాధికారిషు తావత్ స్వయమ్ప్రయోజన భక్తియోగాదినిష్ఠాయా అననువృత్తిః కలిదోషనిబన్ధనేతిసిద్ధమ్. ఏవఞ్చసాధనీభూత భక్తియోగాదేష్వగానువర్తన రూపస్యాధికార విరోధః కైముత్యసిద్ధః. నహ్యత్రత్యేష్వద్యతనేషుప్రపత్తినిష్ఠాయా ఇవసాధనాన్తరనిష్ఠాయాః ప్రవర్తయితారస్సన్తి. "కలౌకృతయుగన్తస్య" ఇత్యాద్యనుసారేణ, యతక్వాపిప్రవర్తయితృ పురుషసమ్భావనాయా అకిఞ్చిత్కరత్వాదిత్యభిప్రాయోనుసన్ధేయః.

అనుగృహీతఞ్చేదం విస్తరేణ శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే తత్రైవాధికారే వరదదేశికైః. "యదప్యుక్తమ్. 'కలౌకృతయుగన్తస్య' ఇతిన్యాయేనకలావపి స్వయమ్ప్రయోజన యోగనిష్ఠానాం

సన్ధ్యాంశః షట్త్రింశత్సహస్రసఙ్ఖ్యాక సంవత్సరపర్యన్తమ్. తదనన్తరం కలియుగప్రవృత్తిః "సన్ధ్యాసన్ధ్యాంశయోరన్తర్యతస్సర్గోయతోలయః । తమేవాహుర్యుగన్తజ్జ్ఞాయత్రి ధర్మోవిధీయతే." ఇతి. పారాన్తరే, "యఃకాలశ్శతసఙ్ఖ్యయోః" ఇతి. శ్రీభాగవతతృతీయస్కన్ధ ఏకాదశాధ్యాయోక్తరీత్యా "తత్ప్రమాణైశ్శతైస్సన్ధ్యాపూర్వాతత్రాభిధీయతే। సన్ధ్యాంశశ్చాపితత్తుల్యోయుగస్యానన్తరోపిసః" ఇతి. శ్రీవిష్ణుపురాణ ప్రథమాంశ తృతీయాధ్యాయోక్తరీత్యా, ౩౬౦౦౦వర్షపర్యన్తం సన్ధిః. తదనన్తరంయుగధర్మానువర్తనమ్, మహనీయజ్ఞానవతాంనకర్తవ్యమితిభావః. అత్రకలియుగస్య దేవమానేనశతాబ్దంప్రాతస్సన్ధ్యా. తన్మానేనతావత్సాయంసన్ధ్యా; సాప్రాతస్సన్ధ్యామనుష్యమానేనషట్త్రింశత్సహస్రాబ్దసఙ్ఖ్యాకాభవతి. సాస్వరూపేణసాయంసన్ధ్యాపి మనుష్యమానేన షట్త్రింశత్సహస్రాబ్దసఙ్ఖ్యాకాభవతీతిమన్తవ్యమ్.

సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధందర్శయతి. (అత్రనాథమునీతి)

(కలౌకృతయుగన్తస్యేతి) శ్రీవిష్ణుధర్మేనవోత్తరశతతమాధ్యాయే, "కలౌకృత

పూర్వాచార్యాణాం సత్త్వాన్నకాల విరోధః” ఇతి, తన్న, కలియుగే
సాధ్యభక్తేస్సర్వాధికారాయాః పరాఙ్కుశాదిసమ్ప్రదాయ ప్రాప్త
యాస్సత్త్వేపి సాధనభక్తేస్సాధనప్రపత్తేశ్చ సమ్ప్రదాయస్య విచ్ఛిన్న
తయా అస్మిన్కాలే తదనుష్ఠానాయోగాత్. నహి లక్ష్మీనాథమారభ్య
సాధ్యభక్తి సాధ్యప్రపత్త్యోరివ చతుర్ముఖమారభ్య సాధన భక్తిసా
ధన ప్రపత్త్యోర్గురు పరమ్పరా ప్రాప్తత్వ మవగమ్యతే. భాష్యకారై
రపివృత్తిద్రమిడభాష్యాది ప్రతిపాద్యం తత్తద్గురు పరమ్పరా క్రమేణ
కుతశ్చిదాచార్యాన్నశ్రుతమ్. కిన్తు పుస్తకముఖాన్నిరీక్షితమ్. తతశ్చ
భాష్య మిదానీన్తనానాముపకారకత్వేనానుసన్ధేయమ్. నతు ఉత్తారక
త్వేన; తతః పూర్వమేవసమ్ప్రదాయవిచ్ఛిత్తేః. అతఏవోచ్యతే. “హరేర్నా
మైవ నామైవ నామైవమమ భేషజమ్। కలౌనాస్త్యేవనాస్త్యేవ నాస్త్యేవగతి
రన్యథా” ఇతి. నామసఙ్కీర్తనఞ్చ (౧) “త్వదఙ్ఘ్రిముద్దిశ్య”ఇత్యాద్యుక్త

యుగన్తస్యకలిస్తస్యకృతేయుగే యస్యచేతసిగోవిన్దో హృదయేయస్యనాచ్యుతః” ఇతి.
(తదనుష్ఠానేతి)సాధనభక్తిసాధన ప్రపత్త్యనుష్ఠానేత్యర్థః. (అవగమ్యత ఇతి) నహ్యవగ
మ్యత ఇత్యన్వయః. (నామసఙ్కీర్తనమితి) ద్వయోచ్చారణే పర్యవసిత నామసఙ్కీ
ర్తనంఫలభూతమ్. నియమయుక్తంనామ సఙ్కీర్తనం సాధనమితితాత్పర్యమ్.

(త్వదఙ్ఘ్రిముద్దిశ్యేతి) “త్వదఙ్ఘ్రిముద్దిశ్యకదాపికేనచిద్యథా తథావాపిసకృ
త్కృతోఞ్జలిః। తదైవముష్ణాత్యశుభాన్యశేషతశ్శుభాని పుష్ణాతి న జాతు హీయతే” ఇతి.
తద్భావనాచార్యవ్యాఖ్యా. అథప్రపత్తేః ప్రభావంప్రకాశయితుం తదేకదేశభూతా
కిఞ్చన్య సూచకాఞ్జలిఘటనైవా ఽనిష్టనివారణపూర్వకేష్టప్రాపణేఘటతే ఇత్యాహ
(త్వదఙ్ఘ్రిమితి). (త్వదఙ్ఘ్రిమ్)సర్వలోకశరణ్యస్య తవపాదపఙ్కజమ్; నతు సాక్షాన్మో
క్షానధికృతస్య హిరణ్యగర్భాదేరితిభావః. తదుక్తం మోక్షధర్మే;-“బ్రహ్మాణంశితికణ్ఠఞ్చ
యాశ్చాన్యాదేవతాస్స్మృతాః। ప్రతిబుద్ధానసేవన్తే యస్మాత్పరిమితంఫలమ్”ఇతి. అత్ర
భగవత్స్వరూపస్య శుభత్వేప్యనిష్పన్నసమాధీనాం ప్రథమంభావయితుమశక్యతయాత
ద్విగ్రహస్యైవశుభాశ్రయత్వమ్; తత్రాపి “అనతిక్రమణీయంహిచరణగ్రహణమ్”

ఇతి న్యాయాత్, "సభ్రాతుశ్చరణౌ గాఢం నిపీడ్య రఘునన్దనః" ఇత్యాదిదర్శనాచ్చ అఙ్ఘ్రేరుద్దేశ్యత్వమ్. (ఉద్దిశ్య) ఉపాయతయా కైఙ్కర్య లక్ష్యతయా చ అభిసన్ధాయేత్యర్థః. ఏవమనస్య దేవతాకత్వ మనన్యప్రయోజనత్వఞ్చోక్తం భవతి. (కదాపి) కస్మిన్కాలే; ఏతేన కాలనియమాభావాత్, యదేచ్ఛతి తదా కర్తుం శక్యత ఇతి సౌకర్యాతిశయస్సూచ్యతే. (కేనచిత్) జాతిగుణవృత్తైరత్యన్తనిహీనేనాపీత్యర్థః; ఆస్త్రీబాలపణ్డితమాబ్రహ్మశ్వపాకఞ్చ సుకరత్వం శాస్త్రీయత్వఞ్చ వివక్షితమ్.

(యథాతథావాపి) యేన కేన ప్రకారేణేత్యర్థః; వికల్పార్థేన వాశబ్దేన వాచా మనసా కాయేనవేతి పక్షాస్సూచ్యన్తే. సముచ్చయార్థేన అపిశబ్దేన మస్తిష్కాది సర్వ ప్రకారసమ్భవోపి దర్శితః. యజ్ఞాద్యనుష్ఠాన ఇవ అఙ్గవైకల్యేపి న ప్రత్యవాయః ప్రసజ్యత ఇతి భావః. సకృత్కృతశ్శాస్త్రార్థ ఇతి న్యాయస్య నిరపవాదత్వాదావృత్తి నిరపేక్షతామాహ (సకృత్కృత ఇతి). యద్యప్యత్ర ప్రీతిప్రకర్షాదఞ్జలేరావృత్తిర్భవతి. తథాప్యత్ర ఫలావినాభావేన ప్రతిపాదనే తాత్పర్యమ్. అత్ర సకృత్కృత ఇత్యనేన "సకృత్స్మృతోహి గోవిన్దో నృణాం జన్మశతైశ్చితమ్। పాపరాశిం దహత్యాశు తూలరాశిమివానలః" "సకృదుచ్చారితం యేన హరిరిత్యక్షరద్వయమ్। బద్ధః పరికరస్తేన మోక్షాయ గమనం ప్రతి" ఇత్యాదిషూక్తం సకృత్స్మరణ సఙ్కీర్తనాదికముపలక్షితం భవతి.

"సర్వేషామేవ ధర్మాణాముత్తమో వైష్ణవో గుణః। రక్షతే భగవాన్విష్ణుర్భక్తానాత్మశరీరవత్" ఇతి సర్వాధికారత్వేన కథితేభ్యస్సమ్మార్జనోపలేపనమాలాకరణ దీపారోపణాదిభగవత్ప్రసాదహేత్వన్తరేభ్యస్సమధికం బహువిత్తవ్యయాయాసాదినిరపేక్ష వివక్షితోపాయ స్యసుకరంస్వరూపమాహ (అఞ్జలిరితి) "అఞ్జలిః పరమాముద్రా" ఇత్యుచ్యతే. శ్రీరామాయణే చ "కృతాపరాధస్యహి తే నాన్యత్పశ్యామ్యహం క్షమమ్। అన్తరేణాఞ్జలిం బద్ధ్వా లక్ష్మణస్య ప్రసాదనాత్" ఇతి; నారాయణాస్త్రవృత్తాన్తోప్యత్రానుసన్ధేయః

"క్షిప్రం దేవప్రసాదినీ" ఇత్యుక్తమాహ (తదైవేతి) అవధారణేన కాలాన్తర దేహాన్తరభావి ఫలసాధనేభ్యః కర్మభ్యో వ్యావృత్తిః. యద్యప్యనాదికర్మ వాసనావశాత్ సాంసారికపుణ్యరూపనిగళభఙ్గః పురుషస్యానిష్టస్స్యాత్. తదాప్యర్భకాపథ్యపరిహారణన్యాయేన తాన్యపి చోరయతీత్యభిప్రాయేణ (ముష్ణాతి) ఇత్యుక్తమ్. (అశుభాని) శుభ

దేశకాల ప్రకారాధికారాదినియమరహితా ఫలప్రపత్తిరేవ. ఏవఞ్చ సాధన భక్తిప్రపత్త్యోః కలియుగ ధర్మత్వం నాస్తీత్యుక్తం భవతి.

అత్రతావత్, సాధనాన్తరాణాం కలావసమ్భావితత్వ నిరాస మాత్రే న తాత్పర్యమ్; కిన్తు ప్రపత్తివత్ సాధనాన్తర మత్రత్యేష్వద్య తనేష్వపి కేషుచిత్సమ్భవత్యేవేత్యపి తాత్పర్యమ్. నచ ప్రపత్తినిష్ఠాయా ఇవసాధనాన్తరనిష్ఠాయాః ప్రవర్తయితృపురుషాభావః; నాథయాము నాది గురుపరమ్పరాముఖేన ప్రాప్తస్య శ్రీభాష్యకారైః శ్రీభాష్యగీతా భాష్యాదిషు సాధనభక్తియోగాదేః ప్రపఞ్చితత్వేన, తన్ముఖేనకుతశ్చిదా చార్యాద్భక్తియోగాదికం లబ్ధ్వా అనుష్ఠానసమ్భవాదితి కేషాఞ్చిన్మ తమ్. తదనువదతి (యదపీతి).

ప్రతిభటాని. యథార్థముపవర్ణితగుణాయావిరోధినీత్యర్థః. (అశేషతః) కార్త్స్న్యేన. ఏతేనకృచ్ఛ్రచాన్ద్రాయణ ప్రభృతిపరిపూర్ణకైఙ్కర్యపర్యన్తసర్వాపేక్షిత సాధకత్వఞ్చాస్తీత్యాహ (శుభానిపుష్ణాతీతి). కర్తర్యేకస్మిన్నుపకృతమపర్యాప్తంమన్యమానస్య భగవతః ప్రసాదాత్తదనుబన్ధినామపి తద్వుపకారాయ భవతీత్యభిప్రాయేణాహ (నజాతుహీయత ఇతి). యజ్ఞాన్నృతేనంక్షరతీత్యాదివత్తస్య న కేనాపిహానిరితిచభావః.

యద్వాస్వర్గాదివత్సాదృశ్యపరమఫలస్యనకదాచిదపివినాశఇత్యభిప్రాయః. అథవాఫలభూతాఞ్జలిరూపేణ స్వయంసన్తన్యత ఇతి వివక్షితమ్. దృశ్యతేహి "బద్ధాఞ్జలిపుటాహృష్టాః" ఇత్యుక్త్వా "యేతుముక్తాభవన్తీహనరాభరతసత్తమ। తేషాంలక్షణమేతద్ధియచ్ఛ్వేతద్వీపవాసినామ్" ఇతి. "హేమహేశ! త్వదఙ్ఘ్రిముద్దిశ్య కేనచిత్కదాపియథాతథావాపి సకృత్కృతోఞ్జలిః, తదైవ అశుభాని అశేషతఃముష్ణాతి; శుభాని పుష్ణాతిజాతునహీయతే" ఇత్యన్వయః. (ఉక్తంభవతీతి) అనుగృహీతమిత్యన్వయః.

(ఎల్లైయిలితి) ద్రమిడసామోపనిషది ప్రథమశతకే ద్వితీయదశకే తురీయగాథాయామ్ "ఇల్లతుముళ్ళతు మల్లతుమవనురు ఎల్లైయిలన్నలమ్ పుల్‌కుపఱ్ఱఱ్ఱే" ఇతి. తద్ద్వాదశసాహస్రికావ్యాఖ్యానే:—"అనన్తరమ్ఇప్పడిత్యాగపూర్వకమాక భజనీయమాన వస్తువినుడైయస్వరూపవైలక్షణ్యతై అరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇల్లతుముళ్ళతుమ్)

(౧) "ఎత్తైయిలన్నలమ్ పుల్ కుపఱ్ఱఱ్ఱే" (౨) "అగాధభగవద్భక్తిసింధవే" (౩) "శేముషీభక్తిరూపా" ఇత్యాదిషూక్తా భక్తిర్న సా ఘనభక్తిః యేనసమ్ప్రదాయంవినా నాథమునిప్రభృతిభిస్తదనుష్ఠానం కథంస్యాదిత్యుచ్యేత కిన్తుసాధ్యభక్తిః సాచసర్వాధికారేతి, "ప్రపత్త్యుపాయత్తుక్కు ఇక్కుఱ్ఱఙ్గళొన్ఱుమిల్లై" ఇత్యాదినా, "అక్కైయాలే సుఖరూపమాయిరుక్కుమ్" ఇత్యన్తేన సమర్థయిష్యతే తథాచశ్రీపరాఙ్కుశ

స్వరూపపరిణామత్తాలేఒరుపడిప్పట్టవస్తిత్వమిల్లామైయాలే అసత్యశబ్దవాచ్యమాయుమ్, ఏకరూపత్వత్తాలే ఒరుపడిపట్టవస్తిత్వత్తైయుడైత్తాకైయాలే సత్యశబ్దవాచ్యమాయుముళ్ళ వచిత్తినుడైయవుమ్ -చిత్తినుడైయవుమ్పడి అల్లతు-అన్ఱియే, అవన్-అవనుడైయ, ఉరు - స్వరూపమానతు, ఎత్తైయిల్ - అపరిచ్ఛిన్నమాన, అన్నలమ్ - కీఴ్ చొన్న వానన్దత్తైవడివాక ఉడైత్తాయిరుక్కుమ్ పఱ్ఱఱ్ఱు-అత్తై, ఇతరవిషయఙ్గళిల్ పఱ్ఱఱ్ఱు - పుల్కు -స్నేహయుక్తమాకచ్చేటి పుల్కుతలావతు - సస్నేహమానశేటివాకైయాలే భజనత్తినుడైయ అత్యర్థప్రియత్వమ్ శొల్లుకిఱతు "పుల్కు" ఎన్ఱుమ్ శొల్లువర్కళ్" ఇతి

(అగాధేతి) స్తోత్రరత్నే "నమోచిన్త్యాద్భుతాక్లిష్ట జ్ఞానవైరాగ్యరాశయే । నాథాయమునయేగాధ భగవద్భక్తిసింధవే" ఇతి (శేముషీతి) శ్రీభాష్యే - "అఖిలభువనజన్మస్థేమభఙ్గాదిలీలేవినతవివిధభూతవ్రాతరక్షైకదీక్షే। శ్రుతిశిరసివిదీప్తే బ్రహ్మణిశ్రీనివాసే భవతుమమపరస్మిన్ శేముషీభక్తిరూపా" ఇతి (తదనుష్ఠానమ్) సాధనభక్త్యనుష్ఠానమ్ (సాచ) సాధ్యభక్తిశ్చ (ఇల్లైయిత్యాదినేతి) ఆదిశబ్దేన-"ఆత్మయాథాత్మ్యజ్ఞానకార్యమాకైయాలే స్వరూపత్తుక్కు ఉచితముమాయ్, 'శిఱ్ఱవేణ్డా' ఎన్గిఱపడియే నివృత్తిసాధ్యమాకైయాలే సుకరముమాయిరుక్కుమ్ పూర్ణవిషయమాకైయాలే పెఱుకైక్కీడాకప్పణ్ణవేణ్డాతు, ఆభిముఖ్యసూచకమాత్రత్తిలే సన్తోషమ్ విళైయుమ్ పూర్తికైవాఙ్గాతే మేల్విఴుకైక్కు హేతువిత్తనై 'పత్రంపుష్పమ్' 'అన్యాత్పూర్ణాత్' 'పురివతువుమ్ పుకైపూవే' 'పుల్లైక్కాట్టియఴైత్తు ప్పుల్లైయిడువార్కైప్పోలే ఫలసాధనఙ్గళుక్కు భేదమిల్లై'" ఇతి శ్రీవచనభూషణ ద్వితీయప్రకరణ శ్రీసూక్తియోర్వ్యాఖ్యానే (సమర్థయిష్యత ఇతి) "శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే"

మునిసమ్ప్రదాయప్రాప్తాంతాదృశీం సాధ్యభక్తిమాదాయ "మయర్వఱమతినలమరుళినన్" ఇత్యుపక్రమ్య "అతనిఱ్పెరియవెన్నవా" ఇత్యన్తో వ్యవహార ఉపపద్యతే నాథయామునయతివరాదిషుచ తామేవభక్తిమాదాయ "భక్తిసిద్ధవే" ఇత్యాదివ్యవహారఉపపద్యత ఇత్యభిప్రేత్యాహ (కలియుగఇతి) శ్రీపరాఙ్కుశముని ప్రభృతీనాం సాధనభక్త్యనుష్ఠానం కుతోనస్యాదిత్యాశఙ్క్య సాధనానుష్ఠానం త్రైవర్ణికాధికారికమితి ప్రథమేవిషయ సమర్థనాధికారే సాధితమర్థ మభిప్రేత్యాహ (నహీతి)

నను, మాస్తు శ్రీపరాఙ్కుశమునేస్సాధన భక్తియోగానుష్ఠానమ్, తథాపిసర్వజ్ఞేనతేన యోగదశా సాక్షాత్కృతేన శ్రీమన్నాథముని ప్రభృతి అష్టాఙ్గయోగరహస్యోపదేశాత్తత్సమ్ప్రదాయముఖేన సర్వేషాం సాధనభక్త్యనుష్ఠానం సమ్భవత్యేవ. అన్యథాసాధనభక్తి ప్రతిపాదక శ్రీభాష్యప్రవర్తనమేవనోపపద్యేతేత్యత ఆహ (భాష్యకారైరితి) (తత్తదితి) వ్యాసజైమిని బోధాయనటఙ్కద్రమిడకుహదేవ ప్రభృతి గురుపరమ్పరాక్రమేణేత్యర్థః (కుతశ్చిదితి) వ్యాసమారభ్య సూత్రవృత్తిభాష్యోపదేష్టా శ్రీభాష్యకారస్యాచార్యోయమితి సమ్ప్రదాయ

ఇతి శేషః (మయర్వఱవితి) ద్రవిడసామోపనిషది ప్రథమశతకే ప్రథమదశకే ప్రథమగాథా "ఉయర్వఱవుయర్నలముడైయవన్ యవనవన్, మయర్వఱమతినలమరుళినన్ యవనవన్, అయర్వఱుమమర్కళతిపతి యవనవన్, తుయరఱుశుడరడితొழுతెழுన్ మననే" ఇతి (అతనిల్ పెరియఇతి) తత్రైవదశమశతకే దశమదశకేదశమగాథా "శూழ்న్దకన్ఱాழ்న్దుయర్న్దముడివిల్పెరుమ్ పాழ்యే, శూழ்న్దతనిల్పెరియ పరనన్మలర్ చ్చోతీయో, శూழ்న్దతనిల్పెరియశుడర్ఞానవిన్బమేయో, శూழ்న్దతనిల్పెరియ వెన్నవావఱచ్చూழ்న్దాయే" ఇతి (అవా) అభినివేశః, పరమభక్తిరితియావత్

(తేన) పరాఙ్కుశమునినా (తత్సమ్ప్రదాయేతి) అష్టాఙ్గయోగరహస్యోపదేశసమ్ప్రదాయేత్యర్థః (అన్యథా) సాధనభక్త్యనుష్ఠానాభావే (తదీయేతి) వృత్తిభాష్యాదిగ్రన్థసమ్పన్నిత్యర్థః

నిబన్ధనాభావాదితిభావః (కిన్త్వితి) శ్రీవత్సచిహ్నమిశ్రైస్సరస్వతీపీఠం గత్వా వృత్తిభాష్యాదిగ్రన్థం నిరీక్ష్య తదీయ శబ్దార్థజాతంచిత్తభిత్తౌ లిఖిత్వా శ్రీభాష్యకారసన్నిధావాగత్య విజ్ఞాపితమితి సమ్ప్రదాయనిబన్ధనాదితిభావః

"పరీక్షితో వాప్యర్థస్సమ్ప్రత్యయితాన్న దోషభాక్ భవేత్" ఇత్యుక్తత్వేన పరీక్షితార్థ నిబన్ధనరూపం శ్రీభాష్యం సర్వేషామనుపాదేయమేవేతి గురుముఖాచ్ఛ్రవణం నస్యాదిత్యతఆహ (తతశ్చేతి) వృత్త్యాది ప్రతిపాద్యస్యపుస్తకముఖాన్నిరీక్షణాదిత్యర్థః (భాష్యమితి) వృత్తిద్రమిడ భాష్యాదిప్రతిపాద్యస్యార్థస్యాఽనతిసఙ్గ్రహాఽనతివిస్తరరూపం శ్రీభాష్యాదికమిత్యర్థః

శ్రీభాష్యాదౌనయోగరహస్యం ప్రపఞ్చితమ్, యేనతన్ముఖేనాద్య సాధనభక్తియోగాద్యనుష్ఠానంస్యాత్ కిన్తు, "ఊన్ వాడవాడ

(పరీక్షితో వేతి) "అనాదిష్టేన మన్త్రేణ నైవ హరిమాశ్రయేత్" ఇతిపూర్వార్థమ్ (గురుముఖాచ్ఛ్రవణమితి) శ్రీభాష్యోపదేశో నస్యాత్ యద్యపిభాష్యే వ్యాసాద్యుక్తార్థానుపూర్వీవిద్యమానా తథాపి తదుక్తశబ్దసమ్ప్రదాయాభావాదితిభావః
(ఊన్వాడవితి) బృహచ్ఛ్రీసూక్తిప్రబన్ధే తృతీయశతకే ద్వితీయదశకే ప్రథమ గాథా తచ్ఛ్రీకృష్ణసూరివ్యాఖ్యానే(ఊన్వాడ)మాంసమ్కుఱైయ, అశనవసనాదికళై క్కుఱైత్తు, ప్రాణన్గళై ప్పోకాతపడి అబ్భక్షణవాయు భక్షణఙ్గళాలే శాఙ్కట్టి శరీరత్తైవిట్టుప్పోకాత ఇన్ద్రియఙ్గళైయుమ్ స్వస్వవిషయఙ్గళై ప్పెఱామైయాలే నోన్పీడుపడుమ్పడి తాఙ్గళ్ మేన్మేలుమ్క్లేశిక్కుమ్పడి తపస్సుపణ్ణవేణ్డా (తమతావిత్యాది) పరమపదత్తైత్తఙ్గళతాక ఆళవేణ్డియిరుప్పీర్! (కానాడ) శోలైయఱైయుమ్పడియాకమయిలినఙ్గళాడ, అత్తాలే శోలైయిల్నిన్ఱుమ్ శిళమ్బినవణ్డుకళానవై అఞ్చ లైయరుకేకయల్కళ్కళిత్తు ప్పాయానిన్ఱుళ్ళ నీరోడుకాలైయుడైత్తాయిరుక్కుమ నీర్నిలఙ్గళరుకిట్టుప్పోయ్తేనుణ్డువణ్డుకళానవై మేలేయొఴుప్పఱుక్క, అక్కాల్ వాలే మాడత్తిలుమ్మేవాన కాడికళానవై యఱైయానిఱ్కుమాయత్తు" ఇతి

వుణ్ణాతుయిర్ కావలిట్టుడలిల్ పిరియాప్పులనైన్దుమ్నోన్దు తామ్ వాడ
వాడత్తవమ్ శెయ్యవేణ్డా" "నోఱ్ఱనోన్బిలేన్" ఇత్యాదౌనిషేధ్య

(నోఱ్ఱనోన్బిలేనితి) ద్రావిడసామోపనిషది పఞ్చమశతకే సప్తమదశకే ప్రథమగాథా, "నోఱ్ఱనోన్బిలేన్ నుణ్ణఱివిలేనాకిలుమినియున్నైవిట్టు ఒన్ఱుమాఱ్ఱగిల్కిన్ఱిలేన్ అరవినణైయమ్మానే, శేఱ్ఱుత్తామరైశెన్నెలూడుమలర్ శిరీవరమఙ్గలనకర్ వీఱ్ఱిరున్దవెన్దాయునక్కు మిక్కైయల్లేనఙ్గే" ఇతి తస్యపత్రింశత్సహస్రికావ్యాఖ్యాయామ్, "ఎనక్కప్పేఱ్ఱుక్కుక్కడలాయిరుప్ప తొరుకైమ్ముతలిల్లై ఇల్లామైయాలే రక్షాపేక్షైయుణ్డు, పరిపూర్ణరాన దేవర్ రక్ష్యవిషయార్థియాయిరున్దీర్, ఆకైయాలే దేవరే ఎన్నపేక్షై శెయ్తరుళవేణుమెన్గిఱార్ (నోఱ్ఱనోన్బిలేనితి) ద్వాదశసహస్రవ్యాఖ్యాయామ్, "ఉన్నైలభిక్కైక్కు శాస్త్రోక్తఙ్గళానవుపాయఙ్గళొన్ఱుక్కున్ఱియిరుక్కచ్చెయ్తేయున్నైయొఴియవొల్లాతపడి అభినివిష్టనాననాన్ ఆశ్రితసంశ్లేషత్తాలే ఉపకారకనాయ్ అవసరప్రతీక్షనాన వునక్కు ప్పాఴమ్మావెన్గిఱార్ నోఱ్ఱ - ఫలవ్యాప్తమామ్బడి అనుష్ఠితమాన నోన్బ - కర్మయోగమ్ ఇలేన్ - ఉడైయేనల్లేన్ ఆకైయాలే నుణ్ - సూక్ష్మరూపమాన, అఱివు - జీవపరవిషయజ్ఞానయోగత్తై, ఇలేన్- ఉడైయేనల్లేన్, ఆకైయాలే, ఆకిలుమ్ - ఉభయసాధ్యమాన భక్తియిన్ఱిక్కే యిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, ఇని - ఉన్నుడైయ గుణానుసన్ధానమ్ పిఱన్దపిన్బు, ఉన్నై-రక్షణైకశీలనానవున్నై, విట్టు-ఒఴియ, ఒన్ఱుమ్-ఒరుక్షణముమ్, ఆఱ్ఱ-ఆఱ్ఱ, కిల్కిన్ఱిలేన్-మాట్టుకిన్ఱిలేన్, అరవు-ఆశ్రితనానశేషనై, అణై-అణైయాకక్కొణ్డు, అవనుక్కు త్తిరుమేనియై ఉపకరిత్త, అమ్మానే-అసాధారణస్వామియాన, శేఱ్ఱు-శేఱ్ఱునిలత్తు, తామరై - తామరైయానతు, శెన్నెలూడు -శెన్నెలోడే కలన్దు, మలర్ - మలరుమ్బడి దర్శనీయమాన, శిరీవరమఙ్గలనకర్ - శిరీవరమఙ్గలనకరిలే వీఱ్ఱు - ఆశ్రితసంరక్షణత్తిల్ అవసరప్రతీక్షైతోన్ఱుమ్బడి వ్యావృత్తమాన ఇరున్దవిరుప్పాలే, ఎన్దాయ్ - ఎనక్కు ఉపకారకనానవనే! అఙ్గు - అఙ్గునీయిరుక్కిఱవిరుప్పిల్ ఉనక్కు - రక్షణశీలనానవునక్కు, మిక్కై - రక్ష్యబహిర్భూతన్, అల్లేన్ - అల్లేన్" ఇతి.

తథా సాధనభక్త్యాదికమ్, "ఎల్లైయిలన్నలమ్ పుల్కు పఱ్ఱఱ్ఱే" ఇత్యాదౌ సాధ్యభక్త్యాదికఞ్చ సామాన్యతశ్శ్రుత్వా, ఉపదేశముఖేన విశేషతోఽపి కాంశ్చిత్ప్రమేయాన్ శ్రుత్వా శ్రీపరాఙ్కుశముని ప్రభృతి దివ్యప్రబన్ధైర్గురుముఖాదధీతైః శ్రుతస్య సపరికరవిశిష్టాద్వైతరూప సిద్ధాన్తస్య పరమతనిరసనపూర్వకం స్థాపనాయ బ్రహ్మసూత్రవృత్తిభాష్యాదిగ్రన్థం నిరీక్ష్య సంవాదేన వైశద్యం సమ్పాద్య భగవాన్భాష్యకారో గురూపదిష్టార్థ నిబన్ధనాత్మక శ్రీభాష్యాదికం ప్రణినాయ. అతో న పత్రేక్షితార్థ నిబన్ధనత్వమ్.

యదిహి శ్రీపరాఙ్కుశముని ప్రభృతి ప్రబన్ధైరనధిగతార్థ జ్ఞాపకత్వేన శ్రీభాష్యాదిక ముత్తారకం స్యాత్, తదా వ్యాసాదిగురు పరమ్పరా క్రమేణాశ్రుతార్థ నిబన్ధనత్వాత్ "పత్రేక్షితో వా వ్యర్థస్సన్" ఇతి దోషస్స్యాత్. నచ తదస్తి. అత ఏవ గురుముఖాచ్ఛ్రవణమప్యుపపద్యతే.

(ఎల్లైయిలన్నలమ్ పుల్కు పఱ్ఱఱ్ఱే) ఇతి. షట్త్రింశత్సహస్రికా వ్యాఖ్యానావసరే, "ఆనాలిఙ్గనేయిరుక్కుమెన్నిల్, (ఎల్లైయిలన్నలమ్) "ఆనన్దమయః" ఎన్ఱుమ్, "ఉణర్ముఴునలమ్" ఎన్ఱుమ్, "ఒడియావిన్బప్పెరుమైయోన్" ఎన్ఱుమ్ "శుడర్ఞానవిన్బమ్" ఎన్ఱుమ్, "సమస్తకల్యాణగుణాత్మకోఽసౌ" ఎన్ఱుమ్, శొల్లలామ్పడియాయిరుక్కుమ్. పుల్కు-అఙ్గనాపరిష్వఙ్గమ్బోలే భోగరూపముమాయిరుక్కుమిఱే గుణజ్ఞానముడైయవనుక్కు గుణాధిక విషయానుభవమ్ (పఱ్ఱఱ్ఱే) అతుశెయ్యుమిడత్తిల్ ఇరుకరైయనాకైయన్ఱిక్కే, పుఱమ్బుళ్ళ పఱ్ఱఱ్ఱే పుల్కు పఱ్ఱిలార్ పఱ్ఱినినానిఱే అవన్, ఆకైయాలే పఱ్ఱఱ్ఱే పుల్కవేణుమ్." ఇతి.

(పత్రేక్షితో వేతి) "యదృచ్ఛయా శ్రుతో మన్త్రశ్ఛన్నేనాథ ఛలేన వా । పత్రేక్షితో వా వ్యర్థస్స్యాత్తం జపేద్యద్యనర్థకృత్" ఇతి శ్లోకోఽనుసన్ధేయః. (శ్రవణమప్యుపపద్యతే) ఇతి. అత్ర పరాశరపురాణే, "తత్ర భాష్యాదిభిస్సూత్రం సాక్షాద్వేదనసాధ

శ్రీభాష్యాదేరుక్తరీత్యా శ్రీపరాఙ్కుశమునిప్రభృతి దివ్యప్రబన్ధనిర్ణీత సపరికర విశిష్టాద్వైతలక్షణ సిద్ధాన్తస్య పరపక్షప్రతిక్షేప పూర్వకం ప్రతిష్ఠాపనేనోపకారకత్వాదితి భావః.

అతఏవానుగృహీతమాచార్యహృదయే. "భాష్యకారరుమ్ ఇతుకొణ్డు సూత్రవాక్యఙ్గళొరుఙ్గవిడుపర్" ఇతి. అతఏవచానుగృహీతం రహస్యత్రయసారే వేదాన్తాచార్యైరుపక్రమ ఏవ కరిష్యమాణప్రబన్ధప్రతిపాద్యజాతమూలప్రమాణ నిర్దేశాభిప్రాయేణ; "శెయ్యతమిళ్ మఱైకళ్ నామ్ తెళియవోతి త్తెళియాతమఱైనిలఙ్గళ్ తెళికిన్ఱోమే" ఇతివా అభిప్రాయః.

నమ్ । శ్రోతవ్యం స్వగురోస్స్వాత్మస్వరూపప్రతిపత్తయే" ఇతి. రామానుజార్య దివ్యచరితే, "భట్టార్యాయప్రపత్తింహ్యాదిశదథవరద్రావిడామ్నాయమౌళేరర్థం శ్రీభాష్యమప్యానపిచయతివరాదేశతోఽర్థాన్ రహస్యాన్ । యశ్చోక్తో దేశికేన్ద్రో)యతి వరణచరణచ్ఛాయనామార్యవర్యైస్తంగోవిన్దార్యమస్మత్కులగురుమమితజ్ఞానవైరాగ్యమీడే" ఇత్యాదికమనుసన్ధేయమ్.

(శెయ్యతమిళ్ మఱైకళ్ నామితి) (తమిళ్ మఱైకళితి) ద్రావిడవేదా ఇత్యర్థః. ద్రావిడవేదానాం వేదత్వే ప్రమాణమ్. యాజ్ఞవల్క్యద్రవిడ బ్రహ్మోపనిషది - సరస్వత్యాద్రామిడీబ్రహ్మసంహితాశ్చత్వారో వేదాభవన్తి. తేవైచత్వారో వేదానారాయణాంశభూత శఠారిణాప్రకాశ్యన్తే; షడఙ్గానికలివైరిణా భ్రాజమానాని, సేనేశభట్టాద్యైర్దీప్యమానశ్చతుర్దశవిద్యాః. ఏతేగాయత్ర్యాత్మకాశ్చతుర్వింశతి సఙ్ఖ్యాశ్చతుస్సహస్రగాథా ద్రామిడశ్రుతయోవాసుదేవవిషయీభూతాః ప్రవర్తన్తే. తచ్చాధ్యయనంకింరూపమ్, కథఞ్చకర్తవ్యమితి. తప్తచక్రాదిధారణాదూర్ధ్వమధ్యాపయేత్. తైష్యాంసూర్యక్ష్రే ద్రామిడీమధీయీత. ఊర్జేహ్యాజక్షేఫ్యుత్సర్జనమ్" ఇతి. బ్రహ్మాణ్డపురాణే సనత్కుమారదిలీపసంవాదే "అధీతద్రావిడామ్నాయాంస్త్రియంబ్రహ్మవిదంనరమ్। ఆరోప్యదేవైర్నిర్ణీతతంతులాయామధికావధూః॥ ఇత్యనేకైశ్చమునిభిర్ఘుష్యతేసకలస్మృతౌ।వయమత్రమహారాజసమన్తాన్నిరతాస్మహ। తస్మాదధ్యయనంకార్యంద్రామిడామ్నాయసన్తతేః । హో ఘార్థిమాందిలీపేన్ద్ర ఇక్ష్వాకుకులనన్దన" ఇతి.

ప్రమాణసఙ్గ్రహే, “యథావేదస్తునిత్యస్స్యాత్తథానిత్యాశ్రుతిస్త్వియమ్। ఇతి వేదాన్తసారజ్ఞైర్నిర్ణీతాద్రామిడశ్రుతిః।గీర్వాణమయవేదస్య త్రైవ్యశ్రావణపర్వణోః। యథాప్రోక్తామహాప్రాజ్ఞసముత్సర్జనసఙ్గ్రహే। ద్రావిడామ్నాయబృన్దస్య కౌముదీమార్గశీర్షయోః। పర్వమద్దినయోరేవ సముత్సర్జనసఙ్గ్రహే। అధ్యేతవ్యాద్విజాద్యైస్తు వైష్ణవైర్ద్రమిడశ్రుతిః। స్త్రీశూద్రసంకరాద్యైశ్చనిత్యంభక్తిసమన్వితైః। ద్విజేభ్యస్సఙ్గృహీతవ్యాద్రావిడామ్నాయసన్తతిః। ప్రణమ్యపాదాప్రక్షాళ్య తత్పాదాంబుపిబన్నరః। ద్విజమాచార్యవన్మత్వా గృహ్ణీయాద్ద్రమిడశ్రుతిమ్” ఇతి

భారతేహరివంశే, రాజమన్నార్ కోవిలితి ద్రావిడనామక దక్షిణద్వారకామాహాత్మ్యే ఏకోనసప్తితమేధ్యాయే గోబిలంప్రతినారదః, “కలిస్స్యాదధురితిప్రోక్తో వేదవ్యాసేనధీమతా। కృతాదిషుప్రజారాజన్ కలావిచ్ఛన్తి సమ్భవమ్। కలౌఖలు భవిష్యన్తి నారాయణపరాయణాః। తస్మాదల్పప్రయాసేన శీఘ్రంఫలమవాప్స్యసి। దక్షిణస్యచదేశస్య సుభగత్వమిమంశృణు। తామ్రపర్ణీప్రతీచీచ కృతమాలాపయస్వినీ। కావేరీతిమహానద్యస్తాసాంతీరేషుయోగినః। భవిష్యన్తికలేఃకాలే ద్రామిడ్యాభాషయాస్వయమ్। వేదార్థవిశదీకారం కరిష్యన్తీతిశుశ్రుమః। మహాభాగవతాలోకే ద్రమిడేషుచభూరిశః। పరమైకాన్తినోవిష్ణోఃపార్షదాఃకృతదేహినః। భవిష్యన్తికలౌప్రాప్తే ఇతివ్యాసమునిర్బ్రవీత్। కలిస్సతాంప్రసన్నోఽగాద్ద్వాపరాన్తోభివర్తతే అతశ్శీఘ్రంమహాభాగ తత్రగత్వాతపఃకురు” ఇతి

బ్రహ్మకైవర్తేఏకోనత్రింశేధ్యాయే, “తతస్సర్వేశ్వరోదేవ శ్రీనివాసోజగన్మయః। స్నిగ్ధగమ్భీరయావాచా ప్రాహాగస్త్యంమునీశ్వరమ్। శ్రీనివాసఉవాచ. అగస్త్యతే భద్రమస్తు తపోమామత్పరోభవ। త్వద్వేదవిద్యామద్భక్తైః పాలితాస్స్యాత్పునఃపునః। అనన్తగరుడాదీనాం సూరీణాంనిత్యయోగినామ్। అంశోద్భూతామహాభాగాజాయన్తీహమదాజ్ఞయా। కాసారోభూతయోగీచమహాదాఖ్యఃకృతేయుగే। విష్ణుచిత్తోభక్తిసారఃత్రేతాయాంకులశేఖరః। భక్తాఙ్ఘ్రిరేణుర్ద్వాపారేమునివాహఃపరాన్తకః। పరాఙ్కుశః కలామిశ్రే కలౌ రామానుజోమునిః ఏతేచాన్యేనిత్యముక్తామద్భక్తాస్సఙ్గవర్జితాః। ప్రపన్నాస్సర్వశఙ్ఖచక్రచిహ్నాతామన్త్రవిత్తమాః। పద్మాక్షతులసీమాలాశ్శ్వేతమృత్పుణ్డ్రచిహ్నితాః। నిత్యయుక్తానిత్యముక్తా జీవేశపరిశీలకాః।

అర్చ్యాత్మనావతీర్ణంమామనన్తం పర్యచిన్తయన్'' ఇతి తత్రైవ "కావేరీమధ్యసంస్థ స్థం రఙ్గిణం శేషతల్పగమ్ । తోతాద్రిశఙ్ఖమధ్యస్థాన్ స్వేవన్తే ద్రావిడేషువై । తైస్సముద్గీయమానాంతాం ద్రావిడబ్రహ్మసంహితామ్ । వృత్తగద్యాత్మికాం రమ్యాం చతుర్వేదమయీం శుభామ్। మన్నే ద్రావిడదేశేషు పుణ్యక్షేత్రయుతేషు చ। మత్సన్నిధౌ ప్రతి దినం పఠన్తి ప్రతివత్సరమ్ । ప్రబన్ధపఠనం యత్ర తత్ర తత్రాలయే మమ । ఉజ్జీవయన్తి తీర్థఞ్చ ప్రసాదం వైష్ణవోత్తమాః । ఇత్యేవముక్త్వా భగవాన్ శ్రీనివాసశ్శ్రియా సహ । తిరోదధే నిత్యముక్త నిత్యసూరిని షేవితః'' ఇతి.

ఆదిత్యపురాణే,-- "స్వశాఖాధ్యయనం కృత్వా వైష్ణవో ద్రావిడశ్రుతిమ్ । అనధీత్య శ్రమం శాస్త్రే యః కరోతి స దుర్మతిః'' ఇతి. శ్రీపాఞ్చరాత్రే, అనిరుద్ధసంహితాయామ్;- "స్వశాఖా ద్రావిడామ్నాయా విచ్ఛిద్యేతే త్రిపూరుషమ్ । ప్రపతిష్యత స్తస్మాద్బ్రాహ్మణత్వమితి శ్రుతిః । ద్రావిడామ్నాయసహితా ద్యేతవ్యా వైష్ణవైర్ద్విజైః । నిష్ఫలా తేన రహితా సాత్వప్రణవమన్త్రవత్'' ఇతి పారమేశ్వరసంహితాయాం, "బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వైశ్యశ్శూద్రో వాన్యోథ సఙ్కరః । అధీత ద్రావిడామ్నాయః పూజ్యో నిత్యం ముముక్షుభిః'' ఇతి

శ్రీవైఖానససఙ్గ్రహే, ద్వాదశమాసోత్సవవిధౌ, మార్గశీర్షమాస "ఇరాప్పత్తుప్పెరియతిరువధ్యయనోత్సవమ్'' ఇతి ద్రావిడనామక వేదపారాయణోత్సవ విధినామక పఞ్చదశాధ్యాయే,-"మధ్యే పదే తు బ్రహ్మాణం సరస్వత్యా సమన్వితమ్ । చతుర్దిక్షు చతుర్వేదా నృగాదీన్ పూర్వవత్క్రమాత్ । ద్రావిడం వేదమావాహ్య తద్వైవ కలశేష్వపి। మరీచిం కాశ్యపం చాత్రిం భృగుమగ్న్యాదికోణకే।'' ఇతి శ్రీరఙ్గరాజస్తవే,-స్వసంస్పృశం తద్ద్రావిడవేదసూక్తైర్వ్యాఖ్యాన్తం మదుక్తైస్స్థలినీకరోతి। శ్రీరఙ్గక్రమః కళభం కపివస్నాత్వా పిధూళిరసకం నిషేద్ధా'' ఇతి సారసఙ్గ్రహే,- "అపౌరుషేయోపనిషత్తాయిరున్దళ్ళ తిరువాయ్మొఴియిల్'' ఇతి ఆచార్యహృదయే,-"ఇయఱ్పామూన్ఱుమ్ వేదత్రయమ్పోలే, పణ్ణార్పాడల్ పణ్పురై ఇశైకొళ్ వేదమ్పోలే'' ఇతి శ్రీరహస్యత్రయసారే, ఉత్తరకృత్యాధికారే, "విణ్ణవర్ వేణ్డివిలక్కిన్ఱి మేవుమడిమైయెల్లామ్, మణ్ణులకత్తిల్ మకిఴ్న్దడైకిన్ఱనర్ వణ్డువరై, కిణ్ణనడైక్కలఙ్గొళ్ళక్కడన్గళ్ కఴఱియనమ్ పణ్ణమరున్దమిఴ్ వేదమఱిన్దపకవర్కళే'' ఇతి

శ్రీవచనభూషణవ్యాఖ్యాన ప్రకరణపదదీపికాయామ్, “శ్రీవిష్ణులోకే భగవాన్ హరిర్నారాయణస్స్వయమ్। ప్రోక్తవాన్మన్త్రరాజాదీన్ శ్రియై తాపాదిపూర్వకమ్। సా చ ప్రోక్తవతీ ప్రీత్యా తాపపుణ్డ్రాదిపూర్వకమ్। సేనేశాయ ప్రియా విష్ణోర్మూలమన్త్రద్వయాదికమ్। సేనేశస్స్వయమాగత్య ప్రీత్యా శ్రీనగరీం శుభామ్। శఠకోపాయ మునయే తిన్త్రిణీమూలవాసినే। తాపాదిపూర్వకం శ్లోకం మన్త్రరత్నద్వయాదికమ్। విష్ణుపత్న్యా విశాలాక్ష్యా నియోగాదుపదిష్టవాన్। సేనేశకరుణాలబ్ధ పఞ్చసంస్కారసంస్కృతః। తథా మధురకవ్యాదేః పఞ్చసంస్కారదో గురుః। తస్మై ద్రవిడవేదాన్తచతుర్ణాముపదేశకృత్। పునశ్చ నాథమునయే పఞ్చసంస్కారపూర్వకమ్। భట్టనాథప్రభృతిభిర్నిత్యైర్దివ్యయోగిభిః। దివ్యైర్వింశతిసఙ్ఖ్యాతైస్తదాఙ్గోపాఙ్గసంజ్ఞితైః। దురితధ్వంసిభిర్దివ్యైః ప్రబన్ధైస్సహదేశికః। తేషాం ద్రావిడవేదానాం చతుర్ణాముపదేశకృత్”

ఎన్ఱు పాఞ్చరాత్రత్తిల్ వాసుదేవ సంహితైయిల్ శొల్లియిరుక్కిఱదు

ఇతిల్ అఙ్గోపాఙ్గఙ్గళ్ ఇరుపతెన్ఱతు - నూఱ్ఱన్దాదియై యొఴిన్ద ఇరుపతు ప్రబన్ధఙ్గళైయుమ్, పెరియాఴ్వారరుళిచ్చెయ్త తిరుప్పల్లాణ్డు పృథక్ప్రబన్ధమాకైయాలే ఇరుపతాకక్కడవతిఱే “ఉణ్డోతిరుప్పల్లాణ్డు క్కొప్పలోర్ కలైతాన్” ఎన్ఱారిఱే తిరునారాయణపురమ్ ముతలాన దివ్యదేశఙ్గళిల్ పెరియాఴ్వార్ తిరుమొఴియై త్తొడఙ్గుమ్పోతు పృథక్కాక త్తనియాకవే అనుసన్ధిత్తు త్తొడఙ్గుకై సమ్ప్రదాయమాయ్ నడన్దుశెల్లానిఱ్కతు అకైయాల్ తిరుప్పల్లాణ్డైయుమ్ పెరియాఴ్వార్తిరుమొఴియైయుమ్ శేర్త్తు ఒరుప్రబన్ధమాక్కి నూఱ్ఱన్దాతియైయుమ్ శేర్త్తు ఇరుపత్తునాలుప్రబన్ధమాక్కి ఇరుపత్తునాలైయుమ్ ఆఴ్వారుపదేశిత్తరుళినారెన్నుమ్ పక్షమ్ సమ్ప్రదాయ విరుద్ధమాకైయాలే త్యాజ్యమాకక్కడవతు అకైయాల్ ఇప్పడి ఇవ్విడత్తిల్ నూఱ్ఱన్దాదియైయొఴిన్ద ఇరుపత్తునాలుప్రబన్ధఙ్గళైయుమే ప్రమాణమ్ శొన్నతు, ఆఴ్వార్ నాథమునికళుక్కు ఉపదేశిత్తతు అవ్వళవేయాకైయాలే “నాథనుక్కు నాలాయిరమురైత్తాన్ వాఴియే” ఎన్ఱు పడియే నాలాయిరమ్ పాట్టైయుమిఱే నాథమునికళుక్కు ఆఴ్వారుపదేశిత్తరుళినదు

ముతలాయిరమ్-౯౮౭-పాట్టుమ్ తిరువాయ్మొఴి-౧౧౦౨-పాట్టుమ్-పెరియ తిరుమొఴి తిరుక్కుఱున్దాణ్డకమ్ తిరునెడున్దాణ్డకత్తుడన్-౧౧౩౮-పాట్టుమ్, “ఇ

మ్మూన్ఱిల్ పాట్టిరునూఱ్ఱిరుపత్తేళ్ళైత్తాన్వాళ్ళియే’’ ఎన్గిఱపడియే ఇరునూఱ్ఱిరుపత్తేళుపాట్టాన తిరుమఙ్గైయాళ్వార్ప్రబన్ధఙ్గళ్ మూన్ఱోడుమ్ శేర్న్ద ఇయఱ్పా-నూఱ్ఱన్దాదియైయొళియ ౨౧౭ పాట్టుమాయ్ నాలాయిరమ్ పాట్టాకిఱతెన్ఱే కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తామ్బుపరాఙ్కుశదాసరిడత్తిల్ నాథమునికళ్ ఓతియిరున్దారేయాకిలుమ్ ఆళ్వార్, కిళముత్తిలేనాలాయిరప్రబన్ధఙ్గళైయుమ్ ఓతువిక్కుమ్బోతు నడువిలే “ఆరావముతే’’ ఎన్గిఱతిరువాయ్మొళియైయుమ్ ఓతువిత్తాప్పోలే, తిరువాయ్మొళిక్కుమున్నాక కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తామ్బైయుమోతువిత్తతెన్ఱుకణ్డుకొళ్వతు

ఇత్తాల్ శిలర్ ఇన్దప్రమాణత్తిల్ ఇరుపత్తినాలు ప్రబన్ధఙ్గళైచ్చొన్నతు పరాఙ్కుశదాసరిడత్తిల్ ఓతినకణ్ణినుణ్ శిఱుత్తామ్బొళియ నూఱ్ఱన్దాదియుళ్పడ ఇరుపత్తునాలుప్రబన్ధఙ్గళైయుమెన్ఱుశొల్లుమతు నిరస్తమాయిఱ్ఱు అప్పోతు “నాతనుక్కు నాలాయిరమురైత్తాన్’’ ఎన్ఱతోడు శేరాతెన్ఱే ‘ఆరావముతే’’ ఎన్గిఱతిరువాయ్మొళియుమ్, తిరునారాయణపురత్తు శ్రీవైష్ణవర్కళిడత్తిల్ ఓతినతాకైయాల్ అత్తైయుమ్ కూట్టిక్కొణ్డుమిఱ్ఱే ఇన్దప్రమాణత్తిల్ “భట్టనాథప్రభృతిభిః’’ ఎన్ఱతిల్ భట్టనాథశబ్దార్థత్తిల్ ఆణ్డాళ్ అన్తర్భూతై “అఙ్గోపాఙ్గసంజ్ఞకైః’’ ఎన్గిఱతువుమ్ యథాయోగమాకక్కడవతు’’ ఇతి

ద్రావిడవేదసాధారణంవేదలక్షణముక్తమ్ చరమశ్లోకచన్ద్రికాయాంతృతీయకలాయామ్, “వేదత్వమ్,-శబ్దతదుపజీవిప్రమాణేతరప్రమాణజన్యప్రమిత్యవిషయార్థకత్వేసతిశబ్దజన్యవాక్యార్థజ్ఞానాజన్యప్రమాణశబ్దత్వమ్’’ ఇతి ద్రావిడవేదానాంవేదోపబృంహణత్వం వేదత్వావిరోధీత్యుక్తమ్, తత్కలాయామేవ నచవేదత్వ తదుపబృంహణత్వయోర్విరోధః, వేదత్వావిశేషేపి మన్త్రబ్రాంహణానాం వివరణవివరణిభావస్య బహుశోదరీదృశ్యమానత్వేన అపౌరుషేయత్వేన వేదత్వస్యఉక్తార్థవిశదీకారయుక్తార్థాన్తర బోధనేనవేదవివరణత్వస్యచ మూలమన్త్ర మన్త్రరత్నన్యాయేన సమ్భవాత్ అనుగృహీతఞ్చాచార్యహృదయే, “ఇతువుమ్ వ్యాఖ్యానాలుమ్, వేదరహస్యమామ్’’ ఇతి అతఃశ్రుతిస్మృతీఇతిహాసపురాణ శ్రీపాఞ్చరాత్రశ్రీవైఖానససదాచార్యశ్రీసూక్తిభిః శ్రీపరాఙ్కుశమున్యాదిదివ్యప్రబన్ధానాం ద్రావిడవేదత్వం సమ్ప్రతిపన్నమితిజ్ఞేయమ్

శ్రీమద్రహస్యత్రయసారే గురుపరమ్పరాసారే, "మాఱైకళ్ నామ్" ఇతి పాఠ క్రమాశిత్య "పొయ్కైమునిపూతత్తార్ పేయాళ్వార్ తణ్ పొరునల్ వరుమ్ కురుకేశన్ విట్టుశిత్తన్ తుయ్యకులశేకరనమ్ పాణనాతన్, తొణ్డరడిప్పొడిమழிశైవన్దశోతి వైయమెల్లామ్ మఱైవిళఙ్గవాళ్ వేలేన్దుమ్ మజ్ఞైయర్కోన్ ఎన్ఱివర్కళ్ మకిழ்న్దుపాడుమ్ శెయ్యతమిழ் మాఱైకళ్ నామ్ తెళియవోతత్తెళియాత మఱైనిలఙ్గళ్ తెళికిన్ఱోమే" ఇతి

తద్వ్యాఖ్యానే, అతిగహనవేదాన్త భాగానాంతాత్పర్యం దివ్యసూరికృత ప్రబన్ధాన్ సార్థమధీత్యవిశదం స్వేననిర్ణీతమిత్యుక్తివ్యాజేన వక్ష్యమాణార్థానాంసుద్ఢప్రమాణమూలత్వం మహత్పరిగృహీతత్వం సామ్ప్రదాయికత్వఞ్చాహ (పొయ్కైయిత్యాదినా) యథాపాఠమేవాన్వయః పొయ్కైశబ్దః - సరోవాచీ ముని-పొయ్కైయాళ్వారితిఖ్యాతస్సరోమునిరితి యావత్ పూతత్తార్ - పూతత్తాళ్వారితిఖ్యాతో భూతమునిః (పేయాళ్వార్) మహదాహ్వయస్య దివ్యసూరేరిదం ద్రావిడాభిధానమ్ (తణ్) శీతళా (పొరునల్) తామ్రపర్ణీనద్యామ్ ఇదంద్రమిడాభిధానమ్ (వరుమ్కై) ఆగమనమ్ (కురుకై) కురుకా, (ఈశన్) ఈశః ఏవఞ్చ శీతలతామ్రపర్ణీనదీ యాంకురుకామభిత ఆయాతి, తస్యాఃకురుకాయాః స్వామీశఠకోప ఇత్యుక్తం భవతి శీతళతామ్రపర్ణ్యభిగన్తృత్వోక్త్యాభగవద్భాగవతవిషయే శఠకోపస్యార్త్యార్ద్రచిత్తత్వంసూచ్యతే (విట్టుశిత్తన్) విష్ణుచిత్తః శ్రీభట్టనాథ ఇతియావత్.

(తుయ్య) పరిశుద్ధః (కులశేకరన్) కులశేఖరః శుద్ధిశ్చ-వైష్ణవైర్హార్గృహీత ఇతి మన్త్రిభిరుక్తే తైర్నగృహీత ఇతి సర్పాధిక్షిప్తేఘటే స్వహస్తప్రసరణహేతుభూత శుద్ధమనస్కత్వాదవగన్తవ్యా (నమ్) అస్మాకమ్ (పాణనాతన్) తిరుప్పాణాళ్వారితిఖ్యాతోయోగివాహనస్వామీత్యర్థః (తొణ్డర్) భక్తాః (అడి) అఙ్ఘ్రిః (పొడి) రేణుః భక్తాఙ్ఘ్రిరేణురితియావత్ (మழிశై) తిరుమழிశై ఇత్యాఖ్యాతామహీసారపురీ (వన్ద) ఆగతః తత్రావతీర్ణ ఇతియావత్ (శోతి) జ్యోతిః భక్తిసారమునే శ్శ్రీమన్నారాయణే సర్వోత్తరత్వప్రదర్శకత్వాజ్జ్యోతిశ్శబ్దేనాభిధానమ్ (వైయ) భూమిః (ఎల్లామ్) సర్వమ్ భూమాసర్వత్రేత్యర్థః

"ఇదానీన్తనానామ్" ఇత్యనేన పూర్వాచార్యాణాం వృత్త్యాది గ్రన్థైరుపకారసిద్ధిస్సూచ్యతే నను, యోగరహస్యమపి శ్రీపరాఙ్కుశమునిముఖాదేవ పరమ్పరయా శ్రుత్వా నిబధ్యతామ్, తతశ్చ యోగరహస్యస్య శ్రీపరాఙ్కుశముని ప్రభృతిదివ్య ప్రబన్ధైరజ్ఞాతస్య జ్ఞాపకత్వాద్భాష్య ముత్తారకమేవస్యాదిత్యత ఆహ (తతఃపూర్వమితి). భాష్యాత్పూర్వం యామునాచార్యకాల ఏవేత్యర్థః ఏతత్ప్రకారో గురుపరమ్పరా ప్రభావే వ్యక్తః ఇత్థం యుగానువర్తనేపి ప్రపత్తిస్సామగ్రీసద్భావాదుత్పత్తుమర్హా, నసాధనాన్తరమితి సమ్ప్రదాయ విమర్శేన సాధితమర్థం వచనేనాపి దృఢయతి (అతఏవేతి) నను నామసఙ్కీర్తనమాకర

(మఱై) వేదాః (విళఙ్గ) యదా ప్రకాశేరన్, తథా (వాళ్) అసిః (వేల్) కున్తః (ఏన్దుమ్) ధారయన్, తౌ ధారయన్నిత్యర్థః యద్వా, (వాళ్) దీప్తిః, (వేల్) ఆయుధమ్ దీప్యమానాయుధధారీతివార్థః (మఙ్గైయితి) తిరుమఙ్గైయాళ్వారితి ఖ్యాతస్య పరకాలస్య దివ్యసూరేర్నగర్యా నామధేయమ్ (మఙ్గైయార్) తస్యాం నగర్యాం విద్యమానానామ్ (కోన్) స్వామీ తేషాం నిర్వాహక ఇత్యర్థః ఏతేన భూమణ్డలే సర్వత్ర వేదప్రవర్తనాయ అవైదికనిగ్రహార్థం ఖడ్గధారీ పరకాల ఇత్యుక్తం భవతి. (ఎన్ఱ) ఇతి, (ఇవర్ కళ్) ఏతైః, (మకిழ்న్దు) ప్రీత్యా, (పాడుమ్) గీయమానాః, (శెయ్య) ఋజుతరాః, (తమిழ்) ద్రావిడాః, (మాలైకళ్) స్రజః దివ్యసూరికృత ద్రావిడ ప్రబన్ధానాం పరమభోగ్యతయా మాలాత్వేన నిర్దేశః (నామ్) వయమ్ (తెళియ) విశదం యథా భవతి తథా (ఓతి) అధీత్య, అర్థజ్ఞానపర్యన్తం దివ్యప్రబన్ధానాచార్యేభ్యోఽధిగమ్యేత్యర్థః (తెళియాత) అనవగతాన్, (మఱైనిలఙ్గళ్) వేదాన్తభాగాన్ (తెళిగిన్ఱోమే) విశదమవగచ్ఛామః అతిగమ్భీరదుర్జ్ఞేయార్థ వేదాన్తభాగానాం తాత్పర్యం నిశ్చినుమ ఇత్యర్థః" ఇతి

(పూర్వాచార్యాణామ్) బోధాయనటఙ్కద్రమిడగుహదేవ ప్రభృతీనామ్ (యోగరహస్యమితి) యోగరహస్యం - సాధనభక్తిప్రతిపాదకమితి పూర్వపక్ష్యాశయః సిద్ధాన్తే సాధ్యభక్తి ప్రతిపాదకమితి మన్తవ్యమ్ (యుగానువర్తనేపి) కలియుగానువృత్తావపి (ప్రపత్తిః) శరణాగతిః (ఆకరే) సాముయిక గ్రన్థే రహస్యత్రయమీమాంసాయామితి యావత్ (అద్వైయావన) ఇతి-రహస్య

ఏవ, "అత్రైయావన" ఇత్యాదినాసాధనాన్తరేషు పరిగణితమిత్యత ఆహ (నామసఙ్కీర్తనఞ్చేతి). పరిగణితంనామసఙ్కీర్తనన్తు దేశాదినియతమితి భావః. ఉదాహృతవచనే వ్యావర్త్యప్రదర్శనేన ప్రకృతార్థలాభం సూచయన్నుపసంహరతి (ఏవఞ్చేతి). ఉదాహృతవచనస్థనామసఙ్కీర్తనస్య ఫలప్రపత్తిరూపత్వాదిత్యర్థః. ఇత్థం సాధనాన్తరస్య అసమ్భావితత్వలక్షణ కాలవిరోధాభావేపి ప్రపత్తివత్ కలియుగే ప్రాయికత్వాభావలక్షణః కాలవిరోధోస్తీతి వేదాన్తాచార్యాభిప్రాయ ఇతిస్థితమ్.

ప్రకృతమనుసరామః. ఇత్థమ్ పూర్వాచార్యసూక్తిభ్రాన్తి సిద్ధముపాసనాదేస్స్వరూపవిరోధం పఞ్చదశధా ప్రతిక్షిప్య పూర్వాచార్యాభిమతం స్వరూపవిరోధం స్థాపయన్నిగమయతి (అనపిన్నిత్యాది). ఇదఞ్చపూర్వమేవ వ్యాఖ్యాతమ్.

యత్తుశ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యేనిగమితమ్;- "ఏవముపాసనాదికం సాంసారిక ప్రవృత్తిత్వేన గుణకృతతయాపాధికత్వాత్, బ్రాహ్మణ్యాది విశిష్టదేహాత్మభ్రమకృతత్వాత్, కర్తృత్వభోక్తృత్వరూపాహఙ్కార గర్భత్వాత్, కర్మోపాధికకరణకళే బరసాధ్యత్వాత్,

త్రయమీమాంసాయాం తృతీయాధ్యాయే, "అత్రైయావన - కర్మజ్ఞానభక్తియోగజ్ఞమ్, అవతారరహస్యజ్ఞానమ్, పురుషోత్తమవిద్యై, దేశవాసమ్, తిరునామసఙ్కీర్తనమ్, తిరువిళక్కెరిక్కై, తిరుమాలైయెడుక్కై, తొడక్కమాక ఉపాయబుద్ధ్యాశేయ్యుమవైయుమ్" ఇతి. (ఇత్థమితి) "సమ్భావితరితే" ఇత్యాదినాసాధనాన్తరాధికార్యసమ్భవరూపవిరోధోనాస్తి. కిన్తుప్రపత్తివత్ తదధికారిప్రాచుర్యాభావరూపవిరోధోస్తీతి భావః.

(ఉపాసనాదేస్స్వరూపవిరోధమ్) విశిష్టస్వరూపవిరోధమ్. (పూర్వాచార్యాభిమతంస్వరూపవిరోధమ్) నిష్కృష్టస్వరూపవిరోధమ్. సారే "స్వాధికార విరుద్ధజశేన్న ప్రాప్తమ్" ఇతి స్వాధికారినిష్కృష్టస్వరూపవిరుద్ధజశేన్నప్రాప్తమిత్యర్థః. (పూర్వమేవ)పాత కత్వనిష్కర్షవాదఏవ.

శేషత్వవిరుద్ధత్వాత్, పారతన్త్ర్య విరుద్ధత్వాత్, దేవతాన్తర విషయత్వాత్, ప్రాప్యవిరోధిత్వాత్, శిష్టాచారవిరుద్ధత్వాత్, కలియుగ విరుద్ధత్వాచ్చ స్వరూపవిరుద్ధమితి దశవిధవిరోధ ఉక్తో భవతీతి తన్యాయమభిప్రాయః నాశకత్వలక్షణః ప్రథమవిరోధః, పాతకత్వలక్షణః త్రయోదశ విరోధశ్చ-యత్తూక్తమిత్యాదినా పూర్వోక్తన్యాయానుగ్రాహ్యవచన సమర్థనావసరే సాధనాన్తరస్య పాపశబ్దవాచ్యత్వ ప్రపఞ్చనేన అనుపదమేవ వక్ష్యతే, నైరర్థక్యాఽనర్థావహత్వాఽన్యార్థవిధేయత్వలక్షణ తృతీయచతుర్థైకాదశవిరోధాస్తు శ్యేనసామ్యసమర్థనాధికారే ప్రపఞ్చయిష్యన్తే అతఇదానీముక్తవిరోధో దశవిధ ఇతి అత్ర ప్రాప్య విరోధిత్వాదిత్యనేన ప్రాప్యం ప్రతి స్వరూపాయోగ్యత్వం వివక్షితమ్, ప్రాప్యవైసాదృశ్యస్య వ్యాజవిధిసమర్థనాధికారే వక్ష్యమాణత్వాదితి.

అత్రాయంసిద్ధాన్తసఙ్గ్రహః,-"అత్రాదౌ స్వాధికారేణవిరుద్ధం సాధనాన్తరమ్ । ఇత్యాచార్యోక్తమిత్యుక్తి రత్యుక్తిరితిదర్శయన్ । నాశకత్వాదిరూపేణ స్వాధికారవిరుద్ధతామ్ । నిరస్యపఞ్చదశధా

(భవతీతి) యత్తునిగమిత మిత్యన్వయః (పూర్వోక్తన్యాయః) సంభావనగుప్తి న్యాయః (వచనమ్) "అథపాతకభీతస్త్వమ్" ఇత్యాదివచనమ్ (దశవిధఇతీతి) "అయమభిప్రాయః" ఇత్యనేనాన్వయః (స్వరూపాయోగ్యత్వమితి)గగనేస్వరత్నహారణ మయోగ్యమితివద్బోధ్యమ్ (ప్రాప్యవైసాదృశ్యస్యేతి) స్వల్పదానేన అధికగ్రహణే ఫలవైసాదృశ్యంబోధ్యమ్ అత్ర "రత్నత్తుక్కుప్పలకైయిపోలేయుమ్, రాజ్యత్తుక్కు ఎలుమిచ్చమ్పఴమ్బోలేయుమ్ ఫలత్తుక్కు సదృశమన్ఱు" ఇతిశ్రీవచనభూషణ మీమాంసా ద్వితీయ ప్రకరణ శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా (సలకమై) శోక్తి

(అత్రేతి) అత్ర - సాధ్యోపాయశోధనాధికారే (ఆచార్యోక్తమిత్యుక్తిరితి) "ఉపాసనాదికళ్ స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్" ఇతిపూర్వాచార్యసూక్తౌ స్వరూపవిరుద్ధ పదం స్వాధికారేణ విరుద్ధమిత్యర్థకమ్ నతునిష్కృష్టాత్మస్వరూపవిరుద్ధ మిత్యర్థకమిత్యుక్తరీత్యా (విరోధిస్థితయే) నిష్కృష్టస్వరూప విరోధస్థితయే (ముఖ్యేతి) ప్రపన్న

విరోధస్థితయేపునః। ముఖ్యాకిఞ్చన్యాధికార విరోధాత్సూక్తిసౌష్ఠవమ్।
నివేద్యబుద్ధిదౌర్బల్యం తత్రసాధకమిత్యపి । ఉక్త్వాన్యగమయద్భక్తేః
స్వాధికారవిరోధితామ్ । అత్రాతురాది దృష్టాన్తనిర్దేశ ఉపలక్షణమ్।
ఇతివక్తుంతదుద్భాతం ప్రపత్తేర్గౌణతాభ్రమమ్ । ప్రతిక్షేప్తుఞ్చ
తద్వైశిష్ట్యం విస్తరేణావదత్తతః। తస్మాల్లోకగురోస్సూక్త్యా పారతన్త్ర్య
విరోధితా । అభిప్రేతేతి సూరీణాం సూక్తిస్సుష్ఠూపపద్యతే॥" ఇతి

ఇతిచరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్
సాధనాన్తరదేశకాల విరోధనిష్కర్షోనామ
నవమోవాదః

—

ముఖ్యేత్యర్థః (సూక్తిసౌష్ఠవమితి) "స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్" ఇతిసూక్తేరౌచిత్యమిత్యర్థః
అత్రస్వరూపపదంనిష్కృష్టాత్మస్వరూపవాచకంమన్తవ్యమితిభావః (తత్ర) ఉపాస
నస్య నిష్కృష్టాత్మస్వరూపవిరుద్ధవాచకత్వే (న్యగమయదితి) "వేదాన్తాచార్యః రహ
స్యత్రయసారే సాధ్యోపాయశోధనాధికారే" ఇతి శేషః (స్వాధికారవిరోధితామ్)
స్వాధికారి స్వరూపవిరుద్ధత్వమ్. (తదుద్భాతమ్) దృష్టాన్తదర్శనోద్భాతమ్
(తద్వైశిష్ట్యమ్) ప్రపత్తివైశిష్ట్యమ్ (అవదదితి) అవన్ ఉడైయ సామర్థ్యమిత్యాది
వాక్యచతుష్టయే నావోచదిత్యర్థః (లోకగురోస్సూక్త్యా) "స్వరూపవిరోధికళైయుమ్
నివైత్తు" ఇతిముముక్షుప్పడిసూక్త్యా (పారతన్త్ర్యవిరోధితేతి) "స్వరూపవిరోధికళ్"
ఇతిసూక్త్యా-పారతన్త్ర్యస్వరూపవిరోధికళిత్యర్థ ఇతిభావః (సూరీణామ్) వరవరమునీ
నామ్ (సూక్తిః) "స్వశరీరత్వకథనాదికళాలేప్రతిపాదిక్కప్పట్ట పరతన్త్రమానస్వరూ
పత్తుక్కుస్వయత్నరూపజ్ఞానవిశై విరోధికళైయుమ్ బుద్ధిపణ్ణి" ఇతితిరుమన్త్రార్థసూక్తిః
(ఉపపద్యతఇతీతి) అత్రాయం సిద్ధాన్త సఙ్గ్రహఇత్యనేనాన్వయః

ఇతిసాధనాన్తరదేశకాల విరోధనిష్కర్షనామక
నవమవాదకరినపదదీపికా.

—

అథసాధనాన్తరస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాధికారనిష్కర్షవాదః.

అత్రపునశ్శోద్యయన్తి యదుక్తం స్వరూపవిరోధ నిరూపణప్రకరణనిగమనవాక్యే వేదాన్తాచార్యైః "నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాత్" ఇతివచనోపాదానం స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాత్సాధనాన్తరే ప్రవృత్తిరిత్యర్థాభిప్రాయమితి, తదయుక్తమ్. చరమశ్లోకాధికారే తైరేవతస్యశ్లోకస్యకణ్ఠతఏవాఽన్యథాఅర్థవర్ణనాత్ తథాహి, తస్యస్వరూపత్యాగఖణ్డనప్రకరణేమధ్యే "జ్ఞానపూర్తియాతల్, విశ్వాస పూర్తియాతలుడైయవన్ ప్రపత్తిక్కధికారి జ్ఞానమాన్ద్యమాతల్ విశ్వాసమాన్ద్యమాతలుడైయవన్ ఉపాసనాదికళుక్కు అధికారియెన్గాల్ ఇచ్చరమశ్లోకాదికళుక్కు ఉపదేష్టాక్కళుమాయ్, పరమాస్తికరుమాకైయాలే పూర్ణజ్ఞానవిశ్వాసవాన్గళాన వ్యాసాదికళుక్కు ఉపాసనాదికళిల్ అధికారమిల్లైయామ్. అవర్కళ్ ఉపదేశకాలత్తిల్ జ్ఞానవిశ్వాసజ్గళైయుడైయర్కళాయ్, పిన్బు కలఙ్గి ఉపాసకరానార్కళెన్నైక్కు ఒరుప్రమాణమిల్లై" ఇత్యనుగృహ్య తత్ప్రకరణాన్తే పునర్విస్తరేణానుగృహీతమ్.

"ఆనాల్ (౧) 'ఇదంశరణమజ్ఞానామిదమేవవిజానతామ్ । ఇదం తితీర్షతాంపారమిదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్' ఎన్గుమ్, (౨) 'అవిద్యాతోదేవే పరిబృఢతయావా విదితయా స్వభక్తేర్భూమ్నావా జగతిగతిమన్యామవిదుషామ్, ఎన్గుమ్ శొల్లుకిఅవధికార భేదమిరుక్కుమ్బడియెన్నెన్నిల్, ఇవ్విడత్తిల్శొన్న వజ్ఞానమ్ పశ్వాదికళైప్పోలే శాస్త్రీయ

అథసాధనాన్తరస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాధికారనిష్కర్షనామక
దశమవాద కఠినపదదీపికా

(చరమశ్లోకాధికారేఇతి) "రహస్యత్రయసారే" ఇతిశేషః (తైరేవ) వేదాన్తాచార్యైరేవ (తస్యశ్లోకస్య) నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాదితిశ్లోకస్య (తత్ర) చరమశ్లోకాధికారే (స్వరూపత్యాగః) కర్తృస్వరూపత్యాగః

(సారే ఇవ్విడత్తిలిత్యాది) "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇతిశ్లోకే పూర్వపక్షే

మొన్ఱు మఱియాతొళ్ళిక్కైయన్ఱు; మఱ్ఱెతెన్నిల్, ఉపాసనాదికళిల్ తెళి పిల్లామైయాతల్, ప్రపత్తితన్నిలుమ్ సూక్ష్మవిశేషఙ్గళఱియామైయాతి లామిత్తనై. ఇవర్క్రిల్ విజానతామెన్ఱుమ్, 'దేవేపరిబృఢతయావా' ఎన్ఱుమ్శొన్న జ్ఞానవిశేషముమ్ ఉపాసనాదికళిల్ తెళివాతల్, ప్రపత్తిక్కు ఉపయుక్తమాన శరణ్యగుణాదివిషయత్తిల్ తెళివాతలామిత్తనైయల్ల తు, ఇతుక్కనపేక్షితమాన సర్వవిషయజ్ఞానమన్ఱు. పరిబృఢత్వరూప శర ణ్యగుణవిషయజ్ఞానమితే ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱతు.

ఇవ్వుపయుక్త జ్ఞానముణ్డానాలుమ్ ఉపాయాన్తరశక్తియిల్లాత పోతు అకిఞ్చననాయ్ ప్రపత్తిక్కధికారియామ్. శక్తియుణ్డాయాకిలుమ్, (౧) "శరైస్తుసఙ్కులాం కృత్వాలఙ్కాం పరబలార్దనః। మాంనయే ద్యదికాకుత్థ్సస్తత్తస్య సదృశంభవేత్" ఎన్గిఱపడియే రక్షకన్ కైపా ర్త్తుత్తాన్కైవాఙ్గియిరుక్కైయన్ఱోఉచితమెన్నిల్, ఇతుప్రపన్ననుడైయ ఉత్తరకృత్య విశేషత్తుక్కు ఉదాహరణమామ్. అల్లాతపోతు ఉపాయ విధాయక శాస్త్రఙ్గళ్ నిరర్థకఙ్గళామ్.

ఉపాయాన్తరత్తిల్ తనక్కు జ్ఞానముణ్డాయ్, అతిల్ అనుష్ఠానశ క్తియుణ్డానాలుమ్ విళమ్బాక్షమనన్నిక్కై యిరుక్కుమాకిల్ కడుకఫలమ్ తరవల్ల ప్రపత్తియేనమక్కు ఉచితైయెన్నిరుక్కుమవనుమ్ ఇప్రపత్తిక్కధి కారియామ్. ఇత్తై 'ఇదంతితీర్షతాంపారమ్' ఇత్యాదికళాలేశొల్లుకిఱతు, ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; తితీర్షతాం పారమెన్ఱతు-కడుక అనిష్టనివృత్తిపెఱ వేణు

అజ్ఞానామ్ - ఉపాసనే జ్ఞానమాన్ద్యవతామ్; ప్రపత్తిసూక్ష్మ విశేషజ్ఞానాభావవ తామ్. పూర్వపక్షే, విజానతామ్ - ఉపాసనాదిజ్ఞానవతామ్; అశక్తానామిత్యర్థః, తితీర్షతామిత్యత్ర-విరోధినివృత్తౌ ముఖ్యత్వమభిప్రేతమ్. (అనన్యమిచ్ఛతామ్)ఇత్య త్ర ఇష్టప్రాప్తౌముఖ్యత్వమభిప్రేతమ్. పూర్వపక్షే, తితీర్షతామనన్యమిచ్ఛతామ్- జ్ఞానానుష్ఠానశక్తానాం విళమ్బాక్షమాణామిత్యర్థః.

(౧) - రా - సు -

మెన్నుమ్ త్వరైయుడైయార్క్కెన్నపడి. ఆనన్త్యమిచ్ఛతామెన్నతు - స్వరూపప్రాప్త భగవదనుభవత్తై ప్పెఱ్ఱల్లతు ధరిక్కమాట్టార్క్కెన్న పడి

ఇవై ఇరణ్డైయుమ్ నినైత్తు 'స్వభక్తేర్భ్యామ్నావా' ఎన్గిఱార్ ఇఙ్గు భక్తియెన్నతు - పరిపూర్ణప్రేమపారవశ్యత్తై చ్చొన్నపడియల్లతు, భక్తియోగత్తై చ్చొన్నపడియన్ను, ఇబ్భక్తియినుడైయ భూమావాకి అతు-కడుకప్రాప్తికిడైయాతపోతుఅత్తియయుమ్బడియాన అవస్థావిశేషమ్

ఇతుశిలర్క్కు కట్టళైప్పట్ట భక్తియోగమిల్లైయాకిలుమ్, సుకృతవిశేషమూలమాన భగవత్ప్రసాదవశత్తాలేవరుమ్ ఇవ్వవస్థైయుడైయ వనుమ్ ప్రపత్తిక్కధికారి. ఇప్పడియాకైయాలే ఉపాయాన్తరత్తిల్ అజ్ఞరాయ్, ఇవ్వుపాయత్తిల్ సముదాయజ్ఞానమాత్రమాయిరుప్పార్క్కుమ్, ఇతిలుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళిలుమ్ తెళివుణ్డానాలుమ్ ఉపాయాన్తరత్తిలనుష్ఠానశక్తి యిల్లాతార్క్కుమ్, ఇవై ఇరణ్డుముణ్డానాలుమ్ విళమ్బమ్ పొఱాతవార్త్త్యతిశయముడైయార్క్కుమ్ ప్రపత్తియిలే ఇత్తియలామ్

ఇవ్విళమ్బాక్షమనుమ్ తొన్నినైక్కు జ్ఞాలత్తిల్ ఫలమ్బెఱుకైక్కు ఉపాయాన్తరరహితన్, ఇప్ప్రకారత్తై నినైత్తు 'జగతిగతిమన్యామ

సారే (స్వభక్తేర్భ్యామ్నావేత్యాది) అవిద్యాత ఇతిశ్లోకే, పూర్వపక్షే, అవిద్యాతః - ఉపాసనాద్యజ్ఞానాత్, ప్రపత్త్యుపయుక్తశరణ్యగుణాది విషయాజ్ఞానాదిత్యర్థః సిద్ధాన్తే, సాధనాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వాజ్ఞానాదిత్యర్థః దేవేపరిబృఢతయావిదితయేత్యత్ర - పూర్వపక్షేపరిబృఢ త్వరూపశరణ్యగుణవిషయకజ్ఞానాదిత్యర్థః సిద్ధాన్తే, సాధనాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాదితిఫలితార్థః పూర్వపక్షే, అన్యాంగతిమ్ - ప్రపత్తివ్యతిరిక్తాంగతిమవిదుషామిత్యర్థః, సిద్ధాన్తే, భగవద్వ్యతిరిక్తాంగతిమవిదుషామిత్యర్థః

సారే (కట్టళైప్పట్టభక్తి) సాధనభూతభక్తిత్యర్థః

విదుషామ్” ఎన్గిఱతు. వ్యాసాదికళ్ అకారిపురుషర్కళాకై యాలే విళమ్బక్షమరుమాయ్ ఉపాయాన్తర శక్తరుమాయిరుప్పర్కళ్. ఆకైయాల్ ఉపాసనత్తిలే ఇఴిన్దార్కళల్లతు, జ్ఞానమాన్ద్యమాతల్ విశ్వాసమాన్ద్యమాతలుణ్డా యిఴిన్దార్కళన్రు. అశక్తస్యాతికృచ్ఛ్రేషుదురాశాదార్ఢ్యశాలినః । కస్యచిద్బుద్ధిదౌర్బల్యం లఘుత్యాగస్యకారణమ్ । తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామన్యదిత్యపియుజ్యతే । వ్యాసాదిషుతునైవైషానీతిస్సంశయఘాతిషు ॥ ఇప్పడి ఉపాసనప్రపదనఙ్గళుక్కు అధికారమ్ వ్యవస్థితమాకైయాలే ఇరణ్డుశాస్త్రముమ్ సప్రయోజనమ్” ఇతి.

తత్రమధ్యవాక్యద్వయేనతావత్, ఋషీణాం దివ్యసూరీణామప్యద్రిపరమాణువత్ । వైషమ్యమితి పూర్వోక్తిరతివాద ఇతీరితమ్ ॥ తదేవతత్త్వకరణ నిగమనేవిస్తరేణాను గృహీతమ్.

తత్రజ్ఞాతౄణాంప్రపత్త్యధికారోక్తిబలాత్ అజ్ఞానమేవ సాధనాన్తరాధికార ఇత్యాశయేనశఙ్క్యతే (ఆనాలితి). దృష్టాన్తార్థమజ్ఞపదస్య

(కస్యచిదితి)అశక్తస్యనరస్యేత్యర్థః.(లఘ్వితి)లఘు-ప్రపదనమ్.తత్త్యాగఇత్యర్థః. సారే, (ఇరణ్డుశాస్త్రముమ్) భక్తిప్రపత్తిశాస్త్రముమ్, (సప్రయోజనమితి) అన్యథా అర్థవర్ణనాదిత్యన్వయః.

(తత్ర) సారే (మధ్యవాక్యద్వయేనేతి) జ్ఞానపూర్తియాతలిత్యారభ్య ఇల్లైయామిత్యన్తమ్, అవర్కళిత్యారభ్య ఇల్లైయిత్యన్తం మధ్యవాక్యద్వయేనేత్యర్థః. (వైషమ్యమితి) అత్ర “దేహాత్మాభిమానికళుక్కుమ్ ఆత్మస్వరూపమ్ కైవన్దిరుక్కుమ్ ఋషికళుక్కుమ్ పర్వతపరమాణువోట్టైవాశిపోరుమ్; ఋషికళుక్కుమాఴ్వార్కళుక్కుమత్తనైవాశిపోరుమ్”ఇతి శ్రీచన్దప్రబన్ధప్రథమగాథావ్యాఖ్యాన శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా. (పూర్వోక్తిః) దేహాత్మాభిమానికళుక్కుమిత్యాది పూర్వాచార్యశ్రీసూక్తిః.

(శఙ్కతఇతి) ఆనాల్ ఇదంశరణమితిశఙ్క్యతే ఇత్యర్థః. (దృష్టాన్తార్థమితి) విజానతామిత్యత్రదృష్టాన్తార్థ మజ్ఞానామితిపదమ్. తత్పదం జ్ఞానసామాన్యాభావ

ప్రతీయమానార్థం నిరస్యవివక్షితమర్థమాహ (ఇవ్విడత్తిలిత్యాదినావాక్యత్రయేణ) (అఱియాతొழிకై యన్ఱు) ఇతి యథాఽజ్ఞపదస్య జ్ఞానసామాన్యాభావోఽర్థో బాధితః, ఏవంవిజానత్పదస్యాపి స్వరూపవిరుద్ధత్వాజ్జ్ఞానం నార్థ ఇతిభావః విశబ్దవివక్షిత జ్ఞానాభావమప్యాహ (ప్రపత్తితన్నిలుమితి) విజానతామిత్యత్రసాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వాజ్జ్ఞానంనార్థః భట్టారకైః "ప్రపత్త్యుపయుక్త పరిబృఢత్వరూపశరణ్యాగుణ విశేషజ్ఞానం - విజ్ఞానమ్" ఇతి వ్యాఖ్యాతత్వాది త్యాశయేనాహ (ఇవళ్ఱిల్ విజానతామెన్ఱుమిత్యాదినావాక్యత్రయేణ) "జ్ఞానవిశేషముమ్"ఇత్యపిశబ్దేనాఽజ్ఞానం సముచ్చీయతే. అనేన జ్ఞానాజ్ఞానయోరేకవిషయకత్వస్వారస్యమపిసూచితమ్, ప్రపత్తిక్కు ఉపయుక్తమాన వితిశబ్దార్థఉక్తః.

తర్హి విజానతామితి వ్యర్థస్స్యాదిత్యాశఙ్క్య "విజానతామితి - జ్ఞానవానశక్తోలక్ష్యతే. అన్యథా అశక్తస్య సఙ్గ్రహాఽభావ ప్రసఙ్గాత్ ఇత్యాశయేనాహ (ఇవ్వుపయుక్తజ్ఞానముణ్డానాలుమితి) అనేన విజానతామిత్యత్ర జ్ఞాధాత్వర్థ ఉక్తిః శక్త్యాసత్త్యామపిస్వరూపవిరోధబుద్ధ్యా ఉపాయానుష్ఠానాభావోఽదృష్ట ఇత్యతఆహ (శక్తియుణ్డేయాకిలుమిత్యాదినా వాక్యత్రయేణ)

ప్రతిపాదకంనేతితాత్పర్యమ్ (వాక్యత్రయేణ) ఇవ్విడత్తిలితి, మఱ్ఱొతీతి, ఉపాసనేతివాక్యత్రయేణ (విశబ్దః) విజానతామిత్యత్రవిశబ్దః (వాక్యత్రయేణ) ఇవళ్ఱిలితి, అల్లతితి, పరిబృఢత్వేతివాక్యత్రయేణ (సారేపరిబృఢతయేతి) పరిబృఢత్వమ్ - స్వామిత్వమ్ (ఏకవిషయకత్వమ్) ప్రపత్త్యాదిరూపైకవిషయకత్వమ్

(లక్ష్యతఇతి) (విజానతామ్) లక్షణయా అశక్తానాం విజానతామిత్యర్థః. (అన్యథా)జ్ఞానవతామిత్యర్థమాత్రాఙ్గీకారే (అనేన) ఇవ్వుపయుక్తజ్ఞానముణ్డానాలుమిత్యనేన. (దృష్టఇతి) స్వశక్తిత్యాగకర్త్రాఽఽశ్రితాయాందృష్టఇత్యర్థః అత్రశ్రీవచనభూషణే "పిరాట్టిస్వశక్తియైవిట్టాళ్" ఇతి తద్వ్యాఖ్యానవరమునివర్యవ్యాఖ్యానే

గోబలీవర్దన్యాయేన ఉత్తరార్ధ తాత్పర్యమాహ (ఉపాయాన్తరత్తిలిత్యాదిభిరేకాదశభిర్వాక్యైః). తత్రవాక్య చతుష్టయం తృతీయపాదార్థకథనపరమ్-అత్రయథాయోగమ్పాదచతుష్టయస్యాప్యర్థోవర్ణనీయఇతిఘట్టతాత్పర్యమ్. అత్ర "స్వభక్తైర్భ్యామ్నా వా" ఇత్యావృత్త్యాపాదద్వయార్థలాభాత్ నన్యూనతాదోష ఇత్యాశయేనాహ (ఇవైఇరణ్డైయుమితి). ప్రపత్తేస్సర్వాధికారత్వ మిత్యభిప్రేత్యాహ (ఇజ్గితి). భక్తియోగాభావేప్రేమపారవశ్యమపినస్యాదిత్యత ఆహ(ఇతుశిలర్క్కు)

"స్వశక్తియైవిడుకైయావతు - నాయకరాన పెరుమాళ్ రక్షిక్కుమత్తనైయల్లతు నమ్ముడైయశక్తియాల్ నమ్మైరక్షిత్తుక్కొళ్ళుకై నమ్ పారతన్త్ర్యత్తుక్కునాశమెన్ఱు స్వశక్తికొణ్డు కారియఙ్గొళ్ళాతొழிకై. (౧) 'అసన్దేశాత్తు రామస్యతపసశ్చానుపాలనాత్ ।నత్వాంకుర్మిదశగ్రీవభస్మ భస్మార్హతేజసా' ఎన్నాళితే" ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా (వాక్యత్రయేణ) శక్తియుణ్డేఇతి, ఇతుప్రపన్ననుడైయతితి, అల్లాతపోతితి, వాక్యత్రయేణ. సారే(ఉత్తరకృత్య విశేషత్తుక్కిఱతి.) ప్రపత్త్యనుష్ఠానకాలీన విశేషస్యోదాహరణంన; ప్రపత్త్యనన్తరకాలీనం సర్వం ఫలకోటినివిష్టమితిభావః.

(ఉత్తరార్ధమ్) "ఇదంతితీర్షతాం పారమిదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్" ఇత్యుత్తరార్ధమ్. (తాత్పర్యమితి) తితీర్షానన్త్యేచ్ఛయోరేకనిష్ఠత్వేపి సామాన్యవిశేషన్యాయేన అత్రాధికారభేదోవక్తవ్యఇతిభావః. (ఏకాదశభిర్వాక్యైః) ఉపాయాన్తరత్తిలితి, ఇత్తైయితి, ఎజ్ఞనేఇతి, తితీర్షతామితి, ఆనన్త్యమిచ్ఛతామితి, ఇవైయిరణ్డైయుమితి, ఇఙ్గుభక్తియెన్ఱతితి. అల్లతితి, ఇబ్భక్తియినుడైయతితి, ఇతుశిలర్క్కితి, ఇవ్వవస్థైయితి, ఏకాదశభిర్వాక్యైః;(వాక్యచతుష్టయమ్)ఉపాయాన్తరత్తిలిత్యారభ్యత్వరైయుడైయార్క్కెన్నపడి ఇత్యన్తం వాక్యచతుష్టయమ్. (తృతీయపాదమ్) ఇదం తితీర్షతామితి తృతీయపాదమ్.(ఆవృత్త్యా)"స్వభక్తైర్భ్యామ్నా వా" ఇతిద్విరావృత్త్యా. (పాదద్వయమ్) ఇదం తితీర్షతామితి, ఇదమానన్త్యమిచ్ఛతామితి పాదద్వయమ్. (భక్తియోగాభావే) సాధనభక్తియోగాభావే,సారే (ఇతు)అవస్థావిశేషమ్. (పిణ్డి

ఇతి. (సుకృతవిశేషేతి) "జనాస్సుకృతినోఽర్జున" ఇత్యుక్తేరితిభావః బుద్ధిసౌకర్యాయపిణ్డితమర్థం పదత్రయేణదర్శయతి (ఇప్పడియాకైయాలితి) విజానతామితిధర్మాణాంస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానవివక్షాయాం చరమశ్లోకాద్యుపదేష్టౄణాం వ్యాసాదీనాముక్త జ్ఞానవత్త్వేనతేషాం ప్రపత్తావేవాధికారస్స్యాత్. తతశ్చ భక్తత్వం వ్యాహన్యేతేతిదూషణం పూర్వోక్తమ్.

తర్హి భవత్పక్షేవా కథంవ్యాసాదీనాం ప్రపత్తావనధికారఇత్యత ఆహ(వ్యాసాదికళితి) తర్హి "నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాత్ "ఇత్యస్యకోఽర్థఇత్యత ఆహ (అశక్తస్యేతి) సాధనాన్తరజ్ఞానానుష్ఠానాశక్తస్య"యథాకథఞ్చిత్సఙ్గంతత్కుర్మః. పూర్ణానుష్ఠానాశక్తా యథాశక్తికుర్మః. తత్రాప్యశక్తా అనుకూలాన్తరాణి తదుపాయోపాయాన్వాకుర్మః"ఇతి, శక్తానామపి అతిప్రయాససాధ్యేషు దుష్పరిహారనిరర్థకా శామాత్రేణ ఆత్మానంకృతార్థం మన్యమానస్యేత్యర్థః (కస్యచిత్) "దృఢపూర్వశ్రుతోమూర్ఖః" ఇత్యాద్యుదాహరణస్యేత్యర్థః (బుద్ధిదౌర్బల్యమ్) అధికర్తుమయోగ్యేఅధికారభ్రమః. (లఘ్వితి) "ఉపాయాన్తరమిష్యతే" ఇత్యస్య ఉపాయాన్తరమన్యద్వా ఇష్యతే సర్వథాప్రపత్తిర్నేష్యత ఇత్యర్థ ఇతిభావః

ఏవంనరస్యేత్యాదికం జ్ఞానమాన్ద్య పరతయాయోజితమ్ విశ్వాసమాన్ద్య పరతయాపియోజయతి (తత్రేతి) లఘుత్యాగవిషయే విశ్వా

తమ్)సారమ్ (పదక్రమేణ)"అజ్ఞానామ్ - విజానతామ్,తితీర్షతామ్, అనన్యమిచ్ఛతామ్"ఇతిపదక్రమేణ (దూషణమ్)"ఉపాసనాదికళిలధికారమిలైయామ్"ఇతిదూషణమ్ (దృఢపూర్వశ్రుత ఇతి) రహస్యత్రయసారేసిద్ధోపాయశోధనాధికారే"దృఢపూర్వశ్రుతోమూర్ఖోధర్మాణామవిశారదః। వృద్ధానపృచ్ఛన్ సన్దేహానర్థశ్శ్వభ్రమివర్ఛతి॥ అన్యథామన్దబుద్ధీనాం ప్రతిభాతిదురాత్మనామ్। కుతర్కవ్యాళదష్టానాం విభ్రాన్తేన్ద్రియవాజినామ్" ఇత్యాదికమత్రానుసన్ధేయమ్ (ఉదాహరణస్య) ఉదాహరణభూతస్య.

సరాహిత్యేన ప్రపత్త్యనర్హాణాం సాధనాన్తరమిత్యపి కారణం యుజ్యత ఇత్యర్థః. (మహావిశ్వాసపూర్వకమ్)"రాక్షసానామ విస్రమ్భాత్"ఇత్యాద్యనుసారేణ విశ్వాసస్య ప్రపత్త్యావన్తరఙ్గత్వాదితి భావః. "సర్వస్యాపి చేతనస్య ఉపాయాన్తరం బుద్ధిమాన్ద్యాదిష్యతే" ఇత్యాద్యర్థస్తు బాధిత ఇత్యాహ (వ్యాసాదిష్వితి).తదయంనిష్కర్షః. "వ్యాసాద్యనుష్ఠితేర్జ్ఞాజ్ఞవిషయైక్యాచ్చ సఙ్గ్రహాత్ । అశక్తానామిహాజ్ఞానంన స్వరూపవిరోధధీః" ఇతి ;

ఉదీచిరఙ్గవరద దేశికైర్దర్శితోత్రనః । తటాకతీర సమ్భూతస్సమ్ప్రదాయః ప్రకాశ్యతే । అనుపాస్యత్వ కణ్ఠోక్తేః తామసాద్యుపబృంహ

(మహావిశ్వాసపూర్వకమితి) (రాక్షసానామవిస్రమ్భాదితి) సనత్కుమారసంహితాయామ్, "ప్రపత్తేఃక్వచిదప్యేవం పరాపేక్షానవిద్యతే। సాహిసర్వత్రసర్వేషాం సర్వకామఫలప్రదా । సకృదుచ్చారితాయేన తస్యసంసారనాశినీ । రాక్షసానామవిస్రమ్భాదాఞ్జనేయస్యబన్ధనే । యథావిగళితాసద్యస్స్వ మోఘాప్యస్త్రబన్ధనా । తథాపుంసామవిస్రమ్భాత్ప్రపత్తిః ప్రచ్యుతాభవేత్ । తస్మాద్విస్రమ్భయుక్తానాంముక్తిం దాస్యతిసాచిరాత్" ఇతి. (అనుష్ఠితేః) ఉపాసనానుష్ఠానాత్. (జ్ఞాజ్ఞేతి) జ్ఞాజ్ఞయోః ప్రపత్త్యాదిరూపవిషయైక్యాదిత్యర్థః. (అశక్తానామితి) విజానతామిత్యత్ర అశక్తానాంసఙ్గ్రహాదిత్యర్థః. (ఇహాజ్ఞానం) విజానత్పదబోధ్యజ్ఞానమ్. (నస్వరూపేతి) స్వరూపయాథాత్మ్య విరుద్ధత్వజ్ఞానంనభవతీత్యర్థః. అత్ర అజ్ఞానాన్నసాధనాన్తరే ప్రవృత్తిరితి పూర్వపక్ష్యాశయః (ఇతీతి) తదయంనిష్కర్ష ఇతి పూర్వేణాన్వయః.

(అనుపాస్యత్వేతి) ప్రపన్నపారిజాతే, భగవత్పరిజనోపాసనపద్ధతౌ "బ్రహ్మరుద్రార్జునవ్యాస సహస్రకిరభార్గవాః । కకుత్స్థాత్రేయకపిలబుద్ధాద్యాయే సహస్రశః । శక్త్యావేశావతారాస్తు విష్ణోస్తత్కాలవిగ్రహాః । అనుపాస్యాముముక్షూణాం యథేన్ద్రాద్యాస్తుదేవతాః । యథాభగవతైవోక్తంవిష్వక్సేనాయశృణ్వతే । అధికృత్య ముముక్షూణామనుపాస్యానశేషతః । అనర్చ్యానపివక్ష్యామిప్రాదుర్భావాన్యథాక్రమమ్ । చతుర్ముఖస్తుభగవాన్ సృష్టికార్యేనియోజితః । శఙ్కరాఖ్యోమహా

రుద్రస్సంహారార్థే నియోజితః । మోహనార్థస్తదా బుద్ధో వ్యాసశ్చైవ మహానృషిః ।
వేదానాం వ్యసనే తత్ర దేవేన వినియోజితః । అర్జునో ధన్వినాం శ్రేష్ఠో జామదగ్న్యశ్చ
మహానృషిః । వసూనాం పావకశ్చాపి విత్తేశశ్చ తథైవ చ । ఆవిష్టమాత్రాస్తే సర్వే కార్యార్థ
మితి తద్యుతే । అనర్చ్యాస్సర్వ ఏవైతే విరుద్ధత్వాన్మహామతే । అహఙ్కృతియుతా
శ్చైవ జీవమిశ్రా హ్యధిష్ఠితాః । అనుపాస్యాస్తు తే సర్వే విరుద్ధత్వాన్మహామతే । ప్రా
దుర్భావాస్తు ముఖ్యా యే మదంశత్వాద్విశేషతః । అజహత్స్వభావవిభవా దివ్యా
ప్రాకృతవిగ్రహాః । దీపాద్దీపా ఇవోత్పన్నా జగతో రక్షణాయ తే । అర్చనార్హా హి సేనేశ
సంసృత్యుత్తారణాయ వై । యదా హ భగవాన్వ్యాసః పురాణే తు పరాశరః । బ్రహ్మాణం
శితికణ్ఠఞ్చ యాశ్చాన్యా దేవతాస్స్తుతాః । ప్రతిబుద్ధా న సేవన్తే యస్మాత్పరిమితం ఫలమ్ ।
అన్యే తు పురుషవ్యాఘ్ర చేతసో యే వ్యపాశ్రయాః । అశుద్ధాస్తే సమస్తాస్తు దేవాద్యాః
కర్మయోనయః" ఇత్యాదినా వ్యాసాదీనామనుపాస్యత్వముక్తమితి భావః

(తామసేతి) తమసపురాణే దేవాదిప్రతిపాదనాదిత్యర్థః. అత్ర ప్రమాణాని
మాత్స్యే, -- "సఙ్కీర్ణాస్సాత్త్వికాశ్చైవ రాజసాశ్చైవ తామసాః । యస్మిన్
కల్పే తు యత్ప్రోక్తం పురాణం బ్రహ్మణా పురా । తస్య తస్య తు మాహాత్మ్యం
తత్స్వరూపేణ వర్ణ్యతే । అగ్నేశ్శివస్య మాహాత్మ్యం తామసేషు ప్రకీర్తితమ్ ।
రాజసేషు చ మాహాత్మ్యమధికం బ్రహ్మణో విదుః । సఙ్కీర్ణేషు సరస్వత్యాః పితౄ
ణాఞ్చ నిగద్యతే । సాత్త్వికేష్వథ కల్పేషు మాహాత్మ్యమధికం హరేః । తేష్వేవ యోగ
సంసిద్ధా గమిష్యన్తి పరాం గతిమ్" ఇతి పాద్మే,- "మాత్స్యం కౌర్మం తథా లైఙ్గం శైవం స్కా
న్దం తథైవ చ । ఆగ్నేయఞ్చ షడేతాని తామసాని నిబోధ మే । వైష్ణవం నారదీయఞ్చ తథా
భాగవతం శుభమ్ । గారుడఞ్చ తథా పాద్మం వారాహం శుభదర్శనే । సాత్త్వికాని పురా
ణాని విజ్ఞేయాని చ షట్పృథక్ । బ్రహ్మాణ్డం బ్రహ్మవైవర్తం మార్కణ్డేయం తథైవ చ ।
భవిష్యద్వామనం బ్రాహ్మం రాజసాని చ షణ్ణ్వదుః । సాత్త్వికా మోక్షదాః ప్రోక్తా రాజ
సాస్స్వర్గదాశ్శుభే । తథైవ తామసా దేవి నిరయప్రాప్తిహేతవః" ఇతి

స్థలాన్తరే, "పురాణసఙ్ఖ్యాసమ్భూతిమస్య వాచ్యం ప్రయోజనమ్ । దానం దాన
స్య మాహాత్మ్యం పారాదేశ్చ నిబోధత । బ్రాహ్మం దశ సహస్రాణి పాద్మం పఞ్చోన షష్టి చ
శ్రీవైష్ణవం త్రయోవింశం చతుర్వింశతు శైవకమ్ । అష్టాదశం భాగవతం నారదం పఞ్చ

ణాత్ । నమస్కారాచ్చ చత్వారో వ్యాసాద్యాః కల్ప భేదతః । అతః

వింశతిః। మార్కణ్డేయంనవాగ్నేయం దశపఞ్చచతుశ్శతమ్। చతుర్దశభవిష్యత్స్యాత్ తథాపఞ్చశతానిచ। దశాష్టౌబ్రహ్మకైవర్తంలైఙ్గమేకాదశైవతు। చతుర్వింశతివారాహమేకాశీతిసహస్రికమ్। స్కాన్దంశతంతథానీకం వామనంనష్టకీర్తితమ్। కౌర్మం సప్తదశఖ్యాతంమాత్స్యంతచ్చచతుర్దశ। ఏకోనవింశత్సౌపర్ణం బ్రహ్మాణ్డంద్వాదశైవతు। ఏవంపురాణసన్దోహంచతుర్లక్షముదాహృతమ్। తత్రాష్టాదశసాహస్రంశ్రీభాగవతమిష్యతే। ఇదంభగవతాపూర్వంబ్రహ్మణేనాభిపఙ్కజే। స్థితాయభవభీతాయ కారుణ్యాత్సంప్రకాశితమ్” ఇత్యాది

(నమస్కారాదితి)ఉపయుక్తాంశసఙ్గ్రహగ్రన్థే-శ్రీపఞ్చరాత్రే-శ్రీవృసంహస్య పరవాసుదేవాని రుద్ధవేదియాగపర్యఙ్కోపరి అనన్తాసనకల్పనమధికమ్, శ్రీకృష్ణస్యనిత్యోక్తపరివార ఏవదేవీమాతృభేదః తత్తత్సంహితానుసారేణావగన్తవ్యః పరాశరసంహితాయామ్, “వామేభూమి సుతాపురస్తుహనూమాన్” ఇత్యాదిధ్యానశ్లోకే సుగ్రీవాదీనాంవాయవ్యాదిషుస్థితిరుక్తా “భరతేనధృతచ్ఛత్రం శత్రుఘ్నధృతచామరమ్। లక్ష్మణానుచరం దేవం సనకాదిమునిస్తుతమ్” ఇతి భరతశత్రుఘ్నస్థితిః తత్వసఙ్గ్రహే ఉక్తా కోదణ్డరామస్యాహ, పాద్మే, “భరతంకల్పయేత్ప్రాచ్యాం దక్షిణేజానకీంపునః। ప్రతీచ్యాం జామ్బవన్తఞ్చ ఉత్తరేలక్ష్మణంతథా। సుగ్రీవఞ్చాగ్నికోణేతు నైఋత్యాన్తువిభీషణమ్। వాయవ్యాన్తునళంన్యస్యేదైశాన్యాంశత్రుమర్దనమ్” ఇతి “తద్వామభాగేత్వై దేహీంసీతాంతన్మన్త్రతోయజేత్। దక్షిణేలక్ష్మణఃపూజ్యః రాఘవస్యాత్మమన్త్రతః। వామేత్రికోణంశార్ఙ్గఞ్చ యజేద్దక్షిణకే శరాన్। హనూమన్తఞ్చసుగ్రీవం భరతఞ్చవిభీషణమ్। సుషేణాఙ్గదశత్రుఘ్నాన్‌జామ్బవన్తందశాదిషు” ఇతి.

అత్రయథాసంహితంవ్యవస్థా అగస్త్యసంహితాయాం విష్వక్సేన వైనతేయ చణ్డాదికుముదాదయోఽపి, ఖచితత్వాత్ శ్రీరామస్యనిత్యోక్తపరివారా అపిధ్యేయాః పరాశరసంహితాయామ్, హనూమదాద్యష్టానామేవోక్తేరేకావరణంనియతమ్ తత్వసఙ్గ్రహేద్వ్యుక్తదశావరణాద్యర్చనన్తు అభ్యుదయావహమ్. “దేవోవైకుణ్ఠనాథస్తు అనన్తాసనసంస్థితః। సేవ్యశ్శ్రీభూమినీళాభిఃప్రాదుర్భావైస్తథాఖిలైః” ఇతి

పూర్వార్యం వైషమ్యసూక్తిర్నాత్యుక్తిరితా । సాధ్యోపాయాధికారే సైవ వైలక్షణ్యప్రపఞ్చనాత్ । అజ్ఞాననియమాభావో మధ్యవాక్యవివ

గద్యభాష్యోదాహృతవచనేన పాద్మోత్తరాదినాచ వైకుణ్ఠేపివిభవసద్భావసద్ధేః తత్పరివారాస్సుగ్రీవాదయోపినిత్యాస్సన్తీతిసధ్యతి. “అప్రోవిష్ణోరనాప్తశ్చద్విధా పరికరస్స్మృతః; నిత్యోపవర్గ్యోనచానిత్యః కర్మవశ్యోముముక్షుభిః” ఇత్యుక్తేః, నిత్యభూతాస్సుగ్రీవాదయపివధ్యాతవ్యాః. పరాశరసంహితాయామ్, శ్రీహయగ్రీవకల్పే, తస్యాగ్రే వైనతేయహనూమతోర్ధ్యానోక్తేః బద్ధాద్ధనూమతోన్యోహనూమాన్ శ్వేతద్వీపేస్తీతిగమ్యతే.

అగస్త్యసంహితాదిషు శ్వేతద్వీపావస్థిత శ్రీరామపరితస్సుగ్రీవాదీనాముక్తేస్తేషితత్రాపి నిత్యాస్సన్తీతిసిద్ధేస్తేషాంధ్యానమపినానుచితమ్ “ధనంసమ్మార్జయేత్తేనప్రతిష్ఠామాచరన్తియే । వైష్ణవీంభక్తియుక్తేనచేతసా కీర్తయన్తిచ । భగవద్భావినోవిప్రా ఇత్యాప్తాస్సముదాహృతాః । వర్ణధర్మమనుజ్ఝిత్వా అప్తాదిష్టేనకర్మణా । యజన్తిశ్రద్ధయాదేవమనాప్తాస్తేప్రకీర్తితాః ” ఇత్యత్రసుగ్రీవాదిధ్యానం బద్ధభిన్ననిత్యసుగ్రీవాదివిషయకమిత్యుక్తమ్. తద్వత్ పరాశరసంహితాయాం “ప్రహ్లాదోనారదశ్చైవ పుణ్డరీకః పరాశరః । వేదవ్యాసోమ్బరీషశ్చ శుకస్తద్వచ్చశౌనకః । భీష్మోదాల్భ్యస్తతోజాతస్తద్వం శేషకుసాదరాః । రుక్మాఙ్గదస్తథాతద్వ ద్వసిష్ఠస్తువిభీషణః । ఏతద్విష్ణ్వంశ సముద్భూతా స్సాత్త్వికాఋషినాయకాః । ఏతేభాగవతాశ్చైవ భుక్తిముక్తిప్రదాయకాః । అర్చాయోగ్యాస్సదాసమ్యగ్విష్ణుపార్శ్వేచనిత్యవత్ । విష్ణ్వర్చానిత్యపూజాచ ముక్తార్చావిశేషతః । తథాభాగవతార్చాచ నిత్యనైమిత్తికైఃక్రమాత్ । దివ్యేసిద్ధేస్వయంవ్యక్తే మానుషేదేవమన్దిరే। గృహేచపూజయేద్విప్రః ప్రపన్నశ్చవిశేషతః” ఇతి. వ్యాసపరాశరాదేః ప్రతిష్ఠార్చనోక్తిః శుద్ధభాగవతవ్యాసపరాశరాదివిషయా. “నమోవ్యాసాయవిష్ణవే” ఇత్యత్రనమస్కారోపితద్విషయఇతిమన్తవ్యమ్.

(కల్పభేదతః) తామసాదికల్పభేదతః. (వైషమ్యసూక్తిః) “పర్వతపరమాణువోస్త్రై వాశిషోరుమ్” ఇతిసూక్తిః. (నేతి) అత్యుక్తిరితి నేత్యర్థః. (వైలక్షణ్యేతి) ప్రపత్తివైలక్షణ్యేత్యర్థః (అజ్ఞాననియమాభావః) జ్ఞానసామాన్యాభావః (మధ్యవాక్యమ్)

క్షితః । యాథాత్మ్యజ్ఞానినాంవ్యాజభక్తి యోగాధికారతః। ఇన్దత్యాగ విధీత్యాది పూర్వవాక్యేద్విరాశిగః । అధికారః కథంప్రోక్తశ్చతుర్ణా మధికారతః । అత్యన్తాజ్ఞశ్చ సర్వజ్ఞోవ్యాహతేర్నాధికారభాక్ । సాధ్య ద్విత్వానుపగమాదుత్తరార్థశ్చబాధితమ్। ఇతిశఙ్కానిరాసార్థమానా లిత్యాదివిస్తరః ॥

తత్రవ్యాహతిం తావత్పరిహరతి(ఇవ్విడత్తిలిత్యాది). విజానతా మిత్యత్ర జ్ఞాధాత్వర్థాభావమాహ(ఉపాసనాదికళిలితి).వ్యుపసర్గ వివక్షిత విశేషజ్ఞానాభావమాహ (ప్రపత్తితన్నిలుమితి).అత్రజ్ఞానాజ్ఞానయోరేక విషయకత్వస్వారస్య మభిప్రేతమ్. (నూతేష్వితి)"ప్రాప్యోజీవః. ప్రాప్తా ఈశ్వరః. స్వీకారమప్యనపేక్ష్య భగవానుపాయః. ఫలం పరార్థాను

ఇవ్విడత్తిల్చొన్నదితి ముఖ్యవాక్యమ్. (ఇన్దత్యాగవిధీత్యాదీతి) "ఇన్దత్యాగవిధియాన పక్షన్దన్నిలుమ్ ఉపాయాన్తరసామర్థ్యమిల్లాతార్కుమ్ అతుణ్డాకిల్ విశ్వాసమర ల్లాతార్కుమ్ ఇప్పిపత్తియిలధికారమ్" ఇతివాక్యానుపూర్వీ. (ద్విరాశిగః) ఉపా యాన్తరానుష్ఠానా సామర్థ్య విశ్వాసమత్వరూపద్విరాశిగః, అధికార ఇత్య న్వయః. (చతుర్ణామితి) ఇదంశరణమజ్ఞానామితి శ్లోకేచతుర్ణామధికారిణాంవిభాగా ద్ద్వివిధః అధికారఇతి కథంప్రోక్త ఇతి ఔత్ప్రేక్షిక పూర్వపక్ష్యభిప్రాయః. (అత్యన్తాజ్ఞేతి) అత్యన్తాజ్ఞః - ఘటాదిః. సర్వజ్ఞః - ముక్తజీవః. ముక్తావస్థాయామే వసర్వజ్ఞత్వమ్. (వ్యాహతేరితి) ఘటస్య అచేతనత్వాత్ సర్వజ్ఞస్య ముక్తత్వాన్న ప్రపత్త్యధికారః; అత ఉక్తయోరుభయోఃప్రపత్త్యధికారవ్యాహతేః. అజ్ఞానాం విజానతామిదమిత్యత్ర కథముపపత్తిరితి తాదృశపూర్వపక్ష్యభిప్రాయః. (సాధ్యద్వి త్వానుపగమాదితి) సాధ్యస్య మోక్షస్యద్విత్వానఙ్గీకారాత్. తితీర్షతామితి అనన్త్య మిచ్ఛతామిత్యధికారిద్వయ బోధకముత్తరార్ధం బాధితమితి తాదృశపూర్వపక్ష్యభి ప్రాయః.

(జ్ఞాధాత్వర్థాభావమాహేతి) అజ్ఞానామిత్యత్రేతి శేషః. (వ్యుపసర్గేతి) విజా నతామిత్యత్ర వ్యుపసర్గేత్యర్థః.

భవాది శబ్దాదిభోగప్రభృతిస్వప్రయోజనపర్యన్తం విరోధ'' ఇత్యర్థపఞ్చ
కయాథాత్మ్యజ్ఞానాభావఇత్యర్థః ఏవమ్భూతస్యైవద్వయార్థనిష్ఠాప్రా
ప్తేరితి భావః విజానతామిత్యత్ర తథాత్వార్థః ఉపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధ
త్వజ్ఞానమ్, వ్యుపసర్గాత్స్వరూపవిరుద్ధత్వేన జ్ఞానలాభః, స్వరూపవిరుద్ధ
త్వజ్ఞానఞ్చ భగవత ఉపాయాకార పరిపూర్ణత్వలక్షణ పరిబృఢత్వజ్ఞా
నేనభవతి. అతో * దేవేపరిబృఢతయేత్యేతత్ విజానతామిత్యస్య ఫలి
తార్థకథనముఖేనవ్యాఖ్యానమిత్యభిప్రేత్యాహ (ఇవర్ త్రిలిత్యాదినా).
అల్లతితి "ఇతుక్కనపేక్షితమాన" ఇతివిశేషణేన అనపేక్షితసర్వవిష
యజ్ఞానమర్థ ఏవేతిగమ్యతే తేన న"అజ్ఞసర్వజ్ఞ భక్తానామ్" ఇతిశౌనక
వచన విరోధఇతిభావః

(ఇజ్ఞుచ్చొల్లప్పడుకిఱతు) అనేనదేవవిషయజ్ఞానమేవ విజానత్ప
దార్థః తేనసాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానంఫలితం అజ్ఞపదేచదేవ
విషయక పరిబృఢత్వజ్ఞానరూప విశేషజ్ఞానాభావఏవ వివక్షితఇతిభావః.
అతోజ్ఞానాజ్ఞానయోరేకవిషయకత్వసిద్ధిః దేవవిషయకవిజ్ఞానాభావ
వాన్ సాధనాన్తరస్వరూపజ్ఞానరహితోపి భవతీతి తస్యాపితేనరూపేణస
గ్రహ ఇత్యపియోజనాసూచ్యతే ఉభయథాపిస్వరూపయాథాత్మ్యవి
జ్ఞానరహితానాం సాధనాన్తరే అధికారఇతి ఇవర్ త్రలిత్యాదివాక్యఫలి
తోర్థః వ్యాసాదయస్తు నసాధనాన్తరనిష్ఠాః, కిన్త్వధికారివిశేషణీ
భూతభక్తియోగముఖేన సిద్ధోపాయనిష్ఠాఏవేతితేషాం స్వరూపయాథా
త్మ్యజ్ఞానేపినవిరోధఇతిభావః.

(ఏకవిషయకత్వేతి) ఉపాసనాది ప్రపత్తిసూక్ష్మవిశేషరూపైకవిషయకత్వే
త్యర్థః (ఇవర్ త్రిలిత్యాదీతి) ఇవర్ త్రిల్ విజానతామితి ప్రతీకమ్సూచ్యత
ఇతి, దేవవిషయకవిజ్ఞానవాన్, సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానవానితి విజాన
త్పదార్థః దేవవిషయక పరిబృఢత్వజ్ఞానాభావవాన్, సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వ
జ్ఞానాభావవానితి అజ్ఞపదార్థః సర్వేపి ప్రపత్త్యధికారిణ ఇతిఫలితమ్ (తేషాం)
వ్యాసాదీనామ్

తర్హి అశక్తానాం సఙ్గ్రహోనస్యాదిత్యత ఆహ(ఇత్యుపయుక్తేతి) అశక్తాఃస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవన్తోనవా ఆద్యే విజానత్పదేనసఙ్గ్రహః. అన్తేఅజ్ఞపదేనఇతిభావః ఇదముపలక్షణమ్, శాస్త్రపర్యుదస్తానాం శరణాగత్యధికారే సాధనాన్తరస్యాధికార్యభావప్రసఙ్గః, శక్త్యభావేనశాస్త్రపర్యుదాసేన యాథాత్మ్యజ్ఞానవతాం విజానత్పదేన, తద్రహితానాం తేషామజ్ఞపదేన సఙ్గ్రహఇత్యపిబోధ్యమ్ నచస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవతాం తద్రహితానాం శరణాగత్యధికారే సాధనాన్తరస్యాధికార్యభావ ప్రసఙ్గః శక్త్యభావేన శాస్త్రపర్యుదాసేనవావిద్యారహితానామేవయాథాత్మ్యజ్ఞానరహితానా మజ్ఞపదవివక్షితత్వాత్ నచైవమ్ "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇత్యేవపర్యాప్తమితివాచ్యమ్. సాధనాన్తరానుష్ఠానశక్తానాంతత్స్వరూపజ్ఞానవతాంత్రైవర్ణికానామపిస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానేవిశ్వాసమహత్త్వే భక్తిపారవశ్యేచసతి శరణాగత్యధికార ఇతిజ్ఞాపనాయ పాదత్రయారమ్భాత్. భవత్పక్షేతు విజానత్పదస్య అశక్తిత్వాకారేణ అశక్తిపరత్వేలక్షణాస్యాత్. అతో నాజ్ఞపదవైయర్థ్యమ్; నాపిసాధనాన్తరాధికార్యభావ ప్రసఙ్గఇతిభావః.

"అకిఞ్చననాయ్ ప్రపత్తిక్కధికారియామ్" ఇత్యయుక్తమ్.

(ఆద్యే) అశక్తాః స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవన్తఇతిపక్షే (అన్తే) అశక్తాః స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాభావవన్తఇతిపక్షే (తద్రహితానామ్)యాథాత్మ్యజ్ఞానరహితానామ్ (తేషాం) శాస్త్రపర్యుదస్తానామ్ (ప్రసఙ్గఇతి) నచేత్యన్వయః. (తత్స్వరూపమ్) సాధనాన్తరస్వరూపమ్ (స్వరూపేత్యాది) విజానతామిత్యత్ర స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానమ్, తితీర్షతామిత్యత్ర విశ్వాసమహత్త్వమ్, అనన్యమిచ్ఛతామిత్యత్రభక్తిపారవశ్యఞ్చబోధ్యమ్ (పాదత్రయమ్) "ఇదమేవ విజానతామ్" ఇత్యాదిపాదత్రయమ్ (లక్షణేతి) స్వార్థపరిత్యాగాదితిభావః

(అయుక్తమితి) ప్రపత్తేఃప్రవృత్తిరూపత్వాత్, తస్యాం ప్రవృత్తింకథం సమ్భవతీతిభావః సారే (శరైస్త్వితి) శ్రీరామాయణేసున్దరకాణ్డే ఏకోనచత్వారింశత్సర్గ

సిద్ధోపాయస్యచేతనప్రవృత్తిమాత్రాసహత్వాదిత్యాశఙ్క్యతే (శక్తియు క్తేయాకిలుమ్) ఇతి సిద్ధోపాయస్య ధర్మిగ్రాహి ప్రమాణవిరోధేన సాధనభూత ప్రపత్త్యసహత్వేపి కైఙ్కర్యరూపప్రవృత్తి సహత్వమేవ అన్యథాప్రవృత్తిమాత్రాసహత్వే సిద్ధోపాయాధ్యవసాయఏవనస్యా త్ దితి, తస్యస్వప్రతిబన్ధకత్వమేవ స్యాదిత్యాశయేనాహ (ఇతుప్రపన్నను ష్ఠేయపీత్యాదినా).

నన్వేవంసతి వ్యాసాదీనాం శరణాగతావేవాన్వయస్స్యాత్, “ఇదమేవ విజానతామ్”ఇతిప్రమాణవిరోధేన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానశాలినాం తేషామధికారివిశేషణీభూతవ్యాజరూపభక్తియోగాద్యన్వయాయోగాదిత్యాశఙ్క్య*ఇదన్తితీర్షతాం పారమిత్యుక్తాయాస్సంసారనివృత్తీచ్ఛాయాః,*ఇదమానన్త్యమిచ్ఛతామిత్యుక్తాయాః *సచానన్త్యయకల్పత ఇత్యాదిప్రమాణప్రసిద్ధానన్త్యేచ్ఛాయాశ్చసత్త్వేపి ఉత్తరార్ధ వివక్షితాధికారికోటిద్వయాననుప్రవేశవత్ ద్వితీయపాదవివక్షితాధి కారి కోట్యననుప్రవేశస్యాపి సమ్భవేన తేషాంభక్తియోగాద్యన్వయో

త్రింశశ్లోకః - శరైస్తునఙ్కులాంకృత్వేతి (ప్రమాణమ్) సిద్ధోపాయఇతి ధర్మిగ్రాహక ప్రమాణమ్. (సాధనభూతప్రవృత్త్యసహత్వేపీతి) ఉపాయభూతప్రపదన ప్రవృత్త్యసహత్వేపీత్యర్థః (కైఙ్కర్యరూప ప్రవృత్తిసహత్వమేవేతి)ఫలభూతశరణాగతి ప్రవృత్తి సహత్వమేవేత్యర్థః (అన్యథా) ఏవమనఙ్గీకారే (తస్య) సిద్ధోపాయాధ్యవసాయస్య (స్వప్రతిబన్ధకత్వమేవ) సిద్ధోపాయాధ్యవసాయ ప్రతిబన్ధకత్వమేవ

సారే (ఉత్తరకృత్యవిశేషేతి) అయంఫలకోటినివిష్ట ఇత్యుక్తత్వేన ఫలప్రపత్తిరూపప్రవృత్తిసహత్వమీశ్వరస్యయుజ్యత ఏవేతిభావః (తేషాం) వ్యాసాదీనామ్ (ఉత్తరార్ధవివక్షితాధికారీతి)“ఇదంతితీర్షతాం పారమిదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్”ఇత్యుత్తరార్ధ వివక్షిత ఐశ్వర్యసహాధికారిభక్తి పరవశాధికారీత్యర్థః (అననుప్రవేశవదితి) ఉత్కటేచ్ఛాయా అభావాత్, వ్యాసాదీనామననుప్రవేశవదిత్యర్థః తితీర్షతా

యుక్త ఏవేతి పరిహ స్తము త్తరార్ధవివక్షితమర్థం తావదాహ (ఉపాయాన్తర త్తిలిత్యాదినా) అన్యత్సర్వం పూర్వవత్

(ఇప్పడియాకై యాలే ఇత్యాది) "సముదాయజ్ఞానమాత్రమాయ్"ఇతిమాత్రపదేన ప్రపత్త్యుపయుక్తోపాయ పరిబృఢత్వరూపవిశేషాకారజ్ఞానం వ్యావర్త్యతే తస్మిన్సత్వే తస్యైవ ప్రపత్తిప్రవృత్తౌ హేతుత్వే ఉపాయాన్తర స్వరూపాజ్ఞానస్యైత స్యాన్యథాసిద్ధిశఙ్కాస్యాదితి భావః.

(ఇతిలుమితి) యద్యపి "ఉపాయాన్తర త్తిల్ తెళివుణ్డానాలుమ్" ఇత్యేనవక్తవ్యమ్, తస్యైవసాధనాన్తర ప్రవృత్త్యుపయికత్వాత్

నన్వేతదుభయోరాశఙ్కాట్యాభావాత్ ప్రపత్త్యాసాదిర్న ప్రవర్తత ఇతిభావః (ద్వితీయపాద వివక్షితాధికారీతి) విజ్ఞానత్వద వివక్షితాధికారీత్యర్థః స్వరూప యాథాత్మ్య విశేషజ్ఞానం విజ్ఞానత్వదేనోచ్యతే ప్రపత్త్యధికారే అర్థపఞ్చక స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానస్య ముఖ్యత్వాత్, విజ్ఞానత్వదబోధ్యాధికారి కోటౌ వ్యాసాద్యనను ప్రవేశఇతిభావః (తేషామ్) వ్యాసాదీనామ్

సారే (ఇవ్వుపాయత్తిల్) ప్రపత్తియిలిత్యర్థః (తత్సత్వే) ఉపాయపరిబృఢత్వ రూప విశేషాకారజ్ఞానసత్త్వే (తస్యైవ) తాదృశజ్ఞానస్యైవ (అన్యథాసిద్ధిశఙ్కాస్యాదితీతి) అజ్ఞత్వరూపప్రపత్త్యధి కారః, ఉపాయాన్తరస్వరూపాజ్ఞానస్య ప్రపత్తి ప్రవృత్తౌ హేతుత్వే అన్యథాసిద్ధఇతిభావః శాస్త్రపర్యుదాసాదినా ఉపాయాన్తర స్వరూపాజ్ఞానస్యసత్త్వాత్ తస్య ఉపాయస్వరూప విశేషజ్ఞానే జాతే ప్రపత్తౌ ప్రవర్తతఇతి, ఉపాయాన్తరస్వరూపాజ్ఞానస్య అన్యథాసిద్ధత్వమితి తత్ప్రకారో బోధ్యః

(ఇతిలుమితీతి) సారే (ఇతిలుమ్) ఉపాయపరిబృఢత్వ స్వరూపయాథాత్మ్య జ్ఞానత్తిలుమిత్యర్థః (యద్యపి) అత్ర "ఉపాయాన్తరత్తిల్ తెళివుణ్డానలుమ్" ఇత్యనన్తరం సాధనాన్తర త్తిలిక్రికిజానితిపూరణీయమ్, సాధనాన్తరాకారవిశేషజ్ఞానే సత్యపి ఉపాయపరిబృఢత్వ విశేషజ్ఞానేసతి ప్రపత్తౌ ప్రవర్తత ఇతిభావః (తస్యైవ)

తథాపి "ఇతిలుమ్ ఉపాయాన్తరత్తిలుమ్ తెళివుణ్డానాలుమ్ ప్రపత్తియిలే ఇఴ్ఴియలామ్. ఉపాయాన్తరత్తిలనుష్ఠానశక్తియిల్లాతార్క్కుమ్ ప్రపత్తియిలే ఇఴ్ఴియలామ్" ఇతివాక్యయోజనా. తథా చ అజ్ఞపదవివక్షితోపాయాన్తరస్వరూపజ్ఞానరహితానామపి ప్రపత్త్యావధికారః ఉపాయాన్తరస్వరూపజ్ఞానేసత్యపి విజానతామిత్యుక్త సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానపర్యవసాయిప్రపత్త్యుపయుక్త పరిబృఢత్వరూపశరణ్యగుణ విశేషజ్ఞానవతామపి ప్రపత్త్యావధికారః సాధనాన్తరానను ష్ఠానాశక్తానామపి ప్రపత్త్యావధికారః. తేషామప్యజ్ఞపదేన విజానత్పదేనవా సఙ్గృహీతత్వాదితి భావః.

"శక్తియిల్లాత పేర్క్కుమ్" ఇత్యనన్తరం "ఉపాయాన్తరజ్ఞానతదనుష్ఠాన శక్తికళుణ్డానాలుమ్ శాస్త్రపరిగ్రహమల్లాతార్క్కుమ్ అవైమూన్ఱుముణ్డానాలుమ్ విళమ్బమ్ పొఱాతవార్త్యతిశయముడైయార్క్కుమ్" ఇతియోజనీయమ్. అత్రైవర్ణికానామపి అజ్ఞపదేన సఙ్గృహీతత్వాత్ అతఏవ "భక్త్యాదౌశక్త్యభావః ప్రమితిరహితతా శాస్త్రతః పర్యుదాసః" ఇతిస్థలాన్తరేఽనుగృహీతమ్ (విళమ్బమ్పొఱాతవితి) ఇతరవిషయవైతృష్ణ్యాతిశయేన ప్రాప్యతృష్ణాతిశయేనవా విళమ్బమ్ పొఱాత విత్యర్థః. తేనతితీర్షతా మానన్త్యమిచ్ఛతా మిత్యుభయసఙ్గ్రహః, సాధనాన్తరాణాం ప్రారబ్ధానాశకత్వాదితి భావః

సాధనాన్తరస్వరూప విశేషజ్ఞానస్యైవ (తేషామపి) సాధనాన్తరానుష్ఠానాఽశక్తానామపి (సఙ్గృహీతత్వాదితి) పూర్వోక్తరీత్యా స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవాన్వానవేతి ద్వేధా వికల్ప్య, ఆద్యే విజానత్పదబోధ్యకోటౌ ప్రవేశః, ద్వితీయే అజ్ఞపదబోధ్యకోటౌ ప్రవేశ ఇతి నిరూపణేన సఙ్గృహీతత్వాదిత్యర్థః

(తదనుష్ఠానమ్) ఉపాయాన్తరానుష్ఠానమ్ (యోజనీయమ్) పూరణీయమ్ (సాధనాన్తరాణాంప్రారబ్ధానాశకత్వాదితి) ద్రమిడోపనిషద్భాష్యే నవమశతకదశ

ముదశకవ్యాఖ్యానావతారికాయామ్, "శరీరావసానత్తిలే ఉమ్ముడైయ వపేక్షితమ్ శెయ్యక్కడవోమెన్ఱు ఈశ్వరన్ శొన్నవిడముమ్, అతుకేట్టు ఇవర్ప్రాప్తరానవిడముమ్ కూడాతు ప్రారబ్ధకర్మావసానత్తిలే మోక్షమాకక్కడవతెన్ఱో వేదాన్తఙ్గళిల్ వాసనైయెన్నిల్, ఇత్తిరువాయ్మొழிయిన్నిలే భక్తియైప్పణ్ణాక్కోశ్ఱుమ్, అతఃమాట్టాతార్ ప్రపత్తియైప్పణ్ణుక్కోశ్ఱుమ్ శొల్లిఱ్ఱిత్తే అతిల్ ఉపాసకనాకిఱ వధికారియై ప్రశ్నిచ్చొల్లుకిఱతు ఇఙ్గుప్రపన్ననుక్కు చ్చొల్లుకిఱతు

"తస్యతావదేవచిరం యావన్నవిమోక్ష్యే" ఎన్గిఱవాక్యమన్ఱో ఇవ్వర్థత్తై చ్చొల్లుకిఱతు "ఇతుతాన్ శరీరావసానత్తై ప్పఱ్ఱిచ్చొల్లుకిఱతో?, కర్మావసానత్తై ప్పఱ్ఱిచ్చొల్లుకిఱతో" ఎన్ఱు విచారిత్తు "కర్మావసానత్తై ప్పఱ్ఱిచ్చొల్లుకిఱతెన్ఱు సిద్ధాన్తిత్తిల్లైయో? అత్తోడు విరోధియాతోవితు' ఎన్నిల్, న్యాయానుగృహీతమాయిత్తే వాక్యమర్థప్రత్యాయకమావతు ఉపాసకనుక్కు త్తాన్ పఱ్ఱినవుపాయమ్ ముఱ్ఱి ఫలిక్క వేణ్డుకైయాలే అవ్వళవుమ్ న్యాయమ్ నడక్కుమ్ ఇవన్ ముతలడియిలే "ఎన్నుడైయ సర్వభరఙ్గళుక్కుమ్ కడవాయ్ నీయే" ఎన్ఱుకొణ్డు సర్వేశ్వరన్ పక్కలిలే భరన్యాసమ్ పణ్ణినవనిత్తే, ఇవన్దాన్ శెయ్కిఱతొన్ఱుణ్డాయ్, అతు పక్వమాయ్ప్పెఱవేణుమెన్నుమ్ విళమ్బహేతువుమిల్లై ఇవన్దాన్ భరన్యాసమ్పణ్ణి ఈశ్వరనుక్కు అశక్తియుణ్డాయ్, అతువిళమ్బహేతువుమాకిఱతన్ఱు ఆకఇప్పడినన్యాయఙ్గళ్ కాట్టినవాత్తే ఇవనుక్కు శరీరావసానత్తిలే పేఱ్ఱైక్కుత్తట్టిల్లైయిత్తే

ఇనిత్తాన్ గారుడపురాణే శ్రీరఙ్గమాహాత్మ్యే అశ్వత్థతీర్థప్రశంసాయామ్, "అథయోషిద్వరాకాచిన్మాధవీతిచవిశ్రుతా । విదుషీసర్వధర్మాణాంసర్వకామవివర్జితా॥ తపశ్చచారబహుళంతస్మిన్ తీర్థవరేశుభే। అనాహారాజితక్రోధా సదావైవాయ్వసిస్థితా" ఇత్యారభ్య అధ్యాయత్రయేణ మాధవీవైభవం విస్తరేణోక్త్వాతృతీయాధ్యాయచరమే, "అథాత్రమాధవీసాపితపస్తప్త్వాసుదుష్కరమ్। భగవన్తం ప్రపన్నాసా భగవన్తమవాపసా" ఎన్ఱు మాధవీ ప్రపత్తిపణ్ణి అనన్తరమ్ పెఱ్ఱాళాకచ్చొల్లానిన్ఱతిత్తే" ఇతిశ్రీసూక్తిరత్రానుసన్ధేయా

అజ్ఞానాఽశక్త్యోరుపాయాన్తరాజ్ఞానహేతుత్వేపి విశ్వాభిముఖ్యమ త్వస్యకథమహేతుత్వమ్. తస్యానుష్ఠానోపయికజ్ఞానశక్తిసత్త్వేనగత్యన్తర సమ్భవాదిత్యతఆహ (ఇవ్విశ్వేతి) వ్యాసాదీనామ్, "ఇదమేవవిజాన తామ్" ఇత్యాద్యధికారత్రయసత్వే ప్రపత్తావేవాన్వయస్స్యాత్ అధి కారివిశేషణతయా వ్యాజరూపభక్తియోగాదేః ప్రపత్తివత్ స్వరూప విరుద్ధత్వాభావేపి ప్రారబ్ధనాశకత్వాభావాదిత్యతఆహ(వ్యాసాదికళితి). వ్యాసాదికళిత్యనేన శాస్త్రపరిగ్రహస్సూచితః "శక్తనాయ్" ఇత్యనేన సాధనాన్తరస్వరూపజ్ఞానం కైముత్యసిద్ధమ్

ఏవమ్, "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇత్యధికారస్తావన్నాస్తీత్యుక్తమ్ "విశ్వభిముఖరాయ్" ఇత్యనేన విజానతామిత్యాద్యుక్తాధికారిత్రయం నాస్తీత్యుచ్యతే వ్యాసాదీనాం స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానం పూర్వాచా ర్యాణామివ విశ్వాభిముఖత్వాపాదకంనభవతి. ఏవమేవతేషాం సంసార జిహాసాప్రాప్యతృష్ణాచ దివ్యసూరీణామివాత్యుత్కటాసతీ విశ్వాభిముఖ తాపాదికాన భవతీత్యర్థః. తత్రహేతుః (అధికారిపురుషర్కళాకై యాలే)ఇతి.

(ఉపాయాన్తరాజ్ఞానేతి) "గతిమన్యామవిదుషామ్" ఇత్యుక్తాజ్ఞానంవివక్షి తమ్ (తస్య) విశ్వాభిముఖస్య సారే (ఉపాయాన్తరరహితన్) ఇతి స్వస్మిన్సద్ధో పాయనిష్ఠత్వసత్త్వాత్, ఉపాయాన్తరగ్రహణాభావాత్తద్రహిత ఇతిబోధ్యమ్ (అధికారత్రయమ్) విజ్ఞానతితీర్షానన్యేచ్ఛారూపాధికారత్రయమ్ (శాస్త్రపరిగ్రహ ఇతి) వ్యాసః - వేదవ్యాసఇతి శాస్త్రపరిగ్రహోబోధ్యః

(అధికారస్తావన్నాస్తీత్యుక్తమితి) అజ్ఞపదేశాస్త్రపర్యుదాసత్వమ్, అజ్ఞ త్వమశక్తత్వఞ్చవివక్షితమ్ తదభావాత్ వ్యాసాదౌ సాధనాన్తర ప్రవృత్తిజ్ఞానం వర్తత ఇతిబోధ్యమ్ (తేషాం) వ్యాసాదీనామ్ (తత్ర) సంసారజిహాసా ప్రాప్యతృష్ణ యోర్విశ్వాభిముఖత్వాపాదకత్వాభావే.

విశిష్టావిద్యావిధమ్. ఏతద్దేహావసానవిశిష్టావిద్యాత్మత్వమ్, దేహాన్తరవిశిష్టావిద్యాత్మత్వఞ్చేతి. తత్రపూర్వం "తితీర్షతామ్ ఆనన్త్య మిచ్ఛతామ్" ఇత్యధికారిషునియతమ్. ఏవఞ్చ అధికారారమ్భకకర్మ ణో యావదధికారసమాప్త్యవస్థానేన అనుభవనాశ్యతయా వ్యాసాదిభి రేతద్దేహావసాన విశిష్టో దేహాన్తర విశిష్టశ్చసహ్యాతఏవ. తథావల అధి కారారమ్భక కర్మప్రతిబన్ధేన తాదాత్వికానుష్ఠానౌపయికరుచివిశేషః, అత్యుత్కటతితీర్షా అత్యుత్కటానన్త్యేచ్ఛాచతేషాంనాస్తీతి ఫలబల కల్ప్యమేతత్. తాదృశరుచివిశేషద్వారా అనుష్ఠానోపయోగిస్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞాన మేవ విజానతామితి శ్రుతవ్యుపసర్గమహిమ్నావివక్షి తమ్. ఏవముత్తరత్రాప్యుత్కటత్వంవివక్షితమితిఏతద్వచనవిరోధాభావా

(తత్ర) విశిష్టావిద్యాత్మత్వద్వయే. (పూర్వమితి) ఏతద్దేహవిశిష్టావిద్యాత్మత్వమాత్రే నియతమితిబోధ్యమ్. (అధికారిషు) భక్తిపారవశ్యప్రపన్నాధికారిషు. (యావదధి కారసమాప్తీతి) శారీరకమీమాంసాయాం తృతీయాధ్యాయే తృతీయపాదేసాప్పరా యాధికరణే, యావదధికారమవస్థితిరాధికారికాణామితి బ్రహ్మసూత్రమ్. తచ్ఛ్రీ భాష్యే;—"నాస్మాభిస్సర్వేషాం జ్ఞానినాం దేహపాతసమయే సుకృతదుష్కృత యోర్వినాశఉక్తః. అపితుయేషాం జ్ఞానినాం దేహపాతానన్తరమర్చిరాదికాగతిః ప్రాప్తా; తేషాందేహపాతసమయే సుకృతదుష్కృతహానిరుక్తా. వసిష్ఠాదీనాన్త్వాధి కారికాణాం నదేహపాతానన్తర మర్చిరాదిగతిప్రాప్తిః; ప్రారబ్ధస్యాధికారస్యా సమాప్తత్వాత్. తేషాంకర్మవిశేషేణాధికారవిశేషం ప్రాప్తానాం యావదధికార సమాప్తితదారమ్భకం కర్మనక్షీయతే, ప్రారబ్ధస్యహికర్మణో భోగాదేవక్షయః. అత ఆధికారికాణాం తదారమ్భకం కర్మయావదధికారమవతిష్ఠతే. అతస్తేషాంనదేహ పాతాదనన్తరం అర్చిరాదిగతిప్రాప్తిః" ఇతిశ్రీసూక్తిశ్చాత్రానుసన్ధేయా. (సహ్యాతఏవేతి) వాస్యాదీనాం విశిష్టావిద్యాత్మత్వరూపజ్ఞానాభావాత్, ప్రారబ్ధ నాశోనాస్తీతివేదితవ్యమ్. (తేషామ్) వ్యాసాదీనామ్. (ఫలబలకల్ప్యమితి) ఉపాస నాధికారకార్యబలాత్, కారణభూతం ప్రతిబన్ధకత్వమనుమేయమిత్యర్థః. (ఉత్తర త్రాపి) తితీర్షానన్త్యేచ్ఛయోరపి. (ఏతద్వచనమ్) ఇదంశరణమితివచనమ్.

ద్వ్యాసాదీనాం వ్యాజభక్తియోగాద్యన్వయ ఉపపద్యత ఇతి భావః

నరస్యేత్యాదివచనే బుద్ధిదౌర్బల్య శబ్దార్థః - అతిసూక్ష్మవిషయ విశేషావగాహనసామర్థ్యాభావో వా, అప్రామాణ్యశఙ్కాశూన్యత్వాభావో వా సమ్భావ్యతే తత్రాద్యమర్థమభిప్రేత్యాహ (అశక్తస్యేతి) లోకే సర్వోఽపి పురుషః అతికృచ్ఛ్రేషు కష్టం కర్మేతి న్యాయేన ప్రయాసేన కర్తుమశక్తః, తథాప్యతిదుష్కరవిషయిణీ పారతన్త్ర్యస్వరూపవిరుద్ధార్థాశా అనాదిస్వయత్నవాసనాబలేన దుష్పరిహరేతి సార్వజనీనమిత్యర్థః ఏవమ్భూతోఽప్యస్తీత్యభిప్రేత్య నరస్యేత్యాదివచనం ప్రవృత్తమ్ న తు ప్రసిద్ధవ్యాసపరాశరాదయో హి విషయమిత్యాహ (కస్యచిదితి) (బుద్ధిదౌర్బల్యమ్) ప్రపత్త్యుపయుక్తాతి సూక్ష్మపారతన్త్ర్యస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాభావః స్వరూపానురూపసులభోపాయాసమ్భవే స్వరూపవిరుద్ధ దుర్లభోపాయ ఇష్యతామ్ తత్సమ్భవేఽపి తదిచ్ఛా బుద్ధిదౌర్బల్యకార్యైవేతి భావః. ద్వితీయమర్థమభిప్రేత్యాహ (తత్రేతి) శబ్దార్థః పూర్వవత్. ప్రపత్త్యనర్హాణామితి బహువచనేన - నరాణాం బుద్ధిదౌర్బల్యాదిత్యపి పాఠోఽస్తీతి సూచ్యత ఇతి సంక్షేపః ఏతత్సర్వం శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే ప్రథమే ప్రపత్తిపరిచ్ఛేదే తృతీయే ప్రపత్త్యనుబన్ధప్రకరణే షష్ఠే ప్రపత్త్యధికారజ్ఞానశోధనాధికారే వరదదేశికైర్విస్తరేణ ప్రపఞ్చితమ్.

(ఆద్యమర్థమ్) అవగాహన సామర్థ్యాభావరూపార్థమ్ (ఏవమ్భూతోఽప్యస్తీతి) దుష్కరే ప్రవృత్తోఽప్యస్తీత్యర్థః (ఇష్యతామ్) గృహ్యతామ్ (తత్సమ్భవేఽపి) సులభోపాయసమ్భవేఽపి (తదిచ్ఛా) దుర్లభోపాయేచ్ఛా (దౌర్బల్యకార్యేతి) వ్యాసాదీనాం కర్మప్రతిబన్ధాత్ శరణాగతౌ బుద్ధిప్రవృత్తిర్నాస్తి, ఆశాపి నాస్తి; అతస్తస్యాం న ప్రవృత్తిరితి బోధ్యమ్ (ద్వితీయమర్థమ్) అప్రామాణ్యశఙ్కాశూన్యత్వాఽభావరూపమర్థమ్. (వరదదేశికైరితి) "సిద్ధాన్తే" ఇతి శేషః.

"ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇతివచనే విజానతామితివిజ్ఞానశబ్దేన జ్ఞానవిశేషఏవోపస్థాపితః; నత్వశక్తిః. "దేవేపరిబృఢతయావావిదితయా" ఇతివిదిశబ్దస్య పరిబృఢత్వరూపకల్యాణగుణ పరత్వేన వ్యాఖ్యాతత్వాత్; తచ్చపరిబృఢత్వజ్ఞానం "సదృశోపాయ వైధుర్యం సాక్షాద్భగవతో విదన్" ఇత్యత్ర భగవత్సదృశోపాయాభావజ్ఞానమితివిశేషితమ్. "అజ్ఞసర్వజ్ఞ భక్తానామ్" ఇతిశౌనకవచనేపి జ్ఞానవిశేష ఏవోక్తః. అతస్సర్వత్రజ్ఞానవిశేషస్యైవోక్తత్వాత్, అశక్తిపరత్వేసర్వత్రజ్ఞానపదలక్షణా, అశ్రుతకల్పనాచస్యాత్. నచ, అశక్తస్య అవశ్యం సఙ్గ్రాహ్యత్వాత్ లక్షణాయుక్తేతివాచ్యమ్; అజ్ఞానశబ్దఏవ తదుపపత్తేః. నచవినిగమనావిరహః; పూర్వాచార్యవ్యాఖ్యానానురోధస్య అజహల్లక్షణాయాశ్చ వినిగమకత్వాత్.

కిఞ్చ "విధిస్తుధారణేఽపూర్వత్వాత్" ఇత్యజ్ఞానాదిత్రయస్య ప్రపత్త్యధికారత్వం ప్రమాణాన్తరాప్రాప్తమ్, అపూర్వమిహావిధీయతే. తతశ్చవిజ్ఞానశబ్దస్య లక్షణానయుజ్యతే; నవిధాపరశ్శబ్దార్థ ఇతి

(కల్యాణగుణపరత్వేన) కల్యాణగుణజ్ఞానపరత్వేన. (ఇత్యత్రేతి) ఇతిప్రపన్నపారిజాతేఇత్యర్థః. (అజ్ఞసర్వజ్ఞేతి) "గతిర్గమ్యాభవేద్ధరిః" ఇతిశేషః. (జ్ఞానవిశేషఇతి) జ్ఞానస్యవిశేషః - సర్వవిషయకత్వమ్. (తదుపపత్తేః) అశక్తలక్షణోపపత్తేః. (వ్యాఖ్యానేతి) దేవేపరిబృఢతయేతి విజానత్పదవ్యాఖ్యానేత్యర్థః. (అజహల్లక్షణాయా ఇతి) అజ్ఞపదస్య అశక్తేఅజహల్లక్షణా. స్వార్థాపరిత్యాగపూర్వికా అజహల్లక్షణేతిబోధ్యమ్.

(విధిస్త్వితి) పూర్వమీమాంసాయామ్. "విధిస్తుధారణేఽపూర్వత్వాత్" ఇతిసూత్రమ్. ధారణే - దేవానాంవిషయే ఉపరిధారణే, అపూర్వత్వాత్-అపూర్వార్థత్వాత్ విధిరిత్యర్థః. (అజ్ఞానాదిత్రయస్య) అజ్ఞాన సర్వజ్ఞానభక్తిత్రయస్య. (నవిధావితి) "నవిధౌ పరశ్శబ్దార్థః" ఇతి పూర్వమీమాంసాసూత్రమ్. విధౌసత్యాం, పరః-ఇతరః,

నిషేధాత్ అజ్ఞానశబ్దేపినలక్షణా, తత్రజ్ఞానశబ్దస్యయోగపరత్వాత్, అన్యథాశాస్త్రపర్యుదస్తస్య అసఙ్గ్రహాపత్తేః యోగరాహిత్యాన్తు శక్తిరహితానాం శాస్త్రతః పర్యుదస్తానాఞ్చ అపిశిష్టమితి, సర్వసఙ్గ్రహస్సిద్ధ్యతి, అతఏవోచ్యతే "సర్వజ్ఞశ్శరణంయాతి యోగమార్గపరాఙ్ముఖః" ఇతి తతశ్చయోగాశక్తానామపి ఇదమ్, తత్సత్త్వేపి జ్ఞానవిశేషవతామపీదమ్, తస్మిన్ యోగేసతి భక్తిపరవశానామపీదమితితాత్పర్యమ్ క్వచిదపి లక్షణాభావాత్ పూర్వాచార్యైర్జ్ఞాన శబ్దస్యయోగశబ్దేనవివక్షితత్వాచ్చ, వచనాన్తరానుగుణ్యాచ్చవ్యాఖ్యానానుగుణ్యాత్, అపూర్వార్థవిధిస్వారస్యాచ్చ, ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాశక్తేరజ్ఞస్యయుజ్యత ఇత్యత్ర, "ఉపాయాన్తరస్యవిజ్ఞానమ్" ఇతితత్పురుషాదపి కర్మధారయో "నిషాదస్థపతింయాజయేత్" ఇత్యధికరణ సిద్ధోయుక్తః

శక్త్యభిన్న ఇతియావత్ శబ్దార్థోవభవతీత్యర్థః (తత్ర జ్ఞానశబ్దస్యేతి) అజ్ఞ ఇత్యత్రజ్ఞానశబ్దస్యేత్యర్థః (అన్యదా) లక్షణాకల్పనే (శాస్త్రపర్యుదాసస్యేతి) ప్రమితిమచ్ఛిత్త విశిష్యక్షమనిష్ఠ శాస్త్రపర్యుదాసస్యేత్యర్థః (అవిశిష్టమ్) సమానమ్ (యోగేతి) యోగవిరుద్ధత్వజ్ఞానాత్ యోగమార్గపరాఙ్ముఖత్వమితి జ్ఞేయమ్ (తత్సత్త్వేపి) యోగశక్తిసత్త్వేపి (తస్మిన్)జ్ఞానవిశేషే (యోగేసతి) వ్యాజభూతభక్తౌ సత్యామిత్యర్థః (పూర్వాచార్యైః) వరదాచార్యైః (వివక్షితత్వాదితి) వివృతత్వాదిత్యర్థః. (ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానేతి) అయంశ్లోకః ప్రపన్నపారిజాతస్థః (ఉపాయాన్తరస్యేతి) పూర్వపక్షే, ఉపాయాన్తరస్య విజ్ఞానమితితత్పురుషోవేదితవ్యః (నిషాదస్థపతీతి) నిషాదస్థపత్యధికరణే, తత్పురుషసమాసేలక్షణేత్య స్వారస్యాత్, కర్మధారయసమాసోభ్యర్హిత ఇతిసిద్ధాన్తితమితిభావః అత్రమాధవీయజైమినీయ న్యాయమాలావిస్తరే ప్రథమపాదేత్రయోదశాధికరణమారచయతి "ద్విజస్థపతిరన్యో వాద్విజషష్ఠీసమాసతః। కర్మధారయముఖ్యత్వాన్నిషాదోరౌద్రయాగకృత్" "వాస్తుమయంచరుం నిర్వపేత్" ఇతిప్రకృత్యశ్రూయతే "ఏతయానిషాదస్థపతింయాజయేత్" ఇతి వాస్తుశబ్దః - కిఞ్చిత్ప్రకృతిద్రవ్యవిశేషమాహ, తత్రతస్యామిష్టావగిశారీనిషాదస్థపతి

అజ్ఞానశబ్దశ్చ అవిద్యాపరత్వేన వ్యాఖ్యాతః, విద్యాశబ్దశ్చ - యోగే స్వరసః (౧)“అవిద్యయామృత్యుం తీర్త్వా విద్యయాఽమృత మశ్నుతే” ఇత్యాదిప్రసిద్ధి ప్రాచుర్యేణ, యద్వావిద్యాశబ్దస్య (౨) “ద్వే విద్యే వేదితవ్యే” ఇతివత్, శబ్దజన్యయోగజయోర్భయవిద్యావాచకత్వాత్, అవిద్యాశబ్దేన తదుభయశక్త్యభావోపి వివక్షితఇతి, విజ్ఞానశబ్దో నాశక్తిలక్షకః అతఏవ “ఉపాయాన్తర విజ్ఞానాశక్తిః” ఇత్యుక్తమ్. తస్మాదజ్ఞాది శబ్దానాం పూర్వపక్షోక్తార్థోనుపపన్నః విజ్ఞానశబ్దస్య

శబ్దవాచ్యస్త్రైవర్ణికః కుతః నిషాదానాంస్థపతిరితిషష్ఠీసమాసస్య త్రైవర్ణికేసమ్భవాత్, తస్య బాధిత వేదత్వేన విద్యాసమ్భవాచ్చేతిచేన్నైవమ్ నిషాదశ్చాసౌస్థపతిశ్చేతి కర్మధారయసమాసస్య ముఖ్యత్వాత్, షష్ఠీసమాసేతు సజ్కీర్ణజాతి విశేషవాచినా నిషాదశబ్దేన తత్సమ్బన్ధఉపలక్ష్యేత నహ్యయం కర్మధారయసమాసే దోషోస్తీతి తస్మాత్కాలికాచార్యోపదేశాదినా విద్యాంసమ్పాద్య ధనికోనిషాదో రౌద్రయాగం కుర్యాత్” ఇత్యుక్తిరనుసన్ధేయా

(ద్వేవిద్యేఇతి) ముణ్డకోపనిషది ప్రథమముణ్డకే ప్రథమఖణ్డే “తస్మైసహోవాచ ద్వేవిద్యే వేదితవ్యే, ఇతిహస్మయద్బ్రహ్మవిదోవదన్తి పరాచైవాపరాచేతి” అస్యార్థః. విషయవాక్యదీపికాయామ్,-- (తస్మైసహోవాచ) స్పష్టోర్థః (ద్వేవిద్యేవేదితవ్యే ఇతిహస్మయద్బ్రహ్మవిదోవదన్తి) అత్ర ప్రాప్తమిత్యధ్యాహారః యద్వస్తుప్రాప్తుం ద్వే జ్ఞానే ఉపాదేయే ఇతిహవేదాభిజ్ఞాః పరాశరాదయః, “తత్ప్రాప్తిహేతుః జ్ఞానఞ్చ కర్మ చోక్తం మహామునే। ఆగమోత్థం వివేకాచ్చ ద్విధాజ్ఞానం తథోచ్యతే। శబ్దబ్రహ్మాగమమయం పరంబ్రహ్మవివేకజమ్” ఇతియద్వదన్తి, తజ్జ్ఞానేసర్వం విజ్ఞాతంభవతీత్యర్థః ఇతి (ఉభయశక్తీతి) శాస్త్రజన్యజ్ఞానశక్తిః యోగజన్యజ్ఞానశక్తిశ్చేతి ఉభయశక్తిత్యర్థః తచ్చజ్ఞానమనుష్ఠానఞ్చేతిఫలితమ్ (విజ్ఞానాశక్తిరితి) అశక్తిపర్యన్తముక్తమిత్యర్థః. (పూర్వపక్షేతి) అజ్ఞపదస్య ఉపాయాన్తరజ్ఞానాభావః విజానత్పదస్య అశక్తవాచకత్వఞ్చేతి పూర్వపక్షోక్తార్థ ఇతిభావః (భట్టార్యేత్యాది) “దేవేపరి

---

(౧) (౨)

భట్టార్యవరదార్యవచనాభ్యాముపాయ పరిబృఢత్వోపాయాన్తరతుచ్ఛ
జ్ఞాత్వనపరత్వేన వ్యాఖ్యాతత్వాత్, తాదృశవిజ్ఞానస్య ఉపాయాన్తరపరి
త్యాగ హేతుత్వేన పూర్వపక్షోక్తశృఙ్ఖలితోక్త్యసమ్భవశ్చ.

ననుపరిబృఢత్వజ్ఞానాసమ్భవస్య వ్యాసాదిషు దుర్వచత్వాత్ కథ
మస్యాధికారత్వ మితిచేత్, ఉచ్యతే, భక్త్యభావస్యాపి తేషుదుర్వచత్వా
త్, భక్తేరప్యధికారత్వంనస్యాత్ యదితేషామధికారిపురుషత్వాత్ ఆశు
ఫలేచ్ఛారూప భక్తిభూమానాస్తీత్యుచ్యతే తర్హి ఉపాయోపేయ గోచర
సార్వజ్ఞేపి కిఞ్చిద్వైకల్యం ప్రమాణబలాదభ్యుపగన్తవ్యమితి కిఞ్చ
వ్యాసాదీనా మధికారవిశేషాధికృతత్వాత్, యథాప్రారబ్ధమాత్రనాశే
చ్ఛానజాయతే, తద్వత్ ప్రాప్యపరిబృఢత్వే ఉపాయఫల్గుత్వజ్ఞానేసత్యపి
ప్రారబ్ధఖణ్డనాశేపి ఇచ్ఛానజాయతే అధికారారమ్భకకర్మణోయావదధి
కారసమాప్త్యవస్థానేనాఽనుభవనాశ్యత్వాత్ నచఉపాయోపేయగోచ
రఫల్గుత్వ పరిబృఢత్వజ్ఞానస్య ప్రపత్త్యధికారత్వే భక్తిశాస్త్రానవకాశా
పత్తిః భక్తేరివ ఉక్తజ్ఞానపూర్తేరధికారత్వేన తద్రహితానాం

బృఢతయావిదితయా” ఇతిభట్టారకైః పరిబృఢత్వజ్ఞానపరత్వేన, వరదాచార్యైః
“సదృశోపాయవైధుర్యం సాక్షాద్భగవతోవిదన్” ఇతి-ఉపాయాన్తరతు[illegible]జ్ఞాన
పరత్వేనచ విజ్ఞానశబ్దోవ్యాఖ్యాత ఇతిభావః ఉపాయపరిబృఢత్వం సిద్ధోపాయపరి
బృఢత్వమ్ (తాదృశవిజ్ఞానస్య) ఉపాయపరిబృఢత్వ ఉపాయాన్తరతుచ్ఛత్వ జ్ఞాన
రూపవిజ్ఞానస్య (శృఙ్ఖలితోక్తీతి) “జ్ఞానముజ్డేయాకిలుమ్ అశక్తనుక్కుమ్” ఇతిసా
రోక్త శృఙ్ఖలితోక్తీత్యర్థః

(అస్య)పరిబృఢత్వాదిజ్ఞానస్య, (అధికారత్వమ్)ప్రపత్త్యధికారత్వమ్,(తేషు)
వ్యాసాదిషు (అధికారత్వమితి) పూర్వవత్ (తేషాం)వ్యాసాదీనామ్ (ప్రారబ్ధనాశేపి)
ప్రారబ్ధఖణ్డనాశేపి (ఉపాయోపేయేతి) ఉపాయగోచరం ఫల్గుత్వజ్ఞానం, ఉపేయ
గోచరం పరిబృఢత్వజ్ఞానమిత్యన్వయః (భక్తేరివేతి) యథాభక్తిపూర్తిరఙ్గీకృతా.

భక్త్యారమ్భోపపత్తేః ఏవమస్మిన్వచనే ఉపాయాన్తర ఫల్గుత్వజ్ఞానస్య శరణాగత్యధికారత్వవచనాత్, తస్యచాష్టాఙ్గయోగవత్, ఉపాయభూతే షడఙ్గే అత్యన్తఫల్గుతరే అధికారత్వ విరోధాత్, తదధికారాశరణాగతిర్నసాధనమ్ కిన్తుఫలభూతేతి విజ్ఞాయతే.

యద్వా "విజానతామిత్యత్ర విజ్ఞానశబ్దః దేవేపరిబృఢత యేత్యనేన దేవవిషయ విజ్ఞానపరః, నతూపాయాన్తరవిషయ విజ్ఞానపరః" ఇతిదర్శితః "సదృశోపాయవైధుర్యమ్" ఇతివరదార్యవచనం భట్టార్యవచన ఫలితార్థకథనమ్ తతశ్చపరిబృఢత్వమ్ – ఉపేయాకార పరిబృఢత్వమ్, ఉపాయాకార పరిబృఢత్వఞ్చ వివక్షితమ్ పూర్వత్ర సదృశోపాయ వైధుర్యమితి ఉపాయాన్తరాణాం ఫల్గుత్వం ఫలితార్థత్వేనవివక్షితమ్. ఉత్తరత్రోపాయాన్తరాణాం స్వరూపవిరుద్ధత్వం తత్ఫలితార్థత్వేన వివక్షితమ్

యద్యప్యుపాయాకార పరిబృఢత్వం, రస్యత్వసకృత్త్వ అపధ్వసహత్వ నిరపేక్షత్వ సిద్ధత్వచేతనత్వ స్వయంఫలత్వ ఫలప్రదత్వ స్వరూపానురూపత్వాదీని తథాప్యత్ర ఉపాయాన్తరత్యాగహేతుభూత సాదృ

తద్వదిత్యర్థః (తద్రహితానాం) భక్తిప్రపత్తిరూపార్తిరహితానామ్. (అస్మిన్వచనే) సదృశోపాయవైధుర్యమితివచనే (తస్య) ఉపాయాన్తరఫల్గుత్వజ్ఞానస్య (తదధికారా) ఉపాయాన్తరఫల్గుత్వజ్ఞానాధికారా (అసాధనమితి) నసాధనంభవితుమర్హతీత్యర్థః

(ఉపేయాకారపరిబృఢత్వమ్) త్రివిధపరిచ్ఛేదరాహిత్య నిరతిశయభోగ్యత్వానన్యసాధ్యత్వాదికమ్ (ఉపాయాకారపరిబృఢత్వమ్) స్వరూపానురూపత్వసర్వశక్తత్వ ప్రాప్తత్వపూర్ణత్వాదికమ్ (పూర్వత్ర) ఉపేయాకార పరిబృఢత్వాంశే (ఉత్తరత్ర) ఉపాయాకార పరిబృఢత్వాంశే (తత్ఫలితార్థత్వేన) భట్టార్యవచన ఫలితార్థత్వేన

(సకృత్త్వేతి) సకృత్స్వీకార్యత్వేత్యర్థః (తథా) తథా భూతానీత్యర్థః (తద

శ్యాభావః స్వరూపవిరుద్ధత్వమ్, తతశ్చ ఉపాయాన్తరాణాం భగవత్సా దృశ్యాభావః, యథాభగవాన్ స్వరూపానురూపోపాయః, సతథోపా యాన్తరాణీత్యేవంరూపోమతః తస్మాత్స్వరూపానురూపత్వాశ్చ సాదృ దృశ్యం వివక్షితమితి.

విజానతామిత్యత్ర విజ్ఞానశబ్దః ఉపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానపరః తస్మాత్, ఉపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానస్య ఉపాయాన్తర వత్ స్వరూపవిరుద్ధేషడఙ్గే అనధికారాత్, తదధికారా శరణాగతిః ఫలరూపేతిసిధ్యతి. ఏవఞ్చ "'మామారాధయితుం న్యాణాంకర్మసుజ్ఞా నభక్తయః। అశక్తానాంపునశ్చైక స్సులభోపాయఉచ్యతే' ఇత్యా దిశాస్త్రే షడఙ్గాధికారత్వే నోక్తాయా ఉపాయాన్తరాశక్తిః, సాపి శరణా గత్యావధికారః స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం భక్తిపారవశ్యఞ్చేతి షడంగ వ్యావృత్తం విలక్షణమధికార ద్వయమధికం శరణాగత్యావధికారః" ఇత్యనేన వచనేనోక్తంభవతి.

స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమనుయాయ్యధికారఇతి, త్ర యా ణా మ ష్టాఙ్గయోగవత్ షడఙ్గత్యాగోపిసిద్ధ్యతి. అన్యథాసులభత్వాదశక్త పరతన్త్రత్వాత్, ఆశుఫలదత్వాద్భక్తిపరవశపరతన్త్రాణామపి షడఙ్గస్వీకా రాపత్తేః షడఙ్గే ఆర్తదృప్తయోరశక్తిరేకైవాధికారః శక్తానామార్తా నాందృప్తానాఞ్చ ఏసురణ్యాది మన్త్రకోపాసనాత్మకప్రపత్త్యావధికారాత్, అతః, అశక్తిమాత్రాధికారాత్ షడఙ్గాత్, అశక్త్యాదిత్రయాధికారా శరణాగతిర్భిద్యతే.

ధికారా) ఉపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాధికారా (అనే, వచనేన) సదృ శోపాయవైధుర్యమితివచనేన. (సధ్యతీతి) అత్రస్వరూపయాదాత్మ్యజ్ఞానవదశక్తః, తథావిధః జ్ఞానీ, తథావిధః భక్తిపరవశః - ప్రపన్నఇతిబోధ్యమ్

(అన్యథా) స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానరూపానుయాయ్యధికారానఙ్గీకారే (అశ

నన్వేవం, శక్తానామశక్తానాఞ్చ శరణాగతావధికారే అష్టాఙ్గషడఙ్గయోగయోరనుష్ఠాతృభావేన అప్రామాణ్యాపత్తిరితి చేన్నైవమ్. "నరాణాంబుద్ధిదౌర్బల్యాదుపాయాన్తరమిష్యతే" ఇతిస్వప్రయత్న స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానవతాంశక్తానామశక్తానాఞ్చ యథాక్రమంతయోరధికారసమ్భవాత్. తతశ్చనరాణామితివచనమేవ శరణవరణోపాయాన్తరయోః ప్రతినియతాధికార వ్యవస్థాపరః. "బుద్ధిదౌర్బల్యవతాంనరాణాముపాయాన్తరమ్, బుద్ధిదౌర్బల్యహీనానాం ప్రకృతశరణాగతిః" ఇతిహి తాత్పర్యమ్. అత ఇదంవచనంవిజానతామిత్యస్యోక్తార్థపరత్వే ఉపోద్బలకఞ్చభవతి.

"ననుబుద్ధిదౌర్బల్యశబ్దః - లఘూపాయ ప్రతిపాదకప్రపత్తిశాస్త్రే ప్రామాణ్యాధ్యవసాయపరః. నరశబ్దశ్చ-అశక్తపరః. అతః కస్యచిదశక్తస్య కృచ్ఛ్రోపాయేషు దురాశాదార్ఢ్యశాలినః ప్రపత్త్యనర్హత్వాత్ ఉపాయాన్తరఏవాధికారఇత్యుచ్యతే; అన్యథావ్యాసాదిషు సర్వసంశయఘాతిషుఉక్తనీతేరసమ్భవాత్" ఇతిచేన్నైవమ్. వ్యాసాదివ్యావర్తనాయ అశక్తస్యేతిపదమధ్యాహర్తవ్యమ్. తథాచఅశక్తేన ఉపాయాన్తరస్య ఇష్యమాణత్వాయోగాత్, ఉపాయాన్తరశబ్దః తదుపాయదేశవాసాదిపరోవాచ్యః. తతశ్చలక్షణాస్యాత్. ననుబుద్ధిదౌర్బల్యశబ్దః - ఉపా

త్త్యాదిత్రయమ్) అశక్తిస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానభక్తిపారవశ్యత్రయమ్. (స్వయత్నేతి) స్వయత్నే స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమిత్యర్థః. (యథాక్రమమితి) శక్తానామష్టాఙ్గే, అశక్తానాంషడఙ్గేఇత్యర్థః. (తయోః) అష్టాఙ్గయోగషడఙ్గయోగయోః. (ఇదంవచనమ్) నరాణామితివచనమ్. (ఉక్తార్థః) ఉపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమ్.

(అన్యథా) దురాశాదార్ఢ్యశాలినః ఉపాయాన్తరఏవాధికార ఇత్యర్థానఙ్గీకారే. (ఉక్తనీతేరితి) బుద్ధిదౌర్బల్యస్యేత్యర్థః. (అసమ్భవాదితి) ఉపాయాన్తరభక్తినిష్ఠత్వాదితిభావః. (తథేతి) తద్వదిత్యర్థః. (ఇష్యమాణత్వాయోగాత్) ఇచ్ఛావిషయత్వాయోగాత్. (తదుపాయేతి) ఉపాయాన్తరోపాయేత్యర్థః. (నలక్షణేతి)

యాన్తరేస్వాధికారభ్రమపరః. అతఉపాయాన్తరశబ్దస్య న లక్షణేతి చేన్న. దార్ఢ్యాభావవాచకస్య దౌర్బల్యశబ్దస్య భ్రమపరత్వేలక్షణాపత్తేః. అధ్యాహారదోషతాదవస్థ్యాచ్చ.

నను, యదిఅనధ్యాహారయోజనా పక్షపాతేనవ్యాసాదిషు ఉపాయాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వలక్షణశాస్త్రార్థ జ్ఞానభావోవా, జ్ఞానేసత్యపి అధ్యవసాయాభావోవా, అధ్యవసాయేసత్యపితస్యదార్ఢ్యాఽభావోవా కల్ప్యేత; తదా అఙ్గత్వేనప్రపత్త్యనుష్ఠాతౄణాం వ్యాసాదీనాం బ్రహ్మోపదిష్టశాస్త్రార్థేష్వజ్ఞానవిశ్వాసదార్ఢ్యాభావస్య అనేకోపపత్తిప్రమాణ విరోధస్స్యాత్; అతస్తదవిరోధాయఅస్మిన్వచనే అధ్యాహారాద్యస్వారస్యాశ్రయణమేవయుక్తమ్. "భూయసాంస్యాద్బలీయస్త్వమ్" ఇతిచేన్నైవమ్.

అత్రహివచనే స్వారస్యబలాదుపాయాన్తరాధికృతేషువ్యాసాదిష్వపి ప్రపత్తివిషయే కిఞ్చిదజ్ఞానంతావత్ప్రతీయతే. "ఇదం మహోపనిషదం దేవానాంగుహ్యముత్తమమ్" ఇత్యాదౌ ప్రపత్తివిషయే దేవగుహ్యమస్తీత్యుక్తమ్; తతశ్చ దేవానామివతత్ప్రసాదలబ్ధసార్వజ్ఞవతాం వ్యాసాదీనామపి ప్రపత్తివిషయే తద్యాథాత్మ్యజ్ఞానంనాస్తీత్యప్యఙ్గీకార్యమ్. తత్రప్రపత్తేస్సాధనత్వవేషానుబన్ధి ప్రకారవిశేషాణామఙ్గత్వేన తదనుష్ఠాన తదుపదేశదేశికైస్తైరవగతత్వేపి ఫలత్వవేషానుబన్ధి ప్రకారవిశేషాణామనవగతత్వసమ్భవాత్. ఫలప్రపత్తౌ ప్రధానాధికారభూతోపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాభావస్యాపి తేషు సమ్భవాత్,

---

దేశవాసాదిలక్షణానేత్యర్థః. (అధ్యాహారేతి) అశక్తస్యేత్యధ్యాహారేత్యర్థః. (యోజనాపక్షపాతేనేతి) యోజనాయాంపక్షపాతేనేత్యర్థః. (తస్య) అధ్యవసాయస్య. (తదవిరోధాయ) అనేకోపపత్తి విరోధాభావాయ. (అస్మిన్వచనే) నరస్యేతివచనే. (తత్ప్రసాదేతి) దేవతాప్రసాదేత్యర్థః. (తదనుష్ఠానేతి) సాధనత్వ వేషానుబన్ధిప్రకార విశేషానుష్ఠానేత్యర్థః. (తేషు) వ్యాసాదిషు. (తేషామ్)

ఉక్తజ్ఞానాభావఏవ తేషాముపాయాన్తర స్వీకారే హేతురితి పారిశేష్యాత్స్వారసికవచనార్థోఽవగమ్యతే. అతఏవకేషాఞ్చిత్ప్రవృత్తి విషయే సార్వజ్ఞ ముచ్యతే. (అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామితి).

అథవా, వ్యాసాదీనాం ప్రవృత్తియాథాత్మ్యస్యఫలరూపత్వస్యతదనుబన్ధినా ముపాయాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వాదీనాఞ్చ ఉపదేశయోగ్యజ్ఞానసమ్భవేపి అనుష్ఠానోపయుక్తదృఢతరజ్ఞానం తేషాం నాస్తి; తేషామధికారిపురుషత్వేన తత్తదధికారారమ్భకకర్మణఏవ తత్రప్రతిబన్ధకత్వాత్; తస్మాద్వ్యాసాది సార్వజ్ఞాదిప్రతిపాదక ప్రమాణవిరోధాభావాత్, దేవగుహ్యత్వాదివచనానుగుణ్యాత్, అన్యథాఅధ్యాహారాదిదోషాపత్తేః, శబ్దస్వారస్యాచ్చ బుద్ధిదౌర్బల్యశబ్దః-ఉపాయాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వాధ్యవసాయాభావపరః.

ఏవమత్రబుద్ధిదౌర్బల్యశబ్దస్య పరిశేషాదుపాయాన్తర స్వరూప విరుద్ధత్వజ్ఞానాభావపరత్వాత్, "దేవేపరిబృఢతయా" ఇత్యత్ర ఉపాయోపేయభావపరిబృఢత్వస్య వివక్షితతయా, తస్యసదృశోపాయవైధుర్యమిత్యాదితద్వివరణే సిద్ధోపాయసాదృశ్యాభావః స్వరూపవిరుద్ధత్వమితి పర్యవసాయిత్వాచ్చ, విజానతామిత్యత్రవివక్షిత విశేషజ్ఞానమితరోపాయత్యాగ హేతుభూతముపాయాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానమేవ భవతీతి, తదధికారికా శరణాగతిః న్యాసాద్భిన్నాఫలరూపేతిసిద్ధమ్." ఇతి.

పూర్వవత్. (ఉక్తజ్ఞానాభావః) ఉపాయాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాభావః. (తదనుబన్ధినామ్) ఫలప్రవృత్త్యనుబన్ధినామ్. (తత్ర) నిరుక్తజ్ఞానాభావే. (అన్యథా) వ్యాసాదీనాం స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానాభావాద్యనఙ్గీకారే. (అధ్యాహారాదిః) అశక్తస్యేత్యధ్యాహారాదిః. (సిద్ధమితీతి) సఙ్క్షిప్తమితి పూర్వేణాన్వయః.

అత్రయత్తావదుక్తం సాధనాన్తరే స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం నవిజానతామిత్యస్యార్థః, భట్టార్యవరదార్యాభ్యాం శరణ్యగుణ విశేషజ్ఞాన పరతయా వ్యాఖ్యాతత్వాత్, కిన్తు, అజ్ఞానామిత్యుక్త ప్రతియోగిప్రతియోగిభూతజ్ఞాననిర్దేశముఖేన అనుష్ఠానోపయోగి జ్ఞానరహితానాంజ్ఞానేసత్యప్యశక్తానామిత్యర్థఇతి, సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం శబ్దార్థోవాఫలితార్థోవేతి స్వాభిమతార్థం ద్వేధాసాధయిష్యన్ పరోక్తం తావద్దూషణ పఞ్చకేననిరస్యతి (ఇదంశరణమజ్ఞానామితివచన ఇత్యాదినాశృజ్ఞలితోక్త్యసమ్భవశ్చేత్యన్తేన)

లక్షణాంవక్ష్యన్ ముఖ్యార్థంతావదాహ (విజ్ఞానశబ్దేనేతి) విజ్ఞానవాచిశబ్దేనేత్యర్థః ముఖ్యార్థఏవతాత్పర్యందృఢయితుం వివరణసూక్తిత్రయంతావదాహ (దేవఇత్యాదినా-ఉక్తఇత్యన్తేన) (విశేషితమితి) అతోన వివరణయోర్విరోధఇతిభావః (జ్ఞానవిశేషఏవేతి) సర్వవిషయకత్వేన జ్ఞానవిశేషణాదితిభావః. ఏవంశబ్దస్వారస్యానుసారేణ వివరణత్రయానుసారేణచసిద్ధోవాస్తవార్థఉక్తః అయఞ్చఉత్తరత్రవివదిష్యతే. పరపక్ష దూషణమాహ (అతఇతి) వివరణం (సర్వత్రేతి) (అశక్తిపరత్వే ఇతి)సర్వత్రేతిపదంకాకాక్షిన్యాయేనాన్వేతి ఉక్తస్థలచతుష్టయేపి

పూర్వపక్షే (సాధనాన్తరేతి) అనపేక్షితం సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమిత్యర్థః (ఇత్యస్యార్థఇతి) నేత్యన్వయః (అనుష్ఠానోపయోగి) సాధనాన్తరానుష్ఠానోపయోగి (ఇత్యర్థఇతీతి) యత్తావదుక్తమిత్యన్వయః (దూషణపఞ్చకేన) "అజహల్లక్షణా, అధ్యాహారః, వ్యాఖ్యానాదివిరోధః, విఘాలక్షణా, సాధనాన్తరస్వరూపజ్ఞాన పరత్వప్రతీతివిరోధః" ఇతిదూషణపఞ్చకేన

(వివరణసూక్తిత్రయమ్) దేవేఇతి, సదృశేతి, అజ్ఞైతిసూక్తిత్రయమ్ (వివరణయోః) దేవేపరిబృఢతయేతి, సదృశోపాయవైధుర్యమితివివరణయోః (సర్వవిషయకత్వేనేతి) అత్రజ్ఞానం దేవగుహ్యార్థవిషయకఞ్చేత్ తస్యసర్వవిషయకజ్ఞానరూపత్వం సమ్భవతీతిబోధ్యమ్. (కాకాక్షిన్యాయేనేతి)"సర్వత్రాశక్తిపరత్వే" ఇత్యన్వయఃకర్త

(అశక్తిపరత్వే) స్థలచతుష్టగోప్య శక్తిపరత్వేస్థలచతుష్టయేలక్షణా, అధ్యాహారశ్చస్యాదిత్యర్థః.

అయంభావః. విజానతామిత్యత్ర సాధనాన్తరజ్ఞానసత్త్వరూపేణబోధనే తద్జ్ఞానరహితానాం తద్జ్ఞానవతాఞ్చ శరణాగత్యన్వయే సాధనాన్తరశాస్త్రమననుష్ఠానపరాహతంస్యాత్. అతస్సాధనాన్తరజ్ఞానవతాం తదనుష్ఠానాశక్తానామిత్యేవ అశక్తత్వప్రకారేణ బోధనంవాచ్యమితిలక్షణా. దేవేపరిబృఢతయేత్యాది వివరణోక్తార్థలాభాయ "ఇదమేవఅశక్తానామ్ సర్వజ్ఞానామ్" ఇత్యధ్యాహారః; ఏవం దేవఇత్యాదివివరణేషు అశక్తాధికారిబోధనాయ "దేవేఅశక్తైర్విదితతయా, భగవతోవిదన్ అశక్తః, అజ్ఞాఽశక్తసర్వజ్ఞభక్తానామ్"ఇత్యధ్యాహారః. సర్వజ్ఞశబ్దఏవఅశక్తలక్షణాతుశఙ్కామపినార్హతి; శక్యసమ్బన్ధాభావాత్. "దేవేపరిబృఢతయావిదితయా" "సాక్షాద్భగవతోవిదన్ సర్వజ్ఞః"ఇతితద్వివరణద్వయవిరోధాచ్చ. దేవేపరిబృఢతయావిదితమేత్యస్యసాధనాన్తరానుష్ఠానాశక్త్యావేతి వాక్యలక్షణా, "సదృశోపాయవైధుర్యం సాక్షాద్భగవతోవిదన్। సర్వజ్ఞః" ఇత్యస్యసాధనాన్తరానుష్ఠానాశక్తిఇతివాక్యలక్షణా అత్యన్తజఘన్యా, నిర్మూలాచ; అనుపపత్త్యభావాత్. నచవిజానతామిత్యత్ర విశేషజ్ఞానవతామశక్తానామిత్యజహల్లక్షణయా ఉభయలాభః; శక్యసమ్బన్ధాభావాత్ అనుపపత్త్యభావాత్ అనుగతధర్మాభావాచ్చేతి.

వ్యఇతిభావః. (ఉక్తస్థలచతుష్టయే) విజానతామితి, విదితయాఇతి,విదన్నితి, సర్వజ్ఞేతిస్థలచతుష్టయే. (స్యాదిత్యర్థఇతి) యథాయోగ్యమితిభావః.

(తద్జ్ఞానేతి) సాధనాన్తరజ్ఞానేత్యర్థః.(అననుష్ఠానపరాహతంస్యాత్) నిరర్థకంస్యాత్. (వివరణోక్తార్థలాభాయేతి) సర్వజ్ఞేతివివరణేఉక్తత్వాత్, తల్లాభాయ సర్వజ్ఞానామిత్యధ్యాహారః కర్తవ్యఇతిభావః. (శక్యసమ్బన్ధాభావాదితి) గఙ్గాయాం ఘోషఇత్యత్ర గఙ్గాపదబోధ్య ప్రవాహరూపశక్య సమ్బన్ధస్తీరేవర్తతఇతి కృత్వా

ననువిజానతాం విజానతామిత్యావృత్త్యా అశక్తానాం విశేషజ్ఞానవతాం లక్షణయా శక్త్యా చ లాభస్సమ్భవతి. అన్యథా అశక్తానాం ప్రమాణప్రసిద్ధస్య ప్రపత్త్యన్వయస్యాఽనేన లాభో న స్యాత్ అత ఏవ అవిద్యాత ఇత్యాదిషు అధ్యాహారోపి సోఢవ్య ఇత్యత ఆహ (నచేతి). (అజ్ఞానశబ్ద ఏవేతి) అజ్ఞానవాచిశబ్దే - అజ్ఞశబ్దత్రయే అవిద్యాశబ్దే చేత్యర్థః అవధారణానుపపత్తిమాశఙ్క్య పరిహరతి (నచేతి) (పూర్వార్యేతి) అశక్తలక్షణాయాం దేవే పరిబృఢతయా ఇత్యాదివివరణవిరోధః విజానతాంవిజానతామితి శక్తిలక్షణాభ్యామావృత్త్యా సైవ దోష ఇతి భావః అత్ర దేవ ఇత్యాదిషు అధ్యాహారోప్యభిప్రేతః. (అజహదితి) విద్యాసామర్థ్యయో రుపాయాన్తరాధి

తిరేలక్షణాకల్పనే తాత్పర్యానుపపత్తేః తద్వత్ సర్వజ్ఞశబ్దే అశక్తలక్షణానవక్తవ్యా సర్వజ్ఞరూపశక్యసమ్బన్ధస్య అశక్తే అభావాత్ సర్వజ్ఞాశ్చేత్ అశక్తా ఏవ భవన్తీతి ప్రాయికత్వాభావాత్ ప్రాయికధర్మపురస్కారేణ వక్తవ్యమితి భావః (అనుపపత్త్యభావాత్) తాత్పర్యానుపపత్త్యభావాత్ (అనుగతధర్మాభావాచ్చేతి) "కాకేభ్యో దధి రక్షతామ్" ఇతి అజహల్లక్షణాస్థలే కాకబిడాలాదిషు దధ్యుపఘాతకత్వమనుగతధర్మః తద్వత్ విజానత్పదే సర్వజ్ఞాఽశక్తయోరనుగతధర్మాభావాత్, అజహల్లక్షణయా నోభయలాభ ఇతి భావః యద్యపి అజ్ఞపదే లక్షణయా అశక్తగ్రహణం కర్తుం శక్యమ్ ప్రాయేణ యే అజ్ఞాః, తే అశక్తా ఇతి దృష్టచరత్వాదితి భావః (ధర్మాభావాచ్చేతీతి) అయం భావ ఇతి పూర్వేణాన్వయః

(ఆవృత్త్యేతి) "సకృదుచ్చరితశ్శబ్దస్స కృదేవార్థం గమయతి" ఇతి న్యాయేన విరమ్య వ్యాపారానుపపత్త్యా ఆవృత్తిర్వక్తవ్యేతి భావః (అనేనేతి) వచనేనేతి శేషః (అధ్యాహారోపీతి) అశక్తైరిత్యాద్యధ్యాహారోపీత్యర్థః (అజ్ఞశబ్దత్రయే) ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాశక్తేరజ్ఞస్య, అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామ్, శరణమజ్ఞానామితి అజ్ఞశబ్దత్రయే (అవధారణేతి) అజ్ఞానశబ్ద ఏవేత్యవధారణేత్యర్థః (అశక్తలక్షణాయామితి) పూర్వత్ర విజానత్పదస్యేతి యోజనీయమ్. (సైవేతి) ఆవృత్తిరేవేత్యర్థః. (విద్యా

కారత్వేనరూపేణ అజ్ఞశబ్దేష్వజ్ఞాధాతునా అవిద్యాశబ్దేనచ అజహల్లక్షణాయాస్సమ్భవాదితి భావః

అవిద్యాశబ్దేనజ్ఞాననిషేధాధికారత్వేన విధీయతే ప్రసక్తస్యైవ ప్రతిషేధః ప్రసక్తిశ్చ ప్రమాణాన్తరేణేతి, ఉపాయాన్తరాధికారత్వేన ప్రమాణాన్తరప్రాప్తస్య జ్ఞానస్యాత్రనిషేధవిధిరితి ప్రాప్తానువాదే ప్రతియోగిసమర్పకే జ్ఞాధాతౌ లక్షణాఽశ్రయణీయా నతువిధేయసమర్పకే విజానతామిత్యత్ర జ్ఞాధాతావిత్యాశయేన తృతీయదూషణమాహ (కిఞ్చేతి) అత్రప్రతియోగిదిశి లక్షణాయా ఆవశ్యకత్వాత్, అస్మత్పక్షే విజానతామిత్యత్రవిశిష్టజ్ఞానోపస్థితౌ విశేష్యస్యాయోగ్యతయా లాభసమ్భవాచ్చ, భవత్పక్షేలక్షణాద్వయ ప్రసఙ్గశ్చేత్యపిదూషణమనుసన్ధేయమ్.

సామర్థ్యయోరితి) విద్యా - జ్ఞానమ్, సామర్థ్యమ్ - అవగమనరూపశక్తిః అనుష్ఠానరూపశక్తిః "నత్రిరోయాన్తి" ఇత్యత్రపాన్థత్వమనుగతధర్మః తద్వత్, అత్ర ఉపాయాన్తరాధికారత్వమనుగతధర్మః అతః అజ్ఞావిద్యాపదేషు అజహల్లక్షణాయాస్స్వారస్యమితిబోధ్యమ్

(అత్రనిషేధవిధిరితి) సాధనాన్తరాధికారత్వేన ప్రాప్తస్యనియమవిశేషవిశిష్టాధ్యయనాదిరూపార్థస్యనిషేధః అజ్ఞపదే ఇతిబోధ్యమ్ (ప్రతియోగిసమర్పకే) అజ్ఞప్రతియోగి-జ్ఞ, తత్సమర్పకే (జ్ఞాధాతౌ) అజ్ఞానామిత్యత్రజ్ఞాధాతౌ శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే (నవిధావపరశ్శబ్దార్థః ఇతి) విధేయాంశే అన్యార్థోనోచిత ఇత్యర్థః (ప్రతియోగిదిశి) అజ్ఞపదే లక్షణేతిభవతోఽప్యవర్జనీయా ఇతి శేషః. అజ్ఞశబ్దస్య - జ్ఞానసామాన్యభావవాచిత్వేపి జ్ఞానవిశేషాభావవాచిత్వమ్ వదసీతి తాత్పర్యమ్ (విశేష్యస్యయోగ్యతయాలాభేతి) మీమాంసకాః "గవాదిపదానాం గోత్వేశక్తిః ఆక్షేపాద్వ్యక్తిలాభః" ఇతివదన్తి తద్వత్, విజానన్తఃకే ఇత్యాక్షేపే విశేష్యలాభఇతిమన్తవ్యమ్ (భవత్పక్షేలక్షణేతి)విజానత్పదే అనక్తేలక్షణా అజ్ఞపదే జ్ఞానవిశేషాభావేలక్షణేతి లక్షణాద్వయేత్యర్థః

కిఞ్చ అజ్ఞశబ్దత్రయే ప్రతియోగిదిశి నాస్మన్మతే అజహల్లక్షణాకల్ప నీయా, కిన్తుసామాన్యశబ్దే విశేషలక్షణాభవదభిమతై వాఙ్గీక్రియతే. నచైవమశక్తసజ్జ్రిహాభావప్రసఙ్గః, ప్రతియోగిదిశి యోగరూపజ్ఞాన విశేషలక్షణాఙ్గీకారాత్, యోగరాహిత్యస్యచ శక్తేపిసత్త్వాత్

ఏవం విశేషలక్షణయైవ అశక్తసజ్జ్రిహేవిజానతామితిపదం భ వన్మతేవ్యర్థప్రాయమ్ నచ, ఉపాయాన్తరానుష్ఠానౌపయికజ్ఞానేవా ఉపాయాన్తరరూపజ్ఞానేవా విశేషలక్షణేత్యత్ర వినిగమనావిరహః అనుష్ఠానౌపయికజ్ఞానలక్షణాయాం శాస్త్రపర్యుదాసస్య శరణాగత్యధి కారత్వేన ప్రమాణసిద్ధస్యానేన లాభప్రసఙ్గాదిత్యాశయేన చతుర్థతృతీయ దూషణమాహ (అజ్ఞానశబ్దేపీతి) (సర్వసజ్జ్రిహాఇతి) అజ్ఞాశక్తాఽత్రై

(సామాన్యశబ్దఇతి) మాధవీయేజైమినిన్యాయ మాలావిస్తరేషష్ఠాధ్యాయే అష్ట మపాదేనవ మాధికరణమారచయితి, "అగ్నిషోమీయకః కోపియాగ చోదనయోదితః। అవిశేషేణ కోపిస్యాచ్ఛాగోమన్త్రవిశేషణాత్' జ్యోతిష్టోమేశ్రూయతే "అగ్నిషో మీయంపశుమాలభేత" ఇతి తత్రవిహితేపశౌ విశేషస్యాశ్రవణాద్యః కోపిపశురా లబ్ధవ్య ఇతిచేన్నైవమ్ "ఛాగస్యవపాయామేదసోను బ్రూహి'' ఇతిమన్త్రేణవిశేషి తత్వాత్, తస్మాచ్ఛాగఏవాలబ్ధవ్యః శాఖాన్తరే, "విధావేవాగ్నిషోమీయశ్ఛాగః" ఇత్యేవంవిశేషశ్శ్రుత ఇతిచేత్తర్హి "కృత్వాచిన్తాస్తు'' ఇత్యత్రోక్తఛాగ పశున్యా యేన సామాన్యశబ్దే విశేషపదసమభివ్యాహారేణ జ్ఞాధాతోఃయోగ్యతయా విశేష్య లాభః తథాచఅజ్ఞపదేజ్ఞానవిశేషాభావోఽర్థఇతిఫలితమితిబోధ్యమ్

(అనుష్ఠానౌపయికేతి) సాధనాన్తరస్వరూపజ్ఞానస్య లక్ష్యతావచ్ఛేదకత్వా పేక్షయా ఉపాయాన్తరానుష్ఠానౌపయికజ్ఞానస్యలక్ష్యతావచ్ఛేదకత్వే గౌరవాద స్వారస్యంబోధ్యమ్ (శాస్త్రపర్యుదాసస్యేతి)శాస్త్రపర్యుదస్తాః - యతిబ్రహ్మచారిణంశోపి శాస్త్రబహిర్భూతాః, అత్రైవర్ణికాఇతియావత్ (అనేన) అజ్ఞపదేన (అజ్ఞానశబ్దేపీ తి) శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే (నలక్షణేతి) నాజహల్లక్షణేత్యర్థః అజ్ఞ

వర్ణిక సఙ్గ్రహ ఇత్యర్థః. కిఞ్చ “సద్గురోపాయవైధుర్యం సాక్షాద్భగవతో విదన్ । సర్వజ్ఞశ్శరణం యాతి యోగమార్గపరాఙ్ముఖః” ఇతి శ్లోకే సర్వజ్ఞో యోగమార్గపరాఙ్ముఖ ఇతి విశేషితః; తస్య చేదం ప్రయోజనమ్, అనుష్ఠానోపయిక జ్ఞానశక్తిమత్త్వేన త్రైవర్ణికత్వేన చ కర్మయోగాది యోగ్యోపి స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానేన యోగమార్గపరాఙ్ముఖః సర్వజ్ఞశ్శరణం యాతి; అత ఏవ ఇదం శరణమజ్ఞానామిత్యస్య నగతార్థతేతి.

ఏవఞ్చ యోగమార్గపరాఙ్ముఖ ఇతి విశేషణబలాదజ్ఞశబ్దస్య యోగరాహిత్యమర్థ ఇతి సూచనాత్, పూర్వాచార్యసూక్తిరపి శాస్త్రపర్యుదాససఙ్గ్రహవత్ యోగరూపజ్ఞానలక్షణాయాం వినిగమకమిత్యాహ (అత ఏవేతి). అజ్ఞశబ్దస్య యోగరాహిత్యమర్థ ఇత్యయుక్తమ్, యోగమార్గపరాఙ్ముఖ ఇత్యుక్తరీత్యా సర్వజ్ఞస్య సర్వకాలం ప్రేమవశాత్ “క్షమోన్యన్నావలంబితుమ్” ఇత్యుక్తరీత్యా భక్తిపరవశస్య యోగరహితత్వేన పాదత్రయవైయర్థ్యమితి శఙ్కాం పరిహరన్ ప్రథమపాదేన ఉత్తరార్ధస్యాగతార్థత్వం సూచయన్ బుద్ధిసౌకర్యాయ ఉక్తన్యాయకలాపం సఙ్గృహ్ణాతి. (తతశ్చేతి).

పదే శక్త్యర్థస్యైవ ఆకారవిశేషేణ బోధోఽవగన్తవ్యః. (విశేషిత ఇతి) విజానత్పదమ్ - శక్తవిజ్ఞానవత్పరమ్; న తు అశక్తవిజ్ఞానవత్పరం బోధ్యమితి భావః. (తస్య) విశేషితత్వస్య. (నగతార్థతేతి) అజ్ఞపదేన యోగరహితాధికారి ప్రతిపాదనాత్, విజానత్పదేన - స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానేన, యోగరహితస్య ప్రతిపాదనాత్, అజ్ఞపదస్య గతార్థత్వం న భవతీతి తాత్పర్యమ్. (గతార్థతేతి) ఇదం ప్రయోజనమితి పూర్వేణాన్వయః

(పూర్వాచార్యసూక్తిః) సర్వజ్ఞశ్శరణం యాతీతి సూక్తిః. (శాస్త్రపర్యుదాససఙ్గ్రహవత్) శాస్త్రపర్యుదస్తసఙ్గ్రహస్య వినిగమకత్వవత్. (సర్వకాలం ప్రేమవశాదితి) (పాదత్రయమ్) ఇదమేవ విజానతామితి పాదత్రయమ్. (ప్రథమపాదేన) ఇదం శరణమజ్ఞానామితి ప్రథమపాదేన ఉత్తరార్ధస్య “ఇదమేవ విజానతామ్ ఇదముత్తితీర్షతాంపారమ్” ఇత్యాద్యు

శక్తావపి కృత్ప్రత్యయస్మరణాత్, అజ్ఞానామిత్యత్ర జ్ఞానశబ్దేన జ్ఞానశక్తిర్వివక్షితా, తథాచాధికారాభావేన కర్మయోగాదిరూప జ్ఞానానర్హాణామపి ఇదంశరణమితి ప్రథమపాదార్థః. జ్ఞానాధికాభక్తిపరవశాశ్చనాధికారాభావేన యోగరహితా ఇతినపాదత్రయ వైయర్థ్య మిత్యాశయేనాహ (యోగాశక్తానామపీదమితి) (తత్సత్త్వేపీతి) యోగయోగ్యతాసత్త్వేపీత్యర్థః

త్తరార్ధస్య (అగతర్థత్వమ్) చరితార్థత్వాభావః

(శక్తావపీతి) యద్యపికృత్ప్రత్యయ సామాన్యస్య శక్త్యర్థకత్వంనాస్తి "శక్తాహస్తికవాటయోః" "శకిలిఙ్చ" ఇత్యాదిషుకేషాఞ్చిదేవకృత్ప్రత్యయానాం శక్త్యర్థకత్వస్మరణాత్, తథాపియథాపాచకాదిపదేషు లోకప్రతీత్యా శక్త్యర్థకత్వదర్శనేన లక్షణయాశక్త్యర్థకత్వం కృత్ప్రత్యయస్యాశ్రితమ్, తథాఅజ్ఞపదేపి కృత్ప్రత్యయస్య లక్షణయాశక్త్యర్థకత్వం సమ్భవతీత్యభిప్రాయేణ శక్తావపికృత్ప్రత్యయస్మరణాదిత్యుక్తమ్.

ఇదఞ్చ ఆరమ్భణాధికరణప్రథమసూత్ర శ్రీభాష్యతచ్ఛ్రుతప్రకాశికానురోధేనోక్తమ్ శ్రీభాష్యేద్వితీయాధ్యాయే ప్రథమపాదేఆరమ్భణాధికరణే "నచపాచకాదివత్ సర్వజ్ఞఇత్యాదిషుశక్తిమాత్రే కృత్ప్రత్యయఇతివక్తుం శక్యమ్ కృత్ప్రత్యయమాత్రస్య శక్తావస్మరణాత్ 'శక్తాహస్తికవాటయోః' ఇత్యాదిషుకేషాఞ్చి దేవకృత్ప్రత్యయానాం శక్తివిషయత్వ స్మరణాత్, పాచకాదిషు త్వగత్యాలక్షణా సమాశ్రీయతే" ఇతి తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాయాంనలక్షణాశక్తిమాత్రేపి ప్రత్యయ విధానాదిత్యత్రాహ (నవేతి) (శక్తాహస్తి కవాటయోరిత్యాదిష్వితి) అత్రాదిశబ్దేన శకలిఙ్చేత్యాది సూత్రం వివక్షితమ్ శకిలిఙ్చేత్యత్రచశబ్దాత్ కృత్ప్రత్యయాన్తరాణామపి శక్తావిధానంసూచితమ్ తత్రవిశేష విధానాభావేపి పాచకాదిషు శక్తౌకృదన్తత్వేన ప్రయోగదర్శనాత్, కతిపయవిధాన ముపలక్షణమితిచేన్న విశేషోపాదానాన్యథానుపపత్త్యా కృన్మాత్రస్య శక్త్యర్థానుపపత్తేరిత్యర్థః శక్తివిషయప్రత్యయాభావేపి పాచకాదిషుశక్త్యర్థత్వం దృశ్యత ఇత్యత్రాహ (పాచకాదిష్వితి)

యద్యపియోగార్హాణామపి విజానతామిత్యుక్తం స్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానమస్తి. తథాపియోగయోగ్యజ్ఞానాధికవిషయతయాద్వితీయపాదస్యసాఫల్యమితిభావః. తస్మిన్యోగేన తీత్యత్రాపి సాధనభక్తియోగార్హాణామపిభక్తిపారవశ్యసత్త్వేపి తదర్హాన్ భక్తిపరవశాన్ప్రత్యేవ ఉత్తరార్ధసాఫల్యమ్. అన్యథా ప్రథమపాదేనగతార్థత్వ ప్రసఙ్గాదితిభావః. నచైవమపి తృతీయపాదేనగతార్థతాస్యాదితివాచ్యమ్. భక్తిపారవశ్యయోపాధికారి వైలక్షణ్యముఖేన శరణాగతి వైలక్షణ్య సాధనార్థత్వాత్ ఉత్తరార్ధస్య. తచ్చ ఉత్తరాధికారేస్ఫుటీభవిష్యతీతిభావః.

(భక్తిపరవశానామితి) దేహాన్తరవిళమ్బాక్షమా దృప్తప్రపన్నాః, ఏతద్దేహవిళమ్బాక్షమ రూపాఽఽర్తప్రపన్నాశ్చ వివక్షితాః. తత్ర దేహాన్తరవిళమ్బాక్షమాణామపి జ్ఞానాధికానాం సమ్భవాత్,

---

(ద్వితీయపాదస్య) ఇదమేవ విజానతామితిపాదస్య. (తస్మిన్యోగేసతీతి) జ్ఞానవిశేషే కైఙ్కర్యరూపయోగేసతీత్యర్థః. (తదర్హానితి)సాధనభక్తియోగార్హానిత్యర్థః. సాధనభక్తియోగ్యస్యైవ కైఙ్కర్య భక్తియోగస్సమ్భవతీతిభావః. (తృతీయపాదేన) ఇదం తితీర్షతాం పారమితి తృతీయపాదేన. (వివక్షితా ఇతి) అన్యేషామధికార జ్ఞాపనార్థం ప్రవృత్తంవచనమ్, తత్సాధారణ్యేనబోధనార్థ మతిశయార్థం వాఽబోధ్యమ్.

(సమ్భవాదితి) దేవీశ్రీసూక్తి ప్రబన్ధేషష్ఠదశకే అష్టమగాథాయామ్, "ఇప్పొళుక్కుమేళ్ పిఱవిక్కుమ్ పఱ్ఱావాన్, నమ్మైయుడైయవన్ నారాయణన్నమ్బి, శెమ్మైయుడైయతిరుక్కైయాల్ తాళ్పఱ్ఱి, అమ్మమితఱ్కుఱ్ఱనాక్కుఱ్ఱేన్ తోழீనాన్" ఇతి. అస్యార్థః "తోழீ! ఇప్పొళుక్కుమ్ - ఇప్పిఅప్పుళుక్కుమ్, ఏళ్ పిఱవిక్కుమ్ - ఇనికాలముళ్ళ తనైయుమ్, పఱ్ఱావాన్ - తుణైయానవనాయ్, నమ్మైయుడైయవన్ - నముక్కుశేషియాయ్, నమ్బి - కల్యాణగుణపరిపూర్ణనాయ్, నారాయణన్

తానాదాయద్వితీయ పాదస్య, ఏతద్దేహవిశ్లేష్యమాణామపి దేహాన్తర విశ్లేష్యమాణం సత్త్వేనతానాదా యతృతీయపాదస్య చసాఫల్యాత్ నతయోస్తృతీయ చతుర్థపాదాభ్యాంగతార్థతేతిబోధ్యమ్ (క్వచిదపి) ప్రథమపాదే ద్వితీయపాదేవా లక్షణాభావాదిత్యర్థః (విశేషతత్వాచ్చేతి) విజానత్పదస్య వ్యర్థప్రాయత్వాత్ శాస్త్రపర్యుదాస సఙ్గ్రహాచ్చేతిచ శబ్దార్థః (వచనాన్తరేతి) శౌనకవచనం వివక్షితమ్ (వ్యాఖ్యానేతి) వ్యాఖ్యానద్వయంవివక్షితమ్ అత్రవచనాన్తరే వ్యాఖ్యానద్వయేచాధ్యాహార ప్రసఙ్గాచ్చేత్యపిబోధ్యమ్.

నను అజహల్లక్షణైవ పూర్వాచార్యమతా. అన్యథా "అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానాంప్రపత్తావధికారితా। ఉపాయాన్తర విజ్ఞానాశక్తేరజ్ఞస్యయుజ్యతే" ఇతివరదార్యసూక్తివిరోధాత్ యోగరూపజ్ఞాన విశేషలక్షణాయాముపాయాన్తరాశక్తేరితి సూక్తిప్రసఙ్గాదిత్యతఆహ (ఉపాయాన్తరేతి). (యుక్తఇతి) "గతిశబ్దాభ్యాం తథాహిదృష్టం లిఙ్గఞ్చ" ఇతిదహరాధికరణగుణ సూత్రే లిఙ్గఞ్చేత్యనేన బ్రహ్మలోకశబ్దేకర్మధారయ సమర్థనాదితిభావః.

నారాయణనానకృష్ణన్ శెమ్మైయుడైయ - తామరైమలర్పోలేశివన్ద, తిరుక్కైయాల్ - తిరుక్కైకళాల్, తాళ్ - ఎన్కాలై, పఱ్ఱి - పిడిత్తు, అమ్మిమితిక్కనాన్ కినాక్కణ్డేన్" ఇత్యుక్తరీత్యా దేహాన్తరవిశ్లేషమాః అర్చావతారగుణాద్యనుభవం కుర్వన్తః జ్ఞానాధికాస్సన్తీతిబోధ్యమ్

(తయోః) ద్వితీయ తృతీయపాదయోః (వ్యర్థప్రాయత్వాదితి) భవన్మత ఇతిశేషః (శౌనకవచనమ్) అజ్ఞసర్వజ్ఞేతివచనమ్ (వ్యాఖ్యానద్వయమ్) దేవేపరిబృఢతయేతి,సదృశోపాయ వైధుర్యమితి వ్యాఖ్యానద్వయమ్ (అధ్యాహారప్రసఙ్గాత్) భవన్మతే అశక్తపదాధ్యాహార ప్రసఙ్గాత్

(అజహల్లక్షణేతి) ప్రతియోగిసమర్పకేజ్ఞాధాతౌ జ్ఞానశక్త్యోరజహల్లక్షణయాగ్రహణేన, అజ్ఞపదేదేవ పరిబృఢత్వ విషయకజ్ఞానాశక్తిరితి అజహల్లక్షణేత్యర్థః (గతిశబ్దాభ్యామితి) "గతిశబ్దాభ్యామ్ తథాహిదృష్టంలిఙ్గఞ్చేతి. బ్రహ్మమీమాంసా ప్రథ

ఇదముపలక్షణమ్. అజహల్లక్షణాపరత్వే“ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాభావాదఙ్గస్యయుజ్యతే”ఇతినిర్దేశాపత్తిః. యథాశ్రుతవిన్యాసేనపూర్వో

మాధ్యాయ తృతీయపాదసూత్రమ్; తస్యవేదాన్తయతిరాజాఖ్య ప్రణీతవృత్తిః. “గతిశబ్దాభ్యాంతథాహిదృష్టంలిఙ్గఞ్చ” “అహరహర్గచ్ఛన్త్యః”ఇతిసర్వప్రజానాంగత్యాపితం బ్రహ్మలోకమితి బ్రహ్మశబ్దేనచదహరాకాశః పరః. తథాహి, సతిసమ్పత్యైవమహా ఇతి బ్రహ్మణిసర్వేషాంగమనంద్రష్టమ్. తచ్చదహరాకాశస్య పరత్వేలిఙ్గమితి. (కర్మధారయ సమర్థనాదితి) బ్రహ్మైవలోకో - బ్రహ్మలోకః - లోక్యత ఇతిలోక ఇతి కర్మధారయసమర్థనాదిత్యర్థః. దహరాధికరణగుణసూత్ర శ్రీభాష్యే“తథాబ్రహ్మలోకశబ్దశ్చ సమానాధికరణవృత్త్యా అస్మిన్దహరాకాశేప్రయుజ్యమానః, అస్యబ్రహ్మత్వే ప్రయోగాన్తరనిరపేక్షం పర్యాప్తంలిఙ్గమిత్యాహ (లిఙ్గఞ్చేతి). నిషాదస్థపతిన్యాయాచ్చషష్ఠీ సమాసాత్ సమానాధికరణ సమాసోన్యాయ్యః” ఇతి.

తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాయామ్;- నను కథంబ్రహ్మలోకశబ్దస్య సమానాధికరణవృత్తిత్వావగమః; వ్యధికరణవృత్తావపితదేవహి శబ్దరూపమితిశఙ్కాయాం వివక్షితమనుగ్రాహకందర్శయతి (నిషాదేతి). “ఏతయానిషాదస్థపతింయాజయేత్” ఇత్యత్రకర్మధారయపరిగ్రహే నిషాదజాతీయస్యస్థపతేరగ్నివిద్యయోరసమ్భవేనస్వతోనిరధికారత్వాత్, షష్ఠీసమాసపరిగ్రహేచ త్రైవర్ణికాన్తర్భూతస్థపతి కటాక్షేణాపినిషాదస్థపతి శబ్దనిర్వాహసమ్భవాత్, షష్ఠీసమాసపరిగ్రహేణ అపశూద్రాధికరణన్యాయానురోధోయుక్త ఇతిప్రాప్తేభిహితమ్ (స్థపతిర్నిషాదస్స్యాచ్ఛబ్దసామర్థ్యాదితి.) అయమర్థః; - షష్ఠీసమాసపక్షేనిషాదసమ్బన్ధ విశిష్టోభిధేయః. కర్మధారయపక్షే నిషాదత్వవిశిష్టః. తత్ర షష్ఠ్యా అశ్రవణాన్నిషాదప్రాతిపదికేన విభక్త్యర్థోలక్షణీయః. నచేదం యుక్తమ్; శ్రౌతార్థ పరిగ్రహేవిరోధాభావాత్. నచాగ్ని విద్యారాహిత్యం దోషః; ద్రవ్యవదేతదుపయోగ్యగ్నివిద్యయోరపి యథాకథఞ్చిదార్జనస్య విధ్యనుమతి సమ్భవాత్. తస్మాత్కర్మధారయఏవన్యాయ్యఇతి. ఏతన్న్యాయానుగృహీతోబ్రహ్మలోకశబ్దః శ్రుత్యన్తరే అన్వయనిరపేక్షః పరమాత్మత్వసాధక ఇత్యర్థః.” ఇతిశ్రీసూక్తిరత్నానుసన్ధేయా.

(అపత్తిరితి) “ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాభావాదఙ్గస్యయుజ్యతే” ఇత్యాపత్తి

క్తిరిత్యా ఉపాయాన్తరరూప విజ్ఞానానర్హత్వం అజ్ఞశబ్దార్థ ఇతి ప్రతీయతే కిఞ్చ తథాసతి ఉపాయాన్తరగోచర జ్ఞానాభావాదిత్యేవాలమ్, వ్యుపసర్గేణఉపాయాన్తరజ్ఞానవిశేషానర్హత్వంహి ప్రతీయతే అతోఽశక్తి పదవత్ ఉపసర్గోఽపి కర్మధారయ తాత్పర్యగ్రాహక ఇత్యనుసన్ధేయమ్

ఏవం యోగరూప *జ్ఞానవిశేషలక్షణాయాం శాస్త్రపర్యుదాస సఙ్గ్రహః, యోగశబ్దేనవిశేషణమ్, కర్మధారయనిర్దేశ ఇతి సాధకత్రయముక్తమ్. తురీయంసాధకమాహ (అజ్ఞానశబ్దశ్చేతి) విద్యాయా అభావోఽవిద్యా, అభావశ్చ యోగ్యతా సమ్బన్ధేనవివక్షితః అతో యోగానర్హత్వమర్థ ఇతిభావః "అవిద్యయేతి ప్రతియోగినిర్దేశోఽభిమతః అవిద్యా - విద్యేతరత్ విహితం కర్మైవ" ఇతిహి శ్రీభాష్యసూక్తిరితి భావః.

శ్లోకః, శక్త్యభావరూపార్థసఙ్గ్రహార్థం ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాభావాచ్చాజ్ఞస్యయుజ్యత ఇతి చకారగ్రహిలోఽనుసన్ధేయః చకారస్యశక్త్యభావాదిత్యర్థః ప్రతియోగిసముర్పకజ్ఞాధాతోః అజహల్లక్షణాఙ్గీకారే ఉపాయాన్తరాజ్ఞానాశక్తిభ్యామధికారతా యుజ్యత ఇతి స్యాదిత్యాపత్తిర్బోధ్యా (యథాశ్రుతవిన్యాసేన) ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాశక్తేరితి విన్యాసేన విజ్ఞానాశక్తేరిత్యనేన, అజ్ఞానామిత్యత్ర జ్ఞపదేశక్త్యా కృత్ప్రత్యయ బలాత్ శక్తిరపి సఙ్గ్రాహ్యేతిసూచ్యత ఇతిబోధ్యమ్ (కిఞ్చేతి) వీత్యుపసర్గరాహిత్యేననవక్తవ్యమిత్యాహ (తథేతి) (తథాసతి) ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానేత్యత్ర తత్పురుషసమాసాశ్రయణేసతి (అశక్తిపదవత్) అశక్తిపదవిన్యాసస్యకర్మధారయతాత్పర్యగ్రాహకత్వవత్.

(యోగేతి) "యోగరూపజ్ఞానవిశేషలక్షణాయామ్-సాధకత్రయమ్" ఇత్యన్వయః (యోగశబ్దేనవిశేషణమితి) యోగమార్గపరాఙ్ముఖ ఇతివిశేషణమిత్యర్థః (కర్మధారయేతి) ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానేత్యత్ర ఉపాయాన్తరఞ్చతత్-విజ్ఞానఞ్చేతి కర్మధారయేత్యర్థః (అభావశ్చేతి) యోగ్యతాసమ్బన్ధావచ్ఛిన్న విద్యానిష్ఠప్రతియోగితాకాభావ ఇత్యర్థః-(ప్రతియోగినిర్దేశః) ప్రతియోగిభూతవిద్యానిర్దేశః

(ఇత్యాదీతి) "సామవిద్యా శాణ్డిల్యవిద్యా దహరవిద్యా" ఇత్యాది సమాఖ్యాప్రసిద్ధిరాదిశబ్దార్థః.

ననుయోగానర్హాణాం వక్ష్యమాణవిజ్ఞానశాలిత్వే తేనైవగతార్థత్వాత్, తద్రాహిత్యమవశ్యం వివక్షణీయమ్. కిఞ్చజ్ఞానాఽజ్ఞానయోరేక విషయకత్వం స్వారసికమ్. అపిచ, ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాశక్తేరిత్యుక్తవ్యాఖ్యేయవచనే ప్రకృతం విజ్ఞానమేవ స్వరసతః ప్రతీయతఇత్యస్వారస్యాత్, పూర్వోక్తార్థాఽవిరోధేన వేదాన్తాచార్యైః కణ్ఠతోనుగృహీతం యోజనాన్తరమాహ (యద్వేతి). అత్ర "స్వశరీరత్వ కథనాదికాలే" ఇతిపూర్వోక్తరీత్యా సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం శబ్దజన్య† విద్యాత్వేనాభిమతమ్; తస్యాపి వేదాదిప్రమాణపర్యాలోచనయా లబ్ధత్వాత్. (ఇతివదితి) ఇత్యత్రే వేత్యర్థః.

అత్ర "వేదాస్థానాని విద్యానామ్" "విద్యా హ్యేతాశ్చతుర్దశ"

(వక్ష్యమాణవిజ్ఞానమ్) దేవపరిబృఢత్వజ్ఞానమ్.(తేనైవ)విజానత్వ దేనైవ.(గతార్థత్వాత్) చరితార్థత్వాత్.(తద్రాహిత్యమ్)దేవపరిబృఢత్వజ్ఞాన రాహిత్యమ్. (వివక్షణీయమ్) అజ్ఞపదేవివక్షణీయమ్. (ఉక్తమితి) వ్యాఖ్యేయవచనే ప్రతియోగిభూతే విజానత్పద ఇత్యర్థః. (అస్వారస్యాత్) జ్ఞానశబ్దస్యయోగరూపజ్ఞానలక్షణాయామస్వారస్యాత్. (పూర్వోక్తార్థః) విజ్ఞానాభావవివక్షణమ్, జ్ఞానాజ్ఞానయోరేకవిషయకత్వసారస్యమ్, వ్యాఖ్యేయవచనాస్థస్వారస్యానుసరణమితిత్రయమ్. (స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమితి) గీతావచనోక్త స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమిత్యర్థః. (శబ్దజన్యవిద్యాత్వేనేతి) శబ్దజన్యజ్ఞానత్వేనేత్యర్థః. (తస్యాపి) శబ్దజన్యవిద్యాత్వస్యాపి.

(వేదాస్థానానీతి) యాజ్ఞవల్క్యస్మృతౌ ప్రథమాధ్యాయే "పురాణన్యాయమీమాంసా ధర్మశాస్త్రాఙ్గమిశ్రితాః। వేదాస్థానాని విద్యానాం ధర్మస్యచ చతుర్దశ", ఇతి. అస్యవిజ్ఞానేశ్వరీయామ్. "శౌచాచారాంశ్చశిక్షయేత్" ఇత్యాచార్యస్య ధర్మశాస్త్రాధ్యాపనవిధిః, శిష్యేణతదధ్యయనంకర్తవ్యమితిమతోవగమ్యత ఇత్యత ఆహ

---

† (పా) విద్యాత్వే

ఇత్యాదినిర్దేశః, “ అగ్నివిద్యాసాధ్యమనుష్ఠానమ్ ” ఇత్యాదితాన్త్రికవ్యవహారశ్చవివక్షితః,

(అవిద్యాశబ్దేనేతి)అజ్ఞశబ్దేనేత్యపిబోధ్యమ్ (తదుభయశక్త్యభావఇతి) విద్యారాహిత్యోక్త్యా సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానవతాం సర్వేషాంభక్తిపరవశానాఞ్చ బహ్వాయాససాధ్యశ్రవణరూపవిద్యారహితత్వాత్ పదాన్తరవైయర్థ్యంస్యాదితి, అవిద్యాశబ్దయోగ్యతాయాః

(పురాణేతి) పురాణమ్-బ్రాహ్మాది న్యాయః - తర్కవిద్యా మీమాంసా - వేదవాక్యవిచారః ధర్మశాస్త్రమ్ - మానవాది అఙ్గాని - వ్యాకరణాదీనిషట్ ఏతైరుపేతాశ్చత్వారోవేదాః - విద్యాః ధర్మార్థకామపురుషార్థసాధనజ్ఞానాని, తాసాంస్థానానిచతుర్దశ ధర్మస్యచ చతుర్దశస్థానాని హేతవః ఏతానిత్రైవర్ణికైరధ్యేతవ్యాని, తదన్తర్గతత్వాద్ధర్మశాస్త్రమప్యధ్యేతవ్యమ్ తత్రతానిబ్రాహ్మణేనవిద్యాప్రాప్తయే ధర్మానుష్ఠానాయవా అధిగన్తవ్యాని క్షత్రియవైశ్యాభ్యాం ధర్మానుష్ఠానాయ తథాచశఙ్ఖేనవిద్యాస్థానాన్యపక్రమ్యోక్తమ్,-“ఏతానిబ్రాహ్మణోధికురుతే, సచవృత్తిం దర్శయతీతరేషామ్”ఇతి మనురపిద్విజాతీనాం ధర్మశాస్త్రాధ్యయనే అధికారోబ్రాహ్మణస్యతుప్రవచనేనాన్యస్యేతిదర్శయతి “నిషేకాదిశ్మశానాన్తోమన్త్రైర్యస్యోదితోవిధిః । తస్యశాస్త్రేధికారోస్మిన్ జ్ఞేయోనాన్యస్యకస్యచిత్ । విదుషాబ్రాహ్మణేనేదమధ్యేతవ్యం ప్రయత్నతః । శిష్యేభ్యశ్చప్రవక్తవ్యంసమ్యఙ్నాన్యేనకేనచిత్” ఇతి (విద్యాహ్యేతాశ్చతుర్దశేతి)మహాభారతేశాన్తిపర్వణి రాజధర్మే “భూయస్సభగవాన్ ధ్యాత్వాచిరంశూలవరాయుధః । అసృజత్సర్వశాస్త్రాణిమహాదేవోమహేశ్వరః । విద్యాశ్చతస్రఃకూటస్థాస్తాసాం భేదవికల్పనాః । అఙ్గానివేదాశ్చత్వారోమీమాంసాన్యాయవిస్తరః । పురాణంధర్మశాస్త్రఞ్చ విద్యాహ్యేతాశ్చతుర్దశ । ఆయుర్వేదోధనుర్వేదో గాన్ధర్వశ్చేతితేత్రయః । అర్థశాస్త్రఞ్చతుర్థఞ్చవిద్యాహ్యష్టాదశైవతు” ఇతి (అగ్నివిద్యాసాధ్యమ్) అగ్నివిద్యాభ్యాంసాధ్యమ్

(పదాన్తరవైయర్థ్యమ్)విశానత్పదవైయర్థ్యమ్ (అవిద్యాశబ్దే)అవిద్యాతఇతి

ఆరోప్య సమ్బన్ధత్వమాశ్రిత్య అజ్ఞశబ్దే చ శక్తౌ క్లృప్త్యయమాశ్రిత్య శ్రవణరూపవిద్యాంశేపి శక్త్యభావ ఏవ వివక్షణీయః. ఏవం స్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానరూప శాబ్దవిద్యానర్హాణాం తద్వతాఞ్చ శరణాగత్య ధికారే సాధనాన్తరానవకాశప్రసఙ్గ ఇతి యోగవిద్యానర్హత్వమపి వివక్షణీయ మిత్యాశయః.

ఉక్తం విజ్ఞానశబ్దస్వారస్యమభిప్రేత్యాహ (అత ఏవేతి). (తస్మా దితి) "లక్షణా కల్పనాభావాదత్రైవర్ణిక సఙ్గ్రహాత్ । సూక్తిభిర్యోగ విద్యోక్తేర్యోగానర్హేఽజ్ఞ శబ్దతః । లక్షణాధ్యాహారదోషాద్వ్యాఖ్యా ద్యననురోధతః । అజహల్లక్షణాయోగాద్విఘాతస్యా అయోగతః । లక్ష

అవిద్యాశబ్దే. (ఆరోప్యసమ్బన్ధత్వమాశ్రిత్య) ప్రతియోగిసమ్బన్ధత్వమాశ్రిత్య. అత్ర యోగ్యతా సమ్బన్ధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాక విద్యాభావో బోధ్యః. (శాబ్దవిద్యా) శబ్దజన్యజ్ఞానమ్. (తద్వతామ్) శాబ్దవిద్యావతామ్. (సాధనాన్తరాఽనవకాశప్రసఙ్గః) సాధనాన్తరాననుష్ఠానప్రసఙ్గః. (ఆశయ ఇతి) సాధనానుష్ఠాతృలాభార్థం అజ్ఞపదే శబ్దజన్యజ్ఞానాభావ యోగజన్యజ్ఞానాభావోభయమపి ఆవశ్యకమితిభావః. శబ్ద జన్యజ్ఞానయోగజన్యజ్ఞానశాలినాం సాధనాన్తరే అధికార ఇతి ఫలితమ్.

(విజ్ఞానశబ్దస్వారస్యమ్) వ్యుపసర్గసహిత విజ్ఞానశబ్దస్వారస్యం పూర్వోక్తవిజ్ఞానా భావ వివక్షణాదిత్రితయస్వారస్యమ్. (లక్షణాకల్పనాభావాత్) ప్రతియోగిసమర్పక జ్ఞాధాతోః లక్షణాకల్పనాభావాత్. (అత్రైవర్ణికసఙ్గ్రహాదితి) శాస్త్రపర్యుదస్తసఙ్గ్రహాదిత్యర్థః. (సూక్తిభిః) "యోగమార్గపరాఙ్ముఖః" ఇతి, అవిద్యాతోదేవే పరిబృఢ తయావావిదితయా" ఇతిసూక్తిభిః. (లక్షణాధ్యాహారదోషాత్) భవత్పక్షే అజ హల్లక్షణాయాః అజ్ఞపదేవిజ్ఞానత్వదే అశక్త ఇత్యధ్యాహారస్యచదోషాత్. (వ్యాఖ్యా ద్యననురోధతః) యోగమార్గపరాఙ్ముఖ ఇత్యాదివ్యాఖ్యానాననుగుణత్వాత్. (అజ హల్లక్షణాయోగాత్) భవత్పక్షే అజహల్లక్షణాయా అయోగాత్. అజ్ఞపదే విజ్ఞా నత్వదే (విఘాతస్యాఅయోగతః) తస్యాః - లక్షణాయాః, అయోగాత్. (లక్ష

ణాద్వయహానేశ్చ స్వస్వరూపవిరుద్ధతామ్। మోక్షోపాయాన్తరేజానన్విజానత్ప్రదబోధితః” (అజ్ఞాదిశబ్దానామితి) అజ్ఞావిద్యా సర్వజ్ఞ విజానత్ప్రదా,రామిత్యర్థః. ఇత్థం అజహల్లక్షణాఅధ్యాహారః వ్యాఖ్యానాదివిరోధః విధాలక్షణా ఇతివిజానత్ప్రదే దూషణచతుష్టయముక్తమ్.

అథతస్యైవ పఞ్చమదూషణమాహ (విజ్ఞానశబ్దస్యేతి). ఇదమత్రాకూతమ్. అజ్ఞశబ్దస్తావత్ ఉపాయాన్తరస్వరూప జ్ఞానరాహిత్యపరః; తస్యైవప్రపత్త్యధికారత్వేన అన్వయయోగ్యత్వాత్. ఏవఞ్చజ్ఞానాజ్ఞానయోరేక విషయకత్వ స్వారస్యాత్ విజానతామిత్యత్రాపి జ్ఞాధాతునా సాధనాన్తరస్వరూపజ్ఞాన మేవప్రతీయతే. తత్రవిశిష్యసాధనాన్తరస్వరూప జ్ఞానంవ్యుపసర్గార్థః. విశేషజ్ఞానోక్తేశ్చ కిఞ్చిత్ప్రయోజనేనభావ్యమ్. నచప్రపత్త్యుపయోగితయా శరణ్యగుణజ్ఞానం వ్యుపసర్గేణోచ్యత ఇతివాచ్యమ్. ఉపసర్గాణాం ధాత్వర్థ విశేషద్యోతకతయా

ణాద్వయహానేశ్చ) లక్షణాద్వయ రూపహానేశ్చ. అజ్ఞపదేవిజానత్ప్రదే స్వార్థపరిత్యాగాత్ భవత్పక్షే లక్షణాద్వయమితిబోధ్యమ్. (మోక్షోపాయేతి) మోక్షోపాయాన్తరే స్వరూపవిరుద్ధతాంజానన్, విజానత్ప్రద బోధిత ఇత్యన్వయః. పురుషఇతి శేషః. అత్ర ప్రపత్తియిల్ తెళియామై తదధికారోన, అనపేక్షితమిదమ్; తత్త్వాలుప్యజ్ఞానస్య తదధికారత్వాభావాదితిబోధ్యమ్.

(తస్యైవ) విజానత్ప్రదస్యైవ. (తస్యైవ) ఉపాయాన్తరస్వరూపజ్ఞాన రాహిత్యస్యైవ. (అన్వయయోగ్యత్వాదితి) ఉపాయాన్తరస్వరూప జ్ఞానరాహిత్యస్యైవ అధికారత్వ మితిభావః. (ధాత్వర్థ విశేషద్యోతకతయేతి) అత్రసిద్ధాన్తకౌముద్యామ్, ఉత్తరార్ధే;—సత్తాద్యర్థనిర్దేశశ్చోపలక్షణమ్. యోగాత్సర్గోభవతీత్యాదౌ ఉత్పద్యత ఇత్యాద్యర్థాత్. ఉపసర్గాస్తు అర్థవిశేషస్యద్యోతకాః. ప్రభవతి, పరాభవతీత్యాదావిలక్షణార్థావగతేః. ఏతద్వ్యాఖ్యానం తత్త్వబోధిన్యాంద్రష్టవ్యమ్. (ధాతో

ధాతోరేవ శరణ్యగుణవిశేష జ్ఞానపరత్వాపత్తౌ జ్ఞానాజ్ఞానయోరేకవిష యత్వస్వారస్యలబ్ధస్య సాధనాన్తరస్వరూప జ్ఞానపరత్వస్యభఙ్గప్రసఙ్గాత్.

కిఞ్చ ఉపసర్గద్యోతితం శరణ్యగుణవిశేషజ్ఞానం_కిం సాధనాన్తర ప్రవృత్త్యుపయోగి; ఉతతత్ప్రతిబన్ధకమ్. నాద్యః;-భక్తిప్రపత్తి సాధరణా ధికారోక్తేః ప్రకృతేవైఫల్యప్రసఙ్గాత్. నాన్త్యః; - తస్యైవ ప్రపత్త్య ధికారత్వ సమ్భవేన లక్షణాయా అశక్తాధికారత్వ విఘ్నయోగాత్.

ఏతత్సర్వమభిసన్ధాయభట్టార్యైః "దేవేపరిబృఢతయావా విది తయా" ఇత్యనుగృహీమ్. వరదార్యైశ్చ "సదృశోపాయవైధుర్యమ్" ఇత్యనుగృహీతమ్. తత్రపర్యుపస్పృష్టాత్ బృహిధాతోర్నిష్పన్నః పరి బృఢశబ్దోహివృద్ధివాచీ. తథాచ, ఉపాయోపేయాకారాభివృద్ధివేదనం విజానత్పదోపాత్త సాధనాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానహేతుత్వేన వివ క్షితమ్. నిరపేక్షోపాయత్వరూపోపాయాధికారాభివృద్ధ్యవగమే సత్యేవ

రితి) సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం వ్యుపసర్గార్థ ఇతిబోధ్యమ్. (భఙ్గప్రస ఙ్గాదితి) విజానత్పదస్యేతిభావః.

వ్యుపసర్గపరపదార్థమఙ్గీకృత్య ద్వేధావికల్పః క్రియతే. (కిఞ్చేతి). (తత్ప్రతిబన్ధ కమ్) సాధనాన్తర ప్రవృత్తిప్రతిబన్ధకమ్. (నాద్యః) శరణ్యగుణవిశేషజ్ఞానమ్ సాధనా న్తరప్రవృత్త్యుపయోగీతి పక్షః నసమీచీనః. (ప్రకృతేవైఫల్యాదితి) ప్రకృతప్రపత్త్యే సాధారణాధికార నిర్ణయరూపప్రయోజనాభావాదిత్యర్థః. (నాన్త్యఇతి) శరణ్యగుణ విశేషజ్ఞానం సాధనాన్తరప్రవృత్తి ప్రతిబన్ధకమితిపక్షోనసమీచీనఇత్యర్థః. (తస్యైవ) శరణ్యగుణవిశేషజ్ఞానస్యైవ. (లక్షణయేతి) విజానత్పదఇతిబోధ్యమ్.

(పర్యుపస్పృష్టాదితి) ప్రభౌపరిబృఢఇతి స్వామిని నిరూఢలక్షణా. అత్రతు యౌగికఇతితాత్పర్యమ్. సిద్ధాన్తకౌముద్యామ్, "ప్రభౌపరిబృఢః" బృహబృహివృ ద్ధౌ. నిపాతనంప్రాగ్వత్, పరిబృహితః. పరిబృంహితోన్యఇతి, ప్రాగ్వదిత్యస్యక్తస్య ఇడభావః. తస్యఢత్వం హస్యలోపః. ఇదితోనలోపశ్చ" ఇత్యర్థః. (తస్య) స్వరూప

పారతన్త్ర్యస్యానాశకత్వలక్షణస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానోదయాత్, అనన్యశేషత్వరూపానురూపలక్షణోపేయాకారాభివృద్ధ్యవగమేసత్యేవస్వప్రాప్త్యై సాధనత్వలక్షణస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానోదయాచ్చ, ఇత్థమ్, సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానస్యైవ విజానత్పదార్థత్వాత్ తస్యసాధనాన్తరత్యాగహేతుత్వాచ్చ, సాధనాన్తరానుష్ఠానే ఽయుక్తిజ్ఞానరహితానామపిఇదమ్, తాదృశజ్ఞానవతామశక్తానామపి ఇదమితిశృఙ్ఖలితోక్తిరూపేణ వ్యాఖ్యానమప్యయుక్తమితి (తుచ్ఛత్వేతి) అనన్తరాయత్వేత్యర్థః

యదప్యుక్తం పూర్వపక్షేధర్మాణాం స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానవిషయాయాం చరమశ్లోకాద్యుపదేష్టౄణాం వ్యాసాదీనాముక్తజ్ఞానసత్త్వేన తేషాం ప్రపత్తావేవాధికారస్స్యాదితి, తదనూద్యదూషయతి (నన్వి త్యాదినా - భక్త్యారమ్భప్రపత్తేరిత్యన్తేన)

"బ్రహ్మరుద్రార్జునవ్యాససహస్రకరభార్గవాః। అనుపాస్యామ్ముముక్షూణాం యథేన్ద్రాద్యాహిదేవతాః" ఇత్యాదిరీత్యా వ్యాసా

విరుద్ధత్వజ్ఞానస్య (సాధనాన్తరానుష్ఠానేతి) "సాధనాన్తరేత్యారభ్య అశక్తానామపీదమ్" ఇత్యుక్తం సారోక్తశృఙ్ఖలితోక్తిత్యర్థః (అయుక్తమితీతి) ఇదమత్రానుగృహీతమితి పూర్వేణాన్వయః

శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే, - (త్యాగేతి) త్యాగహేతుః శృఙ్ఖలితోక్తిరిత్యన్వయః (కథమస్యేతి) తాదృశవిజ్ఞానస్యేత్యర్థః (అధికారత్వమితి) ప్రపత్త్యధికారత్వమిత్యర్థః అతిప్రసక్తేరితిభావః (తేషు) వ్యాసాదిషు (భక్తేరితి) (అధికారత్వమ్) ప్రపత్త్యధికారత్వమ్ (నస్యాదితి) అస్యాఅపి అతిప్రసక్తేరితిభావః అత్రఅసాధారణమితివిశేషణందేయమ్

(బ్రహ్మేతి)(సహస్రకరః) కార్తవీర్యార్జునః. (భార్గవః)పరశురామః (ఇత్యాదీతి) ఆదిశబ్దేన "శతమన్యుస్త్రేయకపిలబుద్ధాద్యాయేసహస్రశః। శక్త్యావేశావతారాస్తు

దీనాం కల్పభేదేన సత్త్వాదితారతమ్యలక్షణ గుణభేదేన జ్ఞానమాన్ద్యం సమ్భవత్యేవేత్యభిప్రేత్య "ఋషికళుక్కు మార్వార్కళుక్కుమ్ పర్వత పరమాణువోలే వాశిపోరుమ్" ఇతిసమ్ప్రదాయానుసారేణ పరిహరతి (భక్త్యభావస్యాపీతి). "అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామ్" "గతిర్గమ్యాభవేద్ధరిః" ఇతిశౌనకవచనే సర్వజ్ఞభక్తయోః ప్రపత్త్యధికారత్వోక్తేః వ్యాసాదీనాం సర్వజ్ఞత్వేనత్ భక్తత్వస్యాపి సత్త్వాచ్చేతి, ఇదంతితీర్షతాం పారమిత్యాది విరోధఇత్యర్థః.

వ్యాసాదేస్సాధనాన్తరనిష్ఠత్వగ్రాహక ప్రమాణబలేన† ఏతదేహ దేహాన్తరవిళమ్బక్షమత్వకల్పనాత్, "ఇదంతితీర్షతాంపారమ్" ఇత్యాదికం దేహాన్తరవిళమ్బక్షమత్వ ఏతద్దేహవిళమ్బాక్షమత్వ పరమితినవిరోధఇతిచేత్ తర్హి తద్బలాదేవసాధనాన్తరేషు పారతన్త్ర్యనాశకత్వ స్వప్రాప్య వైసాదృశ్య జ్ఞానాభావకల్పనాత్, విజానత్పదం వ్యపసర్గమహిమ్నా స్వరసతఏవ సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానపరమితి సుతరాంన విరోధఇత్యాహ (యదీత్యాదినా). (ఉపాయోపేయసార్వజ్ఞేపి) ఇత్యనేన "అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామ్" ఇత్యత్రభక్తపదవత్ సర్వజ్ఞపదం సర్వప్రకారేణోపాయోపేయగోచరజ్ఞానరూపవిశేషపరమితిసూచితమ్.

(కిఞ్చిద్వైకల్యమితి) ఉపాయభూతేభగవతి అత్యన్తనైరపేక్ష్యావగాహన ముపేయభూతభగవదనుభవ కైఙ్కర్యయోః కేవలపరార్థ

విష్ణోస్తత్కాలవిగ్రహాః" ఇత్యాదికంగృహ్యతే. (ఇత్యాదివిరోధఇతి) ప్రపత్త్యధికారస్యాభావాత్. తేషుతదభావేన విరోధఇతిభావః.

(తద్బలాదేవ) సాధనాన్తరనిష్ఠత్వజ్ఞానకల్పనాదేవ.

(నైరపేక్ష్యేతి) స్వప్రవృత్తినైరపేక్ష్యేత్యర్థః. (యథాశ్రుతానువాదేతి) శ్లోకతాత్పర్యజ్ఞానాభావేన శ్లోకానుపూర్వీప్రవచనం కృతమితిభావః,

---

† ఇదు శుద్ధప్రతికాణవిల్లై.

త్వానవగాహనఞ్చేత్యర్థః. (అభ్యుపగన్తవ్యమితి) నచైవంచరమశ్లోకా ద్వ్యపదేష్టృత్వానుపపత్తిః;చరమశ్లోకాదేర్గూఢతాత్పర్యాజ్ఞానేపి అర్జునాదికం ప్రతిభగవదుపదేశస్వరూపస్య యథాశ్రుతాను వాదోపపత్తేః. ఇదఞ్చ ఉపోద్ఘాతేతృతీయే ఉపబృంహణ సమర్థనాధికారే ప్రపఞ్చిత మితిభావః.

అథ "తస్మైనమోమునివరాయ పరాశరాయ" "నమోవ్యాసాయ" "పరాశరముఖాన్వన్దే""నమామినాథేన యామునంవ్యాసమ్" ఇత్యాదిపూర్వాచార్య నమస్కారబలేన వ్యాసాదయోన సాధనభూత భక్తియోగాదినిష్ఠాః. కిన్తు అధికారవిశేషణీభూత వ్యాజరూపభక్తియోగాదిముఖేన సిద్ధోపాయనిష్ఠాఏవేతి నిగమాన్తార్యాభిమత ముఖ్యసిద్ధాన్తానుసారేణ పరిహారాన్తరమాహ (కిఞ్చేతి).

(ప్రారబ్ధనాశేపీతి) యేనాభ్యుపగతప్రారబ్ధఖణ్డ నాశకశరణాగతౌ ప్రవృత్తిస్స్యాదితిభావః. మాస్తుప్రారబ్ధఖణ్డనాశేచ్ఛా; తథాపి "ఇదమేవవిజానతామ్" ఇతివచనానుపపత్తిః, ఇత్యాశఙ్కాం పరిహరతి (నచేతి).

(ఇత్యాదీతి) ఆదిశబ్దేన "వ్యాసంనాథసరోజదకృద్రఘువరేతి శ్రీవరవరముని శ్రీభాష్యసమ్ప్రదాయముక్తక శ్లోకోప్యనుసన్ధేయః.

శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే, (ప్రాప్యపరిబృఢత్వమ్) ప్రాప్యస్యపరిబృఢత్వమ్. (ప్రారబ్ధనాశేపీతి) ప్రారబ్ధఖణ్డనాశేపీత్యర్థః. యేనకారణేన వ్యాసాదీనామపి అధికారకర్మణామనుభవేనైవ వినాశోబోధ్యః.

(వచనానుపపత్తిరితి) పరిబృఢత్వజ్ఞానస్య వ్యాసాదేస్సత్త్వాత్ భక్త్యధికారానవకాశాత్, పరిబృఢత్వజ్ఞానస్య ప్రపత్త్యధికారత్వ ప్రతిపాదకవచనానుపపత్తిరిత్యర్థః.

(భక్తేరివేతి) శరణాగత్యనుష్ఠానే పయికరుచివిశేషఫలోపహితం సాధనాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం విజానతామిత్యనేన వివక్షితమ్. వ్యాసాదేశ్చ అధికారారమ్భకర్మప్రతిబన్ధేన అదృష్టవిశేషకారిత రుచి విశేషో నాస్తీతి భావః. ఇమం విచారమధికరణార్థే సఙ్గమయతి (ఏవమస్మిన్నితి) ఇత్థం సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానపూర్తిః విజానత్పదార్థ ఇతి స్థితమ్.

అథ విజానత్పదం సర్వప్రకారేణ ఉపాయోపేయగోచర జ్ఞాన పూర్తిపరమ్. భట్టార్యసూక్తిరపి విజానత్పదార్థకథనపరా, నతు తద్ధేతు పరా. ఏవఞ్చ శౌనకవచనస్థ సర్వజ్ఞపదమపి స్వారసమ్; అజ్ఞపదమపి స్వారసమ్. అజ్ఞపదమపి తజ్జ్ఞానరహితపరమేవ. అతో జ్ఞానాజ్ఞానయోరేక విషయత్వసిద్ధిః. తత్ర సాధనాన్తర విజ్ఞానోభయానన్వర్థత్వం పూర్వోక్త రీత్యా వివక్షితమ్; అతో న సాధనాన్తరానవకాశదోషః. ఏవఞ్చ సాధనాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞాన మధికార ఇతి ఫలితార్థపరస్సమ్ప్రదాయ ఇతి వేదాన్తాచార్యాభిమతాం ముఖ్యయోజనామాహ (యద్వేతి).

"సాధనాన్తరాణాం పారతన్త్ర్యనాశకత్వేన సర్వముక్తిప్రసఙ్గ పరిహారార్థతయా వ్యాజమాత్రత్వాత్ సాక్షాదుపాయవైధుర్యమ్,

---

మీమాంసాభాష్యే (భక్తేరివేతి) భక్తిపూర్తేః ప్రపత్త్యధికారత్వవదిత్యర్థః. (తద్రహితానామ్) ఉక్తజ్ఞానపూర్తిరహితానామ్. (తస్య చేతి) ఉపాయఫల్గుత్వజ్ఞానస్య చేత్యర్థః. (అష్టాఙ్గవత్) అష్టాఙ్గభూతభక్తే రధికారత్వ విరోధవత్. (షడఙ్గే) ప్రపదనే ఇతి శేషః. (తదధికారా) ఉపాయఫల్గుత్వజ్ఞానాధికారా.

టిప్పణ్యాం అథేత్యాది యోజనాన్తరమితి బోధ్యమ్. (తద్ధేతుపరా) సాధనాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వజ్ఞానపరా. (స్వారసమ్) ఉపాయోపేయ పరిబృఢత్వజ్ఞాన పరత్వే స్వారసమ్. (తజ్జ్ఞానరహితపరమేవ) ఉపాయోపేయ పరిబృఢత్వజ్ఞానరహిత పరమేవ. (తత్ర) అజ్ఞపదే. (సాధనాన్తరేతి) సాధనాన్తరస్య విజ్ఞానస్య, ఏతదుభయస్యానర్హత్వమిత్యర్థః. అత్ర విజ్ఞానమ్-ఉపాయోపేయ పరిబృఢత్వజ్ఞానమ్.

ప్రాప్యవిసదృశత్వాత్ సదృశోపాయవైధుర్యాచ్చ భగవతోవిదన్” ఇతిపరందార్యవచనార్థమభిప్రేత్య భట్టార్యవచనార్థద్వైవిధ్యాత్ తత్ఫలితార్థోపిద్వివిధఇత్యాహ (తతశ్చేతి) ఫలితార్థత్వాదిత్యర్థః (ప్రాప్యత్వమ్) అల్పాస్థిరత్వం స్వరూపాననురూపత్వాచ్చ (ఉత్తరత్ర) ఇత్యనన్తరం సాక్షాదుపాయవైధుర్యమితి శేషః.

పరిబృఢపదేన సాధనాన్తరవ్యావర్తకా ఽఽకారాన్తరవివక్షా కుతో నేత్యాశఙ్క్యపరిహరతి (యద్యపీతి) స్వీకార్యత్వవేషేణ రస్యత్వ సకృత్త్వవివక్షితే రస్యత్వం దుఃఖేనాసాధ్యత్వాత్, నిరపేక్షత్వమ్- కిన్త్వనిరపేక్షత్వం సర్వశక్తపరమచేతన నిరపేక్షత్వఞ్చాభిమతమ్. (స్వరూపానురూపత్వాదితి) ఆదిపదాత్ శక్తిప్రాప్తి పూర్తిపరిగ్రహః. సాధనాన్తరాణామాత్సర్గికాధికారః, విళమ్బాక్షమాణాం నియతాధికారఇతివివేకః, స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాదిసమ్భవాత్

ఏవంస్వరూపవిరోధజ్ఞానాభావే దేహాన్తరవిళమ్బాక్షమరూప ద్రష్టౄణాం ఏతద్దేహవిళమ్బాక్షమరూపార్తానాఞ్చ మోక్షోపాయ భఙ్గకమేవ సిద్ధోపాయాపేక్షయావైసాదృశ్యం ప్రకృతేవక్తవ్యమ్, తచ్చనదుఃఖసాధ్యత్వాఽసకృత్త్వాదికమిత్యభిప్రేత్యాహ (తథాపీతి) పారతన్త్ర్య నాశకత్వాదేః వైసాదృశ్యాన్తర్భావే పృథగుక్తివైఫల్య

(ఆకారాన్తరమ్) రస్యత్వసకృత్త్వాదికమ్ (రస్యత్వమ్) అతిరసత్వేన స్వీకార విషయత్వమ్ (సకృత్త్వమ్) సకృత్స్వీకార విషయత్వ మితిభావః (దుఃఖేనాసాధ్యత్వాత్) దుఃఖేనసాధ్యత్వాభావాత్ (ఔత్సర్గిక ఇతి) బాధాభావేసతి నియమ ఉత్సర్గ ఇతిభావః

(మోక్షోపాయేతి) భఙ్గకం వైసాదృశ్యమిత్యన్వయః వైసాదృశ్యాకారః- ఉపాయఫల్గుత్వ స్వరూపవిరుద్ధత్వాదికమ్ (తచ్చేతి) మోక్షోపాయభఙ్గకంవైసాదృశ్యమిత్యర్థః (పృథగుక్తీతి) సాక్షాదుపాయ వైధుర్యమితి పృథగుక్తివైఫల్యమిత్యర్థః సాక్షాదుపాయవైధుర్యమిత్యత్ర స్వరూపనాశకత్వ స్వరూపవర్ధకత్వాదికం

మిథ్యాశఙ్కాయాం స్వరూపవిరుద్ధత్వపద వివక్షితమాహ (తతశ్చేతి) భగవానిత్యనన్తరం పరార్థానుభవాది ఫలవదితి శేషః. ఫలసాదృశ్య వై సాదృశ్యయోరేవవక్తవ్యత్వాదస్యాం యోజనాయాం స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞాన మధికారఇతి ఫలితార్థప్రవాదఇత్యాహ (తస్మాదితి) అధికరణార్థేన సఙ్గమయతి (తస్మాదితి).

నన్వజ్ఞపదోక్తాశక్తిర్న సాధనాన్తరనివర్తకాధికారః, షడఙ్గ సాధారణ్యాదిత్యతఆహ (ఏవఞ్చేతి). ప్రాపకాన్తరపరిత్యాగే స్వరూప విరోధస్య ప్రధానహేతుత్వ మభిప్రేతమితివక్తుం విజానతప్రదార్థం నిష్కృష్యదర్శయతి (స్వరూపేతి). అజ్ఞానామితి వివక్షితాఽజ్ఞానాశక్తి పర్యుదాసాపేక్షయా అతిశయమభిప్రేత్యాహ (విలక్షణమితి) అజ్ఞానాదిమతోపికదాచిజ్జ్ఞానాదిసమ్భవేన తద్దశాయాం సాధనాన్తరప్రసక్తౌ స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానం తద్భఙ్గకత్వాదుత్కృష్టమిత్యర్థః. నను భక్తి

సాధనాన్తరేశ్వరయోర్బోధ్యమ్. (ఫలవదితి) ఫలమివేత్యర్థః. పరార్థానుభవరూపఫలస్య స్వరూపానురూప ఉపాయ ఈశ్వరోఽత్ర వివక్షితః. (అస్యాంయోజనాయామితి) కేవపరిబృడత్వ జ్ఞానపరయోజనాయా మిత్యర్థః. మీమాంసాభాష్యే (తదధికారా)స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాధికారా. అశక్తానాంస్వతన్త్రాణాంతాన్త్రికషడఙ్గప్రపత్తిః. శక్తానాం స్వతన్త్రాణాం సాధనభక్తిః. అశక్తిః గురూపాయ నివర్తికేతి బోధ్యమ్. (అధికారత్వేనేతి) యాఉపాయాన్తరాశక్తిః అధికారత్వేనోక్తాసాపీత్యన్వయః.† శాస్త్రాధికృతస్యాపి అశక్తస్య తాన్త్రిక షడఙ్గన్యాసేఽధికార ఇతిబోధ్యమ్.

(ప్రధానహేతుత్వమ్) అవ్యభిచరితహేతుత్వమ్. (స్వరూపేతీతి) స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమితిప్రతీకమ్.‡(షడఙ్గవ్యావృత్తం విలక్షణమితి) షడఙ్గప్రపత్తివ్యావృత్తముత్కృష్టమిత్యర్థః. (అజ్ఞానామితివివక్షితేతి) అజ్ఞానామితిశ్లోకే వివక్షితేత్యర్థః.

† (పా) శాస్త్రాధికృతస్యాపి ‡ ఇయంమీమాంసాభాష్యపంక్తిః.

పారవశ్యం సాధనాన్తరనివర్తకమ్, తన్నియతేన సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానేనైవ నివృత్తిసిద్ధేరిత్యత ఆహ (అధికమితి). అధికం తన్త్రానుప్రవిష్టం న తద్ధానిరితి, ఉపధేయసఙ్కరేపి ఉపాధేరసఙ్కర ఇతి చ భావః.

నన్వజ్ఞానాశక్తిపర్యుదాస విజ్ఞానవిలమ్బాక్షమత్వానాం సాఙ్కర్యావిశేషాత్ ప్రాపకాన్తరపరిత్యాగే స్వరూపవిరోధః ప్రధానహేతు

తద్భఙ్గకత్వాత్) సాధనాన్తరభఙ్గకత్వాత్. (తన్నియతేన) భక్తిపారవశ్యనియతేన. (నతద్ధానిరితి) న తల్లక్షణహానిరిత్యర్థః.

(ఉపధేయేతి) ఉపధేయసఙ్కరేపి - దోషాద్యుపాధ్యాశ్రయాభేదేపి, ఉపాధేః - దోషాద్యుపాధేః. అసఙ్కరః - భేద ఇత్యర్థః. తర్కసఙ్గ్రహే అనుమాన పరిచ్ఛేదే, తత్ర సాధ్యాభావవద్వృత్తిస్సాధారణోనైకాన్తికః; "యథా పర్వతో వహ్నిమాన్ ప్రమేయత్వాత్" ఇత్యత్ర ప్రమేయత్వస్య వహ్న్యభావవతి మహాహ్రదే విద్యమానత్వాదితి. సాధ్యాభావవ్యాప్తో హేతుర్విరుద్ధః; యథా శబ్దో నిత్యః కార్యత్వాత్ ఘటవత్, కార్యత్వం హి నిత్యత్వాభావేన అనిత్యత్వేన వ్యాప్తమితి.

నరసింహవిరచిత దీపికాప్రకాశికాయామ్ అనుమానపరిచ్ఛేదే, సవ్యభిచారానైకాన్తికనిరూపణస్థలే (సాధ్యాభావవద్వృత్తిరితి). సాధ్యమభావో యస్యేతి వ్యుత్పత్త్యా సాధ్యవద్భేదవద్వృత్తిరిత్యర్థః. ప్రాఞ్చస్తు సాధ్యస్యాభావః సాధ్యాభావ ఇతి వ్యుత్పత్త్యా సాధ్యావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాక భేద ఏవ సాధ్యాభావ శబ్దార్థ ఇత్యాహుః; తేన, న యథాశ్రుతే "కపిసంయోగీ ఏతద్వృక్షత్వాత్" ఇత్యాదౌ ఏతద్వృక్షత్వాదేః కపిసంయోగాభావభావవద్వృత్తిత్వాత్ అతివ్యాప్త్యాపత్తిః. న చైతల్లక్షణం విరుద్ధే అతివ్యాప్తమితి వాచ్యమ్; తస్యాపి లక్ష్యత్వాత్. "ఉపధేయసఙ్కరేపి ఉపాధేరసఙ్కరః" ఇతి న్యాయేన విరుద్ధస్యాపి సవ్యభిచారత్వేన లక్ష్యత్వాదితి, విరుద్ధహేతుభూతకార్యత్వరూపహేతోః సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వరూప సవ్యభిచారలక్షణాక్రాన్తత్వేన ఏతల్లక్షణస్యాతివ్యాప్తత్వేపి, దుష్టభేదాభావేపి దోషభేదాదతివ్యాప్తిర్న దోష ఇతి భావః." ఇతి, ఉపధేయసఙ్కరేపి ఉపాధేరసాఙ్కర్యస్య అదుష్టత్వేన స్వీకారాదితి భావః.

రితి సమ్ప్రదాయోఽనుపపన్న ఇత్యతఆహ (స్వరూపేతి). (అనుయాయీతి) అజ్ఞానాశక్తిపర్యుదస్తానామార్తానామనార్తానాఞ్చ అశక్తా సత్యాంషడంగే శక్తౌసత్యాం వసురణ్యాదిమన్త్రికన్యాసేచాధికారః. స్వరూపవిరోధజ్ఞానసత్త్వేతు శక్తానామశక్తానాఞ్చ తేషాంశరణాగతావధికారఇతి స్వరూపవిరోధస్య విళమ్బక్షమత్వాపేక్షయా ప్రధానహేతుత్వఞ్చేతిభావః. భక్తిపారవశ్యమపి అసాధారణాధికారఇతి వక్ష్యమాణాధికార సిద్ధాన్తాభిప్రాయేణ అశక్త్యాదిత్రయాధికారేత్యుక్తమ్.

(త్రయాణామపీతి) యథాఅజ్ఞానాదిత్రయాభావే విళమ్బాక్షమత్వాభావేచ స్వరూపవిరోధజ్ఞానసత్త్వే తస్యైవనివర్తకత్వమ్, ఏవమజ్ఞానాదిచతుష్టయసత్త్వేపి తస్యాప్రయోజకత్వమాశ్రిత్యస్వరూపవిరోధజ్ఞానస్యైవ సాధనాన్తరనివర్తకత్వమస్తి. నైవంవిధస్వరూపవిరోధజ్ఞానసత్త్వేపి తస్యాప్రయోజకత్వమాశ్రిత్య అజ్ఞానాదిచతుష్టయస్య సాధనాన్తరనివర్తకత్వమస్తీతి స్వరూపవిరోధః ప్రధానహేతుర్వ్యజ్యత ఇతి భావః.

(అనార్తానామ్) దృప్తానామ్ (తేషాం) దృప్తార్తానామ్. (వక్ష్యమాణాధికారేతి) వక్ష్యమాణప్రపత్త్యధికారశోధనాధికారే విళమ్బాక్షమత్వస్య శరణాగతౌ అసాధారణాధికారత్వముచ్యతే. తత్రవిళమ్బాక్షమత్వమ్ - ఆర్తత్వరూపమ్; నతు దృప్తత్వరూపం తదితిబోధ్యమ్.

మీమాంసాభాష్యే (త్రయాణామ్) అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామ్. (అష్టాఙ్గయోగవత్) అష్టాఙ్గయోగత్యాగవత్. (అజ్ఞానాదిత్రయాభావే)అజ్ఞానాశక్తిపర్యుదాసాభావే. (తస్యైవ)స్వరూపవిరోధజ్ఞానస్యైవ. (నివర్తకత్వమ్) సాధనభూతభక్తిప్రవృత్తినివర్తకత్వమ్. (అజ్ఞానాదిచతుష్టయసత్త్వేపి)అజ్ఞానాశక్తిపర్యుదాసవిళమ్బాక్షమత్వచతుష్టయసత్త్వేపి. (తస్య) అజ్ఞానాదిచతుష్టయస్య. (నైవంవిధేతి) ఏవంవిధేత్యారభ్య సాధనాన్తరనివర్తకత్వం నాస్తీత్యన్వయః. (తస్య) స్వరూపవిరోధజ్ఞానస్య (ప్రధానహేతోరితి)అజ్ఞానాదిచతుష్టయస్య లఘూపాయషడఙ్గప్రపత్తౌ ప్రవర్తకత్వాదితి భావః.

వర్ణనియమాభావాధికారేవిషయనియమాభావాధికారేచ సమర్థిత మర్థజాతమభిప్రేత్యాహ (అన్యథేతి) స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానత్రయాణామపి షడఙ్గత్యాగ ఇత్యనఙ్గీకార ఇత్యర్థః. అశక్తపదమ్ అజ్ఞోపలక్షకమ్.(అశక్తపరతన్త్రాణామ్)ఇత్యనన్తరం శాస్త్రాధికృత తదనధికృత విషయత్వాత్ పర్యుదస్త పరతన్త్రాణామిత్యధ్యాహృత్య యోజనీయమ్. పరతన్త్రపదత్రయంపారతన్త్ర్యజ్ఞానవత్పరమ్. పూర్వోక్తం సాధనాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానరూపాసాధారణాధికారబలాత్ షడఙ్గశరణాగత్యోర్భేదం ముఖభేదేనవదన్, స్వరూపవిరోధస్య విశమ్యాత్ష మత్వాపేక్షయా ప్రాపకాన్తరపరిత్యాగే ప్రధానహేతుత్వం సూచయన్ అధికరణార్థముపసంహరతి (షడఙ్గఇత్యాదినా). అశక్తానామేవ షడఙ్గేఅధికారః; శరణాగతౌతు శక్తానామశక్తానాఞ్చేతిముఖభేదః.

యచ్చోక్తం పూర్వపక్షే "నరాణాంబుద్ధిదౌర్బల్యాత్" ఇతి వచనం నిగమాన్తార్యైరన్యథాసిద్ధత్వేన పరిహృతమితి తద్దూషయితుం శఙ్కతే (నన్వితి) నచఅజ్ఞానాం సాధనాన్తరావకాశః. జ్ఞాతృష్వపి వ్యాసాదిషు సాధనాన్తరస్య ప్రమాణసిద్ధత్వాత్, తేషామాధికారికత్వేపి

(వర్ణని...) అధికారద్వయేపి క్రమేణతాన్త్రికషడఙ్గన్యాసస్య వర్ణనియమాభావః, విషయనియమాభావశ్చసమర్థితః. (తదధినకృతేతి) శాస్త్రానధికృతేత్యర్థః. (ముఖభేదేన) ప్రకారభేదేన.

(వేదాన్తాచార్యైరితి) వ్యాసాదౌ సాధనాన్తరానుష్ఠాన దర్శనాత్, తదాచారవిరోధాత్, నరస్యేతివచనస్య యథాశ్రుతార్థ నిరాకరణం కర్తవ్యమితి తదభిప్రాయో ఽవగన్తవ్యః. (అజ్ఞానామితి) అజ్ఞేష్విత్యర్థః; సమ్బన్ధసామాన్యేషష్ఠీ. (తేషాం) వ్యాసాదీనామ్. (ఆధికారికత్వేపి) ఆధికారికకర్మణస్సత్త్వాత్ సాధనాన్తరానుష్ఠానమితి వక్తుంనశక్యతే. తేనకర్మణా తేషాందురనుష్ఠానం నసమ్భవతీతితాత్పర్యమ్. ఆధికారికేత్యత్ర తత్రనియుక్త ఇతితద్ధితసూత్రేణఠక్ప్రత్యయః. అధికారః - వ్యాపారః. స్థానాన్తరేష్విత్యాన్ తత్రనియుక్తః. అకరేనియుక్తః అధికారికః ఇత్యుక్తమనుసన్ధేయమ్.

నిషిద్ధానుష్ఠానా యోగాదితిభావః. (అప్రామాణ్యాపత్తిరితి) అష్టాఙ్గ షడఙ్గయోరిత్యాదిః. వ్యాసాదీనామష్టాఙ్గనిష్ఠాముపపాదయిష్యన్ జ్ఞాన మాన్ద్యవతాం సాధనాన్తరమిత్యేతత్తావదుపపన్నమిత్యాహ (నరాణా మితి).

(స్వయత్నేతి) మోక్షసాధనగోచరస్వయత్నస్య-తదనర్హత్వరూప స్వరూపనాశకత్వ జ్ఞానరహితానామిత్యర్థః. (యథాక్రమమితి) శక్తా నామష్టాఙ్గయోగే అశక్తానాం షడఙ్గేచాధికార సమ్భవాదిత్యర్థః. నను విజానతామితివచనాత్ అజ్ఞానాం సాధనాన్తరమిత్యయుక్తమ్, వ్యాసా ద్యనుష్ఠాన విరోధాదితివదన్తం ప్రతివచనాన్తరోపన్యాసోనయుక్త ఇత్య తఆహ (తతశ్చేతి). వ్యాసాద్యనుష్ఠాన విరోధాత్ విజానతామితివచనే న్యాయసాపేక్షే అర్థాన్తరం శఙ్కితుమపిశక్యమ్; న్యాయనిరపేక్షే నరాణామితివచనేతునతదితి తద్బలాద్వ్యాసాద్యనుష్ఠానమేవ అన్యథా నేయమితిభావః.

(ఇతివచనమేవేతి) ఏవకారేణ న్యాయసాపేక్షం వచనాన్తరం వ్యావర్త్యతే. (ప్రతినియతేతి) బుద్ధిదౌర్బల్య బుద్ధిదార్ఢ్యరూప విరు ద్ధాధికారయోస్సాధనాన్తరనిష్ఠశరణాగతరూపాశ్రయ నిర్ణాయకమిత్య

(తదనర్హత్వరూపేతి) మోక్షసాధనగోచర స్వయత్నానర్హత్వ రూపేత్యర్థః. మీమాంసాభాష్యే; (స్వయత్నస్వరూపవిరుద్ధత్వేతి) స్వయత్నస్య స్వరూపవిరుద్ధత్వే త్యర్థః. (తయోః) అష్టాఙ్గషడఙ్గయోః. (శఙ్కితుమపిశక్యమితి) ఏకదేశేతా త్పర్యవిరుద్ధత్వాదితిభావః (నతదితి) అర్థాన్తరం నశక్యమిత్యర్థః. (తద్బలాత్) నరాణామితివచనబలాత్.

(వచనాన్తరమ్) విజానతామితివచనాన్తరమ్. మీమాంసాభాష్యే, (తాత్పర్య మితి) ఆశ్రయనిర్ణాయకం-నరాణామితివచనమ్; ఇదంశరణమజ్ఞానామితివచనమ్ - అధికారిత్రైవిధ్యనిర్ణాయక మితిభావః. (ఉక్తార్థపరత్వే) స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞాన వతామిత్యర్థపరత్వే.

ర్థః. (ఇతితాత్పర్యమితి) "బుద్ధిదౌర్బల్యాదుపాయాన్తరమిష్యతే" ఇత్యనేన బుద్ధిప్రాబల్యాత్సిద్ధోపాయాశ్రయణమిష్యత ఇతిలాభాదితిభావః. నన్వేవం పూర్వాచార్యైః "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇతిప్రమాణోపన్యాస విరోధ ఇత్యతఆహ (అతఇతి). అజ్ఞానాం సాధనాన్తరమిత్యత్రప్రమాణతయా నరాణామితివచనమ్, విజానతామితివచనాపేక్షయా స్ఫుటార్థత్వా దస్మాభిరుపన్యస్తమ్; పూర్వోక్తబహున్యాయానురోధేనవిజానతామిత్యప్యజ్ఞానాం సాధనాన్తరమిత్యత్రప్రమాణమేవ; అధికారి త్రైవిధ్యేతు నరాణామితివచనమప్రమాణమితి పూర్వోక్తన్యాయానుగృహీతం నరాణామితివచనానుగృహీతఞ్చ ఇదంశరణమజ్ఞానామితివచనమేవ అధికారిత్రైవిధ్యేప్రమాణతయోపన్యాసార్హమితిభావః.

తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామితిశ్లోకోక్తప్రకారేణ నరాణామితివచనమపి అన్యథాసిద్ధ మిత్యాశయేనశఙ్క్యతే (నన్వితి). యద్యపి "అశక్తస్యాతి కృచ్ఛ్రేషు" ఇతిశ్లోకార్థ ఏవప్రథమం శఙ్కితుముచితః; తథాపి వ్యాసాద్యనుష్ఠాన విరోధరూప బాధకస్య ఉత్తరశ్లోకస్థతయా, తల్లోభాత్ ప్రథమంతదర్థశ్శఙ్కిత ఇతిద్రష్టవ్యమ్. (ప్రామాణ్యేతి) ప్రమాత్వేన జ్ఞాయమానత్వం బుద్ధేర్బలమ్. తదభావోదౌర్బల్య మితిభావః. యద్యపి బలస్యదుష్టత్వమేవ దౌర్బల్యమ్; తథాప్యప్రామాణ్య శఙ్కాకళఙ్కితజ్ఞానస్య దౌర్బల్య వ్యవహారానురోధాత్, అవ్యయానా మనేకార్థ

(తత్రప్రపత్తీతి) సారే పూర్వపక్షప్రయుక్తం తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామితిపద్యం వర్తత ఇతిమన్తవ్యమ్. (తల్లోభాత్) సిద్ధాన్తిఖణ్డక బాధకస్యలోభాత్. (తదర్థః) తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామితశ్లోకార్థః. (ప్రామాణ్యేతీతి) ప్రామాణ్యాధ్యవసాయేతిప్రతీకమ్. (తదభావః) ప్రమాత్వేన జ్ఞాయమాన త్వాభావః. దౌర్బల్యశబ్దః - బలాభావపరఇతి నిరూపయతి (ప్రమాత్వేనేతి). అత్రద్విచన్ద్రాదిజ్ఞానం దుర్బలజ్ఞానమితి నవ్యవహారః; నరః - దుర్బల ఇత్యాదివ్యవహారః ప్రాయికోవర్తత ఇతిబోధ్యమ్.

త్వాచ్చ బలాభావఏవ దౌర్బల్యమితిజ్ఞేయమ్. యద్వాదుష్టబలత్వమేవ దౌర్బల్యమ్; సర్వస్యాపిజ్ఞానస్య ధర్మ్యంశేప్రమాత్వేనబలవత్త్వాత్, తస్య అప్రమాత్వేనజ్ఞాయమానత్వసాహచర్యమేవప్రకృతేదోష ఇత్యవధేయమ్.

నను నరసామాన్యస్య నిరుక్తాధ్యవసాయో బాధితః. కిఞ్చ నిరుక్తాధ్యవసాయాభావాత్ ప్రవృత్తిర్నేష్యతామ్; నతుతావన్మాత్రాదుపాయాన్తరమిష్యత ఇతివక్తుంశక్య మిత్యతఆహ (నరశబ్దశ్చేతి). (అశక్తపరఇతి) కిఞ్చిదశక్త పరఇత్యర్థః; అశక్తనరసామాన్యస్యాపి నిరుక్తాధ్యవసాయ నియమాభావాత్. అతఏవకస్యచిదశక్తస్యేతివక్ష్యతి.

నను అశక్తస్య ఉపాయాన్తరమిష్యత ఇతివ్యాహతమ్, శక్తేస్తత్రహేతుత్వాదిత్యతఆహ(అతఇతి). పదద్వయస్యోక్తార్థ పరత్వాదిత్యర్థః. నిరుక్తవచనేకస్య చిదిత్యధ్యాహారమభిప్రేత్య కిఞ్చిత్పదవివక్షితం బుద్ధిదౌర్బల్యోపాయాన్తరాన్వయితావచ్ఛేదకమాహ (అశక్తస్యేతి).

ఆదిపదద్వయేన యద్యపికేషాఞ్చిదిత్యాదిరీత్యా నిర్దేశఃకార్యః; నరాణామిత్యాప్తవచనానురోధాత్. అతఏవ "తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామ్"

దుర్గుణమితివత్. అర్థాన్తరమాహ (యద్వేతి) (తస్యేతి) జ్ఞానస్యేత్యర్థః.

(నిరుక్తాధ్యవసాయాభావః) లఘూపాయప్రతిపాదక ప్రపత్తిశాస్త్రే ప్రామాణ్యాధ్యవసాయాభావః. (ప్రవృత్తిరితి) సాధనాన్తరే ఇతిపూర్వం యోజనీయమ్. (వక్తుంశక్యమితి) వక్తుంనశక్యమిత్యన్వయః. (అశక్తస్యేతి) (వ్యాహతమితి)వక్తుం నశక్యత ఇత్యర్థః. (శక్తేరితి) (తత్ర) ఉపాయాన్తరే. (పదద్వయస్య) నరస్య బుద్ధిదౌర్బల్యాదితి పదద్వయస్య. (ఉక్తార్థపరత్వాదితి) అత్రనరశబ్దః - కతిపయాశక్తపరః. దౌర్బల్యశబ్దః - లఘూపాయప్రామాణ్యాధ్యవసాయాభావ ఇతిపూర్వపక్షోక్తార్థోబోధ్యః. (నిరుక్తవచనే) నరస్యేతివచనే. (ఉపాయాన్తరేతి) ఉపాయాన్తరాన్వయితావచ్ఛేదకమశక్తత్వం దురాశాదార్ఢ్యశాలిత్వఞ్చేతివివక్షితమ్.

(పదద్వయేన) అశక్తస్యదురాశాదార్ఢ్యశాలిన ఇతిపదద్వయేన. మీమాంసాభాష్యే (ప్రపత్త్యనర్హత్వాదితి) ప్రపత్తౌప్రామాణ్యాభావాదితిభావః. (అశక్తస్యేతి

ఇత్యనుగృహీతం నిగమాన్తార్యైః. తథాపి "అశక్తస్యాతికృచ్ఛ్రేషు" ఇత్యాదిపూర్వశ్లోకే వేదాన్తార్యాణా మభిప్రేతం నరస్యబుద్ధి దౌర్బల్యాదితి పాఠాన్తరమభిప్రేత్యకస్యచిదితినిర్దిష్టమితినదోషః."అశక్తస్యాతి కృచ్ఛ్రేషుదురాశాదార్ఢ్యశాలినః" ఇతిషష్ఠ్యన్త పదద్వయస్యాయమభిప్రాయః;-సర్వస్యాపిసాధనాన్తరేకష్టం కర్మేతిన్యాయేన అశక్తిస్తావత్సిద్ధా. ఏవమశక్తౌసత్యామపివస్తుతోలఘూపాయేసత్యపిగురూపాయేచ్ఛా దుర్వారైవ. సాచ గురూపాయేనైవదృష్టాఽదృష్టఫలసాధనస్య అనాదివాసనాసిద్ధత్వాద్దుర్వారా. ఏవంవిశ్వాసమాన్ద్య కృతదురాశాబలేన ప్రపత్త్యనర్హత్వాత్ కస్యచిన్నరస్య ఉపాయాన్తర మిష్యతఇతి నరస్యేత్యాదివచనతాత్పర్యమితి. అనేనతత్రప్రపత్త్యనర్హాణామితిశ్లోకే "అశక్తస్యాతి కృచ్ఛ్రేషుదురాశాదార్ఢ్యశాలినః-కస్యచిత్" ఇతిపూర్వశ్లోకస్థం షష్ఠ్యన్త పదత్రయం నరస్యేతి పదవివరణరూపం విభక్తివిపరిణామేనానుషఙ్గనీయమితిసూచితమ్. (ప్రపత్త్యనర్హత్వాత్) ఇత్యనేన "తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామ్" ఇతిశ్లోకేషష్ఠ్యన్తంపదం హేతుగర్భమ్, బుద్ధిదౌర్బల్యాదితి పఞ్చమ్యన్త వివరణమితిసూచితమ్.

నన్వేవంనరశబ్దసఙ్గ్రహాపత్తిరిత్యత ఆహ (అన్యథేతి). నరశబ్దాసఙ్గ్రహఇత్యర్థః. (ఉక్తనీతేరితి) బుద్ధిదౌర్బల్యాదిత్యుక్తహేతోరిత్యర్థః. (అసమ్భవాత్) ఇత్యనన్తరంతదనుష్ఠానవిరోధస్స్యాదితి శేషః. కేషాఞ్చిత్ప్రపత్తావేవాధికారఇతివక్తుంప్రపత్త్యధికారిణా మన్యత్రాధికారోబుద్ధిదౌర్బల్య కృతఇతి ఏతద్వచన తాత్పర్యమాశ్రయణీయమ్; అన్యథాకస్య

కృచ్ఛ్రేష్వితి)శ్లోకే అతికృచ్ఛ్రేషు అశక్తస్యేత్యన్వయః. (సాచ)దురాశాచ. (తాత్పర్యమితీతి) అయమభిప్రాయఇత్యన్వయః. (విభక్తివిపరిణామేనాఽనుషఙ్గనీయమితి) అశక్తానాం దురాశాదార్ఢ్యశాలినాం కేషాఞ్చిదితిపదత్రయం బహువచనాన్తం వక్తవ్యమితిభావః.

(తదనుష్ఠానవిరోధః)సాధనాన్తరానుష్ఠానవిరోధః. (ఏతద్వచనమ్) నరస్యేతి

చిన్నరస్య బుద్ధిమాన్ద్యాత్సాధనాన్తరమిష్యత ఇత్యుక్తౌ సాధనాన్తరజ్ఞానానుష్ఠానాశక్తస్య కస్యచిన్నరస్య ప్రవృత్తిరిష్యత ఇత్యపి వక్తుం శక్యత్వేన వచనవైయర్థ్యాత్. తథాచ ప్రపత్త్యధికార సమర్పకే నరస్యేత్యత్ర అశక్తస్యేత్యధ్యాహార్యమిత్యాహ (వ్యాసాదీతి). (అశక్తస్యేతిపదమితి) తచ్చ సర్వథా ఉపాయాన్తరానుష్ఠానాశక్తపరమ్; నతు కష్టం కర్మేతి న్యాయేన అశక్తపరమ్. తస్య సాధనాన్తరనిష్ఠ సాధారణ్యాదితిభావః.

దూషణాన్తరమాహ (తథేతి) (అశక్తేనేతి). అశక్తస్య స్వాశక్తింజానతః సాధనాన్తరే కృత్య సాధ్యతాజ్ఞానోదయేన కృతిసాధ్యతాజ్ఞానాధీనచికీర్షారూపసాధనాన్తరేచ్ఛాయా అసమ్భవాదితిభావః. (తదుపాయేతి) ఉపాయాన్తరాశక్తస్యాపి దేశవాసాదిశక్తిసమ్భవాదితిభావః. తతః కిమిత్యత్రాహ (తతశ్చేతి). చశ్శఙ్కానివృత్తౌ. (లక్షణాచేతి) చకారేణ కస్యచిదితి పదాధ్యాహారస్సముచ్చీయతే. నను వస్తుతోఽశక్తస్యాపి కృతిసాధ్యతా భ్రమాదుపాయాన్తరేచ్ఛా సమ్భవత్యేవేతి న ద్వితీయ దూషణం సమ్భవతీత్యభిప్రాయేణ "అశక్తస్యాతికృచ్ఛ్రేషు" ఇతిశ్లోకాభిప్రేతం నరస్యేత్యాదివచనస్యార్థాన్తరమాశఙ్కతే (నన్వితి). అత్రాపి నరశబ్దో యత్కిఞ్చిదశక్తపరః. అశక్తిస్తు సర్వథా ఉపాయాన్తరానుష్ఠానాశక్తిః; నతు పూర్వత్రేవ కష్టం కర్మేతిన్యాయ సిద్ధాశక్తిః. కిఞ్చిత్ - పూర్వవదతి కృచ్ఛ్రేషు దురాశాదార్ఢ్య శాలిత్వమితిబోధ్యమ్.

(భ్రమపరఇతి) బుద్ధేర్బలం ప్రమాత్వమ్. తదభావోవా తస్య

వచనమ్. (అన్యథా) ఇత్థం వచనతాత్పర్యానఙ్గీకారే. మీమాంసాభాష్యే (తథా) తద్వత్. (తదుపాయేతి) సాధనాన్తరోపాయేత్యర్థః. (లక్షణాచేతి) ఉపాయాన్తర శబ్దస్య భక్త్యాదిరూపస్వార్థపరిత్యాగాత్ జహల్లక్షణేతిభావః. (తచ్చ) అశక్తస్యేతి పదఞ్చ. (తస్య) ఈషదశక్తస్య. (ద్వితీయదూషణం) లక్షణేతి దూషణమ్.

భ్రమత్వ సాహచర్యంవా దౌర్బల్యమితిభావః. సంశయవిపర్యయ విరోధితావచ్ఛేద కస్యైవబుద్ధిబలశబ్దార్థత్వమ్; వస్తుతః ప్రమాయాఅపి అప్రామాణ్యశఙ్కాకళఙ్కితత్వేన దుర్బలత్వాత్, తదభావే భ్రమస్యాపి ప్రబలత్వాత్, అతఃప్రమాత్వేననిశ్చితత్వమప్రామాణ్య జ్ఞానానాస్కన్దితత్వంవాబలమ్. తథాచభ్రమస్యప్రాయేణ అప్రామాణ్య జ్ఞానాస్కన్దితత్వాత్ దౌర్బల్యశబ్దో భ్రమలాక్షణిక మిత్యఙ్గీకార్యమిత్యాశయేనాహ (దార్ఢ్యాభావేతి). యద్యపిసంవాదిప్రవృత్తిజనకతావచ్ఛేదకత్వాత్ ప్రమాత్వం బలమితివక్తుంశక్యమ్; తథాపిపీతశఙ్ఖాదిభ్రమస్య విసంవాదిప్రవృత్తి జనకస్యాపి ప్రాబల్య వ్యవహారాత్, గ్రాహ్యాభావ ప్రత్యక్షవిరోధితావచ్ఛేదకమేవ బుద్ధేర్బల మితిభావః.

(తదభావః) ప్రమాత్వాభావః. (తస్యేతి) ప్రమాత్వస్యేత్యర్థః. (విరోధితావచ్ఛేదకస్యైవేతి) ధర్మస్యేతిశేషః. (వస్తుతఇతి) ప్రమాత్వస్యభ్రమసాహచర్యం దౌర్బల్యమితిపూర్వపక్షయోజనాయామ్. వస్తుతఇత్యారభ్య బలమితిపర్యన్తం సిద్ధాన్తరీతిః. (దుర్బలత్వాదితి) అత్ర “దోషమూలత్వేజ్ఞాతేసతి పరత్వమకిఞ్చిత్కరమ్, రజ్జుసర్పజ్ఞాననిమిత్తభయేసతి, భ్రాన్తోయమితిపరిజ్ఞాతేనకేనచిత్ నాయం సర్పోమాభైషీరిత్యుక్తేపి భయానివృత్తిదర్శనాత్” ఇతిశ్రీభాష్యసూక్తిః.“పరత్వస్యాకిఞ్చిత్కరత్వముపపాదయతి (రజ్జుసర్పేతి). ఉత్తరజ్ఞానస్య దోషమూలత్వేన ప్రామాణ్యానిశ్చయాత్,భయానివృత్తేః”ఇతి తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాసూక్తిశ్చానుసన్ధేయా. (తదభావే) శఙ్కాకళఙ్కితత్వాభావే. (అప్రామాణ్యజ్ఞానాస్కన్దితత్వాదితి) గఙ్గాయాం ఘోషఇత్యత్ర ప్రవాహసమ్బన్ధస్యతీరే ప్రాయేణవిద్యమానత్వవత్, ప్రాయేణ అప్రామాణ్య జ్ఞానాస్కన్దితత్వరూపార్థక దౌర్బల్యశబ్దః - భ్రమత్వలాక్షణిక ఇతిబోధ్యమ్. (సంవాదీతి) సఫలేత్యర్థః. (విసంవాదిప్రవృత్తిజనకస్యేతి) (విసంవాదీతి) విఫలేత్యర్థః. “శఙ్ఖేపీతరూపంజానీహి” ఇతివ్యవహారేకశ్చనపురుషః ప్రవర్తతఇతి ప్రవృత్తిజనకత్వం బోధ్యమ్. (గ్రాహ్యాభావప్రత్యక్ష విరోధితావచ్ఛేదకమితి) గ్రాహ్యాభావప్రత్యక్షమ్-శుక్తికాయా మిదంరజతమితిప్రత్యక్షమ్. తద్విరోధితా-ఇయంశుక్తిరితి ప్రమాత్మక

యద్వాపేతదస్వరసాదేవాహ (అధ్యాహారేతి). నరశబ్దస్యాశక్తయత్కిఞ్చిన్నరలక్షణాయాం సైవదోషఇతిభావః. "వ్యాసాదిషుతుసైవైషారీతిః" ఇత్యుక్తం బాధకముద్ధర్తుం తద్వివరణముఖేనానువదతి (నన్వితి). (అనధ్యాహారేతి) అలాక్షణికత్వేత్యపి ద్రష్టవ్యమ్. (అధ్యవసాయః)అప్రామాణ్యజ్ఞానానాస్కన్దిత నిశ్చయః. తస్యదార్ఢ్యమ్-అదృష్టవిశేషకారితతాదాత్వికానుష్ఠానోపయికరుచివిశేషఫలోపధానమ్. (అజ్ఞత్వేనప్రపత్త్యనుష్ఠాతౄణామ్) ఇత్యనేనసాధనాన్తరానుష్ఠానసూచనముఖేన "జ్ఞానభక్త్యన్వితంకర్మ" ఇత్యాదిప్రమాణప్రసిద్ధసాధనభక్త్యనుష్ఠానవిరోధోవక్ష్యమాణ విరోధాన్తర్గత ఇతిసూచితమ్. యద్యపిసాధనాన్తర నిష్ఠానామితివక్తుముచితమ్. తథాప్యజ్ఞానుష్ఠాన విరోధోపివక్ష్యమాణవిరోధాన్తర్గత ఇతిధ్వనయితుంనతథోక్తమితిధ్యేయమ్.† స్వోపదిష్టేత్యనేనఉపదేశవిరోధోవక్ష్యమాణవిరోధాన్తర్గత ఇతిసూచితమ్.

(జ్ఞానేతి) జ్ఞానవిశ్వాసదార్ఢ్యానామభావస్యేత్యర్థః. (అనేకేతి) జ్ఞానాభావే ఉపదేశవిరోధః. సార్వజ్ఞప్రసిద్ధివిరోధః. విశ్వాసాభావే

జ్ఞానే; విరోధితా-ప్రతిబన్ధకతా తస్యాం యదవచ్ఛేదకం అప్రామాణ్యజ్ఞానానాస్కన్దితత్వమ్, తత్ - బలమితిబోధ్యమ్.

(ఏతదస్వరసాదితి) పూర్వోక్తార్థే ప్రాయికత్వాదస్యాస్వరస్యాదిత్యర్థః. మీమాంసాభాష్యే (అధ్యాహారేతి) కస్యచిదశక్తస్యేత్యధ్యాహారః. (అనధ్యాహారేతి) యోజనాయాంపక్షపాతేనేత్యర్థః. (కల్ప్యేతేతి) యదికల్ప్యేతేతివక్తవ్యమ్. (సైవ) లక్షణైవ. (తస్య) నిరుక్తనిశ్చయస్య. (జ్ఞానభక్తీతి) "జ్ఞానభక్త్యన్వితం కర్మజనకాదిషు దృశ్యతే। కర్మభక్త్యన్వితం జ్ఞానం ప్రాయేణభరతాదిషు। కర్మజ్ఞానాన్వితాభక్తిః ప్రహ్లాదప్రముఖాశ్రయా।" ఇత్యాదిశ్లోకే ప్రహ్లాదజనకసనకాదీనాం సాధనానుష్ఠానముక్తమ్.

(జ్ఞానవిశ్వాసయోర్దార్ఢ్యమితి) విగ్రహశఙ్కానిరాసార్థమాహ (జ్ఞానవిశ్వాస

---

† (పా) లోకదృష్టే.

ఆస్తికాగ్రేసరత్వప్రసిద్ధివిరోధః; దార్ఢ్యాభావే అజ్ఞాజ్ఞ్యనుష్ఠానవిరోధః, ఇత్యర్థః. అత్రాధికారిణామపి సర్వజ్ఞానాం నిషిద్ధానుష్ఠానానుపపత్తి విరోధోఽపి పక్షత్రయసాధారణో దోషోఽభిప్రేతః. (అధ్యాహారాదితి) ఆదిశబ్దేన లక్షణా గృహ్యతే. (భూయసామితిన్యాయాదితి) యద్యప్యేకస్మిన్పక్షే అధ్యాహారాభావేనరపదస్య యత్కిఞ్చిదశక్త లక్షణారూపైకదోషవత్ పక్షాన్తరేఽపి దార్ఢ్యాభావే అనుష్ఠానవిరోధ ఏక ఏవ పాక్షికో దోషః; తథాప్యజ్ఞాజ్ఞ్యనుష్ఠానగ్రాహక బహుప్రమాణ బాధాపేక్షయా ఏకస్మిన్వచనే పదలక్షణైవ వరమితి భావః.

వ్యాసాదీనామజ్ఞానాత్ జ్ఞానాద్వాభక్త్యాదినిష్ఠేతి పూర్వోక్తం పక్షద్వయం ప్రపఞ్చయన్, తేషాంసాధనాన్తర నిష్ఠతాగ్రాహక ప్రమాణానుసారేణ ప్రకృతవచనానుసారేణచ అజ్ఞానపక్షంతావదాహ (అత్రహీతి). (కిఞ్చిదజ్ఞానన్తావత్) ఇత్యత్రతావచ్ఛబ్దః కిఞ్చిత్పదార్థో విశిష్యవక్ష్యతే ఇతిసూచనార్థః. యద్విశేషప్రతిపాదనార్థం పక్షద్వయస్య పునరుపన్యాసః, తంవిశేషందర్శయతి (ఇదమితి). కైముతికన్యాయమభిప్రేత్యాహ (తతశ్చేతి). కిఞ్చిత్పదార్థమాహ (తత్రేత్యాదినా)

దార్ఢ్యానామితి). (పక్షత్రయమ్) జ్ఞానాభావకల్పనమ్, అధ్యవసాయాభావకల్పనమ్, తద్దార్ఢ్యాభావకల్పనమితిత్రయమ్. అద్యాహారాద్యస్వారస్యా త్రయణమేవ యుక్తమితివక్తుం నశక్యతఇత్యాహ (యద్యపీత్యారభ్య దోషఇతిపర్యన్తమ్) (పదలక్షణా) నరపదలక్షణా.

(పక్షద్వయమ్) జ్ఞానాభావపక్షమ్, దార్ఢ్యాభావపక్షమ్. (ప్రకృతవచనమ్) నరస్యేతివచనమ్. (వక్ష్యతఇతి) వక్తవ్యఇతిపాఠాన్తరం తత్స్థానేబోధ్యమ్.

(తత్రేత్యాదినేతి) గీతాయాందశమాధ్యాయే, "నమే విదుస్సురగణాః ప్రభవం నమహర్షయః। అహమాదిర్హి దేవానాం మహర్షీణాఞ్చసర్వశః" ఇతి.తద్భాష్యే:-సురగణామహర్షయశ్చ అతీన్ద్రియార్థ దర్శినోఽధికతరజ్ఞానాఅపిమేప్రభవమ్ - ప్రభావంన విదుః. మమనామకర్మస్వరూపస్వభావాదికం నజానన్తి; యతస్తేషాం దేవానాం

(సాధనత్వవేషేతి) (సాధనత్వమ్) మోక్షకారణత్వమ్. అశక్త్యాధికారికత్వమ్, భగవతో ముఖ్యోపాయ స్థాననివేశరూపశరణత్వలక్షణ వేద్యాకారవిశిష్టత్వమ్, అధ్యవసాయరూపత్వమ్, అప్రవృత్తప్రవర్తనరూపవిధి విషయత్వఞ్చాఽత్ర విశేషావివక్షితాః. †నిత్యవిభూతౌ ముక్తస్యకైఙ్కర్యవత్ప్రపత్తేః కేవలపరార్థకైఙ్కర్యత్వేన సిద్ధోపాయఫలత్వం ఫలపదార్థః. స్వరూపయాథాత్మ్య జ్ఞానవదధికారికత్వమ్, సపరికరప్రపత్తి విషయసర్వ ప్రవృత్తి నివృత్త్యఙ్గకత్వమ్, భగవతః కారణాన్తరనిరపేక్షకరణత్వరూప శరణత్వలక్షణ వేద్యాకారవిశిష్టత్వమ్, ప్రార్థనా

మహర్షీణాఞ్చ సర్వశో అహమాదిః; తేషాంస్వరూపస్య జ్ఞానశక్త్యాదేశ్చ అహమాదిః. తేషాందేవత్వ దేవర్షిత్వాది హేతుభూత పుణ్యానుగుణం మయాదత్తం జ్ఞానంపరిమితమ్. అతస్తే పరిమితజ్ఞానాః మత్స్వరూపాదికం యథావన్నజానన్తి.'' ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(ముఖ్యోపాయేతి) ముఖ్యోపాయాన్తరభూత భక్తిస్థాననివేశరూపః శరణత్వలక్షణః వేద్యాకార ఇత్యన్వయార్థః. (అధ్యవసాయః) మద్రక్షణాదికం తవభర ఇత్యధ్యవసాయః. (విధివిషయత్వమ్) వ్రజేతివిధివిషయత్వమ్. †(నిత్యానుగృహీతేతి) నిత్యగ్రన్థ ప్రోక్తేత్యర్థః. (ప్రాథమికప్రపత్తేరితి) వేదాన్తాచార్యపక్షే తదభిమత ప్రపన్నే ఉత్తరకృత్యవత్ ద్వితీయప్రపత్తేః ఫలరూపత్వమ్. అస్మద్రాద్ధాన్తేతు ప్రాథమిక ప్రపత్తేః ఫలత్వమితిబోధ్యమ్. (స్వరూపయాథాత్మ్యేతి) స్వరూపయాథాత్మ్య జ్ఞానవానధికారీ తద్వత్త్వమిత్యర్థః. (సపరికరేతి) సపరికరభక్త్యాదిరూపాపి ప్రపత్తివిషయా సర్వప్రవృత్తిరిత్యన్వయః. తన్నివృత్త్యఙ్గకత్వమిత్యర్థః. (పరికరః) అఙ్గాదిః. (కరణేతి) కారణాన్తర నిరపేక్షకరణత్వరూపం శరణత్వమ్; తల్లక్షణః - వేద్యాకారః; తద్విశిష్టత్వమ్; వేదాన్తాచార్యాణాంపక్షే ఉపాయాన్తరస్థాన నివిష్టత్వం శరణత్వమ్. అస్మద్రాద్ధాన్తే శరణత్వం కరణత్వమిత్యవగన్తవ్యమ్. (ప్రార్థనేతి) త్వమేవోపాయభూతో మేభవేతి ప్రార్థనారూపత్వమిత్యర్థః. (అన్యదా

† మూలవ్యాఖ్యానయోరననుగుణమ్.

రూపత్వమ్, స్వత ఏవప్రాప్తస్య కేవలపరార్థకైఙ్కర్యత్వేన అన్యథాసిద్ధస్యాపి సర్వముక్తి ప్రసఙ్గపరిహారార్థతయా వ్యాజత్వేన అజ్ఞాతజ్ఞాపనలక్షణవిధివిషయత్వఞ్చాత్ర విశేషావివక్షితాః

నన్వేవమపి “నిషిద్ధానుష్ఠాన ప్రసఙ్గోన పరిహృతః” ఇత్యాశఙ్కాముపసంహారవ్యాజేన నిరస్యతి (ఇతిపారిశేష్యాదితి) కల్పభేదేన మన్దజ్ఞాన విశ్వాసానాం వ్యాసాదీనాం నిషిద్ధానుష్ఠాన మిష్టమేవ. నచైవం ఫలాభావప్రసఙ్గః, “నేహాభిక్రమనాశోస్తి” ఇతిన్యాయేన సాధనానుష్ఠానస్య స్వరూపవిరుద్ధస్యాపి పరమ్పరయా మోక్షోపయోగిత్వేపితేన సాక్షాత్ఫలాభావప్రసఙ్గస్య ఇష్టాపత్తి పరాహతత్వా దితిభావః

ద్ధస్యాపీతి) మోక్షంప్రత్యన్యథా సిద్ధస్యాపీత్యర్థః (వ్యాజత్వేనేతి) అహేతుత్వేనాతిప్రసఙ్గవారకత్వరూపం వ్యాజత్వ మత్రవివక్షితమ్ అదృష్టభూత భగవత్ప్రీతివర్ధకత్వం ప్రపత్తేరితిబోధ్యమ్ (అజ్ఞాతజ్ఞాపనేతి) వ్రజేతి విధివిషయత్వమిత్యర్థః

(నచైవంఫలాభావప్రసఙ్గఇతి) స్వానధికరణీయే అధికృతస్య ఫలాభావప్రసఙ్గఇతి నేత్యర్థః (నేహేతి) “నేహాభిక్రమనాశోస్తి ప్రత్యవాయోనవిద్యతే। స్వల్పమప్యస్యధర్మస్య త్రాయతేమహతోభయాత్” ఇతి ఇహ-భగవద్విషయే, అభిక్రమస్య-ఆరబ్ధస్య నాశోనాస్తీత్యర్థః అన్తతోగత్యా భగవద్విషయఏవపర్యవసానంబోధ్యమ్ గీతాభాష్యే, వక్ష్యమాణబుద్ధియుక్తస్య కర్మణోమాహాత్మ్యమాహ (ఇహ) కర్మయోగే (నాభిక్రమనాశోస్తి) అభిక్రమః - ఆరమ్భః నాశః - ఫలసాధనభావనాశః ఆరబ్ధస్య అసమాప్తస్య విచ్ఛిన్నస్యాపినవిష్ఫలత్వమ్ ఆరబ్ధస్య విచ్ఛేదే ప్రత్యవాయోపినవిద్యతే అస్యకర్మయోగాఖ్యస్య ధర్మస్య స్వల్పాంశోపిమహతోభయాత్ - సంసారభయాత్త్రాయతే అయమర్థః - ‘పార్థనైవేహనాముత్ర వినాశస్తస్యవిద్యతే’’ ఇత్యుత్తరత్ర ప్రపఞ్చయిష్యతే. అన్యానిహిలౌకికానివైదికానిచ సాధనాని విచ్ఛిన్నానినఫలాయభవన్తి ప్రత్యవాయాయచభవన్తి” ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా (పరమ్పరయా) కాలాన్తరే

న్యాయానుగృహీత ప్రకృతవచనార్థం వచనాన్తరేణ సంవాద యతి (అతఏవేతి). ఉక్తజ్ఞానాభావస్య ఉపాయాన్తరస్వీకారహేతుత్వా దేవేత్యర్థః. సర్వజ్ఞస్య భగవానుపాయ ఇత్యుక్తే అన్యస్తూపాయో ఽసర్వజ్ఞస్యేతిగమ్యత ఇతిభావః. నన్వేవం "ముముక్షుర్బ్రహ్మోపాసీత" ఇతిశాస్త్రమప్రమాణంస్యాత్, ఇష్టసాధనత్వరూపవిధ్యర్థస్య బాధితత్వా త్, మోక్షరూపఫలస్య బాధితత్వాచ్చేతి, అస్వరసాద్వేదాన్తశాస్త్రం పరార్థకైఙ్కర్యరూపభక్తేర్వ్యాజత్వ విధానపరమేవేతి ముఖ్యసిద్ధాన్త మభిప్రేత్యాహ(అథవేతి)విజానతామిత్యత్రవిశబ్దవివక్షితం విశేషమాహ (దృఢతరేతి). తాదాత్వికానుష్ఠానోపయుక్తాదృష్టవిశేషకారితరుచివిశే షరూపఫలోపహితత్వం దృఢతరత్వమ్.

పూర్వంవ్యాసాదీనాం ప్రారబ్ధనాశేచ్ఛానజాయతే, అధికారా రమ్భకకర్మణ అనుభవవినాశ్యత్వాదిత్యుక్తమ్. తత్రప్రారబ్ధనాశేచ్ఛా యాంసత్యాం తన్నాశకశరణాగత్యనుష్ఠానేసతి అధికారారమ్భకకర్మణ అనుభవనాశ్యత్వమేవ నస్యాదిత్యాశఙ్కాయాం హేతువాక్యవివక్షి

(ప్రకృతవచనమ్)నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాదితివచనమ్ మీమాంసాభాష్యే(యోగ మార్గపరాఙ్ముఖ ఇతి) యోగమార్గపరాఙ్ముఖాపాదకత్వమిత్యర్థః. (ఉపాయోఽస ర్వేతి)ఉపాయః అసర్వజ్ఞస్యేతిభేదః. (ముముక్షుః) మోక్షకామ ఇత్యర్థః. (వ్యాజత్వ విధానపరమేవేతి) యజన్తవ్యవిధిపూర్వకమితి వచనాదితిభావః.

పూర్వంకర్మణ అనుభవనాశ్యత్వాదితిహేతురుక్తః; తత్స్థానే అత్రప్రతిబన్ధక త్వాదిహేతురుక్తః; తత్కిమర్థమిత్యాశఙ్కాయాంత న్నిరూపయతి(పూర్వమిత్యాది నా) అత్రవేదాన్తాచార్యాభిప్రాయః - అనుభవనాశ్యత్వేసద్ధే విద్యానాశ్యత్వం సిధ్యతి, విద్యానాశ్యత్వేసిద్ధే అనుభవనాశ్యత్వంసిధ్యతీతి అన్యోన్యాశ్రయ ఇతి. (తన్నాశకేతి) ప్రారబ్ధనాశకేత్యర్థః. (హేతువాక్యమ్) అనుభవనాశ్యత్వాదితి హేతువాక్యమ్. తద్వాక్యస్యప్రతిబన్ధకత్వ మిత్యర్థ ఇతిఫలితమ్.

తంవిశేషం స్ఫుటయతి. (తేషామితి). అధికారారమ్భకకర్మణః ఫలబలేన ప్రారబ్ధకర్మనాశేచ్ఛా ప్రతిబన్ధకత్వాత్, తన్నాశకశరణాగతౌ ప్రవృత్తిర్నాస్తీతి తస్య కర్మణో నవిద్యానాశ్యత్వమ్; కిన్త్వనుభవనాశ్యత్వమిత్యేవం ప్రతిబన్ధకత్వమేవపూర్వం హేతుత్వేన వివక్షితమితి భావః.

బుద్ధిసౌకర్యార్థం పక్షద్వయముపసంహరతి (తస్మాదితి). తస్మాదిదిత్యేతద్వివృణ్వన్ బుద్ధిస్థతయాద్వితీయపక్షమాహ (వ్యాసాదీతి). ప్రథమపక్షమాహ (దేవేతి). బాధకాభావముక్త్వా సాధకమాహ (అన్యథేతి) (దోషాపత్తేరితి) శబ్దస్య హేతుః. నచాత్రాపినిషిద్ధానుష్ఠానప్రసఙ్గ ఇతిశఙ్కావకాశః; "ధర్మాన్పరిత్యజ్యేతి" సాధనతయా ప్రసక్తస్యైవనిషేధాత్, వ్యాసాదిభిః పరార్థకైఙ్కర్యరూపవ్యాజ భక్తేరేవానుష్ఠానాచ్చ.

వ్యాజవిశేషాన్వయస్యచ "విధిపరిణతిభేదాత్ వీక్షితస్తేన

(పక్షద్వయమ్) వ్యాసాదీనాందేవగుహ్య ప్రపత్తిసూక్ష్మవిశేషవిషయకజ్ఞానాభావః, తాదృశజ్ఞానేసత్యపి అనుష్ఠానాపయికజ్ఞానాభావఇతిపక్షద్వయమ్ (ద్వితీయపక్షమ్)విజ్ఞానేసత్యపిఅనుష్ఠానాపయికజ్ఞానాభావఇతిపక్షమ్ (ప్రథమపక్షమ్.) దేవగుహ్యప్రపత్తిసూక్ష్మవిశేషవిషయక జ్ఞానాభావఇతిపక్షమ్ (సాధకమితి)స్వపక్షే సాధకమిత్యర్థః. మీమాంసాభాష్యే, (అన్యథా) పూర్వపక్షోక్తార్థవద్ఘనే. (దోషాపత్తేరితి) దోషాపత్తిః స్వపక్షేశబ్దస్వారస్య హేతురితిబోధ్యమ్.(అత్రాపీతి)విధేస్సాధనత్వ మాత్రిత్యపూర్వయోజనాయామివ "ముముక్షుర్బ్రహ్మోపాసీత" ఇత్యత్ర వ్యాజవిధిత్వమాశ్రిత్య ముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయామపీత్యర్థః. (సాధనతయాప్రసక్తస్యేతి) అర్జునబుద్ధ్యాఇత్యాదిః. (వ్యాజవిశేషః) ఫలభక్తిః, ఫలప్రపత్తిశ్చ.

(విధిపరిణతీతి) శ్రీరహస్యత్రయసారే, ఉపోద్ఘాతాధికారే,"మణివరఇవ శౌరేశ్నిత్య హృద్యోపిజీవః కలుషమతిరవిన్దన్ కిఙ్కరత్వాధిరాజ్యమ్ । విధిపరిణతిభేదాద్వీక్షితస్తేనకాలే గురుపరిషదుపఘ్నం ప్రాప్యగోపాయతిస్వమ్" ఇతి.

అస్యార్థః. నను, (౧) "యఆత్మాఅపహతపాప్మావిజరో విమృత్యుర్విశోకోవిజిఘత్సోఽపిపాసస్సత్యకామస్సత్య సఙ్కల్పః" (౨) "నాయందేవోనమర్త్యోవానతి

(౧) ఛాన్దో-౮-౭-౧.

ర్యక్స్థావరోపివా। జ్ఞానానన్దమయస్త్వాత్మా శేషోహి పరమాత్మనః" (౧) "దాసభూతాస్స్వతస్సర్వే హ్యాత్మానః పరమాత్మనః" (౨) "ఆత్మానమస్య జగతో నిర్లేపం కణ్ఠభూషణమ్। బిభర్తి కౌస్తుభమణేస్స్వరూపం భగవాన్హరిః" ఇత్యాదిప్రమాణైరపహతపాప్మత్వాదిగుణకతయా జ్ఞానానన్దాది మయతయా భగవతో నిత్యశేషతయా నిత్యదాసతయా భగవద్ధృదయఙ్గమతయా చ ఉపగతానాం స్వరూపోపాయపురుషార్థేషు జ్ఞాతవ్యాంశస్య సాధ్యాంశస్య చాభావాత్ స్వరూపోపాయ పురుషార్థజ్ఞాపన పరరహస్యత్రయం నవ్యాఖ్యేయమితి శఙ్కాయామ్, ఉక్తరూపాణామపి జీవానామనాది కర్మప్రవాహేణ ప్రకృతిసమ్బన్ధాత్ స్వరూపోపాయ పురుషార్థజ్ఞానాభావం నిర్హేతుక భగవత్కృపయా సదాచార్యాత్తజ్జ్ఞానోత్పత్తిపూర్వకం వ్యాజోపాయానుష్ఠానే బన్ధనివృత్తిం కేవలపరార్థకైఙ్కర్యాఖ్య పురుషార్థప్రాప్తిఞ్చోపపాదయతి (మణివర ఇవేతి).

[శౌరేర్మణివర ఇవ నిత్యహృద్యోపి కలుషమతిః కిఙ్కరత్వాధి రాజ్యమవిన్దన్ జీవః, విధిపరిణతి భేదాత్తేన కాలేన వీక్షితస్సన్ గురుపరిషదుపజ్ఞం స్వం ప్రాప్య గోపాయతీత్యన్వయః] (కలుషమతిః) హేతుగర్భవిశేషణమ్. కలుషమతిత్వాదిత్యర్థః. (కాలే) "జాయమానం హి పురుషం యం పశ్యేన్మధుసూదనః। సాత్త్వికస్స తు విజ్ఞేయస్స వై మోక్షార్థచిన్తకః" ఇత్యుక్తజాయమానకాల ఇత్యర్థః. (గురుపరిషదుపజ్ఞమ్) "ఉపజ్ఞాజ్ఞానమాద్యం స్యాత్" ఇత్యుక్తేః, గురుపరిషదస్సకాశాదాద్యజ్ఞానం యథా స్యాత్తథేతి క్రియావిశేషణమ్. శౌరేః కౌస్తుభవత్ జీవో నిత్యహృద్యోపి అనాదికర్మప్రవాహ పరవశత్వేన సర్వజ్ఞతాయాస్సఙ్కుచితత్వాదాధి రాజ్యానుభవవత్ ప్రీతిరూపాం శేషవృత్తిమలభమానః, యాదృచ్ఛిక సుకృతపరిపాకాత్ జాయమానకాలే భగవతా వీక్షితః సత్సమ్ప్రదాయసిద్ధమాచార్య మాశ్రిత్య, తన్ముఖేన స్వాత్మానం ప్రాప్య-ప్రకర్షేణ జ్ఞాత్వా, భగవన్ముఖోల్లాసమాత్రోద్దేశ్యక ప్రవృత్త్యర్హత్వరూపానన్యార్హశేషత్వ భగవత్ప్రసాదద్వారక ఫలసాధనగోచర ప్రవృత్త్యనర్హత్వ రూపానన్య శరణత్వ స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యభోగవత్త్వానర్హత్వరూపానన్య భోగ్యత్వాద్యాకారవిశిష్టతయా జ్ఞాత్వా, గోపాయతి-వ్యాజోపాయానుష్ఠానేన రక్షతీత్యర్థః" ఇతి.

---

(౧) (౨)

కాలే" (౧) "తల్లబ్ధస్వావకాశ ప్రథమగురుకృపాగృహ్యమాణః కదా

(తల్లబ్ధేతి) సఙ్కల్పసూర్యోదయే, ప్రథమాఙ్కే, "కర్మావిద్యాదిచక్రే ప్రతిపురుషమిహానాది చిత్రప్రవాహే తత్తత్కాలే విపత్తిర్భవతిహి వివిధా సర్వసిద్ధాన్తసిద్ధా। తల్లబ్ధస్వావకాశ ప్రథమగురుకృపాగృహ్యమాణః కదాచిన్ముక్త్యైశ్వర్యాన్తసమ్పన్నిధిరపి భవితా కశ్చిదిత్థం విపశ్చిత్" ఇతి.

అస్యార్థః--నన్వీశ్వరకృపా సర్వత్ర సమానా, అనాదికాల సఞ్చితకర్మ పరమ్పరా చ సర్వేషాం సమానైవ. ఏవఞ్చ కస్యచిత్ పూర్వమేవ ఈశ్వరకటాక్షేణ మోక్షరుచిః, కస్యచిత్పశ్చాదితి వైషమ్యహేతుభూత విషమవిపాకః కథమ్. కిఞ్చ, సుకృతపరిపాకేన ఈశ్వరప్రాప్తిశ్చ కస్యచిద్విళమ్బసహా; కస్యచిద్విళమ్బాసహా. అయమపి భేదః కథమితి శఙ్కాయామ్, యథా అనాదికర్మరూప సామగ్రీతౌల్యస్య ఐశ్వర్యస్వర్గాదేస్తారతమ్యేన ప్రాప్తిహేతుకర్మ పరిపాకః, కస్యచిత్పూర్వమ్, కస్యచిత్పశ్చాత్; కస్యచిత్సుకృత విశేషాదధికఫలేచ్ఛా, కస్యచిచ్చాల్పఫలేచ్ఛా దుష్కృతవిశేష సహిత సుకృతవిశేషాదితి ఫలబలాత్సర్వైరపి కల్పనీయమ్. తద్వత్ సర్వసమానయాపి భగవత్కృపయా విచిత్రకర్మపరిపాకలబ్ధస్వావసరయా కశ్చిదేవ కదాచిదేవ కేనచిదుపాయవిశేషేణ ముక్త్యైశ్వర్యాన్త ఫలసమ్పన్నో భవతీతి యుజ్యత ఇత్యభిప్రాయేణాహ (కర్మావిద్యేతి).

(ప్రతిపురుషమనాది చిత్రప్రవాహే) అనాదినానాప్రకారసన్తతౌ (కర్మావిద్యాదిచక్రే) ఆదిశబ్దాత్ వాసనారుచిప్రకృతీనాం గ్రహణమ్. "అవిద్యయా-దేహాత్మాదిభ్రమేణ కర్మ, కర్మణా దేహసమ్బన్ధః, తతో వాసనా, తయా రుచిః, తతః - కర్మ, కర్మణా అవిద్యా" ఇతి ప్రకారేణ కులాలచక్రవత్ పరివర్తమానత్వాచ్చక్ర ఇత్యుక్తమ్. అనవస్థాదోష పరిహారాయ అనాదీత్యుక్తమ్. బీజాఙ్కురవదనాద్యనవస్థాయా న దోషత్వ మితి భావః. (చిత్రప్రవాహ ఇతి) తత్తత్కాల విపత్తిహేతుతయోక్తమ్. (తత్తత్కాలే విపత్తిర్భవతి). కాలతారతమ్యేన పరిణామో భవతీత్యర్థః. సా చ (వివిధా) నానాప్రకారా. "కస్యచిదైశ్వర్య హేతుకర్మవిపాకః. కస్య

---

(౧)

చిత్ "(౧)"ప్రపన్నశ్చద్వేధా సుచరిత పరీపాకభిదయా" (౨) "తదా

చిద్దారిద్ర్యహేతుకర్మ విపాకః, కస్యచిత్స్వర్గహేతుకర్మవిపాకః; కస్యచిన్మోక్షో
పాయానుకూల్య హేతుకర్మపరిపాకః' ఇతిద్వైవిధ్యమ్. ఇయమ్, (సర్వసి
ద్ధాన్తసిద్ధా) సర్వైరపీయం స్థితిరఙ్గీకర్తవ్యా. అన్యథా తత్తన్మతసిద్ధమోక్షో నస్యాత్.
(తత్) తస్మాత్కారణాత్, (కదాచిల్లబ్ధావకాశయా) లబ్ధయాదృచ్ఛికాదిసుకృతా
ద్యవసరయా, (ప్రథమగురుకృపయా) శ్రియఃపతి దయయా, (గృహ్యమాణః) జాయ
మానకటాక్ష విషయీకృతః. 'ఈశ్వరస్యచ సౌహార్దం యదృచ్ఛాసుకృతం తథా।
విష్ణోః కటాక్షమద్వేషమాభిముఖ్యఞ్చ సాత్త్వికైః। సమ్భాషణం షడేతాని హ్యాచార్య
ప్రాప్తిహేతవః' ఇత్యుక్తప్రకారేణ (కశ్చిత్ విపశ్చిత్) కశ్చిదితి దౌర్లభ్యం సూచ్యతే.
ముక్తైశ్వర్యాన్త సమ్పన్నిధిరపి భవితా-భవిష్యతి అతో నాత్ర విప్రతిపత్తిః కార్యేతి
భావః.'' ఇతి.

యాదృచ్ఛికాదిసుకృతస్యాపి భగవత్కృపాజన్యత్వముక్తమ్ తద్గ్రన్థ ఏవ,
తదష్టక ఏవ;--"మిథఃకలహకల్పనా విషమవృత్తి లీలాదయా పరిగ్రహణ కౌతుక
ప్రథిత పారవశ్యః ప్రభుః। స్వలక్షితసముద్గమే సుకృతలక్షణే క్వచిద్ఘుణక్షతలిపి
క్రమాదుపనిపాతినః పాతినః'' ఇతి. తట్టిప్పణ్యామ్;--(మిథ ఇతి) మిథః కలహః -
సంసారణోత్తారణరూపః, తస్యకల్పనయా విషమవృత్తీ-విరుద్ధవ్యాపారే, లీలా చ
దయాచ, తయోః, పరిగ్రహణమఙ్గీకారః. తస్మిన్ కౌతుకేన అభిలాషేణ ప్రథితం
ప్రకటితం పారవశ్యం యస్య తథోక్తః. (ప్రభుః) ఈశ్వరోపి. (స్వలక్షితః) ఆత్మైక
విదితః, సముద్గమః - ఉదయః, యస్మిన్ తస్మిన్, (సుకృతలక్షణే) సుకృతాత్మకే.
(క్వచిత్) అజ్ఞాతయాదృచ్ఛికాదౌ, (ఘుణక్షతలిపిక్రమాత్) ఘుణాక్షరన్యాయేన,
(ఉపనిపాతినః) పతతః (నః) అస్మాన్ (పాతి) భగవానపి సాపరాధానస్మాన్
లీలయాశిక్షయన్, కరుణయా కస్మింశ్చిత్కర్తరిస్వయమేవ సుకృతమారోప్యరక్షతీతి
భావః'' ఇతి.

(ప్రపన్నశ్చద్వేధేతి) శ్రీరహస్యత్రయసారే అధికారివిభాగాధికారే, "ప్రపన్నా
దన్యేషాం నదిశతి ముకున్దో నిజపదం ప్రపన్నశ్చద్వేధా సుచరిత పరీపాకభిదయా। విళ
మ్బేత ప్రాప్తిర్భజనసుఖమేకస్య విపులం పరస్యాశు ప్రాప్తిః పరిమితరసా జీవితదశా'' ఇతి.

అస్యార్థః; -- ననుముముక్షుత్వస్య మధువిద్యానిష్ఠే విద్యమానతయా తస్యా
పి భక్త్యనుష్ఠానాద్భక్త ఇతివ్యపదేశవత్, భక్తస్యాపి ప్రపత్త్యనుష్ఠానపూర్వక

---

(౧)

రోహః పుంసస్సుకృత పరిపాకేనమహతా నిదానంతత్రాపిస్వయమఖిల

భక్త్యనుష్ఠానాత్ప్రపన్న ఇత్యపివ్యపదేశశ్చస్యాదిత్యత్ర "మాంప్రపన్నోవిముచ్యేత" ఇత్యాదిప్రమాణాత్, సోప్యస్త్యేవేత్యాహ (ప్రపన్నాదన్యేషామితి)

[ముకున్దః ప్రపన్నాదన్యేషాం నిజపదంనదిశతి ప్రపన్నశ్చ సుచరిత పరిపాకభిదయాద్వేధా ఏకస్యప్రాప్తిర్విళమ్బేత భజనసుఖంవిపులమ్ పరస్యాశుప్రాప్తిః పరిమితరసాజీవితదశేత్యన్వయః] (ప్రపన్నాదన్యేషాం) ప్రపన్నవ్యతిరిక్తానామ్ (నదిశతి) నదదాతి "దిశ - అతిసర్జనే" ఇతిధాతుః అతిసర్జనం దానమిత్యర్థః ముక్తిందదాతీతిముకున్దః పృషోదరాదిత్వాత్సాధుః (నిజపదమ్) "తద్విష్ణోః పరమం పదమ్" "యత్రపూర్వేసాధ్యాస్సన్తిదేవాః" ఇత్యాదిభిః విష్ణుపదత్వేనోక్తమ్ శ్రీవైకుణ్ఠమిత్యర్థః (ప్రపన్నశ్చద్వేధా) సద్వారక ప్రపత్తినిష్ఠః, అద్వారకప్రపత్తినిష్ఠశ్చేతి. విళమ్బక్షమః, అవిళమ్బక్షమశ్చేత్యర్థః ననుబ్రహ్మణోనిరవధికానన్దరూపత్వజ్ఞానేప్యేకస్య తత్ప్రాప్తివిళమ్బక్షమత్వం పరస్యతక్షమత్వఞ్చనోపపద్యత ఇత్యత్రాహ (సుచరితేత్యాది) కస్యచిదమృతాధిక సుఖానుభవసామగ్రీసద్భావాదేవం వైషమ్యమిత్యర్థః

భక్తప్రపన్నయోర్మధ్యేకస్యాధికసుఖానుభవసామగ్ర్యస్తి; కస్యాల్పసుఖానుభవసామగ్ర్యస్తీత్యాకాఙ్క్షాయామాహ (విళమ్బేతేతి) ఏకస్య-భక్తియోగనిష్ఠస్య ప్రాప్తిర్విళమ్బేత. "ఉపాయభక్తిః ప్రారబ్ధవ్యతిరిక్తాఘనాశినీ" ఇత్యాదిప్రమాణాత్ యావత్ప్రారబ్ధానుభవం భగవత్ప్రాప్తిర్విళమ్బితాస్యాత్ కిన్తు (భజనసుఖంవిపులమ్) "ప్రీతిపూర్వమనుధ్యానంభక్తిః" ఇత్యుక్తభక్తినిష్ఠస్య నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్షణం భగవదనుసన్ధానసుఖమధికమ్ (పరస్య) తద్వ్యతిరిక్తస్యవిళమ్బాసహస్యప్రపన్నస్య (ఆశుప్రాప్తిః) భగవత్ప్రాప్తిరాశుభవతి కిన్తు (జీవితదశాపరిమితరసా) భక్తినిష్ఠస్యైవ ప్రీతిరూపాపన్నతైలధారావదవిచ్ఛిన్న స్మృతిసన్తానరూప భగవదనుసన్ధానాభావాదాదేహపాతమల్పసుఖమిత్యర్థః. దృప్తప్రపన్నాభిప్రాయేణ పరిమితరసేత్యుక్తమితి

(తదారోహఇతి) శ్రీరహస్యత్రయసారే, "ఉపాయస్స్వప్రాప్తేరుపనిషదధీతస్సభగవాన్ప్రసత్త్యైతస్యోక్తేప్రపదన నిదిధ్యాసనగతీ। తదారోహః పుంసస్సుకృతపరిపాకేన మహతానిదానంతత్రాపి స్వయమఖిలనిర్మాణనిపుణః" ఇతి

అస్యార్థః పూర్వమేవలిఖితః (అఖిలనిర్మాణనిపుణః) నిరఙ్కుశస్వతన్త్రః, చేతనంవిషయీకరోతీతి ఫలితార్థః ఇచ్ఛాయాంసత్యామనివార్యత్వం స్వాతన్త్ర్యమ్.

నిర్మాణనిపుణః" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా నిర్హేతుకానుగ్రహరూప భగవత్స
ఙ్కల్పాధీన యాదృచ్ఛికాదిమూలత్వాత్, తత్రైవ ప్రారబ్ధనాశతదభావ
రూప ఫలవైషమ్యాత్పరార్థానుభవకైఙ్కర్యరూప ఫలభేదస్యచ నిర
ఙ్కుశస్య తత్ర భగవత్సఙ్కల్ప వైచిత్ర్యేణ ఉపపత్తేశ్చేతి భావః.

(ఇత్యాదీతి) ఆదిశబ్దేన, "తనక్కు అవిడమ్ పెఱ్ఱవళవిలే ఎన్నారైచ్చొన్నాయ్, ఎన్ పేరైచ్చొన్నాయ్, ఎన్నడియారై నోక్కినాయ్, అవర్కళ్ విడాయైత్తీర్త్తాయ్, అవర్కళుక్కు ఒతుఙ్గనిழలై కొడుత్తాయ్, ఎన్ఱాప్పోలే శిలవఱ్ఱైయేఱిట్టుమడిమాఙ్గాయిట్టు, పాన్ వాణియన్ పొన్నై ఉరైక్కల్లిలే ఉరైత్తు మెழుకాలే ఎడుత్తుక్కాల్ కిழిజ్జిస్తు తిరట్టుమాపోలే, జన్మపరమ్పరైకళ్ తోఱుమ్ యాదృచ్ఛికమ్ ప్రాసఙ్గికమ్ ఆనుషఙ్గికమెన్గిఱ సుకృతవిశేషఙ్గళై కల్పిత్తుక్కొణ్డు తానే అవఱ్ఱై ఒన్ఱు పత్తాక్కి నడత్తిక్కొణ్డుపోరుమ్" ఇతి శ్రీవచనభూషణసూక్తి పరిగ్రహః.

(భగవత్సఙ్కల్పః) భగవత్కల్పితసఙ్కల్పః. (మూలత్వాదితి) వ్యాజవిశేషాన్వయస్య యాదృచ్ఛికాది మూలత్వాదిత్యన్వయః. (తత్రైవప్రారబ్ధేతి) వ్యాజవిశేషాన్వితానామిత్యాదిః. అత్ర వ్యాసాదీనామధికారిత్వ ప్రయుక్తం కాలుష్యంపూర్వయోజనాయాం బోధ్యమ్. (తదభావః) ప్రారబ్ధనాశాభావః. (ఫలవైషమ్యాదితి) విళమ్బేనప్రాప్తిః. పరస్యాశు ప్రాప్తిఃపరిమితరసాజీవితదశేతి ఫలవైషమ్యం వేదాన్తాచార్యైరఙ్గీకృతమ్. (పరార్థానుభవకైఙ్కర్యరూప ఫలభేదస్యేతి) కాష్ఠాపన్నానుభవకైఙ్కర్యయోః పరస్పరం విరోధః, అనుభవితౄణాం కైఙ్కర్యం నఘటతే; అతఏవ "సౌన్దర్యముత్తరాయామ్" ఇత్యనుగృహీతమ్. కింసర్వతామనుభవోనసఙ్ఘటీత; ప్రీతికారితంకైఙ్కర్యమ్, కైఙ్కర్యాత్ప్రీతిరితి హేతుహేతుమద్భావః. భక్త్యా పరమయావేతి తృతీయాయా వ్యాజత్వమ్. "యథా రామేణ బాణేనహతో వాలీ" ఇత్యత్ర ముష్ట్యాగినాహననసమ్భవేపి బాణేనేతికరణే తృతీయాయా వ్యాజత్వమ్. తద్వదస్మద్రాద్ధాన్తే భక్తిప్రపత్త్యోర్వ్యాజత్వం ఫలితమ్. వేదాన్తాచార్యసిద్ధాన్తతయోస్సాధనత్వమిత్యాదిబోధ్యమ్.

నన్వేవంశక్తానామశక్తానాఞ్చేత్యాదినా ఇయతా గ్రన్థేన ఉక్తమర్థం పరమప్రకృతేన సఙ్గమయన్, అధికరణార్థముపసంహరతి (ఏవమితి) అత్ర నరస్యేత్యాదివచనే ప్రథమపఞ్చమ్యన్తేన నన్విత్యాదినా ఇయతా గ్రన్థేన ఉక్తార్థస్సఙ్గృహీతః పూర్వోక్తే "విజానత్పదస్య, దేవపరిబృఢత్వజ్ఞానమ్ ఉపాయాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వజ్ఞానంవాశబ్దార్థః, అన్యతరత్ - ఆర్థికార్థః" ఇతి పక్షద్వయే లాఘవార్థమితరంపక్షం సోపపత్తికముపసంహరతి (దేవేపరిబృఢతయేత్యాదినా) (వివక్షితతయేతి) పర్యవసాయిత్యాదిత్యత్ర హేతుః పర్యవసానయోగార్థస్యవివక్షితత్వాత్ పర్యవసానం కృతమితిభావః

(తస్యేతి) పరిబృఢత్వరూపార్థస్యేత్యర్థః (తద్వివరణఇతి) దేవేపరిబృఢతయేత్యేతద్వివరణఇత్యర్థః పర్యవసాయిత్యాచ్చేతిచకారేణ "జ్ఞానాభావ పరత్వాత్" ఇత్యుక్తి పక్షద్వయ సాధారణ హేతుస్సముచ్చితః తస్మాత్ స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానం సాధనాన్తరాధికార ఇతినిగమాన్తాచార్యాణా మప్యభిమతమేవేతిసిద్ధమ్

(నన్వేవమితి) నన్వేవంశక్తానామిత్యాదిగ్రన్థః (అత్రనరస్యేత్యాదీతి) "అత్ర ప్రథమపఞ్చమ్యన్తేన - నరస్యేత్యాదివచనే నన్విత్యాదినా ఇయతా గ్రన్థేనోక్తార్థస్సఙ్గృహీతః" ఇత్యన్వయః అత్రోపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానాభావపరత్వాదితి ప్రథమపఞ్చమ్యన్తపదమ్ (పూర్వేతి) పూర్వోక్తే పక్షద్వయే ఇత్యన్వయః (అన్యతరత్) దేవపరిబృఢత్వజ్ఞానముపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానంవేత్యర్థః (ఆర్థికార్థః) ఫలితార్థఇత్యర్థః

(దేవేపరిబృఢతయేత్యేతదితి) "దేవేపరిబృఢతయా" ఇతిశ్రీభట్టార్యసూక్తిః మూలమత్ర, తద్వివరణమ్ - శ్రీవిష్ణుచిత్తార్య శిష్యవరదార్యప్రణీతప్రపన్న పారిజాతే "సదృశోపాయవైధుర్యమ్" ఇతిశ్లోకఇతబోధ్యమ్ (పక్షద్వయమ్)శాబ్దః, ఆర్థఇతి పక్షద్వయమ్.

యత్తూక్తం వరదదేశికైః తృతీయప్రపత్త్యనుబన్ధప్రకరణే అష్టమే ఉత్తీర్ణభక్తిసమర్థనాధికారే అన్తేనుగృహీతమ్ ఏవమధికారత్రయోశోత్యాది చిన్త్యమిత్యన్తమ్ అత్రతావత్ ఇతిల్ప్రపత్తి పణ్ణుమిత్యాదిషోడశసూత్రాత్మకాఽధికరణత్రయ ప్రతిపాద్యం మూలప్రమాణేన ద్రఢయన్ తదధికరణత్రయస్య చరమశ్లోకాధికారవాక్య విరోధం

---

† (అధికారత్రయవచనమ్) ఇతిక్ ప్రపత్తిపణ్ణుమధికారికళ్ మూవరిత్యత్ర ఉక్తాశక్తి స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞాన భక్తిపారవశ్యరూపాధికారత్రయ ప్రతిపాదకమిదం శరణమజ్ఞానామితివచనమ్ (తన్నిమిత్తమ్) ఆకిఞ్చన్యనిమిత్తమ్ (ఉభయవిధవచనమ్) "ఆకిఞ్చన్యైకశరణాః" ఇతి, "అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామ్"ఇత్యుభయవిధవచనమ్. (అధికారత్రయపరవచనానామ్) అవిద్యాతో దేవ ఇత్యాదివచనానామ్.

(ప్రాప్తుమిచ్ఛన్నితి) మోక్షంప్రాప్తుమిచ్ఛన్నిత్యర్థః (సాధనప్రపత్తిశాస్త్రప్రవర్తనేతి) తూప్పిలుయ్యకొన్నాళిరితిద్రావిడనామక పుణ్డరీకాక్ష సదృశ ప్రకృతికానాముజ్జీవనార్థం సాధనప్రపత్తివిశ్వాసశాలినాం నానాశబ్దాది భేదాదిత సూత్రోక్తస్య సాధనభూతన్యాసస్య నిరూపణే వేదాన్తాచార్యాణాం ప్రవృత్తిరితిబోధ్యమ్ (తద్వారణార్థమ్)అశ్రద్ధావారణార్థమ్

(అజ్ఞానశబ్దస్య అనుష్ఠానాశక్తివాచకత్వేపీతి) ప్రతియోగిసమర్పకజ్ఞాధాతోః శక్త్యాకృత్ప్రత్యయసాఙ్గత్యాశ్రయణే అనుష్ఠానాశక్తవాచకత్వ మితిభావః అత్రవిశ్వాసమాశకాన్తాం దేశవాసాద్యధికారో బోధ్యః (చాతుర్విధ్యమితి) అజ్ఞా ఇత్యత్ర శాస్త్రపర్యుదస్త ప్రమితిరహిత సఙ్గ్రహమ్, విజానత్పదే అశక్తసఙ్గ్రహమ్, ఇదంతితీర్షతామ్, ఇదమానన్త్యమిచ్ఛతామిత్యత్ర కాలక్షేపాక్షమసఙ్గ్రహమభిప్రేత్యచాతుర్విధ్యముక్త మితిబోధ్యమ్ (అన్యథేతి) గోపనార్థ మచ్వ్యరుచ్యా వాదానఙ్గీకార ఇత్యర్థః అన్యథా కిమభిప్రేత్యేత్యన్వయః. (శక్తాశక్తానికారేతి) పూర్వంప్రపత్తేరిత్యధ్యాహారః కర్తవ్యః (తదుపాయేతి) భక్త్యఙ్గదేశవాసాదిత్యర్థః (ఆత్యన్తికమితి) అనిష్టానాంశాన్తిం సద్యః అభీప్సతా ఇత్యన్వయః

ఏలత్పుటకటినపదదీపికానుగుణము ల పఙ్క్తిఃపిమ్పగ్యా

పరిహృత్య ప్రపత్తియోగ్యాధికారవాక్యవిరోధం పరిహర్తుం ప్రస్తౌతి (ఏవమితి) (పరిత్యజ్యేత్యుక్తేతి) అతఏవ భట్టార్యైః "అవిద్యాతః" ఇత్యాదిసూక్తౌ సాధనాన్తర త్యాగఏకఏవాధిఽకారః, తత్ర హేతుః అవిద్యాదికమితి ప్రథమాధికరణేస్పష్టమనుగృహీతమితిభావః (ఆకిఞ్చన్యమేవేతి) రక్షకాన్తరరాహిత్యరూపాఽగతిత్వన్తు సాధారణాధికార ఇతిభావః

అధికారిచాతుర్విధ్యం నిర్విషయమిత్యాక్షేప్తుం సిద్ధాన్తే విరోధమాశఙ్క్య పరిహరతి (యద్యపీత్యాదినా). ఉక్తం హేతూకృత్యచాతుర్విధ్యమాక్షిపతి (ఏవమితి) చాతుర్విధ్యంషడఙ్గ విషయమిత్యతఆహ (షడఙ్గశాస్త్ర ఇతి). (అశక్తిమాత్రఇతి) ఏతచ్చ విషయనియమాధికారే ప్రపఞ్చితమితిభావః (నపశ్యామఇతి.) తథాచప్రపత్తి యోగ్యాధికారే భక్త్యాదావశక్త్య భావఇతిశ్లోకేప్రపత్త్యధికారచాతుర్విధ్యోక్తిర్నోపపద్యత ఇతిభావః

యద్యప్యజ్ఞానాశక్త్యోర్దృష్టత్వేనైకరాశ్యాదధికారిత్రైవిధ్యమేవ తత్రాప్యభిప్రేత మితివక్తుంశక్యమ్, అన్యథా సిద్ధాన్తేప్యగతేః. తథాపిశక్తప్రమితిత్రైవర్ణికత్వవిశమ్బ్యతుమత్వ సద్భావేపిపూర్వోక్తరీత్యాస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానశాలినాం ప్రపత్త్యధికారితయా భక్త్యదాశక్త్యభావ ఇత్యాదిరీత్యా చాతుర్విధ్యోక్తిర్న్యూనతా దోషదుష్టే త్యభిప్రాయః అత్రమన్దబుద్ధ్యనుజిఘృక్షయా అర్వాచీన

(సాధనాన్తరత్యాగ ఏకఏవాధికారఇతి) "గతిమన్యామవిదుషామ్" ఇత్యుక్తత్వాదితిభావః. (తత్ర) సాధనాన్తరత్యాగే (రక్షకాన్తరేతి) ఫలప్రదదేవతాన్తరరాహిత్య రూపేత్యర్థః (సాధారణేతి) భక్తిప్రపత్తి సాధారణేత్యర్థః శరణ్యాన్తరరాహిత్యరూపం ఫలాన్తరరాహిత్య రూపఞ్చానన్య గతిత్వ మసాధారణాధికార ఇతిబోధ్యమ్

(అన్యథా) దృష్టత్వేన ఏకరాశిత్వమఙ్గీకృత్య అధికారిత్రైవిధ్యానఙ్గీకారే (సిద్ధాన్తేపీతి) అసామర్థ్యాకారేణ ఏకరాశిత్వముపలభ్య శాస్త్రపర్యదస్తానాం సిద్ధాన్తేసఙ్గ్రహాస్వీకారాత్, తస్యసిద్ధాన్తస్యాగతి స్స్యాదితిభావః (తథాపీతి)

వ్యాఖ్యాన ప్రసిద్ధనిగమాన్తార్యసూక్తి తాత్పర్యమభ్యుపగమ్య పరిహరతి (తథాపీతి) అత్ర అధికృతత్వాదితి వారణార్థ మిత్యత్ర హేతుః, (గోపనీయత్వాదితి గోపనార్థమిత్యత్రేతి ద్రష్టవ్యమ్. (అత్రైవర్ణికానామ్) ఇత్యనేన శాస్త్రపర్యుదాస సఙ్గ్రహోఽపి అజ్ఞశబ్దాఽభిప్రేత ఇతిగమ్యతే.

(భక్తిసామాన్యేతి) దృష్టార్థ సాధారణదేహాన్తర విశిష్టాత్మమతాపాదక భక్తిపరత్వమిత్యర్థః. (చాతుర్విధ్యం ప్రదర్శితమితి) తథా చ జైమినేర్దేవతానిరాసోక్తివత్ నిగమాన్తార్యాణాంసూక్తిరన్యారుహ్య యథాసమ్భవంత్రిత్వనిరూపణే పీత్యర్థః. (వారణార్థమిత్యత్ర హేతురితి) మీమాంసాభాష్యే అధికృతత్వాత్తద్వారణార్థమిత్యన్వయోవక్తవ్యఇతిభావః. (గోపనాయేత్యత్రేతీతి) హేతురిత్యనుషజ్యతే.

(జైమినీయదేవతానిరాసవాదవదితి) అత్రన్యాయపరిశుద్ధౌ బాదరాయణస్యేతిసూత్రఖణ్డేచస్వస్యస్వాచార్యభూత బాదరాయణసమానాభిప్రాయత్వం వ్యఞ్జితమ్. సచబాదరాయణో జైమినింస్వశిష్యమభ్యుపగతేశ్వరాదితత్త్వం"సాక్షాదప్యవిరోధంజైమినిః" ఇత్యాదిషు బహుషుసూత్రేష్వదర్శయత్. ప్రతిక్షేపస్తు క్వాచిత్కోఽన్యపరోపపత్త్యాపాతప్రతీతార్థమన్దమతి మోహనిరాసార్థో వా క్షుద్రప్రమాదమాత్రస్యాపి ఉద్ధారార్థో వేతినప్రధానవిరోధకల్పనలిఙ్గమితి శ్రీమన్నిగమాన్తగురవస్సు గృహీతమనుసన్ధేయమ్; తథా తథా అన్యారుహ్యవాదస్యైవకృతత్వాదితి. అత్ర నిక్షేపరక్షాసామ్ప్రదాయికయోజనావ్యాఖ్యానే.

అత్రయత్తావత్ప్రపత్తేరధికారి విశేషణత్వఖణ్డనపరం వచనజాతముదాహృతమ్. తత్సర్వంనసిద్ధోపాయాధికారివిశేషణత్వవిషయమ్; కిన్తుసాధ్యోపాయనియోజ్య విశేషణతామాత్రవిషయమ్. తథాహి "ముముక్షుర్వై శరణమహం ప్రపద్యే," "మామేకంశరణంవ్రజ" ఇత్యాది విధివాక్యేషు, "తదేకోపాయతాయాచ్ఞా ప్రపత్తిశ్శరణాగతిః ॥ త్వమేవోపాయభూతో మే భవేతిప్రార్థనామతిః - శరణాగతిః" ఇత్యాదిలక్షణవాక్యేషు, అనుష్ఠానవాక్యద్వయేచ భరన్యాసాదేర ప్రతిపాదనాత్, భగవదేకోపాయత్వాధ్యవసాయా లక్షణశరణాగతేరేవ ప్రతిపాదనాత్, పూర్వాచార్యైరపి

"త్వత్పాదమూలం శరణంప్రపద్యే" "శ్రీమన్నారాయణ తవచరణారవిన్ద యుగళం శరణంప్రపద్యే" "వరదశరణమిత్యహం త్వాంవృ" ఇత్యాదిషు తావన్మాత్రస్యైవ ప్రాధాన్యేనానుష్ఠానాత్, శరణాగతివిద్యా వేద్యాకారపరస్య శరణశబ్దస్య న్యాసవిద్యాసాధారణరక్షకత్వ, పరత్రభిమవ్యావర్తనపూర్వకం "వర్తతేసామ్ప్రతంత్వేష ఉపాయార్థైకవాచకః" ఇత్యాది ర్బుధ్న్యేన అనితరసాధారణోపాయత్వాకారపరతయా వ్యాఖ్యాతత్వాత్, "ప్రపత్తింసంశ్రయేదేనాంశరణాగతిలక్షణమ్" ఇతి ప్రమాణేన శరణాగతేఃప్రపత్త్యవాన్తరవిశేషత్వకథనోక్తేః"శరణాగతిశబ్దేనప్రపత్తిస్తువిశేషితా" ఇతి శ్రీవాత్స్యవరదాచార్య వచనాచ్చ, శరణాగతేర్న్యాసవిద్యాత్వం సుస్పష్టమవగమ్యతే అస్యాశ్చశరణాగతేః, "ఇయంకేవలలక్ష్మీశోపాయత్వప్రత్యయాత్మికా స్వహేతుత్వధియాంచుక్తైకేంపుంసస్సహచారిణామ్" ఇతి ధర్మిస్వరూప ప్రతిపత్తి ప్రతిషిద్ధత్వేనోపాయత్వస్యాసిద్ధత్వాత్ సిద్ధోపాయాఙ్గత్వ మధికారివిశేషణత్వం వాపారిశేష్యాత్సిధ్యతి

ఇత్థం ప్రమాణోపపత్తి సమ్ప్రదాయసిద్ధస్య శరణాగతిత్వస్య దేవగుహ్యత్వాత్, తద్గోపనార్థంన్యాసవిద్యా ప్రవచనాయ ప్రణీతేషు ప్రబన్ధేషు తత్ర తత్ర శరణాగతిపరవచనానాం న్యాసవిద్యాఙ్గభూత గోప్తృత్వవరణ గర్భంరక్షిష్యతీతివిశ్వాసప్రాధాన్య మాత్రపరత్వేన అన్వారుహ్యవాదాఃకృతాః, తథాతత్రతత్రకృతానాం వాదానా మన్యార్థత్వేన అతత్పరత్వ జ్ఞాపనాయ తస్యైవ విశ్వాసస్య తద్వృశప్రాధాన్యసమ్భవః, విధేయస్య నియోజ్య విశేషణత్వ ఖణ్డనేన పరమకారుణికైరాచార్యైః ప్రతిపాద్యత ఇతితథాస్యుక్తి జాతమన్యథాసిద్ధమేవ

తత్రసాఙ్గోపాయ శోధనాధికారే శరణాగతిపరవచనానాం భరన్యాసాఙ్గవిశ్వాసప్రాధాన్య పరత్వేన ఏషాతావదన్వారుహ్యవాదసూక్తిః, "ఇవ్వుపాయస్వరూపత్తై ప్పఱ్ఱి "నారాయణంసలక్ష్మీకం ప్రాప్తుంతచ్చరణద్వయమ్ । ఉపాయఇతి విశ్వాసోద్వయార్థశ్శరణాగతిః" ఎన్గిఱవభియుక్తర్పాశురమ్ అధికారకోటియిలుమ్ అఙ్గకోటియిలుమ్ నిఱ్కిఱవిశ్వాసత్తినుడైయ ప్రాధాన్యమ్ సొల్లుకైక్కాక వన్దదై అప్పడియే ప్రపత్తిః-విశ్వాసః, సకృత్ప్రార్థనామాత్రేణాఽపేక్షితం దాస్యతీతి విశ్వాసపూర్వకం ప్రార్థనమితియావత్" ఎన్గిఱవాక్యముమ్ ప్రాధాన్య వివక్షైయాలే ఇతి

అత్రతావత్ భరన్యాసాఙ్గతయా విధీయమానస్యైవ విశ్వాసస్య తదధికారకోటావపిస్థితిరూపం యత్ప్రాధాన్యమ్, తావన్మాత్రపరత్వేన శరణవరణప్రధానానాం

యాన్తరాప్రసిద్ధ్యా తత్సామర్థ్యాభావరూపాకిఞ్చన్యస్య దుర్నిరూపత్వాత్ నచ స్వాభిమతోపాయాన్తర సమర్థభేదకూటస్యైవ ఆకిఞ్చన్యశబ్దార్థత్వాద విరోధశ్శఙ్క్యః. నాథాదీనామపి(౧)"త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోర్జున" ఇత్యుక్త్యాశు ఫలప్రయోజక వీర్యవత్తరత్వాపాదకాఙ్గవిశేష సహకృత భక్త్యనుష్ఠాన సమర్థత్వేన బాధాత్.

నచ, అవతారరహస్య జ్ఞానాదీనాం తాదృశవీర్యవత్తరత్వాపాదకత్వ మపహ్నోతుం శక్యమ్. "అవతారరహస్యచిన్తనమ్–అనుష్ఠిక్క–అవుపాసనాదికళుక్కై యశీఘ్రనిష్పత్తిహేతువాకవుమ్" ఇతి శ్రీచరమశ్లోకాధికారసూక్తివిరోధాత్. "వర్తమానం దేహం పరిత్యజ్య పునర్జన్మ నైతి మామేవ ప్రాప్నోతి" ఇత్యాది భాష్యవిరోధాచ్చ నచ, ఉపాయాన్తర సామర్థ్యాభావ విశిష్టాత్మత్వే తదన్యతరస్య ఆకిఞ్చన్య శబ్దార్థత్వకల్పనాన్న దోష ఇతి శఙ్క్యమ్ "ఆకిఞ్చన్యమావతు–ఉపాయాన్తరసామర్థ్యాభావమ్" ఇతి వక్ష్యమాణ వివరణసూక్తివిరోధాత్. ఉత్తరత్ర విశిష్టాసహత్వస్య ఆకిఞ్చన్యప్రయోజకత్వోక్తి విరోధాపాతాచ్చ నాపి ఆకిఞ్చన్య విశిష్టాత్మత్వే తదన్యతరస్య శరణాగత్యధికారత్వ కల్పనాత్ నాథాదీనాం ప్రపత్త్యధికారోపపత్తిః "అతస్త్రైవర్ణికత్వాదేర్భావో భావో నకస్యచిత్ । నాధికారః ప్రపత్తేస్స్యాదాకిఞ్చన్యమనాశ్రితః" ఇత్యాచార్యసూక్తివిరోధాత్

స్వా(౧) (ఉపాయాన్తరాప్రసిద్ధ్యేతి) ఉపాయాన్తరస్యైవ తేషామభావాత్, తత్సామర్థ్యాభావస్య అప్రసిద్ధత్వాదితి భావః ప్రకారాన్తరేణ దూషణమాహ (నచేతి) (త్యక్త్వా దేహమితి) గీతాయాం చతుర్థాధ్యాయశ్లోకః. ఏతదర్థో భాష్యే ద్రష్టవ్యః (అఙ్గవిశేషః) అవతారరహస్యజ్ఞానాదికమ్.

(అధికారోపపత్తిరితి) అధికారోపపత్తిర్నేత్యన్వయః

(అతస్త్రైవర్ణికత్వేతి) రహస్యత్రయసారే సాధ్యోపాయశోధనాధికారే, "అతస్త్రైవర్ణికత్వాదేః భావోఽభావోపి కస్యచిత్ । నాధికారః ప్రపత్తేస్స్యాదాకిఞ్చన్యమనా

ధుక్త్వేనత్రైవర్ణికానాం తేషామపిశక్త్యాది సమ్పాదనేన ముఖ్యభక్త్యధ్యధికార సమ్భవేన గౌణప్రపత్త్యనధికారాదితిభావః.

(వైయర్థ్యేత్యాది) సర్వకామధుక్త్వరూపార్థ వైధుర్యవారణాయేత్యర్థః. ఆత్మాన్తికమితివచనేనద్య ఇత్యస్య ఏతద్దేహావసాన ఇత్యర్థః. (ప్రమాణసిద్ధమనుయాయీతి) తథాచ దేశవాసాద్యజ్ఞానాం విశమ్భుక్షమాణస్యైవ సర్వకామదుఘత్వమ్ విశమ్భుక్షమాణాన్తు ప్రపత్తిరేవాభీష్ట సాధనమితివచన బలాదవగమ్యత ఇతిభావః. (కిమమభిప్రేత్యేతి) కింశబ్దః క్షేపే. సాధనాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వ పక్షే స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానస్య నియతాధికారత్వాత్ పక్షాన్తరే కాలక్షేపాక్షమత్వస్య నియతాధికారత్వాచ్చ "ఏకద్విత్ర్యాదియోగే" ఇత్యుక్తేః అభిప్రాయాన్తరంనసమ్భవతీత్యర్థః.

(ఇతిచిన్త్యమితి) ఇతిశ్లోకే. అభిప్రాయాన్తరసమ్భవాత్ చాతుర్విధ్యకథనంచిన్త్యమ్ - విచార్యమిత్యర్థః. అయంభావః;- మన్దమతీనాం ప్రతిపత్తిసౌకర్యాయ అన్వారుహ్య వాదత్వముక్తమ్. వస్తుతస్తు సేశ్వరమీమాంసారీత్యా షోడశలక్షణస్యైవ రహస్యత్రయ సారస్యసమ్ప్రదాయికోర్థ స్సుధీభిస్సమ్యగ్విచార్య నిర్ధార్యఇతి.

త) "భద్రం భద్రపదంపుణ్యాం తీర్థానాముత్తమంవిదుః । పవిత్రంపరమంపుణ్యాం దేశోయంసర్వకామధుక్" ఇత్యాదివచనమత్రానుసన్ధేయమ్. (అజ్ఞాః) దేశవాసాద్యజ్ఞాః. (తేషామ్) విశమ్భుక్షమాణామ్. (వచనబలాత్) ఆత్మాన్తికమితివచనబలాత్.

(ఇతిచిన్త్యమితీతి) అజ్ఞఇతివచనబలాత్, త్రైవిధ్యమేవవక్తవ్య మితితాత్పర్యమ్. (షోడశలక్షణస్యేతి) జైమినికృతాద్వాదశాధ్యాయీ. తచ్ఛిష్యసఙ్కర్షణకృతాచతురధ్యాయీ. ఆహత్య షోడశాధ్యాయమీమాంసాశాస్త్రమ్. (లక్షణమ్) అధ్యాయః. నిరీశ్వరమీమాంసా సేశ్వరమీమాంసేతి ద్వివిధా మీమాంసేతిబోధ్యమ్. (నిర్ధార్య ఇతీతి) అయంభావఇతిపూర్వేణాన్వయః.

† (యత్తూక్తం శైశ్చిత్స్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానం సాధనాన్తరాధికార ఇత్యాచార్యసిద్ధాన్త ఇతినోపపద్యతే "స్వతన్త్రప్రపత్తిరూప మోక్షోపాయనిష్ఠనుక్కు శాస్త్రజన్యసంబన్ధజ్ఞానాదికళ్ ఉపాసకనోడు సాధారణమాయిరుక్క" ఇతి ప్రపత్తియోగ్యాధికారే స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానస్య సాధనాన్తరాధికారి సాధారణతాయాస్తైరేవానుగృహీతత్వాత్ సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం శరణవరణాధికార ఇత్యప్యయుక్తమ్, తదధికార ప్రతిపాదితేషు పఞ్చదశసద్వారకాధికారేషువా ద్వివిధే అద్వారకాధికారేవా తస్యానన్తర్గతత్వాత్. "ఇవ్వళవధికారమ్ పెఱ్రాల్" ఇత్యాదినాత్రైవాధికారాన్తరస్య నిషేధితత్వాచ్చేతి. తన్న, ‡ జైమినీయదేవతా నిరాసవాదవత్ దేవగుహ్యశరణాగతి గోపనార్థం సాధనప్రపత్తి ప్రవర్తనాధికృతైర్వేదాన్తాచార్యైః తత్ర తత్ర‡ తథా తథా అన్యాయుపహ్యా వాదస్యైవకృతత్వాత్. యద్వాత్రాపి సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధతాజ్ఞానస్య ప్రపదనాధికారానుప్రవిష్టతాయాస్సమ్ప్రదాయిక యోజనా సిద్ధత్వేనవిరోధాభావాచ్చ.

తదిదమనుగృహీతం శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే తృతీయేప్రపత్త్యను బన్ధప్రకరణే అష్టమే ఉత్తీర్ణభక్తిసమర్థనాధికారే అన్తేవరదదేశికైః. "ఏవమధికారిత్రయేణ 'సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య' ఇ

---

†3౨3 "యత్తూక్తమిత్యారభ్యచిన్త్యమిత్యన్తమ్" ఇత్యన్తగ్రన్థస్థానే,3౨౯, 330, పుటస్థితకుణ్డలితవాక్యానిఅధికపాఠతయాదృశ్యన్తే

శరీర శరీరి సమ్బన్ధజ్ఞానేవాతే ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వజ్ఞానాదికం జాయతే(తదాసాధనాన్తరేస్వరూప విరుద్ధత్వజ్ఞానం) జాయతే "భక్త్యాదౌశక్త్యభావః, ప్రమితిరహితతా, శాస్త్రతఃపర్యుదాసః, కాలక్షేపాక్షమత్వమ్" ఇతిప్రత్యేకయోగాచ్చత్వారః అత్రద్వికయోగాత్ షడధికారాః త్రికయోగాచ్చత్వారః, ఏకత్రచతుర్ణాంయోగేఏకః, ఆహత్య(పఞ్చదశధా అధికారాః) (ద్వివిధాధికారః) ఆకిఞ్చన్యమ్, అనన్యగతిత్వమ్ (తస్య) స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానస్య యత్తూక్తమిత్యనేన నిషేధితత్వాచ్చేత్యస్యాన్వయః ‡ఏతద్వ్యాఖ్యానం3౨౯-పుటే ద్రష్టవ్యమ్

త్యుక్తసిద్ధోపాయాధికార ఉక్తః. యద్యపి 'ఆకిఞ్చన్యైకశరణాః' 'అహ
మస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః' ఇత్యాదిభిః ప్రపత్తిశాస్త్రే
ఆకిఞ్చన్యమేక ఏవాధికార ఇత్యుక్తమితి అధికారత్రయవచనం విరుద్ధమి
వభాతి. తథాపి ప్రపత్తావాకిఞ్చన్యమేవాధికారః. అజ్ఞానాదిత్రయం
తన్నిమిత్తం సద్వారకాధికారః. అతో నోభయవిధవచన విరోధః.
షడఙ్గేతు అజ్ఞానశబ్దోక్తాఽశక్తిరేకైవాధికారః. ఏవంశాస్త్రే అధికారి
త్రయ పరవచనానాం శరణాగతివిషయత్వాత్, షడఙ్గశాస్త్రే 'ప్రాప్తు
మిచ్ఛన్ పరాంసిద్ధిం జనస్సర్వోఽప్యకిఞ్చనః' ఇతి అశక్తిమాత్రాధికార
శ్రవణాచ్చ అధికారిచాతుర్విధ్యేఽకిమపి ప్రమాణంనపశ్యామః. తథాపి
"భక్త్యాద్యశక్త్యభావః" ఇతిశ్లోకస్యాయమభిప్రాయః. వేదాన్తాచా
ర్యాణాం సాధన ప్రపత్తిశాస్త్రాధికృతత్వాత్ దేవగుహ్యార్థస్య గోపనీ
యత్వాత్ ఉపాయాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వాఽనుపాయత్వ ప్రదర్శనే
న్యాసస్యాప్యుపాయాన్తరతయా సాధనప్రపత్తావశక్త స్వతన్త్రాణామ
శ్రద్ధాభవేదితి తద్వారణార్థఞ్చ *ఇదంశరణమితివచనే అజ్ఞానశబ్దేన అ
త్రైవర్ణికానామనుష్ఠానోపయోగిజ్ఞానాభావాత్ సఙ్గ్రహమ్, అజ్ఞానశ
శబ్దస్య అనుష్ఠానాశక్తివాచకత్వేఽపి విజ్ఞానశబ్దార్థగోపనాయవిజ్ఞానశబ్దస్య
అశక్తిపరత్వమ్, *ఇదంతితీర్షతామిత్యాదేః భక్తిసామాన్యపరత్వఞ్చాభి
ప్రేత్య అధికారిచాతుర్విధ్యం ప్రదర్శితమ్. అన్యథా శక్తాశక్తాధికార
త్వవాదినాం భక్తియోగ తదుపాయోభయవిధి వైయర్థ్యవారణాయ
ఉపాయాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానమనుయాయ్యధికారో వాచ్యః.
స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానాధికారత్వ మనభ్యుపగచ్ఛతాం దేశవాసాద్యఙ్గ
విధివైయర్థ్య వారణాయ దేహాన్తరవిళమ్బాక్షమత్వమ్, 'ఆత్యన్తికీ
మనిష్టానాం సద్యశ్శాన్తి మభీప్సతా। ప్రపత్తిరఙ్గసాకాఙ్క్షా' ఇత్యాది
ప్రమాణసిద్ధ మనుయాయ్యధికారో వాచ్యః, తథాప్యత్ర 'ఏకద్విత్ర్యాది
యోగవ్యతికరదురనిజాధిక్రియాః' ఇత్యుక్తిః కిమభిప్రేత్యేతి చిన్త్యమితి).

అత్రాస్మత్సమ్ప్రదాయోఽయమస్మద్గురుభిరీరితః । ఉదీచీరఙ్గవాస్తవ్యవరదార్యైర్వివేచితః ॥

ఏషా తావద్దశమే ప్రపత్తియోగ్యాధికారే వేదాన్తాచార్యాణాం శ్రీసూక్తిః. “ అర్థిత్వేన సమర్థతా త్రికతనుస్సమ్పిణ్డితాధిక్రియా సాచాష్టాఙ్గషడఙ్గయోగనియతావస్థా వ్యవస్థాపితా । శ్రౌతీసర్వశరణ్యతా భగవతస్స్మృత్యాపి సత్యాపితా సత్యాదిష్వివ నైగమేష్వధికృతిస్సర్వాస్పదే సత్పథే ॥ ఇప్పుడి అభిమతఫలత్తుక్కు ఉపాయాన్తర నిష్పృహనాయ్,

---

(అర్థిత్వేన సమర్థతేతి) అస్యార్థః. ఏవముపాయానాం విభక్తతయా తదధికారాణామపి విభాగసిద్ధేః మోక్షవ్యాజభూతశరణాగతౌ ఆకిఞ్చన్య విశిష్టానన్యగతిత్వమధికార ఇతి దర్శయితుం విశేషాధికారవతి సామాన్యాధికారానువృత్తేరావశ్యకత్వాత్, మీమాంసకోక్తయోః మిళిత్వాధికారభూతయో రర్థిత్వసామర్థ్యయోరకిఞ్చనేతరయో రనుగతిందర్శయతి. (అర్థిత్వేన సమర్థతేత్యాదినా) అత్ర అష్టాఙ్గయోగస్య జాత్యాదినియతత్వరూపధర్మః. షడఙ్గయోగస్య జాత్యాద్యనియతత్వరూపనియమః. తద్వివరణమ్-శ్రౌతీత్యాద్యుత్తరార్థమిత్యేతచ్ఛ్లోక వ్యాఖ్యాతౄణామభిప్రాయః. సిద్ధాన్తేతు, యథా అష్టాఙ్గయోగే జాత్యాదినియమః, తద్వత్ షడఙ్గేపి జాత్యాదినియమః. శ్రౌతీత్యాద్యుత్తరార్థమధికారివిశేషణీభూత శరణాగతి ప్రతిపాదక మిత్యభిప్రాయ ఇతిబోధ్యమ్.

త్రికతనుస్సమర్థతా, అర్థిత్వేన సమ్పిణ్డితా అధిక్రియా; సాచ అష్టాఙ్గషడఙ్గయోగనియతావస్థా వ్యవస్థాపితా. భగవతస్సర్వశరణ్యతా శ్రౌతీ భగవతః స్మృత్యాపి సత్యాపితా; అతస్సర్వాస్పదే సత్పథే నైగమేషు సత్యాదిష్వివ అధిక్రితిస్సిద్ధేత్యన్వయః. (త్రికతనురితి) అవగతిసామర్థ్యమ్. బ్రాహ్మణజన్మాది సామర్థ్యమ్, అనుష్ఠానసామర్థ్యఞ్చేత్యేవం రూపత్రితయం తనుః - శరీరమ్, యస్యాస్సా తథోక్తా; ఉక్తరూపత్రయాత్మికేత్యర్థః. (సమర్థతా) సామర్థ్యమ్. (అర్థిత్వేన) ఫలకామనయా (సంపిణ్డితా-) ఏకీభూతా; విశిష్టేత్యర్థః. (అధిక్రియా) అధికారః. అర్థిత్వవిశిష్ట సామర్థ్యం సామాన్యాధికార ఇతిభావః. (సాచ-) అర్థిత్వవిశిష్టా సమర్థతేత్యర్థః.

(అష్టాఙ్గేత్యాది) అష్టాఙ్గశ్చషడఙ్గశ్చ అష్టాఙ్గషడఙ్గౌ, తౌచతౌయోగౌచ, తయోర్నియతా అవస్థాయస్యాస్సా, తథోక్తా ద్వన్ద్వాన్తేశ్రూయమాణం ప్రత్యేకమభిసమ్బధ్యత ఇత్యష్టాఙ్గయోగష్షడఙ్గయోగశ్చేత్యర్థః అష్టాఙ్గయోగః యమనియమాసన ప్రాణాయామప్రత్యాహార ధారణాధ్యానసమాధిరిత్యుక్తో భక్తియోగః షడఙ్గస్తు "షడఙ్గంతదుపాయఞ్చశృణుమే పద్మసమ్భవ।ప్రపత్తింతాం ప్రయుఞ్జీతస్వాఙ్గైః పఞ్చభిరావృతామ్ । న్యాసఃపఞ్చాఙ్గసంయుతః" ఇత్యుక్తోన్యాసః "అష్టాఙ్గయోగయుక్తానాం" "షడఙ్గంతదుపాయఞ్చ" ఇత్యాదిప్రమాణ సిద్ధ్యాభక్తి ప్రపత్త్యోరష్టాఙ్గషడఙ్గయోగత్వ వ్యవహారః తయోర్నియతేవ్యాప్తే, అవస్థే-ప్రకారౌయస్యాస్సాతథోక్తావ్యవస్థాపితా-శాస్త్రజ్ఞైర్నిర్ణీతా అయంభావః యథామోక్షోపాయభూతభక్తేస్త్రైవర్ణికశరీరాద్యపేక్షా, తద్వత్, మోక్షోపాయభూతన్యాసస్య

భాష్యే,—"ఇదానీం బ్రహ్మోపాసనానాం గుణోపసంహారవికల్ప నిర్ణయాయవిద్యాభేదాభేద చిన్తాప్రస్తూయతే" ఇత్యుపాసనరూపత్వ ప్రతిపాదనాత్, న్యాసస్య ఉపాసనాన్తర్భావే మోక్షసాధనత్వాయోగాత్ "వేదనముపాసనంస్యాత్తద్విషయే శ్రవణాత్" ఇతివాక్యవివరణ లఘుసిద్ధాన్తభాష్యేసర్వాసూపనిషత్సు మోక్షసాధనతయా విహితం వేదనముపాసన మిత్యుక్త మిత్యనుగృహీతత్వాత్ పరవిద్యాత్మకస్య న్యాసస్య ఉపాసనాత్మకత్వాభావే తస్యార్చిరాదిప్రయోజకత్వస్య దుర్లభత్వాత్, న్యాసస్య సర్వాధికారత్వే, "బ్రాహ్మణోవిద్వానభిజయతి" "సన్న్యాసయోగాద్యతయ శ్శుద్ధసత్వాః" "అత్యాశ్రమిభ్యః పరమంపవిత్రం ప్రోవాచసమ్యగృషి సఙ్ఘజుష్టమ్" "వేదశ్శిఖాహృదయంయూపః" ఇత్యాదిభిర్న్యాసస్యత్రైవర్ణికాగ్రే సరాధికారత్వ సిద్ధ్యాతద్విరోధాచ్చ, త్రైవర్ణిక శరీరాద్యపేక్షా వర్తత ఏవ తస్మాదష్టాఙ్గయోగ షడఙ్గయోగౌ అధికృతాధికారావితి

నన్వియం శరణాగతిః శ్రుత్యబోధిత మోక్షవ్యాజసాధనత్వే అప్రామాణికతయా అనుపాదేయాస్యాత్ వేదబోధితత్వే సర్వాధికారత్వ భఙ్గ ఇత్యుభయతః పాశారజ్జురిత్యత్ర శరణాగతేర్వేద ప్రమితత్వం దర్శయన్ తదాత్వేపిసర్వాధికారత్వఞ్చశ్రుతి స్మృతిసిద్ధమిత్యాహ (శ్రౌతీత్యాదినా) (శ్రౌతీతి)శరణ్యతా-ప్రపత్త్యతా శ్రౌతీ. "మాతాపితాభ్రాతానివాసశ్శరణంసుహృద్గతిర్నారాయణః" ఇత్యాదిశ్రుతిప్రమితేత్యర్థః. నకేవలంశ్రుతిసిద్ధమాత్రమేవ. కిన్తు భగవద్వచనేనాపి ఉపబృంహితే

న్యాసవిద్యైయిలే ఇత్తియుమననుక్కు ఇవ్విద్యైక్కు అధికారవిశేషమ్ ముతలానవై ఇరుక్కుమ్బడి అఱియవేణుమ్. అధికారమావతు – అవ్వో ఫలోపాయఙ్గళిలే ప్రవృత్తనామ్ పురుషనుక్కు ఫలత్తిలర్థిత్వముమ్ ఉపాయత్తిల్ సామర్థ్యముమ్. ఇవఱ్ఱిల్ సామర్థ్యమావతు – శాస్త్రార్థమఱికైయుమ్, అఱిన్దపడి అనుష్ఠిక్కవల్లనాకైయుమ్, శాస్త్రానుమతజాతిగుణయోగ్యతైయుమ్. ఇవ్వధికారమ్ మున్బేసిద్ధమాయిరుక్కుమ్. ఏతు ఉద్దేశ్యమనుక్కు ప్రయోజనమాయ్ క్కొణ్డు సాధ్యమాక అనువదిక్కప్పడువతు ఫలమ్, తదర్థమాక సాధనమాక విధిక్కప్పడుమతు ఉపాయమ్. ఇఙ్గుముముక్షుత్వముణ్డాయ్ స్వతన్త్రప్రపత్తిరూప మోక్షోపాయవిశేషనిష్ఠనుక్కు శాస్త్రజన్య సంబన్ధజ్ఞానాదికళ్ ఉపాసకనోడు

త్యాహ (భగవతస్సత్యాపి సత్యాపితేతి) "సకృదేవప్రపన్నాయ తవాస్మీతిచయాచతే। అభయంసర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతంమమ" ఇతిస్మృత్యాపి శపథపూర్వంప్రతిపాదితా.। (సత్యాపితా) యథావస్థితార్థత్వేన స్థాపితా.

తర్హి "ముముక్షుర్వైశరణమహంప్రపద్యే" ఇత్యాదిశ్రుతివిహితాయాం శరణాగతౌ త్రైవర్ణికానామప్యధికారే అపశూద్రనయవిరోధ ఇత్యత్రసత్యంవదేతిశ్రుతసత్యవచన వదియమితెనవిరోధ ఇత్యాహ (సత్యాదిష్వివేతి) సత్యవచనాదిష్వివేత్యర్థః.(నైగమేషు) సత్యంవదేత్యాది వేదోక్తేషు "సత్యంవద, ధర్మంచర" ఇత్యాదిషు శ్రుతివిహితేష్వేవ సత్యవదన ధర్మాచరణాదిషు వారాహపురాణగతకైశికమాహాత్మ్యాదౌ సర్వాధికారత్వవత్ శరణాగతావపిసర్వాధికారత్వం "సర్వలోకశరణ్యాయ రాఘవాయమహాత్మనే। నివేదయతమాంక్షిప్రం విభీషణముపస్థితమ్" ఇతి, "సరాజాపరమాపన్నో దేవశ్రేష్ఠమగాత్తదా॥ శరణ్యంసర్వభూతానాంభక్త్యానారాయణంహరిమ్" ఇతి శ్రీరామాయణసప్తవ్యాదోపాఖ్యానాది వచనైస్సిద్ధమితిభావః. (సర్వాస్పదేఇతి) సర్వమాస్పదంయస్యేతి బహువ్రీహిః. సర్వస్వరూపనిష్ఠే ఇత్యర్థః. (సత్పథే) శ్రేష్ఠమార్గే శరణవరణే; పూర్వపక్షే, షడఙ్గే అధికృతిః అధికారస్సిద్ధ్యతీత్యర్థః. (న్యాసవిద్యైయిలేయిలి) న్యాసఇతిసామాన్య శబ్దఇతిబోధ్యమ్.

సాధారణమాయిరుక్క విశేషిత్త నధికారమ్ తన్నుడైయవాకిఞ్చన్య
ముమ్ అనన్యగతిత్వముమ్. ఆకిఞ్చన్యమావతు – ఉపాయాన్తర సామ
ర్థ్యాభావమ్. అనన్యగతిత్వమావతు – ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యమ్;
శరణ్యాన్తర వైముఖ్యమాకవుమామ్. ఇతు ప్రయోజనాన్తర వైము
ఖ్యత్తాలుమ్ అర్థసిద్ధమ్. ఇవ్వర్థమ్ "బ్రహ్మాణం శితికణ్ఠఞ్చ యాశ్చాన్యా
దేవతాస్స్మృతాః। ప్రతిబుద్ధా న సేవన్తే యస్మాత్పరిమితం ఫలమ్" ఇ
త్యాదికళిలే కణ్డుకొళ్వతు. తీవ్రతమమాన ముముక్షుత్వమన్ఱిక్కే దేహా
నువృత్త్యాది ప్రయోజనాన్తరసక్తనానవన్ మోక్షార్థమాక ప్రపత్తి
యైప్పణ్ణినాల్ అవ్వోప్రయోజనాన్తరఙ్గళళవుక్కిడాక మోక్షమ్విళై
య్యక్కుమ్. ఇవ్వాకిఞ్చన్యత్తుక్కుమ్ అనన్యగతిత్వత్తుక్కుమ్ నిబన్ధనమ్
ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్ ఇవ్వధికారియినుడైయ అజ్ఞానాదికళుమ్ ఫలవిళ
మ్బసహత్వముమ్. ఇతిల్ శరణ్యాన్తర వైముఖ్యత్తుక్కు నిబన్ధనమ్
'యథా వాయోస్తృణాగ్రాణి వశం యాన్తి బలీయసః। ధాతురేవం వశా
యాన్తి సర్వభూతాని భారత' ఎన్గిఱపడియే తనక్కుమ్ పిఱర్క్కుమ్ ఒ
త్తిరుక్కిఱ భగవదేక పారతన్త్ర్యాధ్యవసాయముమ్ ప్రయోజనాన్తరవై
ముఖ్యముమ్. ఇప్రపత్త్యధికారవిశేషమ్ 'సపిత్రా చ పరిత్యక్తస్సు
రైశ్చ సమహర్షిభిః। త్రీన్ లోకాన్ సమ్పరిక్రమ్య తమేవ శరణం గతః' 'అ
హమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః' 'అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శర
ణ్య' 'అనాగతానన్తకాలసమీక్షయాప్యదృష్టసన్తారోపాయః' 'త్వత్ప్రా
ప్తయే చ తత్పాదాంబుజద్వయ ప్రపత్తేరన్యన్న మే కల్పకోటిసహస్రేణా
పి సాధనమస్తీతి మన్వానః' 'పుకలొన్ఱిల్లావడియేన్' ఎన్ఱివై ముతలాక
ప్రమాణసమ్ప్రదాయఙ్గళాలే సిద్ధమ్. ఇవ్వళవధికారమ్ పెఱ్ఱాల్ ప్రప
త్తిక్కు జాత్యాదినియతత్వమిల్లామైయాలే సర్వాధికారత్వమ్. 'అన్దణర
న్దియరెత్తైనిన్ఱవనైత్తులకమ్నొన్దవరే ముతలాకనుడఙ్గియ నన్నియరాయ్
వన్దడైయుమ్ వకైవన్దకివెన్దిలరున్దియ నమ్మన్దమిలాతియైయ యన్బరఱిన్దఱివి

త్తనశ్లో. 'భక్త్యాదౌశక్త్యభావః ప్రమితిరహితతాశాస్త్రతః పర్యుదాసః కాలక్షేపాక్షమత్వం త్వితి నియతివశాదాపతద్భిశ్చతుర్భిః। ఏకద్విత్ర్యాదియోగవ్యతిభిదురనిజాధిక్రియాస్సంశ్రయన్తే సన్తశ్శ్రీశం స్వతన్త్రప్రపదనవిధినాముక్తయే నిర్విశఙ్కాః" ఇతి.

అత్ర అర్థిత్వేనేత్యాదిశ్లోకో వక్ష్యమాణసఙ్గ్రహః. ఇప్పడిఅభిమత ఫలత్తుక్కు ఇత్యాది తద్వివరణమ్. అత్రాద్యవాక్యేన వక్ష్యమాణార్థప్రతిజ్ఞా కృతా. "తత్రాధికారమ్ ముతలానవై" ఇత్యనేనసాధారణ్యేన జ్ఞాతవ్యతయోక్తార్థ నిష్కర్షః వాక్యపఞ్చకేనకృతః. తతశ్చవాక్య దశకేన వేదాన్త సామాన్యానుష్ఠానాధికారోక్తిపూర్వకం శరణాగతి లక్షణప్రపత్త్య సాధారణాధికారద్వయం సప్రమాణం ప్రదర్శితమ్. తతశ్చైకేనవాక్యేన అధికారివిశేషణ ప్రపత్తిసామాన్యస్య సర్వాధికారత్వంస్థాపితమ్. తదనన్తరగాథా శ్లోకాభ్యాముక్తార్థస్సఙ్గృహీత ఇతి వివేకః.

అత్రప్రథమశ్లోకే సాధనాన్తరాధికార స్వరూపమష్టాఙ్గ షడఙ్గయోస్తదధికారత్వేన అధికృతాధికారత్వం శరణాగతేస్సర్వాధికారత్వఞ్చ వక్ష్యమాణంసోపపత్తికం సఙ్గృహ్ణాతి (అర్థిత్వేనేత్యాదినా).

(తద్వివరణమ్) "అర్థిత్వేన సమర్థతా" ఇతిశ్లోకవివరణమ్. (ఉక్తార్థః) "అధికారరూపార్థః. (ఆద్యవాక్యేన) ఇప్పడిఇత్యాద్యవాక్యేన. (వాక్యపఞ్చకేన) "అధికారమావతు" ఇత్యారభ్య "సాధనమాక విధిక్కప్పడుమతు ఉపాయమ్" ఇత్యన్తవాక్యపఞ్చకేన.

(వాక్యదశకేన) ఇజ్ఞుముముక్షుత్వమితి, ఆకిఞ్చన్యమావతితి, అనన్యగతిత్వమావతితి, శరణ్యేతి, ఇతుప్రయోజనాన్తరేతి, ఇవ్వర్థమితి, తీప్రతమమానవితి, ఇవ్వాకిఞ్చన్యత్తుక్కుమితి, ఇతిల్ శరణ్యాన్తరేతి, ఇప్ప్రపత్త్యధికారేతి వాక్యదశకేన. (ఏకవాక్యేన) ఇవ్వళవధికారమిత్యేకవాక్యేన. (అనన్తరగాథా) అన్దణరిత్యాదిగాథా. (శ్లోకః) భక్త్యాదావితిశ్లోకః. (తదధికారత్వేన) సాధనాన్తరాధికారత్వేన.

అత్రాధికియేత్యనేన సాధనాన్తరాధికార స్వరూపసఙ్గ్రహః. త్రిక తనురితిసమర్థితా విశేషణమ్. అర్థిత్వవిశిష్టంసామర్థ్యత్రయ ముపాయాన్తరవినియోజ్యవిశేషణ విషయాధికార శబ్దార్థ ఇత్యర్థః. సమ్పిణ్డితేత్యనేన అర్థిత్వసామర్థ్యయోర్విశిష్ట యోరేవాధికారత్వం నప్రత్యేక మితిదర్శితమ్. అయమధిక్రియాశబ్దః, అధికారసామాన్యపరః కింనుస్యాదితితు నాశఙ్కనీయమ్. అసామర్థ్యలక్షణాకిఞ్చన్య స్యశరణాగత్యధికారతాయా వక్ష్యమాణత్వేన తద్విరోధాత్.

నచతత్రాప్యుపాయాన్తరసామర్థ్యాభావస్య శరణవరణ సామర్థ్యాత్మకత్వావిరోధః. అన్యాశక్తేరన్యసామర్థ్యరూపతాయాలోకే అదర్శనాత్. ఉపాయాన్తరశక్తేష్వపి నాథయామునయతివరాదిషుశరణవరణానుష్ఠాన దర్శనేన తత్తథాత్వా సమ్భవాచ్చ. నచతేషామవిళంబిత మోక్షకామతయా స్వాభిమతోపాయాన్తర విఘురత్వాన్నదోష ఇతి వాచ్యమ్. తథానతితేషాం ప్రపత్త్యనధికారిత్వాపత్తేః, తాన్ప్రత్యుపా

(ఉపాయాన్తరేతి) ఉపాయాన్తరేనియోజ్యస్య పురుషస్య విశేషణమిత్యర్థః. (అధికారసామాన్యపరః) సాధనాన్తరప్రపత్త్యధికారసామాన్యపరః. (అసామర్థ్య లక్షణేతి) సామర్థ్యాభావలక్షణేత్యర్థః.

(తద్విరోధాత్) తేనవక్ష్యమాణేన సాకంవిరోధాత్. అత్రఉపాయాన్తర సామర్థ్యాభావః సామర్థ్యంనభవతీతి ప్రపత్త్యధికారలక్షణే అవ్యాప్తిరితిభ (సామర్థ్యాత్మకత్వావిరోధః) సామర్థ్యాత్మకత్వే అవిరోధః. అవిరోధః-నచేత్యన్వయః. (లోకేఅదర్శనాదితి) అలౌకికే ముఖ్యస్నానాశక్తేః గౌణస్నానసామర్థ్యరూపత్వాత్, తద్విహాయలోకే అదర్శనాదిత్యుక్తమితిభావః. (తత్తథాత్వాసమ్భవాత్) తస్య-ఉపాయాన్తర సామర్థ్యాభావస్య, తథాత్వాసమ్భవాత్ - సామర్థ్యరూపత్వాసమ్భవాత్. (తేషాం) నాథయామునాదీనామ్. అవిళమ్బిత మోక్షకామతయేత్యత్ర అవిళమ్బిత మోక్షకామస్య ప్రపదనమేవ సాధనమితితాత్పర్యమ్. (నదోషఇతి వాచ్యమితి) నవ్యభిచార ఇతి వాచ్యమిత్యర్థః.

(తేషామ్) నాథయామునయతివరాదీనామ్, (తాన్ప్రతి) నాథయామునాదీ

యాన్తరాప్రసిద్ధ్యా తత్సామర్థ్యాభావరూపాకిఞ్చన్యస్య దుర్నిరూపత్వాత్ నచస్వాభిమతోపాయాన్తర సమర్థభేధకూటస్యైవ ఆకిఞ్చన్యశబ్దార్థత్వాద విరోధశ్శజ్క్యః నాథాదీనామపి(౧)"త్యక్త్వాదేహం పునర్జన్మనైతిమామేతిసోర్జున" ఇత్యుక్తాశు ఫలతాప్రయోజక వీర్యవత్తరత్వాపాదకాఙ్గవిశేష సహకృత భక్త్యనుష్ఠాన సమర్థత్వేనబాధాత్.

నచ, అవతారరహస్య జ్ఞానాదీనాం తాదృశవీర్యవత్తరత్వాపాదకత్వ మపహ్నోతుంశక్యమ్. "అవతారరహస్యచిన్తనమ్_అనుష్ఠిక్క_ఆవుపాసనాదికళుడై యశీఘ్రునిష్పత్తిహేతువాకవుమ్" ఇతిశ్రీచరమశ్లోకాధికారసూక్తివిరోధాత్ "వర్తమానం దేహం పరిత్యజ్య పునర్జన్మనైతిమామేవప్రాప్నోతి"ఇత్యాది భాష్యవిరోధాచ్చ నచ, ఉపాయాన్తరసామర్థ్యాభావ విశిష్టమత్యైవతదన్యతరస్య ఆకిఞ్చన్య శబ్దార్థత్వకల్పనాన్నదోషఇతిశజ్క్యమ్ "ఆకిఞ్చన్యమావతు-ఉపాయాన్తరసామర్థ్యాభావమ్" ఇతివక్ష్యమాణ వివరణసూక్తివిరోధాత్। ఉత్తరత్రవిశిష్టాసహత్వస్య ఆకిఞ్చన్యప్రయోజకత్వోక్తి విరోధాపాతాచ్చ నాపి ఆకిఞ్చన్య విశిష్టమత్యైవతదన్యతరస్య శరణాగత్యధికారత్వ కల్పనాత్ నాథాదీనాం ప్రపత్త్యధికారోపపత్తిః. "అతస్త్రైవర్ణికత్వాదేర్భావోభావోనకస్యచిత్। నాధికారః ప్రపత్తేస్స్యాదా కిఞ్చన్యమనాశ్రితః" ఇత్యాచార్యసూక్తివిరోధాత్.

స్ప్రతి (ఉపాయాన్తరాప్రసిద్ధ్యేతి) ఉపాయాన్తరస్యైవతేషామభావాత్, తత్సామర్థ్యాభావస్య అప్రసిద్ధత్వాదితిభావః ప్రకారాన్తరేణ దూషణమాహ (నచేతి) (త్యక్త్వాదేహమితి) గీతాయాంచతుర్థాధ్యాయశ్లోకః. ఏతదర్థోభాష్యే ద్రష్టవ్యః (అఙ్గవిశేషః) అవతారరహస్యజ్ఞానాదికమ్

(అధికారోపపత్తిరితి)అధికారోపపత్తిర్నేత్యన్వయః

(అతస్త్రైవర్ణికత్వేతి) రహస్యత్రయసారేసాధ్యోపాయశోధనాధికారే, "అతస్త్రైవర్ణికత్వాదేః భావోఽభావోపికస్యచిత్। నాధికారఃప్రపత్తేస్స్యాదాకిఞ్చన్యమనా

తస్మాదుపాయాన్తరసామర్థ్యాభావరూపస్య ఆకిఞ్చన్యస్య ప్రపత్త్యాత్మక చేతనవ్యాపారసామర్థ్యరూపత్వాసమ్భవాత్ స్వాభిమతసాధన నిష్పాదన సామర్థ్య విషయోయ మధిక్రియాశబ్దః - ఉపాయాన్తరాధికారమాత్ర విషయఏవ.

యద్వా, అర్థిత్వేన సమర్థతేత్యాదికమ్-అధికారసామాన్యలక్షణ పరమేవ. తస్య ఆకిఞ్చన్యాదౌ కథం లక్షణసఙ్గతిరితిచేత్, "మఱ్ఱై యుపాయఙ్గళుక్కు నివృత్తిదోషమ్. ఇతుక్కు ప్రవృత్తిదోషమ్."

ప్రాణః" ఇతి. అస్యార్థః. "భావోభావోపికస్యచిత్" ఇత్యత్ర భావః, అభావ ఇతిపదచ్ఛేదః. అతః-పూర్వోక్తప్రకారేణ సర్వాధికారత్వేన నిర్ణీతత్వాత్, త్రైవర్ణికత్వాదేః-బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యాద్యన్యతమత్వాదేః. ఆదిశబ్దేన ఆశ్రమపుంస్త్వాదిగ్రహణమ్. (భావః) సద్భావః. (అభావోపి) త్రైవర్ణికత్వాభావశ్చ, కస్యచిత్ - ప్రపిత్సోః, ఆకిఞ్చన్య మనాశ్రితః - ఆకిఞ్చన్యే అపర్యవసితస్సన్, విశిష్యాత్మకత్వాదికన్తు ఆకిఞ్చన్యసమ్పాదకత్వాదధికారకోటి ప్రవిష్టమ్. ప్రపత్తేరధికారోనస్యాత్ - నభవతి. త్రైవర్ణికత్వమేవాధికారశ్చేత్, శూద్రస్యాధికారోనస్యాత్, తదభావోధికారశ్చేత్ - బ్రాహ్మణాదేరధికారోనస్యాదితి, సర్వాధికారత్వంనస్యాత్. తదుభయమప్రయోజకమ్. ఆకిఞ్చన్యమేవ సర్వత్రాధికారః. భక్త్యాదావశక్త్యభావ ఇత్యుక్తం సర్వమాకిఞ్చన్యార్థమ్. ఆకిఞ్చన్యపదమ్ - అనన్యగతిత్వ స్యాప్యుపలక్షణ మితిభావః ఇతి. (విరోధాదితి) విశిష్టస్యైవాధికారత్వ ప్రతిపాదనాదితిభావః. (ప్రపత్త్యాత్మకేతి) ప్రపత్త్యాత్మకః-చేతనవ్యాపార ఇత్యన్వయః.

(తస్య) అధికారసామాన్య లక్షణస్య. (మఱ్ఱైయితి). ముముక్షుప్పడిప్రబన్ధే "మఱ్ఱై ఉపాయఙ్గళుక్కు నివృత్తిదోషమ్ ఇతుక్కు ప్రవృత్తిదోషమ్" ఇతి. తద్వర సమునివర్యవ్యాఖ్యానే:- "చేతనప్రవృత్తియిలాన్రైయుమ్ ఇవ్వుపాయమ్ సహియాతెన్నుమ్ మత్తై త్తెళివిక్కైక్కాకి ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కుమ్ ఇవ్వుపాయత్తుక్కుముణ్డాన విశేషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మఱ్ఱైయెన్తుతొడఙ్గి). అతావతు - సిద్ధోపాయమాన విత్తై యొழிన్తవుపాయఙ్గళుక్కు చేతన ప్రవృత్తియాలే స్వరూపసిద్ధియాకవేణ్డుకై

ఇత్యనుగృహీతదిశా నివృత్తిసాధ్యప్రపత్త్యుపాయం ప్రతి నివృత్తిశక్తేః ప్రతిబన్ధకీభూత ప్రవృత్త్యాత్మక దోషసామర్థ్యాభావస్య చ నిష్పాదన సామర్థ్యరూపత్వాభ్యుపగమేన ప్రపత్తిప్రతిబన్ధకోపాయాన్తర సామర్థ్యాభావరూపాకిఞ్చన్యప్రపత్తిసామర్థ్యాత్మకత్వ సత్త్వాల్లక్షణసమన్వయం.

జ్ఞానాధికేషు ఉపాయాన్తర స్వరూపవిరుద్ధతా జ్ఞానప్రయుక్తోపాయాన్తరాశక్తి సత్త్వాత్, భక్తిపరవశేష్వపి (౧) "ఎన్నాన శెయ్ కేన్" ఇత్యనుగృహీతరీత్యా తదశక్తిసత్త్వాచ్చ అవ్యభిచారం నోపా-

---

యాలే ఇవనుడైయస్వయత్న నివృత్తిదోషమాయిరుక్కుమ్ ఇష్ట ఉపాయత్తుక్కు సహాయాన్తరసంసర్గమ్ అసహ్యమాకైయాలే ఇచ్చేతననుడైయ ప్రవృత్తియే స్వశాస్త్రమ దోషమాయిరుక్కుమెన్నై" ఇతి

(ప్రతిబన్ధకేతి) ప్రతిబన్ధకమ్ - ఉపాయాన్తర సామర్థ్యమిత్యన్వయః (లక్షణ సమన్వయ ఇతి) దృష్టద్వారేతి భావః

(ఎన్నాన్ శెయ్ కేనితి) ద్రమిడోపనిషది పఞ్చమశతకే అష్టమ దశకే తృతీయగాథాయామ్ "ఎన్నాన్ శెయ్ కేన యారేకళైకణ్ ఎన్నైయెన్ శెయ్ కిన్ఱాయ్, ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలుమొన్ఱుమ్ కుఱైవేణ్డేన్, కన్నార్ మదిళ్ శూழ் కుడన్దైక్కిడన్దాయ్ అడియేనరువాణాళ్, శెన్నాళెన్నాళన్నాళున తాళ్ పిడిత్తే శెలక్కాణే" ఇతి

తద్ద్వాదశసహస్రీకావ్యాఖ్యాయామ్,- "అనన్తరమ్ అకిఞ్చనాననాన ఉన్నై యొழிయ వేఱొరువరాలుమ్ అపేక్షైయుడైయేనల్లేన్ ఇప్పడి యాక్కిననీయే యావదాత్మభావి ఉన్ తిరువడికళిలే అడిమైకొణ్డరుళప్పార్క్కవేణుమెన్గిఱార్

నాన్ - కర్తృత్వమ్ స్వాధీనమల్లాతనాన్, స్వరక్షణార్థమాక, ఎన్ - ఎన్న ప్రకృతియై, శెయ్ కేన్ - పణ్ణువేన్ వేఱుతన్నామ్ కారియమ్ తామ్ తామదీయాత చేతనరిల్, కళైకణ్ - రక్షకరావార్, యార్ - ఆర్. ఎన్నై - అశక్తనాన ఎన్నై, ఎన్ శెయ్ కిన్ఱాయ్ - దుష్కరోపాయఙ్గళిలే మూట్టి నినైత్తిరుక్కిఱాయో, ఉనక్కే భరమాక వైత్తిట్టుక్కొళ్ళ నినైత్తిరుక్కిఱాయో? ఎన్ శెయ్, విరుక్క-

---

(౧)

యాన్తర సామర్థ్యాభావస్య ప్రపత్తిసామర్థ్యరూపత్వానుపపత్తిః.

అన్యృగహీతఞ్చ నిక్షేపరక్షాసిద్ధాన్తే;-తదేకశరణవ్రజ్యాహి తదితరోపాయ పరిగ్రహేణ విపద్యతఇతి శరణాగతేస్సిద్ధోపాయవ్యతిరిక్తోపాయప్రవృత్తిప్రతిబద్ధ్యత్వ మాచార్యైః. నన్వేవమపి సిద్ధోపాయాధికారేశరణవరణేకథం లక్షణసఙ్గతిరితిచేత్, సిద్ధోపాయస్యాపి స్వప్రవృత్తిప్రతిబన్ధస్య భగవత్ప్రవృత్తి విరోధిస్వప్రవృత్తి నివృత్త్యాత్మక ప్రపత్తిరూప ప్రతిబన్ధక నివృత్తి నిష్పాద్యత్వేన తాదృశప్రతిబన్ధకాభావాత్మకప్రపత్తే స్సిద్ధోపాయనిష్పాదన సామర్థ్యాత్మకత్వ సత్వేన విరోధాభావాత్. నచైవముపాయస్య సిద్ధత్వవ్యపదేశవిరోధః. తస్య జన్యత్వాభావమాత్రవిషయత్వాత్. నచఅజన్యస్య నిష్పాద్యతావిరోధః.

ఊయ. ఉన్నాలల్లాల్ - సర్వరక్షకనాయ్ ప్రాప్తనాయ్ శక్తనాన వున్నైయొళియ, యావరాలుమ్ - అరక్షకరాయ్ అప్రాప్తరాయ్ అశక్తరానవర్కళారేను మొరువరాలుమ్ కుఱైయుమ్ నిరమ్బువతాక, వేణ్డేన్ - వేణ్డియిరేన్. కన్-ఉఙ్కనవు, ఆర్ - విఞ్జియిరుక్కుమ్, మతిళ్ - మతిళ్, శూళ్-శూళ్న్ద, కుడన్దై-తిరుక్కుడన్దైయులే, కిడన్దాయ్ - కణ్వళర్న్దరుళిననే; అడియేన్ - ఉనక్కడియేనానవెన్, అరు - ఆత్మవస్తు, వాళ్ - ఉజ్జీవిక్కుమ్, నాళ్ - కాలమ్, శెల్-అనువర్తిక్కుమ్ నాళ్, ఎ-ఎత్తనై, నాళ్-నాళ్, అన్నాళ్-అన్నాళెల్లామ్, ఉనతాళ్ - ఉన్తిరువడికళై, పిడిత్తే-అవలమ్బిత్తుక్కొణ్డే, శెల్-నడక్కుమ్బడి, కాణ్-పార్త్తరుళవేణుమ్. "కన్" ఎన్ఱు-తొడక్కి ఉమాయ్, అరువెన్ఱు - అణురూపమానస్వరూపమ్" ఇతి. (తదశక్తేతి) ఉపాయాన్తరాశక్తేత్యర్థః.

(నోపాయేతి) సామర్థ్యరూపత్వానుపపత్తి రిత్యన్వయః. (తదేకశరణవ్రజ్యేతి) సిద్ధోపాయశరణవ్రజనమిత్యర్థః. (ఆచార్యైః). (ఉత్తరత్రాప్యేవమ్) (సిద్ధోపాయస్యేతి) స్వప్రపత్తిప్రతిబద్ధస్య సిద్ధోపాయస్యాపి ప్రతిబన్ధకనివృత్తి నిష్పాద్యత్వేనేత్యన్వయః. (నిష్పాదనేతి) సిద్ధోపాయస్య ఈశ్వరస్య ప్రతిబన్ధక నివృత్తి విశిష్టవేషేణ నిష్పాద్యత్వం బోధ్యమ్. (తస్య) సిద్ధత్వవ్యవహారస్య.

“ప్రకాశ్యన్తేనజన్యన్తే నిత్యాఏవాత్మనోహితే” ఇత్యుక్తన్యాయేన నిత్యస్యాపితదవిరోధాత్

నచచేతనప్రవృత్తేస్సిద్ధోపాయ ప్రతిబన్ధకత్వాసమ్భవః, తస్యాఘటితఘటనా సామర్థ్యనిరఙ్కుశస్వతన్త్రేశ్వర సఙ్కల్పనిఘ్నత్వేన దురపహ్నవత్వాత్ నచాత్రప్రమాణాభావః (౧) “ఉపాయాపాయ సంయోగేనిష్ఠయాహీయతేనయా” (౨) “అస్త్రబన్ధస్సచాన్యంహిన బన్ధమనువర్తతే” “సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య” ఇత్యాదిప్రమాణానాంజాగరూకత్వాత్ నచైవమేషాందుర్మోచత్వమ్, (౩) “యేనత్యజసితత్త్యజ” “బుద్ధింపరమనిశ్చయాత్” ఇత్యాద్యుక్తిరీత్యా తన్మోచనేపిసర్వశక్తేరేవ

(ప్రకాశ్యన్తఇతి) ప్రతిబన్ధకనిర్మోకః ప్రకాశనమ్. (తదవిరోధాత్) నిష్పాద్యత్వావిరోధాత్

(తస్య) ప్రతిబన్ధకత్వస్య. (ఉపాయేతి) అనయా నిష్ఠయా - సిద్ధోపాయనిష్ఠయా. (అస్త్రేతి) అస్త్రబన్ధః బ్రహ్మాస్త్రబన్ధః అన్యంబన్ధం నానువర్తత ఇత్యన్వయః (ఏషామ్) ప్రతిబన్ధకానామ్ (యేనత్యజసితత్త్యజబుద్ధిం పరమనిశ్చయాదిత్యుక్తిరీత్యేతి) యేనబుద్ధివిశేషేణత్యజసి, తత్త్యజేత్యర్థః ఏతద్వివరణమ్-త్యజేత్యాది (పరమనిశ్చయాత్) పరమవిషయకనిశ్చయాత్. తథాచాత్ర ఈశ్వరఏవ ప్రవర్తకః, నివర్తక ఇతి ఫలితోర్థః

త్యజధర్మమధర్మఞ్చేతిశ్లోకః పూర్వాచార్యైర్వ్యాఖ్యాతః-“త్యజ ధర్మమధర్మఞ్చత్యజసత్యానృతే ఉభే। ఉభేసత్యానృతే త్యక్త్వాయేనత్యజసి తత్త్యజ॥ త్యజ ధర్మమసఙ్కల్పాత్త్యజాధర్మమహింసయా। ఉభేసత్యానృతే బుద్ధ్యాబుద్ధిం పరమ నిశ్చయాత్”. ఇత్యుత్తరగీతాయాం చరమశ్లోక వివరణశ్లోకద్వయమ్ (త్యజేతి) అధర్మమివధర్మంచత్యజ, చ-ఇవార్థః సత్యానృతే - జీవశరీరే, లక్షణయా జీవేష్టాత్మత్వ బలప్రయుక్తస్వాతన్త్ర్యాభిమాన ముపాయాన్తరాఽనుష్ఠాన ప్రవృత్తిహేతుకంశరీరే ఆత్మాభిమానమ్, అధర్మానుష్ఠాన ప్రవృత్తిహేతుకఞ్చేత్యుక్తేత్యజ ఏవమ్,ఉభే-సత్యానృతే త్యక్త్వేత్యనువాదః యేన అహమ్ ఉభేత్యక్తవాన్, అతః కిలసరక్షతీత్య

---

(౧) (౨) (౩)

హేతుత్వాత్. తస్మాత్ప్రతిబన్ధకాభావత్వేనరూపేణశరణవరణస్య సిద్ధోపాయసామర్థ్యాత్మకత్వ సత్త్వాన్నానుపపత్తిః. యద్వా, ప్రార్థనాత్మకశరణాగతేరర్థిత్వరూపత్వాల్లక్షణ సమన్వయ ఇత్యన్యత్రవిస్తరః.

కర్తృత్వాభిమానరూపబుద్ధిరిత్యర్థః. సామాన్యత్వాన్నపుంసకమ్. తత్త్యజ- అకర్తృత్వాభిమానంత్యజ.

ఉక్తార్థమేవ వివృణోత్యుత్తరశ్లోకేన త్యాగప్రకారకథన పూర్వకమ్; (త్యజేతి) ధర్మమ్-అసఙ్కల్పాత్ - ఫలార్థసఙ్కల్పరాహిత్యాత్. ఫలకామనారాహిత్యాదితియావత్. కైఙ్కర్యబుద్ధ్యా అనుష్ఠీయమానత్వేపి సాధనత్వ బుద్ధిరాహిత్యాదితి ఫలితమ్. అధర్మమ్ - అహింసయాహేతునా; పరదార పరిగ్రహపరద్రవ్యాపహారాదీనాం ధర్మాణామనుష్ఠానదశాయామేవ హింసారూపత్వాత్, పరస్త్రీ చిరప్రచ్ఛన్న తద్గతదోష ప్రకాశనాత్, తస్యతథాతద్ధింసాఫలకత్వాత్. ఏవమన్యేషామపి యథాయథాహింసాపర్యవసానాత్, తదభావాయేతిభావః. (ఉభేసత్యానృతే) సత్యానృతఞ్చేతి శ్రుతే జీవశరీరే ఉభే, (బుద్ధ్యా) పూర్వోక్తస్వాతన్త్ర్యాద్యభిమానరూప బుద్ధిద్వారాత్యజేత్యనుషఙ్గః. తత్తద్విషయకభ్రాన్తిరూపబుద్ధింత్యజేతిపర్యవసన్నోర్థః. స్వస్వాతన్త్ర్యాద్యభిమానత్యాగాదుక్తధర్మత్యాగః. దేహాత్మాభిమానత్యాగాత్ దేహానుకూలపరదారపరిగ్రహాదిరూపాఽధర్మత్యాగశ్చ సిద్ధ్యతీతిభావః. యేనేతితురీయపాదం వివృణోతి (బుద్ధిమిత్యాదినా) (బుద్ధిమ్) త్యాగకర్తృత్వాభిమానరూపభ్రాన్తిబుద్ధిమ్. (పరమనిశ్చయాత్) పరమనిశ్చయోనామ - అచిద్వదత్యన్తపారతన్త్ర్యరూప స్వరూపయాథాత్మ్యవిషయ నిరతిశయనిర్ణయః. తస్మాద్ధేతోః కర్తృత్వాభిమాన నివృత్తిస్సిద్ధ్యతీతి భావః. త్యజేత్యత్రానుషఙ్గః. తథాచ ధర్మత్యాగమ్, అధర్మత్యాగమ్, స్వస్వాతన్త్ర్యాభిమాన త్యాగమ్, దేహాత్మాభిమానత్యాగఞ్చ, 'అతువుమవనతిన్నరుళే' ఇత్యుక్తరీత్యాతదేకోపాయ స్వీకారమివస్వాత్మైవ స్వభూతస్యాస్య సమ్పాదయతి. అతస్తథావిధంయాథాత్మ్యం సమ్యగనుసన్ధాయస్వస్మిన్నుక్త కర్తృత్వాభిమానం త్యజేతివిదధాతీతి రమణీయమితి.

(తన్మోచనే) బన్ధవిమోచనే. (సిద్ధోపాయసామర్థ్యాత్మకత్వమ్) సిద్ధోపాయనిష్పాదన సామర్థ్యాత్మకత్వమ్. (అర్థిత్వరూపత్వాదితి) సిద్ధోపాయవిషయే అర్థిత్వమాత్రఫలమ్. సామర్థ్యమనావశ్యక మిత్యాశయః.

ఏవం సామాన్యేన అధికారస్వరూపముక్తమ్. అథ తస్య అష్టాఙ్గషడఙ్గయోగయోస్తత్తదానుగుణ్యేన జాత్యాదినియతవిశేషాకారవ్యవస్థితిమాహ (సా చేత్యాదినా న్యవస్థాపితేత్యన్తేన). అయం భావః. "న జాతిభేదం న కులం న లిఙ్గం న గుణక్రియాః। న దేశకాలౌ నావస్థాం యోగో హ్యయమపేక్షతే" ఇత్యాద్యా అహిర్బుధ్న్యసంహితాదిపఠిత తాన్త్రికమన్త్రాన్తరకరణకేషు షడఙ్గన్యాసేషు సర్వాధికారత్వసమ్భవః. తథాపి షడఙ్గన్యాసస్య ఫలాన్తరోపాయత్వే త్రైవర్ణిక శరీరాద్యనపేక్షత్వేపి మోక్షోపాయత్వే తదపేక్షా వర్తత ఏవ. అన్యథా అపశూద్రాధికరణ విరోధాత్.

(తస్య) అధికారస్య (అపశూద్రాధికరణ విరోధాత్) అపశూద్రాధికరణం మోక్షసాధనీభూతబ్రహ్మవిద్యాసు శూద్రాదీనామధికారాభావ ప్రతిపాదకమిత్యవధేయమ్.

అపశూద్రాధికరణవివరణముక్తం హృషీకేశ రామానుజవిరచిత బ్రహ్మసూత్రవార్తికోద్గ్రాహిణ్యామనువృత్తౌ ప్రథమాధ్యాయస్య తృతీయపాదే, "శుగస్య తదనాదరశ్రవణాత్తదాద్రవణాత్సూచ్యతే హి" సఙ్గతివిషయసంశయానాహ - శూద్రస్యాప్యధికారోఽస్తి న వేత్యత్ర విచారితమితి మనుష్యవ్యతిరిక్తవస్వాది దేవతావిశేషాణామర్థిత్వ సామర్థ్య సమ్భవాదధికారోఽస్తీత్యుక్తమ్. అథ అర్థిత్వసామర్థ్యయోః ప్రయోజకత్వే మనుష్యవిశేషాణాం శూద్రాదీనామప్యధికారస్స్యాదితి శఙ్కాయాం సఙ్గతిః.

కిం బ్రహ్మవిద్యాయాం శూద్రస్యాధికారోఽస్తి నేతి తస్య తదుపసంహార సామర్థ్యమస్తి నేతి. కిం బ్రహ్మవిషయమనోవృత్తిరూపా బ్రహ్మవిద్యా అనధీతవేదస్యాపి సమ్భవతి నేతి. కిం వేదాదేవ బ్రహ్మావగతిః, ఉత ఇతిహాసపురాణాభ్యామపి సమ్భవతీతి. కిం తయోర్వేదోపబృంహణం కుర్వతోరేవ బ్రహ్మావగతిహేతుత్వమ్. ఉత స్వాతన్త్ర్యేణేతి. కిం జానశ్రుతే శూద్రేత్యామన్త్రణమ్, ఇతిహాసపురాణయోర్నిరపేక్ష బ్రహ్మావబోధకత్వముపోద్బలయతి నేతి. కిమత్ర శూద్రశబ్దో రూఢ్యా జాతిపరః, ఉత యౌగికతయా శోకవత్పరఇతి.

యదారూఢస్తదా శూద్రశబ్దస్యేతిహాసపురాణయోర్నైరపేక్ష్యేణ ప్రవృత్త
యోస్తయోస్స్వాతన్త్ర్యేణ బ్రహ్మావగతిహేతుత్వాత్, బ్రహ్మవిషయస్మృత్యానన
ధీతవేదస్యాపి సమ్భవతీతి సామర్థ్యలాభేన శూద్రస్యాధికార ఇతి స్యాత్ యదా
శూద్రశబ్దో యౌగికః. తదా శూద్రేత్యామన్త్రణస్య ఇతిహాసపురాణయోర్బ్రహ్మావ
బోధననైరపేక్ష్యావగమకతయా స్వాతన్త్ర్యేణ బ్రహ్మావబోధకత్వాభావాద్వేదా
దేవ బ్రహ్మావగతిరితి, అనధీతవేదస్య తదసంభవేన సామర్థ్యాభావాన్న బ్రహ్మోపాస
నాధికార ఇతి సిధ్యతి.

పూర్వపక్షమాహ:-“అర్థిత్వాద్వ్యుపపత్తేశ్చ తదర్థజ్ఞానవానయమ్ । తత్స్వరూ
పాదివిజ్ఞానం పురాణశ్రవణాద్భవేత్ ॥ పురాణశ్రవణానుజ్ఞావాక్యాదస్యావగమ్యతే”
ఇతి. అర్థిత్వసామర్థ్యసమ్భవాత్, శూద్రస్యానగ్నివిద్యత్వేఽపి మనోవృత్తిత్వమాత్ర
త్వాదుపాసనే అస్య సమ్భవతి సామర్థ్యమ్. బ్రహ్మస్వరూప తదుపాసన జ్ఞానఞ్చ ఇతి
హాసపురాణశ్రవణాదేవ నిష్పద్యతే. అస్తి హి శూద్రస్యాపి ఇతిహాసపురాణ శ్రవణా
నుజ్ఞా. “శ్రావయేచ్చతురో వర్ణాన్ కృత్వా బ్రాహ్మణమగ్రతః” ఇతి. తథా తత్రైవ
విదురాదీనాం బ్రహ్మనిష్ఠత్వం దృశ్యతే. ఉపనిషత్స్వపి, “ఆజహారేమాః శూద్రానేనైవ
ముఖేన ఆలాపయిష్యథాః” ఇతి. బ్రహ్మవిద్యోపదేశదర్శనాత్ శూద్రస్యాప్యధికార
స్సూచ్యత ఇతి పూర్వపక్షః.

రాద్ధాన్తమాహ:- అనధీతస్య శూద్రస్య జ్ఞానాభావాన్న తద్భవేత్ । విధిస్స్వా
ధ్యాయజం జ్ఞానముపాయమవలమ్బతే । పురాణశ్రవణానుజ్ఞా పాపక్షయకరీ
యతః, విదురాదిగతా నిష్ఠా జన్మాన్తరవిశేషతః ॥ శూద్రేత్యామన్త్రణం తచ్చ నాన్త్య
వర్ణస్య వాచకమ్ । విద్యావైకల్యశోకేన శూద్రేత్యామన్త్రణం స్వతః” ఇతి. ఉపాసన
స్య మనోవృత్తిమాత్రత్వేఽపి అనధీత వేదస్య శూద్రస్య ఉపాసనోపాయభూత జ్ఞానే
న సామర్థ్యసమ్భవః కర్మవిధివదుపాసనవిధయోఽపి త్రైవర్ణిక విషయాధ్యయనగృహీత
స్వాధ్యాయోత్పన్నజ్ఞానమేవోపాసనోపాయతయా స్వీకుర్వతే. ఇతిహాసాద్యపి
స్వాధ్యాయసిద్ధమేవ జ్ఞానముపబృంహయతీతి తతో నోపాసనోపాయ భూతజ్ఞానలాభః; శ్రవ
ణానుజ్ఞా తు పాపక్షయాదిపరా. విదురాదీనాన్తు భవాన్తరవాసనయా జ్ఞానలాభాత్ బ్రహ్మ
నిష్ఠత్వం శూద్రేత్యామన్త్రణమపి న చతుర్థవర్ణత్వేన. అపితు బ్రహ్మవిద్యావైకల్యాచ్ఛు
గస్య సఞ్జాతేతి అతో న శూద్రస్యాధికారః.

(౧) "క్షత్రియత్వగతేశ్చ" సూత్రార్థమాహ:-"శూద్రేత్యామన్త్రణం తేన జాతియోగేన నేతి చేత్ । ఉపక్రమాదిభిర్లిఙ్గైః క్షత్రియత్వవినిర్ణయాత్" ఇతి. సజాతియోగేన శూద్రేత్యామన్త్రణప్రకరణమ్, బహుదాయీత్యాదినా దానపతిత్వ బహుతరపక్వాన్న ప్రదాయిత్వ క్షత్తృప్రేషణ బహుగ్రామ ప్రదానైరస్య జానశ్రుతేశ్శ్రోష్టః క్షత్రియత్వం ప్రతీతమ్.

(౧)"ఉత్తరత్ర చైత్రరథేన లిఙ్గాత్" సూత్రార్థమాహ:-"ఉపరిష్టాద్ద్వయోరేవ చాన్వయో దృశ్యతే యతః । క్షత్రియత్వాఖ్యలిఙ్గేన జ్ఞాపితత్వాన్న శూద్రతా" ఇతి. ఉపరిష్టాచ్చ అస్యాం విద్యాయాం బ్రాహ్మణ క్షత్రియయోరేవాఽన్వయో దృశ్యతే. "అథ హ శౌనకఞ్చ కాపేయమభిప్రతారిణఞ్చ కాక్షసేనిమ్" ఇత్యత్ర అభిప్రతారీ హి చైత్రరథః క్షత్రియః. అభిప్రతారిణశ్చైత్రరథత్వం క్షత్రియత్వఞ్చ కాపేయసాహచర్యలిఙ్గాదవగమ్యతే. ప్రకరణాన్తరే హి కాపేయ సహచారిణశ్చైత్రరథత్వం క్షత్రియత్వఞ్చావగతమ్. "ఏతేన వై చైత్రరథం కాపేయా అయాజయన్" ఇతి. తస్మాత్ చైత్రరథనామకః క్షత్రపతిర్జాయత ఇతి చ. అతోఽస్యాం విద్యాయామన్వితబ్రాహ్మణాదితరో జానశ్రుతిరపి క్షత్రియో భవితుమర్హతి.

(౧) "సంస్కారపరామర్శాత్తదభావాభిలాపాచ్చ" సూత్రార్థమాహ:-"సంస్క్రియాయాః పరామర్శాచ్ఛూద్రస్య తదభావతః । క్షత్రియోఽయం న శూద్రః స్యాత్ పూర్వకాణ్డోక్తదూషణాత్" ఇతి. విద్యోపదేశ ప్రదేశేషు ఉపనయన సంస్కారపరామర్శాత్, శూద్రస్య తదభావవచనాచ్చ, "న శూద్రే పాతకం కిఞ్చిన్న చ సంస్కారమర్హతి" ఇతి నిషిధ్యతే.

(౧)"తదభావనిర్ధారణే చ ప్రవృత్తేః" సూత్రార్థమాహ:-"సమిదాధానవాక్యేన శూద్రత్వాభావనిశ్చయే । ఉపదేశప్రవృత్తేశ్చ నాధికారోఽస్య విద్యతే" ఇతి. "నైతదబ్రాహ్మణో వివక్తుమర్హతి, సమిధం సోమ్యాహర" ఇతి శూద్రత్వాభావ నిశ్చయ ఏవ ఉపదేశప్రవృత్తేశ్చ నాధికారశ్శూద్రస్య.

(౧)"శ్రవణాధ్యయనార్థప్రతిషేధాత్" సూత్రార్థమాహ:-"శ్రవణాధ్యయనాదీనాం శూద్రే వాక్యాన్నిషేధతః । న శూద్రస్యాధికారోఽస్తి వేదాన్తేషు విశేషతః" ఇతి.

---

(౧) బ్రహ్మసూ-౧-3.

నచరథకారాదేరగ్న్యాధానాదిష్వివ విశేషవచన బలాదధికార సిద్ధిః. తేషాంవచనానాం ఫలాన్తరార్థప్రపత్త్యాదిపరత్వేనాప్యన్యథా సిద్ధేః. నచైవమ్, "ప్రాప్తుమిచ్ఛన్ పరాంసిద్ధింజనస్సర్వోప్యకిఞ్చనః"

శూద్రస్యశ్రవణాధ్యయనాదినిషిధ్యన్తే; "తస్మాచ్ఛూద్రసమీపే నాధ్యేతవ్యమ్" ఇతి. అనుపశృణ్వతోధ్యయనాదిర్నసమ్భవతి.

"స్మృతేశ్చ" సూత్రార్థమాహ- "శ్రవణాదౌ స్మృతో దణ్డో జిహ్వాచ్ఛేదాదిలక్షణః। ఇదం ప్రాసఙ్గికం తస్మాత్ప్రకృతంహిసమాప్యతే" ఇతి. స్మృతిరపిచశూద్రస్య వేద శ్రవణాదౌ దణ్డః. "అథహాస్య వేదముపశృణ్వతస్త్రపుజతుభ్యాం శ్రోత్రప్రతి పూరణ ముదాహరణే జిహ్వాచ్ఛేదో ధారణే శరీరభేదః." ఇతి. ప్రాసఙ్గికంపరిసమాప్య ప్రకృతంసమాపయతీతి.

(రథకారాదేరగ్న్యాధానాదిష్వివేతి) అత్రమాధవీయే జైమినీయన్యాయమాలా విస్తరే, షష్ఠాధ్యాయస్య ప్రథమపాదే ద్వాదశాధికరణమారచయతి, "విప్రాదిరేవ రథకృదన్యోవాస్తుయోగతః। రూఢేర్వర్ణాన్తరస్తస్యాధానే వర్షర్తురుచ్యతే". ఆధానేశ్రూయతే; - "వర్షాసురథకారోగ్నీ నాదధీత" ఇతి. తత్రరథంకరోతీతి వ్యుత్పత్త్యాత్రైవర్ణికోరథకార ఇతి చేన్నైవమ్. సఙ్కీర్ణజాతి విశేషరూఢత్వాత్. వైశ్యాయాం క్షత్రియాదుత్పన్నోమాహిష్యః. శూద్రాయాం వైశ్యాదుత్పన్నా కరణీ. తస్యాం కరణ్యాంమాహిష్యాదుత్పన్నోరథకారః. తథాచ యాజ్ఞవల్క్యః:- "మాహిష్యేణకరణ్యాన్తు రథకారః ప్రజాయతే" ఇతి. తస్యైవ రథకారస్య ఆధానకాలోవర్షర్తుః" ఇత్యుక్తమనుసన్ధేయమ్.

(ఫలాన్తరార్థ ప్రపత్త్యాదీతి) మోక్షం ప్రత్యుపాయత్వేన అననుష్ఠీయమాన ప్రపత్తిః - ఫలప్రపత్తిః. తదావిధష్షడఙ్గశ్చ ఫలభూతా ఇతిజ్ఞేయమ్. (ప్రాప్తుమిచ్ఛన్నితి) ఏతద్వచనం జాత్యాదినియమాపేక్షారహితమోక్షోపాయ షడఙ్గపరమితిపూర్వ పక్షిణోభిప్రాయః. సిద్ధాన్తినస్తు ఏతద్వచనంజాత్యాది నియమానపేక్ష శరణవరణాధి

ఇతి మోక్షసాధనషడఙ్గ సర్వాధికారత్వ గ్రాహకవచనవిరోధః. తస్యాపి † వ్యాజప్రపత్తిపరత్వేనాఽన్యథా సిద్ధత్వాత్.

నచ, అనేనైవ అపశూద్రాధికరణబాధః కింనస్యాదితిశఙ్క్యమ్. సావకాశ నిరవకాశయోర్మధ్యే నిరవకాశస్యైవప్రాబల్యాత్; అపశూద్రాధికరణేహి, యద్యైవహి త్రైవర్ణికవిషయాధ్యయన విధిసిద్ధస్వాధ్యాయసమ్పాద్యజ్ఞానలాభేన కర్మవిధయో జ్ఞానతదుపాయాదీన పరాన్నస్వీకుర్వన్తి; తథా బ్రహ్మోపాసనవిధయోపి. అతః అధ్యయనవిధిసిద్ధస్వాధ్యాయాధిగతజ్ఞానస్యైవ బ్రహ్మోపాసనోపాయత్వాత్ శూద్రస్య బ్రహ్మోపాసనసామర్థ్యాసంభవః. ఇతిహాసపురాణేఽపి వేదోపబృంహణంకుర్వతీఏవడఉపాయ భావమనుభవతః, నస్వాతన్త్ర్యేణేత్యాదినాశూద్రస్య బ్రహ్మవిద్యాధికారః కణ్ఠతో నిషిద్ధః. నచాస్య అష్టాఙ్గయోగమాత్ర విషయత్వమ్; బ్రహ్మవిద్యాయాం శూద్రస్యా ప్యధికారో స్తినవేతివిచార్యత ఇతిబ్రహ్మవిద్యాసామాన్య విషయకోపక్రమస్వారస్యవిరోధాత్. "ఓమిత్యాత్మానం యుఞ్జీత" ఇతిన్యాసవిషయేపి యుజిధాతుశ్రవణాత్, షడఙ్గయోగఇతి సమాఖ్యాబలాచ్చన్యాసయోగస్యాప్యుపాసనత్వా విశేషాచ్చ. "భాష్యన్తు పరరఞ్జనమ్" ఇతిరీత్యాగతివర్ణనన్తు మన్దవచనమేవ. తస్మాదష్టాఙ్గయోగవత్ షడఙ్గయోగస్యాపి మోక్షోపాయ బ్రహ్మవిద్యా

కారభూతాఽఽకిఞ్చన్యానన్యగతిత్వ లక్షణోభయాధికారక వ్యాజప్రపత్తిపరమిత్యాశయఇతిబోధ్యమ్.

(అనేనైవేతి) ప్రాక్ప్రమిచ్ఛన్నితి వచనేనైవేత్యర్థః. (కింనస్యాదితి) *నహివచన విరోధేన్యాయః ప్రభవతీతి న్యాయాదితిభావః. (సావకాశేతి) అన్యత్రాపిక్షత్వేన సావకాశమిదం వచనమితితాత్పర్యమ్. (అపరానితి) అవైదికానిత్యర్థః. (తథాఇతి) అపరాన్న స్వీకుర్వన్తీత్యర్థః. (ఉపాయభావమ్) బ్రహ్మోపాసనోపాయభావమ్. (అస్య) అపశూద్రాధికరణస్య (భాష్యన్త్వితి) "యద్యప్రోత్స్యాహనాగీతా-

త్వాఽవిశేషాత్, ఉపాసనాత్మకత్వావిశేషాత్, తస్యసర్వాధికారత్వే అనన్యథాసిద్ధ ప్రమాణాభావాచ్చ అష్టాఙ్గషడఙ్గయోగావుభావప్యధికృతాధికారావేవేతి.

అథశరణాగతేస్సర్వాధికారత్వే ఉపపత్తిం వక్తుంతద్విషయస్య భగవతస్సర్వశరణ్యత్వం సోపబృంహణశ్రుతిసిద్ధమిత్యాహ (శ్రౌతేత్యాదినాసత్యాపీతేత్యన్తేన) అత్రశ్రౌతీత్యత్ర(౧) "సర్వస్యశరణంసుహృత్" (౨) "ముముక్షుర్వై శరణమహం ప్రపద్యే" ఇత్యాది శ్రుతయోవివక్షితాః. సర్వశరణ్యతావిషయతయా సర్వకర్తృకశరణవరణార్హతా. *స్మృత్యాపీత్యనేన (౩)"సర్వలోకశరణ్యాయ" (౪) "సర్వయోగ్యమనావాసమప్రమాదమనూపమమ్ । ప్రపన్నార్తిహరం విష్ణుంశరణం గన్తుమర్హసి। త్రయాణాంక్షత్రియాదీనాం ప్రపన్నానాఞ్చతత్వతః। కుయోనిష్వపిసఞ్జాతో యస్సకృచ్ఛరణంగతః। తంమాతాపితృహన్తారమపి యాతిభవార్తిహా" ఇత్యాదిస్మృతయోవివక్షితాః. తథాచ, భగవతస్సర్వకర్తృకశరణవరణార్హత్వస్య ప్రబలప్రమాణ సిద్ధత్వాత్, తతఏవశరణాగతేస్సర్వాధికారత్వసిద్ధేః, తస్యా అధికారివిశేషణమాత్రత్వేన ఉపాయభూతోపాసనాత్మకబ్రహ్మవిద్యామాత్ర విషయాఽపశూద్రాధికరణన్యాయ విషయత్వాభావాచ్చ శరణాగతేస్సర్వాధికారత్వ ముపపద్యత ఏవేతిభావః.

అర్థోపచ్ఛన్దనంగద్యం భావ్యత్తు పరరఞ్జనమ్" ఇత్యవేదాన్తాచార్యసూక్తిః. (తస్య) షడఙ్గయోగస్య. (అధికృతాధికారావేవేతి) అయంభావఇతి పూర్వేణాన్వయః.

(తద్విషయస్య) శరణాగతి విషయస్య. (తస్యాః) శరణాగతేః. (ఇత్యాదిస్మృతయఇతి)ఆదిశబ్దేన "బ్రహ్మక్షత్రవిశశ్శూద్రాస్స్త్రియశ్చాన్తరజాతయః। సర్వఏవప్రపద్యేరన్ సర్వధాతారమచ్యుతమ్" ఇత్యాదయోవివక్షితాః. (అధికారివిశేషణమాత్రత్వేనేతి) (అపశూద్రాధికరణన్యాయేతి) అపశూద్రాధికరణం - శూ

---

(౧) (౨) శ్వే-౬. (౩)రా-యు-౧౭-

అథాస్యా వేదవిహితత్వేని సర్వాధికారత్వం "సత్యంవద" ఇత్యాదివేదవిహిత సత్యవచనాది దృష్టాన్తేన ఉపపాదయతి (సత్యాదిష్వి త్యాదినా). (సర్వాస్పదే)ఇత్యనేనసకలచేతనోజ్జీవనాత్మకతయా సర్వేషామాస్పదమితివా, బహువ్రీహిసమాసేన సర్వేషాంస్వరూపనిష్ఠమితివా స్వరూపానురూపత్వ ముచ్యతే. "యావదాత్మనియతత్వ త్పారతన్త్ర్యోచితా"ఇతిసూక్త్యన్తరానుసారాత్. తతశ్చస్వరూపానురూప వ్యాపారస్య నాధికారాన్తరాపేక్షేతిసూచితమ్. * సత్పద ఇత్యనేన, ఏవంభూత శరణవరణస్యైవ సదాచార్య రుచిపరిగృహీతత్వం నాన్యస్యేతిదర్శితమ్. తతశ్చవక్ష్యమాణం సమ్ప్రదాయజాతం సద్గృహీతంభవతి.

అద్వైవం సద్గృహీతమర్థంవివృణోతి (ఇప్పడియిత్యాదినా). అత్ర "అఱియవేణుమ్" ఇత్యన్తేన ప్రథమవాక్యేన వక్ష్యమాణార్థ సామాన్యస్య అవశ్యజ్ఞాతవ్యతా ప్రతిజ్ఞాయతే. (ఇప్పడియితి) "ఇబ్భక్తి యోగమ్ త్రైవర్ణికరై యొళిన్దార్కుమ్ త్రైవర్ణికర్ తజ్గళిల్ జ్ఞానత్తి లేయాతల్ శక్తియిలేయాతల్ ఇరణ్డిలుమాతల్ కుఱైయుడైయార్ క్కుమ్ ఫలవిళమ్బమ్ పొఱుక్కవిశైయాత తీవ్రసంవేగముడైయార్

ద్రాణాం మోక్షోపాయోపాసననిషేధకమ్. శరణాగతేరధికారివిశేషణత్వేన తస్యాః బ్రహ్మవిద్యాత్వేపి ఏతదధికరణావిషయత్వాత్, ఏతదధికరణం శూద్రాణాంననిషేధకం భవతీతిభావః.

(అస్యాః) శరణాగతేః. (బహువ్రీహీతి) "సర్వఆస్పదంయస్యసః" ఇతివిగ్రహోబోధ్యః. (యావదాత్మేతి) న్యాసతిలకే; "ఆర్తేష్వాశుఫలాతదన్యవిషయేష్వాచ్ఛిన్నదేహాన్తరా వర్ణాదేరనపేక్షణాత్తనుభృతాం సత్యాదివద్వ్యాపినీ । శ్రీరఙ్గేశ్వర యావదాత్మనియతత్వ త్పారతన్త్ర్యోచితాత్వయ్యేవత్వదుపాయ ధీరపిహితస్వోపాయ భావాస్తుమే" ఇతి. యావదాత్మనియతేతి-కృత్స్నాత్మనియతేత్యర్థః. (అధికారాన్తరాపేక్షేతి) జాత్యాద్యధికారాన్తరాపేక్షేత్యర్థః. (సమ్ప్రదాయజాతమ్) *పుకలొన్ఱిల్లావడియే నిత్యాది సమ్ప్రదాయజాతమ్.

కృతమ్ యోగ్యమప్యామైయాతే తజ్జ్ఞైరవుకల్పైస్త్రైవిన్దు" ఇత్యాదినా పూర్వాధికారోక్తి ప్రకారేణేత్యర్థః. (అభిమతఫలసిద్ధ్యుక్తిరితి) సామాన్య నిర్దేశః సర్వాధికారిసాధారణ్యార్థః. (ఉపాయాన్తరనిస్పృహాణామితి) దుశ్శకత్వ స్వరూపవిరుద్ధత్వాదిజ్ఞానైర్యథాసంభవం నైస్పృహ్యం వివక్షితమ్. (న్యాసవిద్యైక్యయితేకేతి) అయంన్యాసవిద్యాశబ్దః సర్వప్రపత్తిసాధారణః. అన్యథా వక్ష్యమాణ శరణవరణాధికారజ్ఞాతవ్యతాయా అప్రతిజ్ఞాతత్వాపాతాత్.

నను, న్యసేదితి శబ్దాన్తరాత్ న్యాసస్యశరణాగతి భేదస్సిద్ధాన్తసిద్ధః. తత్కథం న్యాసశరణాగతి సాధారణ్యమితిచేన్న. విద్యోపాస్త్యాది శబ్దానాం సర్వవిద్యా సాధారణ్యేపి "నానాశబ్దాదిభేదాత్" ఇతిసూత్ర భాష్యాద్యనుగృహీత రీత్యా ప్రతివిద్యా భేదసాధక శబ్దాన్తరత్వవదత్రాప్యుపపత్తేః.

(పూర్వాధికారేతి) ఉపాయవిభాగాధికారేత్యర్థః. (యథాసమ్భవమితి) అజ్ఞానాదిమత్త్రైవర్ణికానాం దుశ్శకత్వజ్ఞానేన ఉపాయాన్తరనైస్పృహ్యమ్, సర్వజ్ఞానాం శక్తిపరవశానాఞ్చ స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానేన ఉపాయాన్తరనైస్పృహ్యమిత్యవసేయమ్.

(నానాశబ్దాదిభేదాదితి) శ్రీభాష్యే తృతీయాధ్యాయే తృతీయపాదే శబ్దాదిభేదాధికరణే।- "నానాశబ్దాదిభేదాత్" ఇహబ్రహ్మవిద్యాస్సర్వాః బ్రహ్మప్రాప్తిరూప మోక్షైకఫలాః. సద్విద్యాభూమవిద్యాదహరవిద్యోపకోసల విద్యా శాణ్డిల్య విద్యావైశ్వానరవిద్యానన్దమయ విద్యాక్షరవిద్యాదికా ఏకశాఖాగతాశ్శాఖాన్తర గతాశ్చోదాహరణమ్. అన్యాః ప్రాణాద్యేక విషయాస్సన్తి చ. కిమత్ర విద్యైక్యమ్. ఉత విద్యాభేద ఇతి సంశయ్యతే. అత్రైవాసాం పరస్పరభేదే సమర్థితేసతి ఏకస్యా దహర విద్యాదికాయాస్సర్వవేదాన్తప్రత్యయన్యాయః. కింయుక్తమ్ విద్యైక్యమితి కుతః, వేద్యస్య బ్రహ్మణ ఏకత్వాత్. వేద్యంహివిద్యాయారూపమ్. అతోరూపైక్యాద్విద్యైక్యమితి.

ఏవంప్రాప్తేభిధీయతే. (నానేతి) నానాభూతావిద్యాః; కుతః, శబ్దాది

అతఏవప్రపన్నపారిజాతే;-- "ప్రపత్తిరపి సామాన్యాచ్ఛాస్త్రే ఽన్యత్రప్రపఞ్చ్యతే" ఇతి, "తేనతేనాప్యతెతత్తన్న్యాసేనైవ" ఇత్యాది న్యాసశబ్ద ఘటితవచనానాం సామాన్యవచనత్వమ్. "శరణాగతి శబ్దేన ప్రపత్తిస్తువిశేషితా" ఇతి, "ప్రార్థనామతిః - శరణాగతిః" ఇత్యాది శరణాగతిశబ్దఘటితవచనానాం విశేషవచనత్వ ఞ్చాఽనుగృహీతమ్. యద్వా, అయంన్యాసవిద్యాశబ్దః ప్రపత్తివిద్యాసామాన్య నిరూఢ ఇతి నానుపపత్తిః. "ఇశ్రియుమవనుక్కు" ఇతి హేతుగర్భం విశేషణమ్. తతశ్చ "న్యాసవిద్యానుష్ఠానోన్ముఖత్వాత్" ఇతి హేతుర్లభ్యతే. తస్యచ "అతియవేణుమ్" ఇత్యత్రాన్వయః. అధికారివిశేషమితి విశేషశబ్దేన న్యాసాధికారాణాముపాసనాధికారేభ్యో వైలక్షణ్యం పరస్పర వైలక్షణ్య

భేదాత్. ఆదిశబ్దేన అభ్యాససఙ్ఖ్యాగుణప్రక్రియానామధేయాని గృహ్యన్తే. శబ్దాన్తరాదిభిరత్రవిధేయభేదహేతవోనుబన్ధభేదాదృశ్యన్తే. యద్యపి "వేద" "ఉపాసీత" ఇత్యాదయశ్శబ్దాః ప్రత్యయావృత్త్యభిధాయినః. ప్రత్యయాశ్చ బ్రహ్మైకవిషయాః. తదాపి తత్తత్ప్రకరణోదిత జగదేకకారణత్వాఽపహతపాప్మత్వాదివిశేషణ విశిష్ట బ్రహ్మవిషయ ప్రత్యయావృత్త్యవబోధినః ప్రత్యయావృత్తిరూపా విద్యాభిన్దన్తి; బ్రహ్మప్రాప్తిరూప ఫలసంబన్ధ్యుపాసన విశేషాభిధాయీనిచ నిరాకాఙ్క్షాణి వాక్యాని ప్రతిప్రకరణం విలక్షణవిద్యాభిధాయీనీతి నిశ్చీయతే. అస్మిన్నర్థే "శబ్దాన్తరే కర్మభేదః" ఇత్యాదిభిః పూర్వకాణ్డోదితైస్సూత్రైస్సిద్ధేపి పునరిహ ప్రతిపాదనం వేదాన్తవాక్యస్యవిధేయజ్ఞానపరాణీతికుదృష్టి నిరసనాయ. అతోవిద్యాభేద ఇతి స్థితమ్" ఇతి. తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాయాం పూర్వంవిద్యా విషయచిన్తాక్రియత ఇతి సఙ్గతిః. (అక్షరవిద్యాదికా ఇతి) ఆదిశబ్దేనన్యాసోవివక్షితః. సూత్రేపి శబ్దాదిభేద సద్భావాత్. ఉదాహరణమ్- విషయ ఇత్యర్థః ఇతి. (తత్తద్విద్యాభేదసాధక శబ్దాన్తరత్వవదితి). యథాతత్తదాకార విశేషవిశిష్టత్వేన సామాన్యశబ్దస్య మహావాక్యజ్ఞానాత్ విశేషబోధకత్వం, తదాన్యాసశబ్దేపి ఉపపత్తిరితిభావః.

(ప్రపత్తిరితి)అన్యత్రశాస్త్రే ఇత్యన్వయః.(తస్యచ) హేతోశ్చ.(పరస్పరవైలక్షణ్యమితి) శరణవరణన్యాసయో ర్వైలక్షణ్య మిత్యర్థః.

జ్ఞాభిప్రేతమ్, "ముతలానవై" ఇత్యాది శబ్దేనఫలోపాయాది విశేషావివక్షితాః.

అథసాధన ప్రపత్త్యధికారం భక్త్యాద్యధికార సాధారణేన సామాన్యరూపేణ దర్శయతి. (అధికారమావతిత్యాది ద్వితీయవాక్యేన) "అవ్వోఫలోపాయఙ్గళిలే ప్రవృత్తనామ్ పురుషనుక్కు అధికారమావతు - ఫలత్తిల్ అర్థిత్వముమ్, ఉపాయత్తిల్ సామర్థ్యముమ్" ఇత్యన్వయః. తథాచ, అర్థిత్వవిశిష్టంసామర్థ్యమేవ సాధనాన్తరసామాన్యాధికార ఇత్యుక్తం భవతి. అథవా, యథాక్రమమేవాన్వయః. తదాపి ఉపాయాన్వయితావచ్ఛేదక ధర్మాత్మకః అధికారస్త్వావత్ స్వఫలసాధన ప్రవృత్త పురుషవిషయే నిరుక్తరూపోభవతీత్యేవార్థః. తథాచ స్వప్రవృత్తి నివృత్తానాంశరణాగతానా మధికారోఽన్యాదృశ ఏవేతిజ్ఞాపితమ్. త్రికతనురిత్యుక్తం సామర్థ్యం వివృణోతి (ఇవన్ క్రిలిత్యాది నాతృతీయ వాక్యేన). ఉక్తస్యసాధనాన్తరాధికారస్య సిద్ధోపాయాధికారాద్వ్యావృత్తిమాహ (ఇన్నధికారమ్ ముచ్చే సిద్ధమాయిరుక్కు మితితురీయవాక్యేన). అత్ర "సిద్ధమేవహి సర్వత్రనియోజ్యస్య విశేషణమ్ । జీవనాది తథైవైకః కామనైవ విశేషణమ్." ఇతి శ్రీయామునాచార్యకారికా అభిప్రేతా.

(నిరుక్తరూపః) అర్థిత్వవిశిష్టసామర్థ్యరూపః. (సిద్ధమేవేత్యాది) (సర్వత్ర) సాధనప్రవృత్తౌ. (నియోజ్యస్యవిశేషణమ్) నియోజ్యస్య - పురుషస్య, విశేషణమ్ - అధికారః. సిద్ధమేవ జీవనాది. యావజ్జీవమగ్నిహోత్రంజుహుయాదితి నిత్యే విశేషణమ్. "స్వర్గకామోయజేత" ఇత్యనిత్యే కామనా విశేషణమిత్యర్థః. (యామునాచార్యః) ఆళవన్దారితి ద్రావిడనామకాః.

అత్రాయమభిప్రాయః. యదచేతన ప్రవృత్తి సాధ్యానాముపాయాన్తరాణా మధికారోఽపిచేతనయత్న సాధ్యస్స్యాత్, తర్హి అధికారసాధన ప్రవృత్తేరపి అధికారాన్తర సాపేక్షతయా తస్యాపి సాధ్యత్వే తస్యాపితథాత్వ మిత్యనవస్థా స్యాత్; తస్మాచ్చేతనయత్న సాధ్యోపాయస్థలే సిద్ధ ఏవాధికారో వాచ్యః; ఏవంసిద్ధోపాయాధికారస్యాపి సిద్ధత్వే నిత్య ఫలోపధానప్రసఙ్గాత్, సాధ్యస్యైవ సిద్ధోపాయాధికారత్వం వాచ్యమితి. ఏతేన శరణాగతేస్సాధ్యత్వాత్ సిద్ధోపాయాధికారత్వం నసమ్భవతీతి కేషాఞ్చిద్భ్రాన్తిర్దూరోత్సారితా.

అథసాధనాన్తరాధికారఘటకార్థనావిషయంఫలస్వరూపమాహ (ఇతుడై యవనుక్కిత్యాదినా). "ఇతుడై యవనుక్కుప్రయోజనమాయ్ కొణ్డు" ఇతిఫలస్య స్వార్థత్వముక్తమ్. అనేనశరణాగతకర్తృకార్థనా విషయాద్వ్యావృత్తి రుక్తాభవతి. ఏతేనసాధనాన్తరనిష్ఠానాం ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యరూపమాకిఞ్చన్యం నాస్తీతిదర్శితమ్. అథతదుపాయస్వరూపమాహ (తదర్థమాకవిత్యాదినా). (తదర్థమాకవితి) స్వప్రయోజనార్థత్వోక్త్యాన్యా సోపాసనయోరహంకార గర్భత్వందర్శితమ్. సాధనమాక విత్యనేన అధికారివిశేషణతయా విధీయమానాఫలప్రపత్తిర్వ్యావర్త్యతే. నిత్యసిద్ధ సిద్ధోపాయవ్యావర్తనాయాహ (విధిక్కప్పడుమతి

(తస్యాపి) అధికారాన్తరస్యాపి. (తథాత్వమ్) అధికారాన్తరసాపేక్షత్వమ్. (ఫలోపధానమ్) ఫలోత్పత్తిః. (సాధ్యస్యైవేతి) ప్రతిబన్ధకాభావస్య అధికారత్వ కల్పనేలాఘవాత్, తస్యనియోజ్య విశేషణత్వం సిద్ధమితి, ప్రతిబన్ధకాభావరూప ప్రపత్తేస్సిద్ధోపాయాధికారత్వం సమ్భవతీతిభావః. (వాచ్యమితీతి) అత్రాయ మభి ప్రాయ ఇత్యన్వయః.

(అర్థనావిషయాదితి) ఫలాదితిశేషః. (తదుపాయేతి) ఫలోపాయేత్యర్థః. (అధికారివిశేషణతయేతి) ఈశ్వరస్యైవ ప్రయోజనం యత్ తత్ ఫలమ్ - అధికారి

తి) చేతనకృతిసాధ్యతయా ప్రతిపాద్యమానమిత్యర్థః. కేచిదత్ర "సాధ్య మాక విధిక్కప్పడుమతు" ఇతిపఠన్తి తదసత్. కర్తృవ్యాపారసాధ్య తాయా ఏవవిధ్యర్థత్వేనతేన పౌనరుక్త్యాత్.

ఇత్థంసాధనాన్తరాధికార సాధారణాకారేణ ఉపాయభూతన్యా సాధికారోనిరూపితః అనేనైవ ఉపాయభూత తత్తన్న్యాసాధికారవిశేషా షాణామపి తత్తత్ఫలాదివిశేషానుగుణ్యేన జ్ఞాతుంశక్యతయా నిరూపితప్రా యత్వాత్, అప్రకృతత్వాచ్చ తానుపేక్ష్య ఫలప్రపత్తిరూప న్యాసవిశే షా సాధారణాధికారస్యైవ అవశ్యజ్ఞాతవ్యతామాహ (ఇఙ్గిత్యాదినా). (ఇఙ్గు)ముముక్షుత్వాధికారోపాయ విభాగాధికారయోరనన్తరే అస్మి న్నధికార ఇత్యర్థః. అయంభావః; ఏతదధికార శిక్షణీయాధికారిణః పూర్వాధికారాభ్యాం సాధ్యాభాస సాధనాభాసవైరాగ్య పర్యన్తతయా శిక్షితస్వరూపత్వేన తన్నివర్తిత సాధనాన్తరతుల్యసాధన ప్రపత్త్యధికా ర విశేషాణా మత్రాప్రకృతత్వాత్, ఫలప్రపత్త్యధికార విశేషఏవ అత్రజ్ఞాతవ్యతయా పరిశిష్యతఇతి.

విశేషణప్రపత్తేరితిభావః. (పఠన్తీతి) సాధనమాక విధిక్కప్పడుమతితిపాఠశ్చేత్ సాధనరాహిత్యేనాపి విధీయమానం కిఞ్చిదస్తీతిద్యోత్యతే; తదాస్వసిద్ధాన్తవిరోధః. అతః "సాధ్యమాకవిధిక్కప్పడుకిఱతు" ఇతి పాఠాన్తరమాశ్రయణీయమితిసారా స్వాదినీకృదభిప్రాయ ఇతిబోధ్యమ్. సిద్ధాన్తే;- "అధికారికుక్కు కృత్యమావతు - ఉపాయపరిగ్రహమ్ అత్తై సాఙ్గమాకవిధిక్కిఱాన్" ఇత్యుక్తమ్. (పౌనరుక్త్యాదితి) "విధిక్కప్పడుమతు" ఇతివిధేః కృతిసాధ్యత్వస్యైవార్థిత్వాత్, "సాధ్యమాకవిధి క్కప్పడుమతు" ఇతిపౌనరుక్త్యమిత్యర్థః.

(తాన్) న్యాసాధికారవిశేషాన్. (ఏతదధికారేతి) అధికారిణః శిక్షిత స్వరూపత్వేనేత్యన్వయః. (సాధనేతి) సాధనాన్తరతుల్యా సాధనాన్తర ప్రపత్తిత్య న్వయః. (పరిశిష్యతఇతీతి) అయంభావ ఇత్యన్వయః.

(స్వతన్త్రప్రపత్తిరూపేతి) అత్ర అన్యేచ్ఛానధీనేచ్ఛావిషయత్వరూపం ప్రాధాన్యం స్వతన్త్రశబ్దేనవివక్షితమ్. తేనసాధన ప్రపత్తివ్యావృత్తిః, తస్యస్వప్రయోజన పరతన్త్రత్వాత్. గురూపాయ నిరపేక్షత్వం స్వతన్త్రత్వమితి వివక్షాయామపి సాధనప్రపత్తేర్నతత్సమ్భవః. తస్యాగురూపాయ స్థాననివిష్ట సిద్ధోపాయసాపేక్షత్వాత్. తథాచానుగృహీతం ద్వయాధికారే; "అజ్గమాక ప్రపత్తియుమ్ పణ్ణి ఉపాయమాక ఉపాయము మనుష్ఠిత్తు ప్పెఱవేణ్డుమ్ ఫలత్తై ఉపాయమొన్ఱియవే ప్రపత్తిమాత్రత్తాలే పెఱుకైక్కుడి ఈశ్వరనుడైయ సహజకారుణ్యాది స్వభావవిశేషమాకైయాలే అకిఞ్చననుక్కు ఈశ్వరన్ ఉపాయాన్తరస్థానత్తిలే నిన్ఱానెన్గిఱతు" ఇతి.

స్వనిష్పాద్యగురూపాయ నిరపేక్షత్వం తదిత్యుక్తావపి తస్యాస్తదసమ్భవః. భగవతిగురూపాయ నిష్పాదనభరస్యైవఅకిఞ్చనేన సమర్ప్యమాణతయా తథాస్వీకృతభరేణ భగవతాభక్తిదానేఽపితస్యాస్తాదృశప్రపత్తి నిష్పాద్యత్వానపాయాత్. త్వా అజ్గప్రపత్త్యపేక్షయా

(స్వతన్త్రప్రపత్తీతి) అజ్గత్వవ్యతిరిక్తత్వం స్వతన్త్రత్వమితి పూర్వపక్షిణ ఇతి బోధ్యమ్. (తేన) అన్యేచ్ఛానధీనేచ్ఛా విషయత్వరూపప్రాధాన్య వివక్షణేన. (తస్య) సాధనప్రపత్తినిష్ఠస్య. (గురూపాయః) భక్తిః. (తత్సమ్భవః) గురూపాయనిరపేక్షత్వసమ్భవః. (తస్యాః) సాధనప్రపత్తేః (గురూపాయస్థాననివిష్టేతి) గురూపాయవహనస్య ఫలప్రదత్వభరస్యచ స్వస్మిన్నభావాత్, గురూపాయానుష్ఠాన భరస్యైవస్వస్మిన్ విద్యమానత్వాత్, తాదృశభరస్యైవ ఈశ్వరే సమర్పణాత్, తదుపాయస్థాననివిష్టేశ్వరసాపేక్షత్వం సాధనప్రపత్తేరితిభావః. ఫలప్రపత్తౌ ప్రవృత్తిః -"అధికారో మేభూయాత్" ఇతిన; అపితు ఫలత్వేనతత్ర ప్రవృత్తిరిత్యవసేయమ్.

(తదితీతి) తత్ - స్వతన్త్రత్వమ్. (తస్యాః) సాధప్రపత్తేః. (తదసమ్భవః) స్వతన్త్రత్వాసమ్భవః. (తస్యాః) సాధనభక్తేః.

సాధనప్రపత్తేః కోవిశేషఇతిచేత్, స్వశక్త్యైవయథాకథఞ్చిదనుష్ఠీయా మానాయాం భక్తావశక్త్యాం శనిష్పాదనమజ్ఞప్రపత్తికార్యం ప్రథమత ఏవ అనారబ్ధాయా భక్తేర్వ్యావదంశనిష్పాదనమ్ సాధనప్రపత్తికార్య మిత్యనయోర్విశేషః. తస్మాత్, సాధనప్రపత్తే స్స్వాతన్త్ర్యస్యదుర్ని రూపత్వాత్ ఫలప్రపత్తిరేవ అత్రస్వతన్త్ర ప్రపత్తిశబ్దార్థః.

ననుఫలప్రపత్తేరప్యధికారాత్మకత్వేన పరమ్పరయా మోక్షార్థత్వాత్, స్వతన్త్రత్వంనోపపద్యతఇతిచేత్, న.తస్యావస్తుతో౽అధికారత్వసత్త్వేపి పరార్థకైఙ్కర్యత్వ రూపస్వయమ్ప్రయోజనత్వేనైవ ఉపాదీయమానత్వేన అవిరోధాత్, తతఏవహితస్యా అన్యార్థత్వేసతి ప్రసఙ్గాదుపకారకత్వా ద్వ్యాజత్వముచ్యతే.

(మోక్షోపాయవిశేషేతి) అత్రమోక్షోపాయ పదమప్రధానోపాయపరమ్. "భక్తిప్రపత్తికళ్ అప్రధానఙ్గళాన సాధ్యోపాయఙ్గళ్" ఇతివాక్యాన్తరానుసారాత్. అప్రధానసాధనత్వఞ్చ స్వయమ్ప్రయోజన భగవత్ప్రీతిత్వావచ్ఛిన్న కార్యతానిరూపితకారణతా శాల్యద్వేష ప్రభృతియావదాత్మభావ్యను భవకైఙ్కర్యపర్యన్తచేతన వ్యాపారసముదాయ త్వావచ్ఛిన్న జన్యతానిరూపిత జనకతాశాలి మోక్షయిష్యామీతి పదోపాత్త మోక్షాసాధారణకారణ తావచ్ఛేదకసఙ్కల్ప విశేషనిష్ఠకార్యతా నిరూపిత ప్రతిబన్ధకాభావత్వావచ్ఛిన్న కారణతాశాలిత్వమ్. ప్రతిబంధకాభావస్య కారణత్వమనభ్యు పగచ్ఛతాం సామగ్రీకాలీన కార్యతానుత్పాదప్రయోజకత్వమేవ ప్రతిబన్ధకత్వం న కారణీభూ

(తస్యాః) ఫలప్రపత్తేః. (అన్యార్థత్వేసతీతి) స్వయమ్ప్రయోజన భగవత్ప్రీత్యర్థత్వేసతీత్యర్థః. (ప్రసఙ్గాదుప కారకత్వాదితి) ఫలప్రపత్తేః స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానరూపత్వేన ప్రతిబన్ధకాభావత్వేన దృష్టవిధయా మోక్షం ప్రతి ఉపకారకత్వాదిత్యర్థః.

(స్వయమ్ప్రయోజనేత్యాది) కారణతాశాలీవ్యాపార ఇత్యన్వయః. జనకతా

తాభావప్రతియోగిత్వమితివదతాం సిద్ధాన్తేతు, కృతిసామాన్యం ప్రతి జ్ఞానేచ్ఛయోస్సామాన్యకార్యకారణభావసత్త్వేన తముపాదాయ కేవలపరాతిశయాధాయక కృతిసన్తతి లక్షణమోక్షం ప్రతి శేషత్వ రూపస్వరూప జ్ఞానలక్షణప్రపత్తే స్తాదృశమోక్షవిషయ కోత్కటేచ్ఛా లక్షణాభినివేశాత్మక భక్తేశ్చోపాయత్వస్య సూపపాదత్వాన్నానుపపత్తిః. నచైవం సాధారణస్య మోక్షోపాయత్వవ్యవహారానుపపత్తిః; తదప్రధానోపాయత్వస్యైవ ఆచార్యైరనుగృహీతత్వాత్. అప్రధానకారణత్వం నామ సాధారణకారణత్వమేవ. అత ఏవోక్తమ్ (౧)"నిమిత్తమాత్రమేవాసౌ సృజ్యానాం సర్గకర్మణి। ప్రధానకారణీభూతాయతో వై సృజ్యశక్తయః." ఇతి. స్పష్టఞ్చేదమ్(౧)"వైషమ్యనైర్ఘృణ్యేనసాపేక్షత్వాత్" ఇతి శ్రుత ప్రకాశికాయామిత్యన్యత విస్తరః.(మోక్షోపాయవిశేషేతి)విశేషపదేన

శాలిసఙ్కల్ప విశేష ఇత్యన్వయః. (కృతిసన్తతీతి) (సన్తతిలక్షణమోక్షంప్రతి) అవిచ్ఛిన్న కైఙ్కర్యరూపమోక్షంప్రతి. (ఉపాయత్వస్యసూపపాదత్వాదితి) "భక్తిప్రాప్యరుచియిలే పుకుమ్. ప్రపత్తిస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానత్తిలేపుకుమ్" ఇతి, దృష్ట విధయా కారణత్వం బోధ్యమ్.

(సాధారణకారణత్వమితి) సాధారణకారణత్వంనామ-కార్యత్వావచ్ఛిన్నకార్యతా నిరూపిత కారణతాశాలిత్వమ్. అసాధారణకారణత్వంనామ - కార్యత్వాతిరిక్తధర్మావచ్ఛిన్న కారణతాశాలిత్వమ్. దణ్డకార్యేఘటే కార్యత్వాతిరిక్తధర్మః ఘటత్వమిత్యాదికం బోధ్యమ్. (నిమిత్తమాత్రమితి) సాధారణ కారణమిత్యర్థః. (అసౌ) ఈశ్వరః (సృజ్యశక్తయః) సృజ్యానాంశక్తయః కర్మాణీత్యర్థః.

(వైషమ్యేతి) "వైషమ్యనైర్ఘృణ్యేన సాపేక్షత్వాత్తథాహిదర్శయతి" ఇతి బ్రహ్మసూత్రమ్. లీలావిభూతౌ న్యూనాధికభావేన జీవసృష్టౌ తత్తత్కర్మసాపేక్షత్వాత్ ఈశ్వరస్య వైషమ్య నైర్ఘృణ్యే నేత్యర్థః. వేదాన్తదీపే ద్వితీయాధ్యాయస్య ప్రథమపాదే; దేవమనుష్యాదివిషమసృష్ట్యా పక్షపాతప్రసఙ్గాత్ దుర్విషహదుఃఖగర్భత్వేన నైర్ఘృణ్య ప్రసఙ్గాచ్చపరమకారుణికస్య పరమపురుషస్య పరిపూర్ణస్య లీలార్థమపి

“యావదాత్మనియతత్వాత్పారతన్త్ర్యచితా” ఇత్యుక్తంస్వరూపానురూపత్వం వివక్షితమ్. “నిష్ఠనుక్కు” ఇత్యన్తేన శరణాగతేర్భగవత్ప్రవృత్తివిరోధిస్వప్రవృత్తినివృత్త్యాత్మకత్వం సూచితమ్. అతఏవ అత్రపూర్వవత్ “మోక్షోపాయవిశేషత్తిలే ప్రవృత్తినామ్ పుఱపనుక్కు” ఇతి నానుగృహీతమ్.

అథశరణాగతేర సాధారణాధికారంవక్తుం తదన్తర్గత స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానస్య అష్టాఙ్గషడఙ్గయోగరూపోభయవిధోపాసన సాధారణ్యభ్రమవారణాయతత్సాధారణాధికారం ప్రథమందర్శయతి (శాస్త్రేత్యాదినా). శాస్త్రజన్యేత్యనేన భగవన్నిర్హేతుక కటాక్షజన్యంజ్ఞానం వ్యావర్త్యతే. అనుష్ఠానావ్యభిచరితాధ్యవసాయాత్మకత్వంహి భగవత్ప్రవర్తిత సత్వమూలకజ్ఞానస్యవిశేషః. తదభావాదేవ శరణాగతవ్యతిరిక్తానాముపాయాన్తర నిష్ఠత్వమితిభావః. అత్రతూప్పిలుయ్యక్కొణ్డార్ విషయంభగవద్భాష్యకారవచన మనుసన్ధేయమ్.

జగత్సర్గేనసమ్భవతీత్యాశఙ్క్యాహ(వైషమ్యనైర్ఘృణ్యనసాపేక్షత్వాత్తథాహిదర్శయతి) ఈశ్వరస్య విచిత్రజగత్సృష్టౌదేవాదివైషమ్య ప్రయుక్త పక్షపాతః, దుఃఖప్రదజగత్సర్గేనైర్ఘృణ్యఞ్చనసంభవతః. వైషమ్యాదా ఈశ్వరస్య క్షేత్రజ్ఞకర్మసాపేక్షత్వాత్. క్షేత్రజ్ఞానాం పూర్వపూర్వకర్మ పర్యాలోచ్య తత్తత్కర్మానుగుణం విషమంజగత్సృజతీతి తత్తత్కర్మైవ వైషమ్యాది హేతురిత్యర్థః. తథాదేవాదియోనిక్షేత్రజ్ఞానాం తత్తత్కర్మసాపేక్షం దర్శయతిహిశ్రుతిః “సాధుకారీసాధుర్భవతి పాపకారీపాపీభవతి” ఇతి

(నిష్ఠనుక్కిత్యనేనేతి) “ష్ఠా గతినివృత్తౌ” ఇతిధాతురత్రాభిప్రేతా (తదన్తర్గతేతి) అసాధారణాధికారాన్తర్గతేత్యర్థః. (తత్సాధారణేతి) అష్టాఙ్గషడఙ్గసాధారణేత్యర్థః. (తదభావాత్) సత్వమూలకజ్ఞానాభావాత్. (భాష్యకారవచనమితి) అత్ర “అవన్ శిక్ష ప్రథమత్తిల్ ఒరువనుక్కు రుచిపిఱక్కైయిలుళ్ళ అరుమైయై దర్శిప్పిక్కైక్కాగ ఓరైతిహ్యత్తై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (తుయ్యక్కొణ్డార్విషయ

అసాధారణాధికారమాహ (విశేషిత్త విత్యాదినా) తన్నుడైయ విత్యనేన ఉపాయాన్తరాధికారభూతమాకిఞ్చన్యం వ్యావర్త్యతే, తద్ధికాలికావ్యాప్యవృత్తిత్వాదాగన్తుకమ్, నస్వాభావికమ్, ఇదన్తు(౧) "త్వత్పాదకమలాదన్యన్నమే జన్మాన్తరేష్వపి। నిమిత్తం కుశలస్యాస్తి" (౧) "విష్ణుపోతం వినానాన్యత్కిఞ్చిదస్తి పరాయణమ్" "అనాగతానన్తకాల సమీక్షయాప్య దృష్టసన్తారోపాయః" ఇత్యాద్యుక్తిరీత్యా నిత్యత్వాత్ స్వాభావికమితి దర్శనాయ తన్నుడైయవిత్యుక్తమ్. ఇదమనన్యగతికత్వేప్యన్వేతి. తస్యాప్యనన్యభోగత్వస్వరూపచేతనే యోగ్యతారూపేణ నిత్యత్వాత్. ఆకిఞ్చన్యం వివృణోతి (ఆకిఞ్చన్యమావతి త్యాదినా)

మాక ఉడైయవరరుళిచ్చేయ్తవార్త్తైయై స్మరిప్పతెన్ను) ఆతావతు తత్త్వనిర్ణయమ్ పణ్ణిన ఉయ్యక్కొణ్డార్ భక్తినిష్ఠరాయిరుక్కైయాలే అవరై ప్రపత్తినిష్ఠరామ్పడి పణ్ణవేణుమెన్ను అవరుక్కు ఇచ్ఛ్లోకార్థత్తై అరుళిచ్చేయ్తవళవిలే 'అర్థస్థితి అప్పడికితాయిరున్దతు. ఆకిలుమ్ అత్తైవిట్టు ఇత్తైప్పత్తుక్కురుచి ఎనక్కిల్లై' ఎన్న; 'విద్వానాకైయాలే అర్థత్తుక్కిశైన్దాయ్, భగవత్ప్రసాదమిల్లామైయాలే రుచిపిఱన్దతిల్లై.' ఎన్ను అవర్ విషయమాక ఉడైయవరరుళిచ్చేయ్తవార్త్తైయైనినైప్పతెన్నై" ఇతి. శ్రీమన్త్రార్థచరమశ్లోకప్రకరణశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(తద్ధి) తాదృశముపాయాన్తరాధికార భూతమాకిఞ్చన్యం. (కాలికావ్యాప్యవృత్తిత్వాదితి) కాలికేజన్మాన్తరే అవ్యాప్యవృత్తిత్వాత్ - వ్యాప్యవృత్తిత్వాభావాత్; సర్వదానాస్తీతిభావః. (ఇదన్తు) శరణాగత్య సాధారణాధికార మాకిఞ్చన్యన్తు. (త్వ (త్పాదేతి) "యేనగచ్ఛామిసద్గతిమ్" ఇతి తురీయపాదః. (విష్ణుపోతమితి) "సంసారార్ణవమగ్నానాం విషయాక్రాన్తచేతసామ్" ఇతిపూర్వార్ధమ్. ఇదంద్వయంజితన్తాయామ్. (అనాగతేతి) ఇదంగద్యే. (తన్నుడైయ విత్యుక్తమితి) †(ఆత్మాస్మదోః ఆంధ్రవ్యాకరణే "తాసున్" ఇత్యాత్మశబ్దప్రయోగేతత్స్థానేద్రామిడే ప్రయుక్తం తానితిపదమ్ - ఆత్మవాచకమితికృత్వా స్వాభావిక మిత్యుక్తమితిభావః). (ఇదం) తన్నుడైయ వధికారమితిపదమ్. (తస్యాపి) ఉక్తాధికారస్యాపి.

† ద్రావిడశబ్దానాం ద్రావిడవ్యాకరణానురోధేన సరసము న్నేయమ్.

(ఉపాయాన్తరేతి) అయముపాయాన్తరశబ్దః ఫలప్రపత్తివ్యతిరిక్తసాధ్యోపాయ సామాన్యపరః, సామర్థ్యాభావమితి వక్ష్యమాణ హేతుత్రయేణ సామర్థ్యాభావ ఇత్యర్థః, "భక్తియిలశక్తనుక్కు" ఇతిపదయం నిర్దేశః, తేనశక్తానామప్యా కిఞ్చన్యోపపత్తిః. శక్తానామప్యాస్తికానాం కళఞ్జభక్షణ స్వర్వస్తే యాధ్యసామర్థ్యవత్ స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానేన సాధనాన్తరేషు శక్తానామప్య సామర్థ్యసమ్భవాత్. అతఏవహ్యానుగృహీతమ్ "అశక్తిక్కులక్కు నిషిద్ధానుష్ఠానమ్" ఇతి. అనన్యగతికత్వమాహ (అనన్యగతికత్వమానతితి). అత్రగతిశబ్దః - కర్మణికరణే వావ్యుత్పన్నః క్రమాదుపేయముపాయంవా బోధయతి, తత్రపూర్వమభిప్రేత్యాహ (ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యమితి) అనన్తరమభిప్రేత్యాహ (శరణ్యాన్తర వైముఖ్యమాకవుమామ్). ఇతి.

(వక్ష్యమాణ హేతుత్రయమ్) అజ్ఞానాదికత్రమితి, అజ్ఞానాశక్తిపర్యుదాస విళమ్బాక్షమత్వాదిత్రయమ్. (భక్తియిలశక్తనుక్కు-ఇతిపదితి) శ్రీవచనభూషణ చతుర్థప్రకరణే "భక్తియిలశక్తనుక్కు ప్రపత్తి" ఇతి భక్తౌ అశక్తః స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాత్. నతు దైహికాశక్తేః. తద్వదితిభావః (అనుగృహీతమితి) శ్రీవచనభూషణే శ్రీమల్లోకగురుభిరితి శేషః. శ్రీవచనభూషణే తృతీయప్రకరణే "అశక్తర్కు ఇలక్కు నిషిద్ధానుష్ఠానమ్" ఇతి. తద్వరవరమునివ్యాఖ్యానే:- "ఇవనుడైయ అశక్తర్కు విషయమ్ స్వరూపోపాయ పురుషార్థ విరోధికళాన శాస్త్రనిషిద్ధఙ్గళినుడైయ అనుష్ఠానమెన్రైఇతి. (గతిశబ్దఇతి) గమ్యతే చేతనైరయమితి కర్మణివ్యుత్పన్నో గతిశబ్దః - ఉపేయపరః. చేతనైః అనేన అయంగమ్యత ఇతికరణే వ్యుత్పన్నః గతిశబ్దః ఉపాయపర ఇతిబోధ్యమ్. (పూర్వమితి) ఉపేయపరత్వమితి. దేహావసాన విళమ్బాక్షమాణాం స్వప్రయోజనవత్త్వంబోధ్యమ్ (అనన్తరమితి) ఉపాయపరత్వ మిత్యర్థః. (శరణ్యాన్తరేతి) శరణ్యత్వమ్-శరణత్వేన ప్రత్యేతుమర్హత్వమ్. ఫలప్రదాన కర్తృత్వేన ప్రత్యేతుమర్హత్వం శరణ్యత్వం నభవతి. పూర్వోక్తం శరణ్యత్వం చేతనాచేతన సాధా

పూర్వయోజనాయాం ప్రయోజనాన్తరశబ్దః స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య స్వాతిశయసామాన్యపరః. వైముఖ్యశబ్దః - అద్వేషపరః. "మత్తైన నామఙ్గళ్ మాఱ్ఱు" "యాతుశతధావినాశమ్" ఇత్యాదౌ తన్నిశ్శేష నివృత్తేః ప్రార్థ్యమానత్వాత్. నను, ఏవంసతి ఆర్తానామేవ శరణాగతావధికార స్స్యాదితిచేన్న; పరమోత్కట తాదృశా ద్వేష వత్త్వమార్తత్వమ్. అనుత్కట తాదృశాద్వేషవత్త్వం దృప్తత్వమితి ఆర్తదృప్తలక్షణమ్. అతఏవ "యావరాలుమొన్తుమ్ కుత్తైపేఱ్ఱేన" ఇత్యత్ర యావైయాలుమిత్యనుక్త్వా యావరాలుమితి, "కేళ్ తానుమ్ పిఱరుమాన" ఇత్యత్ర పిఱవుమాన ఇత్యనుక్త్వా పిఱరుమానవితి, చేతన సమాధ్యానిర్దేశాత్, శరణ్యాన్తరముపేలసమితి సూచితమ్.

(పూర్వయోజనాయామ్)ఇతిశబ్దస్య ఉపేయపరత్వయోజనాయామ్ (మత్తైనమ్ కామఙ్గళితి) గోదాకృతషష్ఠః ప్రబన్ధే ఏకోనత్రింశద్గాథా. అస్యాస్స్వాపదేశ వ్యాఖ్యానే:- (ఉనక్కేయిత్యాది) సమస్తతిరువ్ ఎఙ్గళ్ రసత్తుక్కుఉఱుప్పాకైయుమన్ఱిక్కే - ఉనక్కుమ్ ఎఙ్గళుక్కుమ్ పిఱక్కుమ్ రసత్తుక్కు ఉఱుప్పాకైయన్ఱిక్కే ఉన్నైయరసత్తుక్కే ఉఱుప్పాక అనన్యార్హశేషభూతరాననామ్ దాస్యవృత్తియైప్పణ్ణక్కడవోమ్. (మత్తైయిత్యాది) ఇతుక్కు ప్పుఱమ్పాన నమ్ముడైయ అభిమాన ప్రస్తమాన ప్రయోజనఙ్గళైప్పోక్కు" ఇతి. (యాతుశతధావినాశమితి) స్తోత్రరత్నే సప్తపఞ్చాశత్ శ్లోకః. "అస్యశ్రీవచనభూషణవ్యాఖ్యానే; - ఎనక్కువకుత్త శేషియానవనే! ఉన్నుడైయ శేషత్వమాకిఱ వైశ్వర్యత్తుక్కు ప్పుఱమ్పాన దేహత్తైయుమ్ క్షణముమ్ సహియేన్. ఇద్దేహత్తుక్కు ధారకఙ్గళాన ప్రాణన్గళైయుమ్ సహియేన్. ఎల్లారాలుమాశైప్పడప్పట్ట సుఖత్తైయుమ్ సహియేన్. పుత్రమిత్రకళత్రాదికళాన మత్స్వాన్తైయుమ్ సహియేన్. ఇవైయిత్తనైక్కుమ్ భోక్తావాన ఆత్మాతన్నైయుమ్ సహియేన్. ఇతెల్లామ్ ఉరుక్కాణవొణ్ణాతపడి శతధావాకనశిత్తు పోకవేణుమ్. ఇన్ద విఙ్గాపసమ్సత్త్రాల్. ఇజ్జన్మాకిల్ దేవరీక్కు పొయ్యానాన మఘపట్టుతపదుకిత్తేనెన్ఱు" ఇతి. (తన్నిశ్శేషేతి) స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య స్వాతిశయసామాన్య

లక్షణాభ్యుపగమేనవిరోధాభావాత్. అత్రప్రయోజనాన్తరేతిసామాన్య నిర్దేశేన సాధనాన్తరాధికారి సాధారణ మనన్యగతిత్వం వ్యావర్తితమ్; తేషాం(౧)"శాస్త్రఫలం ప్రయోక్తరి" ఇత్యుక్తన్యాయేన న్యాసోపాస నాత్మక స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యానన్త స్థిరఫలరూపస్వభోగేచ్ఛాసత్త్వాత్, స్వోపాసన నిష్పాదనాద్యనుగుణ స్వానుష్ఠితోపాయానుపజీవిఫలరూప త్రైవర్గిక ఫలాన్తరే ష్వభిమతిసత్త్వాచ్చ ప్రయోజనాన్తర సామాన్య వైముఖ్యస్యాబాధాత్.

అథ, శరణ్యాన్తరవైముఖ్యమిత్యత్రాపి సామాన్యనిర్దేశాదు పాయాన్తరాధికార వ్యావృత్తిః. తేషాం దేవతాన్తర్యామి స్వాన్త ర్యామి పరాణాం శరణ్యవిశేషణీభూత శరణ్యాన్తర సత్త్వాత్, (౧)"సాక్షా దప్య విరోధం జైమినిః" ఇతిన్యాయేన సాక్షాద్భగవన్నిష్ఠానామపి స్వానుష్ఠితన్యాసోపాసనాచేతన శరణ్యాన్తర సత్త్వాచ్చ. నచ తేషాం శర ణ్యాత్వాభావశ్శఙ్క్యః. ఉపాయత్వాధ్యవసాయ విషయతావచ్ఛేదకో పాయత్వాత్మక శరణత్వవత్త్వరూప శరణవరణార్హత్వస్యైవ శరణశబ్దార్థ త్వాత్. నచ ఏవం సత్యాకిఞ్చన్య వైయర్థ్యమ్. సామర్థ్యాభావలక్షణా

నిక్షేపేత్యర్థః. (తేషామ్) సాధనాన్తరాధికారిణామ్. (త్రైవర్గికఫలాన్తరమ్) ఉపా సననిష్పాదక దీర్ఘాయుష్ట్వాదికమ్. (వైముఖ్యస్యాబాధాదితి) "సర్వాఙ్గోపాఙ్గసంహారే కామ్యంకర్మప్రసిధ్యతి" ఇతిన్యాయాదితిభావః.

గతిశబ్దస్య ఉపాయపరత్వయోజనార్థమాహ (అథశరణ్యాన్తరేతి). (తేషామ్) ఉపాయాన్తరాధికారిణామ్. (సాక్షాదితి) వేదాన్తదీపే ప్రథమాధ్యాయస్య ద్వితీయ పాదే [సాక్షాదప్యవిరోధంజైమినిః] అగ్నిశరీరతయా వైశ్వానరస్యోపాసనార్థమగ్ని శబ్దసామానాధికరణ్య నిర్దేశ ఇత్యుక్తమ్. విశ్వేషాంనరాణాం నేతృత్వాదినాసమ్బన్ధేన యథావైశ్వానరశబ్దః పరమాత్మనివర్తతే. తథైవ అగ్నిశబ్దస్యాపి అగ్రనయనాదినా యోగేన సాక్షాత్పరమాత్మనివృత్తౌ న కశ్చిద్విరోధఇతి జైమినిరాచార్యోమన్యత ఇతి. (తేషామ్) న్యాసోపాసనాదీనామ్. (ఆకిఞ్చన్యవైయర్థ్యమితి) ఆకిఞ్చన్యాధి

(౧) బ్రహ్మసూ-౧-౨.

కిఞ్చన్యస్యా ఽసిద్ధావస్థసాధన మాత్రవిషయత్వాత్, అసిద్ధావస్థానాఞ్చ శరణవరణానర్హత్వేన అనన్యగతిత్వస్య సిద్ధావస్థసాధనమాత్రవిషయత్వా చ్చ విరోధాభావాత్. అతఏవహి ప్రపన్నపరిత్రాణే ధనాదేరపి శరణ్యా న్తరత్వమనుగృహీతమ్.

ఏవం న్యాసోపాసనయోశ్శేషనవత్ శరణ్యాన్తరత్వ జ్ఞాపనా యైవ, (౧) "ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలుమొన్రుమ్ కుఱైవేణ్డేన్" "కీర్, తానుమ్ పిఱరుమాన నిలైయైక్కాట్టైత్తాన్; ఇఙ్గుత్తానుమివను

కారవైయర్థ్యమిత్యర్థః. (అనన్యగతిత్వస్య) శరణ్యాన్తరవైముఖ్యరూపార్థకత్వ శర ణ్యాన్తరపదస్య ఉపాయాన్తరవాచకత్వేన ఆకిఞ్చన్యస్య ఉపాయాన్తరసామర్థ్యా భావరూపత్వస్వీకారే అనన్యగతేస్స పర్యవసానేన ఆకిఞ్చన్యాధికారవైయర్థ్యమితి భావః, (విరోధాభావాదితి)భిన్నవిషయత్వాదితిభావః. (అనుగృహీతమితి) "ఇనిఅర్థమ్ రక్షకమామెన్ఱు నిరూపిత్తాల్, కళ్ళర్కళాలుమ్ కొళ్ళుతల్, కామజ్ఞాళ్ళుతల్, కోముల్ ౙ వర్కొళ్ళుతల్, జ్ఞాతికొళ్ళుతల్, వ్యాధికొళ్ళుతల్, పిఱరోడే ఎతిరిట్టు విపథమ్ణమ్ పణ్ణిత్తన్నైత్తానేముడిత్తుక్కొళ్ళుమ్పడి పణ్ణుతల్ శెయ్కైయాలే అర్థముమ్ రక్షక మాకమాట్టాతు." ఇత్యత్రేతిభావః (కోముల్ ౙవరితి) రాజాకళిత్యర్థః.

(ఉన్నాలల్లాలితి) ఏతద్వ్యాఖ్యానే ఉన్నాలల్లాలెన్ఱతుక్కు-మూన్ఱుపొరుళ్. యావైయాలుమెన్ఱస్థానత్తిలే యావరాలుమెన్ఱుకిడక్కిఱతాయ్; యావైయెన్ఱు ఉపాయాన్తరఙ్గళాయ్, ఉన్నైయొழిన్ద మఱ్ఱైతేను మొరు ఉపాయఙ్గళాలుమ్ కుఱైనిరప్పవేణ్డియిరేనెన్ఱొరుపొరుళ్." ఇతి. తత్రైవ మున్దినవర్థత్తిలే యావై యాలుమెన్ఱు అచేతనమాక చ్చొల్లాతే యావరాలుమెన్ఱు చేతనరాకచ్చొల్లువతెన్నె న్న, యావైయాలుమెన్నాతే యావరాలుమెన్గిఱతుఉపాయభావమ్ ఒరుచేతన నాలే యెన్ఱిరుక్కైయాలే యిత్యాదీతి.

(కీర్తానుమ్ పిఱరుమానవితి) శ్రీమన్త్రార్థవ్యాఖ్యానే. "ఇనిమామెన్గిఱపదత్తు క్కు కీழుమ్ ఇఙ్గుమ్ ఈశ్వరన్ ఉడైయ శెయ్కైకళై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్. కీర్ తానుమ్ పిఱరుమాన నిలైయైక్కాట్టైత్తాన్. ఇఙ్గుత్తానుమివనుమాన నిలైయైక్కాట్టికిఱా

(౧) తివాయ్-౯-౧-౩.

మాన నిలైమైయెక్కు-లైక్కి-ఱాన్ ” ఇత్యాది తత్రతత్రానుగృహ్యాత్తే. శ్రీభట్టారకైశ్చ “ ఆత్మత్రాణోన్ముఖశ్చేత్ ” ఇత్యత్ర న్యాసోపాసన నిష్ఠానాం నమః పదార్థవిశేషానుసన్ధాన రహితానాం స్వాత్మకశరణ్యాన్తరవత్త్వం శరణాగతానాం ప్రపన్నానాం తద్రాహిత్యఞ్చానుగృహీతమ్. తస్మాదిదమప్యనన్యగతికత్వమసాధారణమేవ.

అథాత్రప్రథమకల్పస్యైవావశ్యకత్వం జ్ఞాపయితుం తేనైవద్వితీయస్య చారితార్థ్యమాహ (ఇతుప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యత్తాలు మర్థసిద్ధమ్) ఇతి. తథాచ యే భగవత్యేవస్వార్థానుభవకైఙ్కర్యాది స్వప్రయోజనాన్తరార్థినస్తేషామపి వ్యావృత్తిసిద్ధయే ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యమేవ శబ్దేన వివక్షితుముచిత మితిభావః. ఏవంప్రయోజనాన్తర సామాన్య వైముఖ్యేనైవ శరణ్యాన్తర సామాన్యవైముఖ్యస్య అర్థ

న్ను. అతావతు- “సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య” ఎన్గిఱవిడత్తిల్ సకలోపాయఙ్గళైయుమ్ విడచ్చొల్లుకైయాలే ఫలప్రదనానతానుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళుమాయ్ కూడ్డని ఱ్కి-ఱ నిలైయైక్కు-లైత్తాన్. ఏకమెన్గిఱవిడత్తిల్ స్వీకారత్తిలుపాయభావత్తై కళ్ళి-కైయాలే ఉపాయభూతనాన తానుమ్ తన్ స్వీకారత్తిలుపాయబుద్ధిపణ్ణానిఱ్కి-ఱ నివనుమాన నిలైయైక్కు-లైక్కి-ఱానెన్రై. ఉపాయాన్తరఙ్గళై ప్పిఱ రెన్గిఱతు - ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలుమెన్గాపోలే” ఇతి. (ఆత్మేతి) అష్టశ్లోక్యామ్. “దేహాసక్తాత్మబుద్ధిర్యదిభవతిపదం సాధువిద్యాత్తృతీయం స్వాతన్త్ర్యాన్ధోయదిస్యాత్ప్రథమమితరశేషత్వధీశ్చేద్ద్వితీయమ్ । ఆత్మత్రాణోన్ముఖశ్చేన్నమఇతిచపదం బాన్ధవాభాసలోలశ్శబ్దంనారాయణాఖ్యం విషయచపలధీశ్చేచ్చతుర్థీం ప్రపన్నః” ఇతి. ఏతస్యార్థః ప్రతివాదిభయఙ్కరార్య వ్యాఖ్యానేద్రష్టవ్యః. (తద్రాహిత్యమ్) స్వాత్మకశరణ్యాన్తరరాహిత్యమ్. (ఇదమప్యనన్యగతికత్వమితి) నిష్పన్నోపాయ విషయమనన్యగతికత్వమిత్యర్థః.

(ప్రథమకల్పస్య) ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యరూప పక్షస్య. (తేనైవ) ప్రథమకల్పేనైవ. (ద్వితీయస్య) శరణ్యాన్తరవైముఖ్యరూప ద్వితీయకల్పస్య. సారే, (ఇతుప్రయోజనాన్తరేతి) ఇతుశరణ్యాన్తరవైముఖ్యమిత్యర్థః.

సిద్ధతాయాం ప్రమాణసిద్ధాయాం తదేకదేశ వైముఖ్యేన తదేకదేశ వైముఖ్యస్యార్థ సిద్ధతాం దృష్టాన్తయతి (కణ్ణిత్యాదినా).

(కణ్ణుకొళ్వతిలి) యథోపాయాన్తర నిష్ఠానాం స్వప్రయోజనపరాణాఞ్చ స్వతన్త్రాద్యుద్దేశ్య పరిమిత ఫలవైముఖ్యేనైవ తత్ప్రద దేవతాన్తర సేవావైముఖ్యసిద్ధిః. తథైవ దేహాత్మాభిమాని ప్రభృతి స్వప్రయోజన పరపర్యన్త ప్రతికూలవర్గోద్దేశ్య ప్రయోజనాన్తరసామాన్య వైముఖ్యేనైవ దేవతాన్తర్యామిస్వాన్తర్యామి తదుపాసనన్యాసపర్యన్త శరణ్యాన్తర సామాన్యవైముఖ్యం సిధ్యతీతి ద్రష్టవ్యమిత్యర్థః.

అత్రపరిమిత ఫలమాత్ర వైముఖ్యంవా, తత్ప్రద బ్రహ్మరుద్రాది దేవతాన్తరరూప శరణ్యాన్తర మాత్రవైముఖ్యంవా శరణాగత్యధికార వాచ్యాఽనన్యగతిత్వ శబ్దార్థః. తత్రప్రథమేన ద్వితీయమర్థసిద్ధ మిత్యు

(తత్ప్రదేతి) పరిమితఫలప్రదేత్యర్థః. (ప్రతికూలవర్గేతి) శ్రీవచన భూషణే తృతీయప్రకరణే "ప్రతికూల రాకిఱార్-దేహాత్మాభిమానికళుమ్ స్వతన్త్రరుమ్ అన్యశేషభూతరుమ్, ఉపాయాన్తరనిష్ఠరుమ్; స్వప్రయోజనపరరుమ్. ఇవర్కళుక్కు ఉద్దేశ్యరుమ్ ఉపాయోపేయఙ్గళుమ్ భేదిత్తిరుక్కుమ్. దేహాత్మాభిమానికళుక్కు ఉద్దేశ్యర్ దేహవర్ధకరాన మనుష్యర్కళ్. ఉపాయమ్ అర్థమ్. ఉపేయమ్ ఐహిక భోగమ్. స్వతన్త్రరుక్కు ఉద్దేశ్యర్-స్వర్గాదిభోగప్రదర్. ఉపాయమ్ కర్మానుష్ఠానమ్; ఉపేయమ్ - స్వర్గాదిభోగమ్. అన్యశేషభూతరుక్కు ఉద్దేశ్యర్-బ్రహ్మరుద్రాదికళ్. ఉపాయమ్ - తత్సమాశ్రయణమ్. ఉపేయమ్ - తత్సాయుజ్యమ్. ఉపాయాన్తరనిష్ఠర్కు ఉద్దేశ్యర్ - దేవతాన్తర్యామియాన సర్వేశ్వరన్. ఉపాయమ్ - కర్మజ్ఞానభక్తికళ్. ఉపేయమ్ భగవదనుభవమ్. స్వప్రయోజనపరరుక్కు ఉద్దేశ్యన్-నెఞ్జినాల్ నినైప్పాన్ యవనాగిలుమవన్. ఉపాయమ్ - స్వీకారస్వీకారమ్. ఉపేయమ్ స్వార్థకైఙ్కర్యమ్." ఇతి శ్రీసూక్తిరహస్యేయా.

(అత్రపరిమితేతి) అత్రేత్యారభ్య అర్థసిద్ధమిత్యన్తం - బ్రహ్మాణంశితికణ్ఠఞ్చేతి వచనస్య పూర్వపక్షినిరూపితార్థవర్ణనమ్. (తదుక్తేతి) ఉపాసకసాధారణాధికారోక్తి

చ్యత ఇత్యర్థస్యనన్ను నోపపద్యతే. తాదృశాఽనన్య గతిత్వస్య ఉపాసక సాధారణతయా ప్రపత్తివిశేషాఽసాధారణాధికార ప్రతిపాదనప్రకరణే తదుక్త్యసాఙ్గత్యాత్. ఆకిఞ్చన్యస్య విశిష్టవేషేణ తస్యాసాధారణ్యమితి చేత్తర్హి సమ్బన్ధజ్ఞానస్యాపి తత్సమ్భవేన తస్యసాధారణత్వోక్తి పూర్వక మస్యాసాధారణత్వోక్తే రసాఙ్గత్యాపాతాత్. తస్మాద్యథోక్త ఏవార్థః.

అథాస్మిన్ ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యే క్వచిదంశే ఉత్కటత్వ మవశ్యం వివక్షణీయమితి జ్ఞాపయితుం తద్వ్యతిరిక్తాంశస్య అనుత్కట త్వేపి విరోధాభావం దర్శయన్ పరిమితఫలాన్తరసక్తే విళమ్బమాత్ర హేతుత్వమాహ (తీవ్రతమమాన విత్యాదినా). తీవ్రతమముముక్షుత్వం నామ-"నదేహమ్" ఇత్యాద్యనుగృహీతరీత్యా దేహానువృత్త్యాది ప్రయోజనాన్తరప్రసక్తౌ క్షణమాత్రాసహిష్ణుత్వమ్. తథాచ ఏతద్దేహ విళమ్బాసహత్వరూపమార్తత్వ మిత్యర్థః.

(దేహానువృత్త్యాది ప్రయోజనాన్తరేతి) అభ్యుపగతప్రారబ్ధ నిబన్ధనేషు ప్రయోజనాన్తరేష్విత్యర్థః. (సక్తనానవనితి) దేహానువృత్త్యాదౌ విరోధితాజ్ఞానమూలకస్య ద్వేషస్యమాన్ద్యాపాదకః ప్రారబ్ధమూలకసఙ్గలేశో వివక్షితః. (మోక్షార్థమాకవితి) అవిళమ్బిత మోక్షవ్యావృత్త్యర్థం సామాన్యనిర్దేశః. (ప్రపత్తియై పణ్ణినాలితి) "ప్రపత్తిం సంశ్రయే దేనాం శరణాగతిలక్షణామ్" ఇతివిశేషవచనచ్ఛాయాను సారి నిర్దేశః ప్రపత్తివిశేష ప్రమాణస్ఫోరణార్థః. (మోక్షమ్ విళమ్బికుక్-

---

త్యర్థః. (ఆకిఞ్చన్యేతి) (తస్య) అనన్యగతిత్వస్య. (అసాధారణ్యమ్) విశిష్టవేషేణవ్యావృత్తిరిత్యర్థః. (తత్సమ్భవేన) విశిష్టవేషేణ వ్యావృత్తిసమ్భవేన. (తస్య) సమ్బన్ధజ్ఞానస్య. (సాధారణత్వోక్తీతి) మూలేసాధారణమాయిరుక్క విత్యుక్తీత్యర్థః. (అస్య) అనన్యగతిత్వస్య. (అసాధారణత్వోక్తేరితి) విశేషిత్తవధికారమిత్యుక్తేరిత్యర్థః.

(నదేహమితి) "నదేహంనప్రాణాన్" ఇతిస్తోత్రరత్నశ్లోకోనుసన్ధేయః.

మితి) ఫలత్వేనోద్దిష్టస్య మోక్షసామాన్యస్య విశమ్బమాత్రమేవస్యాత్, నాసిద్ధిరిత్యర్థః.

తథాచ ఉపాయాధికారిణో యాదృశయాదృశ ధర్మవైధుర్యే సతి తదనుష్ఠితోపాయస్య అనధికారిణాకృతత్వేన అకృతప్రాయత్వం ఫలవైధుర్యం ప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తత్వఞ్చస్యాత్, తాదృశతాదృశ ధర్మాణామేవ అధికారాఙ్గత్వం సమ్ప్రతిపన్నమితి దేహానువృత్త్యాది ఫలవిశేష వైముఖ్యస్య ఉత్కటత్వాభావేపి తాదృశపురుషానుష్ఠితశరణాగతేః ఫలసిద్ధేరక్షతతయా నతదంశేప్యుత్కటత్వమధికారః కిన్తుసామాన్యేన వైముఖ్యమాత్రమేవ. కైవల్యాదిస్వార్థ కైఙ్కర్యపర్యన్త నిత్య ప్రయోజనాన్తర విషయేతూత్కటం వైముఖ్యమేవాఽధికారః. తదభావేతత్సక్తానాం తదన్వయేసతి పునః కదాపితన్నివృత్త్యసమ్భవేన ప్రపత్తేః ఫలవైధుర్యస్య అనివార్యత్వాత్. అతఏవ "ఏడునిలత్తిలిడువతన్మున్నమ్" "శెఱ్ఱతు మన్నుటిలయ్ శ్రైపయ్ శ్రే" ఇత్యాదిషు

(ప్రసక్తావితి) సత్యామితిశేషః. (నాసిద్ధిరితి) మోక్షాసిద్ధిరిత్యర్థః.

(తదనుష్ఠితేతి) ఉపాయాన్తరాధికార్యనుష్ఠితేత్యర్థః. (తదంశే) దేహానువృత్త్యాది ఫలవిశేష వైముఖ్యాంశే. (తదభావే) ఉత్కటవైముఖ్యాభావే. (తత్సక్తానామ్) నిత్యప్రయోజనాన్తరసక్తానామ్. (తదన్వయేసతి) నిత్యప్రయోజనాన్తరాన్వయేసతి. (తన్నివృత్త్యసమ్భవేన) నిత్యప్రయోజనాన్తరనివృత్త్యసమ్భవేన. (ప్రపత్తేః) అధికారివిశేషణప్రపత్తేః. (ఫలవైధుర్యస్య) కేవలపరార్థ కైఙ్కర్యరూప ఫలాభావస్య. (ఏడునిలత్తిల్) వినాశక హేతునిలత్తిల్. (ఇడువతన్మున్నమ్) శేరువతన్మున్నమ్. కైవల్య ప్రవేశాత్పూర్వ మిత్యర్థః. ఆశ్రీర్గాథాయాంచతుర్థగాథా. అస్యా అర్థస్తద్వ్యాఖ్యానే ద్రష్టవ్యః. (శెఱ్ఱతితి) "అతుశెఱ్ఱుమన్నుపుటిల్ ఇశైపయ్ శ్రి అజు" ఇత్యన్వయః. కైవల్యాదిప్రయోజనాన్తరం విహాయ సర్వేశ్వరం భజ ఇతిభావః ద్రావిడబ్రహ్మసంహితాయాం ప్రథమశతకే ద్వితీయదశకేపఞ్చమగాథా. అస్యాఅర్థస్తద్వ్యాఖ్యానే ద్రష్టవ్యః.

తాదృశం ప్రయోజనాన్తరమేవ ప్రథమతస్సావధానం పరిహ్రియతే. తస్మాదనన్యగతికత్వరూపశరణవరణాధికారాన్తర్గతే న్యాసోపాసన జనితమోక్షరూప ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యే ఉత్కటత్వమప్యవశ్యం వివక్షణీయ మితిభావః.

అత్ర తీవ్రతమముముక్షుత్వాభావే ఫలవిళమ్బస్స్యాత్. అతస్తీవ్రతమ ముముక్షుత్వస్యాప్యధికారత్వం కల్ప్యమిత్యర్థ వర్ణనం నసమ్భవతి. తథాసతి దృప్తానాం ప్రపత్త్యధికారాభావ ప్రసఙ్గాత్. అవిళమ్బమాత్రహేతోరధికారత్వాయోగాచ్చ. నాప్యాముష్మిక ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యమాత్రం ప్రపత్త్యధికారఇతి తాత్పర్య వర్ణనంయుజ్యతే. ఉత్తరవాక్యగతననుశిపదేన ప్రయోజనాన్తర సామాన్యనివృత్తేరేవశరణవరణ ఫలత్వోక్తతయా తత్రైకదేశార్థినః అర్థిత్వవైకల్యేన తదధికారాయోగాత్. తస్మాద్యథోక్త ఏవార్థః.

నను యద్యేవమాకిఞ్చన్యాఽనన్యగతికత్వయోరేవ శరణాగత్యధికారతాస్యాత్. తర్హి "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇత్యాద్యధికారోక్తి విరోధస్స్యాదిత్యతఆహ (ఇవ్వాకిఞ్చన్యత్తుక్కు మితి). "అజ్ఞానాదికళుమ్" ఇత్యాదిశబ్దేన అశక్తిపర్యదాసగృహ్యతే. ఏతేన అజ్ఞపదార్థస్సఙ్గృహీతః. విళమ్బాసహత్వమిత్యనేన "ఇదంతితీర్షతాంపారమ్" ఇత్యాద్యుక్తంభక్తి పారవశ్యకృతమనిష్టనివృత్తౌ ఇష్టప్రాప్తౌచ క్షణవిళమ్బాక్షమత్వముక్తమ్.

అత్రఅజ్ఞానాదయ ఆకిఞ్చన్యనిబన్ధనమ్, విళమ్బాక్షమత్వ మనన్య

(అవిళమ్బమాత్రేతి) ఫలావిళమ్బమాత్రేత్యర్థః. (శరణవరణేతి) ఉపాయఫలమేవ అజ్ఞాదీనాం ఫలమితిబోధ్యమ్. (తదధికారాయోగాత్) తస్యాశ్శరణాగతేరధికారాయోగాత్. పూర్ణార్థిత్వాభావాదితిభావః.

(అత్రేతి) అత్ర ఇవ్వాకిఞ్చన్యత్తుక్కు మితివాక్యే మూలే ఇత్యర్థః. (యథా

గతిత్వనిబన్ధనమితి యథాసఙ్ఖ్యాన్వయే పరాఙ్ముఖాదీనా మజ్ఞానాదిరహితా నామాకిఞ్చన్యాభావ ప్రసఙ్గాత్, యథాసమ్భవమేవాఽన్వయోఽభిప్రేతః. తథాచ అజ్ఞానాదిక మాకిఞ్చన్యమాత్ర నిబన్ధనమ్; విశమ్భాక్షమత్వస్తు ఉభయనిబన్ధనమ్. (౧) "ఎన్నాన్ శెయ్ కేన్" ఇత్యాద్యనుగృహీతరీత్యా భక్తిపారవశ్యస్యాపి అసామర్థ్యాపాదకత్వాత్. ఏవఞ్చక్షణమాత్రవిశమ్భాఽసహిష్ణుత్వంపరాఙ్ముఖాదిషు ఆకిఞ్చన్య నిబన్ధనమ్. అతఏవ భట్టార్యైః - "స్వభక్తేర్భూమ్నా వా జగతిగతిమన్యామ విదుషామ్" ఇతిభక్తిభూమ్నాప్యాకిఞ్చన్యహేతుత్వమేవాఽనుగృహీతమిత్యాదిక మవధేయమ్.

నన్వేవమపి ⁕విజానతామిత్యుక్తానేకాకారాసఙ్గ్రహ ఇత్యత ఆహ (ఇతిలేయితి) (శరణ్యాన్తరనైముఖ్యత్తుక్కితి) చేతనాచేతనోభయ విధ శరణ్యాన్తర సామాన్యవైముఖ్యస్యేత్యర్థః. అథవాఽజీవేశ్వర లక్షణోభయవిధ శరణ్యాన్తరసామాన్య వైముఖ్యస్యేత్యర్థః. నను కథమీశ్వరస్య శరణ్యాన్తరత్వమితిచేన్న; (౨) "ప్రాణోస్మిప్రజ్ఞాత్మా" (౩) "ఆత్మేత్యేవోపాసీత" (౪) "ఓమిత్యాత్మానం యుఞ్జీత" ఇతిన్యాసోపాసన

సఙ్గ్రహమ్) యథాక్రమేణ; అజ్ఞానాదికళుమ్ ఆకిఞ్చన్యత్తుక్కు నిబన్ధనమ్; విశమ్భాసహత్వమ్ - అనన్యగతిత్వత్తుక్కు నిబన్ధనమితి యోజనాయామితిభావః. (ఉభయ నిబన్ధనమితి) ఆకిఞ్చన్యాఽనన్యగతిత్వ నిబన్ధన మిత్యర్థః.

(ప్రాణోస్మీతి) కౌషితకీబ్రాహ్మణే తృతీయాధ్యాయే; "సహోవాచ ప్రాణోస్మి ప్రజ్ఞాత్మాతం మామాయురమృత మిత్యుపాస్స్వ ఆయుః ప్రాణః, ప్రాణోవా యుః, ప్రాణ ఏవా అమృతం యావద్ధ్యస్మిన్ శరీరే ప్రాణోవసతి తావదాయుః, ప్రాణేనహ్యేవాముష్మిన్ లోకే అమృతత్వమాప్నోతి" ఇతి.

(ఓమిత్యాత్మానమితి) తైత్తిరీయోపనిషది షష్ఠప్రశ్నే ఏకపఞ్చాశానువాకే "వసురణ్యో విభురసి ప్రాణేత్వమసన్ధాతా బ్రహ్మన్ త్వమసి విశ్వసృక్ । తేజోదా

---

(౧) తి-వాయ్-౫-౭-౩. (౨) కౌషీ-౩-౧.

(౩) బృహ-౩-౪-౭. (౪) తై-౬-౫౦.

యోఽజీవాన్తర్యామి విషయత్వాత్. (౧) "పరవ్యూహజ్ఞైయమ్ దేవతాన్తర్యామిత్వత్తైయుమ్ తవిర్క్కి-అతు"(౨) "విషయనియమమే యుళ్ళతు" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా శరణాగతేరర్చావతారాదిమాత్రవిషయ

త్వమస్యగ్నేర్వరోఽదా త్వమసిసూర్యస్యద్యుమ్నో త్వమసి ప్రమస ఉపయామగృహీతోఽసి బ్రహ్మణేత్వా మహస ఓమిత్యాత్మానం యుఞ్జీత ఎతద్వైమహోపనిషదం దేవానాంగుహ్యమ్ యఏవంవేద బ్రహ్మణోమహిమాన మాప్నోతి తస్మాద్బ్రహ్మణోమహిమాన మిత్యుపనిషత్" ఇతి. రఙ్గరామానుజభాష్యః-న్యాసశబ్దిత ప్రపదన కరణభూతమన్త్రమాహ (వసురణ్య ఇతి). వసురణ్యః-వసుప్రాప్యః. రణ గతావితి హిధాతుః, వసూపలక్షిత సర్వదేవతోపాస్య ఇత్యర్థః విభుత్వమ్ - వ్యాపకత్వమ్. (ప్రాణఇతి) ప్రాణశబ్దిత కార్యకారణ సఙ్ఘాతసంయోజక ఇత్యర్థః (విశ్వసృక్) విశ్వస్రష్టా. (ద్యుమ్నోదాః) కాన్తిద ఇత్యర్థః. (ఉపయామ) త్వాంశ ఉపగచ్ఛామః (గృహీతోఽసి) మహతాకాలేన దృష్టోఽసి. కస్మై ప్రయోజనాయేత్యత్రాహ (బ్రహ్మణే మహసే) బ్రహ్మణేతుభ్యమిత్యర్థః. త్వత్ప్రీత్యర్థమితియావత్. ఓమితిమన్త్రేణాపి భగవచ్ఛేషత్వ ప్రతిపాదకేన పునరాత్మ సమర్పణం కర్తవ్యమేవేత్యర్థః. (మహోపనిషదమ్) మహోపనిషత్ప్రతిపాద్యమ్. (దేవానాంగుహ్యమ్) దేవానామపి దుర్విజ్ఞానమిత్యర్థ ఇతి.

(పరవ్యూహజ్ఞైయమితి) రహస్యత్రయమీమాంసాయాం, తృతీయాధ్యాయే "ఇత్తాల్ పరవ్యూహజ్ఞైయమ్ దేవతాన్తర్యామిత్వత్తైయుమ్ తవిర్క్కి-అతు" ఇతి శ్రీభాష్యస్య ఆచార్యాభిమాన పరయోజనాయామ్, ఇన్ద్రప్రాణాధికరణే, ఇన్ద్రరూపాచార్యాన్తర్యామిణః ఉద్దేశ్యత్వ ప్రతిపాదనాత్, అత్ర ఆచార్యాన్తర్యామిత్వత్తైయుమ్ తవిర్క్కి-అతితినానుగృహీతమితిభావః. (విషయనియమమేయుళ్ళతితి) ఇయంశ్రీవచనభూషణమీమాంసాశ్రీసూక్తిః. ఆదిశబ్దేన "విషయనియమమావతు-గుణపూర్త్తియుళ్ళ విడమే విషయమాకై. పూర్త్తియుళ్ళతుమ్ అర్చావతారత్తిలే" ఇతిశ్రీసూక్తిర్గృహ్యతే.

---

(౧) ముము-3. (౨) శ్రీవచనభూ.

త్వాచ్చ. శరణాగతశరణ్యాపేక్షయా ఉపాయాన్తరనిష్ఠశరణ్యస్య విభిన్నత్వానపాయాత్. నచైవం భేదస్యౌపచారికత్వదోషః. విశిష్టాద్వైతినామనేవం విధస్యముఖ్యభేదస్య దుర్నిరూపత్వాత్.

(విశిష్టాద్వైతినామితి) విశిష్టాద్వైతశబ్దార్థః పూర్వాచార్యైరుక్తః. "తత్త్వంజిజ్ఞాసమానానాం హేతుభిస్సర్వతోముఖైః । తత్త్వమేకో మహాయోగీ హరిర్నారాయణః ప్రభుః" ఇత్యాదివచనైః నారాయణఏవ సమస్తచిదచిచ్ఛరీరకోవిశిష్టాద్వైతం తత్త్వమ్; కిమిదం విశిష్టాద్వైతంనామ, ఉచ్యతే;–ద్వయోర్భావోద్వితా. పృథక్త్వనివేశిత్వాత్। సఙ్ఖ్యాయాస్తద్వాచినాశబ్దేన తస్యలక్షణా; తథాచ, ద్వితాశబ్దేనభేద ఉచ్యతే. ద్వితాయా ఇదంద్వైతమ్, భిన్నమిత్యర్థః. తస్యేదమిత్యణ్. విశిష్టపద సమభివ్యాహారాత్ విశిష్టప్రతియోగికత్వం భేదస్య లభ్యతే. తత్సజాతీయత్వఞ్చ తాదృశభేదవతస్తత ఏవలభ్యతే. నవిద్యతేద్వైతంయస్యతత్ - అద్వైతమ్ స్వభిన్నస్వసజాతీయశూన్యమిత్యర్థః. విశిష్టఞ్చతత్-అద్వైతఞ్చ, విశిష్టాద్వైతమ్. సాజాత్యఞ్చ స్వసమభివ్యాహృతపదార్థతావచ్ఛేదక రూపేణ; తచ్చవైశిష్ట్యమేవ. తచ్చచిదచిత్ప్రతియోగికం ప్రకరణాత్; తథాచ, చిదచిద్విశిష్టం స్వభిన్నతాదృశవస్తుశూన్యం తత్త్వమిత్యర్థః. అద్వైతం తత్త్వమిత్యుక్తౌ, ద్వైతశబ్దార్థ ఘటకభేదే విశిష్టప్రతియోగికత్వం, తాదృశభేదవతి విశిష్టతయాసజాతీయత్వఞ్చనలభ్యతఇతి విశిష్టపదమ్; విశిష్టం తత్త్వమిత్యుక్తౌ విశిష్టాన్తరనిషేధోన సిధ్యతీతి అద్వైతపదమ్; ప్రతిపాద్యభేదవతి సాజాత్య వివక్షణాత్ నవిశేషణ మాదాయబాధః.

నను చిదచిద్విశిష్టస్య స్వభిన్న స్వసజాతీయం ప్రసిద్ధంనవా;--ఆద్యేననిషేధః. ద్వితీయేపిననిషేధః; సద్భ్యాంప్రతియోగ్యనుయోగిభ్యామభావోనిరూప్యత ఇతి న్యాయాదితిచేన్నైవమ్. శశశృఙ్గంనాస్తీత్యాది ప్రతీత్యనురోధేన వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకాభావస్య సిద్ధాన్తిభిరఙ్గీకారేణ, చిదచిద్వైశిష్ట్యరూపేణ భేదఘటిత స్వసాజాత్యేన స్వభిన్నస్యాభావః - విశిష్టాద్వైతశబ్దేన ప్రతీయత ఇత్యదోషాత్. విశేషణస్య విశిష్టభిన్నతయాన ప్రతియోగినిరూపణోపపత్తేః.

(యథావాయోరిత్యాది) యథా వాయుప్రేరితతృణాగ్రాణాం స్పన్దరూపవ్యాపారోఽపి ఫలసాధనప్రవృత్తిరూపః, నాపి తృణాగ్రగత దేశాన్తర సంయోగాదిరూప ఫలోద్దేశ్యకః, తథా చేతనప్రయత్నోఽపీతి, తత్ప్రయత్నః ఫలసాధన ప్రవృత్తిరూపేశ్వర ప్రయత్నఫలమ్, తత్ప్రీతిశ్చ

నచ శశశృంగం నాస్తీత్యాదౌ శృఙ్గే శశీయత్వభానేఽపి, తద్విశిష్టప్రతీతేః భ్రమత్వాపత్తిః. స్వాతన్త్ర్యేణాభావాంశే భానన్తు అఖిలపక్షవిరుద్ధమ్. నచ తత్రాపి స్వాతన్త్ర్యేణ అభావాంశే భానం సమ్భవతి; తత్రాస్తీతి ఉపస్థిత శశశబ్దస్య శృఙ్గశబ్దేన అసమర్థతయా సమాసానుపపత్తేః” ఇతి వాచ్యమ్. శృఙ్గాంశే శశీయత్వభానేఽపి ధర్మిపారతన్త్ర్యేణ స్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వ సంబన్ధేన అభావాంశేఽపి భానేన శశీయత్వావచ్ఛిన్న శృఙ్గనిష్ఠప్రతియోగితాకాభావావగాహితయా తస్యాశ్శశీయత్వాంశే భ్రమత్వేఽపి ఇష్టాపత్తేస్సువచత్వాత్.

“శుక్తిరజతం జానాతి” ఇత్యత్ర శుక్త్యభేదస్య రజతాంశే భాసమానతయా తదంశే భ్రమత్వేఽపి తాదృశజ్ఞానశాలినాం భ్రాన్తత్వవ్యవహారవత్, శశశృఙ్గం నాస్తీతి ప్రతీతిమతామపి అభ్రాన్తత్వ వ్యవహారోపపత్తేః. అన్యథా శుక్తిరజతం జానాతీత్యాది బహుతరగ్రాన్థిక ప్రయోగాణామప్రామాణ్య ప్రసఙ్గాత్. శుక్త్యభేదస్య రజతాంశే భాసమానస్య ధర్మిపారతన్త్ర్యేణ జ్ఞానే ప్రకారతయా భానాత్. రజతప్రకారక శుక్త్యభేద సంసర్గప్రకారక జ్ఞానప్రతీత్యా తద్వాక్యస్య పరకీయభ్రాన్త్యనువాదకతయా తత్ప్రయోక్తుః ప్రమాతృత్వేన వ్యవహారవత్, శశశృఙ్గం నాస్తీతి ప్రయోగే శశీయత్వావచ్ఛిన్న శృఙ్గనిష్ఠప్రతియోగితాకాభావస్య తద్వాక్యాత్ప్రతీయమానస్య అబాధితతయా ప్రమాతృత్వేన వ్యవహారోపపత్తిః.

యదిచ “శుక్తిరజతం జానాతీతి ప్రయోగస్య ప్రామాణ్యమ్, నతు శుక్తిరజతం జానాతీత్యాదేః” ఇత్యాగ్రహః, తదా శశశృంగం నాస్తీత్యాది వ్యవహారస్యాప్య ప్రామాణ్యం నేష్యతామ్ నచ తావతా వ్యధికరణ ధర్మావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకాభావాసిద్ధిః. శశస్య శృఙ్గం నాస్తీత్యాదివ్యవహారానురోధేన తత్సిద్ధేః.

(ముఖ్యభేదస్య). అత్యన్తభేదస్య. (తత్ప్రయత్నః) చేతనకర్తృక ప్రయత్నః

ప్రవృత్త్యుద్దేశ్య భగవత్ప్రీత్యతి శయహేతురితి వచనతాత్పర్యమభిప్రేతమ్. (తదేకపారతన్త్ర్యేతి) అత్రస్వస్థానాన్వితనమశ్శబ్దలబ్ధ మనన్యశరణత్వరూపం పారతన్త్ర్యమ్, పూర్వాన్విత నమశ్శబ్దలబ్ధంస్వ భోగోద్దేశ్యక ప్రవృత్త్యనర్హత్వరూపంపారతన్త్ర్యఞ్చ వివక్షితమ్. వ్యక్తచతుర్థ్యన్వితనమశ్శబ్ద వివక్షితమనన్యభోగత్వరూప పారతన్త్ర్యన్తు "ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యముమ్" ఇతిపృథగ్వక్ష్యతే. తథాచనిరుక్తపారతన్త్ర్యత్రయజ్ఞానమేవ విజానత్పద వివక్షితమితిభావః. నను, అస్యాసాధారణ్యం నోపపద్యతే. సమ్బన్ధజ్ఞానరహితత్వేన అస్యఉపాసకసాధారణ్యాత్. శరీరశరీరిభావాది సమ్బన్ధస్యైవ తత్రసమ్బన్ధశబ్దార్థత్వాత్, శరీరత్వస్యచ ఆధేయత్వవిధేయత్వ శేషత్వాత్మకత్వేన ఉక్తపారతన్త్ర్య గర్భత్వాదిత్యత ఆహ (తదేకేతి). అయంభావః; ఉపాసకానా మవధారణాఽఘటితశేషత్వాదిజ్ఞానసత్వే తదేకాధేయత్వ తదేకవిధేయత్వ తదేకశేషత్వలక్షణావధారణ ఘటితశేషత్వాది రూపనిరుక్త పారతన్త్ర్యజ్ఞానా భావాదనన్యశరణత్వానన్య భోగత్వాది స్వరూపాజ్ఞానాచ్చ నదోషఇతి. ననుసకల

(తత్ప్రీతిః)చేతనకర్తృకప్రీతిః. (తదేకపారతన్త్ర్యేతి) సారే:- భగవదేకపారతన్త్ర్యేతిస్థానేతదేకపారతన్త్ర్యేతి పాఠోపివర్తత ఇతిబోధ్యమ్. (స్వస్థానాన్వితేతి) స్వస్థానస్థితేత్యర్థః (స్వస్థానస్థిత నమశ్శబ్దః) మూలమన్త్రేప్రణవవ్యక్త చతుర్థ్యన్త ఘటితనారాయణ పదమధ్యస్థ నమశ్శబ్దః. (అనన్యశరణత్వరూపేతి) ఉపాయాన్తరశూన్యత్వమనన్యశరణత్వమ్. (పూర్వాన్వితనమశ్శబ్దః) ప్రణవాన్విత నమశ్శబ్దః. (వ్యక్తచతుర్థ్యన్వితనమశ్శబ్దః) మూలమన్త్రే నారాయణపదానన్తరస్థితాఽఽయేతివ్యక్తచతుర్థ్యన్వితనమశ్శబ్దః. తథాచ "నమః ఓంనమః, నారాయణాయనమః" ఇతిభవతి. (అస్య) స్వరూపోపాయ పురుషార్థేషు పారతన్త్ర్యజ్ఞానస్య. (అస్య) నిరుక్తపారతన్త్ర్యజ్ఞానస్య.

శాస్త్రప్రవర్తకానాం వ్యాసాదీనామజ్ఞానం నోపపద్యేత ఇత్యత ఆహ (అ ధ్యవసాయమిమితి, నన్వేవమప్యా... గేసరస్వేన సమ్మతిపన్నేషు ఉ పాసకవిశేషేషు అధ్యవసాయాభావోపి దుఉపపాద ఇత్యత ఆహ (ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యముమ్) ఇతి. తథాచతృతీయపమః పదజన్యా ధ్యవసాయాత్మక పారతన్త్ర్యజ్ఞానస్య స్వార్థైకైర్యపర్యన్త ప్రయోజ నాన్తర వైముఖ్యలక్షణానుష్ఠాన ఫలోపహితత్వరూపం యాథార్థ్యమ్, తద్విశిష్టపారతన్త్ర్యాధ్యవసాయస్యైవశేరస్యాన్తర వైముఖ్యరూపప్రవ ర్త్యనికారప్రయోజకత్వాత్, ఉపాసకానాముపకార... యుక్తతయా

(తృతీయనమః పదేతి) వ్యక్తచతుర్థ్యన్తనమః పదేత్యర్థః. “జ్ఞః - అధ్యవసాయః” ఇత్యన్వయః (అధికారబోధయుక్తతయేతి) అధికారజ్ఞానయుక్త తయేత్యర్థః. అత్రవేదార్థ సఙ్గ్రహశ్రుత ప్రకాశికాయామ్;- హిరణ్యగర్భాదీనాం భావనాత్రయాన్వయాదితి వేదార్థసఙ్గ్రహవాక్యవ్యాఖ్యానావసరే (భావనాత్రయా న్వయాదితి) అనుష్ఠేయవిషయః ఆన్తరప్రయత్నః - భావనా సా-త్రివిధా, యథా “త్రివిధాభావనాభూప విశ్వమేతన్నిబోధతామ్। కర్మాఖ్యబ్రహ్మసంజ్ఞాచ తథా చైవోభయాత్మికా ॥ కర్మభావాత్మికా హ్యేకా బ్రహ్మభావాత్మికాపరా ॥ ఉభ యాత్మికా తథైవాన్యా త్రివిధాభావభావనా ॥ సనన్దనాదయోబ్రహ్మభావభావన యాయుతాః। కర్మభావనయాచాన్యే దేవాద్యాస్థావరావరాః। హిరణ్యగర్భాది షుచ బ్రహ్మకర్మాత్మికాద్విధా। అధికారబోధయుక్తేషు విద్యలినావభావనా। అక్షీ ణేషుసమస్తేషు విశేషజ్ఞాన కర్మసు” ఇతి.

విశ్వమేతత్, త్రివిధాభావనా-భావనాత్రయాన్విత మిత్యర్థః ... తామ్ - త్రివి ధాంభావనాం నిబోధ. భావనామవచ్ఛేదకసంజ్ఞయానిర్దిశతి (కర్మాఖ్యేతి) కర్మా ఖ్యా-కర్మభావనేత్యర్థః ఏకస్యైవసంజ్ఞాత్రయ... వ్యాఖ్యాతుమాహ (కర్మభావాత్మికేతి). (భావభావనా) - భావార్థాః కర్తృకర్తారః; ... క్రియాః ప్రతీయేరన్నితివచనాత్. భావః-అనుష్ఠేయః, అనుష్ఠేయవిషయాభావనా, ఆన్తరఉద్యో

గః భావభావనా, సా కర్మభావాత్మికా కర్మరూపానుష్ఠేయవిషయా బ్రహ్మభావాత్మికా ఉపాసనరూపానుష్ఠేయవిషయా. ఉభయాత్మికా - కర్మోపాసన రూపోభయాఽనుష్ఠేయ విషయేతి త్రివిధేత్యర్థః. (సనన్దనాదయ ఇతి). బ్రహ్మభావభావనయాయుతాః-ఉపాసన రూపాఽనుష్ఠేయ విషయభావనాఽన్వితా ఇత్యర్థః అత్ర బ్రహ్మశబ్దః ఉపాసనరూపజ్ఞానపర్యాయః (౧)"ఆగమోత్థం వివేకాచ్చ ద్విధా జ్ఞానం తథోచ్యతే। శబ్దబ్రహ్మాగమమయం పరం బ్రహ్మ వివేకజమ్"(౨)"ద్వే బ్రహ్మణీ వేదితవ్యే"(౩)"ద్వే విద్యే వేదితవ్యే వై ఇతి చ"ఇతి బ్రహ్మశబ్దస్య జ్ఞానవిద్యాశబ్దనిర్దిష్టాగమజన్యోపాసనరూప జ్ఞానద్వయపర్యాయత్వేన భగవతా పరాశరేణైవ వ్యాఖ్యాతత్వాత్ (స్థావరావరా ఇతి) స్థావరశబ్దేన తదభిమానిదేవతా వివక్షితా. సనన్దనాదీనాం సమాధివిరోధిసకలకర్మక్షయాత్ సమాధినివృత్తి పౌష్కల్యేనానవరత బ్రహ్మాఽనుసన్ధానైకతానత్వాన్న కర్మానుష్ఠానాఽవసరః. ప్రధానాఽవిరోధేన హ్యంగానుష్ఠానమ్. తస్మాత్ తే బ్రహ్మభావనయాయుతాః-హిరణ్యగర్భాదయః జగన్నిర్వాహేఽధికృతత్వాత్ కదాచిత్కర్మానుష్ఠానం కదాచిదుపాసనఞ్చ ఇత్యుభయ భావనాఽన్వితాః, ఇతరే-దేవ మనుష్యాద్యాః కర్మభావనయాఽన్వితాః. సనన్దనాదయః - హిరణ్యగర్భాదయః.

దేవాద్యాః ఇత్యాదిశబ్దస్యకో విషయః. ఆదిశబ్దస్యాఽసంకోచాత్ ముక్తేష్వపి భావనాద్వయప్రసక్తిః, ఇతిశఙ్కావ్యావృత్త్యర్థ ప్రయోజకమాహ (అధికారఇతి). "కర్మణ్యైశ్వర్యబోధోఽధికారః" ఇత్యధికారలక్షణమ్, స్వప్రయోజనసాధనత్వాత్ కర్మణి స్వకీయత్వబుద్ధిః-అధికార ఇత్యర్థః. (అధికారబోధయుక్తేషు) అధికారరూప బోధయుక్తేషు - అనుష్ఠేయ విషయస్వకీయత్వ బుద్ధియుక్తేష్విత్యర్థః. ముముక్షోరుపాసనే స్వకీయత్వబుద్ధిః. బుభుక్షోః కర్మణి స్వకీయత్వబుద్ధిః. అధికారబోధశ్చ కేష్విత్యత్రాహ (అక్షీణేష్వితి) (విశేషజ్ఞానకర్మసు) - విశేషజ్ఞానమ్ - దేవోఽహం మనుష్యోఽహమిత్యాది జ్ఞానమ్; విశేషజ్ఞానే తద్ధేతుషు చ కర్మసు విద్యమానే ష్వధికారబోధ స్సమ్భవతి. తద్యుక్తేషు భావనాత్రయాఽన్వయ ఇతి న ముక్తేషు ప్రసక్తి ఇత్యర్థః. ఏవం హిరణ్యగర్భాదీనాం భావనాత్రయాఽన్వయేనాఽశుద్ధత్వాత్ ముముక్షుభిస్తే

(౧) వి-పు-౬-౫-౬౧. (౨) వి-పు-౬-౫-౬౩. (౩) వి-పు-౬-౫-౬౪.

తద్బలేన నిరుక్తపారతన్త్ర్యాధ్యవసాయ దార్ఢ్యాభావస్య సిద్ధత్వాచ్చ యుక్తం విజానత్ప్రదార్ఢ్యస్య అప ధారణాధికారత్వ మితిభావః. ఉక్తార్థే శ్రీరామాయణమహాభారతయామునముని శ్రీభాష్యకార శ్రీశఠకోపముని

అనుపాస్యా ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణె ప్రతిపాదనాత్ పేరిజ్ఞస్వ నిష్ఠయ ఇత్యుక్త ఇతి

శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

(తద్బలేన) అధికారజ్ఞానయుక్తతాబలేన (శ్రీరామాయణేత్యాది). రా-సు-3౮-3౮ "సపిత్రా చ పరిత్యక్తస్సురైశ్చ సమహర్షిభిః । త్రీన్ లోకాన్ సంపరిక్రమ్య తమేవ శరణం గతః" ఇతి, శరణం గతః కాక ఇతి శేషః. భారతే "అహమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః" ఇతి.

స్తోత్రరత్నే - "నధర్మనిష్ఠోఽస్మి నచాఽఽత్మవేదీ నభక్తిమాంస్త్వచ్చరణారవిన్దే। అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శరణ్యత్వత్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే" ఇతి తద్భావనాచార్యవ్యాఖ్యానే:- ఏవం భగవత్కటాక్షేణ భగవదేకశేషత్వం స్వాత్మనో విజ్ఞాయ క్షణవిరహాఽక్షమః స్వస్వరూపాఽనురూపాం వృత్తిముపాచరతి (నధర్మనిష్ఠ ఇతి). ధర్మేనిష్ఠా - స్థితిర్యస్యసః ధర్మనిష్ఠః - ధర్మరూపానిష్ఠాయస్యేతి వా, ధర్మేతిష్ఠతీతి వా. అహం ధర్మనిష్ఠోనాస్మి కర్మయోగరహిత ఇత్యర్థః. అతఏవ (నచాత్మవేదీ) నపరిశుద్ధాత్మ వేదనశీలః; జ్ఞానయోగరహిత ఇత్యర్థః తదుభయాఽభావాదేవ (నభక్తిమాన్) "భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః" ఇత్యాదిషూక్తాభక్తిర్నాస్తీత్యర్థః; భక్తియోగరహిత ఇతియావత్. అత్ర "శరణంత్వాం ప్రపన్నాయేధ్యానయోగవివర్జితాః। తేపిమృత్యుమతిక్రమ్యయాన్తివిష్ణోఃపరంపదమ్" ఇతిభక్త్యభావేపి ప్రపత్త్యా విష్ణుపదప్రాప్తిబోధకం బ్రహ్మవచనమనుసన్ధేయమ్. (త్వచ్చరణారవిన్దే) పావనత్వభోగ్యత్వాభ్యాం సర్వజగత్పవిత్రీకరణ వశీకరణనిపుణేత్వత్పాదే.

ఏవం స్వస్యభక్త్యావనధికారత్వేపి ప్రపత్త్యావధికారోనిష్ప్రత్యూహః ఇత్యభిప్రాయేణాహ (అకిఞ్చనఇతి) కిఞ్చనన విద్యత ఇత్యకిఞ్చనః - ఉపాయదరిద్ర ఇత్యర్థః. అనన్యసాధన ఇతియావత్. (అనన్యగతిః) శరణ్యాన్తరప్రాప్యాన్తరరహితః.

సూక్తిం ప్రమాణయతి (ఇప్రపత్త్యధికారవిశేషమిత్యాదినా). "అనాగతానన్తకాలసమీక్షయాఽప్యదృష్టసన్తారోపాయః" ఇత్యనేన ఆకి

శరణ్యేతి సమ్బుద్ధ్యా త్వత్పాదమూలమితి ప్రోక్త్యాచ భగవత ఏవ శరణ్యత్వప్రాప్యత్వే స్థాపయతి. అత్రచప్రమాణాని - "మామేకంశరణంవ్రజ". "మామేకమేవశరణమాత్మానం సర్వదేహినామ్। యాహిసర్వాత్మభావేన యాస్యసిహ్యకుతోభయమ్" ఇతి "సర్వలోకశరణ్యాయ" "శరణ్యంశరణఞ్చత్వా మాహుర్దివ్యామహర్షయః" "యఏకఃపురుషశ్రేష్ఠఃపరమాత్మాసనాతనః। యస్మాద్బ్రహ్మాతతస్సర్వం తమాశ్రిత్యైవముచ్యతే" "నాన్యందేవముపాసీత విష్ణోఃపరమకారణాత్। మాయాముద్ధర్తుకామోవై మాయయాదేవతాగణః। నచాన్యజ్ఞానకర్మభ్యాం నాన్యభక్త్యా పరంపదమ్। ప్రాప్నోతి పురుషస్తస్మాత్తమేవశరణంవ్రజేత్" సర్వాన్ధర్మాన్పరిత్యజ్యమామేకం శరణంశ్రయేత్। భగవన్తంవాసుదేవంపరమానన్దభూతిదమ్। తమేవసర్వభావేన సంప్రయాహిమహామునే। అన్యత్సర్వం పరిత్యజ్యతమేవ శరణంవ్రజ" "సర్వధర్మాన్సర్వకామాన్హైహికాముష్మికానపి। సన్త్యజ్యవిధినానిత్యం షడ్విధాంశరణాగతిమ్। ఆచార్యాఽనుజ్ఞయాగచ్ఛేచ్ఛాస్త్రదృష్టేన వర్త్మనా" ఇత్యాదీని.

త్వత్పాదమూలమ్-తవైవపాదమూలం శరణముపాయం రక్షకఞ్చ ప్రపద్యే-ప్రాప్నోమి. పరమప్రాప్యస్యతవైవ పాదమూలం ప్రవిష్టానామేవాఽపునరావృత్తిః. అతస్తద్ధారణంమే ఫలమితి భావోవ్యజ్యతే.శరణాగతిస్వరూపప్రయోగప్రకారాశ్చేత్థం దర్శితా. "ఆనుకూల్యస్యసఙ్కల్పః ప్రాతికూల్యస్యవర్జనమ్। రక్షిష్యతీతి విశ్వాసః గోప్తృత్వవరణంతథా। ఆత్మనిక్షేపకార్పణ్యే షడ్విధాశరణాగతిః" "అహమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః। త్వమేవోపాయభూతోమేభవేతి ప్రార్థనామతిః। శరణాగతిరిత్యుక్తాసాదేవేఽస్మిన్ప్రయుజ్యతామ్" ఇతి. అనన్యసాధ్యే స్వాభీష్టే మహావిశ్వాసపూర్వకం। తదేకోపాయతాయాచ్ఞాప్రపత్తిశ్శరణాగతిః" ఇతి.

"ధర్మనిష్ఠోన, ఆత్మవేదిచన, త్వచ్చరణారవిన్దభక్తిమానాస్మి, అకిఞ్చనః అనన్యగతిః, హేశరణ్యత్వత్పాదమూలంశరణంప్రపద్యే" ఇత్యన్వయః ఇతి.

శ్రీరఙ్గగద్యే అనాగతాఽనన్తేతి శ్రీవైకుణ్ఠగద్యే, తత్రత్యప్తయేచ ఇత్యాదా

ఇచ్ఛన్యస్య స్వరూపానుబన్ధిత్వం జ్ఞాపితమ్. (తత్రాప్త్యప్తయేచేత్యాది) అత్రప్రపత్తివ్యతిరిక్తస్య సాధనత్వ నిషేధమాత్రేణ ప్రపత్తేస్సాధనత్వమిష్టమితి నభ్రమితవ్యమ్. ‘‘అదృష్టసన్ధారోపాయః’’ ‘‘ప్రకలొన్ఱిల్లాడియేన్’’ ఇతిపూర్వోత్తర ప్రమాణవిరోధాత్. కిన్తుప్రపత్తే స్సాధనత్వాభ్రమస్య, ‘‘ఇయం కేవల లక్ష్మీశోపాయత్వ ప్రత్యయాత్మికా । స్వహేతుత్వధియా రున్ధే కిం పునస్సహకారిణామ్’’ ఇత్యాచార్యానుగృహీతరీత్యా ప్రపత్తిరూప జ్ఞానేనైవ ప్రతిషిద్ధత్వాత్తత్రోపాయత్వ బుద్ధేరప్రసక్తతయా తద్వ్యతిరిక్తానామేవ ఉపాయత్వాభావానుసన్ధానం విధీయత ఇతిప్రపత్తేర సాధనత్వమేవాత్రాప్యభిప్రేత మిత్యనుసన్ధేయమ్. కేచిత్తు ‘‘తత్పాదామ్బుజ ప్రపత్తేర్మే’’ ఇతియోజనామిచ్ఛన్తి. తత్పాదామ్బుజద్వయ విషయక విశ్వాసశాలినో మమేత్యర్థః, తతశ్చభగవత్పాదామ్బుజద్వయే విశ్వాసరహితానామేవ భగవద్వ్యతిరిక్తోపాయాన్తరమితి నరస్యబుద్ధి దౌర్బల్యాదితివచనార్థ స్సూచ్యతే.

అథనిరుక్తప్రపత్త్యధికార ఫలవిశేషమాహ (ఇన్వళవధికారమ్ పెఱ్ఱాలిత్యాదినా). ‘‘ప్రపత్తిక్కు’’ ఇతిసామాన్యనిర్దేశః స్వరూపానురూపన్యాసవిద్యాసఙ్గ్రహార్థః. అతఏవవ్యాఖ్యాప్రక్రమేపి సామాన్యేనైవోపక్రాన్తమ్ (న్యాసవిద్యైయిలే ఇష్టియుమవనుక్కు) ఇతి. (జాత్యాదినియతత్వమిల్లామైయాలేయితి) యద్యపి ‘‘సాచాష్టాఙ్గషడఙ్గయోగ నియతావస్థా’’ ఇత్యత్ర అష్టాఙ్గయోగవత్ షడఙ్గయోగస్యాప్యహఙ్కార గర్భసాధనత్వ వేషాభిప్రాయేణ జాత్యాదినియతాధి కారత్వముక్తమ్.

ఉన్ముచేతి. ద్రమిడోపనిషది. ౬-౧౦-౧౦ ‘‘అకలకిల్లేన్’’ ఇత్యాది. అస్యవ్యాఖ్యా ద్వాదశసహస్రికాయాం ద్రష్టవ్యా

(పూర్వోత్తరేతి) సారేపూర్వోత్తరప్రమాణ విరోధాదిత్యర్థః. (తత్ర) ప్రపత్తౌ. (తద్వ్యతిరిక్తానామ్) ప్రపత్తివ్యతిరిక్తానామ్.

తథాపిముఖ్యసిద్ధాన్త సిద్ధకేవల వ్యాజమాత్రాత్మకానుష్ఠానే సర్వధర్మత్యాగాఙ్గక శరణాగతేరివ షడఙ్గన్యాస విద్యాయా అప్యధికారివిశేషణత్వం స్వరూపానురూపత్వ ఞ్చోపపద్యతే. అతఏవాష్టాఙ్గయోగస్యాపి "ఇత్తైప్రవర్త్తిప్పిత్తతు" ఇత్యాదినావ్యాజత్వమే వేతిసిద్ధాన్తితమితిభావః.

నచైవంసతివేదాన్తవిహిత భక్తేస్సర్వాధికారత్వ ప్రసఙ్గః; తస్యా జాత్యాదినియమాభావగ్రాహక విశేషవచనాభావాత్, షడఙ్గవిషయేతు "ప్రాప్తుమిచ్ఛన్ పరాంసిద్ధిం జనస్సర్వోప్యకిఞ్చనః" ఇతివిశేష వచన సద్భావాత్. సాధనషడఙ్గవిషయత్వే ప్రాగుక్తరీత్యా అపశూద్రాధికరణవిరోధాత్ సఙ్కోచాపత్తేశ్చ తస్యవ్యాజ షడఙ్గవిషయత్వ

(స్వరూపానురూపన్యాస విద్యేతి) ఫలరూపన్యాస విద్యేత్యర్థః. (అతఏవాష్టాఙ్గేతి) స్వరూపవిరుద్ధానామపి ఆకారాన్తరసత్వాదేవేత్యర్థః. (ఇత్తైప్రవర్త్తిప్పిత్తతతి) శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాయాం ప్రపత్తిపరిచ్ఛేదే "ఇత్తై ప్రవర్త్తిప్పిత్తతు పరహింసైయైనివర్త్తిప్పిక్కైక్కాక" ఇతి. (వ్యాజత్వమేవేతి) మోక్షత్తుక్కాక విత్యేనుక్త్వా "పరహింసైయైనివర్త్తిప్పిక్కైక్కాక" ఇత్యనుగృహీతత్వాదితిభావః.

(తస్యాః) వేదాన్తవిహితభక్తేః. (తస్య) ప్రాప్తుమిచ్ఛన్నితివచనస్య. (అపశూద్రాధికరణ విరోధాతి) శ్రీవచనభూషణమీమాంసాయామ్ వృత్తిపరిచ్ఛేదే భగవదపచార వివరణస్థలే, "వర్ణాశ్రమవిపరీతమాన ఉపచారముమ్" ఇతి. తద్వృత్తౌ - తదారాధనదశైయిల్ త్రైవర్ణికర్క్కాన వైదికమన్త్రఙ్గళాలే చతుర్థవర్ణరానవర్కళ్ ఆరాధిత్తలితి. తత్రైవ పదదీపికాయామ్, (చతుర్థత్యాది) శాస్త్రగతజ్ఞాన భక్తివైరాగ్య పరిపూర్ణరానవర్కళుక్కు "శూద్రాభగవద్భక్తాః" ఇత్యాదిప్పడియే వర్ణసమ్బన్ధమ్ నివృత్తమానాలుమ్ లోకక్షోభముమ్ దర్శనదూషణముమ్ పిఱవామైక్కాక మర్యాదానువర్తనమ్ ఆవశ్యకమాకైయాలే వైదికమన్త్రారాధనమ్ అపచారమామ్ మధ్యమాధమాధికారికళుక్కు వర్ణసమ్బన్ధమ్ నివృత్తముల్లామైయాలే అపచారమామ్" ఇత్యాదికమత్రానుసన్ధేయమ్. (తస్య) పూర్వోక్తవచనస్య.

స్యైవ అవశ్యవక్తృత్వేన తద్బలేన యుక్తంసర్వాధికారత్వమిత్యాస్తాం విస్తరః.

అధికారార్థం వ్యుత్పన్నావ్యుత్పన్నానుగత్యర్థం ప్రకారభేదేన గాథాశ్లోకాభ్యాం సఙ్గృహ్ణాతి (అన్దణరిత్యాదినా) అత్రకాలక్షేపాక్షమత్వ మిత్యనేన ఏతద్దేహవిళమ్బాక్షమత్వం దేహాన్తరవిళమ్బాక్షమత్వఞ్చ వివక్షితమ్. ఆద్యేనభక్తిపారతన్త్ర్యలాభః. ద్వితీయేన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానలాభః. (ఏకద్విత్ర్యాదితి) అత్రపఞ్చదశధా అధికార

(తద్బలేన) పూర్వోక్తవచనబలేన.

(గాథా) అన్దణరన్దియరెల్లైయినిన్ఱవనైత్తులకిల్ నొన్దవరే ముతలాక నుడఙ్గియనన్నియరాయ్ వన్దడైయుమ్ వకైయిన్ తకవే వరున్దియనమ్, అన్దమిలాదియై యతిన్దతివిఱ్ద్రనరే" ఇతి. అస్యార్థః. "అన్దణర్ - బ్రాహ్మణాః ; (అన్దియర్) అన్త్యాః, (ఎల్లైయిల్ నిన్ఱ) - పూర్వజమారభ్య అన్త్యపర్యన్తసీమాన్తా ఇత్యర్థః (అనైత్తులకుమ్) లక్షణయాసర్వలోకస్థాః. (నొన్దవరేముతలాక) నొన్దతేముగలాకసంసారార్తిపీడితాః. తత్ప్రభృతి. (నుడఙ్గి) వణఙ్గి. వినతాభూత్వా; (అనన్నియరాయ్) అనన్యప్రయోజనాస్సన్తః,(వన్దడైయుమ్వకై)ఆగత్యప్రాప్తుంప్రకారమ్. (వన్తకవు) సమర్థోపాయమ్, అనుష్ఠానోపయుక్తజ్ఞానమ్, (ఏక్కి) ప్రాప్య(వరున్దియఅన్బర్)ఆత్మలాభత్వేన కుర్వన్తః అనుకంపాశాలినః ఆచార్యాః (నమ్ అన్దమిలాదియై) అస్మత్ప్రాప్తశేషిణమ్ ఆద్యన్తరహితం ప్రియఃపతిమ్. (అతివిఱ్ద్రనర్) తత్స్వరూపరూపగుణవిభూతిచేష్టితాదికముపబోధితవన్తః" ఇతి (శ్లోకః) భక్త్యాదౌ శక్త్యభావః" ఇతిశ్లోకః.

(ఆద్యేన) ఏతద్దేహవిళమ్బాక్షమత్వ వివక్షణేన. (ద్వితీయేన) దేహానరవిళమ్బాక్షమత్వ వివక్షణేన. (అత్రపఞ్చదశధేతి) అత్రరహస్యత్రయసార వ్యాఖ్యానవివరణ్యాం ప్రపత్తి యోగ్యాధికారే, అథభక్తియోగస్య సాఙ్గానుష్ఠానశక్తిః, సాఙ్గయోగస్వరూప నిర్ధారణమ్, శాస్త్రవిహితజాతి గుణాదియోగః, విళమ్బసహత్వఞ్చేతి చత్వారోమిళిత్వా భక్తియోగస్యాధికారః. తద్రాహిత్యం ప్రపత్తేరధికారః.

పర్యవసానసమ్భవతి ప్రమాణాభావాత్. శాస్త్రపర్యుదస్తానామపశూద్రాధికరణన్యాయేన నియమేన ప్రమితిరాహిత్యసత్త్వేన శాస్త్రపర్యుదాసస్య ప్రత్యేకమధికారత్వాయోగాత్. శాస్త్రపర్యుదాసశక్త్యభావమాత్రద్వికస్య శాస్త్రపర్యుదాసకాలక్షేపాక్షమత్వమాత్రద్వికస్య చ యోగాసమ్భవాత్; శాస్త్రపర్యుదాసకాలక్షేపాక్షమత్వశక్త్యభావైతత్త్రితయమాత్రయోగాసమ్భవాచ్చ. అత్రచతుర్ణామధికారాణాం సమ్భావితత్వేన ఏకాదశానామేవ సమ్భావితత్వాత్. ఏవం సమ్భావితానామేకాదశానామపి తత్తద్రూపేణాధికారత్వాశ్రయణస్య గౌరవగ్రస్తత్వేన అయుక్తత్వాచ్చ. కిన్త్వధికారివిశేషవైలక్షణ్యజ్ఞాపనాయైవమనుగృహీతమ్. తథాహి. ఏకయోగాదధిక్రియా నిజా అసాధారణీ స్యాత్. ద్వియోగాత్ సా భిదురా విలక్షణా స్యాత్. త్రియోగాదతిభిదురా అతివిలక్షణా స్యాత్. చతుర్ణాం యోగాదత్యన్తభిదురా అత్యన్తవిలక్షణా స్యాదితి భావః. ననుకిమిదమత్యన్తం వైలక్షణ్యమితి చేత్

సి చ పఞ్చదశధా సమ్పద్యన్తే, తత్ర చతుర్ణామేకైకాభావే చత్వారోఽధికారాః ద్వయోర్ద్వయోరభావే ఏకోఽధికారః " ఇతి, ఏతద్వివరణం తద్వ్యాఖ్యానే ద్రష్టవ్యమ్

(అపశూద్రేతి) అపశూద్రాధికరణే అపరాః అవైదికాః జ్ఞానం తదుపాయానపి న స్వీకుర్వన్తీతి సామర్థ్యాభావాత్ వేదపురాణాదిజ్ఞానం శూద్రాదీనాం న సమ్భవతీత్యుక్తమ్ (శాస్త్రపర్యుదాసశక్త్యభావేతి) శాస్త్రపర్యుదాసశక్త్యభావమాత్రద్వికస్య యోగాసమ్భవాదిత్యన్వయః అత్ర ప్రమితిర్నామ సాధనానుష్ఠానోపయుక్తజ్ఞానమ్. శాస్త్రపర్యుదస్తే అత్రైవర్ణికే నియమేన ప్రమిత్యభావస్య [illegible]త్వేన శాస్త్రపర్యుదాసరూపాధికారగ్రహణే ప్రమిత్యభావరూపాధికారస్యాప్యాపాతాత్, తద్విశిష్టశాస్త్రపర్యుదాసశక్త్యభావమాత్రద్వికస్య దుర్నిరూపత్వం. అభావః ఏవముత్తరత్రబోధ్యమ్.

(అత్యన్తంవైలక్షణ్యమితి) అత్రేదమవధేయమ్. శ్రీవచనభూషణవ్యాఖ్యాయాం వృత్తిపరిచ్ఛేదే "బ్రాహ్మణ్యం పిఱెచ్చెల్లుకిఱతు వేదాధ్యయనాదిముఖత్తాలే,

భగవల్లాభహేతువెన్ఱు వతుతానే ఇఴ్ఴుక్కు ఉపాధియాకిల్ త్యాజ్యమామిఱే. జన్మ ఉ త్కర్షమున్డైయ ఉత్కర్షముమ్ అపకర్షముమ్ పేఱ్ఱుక్కుమ్ ఇఴ్ఴుక్కుమ్ అప్రయోజకమ్. ప్రయోజకమ్ భగవత్సమ్బన్ధముమ్ అసమ్బన్ధముమ్. భగవత్సమ్బన్ధముణ్డానాల్ ఇరణ్డు మొక్కుమామెన్నిల్. ఒవ్వాతు, ఉత్కృష్టనాక భ్రమిత్తు జన్మమ్ భ్రంశసమ్భావనైయాలే “శరీరేచ” ఎన్ఱు అపడియే భయాజనకమ్. అతుక్కు స్వరూపప్రాప్తమాన నైచ్యమ్ భావిక్కవేణుమ్. అపకృష్టనాక భ్రమిత్త ఉత్కృష్టజన్మత్తుక్కు ఇరణ్డు దోషముమిల్లై. నైచ్యమ్ జన్మసిద్ధమ్ ఆకైయాల్ ఉత్కృష్టజన్మమే శ్రేష్ఠమ్” ఇతి.

ఏతత్తాత్పర్యార్థః. బ్రాహ్మణ్యమిత్యారభ్య “ప్రయోజకమ్ భగవత్సమ్బన్ధ ముమ్ అసమ్బన్ధముమ్” ఇతిపర్యన్తమ్ కేవలోత్కృష్ట దైహికజన్మోత్కర్షవాదమతమ్ కేవలనికృష్టదైహికజన్మోత్కర్షవాది మతము భయమపినిరస్తమ్.

ఇతఃపరమ్, “భగవత్సమ్బన్ధముణ్డానాల్” ఇత్యారభ్య “నైచ్యమ్ భావి క్కవేణుమ్” ఇతిపర్యన్తం వాక్యచతుష్టయేన నాగరికత్వ విశిష్టోత్కృష్టదైహిక జన్మోత్కర్షవాదకృద విలక్షణాధికారిమతమ్, భాగవతత్వ విశిష్టనికృష్ట దైహికజన్మో త్కర్షవాదకృద విలక్షణాధికారిమతఞ్చ “మద్భక్తజనవాత్సల్యమ్” ఇత్యాద్యుక్త రీత్యా భాగవతకాష్ఠా పర్యన్తానువర్తన విశేషగుణవిశిష్టస్వరూపోపాయ పురుషార్థపర్య యాహఙ్కార మమకారసామాన్యరహిత దైహికజన్మనిరపేక్ష భగవదేకనిరూపణీయ భాగవతవిలక్షణాధికార్యపేక్షయా అభాగవతావధికోత్కర్షహేతుభూత త్రైవర్ణికా త్రైవర్ణికోభయసాధారణభగవదనన్యార్హశేషత్వ జ్ఞానరూపభగవత్సమ్బన్ధసహితోత్కృష్టాపకృష్టజన్మనోర్మధ్యే భగవత్సమ్బన్ధానుకూల్యసాధకైకదైహికజన్మప్రయుక్తేతరాసాధారణభూత భగవత్సమ్బన్ధానుకూల్యరూపస్వస్వదైహికజన్మోత్కర్షవాదినా భాగవతబ్రాహ్మణాది త్రైవర్ణికశూద్ర చణ్డాలాద్యత్రైవర్ణికావిలక్షణాధికారిణో భ్రంశసమ్భావనా నైచ్యభావనారూప దోషద్వయయోగ్యత్వేన అత్యన్తం హేయావితి తత్రైకైకోక్త్యా నిరస్యతే

త్రైవర్ణికాత్రైవర్ణికావిలక్షణాధికారి సాధారణభ్రంశ సమ్భావనానామ - తయోరుభయోః కర్మాధీన దైహికజన్మోత్కర్ష జ్ఞానపర్యన్తానువర్తమాన రజ్ఞ

మోజస్య కాలుష్యాయత్తాధి కృతాధికార కర్మజ్ఞానయోగాది సర్వాధికార ప్రపత్త్యవతారరహస్య జ్ఞానాద్యుపాయాన్తరాన్యతమాన్వయేన "అనన్యోపాయ శక్తస్య ప్రాప్త్యే చ్ఛోరధికారితా । ప్రపత్తౌ సర్వవర్ణానాం సాత్త్వికత్వాది యోగినః" ఇతి ప్రపన్నపారిజాతే వాత్స్య శ్రీవరదాచార్యానుగృహీత రీత్యా స్వరూప విరోధభయాయత్తా శక్తిప్రయుక్తాధి కృతాధికార సర్వాధికారోపాయాన్తర రాహిత్యస్య పరగతస్వీకారాత్మక ప్రపత్తిరూప విరుద్ధోపాయాధికారత్వేన తథావిధాఽనన్యోపాయత్వరూపోపాయాన్తర సంసర్గాసహ సిద్ధోపాయాధికార ప్రచ్యుతి వచన స్వరూపయోగ్యతా.

త్రైవర్ణికా త్రైవర్ణికా విలక్షణాధికారి సాధారణనైచ్య భావనానామ - దేవభాగవతాపేక్షయా త్రైవర్ణికభాగవతానాం త్రైవర్ణికభాగవతాపేక్షయా అత్రైవర్ణికభాగవతానాఞ్చ దేహోపాధిజన్యం; సకలభాగవతానిరూపితతయా పూర్వపూర్వాభాగవత నిరూపితతయాచ సకలభాగవత శేషత్వ పర్యన్తభగవదనన్యార్హ శేషత్వరూప స్వరూపానురూపం యన్నీచత్వం తద్భిన్నమ్ - అసజ్జోఽచ భాగవత కైఙ్కర్యరూప భాగవతానువర్తన తత్తీర్థప్రసాద స్వీకారతద్గుణానుభవాదికరణే అవశ్యాపేక్షితమ్ "యదప్యత్రాభిజాయన్తే యోగినస్సర్వయోనిషు । ప్రత్యక్షితాత్మ నాథానాం నైషాంచిన్త్యంకులాదికమ్" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా దేవతిర్యఙ్మనుష్యస్థావరాత్మక చతుర్విధసకలభాగవతమాత్రనిరూపితమ్; అతఏవసకలభాగవత శేషత్వపర్యన్తభగవచ్ఛేషత్వరూప స్వరూపానురూపం యన్నైచ్యమ్, తస్యవక్ష్యమాణరీత్యా జ్ఞానజన్మవతాం జన్మసిద్ధత్వవత్, కర్మాధీనదేహోపాధిక జన్మవతాం జన్మసిద్ధత్వాభావేన, జ్ఞానజన్మవత్ విలక్షణాధికారి నైచ్యానుష్ఠానం చిరకాలం దృష్ట్వాతదనుష్ఠానవత్ స్వయంతాదృశనైచ్యం కృత్వాఅభ్యసనమ్.

(అపకృష్టమాకర్భమిత్తవితి) నైచ్యం జన్మసిద్ధమితి వాక్యద్వయేన ప్రాకృత జన్మనిరపేక్ష జ్ఞానజన్మనః భ్రంశసమ్భావనాజన్యభయ జనకత్వస్వరూప ప్రాప్తనైచ్య భావనారూప దోషద్వయాభావః ప్రతిపాద్యతే. కథమితిచేదుచ్యతే విలక్షణాధికారిజన్మనః చేతనస్వరూపాకారత్రయ జ్ఞానప్రయుక్తత్వేన తత్సమనియతతయా అన

స్వశరణత్వ జ్ఞానప్రయుక్తోపాయాన్తరాన్వయ జన్యభ్రంశ సమ్భావనాభావాత్. కర్మాధీన దేహాదోష ...ర్తన నివారకత్వేన దేహా...వసాన జన్యప్రామాది కోపాయాన్తరాన్వయ ప్రయుక్తభ్రంశ సమ్భావనాభావా ...స్వరేణాన్వయమ్పురు షార్థత్వేన వి...షాం సద్గతి ప్రాపణ హేతుత్వేన ఈశ్వరకర్తృ పాం... స్త్రీగప్రయుక్తభ్రం శసమ్భావనాభావాచ్చ భ్రంశసంభావనా ప్రయుక్తభయ జనకత్వం నా స్తి.

అనేనోక్తం వేన భాగవతమాత్రానువర్తనపర్యన్త భగవద్దాస్య పర్యన్త భగవదన స్యార్హ శేషత్వాద్యాకారత్రయ జ్ఞానప్రయుక్త ద్వె విలక్షణా... జన్మనః, తథావిధ భాగవతానువర్తన సహసిద్ధతయా, అభాగవత నిరూపితం ...నారదాది దేవభాగ వతగజేన్ద్రాది తిర్యగ్భాగవత శబరకైశిక శ్వపాకాదిమనుష్య భాగవతబృన్దావనాది దివ్యదేశస్థ తరుగుల్మలతాదిస్థావర భాగవతైశ్చతుర్విధభాగవత నిరూపితత్వేన సమస్తభాగవత శేషత్వపర్యన్త భగవదనన్యార్హ శేషత్వరూపస్వరూపానురూపం నైచ్యవిశేషం, "పత్న్యః ప్రజానామైశ్వర్యం పశూనాం వా న కామయే అహం కదమ్బోభూయాసం కున్దో వా యమునాతటే"। ఇతి, "ఆసామహో చరణరేణుజుషామహం స్యాం బృన్దావనే కిమపి గుల్మలతౌషధీనామ్। యా దుస్త్యజం స్వజనమార్యపథఞ్చ హిత్వా భేజుర్ముకున్దపదవీం శ్రుతిభిర్విమృగ్యామ్" ఇతి శ్రీమద్బ్రహ్మాణ్డపురాణే ఉత్తరభాగే భృగు శౌనక సంవాదే "తిరుక్కణ్ణియూర్" ఇతి ద్రావిడనామక ఖణ్డనక్షేత్రమాహాత్మ్యే పఞ్చమాధ్యాయే, "ఋషయో వృక్షరూపాశ్చ శిలాదేవాశ్చ వై మునే। గన్ధర్వాప్సరస స్సర్వే లతాగుల్మస్వరూపిణః। సిద్ధాస్సాధ్యాః కిన్నరాశ్చ యక్షాస్తత్ర చ పాంసవః" ఇతి.

(౧)"ఎమ్బెరుమాన్ పొన్మలైయిలేతేనుమావేనే" ఇతి, (౨)"అవృతసహజదాస్యాస్స్వారయాస్సన్త బన్ధావిముఖచరమ దేహా ఇత్యమీరఙ్గధామ। మహిమమనుజతిర్యక్స్థావరత్వాశ్రయం తే సునియతమితియే స్తు ప్రాహురేభ్యో నమస్స్తాత్" ఇతి (౩)"నివాసశయ్యాసన పాదుకాంశుకోపధాన వర్షాతపవారణాదిభిః। శరీరభేదైస్తవ శేషతాం గతైర్యథోచితం శేష ఇతీర్యతే జనైః" (౪)"శెత్తాల్ కుడైయామిరున్దాల్ శిఙ్గాశనమామ్ నిన్ఱాల్ మరవడియామ్, నీళ్కడలుళ్, ఎన్ఱుమ్ పుణైయామ్ మణివిళక్కామ్

(౧) (౨) ర-స్త- (౩) స్తో ర-౧౦. (౪) ౧-తిరువ-౧౩.

పూమ్బట్టామ్పుల్ కుమక్లైయామ్ తిరుమాఱ్కురవు" ఇతి, (౧) "దాసస్సఖావాహనమాసనంధ్వజోయస్తేవితానంవ్యజనంత్రయీమయః। ఉపస్థితంతేనపురోగరుత్మతాత్వదఙ్ఘ్రిసమ్మర్దకిణాఙ్కశోభినా" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యాస్థావరాదిశరీరపరిగ్రహీతమ్ (౨) "వరం హుతవహజ్వాలాపఞ్జరాన్తర్వ్యవస్థితిః। నశౌరిచిన్తావిముఖజనసంవాసవైశసమ్" ఇతి, (౩) "ఎణ్ణాతేయిరుప్పార్ ఇరైప్పొళుతుమెణ్ణోమే" (౪) "ఊత్తైవాయ్క్కాక్కైవళమున్దుకిన్దార్కళే" (౫) "పూమిపారఙ్గళుణ్ణుమ్ శోఱ్ఱినైవాఙ్గిప్పుల్లైత్తిన్నేమిన్" (౬) "మిణ్డర్పాయ్న్దుణ్ణుమ్ శోఱ్ఱైవిలక్కినాయ్క్కిడుమినీర్" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా విలక్షణాధికారికృత భగవద్విముఖానాదరణరీతిఞ్చ దృష్ట్వా, "అస్మాకమిద మావశ్యకమ్" ఇత్యాశయా అత్యన్తనైచ్యాదిగుణ విశిష్టానన్యవైష్ణవానాః దృత్యతద్వ్యావర్తనం భావయిత్వా, అత్యన్తగుణహీనేష్వపి శ్రీవైష్ణవేషు తారతమ్యాభావేన సర్వప్రకారేణ ప్రతిదినమనువర్తనం భావయిత్వా తాదృశభావనా ప్రకర్షజస్య దృఢవాసనయా ఉత్కృష్టాపకృష్టదైహిక జన్మవిశిష్ట బ్రాహ్మణక్షత్రియ వైశ్యశూద్రచణ్డాలాది భాగవతైర భాగవతానిరూపిత సకలభాగవతనిరూపిత నైచ్యస్య, అభ్యసనీయత్వవత్ విలక్షణ జ్ఞానజన్మవతాంతస్య అభ్యసనీయత్వాభావేన విలక్షణాదికారిజన్మనః స్వరూపప్రాప్త నైచ్యభావనారూప దోషోనాస్తీతి.

"ఆక్కైయాల్ ఉత్కృష్టజన్మమే శ్రేష్ఠమ్" ఇతి నిగమనవాక్యేన కర్మాధీనం చతుర్వింశతి తత్వాత్మకాత్యహేయాచిత్సంబన్ధోపాధికం యావత్కర్మభావి అత్యన్తహేయం దేహాత్మాభిమానాభిజాత్యాద్యహఙ్కార మమకారమూలం పుణ్యాపాప హేతుభూతం వర్ణాశ్రమాది కార్య్యగ్రామకులాదివ్యపదేశకారణం ప్రవృత్త్యుత్కర్షభ్రమ విషయీభూతం అధికృతాధికార సర్వాధికారోపాయాన్తరయోగ్యంభ్రంశసమ్భావనా జన్యభయజనకత్వ స్వరూపానురూపనైచ్య భావనారూప దోషద్వయయుక్తం తిర్యక్స్థావరాది భాగవతానువర్తన విరోధిత్వేనతచ్ఛేషత్వానురూపం భగవత్సమ్బన్ధ

ప్రతికూలత్వేన నికృష్టం కర్మాధీన దేహోపాధి కోత్కృష్ట జన్మోత్కర్షవాదిబ్రా హ్మణక్షత్రియ వైశ్యత్రైవర్ణిక భాగవతా విలక్షణాధికారి నిష్కృష్టదైహిక జన్మోత్కర్షవాది శూద్రచణ్డాలాద్య త్రైవర్ణిక భాగవతావిలక్షణాధికార్యుభయజన్మ అపేక్ష్య, భగవన్నిర్హేతుక కృపాధీనం స్వాభావికజ్ఞానవిశా సోపాధికమవిచ్ఛేదేన యావదాత్మభావ్యతిశ్లాఘ్యమ్, అహఙ్కారమమకార ప్రతిభటం పుణ్యపాపనివర్తకం గ్రామకులాదివ్యపదేశమూలభూత సకలహేయ వర్ణాశ్రమాది నివర్తనపూర్వక భగవద్దాస్యైక వ్యపదేశాపాదకం కర్మాధీన జన్మోపాధికోత్కృష్టా భావవర్త్వప్రయుక్త ప్రకృష్టనికర్షభ్రమవిషయీభూతాభిజాత్యాద్యహఙ్కార యోగ్యతాధికృతాధికార శర్వాధికారోపాయాన్తరాన్వయ యోగ్యతాద్వయ ప్రయుక్తభ్రంశసమ్భావనాధీన భయజనకత్వరహితంజన్మసిద్ధనైచ్య విశిష్టం తిర్యక్స్థావరాది భాగవతానువర్తనానుకూలత్వేన భాగవతశేషత్వపర్యన్త భగవచ్ఛేషత్వానురూపం భగవత్సమృద్ధ్యనుకూలత్వేన శ్రేష్ఠందైహిక జన్మప్రతికోటీ భాగవతోత్తమాచార్యరూప పిత్రనుష్ఠానపర్యన్త శాస్త్రోపన్నమన్త్రజన్య జ్ఞానరూపమాత్రజన్యం నిఖిలదోష నిబర్హణపూర్వకసముత్థాభ్యుదయ ఫలోపధాయక పరగతస్వీకారరూప భగవదనుమతి విశేషవిషయానాత్మకాల్మసత్తాప్రాప్తంరూపవిలక్షణాధికారిజ్ఞానజన్మేవ.

ప్రశ్నోపనిషది ప్రశ్నే;-- "తేతమర్చయన్తస్త్వంహినఃపితా యోఽస్మాకమ విద్యాయాః పరంపారంతారయసీతి." ఇతి. మనుస్మృతౌ ద్వితీయాధ్యాయే "ఉత్పాదక బ్రహ్మదాత్రోర్గరీయాన్ బ్రహ్మదః పితా బ్రహ్మజన్మహి విప్రస్య ప్రేత్యచేహ చశాశ్వతమ్" ఇతి. ఆపస్తమ్బధర్మే "యస్మాద్ధర్మానాచినోతిస ఆచార్యస్తస్మైన ద్రుహ్యేత్కదాచన, సహివిద్యాతస్తంజనయతి తచ్ఛ్రేష్ఠంజన్మ, శరీరమేవమాతాపితరౌజనయతః" ఇతి. ఆపస్తమ్బవృత్తౌ హరదత్తమిశ్రవిరచితాయాం ఉజ్జ్వలాయాం ప్రథమప్రశ్నే ప్రథమపటలే ప్రథమఖణ్డికాయాం "ఆచార్యశబ్దనిర్వచనమాహ (యస్మా

ధర్మానాచినోతి స ఆచార్యః). యస్మాత్పురుషాదయం మాణవకః ధర్మానాచినోతి, శిక్షతే స ఆచార్యః. "అప్యక్షరసామాన్యాన్నిబ్రూయాత్" ఇతి చ కారమాత్రేణేదం నిర్వచనమ్. అనేన ప్రకారేణ మాణవకాచార్యః "శౌచాచారాంశ్చ శిక్షయేత్" ఇత్యుక్తం భవతి. (తస్మై న ద్రుహ్యేత్కదాచన) తస్మై ఏవమ్భూతాచార్యాయ, కదాచన - కదాచిదపి, న ద్రుహ్యేత్ - తద్విషయమపకారం న కుర్యాత్. కస్మాదిత్యత ఆహ (స హి విద్యాతస్తం జనయతి) స హ్యాచార్యః తం మాణవకం విద్యాతో జనయతి. యథా పితా మాతృతః, "అత్రాస్య మాతా సావిత్రీ పితా త్వాచార్య ఉచ్యతే" ఇతి శాస్త్రాన్తరమ్. (తచ్ఛ్రేష్ఠం జన్మ) తత్ - విద్యాతః జన్మ శ్రేష్ఠమ్ - ప్రశస్తతమమ్. అభ్యుదయనిశ్శ్రేయసహేతుత్వాత్. మాతాపితృభ్యామాచార్యశ్శ్రేష్ఠతమ ఇత్యాహ (శరీరమేవ మాతాపితరౌ జనయతః) మాతాపితరౌ శరీరమాత్రమేవ కామముద్ద్యాదిసమం జనయతః. ఆచార్యస్తు సర్వపురుషార్థక్షమం రూపం జనయతి; "ఆచార్యశ్శ్రేష్ఠో గురూణామ్" ఇతి గౌతమః.

శ్రీమహాభారతే ఉద్యోగపర్వణి సనత్సుజాతపర్వణి సనత్సుజాతవాక్యే త్రిచత్వారింశాధ్యాయే "శరీరమేతౌ కురుతః పితా మాతా చ భారత, ఆచార్యతస్తు యజ్జన్మ తత్సత్యం వై తథామృతమ్" ఇతి పాఠాన్తరమ్. "ఆచార్యశాస్త్రయా జాతిః సా పుణ్యా సాజరామరా" ఇతీతి శ్రుతిస్మృతీతిహాసాద్యుక్తరీత్యా సర్వోత్కృష్టమితి సిద్ధాన్తితమ్. భవదుక్తరీత్యా ధర్మాఙ్గీకారే "అపకృష్టోత్కృష్టజన్మ మే శ్రేష్ఠమ్" ఇతి పఙ్క్తిస్స్యాత్, తథా నాస్తి; "ఉత్కృష్టజన్మ మే శ్రేష్ఠమ్" ఇతి పఙ్క్తిర్దృశ్యతే. అతః దైహిక జన్మనిరపేక్ష విలక్షణాధికారిజన్మైవ ఉత్కృష్టమితి నిగమితమ్. "ఉత్కృష్టజన్మ మే" ఇత్యేవకారేణ "భాగవతోత్కృష్ట జన్మోత్కర్షవాది భాగవత నికృష్టజన్మోత్కర్షవాద్య విలక్షణాధికారి జన్మ అపకృష్టమితి సిద్ధాన్తితమ్" ఇతి. అతః శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాయామ్ "ఉత్కృష్టజన్మ మే శ్రేష్ఠమ్" ఇత్యత్రోక్తం శ్రైష్ఠ్యమేతద్గ్రన్థవైలక్షణ్య శబ్దేనోక్తమితి.

భ్రంశసమ్భావనాప్రయుక్తభయజనకత్వనైచ్యభావనాదిదోషరాహిత్యమేవేతి బ్రూమః. తదేవాహ (నిర్హేతుకా-ఇతి). అధికమత్ర వక్తవ్యం పూర్వమేవ ప్రపఞ్చితమితి సర్వముపపన్నమ్.

ఇతి రహస్యత్రయమీమాంసాభాష్యసిద్ధాన్తే
సాధనాన్తరస్వరూపమాహాత్మ్యజ్ఞానాధికారినిష్ఠో నామ
దశమో వాదః.

పదవాక్యప్రమాణాబ్ధిపారీణం సద్గుణార్ణవమ్ ।
శుద్ధసత్త్వగురోస్సూనుం రామానుజగురుం భజే ॥

శ్రీమత్కౌశికకులపయఃపారావారరాకాశశాఙ్కైః,
శ్రీదిగ్విజయమ్ పెమ్మాళై యజ్ఞార్ స్వామీతి
ద్రావిడనామవిఖ్యాతైః శ్రీశుద్ధసత్త్వరామానుజాచార్యస్వామిభిర్విరచితా
చరమశ్లోకటిప్పణీ.

సమాప్తా.

(భ్రంశేతి) భయజనకత్వనైచ్యభావనాదదోషయో రాహిత్యమిత్యన్వయః, (ఉపపన్నమితి) ఉపపత్తిమదిత్యర్థః.

ఇతి శ్రీరహస్యత్రయమీమాంసాభాష్యసిద్ధాన్త కఠినపదదీపికాయాం
దశమవాద కఠినపదదీపికా.

శ్రీశుద్ధసత్త్వమ్ తిరువాఝ్ఝియణ్ణన్ స్వామిభిర్విరచితా
కఠినపదదీపికా సమాప్తా.

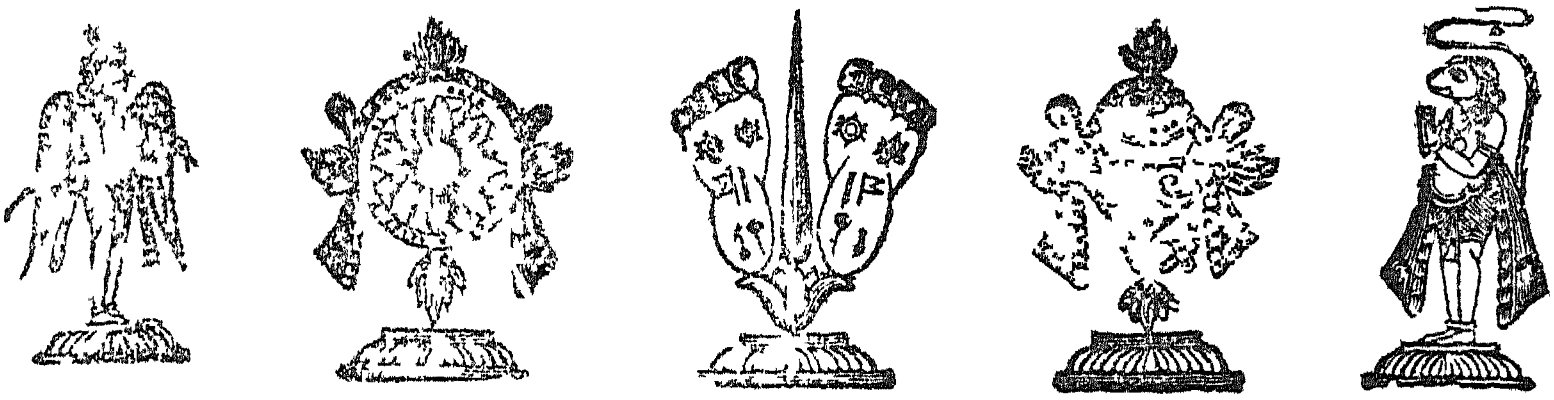

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీమత్కౌశికకులతిలకమణీనాం శ్రీశుద్ధసత్త్వమ్ రామానుజార్యాభిధానాం దిగ్విజయమ్ ఎమ్బ్బావైయఙ్గార్ స్వామినాం వైభవమ్.

శ్రీమత్కౌశికలక్ష్మణార్యచరితక్షీరామ్బురాశేః కణః
సద్యః పద్యశతేన సర్వవిదుషాం తోషాయ జోఘుష్యతే ।
హేషాఘోషవిశేషమేష రచయన్ దోషామ్బుధిం శోషయన్
హృత్పఙ్కేరుహమధ్యగో హయముఖస్తుత్యాస్తు సపీతేతరామ్ ॥ (౧)
ద్వితీయరామానుజదేశికస్య మహాప్రభావశ్శతకోటిసఙ్ఖ్యైః ।
తదేకదేశః ప్రతిపాద్యతేద్య పద్యేన హృద్యేన మమాత్మసిద్ధ్యై ॥ (౨)
అస్తి ప్రశస్తః కుశికాన్వవాయ స్సత్సమ్ప్రదాయస్య నివాసభూమిః ।
ఆచార్యవంశో భువి సాత్త్వికానామద్యాప్య విచ్ఛిన్నతయా విభాతి ॥ (3)
రామానుజార్యో వరదార్యవర్యః శ్రీమాన్ మహార్యస్స చ లక్ష్మణార్యః ।
ఏతాదృశాః కౌశికవంశసిద్ధాస్సూరి ప్రభావా జగతి ప్రసిద్ధాః ॥ (౪)
శ్రీరమ్యజామాతృమునీన్ద్రపూర్ణ కటాక్షసమ్ప్రాప్తమహోదయశ్రీః ।
సహస్రగాథాశ్రుతి దేశికత్వ పట్టాభిషిక్తః పరమావిరక్తః ॥ (౫)
తత్రావతీర్ణశ్శ్రుతవృత్త పూర్ణో వైరాగ్యభక్త్యాదివివృత్తమూర్తిః ।
శ్రీవైష్ణవైశ్శిష్యజనైశ్శ్రితాఙ్ఘ్రిశ్శ్రీశుద్ధసత్త్వో గురుసార్వభౌమః । (౬)

వైరాగ్యలక్ష్మ్యా ప్రతిభాసమానో వైదుష్యనైదోష్యవిభూష్యమాణః
ఆచార్యశబ్దస్య చ ముఖ్యవాచ్యః శ్రీశుద్ధసత్త్వాహ్వయదేశికేన్ద్రః ॥ (౭)

తస్యాత్మతుల్యః ప్రథమాత్మజాతః కాలోపనీతో వినయాద్యుపేతః ।
సలక్షణం సాఙ్గమవిఘ్నమాదౌ వేదం క్రమాన్తం ద్రుతమధ్యగీష్ట ॥ (౮)

సహస్రగాథాదిచతుస్సహస్రం ప్రబన్ధమధ్యైష్ట పితుస్సకాశాత్ ।
ససంస్కృతద్రామిడవేదధాటీ జటాపటీయాన్పటురన్నిమేష ॥ (౯)

కావ్యాన్యలఙ్కారమసౌ పపాఠసనాటకం బుద్ధివికాసయుక్తః ।
వ్యుత్పత్తిదార్ఢ్యాత్స్వయమేవ కావ్యమపాఠయద్బాలజనాన్ వయస్యాన్

వాధూలవంశామ్బుధి వేఙ్కటార్యపుత్రాద్రమావాసగురోః ప్రసిద్ధాత్ ।
ఆస్థాబలాదార్జితశబ్దశాస్త్రః ప్రతిష్ఠితః ప్రక్రియయా విరేజే ॥ (౧౧)

తతో మహాభాష్యమహాసముద్రం శ్రీయజ్ఞనారాయణదేశికేన ।
పోతేన తీర్త్వా విబుధాభి నన్ద్యాద్గాన్ధర్వవిద్యాం బుబుధే సుకర్ణః ॥ (౧౨)

తర్కాఖ్యశాస్త్రం మణిసారయుక్తం శ్రీవేఙ్కటాచార్యసుతాద్విదిత్వా ।
శాస్త్రప్రదీపం త్వరితం సటీకం తత్సన్నిధావేవ విదేద ధీమాన్ ॥ (౧౩)

వేదాన్త్యార్యరమానివాససుధియః కౌతస్కుతాగ్రేసరాత్ ।
సాహిత్యే సకలాతిశాయివచసో వైరాగ్యతత్త్వాకృతేః ।
సమ్ప్రాప్తో మణిసారఖణ్డన మహాగ్రన్థం సమగ్రం తత
స్సద్యః కింత్వష్టసహస్రయుక్తిర భవద్దుర్వాదిగర్వాపహః ॥ (౧౪)

శ్రీశుద్ధసత్త్వాఖ్యగురోః ప్రసిద్ధాత్స్వదేశికాత్తాదృశతాతపాదాత్ ।
వేదాన్తశాస్త్రద్వితయం రహస్యవ్యాఖ్యానజాతం తదను ప్రపేదే ॥ (౧౫)
శ్రీశుద్ధసత్త్వగురురస్య తాతో ధూళ్యక్షరాణాం ప్రథమోపదేష్టా ।
బ్రహ్మోపదేష్టా నిగమోపదేష్టా మనుద్వయశ్లోకవరోపదేష్టా ॥ (౧౬)

సహస్రగాథాద్యఖిలోపదేష్టా వేదాన్తశాస్త్రద్వితయోపదేష్టా ।
రహస్యశాస్త్రస్యతథోపదేష్టానిత్యార్చనాచారశతోపదేష్టా ॥ (౧౭)

సర్వాణిశాస్త్రాణిపునర్నిరీక్ష్యప్రకీర్త్యచైతానితదర్థసారమ్ ।
విద్యార్థిజాతాయదదౌదయాళు స్సద్గృహస్థోవికసన్మనీషః ॥ (౧౮)

శిరోమణిగ్రన్థనిరూపణేన నిరఙ్కుశంకల్పితయుక్తిజాతః ।
కలాదధానస్సకలాస్సమగ్రాః పరోల్లసచ్చన్ద్రసమోబభాసే ॥ (౧౯)

మాధ్వైర్వృథైర్న్యాయిబుధైస్సమస్తైర్వివాదయుద్ధంవివిధంవిధాయ ।
నిర్జిత్యగర్జన్నిజయుక్తిజాతైః పక్షంయతిక్ష్మాధిపతేరరక్ష ॥ (౨౦)

వైశాఖమాసే వరదాధిరాజ మహోత్సవేసర్వదిశాముఖేభ్యః ।
సమాగతాన్ప్రౌఢమతీన్ బుధాగ్ర్యాన్వాదాహవే మోదయతిస్మ
శ్రీమద్భాద్రపదోత్సవే భగవతశ్శ్రీవేఙ్కటాధీశితు ర్యుక్త్యా (౨౧)
స్సామ్రాజ్యాధిపసంయమిక్షితి భృతాసంమానితస్సత్కృతః ।
విద్వద్భిర్వివిధైర్వికస్వరమతిర్విస్తృత్యవాదాహవం
తర్కాతర్కిపరాక్రమం ప్రకటయన్ జేజీయతేదేశికః ॥ (౨౨)

పరిబృఢవిబుధానామగ్రగణ్యః ప్రసిద్ధః
ప్రతిభటజనమూర్ధన్యస్తపాదామ్బుజాతః ।
పరిహృతనిజగర్వ ప్రజ్ఞయాశ్రీమహార్య
స్సకలసుగుణసింధుస్సున్దరాద్రౌసమిన్ధే ॥ (౨౩)
శ్రీమద్యామునదేశికోయమథవా శ్రీభాష్యకారోగురు
ర్యద్వావేదశిరోగురుర్ఘనగురుశ్శిప్పూర్ణావతారఃకిము ।
కింనుస్యాదురగస్సహస్రవదనఃకింవాతురఙ్గానన
స్సర్వేషామ్ప్రసమష్టిరేషవిదితం శ్రీకౌశికోదేశికః ॥ (౨౪)

దుర్వాదిదన్తావళి దర్పహన్తా పుఙ్ఖానుపుఙ్ఖోదిత తర్కదంష్ట్రః ।
వేదాన్తవిద్యావిపినే విహారీ రామానుజార్యః ప్రతిభాతి సింహః॥ (౨౮)

కాఞ్చీపురే కల్పక సార్వభౌమః కౌతుస్కుతస్తోమక రేణుసింహః ।
సర్వాణి శాస్త్రాణి సమగ్రకోశః ప్రదర్శ్య జనాన్ పాఠయతి ప్రసిద్ధాన్ ॥

ఆదౌ యో రామానుజగురురివ ప్రేరితః ప్రీతిపూర్వం
హస్తీశేన ప్రతిభటజనాన్ పాణ్డ్యభూస్థానబుధేన్ద్రాన్ ।
జేతుం రామానుజగురురసావద్వితీయో ద్వితీయః
కాఞ్చీపుర్యాస్స్వజనసహితో రఙ్గధామ్నా జగామ ॥ (౨౯)

యస్మిన్ గేహాన్నిర్గతే రఙ్గవిద్యాం సర్వాచార్యే సర్వతన్త్రస్వతన్త్రే ।
విద్వత్సఙ్ఘాస్సంశయం ఛేత్తుకామాస్తత్తత్తన్త్రే సర్వతో వేష్టయన్తి ॥

వేదస్మృత్యాం సేతిహాసే పురాణే శబ్దే తర్కే వేదమాలే ప్రబన్ధే ।
మీమాంసాయాం నాటకే లక్షణే వా తద్వద్విద్యాస్విద్యతే నాత్ర లోకే॥

లోకే కశ్చిద్వేదమాత్రే ప్రవీణశ్శబ్దే కశ్చిత్తర్కమాత్రే తథాన్యః ।
మీమాంసాయాం కేచన ప్రౌఢియుక్తాస్స్వమీమాంసాయం సర్వవిద్యాసమే
వేదైః కావ్యైశ్శబ్దన్యతే మాదృశానాం [తః॥
కావ్యం శాస్త్రైర్ధీరాగమాన్తైః ।
వేదాన్తాస్తు ద్రావిడైస్తైః ప్రబన్ధైః
సర్వత్రాసౌ సన్తతవ్యాప్తబుద్ధిః ॥ (౩౦)

క్షమా సాపరాధే దయాదీనజన్తౌ ప్రమా సర్వశాస్త్రే పరేషూపకారః ।
క్రమాన్తాతిధాటీ రమాకాన్తభక్తీ రమన్తే గుణౌఘాస్సదా లక్ష్మణార్యే ॥

సౌలభ్యసౌశీల్యవినీతి శాన్తిక్షమాకృపారజ్ఞకతార్జవాని ।
గామ్భీర్యమౌదార్యమభిజ్ఞతా చ సర్వప్రియత్వం స్వజనాభిమానః ॥ ౩౧

ధృతిష్షిస్సరత్వం సమతాభిముఖ్యం వాత్సల్యసౌశీల్యరసజ్ఞతాశ్చ ।
ప్రియోక్తిపూర్వం సుముఖాస్సమస్తాస్తస్మిన్ గుణావిస్మయమావహన్తి

వైదుష్యం యస్య దృష్ట్వా విబుధపరిబృఢాస్సాధునమ్రాః ప్రహృష్టాః
స్తోత్రం కుర్వన్తి పూర్వప్రథితజలనిధిప్రౌఢవాగ్గుమ్ఫడమ్బాః ।
శ్రుత్వా యస్య ప్రశంసాం న సహతి నితరాం వారయత్యాదిసూక్త్యా
సోయం రామానుజార్య స్సుఖమిహ వసతాచ్ఛ్రీనివాసావతారః ॥

పారాశర్యవచస్సుధాం ప్రతిదినం ప్రాతః పిబన్పాయయన్
ప్రౌఢైశ్శిష్టజనైః పరస్పరధృతప్రేమ ప్రకృష్టైర్వృతః ।
మధ్యే వృద్ధజనాన్యతీను పగతాన్ సర్వాంశ్చ సంమానయ
న్విద్వాన్ కౌశిక దేశికో విజయతామత్రైవరజస్థలే ॥ (3౬)

శ్రీమద్ద్రావిడ వేదమౌళి వివృతిం సంసేవితస్సాత్త్వికై
ర్వ్యాఖ్యాం కుర్వన్ సరసం చమత్కృతియుతం వ్యాసజ్గవైదేశికః ।
పూర్వాచార్యకటాక్షవైభవవశాత్ప్రజ్ఞానపుఞ్జార్థధీ
ర్విద్వాన్మానసవిస్మయం వితను తే విద్యానిధిర్దేశికః ॥ (3౭)

మహాదేశికచణ్డమారుత ముఖగ్రన్థావగాహస్ఫుర
త్తాదృక్తర్కనఖావళి ప్రతిహత ప్రత్యర్థిదన్తావళః ।
శ్రీరఙ్గేశసుమేరు శృఙ్గరచితావాసోగభీరధ్వనిః
శ్రీరామానుజదేశికో విజయతే కణ్ఠీరవాగ్రేసరః (3౮)

సహస్రగాథావివృతిం సమగ్రాం సంపూర్తికాలే సరసం సభాయామ్
జవాదుపన్యస్యతి యామమాత్రే రామానుజార్యః కలివైరిసింహః

ప్రాప్తే కార్తికమాసి సమ్ప్రతధనశ్శ్రీశుద్ధసత్త్వాభిధా
చార్యస్యాత్మగురోః పితుశ్శతభిషక్తారేవతారే వరే ।
ప్రాప్తాః శిష్యజనాన్విలక్షణతరాన్సమ్పృష్టోదనైర్వ్యాబద్ధవాక్
సన్తుష్టాన్కురుతే గుణానవధికశ్శ్రీకౌశికో దేశికః॥ (౪౧)

మహాకులో మహాచారో మహావిద్వాన్మహాగురుః ।
మహానిధిర్మహాదేవో మమ రామానుజో గురుః ॥ (౪౧)

రామానుజార్యవరదార్యమహార్యతుల్యః
శాస్త్రేషు వేదవిషయే ద్రవిడప్రబన్ధే ।
ఆచారభక్తివినయాదివిరక్తతాసు
రామానుజో గురువరో విబుధాగ్రగణ్యః ॥ (౪౨)

తర్కే కర్కశతర్కధిక్కృతి మహాసామర్థ్యసర్వోత్తర
శ్శబ్దే శేషగవీషు శేషసదృశో మీమాంసయా జైమినిః ।
వేదాన్తేషు విశృఙ్ఖల ప్రసృమరప్రజ్ఞాపయోవారిధి
ర్వేదవ్యాససమః ప్రబన్ధశరజిద్రామానుజో దేశికః ॥ (౪౩)

దీనారాణాం సహస్రం తృణమివ మనుతే రాజభిః ప్రేమదత్తం
స్వప్నేప్యన్యస్య నారీం శవమివ మనుతే సాత్త్వికశ్శాస్త్రవశ్యః ।
గోష్ఠీం శ్రీవైష్ణవానాం గురురితి మనుతే బాష్పనిష్పన్ననేత్రః
స్వామీ రామానుజార్యో విలసతి భువనే వేఙ్కటేశావతారః ॥ (౪౪)

శమాదికవినాకృతస్సకలతన్త్రసన్తర్కజ్ఞై
శ్శమాదిగుణసంయుతైస్సకలదేశికారాధితైః

విలక్షణకులోద్భవైర్గురుతయావృతస్సాత్త్వికైః
సలక్ష్మణగురుస్సదావసతి మామకేమానసే ॥ (౪౫)

సేవ్యతేవపుషాసాక్షాద్ధ్యాయతేమనసాపునః ।
స్తూయతేమనసానిత్యం కౌశికోదేశికోత్తమః ॥ (౪౬)

శ్రీవేఙ్కటేశపదపఙ్కజసఙ్గసిద్ధ
ధ్యానావరోధన తదీయమనోహరాఙ్గః ।
కాలంక్షిపన్నిగమమౌళియుగంవివృణ్వన్
ధ్యేయస్సదాకుశికదేశికలక్ష్మణార్యః ॥

ప్రౌఢంశ్రీభాష్యభావం యతిపతికరుణాసారపూర్ణైఃకటాక్షైః
స్స్వాత్మ్నంసమ్యగ్విగాహ్య శ్రితజనతతయే బోధయన్మఞ్జుసూక్త్యై ॥
సోయంశ్రీవత్సచిహ్నో గురురివవకథితైఃప్రౌఢవిద్వజ్జనౌఘైః
సాక్షాద్రామానుజార్యోదశశతసుమనస్సఙ్ఘసంసేవితస్స్యాత్ ॥ (౪౯)

సుధామధురసూక్తిభిస్సుమనసామ్మనోరఞ్జయన్
కథాహవఘటోద్ధతాన్కుతినయోక్తిభిఃఖండయన్ ।
సుధావచనదూరగో మురరిపోరతీవప్రియో
యథామతి బుధాధిపః కుశికదేశికస్తూయతే ॥

పితామహంలక్ష్మణదేశికేన్ద్రం శ్రీశుద్ధసత్త్వంపితరంగురుఞ్చ ।
విద్యానిధిర్వైభవతోఽతిశేతేరామానుజార్యోమహనీయచర్యః (౫౦)

శ్రితప్రకాశికాటీకాం కుర్వన్కణ్టకముద్ధరన్ ॥
సంసారాదుద్ధరన్శిష్యాన్ లక్ష్యతేలక్ష్మణోగురుః ॥ (౫౧)

పూర్ణాయుశ్శతవాన యత్నధనవానారోగ్యవాన్భోగవా
న్విద్వాన్సాత్విక శిష్యవాం స్తనుజవాన్నిత్యంమనస్తుష్టిమాన్
శిష్టైశ్శ్లాఘితకీర్తిమాన్విజయ వానుత్సాహవాన్భాగ్యవాన్
శ్రీమాన్ లక్ష్మణదేశికోద్విజగురు ర్వర్షాయుతం వర్ధతామ్॥ (౫౨)

రామానుజోమమగురు స్తమహంప్రపద్యే
రామానుజేననమో స్తునమో స్తుతస్మై
రామానుజాన్నచపరోవిబుధోస్మిదాసో
రామానుజేమమనోఽపరలక్ష్మణార్యే ॥ (౫౩)

ప్రబన్ధమేనంపఠతాం నరాణాంసద్యః ప్రసన్నస్సరసీరుహాక్షః।
సన్తానవృద్ధిం ధనధాన్యవృద్ధిమారోగ్యమాయుశ్శతమాతనోతు ॥ (౫౪)

పఠతాంశతకం వయసాంశతకంపతకంకటకం ప్రదదాతుహరిః।
అశనవ్యసనం భవనంకవనంగురుతుల్యమతింధనధాన్యతతిమ్ ॥ (౫౫)

శ్రీశుద్ధసత్వరామానుజార్యాణాం
వైభవంసమ్పూర్ణమ్